

T.C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**AHMEDİ’NİN CEMŞİD Ü HURŞİD’İNİN BAĞLAMLI DİZİNİ VE
İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ (1v-31v)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan Çağlar

Düzce

Kasım, 2019

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**AHMEDİ’NİN CEMŞİD Ü HURŞİD’İNİN BAĞLAMLI DİZİNİ VE
İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ (1v-31v)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan Çağlar

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ümit Özgür DEMİRCİ

Düzce

Kasım, 2019

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

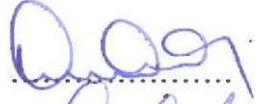
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Ümit Özgür DEMİRCİ

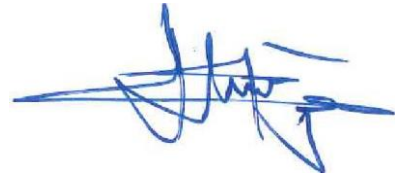
Dr. Öğretim Üyesi Orhan KILIÇARSLAN

Dr. Öğretim Üyesi Serhat KÜÇÜK

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

08/11/2019

Doç. Dr. Ali ERTUĞRUL
Enstitü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

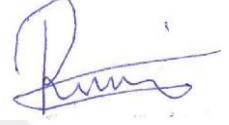
Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, ve bu eserleri her kullanışmada alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

08/11/2019

Ramazan
Çağlar

ANILIMCARI YÜZGÜLÜ

ÖN SÖZ

Yüksek lisans tezi olarak çalışılan Ahmedî'nin Cemşîd ü Hurşîd adlı eseri Eski Anadolu Türkçesi Dönemi'nde yazılmış olan ve dönemin önemli eserlerinden birisidir. Ahmedî bu eserini 1403 yılında Emir Süleyman'ın isteği üzerine hazırlamış ve sunmuştur. Eser ilk olarak İranlı şair Selmân-ı Sâvecî tarafından 2700 beyit olarak yazılmıştır. Daha sonra bir çok şair esere eklemeler yaparak genişletmiştir. Bu şairlerden biri olan Ahmedî eseri 4798 beyit olacak şekilde genişletmiş ve edebiyatımıza kazandırmıştır. Ahmedî bu eserde aruzun "mefâîlün mefâîlün feûlün" kalıbını kullanmıştır. Eserin konusu çoğu doğu edebiyatlarında görülüşü gibi, bir aşk hikayesidir. Eserin tek nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde ki (TY, nr. 921) yine Ahmedî'ye ait olan 'İskendernâme' adlı eserin içinde mevcuttur. Eser Nihad Sâmi Banarlı tarafından bulunarak araştırmalara kazandırılmıştır. Eserin üzerine daha önce Prof. Dr. Mehmet Akalın 1969 yılında inceleme-metin çalışması yaparak, doktora tezi olarak hazırlamıştır.

Bu çalışmamızda eserin çevirisinin yayınından çok; şairin hayatı, eserleri hakkında bilgi verildikten sonra ve ilk 1830 beyitinin bağlamlı dizin çalışması yapılmaya çalışılmıştır. Dizin bölümünde eserde geçen kelimelerin gramatikal indeksi verilmiştir. Eserde geçen deyimler, dua, ayet ve kalıp ifadeler gibi benzeri unsurlar çalışma içerisinde gösterilmeye çalışılmıştır. Bu dizin çalışması "Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü" (TEBDİZ) üzerinden yapılmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde katkılarını bir an olsun esirgemeyen ve eserin dizin çalışmasında yardımcı olan sayın danışman hocam; Dr. Öğr. Üyesi Ümit Özgür DEMİRCİ'ye, kelimelerin anlamlandırılması ve metin okumalarında desteğini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Orhan KILIÇARSLAN'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Ramazan Çağlar

Düzce 08.11.2019

ÖZET

AHMEDİ’NİN CEMŞİD Ü HURŞİD’İNİN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ (1v-31v)

ÇAĞLAR, Ramazan

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ümit Özgür DEMİRCİ

November, 2019, 860 sayfa

Bu çalışma Türk Dili ve Edebiyatı alanında geçmiş ve gelecek arasında köprü görevi gören eserlerden biri olan Ahmedî'nin Cemşid ü Hurşid adlı eseri üzerine yapılmıştır. Eserin daha önce bağlamlı dizin çalışması yapılmaması, mevcut eserin araştırılması ve belirlenen beyit sayısına kadar incelenmesi sonucu bizlere dönemin dil hususiyetleri, diğer dillerin Türk Dili'ne etkisi ve dönemin yazı dilinin incelenmesini sağlamıştır. Bu dizin çalışması "Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü" (TEBDİZ) üzerinden yapılmaya çalışılmıştır. Bağlamlı dizin çalışması sayesinde metin içerisinde geçen ayetler, dualar, kalıp ifadeler ve deyimler gibi bir çok unsur belirlenmiş ve belirtilmiştir.

Eser üzerine daha önce çeviri çalışması yapıldığı için eserin çevirisine yer verilmemiş olup sadece şairin hayatı, eserleri ve bağlamlı dizin çalışması yapılmaya çalışılmıştır. Eserin ilk 1830 beyiti bağlamlı dizin çalışması içerisinde alınmış olup, burada geçen kelimelerin birbiriyle olan bağı belirlenip gösterilmeye çalışılmıştır..

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Bağlamlı Dizini, Ahmedî, Cemşid ü Hurşid, Türk Dili

ABSTRACT

CONTEXT INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY OF AHMEDI'S CEMŞİD Ü HURŞİD (1v-31v)

ÇAĞLAR, Ramazan

Master, Turkish Language and Literature Department

Supervisor: Asst. Prof. Ümit Özgür DEMİRCİ

November, 2019, 860 page

This study was carried out on Ahmedi eserlers Cemşid ü Hurşid, which is one of the works that serve as a bridge between past and future in the field of Turkish Language and Literature. As a result of the lack of a contextual study of the work before, the study of the present work and the examination of the work up to the number of couplets, the language characteristics of the period, the effect of the other languages on the Turkish Language and the written language of the period were examined. This index study was conducted through "Contextual Directory and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts" (TEBDİZ). Through the context index study, many elements such as verses, prayers, phrases and idioms in the text have been identified and stated.

Since the translation work was done on the work, translation of the work was not included and only the life of the poet, works and context index work were tried to be done. The first 1830 couplets of the work are included in the context index study, and the connection between the words mentioned here is tried to be determined and shown.

Keywords: Old Anatolian Turkish, Index, Ahmedi, Cemşid ü Hurşid, Turkish Language

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR VE İŞARETLER	V
KULLANILAN TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	VI
YÖNTEM.....	1
AHMEDİ’NİN HAYATI VE ESERLERİ	2-5
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK	5-860
KAYNAKÇA.....	861-862
ÖZ GEÇMİŞ	863

KISALTMALAR VE İŞARETLER

- ... Arapça ibareleri gösterir.
- (?) Anlamı bulunamayan veya anlamından tam emin olunamayan kelimeleri gösterir.
- Fiilleri ve ekleri gösterir.
- / Mısraları tek bir sıra içerisinde gösterir.
- Arapça tamlamaları gösterir.
- bkz. Bakınız.
- nr. Numara
- // İkinci anlamları gösterir.
- . Cümle sonunda kullanılır.

Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

Harf	Transkripsiyon	Harf	Transkripsiyon
آ, ا	ā, a, e	ض	ḏ, ž
ء	'	ط	ṭ
ب	b, p	ظ	ẓ
پ	P	ع	'
ت	T	غ	ġ, ĝ
ث	Ṣ	ف	f
ج	c, ç	ق	q
چ	Ç	ك	k, g, ,n
ح	H	نک	ŋ
خ	Ḥ	ل	l
د	D	م	m
ذ	Z	ن	n
ر	R	و	v, o, ö, u, ü, ū
ز	Z	ه, ه	h, a, e
س	S	لا	lā, la, le
ش	Ş	ی	y, ı, i, ĩ
ص	Ş		

YÖNTEM

- Dizin çalışması Ahmedî'nin Cemşid ü Hurşid adlı eserinden yola çıkılarak incelenmiştir.
- Metin çevirisinde Mehmet Akalın aynı isimli doktora tezi olan 'Ahmedî Cemşid ü Hurşid İnceleme-Metin' adlı eserinden yararlanılmıştır.
- Çalışmada eserin ilk 31v(varak) içerisinde geçen beyitlerde geçen kelimelerin beyitleriyle birlikte anlamları verilmiştir.
- Beyitlerde varsa deyim, ayet, dua vb. kelime grupları gösterilmiştir.
- Beyitlerde geçen kelimeler ek ve kök ayrımları yapılarak incelenmiş ve anlamlandırılmıştır.
- 2 bölümden oluşan çalışmamızda ilk olarak Ahmedî'nin hayatı ve eserlerine kısa değinildikten sonra dizin çalışması TEBDİZ sistemi üzerinden yapılmıştır.
- Anlamlandırma kısmında kaynakçada belirtilen kaynaklardan ve Tebdiz sistemi üzerinden kaynaklardan yararlanılmıştır.

AHMEDÎ HAYATI VE ESERLERİ

Hayatı;

Türk edebiyatında ilk İskendernâme ve sonundaki “Dâstân-ı Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osmân” kısmı ile şöhret bulan divan şairi. Muhtemelen 735 (1334-35) yılında doğdu. Asıl adı İbrâhim, lakabı Tâceddin, babasının adı Hızır’dır. Hayatı hakkındaki bilgiler yetersiz ve tutarsızdır. Sehî, Latîfi, Hasan Çelebi ve Âlî’nin verdiği bilgiler İbn Arabşah, Taşköprizâde ve Mecdî’den alınmış olup dağınık ve zayıftır. Kaynaklar Ahmedî’nin Germiyanlı (Taşköprizâde, Mecdî) veya Sivashlı (Latîfi, Âlî) olduğuna dair iki ayrı rivayeti tekrar etmektedirler. İlk öğrenimini nerede ve nasıl yaptığını da bilinmemektedir. Ancak kaynaklar bilgisini arttırmak için Mısır’a gittiğinde birleşmektedirler. Mısır’da Şeyh Ekmeleddin el-Bâbertî’nin öğrencisi olan Ahmedî’nin oradan dönünce bir ara Aydınoğulları’na intisap ettiği, İsâ Bey’in (1360-1391) oğlu Hamza için yazmış olduğu Mîzânü’l-edeb ile Mi’yârü’l-edeb adlı Arap sarf ve nahvine dair kaside tarzında Farsça iki ders kitabından anlaşılmaktadır. Ahmedî’nin Germiyanlıoğulları’na intisabının İsâ Bey’in saltanatından önce mi yoksa sonra mı olduğu meselesi henüz aydınlığa kavuşmadığı gibi, Osmanlıoğulları’na intisabının da ne zaman olduğu kesin şekilde belli değildir. Yalnız Emîr Süleyman’la olan münasebeti onun ölümüne kadar (1410) devam etmiştir. Nitekim İskendernâme’deki “Mevlid” kısmı Bursa’da Emîr Süleyman zamanında yazılmıştır (810/1407). Ahmedî’nin Emîr Süleyman’a yakınlığı, eserlerinin çoğunu ona ithaf etmesinden anlaşılmaktadır. Emîr Süleyman’ın ölümünden sonra kendisine bir hâmi arayan Ahmedî, o sırada Bursa’ya gelen I. Mehmed’in çevresine girmeye çalışmıştır. Mecdî, onun seksen yaşını geçmiş olarak Amasya’da öldüğünü kaydetmektedir.

Eserleri;

1. Divan: Ahmedî’nin hayli hacimli olan divanı, şiirlerinden seçmeler dışında (Ankara 1988) bütünüyle henüz yayımlanmamıştır. Divan’ın Vatikan Kütüphanesi (Vat. Turco 196) ile Süleymaniye Kütüphanesi’ndeki (Hamidiye, nr. 1082 m.) yazmaları önemli nüshalardır. Tunca Kortantamer altı nüshayı ayrıntılı olarak tanıtmış, Yaşar Akdoğan da tenkitli metnini hazırlayarak dil hususiyetleri üzerinde bir doktora çalışması yapmıştır.

2. İskendernâme: Ahmedî, edebiyatımızda daha çok bu mesnevisiyle tanınır. 792’de (1390) telif edilen eserin çeşitli yazmalarındaki farklılıklardan, müellifin eserine bu tarihten sonra da 813 (1410) yılına kadar bazı ilâveler yaptığı anlaşılmaktadır. “Mevlid” bölümü ile “Dâstân-ı Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osmân” kısmı daha önceki nüshalarda da bulunmaktadır.

Telif tarihi Osmanlı Müellifleri'nde 808 (1405) olarak belirtilmiştir (II, 735). Eser, I. Bayezid'in oğlu Emîr Süleyman'a sunulmuştur. Türkiye'de otuz iki kadar yazma nüshası bilinen İskendernâme'nin yurt dışında da pek çok yazmasının bulunması, bu eserin ne kadar beğenilip okunduğunu göstermektedir. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde (TY, nr. 921) kayıtlı İskendernâme nüshası faksimilesi, bir inceleme ile birlikte İsmail Ünver tarafından yayımlanmıştır (Ankara 1983). Eserin "Mevlid" bölümü içindeki mi'râciye de Yaşar Akdoğan tarafından neşredilmiştir. Ayrıca İskendernâme'den Seçmeler adıyla halk için yapılmış bir yayımı da vardır (bk. bibl.).

3. Cemşîd ü Hurşîd: Ahmedî'nin Emîr Süleyman'ın isteği üzerine kaleme aldığı bu mesnevi Selmân-ı Sâvecî'nin (ö. 778/1376) aynı addaki eserine dayanmaktadır. Fakat Ahmedî, mesneviyi Türkçe'ye çevirirken eklemiş olduğu yeni kısımlarla âdeta yepyeni bir eser vücuda getirmiş ve eseri 806'da (1403) tamamlamıştır. Aslında I. Mehmed'e sunulmak üzere hazırlanan, fakat Emîr Süleyman'a sunulan bu mesnevinin 847 (1444) yılında istinsah edilmiş tek nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir (TY, nr. 921; İskendernâme de aynı yazma içindedir). Aruzun "mefâilün mefâilün feûlün" kalıbı ile yazılan mesnevide konu, Cemşîd ile Hurşîd arasındaki aşk hikâyesidir. Cemşîd Çin fağfurunun oğlu, Hurşîd ise Rum kayserinin kızıdır. Eser ilk defa Nihad Sâmi Banarlı tarafından ilim âlemine tanıtılmıştır. Mehmet Akalın 1969 yılında eser üzerinde bir doktora çalışması hazırlayarak gramer hususiyetlerini tesbit etmiş ve metin kısmını neşretmiştir (Ankara 1975).

4. Tervîhu'l-ervâh: Tıp konusunda bir mesnevidir. Emîr Süleyman adına 1403-1410 yılları arasında kaleme alınmış, daha sonra bazı ilâvelerle birlikte I. Mehmed'e sunulmuştur. Bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (Ayasofya, nr. 3595). Aruzun "mefâilün mefâilün feûlün" kalıbı ile yazılan bu eserin fazla nüshası yoktur. 5. Bedâyi'u's-sihr fî şanâyî 'i'ş-şî'r. Bu Farsça risâle, Reşîdüddin Vatvât'ın (ö. 573/1177-78) Hada'îku's-sihr adlı eseri, edebî sanatlara ait açıklamaları özetlenip Farsça örnekleri arttırılarak meydana getirilmiştir. Risâlenin tek nüshası, Konya Mevlânâ Müzesi'nde bulunan bir mecmuada yer almaktadır (nr. 2540/1, vr. 1b-71a). Ahmedî'nin Mirkâtü'l-edeb'i ile daha önce varlığından bile haberdar olunmayan Mîzânü'l-edeb ve Mi'yârü'l-edeb adlı risâlelerini de ihtiva eden mecmua, ilim âlemine ilk defa Nihad Çetin tarafından tanıtılmıştır. Yazma, büyük bir hattat ve müzehhip olan Ahmed b. Hacı Mahmûd el-Aksarâyî tarafından 22 Ramazan 835'te (23 Mayıs 1432) istinsah edilmiştir. Aynı hattat bu mecmuadan başka Ahmedî'nin Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki (Hamidiye, nr. 1082 m.) Divan'ını da istinsah etmiştir (istinsah tarihi 840 [1436]). Eserin önemli bir özelliği, Ahmedî'nin "tevşîh" bahsinde bu sanatı tarif ettikten sonra kitaptaki tek Türkçe örnek olan kendi kasidesinden şu iki beyti vermesidir: "Ey ki âfâk senün

hamdün iderler yekser / V'ey ki kuldur sana ber-beste-kemer Rûm u Hazer / Cümle eşrâf-ı zaman senden alur izzet ü câh / Kamu etrâf-ı zemîn kadr ü alâ senden umar.” Bu iki beytin yazmada kırmızı mürekkeple yazılmış (yukarıda altı çizili) harf ve kelimelerinden şu beyit ortaya çıkmaktadır: “Ahmedî kuldur sana beste kemer / İzzet ü câh ü alâ senden umar.” Bu dört mısraın başındaki kelimelerin okunmaması halinde ise ortaya bir rubâî çıkmaktadır. Böylece bu örnekle, Ahmedî'nin Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki divanında da yer alan ve şairin içinde altı kıta, dokuz rubâî, iki beyit bulunduğunu söylediği bu kasidesini daha iyi anlamak mümkün olmaktadır.

6. Mirkâtü'l-edeb: Bu eser hakkında uzun zaman Kâtib Çelebi'nin verdiği bilgidен (Keşfü'z-zunûn, II, 1656) başka bir şey bilinmiyordu. Mirkâtü'l-edeb, Aydınogulları'ndan İsâ Bey'in oğlu Hamza Bey için yazılmıştır. Arapça-Farsça manzum bir lugat olan eserin altı nüshası Nihad Çetin tarafından tavsif edilmiştir.

7. Mîzânü'l-edeb: Arapça sarfına dair Farsça bir kaside olup aynı mecmuanın 113b-121b varakları arasında yer almaktadır.

8. Mi'yârü'l-edeb: Mecmuada dördüncü sırada yer alan (vr. 124b-130a) bu risâle Arap nahvine dair Farsça bir eserdir. Mirkâtü'l-edeb'in sadece Konya nüshasında bulunan mensur mukaddimesinden, son iki risâlenin Aydınoglu İsâ Bey'in oğlu Hamza Bey için Mirkâtü'l-edeb'e bağlı olarak bir ders kitabı halinde yazıldığı öğrenilmektedir.

Ahmedî'nin Kasîde-i Sarsarî Şerhi ile Hayretü'l-ukalâ adlı eserleri ise şimdiye kadar ele geçmemiştir. Bu iki eserden Kâtib Çelebi (Keşfü'z-zunûn, I, 694; II, 1340) ve ona dayanarak diğer kaynaklar (M. Tâhir, Sadeddin Nüzhet Ergun, Fuad Köprülü) bahsetmektedirler. Latîfî, “Likâî” maddesinde Ahmedî'nin Yûsuf ile Züleyhâ adlı mesnevisinden söz ederek Likâî'nin bu esere nazîre yazdığını bildirmiştir. Fakat eser şimdiye kadar ortaya çıkmadığı için araştırmacılar Ahmedî ile ilgili yazılarında onun böyle bir eseri ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Son zamanlarda Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nce alınan yazma eserler arasında (Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Ktp., nr. 51) bir Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi bulunmuştur. Bu eser üzerinde Nihat Azamat'ın yaptığı çalışma ile, bu mesnevinin yazarı Ahmedî'nin Akkoyunlu Hükümdarı Sultan Yâkub devri şairlerinden olduğu ve mesnevinin muhtemelen 883-896 (1478-1490) yılları arasında kaleme alınmış olabileceği tesbit edilmiştir (bk. AHMEDÎ, Akkoyunlu).

Osmanlı Müellifleri'nde, Ahmedî'nin, ayrıca Esrarnâme adında bir eser daha yazdığı kayıtlı ise de Fuad Köprülü bu eserin yazarının bir başka Ahmedî olabileceğini, kendi nüshasında gördüğü 880 olarak tesbit edilmiş telif tarihine dayanarak söylemektedir. Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde (nr. 16) kayıtlı Esrarnâme'nin aynı araştırmacının tetkiki sonucunda yine Akkoyunlu şairi Ahmedî tarafından kaleme alındığı, fakat Fuat Köprülü'nün verdiği 880 tarihi yerine 884'te (1479-80) Tebriz'de yazıldığı kesinlik kazanmıştır. Eser Ferîdüddin Attâr'ın Esrarnâme adlı eserinin tercümesi olmayıp Muşibetnâme'sinin bazı parçalarının tercümesidir. Böylece bu iki eserin de bir başka Ahmedî'ye ait olduğundan artık şüphe edilemez. Halilnâme yazarı Abdülvâsi Çelebi, mesnevisinin "Sebeb-i Nazm-ı Kitâb" bölümünde Ahmedî'nin ölümü ile yarım kalmış Vîs ü Râmîn adlı bir mesnevisinden bahseder ki bu mesnevi de bugün elde mevcut değildir. Bununla birlikte Ahmedî'nin Vîs ü Râmîn adında yarım kalmış bir mesnevisi olduğunu söylenilmektedir.

Ahmedî'ye atfedilen Süleymannâme (İA, I, 220), Kânun ve Şifâ Tercümesi (Latîfî, s. 84 ve ondan naklen Âlî, Bursalı M. Tâhir ve Sadeddin Nüzhet Ergun) ve nihayet Cengnâme (Keşfü'z-zunûn, I, 607) adlı eserlerin onun tarafından kaleme alınmadığı ve tercüme edilmediği anlaşılmıştır. Cengnâme'nin de Çengnâme olduğu ve Ahmed-i Dâî tarafından yazıldığı artık bilinmektedir.¹

¹ Maddenin TDV İslâm Ansiklopedisi'ndeki güncel adresi: islamansiklopedisi.org.tr/ahmedi.

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

A)

āb: Su.

→. **āb:**

Gazel 4/ 12
Su.

Teşne-cigerdür 'adün deşneñ
anı çandurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir kaçre āb

→. **āb:**

Mesnevi 3/ 49
Su.

Bunı gör āb u hāk ü ateş ü bād
/ Düzilüp oldu bu insāna
bünyād

→. **āb:-ı**

Mesnevi 15/ 38
Su. II Gözyaşı.

Lebin yāruñ anup içdi şarābı /
Şarāba göz yaşından dökdi ābı

→. **āb:**

Mesnevi 52/18
Su.

Mey-ile olur bu 'ömrünñ bağı
şjrāb / Ne olur bāğ-ı hālī
olmasa āb

āb ıla zād: Su ve yemek.

→. **āb ıla zād:**

Mesnevi 56/ 9
Su ve yemek.

Hem anda bulunurdi āb-ıla zād
/ Ki anda var-ıdı çok ādamı-zād

āb u āzer: Su ve ateş.

→. **āb u āzer:**

Mesnevi 49/ 12
Su ve ateş.

Biri hoher olup biri bürāder /
Bir arada karşıdı āb u āzer

āb u gil: Su ve toprak.

→. **āb u gil:-den**

Mesnevi 30/ 9
Su ve toprak.

Gerek sözde ola şjrīñ 'ibāret /
Naşihatde gerek nāzük işāret

→. **āb u gil:-dür**

Mesnevi 39/ 57
Su ve toprak.

Dimezler tınini kim āb u gildür
/ Ki başdan ayağa ol cān u
dildür

→. **āb u gil:-den**

Mesnevi 46/ 263
Su ve toprak.

Didi kim bu degüldür āb u
gilden / Meger kim yaradıldı
cān u dilden

ābād it:- Bayındır hale
getirmek.

→. **ābād it:-di**

Mesnevi 6/ 28
Bayındır hale getirmek.

Birisi küfrden dīni itdi āzād /
Birisi 'adl-ıla mülki itdi ābād

→. **ābād it:-er, -di**

Mesnevi 13/ 6
Bayındır hale getirmek.

Haķuñ hālķına dāyim dād
iderdi / Cihāni 'adl-ıla ābād
iderdi

ābād ol:- Bayındır hale gelmek,
imar olmak.

→. **ābād ol:-a**

Mesnevi 2/ 92
Bayındır hale gelmek,
imar olmak.

Heyülj külhānından olup āzād /
Ola ol gül-şen-i cennetde ābād

→. **ābād ol:-dı**

Mesnevi 10/ 14
Bayındır hale gelmek,
imar olmak.

Bu 'ışķ-ıla uruldi içde bünyād /
Yir ü gök 'ışķ-ıladur ki oldu ābād

→. **ābād ol:-ur**

Mesnevi 51/ 75
Bayındır hale gelmek,
imar olmak.

Olur mı ma'diletsiz mülk ābād
/ Hārāb olduķda ol şāha ne
bünyād

'abd: Kul, köle, hizmetkar.

→. **'abd:**

Mesnevi 53/ 32
Kul, köle, hizmetkar.

Hezārān dīy fermānında anuñ
/ Ser-ā-ser 'abd u peymānında
anuñ

āb-ı hayvān: İçildiğinde
ölümsüzlüğe ulaştırdığına
inanılan efsanevi hayat suyu.

→. **āb-ı hayvān:**

Gazel 12/ 11
İçildiğinde ölümsüzlüğe
ulaştırdığına inanılan efsanevi
hayat suyu.

Tapuñdan aynı içsem āb-ı
hayvān / Yüregümde daħı
artar şuşalıñ

→. **āb-ı hayvān:**

Mesnevi 15/ 9
İçildiğinde ölümsüzlüğe
ulaştırdığına inanılan efsanevi
hayat suyu.

Ya lebden ki anā teşne āb-ı
hayvān / Ya şaçdan ki anā
reyhān oldu hayrān

→. **āb-ı hayvān:**

Mesnevi 14/ 77
İçildiğinde ölümsüzlüğe
ulaştırdığına inanılan efsanevi
hayat suyu. II Sevgilin
dudağı.

Lebinüñ çeşmesine āb-ı
hayvān / Ciger-teşne-y-idi hem
dürr-i 'ummān

āb-ı hıızr: Hızır aleyhisselamın
bulduğuna inanılan ve
ölümsüzlük iksiri olarak anılan
su.

→. **āb-ı hıızr:-ı, -dı**
Mesnevi 46/ 174
*Hızır aleyhisselamın
bulduğuna inanılan ve
ölümsüzlük iksiri olarak anılan
su.*

Orada gördi ki bir çeşme akar /
Ki şuyı āb-ı hıızr-ıdı ya kevşer

āb-ı hıızr it:-: Hızır
aleyhisselamın sonsuzluk suyu
haline getirmek.

→. **āb-ı hıızr it:-:** -di
Mesnevi 2/ 64
Hızır aleyhisselamın

→. **abır ü 'anber:**
Mesnevi 39/ 131
Abir ve anber kokusu.

Abır ü 'anber olmaz böyle hoş-
bū / Meger 'İsā'nun enfāsi ola
bu

'abır ü 'anber ol:-: Hoş ve güzel
kokulu olmak.

→. **'abır ü 'anber ol:-:** -miş
Mesnevi 47/ 6
*Hoş ve güzel kokulu
olmak.*

Çemen ferşine dökmüş ebr lülū
/ 'Abır ü 'anber olmuş bağ tulu

'abır ü müşğ ü edfer: Anber,
misk ve edfer kokusu.

→. **'abır ü müşğ ü edfer:**
Mesnevi 48/ 40
*Amber, misk ve edfer
kokusu.*

*sonsuzluk suyu haline
getirmek.*

Düzetdi alnını mihrāb-ı hāne /
Lebinden āb-ı hıızr itdi revāne

āb-ı hıızr-āferjde: Hızır'ın
suyundan yaratılan.

→. **āb-ı hıızr-āferjde:-dür**
Gazel 6
/14
*Hızır'ın suyundan
yaratılan.*

Her āferjde toprağ u şudandur
u velj / Sinüñ vücüduñ āb-ı
hıızr-āferjdedür

āb-ı revān: Akarsu.

→. **āb-ı revān:**
Mesnevi 56/ 11
Akarsu.

Orada gördi şāh āb-ı revāni /
Sarāy u kaşr u bāğ u būsitanı

İçi divārınun tölmişdi 'anber /
Ziyād-ıla 'abır ü müşğ-ü edfer

aç:-: Açmak.

→. **aç:-:**
Mesnevi 3/ 26
Açmak.

Gehj müşğ eyler ol kanı vü geh
şjr / Gözün aç gör nedür āsar
u te'sir

→. **aç:-:** -ğıl
Mesnevi 1/ 29
Açmak.

Başa in'am kâpusını açğıl /
Feşāhat gevherin dilüme saçğıl

→. **aç:-:**
Mesnevi 3/ 6
Açmak.

āb-ı ruh it:-: Gözyaşının
akmasını sağlamak.

→. **āb-ı ruh it:-:** -e
Mesnevi 11/ 32
*Gözyaşının akmasını
sağlamak.*

Düzesin şöyle bir 'Azra vü
Vāmık / Ki ide āb-ı ruh 'Azra vü
Vāmık

āb-ı siyāh ol:-: Pis, kirli su
haline gelmek.

→. **āb-ı siyāh ol:-:** -dı
Kıt'a 4/ 6
Pis, kirli su haline gelmek.

Lā-cerem kim hākisār u ser-
nügün / Nün bunun yiri oldu
anun āb-ı siyāh

abır ü 'anber: Abir ve anber
kokusu.

Bu āsarı görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dānā-y-ı
kādır

→. **aç:-:** -ayım
Mesnevi 12/ 11
Açmak.

Sözün genci kâpusını açayım /
Cihāna dürr ü gevherler
saçayım

→. **aç:-:** -ma, -ğıl
Mesnevi 41/ 66
Açmak.

Didi kim bu degül sözüüm
cevābı / Dağı kâtumda açmağıl
bu bābı

→. **aç:-:** -a, -sın
Mesnevi 46/ 289
Açmak.

Nirede ki açasın yüzünjü rüşen
/ Orada lâllezâr olur u gül-şen

→. aç:-up

Mesnevi 1/ 13

(Bir şeyi) kapalı, örtülü
durumdan çıkarmak, görünür
hale getirmek.

Bu paşlu gönjlümi açup şafâ kıl
/ Anı âyîne-i ma'nî-nümâ kıl

→. aç:-up

Mesnevi 34

/48

Açmak, açık hale
getirmek.

Hümâyün çünki bu sözi işitdi /
Gözin açup için pür-âteş itdi

→. aç:-di

Mesnevi 35/ 111

Açmak. II Çiçeklenmek.

Şonjucu gönca gibi açdı râzın /
Didi atasma düşin ü niyâzın

'acab: Acaba.

→. 'acab:

Gazel 2/ 19

Acaba.

Ne 'acab itse nisâr ayağuna
encüm güher / İftihâr-içür bu
gerdân-âsiyâb-ı âsumân

→. 'acab:

Mesnevi 7/ 13

Acaba.

'acab dutup didi kim i kemân-
kad / Gerek ebrü şıfat pişâniye
had

→. 'acab:

Mesnevi 14/ 38

Acaba.

Gönjülden mey ider kayguyı
zâyil / 'acab mı olsa gönjül anj
mâyil

→. 'acab:

Mesnevi 51/ 68

Acaba.

Kişi kim mülk için terk itmeye
baş / 'acab durur kim ola halka
ol baş

→. 'acab:

Mesnevi 56/ 63

Acaba.

'acab deryâ kamu hüşgî vü
tengî / Bir adımda bulunur bir
pelengi

→. 'acab:

Mesnevi 60/ 18

Acaba.

Cihânda hürî-zâde gibi şüret /
'acab gelmiş midür yâ eyle
şüret

→. 'acab:

Mesnevi 60/ 134

Acaba.

Anuñ yüzine 'âşîk oldı kayşer /
'acab şah-zâdeye benzer bu
server

'acab it-: Şaşkın hale gelmek,
şaşırmak.

→. 'acab it-:-se

Gazel 2/ 19

Şaşkın hale gelmek,
şaşırmak.

Ne 'acab itse nisâr ayağuna
encüm güher / İftihâr-içür bu
gerdân-âsiyâb-ı âsumân

'acab kal-: Şaşırpı kalmak.

→. 'acab kal-:-dı

Mesnevi 57/1

Şaşırpı kalmak.

'Acab kaldı anuñ sözlerine şah
/ Vişâka vardı kıldı derd-ile âh

'acâyib: Tuhaf, şaşırtıcı.

→. 'acâyib:

Mesnevi 39/ 34

Tuhaf, şaşırtıcı.

Didi i kim cihânı geşt itdüñ / Bu
bütlerden kimi gördüñ işitdüñ

→. 'acâyib:

Mesnevi 56/ 84

Tuhaf, şaşırtıcı.

Bu nazm-ıla cevab itdi anj
râhib / Ki düşdi gönjline dürlü
'acâyib

'aceb: bkz. 'acab

→. 'aceb:

Gazel 13/ 11

Acaba.

'Aceb mi 'ışkñ itse 'aklı gâret /
Ki olur 'ışk gâlib 'aklı mağlûb

→. 'aceb:

Mesnevi 14/ 75

Acaba.

'aceb mihrâb-ıdî alnında ebrü /
Ki imâm-ıdî orada iki cädü

→. 'aceb:

Mesnevi 20/ 13

Acaba.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya gönjñ hâlî
olursa terahdan

→. 'aceb:

Mesnevi 52/ 33

Acaba.

'Aceb lezzet durur bu 'ışk-bâzî
/ Tecellisini hâkñ şanma bâzî

→. 'aceb:

Gazel 4/ 9

Acaba.

'adluñ görür-iken yağmur u yil
i 'aceb / Mağzenini gül-şenün
nicesi itdi hârâb

'acem: İran ülkesi.

→. 'acem:-den

Mesnevi 6/ 26
İran ülkesi.

Birisi küfrden dîni itdi âzâd /
Birisi 'adl-ıla mülki itdi âbâd

'**acem mülki**: Acem ülkesi;
İran.

→. 'acem mülki:-n, -de
Mesnevi 5/ 2
Acem ülkesi; İran.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
cavidân şâh

açıl-: Açılmak.

→. **açıl-:-a**
Mesnevi 16/ 10
Bağı çözülmek.

Ki olarun her birinden ala bir
pend / Anurğ ıla göñjilden açıla
bend

→. **açıl-:-mış**
Mesnevi 6/ 35
Açık hale gelmek.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şi'ri okırdı şeh medhinde
bülbül

→. **açıl-:-ur**
Mesnevi 40/ 33
Açık hale gelmek.

Kime açılır ol ebvâb-ı cennât /
Anğa açılır ki ola ehl-i hayrât

→. **açıl-:-dı**
Mesnevi 50/ 51
Açık hale gelmek.

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşid / Revânın rüşen itmîŝ
'işk-ı Hurşid

→. **açıl-:-a**
Mesnevi 1/ 41
Açmak. II Çiçeklenmek.

Açıla anda tâze sünbül ü gül /
Ola 'âşık anğa 'ankâ ne bülbül

→. **açıl-:-dı**
Mesnevi 33/ 1
Açmak. II Çiçeklenmek.

Bahâr irişdi vü açıldı uş gül /
Nevâda sen dağı sâz it i bülbül

→. **açıl-:-dı**
Mesnevi 40/ 23
Açmak. II Çiçeklenmek.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrîn / Ki tizde yile varur bu
reyâhîñ

→. **açıl-:-mış**
Mesnevi 47/ 11
Açmak. II Çiçeklenmek.

Açılmış nerges ü karşıısına gül /
Terennüm itdi işbu şi'ri bülbül

→. **açıl-:-dı**
Mesnevi 60/ 1
Açmak. II Çiçeklenmek.

Çün açıldı gül ü tâze oldı
sünbül / Nevâ vü nağme it
şöyle ki bülbül

→. **açıl-:-up**
Mesnevi 40/ 40
Açılmak. II Sıkıntidan
kurtulmak.

Nevâda it bize bir hûb destân /
Ki açılıp ola göñlümüz gülistan

→. **açıl-:-dı**
Mesnevi 43/ 4
Açılmak. II Çözölmek.

Kilîdi şubh-gâhuñ oldı pjdâ /
Tılsım açıldı gene oldı âşikâra

açılmış ol-: Çiçeklenmek.

→. **açılmış ol-:-a**
Mesnevi 43/ 17
Açılmak. II Çiçeklenmek.

Gülistânda çün açılmış ola gül /
Dağı yire nazar kıla mı bülbül

'**âciz:** Güçsüz, zayıf.

→. 'âciz:
Mesnevi 53/ 54
Güçsüz, zayıf.

Ķanâ'at 'aczdendür olma 'âciz /
Ki 'âciz iremez maqşûda hergiz

'**âciz kal-:** Çaresiz duruma
düşmek.

→. 'âciz kal-:-up
Mesnevi 4/ 77
Çaresiz duruma düşmek.

Ķamu 'âciz kalup ehl-i feşâhat
/ Anğa öykünene irdi fezâhat

'**âciz ol-:** Güçsüz, çaresiz bir
duruma düşmek.

→. 'âciz ol-:-dı
Mesnevi 4/ 75
Güçsüz, çaresiz bir
duruma düşmek..

Belâgat isleri oldı cümle 'âciz/
Bir aqşar sürece eydilmedi
hergiz

→. 'âciz ol-:-ma, -sa, -y, -dı
Mesnevi 51/ 99
Güçsüz, çaresiz bir
duruma düşmek.

Eger at u er olmasaydı 'âciz /
Orada eglenmez-idi şâh hergiz

→. 'âciz ol-:-ma
Mesnevi 53/ 53
Güçsüz, çaresiz bir
duruma düşmek.

Ķanâ'at 'aczdendür olma 'âciz /
Ki 'âciz iremez maqşûda hergiz

'**aciz:** Acizlik, zayıflık.

→. 'aciz:-den, -dür
Mesnevi 53/ 53
Acizlik, zayıflık.

Ķanâ'at 'aczdendür olma 'âciz /
Ki 'âciz iremez maqşûda hergiz

ad: Ad, isim, san.

→. **ad:-u, -n, -i**

Gazel 4/ 2

Ad, isim, san.

İ şeh-i hürşid-dil i melik-i kām-
yâb / Ki itdi felek adunı husrev-
i 'âlî-cenâb

→. **ad:-i, -dur**

Mesnevi 1/ 63

Ad, isim, san.

Cihânda adıdur bi't-ı-tavli ve'l-
'arz / Ki es-sultân ü zıllu'llâhı
fi'l-arz

→. **ad:-i, -n, -a**

Mesnevi 1/ 56

Ad, isim, san.

Bu dürc-i gevherümi hoş-
beyân it / Cihânda şâh adına
revân it

→. **ad:-i, --la**

Mesnevi 3/ 97

Ad, isim, san.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **ad:-i, -la**

Mesnevi 4/ 99

Ad, isim, san.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **ad:-i**

Mesnevi 4/ 34

Ad, isim, san.

Dem-i 'îşî-y-ile ölü dirildi / Ki
dilinde Aḥmed'ün adı anıldı

→. **ad:-i, -nuḥ, -dur**

Mesnevi 9/ 11

Ad, isim, san.

İki mîmi adınunḍur iki 'ayn / Ki
'ayn-ı ḥîzr olardur ḳurretü'l-
'ayn

→. **ad:-i, -dur**

Mesnevi 11/ 27

Ad, isim, san.

Kitabı ki adıdur Cemşid ü
Ḥürşid / Bu dilce eyidesin (anı)
i Cemşid

→. **ad:-i, -n, -dan**

Mesnevi 11/ 18

Ad, isim, san.

Yüzün vaşfını eyle itdi rüşen /
Kim adından kızardı rüy-ı gül-
şen

→. **ad:-um, -a**

Mesnevi 11/ 38

Ad, isim, san.

Köhün efsânedür Destân-ı
Ḥüsrev / Aduma tâze itgil
sikke-i nev

→. **ad:-i, -y, -la**

Mesnevi 12/ 3

Ad, isim, san.

Ḥaḳun adıyla dâyim söze
bünyâd / Ki sözüm işiden gişi
ola şâd

→. **ad:-i**

Mesnevi 13/ 25

Ad, isim, san.

Bir oğlu var-ıdı anuḥ adı Cemşid
/ Ki anı 'âşîk-ıdı mâh u ḥürşid

→. **ad:-i**

Mesnevi 15/ 22

Ad, isim, san.

Benüm baḥtımı gör kim
bilmezem yâr / Bize di adı tâ ki
olam taleb-kâr

→. **ad:-i, -n**

Mesnevi 15/ 19

Ad, isim, san.

Ya ḥod adın kimesneden işitse
/ Taleb itmekligin anuḥ işitse

→. **ad:-i, -n**

Mesnevi 35/ 68

Ad, isim, san.

Yüzi 'aksiyle her gül-ruḥ
niḡârūḥ / Adın anmazlar-ıdı
lâlezârūḥ

→. **ad:-i, -n, -a**

Mesnevi 35/ 49

Ad, isim, san.

Hümâyur'uḥ adına cem' olsun
/ Şebistânında anuḥ şem'
olsun

→. **ad:-i**

Mesnevi 39/ 27

Ad, isim, san.

Er oldur kim göröben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakḳâş

→. **ad:-i**

Mesnevi 39/ 75

Ad, isim, san.

Edür ol mâh-rünüḥ adı Ḥürşid /
Keniz olsa yaraşur anı nâḥid

→. **ad:-i, -n**

Mesnevi 39/ 80

Ad, isim, san.

İriben anda çok bâzâr kıldum /
Anuḥ adın u vaşfın râst bildüm

→. **ad:-i**

Mesnevi 43/ 104

Ad, isim, san.

Ḥıṭâ'dan çıkamaz olursa nâfe /
Ne müşğ ola adı anuḥ ne şâfe

→. **ad:-i, --la**

Mesnevi 44/ 16

Ad, isim, san.

Bi'ḥaḳkı Muşḥaf u nūr-ı
Muḥammed / Ki oldur adı-la
Maḥmüd u Aḥmed

→. **ad:-i, -dur**

Mesnevi 46/ 207

Ad, isim, san.

Adıdur ḥür-zâd anuḥ cemâli /
Ki ayuḥdur meḥâḳı gün zevâli

→. **ad:-i, -n, -i**

Mesnevi 50/ 57

Ad, isim, san.

Melik Mihrâb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

→. **ad:-u, -muz, -ı**
Mesnevi 51/ 42
Ad, isim, san.

Degül lâyiğ ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

→. **ad:**
Mesnevi 53/ 47
Ad, isim, san.

Düriş kim kalmasun senden
yavuz ad / Ki ider kamu
murâdundan seni yâd

→. **ad:-ıla**
Mesnevi 53/ 38
Ad, isim, san.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
höd eyü ad-ıla baş yitüre

→. **ad:-ıla**
Mesnevi 53/ 45
Ad, isim, san.,

Eyü ad-ıla gitmeklik cihândan /
Yig olur 'ömr ü mülk-i
câvidândan

→. **ad:-ı**
Mesnevi 53/ 64
Ad, isim, san.

Melik bir tığ-zen şöyle ki hürşid
/ Süvâr olmuş yil üstine adı
Cemşid

→. **ad:-ı, -n, -ı**
Mesnevi 53/ 15
Ad, isim, san.

Bu şehriñ adını başa eyitgil /
Kimüñ hükmindedür bu şehir ü
menzil

→. **ad:-ı**
Mesnevi 54/ 30
Ad, isim, san.

Gice yıldız gibi uyanıklığı oldu
/ Anuñ çün adı yıldız kurdı oldu

→. **ad:-ı, -y, -la**
Mesnevi 54/ 25
Ad, isim, san.

Nedür bir kirmdür adıyla şeb-
tâb / Görürsin nice virür
giceler tâb

→. **ad:-ı, -n**
Mesnevi 55/ 36
Ad, isim, san.

Enâniyyetle olmağ kibre
mevşûf / Huşûnet adın itmek
emr-i ma'rûf

→. **ad:-ı, -la**
Mesnevi 56/ 17
Ad, isim, san.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rüm deryâsına
sâhıl

→. **ad:-ı**
Mesnevi 60/ 57
Ad, isim, san.

İrişdi bir gişiye adı hâcib / Ki
Fağfûr itmiş-idi anı hâcib

a'dâ: Düşmanlar.

→. **a'dâ:-y, -ı**
Mesnevi 9/ 24
Düşmanlar.

Anuñ râyâtın it 'âlemde
manşûr / Sipâhın kâhir ü a'dâyı
mağhûr

âdâb: Edep, erkân, usul.

→. **âdâb:**
Mesnevi 60/ 137
Edep, erkân, usul.

Bu âdâb u bu âyjn ü bu erkân /
Bu in'am u bu ifzâl ü bu ihsân

âdam: Adam,kişi.

→. **âdam:**
Mesnevi 53/ 97
Adam,kişi.

Melik âdam boyında dîv-i
mel'ün / Minâre kâmet-idi
belki efzün

→. **âdam:-ı**
Mesnevi 48/ 12
Kişi, insan.

Perî ide bize merdümligi
muhkem / Perîden âdamı nice
ola kem

→. **âdam:-ı, -y, -a**
Mesnevi 48/ 9
Kişi, insan.

Perî çün âdamiya ide
mürüvvet / Mürüvvet olmasa
anda ne fütüvvet

âdamı: İnsanoğlu.

→. **âdemı:-den**
Mesnevi 46/ 136
İnsanoğlu.

Bu yol yakın durur andan
velîkin / Degül bunda
âdemiden kimse sâkîñ

→. **âdamı:-den**
Mesnevi 50/ 32
İnsanoğlu.

Peleng ü şîr ü mâri cümle kırdı
/ Kılıban püşte püşte oda urdı

→. **âdamı:-de**
Mesnevi 53/ 121
İnsanoğlu.

Ne kudret ola sensüz âdamide
/ Koya mûri ki mâri def' ide

→. **âdamı:-ler, -den**
Mesnevi 53/ 62
İnsanoğlu.

Didiler dîve kim bir cem'-i
leşger / Gelüpdür âdamilerden
ber-â-ber

ādamī-zād: İnsanoğlu.

→. **ādemī-zād:**
Mesnevi 46/ 139
İnsanoğlu.

Bu yolu görmemişdür ādemī-zād / Ne şu vardur bu yolda vü ne hōd zād

→. **ādamī-zād:**
Mesnevi 46/ 257
İnsanoğlu.

Girü didi nice ola ādamī-zād / Ki cūft ola periyle otura şād

→. **ādamī-zād:**
Mesnevi 48/ 99
İnsanoğlu.

İşitmedüm bu yola ādamī-zād / Geliben girü döndüğünü dil-şād

→. **ādamī-zād:**
Mesnevi 53/ 23
İnsanoğlu.

Bu yoldan geçmedi hiç ādamī-zād / Ki anur şerrinden olmuş ola āzād

→. **ādamī-zād:-a**
Mesnevi 53/ 80
İnsanoğlu.

Ğazabdan olıban ol dıv cūşān / İrişdi ādamī-zāda hūrūşān

→. **ādamī-zād:**
Mesnevi 56/ 10
İnsanoğlu.

Hem anda bulunurdi āb-ıla zād / Ki anda var-ıdı çok ādamī-zād

→. **ādamī-zād:**
Mesnevi 60/ 28
İnsanoğlu.

Var-iken hūri-zād i serv-i āzād / Hāṭadur kim sevesin ādamī-zād

ādem: İnsan.

→. **ādem:**
Mesnevi 2/ 16
İnsan. || Hz. Ādem.

Ṭokuz zıddı eyledi ol resme hem-dem / Ki anlardan vücūda geldi ādem

→. **ādem:-ūḡ**
Mesnevi 2/ 12
Hz. Adem

Çün itdi encümle eflāki müretteb / Vücūdın ādemūḡ kıldı mürekkeb

→. **ādem:**
Mesnevi 2/ 16
Kişi, insan.

Ṭokuz zıddı eyledi ol resme hem-dem / Ki anlardan vücūda geldi ādem

→. **ādem:**
Mesnevi 2/ 30
Kişi, insan.

Felekde var melek yirde daḡi hem / Ki aḡa hemtā durur bī-şūbhe ādem

ādet: Huy, tabiat.

→. **ādet:**
Mesnevi 1/ 16
Huy, tabiat.

Bize pīşe durur cürm-ile 'iṣyān / Saḡa 'ādet durur 'afv-ıla ḡufrān

ādet ol-: Alışkanlık haline gelmek, sürekliliğe sahip olmak.

→. **ādet ol-:-dı**
Kıt'a 1/ 17
Alışkanlık haline gelmek, sürekliliğe sahip olmak.

Dilūḡi lā-y-ıla illā'ya 'ādet ki oldı / Belādan emn ü āmān lā-ilāhe illāllah

→. **'ādet ol-:-mıṣ**
Mesnevi 56/ 30
Alışkanlık haline gelmek.

Orada sāliyān itmiş 'ibādet / Ki olmuş ol 'ibādet aḡa 'ādet

adım: Adım, kadem.

→. **adım:-da**
Mesnevi 56/ 64
Adım, kadem.

'acab deryā ḡamu hūşḡi vū tengi / Bir adımda bulunur bīḡ pelengi

'adl: Adalet.

→. **'adl:-ūḡ**
Gazel 5/ 7
Adalet.

'adluḡ ḡoḡusını işidiben Hıṭā'da müşḡ / Nāfeyle şāfeşin yile virdi zehi şavāb

→. **'adl:-ıla**
Mesnevi 1/ 67
Adalet.

Cihān 'adl-ıla ma'mūr eyle / ḡamu yavuzluğu andan dūr eyle

→. **'adl:-u, -ḡ, -ı**
Gazel 4/ 9
Adalet.

'adluḡı görür-iken yağmur u yil i 'aceb / Maḡzenini gül-şenün nicesi itdi ḡarāb

→. **'adl:-uḡ, -la**
Gazel 5/ 9
Adalet.

'adluḡla şöyle rāḡat u ārām buldı mülk / Kim zülfdür hemḡin ki ider yüzde ıztırāb

→. **'adl:-ıla**
Mesnevi 1/ 76
Adalet.

Hemîşe râyeti manşûr olsun /
Memâlik 'adlı-la ma'mûr olsun

→. 'adl:-*ila*
Mesnevi 6/ 28
Adalet.

Birisi küfrden dîni itdi âzâd /
Birisi 'adlı-ıla mülki itdi âbâd

→. 'adl:-*ila*
Mesnevi 6/ 2
Adalet.

Hak itsün şer' bünyâdını kâyim
/ Şehin-şâh-ı cihâni 'adlı-ıla
dâyim

→. 'adl:-*i, -y, -la*
Mesnevi 9/ 8
Adalet.

Virür râyi anuñ mihr ü mehe
nûr / Olur hem milk anuñ
'adlıyla ma'mûr

→. 'adl:-*ila*
Mesnevi 1/ 67
Adalet.

Cihân 'adlı-ıla ma'mûr eyle /
Kamu yavuzluğu andan dür eyle

→. 'adl:-*ila*
Mesnevi 9/ 2
Adalet.

E'âdî bende hem kişver-
güşâdur / Ümîd-i 'âlem ü zıll-ı
Hüdâ'dur

→. 'adl:-*ila*
Mesnevi 13/ 6
Adalet.

Melik kim olmaya anda 'adlı-ıla
dâd / Az ola mülkden olur ise
şâd

'adl ü sehâ: Adalet ve
cömertlik.

→. 'adl ü sehâ:-*dur*
Mesnevi 51/ 73
Adalet ve cömertlik.

Melik sermâyesi 'adl ü sehâdur
/ Melik mi olur ol kim kem
'atâdur

adlu: İsimli, şöhretli.

→. **adlu:**
Mesnevi 31/ 25
İsimli, şöhretli.

Şeker adlu var-ıdı bir perestâr
/ Ki şâha muṭrib-idi hem serâ-
dâr

'adû: Düşman.

→. 'adû:-*n*
Gazel 4/ 11
Düşman.

'adluñı görür-iken yağmur u yıl
i 'aceb / Maḫzenini gül-şenün
nicesi itdi ḫarâb

→. 'adû:-*nur*
Mesnevi 51/ 70
Düşman.

Diler-iseñ ki ḫalka baş olasın /
Yüreğine 'adunuñ baş olasın

'adû-sûz: Düşman yakan.

→. 'adû-sûz:
Mesnevi 9/ 5
Düşman yakan.

Şehinşâh-ı velî-sâz u 'adû-sûz /
Cihânda âfitâb-ı 'âlem-efrûz

âferîde: Yaratılmış, mahluk.

→. **âferîde:**
Gazel 6/ 13
Yaratılmış, mahluk.

Her âferîde toprağ u şudandur
u velî / Sinüñ vücûduñ âb-ı
ḫızr-âferîdedür

→. **âferîde:-dür**
Gazel 6/ 18
Yaratılmış, mahluk.

Her nesne bir iş için olurdu
güzîde lîk / Zâton senüñ
sa'âdet için âferîdedür

âferîde it-: Yaratmak, yoktan
var etmek.

→. **âferîde it-:-dür**
Mesnevi 1/ 61
*Yaratmak, yoktan var
etmek.*

Anı itdüñ rahmetüñden
âferîde / Anuñ zıllındadır ḫalk
âremîde

âferîde ol-: Yaratılmak.

→. **âferîde ol-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 46/ 302
Yaratılmak.

Cihâna can durur hem nûr-ı
dîde / Bunuñ gibi olmaya ḫiç
âferîde

âferîniş: Yaratılış, hilkat.

→. **âferîniş:**
Mesnevi 3/ 10
Yaratılış, hilkat.

Ol oldı pîşvâ-yı ehl-i bîniş /
Anuñla buldı revnağ âferîniş

→. **âferîniş:**
Mesnevi 4/ 12
Yaratılış, hilkat.

Ol oldı pîşvâ-yı ehl-i bîniş /
Anuñla buldı revnağ âferîniş

→. **âferîniş:**
Mesnevi 10/ 78
Yaratılış, hilkat.

Bilesin varsa sende çeşm ü
bîniş / Ki kâyim 'ışk-ıladur
âferîniş

âfet: Bela, musibet, felaket.

→. **âfet:**
Mesnevi 14/ 66
Bela, musibet, felaket.

Nazardur irüren 'aqla maḥāfet
/ Nazardur cān-ılan başlara
āfet

→. **āfet:**

Mesnevi 47/ 25

Bela, musibet, felaket.

Saḡa senlik belādur bī-şek āfet
/ Gider bādeyle senden bu
meḥāfet

→. **āfet:-den**

Mesnevi 54/ 16

Bela, musibet, felaket.

Helāk idersenḡ ol dīv-ejdehāyī /
Bulasın kamu āfetden rehāyī

āfitāb: Güneş.

→. **āfitāb:**

Gazel 3/ 7

Güneş.

Rūşen göre Muḥammed'i şöyle
ki āfitāb / Ol gişi kim gözinde
anur olmaya 'amā

→. **āfitāb:-a**

Gazel 5/ 13

Güneş.

Düşe lerāze māha ire āfitāba
süz / Bir gez eger ol ikiye
kahrunj ide ḥiṭāb

→. **āfitāb:-ı, -dı**

Mesnevi 13/ 52

Güneş.

Eli baḡır-ıdı hem kān seḡāda /
Zamjri āfitāb-ıdı ziyāda

→. **āfitāb:-uḡ**

Mesnevi 14/ 43

Güneş.

Çün oldı āfitābuḡ rāyeti pest /
Perākende oldılar mecmū'ı
ser-mest

→. **āfitāb:-ı**

Mesnevi 39/ 56

Güneş.

Ṭutar ay yüzi şerminden niḡābı
/ Yüzinüḡ şem'i yaḡar āfitābı

āfitāb-ı 'ālem-efrüz: Cihanı

aydınlatan güneş.

→. **āfitāb-ı 'ālem-efrüz:**

Mesnevi 8/ 5

Cihanı aydınlatan güneş.

Cemālī āfitāb-ı 'ālem-efrüz /
Gicesi ḡadr durur güni nev-rüz

→. **āfitāb-ı 'ālem-efrüz:**

Mesnevi 9/ 6

Cihanı aydınlatan güneş.

Şehinşāh-ı velj-sāz u 'adū-süz /
Cihānda āfitāb-ı 'ālem-efrüz

āfitāb-ı heft-kişver: Yedi

bölgeyi (Dünya)'yı aydınlatan
güneş.

→. **āfitāb-ı heft-kişver:**

Mesnevi 5/ 31

*Yedi bölgeyi (Dünya)'yı
aydınlatan güneş..*

Cihān-baḡş u āfitāb-ı heft-
kişver / Ki aḡa durur müseḡher
çerḡ ü aḡter

'afv: Af, baḡışlama.

→. **'afv:**

Gazel 1/ 13

Af, baḡışlama.

Bir ḡatre 'afv şuyı ıla maḡv olur
tamām / 'iştānumuz eger ṭolu
olursa baḡır u ber

→. **'afv:**

Mesnevi 11/ 75

Af, baḡışlama.

Ḥaṭāya 'afv lāzımdur ḡaṭāsuz /
Ne iş vardur cihānda vü ne ḡod
söz

→. **'afv: -ıla**

Mesnevi 1/ 16

Af, baḡışlama.

Bize pişe durur cürm-ile 'iştān
/ Saḡa 'ādet durur 'afv-ıla
ḡufrān

'afv eyle-: Affetmek,
baḡışlamak.

→. **'afv eyle-:-gil**

Mesnevi 1/ 18

Affetmek, baḡışlamak.

Ḥaṭā durur bizüm iştümüz ü
sehv / Ḥamusun luṭfuḡ-ıla
eylegil 'afv

'afv it-: Affetmek.

→. **'afv it-:-e, -ler**

Mesnevi 11/ 72

Affetmek.

Eger bunda ḡaṭā bulınsa yā
sehv / Şavāb oldur kim ideler
anı 'afv

aḡ-: Yükselmek, çıkmak

→. **aḡ-:-ar, -sa**

Mesnevi 43/ 71

Yükselmek, çıkmak.

Eger ṭaḡa aḡarsa anı eridür /
Veger deryāya irişe ḡurıdur

aḡaç: Ağaç.

→. **aḡaç:-dan**

Mesnevi 3/ 23

Ağaç.

Ḥuru aḡaçdan virür ḡurmā-y-ı
ter ol / Ḥamışdan daḡi bitürür
şeker ol

→. **aḡaç:**

Mesnevi 40/ 3

Ağaç.

Ne dir aḡaç bucaḡında çekāvek
/ Şabāḡı itsün mübārek ḡaḡ
tebārek

→. **aḡaç:**

Mesnevi 46/ 164

Ağaç.

Gülünj tacı-y-ıla olmuş la'l dıjbā /
Ağaç berg ü nevā-y-ıla tuvānā

→. ağaç:

Mesnevi 46/ 247

Ağaç.

Bir ağac üsdine pırüzeden taht
/ Koyuban çıkdı hatun-ı cüvān-
baht

→. ağaç:-lar, -da

Mesnevi 46/ 211

Ağaç.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yakın bil her birisi bir perçindir

→. ağaç:-ı, -n, -dan

Mesnevi 48/ 54

Ağaç.

Harir-ile döşemiş 'anberin fers
/ Kurılmış 'üd ağacından yüce
'arş

āgāh ol-: Haberdar olmak.

→. āgāh ol-:

Mesnevi 34/ 20

Haberdar olmak.

Varup Fağfūr'a didiler ki i şāh /
Ol ol şeh-zādenürj hālından
āgāh

→. āgāh ol-:-dı

Mesnevi 46/ 246

Haberdar olmak.

Bu 'işretten ki itdi orada şāh /
Habarla oldı hūrj-zād'e āgāh

āgāz: Başlama.

→. āgāz:

Mesnevi 14

/56

Başlama.

İder her şāhda yüz mürğ
pervāz / Düzerler perde-i
'ankāda āgāz

āgāz eyle-: Başlamak.

→. āgāz eyle-:-dı

Mesnevi 60/ 156

Başlamak.

Muhibb oldı hālāyık cümle oña
/ İşi āgāz eyledi kim oña

āgāz kıl-: Söze, konuşmaya
başlamak.

→. āgāz kıl-:-dı

Mesnevi 14/ 142

*Söze, konuşmaya
başlamak.*

Gidüp ol bāgdan geldi sarāya /
Girü āgāz kıldı āh u vāya

→. āgāz kıl-:-dı

Mesnevi 48/ 146

*Söze, konuşmaya
başlamak.*

Şeker şirrin söz-ile oldı dem-sāz
/ Benüm bu şi'rüm anda kıldı
āgāz

→. āgāz kıl-:-dı

Mesnevi 31/ 38

*Söze, konuşmaya
başlamak.*

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sāz / Hevā ile bu şi'ri kıldı āgāz

āgız: Ağız.

→. āgız:-dan

Mesnevi 15/ 7

Ağız.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
rāz-ı nihānı

→. āgız:-ı, -n, -dan

Mesnevi 46/ 233

Ağız.

Şeker dökerdi ağızından nebātı
/ İderdi cān gibi şirrin hayātı

→. āgız:-ı, -n, -dan

Mesnevi 50/ 36

Ağız.

Orada çıkdı bir cādū-y-ı ser-keş
/ Ki bir dem dökülür ağızından
āteş

→. āgız:-ı, -n, -dan

Mesnevi 51/ 25

Ağız.

Duḥān kim çıkar ağızından
nefesdür / Dem urup fıli
yudmağa hevesdür

→. āgız:-ı, -n, -da

Mesnevi 54/ 28

Ağız.

Giceyi itdügi-y-içün ol ihyā /
Nefes nūr oldı ağızında uşda
pıda

āgla-: Kederden, teessürden
gözyaşı akıtmak.

→. āgla-:-y, -a

Gazel 8/ 5

*Kederden, teessürden
gözyaşı akıtmak.*

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm hüznine / Raḥm ide
Eyyüb bāna görse gözüm yaşın

→. āgla-:-r, -ı, -sa, -m

Gazel 15/ 2

*Kederden, teessürden
gözyaşı akıtmak.*

Sen nirede ki güler-isenj nev-
bahār olur / Ben nirede ki
ağlar-ısam lālezār olur

→. āgla-:-y, -u

Mesnevi 35/ 122

*Kederden, teessürden
gözyaşı akıtmak.*

Gelicek katına şādı iderdi / Velı
gitdükte ağlayu giderdi

→. āgla-:-r, -ı, -dı

Mesnevi 46/ 61

*Kederden, teessürden
gözyaşı akıtmak.*

Humâyûn ağlar-ıdı anuñla
Fağfûr / Ki tenden olur-ıdı
cânları dūr

→. **ağla-:-y, -u**
Mesnevi 46/ 93
*Kederden, teessürden
gözyaşı akıtmak,*

Hümâyûn ağlayu didi ki zinhâr
/ Benüm cânımsın itme
gendüni âzâr

ağlat-: Ağlatmak.

→. **ağlat-:-ur**
Mesnevi 47/ 57
Ağlatmak.

Yidürür ağladur Dahhâki mâra
/ Budur eflâk işi anja ne çâra

ağrı-: Ağrımak, sancılanmak.

→. **ağrı-:-r**
Mesnevi 14
/129
Ağrımak, sancılanmak.

Didiler nireñ ağırrı neñ durur
sağ / Didi içüm taşum top
toludur dâğ

ağyâr: Yabancılar, rakipler,
başkaları.

→. **ağyâr:**
Mesnevi 18/ 17
*Yabancılar, rakipler,
başkaları.*

Başa dil üşürüp durur uş ağyâr
/ Nite kim yüreğe tolup durur
hâr

→. **ağyâr:-dur**
Mesnevi 18/ 15
*Yabancılar, rakipler,
başkaları.*

Beni gör kim yöremde
ağyârdur çok / Velikin
beklemege kimsenem yok

→. **ağyâr:-dan**
Mesnevi 34/ 11

*Yabancılar, rakipler,
başkaları.*

Çamu ağyârdan hâlî oldı meclis
/ Hemîñ yârur hayâlî-y-ıla
münis

ağzından şeker dök-: Tatlı ve
hoş söz söylemek.

→. **ağzından şeker dök-:-er, -di**
Mesnevi 46/ 233
Deyim
Tatlı ve hoş söz söylemek.

Şeker dökerdi ağzından nebâti
/ İderdi cân gibi şîrîñ hayâtı

âh: Ah etme, inleme.

→. **âh:-um**
Gazel 8/ 13
Ah etme, inleme.

Âhenîñ gönüllüye itmez eşer
âhum velî / Dūd-nâk ider
felekleri bu âh-ı âteşîñ

→. **âh:-um**
Mesnevi 10/ 83
Ah etme, inleme.

Felek âhüm ile pür-dūd oldı /
Demümden hâk müşg-endüd
oldı

→. **âh:-ıla**
Mesnevi 14/ 126
Ah etme, inleme.

Didiler meyden ola bu
hümârur / Bu çamu nâle vü
âh-ıla zârur

→. **âh:-ı**
Mesnevi 14/ 93
Ah etme, inleme.

Anuñ âhı ki olmışdı âteş ü dūd
/ Yüzin itmişdi göğüñ dūd-
endüd

→. **âh:**
Mesnevi 17/ 2
Ah etme, inleme.

Yüzin ayağına sürüp didi i şâh
/ Nedür bu guşşa yâ bu nâle vü
âh

→. **âh:-ı, -nuñ**
Mesnevi 31/ 4
Ah etme, inleme.

Çonunu gül gibi ol dem eyledi
çâk / Ki düşmiş-idi bir işe
hâtar-nâk / Ki düşmiş-idi bir işe
hâtar-nâk

→. **âh:-ı, -nuñ**
Mesnevi 31/ 4
Ah etme, inleme.

Girü başladı âh-ıla figâna /
Tütüni âhınur çıkdı âsumâna

→. **âh:-ıla**
Mesnevi 34/ 22
Ah etme, inleme.

Dün ü gün içi nâledür ü zârî /
Geçürür âh-ıla ol rüzigârı

→. **âh:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 34/ 27
Ah etme, inleme.

Felek âhından anuñ pür-
duhândur / Gözi bir bahrdur
kim mevci kandur

→. **âh:**
Mesnevi 46/ 39
Ah etme, inleme.

Hemîñ sâ'at idiben nâle vü âh /
Yoluñ hârcı-y-içün yaraqladı
şâh

→. **âh:-ı**
Mesnevi 46/ 66
Ah etme, inleme.

Çıkıban taşra çetr-i bârigâhı /
Boyadi göge ata ana âhı

ah-: Akmak, dökülmek.

→. **ah-:-ar**
Mesnevi 19/ 11
Akmak, dökülmek.

Ne şuyı var bu dolabunı ki aħar
/ Selâtinı kanıdır bı-şek ser-â-
ser

âh eyle-: Ah etmek.

→. **âh eyle-:-di**
Mesnevi 14/ 64
Ah etmek.

Nazar eyledi kaşruñ burcına
şâh / Görüp bir mâh anda
eyledi âh

→. **âh eyle-:-di**
Mesnevi 14/ 90
Ah etmek.

Düşinde çünki gördi ol yüzi şâh
/ Be-şad dil 'âşık olup eyledi âh

→. **âh eyle-:-di**
Mesnevi 43/ 62
Ah etmek.

Varup atasınun katına bı-gâh /
Figân u derd-ile çoğ eyledi âh

âh ıla figân: Ah ile feryat.

→. **âh ıla figân:-a**
Mesnevi 31/ 3
Ah ile feryat.

Girü başladı âh-ıla figâna /
Tütünü âhinunı çıkdı âsumâna

âh it-: İnlemek, feryat etmek,
sızlanmak.

→. **âh it-:-iben**
Mesnevi 15/ 1
*İNlemek, feryat etmek,
sızlanmak.*

Girü âh idiben didi ki derdâ / Ki
âşüfte eyledi bini bu sevda

→. **âh it-:-e, -mez, -em**
Mesnevi 23/ 4
*İNlemek, feryat etmek,
sızlanmak.*

Bu za'f-ıla kim iriştüm bu hâle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. **âh it-:-üp**
Mesnevi 31/ 7
*İNlemek, feryat etmek,
sızlanmak.*

Yörürdi âh idüp ol bâğ içinde /
Nite kim lâle derd ü dâğ içinde

→. **âh it-:-üben**
Mesnevi 35/ 17
*İNlemek, feryat etmek,
sızlanmak.*

Gözinden âh idüben dökdi kan
yaş / Ki 'ışık itmiş-idi yüregini
baş

→. **âh it-:-er**
Mesnevi 58/ 56
*İNlemek, feryat etmek,
sızlanmak.*

Gehi mâhi-y-idi yiri gehi mâh /
Velî ider girü Hürşid'i çün âh

âh kıl-: İnlemek, feryat etmek,
sızlanmak.

→. **âh kıl-:-dı**
Mesnevi 57/ 2
*İNlemek, feryat etmek,
sızlanmak.*

'Acab kaldı anun sözlerine şâh
/ Vişâka vardı kıldı derd-ile âh

âh u derd: Ah ve dert.

→. **âh u derd-:-i**
Mesnevi 31/ 16
Ah ve dert.

Göricek servi anun boyun
ağardı / Ziyâde olur-ıdı âh u
derdi

→. **âh u derd-:-i**
Mesnevi 39/ 102
Ah ve dert.

Gözi yüregüme ol okı urdı / Ki
ölince gitmeyiser âh u derdi

âh u derdâ:

→. **âh u derdâ:**
Mesnevi 58/ 121
Ah ve dert.

Dir idi ber nefes kim âh u
derdâ / Ki derdüme devâ
olmadı pîdâ

âh u feryâd it-: Ah ile feryat
etmek.

→. **âh u feryâd it-:-er**
Mesnevi 52/ 24
Ah ile feryat etmek.

Dikenle gül oturur hürrem ü
şâd / İrakdan bülbül ider âh u
feryâd

âh u nâle: Ah etme ve inleme.

→. **âh u nâle:**
Mesnevi 34/ 18
Ah etme ve inleme.

Çün anda gördiler ol ızırâbı /
Ol âh u nâle vü ol piç ü tâbı

âh u vây: Ah vah.

→. **âh u vây:-a**
Mesnevi 14/ 142
Ah vah.

Gidüp ol bâğdan geldi sarâya /
Girü âğâz kıldı âh u vâya

âh u zârî: Ağlama ve inleme.

→. **âh u zârî:**
Mesnevi 57/ 7
Ağlama ve inleme.

İşi nâleydi anun âh u zârî / Bu
resm-ile geçerdî rüzigârı

aħad: Bir ve tek olan Allah.

→. **aħad:**
Mesnevi 2/ 104
Bir ve tek olan Allah.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur aħad bı'z-
zât vâhid

aħbâr it-: Haberler vermek.

→. **aḥbār it--di**
Mesnevi 4/ 55

Niçe Tevriḥ'ten ol itdi aḥbār /
Ki ḥayrān ḳaldılar sözine āḥyār

'ahd: Ant, yemin, söz.

→. **'ahd:**
Mesnevi 41/ 105
Ant, yemin, söz.

Bu söz üstine leşgerler yörüdi /
'alemler kūh u şahrāyı bürüdi

→. **'ahd:**
Mesnevi 41/ 110
Ant, yemin, söz.

Eger 'ahd eyler-iserḥ eyleme
cehd / Ki senden olmaya
ayruḳsı ol 'ahd

→. **'ahd:-ı**
Mesnevi 41/ 107
Ant, yemin, söz.

Gerekdūr gişi ki ola 'ahdı
muḥkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

'ahd eyle-: Yemin etmek, söz
vermek.

→. **'ahd eyle--r, -i, -se, -ḥ**
Mesnevi 41/ 109
Yemin etmek, söz vermek.

Eger 'ahd eyler-iserḥ eyleme
cehd / Ki senden olmaya
ayruḳsı ol 'ahd

'ahd u peymān: Söz ve yemin.

→. **'ahd u peymān:**
Gazel 14/ 4
Söz ve yemin.

Düşde gördüğümde olmadum
hemḥn 'āşık buḥa / Kim
ezeldendūr bunuḥla 'ahd u
peymānum benüm

ahdas: Fena şeyler, dertler,
musibetler.

→. **aḥdeş:**
Mesnevi 19/ 6
*Fena şeyler, dertler,
musibetler.*

Yi yidür var-iken elde zer ü sım
/ Ki 'ālem ḥolidur aḥdeş-ile bım

'ahd-ı elest ol-: Elest
meclisinde söz veren olmak.

→. **'ahd-ı elest ol-:**
Gazel 17/ 2
*Elest meclisinde söz veren
olmak.*

Görmedi kimse buncılayın
miḥnet ü belā / 'ahd-ı elest
olalı vü hem bı'at-ı belā

āhen: Demir.

→. **āhen:-in**
Gazel 8/ 13
Demir.

Āhenin gönüllüye itmez eşer
āhum veli / Dūd-nāk ider
felekleri bu āh-ı āteşin

→. **āhen:-ün**
Mesnevi 10/ 52
Demir.

Ger olmasaydı mıḳnātış 'āşık /
Ola mıdı āhenün cezbine vāşık

→. **āhen:**
Mesnevi 53/ 34
Demir.

Kimesne olamaz anuḥla hem-
ceng / Eger kūh ola vü yā āhen
ü seng

āheng: Düzen, uygunluk.

→. **āheng:**
Mesnevi 46/ 232
Düzen, uygunluk.

Nüvā iderdi anda 'ūd-ıla çeng /
Felek nāle iderdi zühre āheng

→. **āheng:**
Mesnevi 31/ 36
Düzen, uygunluk.

Sen ü bāde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya āheng

āhenin: Demirden, demir gibi
pek sağlam.

→. **āhenin:**
Gazel 9/ 13
*Demirden, demir gibi pek
sağlam.*

Āhenin gönüllüye itmez eşer
āhum veli / Dūd-nāk ider
felekleri bu āh-ı āteşin

→. **āhenin:**
Mesnevi 60/ 25
*Demirden, demir gibi pek
sağlam.*

Sezādur ol gişiye āhenin bend
/ Ki ehl-i 'aḳıdan iştimize pend

āh-ı āteşin: Ateş gibi olan ah.

→. **āh-ı āteşin:**
Gazel 9/ 14
*Ateş gibi olan ah. || İnilti,
inleme.*

Āhenin gönüllüye itmez eşer
āhum veli / Dūd-nāk ider
felekleri bu āh-ı āteşin

āh-ı nım-şeb: Gece yarısı
feryadı.

→. **āh-ı nım-şeb:**
Gazel 1/ 8
Gece yarısı feryadı.

Der-gāhuḥa iletmege tuḥfe
bulamazuz / İllā ki āh-ı nım-şeb
ü nāle-i seḥer

āhir: Son, sonuncu, bitiş.

→. **āhir:**
Mesnevi 3/ 3
Son, sonuncu, bitiş.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âhîr /
Dağı nesne kalur mı eydüh âhîr

→. **âhîr:**
Mesnevi 3/ 4
Son, sonuncu, bitiş.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âhîr /
Dağı nesne kalur mı eydüh âhîr

→. **âhîr:**
Mesnevi 15/ 28
Son, sonuncu, bitiş.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
râzı / Güzâfın degül âhîr 'ışk-
bâzı

→. **âhîr:**
Mesnevi 18/ 26
Son, sonuncu, bitiş.

Egerçi sen ölürsün evvel âhîr /
Yakılıban gül-âb olursın âhîr

→. **âhîr:-i**
Mesnevi 56/ 44
Son, sonuncu, bitiş.

Kimesne evvelin anuğ bilemez
/ Kimesne âhîri fikrin kılamaz

âhîr ir:- Sona ermek,
sonlanmak.

→. **âhîr ir:-di**
Mesnevi 14/ 139
Sona ermek, sonlanmak.

Ma'a'l-cümle söz anuğ irdi âhîr /
Ki gizlü râzını eyledi zâhir

Ahmed: Hz. Peygamber'in
isimlerinden biridir.

→. **Ahmed:-'ün**
Mesnevi 3/ 32
*Hz. Peygamber'in
isimlerinden biridir.*

Dem-i 'ışj-y-ile ölü dirildi / Ki
dilinde Ahmed'ün adı anıldı

→. **Ahmed:**
Mesnevi 44/ 16

*Hz. Peygamber'in
isimlerinden biridir.*

Bi'hakkı Muşhaf u nür-ı
Muhammed / Ki oldur adı-la
Maħmūd u Ahmed

Ahmedî: Ahmedî (d. 1334- ö.
1413), divan şairi ve hekim. →.
yy da en büyük divan şairi
kabul edilir. En ünlü eseri
İskendernâme 'dir.

→. **ahmedî:**
Gazel 3/ 16
*Ahmedî (d. 1334- ö. 1413),
divan şairi ve hekim. →. yy da
en büyük divan şairi kabul
edilir. En ünlü eseri
İskendernâme 'dir.*

Olsun selâm anuğ vü aşhabına
anuğ / Çün ehl-i beyti yâd ide
Ahmedî anuğ

→. **ahmedî:**
Gazel 15/ 13
*Ahmedî (d. 1334- ö. 1413),
divan şairi ve hekim. →. yy da
en büyük divan şairi kabul
edilir. En ünlü eseri
İskendernâme 'dir.*

Çün dürc-i la'luğ getüre zikre
Ahmedî / Her söz ki nazm ide
güher-i âb-dâr olur

→. **ahmedî:**
Mesnevi 1/ 85
*Ahmedî (d. 1334- ö. 1413),
divan şairi ve hekim. →. yy da
en büyük divan şairi kabul
edilir. En ünlü eseri
İskendernâme 'dir.*

Seni dir Ahmedî vü senden
artuğ / Kimesneye ihtiyacı hıc
anuğ yuğ

ahsen-i takvîm: Yaratılışın en
güzeli, En güzel yaratılış, en
güzel biçim.

→. **ahsen-i takvîm:-i**
Mesnevi 2/ 61

*"Yaratılışın en güzeli" En
güzel yaratılış, en güzel biçim.*

Anuğ itdi ahsen-i takvîmi rûzı /
Bağışladı yüzine dil-fürûzı

ahsent: Aferin, bravo.

→. **ahsent:**
Mesnevi 60/ 108
Aferin, bravo .

Derileri ki gösterdi ser-â-ser /
Didi ahsent sâbâş anuğ kayser

ahter: Yıldız.

→. **ahter:**
Mesnevi 3/ 38
Yıldız.

Anuğ künhinde vâlihür ser-â-
ser / Zemîn ü âsumân u mihr ü
ahter

→. **ahter:**
Mesnevi 5/ 32
Yıldız.

Cihân-bağış u âfitâb-ı heft-
kişver / Ki anuğ durur müşeşher
çerğ ü ahter

→. **ahter:**
Mesnevi 49/ 14
Yıldız.

İki dürc içi tolu la'l-i ahter /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
ahter

âhü: Ceylan.

→. **âhü:**
Mesnevi 13/ 21
Ceylan.

Olurdi arslan-ıla bir yirde âhü /
'uqâb u sunkur-ıla uçardı tîhü

→. **âhü:**
Mesnevi 14/ 81
Ceylan.

Gözi bir âhü ammâ şîr-efgen /
Teni nesrin-idi yanağı gül-şen

āhū gibi ol-: Ceylan gibi olmak.

→. **āhū gibi ol-:-up**

Mesnevi 46/ 104

Ceylan gibi olmak. II

Sevinçten seke seke gitmek.,

Şaçının sünbülü-y-içün şitâbân

/ Olup āhū gibi dutdı beyābân

ahvāl: Haller, durumlar,
vaziyetler.

→. **ahvāl:**

Mesnevi 27/ 10

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Tehj dest ü muķillü'l-hāl
geldüm / Fe-lābūd müstākil
ahvāl geldüm

→. **ahvāl:**

Mesnevi 35/ 19

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Dir-idi i dirjgā kim bu ahvāl /
Getüriser başuma dürlü ehvāl

→. **ahvāl:-i, -n, -i**

Mesnevi 38/ 7

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Benefşe 'ömr ahvālını görmüş /
Bir ayağı üzre istiğfāra tırmış

→. **ahvāl:-in**

Mesnevi 39/ 9

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Ḳamu iklimünj ahvālın bilürdi /
Ki cümle reh-güzārında olurdi

→. **ahvāl:**

Mesnevi 50/ 42

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Ḳoḫusu ḥūri-zād'a irdi fi'l-hāl /
Didi irmiş durur Cemşid'e
ahvāl

→. **ahvāl:-ı**

Mesnevi 56/ 34

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Didi aña çerḫ-i gerdān ḥālī
nedür / Sipih ü mihr ü meh
ahvālī nedür

→. **ahvāl:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 58/ 5

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Ḥikāyet it bize ahvālını 'ışḳun /
Rivāyet eyle ahvālını 'ışḳun

→. **ahvāl:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 58/ 6

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Ḥikāyet it bize ahvālını 'ışḳun /
Rivāyet eyle ahvālını 'ışḳun

→. **ahvāl:-ın**

Mesnevi 60/ 102

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Ḥikāyet şordı aña şāh ḳayşer /
Yoluḅ u Çin'üh ahvālın ser-ā-
ser

→. **ahvāl:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 60/ 12

Haller, durumlar,

vaziyetler.

Didi ol Nāz-perverd'e ki varğıl /
Nedür Cemşid ahvālını görgil

ahvāl ol-: Bir Duruma sebep
olmak.

→. **ahvāl ol-:-du, -m**

Mesnevi 28/ 6

Duruma sebep olmak.

Senünj gibi muķillü'l-hāl
geldüm / Velj nā-mustakim
ahvāl oldum

ahyār: Hayırlı, iyi, faziletli
kimseler.

→. **āhyār:**

Mesnevi 4/ 56

Hayırlı, iyi, faziletli

kimseler.

Niçe Tevriḫ'ten ol itdi aḫbār /
Ki ḫayrān ḳaldılar sözine āhyār

ak-: bkz. **ah-**

→. **ak-:-ar**

Gazel 9/ 12

Akmak. || Göz yaşı

dökmek.

Kim temā (şā) ideyim dirse
Furāt u Nij'i hem / Nice aḳar
görsün uş binüm gözümün ḳan
yaşın

→. **ak-:-ar, -dı**

Mesnevi 14/ 29

Akmak, çaḫlamak.

Aḳardı her yaḅa bir cüy-ı
kevşer / Olıban serv tūbj-y-ile
hem-ser

→. **ak-:-ar**

Mesnevi 46/ 173

Akmak.

Orada gördi ki bir çeşme aḳar /
Ki şuyı āb-ı ḫızr-ıdı ya kevşer

'akd-i cevzā: İkişler burcunun
düğümü.

→. **'akd-i cevzā:**

Mesnevi 39/ 94

İkişler burcunun düğümü.

Diyeydün ḳaşr-ı cennetdür bu
ḫavzā / Tonına ziver olmuş
'akd-i cevzā

akıt-: Akıtmak.

→. **akıt-:-dı**

Mesnevi 4/ 38

Akıtmak, dökmek.

Kelīmu'llah çū mu'ciz zāhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan akıtdı

'akıl: Akıllı kimse.

→. 'ākīl:
Mesnevi 2/ 14
Akıllı kimse.

'Anāşırdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak anla söz i 'ākīl

→. 'ākīl:
Mesnevi 10/ 11
Akıllı kimse.

Giderme 'ışkı cānuḡdan i 'ākīl /
Ki 'aql ehli olur 'ışk-ıla kāmīl

→. 'ākīl:
Mesnevi 10/ 12
Akıllı kimse.

Giderme 'ışkı cānuḡdan i 'ākīl /
Ki 'aql ehli olur 'ışk-ıla kāmīl

→. 'ākīl:
Mesnevi 41/ 58
Akıllı.

Çū iş zahmetsüz olur ola ḡāşıl /
Anuḡ için ne zaḡmet çeke 'ākīl

'aql: Akıllı.

→. 'aql:
Gazel 13/ 12
Akıllı.

'Aceb mi 'ışkuḡ itse 'aqlı ḡāret /
Ki olur 'ışk ḡālib 'aql maḡlūb

→. 'aql:-ı
Gazel 13/ 11
Akıllı.

'Aceb mi 'ışkuḡ itse 'aqlı ḡāret /
Ki olur 'ışk ḡālib 'aql maḡlūb

→. 'aql:-ı, -n, -da
Mesnevi 4/ 96
Akıllı.

N'iderdi cennet ü ḡūr u kuşūrı
/ Çū 'aqlında yoḡ-ıdı anuḡ
kuşūrı

→. 'aql:
Mesnevi 7/ 6
Akıllı.

Anḡa lāyık ki virildi ḡilāfet / Ki
inşāf ehlidür ü 'aql u rāfet

→. 'aql:
Mesnevi 7/ 11
Akıllı.

Baķıban 'aql cūn ḡördi hilāli /
Ki çetrenden yücerekdür bu
ḡāli

→. 'aql:
Mesnevi 10/ 12
Akıllı.

Giderme 'ışkı cānuḡdan i 'ākīl /
Ki 'aql ehli olur 'ışk-ıla kāmīl

→. 'aql:
Mesnevi 10/ 16
Akıllı.

Ezelde 'ışkdur ki oldu pıḡdā / Pes
andan 'aql u nefis oldu ḡüveyda

→. 'aql:-ı
Mesnevi 14/ 88
Akıllı.

Gözi ol cādū-y-ıdı ki itse efsūn
/ İderdi cānı vālih 'aqlı mecnūn

→. 'aql:-ı
Mesnevi 14/ 120
Akıllı.

Didi kim 'āşıkūḡ 'aqlı mı olur /
Gişi kim 'aqlı yok öḡüt mi alır

→. 'aql:-uḡ, -ı
Mesnevi 14/ 117
Akıllı.

Didiler 'aqluḡı başuḡa dirgil /
Bu işde ḡendüzüḡe pend virgil

→. 'aql:
Mesnevi 26/ 1
Akıllı.

Didi şeh sende vardır 'aql-ıla
ḡūş / Benüm cānumda ider 'ışk
odı cūş

→. 'aql:-uḡ
Mesnevi 31/ 18
Akıllı.

Çün endişe iderdi la'ın anuḡ /
İderdi terkini 'aqluḡ u cānuḡ

→. 'aql:-ı
Mesnevi 32/ 2
Akıllı.

Melik āşıfte oldu bu ḡazelden /
Dil ü cān-ıla 'aqlı vardı elden

→. 'aql:-ı, -n, -ı
Mesnevi 44/ 22
Akıllı.

Anuḡ cādū ḡöziyçün ki itdi
efsūn / Melāyık 'aqlını ki
eyleye mecnūn

→. 'aql:
Mesnevi 54/ 3
Akıllı.

Nedür taḡkık-ile bu 'aql
Cemşid / Liḡāu'l-lah temşil-ile
ḡurşid

→. 'aql:
Mesnevi 55/ 6
Akıllı.

Ki vire ḡönlümüze bir dem
ārām / İde 'aql u bu nefis-i ser-
keşi rām

→. 'aql:
Mesnevi 58/ 4
Akıllı.

Senüḡ sözüḡledür ter cān
dimāḡı / Senüḡ sözüḡle rüşen
'aql yaḡı

→. 'aql:-a
Mesnevi 14/65
Akıllı.

Nazardur irüren 'aqla maḡāfet
/ Nazardur cān-ılan başlara
āfet

→. 'aql:
Gazel 7/ 14
Akıllı.

Sen baḡtiyār rāyına ḡıç
irmesün ḡaḡā / Niçe ki 'aqlı rāyı
şavāb ihtiyār ide

→. 'aql:
Mesnevi 2
/5
Akıllı.

Çü 'aql emriyle evvel oldı zâhir
/ Belürdi andan bu mecmu'ı
mezâhir

→. 'aql:-a
Mesnevi 3/ 57
Akil.

Güneş gibi görünür 'aqla rüşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

'**akl u cân:** Akıl ile ruh.

→. 'aql u cân:
Gazel 11/ 7
Akil ile ruh.

Ne dil çodı ne 'aql u cân ki
zülfünj itmedi gâret / Zehj
devlet bu cādūdan hālāş olursa
dijnüm

→. 'aql u cân:-ı
Mesnevi 39/ 98
Akil ve ruh.

Göricek kaçını mihrâbı
unıtdum / Gözine 'aql u cânı
terk itdüm

'**akl vir:-** Akıl vermek.

→. 'aql vir:-di
Mesnevi 2/ 71
Deyim
Akil öğretmek.

Olara 'aql virdi vü dirayet /
Dağı hem ruzı eyledi hidayet

'**aklı ol:-** Akıllı olmak.

→. 'aklı ol:-ur
Mesnevi 14/ 119
Akıllı olmak.

Didi kim 'aşıkuñ 'aqlı mı olur /
Gişi kim 'aqlı yok ögüt mi alır

'**akl-ı tiz-per:** Uçup giden akıl.

→. 'akl-ı tiz-per:
Kıt'a 2/ 5
*Uçup giden akıl. II Deli,
divane olmak.*

Zātuñun künhinde 'aql-ı tiz-per
/ Oda yaqdı bāl ü per şöyle ki
'üd

'**akluñı başuña dir:-** Akılsızca
davranışlarda bulunmaktan
kaçınmak.

→. 'akluñı başuña dir:-gil
Mesnevi 14/ 117
Deyim
*Akılsızca davranışlarda
bulunmaktan kaçınmak.*

Didiler 'akluñı başuña dirgil /
Bu işde gendüzüñe pend virgil

'**akreb ol:-** Daha yakın olmak,
yaklaşmak.

→. 'akreb ol:-dı
Gazel 12/ 13
*Daha yakın olmak;
Yaklaşmak.*

Çün oldı başa cāndan dağı
akreb / Tefāvüt mi ider bu'd-ı
ferāşılş

'**akrizu'l-lah:** Tanrı'ya ödünç
verin!; anlamında kullanılan
kalıp bir söz.

→. 'akrizu'l-lah:
Mesnevi 40/ 36
*Tanrı'ya ödünç verin!;
anlamında kullanılan kalıp bir
söz.*

Gerekdür şarf idesin mâlı li'l-
lah / Eger işitdünj-ise akrizu'l-
lah / Eger işitdünj-ise akrizu'l-
lah

'**aks:** Akis, yansıma, görüntü.

→. 'aks:-i, -y, -le
Mesnevi 35/ 67
Akis, yansıma, görüntü.

Yüzi 'aksiyle her gül-ruñ
niğārur / Adın arıymazlar-ıdı
lālezārur

'**aksar:** En kısa, en yakın.

→. 'aksar:
Mesnevi 5/ 76
En kısa, en yakın.

Belāğat isleri oldı cümle 'aciz/
Bir akşar sürece eydilmedi
hergiz

'**aks-i bāde:** Şarabın
görüntüsü.

→. 'aks-i bāde:
Mesnevi 48/137
Şarabın görüntüsü.

Sarāyı 'aks-i bāde kıldı gül-gün
/ Yir oldı cür'a kanından ciger-
hün

'**al:-** Almak.

→. al:-dı
Mesnevi 3/ 8
Almak.

Yıkıldı tāk-ı Kisrj maqdeminden
/ Cihān rahmet çoğusu aldı
deminden

→. al:-a
Mesnevi 5/33
Almak.

Niğüninden eger bir naqş ala
müm / Hıttā'ya ire fermāni
nedür Rüm

→. al:-du, -m
Mesnevi 11/ 58
Almak.

Kalem bigi ol zemān meşyen
'alā'r-rās / Ele aldum sözüñ
dürriyçün elmās

→. al:-miş, -dur
Gazel 11/ 9
Temin etmek, edinmek.

Yüzünjüñ naqşı renginden
gözüm bir nüşha almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
hadjş-i hūb u renginüm

→. al:-a, -maz
Mesnevi 13/ 9
Temin etmek, edinmek.

Alamaz mülki zulm-ıla velîkin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sâkin

→. **al:-ip**

Mesnevi 40/ 20

Temin etmek, edinmek.

Benefşe gibi nedür ser-girânî /
Alıp nergis gibi elden nüş id anı

→. **al:-a**

Mesnevi 50/ 11

Temin etmek, edinmek.

Çomağıl mâlî ki anı ala vâriş /
Gider anı gidermedin havâdiş

→. **al:-an**

Mesnevi 35/ 104

*Ele geçirmek, fethetmek,
zaptetmek.*

Bu arada çok durur dil-dâr-ı
şengül / Benüm gönülümü alan
bunda degül

→. **al:-dı**

Gazel 10/ 13

Almak, elde etmek.

Didüm kim gönülümü aldı gözün
sevdâsı al-ıla / Didi cânuñ dağı
alursa saña aşşî ziyân olmaz

→. **al:-ur, -sa**

Gazel 10/ 14

Almak, elde etmek.

Didüm kim gönülümü aldı gözün
sevdâsı al-ıla / Didi cânuñ dağı
alursa saña aşşî ziyân olmaz

→. **al:-dı**

Gazel 15/ 3

Almak, elde etmek.

Zülfün hevâsı aldı karar-ıla
şabrumı / Her kim karar söze
uya bî-karâr olur

→. **al:-a**

Mesnevi 20/ 11

Almak, elde etmek.

Dağı nem var ki korham anı ala
/ Olur mı nesne yok yirde
havâle

→. **al:-a**

Mesnevi 39/ 143

Almak, elde etmek.

Neye koyalar anı ki ala vâriş /
Ya nâgeh yile vire anı havâdiş

→. **al:-amaz**

Gazel 1/ 11

Almak.

Bu tab' zulmetinde alamaz nür
gönülümüz / Sen idesin naçar
germ-ile bize meger

→. **al:-ur**

Mesnevi 14/ 120

Almak.

Didi kim 'âşîkuñ 'aklı mı olur /
Gişi kim 'aklı yok öğüt mi alur

→. **al:-ur**

Mesnevi 39

/145

Almak, elde etmek.

Çün ayruğ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağidasın

→. **al:-a, -y, -du, -ñ**

Mesnevi 60/ 15

Almak, elde etmek.

N'olaydı hürî-zâd'ı ger alayduñ
/ Perîlere tamâmî şâh olayduñ

→. **al:-**

Mesnevi 45/ 1

Tutmak.

Elünge çengünjî al i nûvâ-sâz /
Nûvânjî eylegil 'uşşâka dem-sâz

→. **al:-dı**

Mesnevi 60/ 39

Tutmak.

Oradan Nâz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola iletirdi vü şaldı

→. **al:-dı**

Mesnevi 60/ 171

Tutmak.

Eline câm-ı yâkût aldı lâle /
Öñinde nergesün zerrîñ piyale

→. **al:-ur, -ı, -dı**

Mesnevi 13/ 35

Almak.

Eline niçe kim alur-ıdı gürz /
Olurdi korqusından sürme
Elbrüz

→. **al:-dı**

Mesnevi 20/ 9

Almak.

Elümden çün kamusun aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-hün

→. **al:-dı**

Mesnevi 46/ 74

Almak, tutmak.

Gül-idün bisledük kanumla sini
/ Yil aldı vü kodı bî-berg bini

→. **al:-up**

Mesnevi 60/ 61

Almak, tutmak.

Alup şâhî sarâyına iletirdi / Bu
hâlin şerh itirdi ol işitirdi

→. **al:-du, -m**

Mesnevi 11/ 58

Almak.

Kalem bigi ol zemân meşyen
'alâ'r-râs / Ele aldum sözünğ
dürriyçün elmâs

→. **al:-sa**

Mesnevi 13/ 41

Almak.

Eline kılıç alsa olmadın zarb /
Olurdi berç-ı süzân şark-ıla
ğarb

→. **al:-dı**

Mesnevi 4/ 10

Almak. II Hissetmek.

Yıkıldı taş-ı Kisrî maqdeminden
/ Cihân rahmet koçusu aldı
deminden

→. **al:-dı**

Mesnevi 41/ 4

Almak. II Kendinden

geçirmek.

Okıdup ol gice Mihrāb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hurşid

→. **al:-dı**

Mesnevi 41/ 11

Almak. II Aşık etmek.

Dil-ārāmum benüm göñlümi
aldı / Beni yıl gibi bî-ārām kıldı

a'lā: Çok yüksek, pek yüce.

→. **a'lā:**

Mesnevi 35/ 71

Çok şerefli, pek yüce.

Bir a'lā kaşrda şāh-ıla Cemşid /
Oturmuşdı şanasın mäh u
hurşid

ālā: İhsanlar, bahşişler.

→. **ālā:**

Mesnevi 3/ 45

İhsanlar, bahşişler.

Niredendür bu nağmā vü bu
ālā / ...

ālām: Acılar, elemeler.

→. **ālām:**

Mesnevi 58/ 9

Acılar, elemeler.

Bu yolda var durur çok dürlü
ālām / Bize itgil bugün birini
i'lām

'alā'nūr: "nur üzerinde"
anlamında birleşik yapı.

→. **'alā'nūr:**

Mesnevi 35/ 58

*"nur üzerinde" anlamında
birleşik yapı.*

Şebistān cenneti ydi hūbları
hūr / Kadeh ellerde nūr-ıdı
'alā'nūr

'alā'r-rağm-ı zemāne:

*"Zamanı küçük düşürmek için"
anlamında bir birleşik yapı.*

→. **'alā'r-rağm-ı zemāne:**

Mesnevi 19/ 4

*Zamanı küçük düşürmek
İçin.*

Vefāsuzdur cihān hoşlıkla
geçgil / 'alā'r-rağm-ı zemāne
yigil içgil

'alā'r-rās: "Baş üstüne!"

anlamında bir birleşik yapı.

→. **'alā'r-rās:-en**

Mesnevi 11/ 57

*'Baş üstüne!' anlamında
bir birleşik kelime.*

Kalem bigi ol zemān meşyen
'alā'r-rās / Ele aldum sözün
dürriyçün elmās

'ala't-tahkik: "hiç süphesiz"

anlamında bir birleşik yapı.

→. **'ala't-tahkik:**

Mesnevi 5/ 9

*'hiç süphesiz' anlamında
birleşik kelime.*

'ala't-tahkik imām-ı enbiyādur
/ Melāyik hayline hem
muhtedādur

'alā't-tahşis: Hususi surette bir
gün seçip ayırmak.

→. **'alā't-tahşis:**

Mesnevi 13/ 56

*Hususi surette bir gün
seçip ayırmak.*

Hüner gerek gişide yār ola /
'alā't-tahşis kim serdār ola

'alef: Yem.

→. **'alef:**

Mesnevi 4/ 43

Yem.

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a hālını 'arz itdi ol dem

'ālem: Alem, dünya,kainat,
evren.

→. **'ālem:**

Kıt'a 2/ 2

*Alem, dünya,kainat,
evren..*

İ ki senden feyz idüp deryā-y-ı
cüd / Buldı ol feyz-ile bu 'ālem
vücüd

→. **'ālem:**

Mesnevi 19/ 6

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Yi yidür var-iken elde zer ü sım
/ Ki 'ālem tolidur ahdeş-ile bım

→. **'ālem:-üñ**

Mesnevi 2/ 66

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Ki 'ışk u 'āşık u ma'sūk pıdā /
Ola vü 'ālemün işi müheyya

→. **'ālem:-de**

Mesnevi 14/ 96

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mənendi yok 'ālemde
hergiz

→. **'ālem:-de**

Mesnevi 9/ 23

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Anuñ rāyātın it 'ālemde
manşür / Sipāhın kähir ü a'dāyı
mağhūr

→. **'ālem:**

Mesnevi 6/ 29

Alem, dünya,kainat, evren.

Anuñ reşkiyle 'ālem oldı dū-
nım / Ki anda mım birdür
bunda iki mım

→. **'ālem:-de**

Mesnevi 38/ 32

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Ne hâşıl ki olmaya bu bir nefes
şâd / Anı dâde koma(ya) kim
ola yâd

→. 'âlem:-i, -n, -den

Mesnevi 55/ 2

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Seher irdi gel i mürğ-i seher-
hân / Getür cân 'âleminde
bize bir hân

→. 'âlem:

Mesnevi 50/ 23

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Seher-geh gün 'âlem dikedükde
kâfa / Ki saçardı şabâ gülzâra
nâfe

→. 'âlem:

Mesnevi 53/ 8

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Üçüncü gün ki mihr-i 'âlem-
efrüz / 'âlem gösterdi irdi
râyet-i rüz

→. 'âlem:

Mesnevi 60/ 63

*Alem, dünya,kainat,
evren.*

Gice çün gitdi rüşen oldı 'âlem
/ Zer-endüd oldı girü sebz-
târem

'âlem-dâr: Bayrak taşıyan,
sancaktar.

→. 'âlem-dâr:

Mesnevi 4/ 28

Bayrak taşıyan, sancaktar.

Karîndür feth aña vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'âlem-
dâr

'âlem-i kuds: Kutsal, ilahi
âlem.

→. 'âlem-i kuds:

Gazel 7/ 15

Kutsal, ilahi âlem.

'âlem-i kuds olmasaydı tolu 'ışk
/ Ne olaydı vahy ne hüd enbiyâ

'Ali: →. Halife. Hz. Ali.

→. 'Alî:

Gazel 4/ 11

→. Halife.

Gördi anı 'Alî vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvâ

'âlî: Yüce, ulu, yüksek.

→. 'âlî:

Mesnevi 8/ 7

Yüce, ulu, yüksek.

Şehür kadri ki 'âlî âsumândur /
Nice kim âsumândur
câvidândur

'âlim-i gayb: Gözle
görünmeyen manevi alem.

→. 'âlim-i gayb:

Mesnevi 2/ 31

*Gözle görünmeyen manevi
alem.*

Çamusın pāk kıldı 'âlim-i gayb /
Güneh-kâr ola iden kimsei 'ayb

→. 'âlim-i gayb:

Mesnevi 8/ 2

*Gözle görünmeyen manevi
alem.*

Dağı hergiz bulunmadı aña 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'âlim-i
gayb

'âlim-i 'ilme'l-yakîn: İlim
sahiplerinden de üstün ilim
sahibi.

→. 'âlim-i 'ilme'l-yakîn:-dür

Mesnevi 4/ 23

*İlim sahiplerinden de
üstün ilim sahibi.*

Muhammed 'âlim-i 'ilme'l-
yakîndür / Muhammed
rahmeten li'l-'âlemîndür

alın: Yüzün, kaşlarla saçlar
arasındaki bölümü.

→. alın:-i, -n, -i

Mesnevi 2/ 63

*Yüzün, kaşlarla saçlar
arasındaki bölümü.*

Düzetdi alını mihrâb-ı hâne /
Lebinden âb-ı hıızr itdi revâne

→. alın:-i, -n, -da

Mesnevi 14/ 75

*Yüzün, kaşlarla saçlar
arasındaki bölümü.*

'aceb mihrâb-ı alnında ebrü /
Ki imâm-ı orada iki cādū

Allah:

→. Allah:

Gazel 7/ 1

Allah.

Allah baht u devletüni payidâr
ide / Mecmû'-ı şehri ü mülke
seni şehriyâr ide

→. Allah:

Mesnevi 11/ 69

Allah.

Ümidüm ol ki luğf eyleye Allah
/ Ki bulmaya hata bu deftere
râh

→. Allah:

Mesnevi 41/ 28

Allah.

Eger olur-ısañ sen baña hem-
râh / 'inâyetle işi bitüre Allah

→. Allah:

Mesnevi 53/ 96

Allah.

Hağur te'yidi-le redd itdi anı
şâh / Vay anı ki aña nuşret
itmeye allah

→. Allah:-dan

Mesnevi 60/ 65

Allah.

'ināyet irdi allahdan tebārek /
Humāyūn oldı ol şubh-ı
mübārek

alt: Alt, alt kısım.

→. **alt:**-ı, -n, -da
Mesnevi 7/ 9
Alt.

Zebūn-ıdı yılan altında Dahhāk
/ Zebūndur buña ejderhā-y-ı
eflāk

→. **alt:**-um, -da
Gazel 17/ 5
Alt, alt kısım.

Altumda mār öñümde deniz ü
iki yanum / Şjr ü peleng ü hār-ı
ciger-süz ibtilā

→. **alt:**-ı, -n, -da
Mesnevi 3/ 54
Alt, alt kısım.

Çekersen bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beşj genc

→. **alt:**-ı, -n, -da
Mesnevi 14/ 71
Alt, alt kısım.

Benefşe destinürj altında ter
gül / Bir arada semenle tāze
sünbül

→. **alt:**-u, -n, -a
Mesnevi 14/ 21
Alt, alt kısım.

Kadeh altuna yāķüt oldı rızān /
Hubāb-ı şjm-gün üftān u hıjzān

altıncı gök: Altıncı gök.

→. **altıncı gök:**
Mesnevi 8/ 15
Altıncı gök. II Allah'ın
kendinden razı olduklarının
katı.

Hem ol ki altıncı gök anurj
yiridür / Şeh ayağı tozma
müşteridür

altun: Altın.

→. **altun:**
Mesnevi 48/ 57
Altın.

Nigjñ bigi altun içinde oturmuş
/ Sehābj burķa'ı yüzden
götürmüş

alu: Aşağı, aciz.

→. **alu:**-dur
Mesnevi 13/ 57
Aşağı, âciz.

Hünersüz gişi kāmudan aludur
/ Dirî şüretde ma'ñide ölüdür

ām: Halk, umum, herkes.

→. **ām:**
Mesnevi 58
/42
Halk, umum.

Gören keştdje ol Cemşjdi
tenhā / 'am hürşjd dirdi buni
cevzā

ām ol-: Umumi olma, herkes
için olma.

→. **ām ol-:**-dı
Mesnevi 6/ 21
Umumi olma, herkes için
olma.

Çü in'ām-ı sa'âdet 'ām oldı / İki
gişi Muḥammed nām oldı

āmā: Gözleri görmeyen.

→. **āmā:**-y, -ıla, -
Gazel 4/ 16
Gözleri görmeyen II kör.

İdeli bi-dār ḥāk ma'diletünj
senürj / Fitne vü zulmürj gözi
toldı 'amā-y-ıla ḥāb

→. **āmā:**
Gazel 7/ 14
Gözleri görmeyen II kör.

Zerre zerre 'ışkdur ṭolu vücūd /
Gör 'ayān gözünjde yoğ-ısa
'amā

'amā ol-: Kör olmak.

→. **'amā ol-:**-ma, -y, -a
Gazel 3/ 8
Kör olmak.

Rüşen göre Muḥammed'i şöyle
ki āfitāb / Ol gişi kim gözinde
anurj olmaya 'amā

āmāl: Emeller, istekler,
ümitler.

→. **āmāl:**
Mesnevi 38/ 28
Emeller, istekler, ümitler.

Cihānurj yoķ durur emn ü
āmānı / Neçündür bes bu āmāl
ü amānj

aman: Emniyet, güven.

→. **āmān:**
Kıt'a 1/ 18
Emniyet, güven.

Dilünj lā-y-ıla illā'ya 'âdet ki
oldı / Belādan emn ü āmān lā-
ilāhe illāllah

→. **āmān-:**a
Mesnevi 58/ 74
Emniyet, güven.

Melik taḥtayla irişdi kerāna /
Beşj şükr itdi ol emri ü amāna

āmān it-: Emniyetli, güvenli
olmak.

→. **āmān it-:**
Mesnevi 1/ 69
Emniyetli, güvenli olmak.

Vücūdın rüb-i meskūna āmān
it / Sükün-ı fitne-i āḥır-zamān
it

āmān ol-: Emniyetli, güvenli
olmak.

→. **āmān ol-:**-maz
Gazel 10/ 12
Emniyetli, güvenli olmak.

Didüm kim gözünge pend it
köya cân zaḥmını didi / Bu bir
cellâddur ki andan kimesneye
âmân olmaz

âmân vir-: Emniyet, güven
vermek.

→. **âmân vir-:**
Mesnevi 1/ 80
Emniyet, güven vermek.

İlâhî barja sen tâb u tuvân vir /
Ḥavâdjşden kamu emn ü âmân
vir

amânî: Eminlik, korkusuzluk.

→. **amânî:**
Mesnevi 38/ 28
Eminlik, korkusuzluk. II
Bağışlama.

Cihânunı yok durur emn ü
âmânı / Neçüdüdür bes bu âmâl
ü amânî

'amel it-: Gereğini yapmak,
gereğini yerine getirmek.

→. **'amel it-:**
Mesnevi 13
/69
Gereğini yapmak, amel
etmek.

'amel it lîki nefsüni unitma /
Naşîbinden anı maḥrûm itme

ammâ: Ama, fakat, lakin.

→. **ammâ:**
Gazel 11/ 11
Ama, fakat, lakin.

Egerçi kışşa-i Ferhâd besî dil-
süzdur ammâ / Daḥî süzîş virür
câna benüm elfâz-ı şîrînüm

→. **ammâ:**
Mesnevi 14/ 81
Ama, fakat, lakin.

Gözi bir âhü ammâ şîr-efgen /
Teni nesrîn-idi yanağı gül-şen

aḥ-: Anmak, hatırlamak.

→. **aḥ-:up**
Mesnevi 14/ 143
Hatırlamak, anmak.

Girü ol mâhî aḥup aḡladı zâr /
Ki gendüden olup dururdu bî-zâr

→. **aḥ-:up**
Mesnevi 15/ 37
Hatırlamak, anmak.

Lebin yâruḥ aḥup içdi şarâbı /
Şarâba göz yaşından dökdi âbî

→. **aḥ-:ar, -dî**
Mesnevi 31/ 15
Hatırlamak, anmak.

Göricek servi anuḡ boyın
aḡardı / Ziyâde olur-ıdı âh u
derdi

→. **aḥ-:ıban**
Mesnevi 11/ 15
Hatırlamak, anmak.

Aḡıban zülf ü ḥâlî müşg ü
'anber / Şaçup itdi cihân
maḡzın mu'aḡḡar

→. **aḥ-:maz, -lar, -ı, -dî**
Mesnevi 35/ 68
Hatırlamak, anmak.

Yüzi 'aksiyle her gül-ruḡ
niḡârurḡ / Adın aḡmazlar-ıdı
lâlezârurḡ

→. **aḥ-:ma**
Mesnevi 48/ 128
Hatırlamak, anmak.

Leb-i rûd u leb-i yâr u leb-i câm
/ İç ü aḡma ki n'olısar ser-
encâm

ana: Anne.

→. **ana:-ḡ, -a**
Mesnevi 14/ 135
Anne.

Didiler ne diyelüm biz anaḡa /
Didi nedür diyisersiz vay aḡa

→. **ana:**
Mesnevi 34/ 41
Anne.

Humâyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmuş oḡlınun ḡalını didi

→. **ana:**
Mesnevi 35/ 24
Anne.

Gehî atanunı elini öperdi / Geh
ana ayaḡına yüz sürerdi

→. **ana:**
Mesnevi 35/ 26
Anne.

Melik Cemşid bilürdi
muḡaḡḡak / Ki cennet ana
ayaḡında olur el-ḡaḡ

→. **ana:-nuḡ, -dur**
Mesnevi 35/ 10
Anne.

Egerçi dâyenünı mihrî olur çok
/ Velîkin ananunıdur andan
artuḡ

→. **ana:-y, -ıla**
Mesnevi 43/ 28
Anne.

Nedür tâc u niḡîni terk itmek /
Ḳoyup ana-y-ıla atayı gitmek /
Nedür tâc u niḡîni terk itmek /
Ḳoyup ana-y-ıla atayı gitmek /
Ḳoyup ana-y-ıla atayı gitmek

→. **ana:**
Mesnevi 43/ 29
Anne.

Ata Faḡfûr ola ana Humâyün /
Ḳoyup gitmek oları ola mı
meymün

→. **ana:**
Mesnevi 46/ 66
Anne.

Çıkıban taşra çetr-i bâriḡâhı /
Boyardı göḡe ata ana âhî

→. **ana:-nuḡ**
Mesnevi 46/ 70
Anne.

Humâyün gözlerinde öpdî
anuḡ / Didî kim i dil ü cânı
ananuḡ

→. **ana**:-sı, -nuş
Mesnevi 46/83
Anne.

Melik anasının hālını gördü /
Elin göñül elinden başa urdu

'anāşır: Unsurlar.

→. **'anāşır**:-dan
Mesnevi 2/ 13
Unsurlar.

'Anāşırdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak anla söz i 'ākıl

→. **'anāşır**:
Mesnevi 10/ 18
Unsurlar.

Ne 'ışk oldı aralarında zāhir /
Olardan toğdı eflāk u 'anāşır

'anber: Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde; güzel koku.

→. **'anber**:
Mesnevi 11/ 15
Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde; güzel koku.

Anıban zülf ü hālî müşğ ü
'anber / Saçup itdi cihān
mağzın mu'athtar

→. **'anber**:-i, -n, -e
Mesnevi 14/ 74
Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde; güzel koku.

Dil ü can bağılu zülfi çenberine
/ Ciger-hün müşğ saçı
'anberine

→. **'anber**:
Mesnevi 46/ 243

Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde; güzel koku..

Dökülmüş-idi ol meclisde
'anber / Saçardı müşğ ü lāden
'anber-i ter

→. **'anber**:
Mesnevi 35/ 61
Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde.

Çamunun hālî müşğ ü zülfi
'anber / Çamu zühre-cebîn ü
māh-manzar

→. **'anber**:
Mesnevi 43/ 109
Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde.

Eger hoşnūd ola 'anber yirine /
Ola mı hūblara 'anberine

→. **'anber**:
Mesnevi 48/ 39
Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde.

İçi divārınınuñ tolmışdı 'anber /
Ziyād-ıla 'abır ü müşğ-ü edfer

→. **'anber**:
Mesnevi 52
/6
Ada balığının
bağirsaklarında toplanan
yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde.

Güli gör bülbüle ne tuhfe ider /
Zümürüd la'l sürh u 'anber ü
zer

'anber ü 'ūd: Anber ve ud
kokusu.

→. **'anber ü 'ūd**:
Mesnevi 46/ 219
Anber ve ūd kokusu.

Buyur kim getüreler 'anber ü
'ūd / Nūvā-āğāz ide çeng ü ney
ü 'ūd

'anber-fişān: Anber kokusu
saçan.

→. **'anber-fişān**:
Mesnevi 46/ 229
Anber kokusu saçan.

Çamu 'anber-fişān şöyle ki
sünbül / Tolu müşğ-ile çinî eyle
kim gül

'anber-i ter: Taze anber
kokusu.

→. **'anber-i ter**:
Mesnevi 46/ 183

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-ā-ber şahı gördü ol
semen-ber

→. **'anber-i ter**:
Mesnevi 46/ 244
Taze anber kokusu.

Dökülmüş-idi ol meclisde
'anber / Saçardı müşğ ü lāden
'anber-i ter

'anberin: Güzel kokulu, anber
kokulu.

→. **'anberin**:-dür
Mesnevi 44/ 23
Güzel kokulu, anber
kokulu.

Çaşı hakkı için kim
'anberindür / Dağı mihrāb-ı
her bāriç-bjndür

→. **'anberin**:
Mesnevi 48/ 53
Anber kokulu, misk
kokulu.

Harır-ile döşemiş 'anberin fers
/ Kurılmış 'üd ağacından yüce
'arş

'anber-veş: Güzel kokulu.

→. **'anber-veş:**
Gazel 10/ 8
Güzel kokulu.

Kaşa okını atmağa ciger-gâhına
'uşşâkuñ / Dem olur mı ki
'anber-veş kara kaşuñ kemân
olmaz

ancak: Ama, fakat, lakin.

→. **ancağ:**
Mesnevi 51/ 60
Ama, fakat, lakin.

Kalem gibi itdi anı kılıc-ıla şağ /
Hemîn budur var-ısa erlik
ancağ

anda: Orada.

→. **anda:**
Gazel 2/ 8
Orada.

Tâ kim ol pâyını başup geçiçek
(kim) göresin / Oraya kim anda
yoğdur hiç kevn-ile mekân

→. **anda:**
Gazel 2/ 14
Orada.

Hak ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşül / Oraya kim anda
yoğdur gayrdan hergiz nişân

→. **anda:**
Gazel 15/ 8
Orada.

Zülfün cünûna şaldı yüzün
hayrete beni / Miñnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehâr olur

→. **anda:**
Mesnevi 14/ 64
Orada.

Nazar eyledi kaşuñ burcına
şâh / Görüp bir mâh anda
eyledi âh

→. **anda:**
Mesnevi 32/ 6
Orada.

Şeker'den çünki ol söz oldı
şırın / Bu şiri itdi hüsrev anda
rengin

→. **anda:**
Mesnevi 34/ 56
Orada.

Ol (on) günlük yolu anlar iki
günde / Sürüben germ irişdiler
anda

→. **anda:**
Mesnevi 39/ 124
Orada.

Getürdi ol sūreti vü 'arza kıldı /
Şeh anda yâr çoqusını bildi

→. **anda:**
Mesnevi 43/ 84
Orada.

Ne durur işk bir bāzâr-ı cāndur
/ Ki anda baş ile cān
rāyigāndur

→. **anda:**
Mesnevi 51/ 49
Orada.

Melik qarşular anda ejdehâyı /
Qayurmaz 'aşık olan her belayı

→. **anda:**
Mesnevi 60/ 8
Orada.

Ol üç tilün birisin oda şaldı / Ki
dermānını derdüñ anda buldı

→. **anda:**
Mesnevi 1/ 41
Orada.

Açıla anda tâze sünbül ü gül /
Ola 'aşık anğa 'ankâ ne bülbül

→. **anda:**
Mesnevi 1/ 87
Orada.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevâhir / Mübârek eylegil şâha
i kâdir

→. **anda:**
Mesnevi 2/ 70
Orada.

Anuñ neslinden oldı yir 'imâret
/ Ki idile anda dağı anğa 'ibâdet

→. **anda:**
Mesnevi 6/ 37
Orada.

Var -dı anda bir tütü-yi pür-hüş
/ Benefşe gibi olmış bu söze
güş

→. **anda:**
Mesnevi 10/ 4
Orada.

Göñüldür cānlaruñ şem' ü
çırâğı / Yağar 'işk odı anda
müm u yağı

→. **anda:**
Mesnevi 10/ 6
Orada.

Çırâğ u şem'e ger irmez-ise nâr
/ Qalır zulmet bulunmaz anda
envâr

→. **anda:**
Mesnevi 11/ 33
Orada.

Sözi anda eyle şırın idesin yâd
/ Ki Hüsrev anı işitse ola
Fehâd

→. **anda:**
Mesnevi 16/ 5
Orada.

Geliben her biri anda bir
hikâyet / İde bir dürlü pend
anğa rivâyet

→. anda:
Mesnevi 39/ 79
Orada.

İriben anda çok bāzār kıldum /
Anuñ adın u vaşfin rāst bildüm

→. anda:
Mesnevi 46/ 130
Orada.

Şağındağı yol ol iqlīmedür yol /
Ki anda il ü gün ni'met olur bol

→. anda:
Mesnevi 46/ 146
Orada.

Melik cānına irdi 'ışkdan cūş /
Ne anda şabr kaldı vü ne hōd
hūş

→. anda:
Mesnevi 46/ 165
Orada.

Yağardı lāle anda micmer-i 'ūd
/ Kılurdi bülbül anda nāle-i 'ūd

→. anda:
Mesnevi 46/ 231
Orada.

Nüvā iderdi anda 'ūd-ıla çeng /
Felek nāle iderdi zühre āheng

→. anda:
Mesnevi 48/ 10
Orada.

Peri çün ādamiya ide
mürüvvet / Mürüvvet olmasa
anda ne fütüvvet

→. anda:
Mesnevi 48/ 45
Orada.

Var-ıdı anda ol kadar dürr ü
cevāhir / Ki gice zulmeti
olmazdı zāhir

→. anda:
Mesnevi 48/ 56
Orada.

Çamu yāqūt u dürr-ile
muraşsa' / Oturmuş anda bir
māh-ı muğanna'

→. anda:
Mesnevi 48/ 140
Orada.

İçildi evvel ol cām-ıla sāğar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-ā-ser

→. anda:
Mesnevi 48/ 146
Orada.

Şeker şirīn söz-ile oldı dem-sāz
/ Benüm bu şirüm anda kıldı
āğāz

→. anda:
Mesnevi 50/ 32
Orada.

Yolı şir ü peleng ü mār-ı hūn-
hār / Yok anda ādamıdan hiç
deyyār

→. anda:
Mesnevi 50/ 44
Orada.

Periden virbidi bir cevķ-ı leşger
/ Ki Cemşid'e olalar anda yāver

→. anda:
Mesnevi 52/ 30
Orada.

Gönül kim 'ışk ide anı menzil /
Olur te'yidi haķķuñ anda nāzil

→. anda:
Mesnevi 54/ 9
Orada.

Nedür Rüm anda gülzār-ı
cināndur / Gül ü reyhān u tolu
erğavāndur

→. anda:
Mesnevi 55/ 4
Orada.

Bize bir dāsitan eyle rivāyet /
Ki ola anda bir nāzük hikāyet

→. anda:
Mesnevi 55/ 37
Orada.

Namāzını ki yok anda niyāzı /
Şanur tāt veli degül niyāzı

→. anda:
Mesnevi 56/ 9
Orada.

Hem anda bulunurdi āb-ıla zād
/ Ki anda var-ıdı çok ādamı-zād

→. anda:
Mesnevi 56/ 10
Orada.

Hem anda bulunurdi āb-ıla zād
/ Ki anda var-ıdı çok ādamı-zād

→. anda:
Mesnevi 56/ 20
Orada.

Buradan gidicegez Rüm bahri /
Gelür kim garķa varur anda
bahri

→. anda:
Mesnevi 56/ 24
Orada.

İrişdi bahır-ı Rüm'a iki günde /
Bir ulu deyr pıdā oldı anda

→. anda:
Mesnevi 58/ 33
Orada.

İki yüz keşti anda bu'dılar rāst
/ Ki yoğ-ıdı birisinde kem ü
kast

→. anda:
Mesnevi 58/ 38
Orada.

Melik oturdu bir keşti de tenhā
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mecnā

→. anda:
Mesnevi 58/ 60
Orada.

Velî bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dağı devlet
ü baht

→. **anda:**
Mesnevi 58/ 81
Orada.

Yörimez-idi anda mür-ile mâr /
Ki dutmuşdı anuñ mecmû'ını
hâr

→. **anda:**
Mesnevi 58/ 105
Orada.

Melik kaldı anda ser-gerdân u
bî-mâr / Ki yokdı gîşi ki anı ide
tîmâr

→. **anda:**
Mesnevi 60/ 90
Orada.

Orada hâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

→. **anda:**
Mesnevi 60/ 119
Orada.

Var anda bir tûmen türk-i
kemân-keş / Ki çıkar oğı
peykânında âteş

→. **anda:**
Mesnevi 60/ 121
Orada.

Melik Fağfûr anda şâhib-i tâc /
Gelür her şehrden bir gün anı
bâc

→. **anda:**
Mesnevi 60/ 123
Orada.

Ziyâde anda olur müşg-i âhû /
Dağı hem la'-ıla yâkût u lûlû

andağı: Ondaki.

→. **andağı:**
Mesnevi 46/ 172
Ondaki.

Diledi bâğ dîvârına vara /
Nazar kıla nedür andağı vara

andan: Oradan.

→. **andan:**
Mesnevi 41/ 94
Oradan.

Atañdan alalum evvel icâzet /
Bes andan idelüm Rûm'a
'azîmet

→. **andan:**
Mesnevi 46/ 16
Oradan.

Egerçi 'ömr durur câm-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan kan
içer

→. **andan:**
Mesnevi 46/ 135
Oradan.

Bu yol yakın durur andan
velîkin / Degül bunda
âdemîden kimse sâķin

→. **andan:**
Mesnevi 46/ 295
Oradan.

Sarâya vardı andan Nâz-
perverd / Nite kim girü vara
gül-şene verd

→. **andan:**
Mesnevi 47/ 45
Oradan.

Selâmet buldı andan Mîr
Sülmân / Ki ol-ıdı penâh-ı her
müsülmân

→. **andan:**
Mesnevi 50/ 51
Oradan.

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşîd / Revânın rüşen itmiş
'ışk-ı Hürşîd

→. **andan:**
Mesnevi 53/ 112
Oradan.

Çû hâk oldı orada ol ser-i dîv /
Kamusı kaçdı andan leşger-i
dîv

andan artuk: Ondan başka.

→. **andan artuk:**
Mesnevi 46/ 7
Ondan başka.

Dağı yoğ-ıdı oğı andan artuk /
Velî mülki vü mâli bî-gerân çok

'andelîb: Bülbül.

→. **'andelîb:-üñ**
Mesnevi 52/ 3
Bülbül.

Ne olur 'andelîbüñ armağânı /
Güle karşı nüvâ vü hoş eğânî

→. **'andelîb:-i**
Mesnevi 40/ 9
Bülbül. II Âşık.

İşitgil 'andelîbi kim ne söyler /
Felek bî-mihrligin şerh eyler

anı çün: Onun için.

→. **anı çün:**
Mesnevi 4/ 7
Onun için.

Anı çün kim getürdi hâk
vücûda / Ser-â-ser bütler
indiler sücûda

anı:- Hatırlanmak, anılmak.

→. **anı:-a**
Mesnevi 1/ 49
Hatırlanmak, anılmak.

Nirede ki anıla Hürşîd ü
Cemşîd / Hümâ-y-ıla hümâyün
ola nevmîd

→. **anı:-dı**
Mesnevi 4/ 34
Hatırlanmak, anılmak.

Dem-i 'işi-y-ile ölü dirildi / Ki dilinde Aḥmed'ün adı anıldı

→. **anıl:-sa**

Mesnevi 13/ 63

Hatırlanmak, anılmak.

Yürek kan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü cām

→. **anıl:-a**

Mesnevi 46/ 117

Hatırlanmak, anılmak.

Nite kim lâleye ḥār anıla ḥār /
Aña dı̄bā görünür-idi hem-vār

ankā: Anka kuşu.

→. **ankā:**

Mesnevi 1/ 42

Anka kuşu.

Açıla anda taze sünbül ü gül /
Ola 'aşık anja 'ankā ne bülbül

→. **ankā:**

Mesnevi 46/ 138

Anka kuşu.

Ser-ā-ser mişe durur kūh u
deryā / Peleng ü ejdehā vü dı̄v
ü 'ankā

→. **ankā:**

Mesnevi 56/ 71

Anka kuşu.

Ḳamu kuşlara sultān oldı 'ankā
/ Ḳanā'at ḳāfını çün itdi me'vā

anla-: Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.

→. **anla-:**

Mesnevi 2/ 14

*Anlamak, farkına varmak,
idrak etmek.*

'Anāşırdan kim ol oddur u pes
yıl / Şu ıla toprak anla söz i 'ākıl

→. **anla-:-madın**

Mesnevi 2/ 35

*Anlamak, farkına varmak,
idrak etmek.*

Gişi ki anlamadın naḳşı ide 'ayb
/ Olur naḳḳāşı 'ayb itmek bilā-
reyb

→. **anla-:-y, -a**

Mesnevi 3/ 52

*Anlamak, farkına varmak,
idrak etmek.*

Başıret gördüğü olur beşāret /
Beşāret anja ki anlaya işāret

→. **anla-:-r, -sa**

Mesnevi 10/ 76

*Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.*

Hevā şu olur iricek anja berd /
Bu esrārı kim anlarsa ola ferd

→. **anla-:-ma, -miş, -sın**

Mesnevi 30/ 10

*Anlamak, farkına varmak,
idrak etmek.*

Yakında baş götürdün āb u
gilden / Ḥabar anlamamışsın
cān u dilden

→. **anla-:-du, -n**

Mesnevi 38/ 23

*Anlamak, farkına varmak,
idrak etmek.*

Çün anladuḡ ne işdedür cihanı
/ Şarāb it nüş ki oldur cāvidānı

→. **anla-:-du, -n**

Mesnevi 41/ 33

*Anlamak, farkına varmak,
idrak etmek.*

Çün anladuḡ nice durur
mizācum / Ne-y-ise hem sen
eylegil 'ilācum

→. **anla-:**

Mesnevi 55/ 20

*Anlamak, farkına varmak,
idrak etmek.*

Ḥabı̄sü'n-nefs olma vü riyāyı /
Ki muṭlaḳ şirkdür anla riyāyı

anlar: Onlar, üçüncü çokluk
şahıs zamiri.

→. **anlar:-dan**

Mesnevi 10/ 60

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Velı̄ bir yire gelürler be-terṭı̄b /
Olur anlardan üç mevlūd
terḳı̄b

→. **anlar:-dan**

Mesnevi 1/ 10

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Bize pā-benddür ṭab'-ı heyülı̄ /
Bizi anlardan ḥalāş eyle i mevlı̄

→. **anlar:**

Mesnevi 2/ 85

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Melāyikden ola anlar daḡı hem
/ Ki cinsiyyet olupdur 'illet-i
zām

→. **anlar:-dan**

Mesnevi 2/ 16

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Toḳuz zıddı eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücūda
geldi ādem

→. **anlar:-da**

Mesnevi 10/ 61

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Heyülı̄ bir -idi anlarda vü şüret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

→. **anlar:-dı**

Mesnevi 14/ 46

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Melik kaldı vü bir kaç kulları
hem / Ki şāhun hāvetinde
anlardı mahrem

→. anlar:

Mesnevi 34/ 55

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Ol (on) günlük yolu anlar iki
günde / Sürüben germ irişdiler
anda

→. anlar:-ı

Mesnevi 46/ 240

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Hıta şahidleri kim hür u rıdvān
/ Göricek anları olurdu hayrān

→. anlar:-ı

Mesnevi 48/ 69

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Kalup anları gören gişi hayrān /
Dir-idi kim bu Belkıs ol
Süleymān

→. anlar:-u

Mesnevi 53/ 68

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Çün işitdi bu sözi dıv-i nā-pāk /
Yörirdi anları üsdine bî-bāk

→. anlar:-ı

Mesnevi 60/ 131

*Onlar, üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Şanur gören gişi anları firişte /
Degüldür şu vü toprakdan
sirişte

ansuz: Ansızın, birden bire.

→. ansuz:

Mesnevi 13/ 66

Ansızın, birden bire.

Şeri'atde haram oldu bu bāde /
Veljkin varur ansuz 'ömr bāda

anun çün: Onun için, o
sebeple.

→. anun çün:

Mesnevi 8/ 4

Onun için, o sebeple.

Olur rāyına her mücmel
mufaşsal / Anun çün oldu ol
halka mufažzal

→. anun çün:

Mesnevi 38/ 9

Onun için, o sebeple.

Nizār u zār anun çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. anun çün:

Gazel 7/ 9

Onun için, o sebeple.

Ruzi anun çün itdi şaşa tāt u
mülki haş / Kim ruzigāru
şeref-i ruzigār ide

→. anun çün:

Gazel 2/ 21

Onun için, o sebeple.

Tāze-rüy u hoş-nesef oldum
anun çün gül gibi / Kim senür
medhünde gonca bigiyem
raşbu'l-lisān

→. anun çün:

Mesnevi 4/ 91

Onun için, o sebeple.

Anun çün didi sultān-ı 'atā dih
/ Ki ...

→. anun çün:

Mesnevi 10/ 80

Onun için, o sebeple.

Cihānda olmadum bî 'ışk bir
dem / Anun çün olmuşam
'İşk'ye hem-dem

→. anun çün:

Mesnevi 17/ 6

Onun için, o sebeple.

Nedür gam çünki mey var ney
dağı hem / Cihān nedür ki
anun çün yiyeler gam

→. anun çün:

Mesnevi 19/ 20

Onun için, o sebeple.

Benüm dağı başumda var bu
sevdā / Anun çün olmuşam bu
resme şidā

→. anun çün:

Mesnevi 19/ 37

Onun için, o sebeple.

Pes Anun çün ne gerek bu
kamu gam / Otur şād u mey
eyle nüş her dem

→. anun çün:

Mesnevi 33/ 12

Onun için, o sebeple.

Cihānı çün bilürsin bî-vefādur /
Anun çün renc çekmek ne
revādur

→. anun çün:

Mesnevi 39/ 69

Onun için, o sebeple.

Anun çün kim bulunmaz anı
mānend / Kimesne ile itmez
hiç peyvend

→. anun çün:

Mesnevi 25/ 4

Onun için, o sebeple.

Didi kim 'ışk oldu başa pişe /
Anun çün püşt-i ham oldum
hemişe

→. anun çün:

Mesnevi 26/ 8

Onun için, o sebeple.

Seni 'ışk odı yakmadı tamāmi /
Anun çün hoş-dem itmişdür
meşāmi

→. anun çün:

Mesnevi 27/ 7

Onun için, o sebeple.

Anun çün olmuşam kamudan
āzād / Kimesne hiç idemez
baş bî-dād

→. **anuç çün:**

Mesnevi 54/ 30

Onun için, o sebeple.

Gice yıldız gibi uyanıklığı oldu
/ Anuç çün adı yıldız kırdı oldu

→. **anuç çün:**

Mesnevi 58/ 13

Onun için, o sebeple.

Anuç çün kışsa-i Yūsuf
hazendür / Ki Ya'küb'un işi
derd ü hazendür

→. **anuç çün:**

Mesnevi 60/ 31

Onun için, o sebeple.

Anuç çün ihtiyarım yok
elümde / Bu miñnetler gelür
baña yolumda

→. **anuç çün:-dür**

Mesnevi 60/ 93

Onun için, o sebeple

Anuç çündür bu māl anı vireler
/ Gerekmez virmeyicek kim
direler

anuç için: bkz. *anuç çün*

→. **anuç için:**

Mesnevi 3/ 22

Onun için, o sebeple.

Anın hāmdını kılduğınca telkīn
/ Anuç için nefesde oldu
müştğīn

→. **anuç için:**

Mesnevi 3/ 60

Onun için, o sebeple.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuç için döner durmaz
bu nā-çār

→. **anuç için:**

Mesnevi 10/ 22

Onun için, o sebeple.

Dilekleri nedür ma'sūq-ı kāyim
/ Anuç-içün döner (bu) böyle
dāyim

→. **anuç için:**

Mesnevi 19/ 13

Onun için, o sebeple.

Anuç için şafağ her gice
kandır / Ki böyle dökilibenün
revāndur

→. **anuç için:**

Mesnevi 39/ 139

Onun için, o sebeple.

Anuç için gerekdür genc-ile
māl / Ki ideler hāk bigi anı
pāmāl

→. **anuç için:**

Mesnevi 40/ 12

Onun için, o sebeple.

Yapışmışdur güle her yañadan
hār / Anuç için ider ol nāle vü
zār

→. **anuç için:**

Mesnevi 18/ 13

Onun için, o sebeple.

Anuç için durur çevreñ senün
hār / Ki irişmeye sağa dest-i
ağyār

→. **anuç için:**

Mesnevi 41/ 58

Onun için, o sebeple.

Çū iş zahmetsüz olur ola hāşıl /
Anuç için ne zahmet çeke 'ākīl

→. **anuç için:**

Mesnevi 60/ 100

Onun için, o sebeple.

İletdi armağān u şāh kayşer /
Anuç için kōdurdı kürşī-y-i zer

ara: Ara, iki şeyin ortası.

→. **ara:-dan**

Mesnevi 1/ 5

Ara, iki şeyin ortası.

Gidergil aradan benlik hiçābın
/ Bize tevħidün elye feth-i
bābın

→. **ara:-da**

Mesnevi 2/ 93

Ara, iki şeyin ortası.

Ol arada olur revh-ile reyhan /
Na'im ü rāhat u ravzayla
rıdvān

→. **ara:-dan**

Mesnevi 10/ 38

Ara, iki şeyin ortası.

Men ü mālīk olıpdur sağa
perde / Dağı yok hiç nesne ara
yirde

→. **ara:-dan**

Mesnevi 10/ 39

Ara, iki şeyin ortası.

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'sūka der-hāl irürür 'ışk

→. **ara:-y, -a**

Mesnevi 10/ 58

Ara, iki şeyin ortası.

Aralarında ger 'ışk olmayaydı /
İki taş bir araya gelmeyeydi

→. **ara:-da**

Mesnevi 35/ 103

Ara, iki şeyin ortası. II

Esna, sıra, vakit.

Bu arada çok durur dil-dār-ı
şengül / Benüm gönjümü alan
bunda degül

→. **ara:-dan**

Mesnevi 15/ 29

*Söz konusu olan şey,
bulunulan ortam.*

Aradan duydu bir gişi bu hāl /
Mey itdi didi buña bu zevāl

→. **ara:-muz, -da**

Gazel 12/ 1

Ara, iki şeyin ortası.

Egerçi var aramızda ferāş /
Türür 'ışkuñ gönjölde şöyle
rāş

→. **ara:-ları, -n, -da**

Mesnevi 10/ 17

Ara, iki şeyin ortası.

Ne 'ışk oldu aralarında zāhir /
Olardan toğdı eflāk u 'anāşır

→. **ara:-ları, -n, -da**
Mesnevi 10/ 57
Ara, iki şeyin ortası.

Aralarında ger 'ışk olmayaydı /
İki taş bir araya gelmeyeydi

→. **ara:-da**
Mesnevi 14/ 35
Ara, iki şeyin ortası.

Arada sāğar u mey idiben nūş /
Kamu kayğuyı itdiler ferāmūş

→. **ara:-sı, -n, -da**
Mesnevi 35/ 131
Ara, iki şeyin ortası.

Naşihat arasında ol nüvā-ger /
Bu şî'r-ile itdi 'uşşâkı muhayyer

→. **ara:-sı, -n, -da**
Mesnevi 39/ 73
Ara, iki şeyin ortası.

İki zevcūn arasında kefā'et /
Gerek olmaya arada nesā'et

→. **ara:-da**
Mesnevi 39/ 74
Ara, iki şeyin ortası.

İki zevcūn arasında kefā'et /
Gerek olmaya arada nesā'et

→. **ara:-da**
Mesnevi 35/ 120
Ara, iki şeyin ortası.

Hümāyūn niçe kim virdi aña
pendi / Bulınmazdı arada sūd-
mendi

→. **ara:-sı, -n, -da**
Mesnevi 41/ 106
Ara, iki şeyin ortası.

Bu söz üstine 'ahd oldı vü
peyvend / Bu ikisinüñ arasında
sevgend

ara:- Aramak.

→. **ara:-du, -m**
Mesnevi 39/ 51
Aramak.

Aradum cümle hüsñ ehlini
buldum / Nedür her birinüñ
naşını bildüm

ara yir: Ara yer, ara.

→. **ara yir:-den**
Mesnevi 46/ 199
Ara yer, ara.

Anı ço sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maķāma buldı
me'men

'arab: Arap halkı.

→. **'arab:-dan**
Mesnevi 5/ 25
Arap halkı.

Birisi oldı 'arabdan tā ebed
māh / Birisi oldı 'acemden
cāvjdān şāh

ārām: Durma, dinlenme,
rahat, huzur.

→. **ārām:**
Gazel 5/ 9
*Durma, dinlenme, rahat,
huzur.*

'adluñla şöyle rāhāt u ārām
buldı mülk / Kim zülfür hemjñ
ki ider yüzde ıztırāb

→. **ārām:**
Mesnevi 8/ 12
*Durma, dinlenme, rahat,
huzur.*

Anuñ Behrām oldı hūkmine
rām / Dutar mihri ile nāhıd
ārām

→. **ārām:**
Mesnevi 41/ 9
*Durma, dinlenme, rahat,
huzur.*

Ne tende şabr qaldı vü ne
ārām / Kamasın gāret itdi ol
dil-ārām

→. **ārām:**
Mesnevi 43/ 10

*Durma, dinlenme, rahat,
huzur.*

Gişi virbidi böyle itdi i'lām / Ki
Rüm'a varmayınca yoķdur
ārām

ārām it:- Dinlenmek, istirahat
etmek.

→. **ārām it:-e**
Mesnevi 14/ 48
*Dinlenmek, istirahat
etmek.*

Eşer itmiş-idi şāha dañı cām /
Diledi kim ide ol dañı ārām

→. **ārām it:-e**
Mesnevi 43/ 14
*Dinlenmek, rahat ve huzur
içinde olmak.*

Çün ola Rüm mülkinde dil-
ārām / Hıřā'da nicesi ide dil
ārām

ārām vir:- Huzur vermek, dirlik
sağlamak.

→. **ārām vir:-e**
Mesnevi 55/ 5
*Huzur vermek, dirlik
sağlamak.*

Ki vire gönjümüze bir dem
ārām / İde 'aql u bu nefsi ser-
keşi rām

ārām-ı dil: Gönül rahatlığı.

→. **ārām-ı dil:-dür**
Mesnevi 44/ 26
Gönül rahatlığı.

Anuñ zülfi için kim dām-ı
dıldür / Anuñ yüzi için ki
ārām-ı dıldür

ārāste: Süslenmiş, bezenmiş.

→. **ārāste:**
Mesnevi 46/ 303
Süslenmiş, bezenmiş.

Çamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkin

ârâyiş: Zinet, süs.

→. **ârâyiş:-i**
Mesnevi 46/ 225
Zinet, süs.

Yoluñ ârâyişi eyyâm-ı güldür /
Mey iç söz işid ü yüzüñi güldür

ard: Art, arka, geri.

→. **ard: -inca**
Mesnevi 19/ 1
Art, arka, geri.

Nevâ ıla gül ardınca irdi bülbül
/ Ki şâhâ bülbülâdan nüş it mül

→. **ard:-inca**
Mesnevi 21/ 1
Art, geri, arka.

Anuñ ardınca irişü geldi lâle /
Elinde la'lden dutmuş piyâle

→. **ard:-inca**
Mesnevi 27/ 1
Art, geri, arka.

Anuñ ardınca irdi serv-i âzâd /
Didi şâha cihân bünyâdudur
bâd

→. **ard:-inca**
Mesnevi 50/ 29
Art, geri, arka.

Yöridi şâh şâh ardınca leşger /
Çumaş-ıla hazîne raht yik-ser

→. **ard:-inca**
Mesnevi 51/ 51
Art, geri, arka.

Sipâh ardınca anun nâlân u
giryân / Çamu yaş döküp eyle
ki ebr-i nîşân

→. **ard:-inca**
Mesnevi 60/ 147
Art, geri, arka.

Viribidi anuñ ardınca ni'met /
Mey ü ney muñrib ü hoş sâz-ı
nağmet

'areb burcu: Arap burcu.

→. **'areb burcu:-n, -da**
Mesnevi 5/ 1
Arap burcu.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
câvidân şâh

âremîde: Sükûn ve rahat
hâlinde bulunan.

→. **âremîde:-dür**
Gazel 6/ 8
Sükûn ve rahat hâlinde
bulunan.

Şâh-ı hümây säyesin ü cümle
vahş u tayr / Saña penâh
idibenüñ âremîdedür

→. **âremîde:**
Mesnevi 1/ 62
Sükûn ve rahat hâlinde
bulunan.

Anı itdüñ rahmetürden
âferîde / Anuñ zılındadır halk
âremîde

âremîde ol:- Durulmak.

→. **âremîde ol:-maz, -sin**
Mesnevi 44/ 42
Durulmak.

Didi oğlına kim i nür-ı dîde / Çü
olmazsın bizümle âremîde

arı: Saf, temiz.

→. **arı:-dur**
Mesnevi 3/ 40
Saf, temiz.

Anuñ zâtı naķâyışden berîdür /
Anuñ vaşfı naķâyizden arıdur

→. **arı:**
Mesnevi 10/ 86
Saf, temiz.

Cihânda kodum işbu yadigârı /
Me'ânîsi hoş u elfâzı arı

→. **arı:**
Mesnevi 35/ 69
Saf, temiz.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
bahârı

'ârif: Arif, bilge kişi.

→. **'ârif:-e**
Gazel 12/ 7
Ârif, bilge kişi.

Ma'ârif 'âriفة işkuñ sözidür /
Ne gerek anı tãmât-ı meşâyiñ

arın:- Arınmak, temizlenmek.

→. **arın:-madın**
Mesnevi 55/ 39
Arınmak, temizlenmek.

Arınmadın göñülleri rişâdan /
Şayarlar gündüleri evliyâdan

arıt:- Temizlemek.

→. **arıt:-am**
Mesnevi 53/ 36
Temizlemek.

Melik didi ki haķdan olsa yarı /
Arıdam dîvden ben bu diyârı

armağân:

→. **armağân:-ı**
Mesnevi 11/ 51
Armağân, hediye.

Hıñây'a müşg virbi armağânı /
'Irâk'a virbi elfâz u me'ânî

→. **armağân:-ı**
Mesnevi 52/ 3
Armağân, hediye.

Ne olur 'andelîbüñ armağânı /
Güle karşı nûvâ vü hoş eğânî

→. **armağân:**
Mesnevi 60/ 99
Armağân, hediye.

İletdi armağān u şāh kayşer /
Anuñ için qodurdı kürsij-y-i zer

armud: Armut.

→. **armud:-i**

Mesnevi 58/ 84

*Armut, sarı veya yeşil
renkteki ufak çekirdekli meyve.*

Velij encjri vardı şeker-ālūd /
Hem amrudı ki hālṽ-y-ıdı bji-
dūd

'arş: Gökyüzü.

→. **'arş:-da**

Gazel 4/ 5

Gökyüzü.

'arşda kadruñ senüñ bağıladı
bir bār-gāh / Kuṭbdan oldı aña
miñ şubhdan oldı tınāb

→. **'arş:**

Gazel 7/ 8

'Işık -ıla kāyim durur rūh u
cesed / 'Işık -ıla dāyim durur
arż u semā

→. **'arş:-dan**

Mesnevi 48/ 64

Gökyüzü.

Şehe itdi kıyam ol hayret-i hūr
/ Diyezdün rüşen olmış 'arşdan
nūr

→. **'arş:**

Mesnevi 48/ 54

Gökyüzü.

Harir-ile döşemiş 'anberin fers
/ Kurılmış 'ūd ağacından yüce
'arş

arşlān: Aslan.

→. **arşlan:**

Mesnevi 6/ 17

Aslan.

Kılıcına anuñ arşlan zebūndur /
E'ādij heybetinden ser-
nügūndur

→. **arşlan:-ıla**

Mesnevi 13/ 21

Aslan.

Olurdi arşlan-ıla bir yirde āhū /
'uqāb u sunkur-ıla uçardı tñhū

→. **arşlan:**

Mesnevi 48/ 85

Aslan.

Geh urıarsın arşlan ile pençe /
Gehij kaplan idiser sini rence

→. **arşlan:-dı**

Mesnevi 58/ 115

Aslan.

Ṭolu arşlandı oturduğı meclis /
Aña kaplan u bebr olmışdı
mūnis

art-: Artmak.

→. **art:-ar**

Gazel 12/ 12

Fazlaşmak, çoğalmak.

Tapūndan aynı içsem āb-ı
hayvān / Yüregümde dañı
artar şuşalıñ

→. **art:-ar**

Mesnevi 22/ 3

Fazlaşmak, çoğalmak.

Niçe kim içerem derdüm dañı
artar / Dudağum hüşg olur u
gözlerüm ter

→. **art:-ar, -dı**

Mesnevi 35/ 126

Fazlaşmak, çoğalmak.

Niçe kim virür-idi aña ol pend /
Naşihat irdüñce artardı
peyvend

artuğ: Artık.

→. **artuğ:-ı**

Mesnevi 10/ 34

Artık.

Seni çün 'ışık senden ider āzād
/ Ne kim var 'ışıkdan artuğı olur
bād

artuğirek: Daha fazla.

→. **artuğirek:**

Mesnevi 37/ 8

Daha fazla.

Niçe kim itdiler dürlü 'ilācı /
Dañı artuğirek azdı mizacı

artuk: Bundan böyle, nihayet,
artık.

→. **artuk:**

Mesnevi 1/ 85

*Bundan böyle, nihayet,
artık.*

Seni dir Ahmedij vü senden
artuk / Kimesneye ihtiyācı hiç
anuñ yok

→. **artuk:**

Mesnevi 10/ 49

*Bundan böyle, nihayet,
artık.*

Anuñ ıla olur artuk bahāsi /
Veger az dañı ola hüsn ü
bahāsi

→. **artuk:**

Mesnevi 35/ 10

*Bundan böyle, nihayet,
artık.*

Egerçi dāyenün mihrı olur çok
/ Veljkin ananuñdur andan
artuk

→. **artuk:**

Mesnevi 39/ 65

*Bundan böyle, nihayet,
artık.*

Cemāli ay u günden nūrı artuk
/ Veljkin perdeden ol çıkduğı
yok

→. **artuk:**

Mesnevi 60/ 37

*Bundan böyle, nihayet,
artık.*

Olur mı şem'de artuk nūr-ı
ñurşid / Velij pervāneye şem'
oldı ümmid

artur-: Fazlaşmak, çoğalmak.

→. **artur-:-ur**

Mesnevi 18/ 11

Fazlalaşmak, çoğalmak.

Niçe kim mey içereyim arturur
ğam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

'arż it-:- Arz etmek, sunmak.

→. **'arż it-:-di**

Mesnevi 4/ 44

Arz etmek, sunmak.

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a hâlini 'arż itdi ol dem

→. **'arż it-:-di, -ler**

Mesnevi 35/ 76

Arz etmek, sunmak.

Olaruñ kamasın bi't-ıavlı ve'l-
'arż / Melik Cemşid'e bir bir
itdiler 'arż

→. **'arż it-:-**

Mesnevi 60/ 111

Arz etmek, sunmak.

Bilürem kim bilürsin it baña
'arż / Nedür miqdâr-ı Çün bi't-ıavlı
v'el-'arż

'arż ol-:- Sunmak, göstermek,
takdim etmek.

→. **'arż ol-:-ur**

Mesnevi 52/ 11

*Sunmak, göstermek,
takdim etmek.*

Bahâr irüp reyahın olur 'arż /
Ne dir saña ...

arş u semâ: Yer ve gök.

→. **arş u semâ:**

Gazel 8/ 8

Yer ve gök.

'İşk -ıla kıyım durur rûh u
cesed / 'İşk -ıla dâyim durur
arż u semâ

'arża it-:- Takdim etmek.

→. **'arża it-:-elüm**

Mesnevi 35/ 45

Takdim etmek.

İdelüm 'arża kim göre bunı dil
/ Ola kim birisine ola mâyil

'arża kıl-:- Sunmak, takdim
etmek.

→. **'arża kıl-:-dı**

Mesnevi 39/ 12

Sunmak, takdim etmek.

Getürdi ol süreti vü 'arża kıldı /
Şeh anda yâr koqusını bildi

→. **'arża kıl-:-ur, -sin**

Mesnevi 20/ 16

*Sunmak, arz etmek,
hürmetle anlatmak.*

Ki ma'şukun görürsin ü bilürsin
/ Nedür hâluñ anja 'arża
kılürsin

'asâ: Asa.

→. **'aşâ:-y, -ı**

Mesnevi 51/ 62

Uzun sopa, değnek.

Yed-i beyzâ kılıcı ejdehâyi /
Yire soğdı eyle kim Müsî 'aşâyı

âsân: Kolay, zahmetsiz.

→. **âsân:**

Mesnevi 48/ 118

Kolay, zahmetsiz.

Baña çün hem-reh oldı anuñ
hayâlî / Gey âsân gösterür ber
şa'b hâli

âsâr: Eserler.

→. **âsâr:**

Mesnevi 3/ 26

Eserler.

Gehî müşğ eyler ol kanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsâr
u te'sîr

→. **âsâr:-ı**

Mesnevi 3/ 7

Eserler.

Bu âsârı görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dâna-yı
kâdir

'asel: Bal.

→. **'asel:**

Mesnevi 48/ 104

Bal.

Güher bi-seng ü mühre olur mı
bi-mâr / 'Asel bi-nîş ü gül olur
mı bi-hâr

aşhâb: Hazret-i Peygamber
Aleyhisselâtu ve's-selâm
Efendimizi görüp şeref-i
sohbetleriyle teşerrüf etmiş
olan müminler.

→. **aşhâb:-ı, -n, -a**

Gazel 3

/15

*Hazret-i Peygamber
Aleyhisselâtu ve's-selâm
Efendimizi görüp şeref-i
sohbetleriyle teşerrüf etmiş
olan müminler.*

Olsun selâm anja vü aşhabına
anuñ / Çün ehl-i beyti yâd ide
Ahmedî anja

'âşık: Aşık.

→. **'âşık:-lar, -uñ**

Mesnevi 44/ 27

Aşık.

Dañı 'âşıklarun yaşı haqqı için/
Olarun yüreği başı haqqı için

→. **'âşık:**

Mesnevi 2/ 65

Aşık, seven kişi.

Ki 'İşk u 'âşık u ma'şuk pîdâ /
Ola vü 'âlemün işi müheyya

→. **'âşık:-ı, -dı**

Mesnevi 13/ 26

Aşık, seven kişi.

Bir oğlu var-ıdı anurı adı Cemşid / Ki anı 'âşık-ıdı mâh u hürşid

→. 'âşık:-lar, -uŋ
Mesnevi 48/ 79
Aşık, seven kişi.

Seni 'âşıkların gözi gibi zâr / İdiser ğark-ı hün bu baħr-ı hün- ħâr

→. 'âşık:-lar, -uŋ
Mesnevi 58/ 7
Aşık, seven kişi.

Eyit 'âşıkların bir kışasını / Bize şerh eylegil hem guşasını

→. 'âşık:-a
Gazel 8/ 9
Aşık.

Baş u candan 'âşıkı guşsa görür-iken ki şem' / Nür olur çün yandırur cânı kesdürür başın

→. 'âşık:-lar, -a
Mesnevi 11/ 56
Aşık.

İd anda 'ışkdan nâzük işâret / Ki ire 'âşıklara andan beşâret

→. 'âşık:
Mesnevi 16/ 15
Aşık.

Ki 'âşık gendü gendüzini bilmez / Melek nâşih olursa güş kılmaz

→. 'âşık:-uŋ
Mesnevi 14/ 32
Aşık.

Nevâ-yı bülbül ü elhân-ı dürrâc / İderdi 'âşıkın şabrını târâc

→. 'âşık:-uŋ
Mesnevi 14/ 119
Aşık.

Didi kim 'âşıkın 'aklı mı olur / Gişi kim 'aklı yok ögüt mi alır

→. 'âşık:
Mesnevi 35/ 123
Aşık.

Eger pendî işidür-ise 'âşık / Ola mı 'ışk da'vîsinde şâdik

→. 'âşık:
Mesnevi 41/ 77
Aşık.

Eger 'ışkında 'âşık ola şâdik / Gözine tar görünmeye mezâyik

→. 'âşık:-ı
Mesnevi 41/ 69
Aşık.

Gerekmez 'âşıkı nevmîd ideler / Gerek anı eyü sözle avidalar

→. 'âşık:-uŋ
Mesnevi 41/ 82
Aşık.

Eger küh u eger deryâ-y-ı aħzar / Yolında 'âşıkın olur ber-â-ber

→. 'âşık:-lar, -a
Mesnevi 43/ 88
Aşık.

Aşılurken didi Maşûr-ı ħallâc / Ki 'âşıklara olur dâr mi'râc

→. 'âşık:
Mesnevi 58/ 103
Aşık.

Belâ vü derd 'âşık pîşesidür / Ğam u guşsa hemîşe endîşesidür

→. 'âşık:
Mesnevi 58/ 111
Aşık.

Ğarîb ü ħaste vü tenhâ vü 'âşık / Muħâlîf baħt u devlet nâ- muvâfik

'âşık it:- Aşık etmek.

→. 'âşık it:-di
Mesnevi 36/ 3
Aşık etmek.

Şeker naĝmâtı tûtiyi itdi 'âşık / Semen şavtı oldu kumrıya muvâfik

'âşık ol:- Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

→. 'âşık ol:-ma, -sa, -y, -dı
Mesnevi 10/ 51
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Ger olmasaydı mîknâtiş 'âşık / Ola mıdı âhenün cezbine vâşık

→. 'âşık ol:-mîş, -dı
Mesnevi 10/ 63
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Girü bir birine olmışdı 'âşık / Heyûli olduĝı-y-içün muvâfik

→. 'âşık ol:-up
Mesnevi 14/ 90
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Düşinde çünki gördi ol yüzi şâh / Be-şad dil 'âşık olup eyledi âh

→. 'âşık ol:-ma, -du, -m
Gazel 14/ 3
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Bu durur ol düşde gördüğüm gülîstânım benüm / Bu durur ol gözi nergis zülfî reyĝânım benüm

→. 'âşık ol:-a
Mesnevi 1/ 42
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Açıla anda tâze sünbül ü gül / Ola 'âşık anı 'ankâ ne bülbül

→. 'âşık ol:-an, -a
Mesnevi 51/ 36
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Bu yoldan girü dönmek cehl
olur / Belâ 'âşik ola(na) sehl
olur

→. 'âşik ol:-an
Mesnevi 19/ 31
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Olur 'âşik olana şabr çâra /
Niçe kim ura çün 'ışk anja yâra

→. 'âşik ol:-an
Mesnevi 41/ 79
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Çün ola 'âşik olan 'azm-i dil-dâr
/ Harîr olur ayağında anur hâr

→. 'âşik ol:-an
Mesnevi 51/ 40
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Beterdür 'ışk kamusu belâdan /
Neçün 'âşik olan qorha
belâdan

→. 'âşik ol:-an
Mesnevi 51/ 50
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Melik qarşular anda ejdehâyı /
Kayurmaz 'âşik olan her belayı

→. 'âşik ol:-dı
Mesnevi 54/ 21
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Çün oldı şem'e ol pervâne 'âşik
/ Oda yakıldı ki ola 'ışkı şâdık

→. 'âşik ol:-dı
Mesnevi 60/ 133
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Anuñ yüzine 'âşik oldı kayşer /
'acab şah-zâdeye benzer bu
server

→. 'âşik ol:-dı
Mesnevi 60/ 158
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Anuñ âvâzasıyla Rüm taldı /
Gören görmeyen anja 'âşik oldı

→. 'âşik ol:-ur
Mesnevi 60/ 159
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Kulak göz görmedin çok 'âşik
olur / Hâbarla kim anı dilden
ışidür

→. 'âşik ol:-an
Mesnevi 14/ 138
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Didiler şabr-ıla her guşşa gider
/ Didi kim 'âşik olan şabr mı
ider

→. 'âşik ol:-mağ
Mesnevi 15/ 15
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Düşümde görüp olmağ-ıla 'âşik
/ Gözüm görmedi söz olur mı
şâdık

→. 'âşik ol:-a
Mesnevi 46/ 37
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Eger Mecnün ola 'âşik ya
Ferhâd / Bu resme sözi kimse
itmedi yâd

→. 'âşik ol:-a
Mesnevi 16/ 14
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Naşihat kamuya olur muvâfık /
Meger ol gişiye kim ola 'âşik

→. 'âşik ol:-an, -a
Mesnevi 21/ 8
Sevgiliye gönülden
bağlanmak, aşk derdine
düşmek.

Bu kamu derd-ile şabrum dağı
var / Gerek 'âşik olana şabr nâ-
çâr

âşikâr: Belli, açık, ortada.

→. **âşikâr:**
Kıt'a 1/ 8
Belli, açık, ortada.

Ceml-i 'âlem-i gayb u şahâdet
eydürler / Uş 'âşikâr u nihân lâ-
ilâhe illâllah

→. **âşikâr:-a**
Mesnevi 50/ 53
Belli, açık, ortada.

Irakdan oldı bir küh âşikâra /
Nebâtı yok ser-â-ser seng ü
hârâ

âşikârâ: bkz. *âşikâr*

→. **âşikârâ:**
Mesnevi 48/ 61
Belli, açık, ortada.

Gözinde sihr-i Hârût âşikârâ /
Zenahtânında Yûsuf çâhi pîdâ

âşikâra ol:- Apaçık meydanda
olmak.

→. **âşikâra ol:-dı**
Mesnevi 43/ 4
Apaçık meydanda olmak.

Kilîdi şubh-gâhuñ oldı pîdâ /
Tılsım açıldı gene oldı âşikâra

asıl:- Asılmak.

→. **asıl:-dı**
Mesnevi 43/ 91
Asılmak, öldürülmek.

Aşıldı ol günde yarındası yandı
/ Küli üçinci gün bahra şalıdı

→. **aşıl:-ur, -ken**
Mesnevi 43/ 87
Asılmak, öldürülmek.

Aşılurken didi Manşūr-ı hallâc
/ Ki 'âşıklara olur dâr mi'râc

→. **aşıl:-dı**
Mesnevi 58/ 17
Asılmak, öldürülmek.

Bu derd için aşıldı pūr-ı hallâc
/ Yolından dönmeğe olmadı
muhtâc

âsiyâb: Su değirmeni.

→. **âsiyâb:-ı**
Mesnevi 47/ 47
Su değirmeni. II
felek,dünya.

Bu gerdün ya'ni gerdân âsiyâbı
/ Nice öğitdi gör Efrâsiyâb'ı

asl: Asıl, esas, temel.

→. **aşl:-ı, -y, -la**
Mesnevi 2/ 58
Asıl, esas, temel.

Sücüd eylemeyen şeytân-ıdı
bes / Ki diy-ıdi ol u aşlıyla nâ-
kes

→. **aşl: -ı**
Mesnevi 60/ 143
Asıl, doğru, gerçek.

Degüldür tâcir aşlı bu cüvân-
merd / Az olur kim ola tâcir
cüvân-merd

aspan: Gök, gökyüzü.

→. **aspan:-da**
Mesnevi 53/ 41
Gök, gökyüzü.

Yaşam aspanda zâr İsfendiyâr'ı
/ Piyâde eyleyem Sâ-m-ı süvâr'ı

aşşı: Fayda, yarar, kar.

→. **aşşı:**
Gazel 10/ 14
Fayda, yarar, kar.

Didüm kim gönülümü aldı gözün
sevdâsı al-ıla / Didi cânunı dağı
alursa sağa aşşı ziyân olmaz

→. **aşşı:**
Mesnevi 18/ 10
Fayda, yarar, kar.

Bu iki ayruğa şâdi yitürür / Ne
aşşı çün beni ğamdan yitürür

→. **aşşı:**
Mesnevi 45
/10
Fayda, yarar, kar.

Çü gide fırsat olasın peşmân /
Ne aşşı ol vaqt olduğun
peşmân

âşinâ: Bildik, tanıdık, dost.

→. **âşinâ:**
Gazel 16/ 12
Bildik, tanıdık, dost.

Cân-âşinâ durur anı bigâne
itmeyen / Bu bahr-ı bî-kerânda
gey âşinâ gerek

→. **âşinâ:-sı**
Mesnevi 60/ 55
Bildik, tanıdık, dost.

Velj yog-ıdı hergiz âşinâsı /
Bilimez nidesin kanda varası

âşinâ it-: Tanıdık, bildik etmek.

→. **âşinâ it-:**
Mesnevi 1/ 12
Tanıdık, bildik etmek.

Beni benlik belâsından cüdâ it
/ Biğâr-ı vahdetünge âşinâ it

âşüfte eyle-: Perişan etmek.

→. **âşüfte eyle:-di**
Mesnevi 15/ 2
Perişan etmek.

Girü âh idiben didi ki derdâ / Ki
âşüfte eyledi bini bu sevda

âşüfte ol-: Perişan olmak.

→. **âşüfte ol-:-dı**
Mesnevi 32/ 1
Perişan olmak. II Aşık
olmak.

Melik âşüfte oldı bu ğazelden /
Dil ü cân-ıla 'aklı vardı elden

→. **âşüfte ol-:-up, -dur**
Mesnevi 60/ 30
Çılgın gibi seven, aşktan
perişan olan kimse.

Didi elümde yokdur ihtiyârum
/ Ki âşüfte olupdur rüzigârum

âşümân: Gökyüzü.

→. **âşümân:**
Mesnevi 3/ 38
Gökyüzü.

Anun künhinde vâlihdür ser-â-
ser / Zemjñ ü âşümân u mihr ü
ağter

→. **âşümân:-dur**
Mesnevi 8/ 7
Gökyüzü.

Şehür ğadri ki 'âlî âşümândur /
Nice kim âşümândur
câvidândur

→. **âşümân:-dur**
Mesnevi 8/ 8
Gökyüzü.

Şehür ğadri ki 'âlî âşümândur /
Nice kim âşümândur
câvidândur

→. **âşümân:-ın**
Mesnevi 9/ 28
Gökyüzü.

Selâmet dut hemjse cism ü
cânın / Selâtiñe penâh it
âşümânın

→. **āsumāna:-a**
Mesnevi 31/ 4
Gökyüzü.

Girü başladı āh-ıla figāna /
Tütünü āhınuñ çıkdı āsumāna

→. **āsumān:-a**
Mesnevi 39/ 90
Gökyüzü.

İletdiler beni bir būsitāna /
Orada qaşır irişmiş āsumāna

→. **āsumān:-ı**
Mesnevi 51/ 16
Gökyüzü.

Var-ıdı ol cüşşede bir gār-ı pür-
dūd / Ki itmışdı āsumānı dūd-
endūd

āsumānı: Göğe mensup, gökle
ilgili.

→. **āsumānı:**
Mesnevi 14/ 70
Göğe mensup, gökle ilgili.

Güneş gibi 'ızārı ergāvānı /
Dür-efşān u niķābı āsumānı

at: At, binek hayvanı.

→. **at:-u, -ı, -a**
Gazel 4/ 13
At, binek hayvanı.

Atuña berk-üstüvān olmağa
cevzā yarar / Aña mecerre
'inān dağı meh-i nev rikāb

→. **at:-ı**
Mesnevi 1/ 93
At, binek hayvanı.

Ne lāyık atı na'lına zer ü la'l /
Hilāl olsa gerek durur aña na'l

→. **at:-lar, -a**
Mesnevi 34/ 53
At, binek hayvanı.

Olıban tāzı atlara süvāre /
İrişdiler iki günde ol diyāre

→. **at:-ı**
Mesnevi 46/ 58
At, binek hayvanı.

Dağı on biñ er қоşdı cihān-süz
/ İrerdı atı ayağından göğe toz

→. **at:-uñ**
Mesnevi 46/ 78
At, binek hayvanı.

Mübārek zātuña irişmesün
derd / Atuñ ayağına irmesün
yavuz gerd

at:- Atmak, fırlatmak.

→. **at:-mak, -a**
Gazel 10/ 7
Atmak, fırlatmak.

Kaža oqını atmağa ciger-gāhına
'uşşākuñ / Dem olur mı ki
'anber-veş kara qaşuñ kemān
olmaz

at u er: At ve asker.

→. **at u er:**
Mesnevi 51/ 99
At ve yiğit, asker.

Eger at u er olmasaydı 'āciz /
Orada eglenmez-idi şāh hergiz

ata: Ata, baba.

→. **ata:-ı, -a**
Mesnevi 14/ 133
Ata, baba.

Didiler ataña nedür diyelüm /
Didi görürsiz uşda neyse hālüm

→. **ata:**
Mesnevi 34/ 38
Ata, baba.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölür oğul olsa rencür

→. **ata:**
Mesnevi 34/ 59
Ata, baba.

Didi ata ki i gözlerüme nūr /
Nişe itdüñ halkdan gendüzünj
dür

→. **ata:**
Mesnevi 35/ 113
Ata, baba.

Ata didi ki bu hāb u hayālı /
Nice def' ideyim yā hōd bu hālī

→. **ata:-da**
Mesnevi 35/ 13
Ata, baba.

Atada gerçi çokdur mihrübānı
/ Ber-ā-ber görme ana mihrī-le
anı

→. **ata:-nuñ**
Mesnevi 35/ 23
Ata, baba.

Gehı atanuñ elini öperdi / Geh
ana ayağına yüz sürerdi

→. **ata:-sı, -n, -a**
Mesnevi 35/ 81
Ata, baba.

Melik-zāde didi atasına i şāh /
Müzeyyen meclis ü toptoludur
māh

→. **ata:-sı, -n, -a**
Mesnevi 35/ 112
Ata, baba.

Şonuçı gönca gibi açdı rāzın /
Didi atasma düşün ü niyāzın

→. **ata:-m, -dan**
Mesnevi 41/ 13
Ata, baba.

Atamdan dilerem alam icāzet /
İdem Rüm'a irişmege 'azımet

→. **ata:-ı**
Mesnevi 41/ 53
Ata, baba.

Ataŋ ger Kayşer'e virbiye in'âm
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ârâm

→. **ata:-ŋ, -dan**
Mesnevi 41/ 93
Ata, baba.

Ataŋdan alalum evvel icâzet /
Bes andan idelüm Rüm'a
'azîmet

→. **ata:**
Mesnevi 43/ 29
Ata, baba.

Ata Fağfūr ola ana Humâyün /
Çoyup gitmek oları ola mı
meymün

→. **ata:**
Mesnevi 43/ 55
Ata, baba.

Ne yavuz itdi ata i cüvân-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
hasret ü derd

→. **ata:-dan**
Mesnevi 43/ 59
Ata, baba.

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cāndan be-küllü oldu
nevmişd

→. **ata:-sı, -nuŋ**
Mesnevi 43/ 61
Ata, baba.

Varup atasınuŋ katına bî-gāh /
Figān u derd-ile çoğ eyledi āh

→. **ata:-y, -ı**
Mesnevi 43
/28
Ata, baba.

Nedür tãc u nigini terk itmek /
Çoyup ana-y-ıla atayı gitmek /
Çoyup ana-y-ıla atayı gitmek

→. **ata:**
Mesnevi 46/ 66
Ata, baba.

Çıkıban taşra çetr-i bārigāhı /
Boyadı göge ata ana āhı

'atā: Bağış, ihsan.

→. **'atā:**
Mesnevi 60/ 92
Bağış, ihsan.

Orada ne ki vardı bay u yoŋsul
/ Kamusına 'atā bağışladı ol

→. **'atā:-dur**
Mesnevi 51/ 74
Bağış, ihsan.

Melik sermāyesi 'adl ü seŋādur
/ Melik mi olur ol kim kem
'atādur

'atā it:- Bağış yapmak, yardım
etmek.

→. **'atā it:-em**
Mesnevi 41/ 31

'Atā idem saña ben ol kadar
genc / Ki daŋı görmeyesin genc
içün renc

'atāsı ol:- Bağışlayan, ihsan
eden olmak.

→. **'atāsı ol:-dı**
Mesnevi 39/ 117
*Bağışlayan, ihsan eden
olmak.*

Bu söze ol kadar oldı 'atāsı / Ki
la'l ü müşgün idi hün bahāsı

āteş: Ateş.

→. **āteş:**
Mesnevi 3/ 49
Ateş.

Bunı gör āb u hāk ü āteş ü bād
/ Düzilüp oldı bu insāna
bünyād

→. **āteş:**
Mesnevi 14/ 93
Ateş.

Anuŋ āhı ki olmışdı āteş ü dūd
/ Yüzün itmışdi göğün dūd-
endūd

→. **āteş:**
Mesnevi 50/ 36
Ateş.

Orada çıkdı bir cādū-y-ı ser-keş
/ Ki bir dem dökilür ağzından
āteş

→. **āteş:-ile**
Mesnevi 55/ 22
Ateş.

Niçe tã'at ki ol ehl-i riyādur /
Sezāsı āteş-ile büriyādur

→. **āteş:**
Mesnevi 60/ 120
Ateş.

Var anda bir tūmen türk-i
kemān-keş / Ki çıkar oŋı
peykānında āteş

āteş ol:- Ateş olmak.

→. **āteş ol:-duk, -ı**
Mesnevi 19/ 21
*Ateş olmak. II Aşk ateşi ile
yanmak.*

İçümde olduŋı çün bu āteş ü
süz / İderem her gice elhān-ı
dil-süz

āteş ü dūd ol:- Ateş ve duman
gibi olmak.

→. **āteş ü dūd ol:-miş, -dı**
Mesnevi 14/ 93
Ateş ve duman gibi olmak.

Anuŋ āhı ki olmışdı āteş ü dūd
/ Yüzün itmışdi göğün dūd-
endūd

ateş-zübân: Çok dokunaklı söz söyleyen veya şiir okuyan.

→. **ateş-zübân:-ım**

Mesnevi 30/ 3

Çok dokunaklı söz

söyleyen veya şiir okuyan.

Ki dir süsen anı ateş-zübânım / Göñül sözi glicecek bî-beyânım

atlas: İpekli kumaş.

→. **aţlas:-la**

Mesnevi 29/ 2

İpekli kumaş.

Pes uzadup dilini geldi süsen / Göğ ü zer-beft aţlasla müzeyyen

→. **aţlas:**

Mesnevi 39/ 113

İpekli kumaş.

Nedür dîba-yı Çîn ü yâ ħod aţlas / Eger zer-beft ola vü yâ muţavves

→. **aţlas:**

Mesnevi 45/ 12

İpekli kumaş.

Bugün kim tâze vü ser-sebzdür bâğ / Yeşil aţlas girü şahrâ ıla tağ

→. **aţlas:**

Mesnevi 46/ 161

İpekli kumaş.

Çemen ferşine döşenmişdi aţlas / Çenâr ü serv ü tûbj olmuş muţavves

âvâra it-: Başiboş, çaresiz bırakmak.

→. **âvâra it-:-en**

Mesnevi 48/ 110

Başiboş, çaresiz bırakmak.

Beni ol kullâbdur bî-çâra iden / Cihânda müşğ gibi âvâra iden

âvâz: Ses, seda.

→. **âvâz:**

Mesnevi 8/ 17

Ses, seda.

Bu gice gökden işitdüm bir âvâz / Ki şeh medhinde itmişdi bunu sâz

→. **âvâz:-ı, -y, -la**

Mesnevi 52/ 2

Ses, seda.

Bahâr irdi çemen ser-sebz oldu / Gülistân bülbül âvâzıyla tıldı

âvâz it-: Ses vermek, bağırarak.

→. **âvâz it-:-e**

Mesnevi 12/ 10

Ses vermek, bağırarak.

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz / Ki ide zührei vâlih ol âvâz

→. **âvâz it-:-er**

Mesnevi 40/ 13

Bağırarak, feryat etmek.

Hezâr âvâz ider düziben sâz / Ki gül vaktında ola lâleyle dem-sâz

âvâza: Ses, seda.

→. **âvâza: -sı, -y, -la**

Mesnevi 60/ 157

Ses, seda.

Anuğ âvâzasıyla Rûm tıldı / Gören görmeyen anı âşık oldu

âvâze-i cevr: Zalimlerin sesi.

→. **âvâze-i cevr:**

Mesnevi 9/ 2

Zalimlerin sesi.

Ser-efrâz-ı memâlik dâver-i devr / Kesildi 'adl-ıla âvâze-i

cevr

âvâz-ı bülbül: Bülbülün sesi, bülbülün ötüşü.

→. **âvâz-ı bülbül:**

Mesnevi 14/ 4

Bülbülün sesi, bülbülün

ötüşü.

Ter olıban biterdi ħâreden gül / Cihân tılmış-ıdı âvâz-ı bülbül

→. **âvâz-ı bülbül:**

Mesnevi 33/ 6

Bülbülün sesi, bülbülün

ötüşü.

Nevâ it kim ħoş olur sâz-ı bülbül / Gülün çarşusına âvâz-ı bülbül

'avdet it-: Dönmek.

→. **'avdet it-:-em**

Mesnevi 44/ 30

Dönmek.

Ki bu yoldan anı itdüm 'azîmet / Degül mümkün ki idem girü 'avdet

avit-: Avutmak.

→. **avit-:-a, -lar**

Mesnevi 41/ 70

Avutmak.

Gerekmez 'aşıkı nevmîd ideler / Gerek anı eyü sözle avıdalar

'avrat: Kadın.

→. **'avrat:-layın**

Mesnevi 53/ 50

Kadın.

Ya ay gibi eyle menzil-gâhunı çerğ / Ya var 'avratlayın döndürgil çerğ

ay: Ay.

→. **ay:**
Gazel 5/ 12
Ay.

Mihrün den itdi mihr-i felek
iḳtibās-ı zāv / Şöyle ki ay
günden ider nūri iḳtisāb

→. **ay:-a**
Mesnevi 3/ 31
Ay.

Gehi bağışlar aya rüşnāy / Geh
eksiben qarardur rüşen ayı

→. **ay:-ı**
Mesnevi 3/ 32
Ay.

Gehi bağışlar aya rüşnāy / Geh
eksiben qarardur rüşen ayı

→. **ay:-ı**
Mesnevi 4/ 46
Ay.

Resūl'a evvel ḥaḳ anı virdi el-
ḥaḳ / Ayı itdi bir işāretle iki şaḳ

→. **ay:-dan**
Mesnevi 35/ 69
Ay.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
bahārı

→. **ay:**
Mesnevi 46/ 105
Ay.

Yöridi ay gibi menzil be-menzil
/ Tolu Ḥurşjd mihri cān-ıla dil

→. **ay:-uñ, -dur**
Mesnevi 46/ 208
Ay.

Adıdur ḥür-zād anuñ cemāl /
Ki ayuñdur meḥāḳı gün zevāl

→. **ay:**
Mesnevi 53/ 49
Ay.

Ya ay gibi eyle menzil-gāhuñı
çerḫ / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerḫ

→. **ay:**
Mesnevi 58/ 40
Ay.

Hemjñ bes şāhid ü bir kaç
gülāmı / Bir ay yöridi keşṫiler
tamāmı

ay u gün: Ay ve güneş.

→. **ay u gün:-den**
Mesnevi 39/ 65
Ay ve güneş.

Cemālī ay u gündən nūri artuḳ
/ Veljkin perdeden ol çıḳduḡı
yok

→. **ay u gün:**
Mesnevi 39/ 62
Ay ve güneş.

Anuñ hem-tāsı yok ḥür u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

ay yüz: Ay yüzü.

→. **ay yüz:-ı**
Mesnevi 39/ 55
Ay yüzü.

ṫutar ay yüzü şerminden niḳābı
/ Yüzinüñ şem'i yaḳar āfitābı

ayak: Ayak.

→. **ayak:-uñ, -a**
Gazel 2/ 19
Ayak.

Ne 'acab itse nisār ayaḡuna
encüm güher / İftihār-içür bu
gerdān-āsiyāb-ı āsumān

→. **ayak:-u, -uñ**
Gazel 6/ 2
Ayak.

İ şeb ki ḥidmetün de felek ḳad-
ḥamidedür / Ayaḡuñuñ tozı
melike nūr-ı dıdedür

→. **ayak:-uñ, -a**
Gazel 15/ 12
Ayak.

'Uşşāḳ halkāsına naḳar ḳıl ki
göresin / Sinün ayaḡuñı niçe
yüzler nişār olur

→. **ayak:-ı**
Mesnevi 3/ 13
Ayak.

Ayaḡı tozı ḥürüñ tütiyāsı /
Sipihr ü mihr ü māhuñ ḳımiyāsı

→. **ayak:-a**
Mesnevi 5/ 11
Ayak.

Ḳamu başdan ayaḡa ḥüş u
ferheng / Ḥacil rāyından
E'rdün u Hüşeng

→. **ayak:-ı**
Mesnevi 5/ 10
Ayak.

Ḳapusıdur penāh-ı ehl-i imān /
Ayaḡı tozı ḳuḫl-ı dıde-i cān

→. **ayak:-ı**
Mesnevi 8/ 16
Ayak.

Hem ol ki altıncı gök anuñ
yiridür / Şeh ayaḡı tozma
müşteridür

→. **ayak:-ı, -n, -a**
Mesnevi 17/ 1
Ayak.

Yüzin ayaḡına sürüp didi i şāh
/ Nedür bu guşşa yā bu nāle vü
āh

→. **ayağ:**-ı, -n, -a
Mesnevi 25/ 2
Ayak. II Huzur.

Benefşe geldi olmuş zülfi
müşğın / Nişâr itmiş şeh
ayağına yüzün

→. **ayağ:**-ı, -n, -a
Mesnevi 35/ 24
Ayak.

Gehî atanuñ elini öperdi / Geh
ana ayağına yüz sürerdi

→. **ayağ:**-ı
Mesnevi 38/ 8
Ayak.

Benefşe 'ömr ahvâlini görmüş /
Bir ayağı üzre istiğfâra tûrmüş

→. **ayağ:**-u, -n, -a
Mesnevi 39/ 109
Ayak.

Nisâr ayağına la'l-ı Bedelşân /
Kızıl yâğut-ıla dürr-i dür-efşân

→. **ayağ:**-ı, -n, -da
Mesnevi 41/ 80
Ayak.

Çün ola 'âşik olan 'azm-i dil-dâr
/ Harîr olur ayağında anur hâr

→. **ayağ:**-ı, -n, -dan
Mesnevi 46/ 58
Ayak.

Dağı on bir er koşdı cihân-süz
/ İrerdi atı ayağından göğe toz

→. **ayağ:**-ı, -n, -a
Mesnevi 46/ 78
Ayak.

Mübârek zâtuna irişmesün
derd / Atun ayağına irmesün
yavuz gerd

→. **ayağı:**-ı
Mesnevi 53/ 26
Ayak.

Başı kurd u yüzi kurd u gözi fîl /
Ayağı zendefîl andan hâzer kıl

→. **ayağ:**-ları
Mesnevi 60/ 50
Ayak.

Çeküp yol zahmetinden derd-
ile tâb / Ayağları kabarmış çün
kef-i âb

→. **ayağ:**-ları
Mesnevi 60/ 52
Ayak.

Solup gül gibi ol rahşende
ruhsâr / Tönü yırtuğ ayakları
pür-ez-hâr

→. **ayağ:**-ı, -n, -a
Mesnevi 60/ 84
Ayak.

Piyâde oldı ol leşger ser-â-ser /
Şahun ayağına koyup ruğ u ser

ayağ ol-: Topluca yapılan ya da
yapılacak olan bir işin
başlatıcısı ve yol göstericisi
durumunda olmak.

→. **ayağ ol-:**-am
Mesnevi 41/ 36
Deyim
*Topluca yapılan ya da
yapılacak olan bir işin
başlatıcısı ve yol göstericisi
durumunda olmak.*

Bu yolda ger başa yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasın

ayağın tozu: Ayağın tozu.

→. **ayağın tozu:**-n, -a
Gazel 14/ 9
*Ayağın tozu. II sevgilinin
ayağının tozu.*

Dilerem şükranê virem ayağın
tozına cân / Şükrdür lâyığ
olursal hîdmete cânım benüm

ayağında ol-: Ayağın altında
olmak.

→. **ayağında ol-:** -ur
Mesnevi 35/ 26
*Ayağın altında olmak. II
Cennet'in annelerin ayağının
altında olması anlamında.*

Melik Cemşîd bilürdi
muhaqqak / Ki cennet ana
ayağında olur el-hak

'ayân: Açık, âşikâr, gözle
görülür, belli.

→. **'ayân:**
Gazel 8/ 14
*Açık, âşikâr, gözle görülür,
belli.*

Zerre zerre 'ışkdur tolu vücüd /
Gör 'ayân gözünde yoğ-ısa
'amâ

→. **'ayân:**
Kıt'a 1/ 4
*Açık, âşikâr, gözle görülür,
belli.*

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayân
lâ-ilâhe illâllah

→. **'ayân:**
Mesnevi 4/ 57
*Açık, âşikâr, gözle görülür,
belli.*

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler gaybdan
kıldı beyân ol

→. **'ayân:**
Gazel 10/ 2
*Açıkça, gözle görülür
şekilde.*

Şaçı sevdası ile kışşam
muṭavveldür beyân olmaz /
Gözümün yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

'ayân ol-: Açık ,aşikar, gözle
görünür olmak.

→. **'ayân ol--dı**
Gazel 2/ 12
*Açık ,aşikar, gözle görünür
olmak.*

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

'âyâni: Açık, belli.

→. **'âyâni:**
Mesnevi 39/ 5
Açık, belli.

Şabâ gibi gezüp bulmuş 'âyâni /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kânı

'ayb: Noksan, kusur, eksiklik.

→. **'ayb:**
Mesnevi 2/ 40
Noksan, kusur, eksiklik.

Güneşden tolu ṭurur yir ü gök
nür / Ne 'ayb aña anı görmez
ise kör

→. **'ayb:**
Mesnevi 8/ 1
Noksan, kusur, eksiklik.

Dağı hergiz bulunmadı aña 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'âlim-i
ğayb

'ayb it-: Nazikliğe uymayan bir
davranışta bulunmak,
yakışiksiz davranmak.

→. **'ayb it--me, -gil**
Mesnevi 46/ 90
*Nazikliğe uymayan bir
davranışta bulunmak,
yakışiksiz davranmak.*

Du'â-yı ḥayr ile ol baña reh-ber
/ Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

→. **'ayb it--en**
Mesnevi 2/ 32
Ayıp etmek.

Ḳamusın pāk kıldı 'âlim-i ğayb /
Güneh-kâr ola iden kimsei 'ayb

→. **'ayb it--e**
Mesnevi 2/ 35
Ayıp etmek.

Gişi ki anlamadın nakşı ide 'ayb
/ Olur nakşkâşı 'ayb itmek bilâ-
reyb

'ayb itmek ol-: Ayıp etmek
olmak.

→. **'ayb itmek ol--ur**
Mesnevi 2/ 36
Ayıp olmak.

Gişi ki anlamadın nakşı ide 'ayb
/ Olur nakşkâşı 'ayb itmek bilâ-
reyb

âyet: Kur'ân-ı Kerim'de ki
sûreleri meydana getiren
kelime veya cümlelerden her
biri.

→. **âyet:-i, -n, -i**
Gazel 7/ 11
*Kur'ân-ı Kerim'de ki
sûreleri meydana getiren
kelime veya cümlelerden her
biri.*

Ḥaḳ baḥtuṅ âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki ḳutb dura vü
gerdün medâr ide

âyet-i 'ışk: Aşk ayeti.

→. **âyet-i 'ışk:**
Gazel 12/ 9
Aşk ayeti.

Gönülde muḥkem olsa âyet-i

'ışk / Olur mı hiç nesne aña
nâsıḥ

âyet-i subh: Sabahın ayeti.

→. **âyet-i şubḥ:**
Mesnevi 46/ 2
Sabahın ayeti.

Seherde çün belürdi râyet-i
şubḥ / Güneş bigi oldı rüşen
âyet-i şubḥ

→. **âyet-i şubḥ:**
Mesnevi 48/ 19
Sabahın ayeti.

Seher-geh oldı rüşen âyet-i
şubḥ / Ser-efrâz oldı girü
râyet-i şubḥ

âyin: Adet, kanun.

→. **âyin:-üm**
Gazel 11/ 6
Adet, kanun.

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdur dağı resm-ile
âyinüm

→. **âyin:**
Mesnevi 46/ 54
Adet, kanun.

Eyerleri muraşşa' cümle rengin
/ Bu resm-ile düzildi aña âyin

→. **âyin:-e**
Mesnevi 48/ 41
Adet, kanun.

Nite kim âyine şaḥnı mücellâ /
Cemâl-ı cân ol âyinede pjdâ

→. **âyin:-e, -de**
Mesnevi 48/ 42
Adet, kanun.

Nite kim âyine şaḥnı mücellâ /
Cemâl-ı cân ol âyinede pjdâ

→. **āyin:**

Mesnevi 56/ 82
Adet, kanun.

Sipihrūñ işi olmışdur baña kın /
Baña cevri eylemekdür devre
āyin

→. **āyın:**

Mesnevi 60/ 137
Adet, kanun.

Bu ādāb u bu āyın ü bu erkān /
Bu in'ām u bu ifzāl ü bu ihsān

āyine ol-: -up

→. **āyine olup:-up**
Mesnevi 2/ 81
Ayna olmak.

Ki olup āyine aña şüret-i ğayb /
Gözine in'iķās ile bilā-reyb

āyine-i ma'ni-nümā kıl-:

Manaları gösteren ayna
yapmak.

→. **āyine-i ma'ni-nümā kıl-:**

Mesnevi 1/ 14
*Manaları gösteren ayna
yapmak.*

Bu paşlu göñlümi açup şafā kıl
/ Anı āyine-i ma'ni-nümā kıl

ayır-: Koparmak, ayırmak.

→. **ayır-:-dı**

Mesnevi 53/ 102
Koparmak, ayırmak.

Melik budına anuñ bir kılıc urdı
/ Teninden girde-i rānını ayırdı

→. **ayır-:-dı**

Mesnevi 53/ 109
Koparmak, ayırmak.

Kesüp boynın ayırdı girde-i
rānın / Yarup ħarnını yire dökdi
ħanın

aylık: Aylık, otuz günlük süre.

→. **aylık:**

Mesnevi 46/ 134
Aylık, otuz günlük süre.

Bu birisi dañı Rüm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylık olur ol

'ayn: Göz.

→. **'ayn:**

Mesnevi 9
/11
Göz.

İki mįmi adınudur iki 'ayn / Ki
'ayn-ı Ħızr olardur ħurretü'l-
'ayn

aynı: Benzer.

→. **aynı:**
Gazel 12/ 11
Benzer.

Tapuñdan aynı içsem āb-ı
ħayvān / Yüregümde dañı
artar şuşalıñ

'ayn-ı beķā: Ebediliğın
çeşmesi.

→. **'ayn-ı beķā:-dur**
Mesnevi 58/ 22
Ebediliğın çeşmesi.

Bu 'işķuñ ħāşılı gerçi fenādur /
Fenā dime aña 'ayn-ı beķādur

'ayn-ı ħızr: Hızır'ın çeşmesi.

→. **'ayn-ı ħızr:**

Mesnevi 9/ 12
Hızır'ın çeşmesi.

İki mįmi adınudur iki 'ayn / Ki
'ayn-ı Ħızr olardur ħurretü'l-
'ayn

'ayn-ı insāniyyet: İnsanlık
gözü.

→. **'ayn-ı insāniyyet:-i, -n, -den**
Gazel 9/ 4
İnsanlık gözü II insaf.

Yandüğümü görüben gözüm
başuma şu şaçar / 'Ayn-ı
insāniyyetinden kim ħaķ itsün
çok yaşın

ayrıl-:

→. **ayrıl-:-ma**

Mesnevi 47/ 28
*Ayrı olmak, birbirinden
uzak düşmek, firak.*

Ne nesne kim giderür sini
senden / Olur ol revħ-i rüh
ayrılma andan

ayru: Ayrı.

→. **ayru:** Ayrı.

Gazel 8/ 18
Ayrı, -den başka.

'İşķ durur 'işķ varsa revħ-i rüh /
'İşķdan ayru ne var-ısa hebā

→. **ayru:**

Mesnevi 22/ 8
Ayrı. II Sevgiliden uzak.

Öğüt aña gerek ki ola
müşevveş / Veljkin yārdan
ayru degül hoş

ayru düş-: Uzak kalmak,
ayrılmak.

→. **ayru düş-:-üp**

Mesnevi 19/ 28
Uzak kalmak, ayrılmak.

Benüm yāruma hem-dāmen
durur ħār / Ben andan ayru
düşüp inlerem zār

ayru kal-: Ayrı düşmek,
birinden ayrılmak, uzak
kalmak.

→. **ayru kal-:-a**

Mesnevi 43/ 52
*Ayrı düşmek, birinden
ayrılmak, uzak kalmak.*

Neçün senden irāñ zār ola
Fağfūr / Hümāyün senden ayru
ķala rencür

ayruk: Birbirinden ayrı.

→. **ayruk:-a**

Mesnevi 18/ 9

Birbirinden ayrı.

Bu iki ayruğa şâdi yitürür / Ne aşşı çün beni gamdan yitürür

→. **ayruk:**

Mesnevi 39/ 145

Birbirinden ayrı.

Çün ayruk alur anı sen gidesin / Yig oldur bes kim anı tağıdasın

→. **ayruk:-a**

Mesnevi 43/ 42

Birbirinden ayrı.

Gidesin hasret ile biz kalavuz / Dege mülk ayruğa çün biz ölevüz

→. **ayruk:**

Mesnevi 56/ 58

Birbirinden ayrı.

Dağı yirden durur kim oldı tertıj / Hem ayruk yirden işbu cem'-i terkıj

ayruksı: Birbirinden ayrı.

→. **ayruksı:**

Mesnevi 35/ 91

Birbirinden ayrı.

Ben ayruksı kadehden olmışam mest / Beni ol cām durur kim ider hest

→. **ayruksı:-dur**

Mesnevi 35/ 118

Birbirinden ayrı.

Hümāyün'a didi oğluñ mizācı / Dağı ayruksıdur eyle 'ilācı

ayruksı ol-: Birbirinden ayrı, uzak kalmak.

→. **ayruksı ol-:-ur**

Mesnevi 37/ 9

Birbirinden ayrı, uzak kalmak.

Dağı ayruksı olur 'ışkuñ cününü / Kalur anda tabjübün zü-fününü

→. **ayruksı ol-:-ma, -y, -a**

Mesnevi 41/ 110

Birbirinden ayrı, uzak kalmak.

Eger 'ahd eyler-iseñ eyleme cehd / Ki senden olmaya ayruksı ol 'ahd

→. **ayruksı ol-:-a**

Mesnevi 46/ 150

Birbirinden ayrı, uzak kalmak.

Didi Mihrāb varmağıl bu yola / Ki nā-geh işümüz ayruksı ola

az-: Azmak, artmak.

→. **az-:-mıñ, -dur**

Mesnevi 14/ 123

Davranışları alışılmışın dışına çıkmak.

Didi ayruksı azmışdur mizācum / Tabıj elinde degüldür 'ilācum

→. **az-:-dı**

Mesnevi 37/ 8

Azmak, artmak.

Niçe kim itdiler dürlü 'ilācı / Dağı artuğirek azdı mizacı

→. **az-:-dı**

Mesnevi 58/ 46

Azmak, artmak.

Geminüh içi feryād-ıla tıldı / Ki azdı yıl öñi girdāb oldı

az ol-: Azalmak, miktarı az gelmek, yeterli olmamak.

→. **az ol-:-a**

Mesnevi 13/ 8

Azalmak, miktarı az gelmek, yeterli olmamak.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla dād / Az ola mülkden olur ise şād

→. **az ol-:-ur**

Mesnevi 60/ 144

Azalmak, miktarı az gelmek, yeterli olmamak.

Degüldür tācir aşı bu cüvān-merd / Az olur kim ola tācir cüvān-merd

āzād it-: Kurtarmak, serbest bırakmak.

→. **āzād it-:-er**

Mesnevi 10/ 33

Kurtarmak, serbest bırakmak.

Seni çün 'ışk senden ider āzād / Ne kim var 'ışkdan artuğı olur bād

→. **āzād it-:-dı**

Mesnevi 6/ 27

Kurtarmak, serbest bırakmak.

Birisi küfrden dıñi itdi āzād / Birisi 'adl-ıla mülki itdi ābād

āzād ol-: Serbest bırakılmak, kurtulmak.

→. **āzād ol-:-mıñ, -am**

Mesnevi 27/ 7e

Serbest bırakılmak, kurtulmak.

Anuñ çün olmışam kamudan āzād / Kimesne hiç idemez baña bı-dād

→. **āzād ol-:-up**

Mesnevi 2/ 91

Serbest bırakılmak, kurtulmak.

Heyûlî külhânından olup âzâd /
Ola ol gül-şen-i cennetde âbâd

→. **âzâd ol:-ğil**

Mesnevi 60/ 110

*Serbest bırakılmak,
kurtulmak.*

Didi kayşer ki hâce şâd olğil /
Cemî-i ğuşşadan âzâd olğil

→. **âzâd ol:-a, -sın**

Mesnevi 27/ 18

*Serbest kalmak,
kurtulmak.*

Cihânuñ varlığını eyleme yâd /
Ki olasın sen dağı binüm gibi
âzâd

→. **âzâd ol:-mış, -am**

Mesnevi 28/ 4

*Serbest kalmak,
kurtulmak.*

Elümde ne ki var oldı kamu
bâd / Senün gibi olmışam
kâmadan âzâd

âzâd olmuş ol:- Kurtulmuş
olmak.

→. **âzâd olmuş ol:-a**

Mesnevi 53/ 24

Kurtulmuş olmak.

Bu yoldan geçmedi hiç âdamî-
zâd / Ki anuñ şerrinden olmuş
ola âzâd

âzâde: Kurtulmuş, serbest.

→. **âzâde:**

Mesnevi 28/ 15

Sen âzâde benem uş bende-i
'ışk / Ser-efrâz ol benem uş
bende-i 'ışk

→. **âzâde:-leri**

Mesnevi 28/ 13

Kurtulmuş, serbest.

İder âzâdeleri 'ışk bende / Ser-
efrâz ider ü hem ser-fikende

âzâr it:- İncitmek, kırmak.

→. **âzâr it:-me**

Mesnevi 46/ 94

İncitmek, kırmak.

Hümâyün ağlayu didi ki zinhâr
/ Benüm cânumsın itme
gendüni âzâr

âzer: Ateş.

→. **âzer:-de**

Mesnevi 39/ 116

Ateş.

Eger gül-bergden tön idesin
sen / Ola nâzûk tenünj âzerde
andan

'azîmet: Bir yere doğru
yönelme, yola çıkma.

→. **'azîmet:**

Mesnevi 41/ 19

*Bir yere doğru yönelme,
yola çıkma.*

'Azîmet meşveretsüz toğru
gelmez / Ulu iş meşveretsüz
hâşıl olmaz

'azîmet it:- Bir yere yönelmek,
gitmek.

→. **'azîmet it:-em**

Mesnevi 41/ 14

Bir yere yönelmek, gitmek.

Atamdan dilerem alam icâzet /
İdem Rüm'a irişmege 'azîmet

→. **'azîmet it:-dü, -m**

Mesnevi 44/ 29

Bir yere yönelmek, gitmek.

Ki bu yoldan aña itdüm 'azîmet
/ Degül mümkün ki idem girü
'avdet

→. **'azîmet it:-di**

Mesnevi 56/ 2

Bir yere yönelmek, gitmek.

Çün irdi şâha ol te'ÿjd-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azîmet

→. **'azîmet it:-elüm**

Mesnevi 41/ 94

Bir yere yönelmek, gitmek.

Atañdan alalum evvel icâzet /
Bes andan idelüm Rüm'a
'azîmet

'azl it:- Uzaklaştırmak.

→. **'azl it:-e, -sın**

Mesnevi 51/ 80

Uzaklaştırmak.

Dem-i tedbjri çün kim hezl
idesin / Gümânsuz sini hem
sen 'azl idesin

'azm: Kasıt, niyet, karar.

→. **'azm:**

Mesnevi 41/ 86

Kasıt, niyet, karar.

Didi Mihrâb öñinde koyup baş
/ Zehî 'ışk u zi toğru 'azm sâbâş

→. **'azm:-i, -n, -i**

Mesnevi 41/ 87

Kasıt, niyet, karar.

Şınadum şâh 'azmini ki bilem /
Aña lâyıķ nedür tedbjr kılam

→. **'azm:-i, -n, -i**

Mesnevi 41/ 89

Kasıt, niyet, karar.

Şehünj 'azmini çün kim râst
bildüm / Dil ü cân-ıla şâha
bende oldum

'azm it:- Yönelmek, yola
çıkma, niyetlenmek.

→. **'azm it:-di**

Mesnevi 44/ 49

Şebistânına 'azm itdi Humâyûn
/ Gözi giryân u gönli zâr u
mağzûn

'azm-i dil-dâr ol-: Sevgilinin
niyeti olmak, aşığa gönül veren
olmak.

→. **'azm-i dil-dâr ol-:-a**
Mesnevi 41/ 79
*Sevgilinin niyeti olmak,
aşığa gönül veren olmak.*

Çün ola 'aşığ olan 'azm-i dil-dâr
/ Harîr olur ayağında anuñ hâr

'azrâ vü vâmık: Unsuri'nin
yazdığı Azra ve Vamık adlı
aşıkların anlatıldığı Farsça bir
eserdir.

→. **'azra ve vâmık:**
Mesnevi 11/ 31
*Unsuri'nin yazdığı Azra ve
Vamık adlı aşıkların anlatıldığı
Farsça bir eserdir.*

Düzesin şöyle bir 'Azra vü
Vâmık / Ki ide âb-ı ruñ 'Azra vü
Vâmık

→. **'azrâ vü vâmık:**
Mesnevi 11/ 32
*Unsuri'nin yazdığı Azra ve
Vamık adlı aşıkların anlatıldığı
Farsça bir eserdir.*

Düzesin şöyle bir 'Azra vü
Vâmık / Ki ide âb-ı ruñ 'Azra vü
Vâmık

B)

bâb: Kapı, eşik.

→. **bâb:-ı**
Mesnevi 41/ 66
Kapı, eşik.

Didi kim bu degül sözüüm
cevâbı / Dağı katumda açmağıl
bu bâbı

→. **bâb:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 47/ 62
Kapı, eşik.

Çün ola vaqtumuz bir hoş
hikâyet / İdelüm 'ışk babından
rivâyet

→. **bâb:**
Mesnevi 48/ 50
Kapı, eşik.

Anuñ tākı sipihr ü mikre
mihrâb / Cihân bâğına
benzerdi beher bâb

bâc: Vergi.

→. **bâc:**
Mesnevi 60/ 122
Vergi.

Melik Fağfûr anda şâhib-i tâc /
Gelür her şehrden bir gün aña
bâc

bâc isde-: Vergiye bağlamak.

→. **bâc isde-:-y, -e**
Mesnevi 9/ 20
Vergiye bağlamak.

Şavâb ol kim koyuban başına
tâc / Hıñâ'dan bñ-ñâñ isdeye ol
bâc

bâd: Rüzgar, yel.

→. **bâd:**
Mesnevi 3/ 49
Rüzgâr, yel.

Bunı gör âb u hâk ü âteş ü bâd
/ Düzilüp oldı bu insâna
bünyâd

→. **bâd:-a**
Mesnevi 13/ 66
Rüzgâr, yel.

Şeri'atde harâm oldı bu bâde /
Veljkin varur ansuz 'ömr bâda

→. **bâd:**
Mesnevi 38/ 4
Rüzgâr, yel.

İder yirün yüzini cennet-âbâd /
Zî bâde kim idile nüş zî bâd

→. **bâd:**
Mesnevi 39/ 12
Rüzgâr, yel.

Hem eyle nakş-bend-idi vü
üstâd / Ki şuya nakş ururdi
şöyle kim bâd

bâd(2): Boş, gereksiz.

→. **bâd:**
Mesnevi 27/ 2
Boş, gereksiz.

Anuñ ardınca irdi serv-i âzâd /
Didi şâha cihân bünyâdudur
bâd

bâd eyle-: Yok etmek.

→. **bâd eyle-:-me**
Mesnevi 38/ 21
Yok etmek.

Ğanîmet gör bu 'ömr eyleme
bâd / Sabûhla it gönljüñi her
şubñ-dem şâd

bâd ol-: Savrulmak.

→. **bâd ol-:-ur**
Mesnevi 10/ 34
Savrulmak.

Seni çün 'ışk senden ider âzâd
/ Ne kim var 'ışkdan artuğı olur
bâd

→. **bâd ol-:-dı**
Mesnevi 28/ 3
Savrulmak.

Elümde ne ki var oldı kamu
bâd / Senüñ gibi olmışam
kamuadan âzâd

→. **bād ol:-ur**
Mesnevi 33/ 13
Savrulmak.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bād / Bize bir dāsītān kim
olavuz şād

→. **bād ol:-a**
Mesnevi 13/ 67
*Savrulmak. II Ömrün boş
geçmesi.*

Ƙamu 'ömrünji sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünji
it şād

bāda vir:-

→. **bāda vir:-me**
Mesnevi 14/ 40
Deyim
*Yele, rüzgara vermek. II
Boşuna harcamak.*

Giderür guşşaları cām u bāde /
Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

bād-bān: Yelken.

→. **bād-bān:-ı**
Mesnevi 58/ 72
Yelken.

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellāhi ol yıl bād-bānı

bāde: Şarap, içki.

→. **bāde:**
Mesnevi 13/ 65
Şarap, içki.

Şeri'atde harām oldu bu bāde /
Veljkin varur ansuz 'ömr bāda

→. **bāde:**
Mesnevi 14/ 39
Şarap, içki.

Giderür guşşaları cām u bāde /
Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

→. **bāde:**
Mesnevi 31/ 35
Şarap, içki.

Sen ü bāde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya āheng

→. **bāde:-i**
Mesnevi 31/ 19
Şarap, içki.

Lebi yādına iderdi bādei nüş /
Ĝam-ı 'ışq ol midur ki ola
ferāmüş

→. **bāde:**
Mesnevi 34/ 34
Şarap, içki.

Yakasın çāk ider şöyle kim gül /
Ne bāde şād ider anı ne mül

→. **bāde:**
Mesnevi 38/ 4
Şarap, içki.

İder yirün yüzini cennet-ābād /
Zı bāde kim idile nüş zı bād

→. **bāde:**
Mesnevi 40/ 21
Şarap, içki.

Güle karşı otur nüş eyle bāde
/ Virilmedin gül ü gülzār u
bāde

→. **bāde:**
Mesnevi 40/ 22
Şarap, içki.

Güle karşı otur nüş eyle bāde
/ Virilmedin gül ü gülzār u
bāde

→. **bāde:**
Mesnevi 46/ 235
Şarap, içki.

Diyeydün şışede bāde peridür
/ Ya zerrin saĝar içre
müşteridür

→. **bāde:-y, -le**
Mesnevi 47/ 26
Şarap, içki.

Saĝa senlik belādur bĝ-şek āfet
/ Gider bādeyle senden bu
meĝāfet

bāde iç:- Şarap içmek.

→. **bāde iç:-**
Mesnevi 13/ 68
Şarap içmek.

Ƙamu 'ömrünji sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünji
it şād

bād-ı bahārĝ: İlbaharın
rüzgarı.

→. **bād-ı bahārĝ:**
Mesnevi 38/ 1
İlbaharın rüzgarı.

Seĝer-geh kim eser bād-ı
bahārĝ / Ƙılır enfāsı müşĝin
her diyārı

bāĝ: Baĝ, bahçe.

→. **bāĝ:-ı, -n, -ı**
Gazel 7/ 15
Baĝ, bahçe.

Baĝını 'ıyşunĝ ter ü ser-sebz
eylesün / Ğaĝ nice kim ĝışı
giderüp nev-bahār ide

→. **bāĝ:**
Mesnevi 3/ 13
Baĝ, bahçe.

Olıban deh-zübān bāĝ içre
süsen / İder şükryn ü teşbĝhini
rüşen

→. **bāĝ:**
Mesnevi 14/ 51
Baĝ, bahçe.

Revāne bāĝ içinde çeşme-i āb /
Anuĝla olmış ol ser-sebz şĝr-āb

- . **bāğ:-a**
Mesnevi 14/ 5
Bağ, bahçe.
- Diledi kim vara bāğa otura /
Mey ide nūş kayğuyı götüre
- . **bāğ:-da**
Mesnevi 14/ 61
Bağ, bahçe.
- Görür şeh bāğda bir kaçır-ı 'ālī /
Velj ol burca hürşid vālī
- . **bāğ:-dan**
Mesnevi 14/ 141
Bağ, bahçe.
- Gidüp ol bāğdan geldi sarāya /
Girü āgāz kıldı āh u vāya
- . **bāğ:**
Mesnevi 21/ 3
Bağ, bahçe.
- Didi şem 'üne rüşen gül-şen ü
bāğ / Yüregüm 'ışk odından
tolidur dāğ
- . **bāğ:**
Mesnevi 31/ 7
Bağ, bahçe.
- Yörürdi āh idüp ol bāğ içinde /
Nite kim lāle derd ü dāğ içinde
- . **bāğ:-uḡ**
Mesnevi 42/ 4
Bağ, bahçe.
- Bizüm çün bize bir hūb
dāsitānı / Ki aḡa reşk ide
bağuy gül-sitānı
- . **bāğ:**
Mesnevi 45/ 11
Bağ, bahçe.
- Bugün kim tāze vü ser-sebzdür
bāğ / Yeşil aḡlas girü şahrā ila
tağ
- . **bāğ:-i, -n, -ı**
Mesnevi 45/ 19
Bağ, bahçe.
- Gönjül bāğımı ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her rāz aḡa
rüşen
- . **bāğ:**
Mesnevi 46/ 171
Bağ, bahçe.
- Diledi bāğ dıvārına vara /
Nazar kıla nedür andağı vara
- . **bāğ:**
Mesnevi 47/ 6
Bağ, bahçe.
- Çemen ferşine dökmüş ebr lülū
/ 'Abjr ü 'anber olmuş bāğ tolu
- . **bāğ:**
Mesnevi 48/ 59
Bağ, bahçe.
- Cemālī bāğ u nerges lāle vü gül
/ Gül üstinde perişān ca'd-ı
sünbül
- . **bāğ:-i, -n, -a**
Mesnevi 48/ 50
Bağ, bahçe.
- Anuḡ tākı sipihr ü mikre
mihrāb / Cihān bāğına
benzerdi beher bāb
- . **bāğ:-ı**
Mesnevi 52/ 17
Bağ, bahçe.
- Mey-ile olur bu 'ömrün bāğı
şjṛāb / Ne olur bāğ-ı ḡālī
olmasa āb
- . **bāğ:-ı, -dī**
Mesnevi 56/ 25
Bağ, bahçe.
- Yöresi cümle bāğ-ıdı vü bustān
/ Revān ser-çeşme vü tāze
gülüstān
- bāğ u büsitān:** Bağ ve bahçe.
- . **bāğ u büsitān:-ı**
Mesnevi 56/ 12
Bağ ve bahçe.
- Orada gördi şāh āb-ı revānı /
Sarāy u kaçır u bāğ u büsitānı
- bāğ u gülüstān:** Bağ ve gül
bahçesi.
- . **bāğ u gülüstān:**
Mesnevi 46/ 170
Bağ ve gül bahçesi.
- Tavaf iderken ol şahrāyı sultān
/ İrakdan gördi bir bāğ u
gülüstān
- bağdād:** Bağdat şehri.
- . **bağdād:-ı**
Gazel 10/ 5
Bağdat şehri.
- N'idersin Mışır u Bağdād'ı
gözümü it temāşā-gāh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nij
andan revān olmaz
- bāğ-ı cennet:** Cennet bahçesi.
- . **bāğ-ı cennet:-dür**
Mesnevi 48/ 52
Cennet bahçesi.
- Anı her gişi kim görürdi rüşen /
Dir-idi bāğ-ı cennetdür bu gül-
şen
- bāğ-ı ḡālī:**
- . **bāğ-ı ḡālī:**
Mesnevi 52/ 18
Boş, تنها bahçe.
- Mey-ile olur bu 'ömrün bāğı
şjṛāb / Ne olur bāğ-ı ḡālī
olmasa āb
- bağır:** Göğüs, sine.

→. **bağır:-ı**

Mesnevi 35/ 1
Göğüs, sine.

Garıjb olanlaruñ bağı başıyçün
/ Zâ'if oğlanlaruñ gözi yaşıyçün

→. **bağır:-um**

Mesnevi 44/ 35
Göğüs, sine.

Çü bağrum baş ola gözüm tulu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

bağışla:- Vermek, ihsan etmek,
bahşetmek.

→. **bağışla:-r**

Mesnevi 3/ 29
Vermek, ihsan etmek,
bahşetmek.

Gehj şemse bağışlar evc-i 'älj /
Gehj virür küsüf-ıla zevâli

→. **bağışla:-r**

Mesnevi 3/ 31
Vermek, ihsan etmek,
bahşetmek.

Gehj bağışlar aya rüşnâyı / Geh
eksiben qarardur rüşen ayı

→. **bağışla:-dı**

Mesnevi 2/ 62
Vermek, ihsan etmek,
bahşetmek.

Aña itdi ahsen-i takvîmi rûzî /
Bağışladı yüzine dil-fürûzî

→. **bağışla:-dı**

Mesnevi 60/ 92
Vermek, ihsan etmek,
bahşetmek.

Orada ne ki vardı bay u yoğsul
/ Kamusına 'atâ bağışladı ol

bağla:- Bağlamak.

→. **bağla:-dı**

Gazel 4/ 5

*Düzene girmek, yer
tutmak.*

'arşda kadruñ senüñ bağıladı
bir bār-gāh / Kuṭbdan oldı aña
miñ şubhdan oldı tınāb

→. **bağla:-du, -rı**

Mesnevi 43/ 24
Bağlamak, sarmak,
takmak.

Ğazabla didi diñ ol nāzenîne /
Nişe kıñ bağladuñ tāt u niğîne

→. **bağla:-mış, -dı**

Mesnevi 46/ 182
Bağlamak, sarmak,
takmak.

Semen-ber görmez-idi şeb
yüzini / Ki sünbül bağlamışdı
nergesini

→. **bağla:-y, -a**

Mesnevi 53/ 56
Bağlamak, sarmak,
takmak.

İşāret itdi Cemşid ehl-i Çiñ'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi kıñe

bağlu: Bağlı.

→. **bağlu:**

Mesnevi 14/ 73
Bağlı.

Dil ü can bağlu zülfi çenberine
/ Ciger-ḥün müşğ saçı
'anberine

→. **bağlu:**

Mesnevi 41/ 68
Bağlı II Kapalı.

Çamu müşkil işüñ var dur
ümjdi / Çamu bağlu kapunuñ
var kiljdi

bahā: Kıymet, değer, bedel.

→. **bahā:-sı**

Mesnevi 10/ 49
Kıymet, değer, bedel.

Anuñ ıla olur artuk bahāsi /
Veger az dañı ola hüsn ü
bahāsi

→. **bahā:-sı**

Mesnevi 10/ 50
Kıymet, değer, bedel.

Anuñ ıla olur artuk bahāsi /
Veger az dañı ola hüsn ü
bahāsi

→. **bahā:-sı**

Mesnevi 39/ 118
Kıymet, değer, bedel.

Bu söze ol kadar oldı 'atāsi / Ki
la' ü müşğün idi ḥün bahāsi

→. **bahā:-sı, -n**

Mesnevi 39/ 105
Kıymet, değer, bedel.

Didi bir bir bahāsin eyle ta'yiñ
/ Ticāretde bu durur resm ü
āyiñ

→. **bahā:**

Mesnevi 49
/16
Kıymet, değer, bedel.

Kemend-i zülfdan üç tār-ı
müşğün / Bahā her birine bir
nāfe-i Çiñ

bahādur ol-: Yiğit, mert olmak.

→. **bahādur ol-:-a**

Mesnevi 51/ 65
Yiğit, mert olmak.

Melik oldur kim ola ol bahādur
/ Bahādur olmayan er kem-
bahādur

→. **bahādur ol-:-ma, -y, -an**

Mesnevi 51/ 66
Yiğit, mert olmak.

Melik oldur kim ola ol bahādūr
/ Bahādūr olmayan er kem-
bahādūr

bahāne: Bahane, sebep.

→. **bahāne:**
Mesnevi 46/ 29
Bahane, sebep.

Gerekmez bunda te'ħīr ü
bahāne / Gerek tiz idesin bum
revāne

bahāne ol-: Bahanesi olmak,
sebebi olmak.

→. **bahāne ol-:** *maz, -dı*
Mesnevi 48/ 30
*Bahanesi olmak, sebebi
olmak.*

Melik oldı anuñ-ıla revāne / Ki
va'de var-ıdı olmazdı bahāne

bahār: Bahar mevsimi,
ilkbahar.

→. **bahār-ı:**
Mesnevi 14/ 1
Bahar mevsimi, ilkbahar.

Melik-zāde görüp bir gün
bahārı / Ki pür la'l itmiş-idi
lālezārı

→. **bahār:**
Mesnevi 52/ 1
Bahar mevsimi, ilkbahar.

Bahār irdi çemen ser-sebz oldı
/ Gülistān bülbül āvāzıyla taldı

→. **bahār-ı:**
Mesnevi 14/ 1
Bahar, ilkbahar.

Melik-zāde görüp bir gün
bahārı / Ki pür la'l itmiş-idi
lālezārı

→. **bahār:**
Mesnevi 33/ 1
Bahar, ilkbahar.

Bahār irişdi vü açıldı uş gül /
Nevāda sen daħı sāz it i bülbül

→. **bahār-:um**
Mesnevi 35/ 15
Bahar, ilkbahar.

Senün yüzüñ durur binüm
bahārüm / Hayālüm mūnisüm
hem ğam-ğūsārüm

→. **bahar:**
Mesnevi 50/ 5
Bahar, ilkbahar.

Bahar u berg-i ter nesriñ ü
gülzār / Neçün ħüşğ olasin sen
şöyle kim ħār

→. **bahār:**
Mesnevi 52/ 11
Bahar, ilkbahar.

Bahār irüp reyahñın olur 'arz /
Ne dir saña ...

bā-ħırş: Öfkeli, öfkelenmiş
olan

→. **bā-ħırş:**
Gazel 6/ 11
Öfkeli, öfkelenmiş olan.

Bā-ħırş tıydı her ne ki var bu
cihānda kim / Her yirde ħōn-ı
nı' metüñüñ gösterıdedür

bahr: Deniz.

→. **bahr-ı, -dı**
Mesnevi 13/ 51
Deniz.

Eli bahr-ıdı hem kån seħāda /
Zamıñıri āfitāb-ıdı ziyāda

→. **bahr-:dur**
Mesnevi 34/ 28
Deniz.

Felek āhından anuñ pür-
duħāndur / Gözi bir baħrdur
kim mevci ħandur

→. **bahr-:a**
Mesnevi 43/ 92
Deniz.

Aşıldı ol günde yarındası yandı
/ Küli üçinci gün baħra şalındı

→. **baħ-:dur**
Mesnevi 56/ 59
Deniz.

Bir ulu baħrdur gerdün-ı
gerdān / Ki ħurtılmaz kimesne
andan ten-āsān

→. **baħr-:i**
Mesnevi 56/ 19
Deniz.

Buradan gidicegez Rüm baħrı /
Gelür kim ğarħa varur anda
baħrı

→. **baħr-:da**
Mesnevi 58/ 99
Deniz.

Denizde ğarħ oldı baħrda hem
/ Belāya uğradı ğāyetde
muħkem

bahr u ber: Deniz ve kara.

→. **bahr u ber:**
Gazel 1/ 14
Deniz ve kara.

Bir ħaṭre 'afv şuyı ıla maħv olur
tamām / 'ışyānumuz eger tulu
olursa baħr u ber

bahr u sâhil:

→. **bahr u sâhil:**
Mesnevi 56/ 61
Deniz ve sahil.

Ĥaṭardur tulu bu baħr u bu
sâhil / Daħı biñ yire it gönlüñi
vâşıl

baħrı: Denizle ilgili, denize âit.

→. **baħrı:**
Mesnevi 56
/20
Denizle ilgili, denize âit.

Buradan gidicegez Rüm bahri /
Gelür kim ğarka varur anda
bahri

bahr-ı āder: Ader denizi.

→. **bahr-ı āder:**
Mesnevi 50/ 37
Ader denizi.

Belürtdi ol yolda bahr-ı āder /
Ki kuş dağı uramaz orada per

bahr-ı bî-kerân: Uçsuz
bucaksız deniz.

→. **bahr-ı bî-kerân:**
Gazel 16/ 12
Uçsuz bucaksız deniz.

Cân-âşinâ durur anı bîġâne
itmeyen / Bu bahr-ı bî-kerânda
gey âşinâ gerek

→. **bahr-ı bî-kerân:-dur**
Mesnevi 43/ 85
Uçsuz bucaksız deniz.

Yakın bil 'ışk bahr-ı bî-gerândur
/ Kef ü mevci ten ü ser-şuyı
kândur

bahr-ı hûn-hâr: Kan içen, kan
döken deniz.

→. **bahr-ı hûn-hâr:**
Mesnevi 48/ 80
Kan içen, kan döken deniz.
II Aşk.

Seni 'âşıklarun gözi gibi zâr /
İdiser ğark-ı hûn bu bahr-ı hûn-
hâr

bahr-ı rûm: Rum denizi.

→. **bahr-ı rûm:-a**
Mesnevi 56/ 23
Rum denizi.

İrişdi bahr-ı Rüm'a iki günde /
Bir ulu deyr pîdâ oldı anda

bahs: Bağışlamak, hediye
etmek.

→. **bahş:**
Mesnevi 11/ 10
*Bağışlamak, hediye
etmek.*

Cihân-ġır ü cihân-dâr u cihân-
bahş / Ki ezelden tâ ebeddür
taht anâ bahş

bahs it:- Bağışlamak, ihsan
etmek.

→. **bahş it:-dük, -i, -n, -de**
Mesnevi 13/ 29
Bağışlamak, ihsan etmek.

Kim-idi öniñde itdüğünde zer
bahş / Kim ol zer-bahş -ıdı vü
hem güher-bahş

baht: Şans, talih.

→. **baht:-uğ**
Gazel 7/ 11
Şans, talih.

Hâk bahtunr âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki kutb dura vü
gerdün medâr ide

→. **baht:**
Gazel 17/ 7
Şans, talih.

Tâc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerğden vefâ
var u ne kimseden velâ

→. **baht:-ı**
Mesnevi 13/ 16
Şans, talih.

Düriş kim olmaya saña sitem-
kâr / Ki 'ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kâr

→. **baht:**
Mesnevi 14/ 115
Şans, talih.

Didi bir derde irürdi beni baht
/ Ki gözüme görünmez tâc-ıla
taht

→. **baht:-um, -ı**
Mesnevi 15/ 21
Şans, talih.

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yâr / Bize di adı tâ ki
olam taleb-kâr

→. **baht:**
Mesnevi 20/ 8
Şans, talih.

Eger mülk ü eger tâc u eger
taht / Eger mâl ü eger genc ü
eger baht

→. **baht:**
Mesnevi 34/ 24
Şans, talih.

Ne anda tâc kayğusu vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ğod baht

→. **baht:-ıla**
Mesnevi 46/ 76
Şans, talih.

Hâk olsun saña yolda yâr u
yâver / Melâyik baht-ıla
peyveste reh-ber

→. **baht:**
Mesnevi 58/ 65
Şans, talih.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümmîd / Hemîñ bir tahta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. **baht:**
Mesnevi 58/ 67
Şans, talih.

Gişiden çünki yüzün döndere
baht / Olur tahta anâ hem tâc
u hem taht

→. **baht:**
Mesnevi 60/ 22
Şans, talih.

Niğñ gitdi elünğden başdan
efser / Kanı taht u kanı baht i

dil-âver

→. **baht:**

Mesnevi 60/ 88
Şans, talih.

Gelüben şehre vü kırdurdu
der-gâh / Anuñla baht girü oldu
hem-râh

baht u devlet: Şans, talih ve
mutluluk.

→. **baht u devlet:**

Mesnevi 6/ 19
Şans, talih ve mutluluk.

Anuñla baht u devlet hem-
nişindür / Sa'âdet yâver ü
nuşret qarjındür

→. **baht u devlet:**-ü, -ñ, -i

Gazel 7/ 1
Talih ve şans.

Allah baht u devletünjı payidâr
ide / Mecmû'-ı şehri ü mülke
seni şehriyâr ide

→. **baht u devlet:**

Mesnevi 58/ 112
Talih ve şans.

Ğarjı ü haste vü tenhâ vü 'âşık
/ Muñâlif baht u devlet nâ-
muvâfık

baht-ı orhanjı: Orhan'ın bahtı.

→. **baht-ı orhanjı:**

Mesnevi 11/ 8
Orhan'ın bahtı.

Serjir-ârâ-yı mülk-i câvidânjı /
Çirâğ-ı şem' ü baht-ı Orhanjı

baht-ı pîrüz: Piruz'un bahtı.

→. **baht-ı pîrüz:**

Mesnevi 11/ 5

Hümâ-sâye hümâyün baht-ı
pîrüz / Sipihri-i mülk ü mihr-i
'âlem-efrüz

bahtiyâr: Mutlu.

→. **bahtiyâr:**

Gazel 7/ 13
Mutlu.

Sen bahtiyâr râyına hiç
irmesün hañâ / Niçe ki 'aql râyı
şavâb ihtiyâr ide

bağ-: Bakmak, seyretmek.

→. **bağ-:**-ar, -dı

Mesnevi 46/ 250
Bakmak, seyretmek.

Oturdu taht üzre şâd u hürrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

→. **bağ-:**-up

Mesnevi 3/ 2
Bakmak.

Degül ise ğışaveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. **bağ-:**-ar, -sa

Gazel 9/ 5
Bakmak, görmek.

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm hüznine / Rañm ide
Eyyüb baña görse gözüm yaşın

→. **bağ-:**-an, -da, -dur

Mesnevi 2/ 34
Bakmak, görmek.

Anuñ vaşında yokdur hiç
nokşân / Bañandadır var ise
aña ne dermân

→. **bağ-:**-iban

Mesnevi 7/ 11
Bakmak, görmek.

Bakıban 'aql çün gördi hilâli /
Ki çetriden yüceredür bu
hâli

→. **bağ-:**-duğ, -da

Mesnevi 31/ 12
Bakmak, görmek.

Göriccek nergesi iderdi gözün
yâd / Güle bağduğda kıldı
yüzün yâd

→. **bağ-:**-dı

Mesnevi 38/ 13
Bakmak, görmek.

Felek hâline bağıdı nerges-i
mest / Urup toprağa tâcin
eyledi pest

→. **bağ-:**-up

Mesnevi 4/ 49
Bakmak.

Anı bakup görmedi Ebü-cehl /
Ki anı görmege degüldi gözi
ehl

→. **bağ-:**-up

Mesnevi 39/ 100
Bakmak, görmek.

Göriben hâlinı oldum ciger-
hun / Bakup zülfine oldum zâr
u Mecnün

→. **bağ-:**-up

Mesnevi 39/ 153
Bakmak, görmek.

Bakup Cemşid ol şüretlü levhe
/ Bu şiri eydüp ol dem kıldı
nevha

→. **bağ-:**-an

Mesnevi 43/ 70
Bakmak, görmek.

Dönen gerdünü ser-gerdân ider
'ışk / Bañan yılduzları hayrân
ider 'ışk

→. **bakardı**:-ar, -di
Mesnevi 46/ 250
Bakmak, görmek.

Oturdu taht üzere şād u hürrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

→. **bağ**:-sa
Mesnevi 46/ 114
Bakmak, görmek.

Hilālî görse dirdi uş ol ebrū /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rū

→. **bağ**:-ar, -i, -sar
Mesnevi 47/ 9
Bakmak, görmek.

Nireye bağar-ısar nesterendür
/ Gül ü reyhân u nerges
yâsemendür

bâk eyle:- Korkmak.

→. **bâk eyle**:-me
Mesnevi 43/ 78
Korkmak.

Sefer gerçi bir işdür ki haţar-
nâk / Çü nef'i var haţardan
eyleme bâk

bâk it:- Korkmak, çekinmek.

→. **bâk it**:-me, -di
Mesnevi 42/ 22
Korkmak, çekinmek.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflâk /
Bunı şaldı zevâle itmedi bâk

→. **bâk it**:-mez, -em
Mesnevi 48/ 105
Korkmak, çekinmek.

Bu mecmû'ı haţardur itmezem
bâk / Bilürem ki ulu iş olur
haţar-nâk

bakdur:- Baktırmak,
göstermek.

→. **bakdur**:-ma
Mesnevi 1/ 26
Baktırmak, göstermek.

Hidâyet vir bize fazlunla hayra
/ Gözümüzi dağı bakdurma
ğayra

bâki: Daimi, sonsuz.

→. **bâki**:-dür
Mesnevi 4/ 68
Daimi, sonsuz.

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz
/ Ki bâkidür olıma maıv
hergiz

→. **bâki**:
Mesnevi 10/ 29
Daimi, sonsuz.

'İbâdet 'ışk u bâki zerķ-sâzi /
Her iş bâzıdır illâ 'ışk-bâzi

bâl ü per: Kanat.

→. **bâl ü per**:
Kıt'a 2/ 6
Kanat.

Zâtuğun künhinde 'aql-ı tız-per
/ Oda yağıdı bâl ü per şöyle ki
'üd

bâl-i şâhîn: Şahin kuşunun
kanadı.

→. **bâl-i şâhîn**:
Mesnevi 46/ 167
Şahin kuşunun kanadı.

Tezerve urur-ıdı bâl-i şâhîn /
Kebüter yaşduğıydı perr-i lâçin

bâm u der ü dıvân: Çatı, kapı
ve divan.

→. **bâm u der ü dıvân**:
Mesnevi 48

/44

Çatı, kapı ve divan.

Muţavvesdi nite kim çerh-i
ağzar / Anuğ bâm u der ü
dıvân yik-ser

bânü: Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.

→. **bânü**:-y, -a
Mesnevi 48/ 75
Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.

Melik Bânü'ya itdi râzi rüşen /
Didi Cemşid'e ol yavaşğı gül-şen

→. **bânü**:
Mesnevi 48/ 119
Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.

Anuğ Bânü görüp işi hayâlin /
Sözini kesdi virmedi cevâbin

→. **bânü**:
Mesnevi 48/ 141
Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.

Şeker yâdına hem câm içdi
Bânü / Şeker ol dem yire çodi
ser ü rü

→. **bânü**:-dan
Mesnevi 48/ 143
Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.

Şeker Bânü'dan içdi bir şarâbı /
Ki eridürdi hayâdan ol gül-âbı

→. **bânü**:
Mesnevi 49/ 3
Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.

Didi Cemşid'e Bânü kim i
server / Ki luţf-ıla gözüm
sensin ser-â-ser

bâr: Yük, ağırlık.

→. **bār:-ı**

Mesnevi 27/ 6
Yük, ağırlık.

Gerek benden dutasın i 'tibārı
/ Benümle kimsenüñ yok kâr u
bārı

bārân it-: Yağmur gibi ok
yağdırmak.

→. **bārân it:-e, -ler**

Mesnevi 53/ 58
*Yağmur gibi ok
yağdırmak.*

Kemân ebrinden eyle ki ebr-i
nişân / İdeler okı dıv üsdine
bārân

bārân-ı sehâb: Bulutların
yağmuru.

→. **bārân-ı sehâb:-ı**

Mesnevi 46/ 179
Bulutların yağmuru. II
Gözyaşı.

Gözinden döke bārân-ı sehâbı
/ Didi bu mâhdur ol bürc-i âbı

bār-gâh: Huzur, makam.

→. **bār-gâh:**

Gazel 4/ 5
Huzur, makam.

'arşda kadruñ senüñ bağladı
bir bār-gâh / Kuṭbdan oldı anı
miñ şubhdan oldı tınâb

→. **bār-gâh:-ı**

Mesnevi 47/ 51
Huzur, makam.

İrişdi kesre kisri bār-gâhı /
Ḥarâba vardı gâzân kâr-gâhı

bâri: Bari, hiç olmazsa,en
azından.

→. **bârjı:**

Mesnevi 35/ 110

*Bari, hiç olmazsa,en
azından.*

Nilüfer güneşe çün oldı mâyil /
Anı mehtâbdan bârjı ne hâsıl

→. **bârjı:**

Mesnevi 44/ 38
*Bari, hiç olmazsa,en
azından.*

Çü telḥ ola gişinüñ rûzigârı /
Ne gerekdür bu şîrîn 'ömr bârjı

→. **bârjı:**

Mesnevi 45/ 6
*Bari, hiç olmazsa,en
azından.*

Bu dünyânüñ çü yok durur
karârı / İdelüm câm u bâde
nüñ bârjı

bârjık ü şîrîn: Tatlı ve narın.

→. **bârjık ü şîrîn:**

Mesnevi 11/ 14
Tatlı ve narın.

Kaşı tutağı resm idüp be-âyın /
Getürdi ma'niyi bârjık ü şîrîn

barkı:-: Parlamak, ışık saçmak.

→. **barkı:-dı**

Mesnevi 53/ 99
Parlamak, ışık saçmak.

Melik barkıdı vü ol dıv-i miğ /
Yirinden şıçrayup berķ urdı bir
tiğ

barmak:

→. **barmak:-ı**

Mesnevi 4/ 39
Parmak.

Resülur barmagı olup menâbı
/ Zülâl-i şâfi idüp oldı nâbı

başup geç-: Üzerine ayağını
basıp durmadan devam
etmek.

→. **başup geç-:icek**

Gazel 2/ 7

*Üzerine ayağını basıp
durmadan devam etmek.*

Tâ kim ol pâyını başup geçiçek
(kim) göresin / Oraya kim anda
yokdur hiç kevn-ile mekân

baş: Baş.

→. **baş:-u, -m, -da**

Mesnevi 19/ 19
Baş. || Beden.

Benüm daḥı başumda var bu
sevdâ / Anuñ çün olmışam bu
resme şıdâ

→. **baş:-um, -da**

Mesnevi 23/ 3
Baş. || Beden.

Eşer var 'ışkdan başumda i şâh
/ Veljkin za'fdan idemezem âh

→. **baş:-um, -a**

Mesnevi 35/ 20
Baş. || Beden.

Dir-idi i dirjgâ kim bu aḥvâl /
Getüriser başuma dürlü ehvâl

→. **baş:**

Mesnevi 41/ 84
Baş. || Beden.

Ḥayâl-ı yâr kime ki ola yoldaş /
Anı qalmaz ğam-ı cân u ten ü
baş

→. **baş:**

Mesnevi 43/ 81
Baş. || Beden.

Gişi kim kayura n'ola diyü baş /
Ṭutuban mülki ḥalka olamaz
baş

→. **baş:-uñ, -da**
Mesnevi 43/ 57
Baş. || Beden.

Nedür başuñda bu sevdâ-yı
bâtil / Başuñdan it yavuz efkârı
zâyil

→. **baş:-uñ, -dan**
Mesnevi 43/ 33
Baş. || Beden.

Bu sevdâyı başuñdan eyle zâyil
/ Niredendür saña bu fikr-i
bâtil

→. **baş:-uñ, -dan**
Mesnevi 43
/58
Baş. || Beden.

Nedür başuñda bu sevdâ-yı
bâtil / Başuñdan it yavuz efkârı
zâyil

→. **baş:-ı**
Mesnevi 44/ 28
Baş. || Beden.

Dağı 'âşıkıların yaşı hakkı için/
Oların yüreği başı hakkı için

→. **baş:**
Gazel 8/ 9
Baş, kafa.

Baş u canndan 'âşıkı güşşa
görür-iken ki şem' / Nür olur
çün yandurur cânımı kesdürür
başın

→. **baş:-ı, -n**
Gazel 8/ 10
Baş, kafa.

Baş u canndan 'âşıkı güşşa
görür-iken ki şem' / Nür olur
çün yandurur cânımı kesdürür
başın

→. **baş:-um, -a**
Gazel 8/ 3
Baş, kafa.

Yandüğümü görüben gözüm
başuma şu saçar / 'Ayn-ı
insâniyyetinden kim haq itsün
çok yaşın

→. **baş:-ın, -a**
Mesnevi 4/ 5
Baş, kafa.

Başına haq urupdur tâc-ı levlâk
/ Anuñ cevân-gehi meydân-ı
eflâk

→. **baş: -dan**
Mesnevi 5/ 11
Baş, kafa.

Çamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Hacı râyından
E'rdün u Hüşeng

→. **baş:-ın, -a**
Mesnevi 9/ 19
Baş, kafa.

Şavâb ol kim koyuban başına
tâc / Hıta'dan bî-hta isdeye ol
bâc

→. **baş:-a**
Mesnevi 14/ 128
Baş, kafa.

Didi nicesi sözdür bu ki hamrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdâ

→. **baş:-lar, -a**
Mesnevi 14/ 66
Baş, kafa.

Nazardur irüren 'akla maḥâfet
/ Nazardur cân-ılan başlara
âfet

→. **baş:-um, -a**
Mesnevi 14/ 100
Baş, kafa.

Didi kim var-ısa bu ol olsar /
Başuma tâ ḥod andan ne
geliser

→. **baş:-um, -a**
Mesnevi 15/ 5
Baş, kafa.

Bela getürdi başuma bu sevdâ
/ Ḥayâl-ı lâle rüy-ı serv-i bâlâ

→. **baş:-um, -da**
Mesnevi 18/ 8
Baş, kafa.

Mezâkuma olur telḥ iççek
mey / Şudâ' ider başumda
nağme-i ney

→. **baş:-da**
Mesnevi 19/ 17
Baş, kafa.

Bu sevdâ çamu başda var
velîkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

→. **baş:-u, -ñ, -da**
Mesnevi 19/ 16
Baş, kafa.

Bu çamu miḥnet-ile ki ider
eyyâm / Nedür başuñda
sevdâ-yı dil-ârâm

→. **baş:-um, -a**
Mesnevi 27/ 12
Baş, kafa.

Tehî-destem ḥarâmî bini
urmaz / Tonum şoyup başuma
taş urmaz

→. **baş:-um, -a**
Mesnevi 28/ 8
Baş, kafa.

Benüm pür-berg ü bârum var
şanurlar / Başuma her nefes
biñ taş ururlar

→. **baş:-uñ, -da**
Mesnevi 29/ 5
Baş, kafa.

Başuñda gül gibi var la'lden tãc
/ Zümür-rüd-taht saña mülk
muhtãc

→. **baş:-ı, -y, -çün**
Mesnevi 35/ 1
Baş, kafa.

Ėarijb olanlaruñ bağrı başıyçün
/ Ža'if ođlanlaruñ gözi yaşıyçün

→. **baş:**
Mesnevi 44/ 36
Baş, kafa.

Çü bağrum baş ola gözüm ŧolu
yaş / N'ola ger ŧem' bigi kesile
baş

→. **baş:-um**
Mesnevi 44/ 33
Baş, kafa.

Elümde başum u uş tığ ü
ħançer / Sözüm bu kim didüm
saña i mãder

→. **baş:-um, -ı**
Mesnevi 44/ 32
Baş, kafa.

Eger virmezse baña ŧãh destür
/ İderem bu tenümden başumı
dür

→. **baş:-ı, -n, -a**
Mesnevi 46/ 177
Baş, kafa.

Eli-y-ile ŧaçıçak başına ŧu /
Kamer üstine dökilürdi lülü

→. **baş:-uñ**
Mesnevi 46/ 98
Baş, kafa.

Saçuñ çekme ki baña cãn-
keniŧdür / Başuñ döğme ki
baña serzeniŧdür

→. **baş:**
Mesnevi 48/ 92
Baş, kafa.

Döŧegün toprak olup
yaşduđuñ taş / Gözüñ kan yaş
olısar yüregün baş

→. **baş:**
Mesnevi 48/ 108
Baş, kafa.

Urıban 'ıŧk boyunuma kullãb /
Baş üzre yöridür ŧöyle ki dülãb

→. **baş:**
Mesnevi 51/ 67
Baş, kafa.

Kiŧi kim mülk için terk itmeye
baş / 'acab durur kim ola ħalka
ol baş

→. **baş:-ı**
Mesnevi 53/ 25
Baş, kafa.

Başı kurd u yüzi kurd u gözi fiñ /
Ayağı zendefiñ andan ħazer kıl

→. **baş:-ı, -n, -da**
Mesnevi 53/ 91
Baş, kafa.

Başında ŧaşdan itmiŧdi miğfer /
Olayım diyiben ŧãha muzaffer

→. **başına:-ı, -n, -a**
Mesnevi 55/ 28
Baş, kafa.

Ki ŧofi eğnine ħak geydürüpdür
/ Deri bõrki başına ol urupdur

→. **baş:-ı, -y, -la**
Mesnevi 58/ 70
Baş, kafa.

Meger ŧãh gehverin ŧuda
sizerdi / Başıyla taħtada naķşın
yazardı

→. **baş:-dan**
Mesnevi 60/ 21
Baş, kafa.

Niçin gitdi elüñden başdan
efser / Ėanı taħt u ħanı baħt i
dil-ãver

→. **baş:-ı, -n, -a**
Mesnevi 46/ 177
Baş. II Üst, tepe.

Eli-y-ile ŧaçıçak başına ŧu /
Kamer üstine dökilürdi lülü

baş çek:-

→. **baş çek:-üp**
Kıt'a 4/ 3
Deyim
*Baş çekmek, liderlik
etmek.*

Baş çeküp od iki dillü oldı
ķalem / Anuñ eyyãmında ki
oldur dñn-penãh

→. **baş çek:-er**
Mesnevi 38/ 17
Deyim
*Baş kaldırmak, buyruk
dinlememek, isyan etmek.*

Egerçi serv ķamudan çeker baş
/ Ecel ħavfı gözinden aķıdur
yaş

baş götür:- Başını yukarı
kaldırmak.

→. **baş götür:-dü, -ñ**
Mesnevi 30/ 9
Deyim
Başını yukarı kaldırmak.

Yaķında baş götürdüñ ãb u
gilden / Ėabar anlamamıŧsın
cãn u dilden

baş ile cãn: Beden ile can.

→. **baş ile cãn:**
Mesnevi 43/ 84
Beden ile can.

Ne durur 'ıŧk bir bãzãr-ı cãndur
/ Ki anda baş ile cãn
rãyigãndur

baş it:- Baş etmek.

→. **baş it:-**miş, -i, -di
Mesnevi 35/ 18
Baş etmek.

Gözinden âh idüben dökdi kan
yaş / Ki 'ışk itmiş-idi yüregini
baş

baş koy:- Bir amaca yönelmek,
bütün varlığıyla kendini
vermek.

→. **baş koy:-**up
Mesnevi 41/ 85
Deyim
*Bir amaca yönelmek,
bütün varlığıyla kendini
vermek.*

Didi Mihrâb öñinde koyup baş
/ Zehj 'ışk u zi togru 'azm sâbâş

baş ol:- Önde gelmek, lider
olmak.

→. **baş ol:-**a, -maz
Mesnevi 43/ 82
Önde gelmek, lider olmak.

Gişi kim kayura n'ola diyü baş /
Tutuban mülki halka olamaz
baş

→. **baş ol:-**a
Mesnevi 51/ 68
Deyim
Önde gelmek, lider olmak.

Kişi kim mülk için terk itmeye
baş / 'acab durur kim ola halka
ol baş

→. **baş ol:-**a, -sın
Mesnevi 51/ 69
Deyim
Önde gelmek, lider olmak.

Diler-iserj ki halka baş olasin /
Yüregine 'adünurj baş olasin

→. **baş ol:-**a, -sın
Mesnevi 51/ 70

Deyim
Önde gelmek, lider olmak.

Diler-iserj ki halka baş olasin /
Yüregine 'adünurj baş olasin

→. **baş ol:-**a, -sın
Mesnevi 41/ 36
Deyim
Önde gelmek, lider olmak.

Bu yolda ger başa yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasin

→. **baş ol:-**a
Mesnevi 44/ 35
Deyim
Önde gelmek, lider olmak.

Çü bağrum baş ola gözüm tolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

baş u cân: Baş ve can.

→. **baş u cân:-**a
Mesnevi 21/ 6
Baş ve can.

Gözüm yaşı beni garq itdi kana
/ Girü hem kaşd ider baş u
câna

→. **baş u can:**
Mesnevi 51/ 72
Baş ve can.

Yüregüni gerek kim idesin berk
/ Baş u can mihrini eylesesin
terk

baş yitür:- Baş yitirmek.

→. **baş yitür:-**e
Mesnevi 53/ 38
Deyim
Baş yitirmek. II Ölmek.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
hod eyü ad-ıla baş yitüre

baş çık:- Başarmak,
üstesinden gelmek, aşmak.

→. **baş çık:-**a, -maz
Mesnevi 43/ 67
Deyim
*Başarmak, üstesinden
gelmek, aşmak.*

Kimesne çıkamaz 'ışk-ıla başa /
Vay ol gönüle kim 'ışka tolaşa

baş sevda getir:- Aşkın
vücutta teselli etmesi.

→. **baş sevda getir:-**e
Mesnevi 14/ 128
Deyim
*Aşkın vücutta teselli
etmesi.*

Didi nicesi sözdür bu ki hamrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevda

baş ur:- Pişmanlık yaşamak.

→. **baş ur:-**di
Mesnevi 46/ 84
Deyim
Pişmanlık yaşamak.

Melik anasının hâlini gördi /
Elin gönül elinden başa urdı

başdan ayağa: Bütünüyle,
tamamıyla.

→. **başdan ayağa:**
Mesnevi 6/ 11
Bütünüyle, tamamıyla.

Kamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Hâcil râyından
Efrîdün u Hüşeng

→. **başdan ayağa:**
Mesnevi 39/ 58
Bütünüyle, tamamıyla.

Dimezler tînini kim âb u gildür
/ Ki başdan ayağa ol cân u

dildür

başından git:- Uzaklaşmak.

→. **başından git:-e**
Mesnevi 37/ 6
Deyim
Uzaklaşmak.

İlâc eylediler anı ki sevda /
Başından gide vü olmaya şîdâ

başını kes:- Başını kesmek,
canını almak.

→. **başını kes:-di**
Mesnevi 53/ 105
*Başını kesmek, canını
almak.*

Başını kesdi vü itdi tenin çäk /
Kanından lâlezâr oldı rûh-ı hâk

başiret: Görüş sahipleri,
görme yetisine sahip kişiler.

→. **başiret:**
Mesnevi 4/ 53
*Görüş sahipleri, görme
yetisine sahip kişiler.*

Başiret gördüğü olur beşâret /
Beşâret anı ki anılaya işâret

başla:- Başlamak.

→. **başla:-dı**
Mesnevi 31/ 3
Başlamak.

Girü başladı âh ıla figâna /
Tütünü âhinuñ çıkdı âsumâna

→. **başla:-**
Mesnevi 42/ 10
Başlamak.

Benefşe gibi olmuşuz saña güş /
Söze başla olma süsen gibi
hâmuş

→. **başla:-**
Mesnevi 58/ 1
Başlamak.

Nüvâya başla i mürğ-i hoş-âvâz
/ Ki sinüñ sözlerüñdür câna
dem-sâz

başmak: Ayakkabı.

→. **başmak:-ı, -n, -a**
Mesnevi 1/ 91
Ayakkabı.

Anuñ başmağına olmağa
kevâ'ib / Sezâ durur olur ise
kevâkib

bâtin: İç, gizli, derun.

→. **bâtin:**
Mesnevi 3/ 3
İç, gizli, derun.

Çü zâhir bâtin ol u evvel âhîr /
Dahî nesne çalır mı eydüñ âhîr

bay: Zengin.

→. **bay:-a**
Mesnevi 60/ 154
Zengin.

Okuypur halkı ol honı yidürdi /
Kamu yoğsul u baya hem
yidürdi

bay u yoğsul: Zengin ve fakir.

→. **bay u yoğsul:**
Mesnevi 60/ 91
Zengin ve fakir.

Orada ne ki vardı bay u yoğsul
/ Kamusına 'ağâ bağışladı ol

bâyezîd: Fatih Sultan
Mehmed'in oğlu olup 1481-
1512 yılları arasında saltanatta
kalmıştır. Adli mahlasıyla da
şiiirler yazmıştır.

→. **bâyezîd:**
Mesnevi 47/ 40
Fatih Sultan Mehmed'in

*oğlu olup 1481-1512 yılları
arasında saltanatta kalmıştır.
Adli mahlasıyla da şiiirler
yazmıştır.*

Kanı Çingiz kanı Ergün u Gâzân
/ Temür ü Bâyezîd ü Mîr
Sülmân

bâz: "Doğan" denilen yırtıcı
kuş.

→. **bâz:**
Mesnevi 13/ 20
*"Doğan" denilen yırtıcı
kuş.*

Koyına olmuş-ıdı gürg dem-sâz
/ İdemez-idi dürrâce sitem bâz

bâzâr kıl:- Pazar kurmak,
alışveriş yapmak.

→. **bâzâr kıl:-du, -m**
Mesnevi 39/ 79
*Pazar kurmak, alışveriş
yapmak.*

İriben anda çok bâzâr kıldum /
Anuñ adın u vaşfın râst bildüm

bâzâr-gân: Tüccar, tacir.

→. **bâzâr-gân:-ı**
Mesnevi 39/ 1
Tüccar, tacir.

Şehür var-ıdı bir bâzâr-gânı /
Ki uçdan uca görmişdi cihânı

→. **bâzâr-gân:-uñ**
Mesnevi 60/ 95
Tüccar, tacir.

Melik bâzâr-gânüñ şüretine /
Giriben vardı şah Kayşer katına

bâzâr-ı cân:

→. **bâzâr-ı cân:-dur**
Mesnevi 43/ 83
Can pazarı.

Ne durur 'ışk bir bāzār-ı cāndur
/ Ki anda baş ile cān
rāyigāndur

bāzī: Oyun, eğlence.

→. **bāzī:-dür**

Mesnevi 10/ 30
Oyun, eğlence.

'İbādet 'ışk u bākī zerķ-sāzī /
Her iş bāzīdür illā 'ışk-bāzī

→. **bāzī:**

Mesnevi 52/ 34
Oyun, eğlence.

'Aceb lezzet durur bu 'ışk-bāzī
/ Tecellisini ḥaḳḳuñ şanma bāzī

be-āyīn: Ayın ile.

→. **be-āyīn:**

Mesnevi 11/ 13
Ayın ile.

Kaşı tutağı resm idüp be-āyīn /
Getürdi ma'niyi bārīk ü şīrīn

be-'azm-i bezm-i eyvān-ı
Hümāyūn:

→. **be-'azm-i bezm-i eyvān-ı**
Hümāyūn:

Mesnevi 35/ 52
Hümāyūn'un içkili
meclisinde kararlılıkla
bulunmak.

Olup Çin bütleri ez-perde bīrūn
/ Be-'azm-i bezm-i eyvān-ı
Hümāyūn

bebr: Kaplan türünden üzeri
çizgili yırtıcı hayvan.

→. **bebr:-ile**

Mesnevi 3/ 24
Kaplan türünden üzeri
çizgili yırtıcı hayvan.

Nebjyyü's-seyf cūn kim çaldı
şimşir / Öjinde rūbeh oldı
bebr-ile şır

→. **bebr:**

Mesnevi 48/ 87
Kaplan türünden üzeri
çizgili yırtıcı hayvan.

Gehī bebr urası durur şaḅa
çeng / Geh idisersin ejderhā-y-
ila ceng

becid: Gerçekten, cidden.

→. **becid:**

Mesnevi 4/ 73
Gerçekten, cidden.

Becid itdiler anuñla belāğat /
Ki ol-ıdı ol zaman ḥalka şanā'at

bedāyī: Eşi ve benzeri
olmayan güzel, mükemmel ve
yeni şeyler.

→. **bedāyī:**

Mesnevi 3/ 5
Eşi ve benzeri olmayan
güzel, mükemmel ve yeni
şeyler.

Yir ü gök tolıdur dürlü bedāyī /
Gözünjī aç ki göresin şanāyī'

→. **bedāyī:**

Mesnevi 3/ 47
Eşi ve benzeri olmayan
güzel, mükemmel ve yeni
şeyler.

Bedāyī' kār-gāhına nażar kııl /
Ṭabāyī' fikrini zīr ü zeber kııl

bedāyī' it-: Eşi, benzeri
olmayan duruma getirmek.

→. **bedāyī' it-:-e, -sin**

Mesnevi 11/ 43
Eşi, benzeri olmayan
duruma getirmek. II Eseri
değerli kılmak.

Me'ānī eyle idesin bedāyī' / Ki
işiden diye kim zī şanāyī'

bedeḥşān: Bedaḥşan şehrinde
işlenen çok değerli yakut.

→. **bedeḥşān: -ı**

Mesnevi 39/ 84
Bedaḥşan şehrinde işlenen
çok değerli yakut.

Metā' itdi ṭaleb dībā-yı Çin'den
/ Lebi gibi Bedeḥşānı nigīnden

bed-ḥāh:

→. **bed-ḥāh:-ın**

Mesnevi 1/ 78
Başkasının kötülüğünü
isteyen kimse.

Egerçi la'net itmek kimseye
yok / Anuñ bed-ḥāhın la'net
gerek çok

bedīd ol-: Görünmek, ortaya
çıkma.

→. **bedīd ol-:-dı**

Mesnevi 2/ 53
Görünmek, ortaya çıkma.

Bedīd oldı olardan şaḥş-ı ādem
/ Ta'ālā allah zehī hallāḳ-ı
'ālem

be-dīdār ol-: Meydanda,
görünür olmak.

→. **be-dīdār ol-:-a**

Mesnevi 60/ 139
Meydanda, görünür
olmak.

Nicesi ola tācirden be-dīdār /
Bilürüz ḥūblarda neyse miḳdār

bed-kār: İşi gücü kötülük olan
kimse.

→. **bed-kār:**

Mesnevi 53/ 21

İşi gücü kötülük olan kimse.

Çavı düşmen durur bed-kâr bu dıv / Melâyikle diler kim eyleye rıv

beg: Bey, efendi.

→. **beg:-ler, -ün**
Mesnevi 13
/13
Bey, efendi.

Sitemdür beglerün mülkini yıkan / Virüp tâcın yile tahtını yağan

→. **beg:-leri**
Mesnevi 53/ 76
Bey, efendi.

Bu ıdı dıvde bir resm-ile yeng / Ki begleri ola evvel iden ceng

begen-:

→. **begen--di**
Mesnevi 39/ 103
Beğenmek, hoşuna gitmek.

Begendi ol metâ'umı ser-â-ser / Eger dıbbâ-yi Çın ü müşğ ü 'anber

beher: Her, her bir.

→. **beher:**
Mesnevi 48/ 50
Her, her bir.

Anuñ tâkı sipih ü mikre mihrâb / Cihân bâğına benzerdi beher bâb

be-her-hâl: Her durumda, mutlaka.

→. **be-her-çal:**
Mesnevi 58/ 75
Her durumda, mutlaka.

Gerekdür şükr-i haq kula beher-çal / Ki irmeye anı andan beter çâl

beher-rü: Her yüze, her kişiye.

→. **beher-rü:**
Mesnevi 7/ 19
Her yüze, her kişiye.

Bu cârj kim didi andan beher-rü / Ki ol çeşm-i cihândur u ben ebru

behişt: Cennet.

→. **behişt:-e**
Mesnevi 60/ 142
Cennet.

Beşer olmaya ola bu ferişte / Sözi kevşer yüzi benzer behişte

behr it-: Uzaklaştırmak.

→. **behr it--e, -ler**
Mesnevi 39/ 141
Uzaklaştırmak.

Ya anı düstlara ideler behr / Ya anuñla kılalalar düşmeni çahr

behrâm: Behram, Merih, Mars (Doğu mitolojisinde feleğin celladı olarak bilinir ve minyatürlerde bir elinde kılıç diğer elinde kesik baş tutan delikanlı olarak tasvir edilir. Yeryüzünde savaşların çıkmasında da bu gezegenin etkili olduğuna inanılmıştır).

→. **behrâm:**
Mesnevi 8/ 11
Behram, Merih, Mars (Doğu mitolojisinde feleğin celladı olarak bilinir ve minyatürlerde bir elinde kılıç diğer elinde kesik baş tutan delikanlı olarak tasvir edilir. Yeryüzünde savaşların çıkmasında da bu gezegenin etkili olduğuna inanılmıştır).

Anuñ Behrâm oldı hükmine râm / Dutar mihiri ile nâhıd ârâm

bekâ: Ebedilik, ölümsüzlük.

→. **bekâ:**
Gazel 8/ 2
Ebedilik, ölümsüzlük.

'İşk durur varlığı itmek fenâ / Kim anuñla bulunur 'izz ü bekâ

→. **bekâ: -da**
Gazel 8/ 3
Ebedilik, ölümsüzlük.

Ger bekâ olmak bekâda isteser / 'İşkda olğıl fenâ-ender-fenâ

→. **bekâ:-dur**
Mesnevi 35/ 96
Ebedilik, ölümsüzlük.

Bu 'işkuñ yolu evvelde fenâdur / Fenâ şonında cāvıdan bekâdur

→. **bekâ:-y, -a**
Mesnevi 35/ 98
Ebedilik, ölümsüzlük.

Gişi kim 'işkuñda irmeye fenâyı / İre mi bı-fenâ hergiz bekâyı

→. **bekâ:-y, -ı**
Mesnevi 35/ 94
Ebedilik, ölümsüzlük.

Ben ol câm-ıla bulmuşam fenâyı / Hem ol câm-ıla buluram bekâyı

→. **bekâ:**
Mesnevi 47/ 42
Ebedilik, ölümsüzlük.

Çamusı gitdi irmedin murâda / Bilesin kim bekâ yokdur burada

→. **beḳā:**

Mesnevi 58/ 24

Ebedilik, ölümsüzlük.

Bu dirlikden niçe kim gişi
ölmez / Beḳā kim cāvidāndur
anı bulmaz

→. **beḳā:-y, -a**

Mesnevi 58/ 25

Ebedilik, ölümsüzlük.

Fenā-y-ıla irilür bu beḳāya /
Daḫı ne çäre irişmek livāya

beḳā ol-: Baki, kalıcı, sonsuz
olmak.

→. **beḳā ol-:-mak**

Gazel 8/ 3

Baki, kalıcı, sonsuz olmak.

Ger beḳā olmak beḳāda
istesey / 'İşḳda olğıl fenā-
ender-fenā

bekle-: Beklemek, durmak.

→. **bekle-:-mek, -e**

Mesnevi 18/ 16

Beklemek, durmak.

Beni gör kim yöremde
ağyārdur çoḳ / Velīḳin
beklemege kimsenem yok

be-küllī: Tamamen, bütünüyle.

→. **be-küllī:**

Mesnevi 41/ 64

Tamamen, bütünüyle.

Bu iş Cemşid'e hergiz gelmedi
hoş / Be-küllī ḫāḫırı oldı
müşevveş

→. **be-küllī:**

Mesnevi 43/ 60

Tamamen, bütünüyle.

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cāndan be-küllī oldı
nevmīd

belā: Dert, sıkıntı, bela.

→. **belā:-dur**

Gazel 17/ 9

Dert, sıkıntı, bela.

'İşḳun yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. **belā:-y, -a**

Gazel 17/ 4

Dert, sıkıntı, bela.

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdügüm
belāya ola-y-ıdı mübtelā

→. **belā:-dan**

Kit'a 1/ 18

Dert, sıkıntı, bela.

Dilünji lā-y-ıla illā'ya 'ādet ki
oldı / Belādan emn ü āmān lā-
ilāhe illāllah

→. **belā:-sı, -n, -dan**

Mesnevi 1/ 11

Dert, sıkıntı, bela.

Beni benlik belāsından cüḏā it
/ Biḫār-ı vaḫdetünḫde āşinā it

→. **belā:**

Mesnevi 10/ 35

Dert, sıkıntı, bela.

Saḫa senlik belā durur
mu'ayyen / Ḥalāş ider seni ol
bu belādan

→. **belā:-dan**

Mesnevi 10/ 36

Dert, sıkıntı, bela.

Saḫa senlik belā durur
mu'ayyen / Ḥalāş ider seni ol
bu belādan

→. **belā:-dur**

Mesnevi 13/ 62

Dert, sıkıntı, bela.

Mey ü neydür kim ider zinde
cānı / Ney ü meysüz belādur
zindegānj

→. **belā:**

Mesnevi 14/ 103

Dert, sıkıntı, bela.

Gönjül kuşu belā damına
ulaşmış / Direm dāne diyü
dāma tolaşmış

→. **belā:-dur**

Mesnevi 47/ 25

Dert, sıkıntı, bela.

Saḫa senlik belādur bñ-şek āfet
/ Gider bādeyle senden bu
meḫāfet

→. **belā:**

Mesnevi 51/ 2

Dert, sıkıntı, bela.

Didi Mihrāb'a kim budur
muḫeylā / Belā vardur bu
taḫda kūh-ı bālā

→. **belā:**

Mesnevi 51/ 4

Dert, sıkıntı, bela.

Olur ḫamunur işi bunda nā-sāz
/ Belā tolu durur bu kūh-ı bālā

→. **belā:**

Mesnevi 51/ 36

Dert, sıkıntı, bela.

Bu yoldan girü dönmeḫ cehl
olur / Belā 'āşıḳ ola(na) sehl
olur

→. **belā:**

Mesnevi 51/ 46

Dert, sıkıntı, bela.

Eger ben döner olursam zñ
düşmen / Belā ḫod dilemez
dönmeḫi benden

→. belā:-dan

Mesnevi 51/ 39
Dert, sıkıntı, bela.

Beterdür 'ışk kâmusı belâdan /
Neçün 'âşık olan qorça
belâdan

→. belā:-dan

Mesnevi 51/ 40
Dert, sıkıntı, bela.

Beterdür 'ışk kâmusı belâdan /
Neçün 'âşık olan qorça
belâdan

→. belā:-dur

Mesnevi 51/ 22
Dert, sıkıntı, bela.

Görinen püşte degül
ejdehadur / Tütün anuñ
demidür kim belâdur

→. bela:-y, -ı

Mesnevi 51/ 50
Dert, sıkıntı, bela.

Melik qarşular anda ejdehâyi /
Qayurmaz 'âşık olan her belayı

→. belā:-dan

Mesnevi 53/ 117
Dert, sıkıntı, bela.

Sücüd-ı şükri itdi ki ol belâdan /
Hâlâş itdi anı dıv-i ejdehadan

→. belā:-dan

Mesnevi 58/ 98
Dert, sıkıntı, bela.

Hezârân dürlü hıjleyle qazâdan
/ Kimesne kırtaramaz cân
belâdan

→. belā:-sın

Mesnevi 60/ 105
Dert, sıkıntı, bela.

Belâsın ejdehâ vü divün aña /
Didi bir resm-ile kim kaldı taña

→. belā:-sı, -n, -a

Mesnevi 60/ 24
Dert, sıkıntı, bela.

Gehi sen ejdehâ kâmina
düşdün / Gehi divün belâsına
ulaşdun

belâ çek-: Sıkıntı çekmek,
zorluk yaşamak.

→. belâ çek-:-dü, -m

Gazel 11/ 13

*Sıkıntı çekmek, zorluk
yaşamak; üzülmek.*

Firâkuñda senün bi-ğadd belâ
çekdüm ü derd ü gam /
Dimedün rañm idüp bir gün ki
nicesin i miskünüm

belâ damı: Bela tuzağı.

→. belâ damı:-n, -a

Mesnevi 14/ 103

Deyim

Bela tuzağı.

Göñül kuşu belâ damına
ulaşmış / Direm dâne diyü
dâma tolaşmış

belâ getür-: Kötülüğe, felakete
uğratmak.

→. belâ getür-:-di

Mesnevi 15/ 5

Deyim

*Kötülüğe, felakete
uğratmak.*

Bela getürdi başuma bu sevda
/ Hâyâl-ı lâle rüy-ı serv-i bālâ

belâ vü derd: Bela ve dert.

→. belâ vü derd:

Mesnevi 58/ 103

Bela ve dert.

Belâ vü derd 'âşık pişesidür /
Gam u guşsa hemişe
endişesidür

belâgat: Etkili, güzel ve
yerinde söz söyleme .

→. belâgat:

Mesnevi 4/ 75

*Etkili, güzel ve yerinde söz
söyleme .*

Belâgat isleri oldı cümle 'aciz/
Bir aqşar sürece eydilmedi
hergiz

→. belâgat:

Mesnevi 13/ 43

*Etkili, güzel ve yerinde söz
söyleme .*

Var-ıdı anda feşahat hem
belâgat / 'Ulüm-ı hikmet ü
'ilm-i kitâbet

belâgat it-: Etkili söz söylemek.

→. belâgat it-:-di, -ler

Mesnevi 4/ 73

Etkili söz söylemek.

Becid itdiler anuñla belâgat /
Ki ol-ıdı ol zaman halka şanâ'at

belâya uğra-: Sıkıcı, üzücü bir
durumla karşılaşmak.

→. belâya uğra-:-dı

Mesnevi 58/ 100

Deyim

*Sıkıcı, üzücü bir durumla
karşılaşmak.*

Denizde garq oldı bañrda hem
/ Belâya uğradı gâyetde
muñkem

belâ-yı cân: Canın belası.

→. belâ-yı cân:

Mesnevi 15/ 26

Canın belası.

Maraż çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belâ-yı
cân u tendür

belâ-yı ten: Vücudun, bedeninin belası.

→. **belâ-yı ten:-dür**
Mesnevi 15/ 26

Vücudun, bedeninin belası.

Maraż çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belâ-yı
ı cân u tendür

beli:

→. **beli:**

Gazel 15/ 5

*Elbette, evet, belli,
malum.*

Ƙaddur ħayâlî dutdı gözümde
vaţan belî / Her Ƙanda serv
olsa yiri cûy-bâr olur

belki:

→. **belki:**

Mesnevi 53/ 98

Belki, bir ihtimal.

Melik âdam boyında dîv-i
mel'ün / Minâre Ƙâmet-idi
belki efvün

belkîs: Belkîs. (Saba Melikesi
Belkîs, günümüz Habeşistan
(Etiyopya) veya Yemen'inin
olduğu topraklarda hüküm
sürdüğu farz edilen, tarih
öncesi Saba Kırallığı'nın
hükümdarıdır.).

→. **belkîs:**

Mesnevi 48/ 70

*Belkîs. (Saba Melikesi
Belkîs, günümüz Habeşistan
(Etiyopya) veya Yemen'inin
olduğu topraklarda hüküm
sürdüğu farz edilen, tarih
öncesi Saba Kırallığı'nın
hükümdarıdır.).*

Ƙalup anları gören ğişi ħayrân /
Dir-idi kim bu Belkîs ol
Süleymân

belür-: Belirmek, görünmek.

→. **belür-:-di**

Mesnevi 2/ 6

Belirmek, görünmek.

Çü 'aƘl emriyle evvel oldu zâhir
/ Belürdi andan bu mecmu'-ı
mezâhir

→. **belür-:-di**

Mesnevi 46/ 1

Belirmek, görünmek.

Seherde çün belürdi râyet-i
şubĥ / Güneş bigi oldu rüşen
âyet-i şubĥ

belürt-: Ortaya çıkarmak, açık
hale getirmek.

→. **belürt-:-di**

Mesnevi 50/ 37

*Ortaya çıkarmak, açık
hâle getirmek.*

Belürtdi ol yolda baĥr-ı âder /
Ki Ƙuş daĥı uramaz orada per

ben (1): Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.

→. **ben:-a**

Gazel 9/ 6

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Ağlaya Ya'kûb baƘarsa
yüregüm ĥüznine / Raĥm ide
Eyyûb baĥa ğorse gözüm yaşın

→. **ben:-i**

Mesnevi 1/ 11

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni benlik belâsından cüdâ it
/ Biĥâr-ı vaĥdetünġe âşinâ it

→. **ben:-üm**

Mesnevi 1/ 34

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Ger ol biş genc düzdüyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **ben:-üm**

Mesnevi 1/ 81

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benüm bu sa'yümi meşƘür
eyle / Ĥatâ ıla ĥalelden dür
eyle

→. **ben:**

Mesnevi 7/ 20

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu cârĥ kim didi andan beher-
rû / Ki ol çeşm-i cihândur u
ben ebru

→. **ben:-a**

Mesnevi 11/ 1

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Baĥa bir gün şehin-şâĥ-ı
memâlik / Kim ol durur yidi
iĥlîme mâlik

→. **ben:-üm**

Mesnevi 11/ 66

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Olupdur bu tolu pîrûze micmer
/ Benüm enfâsum ıla 'ûd u
şekker

→. **ben:**

Mesnevi 12/ 5

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bugün ben naĥmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül daĥı
olamaya aĥa dem-sâz

→. **ben:**

Mesnevi 14/ 108

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi kim derdümün yokdur
geranı / Nice takrîr ideyim ben
anı

→. **ben:-î**

Mesnevi 14/ 115

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi bir derde irürdi beni baht
/ Ki gözüme görünmez tâc-ıla
taht

→. **ben:-üm**

Mesnevi 15/ 21

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yâr / Bize di adı tâ ki
olam taleb-kâr

→. **ben:-i**

Mesnevi 17/ 7

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni gör kim bu zârî ile kim var
/ Nice hândânem ü çevrem
kamu hâr

→. **ben:-a**

Mesnevi 18/ 4

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Elümde olayıdı anuñ 'inânı /
Baña cehd ile râm ideydüm anı

→. **ben:-a**

Mesnevi 18/ 17

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Baña dil üşürüp durur uş ağyâr
/ Nite kim yüreğe toluş durur
hâr

→. **ben:-de**

Mesnevi 18/ 6

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Gönül elinde durur ol u gönül /
Dağı gışide durur bende degül

→. **ben:-î**

Mesnevi 18/ 10

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu iki ayruğa şâdi yitürür / Ne
aşsı çün beni ğamdan yitürür

→. **ben:-î**

Mesnevi 18/ 15

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni gör kim yöremde
ağyârdur çok / Velîkin
beklemege kimsenem yok

→. **ben:-i**

Mesnevi 18/ 29

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni gör kim yanıban
ölemezem / Bu süz u tâbdan
kurtılamazam

→. **ben:**

Mesnevi 15/ 27

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Yig oldur pes ki örtem ben bu
râzı / Güzâfın degül âhîr 'ışk-
bâzî

→. **ben:-a**

Mesnevi 1/ 29

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Baña in'âm kâpusını açğıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçğıl

→. **ben:-a**

Mesnevi 1/ 31

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Baña ol nazmı virgil kim İmâmî
/ Bulımadı anı ne hüd Nizâmî

→. **ben:-a**

Mesnevi 1/ 35

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Baña ol hâfırı virgil ki Selmân /
Aña irişmege bulmadı imkân

→. **ben:-a**

Mesnevi 1/ 79

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

İlâhî baña sen tâb u tuvân vir /
Havâdjşden kamu emn ü âmân
vir

→. **ben:-üm**

Mesnevi 1/ 81

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benüm bu sa'yümi meşkür
eyle / Hâatâ ıla hâellden dür
eyle

→. **bin:-üm**

Gazel 9/ 12

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nij'i hem / Nice akar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. **bin:-i**

Mesnevi 15/ 2

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Girü âh idiben didi ki derdâ / Ki
âşüfte eyledi bini bu sevda

→. **ben:-î**

Mesnevi 17/ 7

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni gör kim bu zārj ile kim var
/ Nice hāndānem ü çevrem
kamu hār

→. **ben:-de**
Mesnevi 19/ 25
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Velj vardur eşer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmuşam nüvā-zen

→. **ben:-üm**
Mesnevi 19/ 27
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benüm yāruma hem-dāmen
durur hār / Ben andan ayru
düşüp inçlerem zār

→. **ben:**
Mesnevi 19/ 28
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benüm yāruma hem-dāmen
durur hār / Ben andan ayru
düşüp inçlerem zār

→. **ben:**
Mesnevi 19/ 29
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu kāmısiyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bñ-şabr
olasın sen

→. **ben:-de**
Mesnevi 20/ 5
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Velj bende ne varsa gāret itdi /
Dil ü 'aql u cān u ten daħı gitdi

→. **ben:-i**
Mesnevi 20/ 10
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Elümden çün kāmısin aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı

ciger-hün

→. **ben:-i**
Mesnevi 20/ 19
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermānum bulunmaz

→. **ben:-em**
Mesnevi 20/ 21
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benem dil-dāde vü dil-dār
bilmez / İden yārī taleb kim yār
bilmez

→. **ben:-i**
Mesnevi 21/ 5
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Gözüm yaşı beni ġarq itdi kana
/ Girü hem kaşd ider baş u
cāna

→. **ben:**
Mesnevi 22/ 1
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi şeh ben daħı mey iderem
nüş / Velj olmaz ġam u
derdüm ferāmüş

→. **ben:-üm**
Mesnevi 22/ 6
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Hemjñ birdür senüñ içündegi
dāğ / Benüm biñ durur u yok
bir yirüm şağ

→. **ben:-üm**
Mesnevi 22/ 10
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Senüñ şem'ünge hāk olmuşsa
gül-şen / Benüm cānumda uş
'ışk odı rüşen

→. **ben:-a**
Mesnevi 23/ 8
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Şartmışdur yüzümü renc-i
yarkān / Daħı şafrādan irdi
baña hafkān

→. **ben:-de**
Mesnevi 23/ 9
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu kāmısiyla var bende şabur
hem / Mey içerem ki ola
derdüme em

→. **ben:-üm**
Mesnevi 24/ 5
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benüm derdüm çü bñ-ħadd ü
gerāndur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cāndur

→. **ben:-a**
Mesnevi 24/ 8
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Saņa lezzet virürse sağar u
mey / Baña ol ġuşşa-i dildür
pey-ā-pey

→. **ben:-a**
Mesnevi 25/ 3
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi kim 'ışk oldı baña pñşe /
Anuñ çün püşt-i ħam oldum
hemişe

→. **ben:-a**
Mesnevi 25/ 9
*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Başa şabr ıla virildi bu rütbet /
Murâda irer iden şabrı şan'at

→. **ben:-üm**

Mesnevi 26/ 2

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cânımda ider 'ışk
odı cüş

→. **ben:-î**

Mesnevi 26/ 9

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni ol resme yaqdı 'ışk odı / Ki
bende ne çoku ne reng çodı

→. **ben:-de**

Mesnevi 26/ 10

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni ol resme yaqdı 'ışk odı / Ki
bende ne çoku ne reng çodı

→. **ben:**

Mesnevi 26/ 12

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Nigârün isteyü oldur püşti
ham sen / Ki kâdadur sizersin
bilmezem ben

→. **ben:-den**

Mesnevi 27/ 5

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Gerek benden dutasın i'tibârı /
Benümle kimsenüj yok kâr u
bârı

→. **ben:-üm, -le**

Mesnevi 27/ 6

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Gerek benden dutasın i'tibârı
/ Benümle kimsenüj yok kâr u
bârı

→. **ben:-a**

Mesnevi 27

/8

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Anuñ çün olmışam kâmadan
âzâd / Kimesne hiç idemez
başa bî-dâd

→. **ben:-üm**

Mesnevi 28/ 7

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Benüm pür-berg ü bârum var
şanurlar / Başuma her nefes
biñ taş ururlar

→. **ben:-em**

Mesnevi 28/ 15

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen âzâde benem uş bende-i
'ışk / Ser-efrâz ol benem uş
bende-i 'ışk

→. **ben:-em**

Mesnevi 28/ 16

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen âzâde benem uş bende-i
'ışk / Ser-efrâz ol benem uş
bende-i 'ışk

→. **ben:**

Mesnevi 31/ 35

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen ü bâde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya âheng

→. **ben:-î**

Gazel 11/ 4

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Ciger-hünem perişân-hâl (u)
ser-gerdân u sevdâyı / Ne

miskîn eylemişdür gör beni ol
zülf-i müşğünüm

→. **ben:-üm**

Gazel 11/ 6

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdur dağı resm-ile
âyünüm

→. **ben:-üm**

Gazel 11/ 10

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Yüzünüj naqşı renginden
gözüm bir nüşa almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
hadîş-i hüb u rengünüm

→. **ben:-üm**

Gazel 11/ 12

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Egerçi kıssa-i Ferhâd besj dil-
süzdur ammâ / Dağı süziş virür
câna benüm elfâz-ı şîrîñüm

→. **ben:**

Mesnevi 35/ 3

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Giceler haqqı kim bîzâr-idum
ben / Seni emzürmekde vü
giryân-idur sen

→. **ben:**

Mesnevi 35/ 6

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Südüm haqqı kim emmiş(sin)
sen anı / Senünle görürem ben
bu cihânı

→. **ben:-a**

Mesnevi 35/ 80

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Melik didi bu meclisde dil-
ārām / Saña kimdür anı it baña
i'lām

→. **ben:-üm**

Mesnevi 35/ 88

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Egerçi hūb durur cümle bu
hayl / Benüm gönülüm birine
eylemez meyl

→. **ben:**

Mesnevi 35/ 91

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Ben ayruksı kadehden
olmuşam mest / Beni ol cām
durur kim ider hest

→. **ben:-i**

Mesnevi 35/ 92

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Ben ayruksı kadehden
olmuşam mest / Beni ol cām
durur kim ider hest

→. **ben:**

Mesnevi 35/ 93

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Ben ol cām-ıla bulmuşam
fenāyı / Hem ol cām-ıla
buluram beḳāyı

→. **ben:-üm**

Mesnevi 35/ 104

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu arada çok durur dil-dār-ı
şengül / Benüm gönülümü alan
bunda degül

→. **ben:-a**

Gazel 12/ 13

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Çün oldı baña cāndan daḫı
aḳreb / Tefāvüt mi ider bu'd-ı
ferāsıḫ

→. **ben:-den**

Gazel 13/ 6

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu derd ü ḥasret ile el-
ḥamdü'li'l-lāh / Ki benden sabr
hiç olmadı meslūb

→. **ben:-a**

Gazel 13/ 8

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Olur her gişi bir maḥlūba ḫālib /
Baña anuḫ 'iḫşkidur maḳşūd u
maḥlūb

→. **ben:-i**

Mesnevi 39/ 89

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

İletdiler beni bir būsitāna /
Orada ḳaşr irişmiş āsumāna

→. **ben:**

Mesnevi 39/ 119

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Nigār itmışem anuḫ şüretin
ben / Baña ol ḳible-i cāndur dil
ü ten

→. **ben:-a**

Mesnevi 39/ 120

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Nigār itmışem anuḫ şüretin
ben / Baña ol ḳible-i cāndur dil
ü ten

→. **ben:-a**

Mesnevi 39/ 125

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki ḳaldum ol giceden beri
ḫaḅa

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 1

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistānum benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyḫānum
benüm

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 2

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistānum benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyḫānum
benüm

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 4

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Düşde gördüğümde olmadum
hemjñ 'āşık buña / Kim
ezeldendür bunuḅla 'ahd u
peymānum benüm

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 6

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Şüreti cānuḅ nicedür diyen
eylesün naḅar / Yüzine anuḅ ki
cānumdur u cānānum benüm

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 8

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Yüsus-ı dil görse zülfin ü zenaḥdānın anuḡ / Didi v'allah bu durur bend ü zindānum benüm

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 10

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Dilerem şükrāne virem ayaḡın tozına cān / Şükrdür lāyık olursa ol ḥidmete cānum benüm

→. **ben:-a**

Gazel 14/ 11

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Küfr ü ḡmāndan şorarlarsa baḡa budur cevāb / Kim şaçıdır küfrüm ü yüzidür ḡmānum benüm

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 12

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Küfr ü ḡmāndan şorarlarsa baḡa budur cevāb / Kim şaçıdır küfrüm ü yüzidür ḡmānum benüm

→. **ben:-üm**

Gazel 14/ 14

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Ḥālum olınışdur perişān zülfi sevdāsı ile / Yüzini gördükde cem' oldı perişānum benüm

→. **ben:-em**

Mesnevi 41/ 7

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Güneşdür ol benem katında

zerre / Deḡizdür ol benem katında kaḡre

→. **ben:-em**

Mesnevi 41/ 8

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Güneşdür ol benem katında zerre / Deḡizdür ol benem katında kaḡre

→. **ben:-üm**

Mesnevi 41/ 11

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Dil-ārāmum benüm göḡlümi aldı / Beni yil gibi bḡ-ārām kıldı

→. **ben:-i**

Mesnevi 41/ 12

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Dil-ārāmum benüm göḡlümi aldı / Beni yil gibi bḡ-ārām kıldı

→. **ben:-a**

Mesnevi 41/ 25

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Baḡa sini gerek hem-rāh u hem-dem / Ki sende bulunur zaḡmuma merhem

→. **ben:-a**

Mesnevi 41/ 27

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Eger olur-ısaḡ sen baḡa hem-rāh / 'ināyetle işi bitüre Allah

→. **ben:-a**

Mesnevi 41/ 29

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Bu yolda ger baḡa yoldaş olasin / Ben ayaḡ olam u sen baş olasin

→. **ben:**

Mesnevi 41/ 31

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

'Aḡā idem saḡa ben ol kaḡar genc / Ki daḡı görmeyesin genc için renc

→. **ben:-a**

Mesnevi 41/ 35

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Bu yolda ger baḡa yoldaş olasin / Ben ayaḡ olam u sen baş olasin

→. **ben:**

Mesnevi 41/ 37

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Senüḡ sözüḡde olam ben hemişe / İdem i'zāzuḡı cānuma pişe

→. **ben:**

Mesnevi 42/ 25

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

İdeyim saḡa ben bir bir ḡikāyet / Anı kim baḡa itdiler rivayet

→. **ben:-a**

Mesnevi 42/ 26

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

İdeyim saḡa ben bir bir ḡikāyet / Anı kim baḡa itdiler rivayet

→. **ben:-a**

Mesnevi 44/ 31

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Eger virmezse baḡa şāh destür / İderem bu tenümden başımı dür

→. **ben:-i**

Mesnevi 46/ 90

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Du'â-yı hayr ile ol baña reh-ber
/ Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

→. **ben:-a**

Mesnevi 46/ 89

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Du'â-yı hayr-ıla ol baña reh-
ber / Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

→. **ben:-üm**

Mesnevi 46/ 94

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Hümâyün ağlayu didi ki zinhâr
/ Benüm cânımsın itme
gendüni âzâr

→. **ben:-üm**

Mesnevi 46/ 95

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Yakın sensin benüm cân u
cihânum / Saña iren renc-ile
irer renc cânum

→. **ben:-a**

Mesnevi 46/ 97

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Saçuñ çekme ki baña cân-
kenişdür / Başuñ döğme ki
baña serzenişdür

→. **ben:-a**

Mesnevi 46/ 98

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Saçuñ çekme ki baña cân-
kenişdür / Başuñ döğme ki
baña serzenişdür

→. **ben:-a**

Mesnevi 46/ 255

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

N'olaydı bu baña ger er olaydı
/ Ya hüd gönli beni diler olaydı

→. **ben:-i**

Mesnevi 46/ 256

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

N'olaydı bu baña ger er olaydı
/ Ya hüd gönli beni diler olaydı

→. **ben:-i**

Mesnevi 48/ 109

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Beni ol kullâbdur bî-çâra iden /
Cihânda müşğ gibi âvâra iden

→. **ben:-a**

Mesnevi 48/ 117

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Baña çün hem-reh oldı anuñ
hayâlî / Gey âsân gösterür ber
şa'b hâli

→. **ben:-üm**

Mesnevi 48/ 146

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Şeker şirîn söz-ile oldı dem-sâz
/ Benüm bu şî'rüm anda kıldı
âğâz

→. **ben:**

Gazel 15/ 2

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen nirede ki güler-isenj nev-
bahâr olur / Ben nirede ki
ağlar-ısam lâlezâr olur

→. **ben:-i**

Gazel 15/ 7

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Zülfünj cünûna şaldı yüzünj
hayrete beni / Miñnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehâr olur

→. **ben:-a**

Mesnevi 49/ 9

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Elünji şun baña peymân kılalum
/ Er ile kız iki qardaş olalum

→. **ben:-üm**

Mesnevi 49/ 18

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Şaha virdi didi gönlüñji şâd it /
Benüm la'lum-ıla zülfümü yâd it

→. **ben:**

Mesnevi 49/ 21

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Ki anuñ koqısını ben işidem /
Hâlâs eylemege sini iş idem

→. **ben:**

Mesnevi 51/ 45

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Eger ben döner olursam zî
düşmen / Belâ hüd dilemez
dönmeği benden

→. **ben:-den**

Mesnevi 51/ 46

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Eger ben döner olursam zî
düşmen / Belâ hüd dilemez
dönmeği benden

→. **ben:-a**

Mesnevi 53/ 15

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu şehrünj adını baña eyitgil /
Kimünj hükmindedür bu şeh'r ü
menzil

→. **ben:**

Mesnevi 53/ 36

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Melik didi ki hâkdan olsa yarı /
Arıdam dıvden ben bu diyârı

→. **ben:-a**

Mesnevi 56/ 66

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi şah girü ki i pır-i
hıredmend / Ticâret ne gerek
vir baña bir pend

→. **ben:-a**

Mesnevi 56/ 81

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Siphrün işi olmuşdur baña kın /
Baña cevri eylemekdür devre
âyin

→. **ben:-a**

Mesnevi 56/ 82

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Siphrün işi olmuşdur baña kın /
Baña cevri eylemekdür devre
âyin

→. **ben:-a**

Gazel 16/ 1

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Diyen ki çerhden baña dâyim
vefâ gerek / Andan hevâ ila
hevesüm hem vire gerek

→. **ben:-den**

Mesnevi 58/ 124

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Zehî devlet zehî derd ile hayret
/ Kim ölem gitmedin benden
bu hasret

→. **ben:**

Mesnevi 58/ 125

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Zehî devlet zehî derd ile hayret
/ Kim ölem gitmedin benden
bu hasret

→. **ben:**

Gazel 17/ 4

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdügüm
belâya ola-y-ıdı mübtelâ

→. **ben:-a**

Mesnevi 60/ 32

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Anuñ çün ihtiyârum yok
elümdü / Bu miñnetler gelür
baña yolümdü

→. **ben:-em**

Mesnevi 60/ 34

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Görjül elinde olmuşam giriftâr /
Benem her guşşaya kim var
sezâ-vâr

→. **ben:-a**

Mesnevi 60/ 111

*Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.*

Bilürem kim bilürsin it baña
'arż / Nedür miqdâr-ı Çün bi't-
tavli v'el-'arż

Ben (2): Deri üzerindeki
kahverengi veya siyah renkli
küçük lekeler, kabartılara
verilen isim, benek.

→. **ben:-i**

Mesnevi 14/ 80

*Deri üzerindeki kahverengi
veya siyah renkli küçük
lekeler, kabartılara verilen
isim, benek.*

Taber-zed dudağı rengi taber-
hün / Beñi vü zülfi 'üd u yüzi
gül-gün

bencileyin: Benim gibi, bana
benzer.

→. **bencileyin:**

Gazel 9/ 8

Benim gibi, bana benzer.

Micmer içinden tutuşub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

bend: Bağ, engel.

→. **bend:**

Gazel 14/ 8

Bağ, engel.

Yüsuf-ı dil görse zülfin ü
zenahdânın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindânüm
benüm

→. **bend:-e**

Mesnevi 11

/54

Bağ, engel.

Söz eyle tuhfe it mülk-i
Hücend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

→. **bend:**

Mesnevi 16/ 10

Bağ, engel.

Ki olarun her birinden ala bir
pend / Anuñ ila görjülden açıla
bend

→. **bend:**

Mesnevi 46/ 20

Bağ, engel.

Didi Mihrāb aḡa kim i
ḥüdāvend / Şişilmez pend eli-
y-ile bu bend

→. **bende:**
Mesnevi 60/ 25
Bağ, engel.

Sezādur ol gişiye āhenjñ bend
/ Ki ehl-i 'aḡldan işitmeye pend

bende: Bağlı, köle, esir.

→. **bende:**
Mesnevi 9
/3
Bağlı, köle, esir.

E'ādī bende hem kişver-
güşādur / Ümijd-i 'ālem ü zıll-ı
Ḥüdā'dur

→. **bende:**
Mesnevi 11/ 20
Bağlı, köle, esir.

Ḳaduḡ vaşfında eyle urdı
bünyād / Ki aḡa bende oldı
serv-i āzād

bende it-: Kul, köle yapmak.

→. **bende it-:-er**
Mesnevi 28/ 13
Kul, köle yapmak.

İder āzādeleri 'ışk bende / Ser-
efrāz ider ü hem ser-fikende

→. **bende it-:-miş, -i, -di**
Mesnevi 46/ 186
Kul, köle yapmak.

Humāy üstinde gördi bir
tezervi / Ki bende itmiş-idi
boyı servi

bende ol-: Kul, köle olmak.

→. **bende ol-:-dı**
Mesnevi 11/ 20
Kul, köle olmak.

Ḳaduḡ vaşfında eyle urdı
bünyād / Ki aḡa bende oldı

serv-i āzād

→. **bende ol-:-a**
Mesnevi 11/ 54
Kul, köle olmak.

Söz eyle tuḥfe it mülk-i
Ḥucend'e / Ki ola ehl-i kemāl ol
söze bende

→. **bende ol-:-sun**
Mesnevi 46/ 276
Kul, köle olmak.

Buraya geldüḡün ferḥunde
olsun / Sipihr ü mihr saḡa
bende olsun

→. **bende ol-:-du, -m**
Mesnevi 41/ 90
Kul, köle olmak.

Şehün 'azmini çün kim rāst
bildüm / Dil ü cān-ıla şāha
bende oldum

bende-i 'ışk: Aşkın kölesi.

→. **bende-i 'ışk:**
Mesnevi 28/ 15
Aşkın kölesi.

Sen āzāde benem uş bende-i
'ışk / Ser-efrāz ol benem uş
bende-i 'ışk

→. **bende-i 'ışk:**
Mesnevi 28/ 16
Aşkın kölesi.

Sen āzāde benem uş bende-i
'ışk / Ser-efrāz ol benem uş
bende-i 'ışk

benefşe: Baharın müjdecisi
olan, dağlarda, taşlık yerlerde,
çalı ve duvar diplerinde
yetişen, mor renkli, hoş kokulu
bir çiçek.

→. **benefşe:**
Mesnevi 3/ 15
Baharın müjdecisi olan,

dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.

Benefşe dāyimā zıkrını dinler /
Sen anuḡ kulaḡını şanmaḡil ker

→. **benefşe:**
Mesnevi 6/ 38
*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Var -ıdı anda bir tütü-yi pür-hüş
/ Benefşe gibi olmuş bu söze
güş

→. **benefşe:**
Mesnevi 13/ 60
*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Melik-zāde müdām iderdi mey
nüş / Benefşe gibi olmuşıdı naye
güş

→. **benefşe:**
Mesnevi 14
/12
*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Dil uzatmış şenā iderdi süsen /
Benefşe güş olmuşıdı ser ü ten

→. **benefşe:**
Mesnevi 14
/26
*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Kurulmuş-ıdı gülden taht-ı
kāvūs / Benefşe olmuş-ıdı perr-i
tāvūs

→. **benefşe:**

Mesnevi 14/ 71

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe destinüh altında ter
gül / Bir arada semenle taze
sünbül

→. **benefşe:**

Mesnevi 25/ 1

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe geldi olmuş zülfi
müşğin / Nişâr itmiş şeh
ayağına yüzün

→. **benefşe:**

Mesnevi 28/ 12

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Saņa dağı irse derd-i 'ışk bir
dem / Benefşe gibi olaydı
kâmetüh hâam

→. **benefşe:**

Mesnevi 30/ 2

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Melik süsen sözinden oldu
rence / Benefşe gibi dilin dutdı
ğonce

→. **benefşe:**

Mesnevi 33/ 3

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe gibi olalum sözüne
güş / Güle karşı mey-i la'l
idelüm nüş

→. **benefşe:**

Mesnevi 34/ 49

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe gibi olup güş ol
makâla / İçî pür-dâğ oldu eyle
ki lâle

→. **benefşe:**

Mesnevi 38/ 7

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe 'ömr ahvâlini görmüş /
Bir ayağı üzre istiğfâra tûrmuş

→. **benefşe:**

Mesnevi 40/ 19

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe gibi nedür ser-girâni /
Alıp nergis gibi elden nüş id anı

→. **benefşe:**

Mesnevi 42/ 9

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe gibi olmuşuz saņa güş /
Söze başla olma süsen gibi
hâmuş

→. **benefşe:**

Mesnevi 45/ 15

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe gibi güş it ki ol nüvâ-
sâz / Saņa güldü ne varsa keşf
ide râz

→. **benefşe:**

Mesnevi 59/ 9

*Baharın müjdecisi olan,
dağlarda, taşlık yerlerde, çalı
ve duvar diplerinde yetişen,
mor renkli, hoş kokulu bir
çiçek.*

Benefşe gibi güş olmuş dil ü cân
/ Senün sözüne i mürğ-ı şeh-
hân

benlik: Kendini herkesten
üstün görme durumu,
enaniyet, kibir, gurur.

→. **benlik:**

Mesnevi 1/ 5

*Kendini herkesten üstün
görme durumu, enaniyet, kibir,
gurur.*

Gidergil aradan benlik hiçâbın
/ Bize tevhi'düh elye fetî-i
bâbın

→. **benlik:**

Mesnevi 1/ 11

*Kendini herkesten üstün
görme durumu, enâniyet, kibir,
gurur.*

Beni benlik belâsından cüdâ it
/ Biñâr-ı vahdetühde âşinâ it

→. **benlik:-e**

Mesnevi 58/ 30

*Kendini herkesten üstün
görme durumu, enaniyet, kibir,
gurur.*

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan

olma mehcür

→. **benlik:-dür**

Mesnevi 58/ 29

*Kendini herkesten üstün
görme durumu, enaniyet, kibir,
gurur.*

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan
olma mehcür

benze-: Benzemek, andırmak.

→. **benze-:-r, -em**

Mesnevi 23/ 14

Benzemek, andırmak.

Nazar eyle bu kılduğum hayāle
/ Nizār u zār benzerem hilāle

→. **benze-:-r, -di**

Mesnevi 48/ 50

Benzemek, andırmak.

Anuñ tākı sipihr ü mikre
mihrāb / Cihān bāğına
benzerdi beher bāb

→. **benze-:-r**

Mesnevi 60/ 134

Benzemek, andırmak.

Anuñ yüzine ‘āşık oldı kayşer /
‘acab şah-zādeye benzer bu
server

→. **benze-:-r**

Mesnevi 60/ 142

Benzemek, andırmak.

Beşer olmaya ola bu ferişte /
Sözi kevşer yüzi benzer behişte

benzet-: Benzetmek.

→. **benzet-:-mek**

Mesnevi 60/ 116

Benzetmek.

Metā’i ebrişim müşg-i Hıttā’dur
/ Dağı yire anı benzetmek
ğaṭādur

ber: Kara, toprak.

→. **ber:**

Mesnevi 60/ 117

Kara, toprak.

İli ber şehriñ üç biñ köy durur
rāst / Ziyādet ola vü hiç
olmaya kāst

→. **ber:**

Mesnevi 48/ 115

Kara, toprak.

Bu yolda ber ki gendüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

→. **ber:**

Mesnevi 48/ 118

Kara, toprak.

Baṅa çün hem-reh oldı anuñ
ḥayālı / Gey āsān gösterür ber
şa’b ḥālī

→. **ber:**

Mesnevi 48/ 115

Kara, toprak.

Bu yolda ber ki gendüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

ber-ā-ber: Beraber, birlikte.

→. **ber-ā-ber:**

Gazel 6/ 6

Beraber, birlikte.

Bir ṭon durur muḥālifünjüñ
boyına kim dürüst / Ki ol
kılıcuñ boyına ber-ā-ber
bürjdedür

→. **ber-ā-ber:**

Mesnevi 35/ 14

Beraber, birlikte.

Atada gerçi çokdur mihrübānj
/ Ber-ā-ber görme ana mihrī-le
anı

→. **ber-ā-ber:**

Mesnevi 46/ 43

Beraber, birlikte.

Bir esterde iki hevdec ber-ā-
ber / Nite kim çerḥde dürc-i
dū-peyker

→. **ber-ā-ber:**

Mesnevi 46/ 184

Beraber, birlikte.

Gidiben nergesinden ‘anber-i
ter / Ber-ā-ber şahı gördi ol
semen-ber

→. **ber-ā-ber:**

Mesnevi 53/ 62

Beraber, birlikte.

Didiler dıve kim bir cem’i
leşger / Gelüpdür ādamjlerden
ber-ā-ber

ber-ā-ber eyle-: Beraber
olmak, birlikte olmak.

→. **ber-ā-ber eyle-:-y, -en**

Mesnevi 50/ 3

*Beraber olmak, birlikte
olmak.*

Ber-ā-ber eyleyen leyl ü nehārı
/ Getürdi şükr uş faşl-ı bahārı

ber-ā-ber ol-: Beraber, birlikte
olmak.

→. **ber-ā-ber ol-:-ur**

Mesnevi 41/ 82

Beraber, birlikte olmak.

Eger küh u eger deryā-y-ı
aḥzār / Yolında ‘āşıkun olur
ber-ā-ber

→. **ber-ā-ber ol-:-di**

Mesnevi 51/ 58

Beraber, birlikte olmak.

Zümür-rüd-gün kılıcı ol dil-âver
/ Çekiben oldu ef'îye ber-â-ber

berd: Soğuk.

→. **berd:**
Mesnevi 10/ 75
Soğuk.

Hevâ şu olur iricek aña berd /
Bu esrârî kim anlarsa ola ferd

ber-emn ü selâmet: Güvenilir
ve emniyetli.

→. **ber-emn ü selâmet:**
Mesnevi 56/ 15
Güvenilir ve emniyetli.

Bulup ol yiri ber-emn ü
selâmet / Orada itdi bir kaç
gün ikâmet

berg: Yaprak.

→. **berg:**
Gazel 16/ 14
Yaprak.

Gördüğ ki göncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gişîye ne
berg ü nüvâ gerek

→. **berg:**
Mesnevi 16/ 17
Yaprak.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuñla la'l u muṭrib hem
zer ü mü'l

→. **berg:**
Mesnevi 46/ 164
Yaprak.

Gülün tâcı-y-ıla olmuş la'l dîbâ /
Ağaç berg ü nevâ-y-ıla tuvânâ

→. **berg:**
Mesnevi 56/ 14
Yaprak.

Tezerv ü kaç uçar gördi hevâda
/ Gül-ile bülbülü berg ü nüvâda

berg vir-: Yapraklanmasını
sağlamak.

→. **berg vir-:-ür**
Gazel 8/ 10
*Yapraklanmasını
sağlamak.*

'İşk ider bülbülü nağme-nüvâz /
'İşk virür güllere berg ü nevâ

berg-i ter: Taze, yeni açmış
yaprak.

→. **berg-i ter:**
Mesnevi 50/ 5
Taze, yeni açmış yaprak.

Bahar u berg-i ter nesrin ü
gülzâr / Neçün hüşg olasin sen
şöyle kim hâr

berj (1): Uzaklaşmış,
kurtulmuş, arınmış.

→. **berj:-dür**
Mesnevi 3/ 39
*Uzaklaşmış, kurtulmuş,
arınmış.*

Anuñ zâti nakâyişden berj'dür /
Anuñ vaşfı nakâyişden arıdur

→. **berj:-dür**
Mesnevi 46/ 144
*Uzaklaşmış, kurtulmuş,
arınmış.*

Bu yol dîv-ile toṭtoṭlu perj'dür /
Giren bu yola cânından berj'dür

berj (2): Bu yana, beri.

→. **beri:**
Mesnevi 39/ 126
Bu yana, beri.

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki ḳaldum ol giceden beri
taña

berj ol-: Kurtulmak,
temizlenmek.

→. **berj ol-:-dı**
Mesnevi 46/ 252
Kurtulmak, temizlenmek.

Göriben hüsrev-i meh-peykeri
ol / Ḳarâr u şabrdan oldu berj ol

berk: Şimşek.

→. **berk:**
Mesnevi 58/ 113
Şimşek.

Ḳarañu gice berk u na'ra-ı ebr /
Ḳurûş u cüş-ı bañr u ğurreş-i
bebr

berk it-: Sağlamaştırmak.

→. **berk it-:-e, -sin**
Mesnevi 51/ 71
Sağlamaştırmak.

Yüregünü gerek kim idesin berk
/ Baş u can mihrini eylesin
terk

berk ur-: Şimşek çakmak,
şimşek çakar gibi parıldamak.

→. **berk ur-:-dı**
Mesnevi 53/ 100
*Şimşek çakmak, şimşek
çakar gibi parıldamak.*

Melik barḳıdı vü ol dîv-i miğ /
Yirinden şıçrayup berk urdı bir
tiğ

ber-keşide: Çekilmek,
çıkarılmak.

→. **ber-keşide:-dür**
Gazel 6/ 16
Çekilmek, çıkarılmak.

Gün şu 'lesi şabâh u şafâdur
saña velj / Ḳaşmuña tiğ-i
hâdişe kim ber-keşide'dür

berk-ı sūzān ol-: Yanan, yakıcı şimşek gibi olmak.

→. **berk-ı sūzān ol-: -ur, -dı**
Mesnevi 13/ 42
Yanan, yakıcı şimşek gibi olmak. II Kılıç kullanımı şimşeğe benzetilmiştir.

Eline kılıç alsa olmadın zarb /
Olurdu berk-ı sūzān şark-ıla
ğarb

berkit-: Sağlamlaştırmak,
güçlendirmek.

→. **berkit-: -üp**
Mesnevi 56/ 6
*Sağlamlaştırmak,
güçlendirmek.*

Çuru ot taldurdu gönleri kurıtdı
/ Tavar üsdine berkidüp yürıtdı

berk-üstüvān: Savaşlarda
atların üzerine giydirilen zırh.

→. **berk-üstüvān:**
Gazel 4/ 13
*Savaşlarda atların üzerine
giydirilen zırh.*

Atuğa berk-üstüvān olmağa
cevzā yarar / Aña mecerre
'inān dağı meh-i nev rikāb

ber-seng: Taş üzerinde, taştā.

→. **ber-seng:**
Mesnevi 51/ 8
Taş üzerinde, taştā.

Olur endişe yolında bunun
teng / Nazar bu yolda düşer
pāy ber-seng

bes: Artık, bundan sonra.

→. **bes:**
Gazel 4/ 12
Artık, bundan sonra.

Gördi anı 'Alj vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvā

→. **bes:**
Gazel 16/ 14
Artık, bundan sonra.

Gördüğ ki göncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gişiyē ne
berg ü nüvā gerek

→. **bes:**
Mesnevi 2/ 57
Artık, bundan sonra.

Sücüd eylemeyen şeytān-ıdı
bes / Ki dijv-ıdı ol u aşlıyla nā-
kes

→. **bes:**
Mesnevi 25/ 11
Artık, bundan sonra.

Devā derdine 'ışkun şabrdur
bes / Gerekdür sen dağı şabr
idesin pes

→. **bes:**
Mesnevi 38/ 28
Artık, bundan sonra.

Cihānuğ yok durur emn ü
āmānı / Neçündür bes bu āmāl
ü amānı

→. **bes:**
Mesnevi 39/ 146
Artık, bundan sonra.

Çün ayruğ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağıdasın

→. **bes:**
Mesnevi 40/ 29
Artık, bundan sonra.

Yiyüp yidürdüğüñ kalur saña
bes / Kalanı yıl durur andan
tama' kes

→. **bes:**
Mesnevi 41/ 94
Artık, bundan sonra.

Atañdan alalum evvel icāzet /
Bes andan idelüm Rüm'a
'azimēt

→. **bes:**
Mesnevi 43/ 63
Artık, bundan sonra.

Didi gitmek Hıṭā'dan bes
ḥaṭādur / Ne diyem Rüm
derdüme devādur

→. **bes:**
Mesnevi 58/ 39
Artık, bundan sonra.

Hemjñ bes şāhid ü bir kaç
gülāmı / Bir ay yöridi keşṭjler
tamāmı

be-şad: Pek çok, çok fazla.

→. **be-şad:**
Mesnevi 1/ 33
Pek çok, çok fazla.

Ger ol biş genc düzdüyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **be-şad:**
Mesnevi 14/ 90
Pek çok, çok fazla.

Düşinde çünki gördi ol yüzi şāh
/ Be-şad dil 'āşık olup eyledi āh

beşāret: Müjde, iyi haber.

→. **beşāret:**
Mesnevi 4/ 54
Müjde, iyi haber.

Başıret gördüğü olur beşāret /
Beşāret aña ki anlāya işāret

beşāret getir-: Müjde
getirmek.

→. **beşâret getir-**:-dü, -n
Mesnevi 46/ 294
Deyim

Müjde getirmek; bir kimseye sevindirici, mutlu bir haberi ulaştırmak.

Didi ne vakt olur-ısa işâret /
Varalum i ki getürdün beşâret

beşâret ir-: Müjde, haber verilmek.

→. **beşâret ir-**:-di
Mesnevi 9/ 29

Müjde, haber verilmek.

Seherden çün bize irdi beşâret
/ Felekden tahtına oldı işâret

→. **beşâret ir-**:-e
Mesnevi 11/ 56

Müjde, haber verilmek.

İd anda 'ışkdan nâzük işâret /
Ki ire 'âşıklara andan beşâret

beşâret ol-: Müjdelenmek, haber verilmek.

→. **beşâret ol-**:-ur
Mesnevi 4/ 53

Müjde olmak.

Başîret gördüğü olur beşâret /
Beşâret aña ki anlaya işâret

beşer olmaya ol-: İnsan dışı bir varlık olmak.

→. **beşer olmaya ol-**:-a
Mesnevi 60/ 141

İnsan dışı bir varlık olmak.

Beşer olmaya ola bu ferîşte /
Sözi kevşer yüzi benzer behîşte

beşî: Çok, birçok.

→. **beşî**:
Gazel 11/ 11
Çok, birçok.

Egerçi kışşa-i Ferhâd beşî dil-
süzdur ammâ / Dağı süziş virür
câna benüm elfâz-ı şîrînüm

→. **beşî**:
Mesnevi 3/ 54
Çok, birçok.

Çekersen bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beşî genc

→. **beşî**:
Mesnevi 11/ 24
Çok, birçok.

N'ola ger sen dağı hem i
güher-senc / Ki künc-i
hâtiruında var beşî genc

→. **beşî**:
Mesnevi 14/ 145
Çok, birçok.

Beşî feryâd u nâle âh kıldı / Ki
nâ-geh bu gâzel yâdına geldi

→. **beşî**:
Mesnevi 46/ 291
Çok, birçok.

Melik aña beşî i'zâz itdi / Anı
gendüsine hem-râz itdi

→. **beşî**:
Mesnevi 58/ 74
Çok, birçok.

Melik tahtayla irişdi kerâna /
Beşî şükr itdi ol emri ü amâna

→. **beşî**:
Mesnevi 60/ 85
Çok, birçok.

Beşî şükr eylediler girdigâra /
İrişdiler girü hoş rûzigâra

→. **beşî**:
Mesnevi 60/ 89
Çok, birçok.

Orada hâcib'e virdi beşî genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

be-takdir: Takdir ile, alın yazısı veya kader ile.

→. **be-takdir**:
Mesnevi 9/ 25
Takdir ile, alın yazısı veya kader ile.

Nireye yüz dutar-ısa be-takdir
/ Anı eyle cihân-bağş u cihân-
gür

beter: Çok fena, daha fena, çok kötü.

→. **beter**:-dür
Mesnevi 51/ 39
Çok fena, daha fena, çok kötü.

Beterdür 'ışk kâmusı belâdan /
Neçün 'âşık olan qorça
belâdan

→. **beter**:
Mesnevi 58/ 76
Çok fena, daha fena, çok kötü.

Gerekdür şükr-i haq kula be-
her-hal / Ki irmeye aña andan
beter hâl

be-tertib: Tertiple, düzenle.

→. **be-tertib**:
Mesnevi 10/ 59
Tertiple, düzenle.

Velî bir yire gelürler be-tertib /
Olur anlardan üç mevlüd
terkiyb

beyâbân: Sahra, çöl.

→. **beyâbân**:
Mesnevi 46/ 104
Sahra, çöl.

Şaçının sünbüli-y-içün şitâbân
/ Olup âhû gibi dutdı beyâbân

beyân eyle-: Açıklamak,
anlatmak.

→. **beyân eyle--di**
Mesnevi 2/ 77
Açıklamak, anlatmak.

Beyân eyledi kim nedür
hakkikat / Dahı gösterdi nicedür
tarikat

beyân it-: Anlatmak,
açıklamak, bildirmek.

→. **beyân it--e**
Mesnevi 16/ 8
*Anlatmak, açıklamak,
bildirmek.*

Diye her biri anı ser-güzeştin /
Beyân ide cihânun hüv u zıştin

beyân kıl-: Anlatmak,
açıklamak, bildirmek.

→. **beyân kıl--dı**
Mesnevi 4/ 58
*Bildirmek, anlatmak,
söylemek.*

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler gaybdan
kıldı beyân ol

beyân ol-: Anlatılmak,
açıklanmak, bildirilmek.

→. **beyân ol--maz**
Gazel 10/ 1
*Anlatılmak, açıklanmak,
bildirilmek.*

Şacı sevdası ile kışşam
muṭavveldür beyân olmaz /
Gözümün yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

be-yik-dem: Bir anda.

→. **be-yik-dem:**
Mesnevi 2/ 84
Bir anda.

Riyâzetle cün olalar melek-
dem / Bulalar quds gülzârın
be-yik-dem

beyne: Bir şeyin eşi, benzeri,
aynı.

→. **beyne--den**
Mesnevi 3/ 42
Bir şeyin eşi, benzeri, aynı.

Münezzehdür metâ vü
eyneden ol / Kem ü keyf ü
ittişâl ü beyneden ol

beze-: Süslemek.

→. **beze--di**
Mesnevi 2/ 59
Süslemek.

Bezedi insânı hüsn-i şüret ile /
Dahı hoş hulḳ u zıjbâ sıret ile

→. **beze--dı**
Mesnevi 47/ 4
Süslemek.

Esüp hoş neşim-i nevbabârı /
Bezedi büsitânı lâlezârı

→. **beze--miş**
Mesnevi 47/ 7
Süslemek.

Bezemiş dürlü çiçek mürğzârı /
Kılur her yağadan yüz mürğ
zârı

bezen-: Süslenmek.

→. **bizen- -ür**
Kıt'a 3/ 8
Süslenmek.

Nikmetünle yakılır nâr-ı caḥim
/ Raḥmetünle bizenür dâru'l-
ḥulûd

→. **bezen--di**
Mesnevi 2/ 55
Süslenmek.

Bezendi ikrâmı-çün anuḡ
erâyik / Sücüd itdi anı cümle
melâyik

bezm: Eğlence meclisi, meclis.

→. **bezm--e**
Mesnevi 46/ 223
Eğlence meclisi, meclis.

Melik ol demde kırdı bezme
bünyâd / Gül eyyâmında
oturdu gül gibi şâd

bıçdur-: Bıçme işini yaptırmak.

→. **bıçdur--dı**
Mesnevi 42/ 21
Bıçme işini yaptırmak.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflâk /
Bunu şaldı zevâle itmedi bâk

bıçku: Bıçkı.

→. **bıçku--y, -a**
Mesnevi 42/ 21
Bıçkı.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflâk /
Bunu şaldı zevâle itmedi bâk

bî-'âr: Arsız, utanmaz.

→. **bî-'âr:**
Mesnevi 51/ 44
Arsız, utanmaz.

Diyeler olduğıçün yolda bir
mâr / Yolından girü döndü işbu
bî-'âr

bî-'ârâm kıl-: Durup
dinlenmeyen haline getirmek.

→. **bî-'ârâm kıl--dı**
Mesnevi 41/ 12
*Durup dinlenmeyen haline
getirmek.*

Dil-ārāmum benüm görölümü
aldı / Beni yıl gibi bî-ārām kıldı

bî-at-ı belâ ol-: Belayı, derdi
onaylayan olmak.

→. **bî-at-ı belâ ol-:-alı**
Gazel 17

/2

*Belayı, derdi onaylayan
olmak.*

Görmedi kimse buncılayın
miñnet ü belâ / 'ahd-ı elest
olalı vü hem bî-at-ı belâ

bî-bâk: Korkusuz.

→. **bî-bâk:**
Mesnevi 53/ 68
Korkusuz.

Çün işitdi bu sözi dîv-i nâ-pâk /
Yörirdi anlaruñ üsdine bî-bâk

bî-berg: Yapraksız.

→. **bî-berg:**
Mesnevi 46/ 74
Yapraksız.

Gül-idüñ bisledük qanumla sini
/ Yıl aldı vü qodı bî-berg bini

bî-bevân: Beyanı ile,
açıklaması ile.

→. **bî-bevân:-ı**
Mesnevi 30/ 4
Beyanı ile, açıklaması ile.

Ki dir süsen aña ateş-zübânım
/ Göñül sözi gelicek bî-
bevânım

bî-cân it-: Cansız bırakmak,
öldürmek.

→. **bî-cân it-:-er**
Mesnevi 6/ 14

*Cansız bırakmak,
öldürmek.*

Anuñ süñüsü çün kim ola pîçân
/ İder havf-ıla ejderhâyı bî-cân

bî-cân ol-: Cansız olmak,
ölmek.

→. **bî-cân ol-:-ur, -dı**
Mesnevi 13/ 40
Cansız olmak, ölmek.

Elinde rumhı çün iderdi pîçân /
Olur-ıdı ejdehâ-yı çerh bî-cân

bî-çâra it-: Çaresiz bırakmak.

→. **bî-çâra it-:-en**
Mesnevi 48/ 109
Çaresiz bırakmak.

Beni ol kullâbdur bî-çâra iden /
Cihânda müşğ gibi âvâra iden

bî-dâd it-: Zulüm ve eziyet
etmek.

→. **bî-dâd it-:-e, -mez**
Mesnevi 27/8
Zulüm ve eziyet etmek.

Anuñ çün olmışam qamudan
âzâd / Kimesne hiç idemez
baña bî-dâd

bî-dâr it-: Uyandırmak.

→. **bî-dâr it-:-eli**
Gazel 4/ 15
Uyandırmak.

İdeli bi-dâr haq ma'diletüñi
senür / Fitne vü zulmür gözi
toldı 'amâ-y-ıla hâb

bî-dar kal-: Dertsiz, sıkıntısız
kalmak.

→. **bî-dar kal-:-dı**
Mesnevi 47/ 50
Dertsiz, sıkıntısız kalmak.

Ferîdün oldı cevri-y-ile bî-fer /
Sikender kaldı qahrı-y-ıla bî-dar

bî-dar ol-: Dertsiz, sıkıntısız
olmak.

→. **bî-der ol-:-dı**
Mesnevi 47/ 55
Dertsiz, sıkıntısız olmak.

Anuñla bî-dar oldı dâr-ı Dârâ /
Medâr-ı cerçe vacıbdür
müdârâ

bî-dûd: Dumansız.

→. **bî-dûd:**
Mesnevi 58/ 84
Dumansız.

Velî encîri vardı şekker-âlûd /
Hem amrudı ki hâlvâ-y-ıdı bî-
dûd

bî-evc-i kâbe kavseyn: Miraç
mucizesinin en son ve en ileri
safhası.

→. **bî-evc-i kâbe kavseyn:**
Mesnevi 4/ 90
*Miraç mucizesinin en son
ve en ileri safhası. II Hz.
Muhammed'in Allah'ın
sevgisini kazanmakta zirveye
çıkması.*

Nite kim gamze okı bir
tarfetü'l-'ayn / İrişdi tâ bi-
evc-i kâbe kavseyn

bî-fenâ: Yok olmayan, sonu
olmayan.

→. **bî-fenâ:**
Mesnevi 35/ 98
*Yok olmayan, sonu
olmayan.*

Gişi kim 'ışkuñda irmeye
fenâya / İre mi bî-fenâ hergiz
bekâya

bî-fer ol-: İşksız, nursuz.

→. **bî-fer ol-:-di**
Mesnevi 47/ 49
İşksız, nursuz.

Ferjdün oldı cevri-y-ile bî-fer /
Sikender kaldı qahrı-y-ıla bî-dar

bî-gâh: Vakitsiz, zamansız.

→. **bî-gâh:**
Mesnevi 43/ 61
Vakitsiz, zamansız.

Varup atasınun katına bî-gâh /
Figân u derd-ile çoğ eyledi âh

bigâne: Kayıtsız, ilgisiz.

→. **bigâne:**
Mesnevi 46/ 283
Kayıtsız, ilgisiz. II Yabancı.

Bizi bigâne şanma i yigâne /
Senünüz biz serây u bâğ u
hâne

bigâne it-: Yabancı etmek,
uzaklaştırmak.

→. **bigâne it-:-me, -y, -en**
Gazel 16/ 11
*Yabancı etmek,
uzaklaştırmak.*

Cân-âşinâ durur anı bigâne
itmeyen / Bu bahr-ı bî-kerânda
gey âşinâ gerek

bigâne ol-: Kayıtsız,
umursamaz, yabancı olmak.

→. **bigâne ol-:-ur**
Mesnevi 35/ 116

Dirîgâ kim bu uş dîvâne olur /
Sonuçı mülkden bigâne olur

bigi: Gibi, benzer.

→. **big:-y, -em**
Gazel 2/ 22

Tâze-rûy u hoş-nesef oldum
anun çün gül gibi / Kim senün
medhünde gonca bigiyem
raşbu'l-lisân

→. **bigi:**
Mesnevi 11/ 57
Gibi, benzer.

Kalem bigi ol zemân meşyen
'alâ'r-râs / Ele aldum sözü
dürriyçün elmâs

→. **bigi:**
Mesnevi 39/ 140
Gibi, benzer.

Anun için gerekdür genc-ile
mâl / Ki ideler hâk bigi anı
pâmâl

→. **bigi:**
Mesnevi 44/ 36
Gibi, benzer.

Çü bağrum baş ola gözüm tolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. **bigi:**
Mesnevi 46/ 2
Gibi, benzer.

Seherde çün belürdi râyet-i
şubh / Güneş bigi oldı rüşen
âyet-i şubh

→. **bigi:**
Mesnevi 48/ 57
Gibi, benzer.

Nigîn bigi altun içinde oturmuş
/ Sehâbî burka'ı yüzden
götürmüş

→. **bigi:**
Mesnevi 53/ 94
Gibi, benzer.

Hevâdan şaldı ol seng-i âsiyâbı
/ Ki un bigi öğide padişahı

→. **bigi:**
Mesnevi 60/ 175
Gibi, benzer.

Çiçek bigi olmasa elünde sâgar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

bî-hadd: Sınırsız.

→. **bî-hadd:**
Gazel 11/ 13
Sınırsız, pek çok.

Firâkında senün bî-hadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedün rahm idüp bir gün ki
nicesin i miskînum

→. **bî-hadd:**
Mesnevi 24/ 5
Sınırsız, pek çok.

Benüm derdüm çü bî-hadd ü
gerândur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cândur

bî-hadd ü kerân: Sayısız ve
sınırsız.

→. **bî-hadd ü kerân:-dur**
Mesnevi 60/ 125
Sayısız ve sınırsız.

Hıfâ iklimi bî-hadd ü kerândur
/ Ne kim eydürler-ise bîş-ez-
andur

bi-hakkı: Hakkı için.

→. **bi-hakkı:**
Mesnevi 44/ 9
Hakkı için.

Bi-hakkı şem'-i cân-ı aferîniş /
Bi-hakkı nür-ı 'akl-ı ehl-i bîniş

→. **bi-hakkı:**
Mesnevi 44/ 10
Hakkı için.

Bi-hakkı şem'-i cân-ı aferîniş /
Bi-hakkı nür-ı 'akl-ı ehl-i bîniş

→. **bi-ḥaḫḫı:**
Mesnevi 44/ 11
Hakkı İçin.

Bi-ḥaḫḫı encüm ü eflāk ü erkān
/ Bi-ḥaḫḫı şem'-i pāk-i dīn ü
īmān

→. **bi-ḥaḫḫı:**
Mesnevi 44/ 12
Hakkı İçin.

Bi-ḥaḫḫı encüm ü eflāk ü erkān
/ Bi-ḥaḫḫı şem'-i pāk-i dīn ü
īmān

→. **bi-ḥaḫḫı:**
Mesnevi 44/ 13
Hakkı İçin.

Bi-ḥaḫḫı cebre'il ü vahy ü tenzil
/ Ki şamu nesneye var anda
tafşil

→. **bi-ḥaḫḫı:**
Mesnevi 44/ 15
Hakkı İçin.

Bi'ḥaḫḫı Muşḫaf u nūr-ı
Muḫammed / Ki oldur adı-la
Maḫmūd u Aḫmed

→. **bi-ḥaḫḫı:**
Mesnevi 44/ 19
Hakkı İçin.

Bi-ḥaḫḫı māh u ḥurşid-i dūr-
eşān / Ki yarur yüzi gibi oldu
raḫşān

bi-ḥamdi'l-lāhi: Hamd olsun
Allah'a.

→. **bi-ḥamdi'l-lāhi:**
Mesnevi 18/ 20
Hamd olsun Allah'a.

N'ola az-ısa 'ömrün çün şafāsın
/ Bi-ḥamdi'l-lāhi pür-berg ü
nüvāsın

bi-ḥār ol-: Dikensiz olmak.

→. **bi-ḥār ol-:-ur**
Mesnevi 48/ 104
Dikensiz olmak.

Güher bi-seng ü mühre olur mı
bi-mār / 'Asel bi-niş ü gül olur
mı bi-ḥār

biḥār-ı vahdet: Vahdet denizi.

→. **biḥār-ı vahdet:-ür, -de**
Mesnevi 1/ 12
Vahdet denizi.

Beni benlik belāsından cüdā it
/ Biḥār-ı vahdetürnde āşinā it

bi-hatā: Hatasız, yanılmaz.

→. **bi-ḥatā:**
Mesnevi 9/ 20
Hatasız, yanılmaz.

Şavāb ol kim koyuban başına
tāc / Ḥiṭā'dan bi-ḥatā isdeye ol
bāc

bihrüz ol-: Günü güzel olmak.

→. **bihrüz ol-:-a**
Mesnevi 47/ 20
Günü güzel olmak.

Zi mevsim ki oldu yir yüzi dil-
efrüz / Şarāb ičen bu demde
ola bihrüz

bi-hüde: Beyhude, boşuna.

→. **bi-hüde:**
Mesnevi 13/ 72
Beyhude, boşuna.

Ḥaḫur faẓlıyla olur olursa
raḫmet / Riyā-yı zühddür bi-
hüde zaḫmet

bi-hüş ol-: Kendinden geçmek,
kendini kaybetmek.

→. **bi-hüş ol-:-dı**
Mesnevi 34/ 36
*Kendinden geçmek,
kendini kaybetmek.*

Melik çün oğlu ḥālin eyledi güş
/ Hemān-dem oğlu gibi oldu bi-
hüş

bi-hāblık: Uykusuzluk.

→. **bi-ḥāblık:-un**
Mesnevi 46/ 282
Uykusuzluk.

Gün ola yörimegün germ ü
serdi / Gice bi-ḥāblıgün renc ü
derdi

bi-'ışk ol-: Aşksız olmak.

→. **bi-'ışk ol-:-ma, -du, -m**
Mesnevi 10/ 79
*Aşksız olmak. II Aşksız bir
an yaşayamamak.*

Cihānda olmadum bi-'ışk bir
dem / Anur çün olmışam
'İşj'ye hem-dem

→. **bi-'ışk ol-:-an**
Mesnevi 10/ 31
Aşksız olmak.

Olur bi-'ışk olan gönül füsürde
/ Olur biç canı varsa daḫı
mürde

bi-ḫarār ol-: Kararsız olmak.

→. **bi-ḫarār ol-:-ur**
Gazel 15/ 4
Kararsız olmak.

Zülfür hevāsı aldı ḫarār-ıla
şabrumı / Her kim ḫarār söze
uya bi-ḫarār olur

bi-kerān: Sonsuz, sınırsız.

→. **bj-kerān:**

Gazel 1/ 4

Sonsuz, sınırsız.

Şābūn-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryā-yı 'afuvdan ki
orada bj-kerān şu var

→. **bj-kerān:**

Mesnevi 46/ 8

Sonsuz, sınırsız.

Dağı yoğ-ıdı oğlı andan artuk /
Velj mülki vü malı bj-kerān çok

→. **bj-kerān:**

Mesnevi 53/ 84

Sonsuz, sınırsız.

Müşebbek itdi seng-i hāreyi
la'l / Zümürüdü yire dökdi bj-
kerān la'l

bil-: Anlamak, kavramak, idrak
etmek.

→. **bil-:-i, -mez**

Gazel 11/ 2

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Egerçi niş olmışdur gözüme
hāb-ı nüşjüm / Bu müşkil kim
ğam u derdüm bilmez serv-i
şimjüm

→. **bil-:**

Mesnevi 2/ 24

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Yürek hayvānī rūha oldı menzil
/ Bu ne kudret bu ne hikmet
durur bil

→. **bil-:-e, -ler**

Mesnevi 2

/76

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevhid ü

islām

→. **bil-:-üp**

Mesnevi 2/ 28

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Ol ikiden düzetti bu vücūdı /
Ki anı bilüp aña kıılır sücūdı

→. **bil-:**

Mesnevi 3/ 7

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bu āşarı görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dānā-yı
kādır

→. **bil-:**

Mesnevi 3/ 64

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Döner dolāb çerhine nazar kııl /
Bu çerhünj hālı andan ne durur
bil

→. **bil-:-ür, -sin**

Mesnevi 4/ 99

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Ne nesnedür bilürsin adı-la hūr
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **bil-:-e, -sin**

Mesnevi 10/ 77

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bilesin varsa sende çeşm ü
bjniş / Ki kāyım 'ışk-ıladur
āferiniş

→. **bil-:-elüm**

Mesnevi 14/ 121

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Didiler ne durur derdünj
bilelüm / Tabjbe eydüp 'ilācını
kılalum

→. **bil-:-mez, -em**

Mesnevi 15

/21

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yār / Bize di adı tā ki
olam taleb-kār

→. **bil-:-se**

Mesnevi 15/ 17

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Nirede olur gişi maşşūdı bilse /
Varıban anı cüst ü cüy kılsa

→. **bil-:-mez**

Mesnevi 16/ 15

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Ki 'āşık gendü gendüzini bilmez
/ Melek nāşih olursa güş
kılmaz

→. **bil-:-mez, -em**

Mesnevi 18/ 12

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Niçe kim mey içerem arturur
ğam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

→. **bil-:-ür, -em**

Mesnevi 19/ 24

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Veljkin şabr dağı hem kılıram
/ Bu derde şabrdur çāra
bilürem

→. **bil-:-mez**

Mesnevi 20/ 21

*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Benem dil-dāde vü dil-dār
bilmez / İden yārı taleb kim yār
bilmez

→. **bil:-mez**
Mesnevi 20/ 22
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Benem dil-dāde vü dil-dār
bilmez / İden yārī taleb kim yār
bilmez

→. **bil:-ür, -sin**
Mesnevi 20/ 15
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Ki ma'şuķuñ görürsin ü bilürsin
/ Nedür hāluñ aña 'arza
kılursın

→. **bil:-ür, -sin**
Mesnevi 33/ 11
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Cihāni çün bilürsin bj-vefādur /
Anuñ çün renc çekmek ne
revādur

→. **bil:-ür, -sin**
Mesnevi 33/ 13
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bād / Bize bir dāsītān kim
olavuz şād

→. **bil:-ür, -di**
Mesnevi 35/ 25
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Melik Cemşid bilürdi
muħaķķaķ / Ki cennet ana
ayağında olur el-ħaķ

→. **bil:-ür, -di**
Mesnevi 35/ 130
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Aña olmışdı rüşen 'ilm-i edvār
/ Bilürdi nicedür her yirde
güftār

→. **bil:-ür, -em**
Mesnevi 35/ 31
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Bilürem bu işüñ tedbjridür sehl
/ Velj te'ħjir itmeklik olur cehl

→. **bil:-di**
Mesnevi 38
/10
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Nizār u zār anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. **bil:-iben**
Mesnevi 38/ 12
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Cihānuñ bj-vefālğını lāle /
Biliben düşdi elinden piyāle

→. **bil:-iben**
Mesnevi 38/ 15
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Biliben n'olasın süsen daħı
hem / Egerçi deh-zübāndur
düşdi ebkem

→. **bil:-di**
Mesnevi 39/ 124
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Getürdi ol süreti vü 'arza kıldı /
Şeh anda yār qoķusını bildi

→. **bil:-e**
Mesnevi 39/ 26
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Er oldur kim göríben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
naķşa naķķāş

→. **bil:-e, -sin**
Mesnevi 39/ 122
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Dilersen göstereyim süreti gör
/ Bilesin şüreti cānuñ nicedür

→. **bil:-ür, -di**
Mesnevi 39/ 9
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

ķamu iklimüñ aħvālın bilürdi /
Ki cümle reh-güzārında olurdu

→. **bil:-ür, -em**
Mesnevi 39/ 53
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Bilürem kayşerüñ bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdāne-i dür

→. **bil:-**
Mesnevi 41/ 61
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Zer olur şjm ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kāni

→. **bil:-dü, -m**
Mesnevi 41/ 89
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Şehüñ 'azmini çün kim rāst
bildüm / Dil ü cān-ıla şāha
bende oldum

→. **bil:-em**
Mesnevi 41/ 87
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Şınadum şāh 'azmini ki bilem /
Aña lāyık nedür tedbjr kılam

→. **bil:-mez**
Mesnevi 41/ 41
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Gişi kim yoldaşuñ haqqını
bilmez / İşi iki cihānda rāst
gelmez

→. **bil:-ür, -sin**
Mesnevi 42/ 11
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Cihānuñ çün qararı yok bilürsin
/ Neçün gendüzünji hāmuş
kılursın

→. **bil:-**
Mesnevi 43/ 85
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Yakın bil 'ışk bañr-ı bñ-gerāndur
/ Kef ü mevci ten ü ser-şuyı
qandur

→. **bil:-**
Mesnevi 46/ 212
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yakın bil her birisi bir perçidir

→. **bil:-elüm**
Mesnevi 46/ 277
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Nirenünj pādişāhısın bilelüm /
Ne hñdmet kim gele elden
kılalum

→. **bil:-e, -sin**
Mesnevi 47/ 42
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Çamusu gitdi irmedin murāda /
Bilesin kim beķā yoķdur
burada

→. **bil:-ür, -sin**
Mesnevi 47/ 23
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bilürsin yoķ durur bu 'ömre
bünyād / Şun ol cāmı ser-
encām eyleme yād

→. **bil:-ür, -sin**
Mesnevi 47/ 29
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bilürsin kim işi nedür cihānuñ /
Vefāsını bulam dimegil anuñ

→. **bil:-ür, -em**
Mesnevi 48/ 106
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bu mecmū'ı hařardur itmezem
bāk / Bilürem ki ulu iş olur
haşar-nāk

→. **bil:-me, -sün**
Mesnevi 53/ 27
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Nihānj geçelüm kim bilmesün
ol / Ki bulına bize geçmeklige
yol

→. **bil:-e, -mez**
Mesnevi 56/ 43
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Kimesne evvelin anuñ bilemez
/ Kimesne āñiri fikrin kılamaz

→. **bil:-mez**
Mesnevi 56/ 41
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Didi kim kimse bilmez hāl-ı
gerdün / Nedür anı meger
dānā-yı bñ-çün

→. **bil:-ür**
Mesnevi 56/ 49
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bu resme kim bilür niçe
kırānāt / Felekde olmış ola
dañı hālāt

→. **bil:-di**
Mesnevi 60/ 9
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Perç-peyker koķudan bildi kim
şāh / Olupdur hāste vü bñ-mār
u güm-rāh

→. **bilimez:-i, -mez**
Mesnevi 60/ 56
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Velj yoğ-ıdı hergiz āşināsı /
Bilimez nidesin qanda varası

→. **bil:-mez, -i, -di**
Mesnevi 60/ 44
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Piyāde yöridi ol yolları şāh /
Nireye iltür anı bilmez-idi rāh

→. **bil:-ür, -em**
Mesnevi 60/ 111
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bilürem kim bilürsin it baña
'arz / Nedür miķdār-ı Çññ bñ-
tavli v'el-'arz

→. **bil:-ür, -sin**
Mesnevi 60/ 111
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Bilürem kim bilürsin it baña
'arz / Nedür miķdār-ı Çññ bñ-
tavli v'el-'arz

→. **bil:-ür, -üz**
Mesnevi 60/ 140
*Anlamak, kavramak, idrak
etmek.*

Nicesi ola tācirden be-djīdār /
Bilürüz hñublarda neyse miķdār

bilā-'akl ol:- Akılsız olmak.

→. **bilā-'aql ol:-maz**
Mesnevi 50/ 48
Akılsız olmak.

Ne durur cādūlaruñ işi taḥyil /
Ḥakāyık ḳalbi ḥod olmaz bilā-
'aql

bilā-i'cāz: 'hayrete düşmeden
anlamında' bir birleşik yapı.

→. **bilā-i'cāz:**
Mesnevi 4/ 52
*'hayrete düşmeden
anlamında' bir birleşik yapı.*

Nazar itdükde gördi anı Şiddik /
/ Bilā-i'cāz itdi anı taşdıjk

bilā-reyb: Şüphesiz.

→. **bilā-reyb:**
Mesnevi 2/ 36
Şüphesiz.

Gişi ki anlamadın naqşı ide 'ayb
/ Olur naqḳaşı 'ayb itmek bilā-
reyb

→. **bilā-reyb:**
Mesnevi 2/ 82
Şüphesiz.

Ki olup āyine anḳa şüret-i ḡayb /
Gözine in'ikās ile bilā-reyb

bilā-şek ol:- Şüphesiz olmak.

→. **bilā-şek ol:-dı**
Kıt'a 1/ 6
Şüphesiz olmak.

Ne söz ki söylene her bir
lügatda ma'nıñsi / Bilā-şek oldı
hemān lā-ilāhe illāllah

bilā-tedbjr: Tedbirsiz,
önlemsiz.

→. **bilā-tedbjr:**
Mesnevi 43/ 48
Tedbirsiz, önlemsiz.

Ki tedbjr itmemek taqşjr olur /
Bilā-tedbjr işi tezvjr olur

bildür-: Bildirmek, göstermek.

→. **bildür:-di**
Mesnevi 2/ 18
Bildirmek, göstermek.

Anḳa ta'līm itdi 'ilm-i esmā /
Ḥavāş-ıla nedür bildürdi eşyā

→. **bildür:-di**
Mesnevi 2/ 73
Bildirmek, göstermek.

Nedür bildürdi olara ḥayr ü
şerri / Ḥabar virdi ne durur
nef' ü zarrı

bile: "Da, de" bağlacı.

→. **bile:**
Mesnevi 31/ 36
"Da, de" bağlacı.

Sen ü bāde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya āheng

→. **bile:**
Mesnevi 46/ 22
"Da, de" bağlacı.

Oraya irmemiş durur ḥikāyet /
Ki eşer eyleyü bile anḳa naşjhat

→. **bile:**
Mesnevi 46
/99
"Da, de" bağlacı.

İki menzil bile varup Humāyūn
/ Giri döndi içi od gözleri ḥūn

bilin-: Bilinmek, anlaşılmaq.

→. **bilin:-e**
Mesnevi 15/ 23
Bilinmek, anlaşılmaq.

Maraż çūn kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki anḳa
dermān ḳılına

→. **bilin:-me, -y, -e**
Mesnevi 15/ 25
Bilinmek, anlaşılmaq.

Maraż çūn kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belā-y-
ı cān u tendür

→. **bilin:-mez**
Mesnevi 20/ 19
Bilinmek, anlaşılmaq.

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermānum bulunmaz

→. **bilin:-e**
Mesnevi 45/ 18
Bilinmek, anlaşılmaq.

Eger ol rāz saḳa keşf olına / Ne
müşkil varsa gönülde biline

→. **bilin:-me, -y, -e**
Mesnevi 45/ 8
Bilinmek, anlaşılmaq.

Ġanımtdür bu 'ıyş u 'ömr
furşat / Neçün bilinmeye ḳadr-
ı Ġanımtd

→. **bilin:-ür**
Mesnevi 56/ 55
Bilinmek, anlaşılmaq.

Hemjñ ol bilinür kim ol
mürekkab / Degüldür gendü
gendüden müretteb

bi'l-lah: "Allah için, Allah hakkı
için" anlamında bir yemin
sözü.

→. **bi'l-lah:**
Mesnevi 60/ 54
*"Allah için, Allah hakkı
için" anlamında bir yemin
sözü.*

İrişdi kayşer'ün qaşırına nâ-gâh
/ Dil ü cāndan didi kim şükr
bi'l-lah

bjm: Korku.

→. **bjm:**
Mesnevi 19/ 6
Korku.

Yi yidür var-iken elde zer ü sım
/ Ki 'ālem ʔolidur aħdeş-ile bjm

→. **bjm:**
Mesnevi 41/ 47
Korku.

Ƙamu yolda ümüd ü bjm vardır
/ Velj bu yol durur kim pür-
ħařardur

bj-mār ol-:

→. **bj-mār ol-:-ur**
Mesnevi 48/ 103
Hasta olmak.

Güher bj-seng ü mühre olur mı
bj-mār / 'Asel bj-njš ü gül olur
mı bj-ħār

→. **bj-mār ol-:-up, -dur**
Mesnevi 60/ 10
Hasta olmak.

Perj-peyker ƘoƘudan bildi kim
şāh / Olupdur ħaste vü bj-mār
u güm-rāh

bj-mekān:

→. **bj-mekān:-dur**
Mesnevi 44/ 8
Yersiz, yurtsuz.

Anuş emri ħaƘıyçün kün-
fekāndur / Vücüdü ħaƘkı için
kim bj-mekāndur

bjm-i ser: Baş korkusu.

→. **bjm-i ser:-dür**
Mesnevi 43/ 80
Baş korkusu. *II Can*
kaygısı.

Ulu işler ki var cümle ħařardur
/ Ulu işe şunana bjm-i serdür

bj-mihrlık: Sevgisizlik,
şefkatsizlik.

→. **bj-mihrlık:-i, -n, -i**
Mesnevi 42/ 13
Sevgisizlik, şefkatsizlik.

Sipihrüh bj-mihrligini söyle /
Selātjin-ile n'itdi şerħ eyle

→. **bj-mihrlık:-in**
Mesnevi 40/ 10
Sevgisizlik, şefkatsizlik.

İşitgil 'andeljbi kim ne söyler /
Felek bj-mihrligin şerħ eyler

bin (1): bkz. *ben*

→. **bin:-üm**
Gazel 8/ 12
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Kim temā (şā) ideyim dirse
Furāt u Nij'i hem / Nice aƘar
görsün uş binüm gözümün Ƙan
yaşın

→. **bin:-i**
Mesnevi 15/ 2
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Girü āh idiben didi ki derdā / Ki
āşüfte eyledi bini bu sevda

→. **bin:-i**
Mesnevi 27/ 11
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Tehj-destem ħarāmı bini
urmaz / Ƙonum şoyup başuma
taş urmaz

→. **bin:-üm**
Mesnevi 27/ 18
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Cihānuř varlığını eyleme yād /
Ki olasin sen daħı binüm gibi
āzād

→. **bin:-i**
Mesnevi 28/ 1
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Melik didi cihānda bini bj-zār /
İdüp durur bu cevr-i devr-i
bed-kār

→. **bin:-üm**
Mesnevi 35/ 15
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Senün yüzür durur binüm
bahārum / Hayālum münisüm
hem ğam-güsārum

→. **bin:-üm**
Mesnevi 35/ 21
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Ne binüm derdümün dermānı
vardur / Ne ħod bu ğuşşanuş
pāyānı vardur

→. **bin:-üm**
Gazel 13/ 1
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Ne binüm hüznümü görmişdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmişdi Eyyüb

→. **bin:-üm**
Gazel 13/ 2
Ben, birinci teklık şahıs
zamiri.

Ne binüm hüznümü görmişdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme

irmişdi Eyyüb

→. bin:-i

Mesnevi 39/ 128

Ben, birinci teklik şahıs zamiri.

Bu Yüsf göñüli midür i dānā /
Ki itdi bini bijnā vü tuvānā

→. bin:-i

Mesnevi 41/ 4

Ben, birinci teklik şahıs zamiri.

Okıdup ol gice Mihrāb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hurşid

→. bin:-i

Mesnevi 41/ 72

Ben, birinci teklik şahıs zamiri.

Döşerlerse yolumda tığ ü
hançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-ā-ser

→. bin:-i

Mesnevi 46/ 72

Ben, birinci teklik şahıs zamiri.

Dağı gözüm göre mi sini yārab
/ Ya hōd bula mısın sen bini
yārab

→. bin:-i

Mesnevi 46/ 74

Ben, birinci teklik şahıs zamiri.

Gül-idüñ bisledük kanumla sini
/ Yil aldı vü kodı bj-berg bini

→. bin:-üm, -ile

Mesnevi 46/ 259

Ben, birinci teklik şahıs zamiri.

Degül durur bu binüm-ile hem-
cins / Perj-y-ile nicesi üns ola
ins

→. bin:-i

Mesnevi 56/ 79

Ben, birinci teklik şahıs zamiri.

Girü didi aña şah bini gerdün /
İdüp durur cefā-y-ıla ciger-hün

biñ (2): Bin.

→. biñ:

Gazel 10/ 6

Bin. II Pek çok.

N'idersin Mısr u Bağdād'ı
gözümü it temāşā-gāh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nijl
andan revān olmaz

→. biñ:

Mesnevi 10/ 32

Bin. II Pek çok.

Olur bj-'ışk olan göñül füsürde
/ Olur biñ cānı varsa dağı
mürde

→. biñ:

Mesnevi 10/ 88

Bin. II Pek çok.

Düzetdüm 'ışk-ıla bu dāsitanı /
Ki ider garq-ı hayā biñ gül-
sitānı

→. biñ:

Mesnevi 22/ 6

Bin. II Pek çok.

Hemjñ birdür senün içündegi
dāğ / Benüm biñ durur u yok
bir yirüm sağ

→. biñ:

Mesnevi 28/ 8

Bin. II Pek çok.

Benüm pür-berg ü bārum var
şanurlar / Başuma her nefes
biñ taş ururlar

→. biñ:

Mesnevi 39/ 60

Bin. II Pek çok.

Hilāl-ıla kaşı ider muhāzāt /
İder ol bir ruğ-ıla biñ şehi māt

→. biñ:

Mesnevi 39/ 96

Bin. II Pek çok.

Metā'ı şunar-iken anı gördüm
/ Aña biñ cān-ıla göñlümi
virdüm

→. biñ:

Mesnevi 46/51

Bin. II Pek çok.

Dağı biñ ester ü biñ esb-i zj̄bā /
Çamunur çulları zer-beft ü
dj̄bā

→. biñ:

Mesnevi 56/ 62

Bin. II Pek çok.

Haşardur tolu bu baħr u bu
sāhıl / Dağı biñ yire it göñlünj̄
vāşıl

→. biñ:

Mesnevi 56/ 64

Bin. II Pek çok.

'acab deryā kamu hüşği vü
tengj̄ / Bir adımda bulunur biñ
pelengi

→. biñ:

Mesnevi 59/ 6

Bin. II Pek çok.

Hikāyet it bize bir dāsitanı / Ki
ide ol hacil bin gül-sitānı

→. **biğ:**
Mesnevi 60/ 119
Bin. II Pek çok.

Var anda biğ tümen türk-i
kemân-keş / Ki çıkar oğı
peykânında âteş

biğ bin: Binlerce, pek çok.

→. **biğ biğ:**
Mesnevi 58/ 15
Binlerce, pek çok.

Bu 'ışkuñ derdi yig biğ biğ
devâdan / Yig olur renci anuñ
kamu şifâdan

biğ gül-sitânı: Bin gül bahçesi.

→. **biğ gül-sitânı:-ı**
Mesnevi 10/ 88
*Bin gül bahçesi, çok fazla
gül bahçesi.*

Düzetdüm 'ışk-ıla bu dâsitânı /
Ki ider ğarķ-ı hayâ biğ gül-
sitânı

biñâ vü tuvânâ: Bina ve
tavana.

→. **biñâ vü tuvânâ:**
Mesnevi 39/ 128
Bina ve tavana.

Bu Yûsuf gönüli midür i dâñâ /
Ki itdi bini biñâ vü tuvânâ

binâ-güş: Kulak memesi.

→. **binâ-güş:**
Mesnevi 35/ 60
Kulak memesi.

Perj-peyker şanemler
perniyân-püş / Kâmusı şım-ten
zerrin binâ-güş

bi-nevâ: Nasipsiz, çaresiz,
zavallı.

→. **bi-nevâ:-dur**
Mesnevi 25/ 6
Nasipsiz, çaresiz, zavallı.

Döşegüm toprağ u örtüm
havâdur / Cemî-i berg ü
sâzum bi-nevâdur

bi-niş: *Dikensiz.*

→. **bi-niş:**
Mesnevi 48/ 104
Dikensiz.

Güher bi-seng ü mühre olur mı
bi-mâr / 'Asel bi-niş ü gül olur
mı bi-ğâr

biñiş: Görüş, görme kabiliyeti.

→. **biñiş:**
Mesnevi 10/ 77
Görüş, görme kabiliyeti.

Bilesin varsa sende çeşm ü
biñiş / Ki kâyim 'ışk-ıladur
âferiñiş

bir: Bir.

→. **bir:**
Gazel 1/ 13
Bir.

Bir kaçre 'afv şuyı ıla mañv olur
tamâm / 'ışyanumuz eger tolu
olursa bañr u ber

→. **bir:**
Mesnevi 1/ 39
Bir.

Ki ola bu defterüm bir tâze
bustân / Kim aña reşk ide yüz
gülistân

→. **bir:**
Mesnevi 2/ 44
Bir.

Çü insân şeklinüñ naķşını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **bir:-dür**
Mesnevi 5/ 30
Bir.

Anuñ reşkiyle 'âlem oldı dü-
ñim / Ki anda mîm birdür
bunda iki mîm

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 74
Bir.

Belâgat isleri oldı cümle 'aciz/
Bir aķşar sürece eydilmedi
hergiz

→. **bir:-dür**
Mesnevi 22/ 5
Bir.

Hemîñ birdür senüñ içündegi
dâğ / Benüm biğ durur u yok
bir yirüm sağ

→. **bir:-dür**
Mesnevi 34/ 15
Bir.

Gönül birdür ikilik şıgmañ anda
/ İki gönül ğod olmaz bir
yirinde

→. **bir:-dür**
Mesnevi 46/ 195
Bir.

Gönül birdür bir olur yâr u dil-
ber / İkilik şirkdür muñlak
bürâder

→. **bir:**
Kıt'a 1/ 5
Bir.

Ne söz ki söylene her bir
lügatda ma'nîsi / Bilâ-şek oldı
hemân lâ-ilâhe illâllah

→. **bir:**
Mesnevi 1/ 39
Bir.

Ki ola bu defterüm bir taze
bustân / Kim aña reşk ide yüz
gülistân

→. **bir:**
Gazel 1/ 13
Bir.

Bir kaṭre 'afv şuyı ıla maḥv olur
tamâm / 'iştânımız eger ṭolu
olursa baḥr u ber

→. **bir:**
Gazel 4/ 12
Bir.

Teşne-cigerdür 'adün deşneḡ
anı kândurur / Şöyle ki ider çok
odun def'ini bir kaṭre âb

→. **bir:**
Gazel 4/ 5
Bir.

'arşda kâdrun senün bağladı
bir bâr-gâh / Kuṭbdan oldı aña
miḡ şubḡdan oldı tınâb

→. **bir:**
Gazel 5/ 14
Bir.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba
süz / Bir gez eger ol ikiye
kaḥrun ide ḡitâb

→. **bir:**
Gazel 6/ 5
Bir.

Sinün saṇun hevâsını göreli şir-
i çerḡ / Dimne-mişâl korkı-y-ıla
dil-remîdedür

→. **bir:**
Gazel 6/ 17
Bir.

Her nesne bir iş için olurdu
güzide liḡ / Zâtun senün
sa'âdet için âferîdedür

→. **bir:**
Gazel 15/ 9
Bir.

Bir yılda bir olur şeref-i âfitâb
liḡ
Her gün senün yüzün şeref-i
rüzigâr olur

→. **bir:**
Mesnevi 1/ 39
Bir.

Ki ola bu defterüm bir taze
bustân / Kim aña reşk ide yüz
gülistân

→. **bir:**
Mesnevi 2/ 44
Bir.

Çü insân şeklinür naḡsını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 36
Bir.

Kelîmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan aḡıtdı

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 44
Bir.

Resül'a evvel ḡaḡ anı virdi el-
ḡaḡ / Ayı itdi bir işâretle iki şaḡ

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 87
Bir.

Nite kim ḡamze okı bir
ṭarfetü'l-'ayn / İrişdi tâ bi-evc-i
kâbe ḡavseyñ

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 62
Bir.

Bilür bunu ne kim dânende
vardur / Ki her gerdâne bir
gerdende vardur

→. **bir:**
Mesnevi 6/ 33
Bir.

Nigîninden eger bir naḡş ala
mûm / ḡitâ'ya ire fermâni
nedür Rûm

→. **bir:**
Mesnevi 5/ 37
Bir.

Var-ıdı anda bir tûṭı-yi pür-hûş
/ Benefşe gibi olmış bu söze
gûş

→. **bir:**
Mesnevi 6/ 3
Bir.

Diledi ol daḡı hem bir kıṭ'a
eyde / Anı şeh medḡine
mensûb ide

→. **bir:**
Mesnevi 7/ 8
Bir.

Ferjdün disem u Daḡḡâk-i şâñi
/ Dürüst ü râst gelmez bir
me'ânî

→. **bir:**
Mesnevi 8/ 17
Bir.

Bu gice gökden işitdüm bir
âvâz / Ki şeh medḡinde itmişdi
bunu sâz

→. **bir:**
Mesnevi 10/ 48
Bir.

Te'eşşür 'iştâdan balsa dil-i
seng / Urur ma'sûḡa idüp bir
cevhere çeng

→. **bir:**
Mesnevi 10/ 58
Bir.

Aralarında ger 'iştâ olmaydı /
İki taş bir araya gelmeyeydi

→. **bir:**
Mesnevi 10/ 61
Bir.

Heyûlî bir -idi anlarda vü şüret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

→. **bir:**
Mesnevi 11/ 1
Bir.

Başa bir gün şehin-şâh-ı
memâlik / Kim ol durur yidi
içli me mâlik

→. **bir:**
Mesnevi 11/ 25
Bir.

Bizüm-çün düzesin bir hûb
defter / Ki ola ma'ni vü lafzı şîr
ü şekker

→. **bir:**
Mesnevi 11/ 31
Bir.

Düzesin şöyle bir 'Azra vü
Vâmîk / Ki ide âb-ı ruḥ 'Azra vü
Vâmîk

→. **bir:**
Mesnevi 12/ 9
Bir.

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz
/ Ki ide zührei vâlih ol âvâz

→. **bir:**
Mesnevi 13/ 3
Bir.

Var-ıdı Çin'de bir sultân-ı dâne
/ Kim ol-ıdı kamu işde tuvânâ

→. **bir:**
Mesnevi 13/ 25
Bir.

Bir oğlı var-ıdı anuḡ adı Cemşîd
/ Ki anḡa 'âşîk-ıdı mâh u ḡurşîd

→. **bir:**
Mesnevi 14/ 64
Bir.

Nazar eyledi kaçruḡ burcına
şâh / Görüp bir mâh anda
eyledi âh

→. **bir:**
Mesnevi 14/ 95
Bir.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mânendi yok 'âlemde
hergiz

→. **bir:**
Mesnevi 14/ 29
Bir.

Akardı her yaḡa bir cüy-ı
kevşer / Olıban serv tûbj-y-ile
hem-ser

→. **bir:**
Mesnevi 14/ 49
Bir.

Uyur u düşde görür bir gülistân
/ Gül-i ter tolu ser-sebz büstân

→. **bir:**
Mesnevi 14/ 61
Bir.

Görür şeh bâğda bir kaçr-ı 'âli /
Velî ol burca ḡurşîd vâlî

→. **bir:**
Mesnevi 14/ 81
Bir.

Gözi bir âhü ammâ şîr-efgen /
Teni nesrîñ-ıdı yaḡaḡı gül-şen

→. **bir:**
Mesnevi 14/ 115
Bir.

Didi bir derde irürdi beni baḡt
/ Ki gözûme görünmez tâc-ıla
taḡt

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 131
Bir.

Bu yoldan Rüm'a bir yılda irilür
/ Velîkin emn ü rāḡatla varılır

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 175
Bir.

Oturmuş ol şunuḡ içinde bir gül
/ Gül üstinde taḡılmış taze
sünbül

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 185
Bir.

Humây üstinde gördi bir
teżervi / Ki bende itmiş-ıdı
boyi servi

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 173
Bir.

Orada gördi ki bir çeşme akar /
Ki suyu âb-ı ḡızr-ıdı ya kevşer

→. **bir:**
Mesnevi 48/ 56
Bir.

Ḳamu yâḡût u dürr-ile
muraşşa' / Oturmuş anda bir
mâh-ı muḡanna'

→. **bir:**
Mesnevi 48/ 143
Bir.

Şeker Bânû'dan içdi bir şarâbı /
Ki eridürdi ḡayâdan ol gül-âbı

→. **bir:**
Mesnevi 49/ 16
Bir.

Kemend-i zülfdan üç târ-ı
müşḡîn / Bahâ her birine bir
nâfe-i Çîñ

→. **bir:**
Mesnevi 50/ 22
Bir.

Bu çerh edvârı ider çok dürlü
destân / Dürüş sen dağı düz
bir hûb destân

→. **bir:**
Mesnevi 50/ 35
Bir.

Orada çıkdı bir cādū-yı ser-keş
/ Ki ber dem dökilür ağzından
âteş

→. **bir:**
Mesnevi 50/ 43
Bir.

Perjden virbidi bir cevķ-ı leşger
/ Ki Cemşid'e olalar anda yâver

→. **bir:**
Mesnevi 51/ 13
Bir.

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuñ üsündinde yanar iki meş'al

→. **bir:**
Mesnevi 51/ 15
Bir.

Var-ıdı ol cüşşede bir gâr-ı pür-
dūd / Ki itmişdi âsumânı dūd-
endūd

→. **bir:**
Mesnevi 51/ 43
Bir.

Diyeler olduğı için yolda bir
mâr / Yolından girü döndi işbu
bj-âr

→. **bir:**
Mesnevi 51/ 92
Bir.

Ol iki günde ol tağı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrâya yitdi

→. **bir:**
Mesnevi 51/ 95
Bir.

Bir iki gün qarâr itdi anda
Cemşid / Dil ü cânı tolu sevdâ-
yı Hürşid

→. **bir:**
Mesnevi 52/ 28
Bir.

Hâlâş ider seni bu 'ışk senden /
Pes olmağıl cüdâ bir lahza
andan

→. **bir:**
Mesnevi 52/ 37
Bir.

Gel imdi 'ışkdan bir dâsitân
yâd / İdelüm ki ola anı işiden
şâd

→. **bir:**
Mesnevi 53/ 12
Bir.

Sipâhiyla dün ü gün şâh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

→. **bir:**
Mesnevi 53/ 63
Bir.

Melik bir tığ-zen şöyle ki hürşid
/ Suvâr olmuş yil üstine adı
Cemşid

→. **bir:**
Mesnevi 53/ 75
Bir.

Bu ıdı dıvde bir resm-ile yeng /
Ki begleri ola evvel iden ceng

→. **bir:**
Mesnevi 53/ 100
Bir.

Melik barkıdı vü ol dıv-i miğ /
Yirinden şıçrayup berķ urdı bir
tığ

→. **bir:**
Mesnevi 53/ 101
Bir.

Melik budına anuñ bir kılıc urdı
/ Teninden girde-i rânını ayırdı

→. **bir:**
Mesnevi 53/ 104
Bir.

Hemân-dem düşdi dıv olup
niğün-ser / Kılıçla bir dağı urdı
anı dilâver

→. **bir:**
Mesnevi 54/ 25
Bir.

Nedür bir kirdür adıyla şeb-
tâb / Görürsin nice virür
giceler tâb

→. **bir:**
Mesnevi 55/ 2
Bir.

Seher irdi gel i mürğ-i seher-
hân / Getür cân 'âleminde
bize bir hân

→. **bir:**
Mesnevi 55/ 3
Bir.

Bize bir dâsitân eyle rivâyet /
Ki ola anda bir nâzük hikâyet

→. **bir:**
Mesnevi 55/ 4
Bir.

Bize bir dâsitân eyle rivâyet /
Ki ola anda bir nâzük hikâyet

→. **bir:**
Mesnevi 55/ 31
Bir.

Bugün kopup durur uş bir
cemā'at / Kamusunıñ işi zerķ u
sanā'at

→. **bir:**
Mesnevi 56/ 24
Bir.

İrişdi bañr-ı Rüm'a iki günde /
Bir ulu deyr pjdā oldı anda

→. **bir:**
Mesnevi 56/ 27
Bir.

Girüp deyre görür bir pjr rāhib
/ Zāmiri rüşen ü efkārı şâyıb

→. **bir:**
Mesnevi 56/ 59
Bir.

Bir ulu bañrdur gerdün-ı
gerdān / Ki kurtılmaz kimesne
andan ten-āsān

→. **bir:**
Mesnevi 56/ 64
Bir.

'acab deryā kamu hüşgü vü
tengü / Bir adımda bulınur bir
pelengi

→. **bir:**
Mesnevi 56/ 66
Bir.

Didi şah girü ki i pjr-i
hiredmend / Ticāret ne gerek
vir baña bir pend

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 40
Bir.

Hemjn bes şāhid ü bir kaç
gülāmı / Bir ay yöridi keştiler
tamāmı

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 43
Bir.

Qarañu gice bir yıl kopdı nā-
gāh / Ki depredürdi kühı şöyle
kim gāh

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 59
Bir.

Velj bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dañı devlet
ü baht

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 66
Bir.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümñid / Hemjn bir tahta-y-ıla
qaldı Cemşid

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 79
Bir.

Velj bir bñşe irdi teng ü tārjk /
Şehün göñli gibiydi yolu tārjk

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 94
Bir.

Melik ğark-ābdan olmağa imjn
/ Yaluñuz bir gemide oldı sākin

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 57
Bir.

İrişdi bir gişiyeye adı hācib / Ki
Fağfür itmiş-idi anı hācib

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 67
Bir.

Habar irişdi kim bir kār-vān uş
/ Gelür cinden kıılır derya gibi
cüş

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 106
Bir.

Belāsın ejdehā vü divün aña /
Didi bir resm-ile kim kaldı taña

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 127
Bir.

Hıñā'nun bir metā'ı hūblardur /
Kamunun dudağı la'l u dişi dür

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 150
Bir.

Melik der-gāhına geldi oturdı /
Bişirdüp öñine bir hon getürdi

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 27
Bir.

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tāb / Düzer ol bir sıñekden
şehd ü cüllāb

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 28
Bir.

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tāb / Düzer ol bir sıñekden
şehd ü cüllāb

→. **bir:**
Mesnevi 3/ 59
Bir.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ için döner durmaz
bu nā-çār

→. **bir:**
Mesnevi 13/ 10
Bir.

Alamaz mülki zulm-ıla veljkin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sākin

→. bir:

Mesnevi 13/ 12

Bir.

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem' / Bu iki nice ola bir yirde
cem'

→. bir:

Mesnevi 13/ 21

Bir.

Olurdi arslan-ıla bir yirde āhū /
'uqāb u sunkur-ıla uçardı tjhū

→. bir:

Mesnevi 14/ 1

Bir.

Melik-zāde görüp bir gün
bahārı / Ki pūr la'l itmiş-idi
lālezārı

→. bir:

Mesnevi 14/ 7

Bir.

Şeh için buldılar bir taze gül-
şen / Gül ü lāle çırāğı-y-ıla
rüşenği ıla rüşen

→. bir:

Mesnevi 14

/1

Bir.

Melik-zāde görüp bir gün
bahārı / Ki pūr la'l itmiş-idi
lālezārı

→. bir:

Mesnevi 14/ 53

Bir.

Çatında çeşmenün bir serv
bitmiş / Uzanup kāmēti tūbīye
yitmiş

→. bir:

Mesnevi 15/ 7

Bir.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur

nişanı / Ne diyem ki ol durur
rāz-ı nihānj

→. bir:

Mesnevi 15/ 11

Bir.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. bir:

Mesnevi 15/ 29

Bir.

Aradan duydu bir gışı bu hālı /
Mey itdi didi buña bu zevālı

→. bir:

Mesnevi 16/ 5

Bir.

Geliben her biri anda bir
hikāyet / İde bir dürlü pend
aşa rivāyet

→. bir:

Mesnevi 30/ 13

Bir.

Görjül bir pādīşāhdur ki aşā
fermān / İdemedi idemez hiç
sultān

→. bir:

Mesnevi 31/ 6

Bir.

Yörürdi āh idüp ol bāğ içinde /
Nite kim lāle derd ü dāğ içinde

→. bir:

Mesnevi 31/ 25

Bir.

Şeker adlu var-ıdı bir perestār
/ Ki şāha muṭrib-idi hem serā-
dār

→. bir:

Mesnevi 32/ 3

Bir.

İrişdi aşā bir vecd-i ciger-süz /
Ki odda dağı olmaz ol kadar
söz

→. bir:

Mesnevi 33/ 7

Bir.

Otur bir gül-ruḡ ıla gülsitānda /
Mey-i gül-reng nūş it
būsitānda

→. bir:

Mesnevi 33/ 9

Bir.

Yapış bir gül-ruḡ etegine
muḡkem / Degülseñ hūşklikde
hāreden kem

→. bir:

Mesnevi 33/ 14

Bir.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bād / Bize bir dāsītān kim
olavuz şād

→. bir:

Mesnevi 34/ 6

Bir.

Dimāğında şehūñ çün oldı
vırān / Girüp bir künce ol gene
oldı penhān

→. bir:

Mesnevi 34/ 7

Bir.

Giriben bir karanu teng künce
/ Oturdu teng-dil eyle ki gonca

→. bir:

Mesnevi 34/ 28

Bir.

Felek āhından anuñ pür-
duḡāndur / Gözi bir baḡrdur
kim mevci kändur

→. bir:

Mesnevi 35/ 29

Bir.

Göñül bir gişiye itmiş durur
germ / Ki anı izhâr itmege
komez şerm

→. **bir:**
Mesnevi 35/ 36
Bir.

Göñülden hergiz olmaz 'ışk
zâyil / Meger bir 'ışk dağı ola
hâşıl

→. **bir:**
Mesnevi 35
/41
Bir.

Ne kim hüşn ehli var-ıdı
Hıñd'a / Kamusin cem' idelüm
bir arada

→. **bir:**
Mesnevi 35/ 71
Bir.

Bir a'lâ kaçırda şâh-ıla Cemşid /
Oturmışdı şanasın mâh u
hüşid

→. **bir:**
Mesnevi 35/ 127
Bir.

Var-ıdı bir muğannî şib-ğabgab
/ Şeker-nâm u şeker-çavl ü
şeker-leb

→. **bir:**
Mesnevi 38/ 8
Bir.

Benefşe 'ömr ahvâlini görmüş /
Bir ayağı üzre istiğfâra tırmış

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 1
Bir.

Şehün var-ıdı bir bazar-ganı /
Ki uçdan uca görmışdı cihâni

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 19
Bir.

Ki gördügince ol bir lâle-rüyü /
Semen-ber dil-beri vü müşg-
büyü

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 31
Bir.

Okıdı bir gice katına anı / Ki
şora her yirün nedür nişanı

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 45
Bir.

Velj var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 46
Bir.

Velj var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

→. **bir:**
Mesnevi 39
/53
Bir.

Bilürem kaçşerün bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdâne-i dür

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 60
Bir.

Hilâl-ıla kaşı ider muhâzât /
İder ol bir ruğ-ıla biñ şehi mât

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 63
Bir.

Yüzi bir kıbledür kim halk-ı
'âlem / Sücüd iderler aña karşı
her dem

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 87
Bir.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki aña päsübân olmışdı
Keyvân

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 89
Bir.

İletdiler beni bir büsitâna /
Orada kaçır irişmiş âsumâna

→. **bir:**
Mesnevi 39/ 91
Bir.

Oturmuş kaçırda bir hüb çihre /
Ki urur ta'na yüzi mâh u mihre

→. **bir:-i**
Mesnevi 39/ 72
Bir.

Gerek birbirine hem-tâ iki zevc
/ Hâziz olmaya biri vü biri evc

→. **bir:-i**
Mesnevi 39/ 72
Bir.

Gerek birbirine hem-tâ iki zevc
/ Hâziz olmaya biri vü biri evc

→. **bir:**
Mesnevi 40/ 39
Bir.

Nevâda it bize bir hüb destân /
Ki açılıp ola göñlümüz gülistan

→. **bir:**
Mesnevi 42/ 3
Bir.

Bizüm çün bize bir hüb
dâsitâni / Ki aña reşk ide
bağun gül-sitâni

→. **bir:**
Mesnevi 43/ 5
Bir.

Bir ulu dürc tolu la'l ıla zer /
Şaçup hâk itdi la'l ü zerr ü ziver

→. **bir:**
Mesnevi 43/ 43
Bir.

Bir iş itme ki sonuçı peşimân /
Olasın u bulunmaya aña
dermân

→. **bir:**
Mesnevi 43/ 49
Bir.

Bir iş işle ki olmağıl peşimân /
Ki itmez nef' sonra olmak
perişân

→. **bir:**
Mesnevi 43/ 77
Bir.

Sefer gerçi bir işdür ki haţar-
nâk / Çü nef'i var haţardan
eyleme bâk

→. **bir:**
Mesnevi 43/ 83
Bir.

Ne durur 'işk bir bâzâr-ı cândur
/ Ki anda baş ile cân
râyigândur

→. **bir:-i**
Mesnevi 43/ 90
Bir.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz dağı yarın u
biri gün

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 33
Bir.

Hemîn bir kılıcâdur var-ısa cânı
/ Aña cehd it ki 'işk üzmeğe anı

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 43
Bir.

Bir esterde iki hevdec ber-â-
ber / Nite kim çerhde dürc-i
dû-peyker

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 156
Bir.

Yidi gün kaç' idiben menâzil /
Sekizinde oldılar bir yirde nâzil

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 170
Bir.

Tavaf iderken ol şahrâyı sultân
/ İrakdan gördi bir bâğ u
gülistân

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 206
Bir.

Dutup durur perîler bu diyârı /
Bunuñ bir hûb kızdur şehriyârı

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 212
Bir.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yakın bil her birisi bir perîdir

→. **bir:**
Mesnevi 46/ 247
Bir.

Bir ağac üsdine pîrüzeden taht
/ Koyuban çıkdı hatun-ı cüvân-
baht

→. **bir:-i**
Mesnevi 46/ 126
Bir.

Gider-iken iki yol oldı rüşen /
Biri sağdan biri şoldan
mu'ayyen

→. **bir:**
Mesnevi 47/ 1
Bir.

Gel i muţrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. **bir:**
Mesnevi 47/ 61
Bir.

Çün ola vaqtumuz bir hoş
hikâyet / İdelüm 'işk babından
rivâyet

→. **bir:**
Mesnevi 48/ 77
Bir.

Ki bu bir iş durur gâyetde
müşkil / Ciger kınyıla olur'olsa
hâşıl

→. **bir:-i**
Mesnevi 48/ 36
Bir.

İki dürlü kiremitle ser-â-ser /
Yapılmışdı biri nukre biri zer

→. **bir:**
Mesnevi 49/ 19
Bir.

Ne vaqtın ki ola bir iş saña
düşvâr / Bu üçden oda ço ol
demde bir târ

→. **bir:**
Mesnevi 49/ 20
Bir.

Ne vaqtın ki ola bir iş saña
düşvâr / Bu üçden oda ço ol
demde bir târ

1→. **bir:-i**
Mesnevi 49/ 11
Bir.

Biri hâher olup biri bürâder /
Bir arada karşıdı âb u âder

→. **bir:**
Mesnevi 50/ 13
Bir.

Harîf it gendüzünge bir nigârı /
Ki unitdura sağa ol nev-bahârı

→. **bir:**
Mesnevi 50/ 53
Bir.

Irakdan oldı bir küh âşikâra /
Nebâti yok ser-â-ser seng ü
hârâ

→. **bir:**
Mesnevi 51/ 93
Bir.

Bulup şahrâda bir hoş
mürğzârı / İderdi anda dürlü
mürğ zârı

→. **bir:**
Mesnevi 52/ 14
Bir.

Gözün aç i'tibâr-ıla nazâr it /
Gelür-iken elünnden bir hüner it

→. **bir:**
Mesnevi 52/ 25
Bir.

Düriş sen dağı ol bir hûba
meftûn / Ki olasin zülf-i
zencîrine meftûn

→. **bir:**
Mesnevi 52/ 14
Bir.

Gözün aç i'tibâr-ıla nazâr it /
Gelür-iken elünnden bir hüner it

→. **bir:**
Mesnevi 53/ 61
Bir.

Didiler dıve kim bir cem'-i
leşger / Gelüpdür âdamjlerden
ber-â-ber

→. **bir:**
Mesnevi 56/ 45
Bir.

Yidi kevkib ki bir yirde dirile /
Hamel burcında çura birbiriyle

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 7
Bir.

Eyit 'âşıklarun bir kışşasını /
Bize şerh eylegil hem guşşasını

→. **bir:**
Mesnevi 58/ 37
Bir.

Melik oturdı bir keştide tenhâ
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mecrâ

→. **bir:**
Mesnevi 59/ 7
Bir.

Hikâyet it bize bir dâsitânı / Ki
ide ol hacil bin gül-sitânı

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 40
Bir.

Oradan Nâz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola iletđi vü şaldı

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 82
Bir.

Olara karşı vardı şâh u hâcib /
İrişdi bir yire mâtlüb u tâlib

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 122
Bir.

Melik Fağfûr anda şâhib-i tâc /
Gelür her şehrden bir gün aña
bâc

→. **bir:**
Mesnevi 60/ 146
Bir.

Hâyâ ıla edeb hem cûd u tâcir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zâhir

bir arada: Beraber.

→. **bir arada:**
Mesnevi 37/ 4
Beraber.

Etibbâ kim var-ıdı ol yörede /
Getürdiler kâmusın bir arada

→. **bir arada:**
Mesnevi 49/ 12
Birlikte.

Biri hoher olup biri bürâder /
Bir arada çarışdı âb u âzer

→. **bir arada:**
Mesnevi 14/ 72
Beraber.

Benefşe destinünj altında ter
gül / Bir arada semenle tâze
sünbül

→. **bir arada:**
Mesnevi 35/ 40
Beraber.

Ne kim hüs'n ehli var-ıdı
Hıfâd'a / Kâmusın cem' idelüm
bir arada

bir araya: Birlikte, yan yana,
bir arada.

→. **bir araya:**
Mesnevi 35/ 44
*Birlikte, yan yana, bir
arada.*

Dudağı gönca-i gül serv-kamet
/ Getürelüm bir araya
tamâmet

bir araya gel-: Toplanmak.

→. **bir araya gel-:** -me, -y, -e, -y, -di

Mesnevi 10/ 58
Toplanmak.

Aralarında ger 'ışk olmayaydı / İki taş bir araya gelmeyeydi

bir bir: Tek tek, Birer birer.

→. **bir bir:**
Mesnevi 14/ 41
Tek tek, Birer birer.

Mey içen bir bir ol resme ki encüm / Şabâhın encümenden oldılar güm

→. **bir bir:**
Mesnevi 35/ 76
Tek tek, Birer birer.

Olaruñ kâmusın bi't-ıavlî ve'l-'arz / Melik Cemşîd'e bir bir itdiler 'arz

→. **bir bir:**
Mesnevi 39/ 105
Tek tek, Birer birer.

Didi bir bir bahâsın eyle ta'yîn / Ticâretde bu durur resm ü âyîn

→. **bir bir:**
Mesnevi 42/ 25
Tek tek, Birer birer.

İdeyim saña ben bir bir hikâyet / Anı kim başa itdiler rivayet

→. **bir bir:**
Mesnevi 48/ 21
Tek tek, Birer birer.

Görîben şems tîğîn bir bir encüm / Yir altına girîben oldılar güm

bir biri: Birbiri.

→. **bir biri:** -n, -e
Mesnevi 10/ 63
Birbiri.

Girü bir birine olmışdı 'âşık / Heyûlî olduğı-y-içün muvâfık

→. **bir biri:** -n, -i
Mesnevi 49/ 25
Birbiri.

Biri birini kuçdı iki peyker / Diyeydün bu meh ü ol mihr-i hâver

→. **bir biri:** -n, -e
Mesnevi 60/ 59
Birbiri.

Ol iki bir birine kim irişdi / Bununla ol anuñla bu görîşdi

→. **bir biri:** -n, -e
Mesnevi 10/ 69
Birbiri.

Bular birbirine olduğı ihtimâlet / Heyûlî birliğine ider delâlet

→. **bir biri:** -n, -e
Mesnevi 39/ 71
Birbiri.

Gerek birbirine hem-tâ iki zevc / Hâzîz olmaya biri vü biri evc

→. **bir biri:** -y, -le
Mesnevi 56/ 46
Birbiri.

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile / Hâmel burcında çura birbiriyle

bir dem: Bir an.

→. **bir dem:**
Mesnevi 10/ 79
Bir an.

Cihânda olmadum bj 'ışk bir dem / Anuñ çün olmışam 'İsî'ye hem-dem

→. **bir dem:**
Mesnevi 28/ 11
Bir an.

Saña dañı irse derd-i 'ışk bir dem / Benefşe gibi olaydı kâmetün hâam

→. **bir dem:**
Mesnevi 35/ 12
Bir an.

Bu hâli terk it dir gendüzünj / Görelüm bir dem ol kütlu yüzünj

→. **bir dem:**
Mesnevi 46/ 287
Bir an.

Müşerref olavuz sinünle bir dem / Göñülü yüzünj nürî ide hurrem

→. **bir dem:**
Mesnevi 50/ 2
Bir an.

Nefes urdı i sâkî şubh-ı şâdık / Aña sen dañı ol bir dem muvâfık

→. **bir dem:**
Mesnevi 50/ 36
Bir an.

Orada çıkdı bir cādū-y-ı ser-keş / Ki bir dem dökilür ağzından âteş

→. **bir dem:**
Mesnevi 55/ 5
Bir an.

Ki vire göñlümüze bir dem ârâm / İde 'aql u bu nefsi-i ser-keşi râm

→. **bir dem:**
Mesnevi 60/ 174
Bir an.

Degülseñ bu iki otdan dañı
kem / Elünđen cām-ı la'lı koma
bir dem

bir dürlü: Bir çeşit.

→. **bir dürlü:**
Mesnevi 16/ 6
Bir çeşit.

Geliben her biri anda bir
hikâyet / İde bir dürlü pend
aña rivâyet

bir gez: Bir kere, bir kez.

→. **bir gez:**
Gazel 5/ 14
Bir kere, bir kez.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba
süz / Bir gez eger ol ikiye
kahruñ ide hîţâb

bir gün: Bir gün, bir zaman.

→. **bir gün:**
Gazel 11/ 14
Bir gün, bir zaman.

Firâkuñda senüñ bî-ğadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedüñ raħm idüp bir gün ki
nicesin i miskîñüm

→. **bir gün:**
Mesnevi 14/ 1
Bir gün, bir zaman.

Melik-zâde görüp bir gün
bahârı / Ki pür la'lı itmiş-idi
lâlezârı

bir iki: Biraz, birkaç.

→. **bir iki:**
Mesnevi 59/ 2
Biraz, birkaç.

Ƙamer devridür i Ƙumrî-yı
dem-sâz / Nevâda râst it bir iki
dem sâz

bir iki dem ol-: Biraz vakit
geçirmek.

→. **bir iki dem ol-:-alum**
Mesnevi 48/ 5
Biraz vakit geçirmek.

Olalum anuñ-ıla bir iki dem /
Ola kim bizüm-ile ola hem-
dem

bir it-: Tek bir parça haline
getirmek.

→. **bir it-:-di**
Mesnevi 51/ 56
*Bir etmek, tek bir parça
haline getirmek.*

Kemandan çün Ƙazâ oƘını atdı
/ Yılanuñ iki eñeğini bir itdi

bir kaç: Biraz, birkaç.

→. **bir kaç:**
Mesnevi 14/ 45
Biraz, birkaç.

Melik Ƙaldı vü bir kaç Ƙulları
hem / Ki şâhuñ hâlvetinde
anlardı maħrem

→. **bir kaç:**
Mesnevi 38/ 31
Biraz, birkaç.

Ƙarîf it kendüñe bir kaç zarîfî /
Ki olmaya bu 'âlemde Ƙarîfî

→. **bir kaç:**
Mesnevi 56/ 16
Biraz, birkaç.

Bulup ol yiri ber-emn ü
selâmet / Orada itdi bir kaç
gün iƘâmet

→. **bir kaç:**
Mesnevi 58/ 39
Biraz, birkaç.

Hemñ bes şâhid ü bir kaç
ğulâmı / Bir ay yöridi keşîler
tamâmî

→. **bir kaç:**
Mesnevi 60/ 161
Biraz, birkaç.

Gel i bülbül girü bir kaç hikâyet
/ Bize gülzârdan itgil rivâyet

bir nefes: Bir an.

→. **bir nefes:**
Gazel 17/ 3
Bir an.

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdügüm
belâya ola-y-ıdı mübtelâ

→. **bir nefes:**
Mesnevi 23/ 6
Bir an.

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hâle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. **bir nefes:**
Mesnevi 31/ 30
Bir an.

Didi Cemşîd'e kim gelgil
varalum / Sarâya bir nefes şâd
oturalum

→. **bir nefes:**
Mesnevi 31/ 33
Bir an.

Ne hâşıl ki olmaya bu bir nefes
şâd / Anı dâde Ƙoma(ya) kim
ola yâd

→. **bir nefes:-dür**
Mesnevi 31/ 31
Bir an.

Bu dünyâ kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa dañı
olmaz hevesdür

bir ol-: Tek parça halinde
olmak, bir olmak.

→. **bir ol:-a**
Mesnevi 46/ 9
*Tek parça halinde olmak,
bir olmak.*

Vay ol gişiye kim bir ola yarı /
Anı da ala elinden rüzigârı

→. **bir ol:-ur**
Mesnevi 46/ 195
*Tek parça halinde olmak,
bir olmak.*

Göñül birdür bir olur yâr u dil-
ber / İkilik şirkdür muṭlak
bürâder

→. **bir ol:-ur**
Gazel 15/ 9
*Tek parça halinde olmak,
bir olmak.*

Bir yılda bir olur şeref-i âfitâb
lık / Her gün senüñ yüzüñ
şeref-i rüzigâr olur

bir tâze gül-şen: Yeni açılmış
bir gül bahçesi.

→. **bir tâze gül-şen:**
Mesnevi 14/ 7
*Yeni açılmış bir gül
bahçesi.*

Şeh için buldılar bir tâze gül-
şen / Gül ü lâle çırâğı-y-ıla
rüşenğı ıla rüşen

bir ton: Çok fazla, binlerce.

→. **bir ton:**
Gazel 6/ 5
Deyim
Çok fazla, binlerce.

Bir ton durur muḥâlifünğüñ
boyına kim dürüst / Ki ol
kılıcuñ boyına ber-â-ber
bürjüdedür

bir yir: Bir yer, herhangi bir
yer.

→. **bir yir:-i, -n, -de**
Mesnevi 34/ 16
Bir yer, herhangi bir yer.

Göñül birdür ikilik şıgmaz anda
/ İki göñül ḥod olmaz bir
yirinde

bir yirde ol-: Herhangi bir
yerde birlikte bulunmak.

→. **bir yirde ol:-de-ur, -dı**
Mesnevi 13/ 21
*Herhangi bir yerde birlikte
bulunmak.*

Olurdu arslan-ıla bir yirde âhû /
'ukâb u sunḡur-ıla uçardı tñhû

bı-reng: Renksiz.

→. **bı-reng:**
Mesnevi 39/ 15
Renksiz.

Niçe kim naḡşa resm ururdu bı-
reng / Ḥayâdan şu olurdu naḡş-
ı Erjeng

biri: Biri, bir tanesi.

→. **biri:-si**
Mesnevi 6/ 25
Biri, bir tanesi.

Birisinde itdi ḡaḡ ḡatm-ı risâlet
/ Birisinde daḡı ḡatm-ı iyâlet

→. **biri:-si**
Mesnevi 6/ 26
Biri, bir tanesi.

Birisinde itdi ḡaḡ ḡatm-ı risâlet
/ Birisinde daḡı ḡatm-ı iyâlet

→. **biri:-si**
Mesnevi 6/ 27
Biri, bir tanesi.

Birisi oldu 'arabdan tâ ebed
mâh / Birisi oldu 'acemden
cävjdân şâh

→. **birisi:-si**
Mesnevi 6/ 28
Biri, bir tanesi.

Birisi küfrden dñni itdi âzâd /
Birisi 'adl-ıla mülki itdi âbâd

→. **biri:-n, -e**
Mesnevi 35/ 88
Biri, bir tanesi.

Egerçi ḡüb durur cümle bu
ḡayl / Benüm göñlüm birine
eylemez meyl

→. **biri:-si, -n, -e**
Mesnevi 35/ 86
Biri, bir tanesi.

İdelüm 'arza kim göre bunu dil
/ Ola kim birisine ola mâyil

→. **biri:-si, -n, -e**
Mesnevi 35/ 106
Biri, bir tanesi.

Ḳamu göñülde oldu 'ışk ḡaşıl /
Velj her biri birisine mâyil

→. **biri:-y, -le**
Mesnevi 35/ 78
Biri, bir tanesi.

Ḳamusına nazar eyledi lñkin /
Biriyle olmadı göñli sâkin

→. **biri:-si**
Mesnevi 46/ 133
Biri, bir tanesi.

Bu birisi daḡı Rüm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylık olur ol

→. **biri:-ni**
Mesnevi 58/ 10
Biri, bir tanesi.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlâm / Bize itgil bugün birini
i'lâm

→. **biri:-si, -n, -de**
Mesnevi 58/ 34
Biri, bir tanesi.

İki yüz keşti anda bu'dılar rāst
/ Ki yoğ-ıdı birisinde kem ü
kast

→. **birî:-sin**

Mesnevi 60/ 7
Biri, bir tanesi.

Ol üç tilün birisin oda şaldı / Ki
dermānını derdün anda buldı

birle: İle, edatı.

→. **birle:**

Mesnevi 11/ 63
İle, edatı.

Nizāmı birle Selmān t̄arzına uş
/ Bu defter nazm oldu dürr-ile
hoş

birlik: Bir ve tek olma.

→. **birlik:-ü, -ne, -dür**

Kit'a 3/ 12
Bir ve tek olma.

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığına birliğinedür
şühüd

→. **birlik:-i, -n, -e, -dür**

Mesnevi 2/ 102
Bir ve tek olma.

Şerādan her ne kim var tā
şüreyyā / Anuñ birliğinedür
cümle güya

→. **birlik:-i, -n, -e**

Mesnevi 10/ 70
Bir ve tek olma.

Bular birbirine olduğı ihtimālet
/ Heyülü birliğine ider delālet

bjrūn ol-: Hariç olmak.

→. **bjrūn ol-:-up**

Mesnevi 35/ 51
Hariç olmak.

Olup Çin bütleri ez-perde bjrūn
/ Be-'azm-i bezm-i eyvān-ı
Hümāyūn

bj-rūz: Nasipsiz, kısmetsiz.

→. **bj-rūz:-ı, -dı**

Mesnevi 46/ 63
Nasipsiz, kısmetsiz.

Hümāyūn demde kim bj-rūz-ıdı
rūz / Yöridi Rūm'a Hürşid-i dil-
efrūz

bj-şabr ol-: Sabırsız olmak.

→. **bj-şabr ol-:-a, -sın**

Mesnevi 19/ 30
Sabırsız olmak.

Bu kāmııyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bj-şabr
olasın sen

bisāt: Döşeme, kilim, halı.

→. **bisāt:**

Gazel 4/ 3
Döşeme, kilim, halı.

Gāh elün feyzi-le hāk muraşşa'
bisāt / Gāh yolun tozi-la çerh
mu'anber niķāb

bj-seng: Taşsız.

→. **bj-seng:**

Mesnevi 48/ 103
Taşsız.

Güher bj-seng ü mühre olur mı
bj-mār / 'Asel bj-niş ü gül olur
mı bj-hār

bjşezar: Ormanlık, meşelik.

→. **bjşezar:**

Mesnevi 60/ 126
Ormanlık, meşelik.

Hıtā iklimi bj-hadd ü kerāndur
/ Ne kim eydürler-ise
bjşezardur

bisle-: Beslemek.

→. **bisle:-dük**

Mesnevi 46/ 73
Beslemek.

Gül-idün bisledük k̄anumla sini
/ Yil aldı vü qodı bj-berg bini

bi'smi'l-lah: Allah'ın adıyla.

→. **bi'smi'l-lah:**

Gazel 13/ 9
Allah'ın adıyla.

Gözün cānum diler bi'smi'l-lah
uş cān / Zehi cān kim ola
cānāna merğüb

→. **bi'smi'l-lah:**

Gazel 17/ 10
Allah'ın adıyla.

'İşkuñ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. **bi'smi'l-lah:**

Mesnevi 58/ 38
Allah'ın adıyla.

Melik oturdu bir keşti-de tenhā
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mecrā

biş:

→. **biş:**

Mesnevi 1/ 33
Beş.

Ger ol biş genc düzdiyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

bişe: Orman.

→. **bişe:**

Mesnevi 58/ 79
Orman.

Velj bir bişe irdi teng ü t̄ariķ /
Şehün göñli gibiydi yolu t̄ariķ

→. **bj̇se:-de**

Mesnevi 60

/3

Orman.

Melik kalmış idi ol bjšede
tenhâ / Ki hâli n'olsar degüldi
pjdâ

bj̇-şek: Şüphesiz, kesinlikle.

→. **bj̇-şek:**

Mesnevi 19/ 12

Şüphesiz, kesinlikle.

Ne şuyı var bu dolabun ki ahar
/ Selâtin kanıdur bj̇-şek ser-â-
ser

→. **bj̇-şek:**

Mesnevi 47/ 25

Şüphesiz, kesinlikle.

Sağa senlik belâdur bj̇-şek âfet
/ Gider bâdeyle senden bu
meĥâfet

→. **bj̇-şek:**

Mesnevi 52/ 31

Şüphesiz, kesinlikle.

Eger rübâh ise bj̇-şek olur şır /
Gözine çöpce gelmez tır ü
şimşır

bişirt:- Pişirtmek.

→. **bişirt:-**

Mesnevi 60/ 150

Pişirtmek.

Melik der-gâhına geldi oturdu /
Bişirdüp öñine bir ĥon getürdi

bj̇-şübhe: Şüphesiz, kesinlikle

→. **bj̇-şübhe:**

Mesnevi 2/ 30

Şüphesiz, kesinlikle.

Felekde var melek yirde daĥi
hem /Ki aña hemtâ durur bj̇-
şübhe âdem

bit:- Ortaya çıkmak, yetişmek.

→. **bitmiş:-miş**

Mesnevi 14/ 53

Ortaya çıkmak, yetişmek.

Ķatında çeşmenün bir serv
bitmiş / Uzanup kâmeti tûbiye
yitmiş

→. **bit:-mez**

Mesnevi 41/ 21

*Sona ermek,
tamamlanmak.*

Gişinün meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dâne
bitmez

→. **bit:-mez**

Mesnevi 41/ 22

*Sona ermek,
tamamlanmak.*

Gişinün meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dâne
bitmez

→. **bit:-er, -di**

Mesnevi 14/ 3

*Filizlenip topraktan
dışarıya çıkmak, yeşermek,
yetişmek, büyümek.*

Ter olıban biterdi ĥâreden gül
/ Cihân tölmiş-ıdı âvâz-ı bülbül

bj̇-terk-i cān ol:- Canından

vazgeçmek.

→. **bj̇-terk-i cān ol:-maz**

Gazel 10/ 4

Canından vazgeçmek.

Eger cānâna irişmek dilerseñ
terk-i cān eyle / Ki bu 'ışk işi bir
ışdür kim ol bj̇-terk-i cān olmaz

bi't-tavli ve'l-'arz: (?).

→. **bi't-tavli ve'l-'arz:**

Mesnevi 1/ 63

(?).

Cihânda adıdur bi't-tavli ve'l-
'arz / Ki es-sultân ü zıllu'llâhı
fi'l-arz

→. **bi't-tavli ve'l-'arz:**

Mesnevi 35/ 75

(?).

Olaruñ kamasın bi't-tavli ve'l-
'arz / Melik Cemşid'e bir bir
itdiler 'arz

→. **bi't-tavli v'el-'arz:**

Mesnevi 60/ 112

Ayet

(?).

Bilürem kim bilürsin it baña
'arz / Nedür miĥdâr-ı Çın bi't-
tavli v'el-'arz

bitür:- Bitirmek, sona
erdirmek.

→. **bitür:-ür**

Gazel 5/ 3

Luĥfün neşimi bitürür oddan
ñjüferi / Ķahruñ semümü
lücce-i deryâyı ider serâb

→. **bitür:-ür**

Mesnevi 3/ 24

Bitirmek, sona erdirmek.

Ķuru ağaçdan virür ĥurmâ-y-ı
ter ol / Ķamışdan daĥi bitürür
şeker ol

→. **bitür:-e**

Mesnevi 41/ 28

Bitirmek, sona erdirmek.

Eger olur-ısañ sen baña hem-
râh / 'inâyetle işi bitüre Allah

→. **bitür:-em**

Mesnevi 41/ 40

Bitirmek, sona erdirmek.

Ne-y-ise yoldaşuñ haqqı
yitürem / Ne iş kim buyurur-
isañ bitürem

→. **bitür**:-e, -sin

Mesnevi 41/ 52

Bitirmek, sona erdirmek.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

bj-vefâ: Vefasız.

→. **bj-vefâ:**

Mesnevi 20/ 3

Vefasız.

Didi kim bj-vefâ durur zamâne
/ Cefâsına anuñ yoqdur gerâne

→. **bj-vefâ**:-dur

Mesnevi 33/ 11

Vefasız.

Cihâni çün bilürsin bj-vefâdur /
Anuñ çün renc çekmek ne
revâdur

bj-vefâlik: Vefasızlık.

→. **bj-vefâlik**:-i, -n, -i

Mesnevi 38/ 11

Vefasızlık.

Cihânuñ bj-vefâlığını lâle /
Biliben düşdi elinden piyâle

biz: Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

→. **biz:**

Gazel 1/ 5

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Biz küşş-ile hâzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidâyetünji bize râh-ber

→. **biz**:-i

Mesnevi 1/ 10

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bize pâ-benddür tab'-ı heyûlî /
Bizi anlardan hâlâş eyle i mevlî

→. **biz**:-e

Mesnevi 1/ 2

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

İlâhî senden isderüz 'inâyet /
Bize rûzî eyle tevfiğ ü hidâyet

→. **biz**:-e

Mesnevi 1/ 6

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Gidergil aradan benlik hiçâbın
/ Bize tevhiçdüñ elye feth-i
bâbın

→. **biz**:-e

Mesnevi 1/ 9

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bize pâ-benddür tab'-ı heyûlî /
Bizi anlardan hâlâş eyle i mevlî

→. **biz**:-e

Mesnevi 9/ 29

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Seherden çün bize irdi beşâret
/ Felekden tahtına oldı işâret

→. **biz**:-e

Mesnevi 15/ 22

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yâr / Bize di adı tâ ki
olam taleb-kâr

→. **biz**:-e

Mesnevi 1/ 15

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bize pişe durur cürm-ile 'işyân
/ Saña 'âdet durur 'afv-ıla
ğufrân

→. **biz**:-üm

Mesnevi 1/ 17

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Hağâ durur bizüm işümüz ü
sehv / Kâmusın luţfuñ-ıla
eylegil 'afv

→. **biz**:-de

Mesnevi 1/ 19

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Saña irmege bizde tüşe-i râh /
Yiter ...

→. **biz**:-e

Mesnevi 1/ 21

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bize göster nedür toğrı tarîkat
/ Bize göster nedür toğrı
tarîkat

→. **biz**:-e

Mesnevi 1/ 22

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bize göster nedür toğrı tarîkat
/ Bize ta'lim it 'ilm-i haqqikat

→. **biz**:-üm

Mesnevi 1/ 23

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bizüm cânumuzı it maţla'-ı nûr
/ Bu muţlim göñlümüzü
menba'-ı nûr

→. **biz**:-e

Mesnevi 1/ 25

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Hidâyet vir bize fazlunla hayra
/ Gözümüzi dağı bağdurma
ğayra

→. **biz:-i**

Gazel 1/ 2

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

İ hâlîk-ı hâlâyîk u i vâhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremün şuyıyla şuvar

→. **biz:-e**

Gazel 1/ 3

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Şâbün-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerân şu var

→. **biz:-e**

Gazel 1/ 6

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Biz küşîş-ile hâzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidâyetünj bize râh-ber

→. **biz:-e**

Gazel 1/ 12

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bu tab' zulmetinde alamaz nûr
gönlümüz / Sen idesin nazar
germ-ile bize meger

→. **biz:-üm**

Mesnevi 11/ 25

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bizüm-çün düzesin bir hûb
defter / Ki ola ma'nî vü lafzı şîr
ü şekker

→. **biz:**

Mesnevi 14/ 135

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Didiler ne diyelüm biz anağa /
Didi nedür diyisersiz vay ağa

→. **biz:-e**

Mesnevi 33/ 14

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bâd / Bize bir dâsitân kim
olavuz şâd

→. **biz:-e**

Mesnevi 40/ 39

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Nevâda it bize bir hûb destân /
Ki açılıp ola gönlümüz gülistan

→. **biz:-e**

Mesnevi 41

/54
*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Atağ ger Kayser'e virbiye in'âm
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ârâm

→. **biz:-e**

Mesnevi 42/ 3

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bizüm çün bize bir hûb
dâsitânı / Ki ağa reşk ide
bağun gül-sitânı

→. **biz:**

Mesnevi 43/ 41

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Gidesin hasret-ile biz çalavuz /
Dege mülk ayruğa çün biz
ölevüz

→. **biz:**

Mesnevi 43/ 42

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Gidesin hasret ile biz çalavuz /
Dege mülk ayruğa çün biz
ölevüz

→. **biz:-üm, -le**

Mesnevi 44/ 42

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Didi oğlına kim i nûr-ı dîde / Çü
olmazsın bizümle âremîde

→. **biz:-i**

Mesnevi 46/ 283

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bizi bigâne şanma i yigâne /
Senüñüz biz serây u bağ u
hâne

→. **biz:**

Mesnevi 46/ 284

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Bizi bigâne şanma i yigâne /
Senüñüz biz serây u bağ u
hâne

→. **biz:-üm**

Mesnevi 46/ 286

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Çadem başar-ısağ eyvânumuza
/ Ola şükrâne bizüm cânumuza

→. **biz:-i**

Mesnevi 48/ 1

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Perî-ruh okımış bizi sarây /
Nedür tedbjr fikr eyle bu râyâ

→. **biz:-üm, -ile**

Mesnevi 48/ 6

*Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.*

Olalum anuñ-ıla bir iki dem /
Ola kim bizüm-ile ola hem-
dem

→. **biz:-e**
Mesnevi 48/ 11
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Perî ide bize merdümligi
muhkem / Perîden âdamı nice
ola kem

→. **biz:-den**
Mesnevi 48/ 13
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Perî penhân olur bizden
hemîşe / Degül gizlenmek
andan bize pîşe

→. **biz:-e**
Mesnevi 48/ 14
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Perî penhân olur bizden
hemîşe / Degül gizlenmek
andan bize pîşe

→. **biz:-e**
Mesnevi 53/ 28
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Nihâni geçelüm kim bilmesün
ol / Ki bulına bize geçmeklige
yol

→. **biz:-i**
Mesnevi 53/ 29
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Ṭuyar-ısa bizi bundan
geçürmez / Helâk ider bizi ol
şu içürmez

→. **biz:-e**
Mesnevi 55/ 2
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Seher irdi gel i mürğ-i seher-
hân / Getür cân 'âleminde
bize bir hân

→. **biz:-e**
Mesnevi 55/ 3
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Bize bir dâsitân eyle rivâyet /
Ki ola anda bir nâzûk hikâyet

→. **biz:-e**
Mesnevi 58/ 5
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Hikâyet it bize ahvâlini 'ışkuñ /
Rivâyet eyle ahvâlini 'ışkuñ

→. **biz:-e**
Mesnevi 58/ 8
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Eyit 'âşıklarun bir kışşasını /
Bize şerh eylegil hem guşşasını

→. **biz:-e**
Mesnevi 58
/10
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlâm / Bize itgil bugün birini
i'lâm

→. **biz:-i**
Mesnevi 58/ 62
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Yöritdi şâhı ol girdâb hayrân /
Nite kim bizi bu deryâ-y-ı
gerdân

→. **biz:-e**
Mesnevi 59/ 7
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Hikâyet it bize bir dâsitânı / Ki
ide ol hacil bin gül-sitânı

→. **biz:-e**
Mesnevi 60/ 162
Biz, birinci çokluk şahıs
zamiri.

Gel i bülbül girü bir kaç hikâyet
/ Bize gülzârdan itgil rivâyet

biz:- Bezmek.

→. **biz:-üp, -dür**
Mesnevi 46/ 13
Bezmek.

Bizüpdür ol bu cân-ıla
cihândan / Diler kim öle vü
kırtıla cândan

bizâ'at: Sermaye.

→. **bizâ'at:**
Mesnevi 11/ 61
Sermaye.

Bizâ'at gerçi kim degüldi
mevür / Velî ne çâra el-
me'muru ma'zûr

→. **bizâ'at:**
Mesnevi 56/ 67
Sermaye.

Gereklüden ne hasnâdur
bizâ'at / Didi kim var çanâ'at it
çanâ'at

→. **bizâ'at:**
Mesnevi 56/ 74
Sermaye.

Ğanî ider gişiyi künc-i çanâ'at /
Ola mı dağı bundan yig bizâ'at

bizâr: Rahatsız, küskün.

→. **bizâr:-ı, -du, -m**
Mesnevi 35/ 3
Rahatsız, küskün.

Giceler haqqı kim bîzâr-ı dum
ben / Seni emzürmekde vü
giryân-ı duş sen

bî-zâr it-: Bıktırmak,
usandırmak.

→. **bî-zâr it-: -üp**
Mesnevi 28/ 2
Bıktırmak, usandırmak.

Melik didi cihânda bini bî-zâr /
İdüp durur bu cevr-i devr-i
bed-kâr

bî-zâr ol-: Bıkmak, usanmak.

→. **bî-zâr ol-: -ıp**
Mesnevi 14/ 144
Bıkmak, usanmak.

Girü ol mâhı anıup ağladı zâr /
Ki gündüden olup dururdu bî-zâr

bizen-: Süslenmek,
donatılmak.

→. **bizen-: -ür**
Kıt'a 2/ 8
Süslenmek, donatılmak.

Nikmetünle yakılır nâr-ı cahîm
/ Raḥmetünle bizenür dâru'l-
ḥulûd

bî'z-zât: Kendi, kendisi.

→. **bî'z-zât:**
Mesnevi 2/ 104
Kendi, kendisi.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur aḥad bi'z-
zât vâhid

bol ol-: Fazla olmak.

→. **bol ol-: -ur**
Mesnevi 46/ 130
Fazla olmak.

Bu yoldan Rûm'a bir yılda irilür
/ Veljkin emn ü rāḥatla varılır

börk: Şapka, baş giyimi.

→. **börk-: -i**
Mesnevi 55/ 28
Şapka, baş giyimi.

Ki şofı eḡnine haḡ geydürüpdür
/ Deri börki başına ol urupdur

boş: Gereksiz, faydasız.

→. **boş:**
Mesnevi 58/ 12
Gereksiz, faydasız.

Egerçi 'ışk derd ü ḡuşşâ olur /
Veljkin ḡuşşası boş kışşâ olur

boy: Boy, endam.

→. **boy-: -ı, -n, -a**
Gazel 6/ 5
Boy, endam.

Bir ḡon durur muḡâlifüḡün
boyına kim dürüst / Ki ol
ḡılıcuḡ boyına ber-â-ber
bürjdedür

→. **boy-: -ı, -n, -a**
Gazel 6/ 6
Boy, endam.

Bir ḡon durur muḡâlifüḡün
boyına kim dürüst / Ki ol
ḡılıcuḡ boyına ber-â-ber
bürjdedür

→. **boy-: -ın**
Mesnevi 31/ 15
Boy, endam.

Göricek servi anuḡ boyın
anıardı / Ziyâde olur-ıdı âḡ u
derdi

→. **boy-: -ı**
Mesnevi 46/ 186
Boy, endam.

Humây üstinde görüdi bir
tezervi / Ki bende itmiş-idi
boyı servi

→. **boy-: -ı, -n, -da**
Mesnevi 53/ 97
Boy, endam.

Melik âdam boyında dîv-i
mel'ün / Minâre ḡâmet-idi
belki efzün

boya-: Boyamak.

→. **boya-: -dı**
Mesnevi 46/ 66
*Boyamak. II Ah ile göḡü
inletmek.*

Çıkıban ḡaşra çetr-i bâriḡâhı /
Boyadı göḡe ata ana âhı

böyle: Böyle, bu şekilde, buna
benzer.

→. **böyle:**
Mesnevi 10/ 22
*Böyle, bu şekilde, buna
benzer.*

Dilekleri nedür ma'sûḡ-ı ḡâyim
/ Anuḡ-içün döner (bu) böyle
dâyim

→. **böyle:**
Mesnevi 19
/14
*Böyle, bu şekilde, buna
benzer.*

Anuḡ için şafaḡ her gice
ḡandur / Ki böyle dökilibenüḡ
revândur

→. **böyle:**
Mesnevi 38/ 20
*Böyle, bu şekilde, buna
benzer.*

Bularuḡ ḡâlinı çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'atḡal oturursın

→. **böyle:**

Mesnevi 39/ 131

Böyle, bu şekilde, buna benzer.

Abîr ü 'anber olmaz böyle hoş-
bū / Meger 'İsâ'nun enfâsı ola
bu

→. **böyle:**

Mesnevi 43/ 9

Böyle, bu şekilde, buna benzer.

Gişi virbidi böyle itdi i'lâm / Ki
Rûm'a varmayınca yokdur
ârâm

→. **böyle:**

Mesnevi 46/ 119

Böyle, bu şekilde, buna benzer.

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmak / Dil ü cânun çamu
terkini urmak

böyle ol-: Böyle, bu şekilde,
buna benzer olmak.

→. **böyle ol-:**

Mesnevi 60/ 36

Böyle, bu şekilde, buna benzer olmak.

Ne diyem kim bu söz döner
dirâzi / Ki olur böyle tarîk-i 'ışk-
bâzi

boyun:

→. **boyun:-um, -a**

Mesnevi 48/ 107

Boyun.

Bu mecmû'î haşardur itmezem
bâk / Bilürem ki ulu iş olur
haşar-nâk

→. **boyun:-ı, -n**

Mesnevi 53/ 109

Boyun.

Kesüp boynın ayırdı girde-i
rânın / Yarup çarnını yire dökdi
çanın

bu: Bu.

→. **bu:**

Gazel 1/ 11

Bu, işaret sıfatı.

Bu tab' zulmetinde alamaz nür
gönlümüz / Sen idesin nazâr
germ-ile bize meger

→. **bu:**

Gazel 2/ 18

Bu, işaret sıfatı.

Sağa menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aña yokdur
gümân

→. **bu:**

Gazel 2/ 20

Bu, işaret sıfatı.

Ne 'acab itse nisâr ayağuna
encüm güher / İftihâr-içür bu
gerdân-âsiyâb-ı âsumân

→. **bu:**

Gazel 2/ 24

Bu, işaret sıfatı.

İsderem senden şefâ'at yâ
şefî'ü'l-müznibîn / Nice
mahrûm ola senden bu garîb ü
nâ-tuvân

→. **bu:**

Gazel 4/ 12

Bu, işaret sıfatı.

Gördi anı 'Alî vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvâ

→. **bu:**

Gazel 6/ 11

Bu, işaret sıfatı.

Bâ-hırş toydı her ne ki var bu
cihânda kim / Her yirde hön-ı
ni' metünün gösteridedür

→. **bu:**

Gazel 9/ 14

Bu, işaret sıfatı.

Âhenin gönüllüye itmez eşer
âhum velî / Dūd-nâk ider
felekleri bu âh-ı âteşin

→. **bu:**

Gazel 10/ 12

Bu, işaret sıfatı.

Didüm kim gözüne pend it
çoya cân zağmını didi / Bu bir
cellâddur ki andan kimesneye
âmân olmaz

→. **bu:**

Gazel 10

/4

Bu, işaret sıfatı.

Eger cânâna irişmek dilerseñ
terk-i cân eyle / Ki bu 'ışk işi bir
ışdür kim ol bî-terk-i cân olmaz

→. **bu:**

Gazel 10/ 9

Bu, işaret sıfatı.

Bu haste cânuma urdı firâkuñ
zağmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zağm-ı tîr ü şimşir ü sinân
olmaz

→. **bu:**

Gazel 10/ 12

Bu, işaret sıfatı.

Didüm kim gözüne pend it
çoya cân zağmını didi / Bu bir
cellâddur ki andan kimesneye
âmân olmaz

→. **bu:**

Gazel 11/ 2

Bu, işaret sıfatı.

Egerçi niş olmışdur gözüme
hâb-ı nûşînum / Bu müşkil kim
gam u derdüm bilimez serv-i
şimînum

→. **bu:**
Gazel 11
/6
Bu, işaret sıfatı.

Gerekdür 'ışık yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdır dağı resm-ile
âyînum

→. **bu:**
Gazel 11/ 8
Bu, işaret sıfatı.

Ne dil kodı ne 'aql u cân ki
zülfüh itmedi gâret / Zehî
devlet bu cādūdan hâlâş olursa
dînum

→. **bu:**
Gazel 13/ 5
Bu, işaret sıfatı.

Bu derd ü hasret ile el-
hamdü'li'l-lâh / Ki benden şabr
hiç olmadı meslûb

→. **bu:**
Gazel 14/ 1
Bu, işaret sıfatı.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistânüm benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfî reyhânüm
benüm

→. **bu:**
Gazel 14/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistânüm benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfî reyhânüm
benüm

→. **bu:**
Gazel 14/ 8
Bu, işaret sıfatı.

Yüsuf-ı dil görse zülfin ü
zenahdânın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindânüm
benüm

→. **bu:-dur**
Gazel 14/ 11
Bu, işaret sıfatı.

Küfr ü îmândan şorarlarsa
baña budur cevâb / Kim
şaçıdır küfrüm ü yüzidür
îmânüm benüm

→. **bu:-ı, -a**
Gazel 14/ 3
Bu, işaret sıfatı.

Düşde gördüğümde olmadum
hemîñ 'âşık buña / Kim
ezeldendür bununla 'ahd u
peymânüm benüm

→. **bu:-nuñ, -la**
Gazel 14/ 4
Bu, işaret sıfatı.

Düşde gördüğümde olmadum
hemîñ 'âşık buña / Kim
ezeldendür bununla 'ahd u
peymânüm benüm

→. **bu:**
Gazel 16/ 8
Bu, işaret sıfatı.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
kanâ'at-ıla aña devâ gerek

→. **bu:**
Gazel 16/ 12
Bu, işaret sıfatı.

Cân-âşinâ durur anı bigâne
itmeyen / Bu bañr-ı bî-kerânda
gey âşinâ gerek

→. **bu:**
Gazel 17/ 10
Bu, işaret sıfatı.

'İşkuñ yolu belâdur u derd ü
fenâ vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. **bu:**
Kıt'a 2/ 2
Bu, işaret sıfatı.

İ ki senden feyz idüp deryâ-y-ı
cüd / Buldı ol feyz-ile bu 'âlem
vücüd

→. **bu:**
Kıt'a 2/ 4
Bu, işaret sıfatı.

Yir ü gökden çün itâ'at istedüñ
/ Ol rükû'a vardı bu itdi sücüd

→. **bu:**
Kıt'a 2/ 10
Bu, işaret sıfatı.

Emrûñ-ile seyr iderler nücüm /
Bu felekde ger nuñüs u ger
sü'üd

→. **bu:**
Kıt'a 2/ 13
Bu, işaret sıfatı.

Rahmetünle eyle bu kulları yâd
/ Yâ kerîm ü yâ rahîm ü yâ
vedüd

→. **bu:**
Kıt'a 3/ 2
Bu, işaret sıfatı.

İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şâh-ıla kim bu durur ikbâle
râh

→. **bu:-nuñ**
Kıt'a 3/ 6
Bu, işaret sıfatı.

Lā-cerem kim hākisār u ser-
nügün / Nün bunur yiri oldı
anur āb-ı siyāh

→. bu:
Mesnevi 1/ 81
Bu, işaret sıfatı.

Benüm bu sa'yümi meşkür
eyle / Hatā ıla halelden dūr
eyle

→. bu:
Mesnevi 1/ 87
Bu, işaret sıfatı.

Bu dūrce ki anda derc itdüm
cevāhir / Mübārek eylegil şāha
i kâdir

→. bu:
Mesnevi 1/ 13
Bu, işaret sıfatı.

Bu paşlu gönjümü açup şafā kıl
/ Anı āyine-i ma'nij-nümā kıl

→. bu:
Mesnevi 1/ 24
Bu, işaret sıfatı.

Bizüm cānumuzı it maṭla'-ı nūr
/ Bu muṣlim gönjümüzi
menba'-ı nūr

→. bu:
Mesnevi 1/ 39
Bu, işaret sıfatı.

Ki ola bu defterüm bir tāze
bustān / Kim aṅa reşk ide yüz
gülistān

→. bu:
Mesnevi 1/ 34
Bu, işaret sıfatı.

Ger ol biş genc düzdise be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. bu:
Mesnevi 1/ 45
Bu, işaret sıfatı.

Çü ola gün gibi rüşen bu esrār
/ Yirün yüzi ser-ā-ser ṭola
envār

→. bu:
Mesnevi 1/ 47
Bu, işaret sıfatı.

Nirede oḳınsa bu destān-ı
meymün / Ola meftün hümā-
y-ıla hümāyün

→. bu:
Mesnevi 1/ 51
Bu, işaret sıfatı.

Bu naḳşı ger idem Şāvur'a
telḳin / Aṅa Ferhād ola
Ḥüsrev'le Şırın

→. bu:
Mesnevi 1/ 55
Bu, işaret sıfatı.

Bu dūrce-i gevherümi hoş-
beyān it / Cihānda şāh adına
revān it

→. bu:
Mesnevi 1/ 57
Bu, işaret sıfatı.

Bu sultān kim bugün dārā-yı
dīndür / Penāh-ı şer' ü sultān-ı
zemīndür

→. bu:-n, -ı
Mesnevi 1/ 90
Bu, işaret sıfatı.

Daḫı nesnem yoğ-ıdı aṅa
muvāfıḳ / Bunı buldum pes ol
der-gāha lāyık

→. bu:
Mesnevi 2/ 1
Bu, işaret sıfatı.

Zehj kâdir ki bu gerdān devāyir
/ Anur fermānı-y-ıla oldı dāyir

→. bu:
Mesnevi 2/ 4
Bu, işaret sıfatı.

Çün oldı ḳudretiyle ḳuṭb
miḥver / Bu merkez içre çerḫ
oldı müdevver

→. bu:
Mesnevi 2/ 6
Bu, işaret sıfatı.

Çü 'aḳl emriyle evvel oldı zāhir
/ Belürdi andan bu mecmu'-ı
mezāhir

→. bu:
Mesnevi 2/ 24
Bu, işaret sıfatı.

Yürek ḫayvānj rūḫa oldı menzil
/ Bu ne ḳudret bu ne ḫikmet
durur bil

→. bu:
Mesnevi 2/ 26
Bu, işaret sıfatı.

Ki rūḫ-ı ḳudşinür kim ol durur
pāk / Ola menzil-gehi bu
mühre-i ḫāk

→. bu:
Mesnevi 2/ 27
Bu, işaret sıfatı.

Ol ikiden düzetdi bu vücūdı /
Ki anı bilüp aṅa kılur sücūdı

→. bu:
Mesnevi 2/ 38
Bu, işaret sıfatı.

Eger ḫurşide ṭa'na ura ḫuffāş /
Gözi ider bu rüsvālıḫı aṅa fāş

→. bu:
Mesnevi 2/ 20
Bu, işaret sıfatı.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihānı
ḳıldılar pür

→. bu:
Mesnevi 2/ 59
Bu, işaret sıfatı.

Aṅa nāzil olup durur bu Furḳān
/ Ki raḫmetdür Ḥüdā vü nūr-u

tibyān

→. bu:

Mesnevi 3/ 7
Bu, işaret sıfatı.

Bu âşârı görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dānā-yı
kādîr

→. bu:

Mesnevi 3/ 45
Bu, işaret sıfatı.

Niredendür bu nağmā vü bu
ālā / ...

→. bu:

Mesnevi 3/ 50
Bu, işaret sıfatı.

Bunı gör āb u hāk ü āteş ü bād
/ Düzilüp oldu bu insāna
bünyād

→. bu:

Mesnevi 3/ 53
Bu, işaret sıfatı.

Çekersenj bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beşj genc

→. bu:

Mesnevi 3/ 58
Bu, işaret sıfatı.

Güneş gibi görünür 'akla rūşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

→. bu:

Mesnevi 3/ 60
Bu, işaret sıfatı.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ içün döner durmaz
bu nā-çār

→. bu:

Mesnevi 3/ 59
Bu, işaret sıfatı.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ içün döner durmaz
bu nā-çār

→. bu:

Mesnevi 3/ 64
Bu, işaret sıfatı.

Döner dolāb çerhine nazar kııl /
Bu çerhünj hālî andan ne durur
bil

→. bu:-dur

Mesnevi 5/ 2
Bu, işaret sıfatı.

'areb burcında oldur tā ebed
māh / 'acem mülkinde budur
cāvidān şāh

→. bu:

Mesnevi 6/ 36
Bu, işaret sıfatı.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şi'ri oqrıdı şeh medhinde
bülbül

→. bu:

Mesnevi 6/ 38
Bu, işaret sıfatı.

Var-ıdı anda bir tütj-yi pür-hüş
/ Benefşe gibi olmuş bu söze
güş

→. bu:-n, -da

Mesnevi 6/ 30
Bu, işaret sıfatı.

Anuñ reşkiyle 'ālem oldı dü-
nîm / Ki anda mîm birdür
bunda iki mîm

→. bu:

Mesnevi 7/ 12
Bu, işaret sıfatı.

Bakıban 'akl çün gördi hilāli /
Ki çetriden yücerekdür bu
hālî

→. bu:

Mesnevi 7/ 17
Bu, işaret sıfatı.

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sulţān / Gerek gün gibi bunda
ola tābān

→. bu:

Mesnevi 7/ 19
Bu, işaret sıfatı.

Bu cārj kim didi andan beher-
rū / Ki ol çeşm-i cihāndur u
ben ebru

→. bu:

Mesnevi 7/ 21
Bu, işaret sıfatı.

Felekde söylenürken bu
hikāyet / Melek bu kıt'arı itdi
rivāyet

→. bu:

Mesnevi 7/ 22
Bu, işaret sıfatı.

Felekde söylenürken bu
hikāyet / Melek bu kıt'arı itdi
rivāyet

→. bu:- η, -a

Mesnevi 7/ 10
Bu, işaret sıfatı.

Zebün-ıdı yılan altında Dahhāk
/ Zebündur buña ejderhā-y-ı
eflāk

→. bu:-n, -da

Mesnevi 7/ 16
Bu, işaret sıfatı.

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sulţān / Gerek gün gibi bunda
ola tābān

→. bu:

Mesnevi 8/ 17
Bu, işaret sıfatı.

Bu gice gökden işitdüm bir
āvāz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

→. **bu**:-n, -i

Mesnevi 8/ 18
Bu, işaret sıfatı.

Bu gice gökden işitdüm bir
āvāz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

→. **bu**:

Mesnevi 9/ 21
Bu, işaret sıfatı.

İlāhî bu şehi kişver-sitān it /
Niçe kim var cihān şāh-ı cihān
it

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 9
Bu, işaret sıfatı.

Bu odun sūzi cāna kımiyādur /
Gönül anuñla pür-nūr u
şafādur

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 13
Bu, işaret sıfatı.

Bu 'ışk-ıla uruldu içde bünyād /
Yir ü gök 'ışk-ıladur ki oldı ābād

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 19
Bu, işaret sıfatı.

Bu encümle bu gerdende
devāyir / Kamusu 'ışk-ıladur ki
oldı dāyir

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 22
Bu, işaret sıfatı.

Dilekleri nedür ma'sūq-ı kāyim
/ Anuñ-içün döner (bu) böyle
dāyim

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 36
Bu, işaret sıfatı.

Sağa senlik belā durur
mu'ayyen / Hālāş ider seni ol
bu belādan

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 76
Bu, işaret sıfatı.

Hevā şu olur iricek aña berd /
Bu esrārı kim anıarsa ola ferd

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 39
Bu, işaret sıfatı.

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'sūka der-hāl irürür 'ışk

→. **bu**:

Mesnevi 10/ 87
Bu, işaret sıfatı.

Düzetdüm 'ışk-ıla bu dāsitanı /
Ki ider garq-ı hayā biñ gül-
sitānı

→. **bu**:-dur

Mesnevi 10/ 27
Bu, işaret sıfatı.

Çul olğıl 'ışka kim endişe budur
/ Şafā ehline kamu pişe budur

→. **bu**:-dur

Mesnevi 10/ 28
Bu, işaret sıfatı.

Çul olğıl 'ışka kim endişe budur
/ Şafā ehline kamu pişe budur

→. **bu**:

Mesnevi 11/ 28
Bu, işaret sıfatı.

Kitabı ki adıdur Cemşid ü
Hürşid / Bu dilce eyidesin (anı)
i Cemşid

→. **bu**:

Mesnevi 11/ 60
Bu, işaret sıfatı.

Ne gevher kim gönül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm kıldum

→. **bu**:

Mesnevi 11/ 64
Bu, işaret sıfatı.

Nizamı birle Selmān tarzına uş
/ Bu defter nazm oldı dürr-ile
hoş

→. **bu**:

Mesnevi 11/ 65
Bu, işaret sıfatı.

Olupdur bu tolu pürüze micmer
/ Benüm enfāsum ıla 'ūd u
şekker

→. **bu**:

Mesnevi 11/ 70
Bu, işaret sıfatı.

Ümüdüm ol ki luṭf eyleye Allah
/ Ki bulmaya ḥaṭā bu deftere
rah

→. **bu**:-n, -da

Mesnevi 11/ 71
Bu, işaret sıfatı.

Eger bunda ḥaṭā bulınsa yā
sehv / Şavāb oldur kim ideler
anı 'afv

→. **bu**:

Mesnevi 12/ 15
Bu, işaret sıfatı.

Buña daḥı nazār it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldı
rüşen

→. **bu**:

Mesnevi 13/ 12
Bu, işaret sıfatı.

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem' / Bu iki nice ola bir yirde
cem'

→. bu:
Mesnevi 13/ 65
Bu, işaret sıfatı.

Şeri'atde haram oldu bu bade /
Velikin varur ansuz 'ömr bade

→. bu:
Mesnevi 13/ 75
Bu, işaret sıfatı.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Harab eyleme naft u
buriyayı

→. bu:
Mesnevi 13/ 76
Bu, işaret sıfatı.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Harab eyleme naft u
buriyayı

→. bu:
Mesnevi 14/ 99
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim var-ısa bu ol olısar /
Başuma tā hüd andan ne
geliser

→. bu:
Mesnevi 14/ 125
Bu, işaret sıfatı.

Didiler meyden ola bu
humaruñ / Bu kamu nâle vü
âh-ıla zaruñ

→. bu:
Mesnevi 14/ 118
Bu, işaret sıfatı.

Didiler 'aqluñı başuña dirgil /
Bu işde gündüzüñe pend virgil

→. bu:
Mesnevi 14/ 126
Bu, işaret sıfatı.

Didiler meyden ola bu
humaruñ / Bu kamu nâle vü
âh-ıla zaruñ

→. bu:
Mesnevi 14/ 127
Bu, işaret sıfatı.

Didi niceşi sözdür bu ki hamrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdâ

→. bu:
Mesnevi 14/ 128
Bu, işaret sıfatı.

Didi niceşi sözdür bu ki hamrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdâ

→. bu:
Mesnevi 14/ 146
Bu, işaret sıfatı.

Besj feryâd u nâle âh kıldı / Ki
nâ-geh bu gâzel yâdına geldi

→. bu:
Mesnevi 15/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Girü âh idiben didi ki derdâ / Ki
âşüfte eyledi bini bu sevda

→. bu:
Mesnevi 15/ 3
Bu, işaret sıfatı.

Bu derd ü hasreti kime
diyeyüm / Bu rence çâra
kimden isteyeyüm

→. bu:
Mesnevi 15/ 4
Bu, işaret sıfatı.

Bu derd ü hasreti kime
diyeyüm / Bu rence çâra
kimden isteyeyüm

→. bu:
Mesnevi 15/ 5
Bu, işaret sıfatı.

Bela getürdi başuma bu sevda
/ Hayâl-ı lâle rüy-ı serv-i bâlâ

→. bu:
Mesnevi 15/ 27
Bu, işaret sıfatı.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
râzı / Güzâfin degül âhir 'ışk-
bâzj

→. bu:
Mesnevi 15/ 29
Bu, işaret sıfatı.

Aradan duydu bir gişi bu hâlî /
Mey itdi didi buña bu zevâlî

→. bu:
Mesnevi 15/ 30
Bu, işaret sıfatı.

Aradan duydu bir gişi bu hâlî /
Mey itdi didi buña bu zevâlî

→. bu:-ñ, -a
Mesnevi 15/ 30
Bu, işaret sıfatı.

Aradan duydu bir gişi bu hâlî /
Mey itdi didi buña bu zevâlî

→. bu:
Mesnevi 17/ 7
Bu, işaret sıfatı.

Beni gör kim bu zârj ile kim var
/ Nice hândânem ü çevrem
kamu hâr

→. bu:
Mesnevi 17/ 10
Bu, işaret sıfatı.

Ğamı terk eyle ol sen dañı
hândân / Bu ğamdan şâdilığa
var mı noqşân

→. bu:
Mesnevi 17/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Yüzin ayağına sürüp didi i şâh
/ Nedür bu guşşa yâ bu nâle vü
âh

→. **bu:**
Mesnevi 18/ 1
Bu, işaret sıfatı.

Melik işitdi gülden bu hıttâbı /
Aña bu resm ile virdi cevâbı

→. **bu:**
Mesnevi 18/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Melik işitdi gülden bu hıttâbı /
Aña bu resm ile virdi cevâbı

→. **bu:**
Mesnevi 18/ 9
Bu, işaret sıfatı.

Bu iki ayruğa şâdi yitürür / Ne
aşşı çün beni gamdan yitürür

→. **bu:**
Mesnevi 18/ 12
Bu, işaret sıfatı.

Niçe kim mey içerem arturur
gam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

→. **bu:**
Mesnevi 18/ 30
Bu, işaret sıfatı.

Beni gör kim yanıban
ölemezem / Bu süz u tâbdan
kırtılamazam

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 11
Bu, işaret sıfatı.

Ne şuyı var bu dolabuñ ki aħar
/ Selâttın kanıdur bî-şek ser-â-
ser

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 15
Bu, işaret sıfatı.

Bu kamu miñnet-ile ki ider
eyyâm / Nedür başuñda
sevdâ-yı dil-ârâm

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 17
Bu, işaret sıfatı.

Bu sevdâ kamu başda var
veljkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 19
Bu, işaret sıfatı.

Benüm daħı başumda var bu
sevdâ / Anuñ çün olmışam bu
resme şıdâ

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 20
Bu, işaret sıfatı.

Benüm daħı başumda var bu
sevdâ / Anuñ çün olmışam bu
resme şıdâ

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 21
Bu, işaret sıfatı.

İçümde olduğı çün bu âteş ü
süz / İderem her gice elhân-ı
dil-süz

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 24
Bu, işaret sıfatı.

Veljkin şabr daħı hem kııuram
/ Bu derde şabrdur çâra
bilürem

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 29
Bu, işaret sıfatı.

Bu kamusıyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bî-şabr
olasın sen

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 35
Bu, işaret sıfatı.

Bu şuretler ki gösderür pey-â-
pey / Dökiliben olur mecmû'ı
lâ-şey

→. **bu:**
Mesnevi 19/ 37
Bu, işaret sıfatı.

Pes Anuñ çün ne gerek bu
kamu gam / Otur şâd u mey
eyle nüş her dem

→. **bu:-dur**
Mesnevi 19/ 26
Bu, işaret sıfatı.

Velj vardur eşer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmışam nüvâ-zen

→. **bu:**
Mesnevi 20/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Çün işitdi melik bülbül hıttâbın
/ Anuñ bu resm ile virdi
cevâbın

→. **bu:**
Mesnevi 20/ 10
Bu, işaret sıfatı.

Elümden çün kamusın aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-ħün

→. **bu:**
Mesnevi 21/ 7
Bu, işaret sıfatı.

Bu kamu derd-ile şabrum daħı
var / Gerek 'âşık olana şabr nâ-
çâr

→. **bu:**
Mesnevi 21/ 10
Bu, işaret sıfatı.

İçerem mey ki ola kayğu
ferâmüş / Bu gam def'ine mey
it sen daħı nüş

→. bu:

Mesnevi 23/ 5
Bu, işaret sıfatı.

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hâle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. bu:

Mesnevi 23/ 9
Bu, işaret sıfatı.

Bu kâmusıyla var bende şâbur
hem / Mey içerem ki ola
derdüme em

→. bu:

Mesnevi 23/ 13
Bu, işaret sıfatı.

Nazar eyle bu kılduğum hayâle
/ Nizâr u zâr benzerem hilâle

→. bu:

Mesnevi 23/ 16
Bu, işaret sıfatı.

Egerçi derd-ile zâr u nizâram /
Bu kâmu derd-ile hem şâbr
iderem

→. bu:-nuñ, -la

Mesnevi 23/ 11
Bu, işaret sıfatı.

Geçürürüm bununla rûzigârı
/ İderem şâbr-ıla hoş pâyidârı

→. bu:

Mesnevi 25/ 9
Bu, işaret sıfatı.

Başa şâbr ıla virildi bu rütbet /
Murâda irer iden şâbrı şan'at

→. bu:

Mesnevi 26/ 6
Bu, işaret sıfatı.

Od içinde nice ola şâbr
mümkün / Ya hâd ne vâkt ola
bu süz sâkin

→. bu:

Mesnevi 28/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Melik didi cihânda bini bî-zâr /
İdüp durur bu cevri devri
bed-kâr

→. bu:

Mesnevi 29/ 4
Bu, işaret sıfatı.

Didi gül gibi neçünsin perişân /
Bu gönülün nişe gönca gibi vîrân

→. bu:

Mesnevi 29/ 7
Bu, işaret sıfatı.

Zümürüd-taht saña mülk
muhtâc / Cihân için ne gerek
bu kâmu renc

→. bu:

Mesnevi 29/ 18
Bu, işaret sıfatı.

Perişânlık durur 'ışk anı terk it
/ Cihânı hoş geçür bu pendî işit

→. bu:

Mesnevi 31/ 31
Bu, işaret sıfatı.

Bu dünyâ kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa dağı
olmaz hevesdür

→. bu:

Mesnevi 31/ 33
Bu, işaret sıfatı.

Ne hâşıl ki olmaya bu bir nefes
şâd / Anı dâde koma(ya) kim
ola yâd

→. bu:

Mesnevi 31/ 38
Bu, işaret sıfatı.

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şî'ri kıldı ağâz

→. bu:

Mesnevi 32/ 1
Bu, işaret sıfatı.

Melik âşüfte oldu bu gazelden /
Dil ü cân-ıla 'aklı vardı elden

→. bu:

Mesnevi 32/ 6
Bu, işaret sıfatı.

Şeker'den çünkü ol söz oldu
şîrîn / Bu şî'ri itdi hüsrev anda
rengîn

→. bu:

Mesnevi 33
/13
Bu, işaret sıfatı.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bâd / Bize bir dâsitân kim
olavuz şâd

→. bu:

Mesnevi 34/ 26
Bu, işaret sıfatı.

Nite ki olmuş-ıdı Ferhâd u
Mecnûn / Olup durur bu
şehzâde diger-gün

→. bu:

Mesnevi 34/ 44
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim şâdılığumuz gâm oldu
/ Bu devlet işi cümle derhem
oldı

→. bu:

Mesnevi 34/ 47
Bu, işaret sıfatı.

Hümâyün çünkü bu sözi işitdi /
Gözin açup için pür-âteş itdi

1→. bu:

Mesnevi 34/ 61
Bu, işaret sıfatı.

Seni itdi hâk bu iklimün penâhı
/ Bu halkun dağı sen ümmîd-
gâhı

→. bu:

Mesnevi 34/ 62

Bu, işaret sıfatı.

Seni itdi haq bu iklimün penâhı
/ Bu halkun dağı sen ümmîd-
gâhı

→. bu:

Mesnevi 35/ 6

Bu, işaret sıfatı.

Südüm haqqı kim emmiş(sin)
sen anı / Senünle görürem ben
bu cihânı

→. bu:

Mesnevi 35/ 11

Bu, işaret sıfatı.

Bu hâli terk it dir gendüzünj /
Görelüm bir dem ol kutlu
yüzünj

→. bu:

Mesnevi 35/ 19

Bu, işaret sıfatı.

Dir-idi i dirîğâ kim bu ahvâl /
Getüriser başuma dürlü ehvâl

→. bu:

Mesnevi 35/ 22

Bu, işaret sıfatı.

Gehj atanuj elini öperdi / Geh
ana ayağına yüz sürerdi

→. bu:

Mesnevi 35/ 27

Bu, işaret sıfatı.

Dönüp Fağfūr'a didi kim bu
sevdâ / Ser-â-ser 'ışkdan durur
bu gavgâ

→. bu:

Mesnevi 35/ 28

Bu, işaret sıfatı.

Dönüp Fağfūr'a didi kim bu
sevdâ / Ser-â-ser 'ışkdan durur
bu gavgâ

→. bu:

Mesnevi 35/ 31

Bu, işaret sıfatı.

Bilürem bu işün tedbjridür sehl
/ Velj te'hjir itmeklik olur cehl

→. bu:

Mesnevi 35/ 79

Bu, işaret sıfatı.

Melik didi bu meclisde dil-
ārām / Sağa kimdür anı it bağa
i'lām

→. bu:

Mesnevi 35/ 85

Bu, işaret sıfatı.

Bu meclis hoş nigāristān-ı
Çındür / Kamusı mäh-ruḥ
zühre-cebündür

→. bu:

Mesnevi 35/ 87

Bu, işaret sıfatı.

Egerçi hüb durur cümle bu
ḥayl / Benüm gönjüm birine
eylemez meyl

→. bu:

Mesnevi 35/ 95

Bu, işaret sıfatı.

Bu 'ışkun yolu evvelde fenādur
/ Fenâ şonjında cāvīdān
beḳādur

→. bu:

Mesnevi 35/ 103

Bu, işaret sıfatı.

Bu arada çok durur dil-dār-ı
şengül / Benüm gönjümü alan
bunda degül

→. bu:

Mesnevi 35/ 113

Bu, işaret sıfatı.

Ata didi ki bu ḥāb u ḥayālı /
Nice def' ideyim yā ḥod bu hâli

→. bu:

Mesnevi 35/ 114

Bu, işaret sıfatı.

Ata didi ki bu ḥāb u ḥayālı /
Nice def' ideyim yā ḥod bu hâli

→. bu:

Mesnevi 35/ 115

Bu, işaret sıfatı.

Dirîğâ kim bu uş djvâne olur /
Sonjucı mülkden bigâne olur

→. bu:

Mesnevi 35/ 132

Bu, işaret sıfatı.

Naşjhat arasında ol nüvâ-ger /
Bu şî'r-ile itdi 'uşşâkı muḥayyer

→. bu:-n, -a

Mesnevi 35/ 37

Bu, işaret sıfatı.

Gerekdür buğa meclis rāst
kılmak / Huzūr-ı gül-ruḥān der-
ḥāst kılmak

→. bu:-n, -ı

Mesnevi 35/ 45

Bu, işaret sıfatı.

İdelüm 'arza kim göre bunu dil
/ Ola kim birisine ola māyil

→. bu:

Mesnevi 36/ 1

Bu, işaret sıfatı.

Şeker çün kim bu sözi yād kıldı
/ Bu şîr'in ta'nei bünyād kıldı

→. bu:

Mesnevi 36/ 2

Bu, işaret sıfatı.

Şeker çün kim bu sözi yād kıldı
/ Bu şîr'in ta'nei bünyād kıldı

→. bu:

Mesnevi 37/ 1

Bu, işaret sıfatı.

Bu sözleri Humâyün-ıla Fağfūr
/ İşidip girdiler hayrân u rencūr

→. bu:
Mesnevi 38/ 21
Bu, işaret sıfatı.

Ğanımet gör bu 'ömri eyleme
bād / Sabūhla it gönjünj her
şubh-dem şād

→. bu:
Mesnevi 38/ 28
Bu, işaret sıfatı.

Cihānuñ yok durur emn ü
āmānı / Neçündür bes bu âmāl
ü amāñj

→. bu:
Mesnevi 38/ 32
Bu, işaret sıfatı.

Harif it kendünje bir kaç zarifj /
Ki olmaya bu 'ālemd e harifj

→. bu:
Mesnevi 39/ 24
Bu, işaret sıfatı.

Şamu şuretleri itmişdi mañzūn
/ Ki oldı bu şuret 'ışkında
mañzūn

→. bu:
Mesnevi 39/ 36
Bu, işaret sıfatı.

Didi i kim cihānı geşt itdün / Bu
bütlerden kimi gördün işitdün

→. bu:
Mesnevi 39/ 93
Bu, işaret sıfatı.

Diyeydün kaş-ı cennetdür bu
havzā / Tonına ziver olmuş
'ağd-i cevzā

→. bu:
Mesnevi 39/ 106
Bu, işaret sıfatı.

Didi bir bir bahāsın eyle ta'vin
/ Ticāretde bu durur resm ü
āvin

→. bu:
Mesnevi 39/ 117
Bu, işaret sıfatı.

Bu söze ol kadar oldı 'atāsı / Ki
la'l ü müşgün idi hūn bahāsı

→. bu:
Mesnevi 39/ 125
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki ıldum ol giceden beri
taña

→. bu:
Mesnevi 39/ 127
Bu, işaret sıfatı.

Bu Yūsuf gönjülü midür i dānā /
Ki itdi bini bijnā vü tuvānā

→. bu:
Mesnevi 39/ 129
Bu, işaret sıfatı.

Niredendür bu revh-i rüh-
perper / Dimāğ-ı cān bunurğa
oldı mu'aṭṭar

→. bu:
Mesnevi 39/ 132
Bu, işaret sıfatı.

Abır ü 'anber olmaz böyle hoş-
bū / Meger 'īsā'nur enfāsı ola
bu

→. bu:
Mesnevi 39/ 154
Bu, işaret sıfatı.

Bakup Cemşid ol şuretlü levhe
/ Bu şiri eydüp ol dem kıldı
nevha

→. bu:-nur, -la
Mesnevi 39/ 130
Bu, işaret sıfatı.

Niredendür bu revh-i rüh-
perper / Dimāğ-ı cān bunurğa
oldı mu'aṭṭar

→. bu:
Mesnevi 40/ 24
Bu, işaret sıfatı.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrin / Ki tizde yile varur bu
reyāhün

→. bu:
Mesnevi 40/ 25
Bu, işaret sıfatı.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. bu:
Mesnevi 40/ 28
Bu, işaret sıfatı.

Kazandun yıl gibi her yaña yile
/ Bu mālı komağil kim vara yile

→. bu:
Mesnevi 41/ 49
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolda ejdehā vü dij var
hem / Bu yoldur tolu havf u
miñnet ü gam

→. bu:
Mesnevi 41/ 50
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolda ejdehā vü dij var
hem / Bu yoldur tolu havf u
miñnet ü gam

→. bu:
Mesnevi 41/ 51
Bu, işaret sıfatı.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. bu:

Mesnevi 41/ 56
Bu, işaret sıfatı.

Kızın oğluma diyü ide hoş /
Ola yol zahmetinden rāst bu iş

→. bu:

Mesnevi 41/ 60
Bu, işaret sıfatı.

Ana virbiye müşğ ü la'l ü lülü /
Fe-lābüd kim ola bu derde
dārū

→. bu:

Mesnevi 41/ 63
Bu, işaret sıfatı.

Bu iş Cemşid'e hergiz gelmedi
hoş / Be-küllü hâtırı oldu
müşevveş

→. bu:

Mesnevi 41/ 65
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim bu degül sözüm
cevābı / Dağı katumda açmağıl
bu bābı

→. bu:

Mesnevi 41/ 66
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim bu degül sözüm
cevābı / Dağı katumda açmağıl
bu bābı

→. bu:

Mesnevi 41/ 71
Bu, işaret sıfatı.

Bu yola rāst oldum eyle ki tır /
Ne hānçer dönderür bini ne
şimşir

→. bu:

Mesnevi 41/ 104
Bu, işaret sıfatı.

Ki təcir şekline yola girevüz /
Bu resm-ile ol ikljme varavuz

→. bu:

Mesnevi 41/ 105
Bu, işaret sıfatı.

Bu söz üstine 'ahd oldu vü
peyvend / Bu ikisinün arasında
sevgend

→. bu:

Mesnevi 41/ 106
Bu, işaret sıfatı.

Bu söz üstine 'ahd oldu vü
peyvend / Bu ikisinün arasında
sevgend

→. bu:

Mesnevi 41/ 35
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolda ger başa yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasın

→. bu:

Mesnevi 41/ 48
Bu, işaret sıfatı.

Çamu yolda ümüd ü bjm vardur
/ Velj bu yol durur kim pür-
hātardur

→. bu:

Mesnevi 41/ 49
Bu, işaret sıfatı.

Çamu yolda ümüd ü bjm vardur
/ Velj bu yol durur kim pür-
hātardur

→. bu:

Mesnevi 41/ 50
Bu, işaret sıfatı.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. bu:-n, -dan

Mesnevi 41/ 52
Bu, işaret sıfatı.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. bu:

Mesnevi 42/ 15
Bu, işaret sıfatı.

Düriş olma bu mülk ü mälā
mağrür / Gurür ider seni
şeytān gibi dūr

→. bu:

Mesnevi 42/ 21
Bu, işaret sıfatı.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflāk /
Bunı şaldı zevāle itmedi bāk

→. bu:

Mesnevi 42/ 23
Bu, işaret sıfatı.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflāk /
Bunı şaldı zevāle itmedi bāk

→. bu:

Mesnevi 43/ 21
Bu, işaret sıfatı.

Şehün kulağına irdi bu kışşa /
Eritdi şem' gibi anı guşşa

→. bu:

Mesnevi 43/ 25
Bu, işaret sıfatı.

Ne suç itdi saña bu taht u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-ā-
ser

→. bu:

Mesnevi 43/ 31
Bu, işaret sıfatı.

Saňa muhtāc-iken bu taht ıla
tāc / Revā mı varup olmak
gayra muhtāc

→. bu:

Mesnevi 43/ 33
Bu, işaret sıfatı.

Bu sevdāyi başuñdan eyle zāyil
/ Niredendür saña bu fikr-i
bāṭıl

→. bu:

Mesnevi 43/ 34
Bu, işaret sıfatı.

Bu sevdāyi başuñdan eyle zāyil
/ Niredendür saña bu fikr-i
bāṭıl

→. bu:

Mesnevi 43/ 36
Bu, işaret sıfatı.

Anı kim devlet işi degül itme /
Koyup bu tãc-ıla bu taḥṭı gitme

→. bu:

Mesnevi 43/ 57
Bu, işaret sıfatı.

Nedür başuñda bu sevdā-yı
bāṭıl / Başuñdan it yavuz efkārı
zāyil

→. bu:

Mesnevi 43/ 59
Bu, işaret sıfatı.

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cāndan be-küllü oldı
nevmıd

→. bu:

Mesnevi 43/ 94
Bu, işaret sıfatı.

Budur resm ü ṭarıḳ-i 'ışḳ-bāzı /
Sefer olur bu işüñ çāra-sāzı

→. bu:-dur

Mesnevi 43/ 93
Bu, işaret sıfatı.

Budur resm ü ṭarıḳ-i 'ışḳ-bāzı /
Sefer olur bu işüñ çāra-sāzı

→. bu:

Mesnevi 44/ 6
Bu, işaret sıfatı.

Egerçi kim mezāhir görünür çok
/ Bu zāhir kim var oldur daḥıllar
yok

→. bu:

Mesnevi 44/ 29
Bu, işaret sıfatı.

Ki bu yoldan aña itdüm 'azımet
/ Degül mümkün ki idem girü
'avdet

→. bu:

Mesnevi 44/ 32
Bu, işaret sıfatı.

Eger virmezse başa şāh destür
/ İderem bu tenümden başumı
dür

→. bu:

Mesnevi 44/ 34
Bu, işaret sıfatı.

Elümde başum u uş ṭıḡ ü
ḥaṇçer / Sözüm bu kim didüm
saña i māder

→. bu:

Mesnevi 44/ 38
Bu, işaret sıfatı.

Bu sözi çünki işitdi Hümāyün /
Gözi lāle gibi oldı ğarka-i ḥün

→. bu:

Mesnevi 44/ 39
Bu, işaret sıfatı.

Bu sözi çünki işitdi Hümāyün /
Gözi lāle gibi oldı ğarka-i ḥün

→. bu:

Mesnevi 44/ 47
Bu, işaret sıfatı.

Humāyün bu sözi çün eyledi
yād / Melik Cemşid hoş dil oldı
dil-şād

→. bu:

Mesnevi 45/ 5
Bu, işaret sıfatı.

Bu dünyānuḡ çü yok durur
ḳarārı / İdelüm cām u bāde
nüş bārı

→. bu:

Mesnevi 45/ 7
Bu, işaret sıfatı.

Ġañımetdür bu 'ıyş u 'ömr
fırşat / Neçün bilinmeye ḳadrı
ı ğañımet

→. bu:

Mesnevi 46/ 131
Bu, işaret sıfatı.

Bu yoldan Rüm'a bir yılda irilür
/ Veljkin emn ü rāḫatla varılır

→. bu:

Mesnevi 46/ 136
Bu, işaret sıfatı.

Bu yol yakın durur andan
veljkin / Degül bunda
ādemıden kimse sākın

→. bu:

Mesnevi 46/ 133
Bu, işaret sıfatı.

Bu birisi daḥı Rüm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylık olur ol

→. bu:

Mesnevi 46/ 139
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolu görmemişdür ādemı-
zād / Ne şu vardur bu yolda vü
ne ḥod zād

→. bu:

Mesnevi 46/ 140
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolu görmemişdür ādemı-
zād / Ne şu vardur bu yolda vü
ne ḥod zād

→. bu:

Mesnevi 46/ 141
Bu, işaret sıfatı.

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramakdan
sen şama' kes

→. bu:
Mesnevi 46/ 143
Bu, işaret sıfatı.

Bu yol djv-ile toptolu perîdür /
Giren bu yola cânından berîdür

→. bu:
Mesnevi 46/ 144
Bu, işaret sıfatı.

Bu yol djv-ile toptolu perîdür /
Giren bu yola cânından berîdür

→. bu:
Mesnevi 46/ 149
Bu, işaret sıfatı.

Didi Mihrâb varmağıl bu yola /
Ki nâ-geh işümüz ayruksı ola

→. bu:
Mesnevi 46/ 180
Bu, işaret sıfatı.

Gözinden döke bārân-ı şehâbı
/ Didi bu mâhdur ol bürc-i âbı

→. bu:
Mesnevi 46/ 205
Bu, işaret sıfatı.

Dutup durur perîler bu diyârı /
Bunuñ bir hûb kızdur şehriyârı

→. bu:
Mesnevi 46/ 211
Bu, işaret sıfatı.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yakın bil her birisi bir perîdir

→. bu:
Mesnevi 46/ 213
Bu, işaret sıfatı.

Giç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perîler ile hoş ülfet dotalum

→. bu:
Mesnevi 46/ 245
Bu, işaret sıfatı.

Bu 'işretten ki itdi orada şâh /
Habarla oldı hürj-zâd'e âgâh

→. bu:
Mesnevi 46/ 13
Bu, işaret sıfatı.

Bizüpdür ol bu cân-ıla
cihândan / Diler kim öle vü
kırtıla cândan

→. bu:
Mesnevi 46/ 18
Bu, işaret sıfatı.

Melik Mihrâb'ı okıyup didi aña
/ Ne hîle kim bu yavuz iş oña

→. bu:
Mesnevi 46/ 20
Bu, işaret sıfatı.

Didi Mihrâb aña kim i
hüdâvend / Şişilmez pend eli-
y-ile bu bend

→. bu:
Mesnevi 46/ 23
Bu, işaret sıfatı.

Bu 'ışk işi durur kim pend-i
nâşih / Eşer itmez ger ola çok
naşâyih

→. bu:
Mesnevi 46/ 25
Bu, işaret sıfatı.

Dañı muhkem-ter olur bu
ğarâbet / Niçe kim çok olur-ısa
hidâyet

→. bu:
Mesnevi 46/ 28
Bu, işaret sıfatı.

Gerek kim buña vire şâh
destür / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencür

→. bu:
Mesnevi 46
/31
Bu, işaret sıfatı.

Gerekmezdir bu işde hiç te'hîr
/ Ki olur te'hîr anuñ cânına
taķşır

→. bu:
Mesnevi 46/ 38
Bu, işaret sıfatı.

Eger Mecnûn ola 'âşık ya
Ferhâd / Bu resme sözi kimse
itmedi yâd

→. bu:
Mesnevi 46/ 54
Bu, işaret sıfatı.

Eyerleri muraşsa' cümle rengin
/ Bu resm-ile düzildi aña âyin

→. bu:
Mesnevi 46/ 116
Bu, işaret sıfatı.

Gözine gelmez-idi mihr-i rüşen
/ Ki yolda germ-ter-idi bu
andan

→. bu:
Mesnevi 46/ 253
Bu, işaret sıfatı.

Didi bu hüs-n-ile olur mı insân /
Degüldür bu meger kim şüret-i
cân

→. bu:
Mesnevi 46/ 254
Bu, işaret sıfatı.

Didi bu hüs-n-ile olur mı insân /
Degüldür bu meger kim şüret-i
cân

→. bu:
Mesnevi 46/ 255
Bu, işaret sıfatı.

N'olaydı bu baña ger er olaydı
/ Ya hüd gönli beni diler olaydı

→. bu:
Mesnevi 46/ 259
Bu, işaret sıfatı.

Değül durur bu binüm-ile hem-
cins / Perî-y-ile nicesi üns ola
ins

→. bu:-nuş
Mesnevi 46/ 302
Bu, işaret sıfatı.

Cihâna can durur hem nür-ı
dijde / Bununı gibi olmaya hiç
âferîjde

→. bu:
Mesnevi 47/ 23
Bu, işaret sıfatı.

Bilürsin yok durur bu 'ömre
bünyâd / Şun ol câmi ser-
encâm eyleme yâd

→. bu:
Mesnevi 47/ 26
Bu, işaret sıfatı.

Sağa senlik belâdur bî-şek âfet
/ Gider bâdeyle senden bu
meñâfet

→. bu:
Mesnevi 47/ 47
Bu, işaret sıfatı.

Bu gerdün ya'ñi gerdân âsiyâbı
/ Nice öğitdi gör Efrâsiyâb'ı

→. bu:
Mesnevi 47/ 59
Bu, işaret sıfatı.

Bu vahşet sözi olmağa ferâmüş
/ Mey ü câm eyleyelüm
câmdan nüş

→. bu:-dur
Mesnevi 47/ 58
Bu, işaret sıfatı.

Yidürür ağladur Dahhâki mâra
/ Budur eflâk işi anğa ne çâra

→. bu:
Mesnevi 48/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Perî-ruñ okımış bizi sarâya /
Nedür tedbîr fikr eyle bu râyâ

→. bu:
Mesnevi 48/ 52
Bu, işaret sıfatı.

Anı her gişi kim görürdi rüşen /
Dir-idi bağ-ı cennetdür bu gül-
şen

→. bu:
Mesnevi 48/ 71
Bu, işaret sıfatı.

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şîrîñ / Ya hüd dir-idi ol Veys ü
bu Râmîñ

→. bu:
Mesnevi 48/ 72
Bu, işaret sıfatı.

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şîrîñ / Ya hüd dir-idi ol Veys ü
bu Râmîñ

→. bu:
Mesnevi 48/ 77
Bu, işaret sıfatı.

Ki bu bir iş durur gâyetde
müşkîl / Ciger kınyıla olur'olsa
hâşıl

→. bu:
Mesnevi 48/ 80
Bu, işaret sıfatı.

Seni 'âşıkıların gözi gibi zâr /
İdiser gark-ı hün bu bahır-ı hün-
hâr

→. bu:
Mesnevi 48/ 93
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolda şöyle ki olur müy-ı
dil-ber / İrisersin kemerle küha
yık-ser

→. bu:
Mesnevi 48/ 99
Bu, işaret sıfatı.

İşitmedüm bu yola âdamî-zâd
/ Geliben girü döndüğünü dil-
şâd

→. bu:
Mesnevi 48/ 102
Bu, işaret sıfatı.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu kamu didüğün
düşvâr ola sehl

→. bu:
Mesnevi 48/ 105
Bu, işaret sıfatı.

Bu mecmû'ı hâşardur itmezem
bâk / Bilürem ki ulu iş olur
hâşar-nâk

→. bu:
Mesnevi 48/ 114
Bu, işaret sıfatı.

Egerçi 'ışk yolu müşkîl olur /
Velî bu yola varan kâmil olur

→. bu:
Mesnevi 48/ 115
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolda ber ki gendüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

→. bu:
Mesnevi 48/ 130
Bu, işaret sıfatı.

Nevâ-y-ıla hoş it dil-keş
mağâmı / Ganîmet gör bugün
bu hoş mağâmı

→. bu:
Mesnevi 48/ 146
Bu, işaret sıfatı.

Şeker şirîn söz-ile oldı dem-sâz
/ Benüm bu şî'rüm anda kıldı
âğâz

→. bu:
Mesnevi 49/ 20
Bu, işaret sıfatı.

Ne vaktın ki ola bir iş saña
düşvâr / Bu üçden oda ço ol
demde bir târ

→. bu:
Mesnevi 49/ 26
Bu, işaret sıfatı.

Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydün bu meh ü ol mihr-i
hâver

→. bu:
Mesnevi 50/ 9
Bu, işaret sıfatı.

Ğanîmetdür bu 'ömri hoş
geçürgil / Çü furşat var bu
'ömri hoş geçürgil / Yiyüp
yidürgil ü içgil içürgil

→. bu:
Mesnevi 50/ 18
Bu, işaret sıfatı.

Dutarken lâle elinde sâğar-ı
mey / Bu 'ömri virme yile şöyle
kim ney

→. bu:
Mesnevi 50/ 21
Bu, işaret sıfatı.

Bu çerh edvârı ider çok dürlü
destân / Dürüş sen dağı düz
bir hûb destân

→. bu:
Mesnevi 51/ 2
Bu, işaret sıfatı.

Didi Mihrâb'a kim budur
mukeylâ / Belâ vardur bu
tağda küh-ı bâlâ

→. bu:
Mesnevi 51/ 3
Bu, işaret sıfatı.

Bu tağda idemez kuş dağı
pervâz / Olur kamunun işi
bunda nâ-sâz

→. bu:
Mesnevi 51/5
Bu, işaret sıfatı.

Olur kamunun işi bunda nâ-sâz
/ Belâ tolu durur bu küh-ı bâlâ

→. bu:
Mesnevi 51/ 8
Bu, işaret sıfatı.

Olur endişe yolında bunun
teng / Nazar bu yolda düşer
pây ber-seng

→. bu:
Mesnevi 51/ 13
Bu, işaret sıfatı.

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuş üsünde yanar iki meş'al

→. bu:
Mesnevi 51/ 19
Bu, işaret sıfatı.

Melik didi bu ne püşte bu ne
gâr / Didi Mihrâb i şâh-ı cihân-
dâr

→. bu:
Mesnevi 51/ 27
Bu, işaret sıfatı.

Bu tağdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

→. bu:
Mesnevi 51/ 31
Bu, işaret sıfatı.

Melik didi revâ mı bu hikâyet /
Ya hüd bu sözi eylemek rivâyet

→. bu:
Mesnevi 51/ 32
Bu, işaret sıfatı.

Melik didi revâ mı bu hikâyet /
Ya hüd bu sözi eylemek rivâyet

→. bu:
Mesnevi 51/ 35
Bu, işaret sıfatı.

Bu yoldan girü dönmek cehl
olur / Belâ 'aşık ola(na) sehl
olur

→. bu:
Mesnevi 51/ 47
Bu, işaret sıfatı.

Bu söz içinde-y-iken mâr ol
dem / Bulara kaçd itdi urmağa
dem

→. bu:-dur
Mesnevi 51/ 1
Bu, işaret sıfatı.

Didi Mihrâb'a kim budur
mukeylâ / Belâ vardur bu
tağda küh-ı bâlâ

→. bu:-dur
Mesnevi 51/ 60
Bu, işaret sıfatı.

Çalem gibi itdi anı kılıc-ıla şak /
Hemîn budur var-ısa erlik
ancağ

→. bu:-n, -da
Mesnevi 51/ 4
Bu, işaret sıfatı.

Olur kamunun işi bunda nâ-sâz
/ Belâ tolu durur bu küh-ı bâlâ

→. bu:-n, -da
Mesnevi 51/ 11
Bu, işaret sıfatı.

Eger ide kişi bunda güzâre /
Bult gibi ola ol pâre pâre

→. **bu:-n, -da**

Mesnevi 51/ 30
Bu, işaret sıfatı.

Varavuz Rüm iline dağı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

→. **bu:-nuñ**

Mesnevi 51/ 7
Bu, işaret sıfatı.

Olur endişe yolında bunun
teng / Nazar bu yolda düşer
pây ber-seng

→. **bu:**

Mesnevi 52/ 17
Bu, işaret sıfatı.

Mey-ile olur bu 'ömrün bağ
şırâb / Ne olur bağ-ı hâlî
olmasa âb

→. **bu:**

Mesnevi 52/ 27
Bu, işaret sıfatı.

Halâş ider seni bu 'ışk senden /
Pes olmağıl cüdâ bir lahza
andan

→. **bu:**

Mesnevi 52/ 33
Bu, işaret sıfatı.

'Aceb lezzet durur bu 'ışk-bâzî
/ Tecellisini hâkkuñ şanma bâzî

→. **bu:**

Mesnevi 53/ 15
Bu, işaret sıfatı.

Bu şehriñ adını baña eyitgil /
Kimün hükmindedür bu şehri ü
menzil

→. **bu:**

Mesnevi 53/ 16
Bu, işaret sıfatı.

Bu şehriñ adını baña eyitgil /
Kimün hükmindedür bu şehri ü
menzil

→. **bu:**

Mesnevi 53/ 21
Bu, işaret sıfatı.

Qavî düşmen durur bed-kâr bu
dîv / Melâyikle diler kim eyleye
rîv

→. **bu:**

Mesnevi 53/ 23
Bu, işaret sıfatı.

Bu yoldan geçmedi hiç âdamî-
zâd / Ki anuñ şerrinden olmış
ola âzâd

→. **bu:**

Mesnevi 53/36
Bu, işaret sıfatı.

Melik didi ki hâqdan olsa yarî /
Arıdam dîvden ben bu diyârî

→. **bu:**

Mesnevi 53/ 67
Bu, işaret sıfatı.

Çün iştdi bu sözi dîv-i nâ-pâk /
Yöridi anlaruñ üsdine bî-bâk

→. **bu:**

Mesnevi 53/ 77
Bu, işaret sıfatı.

Bu pîrüz olsa olar hem-ceng
ideler / Ger öle ol bular kaçup
gideler

→. **bu:**

Mesnevi 53/ 119
Bu, işaret sıfatı.

Didi bu kuvvet ü nuşret
senüñdür / Celâl ü 'izzet ü
kudret senüñdür

→. **bu:-y, -i, -dî**

Mesnevi 53/ 75
Bu, işaret sıfatı.

Bu ıdı dîvde bir resm-ile yeng /
Ki begleri ola evvel iden ceng

→. **bu:-n, -da**

Mesnevi 53/ 17
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim bunda olur Dîv-i
Ekvân / Ki irer şerri anuñ tâ
burc-ı keyvân

→. **bu:-n, -dan**

Mesnevi 53/ 29
Bu, işaret sıfatı.

Ŧuyar-ısa bizi bundan
geçürmez / Helâk ider bizi ol
şu içürmez

→. **bu:**

Mesnevi 54/ 1
Bu, işaret sıfatı.

Nedür bu nefsi hâşm-ı bed-
likâdur / Gehi dîv ü gehî nerr
ejdehâdur

→. **bu:**

Mesnevi 54/ 3
Bu, işaret sıfatı.

Nedür tahkîk-ile bu 'akl
Cemşîd / Liqâu'l-lah temşîl-ile
hürşîd

→. **bu:**

Mesnevi 54/ 7
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / Ŧolu yılandur u (nerr)
ejdehâdur

→. **bu:**

Mesnevi 54/ 33
Bu, işaret sıfatı.

İşidüp huṭbe gibi bu hiṭâbı /
Okı ...

→. **bu:**

Mesnevi 55/ 6
Bu, işaret sıfatı.

Ki vire gönlümüze bir dem
ârâm / İde 'aql u bu nefsi ser-
keşi râm

→. bu:

Mesnevi 55
/8

Bu, işaret sıfatı.

Senür nağmeñdür iden gönli
gül-şen / Bu cânuñ dağı gülzâr
mı rüşen

→. bu:

Mesnevi 55/ 11
Bu, işaret sıfatı.

Neçün bu vaqt yatup uyıyasın /
Bu fırsat fevt olmağa koyasın

→. bu:

Mesnevi 55/ 12
Bu, işaret sıfatı.

Neçün bu vaqt yatup uyıyasın /
Bu fırsat fevt olmağa koyasın

→. bu:

Mesnevi 55/ 41
Bu, işaret sıfatı.

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki aña
rahmân yolu dirler

→. bu:

Mesnevi 55/ 42
Bu, işaret sıfatı.

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki aña
rahmân yolu dirler

→. bu:

Mesnevi 56/ 17
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rüm deryâsına
sâhıl

→. bu:

Mesnevi 56/ 35
Bu, işaret sıfatı.

Nireden düzilip durur bu tertîb
/ Ne vaqtın cem' olmışdur bu
terkîb

→. bu:

Mesnevi 56/ 36
Bu, işaret sıfatı.

Nireden düzilip durur bu tertîb
/ Ne vaqtın cem' olmışdur bu
terkîb

→. bu:

Mesnevi 56/ 38
Bu, işaret sıfatı.

Neçün yörürler işbu resme
hayrân / Bu zühre müşterî
merrîh ü keyvân

→. bu:

Mesnevi 56/ 40
Bu, işaret sıfatı.

Neden oldı kevâkib çerhde
cem' / Ne vaqtın rüşen oldı bu
kamu şem'

→. bu:

Mesnevi 56/ 49
Bu, işaret sıfatı.

Bu resme kim bilür niçe
kırânât / Felekde olmuş ola
dağı hâlât

→. bu:

Mesnevi 56/ 52
Bu, işaret sıfatı.

Dağı tâ hüd niçe gez ola vâkî' /
Degül kimseye vâkî' bu vakâyi'

→. bu:

Mesnevi 56/ 54
Bu, işaret sıfatı.

'Ukül-ı evliyâ vü enbiyâ hem /
Olamazlar bu gizlü râza
mağrem

→. bu:

Mesnevi 56/ 61
Bu, işaret sıfatı.

Hâşardur tolu bu bañr u bu
sâhıl / Dağı biñ yire it göñlünj
vâşıl

→. bu:

Mesnevi 56/ 76
Bu, işaret sıfatı.

Didi Cemşid'e ne hîle kılavuz /
Ki bu girdâbdan sağ kırtılavuz

→. bu:

Mesnevi 56/ 78
Bu, işaret sıfatı.

Didi kim terk-i hîle oldı hîle /
Bu hâla dağı yok hergiz vesîle

→. bu:

Mesnevi 56/ 83
Bu, işaret sıfatı.

Bu nazm-ıla cevap itdi aña
râhib / Ki düşdi göñline dürlü
'acâyib

→. bu:-n, -dan

Mesnevi 56/ 74
Bu, işaret sıfatı.

Ğañj ider gişiyi künc-i kanâ'at /
Ola mı dağı bundan yig bizâ'at

→. bu:

Mesnevi 57/ 8
Bu, işaret sıfatı.

İşi nâleydi anuñ âh u zârî / Bu
resm-ile geçerdi rüzigârı

→. bu:

Mesnevi 57
/9
Bu, işaret sıfatı.

İşi nâleydi anuñ âh u zârî / Bu
resm-ile geçerdi rüzigârı

→. bu:

Mesnevi 57/ 10
Bu, işaret sıfatı.

Cefâdur hâşılı bu rûzigâruñ /
Bu geliben giden leyl ü
nehâruñ

→. bu:

Mesnevi 58/ 9
Bu, işaret sıfatı.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlâm / Bize itgil bugün birini
i'lâm

→. bu:

Mesnevi 58/ 15
Bu, işaret sıfatı.

Bu 'ışkuñ derdi yig biñ biñ
devâdan / Yig olur renci anuñ
kamu şifâdan

→. bu:

Mesnevi 58/ 17
Bu, işaret sıfatı.

Bu derd için aşıldı pür-ı hallâc
/ Yolından dönmeğe olmadı
muhtâc

→. bu:

Mesnevi 58/ 20
Bu, işaret sıfatı.

Bu derd-idi vü iden kays'ı
Mecnun / Bu derd-idi iden
Ferhâd'ı mañzûn

→. bu:

Mesnevi 58/ 21
Bu, işaret sıfatı.

Bu 'ışkuñ hâşılı gerçi fenâdur /
Fenâ dime aña 'ayn-ı beğâdur

→. bu:

Mesnevi 58/ 23
Bu, işaret sıfatı.

Bu dirlikden niçe kim gişi
ölmez / Beğâ kim câvidândur
anı bulmaz

→. bu:

Mesnevi 58/ 25
Bu, işaret sıfatı.

Fenâ-y-ıla irilür bu beğâya /
Dañı ne çäre irişmek livâyâ

→. bu:

Mesnevi 58/ 62
Bu, işaret sıfatı.

Yöritdi şâhı ol girdâb hayrân /
Nite kim bizi bu deryâ-y-ı
gerdân

→. bu:

Mesnevi 58/ 63
Bu, işaret sıfatı.

Gişi kim gire bu deryâyâ nâ-
kâm / İşi anuñ ğark olmağdur
ser-encâm

→. bu:

Mesnevi 58/ 117
Bu, işaret sıfatı.

Bu kâmusına şabr ider-idi cem
/ Ki kamu derde şabr olur
yağın em

→. bu:

Mesnevi 58/ 124
Bu, işaret sıfatı.

Zehî devlet zehî derd ile hayret
/ Kim ölem gitmedin benden
bu hasret

→. bu:

Mesnevi 58/ 126
Bu, işaret sıfatı.

Girü dirdi ne ğuşşa ger ben
ölem / Bu 'ışkuñ çün yolında
şâdık olam

→. bu:

Mesnevi 58/ 128
Bu, işaret sıfatı.

İçine düşiben dil-dâr derdi / Bu
ş'i'ri okıyup nâle iderdi

→. bu:-n, -ı

Mesnevi 58/ 42
Bu, işaret sıfatı.

Gören keşîde ol Cemşîdi
tenhâ / 'am ğurşîd dirdi bunu
cevzâ

→. bu:

Mesnevi 60/ 32
Bu, işaret sıfatı.

Anuñ çün ihtiyârum yok
elümde / Bu miñnetler gelür
baña yolumda

→. bu:

Mesnevi 60/ 35
Bu, işaret sıfatı.

Ne diyem kim bu söz döner
dirâzî / Ki olur böyle tarîk-i 'ışk-
bâzî

→. bu:

Mesnevi 60/ 60
Bu, işaret sıfatı.

Ol iki bir birine kim irişdi /
Bunuñla ol anuñlâ bu ğorişdi

→. bu:

Mesnevi 60/ 62
Bu, işaret sıfatı.

Alup şâhı sarâyına ilettdi / Bu
hâlin şerh itdi ol işitdi

→. bu:

Mesnevi 60/ 93
Bu, işaret sıfatı.

Anuñ çündür bu mâl anı vireler
/ Gerekmez virmeyicek kim
direler

→. bu:

Mesnevi 60/ 134
Bu, işaret sıfatı.

Anuñ yüzine 'âşık oldı kayşer /
'acab şah-zâdeye benzer bu
server

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 135
Bu, işaret sıfatı.

Bu hüs-n-i şüret ü bu pāk-sjret /
Bu elfâz u me'ânî vü 'ibâret

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 136
Bu, işaret sıfatı.

Bu hüs-n-i şüret ü bu pāk-sjret /
Bu elfâz u me'ânî vü 'ibâret

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 137
Bu, işaret sıfatı.

Bu âdâb u bu âyın ü bu erkân /
Bu in'âm u bu ifzâl ü bu ihsân

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 138
Bu, işaret sıfatı.

Bu âdâb u bu âyın ü bu erkân /
Bu in'âm u bu ifzâl ü bu ihsân

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 141
Bu, işaret sıfatı.

Beşer olmaya ola bu ferîşte /
Sözi kevşer yüzü benzer behîşte

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 143
Bu, işaret sıfatı.

Degüldür tâcir aşlı bu cüvân-
merd / Az olur kim ola tâcir
cüvân-merd

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 164
Bu, işaret sıfatı.

Güle karşı koma rüd u sürüdi /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdi

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 170
Bu, işaret sıfatı.

Bugün kim itdi gül tönin
muraşşa' / Saqın itme bu
eyyâmı mużayya'

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 173
Bu, işaret sıfatı.

Degülseñ bu iki otdan dañı
kem / Elüñden cām-ı la'lı koma
bir dem

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 177
Bu, işaret sıfatı.

Bu gice şâñ-ı nev üstinde
kumrî / Dir-idi sâz u söz-ile bu
ş'i'ri

→. **bu:**

Mesnevi 60/ 178
Bu, işaret sıfatı.

Bu gice şâñ-ı nev üstinde
kumrî / Dir-idi sâz u söz-ile bu
ş'i'ri

→. **bu:-dur**

Mesnevi 60/ 41
Bu, işaret sıfatı.

Didi Rüm'uş yolu budur yöri
var / Buradan bulunur Hürşid'e
envâr

→. **bu:-nuñ, -la**

Mesnevi 60/ 60
Bu, işaret sıfatı.

Ol iki bir birine kim irişdi /
Bunuñla ol anuñla bu görışdi

bu dem: Bu zaman.

→. **bu dem:-de**

Mesnevi 47/ 20
Bu zaman.

Zi mevsim ki oldı yir yüzü dil-
efrüz / Şarâb içen bu demde
ola bihrüz

bucak: Bucak, köşe.

→. **bucak:-ı, -n, -da**
Mesnevi 40/ 3
Bucak, köşe.

Ne dir ağaç bucağında çekâvek
/ Şabâhı itsün mübârek haq
tebârek

bu'd-ı ferâşih: Mesafenin
uzunluğı.

→. **bu'd-ı ferâşih:**

Gazel 12/ 14
Mesafenin uzunluğı.

Çün oldı baña cândan dañı
aqrab / Tefâvüt mi ider bu'd-ı
ferâşih

bugün: Bugün, şimdi.

→. **bugün:**

Mesnevi 1/ 57
Bugün, şimdi.

Bu sulţân kim bugün dârâ-yı
dündür / Penâh-ı şer' ü sulţân-ı
zemjündür

→. **bugün:**

Mesnevi 1/ 59
Bugün, şimdi.

Cihânuñ bugün ol durur
penâhı / Anuñ dergâhı halk
ümmid-gâhı

→. **bugün:**

Mesnevi 12/ 5
Bugün, şimdi.

Bugün ben nağmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül dañı
olamaya anı dem-sâz

→. **bugün:**

Mesnevi 17/ 11
Bugün, şimdi.

Bugün yarın varuram yile İjkin
/ İderem ğuşşayı derd-ile sâkin

→. **bugün:**
Mesnevi 43/ 89
Bugün, şimdi.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz dağı yarın u
biri gün

→. **bugün:**
Mesnevi 45/ 11
Bugün, şimdi.

Bugün kim tâze vü ser-sebzdür
bâğ / Yeşil atlas girü şahrâ ile
tağ

→. **bugün:**
Mesnevi 48/ 130
Bugün, şimdi.

Nevâ-y-ıla hoş it dil-keş
mağâmı / Ğanjmet gör bugün
bu hoş mağâmı

→. **bugün:**
Mesnevi 55/ 31
Bugün, şimdi.

Bugün çopup durur uş bir
cemâ'at / Kamusunıñ işi zerğ u
sanâ'at

→. **bugün:**
Mesnevi 58/ 10
Bugün, şimdi.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlâm / Bize itgil bugün birini
i'lâm

→. **bugün:**
Mesnevi 60/ 169
Bugün, şimdi.

Bugün kim itdi gül tonın
muraşşa' / Sağın itme bu
eyyâmı mużayya'

bugün yarın: Çok yakında.

→. **bugün yarın:**
Mesnevi 17/ 11
*Çok yakında İI bugün veya
yarın kadar yakın bir zamanda.*

Bugün yarın varuram yile İjkin
/ İderem ğuşşayı derd-ile sâkin

bükül-: Eğilmek, eğrilmek.

→. **bükül-:-di**
Mesnevi 4/ 85
Eğilmek, eğrilmek.

Büküldi lâsı-y-ıla kâmet-i Lât /
Şefâ'at itse olur mağv Zellât

bul-: Arayarak temin etmek,
elde etmek.

→. **bul-:-du, -ñ**
Gazel 2/ 13
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Hak ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşul / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişân

→. **bul-:-up**
Gazel 2/ 10
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Çurb-ı ev-ednâ vü sübhân
ellezj esrâ'yı sen / Bulup anda
rüşen itdün her ne var râz-ı
nihan

→. **bul-:-du, -m**
Mesnevi 1
/90
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Dağı nesnem yoğ-ıdı aña
muvâfık / Bunı buldum pes ol
der-gâha lâyık

→. **bul-:-ma, -dı**
Mesnevi 1
/36

*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Başa ol ğâtırı virgil ki Selmân /
Aña irişmege bulmadı imkân

→. **bul-:-a, -lar**
Mesnevi 2/ 84
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Riyâzetle çün olalar melek-
dem / Bulalar quds ğülzârın
be-yik-dem

→. **bul-:-dı**
Mesnevi 2/ 47
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Anuñ luţfiyla buldı serv kâmet
/ Latîf u i'tidâl ü istikâmet

→. **bul-:-a, -sın**
Mesnevi 3/ 54
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Çekersen bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beşj genc

→. **bul-:-iban**
Mesnevi 4/ 19
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Anuñ şer'i bulıban hağdan
ızhâr / Kamu edyânı nesş
eyledi nâ-çâr

→. **bul-:-du, -m**
Mesnevi 10/ 81
*Arayarak temin etmek,
elde etmek.*

Odından çünki 'işkuñ süz
buldum / Nite kim şem' cem'-
efrüz oldum

→. **bul-:-sa**
Mesnevi 10/ 47

Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Te'eşşür 'ışkıdan bulsa dil-i
seng / Urur ma'sûka idüp bir
cevhere çeng

→. **bul--du, -m**
Mesnevi 11/ 59
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Ne gevher kim gönül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm kıldum

→. **bul--ur**
Mesnevi 13/ 16
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Düriş kim olmaya sarıya sitem-
kâr / Ki 'ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kâr

→. **bul--am**
Mesnevi 16/ 11
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Bulam dirser çihânda sūd-
mendî / İşitigil kimden olur-ısa
pendi

→. **bul--ur, -dı**
Mesnevi 31/ 9
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Bulurdu yâr koğusun şabâdan /
Tolardı cânı gönli ol şafâdan

→. **bul--mış, -am**
Mesnevi 35/ 93
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Ben ol cām-ıla bulmuşam
fenâyı / Hem ol cām-ıla
buluram beğâyı

→. **bul--ur, -am, -**
Mesnevi 35/ 94
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Ben ol cām-ıla bulmuşam
fenâyı / Hem ol cām-ıla
buluram beğâyı

→. **bul--du, -m**
Mesnevi 39/ 51
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Aradum cümle hüsni ehlini
buldum / Nedür her birinün
nağşını bildüm

→. **bul--ma, -dı**
Mesnevi 39/ 29
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Melik Cemşid çün bulmadı
çâra / Ki onıla anı 'ışk urduğı
yâra

→. **bul--mış**
Mesnevi 39/ 5
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Şabâ gibi gezüp bulmuş 'âyânî /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kânı

→. **bul--a**
Mesnevi 43/ 66
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Ne yire 'ışk irer-ise yağar /
Nirede kim 'imâret bula yığar

→. **bul--a, -maz**
Mesnevi 43/ 101
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryâda
kıymet

→. **bul--up, -dur**
Mesnevi 44/ 18
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Dağı şüret hakıyçün ki anı
insân / Bulupdur çün anı hak
itdi ihsân

→. **bul--a**
Mesnevi 46/ 72
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Dağı gözüm göre mi sini yârab
/ Ya hüd bula mısın sen bini
yârab

→. **bul--dı**
Mesnevi 46/ 200
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Anı ko sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu mağâma buldı
me'men

→. **bul--mak, -lîğ, -a**
Mesnevi 46/ 91
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Girü bulmağlığa senden yaña
râh / Direm lâ tağnatu min
rağmeti'llah

→. **bul--am**
Mesnevi 47/ 30
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Bilürsin kim işi nedür çihânur /
Vefâsını bulam dimegil anuñ

→. **bul--up**
Mesnevi 51/ 93
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Bulup şahrâda bir hoş
mürğzârı / İderdi anda dürlü
mürğ zârı

→. **bul--maz, -dı**
Mesnevi 53/ 4
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Helāk idiben ol nerr ejdehāy /
Ki bulmazdı kimesne andan
rehāy

→. **bul--a, -sın**
Mesnevi 54/ 16
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Helāk idersenj ol djv-ejdehāy /
Bulasın kamu āfetden rehāy

→. **bul--up**
Mesnevi 56/ 15
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Bulup ol yiri ber-emn ü
selāmet / Orada itdi bir kaç
gün iķāmet

→. **bul--a, -lar**
Mesnevi 58/ 31
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Melik buyurđı kim keştj bulalar
/ Denjizi geķmeķe ķāra ķılalar

→. **bul--dı, -lar**
Mesnevi 58/ 33
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

İki yüz keştj anda buldılar rāst
/ Ki yoĝ-ıdı birisinde kem ü
kast

→. **bul--maz**
Mesnevi 58/ 24
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Bu dirlikden niķe kim ĝişı
ölmez / Beķā kim cāvidāndur
anı bulmaz

→. **bul--a**
Mesnevi 60/ 80
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Hoş olur kim gidiben iztırarı /
İrişüp bula nā-geh yār yārı

→. **bul--dı**
Mesnevi 60/ 8
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Ol üç tilüñ birisin oda şaldı / Ki
dermānını derdüñ anda buldı

→. **bul--dı, -lar**
Mesnevi 60/ 77
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Çü anı buldılar sağ u selāmet /
Sücüd-ı şükr itdiler tamāmet

→. **bul--a, -maz, -uz**
Gazel 1/ 7
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

Der-gāhuñā iletmeķe tuħfe
bulamazuz / İllā ki āh-ı njm-şeb
ü nāle-i seher

→. **bul--dı**
Gazel 5/ 9
Arayarak temin etmek,
elde etmek.

'adluñla şöyle rāħat u ārām
buldı mülk / Kim zülfdür hemjñ
ki ider yüzde iztırāb

bular: Bunlar.

→. **bular:**
Mesnevi 10/ 69
Bunlar, işaret sıfatı.

Bular birbirine olduĝı ihtimālet
/ Heyülj birliĝine ider delālet

→. **bular--dan**
Mesnevi 10/ 65
Bunlar, işaret sıfatı.

Bulardan çün kim oldu terk-i
şüret / Girü keşret gidüben
ķaldı vaħdet

→. **bular--dan**
Mesnevi 10/ 67
Bunlar, işaret sıfatı.

Bulardan gör nuķüşı ki oldu
pjdā / Hāķ emriyle ta'āla'l-lah
ta'ālā

→. **bular:**
Mesnevi 35/ 89
Bunlar, işaret sıfatı.

Hemjñ dutar bular ķatumda
miķdār / Ki ĥazrā-yı dimen yā
naķş-ı dijvār

→. **bular: -uñ**
Mesnevi 38/ 19
Bunlar, işaret sıfatı.

Bularuñ ĥālinı çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'aţtal oturursın

→. **bular--a**
Mesnevi 51/ 48
Bunlar, işaret sıfatı.

Bu söz içinde-y-iken mār ol
dem / Bulara ķaşd itdi urmaĝa
dem

→. **bular:**
Mesnevi 53/ 78
Bunlar, işaret sıfatı.

Bu pjrüz olsa olar hem-ceng
ideler / Ger öle ol bular kaçup
gideler

→. **bular--a**
Mesnevi 53/ 70
Bunlar, işaret sıfatı.

Şeyātine didi kim ĥāzır oluñ /
Bulara itdüĝüme ĥazır oluñ

bulın-: Bulunmak.

→. **bulın--dı**
Mesnevi 4/ 36
Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.

Ger ölüyi diri itdiyse 'ışā /
Deminde anuḡ daḡı bulındı
ihyā

→. **bulin--dı**
Mesnevi 4/ 60
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Ki oldı kamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözinde efvn ne
kāst

→. **bulin--ma, -dı**
Mesnevi 8/ 1
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Daḡı hergiz bulunmadı aḡa 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'ālim-i
ḡayb

→. **bulin--maz**
Mesnevi 10/ 6
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Çirāḡ u Şem'e ger irmez-ise nār
/ Kalur zulmet bulunmaz anda
envār

→. **bulin--maz**
Mesnevi 20/ 20
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermānum bulunmaz

→. **bulin--maz, -dı**
Mesnevi 35/ 120
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Hümāyün niçe kim virdi aḡa
pendi / Bulunmazdı arada sūd-
mendi

→. **bulin--maz**
Mesnevi 39/ 50

*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Egerçi kim ruḡab Şirindür ü ter
/ Bulunmaz anda ḡa'm-ı zevk-i
Şekker

→. **bulin--maz**
Mesnevi 39/ 69
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Anuḡ çün kim bulunmaz aḡa
mānend / Kimesne ile itmez
hiç peyvend

→. **bulin--ur**
Mesnevi 41/ 26
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Baḡa sini gerek hem-rāh u
hem-dem / Ki sende bulunur
zaḡmuma merhem

→. **bulin--ma, -y, -a**
Mesnevi 43/ 44
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Bir iş itme ki sorucu peŐimān /
Olasın u bulunmaya aḡa
dermān

→. **bulin--ur**
Mesnevi 56/ 64
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

'acab deryā kamu ḡüŐḡi vü
tengi / Bir adımda bulunur biḡ
pelengi

→. **bulin--ur, -dı**
Mesnevi 56/ 9
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Hem anda bulunurdu āb-ıla zād
/ Ki anda var-ıdı çok ādamj-zād

→. **bulin--ur**
Mesnevi 60/ 42
*Bulunmak, var olmak,
mevcut olmak.*

Didi Rüm'unḡ yolu budur yöri
var / Buradan bulunur ḡurŐid'e
envār

bū-leheb: Hazreti
Peygamber'in amcası. Hazreti
Peygamber yakınlarını çağırıp
onları İslām'a davet ettiḡi
zaman ona riayet etmeyen ve
eline bir taş alıp ona atmak için
teŐebbüs eden kimse. İslām
dinine olan düşmanlıḡı ile
ünlüdür.

→. **bū-leheb:**
Gazel 4/ 11
*Hazreti Peygamber'in
amcası. Hazreti Peygamber
yakınlarını çağırıp onları
İslām'a davet ettiḡi zaman ona
riayet etmeyen ve eline bir taş
alıp ona atmak için teŐebbüs
eden kimse. İslām dinine olan
düşmanlıḡı ile ünlüdür.*

Gördi anı 'Alj vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvā

bulit: Bulut.

→. **bulit:**
Mesnevi 4/ 80
Bulut.

Nazar it ol Şeh-i kişver-sitāni /
Melāyik çetri bulit sayebanı

→. **bulit:**
Mesnevi 51/ 12
Bulut.

Eger ide kişi bunda güzāre /
Bulit gibi ola ol pāre pāre

bum: BaykuŐ.

→. **bum:**
Mesnevi 46/ 30
BaykuŐ.

Gerekmez bunda te'ħjir ü
bahâne / Gerek tiz idesin bum
revâne

bunca: Bu kadar çok, bunca.

→. **bunca:**
Mesnevi 27/ 4
Bu kadar çok, bunca.

Neçün dil-tengsin eyle ki ğonce
/ Cihân-içün ne düşdüñ bunca
rence

buncılayın: Bunun gibi, böyle.

→. **buncılayın:**
Gazel 17/ 1
Bunun gibi, böyle.

Görmedi kimse buncılayın
miñnet ü belâ / 'ahd-ı elest
olalı vü hem bî'at-ı belâ

bura: Bura, bu yer.

→. **bura:-dan**
Mesnevi 11/ 50
Bura, bu yer.

Hediye Rüm'dan Mısr'a şeker
it / Buradan Hüzmüz'e tuħfe
güher it

→. **bura:-y, -a**
Mesnevi 46/ 275
Bura, bu yer.

Buraya geldüğüñ ferħunde
olsun / Sipih ü mihr saña
bende olsun

→. **bura:-da**
Mesnevi 47/ 42
Bura, bu yer.

Çamusu gitdi irmedin murâda /
Bilesin kim beķa yokdur
burada

→. **bura:-da**
Mesnevi 48/ 18
Bura, bu yer.

Çü da'vet ide olalum aña
mihmân / Ki burada anuñdur
cümle fermân

→. **bura:-dan**
Mesnevi 51/ 28
Bura, bu yer.

Bu tağdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

→. **bura:-dan**
Mesnevi 51/ 41
Bura, bu yer.

Degül lâyıķ ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

→. **bura:-dan**
Mesnevi 56/ 19
Bura, bu yer.

Buradan gidicegez Rüm baħri /
Gelür kim ğarķa varur anda
baħri

→. **bura:-dan**
Mesnevi 60/ 42
Bura, bu yer.

Didi Rüm'uñ yolu budur yöri
var / Buradan bulunur Ħurşid'e
envâr

burāk: Hz. Muhammed'in
Mîraç'ta bindiği binek.

→. **burāk:-uñ**
Gazel 2/ 3
*Hz. Muhammed'in
Mîraç'ta bindiği binek.*

Çün süvâr itdi Burāk'uñ
cezbesine sini ħaķ / Râh-ber
oldı saña tāvüs-ı sidre-âşjyân

burc: Kale, hisar, sur.

→. **burc:-ı, -n, -da**
Mesnevi 4/ 1
Kale, hisar, sur.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
câvidân şâh

→. **burc:-a**
Mesnevi 14/ 62
Kale, hisar, sur.

Görür şeh bāğda bir kaçır-ı 'âli /
Velj ol burca Ħurşid vâli

→. **burc:-ı, -n, -a**
Mesnevi 14
/63
Kale, hisar, sur.

Nazar eyledi kaçruñ burcina
şâh / Görüp bir mâh anda
eyledi âh

→. **burc:**
Mesnevi 49/ 14
Kale, hisar, sur.

İki dürc içi tolu la'l-i aħmer /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
aħter

→. **burc:-ı, -n, -a**
Mesnevi 51/ 54
Kale, hisar, sur.

Elin urdı kemâna ol zamân şâh
/ Diyeğdüñ ki irdi ķavsuñ
burcina mâh

burc-i âbj: Sulu burç (Seteran,
Akrep, Hut (Balıklar) burcu.

→. **burc-i âbj:**
Mesnevi 46/ 180
*Sulu burç (Seteran, Akrep,
Hut (Balıklar) burcu.*

Gözinden döke bārân-ı şehâbı
/ Didi bu mâhdur ol burc-ı âbj

burc-ı cevzâ: İkiizler burcu.

→. **burc-ı cevzâ:-da**
Mesnevi 46/ 48
İkizler burcu.

Yidi şanduk yine la'l u cevâhir /
Nite kim burc-ı cevzâda
zevâhir

burc-ı keyvân: Zühal burcu.

→. **burc-ı keyvân:**
Mesnevi 53/ 18
Zühal burcu.

Didi kim bunda olur Dîv-i
Ekvân / Ki irer şerri anuñ tâ
burc-ı keyvân

bürriyâ: Hasır.

→. **bürriyâ:-y, -ı**
Mesnevi 13/ 76
Hasır.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Harâb eyleme naft u
bürriyâyı

→. **bürriyâ:-dur**
Mesnevi 55/ 22
Hasır.

Niçe tâ'at ki ol ehl-i ri'yâdur /
Sezâsı âteş-ile bürriyâdur

burka': Örtü, peçe.

→. **burka':-da**
Mesnevi 39/ 67
Örtü, peçe.

Niçe kim gonce burka'da
nihândur / Ki dürc içinde olur
pâkîze-i dür

→. **burka':-ı**
Mesnevi 48/ 58
Örtü, peçe.

Nigîn bigi altun içinde oturmuş
/ Sehâbî burka'ı yüzden
götürmüş

burûc: Hisarlar, kuleler.

→. **burûc:-ı, -n, -da**
Mesnevi 48/ 48
Hisarlar, kuleler.

Revâkını Mesîh itmiş-idi deyr /
İderdi encüm burûcında anuñ
seyr

büse kıl:- Öpücük kondurmak.

→. **büse kıl:-ur, -sın**
Mesnevi 18/ 28
Öpücük kondurmak.

İ nice 'illete dârü olursın / Niçe
gül-ruhlara büse kılırsın

büsitan: Bağ, bahçe.

→. **büsitan:-da**
Mesnevi 33/ 8
Bağ, bahçe.

Otur bir gül-ruh ıla gülsitânda /
Mey-i gül-reng nüş it
büsitânda

→. **büsitan:-a**
Mesnevi 39/ 89
Bağ, bahçe.

İletdiler beni bir büsitâna /
Orada kaşır irişmiş âsumâna

→. **büsitan:-ı**
Mesnevi 47/ 4
Bağ, bahçe.

Esüp hoş neşim-i nevbabârî /
Bezedi büsitânı lâlezârı

büstân: bkz. büsitân

→. **büstân:**
Mesnevi 1/ 39
Bağ, bahçe.

Ki ola bu defterüm bir tâze
büstân / Kim aña reşk ide yüz
gülistân

→. **büstân:**
Mesnevi 14/ 50
Bağ, bahçe.

Uyur u düşde görür bir gülistân
/ Gül-i ter tolu ser-sebz büstân

→. **bustân:-a**
Mesnevi 46/ 262
Bağ, bahçe.

Oradan hûri-zâd eyvâna vardı /
Şanasın serv-idi bustâna vardı

→. **büstân:**
Mesnevi 56/ 25
Bağ, bahçe.

Yöresi cümle bāğ-ıdı vü bustân
/ Revân ser-çeşme vü tâze
gülistân

but: Bacak.

→. **but:-ı, -n, -a**
Mesnevi 53/ 101
Bacak.

Melik budına anuñ bir kılıc urdı
/ Teninden girde-i rânını ayırdı

büy: Koku.

→. **büy:**
Mesnevi 11/ 68
Koku.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olısar cân meşâmı
anuñla hoş büy

→. **büy:**
Mesnevi 39/ 48
Koku.

Egerçi lâlede var (gül) gibi rüy /
Veljkin gül gibi yok lâlede büy

→. **büy:-ı**
Mesnevi 39/ 45
Koku.

Velj var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

büy-ı lāden: Ladin ağacının
kokusu.

→. **büy-ı lāden:**
Mesnevi 11/ 73
Ladin ağacının kokusu.

Eger micmerden ire büyü
lāden / Koya luḫ ehli anuḫ
üstine dāmen

buyur-: Emretmek, söylemek.

→. **buyur-:-ur, -i, -sa, -ŋ**
Mesnevi 41/ 40
Emretmek, söylemek.

Ne-y-ise yoldaşuḫ ḫaḫkı
yitürem / Ne iş kim buyurur-
isaḫ bitürem

→. **buyur-:**
Mesnevi 46/ 219
Emretmek, söylemek.

Buyur kim getürelər ‘anber ü
‘üd / Nüvā-āğāz ide çeng ü ney
ü ‘üd

→. **buyur-:-dı**
Mesnevi 53/ 81
Emretmek, söylemek.

Buyurdı şeh ki uralar şürnāyı /
Nefır ü kūs-ıla bem kerre-nāyı

→. **buyur-:-dı**
Mesnevi 58/ 31
Emretmek, söylemek.

Melik buyurdı kim keştı bulalar
/ Deñizi geçmeğe çāra kılarlar

bülbül: Bülbül.

→. **bülbül:-i**
Gazel 8/ 9
Bülbül. || Aşık.

‘İşk ider bülbüli nağme-nüvāz /
‘İşk virür güllere berg ü nevā

→. **bülbül:**
Mesnevi 1/ 42
Bülbül. || Aşık.

Açıla anda tāze sünbül ü gül /
Ola ‘āşık aḫa ‘ankā ne bülbül

→. **bülbül:**
Mesnevi 6/ 36
Bülbül. || Aşık.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şî’ri okırdı şeh medhinde
bülbül

→. **bülbül:-den**
Mesnevi 7/ 1
Bülbül. || Aşık.

Sözün tütüyle bülbülden
işitdüm / Girü şāhuḫ şenāsını
iş itdüm

→. **bülbül:**
Mesnevi 12/ 6
Bülbül. || Aşık.

Bugün ben nağmei ol resme
idem sāz / Ki bülbül dağı
olamaya aḫa dem-sāz

→. **bülbül:**
Mesnevi 14/ 31
Bülbül. || Aşık.

Nevā-yı bülbül ü elhān-ı dürrāc
/ İderdi ‘āşıkun şabrını tārāc

→. **bülbül:-dı**
Mesnevi 14/ 10
Bülbül. || Aşık.

Orada dutdılar perde-serāyı /
Ki bülbüldi anuḫ perde-serāyı

→. **bülbül:**
Mesnevi 19/ 1
Bülbül. || Aşık.

Nevā-y-ıla gül ardınca irdi
bülbül / Ki şāhā bülbüleden
nüş it mül

→. **bülbül:**
Mesnevi 20/ 1
Bülbül. || Aşık.

Çün işitdi melik bülbül ḫitābın
/ Anuḫ bu resm ile virdi
cevābın

→. **bülbül:**
Mesnevi 33/ 2
Bülbül. || Aşık.

Bahār irişdi vü açıldı uş gül /
Nevāda sen dağı sāz it i bülbül

→. **bülbül:**
Mesnevi 38/ 6
Bülbül. || Aşık.

Gülün yañağı olmuş eyle nāzük
/ Ki bülbül dir aḫa li’l-lāhi
derrük

→. **bülbül:**
Mesnevi 40/ 1
Bülbül. || Aşık.

Mübārek şubḫdur yatma i
bülbül / Güler ḡafletde yatan
gişiyē gül

→. **bülbül:**
Mesnevi 40/ 37
Bülbül. || Aşık.

İ bülbül dağı dürlü söze it sāz /
Ki olavuz sözüne söz-ile dem-
sāz

→. **bülbül:-ler, -i**
Mesnevi 42/ 8
Bülbül. || Aşık.

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şīdā eyleyesin

→. **bülbül:**
Mesnevi 43/ 18
Bülbül. || Aşık.

Gülistānda çün açılmış ola gül /
Dağı yire nażar kıla mı bülbül

→. **bülbül:**

Mesnevi 45/ 13
Bülbül. || Aşık.

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bülbül / Gülistāni kılpdur tolu
gülgül

→. **bülbül:**

Mesnevi 46/ 166
Bülbül. || Aşık.

Yağardı lāle anda micmer-i 'ūd
/ Kılurdı bülbül anda nāle-i 'ūd

→. **bülbül:**

Mesnevi 47/ 12
Bülbül. || Aşık.

Açılmış nerges ü karşıısına gül /
Terennüm itdi işbu şi'ri bülbül

→. **bülbül:**

Mesnevi 52/ 2
Bülbül. || Aşık.

Bahār irdi çemen ser-sebz oldu
/ Gülistān bülbül āvāzıyla taldı

→. **bülbül:**

Mesnevi 52/ 7
Bülbül. || Aşık.

Güle bülbül işi şükr ü şenādur /
Nedür bülbüllere tuhfe
du'ādur

→. **bülbül:**

Mesnevi 52/ 9
Bülbül. || Aşık.

İşitdi gül ki bülbül vird okır /
Aña ... dir

→. **bülbül:**

Mesnevi 52/ 24
Bülbül. || Aşık.

Dikenle gül oturur hurrem ü
şād / İrakdan bülbül ider āh u
feryād

→. **bülbül:-e**

Mesnevi 52/ 5
Bülbül. || Aşık.

Güli gör bülbüle ne tuhfe ider /
Zümürüd la'l sürh u 'anber ü
zer

→. **bülbül:-ler, -e**

Mesnevi 52/ 8
Bülbül. || Aşık.

Güle bülbül işi şükr ü şenādur /
Nedür bülbüllere tuhfe
du'ādur

→. **bülbül:-i**

Mesnevi 56/ 14
Bülbül. || Aşık.

Tezerv ü kaz uçar gördi hevāda
/ Gül-ile bülbülü berg ü nüvāda

→. **bülbül:**

Mesnevi 60/ 2
Bülbül. || Aşık.

Çün açıldı gül ü tāze oldu
sünbül / Nevā vü nağme it
şöyle ki bülbül

→. **bülbül:**

Mesnevi 60/ 161
Bülbül. || Aşık.

Gel i bülbül girü bir kaç hikāyet
/ Bize gülzārdan itgil rivāyet

bülbül ol-: Bülbül olmak.

→. **bülbül ol-:**

Mesnevi 52/ 20
*Bülbül olmak. II Seven kişi
olmak.*

Nice ider 'ışk-bāzı bülbül ü gül
/ Düriş sen dağı şöyle ol ki
bülbül

bülbül ü gül: Bülbül ve gül.

→. **bülbül ü gül:**

Mesnevi 52/ 19
*Bülbül ve gül. II Aşık ve
sevgili.*

Nice ider 'ışk-bāzı bülbül ü gül
/ Düriş sen dağı şöyle ol ki
bülbül

bülbüle: Sürahi.

→. **bülbüleden:-den**

Mesnevi 19/ 2
Sürahi.

Nevā-y-ıla gül ardınca irdi
bülbül / Ki şāhā bülbüleden
nüş it mül

bünyād: Asıl, esas, temel.

→. **bünyād:**

Mesnevi 3/ 50
Asıl, esas, temel.

Bunı gör āb u hāk ü āteş ü bād
/ Düzilüp oldu bu insāna
bünyād

→. **bünyād:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 6/ 1
Asıl, esas, temel.

Hāk itsün şer' bünyādını kāyim
/ Şehin-şāh-ı cihāni 'adl-ıla
dāyim

→. **bünyād:**

Mesnevi 10/ 1
Asıl, esas, temel.

Cihāna 'ışk-ıla urıldı bünyād /
Göñül oldur ki 'ışk-ıla ola şād

→. **bünyād:**

Mesnevi 10/ 13
Asıl, esas, temel.

Bu 'ışk-ıla urıldı içde bünyād /
Yir ü gök 'ışk-ıladur ki oldu ābād

→. **bünyād:**
Mesnevi 12/ 3
Asıl, esas, temel.

Hakunı adıyla dāyım söze
bünyād / Ki sözüm işiden gışı
ola şād

→. **bünyād:-ı, -dur**
Mesnevi 27/ 2
Asıl, esas, temel.

Anuı ardınca irdi serv-i āzād /
Didi şāha cihān bünyādır
bād

→. **bünyād:**
Mesnevi 46/ 223
Asıl, esas, temel.

Melik ol demde kurdı bezme
bünyād / Gül eyyāmında
oturdu gül gibi şād

→. **bünyād:**
Mesnevi 47/ 23
Asıl, esas, temel.

Bilürsin yok durur bu 'ömre
bünyād / Şun ol cāmı ser-
encām eyleme yād

→. **bünyād:**
Mesnevi 51/ 76
Asıl, esas, temel.

Olur mı ma'diletsiz mülk ābād
/ Hārāb olduıda ol şāha ne
bünyād

bünyād eyle-: Bina etmek, inşa
etmek, kurmak.

→. **bünyād eyle-:**
Mesnevi 38/ 37
*Bina etmek, inşa etmek,
kurmak.*

Gehi Cemşid'den söz eyle
bünyād / Gehi Hürşid'den söz
eylegil yād

bünyād it-: Bina, inşa etmek.

→. **bünyād it-:**
Mesnevi 12/ 3
Bina etmek.

Hakunı adıyla dāyım söze
bünyād / Ki sözüm işiden gışı
ola şād

→. **bünyād it-:-e, -sin**
Mesnevi 33/ 16
*Temel oluşturmak. //
Başlamak, başlamasına vesile
olmak.*

Gerek kim 'ışk sözün yād idesin
/ Ol işde sen daıı bünyād
idesin

bünyād kıl-: İnşa etmek.

→. **bünyād kıl-:-dı**
Mesnevi 36/ 2
*İnşa etmek. // Kaleme
almak.*

Şeker cün kim bu sözi yād kıldı
/ Bu şirün ta'nei bünyād kıldı

bünyād ol-: Bina edilmek, inşa
edilmek.

→. **bünyād ol-:-dı**
Mesnevi 3/ 50
*Bina edilmek, inşa
edilmek.*

Bunı gör āb u hāk ü āteş ü bād
/ Düzilüp oldu bu insāna
bünyād

bünyād ur-: Temelini atmak.

→. **bünyād ur-:-dı**
Mesnevi 11/ 19
Temelini atmak.

Qadunı vafında eyle urdı
bünyād / Ki anı bende oldu
serv-i āzād

bünyād urıl-: Bina edilmek,
inşa edilmek.

→. **bünyād urıl-:-dı**
Mesnevi 10/ 1
*Bina edilmek, inşa
edilmek.*

Cihāna 'ışk-ıla urıldı bünyād /
Gönül oldu ki 'ışk-ıla ola şād

→. **bünyād urul-:-dı**
Mesnevi 10/ 13
*Bina edilmek, inşa
edilmek.*

Bu 'ışk-ıla uruldu içde bünyād /
Yir ü gök 'ışk-ıladur ki oldu ābād

bürāder: Kardeş.

→. **bürāder:**
Mesnevi 35/ 7
Kardeş.

Egerçi mihrübān olur bürāder /
Velj ol resm-ile degül ki māder

→. **bürāder:**
Mesnevi 46/ 196
Kardeş.

Gönül birdür bir olur yār u dil-
ber / İkilik şirkdür muılaq
bürāder

→. **bürāder:**
Mesnevi 49/ 11
Kardeş.

Biri hāher olup biri bürāder /
Bir arada qarışdı āb u āder

bürjide: Kesilmiş, kırılmış.

→. **bürjide:-dür**
Gazel 6/ 6
Kesilmiş, kırılmış.

Bir tön durur muhālifünün
boyına kim dürüst / Ki ol
kılcunı boyına ber-ā-ber
bürjidedür

büt: Put.

→. **büt:-ler**

Mesnevi 4/ 8
Put.

Anı çün kim getürdi haq
vücûda / Ser-â-ser bütler
indiler sücûda

→. **büt:-ler, -i**

Mesnevi 35/ 51
Put.

Olup Çın bütleri ez-perde bjrün
/ Be-'azm-i bezm-i eyvân-ı
Hümâyün

→. **büt:-ler, -den**

Mesnevi 39/ 36
Put || Sevgili.

Didi i kim cihâni geşt itdün / Bu
bütlerden kimi gördün işitdün

büt-ger: Put yapan.

→. **büt-ger:**

Mesnevi 35/ 84
Put yapan.

Ne diyeyüm ser-â-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

büt-i sultân-nijâd: Sultan
karakterli put.

→. **büt-i sultân-nijâd:-uñ**

Mesnevi 60/ 6
Sultan huylu put.

Ögine geldi zülfi hürî-zâd'uñ /
Perî-peyker büt-i sultân-
nijâduñ

bütün: Bütün.

→. **bütün:**

Mesnevi 35/ 84
Bütün.

Ne diyeyüm ser-â-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

C)

ca'd-ı sünbül: Saç kıvrımı.

→. **ca'd-ı sünbül:**

Mesnevi 48/ 60
Saç kıvrımı.

Cemâlî bâğ u nerges lâle vü gül
/ Gül üstinde perîşân ca'd-ı
sünbül

câdü: Sihirbaz, büyücü.

→. **câdü:-y, -ıdı**

Mesnevi 14/ 87
Sihirbaz, büyücü.

Gözi ol câdü-y-ıdı ki itse efsün
/ İderdi cânı vâlih 'aklı mecnün

→. **câdü:**

Mesnevi 48/ 90
Sihirbaz, büyücü.

Gehî hem-ceng olasıdır saña
dîv / Gehî câdü idesidür saña
rîv

→. **câdü:-lar, -uñ**

Mesnevi 50/ 47
Sihirbaz, büyücü.

Ne durur câdülaruñ işi tañyıl /
Haqâyık kalbi hoş olmaz bilâ-
'akl

→. **câdü:-dan**

Gazel 11/ 8
Büyücü II Sevgilinin

gözleri.

Ne dil kodı ne 'akl u cân ki
zülfüñ itmedi gâret / Zehî
devlet bu câdüdan hâlâş olursa
dîñüm

→. **câdü:**

Mesnevi 44/ 21

Büyücü II Sevgilinin
gözleri.

Anuñ câdü göziyçün ki itdi
efsün / Melâyik 'aklını ki
eyleye mecnün

câdü-yı mest: Kendinden
geçmiş cadı.

→. **câdü-yı mest:**

Mesnevi 15/ 11

Kendinden geçmiş cadı. II
Sevgilinin gözlerinin baygın bir
şekilde bakışı.

Ya bir gözden kim oldur câdü-
y-ı mest / Ki Hârût'ı bulur mât
itmege dest

câdü-yı ser-keş: Dik başlı,
isyankar cadı.

→. **câdü-yı ser-keş:**

Mesnevi 50/ 35

Dik başlı, isyankar cadı.

Orada çıkdı bir câdü-yı ser-keş
/ Ki ber dem dökilür ağzından
âteş

câm:

→. **câm:**

Mesnevi 13/ 64

Bardak, kadeh.

Yürek kıan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü câm

→. **câm:**

Mesnevi 14/ 39

Bardak, kadeh.

Giderür guşşaları câm u bâde /
Anı nüş eyle virme 'ömri bâda

→. **câm:**

Mesnevi 14/ 47

Bardak, kadeh.

Eşer itmiş-idi şâha dağı câm /
Diledi kim ide ol dağı ârâm

→. **cām:**

Mesnevi 35/ 92
Bardak, kadeh.

Ben ayruksı kadehden
olmuşam mest / Beni ol cām
durur kim ider hest

→. **cām:-ila**

Mesnevi 35/ 93
Bardak, kadeh.

Ben ol cām-ıla bulmuşam
fenāyı / Hem ol cām-ıla
buluram beķāyı

→. **cām:-ila**

Mesnevi 35/ 94
Bardak, kadeh.

Ben ol cām-ıla bulmuşam
fenāyı / Hem ol cām-ıla
buluram beķāyı

→. **cām:-dan**

Mesnevi 47/ 60
Bardak, kadeh.

Bu vahşet sözi olmağa ferāmüş
/ Mey ü cām eyleyelüm
cāmdan nüş

→. **cām:-ı**

Mesnevi 47/ 24
Bardak, kadeh.

Bilürsin yok durur bu 'ömre
bünyād / Şun ol cāmı ser-
encām eyleme yād

→. **cām:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 47/ 54
Bardak, kadeh.

Degül cevr-i felekden reste
Rüstem / Ol itdi Sām'a 'ömrün
cāmını sem

→. **cām:**

Mesnevi 48/ 141
Bardak, kadeh.

Şeker yādına hem cām içdi
Bānū / Şeker ol dem yire qodı
ser ü rü

→. **cām:-ıla**

Mesnevi 48/ 139
Bardak, kadeh.

İçildi evvel ol cām-ıla sāğar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-ā-ser

cām u bāde: Kadeh ve şarap.

→. **cām u bāde:**

Mesnevi 14/ 39
Kadeh ve şarap.

Giderür ğuşşaları cām u bāde /
Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

→. **cām u bāde:**

Mesnevi 45/ 6
Kadeh ve şarap.

Bu dünyānuñ çü yok durur
qararı / İdelüm cām u bāde
nüş bārı

cām-ı cemşid: Cemşid'in
kadehi.

→. **cām-ı cemşid:**

Mesnevi 11/ 41
Cemşid'in kadehi.

Muraşsa' ola anuñla Cām-ı
Cemşid / Münevver ola anuñla
Şem'-i Hürşid

cām-ı gevher: Mücevher
kadeh.

→. **cām-ı gevher:**

Mesnevi 18/ 23
Mücevher kadeh.

Şikeste yig durur ol cām-ı
gevher / Ki ola ol ciger qanı
ser-ā-ser

→. **cām-ı gevher:**

Mesnevi 46/ 15
Mücevher kadeh.

Egerçi 'ömür durur cām-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan qan
içer

cām-ı la'l: Kırmızı renkli kadeh.

→. **cām-ı la'l:-ı**

Mesnevi 60/ 174
Kırmızı renkli kadeh.

Degülser bu iki otdan dañı
kem / Elünđen cām-ı la'lı koma
bir dem

cām-ı mey: Şarap kadehi.

→. **cām-ı mey:**

Mesnevi 38/ 25
Şarap kadehi.

Elünđe cām-ı mey qarşuñda
sākı / Zehı reyñān-ı rüh ü 'ömr-
i bākı

cām-ı yāküt: Yakut kadeh.

→. **cām-ı yāküt:**

Mesnevi 60/ 171
Yakut kadeh.

Eline cām-ı yāküt aldı lāle /
Öñinde nergesün zerrin piyale

cān: Hayat, yaşam.

→. **cān:-ı**

Mesnevi 46/ 33
Hayat, yaşam.

Hemñ bir kılçādur var-ısa cānı
/ Aña ceħd it ki 'ışk üzmeğe anı

→. **cān:-ı, -n, -dan**

Mesnevi 46/ 144
Hayat, yaşam.

Bu yol dıv-ile toptolu peridür /
Giren bu yola cānından beridür

→. **cān:-um, -sın**

Mesnevi 46/ 94
Hayat, yaşam.

Hümâyün ağlayu didi ki zinhār
/ Benüm cānumsın itme
gendüni āzār

→. **cañ:-dan**
Gazel 9/ 9
Can, ruh.

Baş u cañdan 'āşıka ğuşşa
görür-iken ki şem' / Nūr olur
çün yandurur cānmı kesdürür
başın

→. **cān:-m, -ı**
Gazel 9/ 10
Can, ruh.

Baş u cañdan 'āşıka ğuşşa
görür-iken ki şem' / Nūr olur
çün yandurur cānmı kesdürür
başın

→. **cān:**
Gazel 10/ 11
Can, ruh.

Didüm kim gözünge pend it
koya cān zaħmını didi / Bu bir
cellāddur ki andan kimesneye
āmān olmaz

→. **cān:-um, -a**
Gazel 10/ 9
Can, ruh.

Kaža okını atmağa ciger-gāhına
'uşşakıñ / Dem olur mı ki
'anber-veş kara kaşuñ kemān
olmaz

→. **cān:-uñ**
Gazel 10/ 14
Can, ruh.

Didüm kim gönlümü aldı gözünğ
sevdāsı al-ıla / Didi cānuñ daħı
alursa saña aşşı ziyān olmaz

→. **cān:-a**
Gazel 11/ 12
Can, ruh.

Egerçi kışşa-i Ferhād besj dil-
süzdur ammā / Daħı süziş virür
cāna benüm elfāz-ı şırjñüm

→. **cān:-dan**
Gazel 12/ 5
Can, ruh.

Naşihatla gider mi 'ışk cāndan
/ Yil-ile olur mı zāyil küh-ı
şāmiñ

→. **cāndan:-dan**
Gazel 12/ 13
Can, ruh.

Çün oldı baña cāndan daħı
aķreb / Tefāvüt mi ider bu'd-ı
ferāsiñ

→. **cān:**
Gazel 13/ 9
Can, ruh.

Gözünğ cānum diler bi'smi'l-lah
uş cān / Zehj cān kim ola
cānāna mergüb

→. **cān:**
Gazel 13/ 10
Can, ruh.

Gözünğ cānum diler bi'smi'l-lah
uş cān / Zehj cān kim ola
cānāna mergüb

→. **cān:-um**
Gazel 14/ 10
Can, ruh.

Dilerem şükrāne virem ayağın
tozına cān / Şükrdür lāyık
olursa ol ħidmete cānum
benüm

→. **cān:-um, -dur**
Gazel 14/ 6
Can, ruh.

Süreti cānuñ nicedür diyen
eylesün naẓar / Yüzine anuñ ki
cānumdur u cānānum benüm

→. **cān:-uñ**
Gazel 14

/5
Can, ruh.

Süreti cānuñ nicedür diyen
eylesün naẓar / Yüzine anuñ ki
cānumdur u cānānum benüm

→. **cān:**
Kit'a 1/ 1
Can, ruh.

Diye durur dil ü cān lā-ilāhe
illāllah / Toludur iki cihān lā-
ilāhe illāllah

→. **cān:-umuz, -ı**
Mesnevi 1/ 23
Can, ruh.

Bizüm cānumuzı it maṭla'-ı nūr
/ Bu muẓlim göñlümüzi
menba'-ı nūr

→. **cān:-a**
Mesnevi 10/ 9
Can, ruh.

Bu odunğ süzi cāna kımiyādur /
Göñül anuñla pür-nür u
şafādur

→. **cān:-ı**
Mesnevi 10/ 32
Can, ruh.

Olur bi-'ışk olan göñül füsürde
/ Olur bir cānı varsa daħı
mürde

→. **cān:-lar, -uñ**
Mesnevi 10/ 3
Can, ruh.

Göñüldür cānlaruñ şem' ü
çırāğı / Yaķar 'ışk odı anda
müm u yağı

→. **cāñ:-uñ, -dan**
Mesnevi 10/ 11
Can, ruh.

Giderme 'ışkı cānuñdan i 'āķil /
Ki 'aķl ehli olur 'ışk-ıla kāmil

→. cān:-uḡ, -ı

Mesnevi 10/ 26
Can, ruh.

Seni 'ışk odıdur kim nūr eyler /
Dil ü hem cānuḡı ma'mūr eyler

→. cān:

Mesnevi 11/ 68
Can, ruh.

Niçe kim çerḡ döne şöyle kim
gūy / Olısar cān meşāmı
anuḡla ḡoş būy

→. cān:-ı

Mesnevi 13/ 61
Can, ruh.

Mey ü neydür kim ider zinde
cānı / Ney ü meysüz belādur
zindegānı

→. cān:-lar, -ı

Mesnevi 13/ 49
Can, ruh.

İderdi ol dāne-y-ile cānları
şayd / Kılurdı ol dām-ıla
gönjülleri kayd

→. cān:-ıla, -n

Mesnevi 14/ 66
Can, ruh.

Naẓardur irüren 'akla maḡāfet
/ Naẓardur cān-ılan başlara
āfet

→. cān:-ı

Mesnevi 14/ 60
Can, ruh.

Şabā çün kim iderdi dūr-fişānı
/ Kılurdı rāyihayla tāze cānı

→. cān:-ı

Mesnevi 14/ 88
Can, ruh.

Gözi ol cādū-y-ıdı ki itse efsün
/ İderdi cānı vālih 'aklı mecnūn

→. cān:-lar

Mesnevi 14/ 16
Can, ruh.

Mugannı çün düzerdi naḡme-i
'ūd / Düşerdi sūza cānlar şöyle
kim 'ūd

→. cān:-um, -da

Mesnevi 22/ 10
Can, ruh.

Senüḡ şem'ünde ḡāk olmışsa
gül-şen / Benüm cānumda uş
'ışk odı rüşen

→. cān:-um, -da

Mesnevi 26/ 2
Can, ruh.

Didi şeh sende vardur 'aklı ile
hüş / Benüm cānumda ider 'ışk
odı cüş

→. cān:-ı

Mesnevi 31/ 10
Can, ruh.

Bulurdi yār kokusun şabādan /
Ṭolardı cānı gönjli ol şafādan

→. cān:-uḡ

Mesnevi 31/ 18
Can, ruh.

Çün endişe iderdi la'ın anuḡ /
İderdi terkini 'akluḡ u cānuḡ

→. cān:-a

Mesnevi 34/ 37
Can, ruh.

Oḡuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölür oḡul olsa rencūr

→. cān:-ıla

Mesnevi 39/ 96
Can, ruh.

Metā'ı şunar-iken anı gördüm
/ Aḡa biḡ cān-ıla gönjlümü

virdüm

→. cān:-uḡ

Mesnevi 39/ 122
Can, ruh.

Dilersenḡ göstereyim süreti gör
/ Bilesin şüreti cānuḡ nicedür

→. cān:-u, -ı, -ı

Mesnevi 39
/40
Can, ruh.

Ne sürmeyle eyledüḡ gözünj
rüşen / Ne yüz-ile eyledüḡ
cānuḡı gül-şen

→. cān:-um, -a

Mesnevi 41/ 38
Can, ruh.

Senüḡ sözünḡde olam ben
hemişe / İdem i'zāzuḡı cānuma
pişe

→. cān:

Mesnevi 46/ 234
Can, ruh.

Şeker dökerdi aḡzından nebātı
/ İderdi cān gibi şırın hayātı

→. can:

Mesnevi 46/ 301
Can, ruh.

Cihāna can durur hem nūr-ı
dijde / Bunun gibi olmaya ḡiç
āferijde

→. cān:-ıla

Mesnevi 46/ 13
Can, ruh.

Bizüpdür ol bu cān-ıla
cihāndan / Diler kim öle vü
kurtıla cāndan

→. cān:-da

Mesnevi 46/ 88
Can, ruh.

Didi derdā ki gitdi ihtiyārum /
Ne cānda şabr u ne tende
ķarārum

→. cān:-dan

Mesnevi 46/ 14
Can, ruh.

Bizüpdür ol bu cān-ıla
cihāndan / Diler kim öle vü
ķurtıla cāndan

→. cān:-dan

Mesnevi 46/ 36
Can, ruh.

Riżāsuz virdi aña şāh destür /
Riżā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dür

→. cān:-ı, -n, -a

Mesnevi 46/ 32
Can, ruh.

Gerekmezdir bu işde hiç te'hîr
/ Ki olur te'hîr anurj cānına
taķşîr

→. cān:-ı, -n, -a

Mesnevi 46/ 145
Can, ruh.

Melik cānına irdi 'ışkıdan cüş /
Ne anda şabr ķaldı vü ne ħod
hüş

→. cān:-lar, -ı

Mesnevi 46/ 62
Can, ruh.

Humāyün ağlar-ıdı anuñla
Fağfūr / Ki tenden olur-ıdı
cānları dūr

→. cān:-um

Mesnevi 46
/96
Can, ruh.

Yaķın sensin benüm cān u
cihānum / Saņa iren renc-ile
irer reñce cānum

→. cān:-um, -sın

Mesnevi 46/ 94
Can, ruh.

Hümāyün ağlayu didi ki zinhār
/ Benüm cānumsın itme
gendüni āzār

→. cān:-umuz, -a

Mesnevi 46/ 286
Can, ruh.

Ķadem başar-ısañ eyvānumuza
/ Ola şükrāne bizüm cānumuza

→. cān:-lar, -a

Mesnevi 48/ 126
Can, ruh.

Anı vir ki ola reşg-i la'l-i yāķūt /
Ola tenlere ķuvvet canlara ķūt

→. cān:

Mesnevi 55/ 2
Can, ruh.

Seħer irdi gel i mürġ-i seħer-
ĥān / Getür cān 'āleminden
bize bir ĥān

→. cān:-uñ

Mesnevi 55/ 8
Can, ruh.

Senüñ nağmeñdür iden gönli
gül-şen / Bu cānuñ daħı gülzār
mı rüşen

→. cān:

Mesnevi 58/ 3
Can, ruh.

Senüñ sözüñledür ter cān
dimāġı / Senüñ sözüñle rüşen
'aķl yaġı

→. cān:

Mesnevi 58/ 98
Can, ruh.

Hezārān dürlü ĥıjleyle ķazādan
/ Kimesne ķurtaramaz cān
belādan

→. cān:-a

Mesnevi 58/ 2
Can, ruh.

Nüvāya başla i mürġ-i ĥoş-āvāz
/ Ki sinüñ sözlerüñdür cāna
dem-sāz

→. cān:-ı

Mesnevi 58/ 77
Can, ruh.

Kişi kim ķurtıla cānı selāmet /
Daħı yigrek ne gerek aña
ni'met

→. cān:-ı

Mesnevi 60/ 76
Can, ruh.

Ĥaleb iderler-ıdı dāyım anı /
Kim ol-ıdı olarurj tende cānı

cān göz: İnsanda gözle
görünmeyeni gören, sezen,
hisseden manevi güç,
uyanıklılık, basiret.

→. cān göz:-y, -le

Mesnevi 46/ 124
Deyim

*İnsanda gözle
görünmeyeni gören, sezen,
hisseden manevi güç,
uyanıklılık, basiret.*

Görinmez ten göziyle rüy-ı dil-
dār / Ki cān göziyle görünür
rüh-ı yār

cān ıla dil:

→. **cân ıla dil:**

Mesnevi 46/ 106
Can ile gönül.

Yöridi ay gibi menzil be-menzil
/ Tolu Hürşid mihrî cân-ıla dil

→. **cân ıla dil:-den**

Mesnevi 46/ 198
Can ile gönül.

Didükde hū gider gayrı
gönülde / Hemjın anı digil
cân-ıla dilden

cân u cihân: Can ve dünya.

→. **cân u cihân:-um**

Mesnevi 46/ 95

-
*Can ve dünya. | | Bütün
her şey.*

Yakın sensin benüm cân u
cihânım / Saña iren renc-ile
irer rence cânım

cân u dil: Can ve gönül.

→. **cân u dil:**

Mesnevi 11/ 30
Can ve gönül.

İdesin 'ışk hâlin eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anuñla gül-
şen

→. **cân u dil:-den**

Mesnevi 30/ 10
Can ve gönül.

Yakında baş götürdün âb u
gilden / Hıbar anlamamışsın
cân u dilden

→. **cân u dil:-den**

Mesnevi 50/ 19
Can ve gönül.

Mey iç ney güş eyle cân u
dilden / ...

→. **cân u dil:-dür**

Mesnevi 39/ 58
Ruh ve gönül.

Dimezler tınını kim âb u gildür
/ Ki başdan ayağa ol cân u
dildür

→. **cân u dil:-den**

Mesnevi 46/ 264
Can ve gönül.

Didi kim bu degüldür âb u
gilden / Meger kim yaradıldı
cân u dilden

cân u ten:

→. **cân u ten:**

Mesnevi 20/ 6
Can ve beden.

Velj bende ne varsa gâret itdi /
Dil ü 'aql u cân u ten dağı gitdi

cân vir-: Ölmek, ruhunu teslim
etmek.

→. **cân vir-:-em**

Gazel 14/ 9
*Ölmek, ruhunu teslim
etmek.*

Dilerem şükrâne virem ayağın
tozına cân / Şükrdür lâyıq
olursal hıdmete cânım benüm

cânân: Sevgili, dost.

→. **cânân:-a**

Gazel 10/ 3
Sevgili, dost.

Eger cânâna irişmek dilersenj
terk-i cân eyle / Ki bu 'ışk işi bir
ışdır kim ol bî-terk-i cân olmaz

→. **cânân:-a**

Gazel 13/ 10
Sevgili, dost.

Gözünj cânım diler bî'smi'l-lah
uş cân / Zehj cân kim ola
cânâna merğüb

→. **cânân:-um**

Gazel 14/ 6
Sevgili, dost.

Süreti cânuñ nicedür diyen
eylesün nazır / Yüzine anuñ ki
cânımdur u cânânım benüm,

cân-âşinâ: Bilindik, tanıdık can,
dost.

→. **cân-âşinâ:**

Gazel 16/ 11
Bilindik, tanıdık can, dost.

Cân-âşinâ durur anı bigâne
itmeyen / Bu bañr-ı bî-kerânda
gey âşinâ gerek

cân-ı cân: Candan da öte can.

→. **cân-ı cân:-dur**

Mesnevi 10/ 46
Candan da öte can.

Egerçi kim gönül sultân-ı
cândur / Fidâ it 'ışka anı kim
cân-ı cândur

cân-ı mâder: "Annesinin canı"
manasında sevgi sözcüğü.

→. **cân-ı mâder:**

Mesnevi 34/ 65
*"Annesinin canı"
manasında sevgi sözcüğü.*

Hümâyün didi kim i cân-ı
mâder / Vücüdî 'ömr-i
hânımân-ı mâder

cân-ı şırin: Tatlı can.

→. **cân-ı şırin:**

Mesnevi 38/ 36
Tatlı can.

Gehj yâd eyle kim Ferhâd-ı
miskın / Nicesi telh virdi cân-ı
şırin

cân-keniş: Yürek acısı.

→. **cân-keniş:-dür**
Mesnevi 46/ 97
Yürek acısı.

Saçun çekme ki başa cân-
kenişdür / Başun döğme ki
baş serzenişdür

câri: Akan, akıcı.

→. **câri:**
Mesnevi 7/ 19
Akan, akıcı.

Bu câri kim didi andan beher-
rû / Ki ol çeşm-i cihândur u
ben ebru

câvid ol-: Sonsuz, ebedi, kalıcı,
baki olmak.

→. **câvid ol-:-sun**
Mesnevi 17/ 13
Sonsuz, ebedi, kalıcı, baki
olmak.

Sağa câvid olsun zindigânî /
N'ola gül yile varsa nâgehânî

câvidân:

→. **câvidân:**
Mesnevi 5/ 2
Ebedi, sonsuz.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
câvidân şâh

→. **câvidân:**
Mesnevi 6/ 26
Ebedi, sonsuz.

Birisi oldı 'arabdan tâ ebed
mâh / Birisi oldı 'acemden
câvidân şâh

→. **câvidân:-dur**
Mesnevi 8
/8
Ebedi, sonsuz.

Şehün kadri ki 'âlî âsumândur /
Nice kim âsumândur
câvidândur

→. **câvidân:**
Mesnevi 35
/96
Ebedi, sonsuz.

Bu 'ışkun yolu evvelde fenâdur
/ Fenâ şonında câvidân
bekâdur

→. **câvidân:-dur**
Mesnevi 58/ 24
Ebedi, sonsuz.

Bu dirlikden niçe kim gişi
ölmez / Bekâ kim câvidândur
anı bulmaz

câvidânî: Sonsuza kadar.

→. **câvidânî:**
Mesnevi 38/ 24
Sonsuza kadar.

Çün anladuñ ne işdedür cihanı
/ Şarâb it nuş ki oldur câvidânî

cebre'îl: Allah tarafından
peygamberlere vahiy
getirmekle görevlendirilen
dört büyük melekten biri.

→. **cebre'îl:**
Gazel 2/ 11
Allah tarafından
peygamberlere vahiy
getirmekle görevlendirilen dört
büyük melekten biri.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

→. **cebre'îl:-i**
Mesnevi 4/ 102
Allah tarafından
peygamberlere vahiy
getirmekle görevlendirilen dört
büyük melekten biri.

Eger ki Cebre'îl-idi delîli /
Giderken yolda kodı Cebre'îl'i

→. **cebre'îl:-idi**
Mesnevi 4/ 101
Allah tarafından
peygamberlere vahiy
getirmekle görevlendirilen dört
büyük melekten biri.

Eger ki Cebre'îl-idi delîli /
Giderken yolda kodı Cebre'îl'i

→. **cebre'il:**
Mesnevi 44/ 13
Allah tarafından
peygamberlere vahiy
getirmekle görevlendirilen dört
büyük melekten biri.

Bi-hakķı cebre'il ü vahy ü tenzil
/ Ki kamu nesneye var anda
tafsil

cefâ: Eziyet, sıkıntı, acı.

→. **cefâ:-sı, -n, -a**
Mesnevi 20/ 4
Eziyet, sıkıntı, acı.

Didi kim bî-vefâ durur zamâne
/ Cefâsına anuñ yokdur gerâne

→. **cefâ:-y, -ila**
Mesnevi 56/ 80
Eziyet, sıkıntı, acı.

Girü didi aña şâh bini gerdün /
İdüp durur cefâ-y-ıla ciger-ħun

→. **cefâ:-dur**
Mesnevi 57/ 9
Eziyet, sıkıntı, acı.

Cefâdur hâşılı bu rûzigârıñ /
Bu geliben giden leyl ü
nehârıñ

cehd: Çalışıp çabalama, büyük
gayret sarfetme, uğraşma.

→. **cehd:**
Mesnevi 18/ 4

Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.

Elümde olayıdı anuñ 'inānı / Baña cehd ile rām ideydüm anı

cehd eyle-: Çalışıp çabalamak, uğraşmak.

→. **cehd eyle--me**
Mesnevi 41/ 109
Çalışıp çabalamak, uğraşmak.

Eger 'ahd eyler-iseñ eyleme cehd / Ki senden olmaya ayruksı ol 'ahd

cehd it-: Çalışıp çabalamak.

→. **cehd it--iben**
Mesnevi 41/ 95
Çalışıp çabalamak.

İdiben cehd ol mülke varalum / Nicedür la'lı Hürşid'üñ görelüm

→. **cehd it-**
Mesnevi 46/ 34
Çalışıp çabalamak, uğraşmak.

Hemñ bir kılıcâdur var-ısa cānı / Anja cehd it ki 'ışk üzmeñe anı

cehennem ol-: Cehennem olmak.

→. **cehennem ol--dı**
Mesnevi 26/ 4
Deyim
Cehennem olmak. II Cehennem gibi yanmak.

Gözüm yaşıyla tölmişdur cihān nem / Henüz uş yüregüm oldı cehennem

cehl ol-: Cahillik etmek, yanlış bir davranış olmak, hata etmek.

→. **cehl ol--ur**
Mesnevi 35/ 32
Cahillik etmek, yanlış bir davranış olmak, hata etmek.

Bilürem bu işüñ tedbjridür sehl / Velj te'hjir itmeklik olur cehl

→. **cehl ol--ur**
Mesnevi 51/ 35
Cahillik etmek, yanlış bir davranış olmak, hata etmek.

Bu yoldan girü dönmek cehl olur / Belā 'āşık ola(na) sehl olur

celāl: Büyüklük.

→. **celāl:-i**
Mesnevi 3/ 10
Büyüklük.

Cemāli şem'ine pervāne hürşid / Celāli ferşine ferrāş nāhjd

celāl ü 'izzet ü kudret:
Büyüklük, yücelik ve güç.

→. **celāl ü 'izzet ü kudret:**
Mesnevi 53/ 120
Büyüklük, yücelik ve güç.

Didi bu kuvvet ü nuşret senüñdür / Celāl ü 'izzet ü kudret senüñdür

cellād: İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse.

→. **cellād:-dur**
Gazel 10/ 12
İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.

Didüm kim gözünje pend it çoña cān zañmını didi / Bu bir cellāddur ki andan kimesneye

āmān olmaz

celve: Tasavvufta kulun fenâfillah olup halvetten ayrılması.

→. **celve:**
Gazel 7/ 3
Tasavvufta kulun fenâfillah olup halvetten ayrılması.

Ťāvüs-ı rüz niçe ki ura celve ser-kağın / Hağ çertrüñüñ hümāsını düşmen-şikār ide

cem': Cemaat, topluluk.

→. **cem':**
Mesnevi 2/ 10
Cemaat, topluluk.

Ťokuz eyvān düzetdi vü yidi şem' / Fürüzān itdi tā rüşen ola cem'

→. **cem':**
Mesnevi 13/ 12
Cemaat, topluluk.

Sitem-şar-şar yilidür memleket şem' / Bu iki nice ola bir yirde cem'

→. **cem':**
Mesnevi 56/ 39
Cemaat, topluluk.

Neden oldı kevākib çerhde cem' / Ne vaktin rüşen oldı bu kamu şem'

cem: Cem, İnan hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup ve şarabı bulduğuna inanılan Cemşid adlı hükümdar.

→. **cem:**
Mesnevi 34/ 45
Cem, İnan hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup ve şarabı bulduğuna

*inanılan Cemşid adlı
hükümdar.*

Meger dıv ü perıye uğradı Cem
/ Süleymān var elinden gitdi
hātem

cem' it-: Toplamak.

→. **cem' it-:-dū, -ŋ**
Mesnevi 39/ 147
Toplamak.

Düriş çün cem' itdüh māl-ıla
genc / Ki olmaya saña ol māl-
ıla renc

→. **cem' it-:-elüm**
Mesnevi 35/ 40
Toplamak.

Ne kim hūsn ehli var-ıdı
Hıttād'a / Kamusin cem' idelüm
bir arada

→. **cem' it-:-mek, -e**
Gazel 16/ 7
Bir araya getirmek.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
kanā'at-ıla aña devā gerek

cem' ol-: Toplamak, bir araya
getirmek.

→. **cem' ol-:-dı**
Gazel 14/ 14
Toplamak, bir araya
getirmek.

Hālüm olınışdur perışān zülfi
sevdāsı ile / Yüzini gördükde
cem' oldı perışānum benüm

→. **cem' ol-:-a**
Mesnevi 13/ 12
Toplamak, bir araya
getirmek.

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem' / Bu iki nice ola bir yirde
cem'

→. **cem' ol-:-sun**
Mesnevi 35/ 49
Toplamak, bir araya
getirmek.

Hümāyur'ur adına cem' olsun
/ Şebistānında anuñ şem'
olsun

→. **cem' ol-:-dı, -lar**
Mesnevi 35/ 53
Toplamak, bir araya
getirmek.

Ne lāle-çehreler kim oldılar
cem' / Elinde ber birinüñ
'üddan şem'

→. **cem' ol-:-mış, -dur**
Mesnevi 56/ 36
Toplamak, bir araya
getirmek.

Nireden düzilip durur bu tertib
/ Ne vaktin cem' olmuştur bu
terkiş

→. **cem' ol-:-dı**
Mesnevi 58/ 48
Toplamak, bir araya
getirmek.

Gice katı vü yıl keştü vü girdāb /
Helāk olmaqlığa cem' oldı
esbāb

cemā'at: Cemaat, topluluk.

→. **cemā'at:**
Mesnevi 55/ 31
Cemaat, topluluk.

Bugün çopup durur uş bir
cemā'at / Kamusinur işi zerğ u
sanā'at

cemāl:

→. **cemāl:-i**
Mesnevi 3/ 9
Güzel yüz.

Cemāli şem'ine pervāne hırşid
/ Celāli ferşine ferrāş nāhid

→. **cemāl:-ı**
Mesnevi 8/ 5
Güzel yüz.

Cemāli āfitāb-ı 'ālem-efrüz /
Gicesi kaçır durur günü nev-rüz

→. **cemāl:-ı**
Mesnevi 39/ 65
Güzel yüz.

Cemāli ay u günden nürü artuğ
/ Veljkin perdeden ol çıkdığı
yok

→. **cemāl:-i**
Mesnevi 39/ 81
Güzel yüz.

Adından yig durur anuñ cemāli
/ Kamer devrine fitne zülf ü
hālı

→. **cemāl:-ı**
Mesnevi 46/ 207
Güzel yüz.

Adıdur hūr-zād anuñ cemāli /
Ki ayundur mehākı gün zevālı

→. **cemāl:-ı**
Mesnevi 48/ 59
Güzel yüz.

Cemāli bāğ u nerges lāle vü gül
/ Gül üstinde perışān ca'd-ı
sünbül

cemāl-ı cān: Ruh güzelliği.

→. **cemāl-ı cān:**
Mesnevi 48/ 42
Ruh güzelliği.

Nite kim āyine şaħnı mücellā /
Cemāl-ı cān ol āyinede pjdā

cem'-efrüz ol-: Aydınlatmak,
parlatmak.

→. **cem'-efrüz ol-:-du, -m**
Mesnevi 10/ 82
Deyim

*Aydınlatmak, parlatmak. II
Topluma ışık saçmak.*

Odından çünkü 'ışkuñ sūz
buldum / Nite kim şem' cem'-
efrūz oldum

cemī': Tamamı, bütünü.

→. **cemī'**:

Mesnevi 2/ 106

Tamamı, bütünü.

Ne kim var varlığına kılar ikrār
/ Cemī'i kudretini kılar izhār

→. **cemī'**:-in

Mesnevi 60/ 103

Tamamı, bütünü.

Cemī'in eyledi aña hikāyet /
Dağı hem ser-güzeştini rivāyet

cem'-i leşger: Asker topluluğu.

→. **cem'-i leşger**:

Mesnevi 53/ 61

Asker topluluğu.

Didiler dıve kim bir cem'-i
leşger / Gelüpdür ādamjlerden
ber-ā-ber

cem'-i terkīb: Bütünlüğün

toplululuğu.

→. **cem'-i terkīb**:

Mesnevi 56/ 58

Bütünlüğün toplululuğu. II

Dünya, alem, kainat.

Dağı yirden durur kim oldı
tertib / Hem ayruk yirden işbu
cem'-i terkīb

cemī-i 'ālem-i ğayb:

→. **cemī-i 'ālem-i ğayb**:

Kit'a 1/ 7

Gözle görülmeyen

alemlerin hepsi.

Cemī-i 'ālem-i ğayb u şahādet
eydürler / Uş āşikār u nihān lā-
ilāhe illāllah

cemī'-i 'ayb:

→. **cemī'-i 'ayb**:-dan

Mesnevi 1/ 54

*Utanicacak hal ve
davranışların tümü.*

Hüdāyā sa'yümi sen eyle
meşkür / Cemī'-i 'aybdan kılar
sözümü dür

cemī'-i berg: Bütün yapraklar.

→. **cemī'-i berg**:

Mesnevi 25/ 6

Bütün yapraklar.

Döşegüm toprağ u örtüm
havādur / Cemī'-i berg ü
sāzum bī-nevādur

cemī'-i encüm: Yıldızların

tamamı, bütünü.

→. **cemī'-i encüm**:

Mesnevi 43/ 100

*Yıldızların tamamı,
bütünü.*

Güneş çün kim seferde oldı
her gāh / Cemī'-i encüm itdiler
anı şāh

cemī'-i ğussa: Dertlerin

bütünü.

→. **cemī'-i ğuşşa**:-dan

Mesnevi 60/ 110

Dertlerin bütünü.

Didi kayşer ki hāce şād olğil /
Cemī'-i ğuşşadan āzād olğil

cemī'-i halk: Bütün halk.

→. **cemī'-i halk**:-uñ

Mesnevi 46/ 67

Bütün halk.

Cemī'-i halkuñ oldı yüreği hūn
/ Yöridi gözlerinden Nijl ü
Ceyhūn

→. **cemī'-i halk**:-a

Mesnevi 44/ 2

İnsanların hepsi.

Anuñ zātı-y-içün ki oldur
hüdāvend / Cemī'-i halka yok u
aña peyvend

cemī'-i kevn: Olmuş olanların
hepsi.

→. **cemī'-i kevn**:

Kit'a 1/ 12

Olmuş olanların hepsi.

Gerek kim vahdete hıccet
dağı çü tolmışdur / Cemī'-i
kevn ü mekān lā-ilāhe illāllah

cemī'-i kudret: Güçlerin,

kuvvetlerin tamamı.

→. **cemī'-i kudret**:-i, -n, -i

Mesnevi 2/ 106

Güçlerin, kuvvetlerin

tamamı.

Ne kim var varlığına kılar ikrār
/ Cemī'i kudretini kılar izhār

cemşid: Şarabı bulmasıyla

meşhur İran'ın efsanevi

dördüncü şahı.

→. **cemşid**:

Mesnevi 1/ 49

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Nirede ki anıla Hürşid ü
Cemşid / Hümā-y-ıla hümāyūn
ola nevmid

→. **cemşid:**

Mesnevi 11

/28

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Kitabı ki adıdır Cemşid ü
Hürşid / Bu dilce eyidesin (anı)
i Cemşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 13/ 25

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Bir oğlu var-ıdı anuñ adı Cemşid
/ Ki anıa 'aşık-ıdı mäh u hürşid

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 31/ 29

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Didi Cemşid'e kim gelgil
varalum / Saräya bir nefes şād
oturalum

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 34/ 41

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Humäyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmış oğlınun hālını didi

→. **cemşid:**

Mesnevi 35/ 25

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Melik Cemşid bilürdi
muḥaqqak / Ki cennet ana
ayağında olur el-ḥak

→. **cemşid:**

Mesnevi 35/ 55

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Oturup kaşrda Cemşid ü Fağfur
/ Nevā itdi rebāb u çeng ü
ṭanbūr

→. **cemşid:**

Mesnevi 35/ 71

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Bir a'lā kaşrda şāh-ıla Cemşid /
Oturmuşdı şanasın mäh u
hürşid

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 35

/76

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Olaruñ kamusun bi't-ṭavli ve'l-
'arz / Melik Cemşid'e bir bir
itdiler 'arz

→. **cemşid:-den**

Mesnevi 38/ 37

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Gehj Cemşid'den söz eyle
bünyäd / Gehj Hürşid'den söz
eylegil yād

→. **cemşid:**

Mesnevi 39/ 29

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Melik Cemşid çün bulmadı
çāra / Ki oñıla anıa 'ışk urduğı
yāra

→. **cemşid:**

Mesnevi 39/ 153

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Bakup Cemşid ol şuretlü levḥe
/ Bu şiri eydüp ol dem kıldı
nevḥa

→. **cemşid:**

Mesnevi 41/ 3

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Okıdup ol gice Mihrāb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hürşid

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 41/ 63

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Bu iş Cemşid'e hergiz gelmedi
ḥoş / Be-küllü ḥātırı oldı
müşevveş

→. **cemşid:**

Mesnevi 42/ 19

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Niçe Cemşid görmışdür
zemāne / Niçe hürşid
gelmişdür cihāne

→. **cemşid:**

Mesnevi 43/ 7

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Melik Cemşid ol razı itdi
meşhūr / Diledi vire Fağfur anıa
destūr

→. **cemşid:**

Mesnevi 43/ 59

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cāndan be-küllü oldı
nevmişdür

→. **cemşid:**

Mesnevi 44/ 48

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Humäyün bu sözi çün eyledi
yād / Melik Cemşid ḥoş dil oldı
dil-şād

→. **cemşid:**

Mesnevi 44/ 51

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Girü geldi saräya şāh Cemşid /
Karanju gicede dilinde Hürşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 46/ 4

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Giceyi maḥv itdi ṭab'-ı ḥurşid /
Humāyūn'a ne kim dimişdi
Cemşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 46/ 101

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Yöridi Rüm iline şāh Cemşid /
Öginde vü dilinde mihr-i
Ḥurşid

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 46/ 128

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Melik Mihrāb'a didi ḳankıdur
rāh / Didi Mihrāb Cemşid'e ki i
şāh

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 48/ 76

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Melik Bānū'ya itdi rāzı rüşen /
Didi Cemşid'e ol yaḅaḅı gül-şen

→. **cemşid:**

Mesnevi 49/ 23

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perj-ruḅ daḅı var hoş
didi şāha

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 49/ 3

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Didi Cemşid'e Bānū kim i
server / Ki luṭf-ıla gözüm
sensin ser-ā-ser

→. **cemşid:**

Mesnevi 50/ 28

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Çıḳarken rāyet-i ferḅunde-
ḥurşid / Süvār olup yöridi şāh
Cemşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 50/ 51

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşid / Revānın rüşen itmiş
'işk-ı Ḥurşid

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 50/ 42

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Ḳoḅusu ḥūri-zād'a irdi fi'l-hāl /
Didi irmiş durur Cemşid'e
aḅvāl

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 50/ 44

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Perjden virbidi bir cevḳ-ı leşger
/ Ki Cemşid'e olalar anda yāver

→. **cemşid:**

Mesnevi 51/ 95

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Bir iki gün ḳarār itdi anda
Cemşid / Dil ü cānı ṭolu sevdā-
yı Ḥurşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 53/ 14

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Ulu şehri-idi vü dīvārı pūlād /
Didi Cemşid Mihrāb'a ki üstād

→. **cemşid:**

Mesnevi 53/ 55

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

İşāret itdi Cemşid ehl-i Çin'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi ḳiḅe

→. **cemşid:**

Mesnevi 53/ 64

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Melik bir tiḅ-zen şöyle ki ḥurşid
/ Süvār olmuş yıl üstine adı
Cemşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 54/ 3

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Nedür taḅḳiḳ-ile bu 'akl
Cemşid / Liḳāu'l-lah temşil-ile
ḥurşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 56/ 21

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Oradan daḅı gidüp şāh Cemşid
/ Dil ü cānı tolu sevdā-yı
Ḥurşid

→. **cemşid:-e**

Mesnevi 56/ 75

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Didi Cemşid'e ne ḥiḷe ḳılavuz /
Ki bu girdābdan sağ ḳurtılavuz

→. **cemşid:**

Mesnevi 57/ 5

*Şarabı bulmasıyla meşhur
İran'ın efsanevi dördüncü şahı.*

Gehi dir-idi ne vaḳt ola Cemşid
/ Ki anı yār idine gendüye
Ḥurşid

→. **cemşid:**

Mesnevi 58/ 57

Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.

Soñ ucı şındı keştı ƙaldı Cemşid / Dil ü cän ü cihāndan cümle nevmid

→. **cemşid:**

Mesnevi 58/ 66

Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.

Ne tahta ƙaldı vü ne baht u ümmid / Hemjñ bir tahta-y-ıla ƙaldı Cemşid

→. **cemşid:-i**

Mesnevi 58/ 41

Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.

Gören keştide ol Cemşidi tenhā / 'am ħurşid dirdi bunı cevzā

→. **cemşid:**

Mesnevi 60/ 12

Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.

Didi ol Nāz-perverd'e ki varğil / Nedür Cemşid aĥvālını görgil

→. **cemşid:**

Mesnevi 60/ 73

Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.

Velj kayğularıydı şāh Cemşid / Ki ol-ıdı orada cümle ümmid

cemşid ü ħurşid: Selman-ı

Saveci mahlaslı İranlı şairin yazmış olduğu eserinin, Ahmedi tarafından 1403 yılında Eski Anadolu Türkçesi sahasına aktarmış olduğu didaktik eser.

→. **cemşid ü ħurşid:**

Mesnevi 1/ 49

Selman-ı Saveci mahlaslı İranlı şairin yazmış olduğu eserinin, Ahmedi tarafından 1403 yılında Eski Anadolu Türkçesi sahasına aktarmış olduğu didaktik eser.

Nirede ki anıla ħurşid ü Cemşid / Hümā-y-ıla hümāyün ola nevmid

→. **cemşid ü ħurşid:**

Mesnevi 11/ 27

Selman-ı Saveci mahlaslı İranlı şairin yazmış olduğu eserinin, Ahmedi tarafından 1403 yılında Eski Anadolu Türkçesi sahasına aktarmış olduğu didaktik eser.

Kitabı ki adıdur Cemşid ü ħurşid / Bu dilce eyidesin (anı) i Cemşid

cemşid-devlet: Cemşid'in devleti.

→. **cemşid-devlet:**

Mesnevi 11/ 4

Cemşid'in devleti.

Ferjdün-āyet ü ħurşid-rāyet / Siphr-i saltanat Cemşid-devlet

→. **cemşid-devlet:**

Mesnevi 53/ 65

Cemşid'in devleti.

Ferjdün-ferr ü hem Cemşid-devlet / 'İnānında revān feth-ile nuşret

cemşid-i sultān-ı cüvān-baht:

Kutlu sultan Cemşid.

→. **cemşid-i sultān-ı cüvān-baht:**

Mesnevi 53/ 1

Kutlu sultan Cemşid.

Melik Cemşid-i sultān-ı cüvān-baht / Ki aña yaraşurdı tāc-ıla taht

cemşid-şevket: Cemşid'in yüceliği.

→. **cemşid-şevket:**

Mesnevi 6/ 3

Cemşid'in yüceliği.

Sikender-rāyet ü Cemşid-şevket / Ferjdün devlet ü ħurşid-ṭal'at

cenāb-ı kuds: Mübarek yaratıcı.

→. **cenāb-ı kuds:-den**

Mesnevi 12/ 1

Mübarek yaratıcı.

Cenāb-ı kudsdan çün irdi tevfiĥ / İdelüm 'ışĥ işlerini taĥĥik

cenāb-ı mülk: Devletin yöneticisi.

→. **cenāb-ı mülk:**

Mesnevi 34/ 40

Devletin yöneticisi.

Sarāya vardı olıban perişān / Cenāb-ı mülk ü devletden peşimān

ceng: Savaş.

→. **ceng:**

Mesnevi 10/ 48

Savaş.

Te'eşşür 'ışĥdan bulsa dil-i seng / Urur ma'sūka idüp bir cevhere ceng

→. **ceng:-i**

Mesnevi 46/ 59

Savaş.

Kemān-keş tiĝ-zenler ĥamu cengi / Ki iderlerdi zebün şır ü pelengi

cennet:

→. **cennet:**

Mesnevi 3/ 91
Cennet.

Virildi ana kuşūr ü hūr u
cennet / Ol itdi kâmusını vaqf-ı
ümmet

→. **cennet:**

Mesnevi 3/ 93
Cennet.

N'iderdi cennet ü hūr u kuşūrı
/ Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ
kuşūrı

→. **cennet:**

Mesnevi 3/ 95
Cennet.

Nedür cennet meger hâk-i ser-
i râh / Delil ana durur naşruñ
min allah

→. **cennet:-den**

Mesnevi 14/ 28
Cennet.

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakâyık /
Nişân virürdi cennetden
hadâyık

→. **cennet:**

Mesnevi 35/ 26
Cennet.

Melik Cemşid bilürdi
muhaqqak / Ki cennet ana
ayağında olur el-hâk

→. **cennet:-i, -y, -di**

Mesnevi 35/ 57
Cennet.

Şebistân cenneti ydi hūbları
hūr / Kadeh ellerde nūr-ıdı
'alā'nūr

cennet ü hūr u kuşūr:

Cennetler, huriler ve köşkler.

→. **cennet ü hūr u kuşūr:-ı**

Mesnevi 4/ 95
Cennetler, huriler ve

köşkler.

N'iderdi cennet ü hūr u kuşūrı
/ Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ
kuşūrı

cennet-âbâd it:- Cennet

mamurluğunda,
bayındırlığında inşa etmek.

→. **cennet-âbâd it:-er**

Mesnevi 38/ 3

*Cennet mamurluğunda,
bayındırlığında (inşa) etmek.*

İder yirüñ yüzini cennet-âbâd /
Zi bâde kim idile nüş zi bâd

cennet-âbâd ol:- Cennet gibi
bir yer olmak.

→. **cennet-âbâd ol:-miş, -dı**

Mesnevi 13/ 18

*Cennet gibi bir yer olmak.
İl Yaşanılacak yer haline
gelmek.*

Cihânda ol resm-ile itmiş-idi
dâd / Ki olmuşdı memâlik
cennet-âbâd

cerb: Uygun, yumuşak, hoş.

→. **cerb:**

Mesnevi 39/ 4

Uygun, yumuşak, hoş.

Güleç gül gibi piste gibi şırın /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengin

cesed: Cansız, ölü vücut, naaş.

→. **cesed:**

Gazel 7/ 7

Cansız, ölü vücut, naaş.

'Işk -ıla kâyim durur rüh u
cesed / 'Işk -ıla dâyim durur
arz u semâ

cevâb: Cevap, yanıt.

→. **cevâb:**

Gazel 14/ 11
Cevap, yanıt.

Küfr ü îmândan şorarlarsa
baña budur cevâb / Kim
şaçıdır küfrüm ü yüzidür
îmânum benüm

→. **cevab:-ı**

Mesnevi 7/ 18
Cevap, yanıt.

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi ana cevabı

→. **cevâb:-ı**

Mesnevi 41/ 65
Cevap, yanıt.

Didi kim bu degül sözü
cevâbı / Dağı katumda açmağıl
bu bâbı

cevab it:- Cevap vermek.

→. **cevab it:-di**

Mesnevi 56/ 83
Cevap vermek.

Bu nazm-ıla cevab itdi ana
râhib / Ki düşdi görñline dürlü
'acâyib

cevabı vir:- Cevap vermek,
yanıtlamak.

→. **cevabı vir:-di**

Mesnevi 7/ 18
*Cevap vermek,
yanıtlamak.*

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi ana cevabı

→. **cevabı vir:-di**

Mesnevi 18/ 2
*Cevap vermek,
yanıtlamak.*

Melik işitdi gülden bu hitâbı /
Ana bu resm ile virdi cevâbı

cevābın vir-: Cevap vermek.

→. **cevābın vir-:-di**
Mesnevi 20/ 2
Cevap vermek.

Çün işitdi melik bülbül hîṭābın
/ Anuñ bu resm ile virdi
cevābın

→. **cevābın vir-:-me, -di**
Mesnevi 48/ 120
Cevap vermek.

Anuñ Bānū görüp işi ḥayālın /
Sözini kesdi virmedi cevābın

cevāhir: Cevherler.

→. **cevāhir:**
Mesnevi 1/ 87
Cevherler.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevāhir / Mübārek eylegil şāha
i ḳādir

cevher: *Elmas, değerli taş.*

→. **cevher:-e**
Mesnevi 10/ 48
Elmas, değerli taş.

Te'eşşür 'ışḳdan balsa dil-i
seng / Urur ma'şūḳa idüp bir
cevhere çeng

cevḳ-ı leşger: Hayvanlardan
kurulu askerler.

→. **cevḳ-ı leşger:**
Mesnevi 50/ 43
*Hayvanlardan kurulu
askerler.*

Periden virbidi bir cevḳ-ı leşger
/ Ki Cemşid'e olalar anda yāver

cevlān-gāh ol-: Gezip, dolaşma
yeri olmak.

→. **cevlān-gāh ol-:-di**
Gazel 2/ 1
*Gezip, dolaşma yeri
olmak.*

İ ki cevlān-gāh oldu saña ḥadd-ı
lā-mekān / Çün 'ināyet eyledi
ol pādīşāh-ı kün-fekān

cevlān-geh: Dolaşma yeri.

→. **cevlān-geh:-i**
Mesnevi 3/ 4
Dolaşma yeri.

Başına ḥaḳ urupdur tāc-ı levlāk
/ Anuñ cevlān-gehi meydān-ı
eflāk

cevr: Eza, sitem.

→. **cevr:-i, -y, -ile**
Mesnevi 47/ 49
Eza, sitem.

Ferjdün oldu cevri-y-ile bī-fer /
Sikender ḳaldı ḳahrı-y-ıla bī-dar

cevr eyle-: Eziyet etmek.

→. **cevr eyle-:-mek, -dür**
Mesnevi 56/ 82
Eziyet etmek.

Sipihrūñ işi olmışdur baña ḳın /
Baña cevr eylemekdür devre
āyin

cevr-i devr-i bed-kār: Kötü
niyetli kimselerinin devrinin
zulumü.

→. **cevr-i devr-i bed-kār:**
Mesnevi 28/ 2
*Kötü niyetli kimselerinin
devrinin zulumü.*

Melik didi cihānda bini bī-zār /
İdüp durur bu cevr-i devr-i
bed-kār

cevr-i felek: Feleğın cefası.

→. **cevr-i felek:-den**
Mesnevi 47/ 53
Feleğın cefası.

Degül cevr-i felekden reste
Rüstem / Ol itdi Sām'a 'ömrün
cāmını sem

cevşen: Örme zırh.

→. **cevşen:**
Mesnevi 53/ 9
Örme zırh.

Elinde tığ-i zer eğninde cevşen
/ Giderdi zülmeti ḥāki itdi
rüşen

→. **cevşen:-i**
Mesnevi 53/ 86
Örme zırh.

Yörirdi dīve ḳarşu leşger-i Çın /
Ḳamunuñ cevşeni pulād-ı ipçın

→. **cevşen:**
Mesnevi 58/ 50
Örme zırh.

Hemān-dem oldu deryā şāha
düşmen / Hemīñ sā'a zırh
geydi vü cevşen

cevvā: İkiizler burcu.

→. **cevvā:**
Gazel 4/ 13
İkiizler burcu.

Atuñ berk-üstüvān olmağa
cevvā yarar / Aña mecerre
'inān daḳı meh-i nev rikāb

→. **cevvā:**
Mesnevi 58/ 42
İkiizler burcu.

Gören keşṭide ol Cemşidi
tenhā / 'am ḥurşid dirdi bunu
cevvā

cevhün: Ceyhun nehri.

→. **ceyhün**:-i, -dı
Mesnevi 15/ 40
Ceyhun nehri.

Ne göz yaşı ki cümle hün-ıdı ol
/ Diyezdüh Nijl yâ Ceyhün-ıdı ol

cezb: Kendine doğru çekme.

→. **cezb**:-i, -n, -e
Mesnevi 10/ 52
Kendine doğru çekme.

Ger olmasaydı mıknâtiş 'âşık /
Ola mıdı âhenûñ cezbine vâşık

cezbe: Ruhun heyecanı,
çoşkunluk.

→. **cezbe**:-sî, -n, -e
Gazel 2/ 3

Çün süvâr itdi Burâk'ıñ
cezbesine sini haq / Râh-ber
oldı saña tãvüs-ı sidre-âşiyân

cıda: Mızrak, kargı.

→. **cıda**:
Mesnevi 51/ 89
Mızrak, kargı.

Yılanları cıda zañmıyla yık-ser /
Kıruban oda yaqđurdu ser-â-ser

ciger: Bağır, iç, yürek.

→. **cigeri**:-i
Gazel 6/ 9
Bağır, iç, yürek.

Ne nesnedür şafaq cigeri kanı
ğasmuñuñ / Kim kayğudan
felek ufukında çekidedür

ciger kanı: Yürek kanı.

→. **ciger kanı**:-y, -la
Mesnevi 48/ 78
*Yürek kanı. || Sevgiliden
ayrı olmaktan dolayı yüreği
yanmak, sıkıntı çekmek.*

Ki bu bir iş durur gâyetde
müşkil / Ciger kanıyla olur'olsa
hâşıl

→. **ciger kanı**:
Mesnevi 18/ 24
*Yürek kanı. || Sevgiliden
ayrı olmaktan dolayı yüreği
yanmak, sıkıntı çekmek.*

Şikeste yig durur ol cãm-ı
gevhër / Ki ola ol ciger kanı
ser-â-ser

ciger-gâh: Gönül.

→. **ciger-gâh**:-i, -n, -a
Gazel 10/ 7
Gönül.

Kaşa okını atmağa ciger-gâhına
'uşşâkuñ / Dem olur mı ki
'anber-veş kara kaşuñ kemân
olmaz

ciger-hün: Yüreği kanlı.

→. **ciger-hün**:-em
Gazel 11/ 3
Yüreği kanlı.

Ciger-hünem perişân-hâl (u)
ser-gerdân u sevdâyı / Ne
miskîn eylemişdür gör beni ol
zülf-i müşğünüm

→. **ciger-hün**:
Mesnevi 14/ 74
Yüreği kanlı.

Dil ü can bağılu zülfi çenberine
/ Ciger-hün müşğ saçı
'anberine

→. **ciger-hün**:
Mesnevi 48/ 138
Yüreği kanlı.

Sarâyı 'aks-i bâde kıldı gül-gün
/ Yir oldı cür'a kanından ciger-
hün

ciger-hün it:-Yüreği kan içinde
bırakmak.

→. **ciger-hün it**:-üp
Mesnevi 56/ 80
*Yüreği kan içinde
bırakmak. II Çok acı vermek,
mustarip etmek.*

Girü didi ana şah bini gerdün /
İdüp durur cefâ-y-ıla ciger-hün

ciger-hün kıl:-Yüreğini kan
içinde bırakmak.

→. **ciger-hün kıl**:-dı
Mesnevi 20/ 10
*Yüreğini kan içinde
bırakmak. II. Zor duruma
düşmek, muzdarip olmak.*

Elümden çün kamusun aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-hün

ciger-hün ol:-Yüreği kanla
dolmak.

→. **ciger-hün ol**:-du, -m
Mesnevi 39/ 99
*Yüreği kanla dolmak. II Acı
çekmek.*

Göriben hâlını oldum ciger-
hun / Baqup zülfine oldum zâr
u Mecnün

ciger-süz u dil-efrüz: Gönlü
yakan ve aydınlatan.

→. **ciger-süz u dil-efrüz**:
Mesnevi 35/ 64
*Gönlü yakan ve
aydınlatan.*

Kamunun yüzi rüşen şöyle kim
rüz / Gözi yüzde ciger-süz u dil-
efrüz

ciger-tesne: Susamış, susuz
kalmış.

→. **ciger-teşne**:-y, -i, -di

Mesnevi 14/ 78

Susamış, susuz kalmış.

Lebinüñ çeşmesine âb-ı
hayvân / Ciger-teşne-y-idi hem
dürr-i 'ummân

cihân: Dünya, alem.

→. **cihân**:-da

Gazel 6/ 11

Dünya, alem.

Bâ-hırş toydı her ne ki var bu
cihânda kim / Her yırde hön-ı
ni'metüñüñ gösteridedür

→. **cihân**:

Kıt'a 1/ 2

Dünya, alem.

Diye durur dil ü cân lâ-ilâhe
illâllah / Töludur iki cihân lâ-
ilâhe illâllah

→. **cihân**:

Mesnevi 1/ 67

Dünya, alem.

Cihân 'adl-ıla ma'mûr eyle /
Kamu yavuzluğu andan dür eyle

→. **cihân**:-da

Mesnevi 1/ 56

Dünya, alem.

Bu dürc-i gevherümi hoş-
beyân it / Cihânda şâh adına
revân it

→. **cihân**:-da

Mesnevi 1/ 63

Dünya, alem.

Cihânda adıdur bi't-ı tavli ve'l-
'arz / Ki es-sultân ü zıllu'llâhı
fi'l-arz

→. **cihân**:-uñ

Mesnevi 1/ 59

Dünya, alem.

Cihânüñ bugün ol durur
penâhı / Anuñ dergâhı halk
ümmid-gâhı

→. **cihân**:

Mesnevi 3/ 8

Dünya, alem.

Yıkıldı tāk-ı Kısırı maqdeminden
/ Cihân rahmet çoğusu aldı
deminden

→. **cihân**:-ı

Mesnevi 3/ 20

Dünya, alem.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihâni
kıldılar pür

→. **cihân**:

Mesnevi 9/ 22

Dünya, alem.

İlâhî bu şehi kişver-sitân it /
Niçe kim var cihân şâh-ı cihân
it

→. **cihân**:-da

Mesnevi 9/ 6

Dünya, alem.

Şehinşâh-ı velî-sâz u 'adû-süz /
Cihânda âfitâb-ı 'âlem-efrûz

→. **cihân**:-ı

Mesnevi 9/ 10

Dünya, alem.

Çün irdi aña te'yîd-i âsumânî /
Dutar u dutısar mülki cihâni

→. **cihân**:-a

Mesnevi 10/ 1

Dünya, alem.

Cihâna 'ışk-ıla urıldı bünyâd /
Göñül oldur ki 'ışk-ıla ola şâd

→. **cihân**:-da

Mesnevi 10/ 79

Dünya, alem.

Cihânda olmadum bî 'ışk bir
dem / Anuñ-çün olmışam
'ışk'ı'ye hem-dem

→. **cihân**:-da

Mesnevi 10/ 85

Dünya, alem.

Cihânda qodum işbu yadigârı /
Me'ânîsi hoş u elfâzı arı

→. **cihân**:

Mesnevi 11/ 16

Dünya, alem.

Anıban zülf ü hâli müşg ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzın mu'a'ttar

→. **cihân**:-da

Mesnevi 11/ 76

Dünya, alem.

Haçaya 'afv lâzımdur haçâsuz /
Ne iş vardur cihânda vü ne had
söz

→. **cihân**:-a

Mesnevi 12/ 12

Dünya, alem.

Sözün genci qapusını açayım /
Cihâna dürr ü gevherler
saçayım

→. **cihân**:-da

Mesnevi 13/ 17

Dünya, alem.

Cihânda ol resm-ile itmiş-idi
dâd / Ki olmuşdı memâlik
cennet-âbâd

→. **cihân**:-ı

Mesnevi 13/ 6

Dünya, alem.

Haquñ halkına dâyim dâd
iderdi / Cihâni 'adl-ıla âbâd
iderdi

→. **cihân:-uḡ**

Mesnevi 13/ 27
Dünya, alem.

Cihānuḡ tāze vü nev-şehriyârî
/ Ferîdun u Sikender yadigârî

→. **cihân:**

Mesnevi 14/ 4
Dünya, alem.

Ter olıban biterdi hâreden gül
/ Cihân ṭolmıŝ-ıdı âvâz-ı bülbül

→. **cihân:-da**

Mesnevi 16/ 11
Dünya, alem.

Bulam dirsenj cihânda sūd-
mendî / İşitgil kimden olur-ısa
pendî

→. **cihân:**

Mesnevi 17/ 6
Dünya, alem.

Nedür ğam çünki mey var ney
daḡı hem / Cihân nedür ki
anun çün yiyeler ğam

→. **cihân:**

Mesnevi 19/ 3
Dünya, alem.

Vefâsuzdur cihân hoşlıkla
geçgil / 'alâ'r-raġm-ı zemâne
yigil içgil

→. **cihân:**

Mesnevi 26/ 3
Dünya, alem.

Gözüm yaşıyla ṭolmıŝdur cihân
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem

→. **cihân:**

Mesnevi 27/ 2
Dünya, alem.

Anun ardınca irdi serv-i âzâd /
Didi şâha cihân bünyâdîdur
bâd

→. **cihân:**

Mesnevi 27/ 4
Dünya, alem.

Neçün dil-tengsin eyle ki ğonce
/ Cihân-içün ne düşdüġ bunca
rence

→. **cihân:-uḡ**

Mesnevi 27/ 17
Dünya, alem.

Cihānuḡ varlıġını eyleme yâd /
Ki olasin sen daḡı binüm gibi
âzâd

→. **cihân:-da**

Mesnevi 28/ 1
Dünya, alem.

Melik didi cihânda bini bî-zâr /
İdüp durur bu cevr-i devr-i
bed-kâr

→. **cihân:**

Mesnevi 29/ 7
Dünya, alem.

Zümürüd-taḡt saġa mülk
muḡtâc / Cihân için ne gerek
bu kamu renc

→. **cihân:-ı**

Mesnevi 29/ 18
Dünya, alem.

Perişânlık durur 'işk anı terk it
/ Cihânı hoş geçür bu pendî işit

→. **cihân:-ı**

Mesnevi 33/ 11
Dünya, alem.

Cihânı çün bilürsin bî-vefâdur /
Anun çün renc çekmek ne
revâdur

→. **cihân:-ı**

Mesnevi 35/ 6
Dünya, alem.

Südüm ḡakḡı kim emmiş(sin)
sen anı / Senünle görürem ben
bu cihânı

→. **cihan:-ı**

Mesnevi 38/ 23
Dünya, alem.

Çün anladun ne işdedür cihânı
/ Şarâb it nüş ki oldur cavidânî

→. **cihân:-uḡ**

Mesnevi 38/ 11
Dünya, alem.

Cihānuḡ bî-vefâlıġını lâle /
Biliben düşdi elinden piyâle

→. **cihân:-uḡ**

Mesnevi 38/ 27
Dünya, alem.

Cihānuḡ yok durur emn ü
âmânî / Neçündür bes bu âmâl
ü amânî

→. **cihân:-ı**

Mesnevi 39/ 2
Dünya, alem.

Şehür var-ıdı bir bâzâr-ġanı /
Ki uçdan uca görmişdi cihânı

→. **cihân:-ı**

Mesnevi 39/ 35
Dünya, alem.

Didi i kim cihânı geşt itdüġ / Bu
bütlerden kimi gördün iŝitdüġ

→. **cihân:-uḡ**

Mesnevi 40/ 6
Dünya, alem.

Ne dir gül-şende ṭütî-yi şeker-
riç / Cihānuḡ ḡandîdur dir
zehr-âmîç

→. **cihân:-ı**

Mesnevi 41/ 1
Dünya, alem.

Cihānı rüşen itmiş-idi meh-tâb
/ Dür-efşân-ıdı yıldız gibi şeb-
tâb

→. **cihân:-a**
Mesnevi 42/ 20
Dünya, alem.

Niçe Cemşîd görmışdür
zemâne / Niçe hürşîd
gelmişdür cihâne

→. **cihân:-uñ**
Mesnevi 42/ 11
Dünya, alem.

Cihānuñ çün qararı yok bilürsin
/ Neçün gendüzünüñ hāmuş
kılursın

→. **cihân:-a**
Mesnevi 46/ 301
Dünya, alem.

Cihāna can durur hem nūr-ı
dîde / Bununı gibi olmaya hiç
āferîde

→. **cihân:-dan**
Mesnevi 46
/13
Dünya, alem.

Bizüpdür ol bu cān-ıla
cihāndan / Diler kim öle vü
kurtıla cāndan

→. **cihân:-uñ**
Mesnevi 47/ 29
Dünya, alem.

Bilürsin kim işi nedür cihānuñ /
Vefāsını bulam dimegil anuñ

→. **cihân:**
Mesnevi 48/ 50
Dünya, alem.

Anuñ tākı siphr ü mikre
mihrâb / Cihān bāğına
benzerdi beher bāb

→. **cihân:-da**
Mesnevi 48/ 110
Dünya, alem.

Beni ol kullābdur bî-çāra iden /
Cihānda müşğ gibi āvāra iden

→. **cihân:-dan**
Mesnevi 53/ 45
Dünya, alem.

Eyü ad-ıla gitmeklik cihāndan /
Yig olur 'ömr ü mülk-i
cāvidāndan

→. **cihân:-dan**
Mesnevi 58/ 58
Dünya, alem.

Soñ ucı şındı keştî kaldı Cemşîd
/ Dil ü can ü cihāndan cümle
nevmîd

→. **cihân:-da**
Mesnevi 60/ 17
Dünya, alem.

Cihānda hürî-zāde gibi şüret /
'acab gelmiş midür yā eyle
şîret

cihân-bağş: Dünyaları
bağışlayan.

→. **cihân-bağş:**
Mesnevi 6/ 31
Dünyaları bağışlayan.

Cihān-bağş u āfitāb-ı heft-
kişver / Ki aña durur müseħher
çerħ ü aħter

→. **cihân-bağş:**
Mesnevi 11/ 9
Dünyaları bağışlayan.

Cihān-gîr ü cihān-dār u cihān-
bağş / Ki ezelden tā ebeddür
taħt aña bağş

cihân-bağş eyle-: Cihānı
hükümü altına alan, sahiplenen
olmasını sağlamak.

→. **cihân-bağş eyle-:**
Mesnevi 9/ 26
*Cihānı hükümü altına alan,
sahiplenen olmasını sağlamak.*

Nireye yüz dutar-ısa be-tağdîr
/ Anı eyle cihān-bağş u cihān-
gîr

cihân-dār: Cihānı tutan
hükümdar.

→. **cihân-dār:**
Mesnevi 11/ 9
Cihānı tutan hükümdar.

Cihān-gîr ü cihān-dār u cihān-
bağş / Ki ezelden tā ebeddür
taħt aña bağş

cihân-gîr: Cihānı, dünyayı
zapteden.

→. **cihân-gîr:**
Mesnevi 11/ 9
Cihānı, dünyayı zapteden.

Cihān-gîr ü cihān-dār u cihān-
bağş / Ki ezelden tā ebeddür
taħt aña bağş

cihân-gîr eyle-: Dünyayı feth
eden olmasını sağlamak.

→. **cihân-gîr eyle-:**
Mesnevi 9/ 26
*Dünyayı feth eden
olmasını sağlamak.*

Nireye yüz dutar-ısa be-tağdîr
/ Anı eyle cihān-bağş u cihān-
gîr

cihân-süz: Dünyayı yakan.

→. **cihân-süz:**
Mesnevi 46/ 57
Dünyayı yakan.

Daħı on bir er koşdı cihān-süz
/ İrerdi atı ayağından göğe toz

cinān: Cennetler.

→. **cinân:**

Mesnevi 54/ 13
Cennetler.

Cinân sinûñ ola hem revh u
reyhân / Liķau'l-lah dañı ravza-
ı Rıdvân

cinn: Cin, gözle görülmeyen
latif yaratık.

→. **cinn:**

Mesnevi 3/ 19
*Cin, gözle görülmeyen latif
yaratık.*

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihânı
kıldılar pür

cinn ü ins: Cin ve insan.

→. **cinn ü ins:-e**

Mesnevi 46/ 268

Ne durur 'ışk emj-r-i mülk-i
cândur / Ki cinn ü inse fermâni
revândur

cinsiyet ol-: Erkek veya dişi
olma durumu.

→. **cinsiyet ol-:-up, -dur**

Mesnevi 2/ 86

Melâyikden ola anlar dañı hem
/ Ki cinsiyet olupdur 'illet-i
zâm

cism ü cân: Beden ve ruh.

→. **cism ü cân: -ın**

Mesnevi 9/ 27
Beden ve ruh.

Selâmet dut hemîşe cism ü
cânın / Selâtine penâh it
âsumânın

→. **cism ü cân:-ı**

Mesnevi 11/ 48
Beden ve ruh.

Gâzellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenüñ sevine cism ü cânı

→. **cism ü cân:-ı**

Mesnevi 13/ 74
Beden ve ruh.

Riyâ şirk-i hafîdür terk it anı /
Diler-iserñ selâmet cism ü cânı

→. **cism ü cân:-uñ**

Mesnevi 51/ 24
Beden ve ruh.

Ol iki meş'al iki gözi anuñ /
Halâşı yoķdur andan cism ü
cânüñ

cüd: Cömert.

→. **cüd:**

Mesnevi 8/ 9
Cömert.

Güneş gibi oldu ol cüd ıla
ma'rûf / Kamer gibi oldu evsâf
ıla mavşûf

→. **cüd:**

Mesnevi 9/ 13
Cömert.

Anuñ cüd u hayâsıyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

→. **cüd:**

Mesnevi 60/ 145
Cömert.

Hayâ ıla edeb hem cüd u tâcir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zâhir

cüş: Coşkunluk.

→. **cüş:**

Mesnevi 46/ 145
Coşkunluk.

Melik cânına irdi 'ışkdan cüş /
Ne anda şabr kaldı vü ne ħod
hüş

cüş eyle-: Coşmak.

→. **cüş eyle-:-di**

Kıt'a 3/ 2
Coşmak.

Çün itdi tütj işbu kıt'ayı güş /
Şeker-ħande idiben eyledi cüş

cüş it-: Coşmak.

→. **cüş it-:-er**

Mesnevi 26/ 2
*Coşmak, birdenbire
çoğalıp hızlanmak.*

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cânımda ider 'ışk
odi cüş

cüş kıl-: Coşmak,
hareketlenmek.

→. **cüş kıl-:-ur**

Mesnevi 60/ 68
*Coşmak, hareketlenmek,
kaynamak, taşmak.*

Ħabar irişdi kim bir kâr-vân uş
/ Gelür Çin'den kılır derya gibi
cüş

cüşân ol-: Coşan, taşan olmak.

→. **cüşân ol-:-ıban**

Mesnevi 53/ 79
Coşmak, taşmak.

Ħazâbdan olıban ol dıñ cüşân /
İrişdi âdamj-zâda ħurüşan

cüş-ı baħr: Denizlerin
coşkunluğu.

→. **cüş-ı baħr:**

Mesnevi 58/ 114
Denizlerin coşkunluğu.

Ħarañu gice berķ u na'ra-ı ebr /
Ħurüş u cüş-ı baħr u ħurreş-i
bebr

cüy: İrmak.

→. **cüy:**
Mesnevi 60/ 164
Irmak. II Aşğın gözyaşları.

Güle karşı kıma rüd u sürüdi /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdi

cüy kııl-: Akarsu su gibi olmak.

→. **cüy kııl-:-sa**
Mesnevi 15/ 18
Akarsu su gibi olmak. II
Akıp, gitmek.

Nirede olur gişi maşşüdi bilse /
Varıban anı cüst ü cüy kıılsa

cüy-bār ol-: Nehir/akarsu gibi
olmak.

→. **cüy-bār ol-:-ur**
Gazel 15/ 6
Nehir/akarsu gibi olmak.

Ƙadduñ hayalı dutdı gözümde
vañan belj / Her Ƙanda serv
olsa yiri cüy-bār olur

cüy-ı kevser: Kevser ırmağı.

→. **cüy-ı kevser:**
Mesnevi 14/ 29
Kevser ırmağı.

AƘardı her yaña bir cüy-ı
kevşer / Olıban serv şübı-y-ile
hem-ser

cüđā it-: Ayırmak,
uzaklaştırmak, mahrum
etmek.

→. **cüđā it-:**
Mesnevi 1/ 11
Ayırmak, uzaklaştırmak,
mahrum etmek.

Beni benlik belāsından cüđā it
/ Biñār-ı vañdetünñde āşinā it

cüđā ol-:

→. **cüđā ol-:-ma, -ğıl**
Mesnevi 52/ 28
Ayrılmak.

Ĥalāş ider seni bu 'ışƘ senden /
Pes olmağıl cüđā bir laħza
andan

cüft ol-: Eş olmak; zevc/zevce
olmak.

→. **cüft ol-:-a**
Mesnevi 46/ 258
Eş olmak; zevc/zevce
olmak.

Girü didi nice ola ādamı-zād /
Ki cüft ola periyle otura şād

cüllāb: Gül şerbeti.

→. **cüllāb:**
Mesnevi 3/ 28
Gül şerbeti.

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tāb / Düzer ol bir sirjekden
şehd ü cüllāb

cümle: Baştan başa, hep,
bütün.

→. **cümle:**
Gazel 6/ 7
Baştan başa, hep, bütün.

Şāh-ı hümāy sāyesin ü cümle
vañş u şay / Saña penāh
idibenünñ āremidedür

→. **cümle:**
Gazel 11/ 10
Baştan başa, hep, bütün.

Yüzünñ naƘşı renginden
gözüm bir nüşha almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
ħadış-i ĥüb u renginüm

→. **cümle:**
Mesnevi 2/ 56
Baştan başa, hep, bütün.

Bezendi ikrāmı-çün anuñ
erāyık / Sücüd itdi aña cümle
melāyık

→. **cümle:**
Mesnevi 2/ 102
Baştan başa, hep, bütün.

Şerādan her ne kim var tā
şüreyyā / Anuñ birliğinedür
cümle güya

→. **cümle:**
Mesnevi 3/ 16
Baştan başa, hep, bütün.

Anuñ na'leyni fark-ı fevñde tāc
/ Selātın cümle Ƙulluğına
muñtāc

→. **cümle:**
Mesnevi 4/ 75
Baştan başa, hep, bütün.

Belāğat isleri oldı cümle 'āciz/
Bir aƘşar sürece eydilmedi
hergiz

→. **cümle:**
Mesnevi 11/ 46
Baştan başa, hep, bütün.

Getürgil anda çok elfāz-ı
rengin / Me'āni-y-ile ola cümle
şirın

→. **cümle:**
Mesnevi 12/ 7
Baştan başa, hep, bütün.

Muñayyerdür sözümden
cümle 'uşşāƘ / 'IrāƘ -ıla şıfāhān
aña müştāƘ

→. **cümle:**
Mesnevi 15/ 39
Baştan başa, hep, bütün.

Ne göz yaşı ki cümle ĥün-ıdı ol
/ Diyeñdün Nıj yā Ceyñün-ıdı ol

→. **cümle:**
Mesnevi 34/ 44
Baştan başa, hep, bütün.

Didi kim şādılığumuz ğam oldu
/ Bu devlet işi cümle derhem
oldu

→. **cümle:**
Mesnevi 35/ 87
Baştan başa, hep, bütün.

Egerçi hūb durur cümle bu
hayl / Benüm gönülüm birine
eylemez meyl

→. **cümle:**
Mesnevi 39/ 10
Baştan başa, hep, bütün.

Ƙamu iklimün aḥvālın bilürdi /
Ki cümle reh-güzārında olurdu

→. **cümle:**
Mesnevi 39/ 51
Baştan başa, hep, bütün.

Aradum cümle ḥüsn ehlini
buldum / Nedür her birinün
naḫşını bildüm

→. **cümle:**
Mesnevi 43/ 79
Baştan başa, hep, bütün.

Ulu işler ki var cümle ḥaṭardur
/ Ulu işe şunana bjm-i serdür

→. **cümle:**
Mesnevi 46/ 53
Baştan başa, hep, bütün.

Eyerleri muraşsa' cümle rengin
/ Bu resm-ile düzildi aḡa āyin

→. **cümle:**
Mesnevi 48/ 18
Baştan başa, hep, bütün.

Çū da'vet ide olalum aḡa
mihmān / Ki burada anuḡdur
cümle fermān

→. **cümle:**
Mesnevi 50/ 33
Baştan başa, hep, bütün.

Peleng ü şır ü mārı cümle kırdı
/ Ƙılıban püşte püşte oda urdı

→. **cümle:**
Mesnevi 56/ 25
Baştan başa, hep, bütün.

Yöresi cümle bāğ-ıdı vü bustān
/ Revān ser-çeşme vü tāze
gülistān

→. **cümle:**
Mesnevi 58/ 58
Baştan başa, hep, bütün.

Sonḡ ucı şındı keşṭı kaldı Cemşid
/ Dil ü can ü cihāndan cümle
nevṡid

→. **cümle:**
Mesnevi 60/ 74
Baştan başa, hep, bütün.

Velī kayḡularıydı şāh Cemşid /
Ki ol-ıdı orada cümle ümmid

→. **cümle:**
Mesnevi 60/ 155
Baştan başa, hep, bütün.

Muḡıbb oldu ḡalāyık cümle orḡa
/ İşi āḡāz eyledi kim orḡa

cünün: Delilik.

→. **cünün:-a**
Gazel 15/ 7
Delilik.

Zülfün cünūna şaldı yüzün
ḡayrete beni / Miḡnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehār olur

→. **cünün:-ı**
Mesnevi 37/ 9
Delilik.

Daḡı ayruḡsı olur 'ışḡun cününü
/ Ƙalur anda tabjbūḡ zū-fününü

cūr'a ol-: Damla damla olmak.

→. **cūr'a ol-:-dı**
Mesnevi 48/ 138

Damla damla olmak. II
Parçalanmak.

Sarāyı 'aks-i bāde kıldı gül-gün
/ Yir oldu cūr'a ḡanından ciger-
ḡün

cürm: Suç, ḡunah, kabahat.

→. **cürm: -ile**
Mesnevi 1/ 15
Suç, ḡunah, kabahat.

Bize pişe durur cürm-ile 'ışyān
/ Saḡa 'ādet durur 'afv-ıla
ḡufrān

cüsse: Gövde, beden.

→. **cüsse:-de**
Mesnevi 51/ 15
Gövde, beden.

Var-ıdı ol cüşşede bir ḡār-ı pür-
dūd / Ki itmışdi āsumānı dūd-
endūd

cüst kıl-: Aramak.

→. **cüst kıl-:-sa**
Mesnevi 15/ 18
Aramak.

Nirede olur ḡişi maḡşūdı bilse /
Varıban anı cüst ü cüy kılsa

cüvān-merd: Yiḡit, delikanlı.

→. **cüvān-merd:**
Mesnevi 43/ 55
Yiḡit, delikanlı.

Ne yavuz itdi ata i cüvān-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
ḡasret ü derd

→. **cüvān-merd:**
Mesnevi 60/ 143
Yiḡit, delikanlı.

Degüldür tācir aşlı bu cüvān-
merd / Az olur kim ola tācir
cüvān-merd

cüvân-merd ol-: Mert, yiğit, sözünün eri olmak.

→. **cüvân-merd ol-:-a**
Mesnevi 60/ 144
Mert, yiğit, sözünün eri olmak.

Degüldür tâcir aşlı bu cüvân-merd / Az olur kim ola tâcir cüvân-merd

Ç)

çâder: Çadır.

→. **çâder:-ler**
Mesnevi 46/ 201
Çadır.

Serâ-perdeyle çâderler kırıldı / Döniben şâh menzil-gâha geldi

çâh: Çukur.

→. **çâh:-ı**
Mesnevi 48/ 62
Çukur.

Gözinde sıhr-i Hârût âşikârâ / Zenahdânında Yûsuf çâhı pîdâ

çâk eyle-: Yakayı parçalamak, yırtmak.

→. **çâk eyle-:-di**
Mesnevi 31/ 5
Yakayı parçalamak, yırtmak.

Ŧonunu gül gibi ol dem eyledi çâk / Ki düşmiş-idi bir işe hâtar-nâk

çâk it-: Parçalamak.

→. **çâk it-:-di**
Mesnevi 53/ 105
Parçalamak.

Başını kesdi vü itdi tenin çâk / Kanından lâlezâr oldu rûh-ı hâk

→. **çâk it-:-er**
Mesnevi 34/ 33
Yırtmak, parçalamak.

Yağasın çâk ider şöyle kim gül / Ne bâde şâd ider anı ne mül

çâra kıl-: Çare kılmak, çaresine bakmak.

→. **çâra kıl-:-a, -lar**
Mesnevi 58/ 32
Çare kılmak, çaresine bakmak.

Melik buyurdi kim keşti bulalar / Denjizi geçmeğe çâra kılalar

çâra ol-: Çare olmak, derman olmak.

→. **çâra ol-:-ur**
Mesnevi 19/ 31
Çare olmak, derman olmak. II Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.

Olur 'âşik olana şabr çâra / Niçe kim ura çün 'ışk anı yâra

çâra-sâzı ol-: Bir işin çaresi olmak.

→. **çâra-sâzı ol-:-ur**
Mesnevi 43/ 94
Bir işin çaresi olmak.

Budur resp ü tarık-i 'ışk-bâzı / Sefer olur bu işiñ çâra-sâzı

çâre: Çare, derman.

→. **çâre:**
Mesnevi 11/ 62
Çare, derman.

Bizâ'at gerçi kim degüldi mevfür / Velî ne çâra el-

me'mûru ma'zûr

→. **çâre:**
Mesnevi 15/ 4
Çare, derman.

Bu derd ü hasreti kime diyeyüm / Bu rence çâra kimden isteyeyüm

→. **çâre:**
Mesnevi 19/ 24
Çare, derman.

Veljkin şabr dağı hem kıluram / Bu derde şabrdur çâra bilürem

→. **çâre:**
Mesnevi 39/ 29
Çare, derman.

Melik Cemşid çün bulmadı çâra / Ki onıla anı 'ışk urduğı yâra

→. **çâre:**
Mesnevi 47/ 58
Çare, derman.

Yidürür ağladur Dağhâki mâra / Budur eflâk işi anı ne çâra

→. **çâre:**
Gazel 16/ 5
Çare, derman.

Ger dönmez-ise çerh murâduñ-ıla çâre ne / Her iktizâ ki ol ide anı rızâ gerek

→. **çâre:**
Mesnevi 58/ 26
Çare, derman.

Fenâ-y-ıla irilür bu beğâyâ / Dağı ne çâre irişmek livâyâ

çek-: Çekmek, açmak.

→. **çek-:-dük, -üm**
Gazel 17/ 4
Çekmek, açmak.

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdügüm
belâya ola-y-ıdı mübtelâ

→. **çek-:-er, -ser**
Mesnevi 3/ 53
Çekmek, açmak.

Çekersen bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beş genc

→. **çek-:-me**
Mesnevi 46/ 97
Çekmek, açmak.

Saçun çekme ki başa cân-
kenişdür / Başun döğme ki
baş serzenişdür

→. **çek-:-iser, -sin**
Mesnevi 48/ 84
Çekmek, açmak.

İ niçe görisersin germ-ile serd /
İ niçe çekisersin renc-ile derd

→. **çek-:-iben**
Mesnevi 51/ 58
Çekmek, açmak.

Zümürd-gün kılıcı ol dil-âver
/ Çekiben oldı ef'îye ber-â-ber

çekâvek: Angut kuşu.

→. **çekâvek:**
Mesnevi 40/ 3
Angut kuşu.

Ne dir ağaç bucağında çekâvek
/ Şabâhı itsün mübârek hâk
tebârek

çekide: Süzölmüş, damlamış.

→. **çekide:-dür**
Gazel 6/ 10
Süzölmüş, damlamış.

Ne nesnedür şafağ cigeri kanı
hâşmuñun / Kim kayğudan
felek ufukında çekidedür

çemen: Bahçe, çimen.

→. **çemen:**
Mesnevi 14/ 27
Bahçe, çimen.

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakâyık /
Nişân virürdi cennetden
hadâyık

→. **çemen:**
Mesnevi 46/161
Bahçe, çimen.

Çemen ferşine döşenmişdi
atlas / Çenâr ü serv ü tûbj
olmuş muţavves

→. **çemen:**
Mesnevi 47/ 5
Bahçe, çimen.

Çemen ferşine dökmüş ebr lülû
/ 'Abjr ü 'anber olmuş bağ tolu

→. **çemen:**
Mesnevi 52/ 1
Bahçe, çimen.

Bahâr irdi çemen ser-sebz oldı
/ Gülistân bülbül âvâzıyla toldı

→. **çemen:-dür**
Mesnevi 60/ 167
Bahçe, çimen.

Çemendür her yaña vü lâle vü
gül / Semendür yâsemjñ nesrjñ
ü sünbül

çenâr ü serv ü tûbj: Çınar,
servi ve tuğba ağacı.

→. **çenâr ü serv ü tûbj:**
Mesnevi 46/ 162
*Çınar, servi ve tuğba
ağacı.*

Çemen ferşine döşenmişdi
atlas / Çenâr ü serv ü tûbj
olmuş muţavves

çember: Çember.

→. **çemberine:-i, -n, -e**
Mesnevi 14/ 73
Çember.

Dil ü can bağlu zülfi çemberine
/ Ciger-hün müşğ saçı
'anberine

çeng(1): Çalgı aleti.

→. **çeng:**
Mesnevi 14/ 14
Çalgı aleti.

Ŧolu muţribler-idi şâhid-i şeng
/ Rebâb u 'ûd-ıdı vü hem ney ü
çeng

→. **çeng:**
Mesnevi 31/ 35
Çalgı aleti.

Sen ü bâde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya âheng

→. **çeng:-ü, -ñ, -i**
Mesnevi 45/ 1
Çalgı aleti.

Elünge çengünj al i nüvâ-sâz /
Nüvârñ eylegil 'uşşâka dem-sâz

→. **çeng:**
Mesnevi 53/ 6
Çalgı aleti.

İnüp şahrâya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebâb u ney
getürdi

çeng (2): Pençe.

→. **çeng:**
Mesnevi 48/ 87
Pençe.

Gehj bebr urası durur saña
çeng / Geh idisersin ejderhâ-y-
ıla ceng

çeng ü ney ü 'ûd: Çeng, ney ve
ut.

→. **çeng ü ney ü 'üd:**
Mesnevi 46/ 220
Çeng, ney ve ut.

Buyur kim getüreler 'anber ü
'üd / Nüvâ-âgâz ide çeng ü ney
ü 'üd

çeng ü rebâb: Çeng ve rebab.

→. **çeng ü rebâb:-ı**
Mesnevi 35/ 66
Çeng ve rebab.

Semen-ruhlar şunup gül-gün
şarâbı / Muğannî itdiler çeng ü
rebâbı

çerh: Felek, gökyüzü, sema.

→. **çerh:-den**
Gazel 17/ 8

Tâc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerhden vefâ
var u ne kimseden vefâ

→. **çerh:-i, -n, -e**
Mesnevi 3/ 63
Felek, gökyüzü, sema.

Döner dolâb çerhine nazar kıl /
Bu çerhün hâli andan ne durur
bil

→. **çerh:-den**
Mesnevi 2/ 100
Felek, gökyüzü, sema.

Nazar it kâr-gâh-ı şun'a görgil /
Neler var çerhden tâ merkez-i
gil

→. **çerh:-de**
Mesnevi 56/ 39
Felek, gökyüzü, sema.

Neden oldı kevâkib çerhde
cem' / Ne vaktin rüşen oldı bu
kamu şem'

→. **çerh:**
Mesnevi 60/ 166
Felek, gökyüzü, sema.

Çoma elden mey-i yâkût-rengi
/ Ki ider çerh peyveste dü
rengi

→. **çerh:-ün**
Mesnevi 3/ 64
Çark, tekerlek.

Döner dolâb çerhine nazar kıl /
Bu çerhün hâli andan ne durur
bil

→. **çerh:**
Mesnevi 11/ 67
Çark, tekerlek.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olisar cân meşâmı
anurıla hoş bü

→. **çerh:**
Mesnevi 35/ 73
Çark, tekerlek.

Urur ol hürîlarun 'ışkına çerh /
Olup hayrân meh ü hürşîd-i lâ-
çerh

→. **çerh:**
Mesnevi 53/ 50
Çark, tekerlek.

Ya ay gibi eyle menzil-gâhuñı
çerh / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerh

→. **çerh:**
Gazel 4/ 4
Dünya.

Gâh elün feyzi-le hâk muraşşa'
bisât / Gâh yolun tozı-la çerh
mu'anber niqâb

→. **çerh:-den**
Gazel 16/ 1
Dünya.

Diyen ki çerhden başa dâyim
vefâ gerek / Andan hevâ ila
hevesüm hem vire gerek

→. **çerh:-de**
Mesnevi 46/ 44
Dünya.

Bir esterde iki hevdec ber-â-
ber / Nite kim çerhde dürc-i
dü-peyker

→. **çerh:**
Mesnevi 50/ 21
Dünya.

Bu çerh edvârı ider çok dürlü
destân / Dürüş sen dañı düz
bir hûb destân

çerh eyle:- Çevirmek.

→. **çerh eyle:-**
Mesnevi 53/ 49
Çevirmek.

Ya ay gibi eyle menzil-gâhuñı
çerh / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerh

çerh ü ahter: Yıldızlar ve
gökyüzü.

→. **çerh ü ahter:**
Mesnevi 6/ 32
Yıldızlar ve gökyüzü.

Cihân-bağş u âfitâb-ı heft-
kişver / Ki aña durur müşeher
çerh ü ahter

çerh-i ahzâr: Mavi gökyüzü.

→. **çerh-i ahzâr:**
Mesnevi 48/ 43
Mavi gökyüzü.

Mu'avvesdi nite kim çerh-i
ahzâr / Anur bâm u der ü
dijvân yik-ser

çerh-i gerdân: Dünya, felek.

→. **çerh-i gerdân:**
Mesnevi 56/ 33
Dünya, felek.

Didi ana çerh-i gerdân hâli
nedür / Sipih ü mihr ü meh
ahvâli nedür

çerh-i gerdün: Döner felek.

→. **çerh-i gerdün:**
Mesnevi 19/ 7
Döner felek. II Dünya.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene
andan meger dün

çeşm ü bñiş: Göz ve görme
yeteneği.

→. **çeşm ü bñiş:**
Mesnevi 10/ 77
Göz ve görme yeteneği.

Bilesin varsa sende çeşm ü
bñiş / Ki kıyım 'ışık-ıladur
âferiñiş

çeşme: Çeşme.

→. **çeşme:**
Mesnevi 3/ 36
Çeşme.

Kelîmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan ağıtdı

→. **çeşme:-nün**
Mesnevi 14/ 53
Çeşme.

Katında çeşmenün bir serv
bitmiş / Uzanup kâmeti tûbiye
yitmiş

→. **çeşme:-sî, -n, -e**
Mesnevi 14/ 77
Çeşme.

Lebinün çeşmesine âb-ı
hayvân / Ciger-teşne-y-idi hem
dürr-i 'ummân

→. **çeşme:**
Mesnevi 46/ 173
Çeşme.

Orada gördi ki bir çeşme akar /
Ki şuyı âb-ı hıızr-ıdı ya kevşer

→. **çeşme:-de**
Mesnevi 46/ 209
Çeşme.

Ol ola çeşmede yunan dil-ârâm
/ Ki yüzi gündür anuñ saçları
şâm

→. **çeşme:-nün**
Mesnevi 46/ 188
Çeşme.

Odından ditredi gül-berg-i
şırâb / Nite kim çeşmenün
içinde mehtâb

çeşme-i âb: Su çeşmesi.

→. **çeşme-i âb:**
Mesnevi 14/ 51
Su çeşmesi.

Revâne bağ içinde çeşme-i âb /
Anuñla olmuş ol ser-sezb şır-âb

çeşm-i cihân: Alemin gözü.

→. **çeşm-i cihân:-dur**
Mesnevi 7/ 20
Alemin gözü.

Bu cârj kim didi andan beher-
rû / Ki ol çeşm-i cihândur u
ben ebru

çetr: Çadır, gölgelik.

→. **çetr:-ü, -nün**
Gazel 7/ 4
Çadır, gölgelik.

Ṭāvüs-ı rüz niçe ki ura celve
ser-şadin / Hâk çetrünün
hümâsını düşmen-şikâr ide

→. **çetr:-i**
Mesnevi 3/ 78
Çadır, gölgelik.

Nazar it ol şeh-i kişver-sitâni /
Melâyik çetri bulit sayebanı

→. **çetr:-i, -n, -den**
Mesnevi 7/ 12
Çadır, gölgelik.

Bakıban 'aql çün gördi hilâli /
Ki çetriden yücerkdür bu
hâli

→. **çetr:-i, -n, -i**
Mesnevi 34/ 3
Çadır, gölgelik.

Gicenün çetrini pest eyledi rûl
/ Ser-efrâz oldı mihr-i 'âlem-
efrüz

→. **çetr:-i, -n, -i**
Mesnevi 43/ 1
Gölgelik, çadır. II Karanlık.

Çün itdi gün gicenün çetrini
ğark / Ufuğdan oldı rüşen
râyet-i şark

çetr-i bâr-gâh: Sultan çadırının
gölgesi.

→. **çetr-i bâr-gâh:-ı**
Mesnevi 46/ 65
Sultan çadırının gölgesi.

Çıkıban taşra çetr-i bârığâhı /
Boyadı göge ata ana âhı

çetr-i sultân: Sultan çadırı.

→. **çetr-i sultân:**
Mesnevi 7/ 15
Sultan çadırı.

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sultân / Gerek gün gibi bunda
ola tâbân

çetr-i sultân-ı kevâkib:
Yıldızların sultanının çadırı.

→. **çetr-i sultân-ı kevâkib:**
Mesnevi 40/ 41
Yıldızların sultanının çadırı.

Gice kim çetr-i sultân-ı kevâkib
/ Varup mağribde olmuş-ıdı
ğâyib

çetük: Kedi.

→. **çetük:**
Mesnevi 10/ 42
Kedi.

Ne olduñ hâb u hurde it gibi
hursend / Çetük dañı olsa
'ışkın eyle dil-bend

çevre: Yakın olan yerler, etraf,
civar.

→. **çevre:-m**
Mesnevi 17/ 8
*Yakın olan yerler, etraf,
civar.*

Beni gör kim bu zârî ile kim var
/ Nice hândânem ü çevrem
kamu hâr

→. **çevre:-n**
Mesnevi 18/ 13
*Yakın olan yerler, etraf,
civar.*

Anuñ içün durur çevreñ senüñ
hâr / Ki irişmeye saña dest-i
ağyâr ,

→. **çevre:-sin**
Mesnevi 51/ 18
*Yakın olan yerler, etraf,
civar.*

Gehî inderdi dūna geh çıkardı /
Çıkıçak çevresin kamu yağıardı

çiçek: Çiçek.

→. **çiçek:-ün**
Mesnevi 3/ 17
Çiçek.

Yüzini çiçegün ra'nâ kılan ol /
Gözini nergisün şehlä kılan ol

→. **çiçek:**
Mesnevi 47/ 7
Çiçek.

Bezemiş dürlü çiçek mürgzârı /
Kılur her yañadan yüz mürg
zârı

→. **çiçek:**
Mesnevi 60/ 175
Çiçek.

Çiçek bigi olmasa elüñde sâgar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

→. **çiçek:-ten**
Mesnevi 60/ 176
Çiçek.

Çiçek bigi olmasa elüñde sâgar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

çihre: Çehre, yüz.

→. **çihre:**
Mesnevi 39/ 91
Çehre, yüz.

Oturmuş kaşrda bir hûb çihre /
Ki urur ta'na yüzi mâh u mihre

çık-: Çıkmak.

→. **çık-:-a, -maz**
Mesnevi 43/ 103
Çıkmak.

Hıñâ'dan çıkamaz olursa nâfe /
Ne müşğ ola adı anuñ ne şâfe

→. **çık-:-iban**
Mesnevi 46/ 65
Çıkmak.

Çıkıiban taşra çetr-i bârigâhı /
Boyadi göge ata ana âhı

→. **çık-:-ıcağ**
Mesnevi 51/ 18
Çıkmak.

Gehî inderdi dūna geh çıkardı /
Çıkıçak çevresin kamu yağıardı

→. **çık-:-ar, -dı**
Mesnevi 51
/17

*Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek,
tırmanmak.*

Gehî inderdi dūna geh çıkardı /
Çıkıçak çevresin kamu yağıardı

→. **çık-:-a, -vuz**
Mesnevi 51/ 30
Kurtulmak.

Varavuz Rüm iline dañı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

→. **çık-:-ar, -ken**
Mesnevi 50/ 27
Çıkmak, gelmek.

Çıkarken râyet-i ferhunde-
hursîd / Süvâr olup yöridi şâh
Cemşîd

→. **çık-:-dı**
Mesnevi 31/ 4
Ortaya çıkmak, görünmek.

Girü başladı âh-ıla figâna /
Tütüni âhinuñ çıkdı âsumâna

→. **çık-:-duk, -ı**
Mesnevi 39
/66
Ortaya çıkmak, görünmek.

Cemâli ay u günden nûri artuğ
/ Velîkin perdeden ol çıkdığı
yok

→. **çık-:-ma, -y, -ınca**
Mesnevi 43/ 105
Ortaya çıkmak, görünmek.

Yirinden çıkmayınca la'l ü
gevher / Olur mı şâhlar tâcına
zîver

→. **çık-:-dı**
Mesnevi 50/ 35
Ortaya çıkmak, görünmek.

Orada çıktı bir cādū-yı ser-keş
/ Ki ber dem dökülür ağzından
âteş

→. **çık-:-ar**
Mesnevi 51/ 25
Ortaya çıkmak, görünmek.

Duḥān kim çıkar ağzından
nefesdür / Dem urup fîli
yudmağa hevesdür

→. **çık-:-ar**
Mesnevi 60/ 120
Ortaya çıkmak, görünmek.

Var anda bir tümen türk-i
kemān-keş / Ki çıkar okı
peykânında âteş

→. **çıkdı-:-dı**
Mesnevi 46/ 248
Çıkmak. II Tahta oturmak.

Bir ağac üsdine pîrüzeden taht
/ Koyuban çıktı ḥatun-ı cüvān-
baht

çıkup gel-: Çıkıp gelmek,
umulmadık anda ortaya
çıkılmak.

→. **çıkup gel-:-ür, -ler, -i, -di**
Mesnevi 60/ 72
*Çıkıp gelmek, umulmadık
anda ortaya çıkmak.*

Ki anuḡ leşgeri deryā tamāmet
/ Çıkup gelürler-idi hoş
selāmet

çin: Çin ülkesi.

→. **çin:-de**
Mesnevi 13/ 3
Çin ülkesi.

Var-ıdı Çin'de bir sultān-ı dānā
/ Kim ol-ıdı kamu işde tuvānā

→. **çjn:**
Mesnevi 35
/48
Çin ülkesi.

Münādiler münādî kıldı Çjn'de
/ Ne meh-rûlar ki vardur Çjn
içinde

→. **çjn:**
Mesnevi 35/ 51
Çin ülkesi.

Olup Çjn bütleri ez-perde bjrün
/ Be-'azm-i bezm-i eyvān-ı
Hümāyün

→. **çjn:-de**
Mesnevi 35/ 47
Çin ülkesi.

Münādiler münādî kıldı Çjn'de
/ Ne meh-rûlar ki vardur Çjn
içinde

→. **çjn:**
Mesnevi 60/ 113
Çin ülkesi.

Didi Çjn üç yüz altmış pāre
şardur / Ki kamusı ulu vü
mu'teber(dür)

→. **çjn:-den**
Mesnevi 60/ 68
Çin ülkesi.

Ḥabar irişdi kim bir kār-vān uş
/ Gelür Çjn'den kılar derya gibi
cüş

→. **çjn:-ün**
Mesnevi 60/ 102
Çin ülkesi.

Ḥikāyet şordı anḡ şāh kayşer /
Yoluḡ u Çjn'ün aḥvālin ser-ā-
ser

çingiz: Cengiz.

→. **çingiz:**
Mesnevi 47/ 39
Cengiz.

Kanı Çingiz kanı Ergün u Gāzān
/ Temür ü Bāyezid ü Mjr
Sülmān

çini: Bir çeşit kumaş.

→. **çinj:**
Mesnevi 46/ 230
Bir çeşit kumaş.

Kamu 'anber-fişān şöyle ki
sünbül / Tolu müşg-ile çinj eyle
kim gül

çirāğ: Kandil, çerağ.

→. **çirāğ:**
Gazel 2/ 15
Kandil, çerağ.

Evlüyaya sen çirāğ u enbiyāya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maḡzar-ı āyāt u hem Nür u
Duhān

→. **çirāğ:**
Mesnevi 10/ 5
Kandil, çerağ.

Çirāğ u şem'e ger irmez-ise nār
/ Kālur zülmet bulunmaz anda
envār

→. **çirāğ:-ı**
Mesnevi 10/ 3
Kandil, çerağ.

Göñüldür cānlaruḡ şem' ü
çirāğı / Yaḡar 'işk odı anda
müm u yağı

→. **çirāğ:-ı, -y, -ıla**
Mesnevi 14/ 8
Kandil, çerağ.

Şeh için buldılar bir taze gül-
şen / Gül ü lāle çirāğ-ı-y-ıla
rüşen

→. **çirāğ:-ın**
Mesnevi 39/ 134
Kandil, çerağ.

Melik Mihrāb'un öpdi elin
ayağın / Ki rüşen itdi ol anuğ
çirāğın

→. **çirāğ:-ı**
Mesnevi 55/ 24
Kandil, çerağ.

Ṭolu olur kibr şöfünün dimāğ-ı /
Şanur ol zühd-ile oldı çirāğ-ı

çirāğ-ı şem': Mumun ateşi.

→. **çirāğ-ı şem':**
Mesnevi 11/ 8
Mumun ateşi.

Serjir-ārā-yı mülk-i cāvidān-ı /
Çirāğ-ı şem' ü baht-ı Orhan-ı

çoğ: *bkz. çok*

→. **çoğ:**
Mesnevi 3/ 41

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a hālını 'arz itdi ol dem

→. **çoğ:-ı, -dı**
Mesnevi 13/ 23
Çok, çok fazla.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mūr / Dir-idi halk anı şāh-ı
Fağfūr

→. **çoğ:**
Mesnevi 43/ 62
Çok, çok fazla.

Varup atasınun katına b-i-gāh /
Figān u derd-ile çoğ eyledi āh

çok: Çok, çok fazla.

→. **çok:**
Gazel 4/ 12
Çok, çok fazla.

Teşne-cigerdür 'adün deşnen
anı kandurur / Şöyle ki ider çok
oduğ def'ini bir kaçre āb

→. **çok:**
Gazel 8/ 4
Çok, çok fazla.

Yandüğümü görüben gözüm
başuma şu şaçar / 'Ayn-ı
insāniyyetinden kim hağ itsün
çok yaşın

→. **çok:**
Mesnevi 1/ 78
Çok, çok fazla.

Egerçi la'net itmek kimseye
yok / Anuğ bed-hāhın la'net
gerek çok

→. **çok:**
Mesnevi 11/ 45
Çok, çok fazla.

Getürgil anda çok elfāz-ı
rengin / Me'ān-ı-y-ile ola cümle
şirrin

→. **çok:**
Mesnevi 13/ 2
Çok, çok fazla.

Habar virdi saħun-dān u
kühen-zād / Ki öninde var
durur çok dāsitan yād

→. **çok:**
Mesnevi 18/ 15
Çok, çok fazla.

Beni gör kim yöremde
ağyardur çok / Velikin
beklemege kimsenem yok

→. **çok:-dur**
Mesnevi 27/ 13
Çok, çok fazla.

Hārām-ı gerçi kim dünyāda
çoğdur / Teh-dest olana hōd
korqu yokdur

→. **çok:**
Mesnevi 35/ 103
Çok, çok fazla.

Bu arada çok durur dil-dār-ı
şengül / Benüm görlümi alan
bunda degül

→. **çok:-dur**
Mesnevi 35/ 13
Çok, çok fazla.

Atada gerçi çoğdur mihrübān-ı
/ Ber-ā-ber görme ana mihr-ile
anı

→. **çok:**
Mesnevi 39/ 79
Çok, çok fazla.

İriben anda çok bāzār kıldum /
Anuğ adın u vaşfın rāst bildüm

→. **çok:**
Mesnevi 41/ 100
Çok, çok fazla.

Gerek d-ibā-y-ı Çin ü müşg ü
'anber / Zer ü şim ü daħı çok
dürr ü gevher

→. **çok:**
Mesnevi 44/ 5
Çok, çok fazla.

Egerçi kim mezāhir görinür çok
/ Bu zāhir kim var oldur daħılar
yok

→. **çok:**
Mesnevi 46/ 8
Çok, çok fazla.

Daħı yoğ-ıdı oğlı andan artuğ /
Velj mülki vü māl-ı b-i-gerān çok

→. **çok:**

Mesnevi 46/ 24
Çok, çok fazla.

Bu 'ışık işi durur kim pend-i
nâşih / Eşer itmez ger ola çok
naşâyih

→. **çok:**

Mesnevi 46/ 26
Çok, çok fazla.

Dağı muhkem-ter olur bu
ğarâbet / Niçe kim çok olur-ısa
hidâyet

→. **çok:**

Mesnevi 50/ 21
Çok, çok fazla.

Bu çerh edvârı ider çok dürlü
destân / Dürüş sen dağı düz
bir hûb destân

→. **çok:**

Mesnevi 56/ 10
Çok, çok fazla.

Hem anda bulunurdi âb-ıla zâd
/ Ki anda var-ıdı çok âdamî-zâd

→. **çok:**

Mesnevi 58/ 9
Çok, çok fazla.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlâm / Bize itgil bugün birini
i'lâm

→. **çok:**

Mesnevi 60/ 159
Çok, çok fazla.

Kulak göz görmedin çok 'âşık
olur / Hâbarla kim anı dilden
işidür

çok ol-: Çok olmak, fazla
olmak.

→. **çok ol-:-ur**

Mesnevi 35/ 9
Çok olmak, fazla olmak.

Egerçi dâyenün mihri olur çok
/ Veljkin ananınur andan
artuk

çöpce: Çöp gibi, çöp kadar.

→. **çöpce:**

Mesnevi 52/ 32
Çöp gibi, çöp kadar.

Eger rübâh ise bî-şek olur şîr /
Gözine çöpce gelmez tîr ü
şîmşîr

çözil-: Çözülmek.

→. **çözil-:-icek**

Mesnevi 14/ 83
*Bağlı, düğümlü, sarılı, ilikli
vb. halden çıkarılmak.*

Çözilecek anuñ zülfi kemendi /
Şabânun olur-ıdı pây-bendi

çü: "İçin, sebebiyle" anlamında
kullanılan edat.

→. **çü:**

Gazel 12/ 4
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Çırsaram gözün 'ışığında ser-
mest / Çü şürî nefh ide
mağşerde nâfiñ

→. **çü:**

Kıt'a 1/ 11
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Gerek kim vahdete huccet
dağı çü çolmuşdur / Cemî-i
kevn ü mekân lâ-ilâhe illâllah

→. **çü:**

Kıt'a 3/ 3
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Çü zâhir bâtin ol u evvel âhîr /
Dağı nesne kalur mı eydün âhîr

→. **çü:**

Mesnevi 1/ 45
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Çü ola gün gibi rûşen bu esrâr
/ Yirün yüzi ser-â-ser tola
envâr

→. **çü:**

Mesnevi 2/ 5
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Çü 'aql emriyle evvel oldı zâhir
/ Belürdi andan bu mecmu'-ı
mezâhir

→. **çü:**

Mesnevi 2/ 19
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Çü kudretle yapıldı ol hâne-i gil
/ Anı üç hâkime eyledi menzil

→. **çü:**

Mesnevi 2/ 43
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Çü insân şeklinün nakşını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **çü:**

Mesnevi 3/ 35
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

Kelîmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan ağıtdı

→. **çü:**

Mesnevi 3/ 94
*"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.*

N'iderdi cennet ü hür u kuşûrı
/ Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ
kuşûrı

→. **çü:**

Mesnevi 3/ 3

"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âhîr /
Dağı nesne kalur mı eydüh âhîr

→. çü:
Mesnevi 5/ 21
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü in'âm-ı sa'âdet 'âm oldu / İki
gişi Muhammed nâm oldu

→. çü:
Mesnevi 10/ 73
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Olur od yil çü merkezden ola
dür / Olur şu hâk hâk erir şu
olur

→. çü:
Mesnevi 18/ 22
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Uzun olmak ne hâşıl zindigânı /
Çü mihnetle geçüre gişi anı

→. çü:
Mesnevi 24/ 5
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Benüm derdüm çü bî-hadd ü
gerândur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cândur

→. çü:
Mesnevi 28/ 9
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü derdüh yok durur i servi-
kâmet / Fe-lâbüd sende vardur
istikâmet

→. çü:
Mesnevi 40/ 25
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. çü:
Mesnevi 41/ 57
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü iş zahmetsüz olur ola hâşıl /
Anuñ için ne zahmet çeke 'âkil

→. çü:
Mesnevi 43/ 78
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Sefer gerçi bir işdür ki hâtar-
nâk / Çü nef'i var hâtar-
nâk / Çü nef'i var hâtar-
nâk eyleme bâk

→. çü:
Mesnevi 44/ 35
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü bağrum baş ola gözüm tölü
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. çü:
Mesnevi 44/ 37
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü telh ola gişinüh rûzigârı /
Ne gerekdür bu şîrîñ 'ömr bârî

→. çü:
Mesnevi 44/ 42
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Didi oğlına kim i nûr-ı dîde / Çü
olmazsın bizümle âremîde

→. çü:
Mesnevi 45/ 5
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Bu dünyânun çü yok durur
kararı / İdelüm câm u bâde
nüş bârî

→. çü:
Mesnevi 45/ 9
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü gide fırsat olasin peşimân /
Ne aşşı ol vakt olduñun
peşimân

→. çü:
Mesnevi 48/ 17
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü da'vet ide olalum aña
mihmân / Ki burada anuñdur
cümle fermân

→. çü:
Mesnevi 48
/122
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Öğüt aña gerekdür ki ola kâbil
/ Çü kâbil olmaya öğüt ne hâşıl

→. çü:
Mesnevi 51/ 9
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Yolı piçân u bârîkdür çü nîze /
Nizenüh tîgi gibi seng-rîze

→. çü:
Mesnevi 53
/111
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü hâk oldu orada ol ser-i dîv /
Kamusı kaçdı andan leşger-i
dîv

→. çü:
Mesnevi 60/ 77
"İçin, sebebiyle" anlamı
katmıştır.

Çü anı buldılar sağ u selâmet /
Sücüd-ı şükr itdiler tamâmet

çul: Kıldan veya yünden
hayvan örtüsü.

→. **çul:-ları**

Mesnevi 46/ 52

*Kıldan veya yünden
hayvan örtüsü. II. Elbise.*

Dağı bir ester ü bir esb-i zıjbā /
Çamunun çulları zer-beft ü
djbā

çün: "Bu nedenle, bu yüzden"
anlamında kullanılan edat.

→. **çün:**

Gazel 2/ 2

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

İ ki cevlan-gāh oldu saña hadd-i
lā-mekān / Çün ināyet eyledi
ol pādīşāh-ı kün-fekān

→. **çün:**

Gazel 2/ 3

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Çün süvār itdi Burāk'ın
cezbesine sini haq / Rāh-ber
oldu saña řāvūs-ı sidre-āşjyān

→. **çün:**

Gazel 3/ 6

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Lā-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lāt u
'Uzzı'yi / İllāyı çün kim itdi aña
teslīm kibriyā

→. **çün:**

Gazel 3/ 16

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Olsun selām aña vü aşhabına
anuç / Çün ehl-i beyti yād ide
Ahmedj aña

→. **çün:**

Gazel 8/ 10

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Baş u cañdan 'āşıkā gūşşā
görür-iken ki şem' / Nūr olur
çün yandırur cānmı kesdürür
başın

→. **çün:**

Gazel 12/ 13

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Çün oldu baña cāndan dağı
akreb / Tefāvüt mi ider bu'd-ı
ferāşı

→. **çün:**

Gazel 15/ 13

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Çün dürc-i la'luñı getüre zıkre
Ahmedj / Her söz ki nazm ide
güher-i āb-dār olur

→. **çün:**

Kit'a 2/ 3

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Yir ü gökden çün itā'at istediñ
/ Ol rükū'a vardı bu itdi sücüd

→. **çün:**

Kit'a 3/ 1

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Çün itdi tūtj işbu kıt'ayı gūş /
Şeker-ħande idiben eyledi cūş

→. **çün:**

Mesnevi 2/ 3

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Çün oldu kudretiyle kuşb
mişver / Bu merkez içre çerç
oldı müdevver

→. **çün:**

Mesnevi 2/ 11

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Çün itdi encümle eflāki
müretteb / Vücüdün ādemüñ

kıldı mürekkeb

→. **çün:**

Mesnevi 2/ 45

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Yüzüñ gülzārını çün kim düzer
ol / Aña gözleri nergisden
yazar ol

→. **çün:**

Mesnevi 2/ 55

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Bezendi ikrāmı-çün anuç
erāyik / Sücüd itdi aña cümle
melāyik

→. **çün:**

Mesnevi 2/ 83

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Riyāzetle çün olalar melek-
dem / Bulalar kıds gülzārın
be-yik-dem

→. **çün:**

Mesnevi 2/ 96

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Sükün virüp yir ü gögi yaratdı /
Senüñ-çün dürlü ni'metler
döritdi

→. **çün:**

Mesnevi 3/ 5

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Anı çün kim getürdi haq
vücūda / Ser-ā-ser bütler
indiler sücūda

→. **çün:**

Mesnevi 3/ 23

*"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.*

Nebjyyü's-seyf çün kim çaldı
şimşir / Öñinde rübeh oldı
bebr-ile şır

→. çün:
Mesnevi 5/ 13
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Anuñ süñüsü çün kim ola piçân
/ İder havf-ıla ejderhâyı bî-cân

→. çün:
Mesnevi 7/ 11
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Bakıban 'aql çün gördi hilâli /
Ki çetriden yücerdür bu
hâli

→. çün:
Mesnevi 9/ 9
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün irdi aña te'yyid-i âsumâni /
Dutar u dutisar mülki cihâni

→. çün:
Mesnevi 9/ 29
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Seherden çün bize irdi beşâret
/ Felekden tahtına oldı işâret

→. çün:
Mesnevi 10/ 33
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Seni çün 'ışk senden ider âzâd
/ Ne kim var 'ışkdan artuğı olur
bâd

→. çün:
Mesnevi 10/ 65
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Bulardan çün kim oldı terk-i
şüret / Girü keşret gidüben
kaldı vahdet

→. çün:
Mesnevi 11/ 25
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Bizüm-çün düzesin bir hûb
defter / Ki ola ma'nî vü lafzı şır
ü şekker

→. çün:
Mesnevi 12/ 1
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Cenâb-ı kudsden çün irdi tevfiğ
/ İdelüm 'ışk işlerini taḥkik

→. çün:
Mesnevi 13/ 39
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Elinde rumhı çün iderdi piçân /
Olur-ıdı ejdehâ-yı çerh bî-cân

→. çün:
Mesnevi 13/ 45
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Harîri çün kalemle iderdi tahrîr
/ Göñüller şekline düşerdi
zencîr

→. çün:
Mesnevi 14/ 15
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Mugannî çün düzerdi nağme-i
'üd / Düşerdi sûza cânlar şöyle
kim 'üd

→. çün:
Mesnevi 14/ 19
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün itdi sâzını devr eyledi mül
/ İrişdi serv-қadlere temâyül

→. çün:
Mesnevi 14/ 43
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün oldı âfîtabuñ râyeti pest /
Perâkende oldılar mecmû'ı
ser-mest

→. çün:
Mesnevi 15/ 23
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Maraz çün kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki aña
dermân kılına

→. çün:
Mesnevi 18/ 10
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Bu iki ayruğa şâdi yitürür / Ne
aşşı çün beni ğamdan yitürür

→. çün:
Mesnevi 18/ 19
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

N'ola az-ısa 'ömrür çün şafâsın
/ Bi-ḥamdî'l-lâhi pür-berg ü
nüvâsın

→. çün:
Mesnevi 19/ 21
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

İçümde olduğı çün bu âteş ü
süz / İderem her gice elhân-ı
dil-süz

→. çün:
Mesnevi 19/ 32
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Olur 'âşık olana şabr çâra /
Niçe kim ura çün 'ışk aña yâra

→. çün:
Mesnevi 20/ 1
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün işitdi melik bülbül hitâbın
/ Anuñ bu resm ile virdi
cevâbın

→. çün:

Mesnevi 20/ 9

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Elümden çün kâmusın aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-hün

→. çün:

Mesnevi 31/ 17

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün endişe iderdi la'ın anuñ /
İderdi terkinî 'akluñ u cânuñ

→. çün:

Mesnevi 33/ 11

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Cihânî çün bilürsin bî-vefâdur /
Anuñ çün renc çekmek ne
revâdur

→. çün:

Mesnevi 33/ 13

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bâd / Bize bir dâsitân kim
olavuz şâd

→. çün:

Mesnevi 34/ 5

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Dimâğında şehüh çün oldı
vîrân / Girüp bir künce ol gene
oldı penhân

→. çün:

Mesnevi 34/ 17

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün anda gördiler ol iztirâbı /
Ol âh u nâle vü ol piç ü tâbı

→. çün:

Mesnevi 34/ 35

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Melik çün oğlı hâlin eyledi güş
/ Hemân-dem oğlı gibi oldı bî-
hüş

→. çün:

Mesnevi 35/ 109

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Nilüfer güneşe çün oldı mâyil /
Aña mehtâbdan bârî ne hâşıl

→. çün:

Mesnevi 36/ 1

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Şeker çün kim bu sözi yâd kıldı
/ Bu şîrîñ ta'nai bünyâd kıldı

→. çün:

Mesnevi 38/ 23

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün anladuñ ne işdedür cihanı
/ Şarâb it nüş ki oldur câvidânî

→. çün:

Mesnevi 39/ 29

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Melik Cemşîd çün bulmadı
çâra / Ki orñıla aña 'ışk urduğı
yâra

→. çün:

Mesnevi 39/ 145

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün ayruñ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağıdasın

→. çün:

Mesnevi 39/ 147

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün ayruñ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağıdasın

→. çün:

Mesnevi 40/ 15

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Şabûh it nüş çün irdüñ şabâha
/ Ol elden kim yüzinde var
şabâha

→. çün:

Mesnevi 41/ 33

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün anladuñ nice durur
mizâcum / Ne-y-ise hem sen
eylegil 'ilâcum

→. çün:

Mesnevi 41/ 62

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Zer olur şîm ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kânî

→. çün:

Mesnevi 41/ 76

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Eger dîv ola vü ger ejdehâ hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. çün:

Mesnevi 41/ 79

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün ola 'aşîk olan 'azm-i dil-dâr
/ Harîr olur ayağında anuñ hâr

→. çün:

Mesnevi 41/ 89

"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Şehüñ 'azmini çün kim rāst
bildüm / Dil ü cān-ıla şāha
bende oldum

→. çün:
Mesnevi 42/ 11
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Cihānuñ çün kararı yok bilürsin
/ Neçün gendüzünji hāmuş
kılursın

→. çün:
Mesnevi 43/ 1
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün itdi gün gicenüñ çetirini
ğarķ / Ufuğdan oldı rüşen
rāyet-i şarķ

→. çün:
Mesnevi 43/ 13
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün ola Rüm mülkinde dil-
ārām / Hıṭā'da nicesi ide dil
ārām

→. çün:
Mesnevi 43/ 19
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Gülistānda çün açılmış ola gül /
Dağı yire naẓar kıla mı bülbül

→. çün:
Mesnevi 43/ 42
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Gidesin ḥasret ile biz ƙalavuz /
Dege mülk ayruğa çün biz
ölevüz

→. çün:
Mesnevi 44
/18
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Dağı şüret ḥaƙıyçün ki anı
insān / Bulupdur çün aña ḥaƙ

itdi iḥsān

→. çün:
Mesnevi 44/ 47
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Humāyün bu sözi çün eyledi
yād / Melik Cemşid hoş dil oldı
dil-şād

→. çün:
Mesnevi 46/ 1
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Seherde çün belürdi rāyet-i
şubḥ / Güneş bigi oldı rüşen
āyet-i şubḥ

→. çün:
Mesnevi 46/ 16
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Egerçi 'ömr durur cām-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan ƙan
içer

→. çün:
Mesnevi 47/ 61
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün ola vaqtumuz bir hoş
ḥikāyet / idelüm 'ışķ babından
rivāyet

→. çün:
Mesnevi 48
/9
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Peri çün ādamiya ide
mürüvvet / Mürüvvet olmasa
anda ne fütüvvet

→. çün:
Mesnevi 48
/68
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Peri-y-ile melik hoş oldı dem-
sāz / Didi rāzın melik çün buldı
hem-rāz

→. çün:
Mesnevi 48/ 117
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Baṅa çün hem-reh oldı anuñ
ḥayāl / Gey āsān gösterür ber
şa'b ḥālī

→. çün:
Mesnevi 51
/55
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Kemandan çün ƙazā oƙını atdı
/ Yılanuñ iki erjeğini bir itdi

→. çün:
Mesnevi 51/ 79
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Dem-i tedbiri çün kim hezl
idesin / Gümānsuz sini hem
sen 'azl idesin

→. çün:
Mesnevi 53/ 67
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün işitdi bu sözi diy-i nā-pāk /
Yöridi anlaruñ üsdine bī-bāk

→. çün:
Mesnevi 54/ 21
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün oldı şem'e ol pervāne 'āşık
/ Oda yakıldı ki ola 'ışķı şādık

→. çün:
Mesnevi 56/ 1
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün irdi şāha ol te'yjd-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azimet

→. **çün:**
Mesnevi 56/ 7
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Oradan gün gibi çün germ
sürdi / Yidi günde 'imāratlığa
irdi

→. **çün:**
Mesnevi 56/ 32
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Anuñla hem-saħun oldu vü
hem-dem / Çün anı gördi olur
rāza maħrem

→. **çün:**
Mesnevi 56/ 72
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Ƙamu kuşlara sultān oldu 'anķā
/ Ƙanā'at Ƙāfını çün itdi me'vā

→. **çün:**
Mesnevi 58/ 56
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Gehi māhi-y-idi yiri gehi māh /
Velī ider girü Hürşid'i çün āh

→. **çün:**
Mesnevi 58/ 126
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Girü dirdi ne ğuşsa ger ben
ölem / Bu 'işkuñ çün yolında
şādık olam

→. **çün:**
Mesnevi 60/ 1
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çün açıldı gül ü taze oldu
sünbül / Nevā vü nağme it
şöyle ki bülbül

→. **çün:**
Mesnevi 60/ 50
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Çeküp yol zahmetinden derd-
ile tāb / Ayağları Ƙabarmış çün
kef-i āb

→. **çün:**
Mesnevi 60/ 63
"Bu nedenle, bu yüzden"
anlamı vardır.

Gice çün gitdi rüşen oldu 'ālem
/ Zer-endüd oldu girü sebz-
tārem

çün kim: "Çünkü, nedeniyle"
anlamında kullanılan edat.

→. **çün kim:**
Mesnevi 15/ 23
Çünkü, nedeniyle.

Maraz çün kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki aña
dermān Ƙılına

→. **çün kim:**
Mesnevi 38/ 19
Çünkü, nedeniyle.

Bularuñ hālını çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'aṭṭal oturursın

→. **çün kim:**
Mesnevi 43/ 99
Çünkü, nedeniyle.

Güneş çün kim seferde oldu
her gāh / Cemi'-i encüm itdiler
anı şāh

çünkü: "Çünkü" bağlacı.

→. **çünkü:**
Mesnevi 10/ 81
"Çünkü" bağlacı.

Odından çünkü 'işkuñ süz
buldum / Nite kim şem' cem'-
efrüz oldum

→. **çünkü:**
Mesnevi 14/ 89
"Çünkü" bağlacı.

Düşinde çünkü gördi ol yüzi şāh
/ Be-şad dil 'āşık olup eyledi āh

→. **çünkü:**
Mesnevi 17/ 5
"Çünkü" bağlacı.

Nedür ğam çünkü mey var ney
dağı hem / Cihān nedür ki
anuç çün yiyeler ğam

→. **çünkü:**
Mesnevi 32/ 5
"Çünkü" bağlacı.

Şeker'den çünkü ol söz oldu
şirīn / Bu şiri itdi hüsrev anda
rengin

→. **çünkü:**
Mesnevi 34/ 47
"Çünkü" bağlacı.

Hümāyün çünkü bu sözi işitdi /
Gözün açup için pür-āteş itdi

→. **çünkü:**
Mesnevi 44/ 39
"Çünkü" bağlacı.

Bu sözi çünkü işitdi Hümāyün /
Gözi lāle gibi oldu ğarka-i hün

→. **çünkü:**
Mesnevi 46/ 153
"Çünkü" bağlacı.

Göñüle çünkü 'işk-ıd' inān-keş
/ Şolina varmağı gösterdi aña
hoş

→. **çünkü:**
Mesnevi 53/ 43
"Çünkü" bağlacı.

Ecelden çünkü yok tağdīm ü
te'hjir / Ziyān itmez gişiye tjr ü
şimşir

→. **çünkü:**

Mesnevi 58/ 67
"Çünkü" bağlacı.

Gişiden çünkü yüzün döndere
baht / Olur tahta aña hem tãc
u hem taht

D)

da: "da/de" bağlacı.

→. **da:**

Mesnevi 46/ 10
"da/de" bağlacı.

Vay ol gişiye kim bir ola yârı /
Anı da ala elinden rûzigârı

dād it-: Dürüst ve adaletli
olmak, haksızlık yapmamak.

→. **dād it-:** -er, -di

Mesnevi 13/ 5
Dürüst ve adaletli olmak,
haksızlık yapmamak.

Haķun ħalkına dāyim dād
iderdi / Cihānı 'adl-ıla ābād
iderdi

→. **dād it-:** -miş, -i, -di

Mesnevi 13/ 17
Dürüst ve adaletli olmak,
haksızlık yapmamak.

Cihānda ol resm-ile itmiş-idi
dād / Ki olmuşdı memālik
cennet-ābād

dād ol-:

→. **dād ol-:** -ma, -y, -a

Mesnevi 13/ 7
Adaletli olmak.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dād / Az ola mülkden olur ise
şād

dāde: İhsan edilmiş.

→. **dāde:**

Mesnevi 31/ 34
İhsan edilmiş.

Sen ü bāde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya āheng

dāg: Yara.

→. **dāg:**

Mesnevi 14/ 130
Yara. || Gönül yarası.

Didiler nireñ agrır neñ durur
sağ / Didi içüm taşum top
toludur dāg

→. **dāg:**

Mesnevi 21/ 4
Yara. || Gönül yarası.

Didi şem'üñe rüşen gül-şen ü
bāg / Yüregüm 'ışķ odından
toldur dāg

→. **dāg:**

Mesnevi 22/ 5
Yara || Gönül yarası.

Hemñ birdür senün içünđeđi
dāg / Benüm biñ durur u yoķ
bir yirüm şağ

→. **dāg:**

Mesnevi 31/ 8
Yara || Gönül yarası.

Yörürdi āh idüp ol bāg içinde /
Nite kim lāle derd ü dāg içinde

→. **dāg:**

Mesnevi 43/ 73
Yara || Gönül yarası.

İçüme eyle urdı 'ışķ odı dāg / Ki
anun süzına dōyemeye tağ

dahhak: İnan'da yaşamış,
omzunda iki yılan olan ve bu
yılanları etkisiz hale
getirebilmek için her gün iki
çocuk beynini bu yılanlara

yediren zalim ve gaddar
hükümdar.

→. **dahhāk:**

Mesnevi 7/ 9

İnan'da yaşamış, omzunda
iki yılan olan ve bu yılanları
etkisiz hale getirebilmek için
her gün iki çocuk beynini bu
yılanlara yediren zalim ve
gaddar hükümdar.

Zebün-ıdı yılan altında Dahhāk
/ Zebündür buña ejderhā-y-ı
eflāk

→. **dahhāk:**

Mesnevi 47/ 33

İnan'da yaşamış, omzunda
iki yılan olan ve bu yılanları
etkisiz hale getirebilmek için
her gün iki çocuk beynini bu
yılanlara yediren zalim ve
gaddar hükümdar.

Ferjün n'oldı vü Dahhāk ħanı
/ Felek n'itdi Erdeşir ü
Erdevān'ı

→. **dahhāk-i:**

Mesnevi 47/ 57

İnan'da yaşamış, omzunda
iki yılan olan ve bu yılanları
etkisiz hale getirebilmek için
her gün iki çocuk beynini bu
yılanlara yediren zalim ve
gaddar hükümdar.

Yidürür ağladur Dahhākī māra
/ Budur eflāk işi aña ne çāra

dahhāk-i sâñi: Övülen,
övülmüş Dahhak.

→. **dahhāk-i sâñi:**

Mesnevi 7/ 7

Övülen, övülmüş Dahhak.

Ferjün disem u Dahhāk-i şāñi
/ Dürüst ü rāst gelmez bir
me'āñi

dahı: "Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

→. **dağı:**

Gazel 4/ 14

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Atuğa berk-üstüvân olmağa
cevzâ yarar / Anğa mecerre
'inân dağı meh-i nev rikâb

→. **dağı:**

Gazel 10/ 14

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Didüm kim gönlümü aldı gözün
sevdâsı al-ıla / Didi cânuğ dağı
alursa sağa aşş ziyân olmaz

→. **dağı:**

Gazel 11/ 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdur dağı resm-ile
âyînüm

→. **dağı:**

Gazel 11/ 12

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Egerçi kışsa-i Ferhâd besî dil-
süzdür ammâ / Dağı süziş virür
câna benüm elfâz-ı şîrîñüm

→. **dağı:**

Gazel 12/ 12

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Tapuñdan aynı içsem âb-ı
hayvân / Yüregümde dağı
artar şuşalığ

→. **dağı:**

Kıt'a 1/ 11

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Gerek kim vahdete hucet
dağı çü tölmişdur / Cemî'-i
kevn ü mekân lâ-ilâhe illâllah

→. **dağı:**

Kıt'a 1/ 16

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Yir ile gökde görünür-iken yaqın
vahdet / Kılur mı dağı gümân
lâ-ilâhe illâllah

→. **dağı:**

Mesnevi 3/ 24

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Çuru ağaçdan virür hurmâ-y-ı
ter ol / Karışdan dağı bitürür
şeker ol

→. **dağı:**

Mesnevi 3/ 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âhîr /
Dağı nesne qalur mı eydün âhîr

→. **dağı:**

Mesnevi 1/ 26

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Hidâyet vir bize fazlunğa hayra
/ Gözümüzi dağı baqdurma
ğayra

→. **dağı:**

Mesnevi 1/ 89

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı nesnem yoğ-ıdı anğa
muvâfık / Bunı buldum pes ol
der-gâha lâyık

→. **dağı:**

Mesnevi 2/ 29

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Felekde var melek yirde dağı
hem / Ki anğa hemtâ durur bî-
şübhe âdem

→. **dağı:**

Mesnevi 2/ 85

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Melâyikden ola anlar dağı hem
/ Ki cinsiyyet olupdur 'illet-i
zâm

→. **dağı:**

Mesnevi 2/ 52

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Gideriben şu odun sevetini /
Şavuban od dağı şu kuvvetini

→. **dağı:**

Mesnevi 2/ 60

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bezedi insânı hüsn-i şüret ile /
Dağı hoş huluk u zîbâ şîret ile

→. **dağı:**

Mesnevi 2/ 70

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Anuğ neslinden oldı yir 'imâret
/ Ki idile anda dağı anğa 'ibâdet

→. **dağı:**

Mesnevi 2/ 72

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Olara 'aql virdi vü dirayet /
Dağı hem rûzı eyledi hidayet

→. **dağı:**

Mesnevi 2/ 75

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevhijd ü
islâm

→. daḥı:

Mesnevi 2/ 78

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Beyân eyledi kim nedür
ḥaḳḳat / Daḥı gösterdi nicedür
ṭariḳat

→. daḥı:

Mesnevi 3/ 34

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Ger ölüyi diri itdiyse 'iṣā /
Deminde anuḡ daḥı bulındı
ihyā

→. daḥı:

Mesnevi 3/ 81

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Fütüvvet anda vü daḥı
mürüvvet / Vilāyet anda vü
daḥı nübüvvet

→. daḥı:

Mesnevi 3/ 82

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Fütüvvet anda vü daḥı
mürüvvet / Vilāyet anda vü
daḥı nübüvvet

→. daḥı:

Mesnevi 3/ 24

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Ḳuru ağaçdan virür ḥurmā-y-ı
ter ol / Ḳamışdan daḥı bitürür
şeker ol

→. daḥı:

Mesnevi 5/ 24

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Birisinde itdi ḥaḳ ḥatm-ı risālet
/ Birisinde daḥı ḥatm-ı iyālet

→. daḥı:

Mesnevi 6/ 3

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Diledi ol daḥı hem bir ḳıṭ'a
eyde / Anı şeh medḥine
mensüb ide

→. daḥı:

Mesnevi 8/ 1

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Daḥı hergiz bulunmadı aḡa 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'ālim-i
ḡayb

→. daḥı:

Mesnevi 10/ 32

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Olur bî-işḳ olan gönül füsürde
/ Olur biḡ cānı varsa daḥı
mürde

→. daḥı:

Mesnevi 10/ 38

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Men ü mālık olupdur saḡa
perde / Daḥı yok ḥiç nesne ara
yirde

→. daḥı:

Mesnevi 10/ 42

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Ne olduḡ ḥāb u ḥurde it gibi
ḥursend / Çetük daḥı olsa
'işḳın eyle dil-bend

→. daḥı:

Mesnevi 10/ 50

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Anuḡ ıla olur artuk bahāsi /
Veger az daḥı ola ḥüsn ü
bahāsi

→. daḥı:

Mesnevi 11/ 23

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

N'ola ger sen daḥı hem i
güher-senc / Ki künc-i
ḥaṭıruḡda var beşḡ genc

→. daḥı:

Mesnevi 12/ 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bugün ben naḡmei ol resme
idem sāz / Ki bülbül daḥı
olamaya aḡa dem-sāz

→. daḥı:

Mesnevi 12/ 14

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Sözün Selmān'un işitdün
temāmı / Anı daḥı ki nazm itdi
Nizāmi

→. daḥı:

Mesnevi 12/ 15

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Buḡa daḥı naḡar it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldu
rüşen

→. daḥı:

Mesnevi 14/ 47

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Eşer itmiş-idi şāha daḥı cām /
Diledi kim ide ol daḥı ārām

→. daḥı:

Mesnevi 14/ 48

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Eşer itmiş-idi şāha daḥı cām /
Diledi kim ide ol daḥı ārām

→. daḥı:

Mesnevi 17/ 5

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Nedür ğam çünki mey var ney
daḥı hem / Cihân nedür ki
anur çün yiyeler ğam

→. daḥı:

Mesnevi 17/ 9

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Ğamı terk eyle ol sen daḥı
ḥandân / Bu ğamdan şādılığa
var mı noqşân

→. daḥı:

Mesnevi 18/ 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Göñül elinde durur ol u göñül /
Daḥı gişide durur bende degül

→. daḥı:

Mesnevi 19

/19

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Benüm daḥı başumda var bu
sevdâ / Anur çün olmışam bu
resme şjdâ

→. daḥı:

Mesnevi 19/ 23

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Veljkin şabr daḥı hem kıluram
/ Bu derde şabrdur çāra
bilürem

→. daḥı:

Mesnevi 20/ 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Velj bende ne varsa ğāret itdi /
Dil ü 'aql u cān u ten daḥı gitdi

→. daḥı:

Mesnevi 20/ 11

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Daḥı nem var ki qorḥam anı ala
/ Olur mı nesne yok yirde
ḥavāle

→. daḥı:

Mesnevi 21/ 7

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bu kamu derd-ile şabrum daḥı
var / Gerek 'aşıq olana şabr nā-
çār

→. daḥı:

Mesnevi 21/ 10

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

İçerem mey ki ola qayġu
ferāmüş / Bu ğam def'ine mey
it sen daḥı nüş

→. daḥı:

Mesnevi 22/ 1

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Didi şeh ben daḥı mey iderem
nüş / Velj olmaz ğam u
derdüm ferāmüş

→. daḥı:

Mesnevi 22/ 3

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Niçe kim içerem derdüm daḥı
artar / Dudaġum ḥüşġ olur u
gözlerüm ter

→. daḥı:

Mesnevi 23/ 8

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Şarartmışdur yüzümü renc-i
yarkān / Daḥı şafrādan irdi
baḥa ḥafkān

→. daḥı:

Mesnevi 23/ 17

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Yi vü iç sen daḥı şādān ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

→. daḥı:

Mesnevi 25/ 12

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Devā derdine 'ışqun şabrdur
bes / Gerekdür sen daḥı şabr
idesin pes

→. daḥı:

Mesnevi 27/ 18

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Cihānur varlığını eyleme yād /
Ki olasin sen daḥı binüm gibi
āzād

→. daḥı:

Mesnevi 28/ 11

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Saḥa daḥı irse derd-i 'ışk bir
dem / Benefşe gibi olaydı
qametün ḥam

→. daḥı:

Mesnevi 31/ 2

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Melik dutmadı ḥiç ol sözlere
güş / İştüġin daḥı itdi
ferāmüş

→. daḥı:

Mesnevi 31/ 32

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bu dünyā kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa daḥı
olmaz hevesdür

→. dağı:

Mesnevi 32/ 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

İrişdi aña bir vecd-i ciger-süz /
Ki odda dağı olmaz ol kadar
sözsüz

→. dağı:

Mesnevi 33/ 2

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bahâr irişdi vü açıldı uş gül /
Nevâda sen dağı sâz it i bülbül

→. dağı:

Mesnevi 33/ 16

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Gerek kim 'ışk sözün yâd idesin
/ Ol işde sen dağı bünyâd
idesin

→. dağı:

Mesnevi 34/ 62

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Seni itdi haq bu iklimüñ penâhı
/ Bu hâlkurğ dağı sen ümmîd-
gâhı

→. dağı:

Mesnevi 35/ 36

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Gönjülden hergiz olmaz 'ışk
zâyil / Meger bir 'ışk dağı ola
hâşıl

→. dağı:

Mesnevi 35

/118

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Hümâyun'a didi oğluñ mizâcı /
Dağı ayruksıdur eyle 'ilâcı

→. dağı:

Mesnevi 37/ 8

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Niçe kim itdiler dürlü 'ilâcı /
Dağı artuğirek azdı mizâcı

→. dağı:

Mesnevi 37/ 9

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı ayruksı olur 'ışkuñ cününü
/ Kâlar anda tabjübüñ zü-fününü

→. dağı:

Mesnevi 38/ 15

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Biliben n'olasın süsen dağı
hem / Egerçi deh-zübândur
düşdi ebkem

→. dağı:

Mesnevi 39/ 38

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Kim olabile ol kıble-geh-i cân /
Gönjül milkine dağı ola sulţân

→. dağı:

Mesnevi 39/ 46

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Velj var her gülüñ bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berüñ bir
resm ü hüyü

→. dağı:

Mesnevi 40/ 37

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüñe söz-ile dem-
sâz

→. dağı:

Mesnevi 41/ 32

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

'Aţâ idem saña ben ol kadar
genc / Ki dağı görmeyesin genc
içün renc

→. dağı:

Mesnevi 41

/66

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Didi kim bu degül sözüñ
cevâbı / Dağı kıatımda açmağıl
bu bâbı

→. dağı:

Mesnevi 41/ 101

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı yâküt-ıla la'l-ı Bedeşşân /
Dağı pıruze vü lülü-y-ı 'ummân

→. dağı:

Mesnevi 41/ 102

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı yâküt-ıla la'l-ı Bedeşşân /
Dağı pıruze vü lülü-y-ı 'ummân

→. dağı:

Mesnevi 42/ 24

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

İlerügilere n'itdi bu gerdün /
Saña dağı idiser olma meftün

→. dağı:

Mesnevi 43/ 18

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Gülistānda çün açılmış ola gül /
Dağı yire nazar kıla mı bülbül

→. dağı:
Mesnevi 43/ 90
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz dağı yarın u
biri gün

→. dağı:
Mesnevi 44/ 17
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı şüret haqıyçün ki anı
insān / Bulupdur çün aña haq
itdi ihsān

→. dağı:
Mesnevi 44/ 24
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Kaşı haqqı için kim
'anberındür / Dağı mihrāb-ı
her bārık-bjndür

→. dağı:
Mesnevi 44/ 27
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı 'aşıkların yaşı haqqı için/
Oların yüreği başı haqqı için

→. dağı:
Mesnevi 46/ 50
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı yüz bin zer-ile la'l ü güher
/ Dağı on yük müşg-i Çjn ü 'üd
u 'anber

→. dağı:
Mesnevi 46/ 57
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı on bir er koşdı cihān-süz
/ İrerdi atı ayağından göğe toz

→. dağı:
Mesnevi 46/ 51
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı bir ester ü bir esb-i zjbā /
Çamunun çulları zer-beft ü
djā

→. dağı:
Mesnevi 46/ 71
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı gözüm göre mi sini yārab
/ Ya hōd bula mısın sen bini
yārab

→. dağı:
Mesnevi 46/ 133
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bu birisi dağı Rūm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylık olur ol

→. dağı:
Mesnevi 46/ 193
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Velj dağı yire dil-beste-y-idi /
Ki anuñ 'ışkı-y-ıla hāste-y-idi

→. dağı:
Mesnevi 46/ 216
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Perinün hoş koñu olur ğidāsı /
Dağı nesneyle olmaz iğtidāsı

→. dağı:
Mesnevi 46/ 222
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Getürdiler yük-ile 'üd u 'anber
/ Dağı sandāl u lāden müşg-i
edfer

→. dağı:
Mesnevi 49/ 24
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perj-ruñ dağı var hoş
didi şāha

→. dağı:
Mesnevi 50/ 2
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Nefes urdı i sākı şubh-ı şādık /
Aña sen dağı ol bir dem
muvāfık

→. dağı:
Mesnevi 50/ 22
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bu çerh edvārı ider çok dürlü
destān / Dürüş sen dağı düz
bir hūb destān

→. dağı:
Mesnevi 50/ 38
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Belürtdi ol yolda bañr-ı āder /
Ki kuş dağı uramaz orada per

→. dağı:
Mesnevi 50/ 56
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Aña olmışdı ferqad fark-ı pāye
/ Sipih-r-i lāciverdij dağı sāye

→. dağı:
Mesnevi 51/ 3
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bu tağda idemez kuş dağı
pervāz / Olur çamunun işi
bunda nā-sāz

→. **dağı:**
Mesnevi 51/ 29
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Varavuz Rüm iline dağı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

→. **dağı:**
Mesnevi 51/ 37
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı dimeyelüm tedbir nedür /
Varalum görelüm taqdir nedür

→. **dağı:**
Mesnevi 52/ 20
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Nice ider 'ışk-bâzî bülbül ü gül
/ Dürüş sen dağı şöyle ol ki
bülbül

→. **dağı:**
Mesnevi 52/ 25
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dürüş sen dağı ol bir hûba
meftûn / Ki olasin zülf-i
zencirine meftûn

→. **dağı:**
Mesnevi 53/ 104
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Hemân-dem düşdi dîv olup
nigûn-ser / Kılıçla bir dağı urdı
anı dilâver

→. **dağı:**
Mesnevi 54/ 12
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Semenle nerges ü hem
yâsemendür / Dağı kevşerle
tübî hür-ı 'ıyndur

→. **dağı:**
Mesnevi 54/ 14
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Cinân sinüh ola hem revh u
reyhân / Liķau'l-lah dağı ravza-
ı Rıdvân

→. **dağı:**
Mesnevi 54/ 32
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Degülser sen mekesden
kirmden kem / Dürüş kim nür
olasın sen dağı hem

→. **dağı:**
Mesnevi 55/ 8
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Senüh nağmendür iden gönli
gül-şen / Bu cânuh dağı gülzâr
mı rüşen

→. **dağı:**
Mesnevi 55/ 44
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Nedür yoklık durur yoklık
taşavvuf / Dağı ne varsa da'vî-
y-i taşalluf

→. **dağı:**
Mesnevi 56/ 21
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Oradan dağı gidüp şâh Cemşîd
/ Dil ü cânı tolu sevdâ-y-ı
Hürşîd

→. **dağı:**
Mesnevi 56/ 50
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Bu resme kim bilür niçe
kırânât / Felekde olmuş ola
dağı hâlât

→. **dağı:**
Mesnevi 56/ 51
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı tâ hüd niçe gez ola vâkı' /
Degül kimseye vâkı' bu vakâyi'

→. **dağı:**
Mesnevi 56/ 57
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Dağı yirden durur kim oldı
tertîb / Hem ayrık yirden işbu
cem'-i terkîb

→. **dağı:**
Mesnevi 56/ 62
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Hatahdur tolu bu baħr u bu
sâhıl / Dağı bir yire it gönlünî
vâşıl

→. **dağı:**
Mesnevi 56/ 74
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Ġanj ider gişiyi künc-i kanâ'at /
Ola mı dağı bundan yig bizâ'at

→. **dağı:**
Mesnevi 56/ 78
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Didi kim terk-i hîle oldı hîle /
Bu hâla dağı yok hergiz veşîle

→. **dağı:**
Mesnevi 58/ 26
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Fenā-y-ıla irilür bu beķāya /
Dağı ne çāre irişmek livāya

→. **dağı:**
Mesnevi 58/ 60
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Velî bir tağta-y-ıdı hüsrev'e
tağt / Ki vardı anda dağı devlet
ü bağt

→. **dağı:**
Mesnevi 58/ 78
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Kişi kim kırtıla cāni selāmet /
Dağı yigrek ne gerek aña
ni'met

→. **dağı:**
Mesnevi 60/ 98
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Harîr u la'l u yāķüt-ı Bedehşān
/ Dağı pîrûze vü lülü-y-ı
'ummān

→. **dağı:**
Mesnevi 60/ 104
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Cemî'in eyledi aña hikāyet /
Dağı hem ser-güzeştini rivāyet

→. **dağı:**
Mesnevi 60/ 116
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Metā'i ebrişim müşg-i Hıţā'dur
/ Dağı yire anı benzetmek
hađādur

→. **dağı:**
Mesnevi 60/ 124
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Ziyāde anda olur müşg-i āhū /
Dağı hem la'l-ıla yāķüt u lülü

→. **dağı:**
Mesnevi 60/ 173
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen kuvvetlendirme sözü.

Degülseñ bu iki otdan dağı
kem / Elünđen cām-ı la'lı koma
bir dem

dağılar: Yabancılar, başkaları.

→. **dağılar:**
Mesnevi 44/ 6
Yabancılar, başkaları.

Egerçi kim mezāhir görünür çok
/ Bu zāhir kim var oldur
dağılar yok

daķāyık: İnce ve anlaşılması
güç; dikkate muhtaç olan
şeyler.

→. **daķāyık:**
Mesnevi 1/ 84
İnce ve anlaşılması güç;
dikkate muhtaç olan şeyler.

Sözümü şöyle eyle pür-ħaķāyık
/ Ki işiden diye kim zî daķāyık

dām(1): Tuzak, ağ.

→. **dām:**
Mesnevi 13/ 48
Tuzak, ağ.

Döker-idi kalemdeñ ol yigāne /
Gümiş levhine müşgîn dām u
dāne

→. **dām:-ıla**
Mesnevi 13/ 50
Tuzak, ağ.

İderdi ol dāne-y-ile cānları
şayd / Kılurdi ol dām-ıla
gönjülleri kayd

dām(2): Dam, çatı.

→. **dām:-a**
Mesnevi 14/ 104
Dam, çatı.

Gönjül kuşu belā damına
ulaşmış / Direm dāne diyü
dāma tolaşmış

→. **dām:-ı, -na**
Mesnevi 14/ 103
Dam, çatı.

Gönjül kuşu belā damına
ulaşmış / Direm dāne diyü
dāma tolaşmış

dām u dāne: Tuzak ve tuzakta
kullanılan yem.

→. **dām u dāne:**
Mesnevi 13/ 48
Tuzak ve tuzakta
kullanılan yem.

Döker-idi kalemdeñ ol yigāne /
Gümiş levhine müşgîn dām u
dāne

dāmen: Etek.

→. **dāmen:**
Mesnevi 11/ 74
Etek.

Eger micmerden ire bûy-ı
lāden / Koya luţf ehli anuğ
üstine dāmen

→. **dāmen:-ı, -n, -i**
Mesnevi 50/ 15
Etek.

Dutar gül dāmenini ħār
muĥkem / Revā mı ħārdan kim
olasın kem

→. **dāmen:-in**
Mesnevi 52/ 21
Etek.

Diken gül dâmenin görince
dutmuş / Anı gendüye nice
hem-dem itmiş

dâm-ı dil: Gönül ağı, gönül
tuzağı.

→. **dâm-ı dil:-dür**
Mesnevi 44/ 25
Gönül ağı, gönül tuzağı.

Anuñ zülfi için kim dâm-ı
dıldür / Anuñ yüzi için ki
ārām-ı dıldür

dānā: Âlim, bilgin, bilgili kimse.

→. **dānā:**
Mesnevi 39/ 127
Âlim, bilgin, bilgili kimse.

Bu Yūsuf gönüli midür i dānā /
Ki itdi bini bijnā vü tuvānā

→. **dānā:**
Mesnevi 46/ 55
Âlim, bilgin, bilgili kimse.

Aña hem-rāh itdi on gişi dānā /
Kavi her işde vü gāyet tuvānā

dānā-yı bî-çün: Emsalsiz alim
kişi.

→. **dānā-yı bî-çün:**
Mesnevi 56/ 42
Emsalsiz alim kişi. II Allah.

Didi kim kimse bilmez hāl-ı
gerdün / Nedür anı meger
dānā-yı bî-çün

dānā-yı kâdir: Kudret ve güç
sahibi olan bilgin.

→. **dānā-yı kâdir:**
Mesnevi 3/ 8
*Kudret ve güç sahibi olan
bilgin. II Allah.*

Bu āşarı görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dānā-yı
kâdir

dāne: Tane, tohum, yem.

→. **dāne:-n, -de**
Mesnevi 3/ 61
Tane, tohum, yem.

Bilür bunı ne kim dānende
vardur / Ki her gerdāne bir
gerdende vardur

→. **dāne:-y, -ile**
Mesnevi 13/ 49
Tane, tohum, yem.

İderdi ol dāne-y-ile cānları
şayd / Kılurdi ol dām-ıla
gönülleri kayd

→. **dāne:**
Mesnevi 14/ 104
Tane, tohum, yem.

Gönül kuşu belā damına
ulaşmış / Direm dāne diyü
dāma tolaşmış

dāne ol-: Tane olmak.

→. **dāne ol-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 41/ 22
Tane olmak.

Gişinür meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dāne
bitmez

dāne-i dür ol-: İnci tanesi gibi
olmak.

→. **dāne-i dür ol-:-a**
Mesnevi 43/ 15
İnci tanesi gibi olmak.

Çün ola Rüm'da ol dāne-i dür /
Hıṭā'da müşg-içün durmak
ḥaṭādur

dāniş: Bilgi, ilim, irfan.

→. **dāniş:-dür**
Mesnevi 9/ 16
Bilgi, ilim, irfan.

Ne devletdür ki aña olmadı
vāşıl / Ne dānişdür kim ol
itmedi ḥāşıl

dār ol-: Dar ağacı gibi olmak.

→. **dār ol-:-ur**
Mesnevi 43/ 88
*Dar ağacı gibi olmak. II
Sıkıntılı, eziyet veren olmak.*

Aşılurken didi Mañşür-ı ḥallāc
/ Ki 'āşıklara olur dār mi'rāc

dār u diyar: Yer ve yurt.

→. **dār u diyar:-ı**
Mesnevi 48/ 112
Yer ve yurt.

Kişi ki ola elinde iḥtiyārı /
Nicesi terk ide dār u diyarı

dārā: Eski İran'ın meşhur bir
şahı olup mecazen hükümdar
manasına da gelir.

→. **dārā:**
Mesnevi 29/ 13
*Eski İran'ın meşhur bir
şahı olup mecazen hükümdar
manasına da gelir.*

Nireye vardı Dārā vü Sikender
/ Ki dutmuşdı yidi iklimi ser-ā-
ser

→. **dārā:**
Mesnevi 47/ 37
*Eski İran'ın meşhur bir
şahı olup mecazen hükümdar
manasına da gelir.*

Ḳanı Dārāb u Dārā vü Sikender
/ Kanı Keyḥūsrev ü Kisrj vü
Sançar

dārāb: Behmen-i Dirāz-dest'in
oğludur.

→. **dārāb:**
Mesnevi 47/ 37

Behmen-i Dirâz-dest'in oğludur.

Kanı Dârâb u Dârâ vü Sikender / Kanı Keyhüsrev ü Kırj vü Sañçar

dârâ-yı dîn: Dinin hükümdarı.

→. **dârâ-yı dîn:-dür**
Mesnevi 1/ 57
Dinin hükümdarı.

Bu sulţân kim bugün dârâ-yı dîndür / Penâh-ı şer' ü sulţân-ı zemîndür

dâr-ı dârâ: Dara'nın yurdu.

→. **dâr-ı dârâ:**
Mesnevi 47/ 55
Dara'nın yurdu.

Anuñla bî-dar oldu dâr-ı Dârâ / Medâr-ı cerñe vâcibdür müdârâ

dârü ol-: İlaç, devâ olmak.

→. **dârü ol:-ur, -sın**
Mesnevi 18/ 27
İlaç, devâ olmak.

İ nice 'illete dârü olursın / Niçe gül-ruhlara büse kılırsın

→. **dârü ol:-a**
Mesnevi 41/ 60
İlaç, devâ olmak.

Aña virbiye müşg ü la'l ü lülü / Fe-lâbüd kim ola bu derde dârü

dâru'l-hulûd: Sonsuzluk evi, cennet.

→. **dâru'l-hulûd:**
Kıt'a 2/ 8
Sonsuzluk evi, cennet.

Niğmetünle yakılır nâr-ı cahîm / Rağmetünle bizenür dâru'l-hulûd

dârü-yı mâhmûr ol-:

Sersemlemiş hükümdar olmak.

→. **dârü-yı mâhmûr ol:-ur**
Mesnevi 15/ 32
Sersemlemiş hükümdar olmak.

Humâr idicegez gişiyi rencür / Mey içsün mey olur dârü-yı mâhmûr

dâsitân: Destan, hikaye.

→. **dâsitân:-ı**
Mesnevi 10/ 87
Destan, hikaye.

Düzetdüm 'ışk-ıla bu dâsitânı / Ki ider garç-ı hayâ bîñ gül-sitâni

→. **dâsitân:**
Mesnevi 13/ 2
Destan, hikaye.

Habar virdi sañun-dân u kühen-zâd / Ki öñinde var durur çok dâsitân yâd

→. **dâsitân:**
Mesnevi 33/ 14
Destan, hikaye.

Bu 'ömri çün bilürsün kim olur bâd / Bize bir dâsitân kim olavuz şâd

→. **dâsitân:-ı**
Mesnevi 42/ 3
Destan, hikaye.

Bizüm çün bize bir hûb dâsitâni / Ki aña reşk ide bağun gül-sitâni

→. **dâsitân:**
Mesnevi 52/ 37
Destan, hikaye.

Gel imdi 'ışkdan bir dâsitân yâd / İdelüm ki ola anı işiden şâd

→. **dâsitân:**
Mesnevi 55/ 3
Destan, hikaye.

Bize bir dâsitân eyle rivâyet / Ki ola anda bir nâzûk hikâyet

→. **dâsitân:-ı**
Mesnevi 59/ 5
Destan, hikaye.

Hikâyet it bize bir dâsitâni / Ki ide ol hacil bin gül-sitâni

dâver-i devr: Devrin adalet sahibi hükümdarı.

→. **dâver-i devr:**
Mesnevi 9/ 1
Devrin adalet sahibi hükümdarı.

Ser-efrâz-ı memâlik dâver-i devr / Kesildi 'adl-ıla âvâze-i cevri

da'vet it-: Davet etmek, çağırmaq.

→. **da'vet it:-e**
Mesnevi 46/ 272
Davet etmek, çağırmaq.

Anı virbidi ki idüp 'özr-hâhî / İde da'vet serâ-bustâna şâhi

→. **da'vet it:-e**
Mesnevi 48/ 17
Davet etmek, çağırmaq.

Çü da'vet ide olalum aña mihmân / Ki burada anuñdur cümle fermân

da'vî: Mücadele, tartışma.

→. **da'vîsinde:-si, -n, -de**
Mesnevi 35/ 124
Mücadele, tartışma.

Eger pendî işidür-ise 'aşık / Ola mı 'ışk da'vîsinde şâdık

da'vî-yi taşalluf: Övünme davası, mücadelesi.

→. **da'vî-yi taşalluf:**
Mesnevi 55/ 44
Övünme davası, mücadelesi.

Nedür yoklık durur yoklık taşavvuf / Dağı ne varsa da'vî-yi taşalluf

dāye: Bir çocuğa süt veren ve bakan cariye, dadı.

→. **dāye:-nūj**
Mesnevi 35/ 9
Bir çocuğa süt veren ve bakan cariye, dadı.

Egerçi dāyenūj mihrî olur çok / Veljkin ananūjdur andan artuğ

→. **dāye:**
Mesnevi 49/ 5
Bir çocuğa süt veren ve bakan cariye, dadı.

Ne dāye emzürüpdür sini yārab / Ki şekker gibi şırjinsin leb-ā-leb

dāyim: Daima, her zaman.

→. **dāyim:**
Gazel 7/ 8
Daima, her zaman.

'İşk -ila kâyim durur rûh u cesed / 'İşk -ila dāyim durur arz u semā

→. **dāyim:**
Gazel 16/ 1
Daima, her zaman.

Diyen ki çerğden baña dāyim vefā gerek / Andan hevā ıla hevesūm hem vire gerek

→. **dāyim:**
Mesnevi 5/ 2
Daima, her zaman.

Hağ itsün şer' bünyādını kâyim / Şehin-şāh-ı cihānı 'adl-ıla dāyim

→. **dāyim:**
Mesnevi 10/ 22
Daima, her zaman.

Dilekleri nedür ma'sūğ-ı kâyim / Anuğ-içün döner (bu) böyle dāyim

→. **dāyim:**
Mesnevi 12/ 3
Daima, her zaman.

Hağun adıyla dāyim söze bünyād / Ki sözüm işiden gişi ola şād

→. **dāyim:**
Mesnevi 13/ 5
Daima, her zaman.

Hağun halkına dāyim dād iderdi / Cihānı 'adl-ıla ābād iderdi

→. **dāyim:**
Mesnevi 60/ 75
Daima, her zaman.

Ṭaleb iderler-idi dāyim anı / Kim ol-ıdı olaruğ tende cānı

dāyim it-: Daim etmek; devamlı, sürekli hale getirmek.

→. **dāyim it-:**
Mesnevi 6/ 2
Daim etmek; devamlı, sürekli olmak.

Hağ itsün şer' bünyādını kâyim / Şehin-şāh-ı cihānı 'adl-ıla dāyim

dāyir ol-: Dönmek, devretmek.

→. **dāyir ol-:-dī**
Mesnevi 2/ 2
Dönmek, devretmek.

Zehî kâdir ki bu gerdān devāyir / Anuğ fermānı-y-ıla oldı dāyir

→. **dāyir ol-:-dī**
Mesnevi 10/ 20
Dönmek, devretmek.

Bu encümle bu gerdende devāyir / Kamusı 'ışk-ıladur ki oldı dāyir

de-: Demek, söylemek.

→. **de-:-r, -rük**
Mesnevi 38/ 6
Demek, söylemek.

Gülün yañağı olmuş eyle nāzük / Ki bülbül dir aña li'l-lāhi derrük

→. **de-:-r, -rük**
Mesnevi 49/ 2
Demek, söylemek.

Edā olduğda işbu şî'r-i nāzük / İşiden didi kim li'l-lāhi derrük

def-: Savma, ortadan kaldırma.

→. **def-:-i, -n, -i**
Gazel 4/ 12
Savma, ortadan kaldırma.

Teşne-cigerdür 'adūn deşneğ anı kandurur / Şöyle ki ider çok oduğ def'ini bir kaṭre āb

→. **def-:-i, -n, -e**
Mesnevi 21/ 10
Savma, ortadan kaldırma.

İçerem mey ki ola kayğū ferāmūş / Bu gam def'ine mey it sen dağı nūş

→. **def' :-in**
Mesnevi 51/ 34
Savma, ortadan kaldırma.

Sürer fermânını her neyse
tağdır / Anuñ def'in nice
idebile tedbjir

def' it-: Uzaklaştırmak, yok
etmek.

→. **def' it-:**
Mesnevi 24/ 4
Uzaklaştırmak, yok etmek.

Meger vardur senüñ derdün
gerânı / Ki şabr-ıla idersin def'
anı

→. **def' it-:-eyim**
Mesnevi 35/ 114
*Kovmak; ortadan
kaldırmak.*

Ata didi ki bu hâb u hayâlî /
Nice def' ideyim yâ hüd bu hâlî

→. **def' it-:-di, -ler**
Mesnevi 50/ 45
*Kovmak; ortadan
kaldırmak.*

Gelüp def' itdiler ol od u şuyı /
Ki sihrün yok durur hiç reng ü
büyi

→. **def' it-:-e**
Mesnevi 53/ 122
*Kovmak; ortadan
kaldırmak.*

Ne kudret ola sensüz âdamide
/ Koya mürî ki mârî def' ide

def'-i melâlet it-: Dertten,
sıkıntidan uzaklaştırmak.

→. **def'-i melâlet it-:-e, -ler**
Mesnevi 16/ 4
*Dertten, sıkıntidan
uzaklaştırmak.*

Reyâhñe itdi ol demde delâlet
/ Ki şehden ideler def'-i
melâlet

def'ini it-: Kovmak,
uzaklaştırmak.

→. **def'ini it-:-er**
Gazel 4/ 12
*Kovmak, uzaklaştırmak. //
Söndürmek.*

Teşne-cigerdür 'adün deşneñ
anı qandırur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir kaçre âb

defter: Defter.

→. **defter-:-in**
Mesnevi 1/ 44
Defter.

Diyem 'ışkuñ sözün ol resme
mevzün / Unıda defterin Leylî
vü Mecnün

→. **defter-:-üm**
Mesnevi 1/ 39
Defter.

Ki ola bu defterüm bir tâze
bustân / Kim anı reşk ide yüz
gülistân

→. **defter:**
Mesnevi 11/ 25
Defter.

Bizüm-çün düzesin bir hüb
defter / Ki ola ma'nj vü lafzı şır
ü şekker

→. **defter:**
Mesnevi 11/ 64
Defter.

Nizamj birle Selmân tarzına uş
/ Bu defter nazm oldı dürr-ile
hoş

→. **defter-:-e**
Mesnevi 11/ 70
Defter.

Ümîdüm ol ki luğ eyleye Allah
/ Ki bulmaya hâta bu deftere
râh

deg-: Dokunmak.

→. **deg-:-e**
Mesnevi 43/ 42
Dokunmak.

Gidesin hasret ile biz qalavuz /
Dege mülk ayruğa çün biz
ölevüz

degirmen: Değirmen.

→. **degirmen:**
Mesnevi 53/ 90
Değirmen.

Kılıcı fjl süñügünden bilinde /
Değirmen taşu itmiş gürz elinde

degül: "Değil" edatı.
Bulunduğu cümledeki bir
hususu ret, diğerini veya
diğerlerini kabul ve ispat eden
bir bağlaç gibi kullanılır.

→. **degül:**
Mesnevi 2/ 1
*"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.*

Degül ise gışâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. **degül:**
Mesnevi 3/ 8
*"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.*

Bu âsârî görüp bil kim mü'eşîr
/ Degül durur meger dānā-yı
kâdir

→. **degül:**

Mesnevi 3/ 58

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Güneş gibi görünür 'akla rüşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

→. **degül:-di**

Mesnevi 3/ 48

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Anı bakup görimeci Ebū-cehl /
Ki anı görmege degüldi gözi
ehl

→. **degül:-dür**

Mesnevi 8/ 2

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Dağı hergiz bulunmadı aña 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'âlim-i
ğayb

→. **degül:-di**

Mesnevi 11/ 61

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Bizâ'at gerçi kim degüldi
mevfür / Velj ne çāra el-
me'mūru ma'zūr

→. **degül:-dür**

Mesnevi 14/ 124

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Didi ayruksı azmışdur mizācum
/ Tabjib elinde degüldür
'ilācum

→. **degül:**

Mesnevi 15/ 28

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
rāzi / Güzāfin degül āhir 'ışk-
bāzi

→. **degül:**

Mesnevi 18/ 6

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Gönül elinde durur ol u gönül /
Dağı gişide durur bende degül

→. **degül:**

Mesnevi 22/ 8

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Ögüt aña gerek ki ola
müşevveş / Veljkin yārdan
ayru degül hoş

→. **degül:-senj**

Mesnevi 33/ 10

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul

ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Yapış bir gül-ruḥ etegine
muḥkem / Degülsej hüşklikde
hāreden kem

→. **degül:**

Mesnevi 35/ 8

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Egerçi mihrübān olur bürāder /
Velj ol resm-ile degül ki māder

→. **degül:**

Mesnevi 35/ 104

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Bu arada çok durur dil-dār-ı
şengül / Benüm gönjümü alan
bunda degül

→. **degül:**

Mesnevi 35

/34

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Gerekli vakt itmek ḥayrı te'ḥir
/ Revā degül ki olur ḥayra
taḫsij

→. **degül:**

Mesnevi 41/ 65

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Didi kim bu degül sözüüm
cevâbı / Dağı katumda açmağıl
bu bâbı

→. **degül:**

Mesnevi 43/ 35

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Anı kim devlet işi degül itme /
Çoyup bu tâc-ıla bu tahtı gitme

→. **degül:**

Mesnevi 44/ 30

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Ki bu yoldan anı itdüm 'azîmet
/ Degül mümkün ki idem girü
'avdet

→. **degül:**

Mesnevi 46/ 136

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Bu yol yakın durur andan
velîkin / Degül bunda
âdemîden kimse sâkîjn

→. **degül:**

Mesnevi 46/ 259

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Degül durur bu binüm-ile hem-
cins / Perî-y-ile nicesi üns ola
ins

→. **degül:**

Mesnevi 46/ 304

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Çamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkün

→. **degül:-di**

Mesnevi 46/ 266

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Şehün 'ışkına düşmişdi velîkin
/ Degüldi ittişâl evvâca
mümkün

→. **degül:-dür**

Mesnevi 46/ 254

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Didi bu hüsn-ile olur mı insân /
Degüldür bu meger kim şüret-i
cân

→. **degül:-dür**

Mesnevi 46

/263

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Didi kim bu degüldür âb u
gilden / Meger kim yaradıldı
cân u dilden

→. **degül:**

Mesnevi 47

/53

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Degül cevri-felekden reste
Rüstem / Ol itdi Sâ'm'a 'ömrün
câmını sem

→. **degül:**

Mesnevi 48/ 14

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Perî penhân olur bizden
hemîşe / Degül gizlenmek
andan bize pişe

→. **degül:**

Mesnevi 51/ 21

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Görinen püşte degül
ejdehâdur / Tütün anur
demidür kim belâdur

→. **degül:**

Mesnevi 51/ 41

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Degül lâyıq ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

→. **degül:-sej**

Mesnevi 54/ 31

"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Degülsej sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nür
olasın sen dağı hem

→. **degül:**

Mesnevi 55/ 38

"Değil" edatı. Bulunduğu

cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Namâzını ki yok anda niyâzi /
Şanur tâ'at velî degül niyâzi

→. **degül:**
Mesnevi 56/ 52
"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Dağı tâ hüd niçe gez ola vâki' /
Degül kimseye vâki' bu vakâyî'

→. **degül:-dür**
Mesnevi 56/ 56
"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Hemîn ol bilinür kim ol
mürekebb / Degüldür gendü
gendüden müretteb

→. **degül:**
Mesnevi 60/ 146
"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Hayâ ıla edeb hem cüd u tâcir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zâhir

→. **degül:-di**
Mesnevi 60/ 4
"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Melik kalmış idi ol bışede
tenhâ / Ki hâli n'olsar degüldi
pjdâ

→. **degül:-dür**
Mesnevi 60/ 132
"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Şanur gören gişi anları firişte /
Degüldür şu vü toprakdan
sirişte

→. **degül:-dür**
Mesnevi 60/ 143
"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Degüldür tâcir aşlı bu cüvân-
merd / Az olur kim ola tâcir
cüvân-merd

→. **degül:-ser**
Mesnevi 60/ 173
"Değil" edatı. Bulunduğu
cümledeki bir hususu ret,
diğerini veya diğerlerini kabul
ve ispat eden bir bağlaç gibi
kullanılır.

Degülser bu iki otdan dağı
kem / Elünğden câm-ı la'lı kıoma
bir dem

deh: Binek veya koşum
hayvanlarını yürütmek için
söylenen bir söz.

→. **dih:**
Mesnevi 4/ 91
Binek veya koşum
hayvanlarını yürütmek için
söylenen bir söz.

Anuñ çün didi sultân-ı 'atâ dih
/ Ki ...

deh-zübân: Çok dilli.

→. **deh-zübân:**
Mesnevi 3/ 13
Çok dilli.

Olıban deh-zübân bāğ içre
süsen / İder şükrin ü teşbîhîni
rüşen

→. **deh-zübân:-dur**
Mesnevi 38/ 16
Çok dilli.

Biliben n'olasın süsen dağı
hem / Egerçi deh-zübândur
düşdi ebkem

del:- Delik açmak.

→. **del:-üp**
Mesnevi 11/ 60
Delik açmak, yırtmak,
açmak.

Ne gevher kim gönül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm kıldum

delâlet it:- Göstermek, işaret
etmek.

→. **delâlet it:-di**
Mesnevi 16/ 3
Göstermek, işaret etmek.

Reyâhîne itdi ol demde delâlet
/ Ki şehden ideler def'-i
melâlet

→. **delâlet it:-er**
Mesnevi 10/ 70
Yol göstermek, rehberlik
ve aracılık etmek.

Bular birbirine olduğu ihtimâlet
/ Heyülî birliğine ider delâlet

delîl: Bir davayı ispata yarayan
şey, kanıt.

→. **delîl:**
Mesnevi 3/ 96

Bir davayı ispata yarayan
şey, kanıt.

Nedür cennet meger hâk-i ser-
i râh / Delîl anı durur naşruñ
min allah

→. **delîl:-i**

Mesnevi 3/ 99

Bir davayı ispata yarayan
şey, kanıt.

Eger ki Cebre'îl-idi delîli /
Giderken yolda kodı Cebre'îl'i

dem(1): An, vakit, zaman.

→. **dem:**

Gazel 10/ 6

An, vakit, zaman.

N'idersin Mısr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nîl
andan revân olmaz

→. **dem:-i, -n, -den**

Mesnevi 3/ 8

An, vakit, zaman.

Yıkıldı tāk-ı Kısırî maqdeminden
/ Cihân rahmet çoğuşı aldı
deminden

→. **dem:-de**

Mesnevi 46/ 63

An, vakit, zaman.

Hümâyün demde kim bî-rüz-ıdı
rüz / Yöridi Rüm'a Hürşîd-i dil-
demrüz

→. **dem:**

Mesnevi 59/ 2

An, vakit, zaman.

Kamer devridür i kumrî-yı
dem-sâz / Nevâda râst it bir iki
dem sâz

dem(2): Nefes, soluk.

→. **dem:-i, -n, -de**

Mesnevi 4/ 36

Nefes, soluk.

Ger ölüyi diri itdiyse 'îsâ /
Deminde anuñ dağı bulındı
ihyâ

→. **dem:-i, -n, -den**

Mesnevi 4/ 10

Nefes, soluk.

Yıkıldı tāk-ı Kısırî maqdeminden
/ Cihân rahmet çoğuşı aldı
deminden

→. **dem:-ü, -m, -den**

Mesnevi 10/ 84

Nefes, soluk.

Felek âhüm ile pür-düd oldı /
Demümden hâk müşg-endüd
oldı

→. **dem:-üm**

Mesnevi 25/ 8

Nefes, soluk.

Velî 'ışka dil ü cânüm hevesdür
/ Demüm lâ-büd Mesîh'e hem-
nefesdür

dem(3): Kan.

→. **dem:-i, -dür**

Mesnevi 51/ 22

Kan.

Görinen püşte degül
ejdehadür / Tütün anuñ
demidür kim belâdur

dem olur ki: Bir zaman gelir ki.

→. **dem olur ki:**

Gazel 10/ 8

Bir zaman gelir ki.

Kaža okını atmağa ciger-gâhına
'uşşâkuñ / Dem olur mı ki
'anber-veş kara kaşuñ kemân
olmaz

dem ur-: Bahsetmek,
konuşmak. // Nefes savurmak.

→. **dem ur:-ur, -am**

Mesnevi 41/ 76

Bahsetmek, konuşmak.

Eger dıv ola vü ger ejdehâ hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. **dem ur:-up**

Mesnevi 51/ 76

Nefes savurmak.

Duhân kim çıkar ağızından
nefesdür / Dem urup fîlî
yudmağa hevesdür

→. **dem ur:-mak, -a**

Mesnevi 51/ 48

Nefes savurmak.

Bu söz içinde-y-iken mâr ol
dem / Bulara kaşd itdi urmağa
dem

dem-â-dem: Her vakit, dâima,
her an.

→. **dem-â-dem:**

Mesnevi 20/ 17

Her vakit, dâima, her an.

İşidür nâleñi sinüñ dem-â-dem
/ Görürsin sen anuñ yüzini her
dem

dem-i 'îsj: İsa'nın nefesi.

→. **dem-i 'îsj:**

Mesnevi 4/ 33

İsa'nın nefesi.

Dem-i 'îsj-y-ile ölü dirildi / Ki
dilinde Aħmed'ün adı anıldı

dem-i tedbir: Tedbir, önlem
zamanı.

→. **dem-i tedbjr:-i**

Mesnevi 51/ 79

Tedbir, önlem zamanı.

Dem-i tedbjri çün kim hezl
idesin / Gümânsuz sini hem
sen 'azl idesin

demren: Ok, mızrak vb.

şeylerin ucundaki sivri demir,
peykan.

→. **demren:-i**

Gazel 4/ 7

*Ok, mızrak vb. şeylerin
ucundaki sivri demir, peykân.*

Odını düşmenlerün yardı okuñ
demreni / İtdi kılıcuñ odı ħasm
yüregin kebâb

dem-sâz: Arkadaş, dost, sırdaş.

→. **dem-sâz:**

Mesnevi 58/ 2

Arkadaş, dost, sırdaş.

Nüvâya başla i mürğ-i hoş-âvâz
/ Ki sinün sözlerüñdür câna
dem-sâz

dem-sâz eyle:- Uymak, aynı
ahenkte etkileycilikle
söyleyebilmek.

→. **dem-sâz eyle:-**

Mesnevi 45/ 2

*Uymak, aynı ahenkte
etkileycilikle söyleyebilmek.*

Elünge çengünj al i nüvâ-sâz /
Nüvânj eylegil 'uşşâka dem-sâz

dem-sâz it:- Dost, sırdaş
etmek.

→. **dem-sâz it:-dü, -m**

Mesnevi 41/ 15

Dost, sırdaş etmek.

Seni itdüm gönjlüme dem-sâz u
maħrem / Senünj-ile iderem
meşveret hem

dem-sâz ol:- Dost olmak,
arkadaşlık etmek.

→. **dem-sâz ol:-a, -vuz**

Mesnevi 40/ 38

*Dost olmak, arkadaşlık
etmek.*

İ bülbül daħı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüñe söz-ile dem-
sâz

→. **dem-sâz ol:-a**

Mesnevi 47/ 2

*Dost olmak, arkadaşlık
etmek.*

Gel i muħrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. **dem-sâz ol:-dı**

Mesnevi 48/ 67

Arkadaş, dost olmak.

Perj-y-ile melik hoş oldı dem-
sâz / Didi râzın melik çün buldı
hem-râz

→. **dem-sâz ol:-dı**

Mesnevi 48/ 145

Arkadaş, dost olmak.

Şeker şırjın söz-ile oldı dem-sâz
/ Benüm bu şirüm anda kıldı
âğâz

→. **dem-sâz ol:-a, -ma, -y, -a**

Mesnevi 12/ 6

*Arkadaş, dost, sırdaş
olmak.*

Bugün ben nağmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül daħı
olamaya aña dem-sâz

→. **dem-sâz ol:-mış, -i, -dı**

Mesnevi 13/ 19

*Arkadaş, dost, sırdaş
olmak.*

Ɔoyına olmış -ıdı gürg dem-sâz
/ İdemez-ıdı dürrâce sitem bâz

→. **dem-sâz ol:-a**

Mesnevi 40/ 14

*Dost olmak, arkadaşlık
etmek.*

Hezâr âvâz ider düziben sâz /
Ki gül vaqtında ola lâyleyle dem-
sâz

denj vü süfli: Alçak ve
değersiz.

→. **denj vü süfli:-nüñ**

Mesnevi 53/ 52

Alçak ve değersiz.

Selâtiñ pişesi olur şecâ'at /
Denj vü süflinün işi kanâ'at

deniz: Deniz.

→. **deniz:**

Gazel 17/ 5

Deniz.

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdügüm
belâya ola-y-ıdı mübtelâ

→. **deniz:-dür**

Mesnevi 41/ 8

Deniz.

Güneşdür ol benem katında
zerre / Denizdür ol benem
katında çaṭre

→. **deniz:-i**

Mesnevi 48/ 98

Deniz.

Ten-âsan ol işünj müşkil itme /
Denjzi kühisârı menzil itme

→. **deniz:-de**

Mesnevi 58/ 99

Deniz.

Denizde garķ oldu baħrda hem
/ Belāya uġradı ġāyetde
muħkem

→. **deniz:-i**
Mesnevi 58/ 32
Deniz.

Melik buyurdı kim keŧti bulalar
/ Denjizi geĉmeġe ĉāra kılalar

depret:- Yerinden oynatmak,
tahrik etmek.

→. **depret:-ür, -di**
Mesnevi 58/ 44
*Yerinden oynatmak, tahrik
etmek.*

Ķaraņu gice bir yıl ĉopdı nā-
gāh / Ki depredürdi kūhı Őöyle
kim gāh

derc it:- Toplayıp bir araya
getirmek.

→. **derc it:-düm**
Mesnevi 1/ 87
*Toplayıp bir araya
getirmek.*

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevāhir / Mübārek eylegil Őāha
i ķādir

derd: Dert, sıkıntı, keder.

→. **derd:**
Gazel 10/ 10
Dert, sıkıntı, keder.

Bu ĥaste cānuma urdı firāķuņ
zaħmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zaħm-ı tır ü Şimşır ü sinān
olmaz

→. **derd:-i**
Gazel 10
/9
Dert, sıkıntı, keder.

Bu ĥaste cānuma urdı firāķuņ
zaħmı ol derdi / Ki ol derd-ile

zaħm-ı tır ü Şimşır ü sinān
olmaz

→. **derd:-üm, -e**
Gazel 13/ 2
Dert, sıkıntı, keder.

Ne binüm hüznümi ġörmüŐdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmüŐdi Eyyüb

→. **derd:-dür**
Gazel 16/ 8
Dert, sıkıntı, keder.

İtmek ġönül dileġini cem'
itmeġe heves / Bu derddür
ķanā'at-ıla aņa devā gerek

→. **derd:**
Gazel 17/ 9
Dert, sıkıntı, keder.

'İŐķuņ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
ġiŐi ki heves ide bu yola

→. **derd:-i, -ne**
Mesnevi 4/ 4
Dert, sıkıntı, keder.

Hemişe ĥāk-i pāy-ı MuŐtafādur
/ Ki derdine dimāġun ol Őifādur

→. **derd:-e**
Mesnevi 14/ 115
Dert, sıkıntı, keder.

Didi bir derde irürdi beni baħt
/ Ki ġözüme ġörinmez tāc-ıla
taħt

→. **derd:-üm, -ün**
Mesnevi 14/ 107
Dert, sıkıntı, keder.

Didi kim derdümün ġoķdur
ġerāni / Nice taķırır ideyim ben
anı

→. **derd:-ü, -ņ**
Mesnevi 14

/106

Dert, sıkıntı, keder.

Didiler aņa kim n'olduņ eyitġil
/ Ne derdün var durur taķırır
itġil

→. **derd:-ü, -ņ**
Mesnevi 14
/121
Dert, sıkıntı, keder.

Didiler ne durur derdün
bilelüm / Taķıbe eydüp 'ilācını
ķılalum

→. **derd:**
Mesnevi 15/ 3
Dert, sıkıntı, keder.

Bu derd ü ĥasreti kime
diyeyüm / Bu rence ĉāra
kimden isteyeyüm

→. **derd:**
Mesnevi 17/ 12
Dert, sıkıntı, keder.

Buġün yarın varuram yile lıķın
/ İderem ġuŐŐayı derd-ile sākın

→. **derd:-üm, -e**
Mesnevi 18/ 12
Dert, sıkıntı, keder.

Niĉe kim mey iĉerem arturur
ġam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

→. **derd:-e**
Mesnevi 19/ 24
Dert, sıkıntı, keder.

Velıķın Şabr daħı hem kıluram
/ Bu derde Şabrdur ĉāra
bilürem

→. **derd:-üm**
Mesnevi 20/ 19
Dert, sıkıntı, keder.

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermānum bulunmaz

→. **derd:**
Mesnevi 21/ 7
Dert, sıkıntı, keder.

Bu kamu derd-ile şabrum dağı
var / Gerek 'aşık olana şabr nā-
çār

→. **derd:-üm**
Mesnevi 22/ 3
Dert, sıkıntı, keder.

Niçe kim içere derdüm dağı
artar / Dudağum hüşg olur u
gözlerüm ter

→. **derd:**
Mesnevi 23/ 15
Dert, sıkıntı, keder.

Egerçi derd-ile zār u nizāram /
Bu kamu derd-ile hem şabr
iderem

→. **derd:**
Mesnevi 23/ 16
Dert, sıkıntı, keder.

Egerçi derd-ile zār u nizāram /
Bu kamu derd-ile hem şabr
iderem

→. **derd:-üm, -e**
Mesnevi 23/ 10
Dert, sıkıntı, keder.

Bu kamusıyla var bende şabur
hem / Mey içere ki ola
derdüme em

→. **derd:-e**
Mesnevi 24/ 2
Dert, sıkıntı, keder.

Didi şāh aña i maḥmūr u ra'nā
/ Ki derde şabr-ıla olduḡ
tuvānā

→. **derd:-üm**
Mesnevi 24/ 5
Dert, sıkıntı, keder.

Benüm derdüm çü bî-ḥadd ü
gerāndur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cāndur

→. **derd:-üḡ**
Mesnevi 24/ 3
Dert, sıkıntı, keder.

Meger vardur senüḡ derdüḡ
gerānı / Ki şabr-ıla idersin def'
anı

→. **derd:-i, -n, -e**
Mesnevi 25/ 11
Dert, sıkıntı, keder.

Devā derdine 'ışkuḡ şabrdur
bes / Gerekdür sen dağı şabr
idesin pes

→. **derd:-üḡ**
Mesnevi 28/ 9
Dert, sıkıntı, keder.

Çü derdüḡ yok durur i servi-
kāmēt / Fe-lābūd sende vardur
istikāmēt

→. **derd:**
Mesnevi 31/ 8
Dert, sıkıntı, keder.

Yörürdi āh idüp ol bāḡ içinde /
Nite kim lāle derd ü dāḡ içinde

→. **derd:-üm, -üḡ**
Mesnevi 35/ 21
Dert, sıkıntı, keder.

Ne binüm derdümür dermānı
vardur / Ne ḥod bu ḡuşşanur
pāyānı vardur

→. **derd:-e**
Mesnevi 41/ 60
Dert, sıkıntı, keder.

Aña virbiye müşḡ ü la'l ü lülü /
Fe-lābūd kim ola bu derde
dārū

→. **derd:-üm, -e**
Mesnevi 43/ 64
Dert, sıkıntı, keder.

Didi gitmek Ḥıṭā'dan bes
ḥaṭādur / Ne diyem Rüm
derdüme devādur

→. **derd:**
Mesnevi 46/ 77
Dert, sıkıntı, keder.

Mübārek zātuḡa irişmesün
derd / Atur ayaḡına irmesün
yavuz gerd

→. **derd:**
Mesnevi 57/ 2
Dert, sıkıntı, keder.

'Acab kaldı anur sözlerine şāh
/ Vişāka vardı kıldı derd-ile āh

→. **derd:**
Mesnevi 58/ 17
Dert, sıkıntı, keder.

Bu derd için aşıldı pūr-ı ḥallāc
/ Yolından dönmeḡe olmadı
muḥtāc

→. **derd:-i, -di**
Mesnevi 58/ 19
Dert, sıkıntı, keder.

Bu derd-idi vü iden kaḡs'ı
Mecnun / Bu derd-idi iden
Ferhād'ı maḥzün

→. **derd:-ile**
Mesnevi 58/ 123
Dert, sıkıntı, keder.

Zehḡ devlet zehḡ derd-ile
ḡayret / Kim ölem gitmedin
benden bu ḡasret

→. **derd:-e**
Mesnevi 58/ 118
Dert, sıkıntı, keder.

Bu kâmusına şabr ider-idi cem
/ Ki kâmu derde şabr olur
yakın em

→. **derd:-i**
Mesnevi 58/ 15
Dert, sıkıntı, keder.

Bu 'ışkuñ derdi yig biñ biñ
devâdan / Yig olur renci anuñ
kâmu şifâdan

→. **derd:-i**
Mesnevi 58/ 127
Dert, sıkıntı, keder.

İçine düşiben dil-dâr derdi / Bu
ş'ri okıyup nâle iderdi

→. **derd:-üm, -e**
Mesnevi 58/ 122
Dert, sıkıntı, keder.

Dir idi ber nefes kim âh u
derdâ / Ki derdüme devâ
olmadı pîdâ

→. **derd:-üñ**
Mesnevi 60/ 8
Dert, sıkıntı, keder.

Ol üç tilüñ birisin oda şaldı / Ki
dermânını derdüñ anda buldı

derd çek:- Üzülmek, sıkıntıya
düşmek, dertlenmek.

→. **derd çek:- üp**
Mesnevi 60/ 49
Deyim
*Üzülmek, sıkıntıya
düşmek, dertlenmek.*

Çeküp yol zahmetinden derd-
ile tâb / Ayaqları kabarmış çün
kef-i âb

derd ol:- Dert , sıkıntı olmak.

→. **derd ol:-ur**
Mesnevi 58/ 11
Dert , sıkıntı olmak.

Egerçi 'ışk derd ü ğuşşa olur /
Veljkin ğuşşası boş kışşa olur

derd ü ğam: Sıkıntı ve keder.

→. **derd ü ğam:**
Gazel 11/ 13
Sıkıntı ve keder.

Firâkuñda senüñ bî-ğadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedüñ raħm idüp bir gün ki
nicesin i miskîñüm

derd ü hasret: Sıkıntı ve
özlem.

→. **derd ü hasret:**
Gazel 13/ 5
Sıkıntı ve özlem.

Bu derd ü hasret ile el-
ğamdü'li'l-lâh / Ki benden şabr
hiç olmadı meslûb

derd ü hazen: Dert ve hüzün.

→. **derd ü hazen:-dür**
Mesnevi 58/ 14
Dert ve hüzün.

Anuñ çün kışşa-i Yûsuf
ğazendür / Ki Ya'ğüb'unuñ işi
derd ü ğazendür

derdâ: Ne yazık ki.

→. **derdâ:**
Mesnevi 15/ 1
Ne yazık ki.

Girü âh idiben didi ki derdâ / Ki
âşüfte eyledi bini bu sevda

derdâ ki: Yazıklar olsun ki.

→. **derdâ ki:**
Mesnevi 46/ 87
Yazıklar olsun ki.

Didi derdâ ki gitdi ihtiyârum /
Ne cânda şabr u ne tende
ğarârum

derd-i cân: Bedenin, vücudun
derdi.

→. **derd-i cân:-dur**
Mesnevi 24/ 6
Bedenin, vücudun derdi.

Benüm derdüm çü bî-ğadd ü
gerândur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cândur

derd-i 'ışk: Aşk derdi.

→. **derd-i 'ışk:**
Mesnevi 28/ 11
Aşk derdi.

Sağa dañı irse derd-i 'ışk bir
dem / Benefşe gibi olaydı
ğametüñ ğam

dergâh: Kapı, eşik, huzur,
makam.

→. **dergâh:-ı**
Mesnevi 1/ 60
Kapı, eşik, huzur, makam.

Cihânuñ bugün ol durur
penâhı / Anuñ dergâhı ğalk
ümmîd-ğâhı

der-ğâh: bkz. dergâh

→. **der-ğâh:-u, -ı, -a**
Gazel 1/ 7
Kapı, eşik, huzur, makam.

Der-ğâhuña iletmege tuħfe
bulamazuz / İllâ ki âh-ı nîm-şeb
ü nâle-i seħer

→. **der-ğâh:-a**
Mesnevi 1/ 90
Kapı, eşik, huzur, makam.

Dañı nesnem yoğ-ıdı aña
muvâfık / Bunı buldum pes ol
der-ğâha lâyıq

→. **der-gāh:**
Mesnevi 48/ 32
Kapı, eşik, huzur, makam.

Hademle vü haşemle yöridi
şāh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gāh

→. **der-gāh:**
Mesnevi 60/ 87
Kapı, eşik, huzur, makam.

Gelüben şehre vü kurdurdu
der-gāh / Anuñla baht girü oldı
hem-rāh

→. **der-gāh:-ı, -n, -a**
Mesnevi 60/ 149
Kapı, eşik, huzur, makam.

Melik der-gāhına geldi oturdu /
Bişirdüp önüne bir hon getürdi

der-hāl: Hemen, o anda, şimdi.

→. **der-hāl:**
Mesnevi 10/ 40
Hemen, o anda, şimdi.

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'şūka der-hāl irürür 'ışk

derhem ol-: Üzüntülü,
mustarip, incinmiş olmak.

→. **derhem ol:-dı**
Mesnevi 34/ 44
*Üzüntülü, mustarip,
incinmiş olmak.*

Didi kim şādılığumuz gam oldı
/ Bu devlet işi cümle derhem
oldı

der-hāst kıl-:

→. **der-hāst kıl:-mağ**
Mesnevi 35/ 38
*İstekte bulunmak, talep
etmek.*

Gerekdür buña meclis rāst
kılmağ / Huzūr-ı gül-ruhān der-

hāst kılmağ

deri: Deri, ten.

→. **deri:**
Mesnevi 55/ 28
Deri, ten.

Ki şofı egnine hağ geydürüpdür
/ Deri borkı başına ol urupdur

→. **deri:-leri**
Mesnevi 60/ 107
Deri, ten.

Derileri ki gösterdi ser-ā-ser /
Didi ahsent sabbāş aña kayser

dermān: Derman, çare.

→. **dermān:**
Mesnevi 2/ 34
Derman, çare.

Anuñ vaşında yokdur hiç
noğşān / Baqandadur var ise
aña ne dermān

→. **dermān:-ı**
Mesnevi 35/ 21
Derman, çare.

Ne binüm derdümürj dermānı
vardur / Ne hod bu guşşanurj
pāyānı vardur

→. **dermān:**
Mesnevi 43/ 44
Derman, çare.

Bir iş itme ki sonjucı peşimān /
Olasın u bulunmaya aña
dermān

→. **dermān:-ı, -n, -ı**
Mesnevi 60/ 8
Derman, çare.

Ol üç tilüñ birisin oda şaldı / Ki
dermānını derdüñ anda buldı

dermān kılın-:

→. **dermān kılın-:-a**
Mesnevi 15/ 24
Çare, deva bulunmak.

Maraz çün kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki aña
dermān kılına

dermānum ol-: Dertlere çare
olmak.

→. **dermānum ol-:-a**
Mesnevi 20/ 20
Dertlere çare olmak.

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermānum bulunmaz

deryā: Deniz.

→. **deryā:-da**
Mesnevi 43/ 102
Deniz.

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryāda
kıymet

→. **deryā:-y, -a**
Mesnevi 43/ 72
Deniz.

Eger tağa ağarsa anı eridür /
Veger deryāya irişe kırıdur

→. **deryā:**
Mesnevi 56/ 63
Deniz.

'acab deryā kamu hüşgi vü
tengi / Bir adımda bulunur birj
pelengi

→. **deryā:-sı, -n, -a**
Mesnevi 56/ 18
Deniz.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rüm deryāsına
sāhıl

→. **deryā:**
Mesnevi 58/ 49
Deniz.

Hemān-dem oldu deryā şāha
düşmen / Hemīn sā'at zırh
geydi vü cevşen

→. **deryā:-y, -a**
Mesnevi 58/ 63
Deniz.

Gişi kim gire bu deryāya nā-
kām / İşi anuñ ğark olmağdur
ser-encām

→. **derya:**
Mesnevi 60/ 68
Deniz.

Habar irişdi kim bir kār-vān uş
/ Gelür Çin'den kıllur derya gibi
cüş

→. **deryā:**
Mesnevi 60/ 71
Deniz.

Ki anuñ leşgeri deryā tamāmet
/ Çıkuş gelürler-idi hoş
selāmet

deryā-yı 'afuv: Sonsuz afların
denizi.

→. **deryā-yı 'afuv:-dan**
Gazel 1/ 4
Sonsuz afların denizi.

Biz küşiş-ile hāzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidāyetünji bize rāh-ber

deryā-yı ahzār: Kızıldeniz.

→. **deryā-yı ahzār:**
Mesnevi 41/ 81
Kızıldeniz.

Hārır olur ayağında anuñ hār /
Eger küh u eger deryā-yı ahzār

deryā-yı cūd: Cömertlik denizi,
bereket denizi.

→. **deryā-yı cūd:**
Kıt'a 2/ 1
*Cömertlik denizi, bereket
denizi.*

İ ki senden feyz idüp deryā-yı
cūd / Buldı ol feyz-ile bu 'ālem
vücūd

deryā-yı gerdān: Denizin
gerdanı.

→. **deryā-yı gerdān:**
Mesnevi 58/ 62
Denizin gerdanı.

Yöritdi şāhi ol girdāb hayrān /
Nite kim bizi bu deryā-yı
gerdān

deşne: Hançer.

→. **deşneç:-ñ**
Gazel 4/ 11
Hançer.

Teşne-cigerdür 'adündeşneç
anı qandurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir kaçre āb

dest: El.

→. **desti:-i, -nüñ**
Mesnevi 14/ 71
El.

Benefşe destinünğ altında ter
gül / Bir arada semenle tāze
sünbül

→. **dest:**
Mesnevi 15/ 12
El.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

destān: Hikaye, söylence.

→. **destān:**
Mesnevi 50/ 22
Hikaye, söylence.

Bu çerh edvārı ider çok dürlü
destān / Dürüş sen dağı düz
bir hūb destān

destān it-: Destanlaştırmak.

→. **destān it-:**
Mesnevi 40
/39

-
*Destanlaştırmak. II Ebedi
kılmak.*

Nevāda it bize bir hūb destān /
Ki açılıp ola gönjümüz gülistan

→. **destān it-:-er**
Mesnevi 50/ 21
*Destanlaştırmak. II Ebedi
kılmak.*

Bu çerh edvārı ider çok dürlü
destān / Dürüş sen dağı düz
bir hūb destān

destān-ı hüsrev: Hüsrev'in
Destanı.

→. **destān-ı hüsrev:**
Mesnevi 11/ 37
Hüsrev'in Destanı.

Köhün efsānedür Destān-ı
Hüsrev / Aduma tāze itgil
sikke-i nev

destān-ı meymün: Mübarek
Destan.

→. **destān-ı meymün:**
Mesnevi 1/ 47
Mübarek Destan.

Nirede oқınsa bu destān-ı
meymün / Ola meftün hümā-
y-ıla hümāyün

dest-i ağıyār: Yabancı el.

→. **dest-i ağıyār:**
Mesnevi 18/ 14
Yabancı el.

Anuñ içün durur çevreñ senünğ
hār / Ki irişmeye saña dest-i

ağyār

destūr: İzin, müsaade.

→. **destūr:**

Mesnevi 43/ 11

İzin, müsaade.

Dilerem varmağa ol mülke
destūr / Gerek ki ola mişāl-ı
şāh-Fağfūr

destūr vir-: İzin vermek,
müsaade etmek.

→. **destūr vir--e**

Mesnevi 43/ 8

*İzin vermek, müsaade
etmek.*

Melik Cemşid ol razı itdi
meşhūr / Diledi vire Fağfūr anı
destūr

→. **destūr vir--mez, -se**

Mesnevi 44/ 31

*İzin vermek, müsaade
etmek.*

Eger virmezse başa şāh destūr
/ İderem bu tenümden başımı
dūr

→. **destūr vir--e**

Mesnevi 44/ 46

*İzin vermek, müsaade
etmek.*

Ola kim rahm ide şāh Fağfūr /
Vire ol milke varmaqlığa destūr

→. **destūr vir--di**

Mesnevi 46/ 35

*İzin vermek, müsaade
etmek.*

Rızāsuz virdi anı şāh destūr /
Rızā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dūr

→. **destūr vir--e**

Mesnevi 46/ 27

*İzin vermek, müsaade
etmek.*

Gerek kim buña vire şāh
destūr / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencūr

devā: Çare, derman.

→. **devā:**

Gazel 16/ 8

Çare, derman.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
kanā't-ıla anı devā gerek

→. **devā:**

Mesnevi 25/ 11

Çare, derman.

Devā derdine 'ışkuñ şabrdur
bes / Gerekdür sen dağı şabr
idesin pes

→. **devā:-dur**

Mesnevi 43/ 64

Çare, derman.

Didi gitmek Hıttā'dan bes
hıttādur / Ne diyem Rüm
derdüme devādur

→. **devā:-dur**

Mesnevi 43/ 76

Çare, derman.

Dimāğum tolu sevdādan
hevādur / Sefer sevdayı
sürmeğe devādur

→. **devā:-dan**

Mesnevi 58/ 15

Çare, derman.

Bu 'ışkuñ derdi yig biñ biñ
devādān / Yig olur renci anı
kamu şifādān

devā ol-: Çare olmak.

→. **devā ol--ma, -dı**

Mesnevi 58/ 122

Çare olmak.

Dir idi ber nefes kim āh u
derdā / Ki derdüme devā
olmadı pıdā

devān: Koşan, hızlı yürüyen.

→. **devānem:**

Mesnevi 41

/92

Koşan, hızlı yürüyen.

'İnāyet olsa şāha hem-'inānem
/ Şabā gibi rikābuñda devānem

devāyir: Daireler.

→. **devāyir:**

Mesnevi 2/ 1

Daireler.

Zehj kādır ki bu gerdān devāyir
/ Anıñ fermānı-y-ıla oldı dāyir

→. **devāyir:**

Mesnevi 10/ 19

Daireler.

Bu encümle bu gerdende
devāyir / Kamusı 'ışkıladur ki
oldı dāyir

devlet: Baht, talih.

→. **devlet:**

Gazel 11/ 8

Baht, talih.

Ne dil kodı ne 'aql u cān ki
zülfün itmedi gāret / Zehj
devlet bu cādūdan hıalāş olursa
dijnüm

→. **devlet:**

Mesnevi 5/ 4

Baht, talih.

Sikender-rāyet ü Cemşid-
şevket / Ferjūdün devlet ü
Hırsjūd-ṭal'at

→. **devlet:**

Mesnevi 5/ 19
Baht, talih.

Anuñla baht u devlet hem-
nişindür / Sa'âdet yâver ü
nuşret qarındür

→. **devlet:-dür**

Mesnevi 9/ 15
Baht, talih.

Ne devletdür ki aña olmadı
vâşıl / Ne dânişdür kim ol
itmedi hâşıl

→. **devlet:-den**

Mesnevi 34/ 40
Baht, talih.

Sarāya vardı olıban perişān /
Cenāb-ı mülk ü devletden
peşimān

→. **devlet:**

Mesnevi 58/ 123
Baht, talih.

Zehi devlet zehi derd-ile
hayret / Kim ölem gitmedin
benden bu hasret

devlet ü baht: Mutluluk ve
talih.

→. **devlet ü baht:**

Mesnevi 58/ 60
Mutluluk ve talih.

Velî bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dañı devlet
ü baht

devr(1): Zaman, vakit.

→. **devr:-e**

Mesnevi 56/ 82
Zaman, vakit.

Sipihrüñ işi olmışdur baña kın /
Baña cevr eylemekdür devre
âyin

devr(2): Dönme, dönüş.

→. **devr:-i, -n, -de**

Mesnevi 40/ 8
Dönme, dönüş.

Ƙamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İştigil 'andelîbi kim ne
söyler

→. **devr:-i, -dür**

Mesnevi 59/ 1
Dönme, dönüş.

Ƙamer devridür i Ƙumrı-yı
dem-sâz / Nevâda râst it bir iki
dem sâz

→. **devr:-i, -n, -e**

Mesnevi 39/ 82
Dönme, dönüş.

Adından yig durur anuñ cemâli
/ Ƙamer devrine fitne zülf ü
hâli

devr eyle-: Devretmek,
bırakmak.

→. **devr eyle:-di**

Mesnevi 14/ 19
Devretmek, bırakmak.

Çün itdi sâzını devr eyledi mül
/ İrişdi serv-Ƙadlere temâyül

devr-i âsumâni: Dönen
gökyüzü.

→. **devr-i âsumâni:**

Mesnevi 48/ 38
Dönen gökyüzü.

İ niçe eyvânın altundan yaparı
/ İdüpdür hâk devr-i âsumâni

deyr: Kilise, manastır.

→. **deyr:**

Mesnevi 56/ 24
Kilise, manastır.

İrişdi bañr-ı Rüm'a iki günde /
Bir ulu deyr pîdâ oldı anda

→. **deyr:-e**

Mesnevi 56/ 27
Kilise, manastır.

Girüp deyre görür bir pîr râhib
/ Zâmîri rüşen ü efkârı şâyıb

deyr it-: Tapınak haline
getirmek.

→. **deyr it-:-miş, -i, -di**

Mesnevi 48/ 47
Tapınak haline getirmek.

Revâkını Mesîh itmiş-idi deyr /
İderdi encüm burücında anuñ
seyr

deyr-i muğân: Mecusi
tapınağı.

→. **deyr-i muğân:**

Ƙıt'a 1/ 14
Mecusi tapınağı.

Nite ki mescid ü mihrâb tolıdur
gey işit / Künişt ü deyr-i muğân
lâ-ilâhe illâllah

deyyâr: Bir kimse, kimsecikler.

→. **deyyâr:**

Mesnevi 50/ 32
Bir kimse, kimsecikler.

Yolı şîr ü peleng ü mâr-ı hün-
hâr / Yok anda âdamıdan hiç
deyyâr

di-: Demek, söylemek.

→. **di-:-r, -se**

Gazel 9/ 11
Demek, söylemek.

Baş u canđan 'âşîka ğuşşa
görür-iken ki şem' / Nür olur
çün yandurur cânımı kesdürür
başın

→. **di-:-di**

Gazel 10/ 11
Demek, söylemek.

Didüm kim gözünge pend it
çoğa cān zaḥmını didi / Bu bir
cellāddur ki andan kimesneye
āmān olmaz

→. di:-di

Gazel 10/ 14

Demek, söylemek.

Didüm kim gönümü aldı gözün
sevdası al-ıla / Didi cānuḡ daḡı
alursa saḡa aşşı ziyān olmaz

→. di:-dü, -m

Gazel 10/ 11

Demek, söylemek.

Didüm kim gözünge pend it
çoğa cān zaḥmını didi / Bu bir
cellāddur ki andan kimesneye
āmān olmaz

→. di:-me, -dü, -ḡ

Gazel 11/ 14

Demek, söylemek.

Firākuḡda senüḡ bġ-ḡadd belā
çekdüm ü derd ü ḡam /
Dimedüḡ raḡm idüp bir gün ki
nicesin i miskġnüm

→. di:-miş, -ler

Gazel 11/ 5

Demek, söylemek.

Ciger-ḡünem perġşān-ḡāl (u)
ser-gerdān u sevdāyġ / Ne
miskġn eylemişdür gör beni ol
zülfi-i müşḡnüm

→. di:-r

Gazel 13/ 4

Demek, söylemek.

Dir-idi Eyyüb ... / Dir idi yā esef
ḡüzn-ile Ya'küb

→. di:-di

Gazel 14/ 8

Demek, söylemek.

Yūsuf-ı dil görse zülfin ü
zenaḡdānın anuḡ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindānum

benüm

→. di:-y, -en

Gazel 14/ 5

Demek, söylemek.

Düşde gördüğümde olmadum
hemġn 'āşık buḡa / Kim
ezeldendür bununla 'ahd u
peymānum benüm

→. di:-y, -en

Gazel 16/ 1

Demek, söylemek.

Diye ki çerḡden baḡa dāyım
vefā gerek / Andan hevā ıla
hevesüm hem vire gerek

→. di:-y, -e

Kit'a 1/ 1

Demek, söylemek.

Diye durur dil ü cān lā-ilāhe
illāllah / Toludur iki cihān lā-
ilahe illāllah

→. di:-y, -em

Mesnevi 1/ 43

Demek, söylemek.

Diye 'işkuḡ sözün ol resme
mevzün / Unıda defterin Leylġ
vü Mecnün

→. di:-di

Mesnevi 4

/59

Demek, söylemek.

Ki oldı kamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözünde efzün ne
kāst

→. di:-di

Mesnevi 4/ 91

Demek, söylemek.

Anuḡ çün didi sultān-ı 'atā dih
/ Ki ...

→. di:-di

Mesnevi 7/ 13

Demek, söylemek.

'acab dutup didi kim i kemān-
ḡad / Gerek ebrü şıfat pişāniye
ḡad

→. di:-di

Mesnevi 7/ 19

Demek, söylemek.

Bu cārġ kim didi andan beher-
rū / Ki ol çeşm-i cihāndur u
ben ebru

→. di:-se, -m

Mesnevi 7/ 7

Demek, söylemek.

Ferġdün disem u Daḡḡāk-i şānġ
/ Dürüst ü rāst gelmez bir
me'ānġ

→. di:-di

Mesnevi 11/ 11

Demek, söylemek.

Didi kim 'işk sözünden saḡun-
ver / İdiben naḡm düzdi dürr ü
güher

→. di:-y, -e

Mesnevi 11/ 44

Demek, söylemek.

Me'ānġ eyle idesin bedāyġ / Ki
işiden diye kim zġ şānāyġ

→. di:-r, -idi

Mesnevi 13/ 24

Demek, söylemek.

Çoḡ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mūr / Dir-idi ḡalk aḡa şāh-ı
Faḡfūr

→. di:-di

Mesnevi 14/ 119

Demek, söylemek.

Didi kim 'āşkuḡ 'aklı mı olur /
Gişi kim 'aklı yok öḡüt mi alır

→. di:-

Mesnevi 14/ 123

Demek, söylemek.

Didi ayrıksı azmışdur mizâcum
/ Tabîb elinde degüldür
'ilâcum

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 127
Demek, söylemek.

Didi nicesi sözdür bu ki hamrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdâ

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 130
Demek, söylemek.

Didiler nireñ ağırır neñ durur
sağ / Didi içüm taşum top
toludur dâğ

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 132
Demek, söylemek.

Didiler olma rüsvâ şarda ilde /
Didi kim ihtiyârum yoğdur elde

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 134
Demek, söylemek.

Didiler anaña nedür diyelüm /
Didi görürsiz uşda neyse hâlüm

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 136
Demek, söylemek.

Didiler ne diyelüm biz anaña /
Didi nedür diyisersiz vay ana

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 138
Demek, söylemek.

Didiler şabr-ıla her guşşa gider
/ Didi kim 'âşık olan şabr mı
ider

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 99
Demek, söylemek.

Didi kim var-ısa bu ol olsar /
Başuma tâ hod andan ne
geliser

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 107
Demek, söylemek.

Didi kim derdümün yoğdur
gerânı / Nice takrîr ideyim ben
anı

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 111
Demek, söylemek.

Didi kim düşde gördüm süret-i
cân / Gerekdür kim ola ol râz
penhân

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 115
Demek, söylemek.

Didi bir derde irürdi beni baht
/ Ki gözüme görünmez tâc-ıla
taht

→. **di:-di**

Mesnevi 14/ 119
Demek, söylemek.

Didi kim 'âşıkun 'aklı mı olur /
Gişi kim 'aklı yoğ öğüt mi alur

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 117
Demek, söylemek.

Didiler 'akluñı başuña dirgil /
Bu işde gendüzünge pend virgil

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 121
Demek, söylemek.

Didiler ne durur derdün
bilelüm / Tabîbe eydüp 'ilâcını
kılalum

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 125
Demek, söylemek.

Didiler meyden ola bu
humârün / Bu kamu nâle vü
âh-ıla zârün

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 129
Demek, söylemek.

Didiler nireñ ağırır neñ durur
sağ / Didi içüm taşum top
toludur dâğ

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 131
Demek, söylemek.

Didiler olma rüsvâ şarda ilde /
Didi kim ihtiyârum yoğdur elde

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 133
Demek, söylemek.

Didiler anaña nedür diyelüm /
Didi görürsiz uşda neyse hâlüm

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 135
Demek, söylemek.

Didiler ne diyelüm biz anaña /
Didi nedür diyisersiz vay ana

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 137
Demek, söylemek.

Didiler şabr-ıla her guşşa gider
/ Didi kim 'âşık olan şabr mı
ider

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 105
Demek, söylemek.

Didiler ana kim n'oldun eyitgil
/ Ne derdün var durur takrîr
itgil

→. **di:-di, -ler**

Mesnevi 14/ 109
Demek, söylemek.

Didiler düşde ne gördüğ habar
vir / Anı tac'bir eylesün
mu'abbir

→. **di:-di, -ler**
Mesnevi 14/ 113
Demek, söylemek.

Didiler gendüñi dir taht-ıla tãc
/ Saña olası durur tizde
muhtãc

→. **di:-y, -iser, -siz**
Mesnevi 14/ 136
Demek, söylemek.

Didiler ne diyelüm biz anaña /
Didi nedür diyisersiz vay aña

→. **di:-**
Mesnevi 15/ 22
Demek, söylemek.

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yâr / Bize di adı tâ ki
olam taleb-kâr

→. **di:-di**
Mesnevi 15/ 1
Demek, söylemek.

Girü âh idiben didi ki derdâ / Ki
âşüfte eyledi bini bu sevda

→. **di:-di**
Mesnevi 15/ 30
Demek, söylemek.

Aradan duydu bir gışı bu hâlî /
Mey itdi didi buña bu zevâlî

→. **di:-y, -em**
Mesnevi 15/ 8
Demek, söylemek.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
rãz-ı nihânî

→. **di:-y, -e, -y, -dü, -ñ**
Mesnevi 15/ 40
Demek, söylemek.

Ne göz yaşu ki cümle hün-ıdı ol
/ Diyeydün Nîl yâ Ceyhün-ıdı ol

→. **diyeyüm:-y, -eyüm**
Mesnevi 15/ 3
Demek, söylemek.

Bu derd ü hasreti kime
diyeyüm / Bu rence çãra
kimden isteyeyüm

→. **dirseñ:-r, -señ**
Mesnevi 16/ 11
Demek, söylemek.

Bulam dirseñ cihãnda sūd-
mendî / İşitigil kimden olur-ısa
pendi

→. **di:-y, -e**
Mesnevi 16/ 7
Demek, söylemek.

Diye her biri aña ser-güzeştin /
Beyân ide cihãnuñ hüb u zıştin

→. **di:-di**
Mesnevi 17/ 1
Demek, söylemek.

Yüzin ayağına sürüp didi i şãh
/ Nedür bu guşşa yâ bu nãle vü
âh

→. **di:-di**
Mesnevi 20/ 3
Demek, söylemek.

Didi kim bî-vefâ durur zamãne
/ Cefãsına anuñ yokdur gerãne

→. **di:-di**
Mesnevi 21
/3
Demek, söylemek.

Didi şem'üne rüşen gül-şen ü
bãğ / Yüregüm 'ışk odından
toldur dãğ

→. **di:-di**
Mesnevi 22/ 1
Demek, söylemek.

Didi şeh ben dañı mey iderem
nüş / Velî olmaz ğam u
derdüm ferãmüş

→. **di:-di**
Mesnevi 23/ 2
Demek, söylemek.

İrişdi nerges-i ser-mest ü
maħmür / Didi yavuz göz olsun
şãhdan dūr

→. **di:-di**
Mesnevi 24/ 1
Demek, söylemek.

Didi şãh aña i maħmür u ra'nã
/ Ki derde şabr-ıla olduñ
tuvãnã

→. **di:-di**
Mesnevi 25/ 3
Demek, söylemek.

Didi kim 'ışk oldı baña pişe /
Anuñ çün püşt-i ham oldum
hemişe

→. **di:-di**
Mesnevi 26/ 1
Demek, söylemek.

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cãnımda ider 'ışk
odı cüş

→. **di:-di**
Mesnevi 27/ 2
Demek, söylemek.

Anuñ ardınca irdi serv-i âzãd /
Didi şãha cihãn bünyãdudur
bãd

→. **di:-di**
Mesnevi 28/ 1
Demek, söylemek.

Melik didi cihãnda bini bî-zãr /
İdüp durur bu cevri devri
bed-kâr

→. **di:-di**
Mesnevi 29/ 3
Demek, söylemek.

Didi gül gibi neçünsin perişân /
Bu göñlüh nişe gönca gibi vjran

→. di:-r

Mesnevi 30/ 3

Demek, söylemek.

Ki dir süsen aña ateş-zübânım
/ Göñül sözi glicecek bî-beyânım

→. di:-di

Mesnevi 31/ 29

Demek, söylemek.

Didi Cemşid'e kim gelgil
varalum / Sarâya bir nefes şâd
oturalum

→. di:-di

Mesnevi 34/ 42

Demek, söylemek.

Humâyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmuş oğlınuñ hâlinı didi

→. di:-di

Mesnevi 34/ 43

Demek, söylemek.

Didi kim şādılığumuz ğam oldı
/ Bu devlet işi cümle derhem
oldı

→. di:-di

Mesnevi 34/ 51

Demek, söylemek.

Melik didi Hümâyün'a varalum
/ Hümâ-sâye oğul hâlın
görelüm

→. di:-di

Mesnevi 34/ 59

Demek, söylemek.

Didi ata ki i gözlerüme nür /
Nişe itdün halkdan gendüzünji
dür

→. di:-di, -ler

Mesnevi 34/ 19

Demek, söylemek.

Varup Fağfūr'a didiler ki i şāh /
Ol ol şeh-zādenüh hālından
āgāh

→. di:-di

Mesnevi 35/ 27

Demek, söylemek.

Dönüp Fağfūr'a didi kim bu
sevdā / Ser-ā-ser 'ışkdan durur
bu ğavġā

→. di:-di

Mesnevi 35/ 79

Demek, söylemek.

Melik didi bu meclisde dil-
ārām / Saña kimdür anı it baña
i'lām

→. di:-di

Mesnevi 35/ 81

Demek, söylemek.

Melik didi bu meclisde dil-
ārām / Saña kimdür anı it baña
i'lām

→. di:-di

Mesnevi 35/ 112

Demek, söylemek.

Şonuçı gönca gibi açdı rāzın /
Didi atasma düşün ü niyāzın

→. di:-di

Mesnevi 35/ 113

Demek, söylemek.

Ata didi ki bu hāb u hayālı /
Nice def' ideyim yā hōd bu hālī

→. di:-di

Mesnevi 35/ 117

Demek, söylemek.

Hümâyün'a didi oğluñ mizācı /
Dağı ayruksıdır eyle 'ilācı

→. di:-r

Mesnevi 35

/11

Demek, söylemek.

Bu hālī terk it dir gendüzünji /
Görelüm bir dem ol kıtlı
yüzünji

→. di:-r, -i, -di

Mesnevi 35/ 19

Demek, söylemek.

Dir-idi i dirigā kim bu ahvāl /
Getüriser başuma dürlü ehvāl

→. diyeyüm:-y, -eyüm

Mesnevi 35/ 83

Demek, söylemek.

Ne diyeyüm ser-ā-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

→. di:-r

Mesnevi 38/ 6

Demek, söylemek.

Gülün yañağı olmuş eyle nāzük
/ Ki bülbül dir aña li'l-lāhi
derrük

→. di:-di

Mesnevi 39/ 35

Demek, söylemek.

Didi i kim cihānı geşt itdün / Bu
bütlerden kimi gördün iştüdün

→. di:-di

Mesnevi 39/ 43

Demek, söylemek.

Didi kim ehl-i hüsünüh yok
kenārı / Yirün her zerrede var
yüz nigārı

→. di:-di

Mesnevi 39/ 105

Demek, söylemek.

Didi bir bir bahāsın eyle ta'yjın
/ Ticāretde bu durur resm ü
āyjin

→. di:-di

Mesnevi 39

/125

Demek, söylemek.

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki ƣaldum ol giceden beri
taña

→. **di:-dü, -m**
Mesnevi 39
/107
Demek, söylemek.

Didüm geldi kumaşum
hazretüñe / Fidjı durur ser-â-
ser hıdmetüñe

→. **di:-mez, -ler**
Mesnevi 39
/57
Demek, söylemek.

Dimezler tınını kim âb u gildür
/ Ki başdan ayağa ol cân u
dildür

→. **di:-r, -iben**
Mesnevi 39/ 149
Demek, söylemek.

Diriben mâl u genci n'itdi
kârün / Yire hasf oldı ol u mâli
mağzün

→. **di:-y, -e, -y, -dü, -ñ**
Mesnevi 39/ 93
Demek, söylemek.

Diyeydüñ ƣaşr-ı cennetdür bu
havzâ / Tonına zıver olmış
'aƣd-i cevzâ

→. **di:-r**
Mesnevi 40/ 3
Demek, söylemek.

Ne dir ağaç bucağında çekâvek
/ Şabâhı itsün mübârek hâƣ
tebârek

→. **di:-r**
Mesnevi 40/ 5
Demek, söylemek.

Ne dir gül-şende tütj-yi şeker-
rız / Cihânuñ ƣandıdur dir
zehr-âmız

→. **di:-r**
Mesnevi 40/ 6
Demek, söylemek.

Ne dir gül-şende tütj-yi şeker-
rız / Cihânuñ ƣandıdur dir
zehr-âmız

→. **di:-r**
Mesnevi 40/ 7
Demek, söylemek.

Ne dir gül-şende tütj-y-i şahun-
ver / Ƙamer devrinde yoƣdur
mihr ü mihter

→. **di:-di**
Mesnevi 41/ 4
Demek, söylemek.

Oƣıdup ol gice Mihrâb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışƣ-
ı Hurşid

→. **di:-di**
Mesnevi 41/ 23
Demek, söylemek.

Kelâmında veşâvirhüm didi ol
hâƣ / Her işde meşveret farz
oldı el-hâƣ

→. **di:-di**
Mesnevi 41/ 45
Demek, söylemek.

Didi Mihrâb kim ol yol uzakdur
/ Yazısı tağınuñ tolu tuzakdur

→. **di:-di**
Mesnevi 41/ 65
Demek, söylemek.

Didi kim bu degül sözü
cevâbı / Dağı ƣatumda açmağıl
bu bâbı

→. **di:-di**
Mesnevi 41/ 85
Demek, söylemek.

Didi Mihrâb öñinde ƣoyup baş
/ Zehj 'ışƣ u zi toğru 'azm sâbâş

→. **di:-r**
Mesnevi 41/ 113
Demek, söylemek.

Saña lâ-taƣkanü'l-eymân dir ol
hâƣ / Gerekdür saƣlayasın anı
el-hâƣ

→. **di:-y, -üben**
Mesnevi 41/ 54
Demek, söylemek.

Atañ ger Ƙayşer'e virbiye in'âm
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ârâm

→. **di:-di**
Mesnevi 43/ 23
Demek, söylemek.

Ğazabla didi diñ ol nâzenjne /
Nişe ƣıñ bağladuñ tâc u nigine

→. **di:-di**
Mesnevi 43/ 63
Demek, söylemek.

Didi gïtmek Hıta'dan bes
hâta'dur / Ne diyem Rüm
derdüme devâdur

→. **di:-di**
Mesnevi 43/ 87
Demek, söylemek.

Aşılurken didi Mañşür-ı hallâc
/ Ki 'âşıklara olur dâr mi'râc

→. **di:-di**
Mesnevi 43/ 89
Demek, söylemek.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz dağı yarın u
biri gün

→. **di:-di, -ler**
Mesnevi 43/ 89
Demek, söylemek.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz dağı yarın u
biri gün

→. **di:-y, -em**
Mesnevi 43

/64

Demek, söylemek.

Didi gitmek Hıttā'dan bes
hıttādur / Ne diyem Rüm
derdüme devādur

→. di:-di

Mesnevi 44/ 41

Demek, söylemek.

Didi oğlına kim i nūr-ı dıde / Çü
olmazsın bizümle āremıde

→. di:-dük, -ün

Mesnevi 44

/44

Demek, söylemek.

Varayım sözüni şāha diyeyim /
Didügün rāzi öninde koyayım

→. di:-dü, -m

Mesnevi 44/ 34

Demek, söylemek.

Elümde başum u uş tığ ü
hançer / Sözüm bu kim didüm
sağa i māder

→. di:-y, -eyim

Mesnevi 44/ 43

Demek, söylemek.

Varayım sözüni şāha diyeyim /
Didügün rāzi öninde koyayım

→. di:-di

Mesnevi 46/ 11

Demek, söylemek.

Humāyün didi oğul olunca
rencür / Yig oldur kim
gözümüzden ola dūr

→. di:-di

Mesnevi 46/ 17

Demek, söylemek.

Melik Mihrāb'ı okıyup didi aña
/ Ne hıjle kim bu yavuz iş oña

→. di:-di

Mesnevi 46/ 19

Demek, söylemek.

Didi Mihrāb aña kim i
hüdāvend / Şişilmez pend eli-
y-ile bu bend

→. di:-di

Mesnevi 46/ 70

Demek, söylemek.

Humāyün gözlerinde öpdi
anuş / Didi kim i dil ü cānı
ananuş

→. di:-di

Mesnevi 46/ 87

Demek, söylemek.

Didi derdā ki gitdi ihtiyārum /
Ne cānda şabr u ne tende
şarārum

→. di:-di

Mesnevi 46/ 93

Demek, söylemek.

Hümāyün ağlayu didi ki zinhār
/ Benüm cānumsın itme
gendüni āzār

→. di:-di

Mesnevi 46/ 127

Demek, söylemek.

Melik Mihrāb'a didi şankıdur
rāh / Didi Mihrāb Cemşid'e ki i
şāh

→. di:-di

Mesnevi 46/ 128

Demek, söylemek.

Melik Mihrāb'a didi şankıdur
rāh / Didi Mihrāb Cemşid'e ki i
şāh

→. di:-di

Mesnevi 46/ 149

Demek, söylemek.

Didi Mihrāb varmağıl bu yola /
Ki nā-geh işümüz ayruksı ola

→. di:-di

Mesnevi 46/ 180

Demek, söylemek.

Gözinden dōke bārān-ı şehābı
/ Didi bu māhdur ol bürc-i ābj

→. di:-di

Mesnevi 46/ 203

Demek, söylemek.

Didi Mihrāb'a gördüğün ser-ā-
ser / Didi Mihrāb kim i fağır-ı
efser

→. di:-di

Mesnevi 46/ 204

Demek, söylemek.

Didi Mihrāb'a gördüğün ser-ā-
ser / Didi Mihrāb kim i fağır-ı
efser

→. di:-di

Mesnevi 46/ 253

Demek, söylemek.

Didi bu hüsñ-ile olur mı insān /
Degüldür bu meger kim şuret-i
cān

→. di:-di

Mesnevi 46/ 257

Demek, söylemek.

Girü didi nice ola ādamı-zād /
Ki cüft ola periyle otura şād

→. di:-di

Mesnevi 46/ 274

Demek, söylemek.

Gelüp hüsrev şatına Nāz-
perverd / Didi kim i şebīn-şāh-ı
cihān-gerd

→. di:-di

Mesnevi 46/ 293

Demek, söylemek.

Didi ne vakt olur-ısa işâret /
Varalum i ki getürdüh beşâret

→. di:-di

Mesnevi 46/ 297

Demek, söylemek.

Didi kim nice şâh şîretini /
Anuñ dîdârını vü şûretini

→. di:-dükde

Mesnevi 46/ 197

Demek, söylemek.

Didükde hû gider ğayrı
gönjülden / Hemjñ anı digil
cân-ıla dilden

→. di:-gil

Mesnevi 46/ 198

Demek, söylemek.

Didükde hû gider ğayrı
gönjülden / Hemjñ anı digil
cân-ıla dilden

→. di:-miş, -di

Mesnevi 46/ 4

Demek, söylemek.

Giceyi mañv itdi şab'ı hürşîd /
Humâyün'a ne kim dimişdi
Cemşîd

→. di:-r, -i, -se, -m

Mesnevi 46/ 300

Demek, söylemek.

Eger hüsün diyem mâh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

→. di:-r, -di

Mesnevi 46/ 113

Demek, söylemek.

Hilâlı görse dirdi uş ol ebrû /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rû

→. di:-r, -di

Mesnevi 46/ 114

Demek, söylemek.

Hilâlı görse dirdi uş ol ebrû /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rû

→. di:-r, -em

Mesnevi 46/ 92

Demek, söylemek.

Girü bulmaqlığa senden yaña
râh / Direm lâ taqnatu min
rañmeti'llah

→. di:-y, -em

Mesnevi 46/ 299

Demek, söylemek.

Eger hüsün diyem mâh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

→. di:-y, -en

Mesnevi 46/ 121

Demek, söylemek.

Ten ü cân diyen ol yolu
varamaz / İriben maqşada yârı
göremez

→. di:-y, -e, -y, -düh

Mesnevi 46/ 235

Demek, söylemek.

Diyeydüh şışede bâde perjür
/ Ya zerrin sağar içre
müşterjür

→. di:-y, -e, -y, -düh

Mesnevi 46/ 270

Demek, söylemek.

Veziñi var-ıdı anuñ Nâz-perverd
/ Diyeydüh lâledür yüzi vü yâ
verd

→. di:-di

Mesnevi 47/ 64

Demek, söylemek.

Gidicek Nâz-perverd oradan
şâh / Didi Mihrâb'a i yâr-ı nikû-
hâh

→. di:-me, -gil

Mesnevi 47/ 30

Demek, söylemek.

Bilürsin kim işi nedür cihânun /
Vefâsını bulam dimegil anun

→. di:-di

Mesnevi 48/ 3

Demek, söylemek.

Didi Mihrâb kim oraya varalum
/ Anuñla hem-dem olup
oturalum

→. di:-di

Mesnevi 48/ 25

Demek, söylemek.

Didi kim va'deye kim oldu gice /
Vefa tiz it komağıl anı gice

→. di:-di

Mesnevi 48/ 68

Demek, söylemek.

Perj-y-ile melik hoş oldu dem-
sâz / Didi râzın melik çün buldı
hem-râz

→. di:-di

Mesnevi 48/ 76

Demek, söylemek.

Melik Bânū'ya itdi râzı rüşen /
Didi Cemşîd'e ol yañağı gül-şen

→. di:-di

Mesnevi 48/ 101

Demek, söylemek.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu kamu didügün
düşvâr ola sehl

→. di:-di

Mesnevi 48

/123

Demek, söylemek.

Didi sâkiye sağar it revâne / Ki
râhat vire ol rûh-ı revâne

→. di:-dük, -üñ

Mesnevi 48
/102

Demek, söylemek.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu kamu didügün
düşvâr ola sehl

→. di:-me

Mesnevi 48
/16

Demek, söylemek.

Perî ihsânına itmeyen ihsân /
Olur kem dıyden dime anja
insân

→. di:-r, -i, -di

Mesnevi 48/ 52
/52

Demek, söylemek.

Anı her gişi kim görürdi rüşen /
Dir-idi bağ-ı cennetdür bu gül-
şen

→. di:-r, -i, -di

Mesnevi 48
/70

Demek, söylemek.

Kalup anları gören gişi hayrân /
Dir-idi kim bu Belkıs ol
Süleymân

→. di:-r, -i, -di

Mesnevi 48
/71

Demek, söylemek.

Ya hod dir-idi ol hüsrev bu
Şirîn / Ya hod dir-idi ol Veys ü
bu Râmîñ

→. di:-r, -i, -di

Mesnevi 48/ 72
/72

Demek, söylemek.

Ya hod dir-idi ol hüsrev bu
Şirîn / Ya hod dir-idi ol Veys ü
bu Râmîñ

→. di:-r, -i, -di

Mesnevi 48/ 74
/74

Demek, söylemek.

Ya dirdi uş Humâ-y-ıla
Humâyün / Ya hod dir-idi uş
Leylî vü Mecnün

→. di:-r, -di

Mesnevi 48/ 73
/73

Demek, söylemek.

Ya dirdi uş Humâ-y-ıla
Humâyün / Ya hod dir-idi uş
Leylî vü Mecnün

→. di:-y, -e, -y, -dü, -n

Mesnevi 48
/64

Demek, söylemek.

Şehe itdi kıyam ol hayret-i hür
/ Diyeydün rüşen olmuş 'arşdan
nür

→. di:-di

Mesnevi 49/ 2
/2

Demek, söylemek.

Edâ olduqda işbu şi'r-i nâzük /
İşiden didi kim li'l-lâhi derrük

→. di:-di

Mesnevi 49/ 3
/3

Demek, söylemek.

Didi Cemşid'e Bânü kim i
server / Ki luţf-ıla gözüm
sensin ser-â-ser

→. di:-di

Mesnevi 49/ 17
/17

Demek, söylemek.

Şaha virdi didi gönölünşi şād it /
Benüm la'lum-ıla zülfümü yād it

→. di:-di

Mesnevi 49/ 23
/23

Demek, söylemek.

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perî-ruḥ daḥı var hoş
didi şāha

→. di:-di

Mesnevi 49/ 24
/24

Demek, söylemek.

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perî-ruḥ daḥı var hoş
didi şāha

→. di:-r, -i, -se, -ñ

Mesnevi 49/ 7
/7

Demek, söylemek.

Eger şüret dir-iseñ nür-ı cānsın
/ Veger şıret diyem hür-ı
cinānsın

→. di:-y, -em

Mesnevi 49
/8

Demek, söylemek.

Eger şüret dir-iseñ nür-ı cānsın
/ Veger şıret diyem hür-ı
cinānsın

→. di:-y, -e, -y, -dü, -ñ

Mesnevi 49/ 26
/26

Demek, söylemek.

Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydün bu meh ü ol mihr-i
hāver

→. di:-di

Mesnevi 50/ 42
/42

Demek, söylemek.

Ḳoḥusı hūri-zād'a irdi fi'l-hāl /
Didi irmiş durur Cemşid'e
ahvāl

→. di:-di

Mesnevi 51/ 1
/1

Demek, söylemek.

Didi Mihrāb'a kim budur
muḳeylā / Belā vardur bu
tağda küh-ı bālā

→. di:-di

Mesnevi 51/ 19

Demek, söylemek.

Melik didi bu ne püšte bu ne
ğār / Didi Mihrāb i şāh-ı cihān-
dār

→. di:-di

Mesnevi 51

/20

Demek, söylemek.

Melik didi bu ne püšte bu ne
ğār / Didi Mihrāb i şāh-ı cihān-
dār

→. di:-di

Mesnevi 51

/31

Demek, söylemek.

Melik didi revā mı bu hikāyet /
Ya ħod bu sözi eylemek rivāyet

→. di:-di, -ler

Mesnevi 51/ 64

Demek, söylemek.

Oқыуp üsdine seb'el-meşānĭ /
Didiler zĭ kelĭmu'l-lah-ı şānĭ

→. di:-me, -y, -elüm

Mesnevi 51/ 37

Demek, söylemek.

Daĥı dimeyelüm tedbĭr nedür /
Varalum görelüm taqđır nedür

→. di:-y, -e, -ler

Mesnevi 51/ 43

Demek, söylemek.

Diyeler olduĝı için yolda bir
mār / Yolından girü döndi işbu
bĭ-ār

→. di:-y, -e, -y, -dü, -ŋ

Mesnevi 51/ 54

Demek, söylemek.

Elin urdı kemāna ol zamān şāh
/ Diyeğdün ki irdi kavsuğ
burcina māh

→. di:-r

Mesnevi 52/ 10

Demek, söylemek.

İşitdi gül ki bülbül vird okır /
Aña ... dir

→. di:-r

Mesnevi 52/ 12

Demek, söylemek.

Bahār irüp reyahĭn olur 'arz /
Ne dir saña ...

→. di:-di

Mesnevi 53/ 17

Demek, söylemek.

Didi kim bunda olur Dĭv-i
Ekvān / Ki irer şerri anuğ tā
burc-ı keyvān

→. di:-di

Mesnevi 53/ 35

Demek, söylemek.

Melik didi ki ĥağdan olsa yarı /
Arıdam dĭvden ben bu diyārı

→. di:-di

Mesnevi 53/ 69

Demek, söylemek.

Şeyātiŋe didi kim ĥāzır oluğ /
Bulara itdügüme ĥāzır oluğ

→. di:-di

Mesnevi 53/ 119

Demek, söylemek.

Didi bu kuvvet ü nuşret
senüñdür / Celāl ü 'izzet ü
küdrete senüñdür

→. di:-di, -ler

Mesnevi 53/ 61

Demek, söylemek.

Didiler dĭve kim bir cem'-i
leşger / Gelüpdür ādamĭlerden
ber-ā-ber

→. di:-y, -iben

Mesnevi 53/ 92

Demek, söylemek.

Başında taşdan itmişdi miğfer /
Olayım diyiben şāha muzaffer

→. di:-r

Mesnevi 54/ 7

Demek, söylemek.

Bu yolu varma dir kim pür-
belādur / Tolu yilandur u (nerr)
ejdehādur

→. di:-r, -ler

Mesnevi 55

/42

Demek, söylemek.

Bu şeytān yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki aña
raĥmān yolu dirler

→. di:-di

Mesnevi 56/ 17

Demek, söylemek.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rüm deryāsına
sāĥıl

→. di:-di

Mesnevi 56/ 33

Demek, söylemek.

Didi aña çerĥ-i gerdān ĥālĭ
nedür / Sipihir ü mihr ü meh
aĥvālĭ nedür

→. di:-di

Mesnevi 56/ 41

Demek, söylemek.

Didi kim kimse bilmez ĥāl-ı
gerdün / Nedür anı meger
dānā-yı bĭ-çün

→. di:-di

Mesnevi 56/ 65

Demek, söylemek.

Didi şah girü ki i pîr-i
hîredmend / Ticâret ne gerek
vir başa bir pend

→. **di:-di**
Mesnevi 56/ 68
Demek, söylemek.

Gereklüden ne hasnâdur
bîzâ'at / Didi kim var kanâ'at it
kanâ'at

→. **di:-di**
Mesnevi 56/ 75
Demek, söylemek.

Didi Cemşîd'e ne hîle kılavuz /
Ki bu girdâbdan sağ kırtılavuz

→. **di:-di**
Mesnevi 56/ 79
Demek, söylemek.
Girü didi aña şah bini gerdün /
İdüp durur cefâ-y-ıla ciger-ğün

→. **di:-di, -ler**
Mesnevi 56/ 18
Demek, söylemek.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rüm deryâsına
sâhıl

→. **di:-r, -i, -di**
Mesnevi 57/ 3
Demek, söylemek.

Gehî dir-idi n'ola hâl-ı dünyî /
Gehî dir-idi kim nice ola 'uqbî

→. **di:-r, -i, -di**
Mesnevi 57/ 4
Demek, söylemek.

Gehî dir-idi n'ola hâl-ı dünyî /
Gehî dir-idi kim nice ola 'uqbî

→. **di:-r, -i, -di**
Mesnevi 57
/5
Demek, söylemek.

Gehî dir-idi ne vaqt ola Cemşîd
/ Ki anı yâr idine gendüye
Hürşîd

→. **di:-gil**
Mesnevi 58
/28
Demek, söylemek.

Lîkau'l-lah gerekse ço seni sen
/ Anı digil hemîñ hergiz dime
sen

→. **di:-me**
Mesnevi 58/ 22
Demek, söylemek.

Bu 'işkuñ hâşılı gerçi fenâdur /
Fenâ dime aña 'ayn-ı beğâdur

→. **di:-me**
Mesnevi 58
/28
Demek, söylemek.

Lîkau'l-lah gerekse ço seni sen
/ Anı digil hemîñ hergiz dime
sen

→. **di:-me**
Mesnevi 58/ 92
Demek, söylemek.

Kişi ki anuñ gîdâsı ola yimiş /
Dime aña gîdâ vü kût yimiş

→. **di:-r**
Mesnevi 58/ 121
Demek, söylemek.

Dir idi her nefes kim âh u
derdâ / Ki derdüme devâ
olmadı pîdâ

→. **di:-r, -di**
Mesnevi 58/ 125
Demek, söylemek.

Girü dirdi ne ğuşşa ger ben
ölem / Bu 'işkuñ çün yolında
şâdık olam

→. **di:-y, -iben**
Mesnevi 58/ 38
Demek, söylemek.

Melik oturdu bir keşîde tenhâ
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mecnâ

→. **di:-di**
Mesnevi 60/ 11
Demek, söylemek.

Didi ol Nâz-perverd'e ki varğıl /
Nedür Cemşîd aħvâlını görgil

→. **di:-di**
Mesnevi 60/ 14
Demek, söylemek.

Hemân-dem hâzîr oldı Nâz-
perverd / Didi kim nicedür hâl
u ğam-ı derd

→. **di:-di**
Mesnevi 60/ 29
Demek, söylemek.

Didi elümde yokdur ihtiyârum
/ Ki aşûfte olupdur rûzigârum

→. **di:-di**
Mesnevi 60/ 41
Demek, söylemek.

Didi Rüm'unğ yolu budur yöri
var / Buradan bulunur Hürşîd'e
envâr

→. **di:-di**
Mesnevi 60/ 54
Demek, söylemek.

İrişdi kaçşer'unğ kaçşına nâ-ğâh
/ Dil ü cândan didi kim şükr
bî'l-lah

→. **di:-di**
Mesnevi 60/ 108
Demek, söylemek.

Derileri ki gösterdi ser-â-ser /
Didi ahsent sâbâş anja kayser

→. **di:-di**

Mesnevi 60/ 109
Demek, söylemek.

Didi kayşer ki hâce şâd olgıl /
Cemi'i ğuşşadan âzâd olgıl

→. **di:-di**

Mesnevi 60/ 113
Demek, söylemek.

Didi Çin üç yüz altmış pâre
şardur / Ki kamusi ulu vü
mu'teber(dür)

→. **di:-r, -i, -di**

Mesnevi 60/ 178
Demek, söylemek.

Bu gice şâh-ı nev üstinde
kumrî / Dir-idi sâz u söz-ile bu
ş'ri

→. **di:-y, -em**

Mesnevi 60/ 35
Demek, söylemek.

Ne diyem kim bu söz döner
dirâzi / Ki olur böyle tarîk-i 'ışk-
bâzi

djibâ: Renkli ipekli bir kumaş.

→. **djibâ:**

Mesnevi 46/ 118
Renkli ipekli bir kumaş.

Nite kim lâleye hâr anıla hâr /
Anja djibâ görünür-idi hem-vâr

→. **djibâ:**

Mesnevi 46/ 163
Renkli ipekli bir kumaş.

Gülün tâcı-y-ıla olmuş la'l djibâ /
Ağaç berg ü nevâ-y-ıla tuvânâ

→. **djibâ:**

Mesnevi 46/ 52
Renkli ipekli bir kumaş.

Dağı bir ester ü bir esb-i zjibâ /
Kamunun çulları zer-beft ü
djibâ

→. **djibâ:-y, -ıla**

Mesnevi 58/ 35
Renkli ipekli bir kumaş.

Şahun keştisi djibâ-y-ıla pür-zer
/ Dutılmışı içerüden ser-â-ser

djibâ-yı çin: Çin ipeğinden
dokunmuş kumaş.

→. **djibâ-yı çin:**

Mesnevi 39/ 113
*Çin ipeğinden dokunmuş
kumaş.*

Nedür djibâ-yı Çin ü yâ hâd
atlas / Eger zer-beft ola vü yâ
mu'avves

→. **djibâ-yı çin:-den**

Mesnevi 39/ 83
*Çin ipeğinden dokunmuş
kumaş.*

Metâ' itdi taleb djibâ-yı Çin'den
/ Lebi gibi Bedehşânı nigînden

→. **djibâ-yı çin:**

Mesnevi 39/ 104
*Çin ipeğinden dokunmuş
kumaş.*

Begendi ol metâ'umı ser-â-ser
/ Eger djibâ-yı Çin ü müşg ü
'anber

→. **djibâ-yı çin:**

Mesnevi 41/ 99
*Çin ipeğinden dokunmuş
kumaş.*

Gerek djibâ-y-ı Çin ü müşg ü
'anber / Zer ü şim ü dağı çok
dürr ü gevher

dicle: Dicle nehri.

→. **dicle:-y, -le**

Gazel 10/ 6
Dicle nehri.

N'idersin Mısr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nijl
andan revân olmaz

didâr: Yüz, çehre.

→. **djdâr:-i, -n, -l**

Mesnevi 46/ 298
Yüz, çehre.

Didi kim nice şâh şiretini /
Anun djdârını vü şuretini

diger-gün ol-: Değişmek,
kötüleşerek başka bir şekil
almak.

→. **diger-gün ol-:-up**

Mesnevi 34/ 26
*Değişmek, kötüleşerek
başka bir şekil almak.*

Nite kim olmuş-ıdı Ferhâd u
Mecnûn / Olup durur bu
şehzâde diger-gün

dih: Veren, verici.

→. **dih:**

Mesnevi 3/ 89
Veren, verici.

Anun çün didi sulţân-ı 'atâ dih
/ Ki ...

diken: Bazı bitkilerde bulunan
sivri ve batan iğne.

→. **diken:**

Mesnevi 23
/18
*Bazı bitkilerde bulunan
sivri ve batan iğne.*

Yi vü iç sen dağı şâdân ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

→. **diken:**

Mesnevi 52/ 21

*Bazı bitkilerde bulunan
sivri ve batan iğne.*

Diken gül dâmenin görünce
dutmış / Anı gendüye nice
hem-dem itmiş

→. **diken:-le**

**Mesnevi 52
/23**

*Bazı bitkilerde bulunan
sivri ve batan iğne. II Rakip.*

Dikenle gül oturur hürrem ü
şâd / İrakdan bülbül ider âh u
feryâd

dikil:- Hedef olmak.

→. **dikil:-ür, -di**

Mesnevi 13/ 38
Hedef olmak.

Kemân dutduğda eyle-y-idi
kâdir / Ki okına dikilürdi nesr-i
tâyir

dil (1): Gönül, kalp, yürek.

→. **dil:-ü, -n, -dür**

Gazel 2/ 16
Gönül, kalp, yürek.

Evlüyaya sen çırâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maẓhar-ı âyât u hem Nûr u
Duhân

→. **dil:**

Gazel 11/ 7
Gönül, kalp, yürek.

Ne dil kodı ne 'aql u cân ki
zülfüñ itmedi gâret / Zehî
devlet bu câdüdan hâlâş olursa
djhüm

→. **dil:**

Kıt'a 1/ 1
Gönül, kalp, yürek.

Diye durur dil ü cân lâ-ilâhe
illâllah / Töludur iki cihân lâ-
ilahe illâllah

→. **dil:-ü, -n, -i**

Kıt'a 1/ 17

Gönül, kalp, yürek.

Dilüñi lâ-y-ıla illâ'ya 'âdet ki
oldı / Belâdan emn ü âmân lâ-
ilâhe illâllah

→. **dil:-i, -n, -i**

Mesnevi 1/ 71

Gönül, kalp, yürek.

Dilini menba'-ı esrâr kılgıl /
Zamîrin maẓla'-ı envâr kılgıl

→. **dil:-üm, -e**

Mesnevi 1/ 30

Gönül, kalp, yürek.

Başa in'âm ıapısını açgıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçgıl

→. **dil:**

Mesnevi 10/ 26

Gönül, kalp, yürek.

Seni 'ışk odudur kim nûr eyler /
Dil ü hem cânurı ma'mûr eyler

→. **dil:**

Mesnevi 14/ 90

Gönül, kalp, yürek.

Düşinde çünki gördi ol yüzi şâh
/ Be-şad dil 'âşık olup eyledi âh

→. **dil:**

Mesnevi 30/ 11

Gönül, kalp, yürek.

Hıaıur elindedür hem cân u
hem dil / Nite kim yün kim anı
döndüre yil

→. **dil:-in**

Mesnevi 30/ 2

Gönül, kalp, yürek.

Melik süsen sözinden oldı
rence / Benefşe gibi dilin dutdı

ğonce

→. **dil:**

Mesnevi 35/ 45

Gönül, kalp, yürek.

İdelüm 'arza kim göre bunu dil
/ Ola kim birisine ola mâyil

→. **dil:**

Mesnevi 43/14

Gönül, kalp, yürek.

Çün ola Rüm mülkinde dil-
ârâm / Hıta'da nicesi ide dil
ârâm

→. **dil:**

Mesnevi 44/ 48

Gönül, kalp, yürek.

Humâyün bu sözi çün eyledi
yâd / Melik Cemşid hoş dil oldı
dil-şâd

→. **dil:-i, -n, -de**

Mesnevi 46/ 102

Gönül, kalp, yürek.

Yöridi Rüm iline şâh Cemşid /
Öginde vü dilinde mihr-i
Hırsid

→. **dil:-i, -n, -i**

Mesnevi 1/ 71

*Konuşma ve tat alma
organı; dil.*

Dilini menba'-ı esrâr kılgıl /
Zamîrin maẓla'-ı envâr kılgıl

→. **dil:-üm, -e**

Mesnevi 1/ 30

*Konuşma ve tat alma
organı; dil.*

Başa in'âm ıapısını açgıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçgıl

→. **dil:-i, -n, -de**

Mesnevi 4/ 30

*Konuşma ve tat alma
organı; dil.*

Gözi uykuda gönlünde
istikâmet / Dilinde ümmeti
rüz-ı kıyâmet

→. **dil:-i**
Mesnevi 39/ 4
*Konuşma ve tat alma
organı; dil.*

Güleç gül gibi piste gibi şırın /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengin

→. **dil:-i, -n, -de**
Mesnevi 44/ 52
*Konuşma ve tat alma
organı; dil.*

Girü geldi sarâya şâh Cemşid /
Karaņu gicede dilinde Hürşid

dil(2): *Konuşma ve tat alma
organı; dil.*

→. **dil:-ce**
Mesnevi 11/ 28
*Konuşma ve tat alma
organı; dil.*

Kitabı ki adıdur Cemşid ü
Hürşid / Bu dilce eyidesin (anı)
i Cemşid

dil ü 'akl: Gönül ve akıl.

→. **dil ü 'akl:**
Mesnevi 20/ 6
Gönül ve akıl.

Velj bende ne varsa gâret itdi /
Dil ü 'akl u cân u ten dağı gitdi

dil ü cân: Gönül ve can.

→. **dil ü cân:**
Kit'a 1/ 1
Gönül ve can.

Diye durur dil ü cân lâ-ilâhe
illâllah / Töludur iki cihân lâ-

ilâhe illâllah

→. **dil ü can:**
Mesnevi 14/ 73
Gönül ve can.

Dil ü can bağı zülfi çenberine
/ Ciger-hün müşg saçı
'anberine

→. **dil ü cân:**
Mesnevi 15/ 14
Gönül ve can.

Ya ol kaçdan ki ol mihrâb-ı
cândur / Dil ü cân isdese aña
revândur

→. **dil ü cân:-um**
Mesnevi 25/ 7
Gönül ve can.

Velj 'ışka dil ü cânum hevesdür
/ Demüm lâ-büd Mesjh'e hem-
nefesdür

→. **dil ü cân:-ıla**
Mesnevi 32/ 2
Gönül ve can.

Melik âşüfte oldu bu gâzelden /
Dil ü cân-ıla 'aklı vardı elden

→. **dil ü cân:-uñ**
Mesnevi 41/ 18
Gönül ve can.

Çamu işüñ kiljdi meşvertdür /
Dil ü cânuñ ümüdi meşvertdür

→. **dil ü cân:-ıla**
Mesnevi 41/ 90
Gönül ve can.

Şehürj 'azmini çün kim râst
bildüm / Dil ü cân-ıla şâha
bende oldum

→. **dil ü cân:-dan**
Mesnevi 43/ 60
Gönül ve can.

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cânan be-küllj oldu
nevmjü

→. **dil ü cân:-ı**
Mesnevi 46/ 70
Gönül ve can.

Humâyün gözlerinde öpdü
anuñ / Didü kim i dil ü cânı
ananuñ

→. **dil ü cân:-uñ**
Mesnevi 46/ 120
Gönül ve can.

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmağ / Dil ü cânuñ çamu
terkini urmağ

→. **dil ü cân:-ıla**
Mesnevi 47/ 2
Gönül ve can.

Gel i muñrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. **dil ü cân:-ı**
Mesnevi 51/ 96
Gönül ve can.

Bir iki gün çarâr itdi anda
Cemşid / Dil ü cânı tolu sevdâ-
yı Hürşid

→. **dil ü cân:-ı**
Mesnevi 56/ 22
Gönül ve can.

Oradan dağı gidüp şâh Cemşid
/ Dil ü cânı tolu sevdâ-yı
Hürşid

→. **dil ü cân:**
Mesnevi 58/ 58
Gönül ve can.

Soñ ucı şındı keşti kaldı Cemşid
/ Dil ü cân ü cihândan cümle
nevmjü

→. **dil ü cân:**

Mesnevi 59/ 9
Gönül ve can.

Benefşe gibi güş olmuş dil ü cân
/ Senün sözüne i mürğ-ı seher-
hân

→. **dil ü cân:-dan**

Mesnevi 60/ 54
Gönül ve can.

İrişdi kayşer'ün kaçırına nā-gāh
/ Dil ü cāndan didi kim şükr
bi'l-lah

dil ü cân vir:- Gönlünü ve
canını vermek.

→. **dil ü cân vir:-e**

Mesnevi 46/ 192
Gönlünü ve canını vermek.
II Kişiyeye tüm benliğiyile bağlı
kalmak.

Çalup şāh ol ten-ile saça
hayrān / Diledi kim arja vire dil
ü cân

dil ü ten:

→. **dil ü ten:**

Mesnevi 39/ 120
Gönül ve beden.

Nigār itmişem anur şüretin
ben / Baña ol kıble-i cāndur dil
ü ten

dil üşür:- Bir çok kimse bir
sözü aynı biçimde bir ağızdan
söylemek.

→. **dil üşür:-üp**

Mesnevi 18/ 17
Deyim

Bir çok kimse bir sözü aynı
biçimde bir ağızdan söylemek.

Baña dil üşürüp durur uş ağıyār
/ Nite kim yüreğe çolup durur
hār

dil uzat:- Laf söylemek.

→. **dil uzat:-mı**

Mesnevi 14/ 11
Deyim
Laf söylemek.

Dil uzatmış şenā iderdi süsen /
Benefşe güş olmuş ser ü ten

→. **dil uzat:-an, -a**

Mesnevi 30/ 5
Deyim

Bir kimse veya bir şey için
kötü söylemek.

Senün gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

→. **dil uzat:-up**

Mesnevi 11/ 21
Deyim

Kötü söz söylemek,
kötülemek.
Gözi vaşf itdi süsen uzadup dil
/ Kim oldu maḥv odından siḥr-i
Bābil

dil-ārām: Gönle rahatlık veren,
gönlü dinlendiren sevgili.

→. **dil-ārām:**

Mesnevi 46/ 209
Gönle rahatlık veren,
gönlü dinlendiren sevgili.

Ol ola çeşmede yunan dil-ārām
/ Ki yüzi gündür anur saçları
şām

→. **dil-ārām:**

Mesnevi 35/ 79
Gönle rahatlık veren,
gönlü dinlendiren, gönlü
okşayan.

Melik didi bu meclisde dil-
ārām / Saña kimdür anı it baña
i'lām

→. **dil-ārām:**

Mesnevi 41/ 54
Gönle rahatlık veren,

gönlü dinlendiren, gönlü
okşayan.

Atarj ger Kayşer'e virbiye in'ām
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ārām

→. **dil-ārām:**

Mesnevi 41/ 10
Gönle rahatlık veren. II
Sevgili, Hurşid.

Ne tende şabr kaldı vü ne
ārām / Kamusun gāret itdi ol
dil-ārām

→. **dil-ārām:-um**

Mesnevi 41/ 11
Gönülleri süsleyen. II
Sevgili.

Dil-ārāmum benüm gönlümü
aldı / Beni yil gibi bñ-ārām kıldı

dil-ārām ol:- Gönle rahatlık,
huzur vermek.

→. **dil-ārām ol:-a**

Mesnevi 43/ 13
Gönle rahatlık, huzur
vermek.

Çün ola Rüm mülkinde dil-
ārām / Hıṭā' da nicesi ide dil
ārām

→. **dil-ārām ol:-a**

Mesnevi 46/ 209
Gönle rahatlık, huzur
vermek.

Ol ola çeşmede yunan dil-ārām
/ Ki yüzi gündür anur saçları
şām

dil-āver: Yürekli, cesur.

→. **dil-āver:**

Mesnevi 51/ 57
Yürekli, cesur.

Zümürüd-gün kılcı ol dil-āver
/ Çekiben oldu ef'jye ber-ā-ber

→. **dil-âver:**

Mesnevi 60/ 22

Yürekli, cesur.

Nigün gitdi elüñden başdan
efser / Kani taht u kani baht i
dil-âver

→. **dil-âver:**

Mesnevi 53/ 104

Yürekli, cesur.

Hemân-dem düşdi dñv olup
nigün-ser / Kılıçla bir dañı urdı
anı dilâver

dil-bend: Gönül bağlayan.

→. **dil-bend:**

Mesnevi 2/ 42

Gönül bağlayan.

Naşşî kim yazupdur ol
hüdâvend / Kamusı hûb u
zîbâdur u dil-bend

dil-bend eyle-: Gönül bağlayan
yapmak.

→. **dil-bend eyle-:**

Mesnevi 10/ 42

Gönül bağlayan yapmak.

Ne olduñ hâb u hurde it gibi
hursend / Çetük dañı olsa
'ışkın eyle dil-bend

dil-ber: Dilber, güzel.

→. **dil-ber:-i**

Mesnevi 39/ 20

Dilber, güzel.

Ki gördüñce ol bir lâle-rûyı /
Semen-ber dil-beri vü müşg-
bûyı

→. **dil-ber:-üñ**

Mesnevi 39/ 46

Dilber, güzel.

Velj var her gülüñ bir reng ü
bûyı / Dañı her dil-berüñ bir
resm ü hûyı

→. **dil-ber:-üñ**

Mesnevi 46/ 112

Dilber, güzel.

Görinse gözlerine serv ü
şimşâd / İderdi kâmetin ol dil-
berüñ yâd

dil-beste: Gönül bağlamış,
gönül vermiş.

→. **dil-beste:-y, -i, -di**

Mesnevi 46/ 193

*Gönül bağlamış, gönül
vermiş.*

Velj dañı yire dil-beste-y-idi /
Ki anuñ 'ışkı-y-ıla haste-y-idi

dil-dâde: Gönül vermiş, âşık.

→. **dil-dâde:**

Mesnevi 20/ 21

Gönül vermiş, âşık.

Benem dil-dâde vü dil-dâr
bilmez / İden yârî taleb kim yâr
bilmez

dil-dâr: Gönül alan, sevgili.

→. **dil-dâr:**

Mesnevi 20/ 21

Gönül alan, sevgili.

Benem dil-dâde vü dil-dâr
bilmez / İden yârî taleb kim yâr
bilmez

→. **dil-dâr:**

Mesnevi 58/ 127

Gönül alan, sevgili.

İçine düşiben dil-dâr derdi / Bu
şî'ri okıyup nâle iderdi

dil-dâr-ı şengül: Güler yüzlü
sevgili.

→. **dil-dâr-ı şengül:**

Mesnevi 35/ 103

Güler yüzlü sevgili.

Bu arada çok durur dil-dâr-ı
şengül / Benüm gönülümü alan
bunda degül

dilden işit-: Gönülden
dinlemek, hissetmek.

→. **dilden işit:-ür**

Mesnevi 60/ 160

Deyim

*Gönülden dinlemek,
hissetmek.*

Gel i bülbül girü bir kaç hikâyet
/ Bize gülzârdan itgil rivâyet

dile-: Dilemek, istemek,
arzulamak.

→. **dile-:-r, -se, -ñ**

Gazel 10/ 3

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Eger cânâna irişmek dilersen
terk-i cân eyle / Ki bu 'ışk işi bir
ışdür kim ol bñ-terk-i cân olmaz

→. **dile-:-r**

Gazel 13/ 9

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Gözüñ cânüm diler bi'smi'l-lah
uş cân / Zehî cân kim ola
cânâna merğüb

→. **dile-:-r, -em**

Gazel 14/ 9

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Dilerem şükrâne virem ayağın
tozına cân / Şükrdür lâyıq
olursal hüdmete cânüm benüm

→. **dile-:-di**

Kıt'a 3/ 3

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Diledi ol dağı hem bir kıt'a
eyde / Anı şeh medhine
mensüb ide

→. **dile--r, -i, -se, -ŋ**

Mesnevi 13
/74

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Riyâ şirk-i hafîdür terk it anı /
Diler-iserî selâmet cism ü cânı

→. **dile--di**

Mesnevi 14/ 5

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Diledi kim vara bâğa otura /
Mey ide nûş kayğuyı götüre

→. **dile--di**

Mesnevi 14/ 48

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Eşer itmiş-idi şâha dağı câm /
Diledi kim ide ol dağı ârâm

→. **dile--mez, -seŋ**

Mesnevi 39/ 137

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Dilemezsen kıyâmetde vebâli /
Tağit hayr işde bunda koma
mâli

→. **dile--r, -seŋ**

Mesnevi 39/ 121

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Dilersen göstereyim süreti gör
/ Bilesin şüreti cânı nicedür

→. **dile--r, -em**

Mesnevi 41/ 13

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Atamdan dilerem alam icâzet /
İdem Rûm'a irişmege 'azîmet

→. **dile--di**

Mesnevi 43/ 8

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Melik Cemşîd ol razı itdi
meşhûr / Diledi vire Fağfûr aña
destür

→. **dile--r, -em**

Mesnevi 43/ 11

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Dilerem varmağa ol mülke
destür / Gerek ki ola mişâl-ı
şâh-Fağfûr

→. **dile--r, -sin**

Mesnevi 43/ 56

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Ne yavuz itdi ata i cüvân-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
hasret ü derd

→. **dile--di**

Mesnevi 46/ 171

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Diledi bâğ diyârına vara /
Nazar kıla nedür andağı vara

→. **dile--di**

Mesnevi 46/ 192

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Çalup şâh ol ten-ile saça
hayrân / Diledi kim aña vire dil
ü cân

→. **dile--r**

Mesnevi 46/ 14

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Bizüpdür ol bu cân-ıla
cihândan / Diler kim öle vü
kurtıla cândan

→. **dile--r, -se**

Mesnevi 48/ 116

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Bu yolda ber ki gündüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

→. **dile--mez**

Mesnevi 51/ 86

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Eger ben döner olursam zî
düşmen / Belâ hüd dilemez
dönmeği benden

→. **dile--r, -i, -se, -ŋ**

Mesnevi 51/ 69

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Diler-iserî ki halka baş olasin /
Yüregine 'adunı baş olasin

→. **dile--r**

Mesnevi 53/ 22

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Çavî düşmen durur bed-kâr bu
dîv / Melâyikle diler kim eyleye
rîv

→. **dile--r, -di**

Mesnevi 53/ 108

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Melik kaçşâb Ekvân gâv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide kaçşâb-ıla
ceng

→. **dile--r, -seŋ**

Mesnevi 54/ 19

*Dilemek, istemek,
arzulamak.*

Dilersenñ muṭma'inne ola
emmār / Riyāzet vir şerī'atla
aṅa zinhār

dil-efrūz ol-: Gönlü
aydınlatmak.

→. **dil-efrūz ol-:-dī**
Mesnevi 47/ 19
Gönlü aydınlatmak.

Zi mevsim ki oldı yir yüzi dil-
efrūz / Şarāb içen bu demde
ola bihrūz

dilek:

→. **dilek:-i, -n, -i**
Gazel 16/ 7
Arzu, istek, talep.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
kanā'at-ıla aṅa devā gerek

→. **dilek:-leri**
Mesnevi 10/ 21
Arzu, istek, talep.

Dilekleri nedür ma'sūq-ı kāyim
/ Anuṅ-içün döner (bu) böyle
dāyim

diler ol-:

→. **diler ol-:-a, -y, -dī**
Mesnevi 46/ 256
Dilemek, istemek.

N'olaydı bu baṅa ger er olaydı
/ Ya ḥod gönli beni diler olaydı

dil-fürūzī: Gönül aydınlatan,
gönle ferahlık veren.

→. **dil-fürūzī:**
Mesnevi 2/ 62
*Gönül aydınlatan, gönle
ferahlık veren.*

Aṅa itdi aḥsen-i takvimi rūzī /
Bağışladı yüzine dil-fürūzī

dil-i seng: Taş gönüllü.

→. **dil-i seng:**
Mesnevi 10/ 47
Taş gönüllü.

Te'eşşür 'ışkdan balsa dil-i
seng / Urur ma'sūka idüp bir
cevhere çeng

dil-keş: Gönül çekici, gönül
cezbedici.

→. **dil-keş:**
Mesnevi 48/ 129
*Gönül çekici, gönül
cezbedici.*

Nevā-y-ıla hoş it dil-keş
maḳāmı / Ganīmet gör bugün
bu hoş maḳāmı

dil-remide: Gönlü korkmuş,
gönlü ürkmüş.

→. **dil-remide:-dür**
Gazel 6/ 4
*Gönlü korkmuş, gönlü
ürkmüş.*

Sinüṅ saçuṅ hevāsını görelı şır-
i çerḥ / Dimne-mişāl kırkı-y-ıla
dil-remidedür

dil-şād: Gönlü hoş, mutlu,
sevinmiş.

→. **dil-şād:**
Mesnevi 48/ 100
*Gönlü hoş, mutlu,
sevinmiş.*

İşitmedüm bu yola ādamī-zād
/ Geliben girü döndüğünü dil-
şād

dil-şād ol-: Mutlu olmak.

→. **dil-şād ol-:-dī**
Mesnevi 44/ 48
Mutlu olmak.

Humāyün bu sözi çün eyledi
yād / Melik Cemşid hoş dil oldı
dil-şād

dil-süz: Gönül yakan, gönül
yakıcı.

→. **dil-süz:-dur**
Gazel 11/ 11
Gönül yakan, gönül yakıcı.

Egerçi kışsa-i Ferhād besj dil-
süzdür ammā / Daḥı süziş virür
cāna benüm elfāz-ı şırinüm

dil-teng: Gönlü kederli,
ıztıraplı.

→. **dil-teng:-sin**
Mesnevi 17/ 3
Gönlü kederli, ıztıraplı.

Neçün dil-tengsin gönca gibi it
nüş / Mey-i gül-gün ki ola
kayḡu-ferāmüş

→. **dil-teng:-sin**
Mesnevi 27/ 3
Gönlü kederli, ıztıraplı.

Neçün dil-tengsin eyle ki gönce
/ Cihān-içün ne düşdüṅ bunca
rence

dil-teşne: Baḡrı yanık, susamış
gönül.

→. **dil-teşne:-vüz**
Gazel 1/ 2
*Baḡrı yanık, susamış
gönül.*

İ ḥālīk-ı ḥalāyık u i vāhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremün şuyıyla şuvar

dimāḡ: Akıl, zihin.

→. **dimāḡ:-a**
Mesnevi 2/ 21
Akıl, zihin.

Dimāḡa rūḥ-ı nefsanī oldı
maṭla' / Kebid rūḥ-ı ṭab'ıye
oldı menba'

→. **dimāğ:-uñ**
Mesnevi 4/ 4
Akıl, zihin.

Hemîşe hâk-i pâ-y-ı Muştafâdur
/ Ki derdine dimâğun ol şifâdur

→. **dimāğ:-ı, -n, -da**
Mesnevi 34/ 5
Akıl, zihin.

Dimâğında şehûñ çün oldı
vîrân / Girüp bir künce ol gene
oldı penhân

→. **dimāğ:-um**
Mesnevi 43/ 75
Akıl, zihin.

Dimâğum tolu sevdâdan
hevâdur / Sefer sevdâyı
sürmeğe devâdur

→. **dimāğ:-ı**
Mesnevi 55/ 23
Akıl, zihin.

To lu olur kibr şofîñünñ dimâğı /
Şanur ol zühd-ile oldı çirâğı

→. **dimāğ:-ı**
Mesnevi 58/ 3
Akıl, zihin.

Senüñ sözüñledür ter cân
dimâğı / Senüñ sözüñle rüşen
'akıl yağı

dimāğ-ı cân: İnsanın şuuru,
zihni.

→. **dimāğ-ı cân:**
Mesnevi 39/ 130
İnsanın şuuru, zihni.

Niredendür bu revh-i rûh-
perper / Dimâğ-ı cân bununla
oldı mu'aţtar

dimne-misâl: Dimne gibi.

→. **dimne-mişâl:**
Gazel 6/ 4
Dimne gibi.

Sinüñ saçuñ hevâsını görelî şîr-
i çerh / Dimne-mişâl korkı-y-ıla
dil-remjidedür

dîn: Din, inanç.

→. **dîn:-üm**
Gazel 11/ 8
Din, inanç.

Ne dil kodı ne 'akıl u cân ki
zülfüñ itmedi gâret / Zehî
devlet bu cādüdan hâlâş olursa
dîñüm

→. **dîn:-üñ**
Mesnevi 4/ 7
Din, inanç.

Anuñla oldı dîñünñ yolu rüşen /
Anuñla oldı şer' işi mübeyyen

→. **dîn:-ı**
Mesnevi 6/ 27
Din, inanç.

Birisi küfrden dîñi itdi âzâd /
Birisi 'adl-ıla mülki itdi âbâd

dîn-penâh: Dinin koruyucusu.

→. **dîn-penâh:**
Kıt'a 4/ 4
Dinin koruyucusu.

Baş çeküp od iki dillü oldı
kalem / Anuñ eyyâmında ki
oldur dîn-penâh

dir-: Toplamak.

→. **dir-:**
Mesnevi 14
/113
Toplamak.

Didiler gendüñi dir taht-ıla tâc
/ Saña olası durur tizde
muhtâc

→. **dir-:-e, -ler**
Mesnevi 60

/94

Toplamak.

Anuñ çündür bu mâl anı vireler
/ Gerekmez virmeyicek kim
direler

dirayet vir-: Kavrama yeteneği
vermek.

→. **dirayet vir-:-di**
Mesnevi 2/ 71
*Kavrama yeteneği
vermek.*

Olara 'akıl virdi vü dirayet /
Dağı hem rûzı eyledi hidayet

dirâzi: Uzunluk.

→. **dirâzi:**
Mesnevi 60/ 35
Uzunluk.

Ne diyem kim bu söz döner
dirâzi / Ki olur böyle tarîk-i 'ışk-
bâzi

direm: Okkanın dört yüzde biri
değerinde bir ağırlık ölçüsü.

→. **direm:**
Mesnevi 14/ 104
*Okkanın dört yüzde biri
değerinde bir ağırlık ölçüsü.*

Gönjül kuşu belâ damına
ulaşmış / Direm dâne diyü
dâma tolaşmış

diri: Canlı, sağ.

→. **diri:**
Mesnevi 13/ 58
Canlı, sağ.

Hünersüz gişi kâ mudan aludur
/ Diri şüretde ma'ñide ölüdür

diri it-: Diriltmek, hayata
döndürmek.

→. **diri it:-di, -y, -se**
Mesnevi 4/ 35
Diriltmek, hayata döndürmek.

Ger ölüyi diri itdiyse 'ışā /
Deminde anuñ dağı bulındı
ihyā

dirigā: "Eyvah, çok yazık"
anlamında bir söz.

→. **dirigā:**
Mesnevi 35
/19
"Eyvah, çok yazık"
anlamında ünlem.

Dir-idi i dirigā kim bu ahvāl /
Getüriser başuma dürlü ehvāl

→. **dirigā:**
Mesnevi 35
/115
"Eyvah, çok yazık"
anlamında ünlem.

Dirigā kim bu uş dıvāne olur /
Soñucu mülkden bigāne olur

diril-: Canlanmak, hayat
bulmak.

→. **diril:-e**
Mesnevi 56/ 45
Canlanmak, hayat bulmak.

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile /
Hamel burcında çura birbiriyle

dirlik: Huzur, rahatlık.

→. **dirlik:**
Mesnevi 34/ 37
Huzur, rahatlık.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölür oğul olsa rencūr

→. **dirlik:-den**
Mesnevi 58/ 23
Huzur, rahatlık.

Bu dirlikden niçe kim gişi
ölmez / Bekā kim cāvidāndur
anı bulmaz

diş: Diş.

→. **diş:-i**
Mesnevi 60/ 128
Diş.

Hıṭā'nun bir metā'i hūblardur /
Kamunun dudacağı la'l u dişi dūr

ditre-: Titremek.

→. **ditre:-di**
Mesnevi 46/ 187
Titremek.

Odından ditredi gül-berg-i
şırāb / Nite kim çeşmenün
içinde mehtāb

dıv: Şeytan, dev, cin.

→. **dıv:-i, -di**
Mesnevi 2/ 58
Şeytan, dev, cin.

Sücūd eylemeyen şeytān-ıdı
bes / Ki dıv-idi ol u aşıyla nā-
kes

→. **dıv:**
Mesnevi 41/ 75
Şeytan, dev, cin.

Eger dıv ola vü ger ejdehā hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. **dıv:**
Mesnevi 46/ 138
Şeytan, dev, cin.

Ser-ā-ser mişe durur küh u
deryā / Peleng ü ejdehā vü dıv
ü 'ānkā

→. **dıv:-ile**
Mesnevi 46/ 143
Şeytan, dev, cin.

Bu yol dıv-ile çoṭtolu peridūr /
Giren bu yola cānından beridūr

→. **dıv:**
Mesnevi 48/ 89
Şeytan, dev, cin.

Gehj hem-ceng olasıdur saña
dıv / Gehj cādü idesidūr saña
rıv

→. **dıv:-den**
Mesnevi 48/ 16
Şeytan, dev, cin.

Perj ihsānına itmeyen ihsān /
Olur kem dıvden dime aña
insān

→. **dıv:**
Mesnevi 53/ 21
Şeytan, dev, cin.

Ḳavj düşmen durur bed-kār bu
dıv / Melāyikle diler kim eyleye
rıv

→. **dıv:**
Mesnevi 53/ 58
Şeytan, dev, cin.

Kemān ebrinden eyle ki ebr-i
nişān / İdeler okı dıv üsdine
bārān

→. **dıv:**
Mesnevi 53/ 79
Şeytan, dev, cin.

Ġazabdan olıban ol dıv cūşān /
İrişdi ādamj-zāda ħurūşān

→. **dıv: -e**
Mesnevi 53/ 87
Şeytan, dev, cin.

Yörirdi dıve karşı leşger-i Çin /
Kamunun cevşeni pulād-ı ipçin

→. **dıv:**
Mesnevi 53/ 103
Şeytan, dev, cin.

Hemân-dem düşdi dıv olup
niğün-ser / Kılıçla bir dağı urdı
anı dilâver

→. **dıv:-ile**

Mesnevi 53/ 74
Şeytan, dev, cin.

Sipâh-ı dıv irişdi fevc-ber-fevc /
Siyeh dıv-ile urdı dıvler mevc

→. **dıv:-de**

Mesnevi 53/ 75
Şeytan, dev, cin.

Bu ıdı dıvde bir resm-ile yeng /
Ki begleri ola evvel iden ceng

→. **dıvden:-den**

Mesnevi 53/ 36
Şeytan, dev, cin.

Melik didi ki hâkdan olsa yarı /
Arıdam dıvden ben bu diyârı

→. **dıv:-e**

Mesnevi 53/ 61
Şeytan, dev, cin.

Didiler dıve kim bir cem'-i
leşger / Gelüpdür âdamîlerden
ber-â-ber

→. **dıv:-e**

Mesnevi 53/ 85
Şeytan, dev, cin.

Yörıdı dıve karşı leşger-i Çın /
Kamunun çevşeni pulâd-ı ipçin

→. **dıv:-ler**

Mesnevi 53/ 74
Şeytan, dev, cin.

Sipâh-ı dıv irişdi fevc-ber-fevc /
Siyeh dıv-ile urdı dıvler mevc

→. **dıv:-ün**

Mesnevi 60/ 24
Şeytan, dev, cin.

Gehî sen ejdehâ kâmina
düşdüñ / Gehî dıvün belâsına
ulaşduñ

→. **div:-ün**

Mesnevi 60/ 105
Şeytan, dev, cin.

Belâsın ejdehâ vü divün aña /
Didi bir resm-ile kim kaldı taña

dıv ü perî:

→. **dıv ü perî:-y, -e**

Mesnevi 34/ 45
Cin ve peri.

Meger dıv ü perîye uğradı Cem
/ Süleymân var elinden gitdi
hâtem

dıvâne ol:- Deli, divane olmak.

→. **dıvâne ol:-ur**

Mesnevi 35/ 115
Deli, divane olmak.

Dirîgâ kim bu uş dıvâne olur /
Soñucu mülkden bigâne olur

dıvâr: Duvar.

→. **dıvâr:-ı, -n, -a**

Mesnevi 46/ 171
Duvar.

Diledi bāğ dıvârına vara /
Nazar kıla nedür andağı vara

→. **divâr:-ı, -nuñ**

Mesnevi 48/ 39
Duvar.

İçi divârınun tolmışdı 'anber /
Ziyâd-ıla 'abır ü müşğ-ü edfer

→. **dıvâr:-ı**

Mesnevi 53/ 13
Duvar.

Ulu şehri-idi vü dıvârı pulâd /
Didi Cemşid Mihrâb'a ki üstâd

dıv-ejdehâ: Büyük ejderha.

→. **dıv-ejdehâ:** -y, -ı

Mesnevi 54/ 15
Büyük ejderha.

Helâk idersen ol dıv-ejdehâyı /
Bulasın kamu âfetden rehâyi

dıv-i efî: Kötü, zalim dev.

→. **dıv-i efî:-nüñ**

Mesnevi 53/ 60
Kötü, zalim dev.

Zümürüd-gün kılıçlarla kılıp
zor / İdeler dıv-i efî'nün gözün
kör

dıv-i ejdehâ: Devasa ejderha.

→. **dıv-i ejdehâ:**

Mesnevi 53/ 118
Devasa ejderha.

Sücüd-ı şükr itdi ki ol belâdan /
Hâlâş itdi anı dıv-i ejdehâdan

dıv-i ekvân: Dev Ekvân.

→. **dıv-i ekvân:**

Mesnevi 53/ 17
Dev Ekvân.

Didi kim bunda olur Dıv-i
Ekvân / Ki irer şerri anuñ tâ
burc-ı keyvân

dıv-i 'ifrî: Devasa cin.

→. **dıv-i 'ifrî:**

Mesnevi 53/ 19
Devasa cin.

Çoludur dıv-i 'ifrî işbu menzil /
Yavuz çorhu yiridür olma gâfil

dıv-i mel'ün: Allah tarafından
lanetlenmiş şeytan.

→. **djv-i mel'ün:**

Mesnevi 53/ 97

*Allah tarafından
lanetlenmiş şeytan.*

Melik adam boyında djv-i
mel'ün / Minäre kıamet-idi
belki efvün

djv-i mjğ: Sisli, dumanlı dev.

→. **djv-i mjğ:**

Mesnevi 53/ 99

Sisli, dumanlı dev.

Melik barkıdı vü ol djv-i mjğ /
Yirinden şıçrayup berķ urdı bir
tjğ

djv-i nā-pāk: Kötü, kirli dev.

→. **djv-i nā-pāk:**

Mesnevi 53/ 67

Kötü, kirli dev.

Çün iştidi bu sözi djv-i nā-pāk /
Yöridi anlaruñ üsdine bī-bāk

djv-sjret: Dev görünüşlü.

→. **djv-sjret:**

Mesnevi 50/ 50

Dev görünüşlü.

Perjde vardı ilerü mürüvvet /
Neçün şimdi oldu merdüm djv-
sjret

diyār: Memleket, ülke.

→. **diyār:-e**

Mesnevi 34/ 54

Memleket, ülke.

Olıban tazi atlara süväre /
İrişdiler iki günde ol diyäre

→. **diyār:-ı**

Mesnevi 38/ 2

Memleket, ülke.

Seher-geh kim eser bād-ı
bahārj / Kılur enfası müşğın

her diyārı

→. **diyār:-ı**

Mesnevi 39/ 77

Memleket, ülke.

Sefer idüp yürürken her diyārı
/ Hōten'den Rüm'a irürdüm
güzārı

→. **diyār:-ı**

Mesnevi 46/ 205

Memleket, ülke.

Dutup durur perjler bu diyārı /
Bunuñ bir hūb kızdur şehriyārı

→. **diyār:-ı**

Mesnevi 53/ 36

Memleket, ülke.

Melik didi ki haqdan olsa yarı /
Arıdam djvden ben bu diyārı

dög:- Dövmek.

→. **dög:-me**

Mesnevi 46/ 98

Dövmek.

Saçuñ çekme ki baña cān-
kenişdür / Başuñ dögme ki
baña serzenişdür

dök:- Akıtmak, dökmek,
serpmek.

→. **döker-idi:-er, -ı, -di**

Mesnevi 13/ 47

Akıtmak, dökmek,

serpmek.

Döker-idi kalemnden ol yigāne /
Gümiş levhine müşğın dām u
dāne

→. **dök:-di**

Mesnevi 15/ 38

Akıtmak, dökmek,

serpmek.

Lebin yāruñ anıup içdi şarābı /
Şarāba göz yaşından dökdi ābı

→. **dök:-di**

Mesnevi 35/ 17

*Akıtmak, dökmek,
serpmek.*

Gözinden āh idüben dökdi kıan
yaş / Ki 'ışķ itmiş-idi yüregini
baş

→. **dök:-di**

Mesnevi 46/ 85

*Akıtmak, dökmek,
serpmek.*

Müje elmāsi-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yāsemenle müşğ ü
'anber

→. **dök:-e**

Mesnevi 46/ 179

*Akıtmak, dökmek,
serpmek.*

Gözinden dōke bārān-ı şehābı
/ Didi bu māhdur ol bürc-i ābı

→. **dök:-er, -di**

Mesnevi 46/ 233

*Akıtmak, dökmek,
serpmek.*

Şeker dōkerdi ağzından nebātı
/ İderdi cān gibi şırjın hayātı

→. **dök:-miş**

Mesnevi 47/ 5

*Akıtmak, dökmek,
serpmek.*

Çemen ferşine dökmiş ebr lülü
/ 'Abjır ü 'anber olmuş bağ tolu

→. **dök:-dü, -m**

Gazel 9/ 1

Akıtmak, ağlamak.

Hasetüñden ol kadar dōkdüm
gözümün kıan yaşın / Kim
eridüm varlığımdan kıomadum
kıuru yaşın

dökil:- Dökülmek, saçılmak.

→. **dökil:-miş, -di**
Mesnevi 14/ 33
Dökülmek, saçılmak.

Zümürürd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
ziver

→. **dökil:-iben**
Mesnevi 19/ 36
Dökülmek, saçılmak.

Bu şüretler ki gösderür pey-â-
pey / Dökiliben olur mecmû'î
lâ-şey

→. **dökili:-iben, -üñ**
Mesnevi 19/ 14
Dökülmek, saçılmak.

Anuñ için şafağ her gece
şandır / Ki böyle dökilibenün
revândur

→. **dökil:-ür, -di**
Mesnevi 46/ 178
Dökülmek, saçılmak.

Eli-y-ile saçıcak başına şu /
Kamer üstine dökilürdi lülû

→. **dökilür:-ür**
Mesnevi 50/ 36
Dökülmek, saçılmak.

Orada çıkdı bir cādū-y-ı ser-keş
/ Ki bir dem dökilür ağızından
âteş

dökül:- b kz. *dökil-*

→. **dökül:-miş, -i, -di**
Mesnevi 46/ 243
*Saçılmak, yerlere
dağılmak.*

Dökülmüş-idi ol meclisde
'anber / Saçardı müşğ ü lāden
'anber-i ter

dolāb: Kuyudan su çıkarıp
bahçeleri sulamaya yarayan
döner makine; her tür döner
çark, çıkrık.

→. **dolāb:**
Mesnevi 3/ 63
*Kuyudan su çıkarıp
bahçeleri sulamaya yarayan
döner makine; her tür döner
çark, çıkrık. II. Dünya.*

Döner dolāb çerhine nazār kııl /
Bu çerhün hālī andan ne durur
bil

→. **dolāb:-i, -dur**
Mesnevi 10/ 24
*Kuyudan su çıkarıp
bahçeleri sulamaya yarayan
döner makine; her tür döner
çark, çıkrık. II. Dünya.*

Feleklerün kamu mihrābıdur
'ışk / Sa'ādet şuyınun
dolābıdur 'ışk

→. **dolab:-uñ**
Mesnevi 19/ 11
*Kuyudan su çıkarıp
bahçeleri sulamaya yarayan
döner makine; her tür döner
çark, çıkrık.*

Ne şuyı var bu dolabuñ ki aħar
/ Selāṭiñ kanıdur bī-şek ser-ā-
ser

dolāb-ı çerh: Feleğin çarkı.

→. **dolāb-ı çerh:-üñ**
Gazel 16/ 3
Feleğin çarkı.

Dolāb-ı çerhün inibenün
döndüğün gören / Nāçār aña
terk-i murād u hevā gerek

dön:- Dönmek.

→. **dön:-dük, -in**
Gazel 16/ 3
Dolaşmak.

Dolāb-ı çerhün inibenün
döndüğün gören / Nāçār aña
terk-i murād u hevā gerek

→. **dön:-er**
Mesnevi 19/ 33
Benzemek II dönüşmek.

Felek niçe ki döner zır ü bālā /
Hezārān naş ider her demde
pjdā

→. **dön:-er**
Mesnevi 3/ 63
Dönmek.

Döner dolāb çerhine nazār kııl /
Bu çerhün hālī andan ne durur
bil

→. **dön:-er**
Mesnevi 10/ 22
Dönmek.

Dilekleri nedür ma'sūğ-ı kāyim
/ Anuñ-içün döner (bu) böyle
dāyim

→. **dön:-e**
Mesnevi 11/ 67
Dönmek.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
gūy / Olısar cān meşāmı
anuñla hoş būy

→. **dön:-üp**
Mesnevi 35/ 27
Dönmek.

Dönüp Fağfūr'a didi kim bu
sevdā / Ser-ā-ser 'ışkdan durur
bu ğavğā

→. **dön:-er**
Mesnevi 38/ 10
Dönmek.

Nizār u zār anuñ çün geydi
gōgi / Ki ne reng-ile döner bildi
gōgi

→. **dön--en**

Mesnevi 43/ 69
Dönmek.

Dönen gerdünü ser-gerdân ider
'ışk / Bakan yıldızları hayrân
ider 'ışk

→. **dön--er, -di**

Mesnevi 46/ 108
Dönmek.

Gelüben yâdına ol zülf-i
reyhân / Dönerdi yil-ile her
yaña hayrân

→. **dön--iben**

Mesnevi 46/ 202
Dönmek.

Serâ-perdeyle çâderler kırıldı
/ Döniben şâh menzil-gâha
geldi

→. **dön--dük, -i, -n, -i**

Mesnevi 48/ 100
Dönmek.

İşitmedüm bu yola âdamî-zâd
/ Geliben girü döndüğünü dil-
şâd

→. **dön--mek, -i**

Mesnevi 51/ 46
Dönmek.

Eger ben döner olursam zî
düşmen / Belâ hüd dilemez
dönmeği benden

→. **dön--mek, -e**

Mesnevi 58/ 18
Dönmek.

Bu derd için aşıldı pür-ı hallâc
/ Yolından dönmeğe olmadı
muhtâc

→. **dön--er**

Mesnevi 60/ 35
Dönmek.

Ne diyem kim bu söz döner
dirâzî / Ki olur böyle tarîk-i 'ışk-
bâzî ,

→. **dön--e, -vüz**

Mesnevi 51/ 41
Geri gelmek, geri gitmek.

Degül lâyıķ ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

dönder--: bzk. Döndürmek.

→. **dönder--ür**

Mesnevi 41/ 72
Döndürmek, geri

çevirmek.

Döşerlerse yolumda tîg ü
hançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-â-ser

→. **dönder--e**

Mesnevi 58/ 67
Döndürmek, geri

çevirmek.

Gışiden çünki yüzün döndere
baht / Olur tahta aña hem tâc
u hem taht

döndür--: Döndürmek.

→. **döndür--e**

Mesnevi 30/ 12
Döndürmek, geri

çevirmek.

Hıķuñ elindedür hem cân u
hem dil / Nite kim yüñ kim anı
döndüre yil

→. **döndür--gil**

Mesnevi 53/ 50
Döndürmek, geri

çevirmek.

Ya ay gibi eyle menzil-gâhuñı
çerħ / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerħ

→. **döndür--e, -mez**

Mesnevi 58/ 102
Döndürmek, geri
çevirmek.

Gelür nâ-çâr ne ki oldıysa
taķdîr / Ki hergiz döndüremez
anı tedbîr

döner ol--: Geri dönmek,
amacından vazgeçmek.

→. **döner ol--ur, -sa, -m**

Mesnevi 51/ 45
Geri dönmek, amacından
vazgeçmek.

Eger ben döner olursam zî
düşmen / Belâ hüd dilemez
dönmeği benden

döngü: Tepe.

→. **döngü:**

Mesnevi 48/ 95
Tepe.

Meliksin döngü illerüñe girü /
Hıķardur yol tolu varma ilerü

dörd it--: Dörtlemek, dörde
çıkartmak.

→. **dörd it--üp**

Mesnevi 10/ 62
Dörtlemek, dörde
çıkartmak.

Heyülî bir-idi anlarda vü şüret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

dörit--: Meydana getirmek,
ortaya çıkarmak.

→. **dörit--di**

Mesnevi 2/ 96
Meydana getirmek,
ortaya çıkarmak.

Sükün virüp yir ü gögi yaratdı /
Senüñ-çün dürlü ni'metler
döritdi

döşe-: Döşemek, sermek.

→. **döşe-:-r, -ler, -se**

Mesnevi 41/ 73

Döşemek, sermek.

Döşerlerse yolumda tığ ü
hançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-â-ser

→. **döşe-:-miş**

Mesnevi 48/ 53

Döşemek, sermek.

Harîr-ile döşemiş 'anberin fers
/ Kurılmış 'üd ağacından yüce
'arş

döşek: Yatak.

→. **döşek:-üm**

Mesnevi 25/ 5

Yatak.

Döşegüm toprağ u örtüm
havâdur / Cemî'-i berg ü
sâzum bi-nevâdur

→. **döşek:-ün**

Mesnevi 48/ 91

Yatak.

Döşegün toprak olup
yaşduğun taş / Gözün kan yaş
olisar yüregün baş

döşen-: Döşenmek, serilmek.

→. **döşen-:-di**

Mesnevi 46/ 237

Döşenmek, serilmek.

Perî-y-içün döşendi 'itr hânı /
Ferişte yüzlüler getürdi anı

→. **döşen-:-miş, -di**

Mesnevi 46/ 161

Döşenmek, süslenmek.

Çemen ferşine döşenmişdi
aflas / Çenâr ü serv ü tûbj
olmuş muhavves

döye-: Tahammül etmek,
katlanmak.

→. **döye-:-me, -y, -e**

Mesnevi 43/ 74

*Tahammül etmek,
katlanmak.*

İçüme eyile urdı 'ışk odı dağ / Ki
anun süzüne döyemeye tağ

dü: İki.

→. **dü:**

Mesnevi 60/ 166

İki.

Çoma elden mey-i yâküt-rengi
/ Ki ider cerh peyveste dü
rengi

du'â:

→. **du'â:-dur**

Mesnevi 52/ 8

Allah'a yalvarma; niyaz.

Güle bülbül işi şükr ü şenâdur /
Nedür bülbüllere tuhfe
du'âdur

du'â-yı hayr: Hayırlı dua.

→. **du'â-yı hayr:-ıla**

Mesnevi 46/ 89

Hayırlı dua.

Du'â-yı hayr-ıla ol başa reh-
ber / Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

dudak: Dudak.

→. **dudak:-ı**

Mesnevi 14/ 79

Dudak.

Taber-zed dudağı rengi taber-
hün / Beni vü zülfi 'üd u yüzi
gül-gün

→. **dudak:-ı**

Mesnevi 34/ 32

Dudak.

Anun gül yüzi şararmış u
şolmuş / Gözi pür-nem dudağı
hüşk olmuş

→. **dudak:-ı**

Mesnevi 35/ 43

Dudak.

Dudağı gönca-i gül serv-kamet
/ Getürelüm bir araya
tamâmet

→. **dudak:-ı**

Mesnevi 58/ 51

Dudak.

Köpüklenüp dudağı hamle itdi
/ Gemisine şahun kın ide yitd

→. **dudak:-ı**

Mesnevi 60/ 128

Dudak.

Hıfâ'nun bir metâ'ı hûblardur /
Çamunun dudağı la'ı u dişi dür

→. **dudak:-um**

Mesnevi 22/ 4

Dudak.

Niçe kim içerem derdüm dağı
artar / Dudağum hüşğ olur u
gözlerüm ter

düd-endüd it-: Kapkara
olmasını sağlamak.

→. **düd-endüd it-:-miş, -di**

Mesnevi 14/ 94

*Kapkara olmasını
sağlamak.*

Anun âhi ki olmuşdı âteş ü düd
/ Yüzün itmişdi göğün düd-
endüd

→. **düd-endüd it-:-miş, -di**

Mesnevi 51/ 16

*Kapkara olmasını
sağlamak.*

Var-ıdı ol cüşşede bir gâr-ı pür-
dūd / Ki itmişdi âsumânı dūd-
endūd

dūd-nāk it-: Dumanlı, sisli hale
getirmek.

→. **dūd-nāk it-:-er**

Gazel 9/ 14

*Dumanlı, sisli hale
getirmek.*

Åhenin gönüllüye itmez eşer
āhum veli / Dūd-nāk ider
felekleri bu āh-ı āteŝin

duhān(1): Duman, tütün.

→. **duhān:**

Mesnevi 51/ 25

Duman, tütün.

Duhān kim çıkar ağzından
nefesdür / Dem urup fıjı
yudmağa hevesdür

dūn: Alçak, soysuz.

→. **dūn:-a**

Mesnevi 51/ 17

Alçak, soysuz.

Gehi inderi dūna geh çıkardı /
Çıkiçak çevresin kamu yakardı

dūn ol-: Alçak, soysuz olmak.

→. **dūn ol-:-maz**

Mesnevi 19/ 8

Alçak, soysuz olmak.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdūn / Hoŝ olmaz kimsene
andan meger dūn

dur-: Durmak.

→. **dur-:-mak**

Mesnevi 43/ 16

Durmak.

Çūn ola Rūm'da ol dāne-i dūr /
Hııā'da müşg-içün durmak
hatağur

dūr dūŝ-: Ayrı dūŝmek.

→. **dūr dūŝ-:-di**

Mesnevi 54/ 24

Ayrı dūŝmek.

Dūŝiben nāra itdi gendüyi nūr
/ Heyülü külhanından dūŝdi pes
dūr

dūr eyle-: Uzaklaŝtırmak.

→. **dūr eyle-:**

Mesnevi 1/ 82

Uzaklaştırmak.

Benüm bu sa'yümi meŝkūr
eyle / Hatā ıla halelden dūr
eyle

→. **dūr eyle-:**

Mesnevi 1/ 68

Uzaklaştırmak.

Cihān 'adl-ıla ma'mūr eyle /
Kamu yavuzluğu andan dūr eyle

dūr it-: Uzaklaŝtırmak.

→. **dūr it-:**

Mesnevi 42/ 16

Uzaklaştırmak.

Düriş olma bu mülk ü māla
mağrūr / Ğurūr ider seni
ŝeytān gibi dūr

→. **dūr it-:-dü, -ñ**

Mesnevi 34/ 60

Uzaklaştırmak, ayrı

*bırakmak, yakınlaŝmasını
engellemek.*

Didi ata ki i gözlerüme nūr /
Nişe itdün halıdan gendüzünji
dūr

→. **dūr it-:-en**

Mesnevi 58/ 29

*Uzaklaştırmak, ayrı
dūŝürmek.*

Ki benlik(dūr) iden andan seni
dūr / Kana ur benliğe andan
olma mehcūr

→. **dūr it-:-er, -em**

Mesnevi 44/ 32

*Uzaklaştırmak. II Kendi
canına kıymak.*

Eger virmezse baña ŝāh destūr
/ İderem bu tenümden
baŝımı dūr

dūr kıl-: Uzak tutmak,
uzaklaştırmak.

→. **dūr kıl-:**

Mesnevi 1/ 54

*Uzak tutmak,
uzaklaştırmak.*

Hudāyā sa'yümi sen eyle
meŝkūr / Cemj-i 'aybdan kıl
sözümü dūr

dūr ol-: Uzak olmak.

→. **dūr ol-:-a**

Mesnevi 4/ 100

Uzak olmak.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hūr
/ Gerek kim ola andan er olan
dūr

→. **dūr ol-:-a**

Mesnevi 10/ 73

Uzak olmak.

Olur od yıl çü merkezden ola
dūr / Olur ŝu hāk hāk erir ŝu
olur

→. **dūr ol-:-sun**

Mesnevi 23/ 2

Uzak olmak.

İrişdi nerges-i ser-mest ü
maħmûr / Didi yavuz göz olsun
şâhdan dūr

→. **dūr ol:-ur, -i, -dı**
Mesnevi 46/ 62
Uzak olmak.

Humâyün ağlar-ıdı anuñla
Fağfūr / Ki tenden olur-ıdı
cânları dūr

→. **dūr ol:-ası, -n**
Mesnevi 34/ 64
*Uzaklaşmak, uzak
durmak.*

Sen olduñ memleket gözlerine
nūr / Gerekmez ħalkdan kim
olasın dūr

→. **dūr ol:-a**
Mesnevi 46/ 12
*Uzaklaşmak, uzak
durmak.*

Humâyün didi oğul olunca
rencūr / Yig oldur kim
gözümüzden ola dūr

→. **dūr ol:-a**
Mesnevi 46/ 36
Uzaklaşmak, uzak olmak.

Rızāsuz virdi aña şâh destūr /
Rızā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dūr

dūst:

→. **dūst:-lar, -a**
Mesnevi 39/ 141
Dost.

Ya anı dūstlara ideler behr / Ya
anuñla kılalar düşmeni qahr

dut:- Tutmak.

→. **dut:-dı**
Gazel 15/ 5
Tutmak.

Qadduñ ħayālî dutdı gözümde
vañan belî / Her qanda serv
olsa yiri cūy-bār olur

→. **dutup:-up**
Mesnevi 7/ 13
Tutmak.

‘acab dutup didi kim i kemān-
qad / Gerek ebrū şıfat pişāniye
ħad

→. **dut:-ar**
Mesnevi 8/ 12
Tutmak.

Anuñ Behrām oldı ħükmine
rām / Dutar mihri ile nāħid
ārām

→. **dut:-**
Mesnevi 9/ 27
Tutmak.

Nireye yüz dutar-ısa be-taqdîr
/ Anı eyle cihān-baħş u cihān-
gîr

→. **dut:-ar**
Mesnevi 9/ 10
Tutmak.

Çün irdi aña te‘yîd-i āsumānî /
Dutar u dutısar mülki cihānı

→. **dut:-ısar**
Mesnevi 9
/10
Tutmak.

Çün irdi aña te‘yîd-i āsumānî /
Dutar u dutısar mülki cihānı

→. **dut:-dı, -lar**
Mesnevi 14/ 9
Tutmak.

Orada dutdılar perde-serāyî /
Ki bülbüldi anuñ perde-serāyî

→. **dut:-ıban**
Mesnevi 15/ 35
Tutmak.

Nevā-y-ı erğanūna dutıban gūş
/ Şarāb-ı erğanūnı eyledi nūş

→. **dut:-mış**
Mesnevi 21/ 2
Tutmak.

Anuñ ardınca irişü geldi lāle /
Elinde la‘lden dutmuş piyāle

→. **dut:-a, -sın**
Mesnevi 27/ 5
Tutmak.

Gerek benden dutasın i‘tibārı /
Benümle kimsenüñ yoğ kār u
bārı

→. **dut:-mış, -dı**
Mesnevi 29/ 14
Tutmak.

Nireye vardı Dārā vü Sikender
/ Ki dutmuşdı yidi iklîmî ser-ā-
ser

→. **dut:-dı**
Mesnevi 30/ 2
Tutmak.

Melik sūsen sözinden oldı
rence / Benefşe gibi dilin dutdı
ğonce

→. **dut:-ar**
Mesnevi 35/ 89
Tutmak.

Hemîñ dutar bular qatımda
miqdār / Ki ħazrā-yı dimen yā
nağş-ı dıvār

→. **dut:-dı**
Mesnevi 39/ 151
Tutmak.

Sikender kim yidi iklîmî dutdı /
Qamusını qoyuban zār gitdi

→. **dut:-alum**
Mesnevi 46/ 214
Tutmak.

Giç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perjiler ile hoş ülfet dutalum

→. **dut:-dı**
Mesnevi 46/ 104
Tutmak.

Şaçınun sünbüli-y-içün şitâbân
/ Olup âhû gibi dutdı beyâbân

→. **dut:-up**
Mesnevi 46/ 205
Tutmak.

Dutup durur perjiler bu diyârı /
Bunun bir hûb kızdur şehriyârı

→. **dut:**
Mesnevi 50
/8
Tutmak.

Mey eyle nûş kim oldur
zindigâni / Neye dut gûş kim
oldur kâmurâni

→. **dut:-ar**
Mesnevi 50/ 15
Tutmak.

Dutar gül dâmenini hâr
muhkem / Revâ mı hârdan kim
olasın kem

→. **dut:-ar, -ken**
Mesnevi 50/ 17
Tutmak.

Dutarken lâle elinde sâgar-ı
mey / Bu `ömri virme yile şöyle
kim ney

→. **dut:-mış**
Mesnevi 52/ 21
Tutmak.

Diken gül dâmenin görince
dutmış / Anı gendüye nice
hem-dem itmiş

→. **dut:-mış, -dı**
Mesnevi 58/ 82
Tutmak.

Yörimez-idi anda mûr-ile mâr /
Ki dutmuşdı anuñ mecmû'ını
hâr

dutıl-: Tutulmak.

→. **dutıl:-mış, -tı**
Mesnevi 58/ 36
Tutulmak.

Şahuñ keştişi djbâ-y-ıla pür-zer
/ Dutılmışdı içerüden ser-â-ser

duy-: İşitmek.

→. **duy:-dı**
Mesnevi 15/ 29
İşitmek.

Aradan duydu bir gişi bu hâli /
Mey itdi didi buña bu zevâli

dün: Bir önceki gün.

→. **dün:**
Mesnevi 6/ 35
Bir önceki gün.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şî'ri okırdı şeh medhinde
bülbül

dün ü gün: Dün ve bugün.

→. **dün ü gün:**
Mesnevi 34/ 21
Dün ve bugün.

Dün ü gün içi nâledür ü zârı /
Geçürür âh-ıla ol rûzigârı

→. **dün ü gün:**
Mesnevi 53/ 11
Gece ve gündüz, sürekli.

Sipâhıyla dün ü gün şâh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

dü-nîm ol-: İkiye bölünmek.

→. **dü-nîm ol-:-dı**
Mesnevi 6/ 29
İkiye bölünmek.

Anuñ reşkiyle `âlem oldı dü-
nîm / Ki anda mîjm birdür
bunda iki mîjm

dünyâ: Dünya, alem, kainat.

→. **dünyâ:-da**
Mesnevi 27/ 13
Dünya, alem, kainat.

Hârâmî gerçi kim dünyâda
çokdur / Tehî-dest olana hüd
korğu yokdur

→. **dünyâ:**
Mesnevi 31/ 31
Dünya, alem, kainat.

Bu dünyâ kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa dañı
olmaz hevesdür

→. **dünyâ:-nuñ**
Mesnevi 45/ 5
Dünya, alem, kainat.

Bu dünyânun çü yok durur
karârı / İdelüm câm u bâde
nûş bâri

dür: İnci.

→. **dür:**
Mesnevi 1/ 54
İnci.

Hüdâyâ sa'yümi sen eyle
meşkür / Cemî-i `aybdan kııl
sözümü dür

→. **dür:**
Mesnevi 3/ 98
İnci.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **dür:**
Mesnevi 43/ 102
İnci.

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryâda
kıymet

→. **dür:**
Mesnevi 60/ 128
İnci.

Hiçâ'nun bir metâ'i hûblardur /
Kamunun dudâğı la'l u dışı dür

dürç: Mücevher kutusu.

→. **dürç:-e**
Mesnevi 1/ 87
Mücevher kutusu.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevâhir / Mübârek eylegil şâha
i kâdir

→. **dürç:**
Mesnevi 39/ 68
Mücevher kutusu.

Niçe kim gonce burka'da
nihândur / Ki dürç içinde olur
pâkîze-i dür

→. **dürç:**
Mesnevi 43/ 5
Mücevher kutusu.

Bir ulu dürç tolu la'l ıla zer /
Şaçup hâk itdi la'l ü zerr ü zîver

→. **dürç:**
Mesnevi 49/ 13
Mücevher kutusu.

İki dürç içi tolu la'l-i aħmer /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
aħter

dürç-i dü-peyker: İki yüzlü
elmas kutusu.

→. **dürç-i dü-peyker:**
Mesnevi 46/ 44
İki yüzlü elmas kutusu.

Bir esterde iki hevdec ber-â-
ber / Nite kim çerhde dürç-i
dû-peyker

dürç-i gevher: Mücevher
kutusu.

→. **dürç-i gevher:-üm, -i**
Mesnevi 1/ 55
Mücevher kutusu. II
Yapılmış olan eser.

Bu dürç-i gevherümi hoş-
beyân it / Cihânda şâh adına
revân it

dürç-i la'l: Lal taşından
yapılmış mücevher kutusu.

→. **dürç-i la'l:-uñ, -i**
Gazel 15/ 13
Lal taşından yapılmış
mücevher kutusu. II Dudak.

Çün dürç-i la'lunı getüre zikre
Aħmedî / Her söz ki nazm ide
güher-i âb-dâr olur

dürdâne-i dür: Uzak inci
tanesi.

→. **dürdâne-i dür:**
Mesnevi 39/ 54
Uzak inci tanesi. II Sevgili.

Bilürem kayşerüñ bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdâne-i dür

dür-efşân: İnci saçan.

→. **dür-efşân:**
Mesnevi 14/ 70
İnci saçan.

Güneş gibi 'izârı ergavânî /
Dür-efşân u nikâbı âsumânî

→. **dür-efşân:-i, -di**
Mesnevi 41/ 2
İnci saçan.

Cihâni rüşen itmiş-idi meh-tâb
/ Dür-efşân-ıdı yılduz gibi şeb-
tâb

→. **dür-efşân:**
Mesnevi 49/ 14
İnci saçan.

İki dürç içi tolu la'l-i aħmer /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
aħter

dür-fişânî it:- İnci saçmak.

→. **dür-fişânî it:-er, -di**
Mesnevi 14/ 59
İnci saçmak.

Şabâ cün kim iderdi dür-fişânî
/ Kılurdu râyihayla tâze cânı

düriş: Çalışmak, çabalamak.

→. **düriş:**
Mesnevi 13/ 15
Çalışmak, çabalamak.

Düriş kim olmaya sarıya sitem
kâr / Ki 'ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kâr

→. **düriş:**
Mesnevi 41/ 111
Çalışmak, çabalamak.

Düriş kim itmeyesin nağz-ı
sevgend / Ne mâl ü cân kor ne
hiş ü peyvend

→. **düriş:**
Mesnevi 42/ 15
Çalışmak, çabalamak.

Düriş olma bu mülk ü mâla
mağrûr / Gurûr ider seni
şeytân gibi dür

→. **düriş:**
Mesnevi 52/ 20
Çalışmak, çabalamak.

Nice ider 'ışk-bâzî bülbül ü gül
/ Düriş sen dağı şöyle ol ki
bülbül

→. **düriş:**
Mesnevi 52/ 25
Çalışmak, çabalamak.

Düriş sen dağı ol bir hūba
meftūn / Ki olasin zūlf-i
zencirine meftūn

→. **düriş:**
Mesnevi 53/ 47
Çalışmak, çabalamak.

Düriş kim kalmasun senden
yavuz ad / Ki ider kamu
murādundan seni yād

→. **düriş:**
Mesnevi 54/ 17
Çalışmak, çabalamak.

Düriş emmāreyi it muţma'inne
/ Ki oldur ol kamu hayra
muţinne

→. **düriş:**
Mesnevi 54/ 32
Çalışmak, çabalamak.

Değülser sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nūr
olasın sen dağı hem

→. **düriş:**
Mesnevi 39
/147
Çalışmak, çabalamak.

Düriş çün cem' itdüh māl-ıla
genc / Ki olmaya saña ol māl-
ıla renc

dürlü: Türlü, çeşitli.

→. **dürlü:**
Mesnevi 2/ 96
Türlü, çeşitli.

Sükün virüp yir ü gögi yaratdı /
Senüh-çün dürlü ni'metler
döritdi

→. **dürlü:**
Mesnevi 3/ 5
Türlü, çeşitli.

Yir ü gök tolıdur dürlü bedāyi' /
Gözünji aç ki göresin şanāyi'

→. **dürlü:**
Mesnevi 16/ 6
Türlü, çeşitli.

Geliben her biri anda bir
hikāyet / İde bir dürlü pend
aņa rivāyet

→. **dürlü:**
Mesnevi 35/ 20
Türlü, çeşitli.

Dir-idi i dirigā kim bu ahvāl /
Getüriser başuma dürlü ehvāl

→. **dürlü:**
Mesnevi 37/ 7
Türlü, çeşitli.

Niçe kim itdiler dürlü 'ilacı /
Dağı artuğirek azdı mizacı

→. **dürlü:**
Mesnevi 39/ 85
Türlü, çeşitli.

Metā'umdan getürdüm dürlü
gevher / Zer-i dıjbā-yı Çün ü
dürlü zıyer

→. **dürlü:**
Mesnevi 39/ 86
Türlü, çeşitli.

Metā'umdan getürdüm dürlü
gevher / Zer-i dıjbā-yı Çün ü
dürlü zıyer

→. **dürlü:**
Mesnevi 40/ 37
Türlü, çeşitli.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüne söz-ile dem-
sâz

→. **dürlü:**
Mesnevi 47/ 7
Türlü, çeşitli.

Bezemiş dürlü çiçek mürğzârı /
Kılır her yağadan yüz mürğ
zârı

→. **dürlü:**
Mesnevi 48/ 35
Türlü, çeşitli.

İki dürlü kiremitle ser-â-ser /
Yapılmışdı biri nukre biri zer

→. **dürlü:**
Mesnevi 50/ 21
Türlü, çeşitli.

Bu çerh edvârı ider çok dürlü
destân / Düriş sen dağı düz
bir hūb destân

→. **dürlü:**
Mesnevi 51/ 94
Türlü, çeşitli.

Bulup şahrâda bir hoş
mürğzârı / İderdi anda dürlü
mürğ zârı

→. **dürlü:**
Mesnevi 56/ 84
Türlü, çeşitli.

Bu nazm-ıla cevab itdi aņa
râhıb / Ki düşdi göñline dürlü
'acāyib

→. **dürlü:**
Mesnevi 58
/9
Türlü, çeşitli.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlām / Bize itgil bugün birini
i'lām

→. **dürlü:**
Mesnevi 58/ 97
Türlü, çeşitli.

Hezârân dürlü hıjleyle kaçâdan
/ Kimesne kırtaramaz cân
belâdan

dürrâce: Eti gevrek, keklik
cinsinden bir kuş.

→. **dürrāce:**

Mesnevi 13/ 20

Eti gevrek, keklik

cinsinden bir kuş.

Ƙoyına olmış-ıdı gürg dem-sāz
/ İdemez-ıdı dürrāce sitem bāz

dürr-i dil-āvız: Gönlü hoş eden
inci.

→. **dürr-i dil-āvız:**

Mesnevi 14/ 58

Gönlü hoş eden inci.

Gülün tācı nite kim tāc-ı pervız
/ Muraşşa' eylemiş dürr-i dil-
āvız

dürr-i 'ummān: Okyanus incisi.

→. **dürr-i 'ummān:**

Mesnevi 14/ 78

Okyanus incisi.

Lebinün çşmesine āb-ı
hayvān / Ciger-teşne-y-ıdı
hem dürr-i 'ummān

dürüst: Doğru, düzgün,
sağlam.

→. **dürüst:**

Gazel 6/ 5

Doğru, düzgün, sağlam.

Bir tön durur muḥālifünün
boyına kim dürüst / Ki ol
kılıcuñ boyına ber-ā-ber
bürjdedür

→. **dürüst:**

Mesnevi 3/ 59

Doğru, düzgün, sağlam.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ için döner durmaz
bu nā-çār

→. **dürüst:**

Mesnevi 7

/8

Doğru, düzgün, sağlam.

Ferjüdün disem u Dahḥāk-i šāñj
/ Dürüst ü rāst gelmez bir
me'āñj

→. **dürüst:**

Mesnevi 56/ 2

Doğru, düzgün, sağlam.

Çün irdi şāha ol te'ıyd-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azımet

dürüst ol-: Doğru, dürüst
olmak.

→. **dürüst ol-:**

Mesnevi 3/ 59

Doğru, dürüst olmak.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ için döner durmaz
bu nā-çār

düş: Düş, hayal.

→. **düş:-de**

Gazel 14/ 1

Düş, hayal.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistānum benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyḥānum
benüm

→. **düş:-de**

Gazel 14/ 3

Düş, hayal.

Düşde gördüğümde olmadum
hemjn 'āşık buña / Kim
ezeldendür bununla 'ahd u
peymānum benüm

→. **düş:-de**

Mesnevi 14/ 49

Düş, hayal.

Uyur u düşde görür bir gülistān
/ Gül-i ter tölü ser-sebz büstān

→. **düş:-de**

Mesnevi 14/ 109

Düş, hayal.

Didiler düşde ne gördün ḥabar
vir / Anı tac'bir eylesün
mu'abbir

→. **düş:-de**

Mesnevi 14/ 111

Düş, hayal.

Didi kim düşde gördüm süret-i
cān / Gerekdür kim ola ol rāz
penhān

→. **düş:-i, -n, -de**

Mesnevi 14/ 89

Düş, hayal.

Düşinde çünkü gördi ol yüzi şāh
/ Be-şad dil 'āşık olup eyledi āh

→. **düş:-üm, -de**

Mesnevi 15/ 15

Düş, hayal.

Düşümde görüp olmağ-ıla 'āşık
/ Gözüm görmedi söz olur mı
şādık

→. **düşde:-de**

Mesnevi 39

/125

Düş, hayal.

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki Ƙaldum ol giceden beri
taña

düş:- Düşmek, sendelemek.

→. **düş:-e**

Gazel 5/ 13

Düşmek, sendelemek.

Düşe lerāze māha ire āfitāba
süz / Bir gez eger ol ikiye
Ƙahruñ ide ḥitāb

→. **düş:-dü, -m**

Gazel 13/ 13

Düşmek, sendelemek.

Lebüh-ile yüzüh fikrine
düşdüm / Zî şîrîn meşreb ü zî
fikret-i hûb

→. düş-:-er, -di
Mesnevi 13/ 46
Düşmek, sendelemek.

Harîri çün kalemle iderdi tahrîr
/ Gönüller şekline düşerdi
zencîr

→. düş-:-er, -di
Mesnevi 14/ 16
Düşmek, sendelemek.

Mugannî çün düzerdi nağme-i
'üd / Düşerdi sūza cânlar şöyle
kim 'üd

→. düş-:-mez
Mesnevi 23/ 6
Düşmek, sendelemek.

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hâle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. düş-:-dû, -r
Mesnevi 27/ 4
Düşmek, sendelemek.

Neçün dil-tengsin eyle ki gönce
/ Cihân-içün ne düşdüh bunca
rence

→. düş-:-er, -di
Mesnevi 31/ 23
Düşmek, sendelemek.

Düşerdi tağa taşa eyle ki
Ferhâd / İçi taşu yanup iderdi
feryâd

→. düş-:-miş
Mesnevi 31/ 6
Düşmek, sendelemek.

Ŧonunu gül gibi ol dem eyledi
çâk / Ki düşmiş-idi bir işe
haşar-nâk

→. düş-:-medin
Mesnevi 35/ 102
Düşmek, sendelemek.

Erimesin irer mi nûra kaçre /
Ya düşmedin yoğ olup hâka
zerre

→. düş-:-di
Mesnevi 38/ 12
Düşmek, sendelemek.

Cihânun bî-vefâlığını lâle /
Biliben düşdi elinden piyâle

→. düş-:-di
Mesnevi 38/ 16
Düşmek, sendelemek.

Biliben n'olasın süsen dağı
hem / Egerçi deh-zübândur
düşdi ebkem

→. düş-:-miş, -di
Mesnevi 46/ 265
Düşmek, sendelemek.

Şehüh 'ışkına düşmişdi veljkin
/ Degüldi ittîşâl evvâca
mümkîn

→. düş-:-icek
Mesnevi 51/ 98
Düşmek, sendelemek.

Ŧalur mı gîşide şabr-ıla ârâm /
Gönüle düşicek zülf-i dil-ârâm

→. düş-:-di
Mesnevi 53/ 103
Düşmek, sendelemek.

Hemân-dem düşdi dîv olup
nigün-ser / Kılıçla bir dağı urdı
anı dilâver

→. düş-:-iben
Mesnevi 54/ 23
Düşmek, sendelemek.

Düşiben nâra itdi gendüyi nûr
/ Heyûlî külhânından düşdi pes
dûr

→. düş-:-di
Mesnevi 56/ 84
Düşmek, sendelemek.

Bu nazm-ıla cevap itdi ana
râhib / Ki düşdi gönline dürlü
'acâyib

→. düş-:-iben
Mesnevi 58/ 127
Düşmek, sendelemek.

İçine düşiben dil-dâr derdi / Bu
ş'ri okıyup nâle iderdi

→. düş-:-se
Mesnevi 58/ 87
Düşmek, sendelemek.

Yir-idi nâr öjine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anıydı gâbgâb

→. düş-:-dû, -r
Mesnevi 60/ 23
Düşmek, sendelemek.

Gehî sen ejdehâ kâmina
düşdüh / Gehî dîvüh belâsına
ulaşdüh

düşine gir-: Rüyasına girmek.

→. düşine gir-:-se
Mesnevi 58/ 108
Rüyasına girmek.

Olurdi piç-piç ol resme kim
mâr / Gice girse düşine zülf-i
dil-dâr

düşmen: Düşman.

→. düşmen:-ler, -üh
Gazel 4/ 7
Düşman.

Odını düşmenlerüh yardı okuñ
demreni / İtdi kılıcuñ odı hâsm
yüregin kebâb

→. **düşmen:-i**

Mesnevi 39/ 142
Düşman.

Ya anı düstlara ideler behr / Ya
anuñla kılalar düşmeni qahr

→. **düşmen:**

Mesnevi 51/ 45
Düşman.

Eger ben döner olursam zî
düşmen / Belâ hüd dilemez
dönmeği benden

→. **düşmen:**

Mesnevi 53/ 21
Düşman.

Qavî düşmen durur bed-kâr bu
dîv / Melâyikle diler kim eyleye
rîv

düşmen ol:-

→. **düşmen ol:-:di**

Mesnevi 58/ 49
Düşman olmak.

Hemân-dem oldı deryâ şâha
düşmen / Hemîñ sâ'at zırîh
geydi vü cevşen

düşmen-şikâr it:- Düşman
avlayan olmasını sağlamak.

→. **düşmen-şikâr it:-:e**

Gazel 7/ 4
*Düşman avlayan olmasını
sağlamak.*

Ṭāvūs-ı rûz niçe ki ura celve
ser-şadin / Hâk çetrünj
hümâsını düşmen-şikâr ide

düşvâr: Güç, müşkül, zor.

→. **düşvâr:**

Mesnevi 49/ 19
Güç, müşkül, zor.

Ne vaqtın ki ola bir iş saña
düşvâr / Bu üçden oda ço ol
demde bir târ

düşvâr ol:- Zor, güç, sıkıntılı
olmak.

→. **düşvâr ol:-:a**

Mesnevi 48/ 102
Zor, güç, sıkıntılı olmak.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu kamu didüğün
düşvâr ola sehl

düz: Yalın, sade, süssüz.

→. **düz:**

Mesnevi 50/ 22
Yalın, sade, süssüz.

Bu çerh edvârı ider çok dürlü
destân / Dürüş sen dañı düz
bir hûb destân

düz:- Hazırlamak, dizmek.

→. **düz:-:er**

Mesnevi 3/ 28
Hazırlamak, dizmek.

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tâb / Düzer ol bir sırekden
şehd ü cüllâb

→. **düz:-:er**

Mesnevi 3/ 27
Hazırlamak, dizmek.

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tâb / Düzer ol bir sırekden
şehd ü cüllâb

→. **düz:-:di, -y, -se**

Mesnevi 1/ 33
Hazırlamak, dizmek.

Ger ol biş genc düzdiyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **düz:-:di**

Mesnevi 2/ 7
Hazırlamak, dizmek.

'Uqûl-ıla nüfûsı düzdi evvel /
Pes andan oldı mücmeller
mufaşşal

→. **düz:-:di**

Mesnevi 2/ 44
Hazırlamak, dizmek.

Çü insân şeklinün naqşını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **düz:-:er**

Mesnevi 2/ 45
Hazırlamak, dizmek.

Yüzün gülzârını çün kim düzer
ol / Anı gözleri nergisden
yazar ol

→. **düz:-:e, -sin**

Mesnevi 11/ 25
Hazırlamak, dizmek.

Bizüm-çün düzesin bir hûb
defter / Ki ola ma'ñj vü lafzı şîr
ü şekker

→. **düz:-:e, -sin**

Mesnevi 11/ 31
Hazırlamak, dizmek.

Düzesin şöyle bir 'Azra vü
Vâmîk / Ki ide âb-ı ruñ 'Azra vü
Vâmîk

→. **düz:-:er, -ler**

Mesnevi 14/ 56
Hazırlamak, dizmek.

İder her şâhda yüz mürğ
pervâz / Düzerler perde-i
'ankâda âğâz

→. **düz:-:er, -di**

Mesnevi 39/ 14
Hazırlamak, dizmek.

Perîñün görmedin naqşın
yazardı / Kalemle şekl-i Mâni'yi
düzerdi

→. **düz:-er, -di**
Mesnevi 39/ 22
Hazırlamak, dizmek.

Çalemlle nakşını anuñ yazardı /
Nicedür şüret ü şeklin düzerdi

→. **düz:-iben**
Mesnevi 40/ 13
Hazırlamak, dizmek.

Hezâr âvâz ider düziben sâz /
Ki gül vaqtında ola lâleyle dem-
sâz

düzet:- Tanzim etmek, tertip
etmek.

→. **düzet:-di**
Mesnevi 2/ 9
Tanzim etmek, tertip
etmek.

Çokuz eyvân düzetdi vü yidi
şem' / Fürüzân itdi tâ rüşen
ola cem'

→. **düzet:-di**
Mesnevi 2/ 27
Tanzim etmek, tertip
etmek.

Ol ikiden düzetdi bu vücûdı /
Ki anı bilüp aña kıılır sücûdı

→. **düzet:-di**
Mesnevi 2/ 49
Tanzim etmek, tertip
etmek.

Çad u çâlî düzetdi eyle ki lâle /
Çodı üstine sünbülden gülâle

→. **düzet:-dü, -m**
Mesnevi 10/ 87
Tanzim etmek, tertip
etmek.

Düzetdüm 'ışk-ıla bu dâsitâni /
Ki ider çarç-ı çayâ biñ gül-
sitâni

düzil:- Yapılmak, tertip, tanzim
olunmak, hazırlanmak.

→. **düzil:-üp**
Mesnevi 3/ 50
Yapılmak, tertip, tanzim
olunmak, hazırlanmak.

Bunı gör âb u çâk ü âteş ü bâd
/ Düzilüp oldı bu insâna
bünyâd

→. **düzil:-di**
Mesnevi 46/ 54
Yapılmak, tertip, tanzim
olunmak, hazırlanmak.

Eyerleri muraşşâ' cümle rengin
/ Bu resm-ile düzildi aña âyin

→. **düzil:-ip**
Mesnevi 56/ 35
Yapılmak, tertip, tanzim
olunmak, hazırlanmak.

Nireden düzilip durur bu tertîb
/ Ne vaqtin cem' olmışdur bu
terkiyb

E)

e'âdj: Düşmanlar.

→. **e'âdj:**
Mesnevi 1/ 73
Düşmanlar.

Helâk olsun kılıcında e'âdj /
Oda yansun aña olan mu'âdj

→. **e'âdj:**
Mesnevi 5/ 18
Düşmanlar.

Çılıcına anuñ arslan zebündür /
E'âdj heybetinden ser-
nügündür

→. **e'âdj:**
Mesnevi 9/ 3
Düşmanlar.

E'âdj bende hem kişver-
güşâdur / Ümîd-i 'âlem ü zıll-ı
Çüdâ'dur

ebed: Ebedi, sonsuz.

→. **ebed:**
Mesnevi 4/ 1
Ebedi, sonsuz.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
câvidân şâh

→. **ebed:**
Mesnevi 5/ 25
Ebedi, sonsuz.

Birisi oldı 'arabdan tâ ebed
mâh / Birisi oldı 'acemden
câvidân şâh

→. **ebed:-dür**
Mesnevi 11/ 10
Ebedi, sonsuz.

Çihân-gır ü çihân-dâr u çihân-
bağş / Ki ezelden tâ ebeddür
taht aña bağş

ebkem: Dilsiz, konuşamayan.

→. **ebkem:**
Mesnevi 38/ 16
Dilsiz, konuşamayan.

Biliben n'olasın süsen dağı
hem / Egerçi deh-zübândur
düşdi ebkem

ebkem ol:- Dilsiz olmak,
konuşmamak.

→. **ebkem ol:-a**
Mesnevi 30/ 6
Dilsiz olmak,
konuşmamak.

Senüñ gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

ebr: Bulut.

→. **ebr:**
Mesnevi 9/ 13
Bulut.

Anuñ cūd u hayāsıyla ebr her dem / Eriyiben ider yir yüzini nem

→. **ebr:**
Mesnevi 47/ 5
Bulut.

Çemen ferşine dökmiş ebr lülū / 'Abjr ü 'anber olmuş bāğ tolu

→. **ebr:-i, -n, -den**
Mesnevi 53/ 57
Bulut.

Kemān ebrinden eyle ki ebr-i nışān / İdeler oķı dıv üsdine bārān

→. **ebr:**
Mesnevi 58/120
Bulut.

Öñine gelicek ol yüzi gülzār / İderdi ebr gibi girye vū zār

ebr-i nışān: Nisan bulutu.

→. **ebr-i nışān:**
Mesnevi 51/ 52
Nisan bulutu;Bol yağmur getiren bulut.

Sipāh ardınca anun nālān u giryān / Kāmu yaş döküp eyle ki ebr-i nışān

→. **ebr-i nışān:**
Mesnevi 53/ 57
Nisan bulutu;Bol yağmur getiren bulut.

Kemān ebrinden eyle ki ebr-i nışān / İdeler oķı dıv üsdine bārān

ebr-i nışān ol-:

→. **ebr-i nışān ol-: -isar, -sın**
Mesnevi 48/ 81

Nisan yağmurları gibi olmak. II Çok ağlamak.

Olıarsın nite kim ebr-i nışān / Tağa taşa düşüp nālān u giryān

ebrişim: Bükülmüş ipekten iplik.

→. **ebrişim:**
Mesnevi 60/ 115
Bükülmüş ipekten iplik.

Metā'ı ebrişim müşg-i Hıttā'dur / Dağı yire anı benzetmek hāttādur

ebrü: Kaş.

→. **ebrü:**
Mesnevi 7/ 14
Kaş.

'acab dutup didi kim i kemān-kaç / Gerek ebrü şıfat pişāniye had

→. **ebru:**
Mesnevi 7/ 20
Kaş.

Bu cārj kim didi andan beher-rü / Ki ol çeşm-i cihāndur u ben ebru

→. **ebrü:**
Mesnevi 14/ 75
Kaş.

'aceb mihrāb-ıdı alnında ebrü / Ki imām-ıdı orada iki cādū

→. **ebrü:**
Mesnevi 46/ 113
Kaş.

Hilālı görse dirdi uş ol ebrü / Güneşe baksa dirdi kim uş ol rü

ebu-cehl: Asıl adı Ömer olup Hz. Muhammed'e düşmanlığıyla meşhurdur;

"Bedir Gazası"nda öldürülmüştür.

→. **ebū-cehl:**
Mesnevi 3/ 47
Asıl adı Ömer olup Hz. Muhammed'e düşmanlığıyla meşhurdur; "Bedir Gazası"nda öldürülmüştür.

Anı bakup görimeđi Ebū-cehl / Ki anı görmege degüldi gözi ehl

→. **ebū-cehl:**
Mesnevi 4
/49

Asıl adı Ömer olup Hz. Muhammed'e düşmanlığıyla meşhurdur; "Bedir Gazası"nda öldürülmüştür.

Anı bakup görimeđi Ebū-cehl / Ki anı görmege degüldi gözi ehl

ebvāb-ı cennāt: Cennetlerin kapısı.

→. **ebvāb-ı cennāt:**
Mesnevi 40/ 33
Cennetlerin kapısı.

Kime açılır ol ebvāb-ı cennāt / Aña açılır ki ola ehl-i hayrāt

ecel: Ecel, ölüm.

→. **ecel:**
Mesnevi 38/ 18
Ecel, ölüm.

Egerçi serv kāmudan çeker baş / Ecel havfı gözinden aķıdur yaş

→. **ecel:-den**
Mesnevi 53/ 43
Ecel, ölü.

Ecelden çünki yok taķdım ü te'hır / Ziyān itmez gişkiye tır ü şimşir

ecel sâkısi: Ecel sakisi.

→. **ecel sâkısi:**

Mesnevi 29/ 15
Ecel sakisi. II Azrail.

Ecel sâkısi elinden sâğar-ı mey
/ İçüp ser-mest gitdiler pey-â-
pey

edâ: Naz, işve, cilve.

→. **edâ:-sı**

Mesnevi 58/ 90
Naz, işve, cilve.

Yimiş-idi hemjñ anuñ ğıdâsı /
Kimünğ gider yimiş ile edâsı

edâ ol-: Dile getirmek,
söylemek.

→. **edâ ol-:-duğ, -da**

Mesnevi 49/ 1
Dile getirmek, söylemek.

Edâ olduğda işbu şîr-i nâzük /
İşiden didi kim li'l-lâhi derrük

edeb: Edeb, terbiye.

→. **edeb:**

Mesnevi 60/ 145
Edeb, terbiye.

Hayâ ıla edeb hem cüd u tâcir
/ Degül mümkin ki ola bir yirde
zâhir

edvâr: Devirler, çağlar,
zamanlar.

→. **edvâr:-ı**

Mesnevi 50/ 21
Devirler, çağlar, zamanlar.

Bu çerğ edvârı ider çok dürlü
destân / Dürüş sen dağı düz
bir hûb destân

edyân: Dinler.

→. **edyân:-ı**

Mesnevi 3/ 18
Dinler.

Anuñ şer'î bulıban hağdan
ızhâr / Kamu edyânı nesh
eyledi nâ-çâr

efî: Engerek yılanı.

→. **efî:-y, -e**

Mesnevi 51/ 58
Engerek yılanı.

Zümürüd-gün kılcı ol dil-âver
/ Çekiben oldı efîye ber-â-ber

efkâr: Düşünceler.

→. **efkâr:-ı**

Mesnevi 43/ 58
Düşünceler.

Nedür başuñda bu sevdâ-yı
bâtil / Başuñdan it yavuz efkârı
zâyil

→. **efkâr:-ı**

Mesnevi 56/ 28
Düşünceler.

Girüp deyre görür bir pîr râhib
/ Zamîri rüşen ü efkârı şâyib

eflâk: Felekler, gökler.

→. **eflâk:-ı**

Mesnevi 2/ 11
Felekler, gökler.

Çün itdi encümle eflâki
müretteb / Vücüdün âdemüñ
kıldı mürekkeb

→. **eflâk:-ı**

Mesnevi 3/ 35
Felekler, gökler.

Yiri sâkin ider eflâki gerdân /
'Uğul işinde anuñ zâr u hayrân

→. **eflâk:**

Mesnevi 10/ 18
Felekler, gökler.

Ne 'ışk oldı aralarında zâhir /
Olardan toğdı eflâk u 'anâşır

→. **eflâk:**

Mesnevi 42/ 21
Felekler, gökler.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflâk /
Buni şaldı zevâle itmedi bāk

→. **eflâk:**

Mesnevi 47/ 31
Felekler, gökler.

Niçe sultânları gerdende eflâk
/ Yire urıban ider to'ma-i ğāk

→. **eflâk:**

Mesnevi 47/ 58
Felekler, gökler.

Yidürür ağladur Dağhâki mâra
/ Budur eflâk işi anı ne çâra

efrâsiyâb: Büyük
İskender'den evvel yaşamış ve
Keyhüsrev tarafından
öldürülmüş olan
Maveraünnehir Kralı Turan'lı
bir yiğit, Alp Er Tunga.

→. **efrâsiyâb:**

Mesnevi 47/ 36
*Büyük İskender'den evvel
yaşamış ve Keyhüsrev
tarafından öldürülmüş olan
Maveraünnehir Kralı Turan'lı
bir yiğit, Alp Er Tunga.*

Çanı Rüstem çanı Sâm u ya
Gürşâsb / Çanı Efrâsiyâb u çanı
Küştasb

→. **efrâsiyâb:-ı**

Mesnevi 47/ 48
*Büyük İskender'den evvel
yaşamış ve Keyhüsrev
tarafından öldürülmüş olan*

*Maveraünnehir Kralı Turan'lı
bir yiğit, Alp Er Tunga.*

Bu gerdün ya'nı gerdän äsiyâbı
/ Nice öğitdi gör Efrâsiyâb'ı

ef'rijdün: Cemşid soyundan,
anlayışlı ve zekasıyla meşhur
olan bir İran hükümdarı.

→. **ef'rijdün:**
Mesnevi 5/ 12
*Cemşid soyundan,
anlayışlı ve zekasıyla meşhur
olan bir İran hükümdarı.*

Çamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Hacı râyından
Ef'rijdün u Hüşeng

efsâne: Asılsız rivayet,
gerçekliği kanıtlanmamış şey,
söylenti.

→. **efsâne:-dür**
Mesnevi 11/ 37
*Asılsız rivayet, gerçekliği
kanıtlanmamış şey, söylenti.*

Köhün efsânedür Destân-ı
Hüsrev / Aduma tâze itgil
sikke-i nev

efser: Padişah tacı.

→. **efser:**
Mesnevi 60/ 21
Padişah tacı.

Nigün gitdi elünden başdan
efser / Çanı taht u çanı baht i
dil-âver

efser ol-: Padişah tacı olmak.

→. **efser ol-:-dı**
Mesnevi 39/ 136
Padişah tacı olmak.

Melik bağısladı aña dürr ü
gevher / Ki oldı ğarç-ı gevher
şöyle ki efser

efsün it-: Büyülemek.

→. **efsün it-:-se**
Mesnevi 14/ 87
*Büyülemek. || Etkisi,
hükümü altına almak.*

Gözi ol cādū-y-ıdı ki itse efsün
/ İderdi cānı vālih 'aklı mecnün

→. **efsün it-:-di**
Mesnevi 44/ 21
*Büyülemek. || Etkisi,
hükümü altına almak.*

Anuñ cādū göziyçün ki itdi
efsün / Melāyik 'aklını ki
eyleye mecnün

efzün: Çok fazla, ziyade.

→. **efzün:**
Mesnevi 3/ 58
Çok fazla, ziyade.

Ki oldı çamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözinde efzün ne
kāst

→. **efzün:**
Mesnevi 53/ 98
Çok fazla, ziyade.

Melik ādam boyında dıv-i
mel'un / Mināre kāmēt-idi
belki efzün

eğāñj: Şarkı, türkü.

→. **eğāñj:**
Mesnevi 47/ 21
Şarkı, türkü.

İdüp sâz erğanūnda hoş eġāñj
/ Elüme şun şarâb-ı erġavāñj

→. **eğāñj:**
Mesnevi 52/ 4
Şarkı, türkü.

Ne olur 'andelibün armaġanı /
Güle karşı nüvâ vü hoş eġāñj

eger: "Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

→. **eger:**
Gazel 1/ 14
*"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.*

Bir kaçre 'afv şuyı ıla mahv olur
tamām / 'iştānumuz eger çolu
olursa baħr u ber

→. **eger:**
Gazel 5/ 14
*"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.*

Düşe lerāze māha ire āfitāba
süz / Bir gez eger ol ikiye
çahruñ ide hıñtāb

→. **eger:**
Gazel 10
/3
*"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.*

Eger cānāna irişmek dilersen
terk-i cān eyle / Ki bu 'ışk işi bir
işdür kim ol bñ-terk-i cān olmaz

→. **eger:**
Gazel 17/ 3
*"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.*

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdüğüm
belāya ola-y-ıdı mübtelā

→. **eger:**
Mesnevi 2/ 37
*"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.*

Eger hürşide ta'na ura huffāş /
Gözi ider bu rüsvālıġı aña fāş

→. **eger:**
Mesnevi 3/ 19
*"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.*

Eger cinn ü eger ins ü

melekdür / Bu söz-ile cihânı
kıldılar pür

→. eger:
Mesnevi 3/ 99
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger ki Cebre'îl-idi delîli /
Giderken yolda kodı Cebre'îl'i

→. eger:
Mesnevi 5/ 33
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Nigjından eger bir nakş ala
mûm / Hıta'ya ire fermâni
nedür Rûm

→. eger:
Mesnevi 10/ 53
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger 'ışk olmasaydı kehrübâda
/ Heves ide midi kâha ziyâde

→. eger:
Mesnevi 11/ 71
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger bunda hatâ bulinsa yâ
sehv / Şavâb oldur kim ideler
anı 'afv

→. eger:
Mesnevi 11/ 73
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger micmerden ire bûy-ı
lâden / Koya luţf ehli anuñ
üstine dâmen

→. eger:
Mesnevi 20/ 7
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger mülk ü eger tâc u eger
taht / Eger mâl ü eger genc ü
eger baht

→. eger:
Mesnevi 20
/8
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger mülk ü eger tâc u eger
taht / Eger mâl ü eger genc ü
eger baht

→. eger:
Mesnevi 35
/99
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nür / Tabîb ister mi gişi olmasa
rencür

→. eger:
Mesnevi 35/ 123
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger pendî işidür-ise 'âşık / Ola
mı 'ışk da 'vîsinde şâdık

→. eger:
Mesnevi 39/ 104
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Begendi ol metâ'umı ser-â-ser
/ Eger dîbâ-yi Çîn ü müşğ ü
'anber

→. eger:
Mesnevi 39/ 114
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Nedür dîba-yı Çîn ü yâ hod
atlas / Eger zer-beft ola vü yâ
muţavves

→. eger:
Mesnevi 39/ 115
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger gül-bergden tön idesin
sen / Ola nâzûk tenünj âzerde
andan

→. eger:
Mesnevi 40/ 36
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Gerekdür şarf idesin mâli li'l-
lah / Eger işitdün-ise akırızu'l-
lah

→. eger:
Mesnevi 41/ 27
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger olur-ısañ sen baña hem-
râh / 'inâyetle işi bitüre Allah

→. eger:
Mesnevi 41/ 75
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger dîv ola vü ger ejdehâ hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. eger:
Mesnevi 41/ 77
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger 'ışkında 'âşık ola şâdık /
Gözine tar görünmeye mezâyık

→. eger:
Mesnevi 41/ 97
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger haqdan olur-ısa 'inâyet /
Varavuz maqşada sağ u
selâmet

→. eger:
Mesnevi 41/ 109
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger 'ahd eyler-ısañ eyleme
cehd / Ki senden olmaya
ayruksı ol 'ahd

→. eger:
Mesnevi 43/ 71

"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger tağa ağarsa anı eridür /
Veger deryâya irişe kurudur

→. eger:
Mesnevi 43/ 98
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Felekde itmeyeler mâhı nâzil /
Eger kaç' itmez olursa menâzil

→. eger:
Mesnevi 43
/107
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger dür itmese terk-i diyârı /
Ola mı şim sâ'idler sivârı

→. eger:
Mesnevi 43/ 109
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger hoşnûd ola 'anber yirine /
Ola mı hûblara 'anberîne

→. eger:
Mesnevi 44/ 31
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger virmezse başa şâh destür
/ İderem bu tenümden başımı
dür

→. eger:
Mesnevi 45/ 17
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger ol râz saña keşf olına / Ne
müşkîl varsa gönülde biline

→. eger:
Mesnevi 46/ 37
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger Mecnûn ola 'âşık ya
Ferhâd / Bu resme sözi kimse
itmedi yâd

→. eger:
Mesnevi 46/ 299
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger hüsün diyem mâh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

→. eger:
Mesnevi 49/ 7
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger şüret dir-iseñ nûr-ı cânsın
/ Veger şiret diyem hûr-ı
cinânsın

→. eger:
Mesnevi 51/ 11
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger ide kişi bunda güzâre /
Bult gibi ola ol pâre pâre

→. eger:
Mesnevi 51/ 45
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger ben döner olursam zî
düşmen / Belâ hüd dilemez
dönmeği benden

→. eger:
Mesnevi 51/ 99
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger at u er olmasaydı 'âciz /
Orada eglenmez-idi şâh hergiz

→. eger:
Mesnevi 52/ 31
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Eger rübâh ise bî-şek olur şir /
Gözine çöpce gelmez tîr ü
şimşîr

→. eger:
Mesnevi 53/ 34
"Eğer, şayet"
anlamlarındaki şart edatı.

Kimesne olamaz anuñla hem-
ceng / Eger küh ola vü yâ âhen
ü seng

egerçi: Eğer ki, gerçi, doğrusu.

→. egerçi:
Gazel 11/ 1
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi niş olmışdur gözüme
hâb-ı nüşinüm / Bu müşkil kim
gam u derdüm bilimez serv-i
şimşinüm

→. egerçi:
Gazel 11/ 11
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi kışsa-i Ferhâd beş dil-
süzdür ammâ / Dañı süziş virür
câna benüm elfâz-ı şirînüm

→. egerçi:
Gazel 12/ 1
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi var aramızda ferâşîh /
Türür 'ışkuñ gönülde şöyle
râşîh

→. egerçi:
Mesnevi 1/ 77
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi la'net itmek kimseye
yok / Anuñ bed-hâhın la'net
gerek çok

→. egerçi:
Mesnevi 10/ 45
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi kim gönül sultân-ı
cândur / Fidâ it 'ışka anı kim
cân-ı cândur

→. egerçi:
Mesnevi 18/ 25
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi sen ölürsün evvel âhır /
Yakılıban gül-âb olursın âhır

→. egerçi:
Mesnevi 23/ 15
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi derd-ile zâr u nizâram /
Bu kamu derd-ile hem şabr
iderem

→. egerçi:
Mesnevi 35/ 7
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi mihrübân olur bürâder /
Velj ol resm-ile degül ki mâder

→. egerçi:
Mesnevi 35/ 9
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi dâyenün mihri olur çok
/ Veljkin ananundur andan
artuk

→. egerçi:
Mesnevi 35/ 87
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi hûb durur cümle bu
hây / Benüm görlüm birine
eylemez meyl

→. egerçi:
Mesnevi 38/ 16
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Biliben n'olasın sūsen daħı
hem / Egerçi deh-zübândur
düşdi ebkem

→. egerçi:
Mesnevi 38/ 17
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi serv kâ mudan çeker baş
/ Ecel havfı gözinden akıdur
yaş

→. egerçi:
Mesnevi 39/ 47
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi lâlede var (gül) gibi rûy /
Veljkin gül gibi yok lâlede bûy

→. egerçi:
Mesnevi 39/ 49
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi kim ruṭab şirindür ü ter
/ Bulınmaz anda ṭa'm-ı zevk-i
şekker

→. egerçi:
Mesnevi 43/ 45
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi ayrıksı olmaz hiç takdîr
/ Velj vâcib durur gişiyê tedbjr

→. egerçi:
Mesnevi 44/ 5
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi kim mezâhir görünür çok
/ Bu zâhir kim var oldur daħılar
yok

→. egerçi:
Mesnevi 46/ 15
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi 'ömr durur cām-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan ḳan
içer

→. egerçi:
Mesnevi 48/ 113
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi 'ışk yolu müşkil olur /
Velj bu yola varan kâmil olur

→. egerçi:
Mesnevi 51/ 83
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi luṭf hoş durur veljkin /
Siyâsetsüz olamaz fitne sâkin

→. egerçi:
Mesnevi 58/ 11
Eğer ki, gerçi, doğrusu.

Egerçi 'ışk derd ü ḡuşsa olur /
Veljkin ḡuşşası boş kışsa olur

egin: Sirt, arka.

→. egin:-i, -n, -de
Mesnevi 53/ 9
Sirt, arka.

Elinde tiğ-i zer egninde cevşen
/ Giderdi zulmeti ḥâki itdi
rüşen

eglen-: Oyalanmak, vakit
geçirmek.

→. eglen-:-mez, -i, -di
Mesnevi 51/ 100
*Oyalanmak, vakit
geçirmek.*

Eger at u er olmasaydı 'âciz /
Orada eglenmez-idi şâh hergiz

ehl: Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.

→. ehl:
Mesnevi 3/ 48
*Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.*

Anı bakup görimeci Ebû-cehl /
Ki anı görmege degüldi gözi
ehl

→. ehl:-i, -dür
Mesnevi 7/ 6
*Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.*

Ana lâyık ki virildi hilâfet / Ki
inşâf ehlidür ü 'âkl u râfet

→. ehl:-i
Mesnevi 10/ 12
*Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.*

Giderme 'ışkı cānıñdan i 'âkil /
Ki 'âkl ehli olur 'ışk-ıla kâmil

→. **ehl:-i, -n, -e**
Mesnevi 10/ 28
*Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.*

Çul ölçül 'ışka kim endişe budur
/ Şafâ ehline kamu pişe budur

→. **ehl:-i**
Mesnevi 11/ 74
*Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.*

Eger micmerden ire büy-ı
lâden / Kıya luğf ehli anuñ
üstine dâmen

→. **ehl:-i, -y, -le**
Mesnevi 13/ 54
*Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.*

Hüner olmuşdı vü 'ilm anı pişe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemişe

→. **ehl:-i, -n, -e**
Mesnevi 14/ 86
*Bir işin ustası, o işte
becerikli kimse.*

Kıyâm idicegez ol serv-kâmet /
Kopardı 'ışk ehline kıyâmet

ehl-i 'akl: Akıl sahipleri,
akıllılar.

→. **ehl-i 'akl:-dan**
Mesnevi 60/ 26
Akıl sahipleri, akıllılar.

Sezâdur ol gişiye âhenin bend
/ Ki ehl-i 'akldan işitmeye pend

ehl-i beyt: Hz. Muhammed'in
yakın akrabası olanlar; ev
halkı, yakın çevre.

→. **ehl-i beyt:-i**
Gazel 3/ 16
Hz. Muhammed'in yakın

*akrabası olanlar; ev halkı,
yakın çevre.*

Olsun selâm anı vü aşhabına
anuñ / Çün ehl-i beyti yâd ide
Ahmedî anı

ehl-i çin: Çinli usta.

→. **ehl-i çin:-e**
Mesnevi 53/ 55
Çinli usta.

İşâret itdi Cemşid ehl-i Çin'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi kıne

ehl-i fâka: Yoksulların,
kimsesizlerin sahibi.

→. **ehl-i fâka:**
Mesnevi 3/ 40
*Yoksulların, kimsesizlerin
sahibi.*

Şikâyet görüp anı nâka / Ki
anuñ sâhibiydi ehl-i fâka

ehl-i feşâhat: Güzel söz
söyleme ustaları.

→. **ehl-i feşâhat:**
Mesnevi 3/ 75
*Güzel söz söyleme
ustaları.*

Kamu 'âciz kalup ehl-i feşâhat
/ Anı öykünene irdi fezâhat

ehl-i hayrât ol-: Hayırlı işler
yapanların ustası olmak.

→. **ehl-i hayrât ol:-a**
Mesnevi 40/ 34
*Hayırlı işler yapanların
ustası olmak. II Hayır sahibi
olmak.*

Kime açılır ol ebvâb-ı cennât /
Anı açılır ki ola ehl-i hayrât

ehl-i hüsn: Güzellik sahibi.

→. **ehl-i hüsn:-üñ**
Mesnevi 39/ 43
Güzellik sahibi.

Didi kim ehl-i hüsnüñ yok
kenârı / Yirüñ her zerrede var
yüz nigârı

ehl-i kemâl: İlim ve fazilet
sahipleri, kâmil insanlar.

→. **ehl-i kemâl:**
Mesnevi 11/ 54
*İlim ve fazilet sahipleri,
kâmil insanlar.*

Söz eyle tuhfе it mülk-i
Hücend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

ehl-i riyâ: İkiyüzlü olan,
riyakar.

→. **ehl-i riyâ:-dur**
Mesnevi 55/ 21
İkiyüzlü olan, riyakar.

Niçe tã at ki ol ehl-i riyâdur /
Sezâsı âteş-ile büriyâdur

ehvâl: Haller, durumlar.

→. **ehvâl:**
Mesnevi 35/ 20
Haller, durumlar.

Dir-idi i dirjgâ kim bu ahvâl /
Getüriser başuma dürlü ehvâl

ejdehâ: Ejderha, büyük yılan.

→. **ejdehâ:**
Mesnevi 41/ 75
Ejderha, büyük yılan.

Eger dıv ola vü ger ejdehâ hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. **ejdehâ:**
Mesnevi 46/ 138
Ejderha, büyük yılan.

Ser-ā-ser mişe durur küh u
deryā / Peleng ü ejdehā vü djv
ü 'ānkā

→. **ejdehā:-dur**
Mesnevi 51/ 21
Ejderha, büyük yılan.

Görinen püşte degül
ejdehādur / Tütün anuş
demidür kim belādur

→. **ejdehā:-y, -i**
Mesnevi 51/ 49
Ejderha, büyük yılan.

Melik qarşular anda ejdehāyı /
Ŧayurmaz 'aşık olan her belayı

→. **ejdehā:-y, -i**
Mesnevi 51/ 61
Ejderha, büyük yılan.

Yed-i beyzā kılıcı ejdehāyı /
Yire soŝdı eyle kim Mūsı 'aŝāyı

→. **ejdehā:-y, -i**
Mesnevi 53/ 3
Ejderha, büyük yılan.

Helāk idiben ol nerr ejdehāyı /
Ki bulmazdı kimesne andan
rehāyı

→. **ejdehā:-dur**
Mesnevi 54/ 8
Ejderha, büyük yılan.

Bu yolu varma dir kim pür-
belādur / Ŧolu yılandur u (nerr)
ejdehādur

→. **ejdehā:-nuş**
Mesnevi 56/ 3
Ejderha, büyük yılan.

Ŧonın şoydurdı ol nerr
ejdehānuŝ / Hem ol 'ifrıt-i djv-i
nā-sezānuŝ

→. **ejdehā:**
Mesnevi 60/ 23
Ejderha, büyük yılan.

Gehı sen ejdehā kāmına
düŝdüŝ / Gehı djvün belāsına
ulaŝduŝ

→. **ejdehā:**
Mesnevi 60/ 105
Ejderha, büyük yılan.

Belāsın ejdehā vü divün aşa /
Didi bir resm-ile kim şaldı şaşa

ejdehā-yı çerh: Göklerin
ejderhası.

→. **ejdehā-yı çerh:**
Mesnevi 13/ 40
Göklerin ejderhası.

Elinde rumŝı çün iderdi piçān /
Olur-ıdı ejdehā-yı çerh bı-cān

ejderhā-yı eflāk: Göklerin
ejderhası.

→. **ejderhā-yı eflāk:**
Mesnevi 7/ 10
Göklerin ejderhası.

Zebün-ıdı yılan altında Dahhāk
/ Zebündur buŝa ejderhā-yı
eflāk

eksi-: Azalmak.

→. **eksi-:-ben**
Mesnevi 3/ 32
Azalmak.

Gehı baŝıŝlar aya rüşnāyı / Geh
eksiben qarardur rüşen ayı

ekvān: Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki dev.

→. **ekvān:**
Mesnevi 53/ 107
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki dev.*

Melik ŝaŝāb Ekvān gāv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide ŝaŝāb-ıla
ceng

el: Bedenin bir uzvu, el.

→. **el:-ümüz, -de**
Gazel 1/ 3
Bedenin bir uzvu, el.

ŝābün-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryā-yı 'afuvdan ki
orada bı-kerān şu var

→. **el:-üş**
Gazel 4/ 3
Bedenin bir uzvu, el.

Gāh elüŝ feyzi-le hāk muraşşa'
bisāt / Gāh yoluş tozı-la çerh
mu'anber niķāb

→. **el:-i, -n, -de**
Mesnevi 3/ 45
Bedenin bir uzvu, el.

Elinde seng-i rıze itdüŝi tehliş /
Anuş i'cāzına yitmez mi tafzıl

→. **el:-i, -n, -de**
Mesnevi 3/ 20
Bedenin bir uzvu, el.

Anuş ŝoŝusunuŝ 'üdiyla yanar /
Elinde la'lenün bu la'l-i micmer

→. **el:-i, -n, -de**
Mesnevi 4/ 32
Bedenin bir uzvu, el.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzih /
Elinde seng-i rıze kıldı tesbih

→. **el:-e**
Mesnevi 11/ 58
Bedenin bir uzvu, el.

Kalem bigi ol zemān meşyen
'alā'r-rās / Ele aldum sözünŝ
dürriyçün elmās

→. **el:-i**
Mesnevi 13/ 51
Bedenin bir uzvu, el.

Eli baħr-ıdı hem kân seħâda /
Zamiri âfitâb-ıdı ziyâda

→. el:-i, -n, -de

Mesnevi 13/ 39

Bedenin bir uzvu, el.

Elinde rumhı çün iderdi piçân /
Olur-ıdı ejdehâ-yı çerh bj-cân

→. el:i, -n, -e

Mesnevi 13

/41

Bedenin bir uzvu, el.

Eline kılıç alsa olmadın zarb /
Olurdı berķ-ı sūzân şark-ıla
ğarb

→. el:-i, -n, -de

Mesnevi 21/ 2

Bedenin bir uzvu, el.

Anuñ ardınca irişü geldi lâle /
Elinde la'lden dutmuş piyâle

→. el:-üm, -den

Mesnevi 23/ 6

Bedenin bir uzvu, el.

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hâle /
Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. elinden:-i, -n, -den

Mesnevi 29/ 15

Bedenin bir uzvu, el.

Ecel sākşi elinden sāğar-ı mey /
İçüp ser-mest gitdiler pey-â-
pey

→. el:-i, -n, -de

Mesnevi 35/ 54

Bedenin bir uzvu, el.

Ne lâle-çehreler kim oldılar
cem' / Elinde her birinüñ
'üddan şem'

→. el:-i, -n, -i

Mesnevi 35/ 23

Bedenin bir uzvu, el.

Gehi atanuñ elini öperdi / Geh
ana ayağına yüz sürerdi

→. el:-ler, -de

Mesnevi 35/ 58

Bedenin bir uzvu, el.

Şebistân cennetiydi hūbları
hūr / Kadeh ellerde nūr-ıdı
'alā'nūr

→. el:-i, -n, -den

Mesnevi 38/ 12

Bedenin bir uzvu, el.

Cihānuñ bj-vefālığını lâle /
Biliben düşdi elinden piyâle

→. el:-ü, -ñ, -de

Mesnevi 38/ 25

Bedenin bir uzvu, el.

Elüñde cām-ı mey qarşuñda
sākji / Zehj reyhân-ı rüh u 'ömr-
i bākji

→. el:-den

Mesnevi 40/ 20

Bedenin bir uzvu, el.

Benefşe gibi nedür ser-girāñi /
Alıp nergis gibi elden nüş id anı

→. el:-üm, -de

Mesnevi 44/ 33

Bedenin bir uzvu, el.

Elümde başum u uş tığ ü
hāñcer / Sözüñ bu kim didüm
saña i māder

→. el:-üñ, -e

Mesnevi 45/ 1

Bedenin bir uzvu, el.

Elüñe çengüñi al i nüvâ-sâz /
Nüvāñi eylegil 'uşşāka dem-sâz

→. eli-y-ile:-i, -y, -ile

Mesnevi 46

/177

Bedenin bir uzvu, el.

Eli-y-ile saçıçak başına şu /
Kamer üstine dökilürdi lülü

→. elinden:-i, -n, -den

Mesnevi 46/ 84

Bedenin bir uzvu, el.

Melik anasının hālını gördi /
Elin göñül elinden başa urdı

→. elüme:-üm, -e

Mesnevi 47/ 22

Bedenin bir uzvu, el.

İdüp sâz erğanūnda hoş eğāñi
/ Elüme şun şarâb-ı erğavāñi

→. el:-ü, -ñ, -i

Mesnevi 49/ 9

Bedenin bir uzvu, el.

Elüñi şun başa peymān kılalum
/ Er ile kız iki qardeş olalum

→. el:-i, -n, -de

Mesnevi 50/ 17

Bedenin bir uzvu, el.

Dutarken lâle elinde sāğar-ı
mey / Bu 'ömrü virme yile şöle
kim ney

→. elin:-i, -n

Mesnevi 51

/53

Bedenin bir uzvu, el.

Elin urdı kemāna ol zamān şāh
/ Diyeñdün ki irdi kavsuñ
burcına māh

→. el:-i, -n, -de

Mesnevi 53/ 9

Bedenin bir uzvu, el.

Elinde tığ-i zer eğninde cevşen
/ Giderdi zulmeti hāki itdi
rüşen

→. el:-i, -n, -de

Mesnevi 53/ 90

Bedenin bir uzvu, el.

Kılıcı fîl süngüğinden bilinde /
Degirmen taşı itmiş gürz elinde

→. **el:-den**

Mesnevi 60/ 165

Bedenin bir uzvu, el.

Çoma elden mey-i yâkût-rengi
/ Ki ider cerh peyveste dü
rengi

→. **el:i, -n, -e**

Mesnevi 60/ 171

Bedenin bir uzvu, el.

Eline cām-ı yâkût aldı lâle /
Önünde nergesün zerrin piyale

→. **el:-ün, -de**

Mesnevi 60

/175

Bedenin bir uzvu, el.

Çiçek bigi olmasa elünjde sāgar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

→. **el:-ü, -n, -den**

Mesnevi 60

/174

Bedenin bir uzvu, el.

Degülser bu iki otdan dağı
kem / Elünnden cām-ı la'lı çoma
bir dem

elbrüz: Kafkas sıradağlarının
en yükseği.

→. **elbrüz:**

Mesnevi 13

/36

*Kafkas sıradağlarının en
yükseği.*

Eline niçe kim alur-ıdı gürz /
Olurdi çorqusından sürme
Elbrüz

elden gel:- Yapabilmek,
yapmak.

→. **elden gel:-e**

Mesnevi 46/ 278

Deyim

Yapabilmek, yapmak.

Nirenün pâdişâhın bilelüm /
Ne hizmet kim gele elden
kılalum

elden var:- Elden gitmek.

→. **elden var:-dı**

Mesnevi 32/ 2

Deyim

*Elden gitmek. II Aklı
başından gitmek.*

Melik aşûfte oldu bu gâzelden /
Dil ü cân-ıla 'aklı vardı elden

ele al:- Elinde tutmak, eline
almak.

→. **ele al:-ayım**

Mesnevi 31/ 35

Deyim

*Elinde tutmak, eline
almak.*

Sen ü bade ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya âheng

ele gir:- Elde etmek, ulaşmak,
erişmek.

→. **ele gir:-ür**

Mesnevi 43/ 96

Deyim

*Elde etmek, ulaşmak,
erişmek.*

Seferdendür ki olur puhte her
hâm / Seferdendür ki ele girür
kamu kâm

elfâz: Kelimeler, sözler.

→. **elfâz:-ı**

Mesnevi 10/ 86

Cihânda çodum işbu yadigarı /
Me'ânîşi hoş u elfâzı arı

→. **elfâz:**

Mesnevi 60

/136

Kelimeler, sözler.

Bu hüsn-i şüret ü bu pâk-şüret /
Bu elfâz u me'ânî vü 'ibâret

elfâz u me'ânî: Kelimeler ve
manalar.

→. **elfâz u me'ânî:**

Mesnevi 11/ 52

Kelimeler ve manalar.

Hıfây'a müşg virbi armağânî /
'Irâk'a virbi elfâz u me'ânî

elfâz-ı rengin: Renkli sözler.

→. **elfâz-ı rengin:**

Mesnevi 11/ 45

Renkli sözler.

Getürgil anda çok elfâz-ı
rengin / Me'ânî-y-ile ola cümle
şirîn

elfâz-ı şirîn: Tatlı, şirin sözlü.

→. **elfâz-ı şirîn:-üm**

Gazel 11/ 12

Tatlı, şirin sözlü.

Egerçi kışsa-i Ferhâd besj dil-
süzdür ammâ / Dağı süziş virür
câna benüm elfâz-ı şirînüm

el-hak: Doğrusu, hakikaten.

→. **el-hak:**

Mesnevi 3/ 43

Doğrusu, hakikaten.

Resül'a evvel hak anı virdi el-
hak / Ayı itdi bir işâretle iki şak

→. **el-hak:**

Mesnevi 35/ 26

Doğrusu, hakikaten.

Melik Cemşid bilürdi
muḥaḳḳaḳ / Ki cennet ana
ayağında olur el-ḥaḳ

→. **el-ḥaḳ:**
Mesnevi 41/ 24
Doğrusu, hakikaten.

Kelāmında veşāvirhüm didi ol
ḥaḳ / Her işde meşveret farz
oldı el-ḥaḳ

→. **el-ḥaḳ:**
Mesnevi 41/ 114
Doğrusu, hakikaten.

Saḡa lâ-ḫaḫānū'l-eymān dir ol
ḥaḳ / Gerekdür saḫlayasın anı
el-ḥaḳ

el-ḥamdü'l-i'l-lāh: Allah'a hamd
olsun.

→. **el-ḥamdü'l-i'l-lāh:**
Gazel 13/ 5
Allah'a hamd olsun.

Bu derd ü ḥasret ile el-
ḥamdü'l-i'l-lāh / Ki benden şabr
hiç olmadı meslüb

elḥān: Şarkılar, nağmeler.

→. **elḥān:-ı**
Mesnevi 45/ 4
Şarkılar, nağmeler.

Nüvaḡ-ıla 'ıraḳı it muḥayyer /
İrür elḥānı İsfahān'a yik-ser

elḥān-ı dil-süz it-: Gönül yakan
nağme haline getirmek.

→. **elḥān-ı dil-süz it-:-er, -em**
Mesnevi 19/ 22
*Gönül yakan nağme
haline getirmek.*

İçümde olduğı çün bu āteş ü
süz / İderem her gice elḥān-ı
dil-süz

elḥān-ı dürrāc: Türac kuşunun
sesi.

→. **elḥān-ı dürrāc:**
Mesnevi 14/ 31
Türac kuşunun sesi.

Nevā-yı bülbül ü elḥān-ı dürrāc
/ İderdi 'āşıḳuḡ şabrını tārāc

elin ayağın öp-: İtibar
göstermek, saygılı davranmak.

→. **elin ayağın öp-:-di**
Mesnevi 39/ 133
*İtibar göstermek, saygılı
davranmak.*

Melik Mihrāb' uḡ öpdi elin
ayağın / Ki rüşen itdi ol anuḡ
çırāğın

elinde ihtiyārı ol-: Tercih
elinde bulunmak.

→. **elinde ihtiyārı ol-:-a**
Mesnevi 48/ 111
Tercih elinde bulunmak.

Kişi ki ola elinde ihtiyārı /
Nicesi terk ide dār u diyarı

elmā: Elma, meyve.

→. **elma:**
Mesnevi 58/ 88
Elma, meyve.

Yir-idi nār öjine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anaydı ğabğab

→. **elmā:-sı**
Mesnevi 58
/86
Elma, meyve.

Enārı vardı eyle kim leb-i yār /
Hem elmāsı nite kim ğabğab-ı
yār

elmās: Elmas, değerli bir taş.

→. **elmās:**
Mesnevi 11/ 58
Elmas, değerli bir taş.

Kalem bigi ol zemān meşyen
'alā'r-rās / Ele aldum sözüḡ
dürriyçün elmās

→. **elmās:-ı, -y, -ıla**
Mesnevi 46/ 85
Elmas, değerli bir taş.

Müje elmāsı-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yāsemenle müşğ ü
'anber

el-me'mūru ma'zūr: 'Elçiye
zeval olmaz.' sözüne yakın bir
anlamda kullanılan kalıp ifade.

→. **el-me'mūru ma'zūr:-u**
Mesnevi 11/ 62
*Elçiye zeval olmaz sözüne
yakın bir anlamda kullanılan
kalıp ifade*

Bizā'at gerçi kim degüldi
mevfūr / Velj ne çāra el-
me'mūru ma'zūr

em-: Dudak, dil ve soluk
yardımıyla bir şeyi içine
çekmek.

→. **em-:-miş, -sin**
Mesnevi 35/ 5
*Dudak, dil ve soluk
yardımıyla bir şeyi içine
çekmek.*

Südüm ḥaḳḳı kim emmiş(sin)
sen anı / Senünle görürem ben
bu cihānı

em: İlaç, deva, derman.

→. **em:**
Mesnevi 18/ 12
İlaç, deva, derman.

Niçe kim mey içirem arturur
ğam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

em ol-: Çare olmak, bir derde deva olmak.

→. **em ol-:-a**
Mesnevi 23/ 10

Çare olmak, bir derde deva olmak.

Bu kâmusıyla var bende şâbur hem / Mey içereyim ki ola derdüme em

→. **em ol-:-ur**
Mesnevi 58/ 118

Çare olmak, bir derde deva olmak.

Bu kâmusına şâbr ider-idi cem / Ki kâmu derde şâbr olur yakîm em

emîr-i kişver-i cân: Bedenlerin, canların hükümdarı.

→. **emîr-i kişver-i cân:**
Mesnevi 60/ 20

Bedenlerin, canların hükümdarı.

Anı gördüğ ki ne şâh-ı cihândur / Emîr-i kişver-i cân u revândur

emîr-i mülk-i cân: Ruhun varlığının sahibi.

→. **emîr-i mülk-i cân:-dur**
Mesnevi 46/ 267
Ruhun varlığının sahibi.

Ne durur 'ışk emîr-i mülk-i cândur / Ki cinn ü inse fermâni revândur

emmâr ol-: Emreden olmak.

→. **emmâr ol-:-a**
Mesnevi 54/ 19
Emreden olmak.

Dilersen muţma'inne ola emmâr / Riyâzet vir şerî'atla aña zinhâr

emmâre: Emreden, zorlayan, cebreden.

→. **emmâre:-y, -i**
Mesnevi 54/ 17
Emreden, zorlayan, cebreden.

Düriş emmâreyi it muţma'inne / Ki oldur ol kâmu hayra muşinne

emn ü âmân: Emniyet ve güvenlik.

→. **emn ü âmân:**
Kıt'a 1/ 18
Emniyet ve güvenlik.

Dilünji lâ-y-ıla illâ'ya 'âdet ki oldı / Belâdan emn ü âmân lâ-ilâhe illâllah

→. **emn ü âmân:-ı**
Mesnevi 38/ 27
Emniyet ve güvenlik.

Cihânur yok durur emn ü âmânı / Neçündür bes bu âmâl ü amânı

emn ü râhat: Huzur ve güven.

→. **emn ü râhat:-la**
Mesnevi 46/ 132
Huzur ve güven.

Bu yoldan Rüm'a bir yılda irilür / Veljkin emn ü râhatla varılır

emn vir-:

→. **emn vir-:**
Mesnevi 1/ 80
Güven vermek.

İlâhî baña sen tâb u tuvân vir / Havâdişden kâmu emn ü âmân vir

emr: Emir, buyruk.

→. **emr:-i, -y, -le**
Mesnevi 3/ 12
Emir, buyruk.

Gül-ile ergavâna her gice mâh / Anuñ emriyle virür şıbgatu'llah

→. **emr:-ün**
Kıt'a 2/ 9
Emir, buyruk.

Emrün-ile seyr iderler nücüm / Bu felekde ger nuñus u ger sũ'üd

→. **emr:-i, -y, -le**
Mesnevi 2/ 5
Emir, buyruk.

Çü 'aql emriyle evvel oldı zâhir / Belürdi andan bu mecmu'-ı mezâhir

→. **emr:-i, -y, -le**
Mesnevi 10/ 68
Emir, buyruk.

Bulardan gör nuñuşı ki oldı pjdâ / Hâk emriyle ta'âla'l-lah ta'âlâ

→. **emr:-i**
Mesnevi 44/ 7
Emir, buyruk.

Anuñ emri haqıyçün künefeândur / Vücüdî haqk için kim bî-mekândur

→. **emr:-i**
Mesnevi 58/ 74
Emir, buyruk.

Melik tahtayla irişdi kerâna / Beş şükri itdi ol emri ü âmâna

emr-i ma'rûf it-: İyiliğe, doğruluğa yönelten olmak.

→. **emr-i ma'rûf it-:-mek**
Mesnevi 55/ 36

İyiliğe, doğruluğa yönelten olmak.

Enāniyyetle olmak kibre mevşûf / Hüşûnet adın itmek emr-i ma'rûf

emzür-: Emzirmek.

→. **emzürmekde:**-mek, -de
Mesnevi 35/ 4
Emzirmek.

Giceler haqqı kim bızâr-ıdum ben / Seni emzürmekde vü giryân-ıduş sen

→. **emzür-:**-üp, -dür
Mesnevi 49/ 5
Emzirmek.

Ne dāye emzürüpdür sini yārab / Ki şekker gibi şırjinsin leb-ā-leb

enāniyyet: Benlik, kibir, gurur.

→. **enāniyyet:**
Mesnevi 55/ 18
Benlik, kibir, gurur.

Enāniyyetden ider gışiyi pāk / Enāniyyet nedür anja ki ola hāk

→. **enāniyyet:** -den
Mesnevi 55
/17
Benlik, kibir, gurur.

Enāniyyetden ider gışiyi pāk / Enāniyyet nedür anja ki ola hāk

→. **enāniyyet:**-le
Mesnevi 55/ 35
Benlik, kibir, gurur.

Enāniyyetle olmak kibre mevşûf / Hüşûnet adın itmek emr-i ma'rûf

enār: Nar.

→. **enār:**-ı
Mesnevi 58/ 85
Nar.

Enārı vardı eyle kim leb-i yār / Hem elmāsi nite kim ğabġab-ı yār

enbiyā:

→. **enbiyā:**-y, -a
Gazel 2/ 15
Nebi'ler, peygamberler.

Evliyaya sen çırāġ u enbiyāya şem'-i cem' / Kim dilüñdür mażhar-ı āyāt u hem Nūr u Duhān

→. **enbiyā:**
Gazel 3/ 3
Nebi'ler, peygamberler.

Hem enbiyā imāmetine oldı muġtedā / Hem evliya şer'atine itdi iġtidā

→. **enbiyā:**
Gazel 7/ 16
Nebi'ler, peygamberler.

'ālem-i ġuds olmasaydı tolu 'ışġ / Ne olaydı vaġy ne ġod enbiyā

→. **enbiyā:**
Mesnevi 56/ 53
Nebi'ler, peygamberler.

'Uġül-ı evliyā vü enbiyā hem / Olamazlar bu gizlü rāza maġrem

encir: İncir.

→. **encir:**-i
Mesnevi 58/ 83
İncir.

Velj enciri vardı şekker-ālūd / Hem amrudı ki ħalvā-y-ıdı bj-dūd

encüm: Yıldızlar.

→. **encüm:**
Gazel 2/ 19
Yıldızlar.

Ne 'acab itse nisār ayaġuna encüm güher / İftihār-içür bu gerdān-āsiyāb-ı āsumān

→. **encüm:**-le
Mesnevi 2/ 11
Yıldızlar.

Çün itdi encümle eflāki müretteb / Vücüdün ādemüñ kıldı mürekkeb

→. **encüm:**-le
Mesnevi 10/ 19
Yıldızlar.

Bu encümle bu gerdende devāyir / Ķamusı 'ışġ-ıladur ki oldı dāyir

→. **encüm:**
Mesnevi 14/ 41
Yıldızlar.

Giderür ġuşşaları cām u bāde / Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

→. **encüm:**
Mesnevi 48/ 21
Yıldızlar.

Göriben şems tġin bir bir encüm / Yir altına giriben oldılar güm

→. **encüm:**
Mesnevi 48/ 48
Yıldızlar.

Revākını Mesih itmiş-idi deyr / İderdi encüm burücında anuñ seyr

encüm ü eflāk: Yıldızlar ve gökler.

→. **encüm ü eflāk:**

Mesnevi 44/ 11

Yıldızlar ve gökler.

Bi-hakķı encüm ü eflāk ü erkān
/ Bi-hakķı Şem'-i pāk-i dġn ü
ġmān

encümen: Meclis.

→. **encümen:-den**

Mesnevi 14/ 42

*Meclis. II içki meclisi; içki
içenler.*

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabāhın encümenden
oldılar güm

endişe: Düşünce, kaygı, gam.

→. **endişe:**

Mesnevi 10/ 27

Düşünce, kaygı, gam.

Ķul olġil 'iŐka kim endişe budur
/ Şafā ehline kamu pişe budur

→. **endişe:-si**

Mesnevi 34/ 24

*Düşünce, kaygı, gam,
keder, korku.*

Ne anda tāk kayġusı vü ne taĥt
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ĥod baĥt

→. **endişe:**

Mesnevi 51/ 7

*Düşünce, kaygı, gam,
keder, korku.*

Olur endişe yolında bunun
teng / Nazar bu yolda düşer
pāy ber-seng

→. **endişe:-si, -dür**

Mesnevi 58/ 104

*Düşünce, kaygı, gam,
keder, korku.*

Belā vü derd 'aşık pişesidür /
Ķam u ġuŐŐa hemişe

endişesidür

endişe it:- Tasalanmak,
kaygılanmak.

→. **endişe it:-er, -di**

Mesnevi 31/ 17

*Tasalanmak,
kaygılanmak.*

Çün endişe iderdi la'lın anuġ /
İderdi terkini 'akluġ u cānuġ

eġek: Çene.

→. **eġek:-i, -n, -i**

Mesnevi 51/ 56

Çene.

Kemandan çün қаzā oġını atdı
/ Yılanuġ iki eġeġini bir itdi

enfās: Nefesler, soluklar.

→. **enfās:-um, -ıla**

Mesnevi 11/ 66

Nefesler, soluklar.

Olupdur bu Çolu piŕüze micmer
/ Benüm enfāsum-ıla 'üd u
Şekker

→. **enfās:-ı**

Mesnevi 38/ 2

Nefesler, soluklar.

Seĥer-geh kim eser bād-ı
bahārġ / Ķılur enfāsi müŐġin
her diyārı

enfāsi ol:- Nefesi olmak.

→. **enfāsi ol:-a**

Mesnevi 39/ 132

*Nefesi olmak. II İsa'nın
nefesi gibi canlandırıcı olmak.*

Abġ ü 'anber olmaz böyle ĥoŐ-
bū / Meger 'İsā'nuġ enfāsi ola
bu

envā'-ı bedāyi': Türlü türlü
güzellikle dolu olma.

→. **envā'-ı bedāyi':-le**

Mesnevi 39/ 34

*Türlü türlü güzellikle dolu
olma.*

Ki tohdur yirüġ yüzi ġarāyib /
Hem envā'-ı bedāyi'le 'acāyib

envār: Nurlar, aydınlıklar.

→. **envār:**

Mesnevi 10/ 6

Nurlar, aydınlıklar.

Çırāġ u Şem'e ger irmez-ise nār
/ Ķalur zülmet bulunmaz anda
envār

→. **envār:**

Mesnevi 60/ 42

Nurlar, aydınlıklar.

Didi Rüm'uş yolu budur yöri
var / Buradan bulunur ĤurŐid'e
envār

envār tol:-

→. **envār Şol:-a**

Mesnevi 1/ 46

*Nurlarla dolmak. II Bilgi
iŐġi ile dolu olmak.*

Çū ola gün gibi rüşen bu esrār
/ Yirüġ yüzi ser-ā-ser Çola
envār

er: Asker, yiġit, erkek.

→. **er:**

Mesnevi 3/ 98

Asker, yiġit, erkek.

Ne nesnedür bilürsin adı-la ĥür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **er:**
Mesnevi 39/ 25
Asker, yiğit, erkek.

Er öldür kim görüben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakkâş

→. **er:**
Mesnevi 46/ 57
Asker, yiğit, erkek.

Dağı on bir er koşdı cihân-süz
/ İrerdı atı ayağından göğe toz

→. **er:-ile**
Mesnevi 49/ 10
Asker, yiğit, erkek.

Elünjı şun başa peymân kılalum
/ Er-ile kız iki çardaş olalum

→. **er:**
Mesnevi 51/ 66
Asker, yiğit, erkek.

Kişi kim mülk için terk itmeye
baş / ‘acab durur kim ola halka
ol baş

→. **er:**
Mesnevi 53/ 37
Asker, yiğit, erkek.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
hüd eyü ad-ıla baş yitüre

er ol-: Erkek olmak, yiğit
olmak.

→. **er ol:-an**
Mesnevi 4/ 100
Erkek olmak, yiğit olmak.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **er ol:-a, -y, -dı**
Mesnevi 46/ 255
Erkek olmak, yiğit olmak.

N’olaydı bu başa ger er olaydı
/ Ya hüd gönli beni diler olaydı

erâyik: Tahtlar.

→. **erâyik:**
Mesnevi 2/ 55
Tahtlar.

Bezendi ikrâmı-çün anuñ
erâyik / Sücüd itdi aña cümle
melâyik

ercâs u ercâsb ol-: Ercas ve
Ercasb olmak. (Özel isim).

→. **ercâs u ercâsb ol:-a**
Mesnevi 53/ 40
*Ercas ve Ercasb olmak.
(Özel isim).*

Kılıcum irse olur küste Küştasb
/ Yıkılır ger ola Ercâs u Ercâsb

erdeşir:

→. **erdeşir:**
Mesnevi 47/ 34
*Sâsânî Devleti’nin
kurucusu ve destan kahramanı
hükümdar.*

Ferîdün n’oldı vü Dahhâk kanı
/ Felek n’itdi Erdeşir ü
Erdevân’ı

erdevân: Geştasb neslinden
bir şah adıdır.

→. **erdevân:**
Mesnevi 47/ 34
*Geştasb neslinden bir şah
adıdır.*

Ferîdün n’oldı vü Dahhâk kanı
/ Felek n’itdi Erdeşir ü
Erdevân’ı

erğanün: Org denen çalgı.

→. **erğanün:-da**
Mesnevi 47/ 21
Org denen çalgı.

Zi mevsim ki oldı yir yüzi dil-
efrüz / Şarâb içen bu demde
ola bihrüz

erğanün-sâz: Org çalan.

→. **erğanün-sâz:**
Mesnevi 15/ 34
Org çalan.

Getürdiler şarâb-ı erğavânj / Ki
içe Erğanün-sâz yine anı

erğavân: Erguvan çiçeği.

→. **erğavân:-a**
Mesnevi 3/ 11
Erguvan çiçeği.

Gül-ile erğavâna her gice mâh
/ Anuñ emriyle virür
şıbgatu’llah

→. **erğavân:-dur**
Mesnevi 54/ 10
Erguvan çiçeği.

Nedür Rüm anda gülzâr-ı
cinândur / Gül ü reyhân u tolu
erğavândur

erğavânj: Erguvan renginde,
kıpkırmızı.

→. **erğavânj:**
Mesnevi 14/ 69
*Erguvan renginde,
kıpkırmızı.*

Güneş gibi ‘ızârı erğavânj /
Dür-efşân u niķâbı âsumânj

ergün: Ergün (Özel isim).

→. **ergün:**
Mesnevi 47/ 39
Özel isim.

Kanı Çingiz kanı Ergün u Gāzān
/ Temür ü Bāyezīd ü Mjīr
Sülmān

eri-: Erimek.

→. **eri-:-dū, -m**

Gazel 9/ 2

Erimek.

Hasetünden ol kadar dökdüm
gözümün kan yaşın / Kim
eridüm varlığumdan komadum
kuru yaşın

→. **eri-:-y, -iben**

Mesnevi 9/ 14

Erimek.

Anuñ cūd u hayāsıyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

→. **eri-:-r**

Mesnevi 10

/74

Erimek.

Olur od yıl çü merkezden ola
dür / Olur şu hāk hāk erir şu
olur

→. **eri-:-medin**

Mesnevi 35/ 101

Erimek.

Erimedin irer mi nūra kaṭre /
Ya düşmedin yoğ olup hāka
zerre

→. **eri-:-dū, -m**

Mesnevi 41/ 5

Erimek.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum hüşg durur
gözlerüm nem

erit-: Tüketmek, yok etmek.

→. **erit-:-e, -ler**

Mesnevi 2/ 80

Tüketmek, yok etmek.

Ki rühı pāk ideler taşfiyeyle /
Erideler gönülü tezkiyeyle

→. **erit-:-ür**

Mesnevi 43/ 71

Tüketmek, yok etmek.

Eger ṭağa ağarsa anı eridür /
Veger deryāya irişe kıridur

→. **erit-:-di**

Mesnevi 43/ 22

Tüketmek, yok etmek.

Şehün kulağına irdi bu kışşa /
Eritdi şem' gibi anı ğuşşa

→. **erit-:-ür, -di**

Mesnevi 48/ 144

Tüketmek, yok etmek.

Şeker Bānū'dan içdi bir şarābı /
Ki eridürdi hayādan ol gül-ābı

→. **erit-:-di**

Mesnevi 51/ 91

Tüketmek, yok etmek.

Ol iki günde ol ṭağı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrāya yitdi

erkān: Yol, yöntem, usul,
adap.

→. **erkān:**

Mesnevi 44

/11

Yol, yöntem, usul, adap.

Bi-haḳḳı encüm ü eflāk ü erkān
/ Bi-haḳḳı şem'-i pāk-i dīn ü
jīmān

→. **erkān:**

Mesnevi 60/ 137

Yol, yöntem, usul, adap.

Bu ādāb u bu āyjn ü bu erkān /
Bu in'ām u bu ifzāl ü bu iḥsān

erlik: Mertlik, yiğitlik.

→. **erlik:--ile**

Mesnevi 53/ 37

Mertlik, yiğitlik.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
ḥod eyü ad-ıla baş yitüre

→. **erlik:**

Mesnevi 51/ 60

Mertlik, yiğitlik.

Ḳalem gibi itdi anı kılıc-ıla şaḳ /
Hemjn budur var-isa erlik
ancaḳ

es-: Esmek.

→. **es-:-er, -ken**

Mesnevi 16/ 1

Esmek.

Şabā yili eserken ki arja irdi /
Ne müşkildür anuñ ḥālını gördi

→. **es-:-er**

Mesnevi 38/ 1

Esmek.

Seher-geh kim eser bād-ı
bahārj / Kılur enfāsı müşğjn
her diyārı

→. **es-:-üp**

Mesnevi 47/ 3

Esmek.

Esüp hoş nesjm-i nevbahārj /
Bezedi būsitāni lālezārı

esbāb: Vasıtalar, sebepler.

→. **esbāb:**

Mesnevi 58/ 48

Vasıtalar, sebepler.

Gice ḳatı vü yıl keşṭj vü girdāb /
Helāk olmaḳlığa cem' oldı
esbāb

esb-i zjbā: Mirac Gecesinde
Peygamber Efendimizi taşıdıḳı
rivayet edilen at.

→. **esb-i zıjbā:**

Mesnevi 46/ 51

Mirac Gecesinde

*Peygamber Efendimizi taşıdığı
rivayet edilen at.*

Dağı bir ester ü bir esb-i zıjbā /
Kamunun çulları zer-beft ü
djbā

eşcār-ı semer-dār: Verimli
ağaçlar.

→. **eşcār-ı semer-dār:**

Mesnevi 27/ 15

Verimli ağaçlar.

Tehi-dest olmadı eşcār-ı
şemer-dār / Soylur yıl
harāmışine nā-çār

esef: Hüzün, gam.

→. **esef:**

Gazel 13/ 4

Hüzün, gam.

Dir-idi Eyyüb ... / Dir idi yā esef
hüzün-ile Ya'kūb

eser(1): Sarf edilen bir emek,
yapılan bir iş sonucunda
meydana gelen, yetenek,
gayret veya emek ürünü şey,
yapıt.

→. **eser:**

Gazel 8/ 13

*Sarf edilen bir emek,
yapılan bir iş sonucunda
meydana gelen, yetenek,
gayret veya emek ürünü şey,
yapıt.*

Åhenin gönüllüye itmez eÅer
āhum veli / Dūd-nāk ider
felekleri bu āh-ı āteÅin

→. **eser:**

Mesnevi 10/ 71

*Sarf edilen bir emek,
yapılan bir iş sonucunda
meydana gelen, yetenek,
gayret veya emek ürünü şey,
yapıt.*

Åu yıl olur eÅer itse āna yıl nār
/ Od olur yıl eÅer itse āna hār

→. **eser:**

Mesnevi 10/72

*Sarf edilen bir emek,
yapılan bir iş sonucunda
meydana gelen, yetenek,
gayret veya emek ürünü şey,
yapıt.*

Åu yıl olur eÅer itse āna yıl nār
/ Od olur yıl eÅer itse āna hār

→. **eser:**

Mesnevi 14/ 47

*Sarf edilen bir emek,
yapılan bir iş sonucunda
meydana gelen, yetenek,
gayret veya emek ürünü şey,
yapıt.*

EÅer itmiş-idi Åāha dağı cām /
Diledi kim ide ol dağı ārām

eser(2): Eser, iz, belirti.

→. **eser:**

Mesnevi 19/ 25

Eser, iz, belirti.

Velj vardur eÅer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmuşam nūvā-zen

→. **eser:**

Mesnevi 20/ 13

Eser, iz, belirti.

'Aceb mi sende eÅer varsa
ferahdan / Ya gönlün hālī
olursa terahdan

→. **eser:**

Mesnevi 23/ 3

Eser, iz, belirti.

EÅer var 'iÅkdan başumda i Åāh
/ Veljkin za'fdan idemezem āh

eser eyle-: İz bırakmak, tesir
etmek.

→. **eser eyle-:** -y, -ü, -bil, -e

Mesnevi 46/ 22

İz bırakmak, tesir etmek.

Oraya irmemiş durur hikāyet /
Ki eÅer eyleyü bile āna naÅihāt

eser it-: Tesir etmek, etki
etmek.

→. **eser it--se**

Mesnevi 10/ 71

Tesir etmek, etki etmek.

Åu yıl olur eÅer itse āna yıl nār
/ Od olur yıl eÅer itse āna hār

→. **eser it--se**

Mesnevi 10/ 72

Tesir etmek, etki etmek.

Åu yıl olur eÅer itse āna yıl nār
/ Od olur yıl eÅer itse āna hār

→. **eser it--mez**

Mesnevi 46/ 24

Tesir etmek, etki etmek.

Bu 'iÅk işi durur kim pend-i
nāÅih / EÅer itmez ger ola çok
naÅāyih

→. **eser it--mez**

Gazel 9/ 13

Etkilemek, tesir etmek.

Åhenin gönüllüye itmez eÅer
āhum veli / Dūd-nāk ider
felekleri bu āh-ı āteÅin

→. **eser it--üp**

Mesnevi 14/ 23

Etkilemek, tesir etmek.

EÅer idüp içene sāgar u mey /
Nidā-y-ı eş-Åabūh irdi pey-ā-
pey

→. **eser it--miş, -i, -di**

Mesnevi 14/ 47

Etkilemek, tesir etmek.

EÅer itmiş-idi Åāha dağı cām /
Diledi kim ide ol dağı ārām

esrār: Sırlar, gizler.

→. **esrār:**

Mesnevi 1/ 45
Sırlar, gizler.

Çü ola gün gibi rüşen bu esrār
/ Yirün yüzi ser-â-ser tola
envār

→. **esrār:-ı**

Mesnevi 1/ 28
Sırlar, gizler.

Seni dirüz seni isderüz ilâhî /
Bilürsin kamu esrârî k'emâhî

→. **esrār:-ı**

Mesnevi 10/ 76
Sırlar, gizler.

Hevâ şu olur iricek aña berd /
Bu esrârî kim añlarsa ola ferd

esrār-ı vahdet: Vahdet sırları.

→. **esrār-ı vahdet:**

Mesnevi 3/ 64
Vahdet sırları.

İçindedür 'ulüm-ı evvel-âhîr /
Kamu esrār-ı vahdet anda
zâhir

es-sultân: Sultan, hükümdar,
padişah.

→. **es-sultân:**

Mesnevi 1/ 64
*Sultan, hükümdar,
padişah.*

Cihânda adıdur bi't-ı tavli ve'l-
'arz / Ki es-sultân ü zıllu'llâhî
fi'l-arz

ester: Katır.

→. **ester:**

Mesnevi 46/ 51
Katır.

Dağı biñ ester ü biñ esb-i zıjbâ /
Kamunun çulları zer-beft ü
dıjbâ

→. **ester:-de**

Mesnevi 46/ 43
Katır.

Bir esterde iki hevdec ber-â-
ber / Nite kim çerhde dürc-i
dû-peyker

esyâ: Eşya, mevcudat,
yaratılmış olan her şey.

→. **esyâ:**

Mesnevi 2/ 18
*Eşya, mevcudat,
yaratılmış olan her şey.*

Aña ta'lîm itdi 'ilm-i esmâ /
Havâş-ıla nedür bildürdi eşyâ

et: Et.

→. **et:-ı, -y, -le, -n**

Mesnevi 47/ 44
Et.

Felek yire givürüben Temür'i /
Konuqladı etiyle mârî mûrî

etek: Etek.

→. **etek:-ı, -n, -e**

Mesnevi 14/ 98
Etek.

Kızıdır Şâh-ı Rûm'ur nâz-
perverd / Ki irişmemiş anur
etegine gerd

→. **etek:-ı, -n, -e**

Mesnevi 33/ 9
Etek.

Yapış bir gül-ruh etegine
muhkem / Degülseñ hüşklikde
hâreden kem

→. **etek:-ı, -n, -den**

Mesnevi 46/ 242
Etek.

Nite kim lâle 'ud oda yanardı /
Eteğinden gülün nâfe inderi

etibbâ:

→. **etibbâ:**

Mesnevi 37/ 3
Tabipler, hekimler.

Etibbâ kim var-ıdı ol yörede /
Getürdiler kâmusın bir arada

evc: Gök, gökyüzü.

→. **evc:**

Mesnevi 58/ 54
Gök, gökyüzü.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehî hâk-ıdi şeh yiri vü
geh evc

evc ol-: Zirveye çıkmak.

→. **evc ol-:-ma, -y, -a**

Mesnevi 39/ 72
Zirveye çıkmak.

Gerek birbirine hem-tâ iki zevc
/ Hâziz olmaya biri vü biri evc

evc-i 'âlî: Ulu zirve.

→. **evc-i 'âlî:**

Mesnevi 3/ 29
Ulu zirve.

Gehî şemse bağışlar evc-i 'âlî /
Gehî virür kûsûf-ıla zevâli

evc-i 'arş: Arşın doruğu, en
yüksek nokta.

→. **evc-i 'arş:**

Gazel 2/ 17
*Arşın doruğu, en yüksek
nokta.*

Sağa menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aña yokdur
gümân

evliyâ:

→. **evliyaya:**-y, -a

Gazel 2/ 15

Allah dostları, veliler.

Evliyaya sen çırâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maẓhar-ı âyât u hem Nûr u
Duhân

→. **evliya:**

Gazel 3/ 4

Allah dostları, veliler.

Hem enbiyâ imâmetine oldı
muḳtedâ / Hem evliya
şerj'atine itdi iḳtidâ

→. **evliyâ:-dan**

Mesnevi 55/ 40

Allah dostları, veliler.

Arınmadın gönülleri riyâdan /
Şayarlar gündüleri evliyâdan

evsâf: Vasıflar, sıfatlar, tarifler.

→. **evsâf:-ıla**

Mesnevi 8/ 10

Vasıflar, sıfatlar, tarifler.

Güneş gibi oldı ol cüd-ıla
ma'rûf / Kamer gibi oldı evsâf-
ıla mavşûf

evvel: Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.

→. **evvel:**

Mesnevi 3/ 3

Başlangıçta, evvelâ, ilk

önce, ilk olarak.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âhîr /
Dağı nesne alur mı eydüñ âhîr

→. **evvel:**

Mesnevi 2/ 5

Başlangıçta, evvelâ, ilk

önce, ilk olarak.

Çü 'aql emriyle evvel oldı zâhir
/ Belürdi andan bu mecmu'-ı
mezâhîr

→. **evvel:**

Mesnevi 2/ 7

*Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.*

'Uḳûl-ıla nüfûsı düzdi evvel /
Pes andan oldı mücmeller
mufaşşal

→. **evvel:**

Mesnevi 3/ 43

*Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.*

Resûl'a evvel ḫaḳ anı virdi el-
ḫaḳ / Ayı itdi bir işâretle iki şaḳ

→. **evvel:-de**

Mesnevi 35/ 95

*Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.*

Bu 'işḳuñ yolu evvelde fenâdur
/ Fenâ şonında cävîdân
beḳâdur

→. **evvel:**

Mesnevi 41/ 93

*Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.*

Atañdan alalum evvel icâzet /
Bes andan idelüm Rûm'a
'azîmet

→. **evvel:**

Mesnevi 48/ 139

*Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.*

İçildi evvel ol câm-ıla sâğar / Ki
ser-ḫoş oldılar anda ser-â-ser

→. **evvel:-in**

Mesnevi 56/ 43

*Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.*

Kimesne evvelin anuñ bilemez
/ Kimesne âhîri fikrin ılamaz

evvel âhîr: Önce ve sonra; her
zaman.

→. **evvel âhîr:**

Mesnevi 18/ 25

Önce ve sonra; her zaman.

Egerçi sen ölürsün evvel âhîr /
Yakılıban gül-âb olursın âhîr

evvel ol-: İlk önce, en önce
olmak.

→. **evvel ol-:-sa**

Mesnevi 46/ 151

İlk önce, en önce olmak.

Her işde olsa gerekdür fikr
evvel / Ki müşkil olur tedbjir-i
lâ-ḫall

→. **evvel ol-:-a**

Mesnevi 53/ 76

İlk önce, en önce olmak.

Bu ıdı dıvde bir resm-ile yeng /
Ki begleri ola evvel iden ceng

evvel vir-: En başından, ilk
başta vermek.

→. **evvel vir-:-di**

Mesnevi 4/ 45

*En başından, ilk başta
vermek. II Allah tarafından
başlangıçta seçilmek.*

Resûl'a evvel ḫaḳ anı virdi el-
ḫaḳ / Ayı itdi bir işâretle iki şaḳ

evvelâ: bkz. *evvel*

→. **evvelâ:**

Mesnevi 16/ 17

*Başlangıçta, evvelâ, ilk
önce, ilk olarak.*

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuñla la'l u muḫrib hem
zer ü mül

eydil-: Söylenmek, denilmek.

→. **eydil**:-me, -di
Mesnevi 4/ 76
Söylenmek, denilmek.

Belâgat isleri oldu cümle 'âciz /
Bir akşar sürece eydilmedi
hergiz

eyer: Binek hayvanlarının
sirtına konulan, oturmaya
yarayan nesne.

→. **eyer**:-leri
Mesnevi 46/ 53
Binek hayvanlarının sirtına
konulan, oturmaya yarayan
nesne.

Eyerleri muraşşa' cümle rengin
/ Bu resm-ile düzildi anı ayın

eyit:- Demek, söylemek.

→. **eyit**:-e, -sin
Mesnevi 11/ 28
Demek, söylemek.

Kitabı ki adıdır Cemşid ü
Hürşid / Bu dilce eyidesin (anı)
i Cemşid

→. **eyit**:-gil
Mesnevi 53/ 15
Demek, söylemek.

Bu şehriñ adını başa eyitgil /
Kimün ħükminededür bu şehriñ
menzil

→. **eyit**:
Mesnevi 58/ 7
Demek, söylemek.

Eyit 'aşıklarun bir kışşasını /
Bize şerh eylegil hem guşşasını

eyle: Öyle.

→. **eyle**:
Mesnevi 11/ 17
Öyle.

Yüzün vaşfını eyle itdi rüşen /
Kim adından kızardı rüy-ı gül-
şen

→. **eyle**:
Mesnevi 11/ 19
Öyle.

Çadun vaşfında eyle urdi
bünyâd / Ki anı bende oldu
serv-i âzâd

→. **eyle**:
Mesnevi 11/ 29
Öyle.

İdesin 'ışk ħâlin eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anıñla gül-
şen

→. **eyle**:
Mesnevi 11/ 33
Öyle.

Sözi anda eyle şırın idesin yâd
/ Ki ħüsrev anı işitse ola
Ferhâd

→. **eyle**:
Mesnevi 11/ 35
Öyle.

Düzesin anı eyle hûb u mevzün
/ Ki ola Leyli anıñ 'ışkında
Mecnün

→. **eyle**:
Mesnevi 11/ 43
Öyle.

Me'ânj eyle idesin bedâyi' / Ki
işiden diye kim zı şanâyi'

→. **eyle**:
Mesnevi 11/ 53
Öyle.

Söz eyle tuħfe it mülk-i
ħucend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

→. **eyle**:
Mesnevi 38/ 5
Öyle.

Gülün yañağı olmuş eyle nâzük
/ Ki bülbül dir anı li'l-lâhi
derrük

→. **eyle**:
Mesnevi 39/ 11
Öyle.

Hem eyle nakş-bend-idi vü
üstâd / Ki şuya nakş ururdu
şöyle kim bâd

→. **eyle**:
Mesnevi 43/ 73
Öyle.

İçüme eyle urdu 'ışk odı dağ / Ki
anıñ süzına döyemeye taş

eyle ki: Öyle ki.

→. **eyle ki**:
Mesnevi 27/ 3
Öyle ki.

Neçün dil-tengsin eyle ki ħonce
/ Cihân-içün ne düşdüñ bunca
rence

→. **eyle ki**:
Mesnevi 31/ 23
Öyle ki.

Düşerdi taşta taşta eyle ki
Ferhâd / İçi taşı yanup iderdi
feryâd

→. **eyle ki**:
Mesnevi 34/ 8
Öyle ki.

Giriben bir karanı teng künce
/ Oturdu teng-dil eyle ki ħonca

→. **eyle ki**:
Mesnevi 34/ 50
Öyle ki.

Benefşe gibi olup güş ol
makâla / İçi pür-dâğ oldu eyle
ki lâle

→. **eyle ki:**

Mesnevi 41/ 71
Öyle ki.

Bu yola rāst oldum eyle ki tır /
Ne hānçer dönderür bini ne
şimşir

→. **eyle ki:**

Mesnevi 53/ 57
Öyle ki.

Kemān ebrinden eyle ki ebr-i
njsān / İdeler okı dıv üsdine
bārān

→. **eyle ki:**

Mesnevi 51/ 52
Öyle ki.

Sipāh ardınca anun nālān u
giryān / Kamu yaş döküp eyle
ki ebr-i njsān

eyle kim: bkz. eyle ki

→. **eyle kim:**

Mesnevi 46/ 230
Öyle ki.

Kamu 'anber-fişān şöyle ki
sünbül / Tolu müşg-ile çin̄i eyle
kim gül

→. **eyle kim:**

Mesnevi 51/ 62
Öyle ki.

Yed-i beyzā kılıcı ejdehāyı /
Yire sokdı eyle kim Mūsī 'aşāyı

→. **eyle kim:**

Mesnevi 58/ 85
Öyle ki.

Enārı vardı eyle kim leb-i yār /
Hem elmāsı nite kim gābgāb-ı
yār

→. **eyle kim:**

Mesnevi 4/ 59
Öyle ki.

Ki oldı kamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözinde efzūn ne
kāst

eyne: Nerede, Nereye? (?).

→. **eyneden:-den**

Mesnevi 3/ 41
Nerede, Nereye. (?).

Münezzehdür metā vü
eyneden ol / Kem ü keyf ü
ittişāl ü beyneden ol

eyt-: bkz. eyit-

→. **eyt:-e**

Kit'a 3/ 3
Söylemek, demek.

Diledi ol dağı hem bir kıt'a
eyde / Anı şeh medhine
mensüb ide

→. **eyt-:üñ**

Mesnevi 3/ 4
Söylemek, demek.

Çü zāhir bātın ol u evvel āhır /
Dağı nesne çalır mı eydün āhır

→. **eyt-:üp**

Mesnevi 14/ 122
Söylemek, demek.

Didiler ne durur derdün
bilelüm / Tabiibe eydüp 'ilācını
kılalum

→. **eyt-:ür**

Mesnevi 35/ 69
Söylemek, demek.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
bahārı

→. **eyt-:üp**

Mesnevi 39/ 154
Söylemek, demek.

Bakup Cemşid ol şuretlü levhe
/ Bu şiri eydüp ol dem kıldı
nevha

→. **eyt-:elüm**

Mesnevi 48/ 7
Söylemek, demek.

Şorısar eydelüm ne var-ısa rāz
/ Kılalum gendümize anı hem-
rāz

→. **eyt-:ür, -ler, -i, -se**

Mesnevi 60/ 126
Söylemek, demek.

Hıtā iklimi bī-hadd ü kerāndur
/ Ne kim eydürler-ise
bīşezardur

eyü: İyi, güzel.

→. **eyü:**

Mesnevi 41/ 70
İyi, güzel.

Gerekmez 'aşıkı nevmid ideler
/ Gerek anı eyü sözle avidalar

→. **eyü:**

Mesnevi 51/ 42
İyi, güzel.

Degül lāyık ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

→. **eyü:**

Mesnevi 53/ 38
İyi, güzel.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
hod eyü ad-ıla baş yitüre

→. **eyü:**

Mesnevi 53/ 45
İyi, güzel.

Eyü ad-ıla gitmeklik cihāndan /
Yig olur 'ömr ü mülk-i
cāvidāndan

eyvān: Saray, köşk.

→. **eyvân:**

Mesnevi 2/ 9
Saray, köşk.

Toğuz eyvân düzetdi vü yidi
şem' / Fürüzân itdi tâ rüşen
ola cem'

→. **eyvân:-ı, -n, -a**

Mesnevi 8/ 14
Saray, köşk.

'Uṭārid şıdķ-ıla aña medh-
hāndur / Hem eyvānına
keyvān pāsübāndur

→. **eyvân:**

Mesnevi 39/ 87
Saray, köşk.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki aña pāsübān olmışdı
Keyvān

→. **eyvāna:-a**

Mesnevi 46/ 261
Saray, köşk.

Oradan hūri-zād eyvāna vardı /
Şanasın serv-idi bustāna vardı

→. **eyvân:-u, -muz, -a**

Mesnevi 46/ 285
Saray, köşk.

Ḳadem başar-ısañ eyvānumuza
/ Ola şükranē bizüm cānumuza

→. **eyvân:**

Mesnevi 48/ 33
Saray, köşk.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki aña pāsübān olmışdı
Keyvān

→. **eyvân:-ın**

Mesnevi 48/ 37
Saray, köşk.

İ niçe eyvânın altundan yaparı
/ İdüpdür hāk devr-i āsumānī

eyyām: Günler.

→. **eyyām:-ı, -n, -da**

Kıt'a 4/ 4
Günler.

Baş çeküp od iki dillü oldı
ḳalem / Anuñ eyyāmında ki
oldur dīn-penāh

→. **eyyām:-ı, -n, -da**

Mesnevi 46/ 224
Günler.

Melik ol demde ḳurdi bezme
bünyād / Gül eyyāmında
oturdu gül gibi şād

→. **eyyām:-ı**

Mesnevi 60/ 170
Günler.

Bugün kim itdi gül ṭonın
muraşsa' / Saḳın itme bu
eyyāmı muḳayya'

eyyām it-: Günleri geçirmek.

→. **eyyām it-:-er**

Mesnevi 19/ 15
Günleri geçirmek.

Bu ḳamu miñnet-ile ki ider
eyyām / Nedür başuñda
sevdā-yı dil-ārām

eyyām-ı gül: Gül zamanı.

→. **eyyām-ı gül:-dür**

Mesnevi 46/ 225
Gül zamanı. || Bahar.

Yoluñ ārāyişi eyyām-ı güldür /
Mey iç söz işid ü yüzüñi güldür

eyyüb: Hz. Eyüp.

→. **eyyüb:**

Gazel 8/ 6
Hz. Eyüp.

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm hūznine / Raḳm ide
Eyyüb baña görse gözüm yaşın

→. **eyyüb:**

Gazel 13/2
Hz. Eyüp.

Ne binüm hūznümi görmişdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmişdi Eyyüb

→. **eyyüb:**

Gazel 13/3
Hz. Eyüp.

Dir-idi Eyyüb ... / Dir idi yā esef
hūzn-ile Ya'ḳüb

→. **eyyüb:**

Gazel 17/ 3
Hz. Eyüp.

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdügüm
belāya ola-y-ıdı mübtelā

ezel: Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman.

→. **ezel:-den, -dür**

Gazel 14/ 4
Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman.

Düşde gördüğümde olmadum
hemjñ 'āşık buña / Kim
ezeldendür bunuñla 'ahd u
peymānum benüm

→. **ezel:-den**

Mesnevi 3/ 2
Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman.

Şefi'ü'l-ḥalk Ebü'l-Ḳāsim
Muḳammed / Ki aña virildi
ezelden mülk-i sermed

→. **ezel:-de**

Mesnevi 10/ 15
Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman.

Ezelde 'ışkdur ki oldı pıdā / Pes
andan 'aql u nefis oldı hüveyda

→. **ezel:-den**

Mesnevi 11/ 10

*Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman.*

Cihān-gır ü cihān-dār u cihān-
bahş / Ki ezelden tā ebeddür
taht aña bahş

ez-perde: Perdeden.

→. **ez-perde:**

Mesnevi 35/ 51

Perdeden.

Olup Çın bütleri ez-perde bjrün
/ Be-'azm-i bezm-i eyvān-ı
Hümāyün

ezvāc: Kocanın eşleri.

→. **ezvāc: -a**

Mesnevi 46/ 266

Kocanın eşleri.

Şehür 'ışkına düşmişdi veljkin
/ Degüldi ittişāl ezvāca
mümkin

F)

fağfūr: Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.

→. **fağfūr:-a**

Mesnevi 34/ 19

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Varup Fağfūr'a didiler ki i şāh /
Ol ol şeh-zādenür ħalından
āgāh

→. **fağfur:**

Mesnevi 35/ 55

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Oturup kaşrda Cemşid ü Fağfur
/ Nevā itdi rebāb u çeng ü
tanbūr

→. **fağfūr:**

Mesnevi 37/ 1

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Bu sözleri Humāyün-ıla Fağfūr
/ İşidip girdiler ħayrān u rencūr

→. **fağfūr:**

Mesnevi 43/ 8

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Melik Cemşid ol razı itdi
meşhūr / Diledi vire Fağfūr aña
destūr

→. **fağfūr:**

Mesnevi 43/ 51

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Neçün senden ırağ zār ola
Fağfūr / Hümāyün senden ayru
kala rencūr

→. **fağfūr:**

Mesnevi 43/ 29

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Ata Fağfūr ola ana Humāyün /
Çoyup gitmek oları ola mı
meymün

→. **fağfūr:**

Mesnevi 44/ 45

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Ola kim raħm ide şāh Fağfūr /
Vire ol milke varmaqlığa destūr

→. **fağfūr:**

Mesnevi 46/ 61

Cemşid ü Hurşid adlı

*eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Humāyün ağlar-ıdı anuñla
Fağfūr / Ki tenden olur-ıdı
cānları dūr

→. **fağfūr:**

Mesnevi 60/ 58

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

İrişdi bir gişiyē adı ħācib / Ki
Fağfūr itmiş-ıdı anı ħācib

→. **fağfūr:**

Mesnevi 60/ 121

*Cemşid ü Hurşid adlı
eserin kahramanı, Cemşid'in
babası.*

Melik Fağfūr anda şāhib-i tāt /
Gelür her şehrden bir gün aña
bāc

fahr-ı efser: Hükümdar tacının
sahibi.

→. **fahr-ı efser:**

Mesnevi 46/ 204

Hükümdar tacının sahibi.

Didi Mihrāb'a gördüğün ser-ā-
ser / Didi Mihrāb kim i fahr-ı
efser

fark idil-: Fark edilmek, farkına
varılmak.

→. **fark idil:-mez**

Mesnevi 6/ 16

*Fark edilmek, farkına
varılmak.*

Anuñ okı kaçan kim çıka yādan
/ İdilmez fark ol tūr-i kaçādan

fark-ı fevk: Üstünlüklerin en
üstü, en başı.

→. **fark-ı fevk:-de**

Mesnevi 4/ 17

Üstünlüklerin en üstü, en başı.

Anuñ na'leyni fark-ı fevkte tãc / Selâtîñ cümle kulluğına muhtãc

fark-ı pãye: Mertebe farkı.

→. **fark-ı pãye:**
Mesnevi 50/ 55
Mertebe farkı.

Ana olmışdı ferqad fark-ı pãye / Sipihri-lãciverdî dağı sãye

farz ol-: Kaçınılmaz olmak, bir şeyi kesin olarak yapmak.

→. **farz ol-:-dı**
Mesnevi 41/ 24
Kaçınılmaz olmak, bir şeyi kesin olarak yapmak.

Kelâmında veşãvirhüm didi ol haq / Her işde meşveret farz oldu el-haq

fãş it-: Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.

→. **fãş it-:-er**
Mesnevi 2/ 38
Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.

Eger hürşide ta'na ura huffãş / Gözi ider bu rüsvãlîğî ana fãş

faşl-ı bahãr: Bahar mevsimi.

→. **faşl-ı bahãr-:-ı**
Mesnevi 50/ 4
Bahar mevsimi.

Ber-ã-ber eyleyen leyl ü nehãri / Getürdi şükr uş faşl-ı bahãri

fazl: İyilik, erdem, lütuf.

→. **fazl:-uñ, -la**
Mesnevi 1/ 25
İyilik, erdem, lütuf.

Hidãyet vir bize fazlunla hayra / Gözümüzi dağı baqdurma gayra

→. **fazl:-ı, -y, -la**
Mesnevi 2/ 97
İyilik, erdem, lütuf.

İner gökden yire fazlıyla yağmur / Ki tã rızkuñ sarãyı ola ma'mür

→. **fazl:-ı, -y, -la**
Mesnevi 13/ 71
İyilik, erdem, lütuf.

Haquñ fazlıyla olur olursa rahmet / Riyã-yı zühddür bj-hüde zaħmet

fe-lãbüd: Gereklî olduğı için, gereklîliğinden dolayı.

→. **fe-lãbüd:**
Mesnevi 27/ 10
Gereklî olduğı için, gereklîliğinden dolayı.

Tehî dest ü muqillü'l-hãl geldüm / Fe-lãbüd müstãkil ahvãl geldüm

→. **fe-lãbüd:**
Mesnevi 41/ 60
Gereklî olduğı için, gereklîliğinden dolayı.

Ana virbiye müşg ü la'l ü lülü / Fe-lãbüd kim ola bu derde dãrû

felãha ir-: Kurtuluşa, selamete ulaşmak.

→. **felãha ir-:-ür, -emez, -üz**
Mesnevi 1/ 8
Kurtuluşa, selamete ulaşmak.

İşümüzi sen it maqrün şalãha / Bizi biz irüremezüz felãha

felek: Baht, talih, kader.

→. **felek:**
Gazel 4/ 2
Baht, talih, kader.

İ şeh-i hürşid-dil i melik-i kãm-yãb / Ki itdi felek aduñı husrev-i 'ãlj-cenãb

→. **felek:**
Gazel 6/ 10
Baht, talih, kader.

Ne nesnedür şafaq cigeri kanı haşmuñuñ / Kim kayğudan felek ufuğında çekîdedür

→. **felek:**
Gazel 6/ 1
Baht, talih, kader.

İ şeb ki hidmetüñde felek kad-hãmîdedür / Ayağunıñ tozu melike nür-i dîdedür

→. **felekleri:-leri**
Gazel 8/ 14
Baht, talih, kader.

Åhenîñ gönüllüye itmez eşer åhum velî / Dûd-nãk ider felekleri bu åh-ı åteşîñ

→. **felek:**
Gazel 16/ 13
Baht, talih, kader.

Gördüñ ki goncei nice yile virür felek / Bes gül gibi gişiyeye ne berg ü nüvã gerek

→. **felek:-de**
Kıt'a 2/ 10
Baht, talih, kader.

Emrûñ-ile seyr iderler nücum / Bu felekde ger nuhûs u ger sũ'üd

→. **felek:-de**
Mesnevi 2/ 29
Baht, talih, kader.

Felekde var melek yirde dağı
hem /Ki aña hemtâ durur bî-
şübhe âdem

→. **felek:-de**
Mesnevi 7/ 21
Baht, talih, kader.

Felekde söylenürken bu
hikâyet / Melek bu kıt'arı itdi
rivâyet

→. **felek:-den**
Mesnevi 9/30
Baht, talih, kader.

Seherden çün bize irdi beşâret
/ Felekden tahtına oldı işâret

→. **felek:**
Mesnevi 10/ 83
Baht, talih, kader.

Felek âhüm ile pür-düd oldı /
Demümden hâk müşg-endüd
oldı

→. **felek:-ler, -üñ**
Mesnevi 10/ 23
Baht, talih, kader.

Feleklerüñ kamu mihrâbıdur
'ışk / Sa'âdet şuyınuñ
dolâbıdur 'ışk

→. **felek:**
Mesnevi 19/ 33
Baht, talih, kader.

Felek niçe ki döner zîr ü bälâ /
Hezârân naqş ider her demde
pjdâ

→. **felek:**
Mesnevi 34/ 27
Baht, talih, kader.

Felek âhından anuñ pür-
duhândur / Gözi bir baırdur
kim mevci kandur

→. **felek:**
Mesnevi 38/ 13
Baht, talih, kader.

Felek hâlına bağdı nerges-i
mest / Urup toprağa tâcın
eyledi pest

→. **felek:-de**
Mesnevi 39/ 62
Baht, talih, kader.

Anuñ hem-tâsı yok hür u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

→. **felek:**
Mesnevi 46/ 232
Baht, talih, kader.

Nüvâ iderdi anda 'üd-ıla çeng /
Felek nâle iderdi zühre âheng

→. **felek:**
Mesnevi 47/ 34
Baht, talih, kader.

Ferjdün n'oldı vü Dağhâk qanı
/ Felek n'itdi Erdeşir ü
Erdevân'ı

→. **felek:**
Mesnevi 47/ 43
Baht, talih, kader.

Felek yire givürüben Temür'i /
Qonuqladı etiylen mârı mürı

→. **felek:-de**
Mesnevi 56/ 50
Baht, talih, kader.

Bu resme kim bilür niçe
kırânât / Felekde olmış ola
dağı hâlât

fenâ: Fani, geçici, sonu olan.

→. **fenâ:**
Mesnevi 35/ 96
Fani, geçici, sonu olan.

Bu 'ışkuñ yolu evvelde fenâdur
/ Fenâ şonında cävjdân
beğâdur

→. **fenâ:-dur**
Mesnevi 35/95
Fani, geçici, sonu olan.

Bu 'ışkuñ yolu evvelde fenâdur
/ Fenâ şonında cävjdân
beğâdur

→. **fenâ:-y, -a**
Mesnevi 35
/97
Fani, geçici, sonu olan.

Gişi kim 'ışkuñda irmeye
fenâya / İre mi bî-fenâ hergiz
beğâyâ

→. **fenâ:**
Mesnevi 58/ 22
Fani, geçici, sonu olan.

Bu 'ışkuñ hâşılı gerçi fenâdur /
Fenâ dime aña 'ayn-ı beğâdur

→. **fenâ:-y, -ıla**
Mesnevi 58/ 25
Fani, geçici, sonu olan.

Fenâ-y-ıla irilür bu beğâyâ /
Dağı ne çäre irişmek livâyâ

→. **fenâ:-dur**
Mesnevi 58/ 21
Fani, geçici, sonu olan.

Bu 'ışkuñ hâşılı gerçi fenâdur /
Fenâ dime aña 'ayn-ı beğâdur

fenâ it-: Yok etmek.

→. **fenâ it-:-mek**
Gazel 8/ 1
Yok etmek.

'ışk durur varlığı itmek fenâ /
Kim anuñla bulunur 'izz ü beğâ

fenâ-ender-fenâ ol-: Yokluk
içinde yok olmak.

→. **fenâ-ender-fenâ ol-:**
Gazel 8/ 4
Yokluk içinde yok olmak.

Ger bekā olmak bekāda
istesen / 'İşkda olğıl fenā-
ender-fenā

ferah: Ferahlık veren, iç açıcı.

→. **ferah:-dan**
Mesnevi 19/ 25
Ferahlık veren, iç açıcı.

Velj vardur eşer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmışam nūvā-zen

→. **ferah:-dan**
Mesnevi 20/ 13
Ferahlık veren, iç açıcı.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya gönjlüğ hālī
olursa terahdan

ferāmūş it-: Unutmak.

→. **ferāmūş it-:-di, -ler**
Mesnevi 14/ 36
Unutmak.

Arada sāğar u mey idiben nūş /
Kamu kayğuyı itdiler ferāmūş

→. **ferāmūş it-:-di**
Mesnevi 31/ 2
Unutmak.

Melik dutmadı hiç ol sözlere
gūş / İştüğün dağı itdi
ferāmūş

ferāmūş ol-: Unutmak,
unutmuş olmak.

→. **ferāmūş ol-:-a**
Mesnevi 17/ 4
*Unutmak, unutmuş
olmak.*

Neçün dil-tengsin gönca gibi it
nūş / Mey-i gül-gün ki ola
kayğu ferāmūş

→. **ferāmūş ol-:-a**
Mesnevi 21/ 9
*Unutmak, unutmuş
olmak.*

İçerem mey ki ola kayğu
ferāmūş / Bu ğam def'ine mey
it sen dağı nūş

→. **ferāmūş ol-:-mak, -a**
Mesnevi 47/ 59
*Unutmak, unutmuş
olmak.*

Bu vahşet sözi olmağa ferāmūş
/ Mey ü cām eyleyelüm
cāmdan nūş

→. **ferāmūş ol-:-maz**
Mesnevi 22/ 2
Unutmak.

Didi şeh ben dağı mey iderem
nūş / Velj olmaz ğam u
derdüm ferāmūş

→. **ferāmūş ol-:-a**
Mesnevi 31/ 20
Unutmak, hatırlamak.

Lebi yādına iderdi bādei nūş /
Ĝam-ı 'ışk ol mıdur ki ola
ferāmūş

ferāsıh: Fersah, uzunluk.

→. **ferāsıh:**
Gazel 12/ 1
Fersah, uzunluk.

Egerçi var aramızda ferāsıh /
Turur 'ışkun gönjüde şöyle
rāsıh

ferd ol-: Eşsiz, benzersiz
olmak.

→. **ferd ol-:-a**
Mesnevi 10/ 76
Eşsiz, benzersiz olmak.

Hevā şu olur iricek anı berd /
Bu esrārı kim anlarsa ola ferd

ferhād: Ferhad ile Şirin, Hüsrev
ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

→. **ferhād:**
Mesnevi 1/ 52
*Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.*

Bu nakşı ger idem Şāvur'a
telkīn / Anı Ferhād ola
Hüsrev'le Şirin

→. **ferhād:**
Mesnevi 31/ 23
*Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.*

Düşerdi tağa taşa eyle ki
Ferhād / İçi taşu yanup iderdi
feryād

→. **ferhād:**
Mesnevi 46/ 37
*Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.*

Eger Mecnün ola 'aşık ya
Ferhād / Bu resme sözi kimse
itmedi yād

→. **ferhād:-ı**
Mesnevi 58/ 20
*Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.*

Bu derd-idi vü iden kays'ı
Mecnun / Bu derd-idi iden
Ferhād'ı maħzün

ferhād-ı miskīn: Zavallı
Ferhad.

→. **ferhād-ı miskīn:**
Mesnevi 38/ 35
Zavallı Ferhad.

Gehj yād eyle kim Ferhād-ı
miskjn / Nicesi telh virdi cān-ı
şirjn

ferheng: Marifet, hüner.

→. **ferheng:**

Mesnevi 5/ 11
Marifet, hüner.

Ƙamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Hıacil rāyından
Efrıdün u Hüşeng

ferhunde ol-: Mutlu olmak,
sevinçli olmak.

→. **ferhunde ol-:-sun**

Mesnevi 46/ 275
*Mutlu olmak, sevinçli
olmak.*

Buraya geldüğün ferhunde
olsun / Sipih ü mihr saña
bende olsun

ferıdün: İnan'da Pişdadi
sülalesinin altıncı
hükümdarıdır.Lakabı
Ferruh'dur.

→. **ferıdün:**

Mesnevi 5/ 4
*İnan'da Pişdadi sülalesinin
altıncı hükümdarıdır.Lakabı
Ferruh'dur.*

Sikender-rāyet ü Cemşid-
şevket / Ferıdün devlet ü
Hürşid-çal'at

→. **ferıdün:**

Mesnevi 7/ 7
*İnan'da Pişdadi sülalesinin
altıncı hükümdarıdır.Lakabı
Ferruh'dur.*

Ferıdün disem u Daħhāk-i şānj
/ Dürüst ü rāst gelmez bir
me'ānj

→. **ferıdün:**

Mesnevi 13/ 28
İnan'da Pişdadi sülalesinin

*altıncı hükümdarıdır.Lakabı
Ferruh'dur.*

Cihānuñ tāze vü nev-şehriyāri
/ Ferıdun u Sikender yadigāri

→. **ferıdün:**

Mesnevi 29/ 8
*İnan'da Pişdadi sülalesinin
altıncı hükümdarıdır.Lakabı
Ferruh'dur.*

Cihān için ne gerek bu Ƙamu
renc / Ferıdün Ƙanı vü Kārūn ol
genc

→. **ferıdün:**

Mesnevi 47/ 33
*İnan'da Pişdadi sülalesinin
altıncı hükümdarıdır.Lakabı
Ferruh'dur.*

Ferıdün n'oldi vü Daħhāk Ƙanı
/ Felek n'itdi Erdeşir ü
Erdevān'ı

→. **ferıdün:**

Mesnevi 47/ 49
*İnan'da Pişdadi sülalesinin
altıncı hükümdarıdır.Lakabı
Ferruh'dur.*

Ferıdün oldi cevri-y-ile bı-fer /
Sikender Ƙaldı Ƙahrı-y-ıla bı-dar

ferıdün devlet: Feridun'un
devleti.

→. **ferıdün devlet:**

Mesnevi 6/ 4
Feridun'un devleti.

Sikender-rāyet ü Cemşid-
şevket / Ferıdün devlet ü
Hürşid-çal'at

ferıdün-āyet: Feridun'un ayeti.

→. **ferıdün-āyet:**

Mesnevi 11/ 3
Feridun'un ayeti.

Ferıdün-āyet ü Hürşid-rāyet /
Sipih-i salñanat Cemşid-devlet

ferıdun-ferr: Feridun vakarlı,
Feridun gibi şanlı. Feridun,
Pişdadiyan sülalesinden altıncı
hükümdar olan İnanlı meşhur
padişattır, Klasik edebiyatta
adalet timsali olarak anılır.

→. **ferıdün-ferr:**

Mesnevi 53/ 65
*Feridun vakarlı, Feridun
gibi şanlı. Feridun, Pişdadiyan
sülalesinden altıncı hükümdar
olan İnanlı meşhur padişattır,
Klasik edebiyatta adalet
timsali olarak anılır.*

Ferıdün-ferr ü hem Cemşid-
devlet / 'İnanında revān feth-
ile nuşret

ferište: Melek.

→. **ferište:**

Mesnevi 60/ 141
Melek.

Beşer olmaya ola bu ferıšte /
Sözi kevşer yüzi benzer behişte

ferište yüzlü: Güzel yüzlü.

→. **ferište yüzlü:-ler**

Mesnevi 46/ 238
Güzel yüzlü.

Perı-y-içün döşendi 'ıtr ħāni /
Ferište yüzlüler getürdi anı

ferkad ol-: Dübb-i Ekber yıldız
kümesinin "Dübb" ve "Merak"
adlı en parlak iki yıldızın tepesi
gibi olmak.

→. **ferkad ol-:-mış, -dı**

Mesnevi 50/ 55
*Dübb-i Ekber yıldız
kümesinin "Dübb" ve "Merak"
adlı en parlak iki yıldızın tepesi
gibi olmak.*

Aña olmışdı ferkad fark-ı päye
/ Sipih-i läciverdij dağı säye

fermân: Emir, buyruk.

→. **fermân:-i, -y, -ıla**
Mesnevi 2/ 2
Emir, buyruk.

Zehî kâdir ki bu gerdân devâyir
/ Anuñ fermânı-y-ıla oldı dâyer

→. **fermân:-ı**
Mesnevi 5/ 34
Emir, buyruk.

Nigîninden eger bir naķş ala
mûm / Hıttâ'ya ire fermânı
nedür Rûm

→. **fermân:-ı**
Mesnevi 46/ 268
Emir, buyruk.

Ne durur 'işk emîr-i mülk-i
cândur / Ki cinn ü inse fermânı
revândur

→. **fermân:**
Mesnevi 48/ 18
Emir, buyruk.

Çû da'vet ide olalum aña
mihmân / Ki burada anuñdur
cümle fermân

→. **fermân:-ı, -n, -ı**
Mesnevi 51/ 33
Emir, buyruk.

Sürer fermânını her neyse
taķdır / Anuñ def'in nice
idebile tedbîr

→. **fermân:-ı, -n, -da**
Mesnevi 53/ 31
Emir, buyruk.

Hezârân dîv fermânında anuñ
/ Ser-â-ser 'abd u peymânında
anuñ

fermân it-: *Ferman etmek,
buyurmak, emretmek.*

→. **fermân it-:-e, -me, -di**
Mesnevi 30/ 14
*Ferman etmek, buyurmak,
emretmek.*

Gönjül bir pâdişâhdur ki aña
fermân / İdemedi idemez hiç
sulţân

ferrâs: Döşeyen, seren.

→. **ferrâş:**
Mesnevi 3/ 10
Döşeyen, seren.

Cemâli şem'ine pervâne hırşîd
/ Celâli ferşine ferrâş nâhîd

fers: Zemin, yeryüzü.

→. **fers:-ı, -n, -e**
Mesnevi 3/ 10
Zemin, yeryüzü.

Cemâli şem'ine pervâne hırşîd
/ Celâli ferşine ferrâş nâhîd

→. **fers:-ı**
Mesnevi 14/ 27
Zemin, yeryüzü.

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakâyık /
Nişân virürdi cennetden
hadâyık

→. **fers:-ı, -n, -e**
Mesnevi 46/ 161
Zemin, yeryüzü.

Çemen ferşine döşenmişdi
atlas / Çenâr ü serv ü tûbj
olmuş muţavves

→. **fers:-ı, -n, -e**
Mesnevi 47/ 5
Zemin, yeryüzü.

Çemen ferşine dökmiş ebr lülü
/ 'Abîr ü 'anber olmuş bâğ tolu

→. **fers:**
Mesnevi 48/ 53
Zemin, yeryüzü.

Harîr-ile döşemiş 'anberin ferş
/ Kırılmış 'ud ağacından yüce
'arş

ferş-i hâk: Toprağın
döşenmesi, serilmesi.

→. **ferş-i hâk:**
Gazel 2/ 17
*Toprağın döşenmesi,
serilmesi.*

Saņa menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aña yokdur
gümân

feryâd: Feryat, inilti, çığlık.

→. **feryâd:-ıla**
Mesnevi 58/ 45
Feryat, inilti, çığlık.

Geminün içi feryâd-ıla taldı / Ki
azdı yıl öñi girdâb oldı

feryâd it-:

→. **feryâd it-:-er, -di**
Mesnevi 31/ 24
*Yüksek sesle haykırmak //
büyük bir yokluk, zarar ve
sıkıntı içinde bulunmak.*

Düşerdi tağa taşa eyle ki
Ferhâd / İçi taşı yanup iderdi
feryâd

feryâd u nâle âh kıl-:

→. **feryâd u nâle âh kıl-:-dı**
Mesnevi 14/ 145
*Feryat etmek, ah vah
etmek.*

Beş feryâd u nâle âh kıldı / Ki
nâ-geh bu gazel yâdına geldi

feşâhat: Akıcı söz söyleme.

→. **feşâhat:**
Mesnevi 1/ 30
Akıcı söz söyleme.

Başa in'âm kapusını açgıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçgıl

→. **feşâhat:**
Mesnevi 13/ 43
Akıcı söz söyleme.

Var-ıdı anda feşâhat hem
belâgat / 'Ulüm-ı hikmet ü
'ilm-i kitâbet

feth ile nusret: Fetih ile zafer.

→. **feth ile nusret:**
Mesnevi 53/ 66
Fetih ile zafer.

Ferjdün-ferr ü hem Cemşid-
devlet / 'İnânında revân feth-
ile nusret

feth vü zafer: Fetihler ve
zaferler.

→. **feth vü zafer:**
Mesnevi 4/ 27
Fetihler ve zaferler.

Karındür feth aña vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'âlem-
dâr

feth-i bâbın eyle-: Kapıların
fethini nasip etmek.

→. **feth-i bâbın eyle-:**
Mesnevi 1/ 6
*Kapıların fethini nasip
etmek.*

Gidergil aradan benlik hiçâbın
/ Bize tevhidüñ elye feth-i
bâbın

fevc-ber-fevc: Dalga dalga,
bölük bölük.

→. **fevc-ber-fevc:**
Mesnevi 53/ 73
Dalga dalga, bölük bölük.

Sipâh-ı dîv irişdi fevc-ber-fevc /
Siyeh dîv-ile urdı dîvler mevc

fevt ol-: Yitmek, ölmek.

→. **fevt ol-:-mak, -a**
Mesnevi 55/ 12
Yitmek, ölmek.

Neçün bu vakt yatup uyıyasın /
Bu fırsat fevt olmağa koyasın

feyz: Bereket, bolluk,
verimlilik.

→. **feyz:-i, -le**
Gazel 4/ 3
Bereket, bolluk, verimlilik.

Gâh elüñ feyzi-le hâk muraşşa'
bisât / Gâh yolun tozu-la çerh
mu'anber niğâb

→. **feyz-ile:--ile**
Kit'a 2/ 2
Bereket, bolluk, verimlilik.

İ ki senden feyz idüp deryâ-y-ı
cüd / Buldı ol feyz-ile bu 'âlem
vücüd

feyz it-: Bereketlenmek,
verimli hale gelmek.

→. **feyz it-:-üp**
Kit'a 2/ 1
*Bereketlenmek, verimli
hale gelmek.*

İ ki senden feyz idüp deryâ-y-ı
cüd / Buldı ol feyz-ile bu 'âlem
vücüd

fezâhat ir-: Rezil, rüsva olmak.

→. **fezâhat ir-:-di**
Mesnevi 4/ 78
Rezil, rüsva olmak.

Çamu 'âciz çalup ehl-i feşâhat
/ Aña öykünene irdi fezâhat

fidâ it-: Kıymak, gözden
çıkarmak.

→. **fidâ it-:**
Mesnevi 10/ 46
Kıymak, gözden çıkarmak.

Egerçi kim gönül sultân-ı
cândur / Fidâ it 'ışka anı kim
cân-ı cândur

figân it-: Acı ile bağırıp
çağırarak, inlemek.

→. **figân it-:-iben**
Mesnevi 14/ 91
*Acı ile bağırıp çağırarak,
inlemek.*

Figân idiben uykudan uyandı /
Nite kim lâle kan yaşa boyandı

fikr: Düşünce.

→. **fikr:-i, -n, -e**
Gazel 13/ 13
Düşünce.

Lebüñ-ile yüzün fikrine
düşdüm / Zî şırîn meşreb ü zî
fikret-i hûb

→. **fikr:-i, -n, -i**
Mesnevi 2/ 48
Düşünce.

Bedâyi' kâr-gâhına nazâr kıl /
Tabâyi' fikrini zîr ü zeber kıl

→. **fikr:**
Mesnevi 46/ 151
Düşünce.

Her işde olsa gerekdür fikr
evvel / Ki müşkil olur tedbîr-i
lâ-hall

fikr eyle-: Düşünmek, tefekkür
etmek.

→. **fikr eyle-:**
Mesnevi 48/ 2
*Düşünmek, tefekkür
etmek.*

Perî-ruh okımış bizi sarâya /
Nedür tedbîr fikr eyle bu râya

fikret-i h b: Güzel düşünce.

→. **fikret-i h b:**
Gazel 13/ 14
Güzel düşünce.

Lebün-ile yüzünü fikrine
d ş d m / Z  ş r n meşreb   z 
fikret-i h b

fikr-i b t l: Boş, esassız,
geçersiz, hükümsüz düşünce.

→. **fikr-i b t l:**
Mesnevi 43/ 34
*Boş, esassız, geçersiz,
hükümsüz düşünce.*

Bu sevd yi başunđan eyle z yil
/ Niredendür saņa bu fikr-i
b t l

fikrin k l-: Fikrini beyan etmek.

→. **fikrin k l-:** -a, -maz
Mesnevi 56/ 44
Fikrini beyan etmek.

Kimesne evvelin anuğ bilemez
/ Kimesne  h ri fikrin k lamaz

f l: Fil.

→. **f l-:**
Mesnevi 51/ 26
Fil.

Duĥ n kim çıkar ağzından
nefesdür / Dem urup f li
yudmağa hevesdür

→. **f l:**
Mesnevi 53/ 25
Fil.

Başı kurd u yüzi kurd u gözi f l /
Ayağı zendef l andan ĥazer k l

→. **f l:**
Mesnevi 53/ 89
Fil.

Kılıcı f l s n g nden bilinde /
Değirmen taşı itmiş gürz elinde

fi'l-h l: Bu halde, bu durumda.

→. **fi'l-h l:**
Gazel 5/ 6
Bu halde, bu durumda.

Ĥulkuđ  em mesin g r ben
g l ĥay -y-ıla / Fi'l-h l ĥall
olıbanuğ ol olur g l b

→. **fi'l-h l:**
Mesnevi 50/ 41
Bu halde, bu durumda.

Ĥoĥusı ĥ ri-z d'a irdi fi'l-h l /
Didi irmiş durur Cemşid'e
aĥv l

f r k: Ayrılık, hicran.

→. **f r k-:**
Gazel 10/ 9
Ayrılık, hicran.

Bu ĥaste c numa urdı f r kuğ
zaĥmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zaĥm-ı t r   şimş r   sin n
olmaz

→. **f r k-:**
Gazel 11/ 13
Ayrılık, hicran.

F r kuğda senün b -ĥadd bel 
ekd m   derd   ĥam /
Dimedün raĥm idüp bir gün ki
nicesin i misk n m

fitne: Bela, musibet.

→. **fitne:**
Gazel 4/ 16
Bela, musibet.

 deli bi-d r ĥaĥ ma'dilet n 
senün / Fitne v  zulmün gözi
toldı 'am -y-ıla ĥ b

→. **fitne:**
Mesnevi 39/ 82
Bela, musibet.

Adından yig durur anuğ cem li
/ Ĥamer devrine fitne zülf  
ĥ li

→. **fitne:**
Mesnevi 51/ 84
Bela, musibet.

Egerçi luĥ ĥoş durur vel kin /
Siy sets z olamaz fitne s kin

f r k: Kuşak.

→. **f r k-:**
Mesnevi 3/ 80
Kuşak.

Şaf  buldı anuçla Ka'be Merve
/ Anuğ f r kid r v şk  v 
'urve

fur t: Fırat nehri.

→. **fur t:**
Gazel 9/ 11
Fırat nehri.

Kim tem  (ş ) ideyim dirse
Fur t u N l'i hem / Nice aĥar
görsün uş bin m gözümün kan
yaşın

fur n: Kuran-ı Kerim.

→. **fur n:**
Mesnevi 3/ 59
Kuran-ı Kerim.

Aņa n zil olup durur bu Fur n
/ Ki raĥmetd r Ĥud  v  n r-u
tiby n

fırsat: Fırsat, imkan.

→. **furşat:**

Mesnevi 40/ 25
Fırsat, imkan.

Çü furşat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. **furşat:**

Mesnevi 45/ 7
Fırsat, imkan.

Ğanımetdür bu 'ıyş u 'ömr
furşat / Neçün bilinmeye kadr-
ı ğanımet

→. **furşat:**

Mesnevi 45/ 9
Fırsat, imkan.

Çü gide furşat olasin peşimân /
Ne aşşı ol vaqt olduğun
peşimân

→. **furşat:**

Mesnevi 55/ 12
Fırsat, imkan.

Neçün bu vaqt yatup uyıyasın /
Bu furşat fevt olmağa koyasın

fürüzân it-: Parlatmak,
Aydınlatmak.

→. **fürüzân it-:-di**

Mesnevi 2/ 10
Parlatmak, Aydınlatmak.

Çokuz eyvân düzetti vü yidi
şem' / Fürüzân itdi tâ rüşen
ola cem'

füsürde ol-: Donmuş, sönmüş
olmak.

→. **füsürde ol-:-ur**

Mesnevi 10/ 31
Donmuş, sönmüş olmak. II

*İçi geçmiş, hayattan zevk
almayı bırakmış olmak.*

Olur bî-'ışk olan gönül füsürde
/ Olur biñ cānı varsa dağı
mürde

fütüvvet: Cömertlik.

→. **fütüvvet:**

Mesnevi 3/ 81
Cömertlik.

Fütüvvet anda vü dağı
mürüvvet / Vilāyet anda vü
dağı nübüvvet

→. **fütüvvet:**

Mesnevi 48/ 10
Cömertlik.

Peri çün ādamıya ide
mürüvvet / Mürüvvet olmasa
anda ne fütüvvet

G)

ğabğab: Çene altı, gerdan.

→. **ğabğab:**

Mesnevi 58/ 88
Çene altı, gerdan.

Yir-idi nār öjine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anaydı ğabğab

ğabğab-ı yār: Sevgilinin çene
altı.

→. **ğabğab-ı yār:**

Mesnevi 58/ 86
Sevgilinin çene altı.

Enārı vardı eyle kim leb-i yār /
Hem elmāsı nite kim ğabğab-ı
yār

ğāfil ol-: Dikkatsiz, hazırlıksız
olmak.

→. **ğāfil ol-:-ma**

Mesnevi 53/ 20
Dikkatsiz, hazırlıksız

olmak.

Çoludur diy-i 'ifrīt işbu menzil /
Yavuz korhu yiridür olma ğāfil

ğaflet: Farkında olmama hali,
bilinçsizlik.

→. **ğaflet:-de**

Mesnevi 40/ 2

*Farkında olmama hali,
bilinçsizlik.*

Mübārek şubhdur yatma i
bülbul / Güler ğafletde yatan
gişiye gül

ğāh: "Gāh ... gāh ..." bağlacı.
Bazen, ara sıra.

→. **ğāh:**

Gazel 4/ 3

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı.
Bazen, ara sıra.*

Gāh elün feyzi-le hāk muraşşā'
bisāt / Gāh yolun tozi-la çerh
mu'anber niķāb

→. **ğāh:**

Gazel 4/ 4

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı.
Bazen, ara sıra.*

Gāh elün feyzi-le hāk muraşşā'
bisāt / Gāh yolun tozi-la çerh
mu'anber niķāb

→. **ğāh:**

Mesnevi 58/ 44

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı.
Bazen, ara sıra.*

Çarānu gice bir yıl kopdı nā-
gāh / Ki depredürdi kūhi şöyle
kim gāh

ğāh ol-: Mekanı, yeri olmak.

→. **ğāh ol-:-dı**

Mesnevi 43/ 99

Mekanı, yeri olmak.

Güneş çün kim seferde oldı
her gâh / Cemi'-i encüm itdiler
anı şâh

ğâlib ol-:

→. **ğâlib ol-:-ur**
Gazel 13/ 12
Üstün, baskın gelmek.

'Aceb mi 'ışkuñ itse 'aklı gâret /
Ki olur 'ışk ğâlib 'aklı mağlûb

ğam: Dert, sıkıntı, üzüntü.

→. **ğam:**
Mesnevi 17/ 5
Dert, sıkıntı, üzüntü.

Nedür ğam çünki mey var ney
dağı hem / Cihân nedür ki
anuç çün yiyeler ğam

→. **ğam:-dan**
Mesnevi 17/ 10
Dert, sıkıntı, üzüntü.

Ğamı terk eyle ol sen dağı
hândân / Bu ğamdan şādılığa
var mı noqşân

→. **ğam:-ı**
Mesnevi 17/ 9
Dert, sıkıntı, üzüntü.

Ğamı terk eyle ol sen dağı
hândân / Bu ğamdan şādılığa
var mı noqşân

→. **ğam:**
Mesnevi 18/ 11
Dert, sıkıntı, üzüntü.

Niçe kim mey içeren arturur
ğam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

→. **ğam:-dan**
Mesnevi 18/ 10
Dert, sıkıntı, üzüntü.

Bu iki ayruğa şādi yitürür / Ne
aşşı çün beni ğamdan yitürür

→. **ğam:**
Mesnevi 19/ 37
Dert, sıkıntı, üzüntü.

Pes Anuç çün ne gerek bu
kamu ğam / Otur şād u mey
eyle nüş her dem

→. **ğam:**
Mesnevi 21/ 10
Dert, sıkıntı, üzüntü.

İçerem mey ki ola kavgu
ferāmüş / Bu ğam def'ine mey
it sen dağı nüş

ğam yi-: Dertlenmek,
kederlenmek, tasalanmak.

→. **ğam yi-:-y, -e, -ler**
Mesnevi 17/ 6
Deyim
*Dertlenmek, kederlenmek,
tasalanmak.*

Nedür ğam çünki mey var ney
dağı hem / Cihân nedür ki
anuç çün yiyeler ğam

ğam-güsâr: Gam keder
gideren, teselli veren.

→. **ğam-güsâr:-um**
Mesnevi 35/ 16
*Gam keder gideren, teselli
veren.*

Senün yüzün durur binüm
bahârum / Hayâlüm münisüm
hem ğam-güsârum

ğam-ı cân: Can derdi.

→. **ğam-ı cân:**
Mesnevi 41/ 84
Can derdi.

Hayâl-ı yâr kime ki ola yoldaş /
Aña qalmaz ğam-ı cân u ten ü
baş

ğam-ı derd: Dertin üzüntüsü.

→. **ğam-ı derd:**
Mesnevi 60/ 14
Dertin üzüntüsü.

Hemân-dem hâzır oldı Nâz-
perverd / Didi kim nicedür hâl
u ğam-ı derd

ğam-ı 'ışk: Aşkın derdi, gamı.

→. **ğam-ı 'ışk:**
Mesnevi 31/ 20
Aşkın derdi, gamı.

Lebi yādına iderdi bâdei nüş /
Ğam-ı 'ışk ol midur ki ola
ferāmüş

ğamze: Güzellerin gözleri
ucunda görülen harekât-ı dil-
firîb, nazlı nazlı göz kapama,
kirpik süzme.

→. **ğamze:**
Mesnevi 3/ 87
*Güzellerin gözleri ucunda
görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı
nazlı göz kapama, kirpik
süzme.*

Nite kim ğamze okı bir
tarfetü'l-'ayn / İrişdi tâ bi-evc-i
kâbe kavseyn

ğanj it-: Zenginleştirmek,
doyurmak, tok kılmak.

→. **ğanj it-:-er**
Mesnevi 56/ 73
*Zenginleştirmek,
doyurmak, tok kılmak.*

Ğanj ider gişiyi künc-i kanâ'at /
Ola mı dağı bundan yig bizâ'at

ğanjimet: Ganimet, kazanç.

→. **ğanjimet:**
Mesnevi 38/ 21
Ganimet, kazanç.

Bularuñ hâlini çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'atıl oturursın

→. **ğani̇met:-dür**
Mesnevi 45/ 7
Ganimet, kazanç.

Ğani̇metdür bu 'ıyş u 'ömr
furşat / Neçün bilinmeye kadr-
ı ğani̇met

→. **ğani̇met:**
Mesnevi 48/ 130
Ganimet, kazanç.

Nevâ-y-ıla hoş it dil-keş
mağâmı / Ğani̇met gör bugün
bu hoş mağâmı

→. **ğani̇met:-dür**
Mesnevi 50/ 9
Ganimet, kazanç.

Ğani̇metdür bu 'ömrî hoş
geçürgil / Çü furşat var bu
'ömrî hoş geçürgil

ğâr: Mağara.

→. **ğâr:**
Mesnevi 51/ 19
Mağara.

Melik didi bu ne püşte bu ne
ğâr / Didi Mihrâb i şâh-ı cihân-
dâr

ğarâbet: Gariplik, tuhaflık.

→. **ğarâbet:**
Mesnevi 46/ 25
Gariplik, tuhaflık.

Dağı muhkem-ter olur bu
ğarâbet / Niçe kim çok olur-ısa
hidâyet

→. **ğarâbet:**
Mesnevi 54/ 6
Gariplik, tuhaflık.

Nedür ol hürî-zâdadur hidâyet
/ Ki gösderür saña nedür

ğarâbet

ğarâyb: Tuhaf şeyler, şaşılacak
şeyler.

→. **ğarâyb:**
Mesnevi 39/33
*Tuhaf şeyler, şaşılacak
şeyler.*

Ki tohdur yirün yüzi ğarâyb /
Hem envâ'-ı bedâyi'le 'acâyb

ğarb: Batı.

→. **ğarb:**
Mesnevi 13/ 42

Eline kılıç alsa olmadın zârb /
Olurdi berç-ı süzân şark-ıla
ğarb

ğâret it-: Akın
etmek,yağmalamak.

→. **ğâret it-:-me, -di**
Gazel 11/ 7
Akın etmek,yağmalamak.

Ne dil kodı ne 'aql u cân ki
zülfür itmedi ğâret / Zehî
devlet bu cādūdan hâlâş olursa
dijnüm

→. **ğâret it-:-se**
Gazel 13/ 11
Akın etmek,yağmalamak.

'Aceb mi 'ışkuñ itse 'aqlı ğâret /
Ki olur 'ışk ğâlib 'aqlı mağlûb

→. **ğâret it-:-di**
Mesnevi 20/ 5
Akın etmek,yağmalamak.

Velî bende ne varsa ğâret itdi /
Dil ü 'aql u cân u ten dağı gitdi

→. **ğâret it-:-di**
Mesnevi 41/ 10
Akın etmek,yağmalamak.

Ne tende şabr kaldı vü ne
ârâm / Kamusun ğâret itdi ol
dil-ârâm

ğâr-ı pür-dūd: Dumanlı
mağara.

→. **ğâr-ı pür-dūd:**
Mesnevi 51/ 15
Dumanlı mağara.

Var-ıdı ol cüşşede bir ğâr-ı pür-
dūd / Ki itmişdi âsumânı dūd-
endūd

ğarîb: Düşkün, zavallı, biçare.

→. **ğarîb:**
Gazel 2/ 24
*Düşkün, zavallı, biçare ||
Âşık.*

İsderem senden şefâ'at yâ
şefî'ü'l-müznibin / Nice
mahrûm ola senden bu ğarîb ü
nâ-tuvân

ğarîb ol-:

→. **ğarîb ol-:-an, -lar, -uñ**
Mesnevi 35/ 1
*Garip, zavallı, çaresiz
olmak.*

Ğarîb olanlaruñ bağı başıyçün
/ Za'if oğlanlaruñ gözi yaşıyçün

ğarîb ü haste: Kimsesiz, zavallı,
takatsiz ve çaresiz.

→. **ğarîb ü haste:**
Mesnevi 58/ 111
*Kimsesiz, zavallı, takatsiz
ve çaresiz.*

Ğarîb ü haste vü tenhâ vü 'âşık
/ Muğâlîf baht u devlet nâ-
muvâfık

ğarîb ü nâ-tuvân: Çaresiz ve
güçsüz.

→. **ğarjb ü nā-tuvān:**

Gazel 2/ 24

Çaresiz ve güçsüz.

İsderem senden şefā'at yā
şefī'ü'l-müznibjn / Nice
mahrûm ola senden bu ğarjb ü
nā-tuvān

ğark: Suya batma, boğulma.

→. **ğark:-a**

Mesnevi 56/ 20

Suya batma, boğulma.

Buradan gidicegez Rûm bahri /
Gelür kim ğarka varur anda
bahrij

ğark it-: Batırmak, boğmak.

→. **ğark it-:-di**

Mesnevi 21/ 5

Batırmak, boğmak.

Gözüm yaşı beni ğark itdi kana
/ Girü hem kaçd ider baş u
cāna

→. **ğark it-:-di**

Mesnevi 43/ 1

*Batırmak, boğmak. II
Aydınlatmak.*

Çün itdi gün gicenüñ çetrini
ğark / Ufuqdan oldı rüşen
rāyet-i şark

ğark ol-:

→. **ğark ol-:-dı**

Mesnevi 58/ 99

Boğulmak, batmak.

Denizde ğark oldı bahırda hem
/ Belāya uğradı ğāyetde
muħkem

→. **ğark ol-:-mağ, -dur**

Mesnevi 58/ 64

Boğulmak.

Gişi kim gire bu deryāya nā-
kām / İşi anuñ ğark olmağdur

ser-encām

ğark-āb: Suya batan, batmış
olan.

→. **ğark-āb:**

Mesnevi 58/ 93

Suya batan, batmış olan.

Melik ğark-ābdan olmağa imin
/ Yalunuz bir gemide oldı sâkin

ğarka-i hün ol-: Kana batmak,
kana bulanmak.

→. **ğarka-i hün ol-:-dı**

Mesnevi 44/ 40

*Kana batmak, kana
bulanmak.*

Bu sözi çünki işitdi Hümāyün /
Gözi lāle gibi oldı ğarka-i hün

ğark-ı gevher: Mücevherle
donatılmış.

→. **ğark-ı gevher:**

Mesnevi 39/ 136

Mücevherle donatılmış.

Melik bağışladı aña dürr ü
gevher / Ki oldı ğark-ı gevher
şöyle ki efser

ğark-ı hayā it-: Sıkıcı, boğucu
olmasını sağlamak.

→. **ğark-ı hayā it-:-er**

Mesnevi 10/ 88

*Sıkıcı, boğucu olmasını
sağlamak.*

Düzetdüm 'ışk-ıla bu dāsitanı /
Ki ider ğark-ı hayā biñ gül-
sitāni

ğark-ı hün it-: Kana boğmak.

→. **ğark-ı hün it-:-iser**

Mesnevi 48/ 80

Kana boğmak.

Seni 'aşıklarun gözi gibi zār /
İdiser ğark-ı hün bu bahır-ı hün-
hār

ğāv: Öküz, inek.

→. **ğāv:-ı, -dı**

Mesnevi 53/ 107

Öküz, inek.

Melik kaçşāb Ekvān gāv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide kaçşāb-ıla
ceng

ğavğā: Kavga, dövüş.

→. **ğavğā:**

Mesnevi 35/ 28

Kavga, dövüş.

Dönüp Fağfūr'a didi kim bu
sevdā / Ser-ā-ser 'ışkdan durur
bu ğavğā

ğayb: Akıl ve duyular yoluyla
hakkında bilgi edinilemeyen
varlık alanı.

→. **ğayb:-dan**

Mesnevi 3/ 56

*Akıl ve duyular yoluyla
hakkında bilgi edinilemeyen
varlık alanı.*

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayān ol / Ne işler ğaybdan
kıldı beyān ol

ğāyet: Çok, epey, oldukça.

→. **ğāyet:**

Mesnevi 46/ 56

Çok, epey, oldukça.

Aña hem-rāh itdi on gişi dānā /
Kavi her işde vü ğāyet tuvānā

→. **ğāyet:-de**

Mesnevi 48/ 77

Çok, epey, oldukça.

Ki bu bir iş durur gâyetde
müşkil / Ciger kanıyla olur'olsa
hâşıl

→. **gâyet:-de**

Mesnevi 58/ 100

Çok, epey, oldukça.

Denizde garğ oldu bahırda hem
/ Belâya uğradı gâyetde
muhkem

gâyib ol-: Kaybolmak.

→. **gâyib ol-:-miş, -i, -dı**

Mesnevi 40/ 42

Kaybolmak.

Gice kim çetr-i sultân-ı kevâkib
/ Varup mağribde olmuş-ıdı
gâyib

gayr: Başka, başkası.

→. **gayr:-dan**

Gazel 2/14

Başka, başkası.

Hak ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşul / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişân

→. **gayr:-a**

Mesnevi 1/ 26

Başka, başkası.

Hidâyet vir bize fazlunla hayra
/ Gözümüzi dağı bakdurma
gayra

→. **gayr:-uñ**

Mesnevi 34/ 14

Başka, başkası.

Gönül kim anda ola yârur
hayâlî / Olur mı gayrun orada
mecâli

→. **gayr:-a**

Mesnevi 43/ 32

Başka, başkası.

Sağa muhtâc-iken bu taht ıla
tâc / Revâ mı varup olmak
gayra muhtâc

gayrı: Artık, bundan böyle.

→. **gayrı:**

Mesnevi 46/ 197

Artık, bundan böyle.

Didükde hû gider gayrı
gönülde / Hemjñ anı digil
cân-ıla dilden

gâzâb: Hiddet, öfke.

→. **gâzâb:-la**

Mesnevi 43/ 23

Hiddet, öfke.

Ġazâbla didi diñ ol nâzenjñe /
Nişe kñ bağladuñ tâc u nigjñe

→. **gâzâb:-dan**

Mesnevi 53/ 79

Hiddet, öfke.

Ġazâbdan olıban ol diñ cüşân /
İrişdi âdamj-zâda ħurüşân

gâzân: Gazan (Özel isim).

→. **gâzân:**

Mesnevi 47/ 39

Gazan (Özel isim).

Ġanı Çingiz kanı Ergün u Gâzân
/ Temür ü Bâyezîd ü Mjñ
Sülmân

gazel: Gazel.

→. **gazel:-ler, -le**

Mesnevi 11/ 47

Gazel.

Ġazellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenüñ sevine cism ü cânı

→. **gazel:**

Mesnevi 14/ 146

Gazel.

Beşj feryâd u nâle âh kıldı / Ki
nâ-geh bu gâzel yâdına geldi

→. **gazel:-den**

Mesnevi 32/ 1

Gazel.

Melik âşüfte oldu bu gâzelden /
Dil ü cân-ıla 'aklı vardı elden

geç-: Geçmek.

→. **geç-:-mez**

Gazel 10/ 6

Gitmek, uzaklaşmak.

N'idersin Mısr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nijl
andan revân olmaz

→. **geç-:-elüm**

Mesnevi 53/ 27

Gitmek, uzaklaşmak.

Nihânj geçelüm kim bilmesün
ol / Ki bulına bize geçmeklige
yol

→. **geç-:-me, -di**

Mesnevi 53/ 23

Gitmek, uzaklaşmak.

Bu yoldan geçmedi hiç âdamj-
zâd / Ki anuñ şerrinden olmuş
ola âzâd

→. **geç-:-er, -di**

Mesnevi 57/ 8

Gitmek, uzaklaşmak.

İşi nâleydi anuñ âh u zârj / Bu
resm-ile geçerdi rüzigârı

→. **geç-:-mek, -e**

Mesnevi 58/ 32

Gitmek, uzaklaşmak.

Melik buyurdı kim keşti bulalar
/ Denizi geçmeğe çâra kıllalar

→. **geç-:-dü, -n**

Gazel 2/ 12

Aşmak, ilerlemek.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

→. **geç-:-gil**
Mesnevi 19/ 3
Geçmek. II Ömrü
geçirmek.

Vefâsuzdur cihân hoşlıkla
geçgil / 'alâ'r-rağm-ı zemâne
yigil içgil

geçi: Keçi.

→. **geçiden:-den**
Mesnevi 55/ 30
Keçi.

Gişiyi şeyh ider-ise mürğiz /
Geçiden yig ola mı şeyh hergiz

geçür-: Geçirmek.

→. **geçür-:-e**
Mesnevi 18/ 22
Geçirmek.

Uzun olmak ne hâşıl zindigânı /
Çü miñnetle geçüre gişi anı

→. **geçür-:-ür, -em**
Mesnevi 23/ 11
Geçirmek.

Geçürürüm bununla rüzigârı
/ İderem şabr-ıla hoş pâyidârı

→. **geçür-:-ür**
Mesnevi 34/ 22
Geçirmek.

Dün ü gün içi nâledür ü zârı /
Geçürür âh-ıla ol rüzigârı

→. **geçür-:-gil**
Mesnevi 40/ 25
Geçirmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. **geçür-:-mez**
Mesnevi 53/ 29
Geçirmek.

Tuvar-ısa bizi bundan
geçürmez / Helâk ider bizi ol
şu içürmez

geh: bkz. gah

→. **geh:**
Mesnevi 3/ 25
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî müşg eyler ol kanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsâr
u te'sîr

→. **geh:**
Mesnevi 3/ 32
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî bağışlar aya rüşnâyı / Geh
eksiben qarardur rüşen ayı

→. **geh:**
Mesnevi 3/ 33
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî rec'at virür ü geh ikâmet
/ Kâlan seyyâreye geh
istikâmet

→. **geh:**
Mesnevi 35/ 24
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî atanuñ elini öperdi / Geh
ana ayağına yüz sürerdi

→. **geh:**
Mesnevi 39/ 7
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Yolu geh Mısr-ıdı geh Şâm u
Sağçın / Yiri geh Rüm-ıdı geh
kişver-i Çın

→. **geh:**
Mesnevi 48/ 85
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Geh urıarsın arslan ile pençe /
Gehî kaplañ idiser sini rence

→. **geh:**
Mesnevi 48/ 88
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî bebr urası durur saña
çeng / Geh idisersin ejderhâ-y-
ıla ceng

→. **geh:**
Mesnevi 51/ 17
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî inerdi dūna geh çıkardı /
Çıkıçak çevresin kamu yağırdı

→. **geh:**
Mesnevi 58
/54
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehî hâk-idi şeh yiri vü
geh evc

gehî: bkz. gah

→. **gehî:**
Mesnevi 3/ 25
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî müşg eyler ol kanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsâr
u te'sîr

→. **gehî:**
Mesnevi 3/ 29
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehî şemse bağışlar evc-i 'âlî /
Gehî virür kūsûf-ıla zevâli

→. **gehj:**
Mesnevi 3/ 30
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj şemse bağışlar evc-i 'âlî /
Gehj virür küsûf-ıla zevâli

→. **gehj:**
Mesnevi 3/ 31
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj bağışlar aya rüşnâyi / Geh
eksiben karar dur rüşen ayı

→. **gehj:**
Mesnevi 3/ 33
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj rec'at virür ü geh ikâmet
/ Kâlan seyyâreye geh
istikâmet

→. **gehj:**
Mesnevi 35/ 23
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj atanuj elini öperdi / Geh
ana ayağına yüz sürerdi

→. **gehj:**
Mesnevi 38/ 33
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj Leylî vü Mecnûn'dan söz
eyle / Gehj Şîrîn-ile Pervîz'i
söyle

→. **gehj:**
Mesnevi 38/ 34
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj Leylî vü Mecnûn'dan söz
eyle / Gehj Şîrîn-ile Pervîz'i
söyle

→. **gehj:**
Mesnevi 38/ 35
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj yâd eyle kim Ferhâd-ı
miskîn / Nicesi telh virdi cân-ı
şîrîn

→. **gehj:**
Mesnevi 38/ 37
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj Cemşîd'den söz eyle
bünyâd / Gehj Hürşîd'den söz
eylegil yâd

→. **gehj:**
Mesnevi 38/ 38
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj Cemşîd'den söz eyle
bünyâd / Gehj Hürşîd'den söz
eylegil yâd

→. **gehj:**
Mesnevi 48/ 86
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Geh urırsarsın arslan ile pençe /
Gehj kaplan idiser sini rence

→. **gehj:**
Mesnevi 48/ 87
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj bebr urası durur saña
çeng / Geh idisersin ejderhâ-y-
ıla ceng

→. **gehj:**
Mesnevi 48/ 89
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj hem-ceng olasıdır saña
dîv / Gehj cādü idesidür saña
rîv

→. **gehj:**
Mesnevi 48/90
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj hem-ceng olasıdır saña
dîv / Gehj cādü idesidür saña
rîv

→. **gehj:**
Mesnevi 51/ 17
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj inderi dūna geh çıkardı /
Çıkıçak çevresin kamu yağırdı

→. **gehi:**
Mesnevi 54/ 2
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Nedür bu nefis hâşm-ı bed-
likâdur / Gehi dîv ü gehj nerr
ejdehâdur

→. **gehj:**
Mesnevi 57/ 3
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj dir-idi n'ola hâl-ı dünyî /
Gehj dir-idi kim nice ola 'uqbî

→. **gehj:**
Mesnevi 57/ 4
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj dir-idi n'ola hâl-ı dünyî /
Gehj dir-idi kim nice ola 'uqbî

→. **gehj:**
Mesnevi 57/ 5
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj dir-idi ne vaqt ola Cemşîd
/ Ki anı yâr idine gendüye
Hürşîd

→. **gehj:**
Mesnevi 58/ 54
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehj hâk-idi şeh yiri vü
geh evc

→. **gehj:**
Mesnevi 58/ 55
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj mâhi-y-idi yiri gehj mâh /
Velj ider girü Hürşid'i çün âh

→. **gehj:**
Mesnevi 60/ 23
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj sen ejdehâ kâmina
düşdüñ / Gehj dıvün belâsına
ulaşduñ

→. **gehj:**
Mesnevi 60/ 24
"Gâh ... gâh/geh ..."
bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

Gehj sen ejdehâ kâmina
düşdüñ / Gehj dıvün belâsına
ulaşduñ

gel-: Gelmek.

→. **gel-:ür, -ler**
Mesnevi 10/ 59
Gelmek, ortaya çıkmak.

Velj bir yire gelürler be-tertib /
Olur anlardan üç mevlüd
terkiyb

→. **gel-:ür**
Mesnevi 12/ 18
Gelmek, ortaya çıkmak.

Ŧoludur lâle vü reyhân-ıla gül /
Gelür her küşesinde sâz-ı
bülbül

→. **gel-:di**
Mesnevi 14/ 141
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gidüp ol bâğdan geldi sarâya /
Girü âğâz kıldı âh u vâya

→. **gel-:di**
Mesnevi 14/ 146
Gelmek, ortaya çıkmak.

Besj feryâd u nâle âh kıldı / Ki
nâ-geh bu ğazel yâdına geldi

→. **gel-:iser**
Mesnevi 14/ 100
Gelmek, ortaya çıkmak.

Didi kim var-isa bu ol olısar /
Başuma tâ ğod andan ne
geliser

→. **gel-:di**
Mesnevi 16/ 17
Gelmek, ortaya çıkmak.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuñla la'l u muṭrib hem
zer ü müil

→. **gel-:iben**
Mesnevi 16/ 5
Gelmek, ortaya çıkmak.

Geliben her biri anda bir
hikâyet / İde bir dürlü pend
aña rivâyet

→. **gel-:di**
Mesnevi 25/ 1
Gelmek, ortaya çıkmak.

Benefşe geldi olmuş zülfi
müşğın / Nişâr itmiş şeh
ayağına yüzün

→. **gel-:dü, -m**
Mesnevi 27/ 9
Gelmek, ortaya çıkmak.

Tehj dest ü muķillü'l-hâl
geldüm / Fe-lâbüd müstâķil
ahvâl geldüm

→. **gel-:dü, -m**
Mesnevi 27/ 10
Gelmek, ortaya çıkmak.

Tehj dest ü muķillü'l-hâl
geldüm / Fe-lâbüd müstâķil
ahvâl geldüm

→. **gel-:dü, -m**
Mesnevi 28/ 5
Gelmek, ortaya çıkmak.

Senünj gibi muķillü'l-hâl
geldüm / Velj nâ-mustâķım
ahvâl oldum

→. **gel-:di**
Mesnevi 29/ 1
Gelmek, ortaya çıkmak.

Pes uzadup dilini geldi süsen /
Gög ü zer-beft atlaşla
müzeyyen

→. **gel-:icek**
Mesnevi 30/ 4
Gelmek, ortaya çıkmak.

Ki dir süsen aña ateş-zübânım
/ Göñül sözi gelicek bj-
beyânım

→. **gel-:gil**
Mesnevi 31/ 29
Gelmek, ortaya çıkmak.

Didi Cemşid'e kim gelgil
varalum / Sarâya bir nefes şâd
oturalum

→. **gel-:icek**
Mesnevi 35/ 121
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelicek katına şâdj iderdi / Velj
gitdükde ağlayu giderdi

→. **gel-:di**
Mesnevi 39/ 107
Gelmek, ortaya çıkmak.

Didüm geldi kumaşum
hâzretünje / Fidj durur ser-â-
ser hıdmetünje

→. **gel:-miş, -dür**
Mesnevi 42/ 20
Gelmek, ortaya çıkmak.

Niçe Cemşid görmüştür
zemâne / Niçe hürşid
gelmişdür cihâne

→. **gel:-di**
Mesnevi 46/ 202
Gelmek, ortaya çıkmak.

Serâ-perdeyle çâderler kırıldı
/ Döniben şâh menzil-gâha
geldi

→. **gel:-dük, -ün**
Mesnevi 46/ 275
Gelmek, ortaya çıkmak.

Buraya geldüğün ferhunde
olsun / Sipihr ü mihr saña
bende olsun

→. **gel:-mez, -i, -di**
Mesnevi 46/ 115
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gözine gelmez-idi mihr-i rüşen
/ Ki yolda germ-ter-idi bu
andan

→. **gel:-üben**
Mesnevi 46/ 107
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelüben yâdına ol zülf-i
reyhân / Dönerdi yil-ile her
yaña hayrân

→. **gel:-üp**
Mesnevi 46/ 273
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelüp hüsrev katına Nâz-
perverd / Didi kim i şebîn-şâh-ı
cihân-gerd

→. **gel:-**
Mesnevi 47/ 1
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gel i muṭrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. **gel:-iben**
Mesnevi 48/ 23
Gelmek, ortaya çıkmak.

Geliben Nâz-perverd ol
serâdan / Selâm ırgürdi şâha
meh-liqâdan

→. **gel:-üp**
Mesnevi 50/ 45
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelüp def' itdiler ol od u şuyı /
Ki sihrün yok durur hiç reng ü
büyi

→. **gel:**
Mesnevi 52/ 37
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gel imdi 'ışkdan bir dâsitân
yâd / İdelüm ki ola anı işiden
şâd

→. **gel:-mez**
Mesnevi 52/ 32
Gelmek, ortaya çıkmak.

Eger rübâh ise bî-şek olur şîr /
Gözine çöpce gelmez tîr ü
şimşîr

→. **gel:-ür, -i, -ken**
Mesnevi 52/ 14
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gözün aç i'tibâr-ıla nazar it /
Gelür-iken elün-den bir hüner it

→. **gel:-üp, -dür**
Mesnevi 53/ 62
Gelmek, ortaya çıkmak.

Didiler dîve kim bir cem'-i
leşger / Gelüpdür âdamîlerden
ber-â-ber

→. **gel:-ür**
Mesnevi 56/ 20
Gelmek, ortaya çıkmak.

Buradan gidicegez Rûm bahri /
Gelür kim ğarğa varur anda
bahri

→. **gel:-iben**
Mesnevi 57/ 10
Gelmek, ortaya çıkmak.

Cefâdur hâşılı bu rûzigârun /
Bu geliben giden leyl ü
nehârun

→. **gel:-icek**
Mesnevi 58/ 119
Gelmek, ortaya çıkmak.

Öñine gelicek ol yüzi gülzâr /
İderdi ebr gibi girye vü zâr

→. **gel:-ür**
Mesnevi 58/101
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelür nâ-çâr ne ki oldıysa
tağdır / Ki hergiz döndüremez
anı tedbjr

→. **gel:-ür, -di**
Mesnevi 58/ 53
Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehî hâk-idi şeh yiri vü
geh evc

→. **gel:-di**
Mesnevi 60/ 5
Gelmek, ortaya çıkmak.

Öğine geldi zülfi hûrı-zâd' un /
Perî-peyker büt-i sultân-
nijâduñ

→. **gel:-di**
Mesnevi 60/ 149
Gelmek, ortaya çıkmak.

Melik der-gâhına geldi oturdı /
Bişirdüp öñine bir ğon getürdi

→. **gel:-miş**

Mesnevi 60/ 18

Gelmek, ortaya çıkmak.

Cihānda hūrı-zāde gibi şūret /
'acab gelmiş midür yā eyle
şjret

→. **gel:-üben**

Mesnevi 60/ 87

Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelüben şehre vü kırdurdu
der-gāh / Anuñla baht girü oldu
hem-rāh

→. **gel:-ür**

Mesnevi 60/ 32

Gelmek, ortaya çıkmak.

Anuñ çün ihtiyārum yok
elümde / Bu miñnetler gelür
baña yolumda

→. **gel:-ür**

Mesnevi 60/ 68

Gelmek, ortaya çıkmak.

Habar irişdi kim bir kār-vān uş
/ Gelür Çin'den kılır derya gibi
cüş

→. **gel:-ür**

Mesnevi 60/ 122

Gelmek, ortaya çıkmak.

Melik Fağfūr anda şāhib-i tāc /
Gelür her şehirde bir gün anı
bāc

gemi: Gemi.

→. **gemi:**

Mesnevi 58/72

Gemi.

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellāhı ol yıl bād-bānı

→. **gemi:-de**

Mesnevi 58/ 94

Gemi.

Melik ğark-ābdan olmağa imjın
/ Yaluñuz bir gemide oldu sākın

→. **gemi:-ler**

Mesnevi 58/ 95

Gemi.

Gemiler kamu kırtuldu selāmet
/ Hemjın ol gişiyē irdi ħasāret

→. **gemi:-nüñ**

Mesnevi 58/ 45

Gemi.

Geminüñ içi feryād-ıla tıldı / Ki
azdı yıl öñi girdāb oldu

→. **gemisine:-si, -n, -e**

Mesnevi 58/ 52

Gemi.

Köpüklenüp dudağı ħamle itdi
/ Gemisine şahuñ kıñ ide yitdi

genc: Hazine.

→. **genc:**

Mesnevi 3/ 54

Hazine.

Çekersenñ bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beşj genc

→. **genc:-i, -nüñ**

Mesnevi 3/ 52

Hazine.

Ki yir ü gök tıldur anuñ ismi /
İlahj gencinüñ oldur tılısmı

→. **genc:**

Mesnevi 1/ 33

Hazine.

Ger ol biş genc düzdüyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **genc:**

Mesnevi 1/ 34

Hazine.

Ger ol biş genc düzdüyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **genc:**

Mesnevi 11/ 24

Hazine.

N'ola ger sen dañı hem i
güher-senc / Ki künc-i
ħatırñda var beşj genc

→. **genc:-i**

Mesnevi 12/ 11

Hazine.

Sözün genci kıpusını açayım /
Cihāna dürr ü gevherler
saçayım

→. **genc:**

Mesnevi 29/8

Hazine.

Cihān için ne gerek bu kamu
renc / Ferjüdün kıanı vü Kārün ol
genc

→. **genc:-ile**

Mesnevi 39/ 139

Hazine.

Anuñ için gerekdür genc-ile
māl / Ki ideler ħāk bigi anı
pāmāl

→. **genc:**

Mesnevi 41/ 31

Hazine.

'Atā idem saña ben ol kıadar
genc / Ki dañı görmeyesin genc
içün renc

→. **genc:**

Mesnevi 41/ 32

Hazine.

'Atā idem saña ben ol kıadar
genc / Ki dañı görmeyesin genc
içün renc

→. **genc:**

Mesnevi 60/ 89
Hazine.

Orada hâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

→. **genc:**

Mesnevi 60/ 90
Hazine.

Orada hâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

genc ile raht: Hazine ve mal,
mülk.

→. **genc ile raht:**

Gazel 17/ 7
Hazine ve mal, mülk.

Tâc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerhden vefâ
var u ne kimseden velâ

genc-i esrâr it-: Sırların
hazinesi haline getirmek.

→. **genc-i esrâr it-:**

Mesnevi 1/ 3
Sırların hazinesi yapmak.

Yıkuk gönlümüzi it genc-i esrâr
/ Revânumuzı kıl yenbü'-ı
envâr

gendü: Kendi, kendisi.

→. **gendü:-y, -ile**

Mesnevi 10/ 44
Kendi, kendisi.

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şır / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şır

→. **gendü:-den**

Mesnevi 10/ 43
Kendi, kendisi.

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şır / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şır

→. **gendü:-den**

Mesnevi 14/ 144
Kendi, kendisi.

Girü ol mâhi anup ağladı zâr /
Ki gendüden olup dururdu bî-zâr

→. **gendü:-ni**

Mesnevi 14/ 113
Kendi, kendisi.

Didiler gendüni dir taht-ıla tâc
/ Saña olası durur tizde
muhtâc

→. **gendü:**

Mesnevi 16/ 15
Kendi, kendisi.

Ki 'âşık gendü gendüzini bilmez
/ Melek nâşih olursa güş
kılmaz

→. **gendü:-ni**

Mesnevi 46/ 94
Kendi, kendisi.

Hümâyün ağlayu didi ki zinhâr
/ Benüm cânımsın itme
gendüni âzâr

→. **gendüsine:-si, -n, -e**

Mesnevi 46/ 292
Kendi, kendisi.

Melik aña beş i'zâz itdi / Anı
gendüsine hem-râz itdi

→. **gendü:-miz, -e**

Mesnevi 48/ 8
Kendi, kendisi.

Şorısar eydelüm ne var-ısa râz
/ Kılalum gendümize anı hem-
râz

→. **gendü:-y, -e**

Mesnevi 52/ 22
Kendi, kendisi.

Diken gül dâmenin görince
dutmış / Anı gendüye nice
hem-dem itmiş

→. **gendü:-y, -i**

Mesnevi 54/23
Kendi, kendisi.

Düşiben nâra itdi gendüyi nür
/ Heyûlî küllhanından düşdi pes
dür

→. **gendü:-leri**

Mesnevi 55/ 40
Kendi, kendisi.

Arınmadın gönülleri riyâdan /
Şayarlar gendüleri evliyâdan

→. **gendü:**

Mesnevi 56/ 56
Kendi, kendisi.

Hemîñ ol bilinür kim ol
mürekkab / Degüldür gendü
gendüden müretteb

→. **gendü:-den**

Mesnevi 56/ 56
Kendi, kendisi.

Hemîñ ol bilinür kim ol
mürekkab / Degüldür gendü
gendüden müretteb

→. **gendü:-y, -e**

Mesnevi 57/ 6
Kendi, kendisi.

Gehî dir-idi ne vaqt ola Cemşid
/ Ki anı yâr idine gendüye
Hürşid

gendü ayağıyla gel-: Kendi
isteğiyle bir yere gitmek.

→. **gendü ayağıyla gel-:-e**

Mesnevi 53/ 72
Deyim

*Kendi isteğiyle bir yere
gitmek.*

Zehî devlet durur kim gîşîye
şayd / Gele gendü ayağıyla ola
kayd

gene: Yine, tekrar.

→. **gene:**
Mesnevi 34/ 6
Yine, tekrar.

Dimâğında şehüh çün oldı
vîrân / Girüp bir künce ol gene
oldı penhân

→. **gene:**
Mesnevi 43/ 4
Yine, tekrar.

Kilîdi şubh-gâhuñ oldı pîdâ /
Tılsım açıldı gene oldı âşikâra

ger: bkz. eger

→. **ger:**
Gazel 3/ 18
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Çün ehl-i beyti yâd ide Aħmedî
aña / Ger müşg hem-dem
olmaya itmiş ola ħaĥâ

→. **ger:**
Gazel 7/ 3
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Ger beĥâ olmak beĥâda
istesen / 'İşkda olğıl fenâ-
ender-fenâ

→. **ger:**
Gazel 16/ 5
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Ger dönmez-ise çerĥ
murâduñ-ıla çâre ne / Her
iĥtîzâ ki ol ide aña rîzâ gerek

→. **ger:**
Kıt'a 2/ 10
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Emrûñ-ile seyr iderler nücûm /
Bu felekde ger nuĥûs u ger
sü'ûd

→. **ger:**
Mesnevi 1/ 33
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Ger ol biş genc düzdiyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **ger:**
Mesnevi 1/ 51
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Bu nakşî ger idem Şāvur'a
telĥîn / Aña Ferhâd ola
Ĥüsrev'le Şîrîñ

→. **ger:**
Mesnevi 3/ 33
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Ger ölüyi diri itdiyse 'îsâ /
Deminde anur daĥî bulındı
ihyâ

→. **ger:**
Mesnevi 10/ 5
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Çîrâğ u şem'e ger irmez-ise nâr
/ Ķalur zûlmet bulunmaz anda
envâr

→. **ger:**
Mesnevi 10/ 51
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Ger olmasaydı mîknâĥîs 'âşîĥ /
Ola mıdı âhenûñ cezbîne vâşîĥ

→. **ger:**
Mesnevi 10/ 57
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Aralarında ger 'îşk olmayaydı /
İki taş bir araya gelmeyeydi

→. **ger:**
Mesnevi 11/ 23
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

N'ola ger sen daĥî hem i
güher-senc / Ki künc-i
ĥaĥırunda var beşî genc

→. **ger:**
Mesnevi 41/ 35
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Bu yolda ger baña yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasin

→. **ger:**
Mesnevi 41/ 75
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Eger dîv ola vü ger ejdehâ hem
/ Ķayum yok çün ururam
'îşkdan dem

→. **ger:**
Mesnevi 41/ 53
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Atarĥ ger Ķayşer'e virbiye in'âm
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ârâm

→. **ger:**
Mesnevi 43/ 20
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Çün ola zinde ol şem'-i şeb-
efrüz / İderem meyl-i pervâ
ger ola rûz

→. **ger:**
Mesnevi 44/ 36
"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Çü bağrum baş ola gözüm ĥolu
yaş / N'ola ger şem' bigî kesile

baş

→. ger:

Mesnevi 46/ 24

"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Bu 'ışk işi durur kim pend-i
nâşih / Eşer itmez ger ola çok
naşâyih

→. ger:

Mesnevi 46/255

"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

N'olaydı bu başa ger er olaydı
/ Ya hüd gönli beni diler olaydı

→. ger:

Mesnevi 53/ 40

"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Kılıcum irse olur küste Küştasb
/ Yıkılır ger ola Ercäs u Ercäs b

→. ger:

Mesnevi 53/ 78

"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Bu pürüz olsa olar hem-ceng
ideler / Ger öle ol bular kaçup
gideler

→. ger:

Mesnevi 58/ 125

"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

Girü dirdi ne ğuşsa ger ben
ölem / Bu 'ışkun çün yolında
şâdık olam

→. ger:

Mesnevi 60/ 15

"Eğer" kelimesinin
kısaltılmışı.

N'olaydı hürî-zâd'ı ger alayduñ
/ Perîlere tamâmî şâh olayduñ

gerân(1): Ağır, sert.

→. gerân:-ı

Mesnevi 14/ 107

Ağır, sert.

Didi kim derdümün yokdur
gerânı / Nice takrîr ideyim ben
anı

→. gerân:-ı

Mesnevi 24/ 3

Ağır, sert.

Meger vardur senün derdün
gerânı / Ki şabr-ıla idersin def
anı

gerân(2): Kenar.

→. gerân:-dur

Mesnevi 24/ 5

Kenar.

Benüm derdüm çü bî-ğadd ü
gerândur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cändur

→. gerân: -e

Mesnevi 20/ 4

Kenar.

Didi kim bî-vefâ durur zamâne
/ Cefâsına anuñ yokdur gerâne

gerçi: Aslına bakılırsa, aslında,
doğrusu.

→. gerçi:

Mesnevi 11/ 61

Aslına bakılırsa, aslında,
doğrusu.

Bizâ'at gerçi kim degüldi
mevfür / Velî ne çâra el-
me'mûru ma'zûr

→. gerçi:

Mesnevi 27/ 13

Aslına bakılırsa, aslında,
doğrusu.

Hârâmî gerçi kim dünyâda
çoğdur / Tehî-dest olana hüd
korğu yokdur

→. gerçi:

Mesnevi 35/ 13

Aslına bakılırsa, aslında,
doğrusu.

Atada gerçi çoğdur mihrübânî
/ Ber-â-ber görme ana mihrî-le
anı

→. gerçi:

Mesnevi 43/ 77

Aslına bakılırsa, aslında,
doğrusu.

Sefer gerçi bir işdür ki haţar-
nâk / Çü nef'i var haţardan
eyleme bâk

→. gerçi:

Mesnevi 58/ 21

Aslına bakılırsa, aslında,
doğrusu.

Bu 'ışkun hâşılı gerçi fenâdur /
Fenâ dime aña 'ayn-ı beğâdur

gerd: Toz, toprak.

→. gerd:

Mesnevi 14/ 98

Toz, toprak.

Kızıdur Şâh-ı Rûm'ün nâz-
perverd / Ki irişmemiş anuñ
eteğine gerd

→. gerd:

Mesnevi 46/ 78

Toz, toprak.

Mübârek zâtuna irişmesün
derd / Atuñ ayağına irmesün
yavuz gerd

gerdân:

→. gerdân:

Mesnevi 3/ 35

Boyun, gerdan.

Yiri sâkin ider eflâki gerdân /
'Ukûl işinde anuñ zâr u hayrân

→. **gerdân:-e**
Mesnevi 3/ 62
Boyun, gerdan.

Bilür bunu ne kim dânenide
vardur / Ki her gerdâne bir
gerdende vardur

→. **gerdân:**
Mesnevi 2/ 1
Boyun, gerdan.

Zehî kâdir ki bu gerdân devâyir
/ Anuñ fermânı-y-ıla oldı dâyir

→. **gerdân:**
Mesnevi 47/ 47
Boyun, gerdan.

Bu gerdün ya'nî gerdân âsiyâbı
/ Nice öğitdi gör Efrâsiyâb'ı

gerdân-âsiyâb-ı âsumân:
Gökyüzünün değırmenini
döndüren.

→. **gerdân-âsiyâb-ı âsumân:**
Gazel 2/ 20
*Gökyüzünün değırmenini
döndüren.*

Ne 'acab itse nisâr ayağuna
encüm güher / İftihâr-içür bu
gerdân-âsiyâb-ı âsumân

gerdiş: Dönme, Dönüş.

→. **gerdiş:-de**
Mesnevi 3/ 59
Dönme, Dönüş.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ için döner durmaz
bu nâ-çâr

gerdiş it:- Döndürmek,
dolaştırmak.

→. **gerdiş it:-er**
Mesnevi 19/ 7
Döndürmek, dolaştırmak.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene
andan meger dün

gerdün: Dönen, devreden.

→. **gerdün:**
Gazel 7/ 12
Dönen, devreden. II Felek.

Hâk bahtuñ âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki kutb dura vü
gerdün medâr ide

→. **gerdün:**
Mesnevi 20/ 9
Dönen, devreden. II Felek.

Elümden çün kâmusın aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-ğün

→. **gerdün:**
Mesnevi 42/ 23
Dönen, devreden. II Felek.

İlerügilere n'itdi bu gerdün /
Saña dağı idiser olma meftün

→. **gerdün:-ı**
Mesnevi 43/ 69
Dönen, devreden. II Felek.

Dönen gerdünü ser-gerdân ider
'ışk / Bağan yılduzları hayrân
ider 'ışk

→. **gerdün:**
Mesnevi 47/ 47
Dönen, devreden. II Felek.

Bu gerdün ya'nî gerdân âsiyâbı
/ Nice öğitdi gör Efrâsiyâb'ı

→. **gerdün:**
Mesnevi 56/ 79
Dönen, devreden. II Felek.

Girü didi anja şah bini gerdün /
İdüp durur cefâ-y-ıla ciger-ğün

gerdün-ı gerdân: Dönen
dünya, felek.

→. **gerdün-ı gerdân:**
Mesnevi 56/ 59
Dönen dünya, felek.

Bir ulu baħrdur gerdün-ı
gerdân / Ki kurtılmaz kimesne
andan ten-âsân

gerek: Gerekli, lazım, elzem.

→. **gerek:-dür**
Gazel 11/ 5
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdır dağı resm-ile
âyınüm

→. **gerek:**
Gazel 12/ 8
Gerekli, lazım, elzem.

Ma'ârif 'arife 'ışkuñ sözidür /
Ne gerek anja tãmât-ı meşâyiğ

→. **gerek:**
Gazel 16/ 1
Gerekli, lazım, elzem.

Diyen ki çerğden baña dâyım
vefâ gerek / Andan hevâ ıla
hevesüm hem vire gerek

→. **gerek:**
Gazel 16/ 2
Gerekli, lazım, elzem.

Diyen ki çerğden baña dâyım
vefâ gerek / Andan hevâ ıla
hevesüm hem vire gerek

→. **gerek:**
Gazel 16/ 4
Gerekli, lazım, elzem.

Dolâb-ı çerğün inibenün
döndüğün gören / Nâçâr anja
terk-i murâd u hevâ gerek

→. gerek:

Gazel 16/ 6

Gerekli, lazım, elzem.

Ger dönmez-ise çerh
murâduñ-ıla çäre ne / Her
iqtizâ ki ol ide aña rızâ gerek

→. gerek:

Gazel 16/ 8

Gerekli, lazım, elzem.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
kanâ'at-ıla aña devâ gerek

→. gerek:

Gazel 16/ 10

Gerekli, lazım, elzem.

Mihr-i sipihr hâdişesinden
hazer idüp / Aña haşuñ
'inâyetiyle ilticâ gerek

→. gerek:

Gazel 16/ 12

Gerekli, lazım, elzem.

Cân-âşinâ durur anı bigâne
itmeyen / Bu bañr-ı bj-kerânda
gey âşinâ gerek

→. gerek:

Gazel 16/ 14

Gerekli, lazım, elzem.

Gördüñ ki goncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gişkiye ne
berg ü nüvâ gerek

→. gerek:

Kıt'a 1/ 11

Gerekli, lazım, elzem.

Gerek kim vañdete huccet
dañı çü tolmışdur / Cemî'-i
kevn ü mekân lâ-ilâhe illâllah

→. gerek:

Kıt'a 4/ 1

Gerekli, lazım, elzem.

İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şâh-ıla kim bu durur ikbâle
râh

→. gerek:

Mesnevi 1/ 78

Gerekli, lazım, elzem.

Egerçi la'net itmek kimseye
yoğ / Anuñ bed-hâhın la'net
gerek çoğ

→. gerek:

Mesnevi 1/ 94

Gerekli, lazım, elzem.

Ne lâyiğ atı na'lına zer ü la'l /
Hilâl olsa gerek durur aña na'l

→. gerek:

Mesnevi 3/ 98

Gerekli, lazım, elzem.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. gerek:

Mesnevi 7/ 14

Gerekli, lazım, elzem.

'acab dutup didi kim i kemân-
kad / Gerek ebrü şıfat pişâniye
had

→. gerek:

Mesnevi 7/ 16

Gerekli, lazım, elzem.

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sulţân / Gerek gün gibi bunda
ola tâbân

→. gerek:

Mesnevi 13/ 55

Gerekli, lazım, elzem.

Hüner gerek gişide yâr ola /
'alâ't-tağşış kim serdâr ola

→. gerek:

Mesnevi 13/ 64

Gerekli, lazım, elzem.

Yürek kan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü câm

→. gerek:-dür

Mesnevi 14/ 112

Gerekli, lazım, elzem.

Didi kim düşde gördüm sûret-i
cân / Gerekdür kim ola ol râz
penhân

→. gerek:

Mesnevi 19/ 37

Gerekli, lazım, elzem.

Pes Anuñ çün ne gerek bu
şamı ğam / Otur şad u mey
eyle nüş her dem

→. gerek:

Mesnevi 21/ 8

Gerekli, lazım, elzem.

Bu şamu derd-ile şabrum dañı
var / Gerek 'aşığ olana şabr nâ-
çâr

→. gerek:

Mesnevi 22/ 7

Gerekli, lazım, elzem.

Öğüt aña gerek ki ola
müşevveş / Velîkin yârdan
ayru degül hoş

→. gerek:-dür

Mesnevi 25/ 12

Gerekli, lazım, elzem.

Devâ derdine 'işkuñ şabrdur
bes / Gerekdür sen dañı şabr
idesin pes

→. gerek:

Mesnevi 27/ 5

Gerekli, lazım, elzem.

Gerek benden dutasın i'tibārı /
Benümlə kimsenüñ yoğ kār u
bārı

→. **gerek:**
Mesnevi 29/ 7
Gerekli, lazım, elzem.

Zümür-rüd-taht saña mülk
muhtāc / Cihān için ne gerek
bu kamu renc

→. **gerek:**
Mesnevi 30/ 7
Gerekli, lazım, elzem.

Gerek sözde ola şırın 'ibāret /
Naşihatde gerek nāzük işāret

→. **gerek:**
Mesnevi 30/ 8
Gerekli, lazım, elzem.

Gerek sözde ola şırın 'ibāret /
Naşihatde gerek nāzük işāret

→. **gerek:**
Mesnevi 33/ 15
Gerekli, lazım, elzem.

Gerek kim 'ışk sözün yād idesin
/ Ol işde sen dağı bünyād
idesin

→. **gerek:**
Mesnevi 35/ 108
Gerekli, lazım, elzem.

Gülün yüzinde durur 'ışk-ı
bülbul / Nesine gerek anuñ
zülfi-sünbül

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 35/ 37
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekdür buña meclis rāst
kılmađ / Huzūr-ı gül-ruhān der-
hāst kılmağ

→. **gerek:**
Mesnevi 39/ 71
Gerekli, lazım, elzem.

Gerek birbirine hem-tā iki zevc
/ Hāziz olmaya biri vü biri evc

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 39/ 139
Gerekli, lazım, elzem.

Anuñ için gerekdür genc-ile
māl / Ki ideler hāk bigi anı
pāmāl

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 40/ 35
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekdür şarf idesin mālī li'l-
lah / Eger işitdün-ise akırızu'l-
lah

→. **gerek:**
Mesnevi 41/ 25
Gerekli, lazım, elzem.

Başa sini gerek hem-rāh u
hem-dem / Ki sende bulunur
zağmuma merhem

→. **gerek:**
Mesnevi 41/ 54
Gerekli, lazım, elzem.

Atağ ger Kayşer'e virbiye in'am
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ārām

→. **gerek:**
Mesnevi 41/ 70
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekmez 'aşıkı nevmid ideler
/ Gerek anı eyü sözle avdalar

→. **gerek:**
Mesnevi 41/ 99
Gerekli, lazım, elzem.

Gerek djbā-y-ı Çın ü müşg ü
'anber / Zer ü şim ü dağı çok
dürr ü gevher

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 41/ 107
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muhkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 41/ 114
Gerekli, lazım, elzem.

Saşa lā-taşkanu'l-eymān dir ol
hāk / Gerekdür saklayasın anı
el-hāk

→. **gerek:**
Mesnevi 42/ 7
Gerekli, lazım, elzem.

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şidā eylesesin

→. **gerek:**
Mesnevi 43/ 12
Gerekli, lazım, elzem.

Dilerem varmağa ol mülke
destür / Gerek ki ola mişāl-ı
şāh-Fağfür

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 44/ 38
Gerekli, lazım, elzem.

Çü telh ola gişinün rüzigārı /
Ne gerekdür bu şırın 'ömr bārı

→. **gerek:**
Mesnevi 46/ 30
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekmez bunda te'hjir ü
bahāne / Gerek tiz idesin bum
revāne

→. **gerek:**
Mesnevi 46/ 27
Gerekli, lazım, elzem.

Gerek kim buña vire şāh
destür / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencür

→. **gerek:**
Mesnevi 46/ 30
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekmez bunda te'ḥjir ü
bahâne / Gerek tiz idesin bum
revâne

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 46/ 119
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmağ / Dil ü cânıñ kamu
terkini urmak

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 46/ 151
Gerekli, lazım, elzem.

Her işde olsa gerekdür fikr
evvel / Ki müşkil olur tedbjr-i
lâ-hall

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 48/ 121
Gerekli, lazım, elzem.

Öğüt aña gerekdür ki ola kâbil
/ Çü kâbil olmaya öğüt ne ḥâşıl

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 51/ 81
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekdür şâh olana ḥüsn-i
tedbjr / Ki devlet işine olmaya
tağşjr

→. **gerek:**
Mesnevi 55/ 26
Gerekli, lazım, elzem.

Şafâ virür ise şofıya şofı /
Mürjîd olsa gerek koyına şofı

→. **gerek:**
Mesnevi 56/ 66
Gerekli, lazım, elzem.

Didi şah girü ki i pjr-i
ḥiredmend / Ticâret ne gerek
vir baña bir pend

→. **gerek:**
Mesnevi 58/ 78
Gerekli, lazım, elzem.

Kişi kim kırtıla cânı selâmet /
Daḥı yigrek ne gerek aña
ni'met

→. **gerek:-dür**
Mesnevi 58/ 75
Gerekli, lazım, elzem.

Gerekdür şükr-i ḥağ kula be-
her-ḥal / Ki irmeye aña andan
beter ḥâl

→. **gerek:-se**
Mesnevi 58/ 27
Gerekli, lazım, elzem.

Liḳau'l-lah gerekse ço seni sen
/ Anı digil hemjñ hergiz dime
sen

gerek-: Gerekmek, gerekli
olmak.

→. **gerek:-mez**
Mesnevi 34/ 64
Gerekmek, gerekli olmak.

Sen olduñ memleket gözlerine
nür / Gerekmez ḥalkdan kim
olasın dür

gerek ol-: Gerekli, Lazım
olmak.

→. **gerek ol-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 39/ 74
Gerekli, Lazım olmak.

İki zevcün arasında kefa't /
Gerek olmaya arada nesâ't

gereklü: Gerekli, lazım, elzem.

→. **gereklü:**
Mesnevi 35/ 33
Gerekli, lazım, elzem.

Gereklü vaqt itmek ḥayrı te'ḥjir
/ Revâ degül ki olur ḥayra
tağşjr

→. **gereklü:-den**
Mesnevi 56/ 67
Gerekli, lazım, elzem.

Gereklüden ne ḥasnâdur
bızâ'at / Didi kim var kanâ'at it
kanâ'at

germ: Hararet, sıcaklık.

→. **germ:**
Gazel 1/ 12
Hararet, sıcaklık.

Bu ḫab' zulmetinde alamaz nür
göñlümüz / Sen idesin naẓar
germ-ile bize meger

→. **germ:**
Mesnevi 34/ 56
Hararet, sıcaklık.

Ol (on) günlük yolu anlar iki
günde / Sürüben germ irişdiler
anda

→. **germ:**
Mesnevi 56/ 7
Hararet, sıcaklık.

Oradan gün gibi çün germ
sürdi / Yidi günde 'imâratlığa
irdi

germ ile serd: Sıcak ve soğuk.

→. **germ ile serd:**
Mesnevi 48/ 83
Sıcak ve soğuk.

İ niçe görisersin germ-ile serd /
İ niçe çekisersin renc-ile derd

germ it-: Hararetlendirmek,
çoşkunluk vermek, şevke
getirmek.

→. **germ it-:-miş**
Mesnevi 35/ 29
*Hararetlendirmek,
çoşkunluk vermek, şevke
getirmek.*

Gönül bir gişiye itmiş durur
germ / Ki anı izhâr itmege
komaz şerm

germ ü serd: Sıcak ve soğuk.

→. **germ ü serd:-i**
Mesnevi 46/ 281
*Sıcak ve soğuk. II Her türlü
dert, sıkıntı.*

Gün ola yörimegün germ ü
serdi / Gice bî-ğâblığın renc ü
derdi

germ-i rûzigâr: Sıcak
rûzgarları, çöl rûzgarı.

→. **germ-i rûzigâr:**
Mesnevi 60/ 48
*Sıcak rûzgarları, çöl
rûzgarı.*

Vücûdi nâzenin ü nâz-perverd
/ Ne germ-i rûzigâr görmüş ne
hod serd

germ-ter:

→. **germ-ter:-i, -di**
Mesnevi 46/ 116
Daha sıcak.

Gözine gelmez-idi mihr-i rûşen
/ Ki yolda germ-ter-idi bu
andan

geşt it:- Gezmek, dolaşmak.

→. **geşt it:-dü, -ŋ**
Mesnevi 39/ 35
Gezmek, dolaşmak.

Didi i kim cihâni geşt itdün / Bu
bütlerden kimi gördün işitdün

getür:- Getirmek.

→. **getür:-e**
Gazel 15/ 13
Getirmek, ulaştırmak.

Çün dürc-i la'luñi getüre zikre
Ağmedî / Her söz ki nazm ide
güher-i âb-dâr olur

→. **getür:-di**
Mesnevi 3/ 5
Getirmek, ulaştırmak.

Anı çün kim getürdi hâk
vücûda / Ser-â-ser bütler
indiler sücûda

→. **getür:-di**
Mesnevi 11/ 14
Getirmek, ulaştırmak.

Kaşı tutağı resm idüp be-âyın /
Getürdi ma'niyi bârîk ü şîrîn

→. **getür:-gil**
Mesnevi 11/ 45
Getirmek, ulaştırmak.

Getürgil anda çok elfâz-ı
rengin / Me'âni-y-ile ola cümle
şîrîn

→. **getür:-di, -ler**
Mesnevi 15/ 33
Getirmek, ulaştırmak.

Getürdiler şarâb-ı erğavâni / Ki
içe Ergânün-sâz yine anı

→. **getür:-elüm**
Mesnevi 35/ 44
Getirmek, ulaştırmak.

Dudağı gönca-i gül serv-kamet
/ Getürelüm bir araya
tamâmet

→. **getür:-iser**
Mesnevi 35/ 20
Getirmek, ulaştırmak.

Dir-idi i dirîgâ kim bu ahvâl /
Getüriser başuma dürlü ehvâl

→. **getür:-mez, -ler, -di**
Mesnevi 35/ 70
Getirmek, ulaştırmak.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
bahârî

→. **getür:-di**
Mesnevi 39/123
Getirmek, ulaştırmak.

Getürdi ol süreti vü 'arza kıldı /
Şeh anda yâr kıokusını bildi

→. **getür:-dü, -m**
Mesnevi 39/85
Getirmek, ulaştırmak.

Metâ'umdan getürdüm dürlü
gevher / Zer-i dîbâ-yı Çün ü
dürlü zîver

→. **getür:-mez**
Mesnevi 43/ 102
Getirmek, ulaştırmak.

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryâda
kıymet

→. **getür:-di**
Mesnevi 46/ 227
Getirmek, ulaştırmak.

Kenizекler getürdi hüb-çihre /
Ki ururlardı ta'na mâh u mihre

→. **getür:-di**
Mesnevi 46/ 238
Getirmek, ulaştırmak.

Perî-y-içün döşendi 'ıtr hânî /
Ferişte yüzlüler getürdi anı

→. **getür:-di, -ler**
Mesnevi 46/ 221
Getirmek, ulaştırmak.

Getürdiler yük-ile 'üd u 'anber
/ Dağı sandâl u lâden müşg-i
edfer

→. **getür:-e, -ler**
Mesnevi 46/ 219
Getirmek, ulaştırmak.

Buyur kim getüreler 'anber ü
'üd / Nüvâ-âğâz ide çeng ü ney

ü 'üd

→. **getür:-di**

Mesnevi 48/ 65

Getirmek, ulaştırmak.

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstinde oturdi

→. **getür:-di**

Mesnevi 50/ 4

Getirmek, ulaştırmak.

Ber-â-ber eyleyen leyl ü nehâri
/ Getürdi şükr uş faşl-ı bahâri

→. **getür:-di**

Mesnevi 53/ 6

Getirmek, ulaştırmak.

İnüp şahrâya iki gün oturdi /
Mey ü çeng ü rebâb u ney
getürdi

→. **getür:-**

Mesnevi 55/ 2

Getirmek, ulaştırmak.

Seher irdi gel i mürğ-i seher-
hân / Getür cân 'âleminden
bize bir hân

→. **getür:-di**

Mesnevi 60/ 150

Getirmek, ulaştırmak.

Melik der-gâhına geldi oturdi /
Bişirdüp önüne bir hon getürdi

→. **getür:-di, -ler**

Mesnevi 37/ 4

*Getirmek. II Bir araya
toplamak.*

Etibbâ kim var-ıdı ol yörede /
Getürdiler kâmusın bir arada

gevher: Cevher, mücevher.

→. **gevher:-in**

Mesnevi 1/ 30

Cevher, mücevher.

Başa in'âm kapusını açğıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçğıl

→. **gevher:-üm, -i**

Mesnevi 1/ 34

Cevher, mücevher.

Ger ol biş genc düzdiyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **gevher:**

Mesnevi 11/ 59

Cevher, mücevher.

Ne gevher kim gönül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm kıldum

→. **gevher:-ler**

Mesnevi 12/ 12

Cevher, mücevher.

Sözür genci kapusını açayım /
Cihâna dürr ü gevherler
saçayım

→. **gevher:**

Mesnevi 39/ 85

Cevher, mücevher.

Metâ'umdan getürdüm dürlü
gevher / Zer-i dîbâ-yı Çün ü
dürlü zîyer

→. **gevher:**

Mesnevi 46/ 85

Cevher, mücevher.

Müje elmâsı-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yâsemenle müşğ ü
'anber

→. **gevher:-in**

Mesnevi 53/ 116

Cevher, mücevher.

Yüzini eyleyen ol kapuda hâk /
İder ol kımiyânun gevherin pâk

→. **gevher:-in**

Mesnevi 58/ 69

Cevher, mücevher.

Meger şâh gevherin şuda
sizerdi / Başıyla tahtada naşşın
yazardı

gevher dök:- İnci, mücevher
saçmak.

→. **gevher dök:-di**

Mesnevi 46/ 85

*İnci, mücevher saçmak. II
Gözyaşı dökmek.*

Müje elmâsı-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yâsemenle müşğ ü
'anber

gey:- Giymek, giyinmek.

→. **gey:-di**

Mesnevi 38/ 9

Giymek, giyinmek.

Nizâr u zâr anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. **gey:-di**

Mesnevi 58/ 50

Giymek, giyinmek.

Hemân-dem oldı deryâ şâha
düşmen / Hemîn sâ'at zırılı
geydi vü cevşen

gey: Pek, çok.

→. **gey:**

Gazel 16/ 12

Pek, çok.

Cân-âşinâ durur anı bigâne
itmeyen / Bu bañr-ı bî-kerânda
gey âşinâ gerek

→. **gey:**

Kıt'a 1/ 13

Pek, çok.

Nite ki mescid ü mihrâb tolidur
gey işit / Künişt ü deyr-i muğân
lâ-ilâhe illâllah

→. **gey:**
Mesnevi 48/ 118
Pek, çok.

Başa çün hem-reh oldı anuñ
hayâlî / Gey âsân gösterür ber
şa'b hâli

geydür-: Giydirmek.

→. **geydür-:** -üp, -dür
Mesnevi 55/ 27
Giydirmek.

Ki şofj egnine haq geydürüpdür
/ Deri börki başına ol urupdur

gez-: Gezmek.

→. **gez-:** -üp
Mesnevi 39/ 5
Gezmek, dolaşmak.

Şabâ gibi gezüp bulmış 'âyânî /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kânî

ğidâ: Besin, nimet.

→. **ğidâ-:** -sı
Mesnevi 58/ 89
Besin, nimet.

Yemiş-idi hemîñ anuñ ğidâsı /
Kimün gider yemiş ile edâsı

→. **ğidâ-:** -sı
Mesnevi 58/ 91
Besin, nimet.

Kişi ki anuñ ğidâsı ola yemiş /
Dime aña ğidâ vü küt yemiş

ğidâ vü küt: Azık ve yiyecek.

→. **ğidâ vü küt:**
Mesnevi 58/ 92
Azık ve yiyecek.

Kişi ki anuñ ğidâsı ola yemiş /
Dime aña ğidâ vü küt yemiş

ğidâsı ol-: Gıdası, besini olmak.

→. **ğidâsı ol-:** -ur
Mesnevi 46/ 215
Gıdası, besini olmak.

Perinüñ hoş koñu olur ğidâsı /
Dağı nesneyle olmaz iğtidâsı

ğidâ-yı rûh: Ruhun gıdası.

→. **ğidâ-yı rûh:**
Mesnevi 46/ 217
Ruhun gıdası.

Ğidâ-yı rûh durur müşg ü
'anber / Perj rûhânj olur anı
ister

gibi: Gibi.

→. **gibi:**
Mesnevi 3/ 57
Gibi.

Güneş gibi görünür 'aqla rüşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

→. **gibi:**
Mesnevi 5/ 38
Gibi.

Var -ıdı anda bir tütj-yi pür-hüş
/ Benefşe gibi olmuş bu söze
güş

→. **gibi:**
Mesnevi 8/ 9
Gibi.

Güneş gibi oldı ol cüd-ıla
ma'rûf / Kamer gibi oldı evsâf-
ıla mavşûf

→. **gibi:**
Mesnevi 8/ 10
Gibi.

Güneş gibi oldı ol cüd-ıla
ma'rûf / Kamer gibi oldı evsâf-
ıla mavşûf

→. **gibi:**
Mesnevi 10/ 41
Gibi.

Ne olduñ hâb u hurde it gibi
hursend / Çetük dağı olsa
'ışkın eyle dil-bend

→. **gibi:**
Mesnevi 14/ 102
Gibi.

Uyanup gördi anı kul qaravaş /
Nigârün yüzi gibi olmuş
müşevveş

→. **gibi:**
Gazel 2/ 21
Gibi.

Tâze-rüy u hoş-nefes oldum
anuñ çün gül gibi / Kim senün
medhünde gonca bigiyem
raţbu'l-lisân

→. **gibi:**
Gazel 16/ 14
Gibi.

Gördün ki göncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gışıye ne
berg ü nüvâ gerek

→. **gibi:**
Mesnevi 1/ 45
Gibi.

Çü ola gün gibi rüşen bu esrâr
/ Yirün yüzi ser-â-ser tola
envâr

→. **gibi:**
Mesnevi 6/ 38
Gibi.

Var -ıdı anda bir tütj-yi pür-hüş
/ Benefşe gibi olmuş bu söze
güş

→. **gibi:**
Mesnevi 7/ 16
Gibi.

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sultân / Gerek gün gibi bunda
ola tâbân

→. **gibi:**
Mesnevi 13/ 60
Gibi.

Melik-zāde müdām iderdi mey
nūş / Benefşe gibi olmışdı neye
gūş

→. **gibi:**
Mesnevi 14/ 69
Gibi.

Güneş gibi 'izārī ergāvānj /
Dür-efşān u niķābī āsumānj

→. **gibi:**
Mesnevi 17/ 3
Gibi.

Neçün dil-tengsin ğonca gibi it
nūş / Mey-i gül-gün ki ola
kayġu-ferāmūş

→. **gibi:**
Mesnevi 27/ 18
Gibi.

Cihānuġ varlığını eyleme yād /
Ki olasın sen daġı binüm gibi
āzād

→. **gibi:**
Mesnevi 28/ 4
Gibi.

Elümde ne ki var oldı ġamu
bād / Senüġ gibi olmışam
ġamudan āzād

→. **gibi:**
Mesnevi 28/ 5
Gibi.

Senüġ gibi muķıllü'l-hāl
geldüm / Velj nā-mustakīm
ahvāl oldum

→. **gibi:**
Mesnevi 28/ 12
Gibi.

Saġa daġı irse derd-i 'işķ bir
dem / Benefşe gibi olaydı
ķametüġ ġam

→. **gibi:**
Mesnevi 29/ 3
Gibi.

Didi gül gibi neçünsin perişān /
Bu ġönlüġ nişe ġonca gibi vjġrān

→. **gibi:**
Mesnevi 29/ 4
Gibi.

Didi gül gibi neçünsin perişān /
Bu ġönlüġ nişe ġonca gibi vjġrān

→. **gibi:**
Mesnevi 29/ 5
Gibi.

Başuġda gül gibi var la'lden tād
/ Zümürüd-taġt saġa mülk
muġtāc

→. **gibi:**
Mesnevi 30/ 2
Gibi.

Melik süsen sözinden oldı
rence / Benefşe gibi dilin dutdı
ġonca

→. **gibi:**
Mesnevi 30/ 5
Gibi.

Senüġ gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

→. **gibi:**
Mesnevi 31/ 5
Gibi.

Ŧonunı gül gibi ol dem eyledi
çāk / Ki düşmiş-idi bir işe
ġaġar-nāk

→. **gibi:**
Mesnevi 33/ 3
Gibi.

Benefşe gibi olalum sözüġe
gūş / Güle ġarşu mey-i la'l
idelüm nūş

→. **gibi:**
Mesnevi 34/ 29
Gibi.

Bili kim toġrı-dı oķ gibi anuġ /
Olupdur şöyle ki ķaddı
kemānuġ

→. **gibi:**
Mesnevi 34/ 36
Gibi.

Melik çün oġlı ġālın eyledi gūş
/ Hemān-dem oġlı gibi oldı bj-
hūş

→. **gibi:**
Mesnevi 34/ 49
Gibi.

Benefşe gibi olup gūş ol
maķāla / İçi pür-dāġ oldı eyle
ki lāle

→. **gibi:**
Mesnevi 35/ 111
Gibi.

Şonuçı ġonca gibi açdı rāzın /
Didi atasma düşin ü niyāzın

→. **gibi:**
Mesnevi 39/ 3
Gibi.

Güleç gül gibi piste gibi şjġrjn /
Dili çerb ü sözi pür-naġz u
rengjn

→. **gibi:**
Mesnevi 39/ 5
Gibi.

Şabā gibi gezüp bulmış 'āyānj /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kānı

→. **gibi:**
Mesnevi 39/ 47
Gibi.

Egerçi lâlede var (gül) gibi rüy /
Veljkin gül gibi yok lâlede bûy

→. **gibi:**
Mesnevi 39/ 48
Gibi.

Egerçi lâlede var (gül) gibi rüy /
Veljkin gül gibi yok lâlede bûy

→. **gibi:**
Mesnevi 39/ 62
Gibi.

Anuñ hem-tası yok hür u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

→. **gibi:**
Mesnevi 39/ 84
Gibi.

Metâ' itdi taleb djbâ-yı Çin'den
/ Lebi gibi Bedeşşanı nigjnden

→. **gibi:**
Mesnevi 40/ 19
Gibi.

Benefşe gibi nedür ser-girâñj /
Alıp nergis gibi elden nüş id anı

→. **gibi:**
Mesnevi 40/ 20
Gibi.

Benefşe gibi nedür ser-girâñj /
Alıp nergis gibi elden nüş id anı

→. **gibi:**
Mesnevi 40/ 27
Gibi.

Kazandıñ yil gibi her yaña yile
/ Bu mâlı komağıl kim vara yile

→. **gibi:**
Mesnevi 41/ 2
Gibi.

Cihâñi rüşen itmiş-idi meh-tâb
/ Dür-efşân-ıdı yılduz gibi şeb-

tâb

→. **gibi:**
Mesnevi 41/ 12
Gibi.

Dil-ârânum benüm gönjlümi
aldı / Beni yil gibi bî-ârâm kıldı

→. **gibi:**
Mesnevi 41/ 92
Gibi.

İnâyet olsa şâha hem-'inânem
/ Şabâ gibi rikâbuñda devânem

→. **gibi:**
Mesnevi 42/ 5
Gibi.

Nigârıñ yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nîsi şîrîñ

→. **gibi:**
Mesnevi 42/ 6
Gibi.

Nigârıñ yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nîsi şîrîñ

→. **gibi:**
Mesnevi 42/ 9
Gibi.

Benefşe gibi olmışuz saña güş /
Söze başla olma süsen gibi
hâmuş

→. **gibi:**
Mesnevi 42/ 10
Gibi.

Benefşe gibi olmışuz saña güş /
Söze başla olma süsen gibi
hâmuş

→. **gibi:**
Mesnevi 42/16
Gibi.

Düriş olma bu mülk ü mâla
mağrûr / Ğurûr ider seni
şeytân gibi dür

→. **gibi:**
Mesnevi 42/ 18
Gibi.

Süleymân'ıñ serîrîñ n'eyledi
yil / İştîdüñ tâc-içün var yil gibi
yil

→. **gibi:**
Mesnevi 43/ 22
Gibi.

Şehün kulağına irdi bu kışşa /
Eritdi şem' gibi anı guşşa

→. **gibi:**
Mesnevi 43/ 37
Gibi.

Hañadur nâfe gibi terk-i
mesken / Ya olmañ la'l gibi
redd-i ma'den

→. **gibi:**
Mesnevi 43/ 38
Gibi.

Hañadur nâfe gibi terk-i
mesken / Ya olmañ la'l gibi
redd-i ma'den

→. **gibi:**
Mesnevi 44/ 20
Gibi.

Bi-hakķı mâh u hürşid-i dür-
efşân / Ki yaruñ yüzi gibi oldu
rağşân

→. **gibi:**
Mesnevi 44/ 40
Gibi.

Bu sözi çünki işitdi Hümâyün /
Gözi lâle gibi oldu ğarka-i hün

→. **gibi:**
Mesnevi 45/ 15
Gibi.

Benefşe gibi güş it ki ol nüvâ-
sâz / Saña gülde ne varsa keşf
ide râz

→. **gibi:**
Mesnevi 45/ 20
Gibi.

Gönül bağını ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her râz aña
rüşen

→. **gibi:**
Mesnevi 46/ 105
Gibi.

Yöridi ay gibi menzil be-menzil
/ Tolu Hürşid mihrî cân-ıla dil

→. **gibi:**
Mesnevi 46/ 224
Gibi.

Melik ol demde kurdı bezme
bünyâd / Gül eyyâmında
oturdu gül gibi şâd

→. **gibi:**
Mesnevi 46/ 302
Gibi.

Cihâna can durur hem nür-ı
dîde / Bunun gibi olmaya hiç
âferîde

→. **gibi:**
Mesnevi 46/ 234
Gibi.

Şeker dökerdi ağzından nebâtı
/ İderdi cân gibi şîrîn hayâtı

→. **gibi:**
Mesnevi 48/ 79
Gibi.

Seni 'aşıklarun gözi gibi zâr /
İdiser gark-ı hûn bu bahr-ı hûn-
hâr

→. **gibi:**
Mesnevi 48/ 110
Gibi.

Beni ol kullâbdur bî-çâra iden /
Cihânda müşg gibi âvâra iden

→. **gibi:**
Mesnevi 49/ 6
Gibi.

Ne dâye emzürüpdür sini
yârab / Ki şekker gibi şîrînsin
leb-â-leb

→. **gibi:**
Mesnevi 51/ 10
Gibi.

Yolu piçân u bârîkdür çü nîze /
Nizenün tîgi gibi seng-rîze

→. **gibi:**
Mesnevi 51/ 12
Gibi.

Eger ide kişi bunda güzâre /
Bult gibi ola ol pâre pâre

→. **gibi:**
Mesnevi 51/ 59
Gibi.

Çalem gibi itdi anı kılıc-ıla şak /
Hemîñ budur var-ısa erlik
ancaç

→. **gibi:**
Mesnevi 53/ 49
Gibi.

Ya ay gibi eyle menzil-gâhuñı
çerç / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerç

→. **gibi:**
Mesnevi 53/ 56
Gibi.

İşâret itdi Cemşid ehl-i Çîñ'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi kîne

→. **gibi:**
Mesnevi 54/ 29
Gibi.

Gice yıldız gibi uyanıklığı oldı
/ Anuñ çün adı yıldız kurdı oldı

→. **gibi:**
Mesnevi 54/ 33
Gibi.

İşidüp huṭbe gibi bu ḥiṭâbı /
Okı ...

→. **gibi:**
Mesnevi 56/ 7
Gibi.

Oradan gün gibi çün germ
sürdi / Yidi günde 'imâratlığa
irdi

→. **gibi:**
Mesnevi 58/ 53
Gibi.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehî ḥâk-idi şeh yiri vü
geh evc

→. **gibi:**
Mesnevi 58/ 120
Gibi.

Öñine gelicek ol yüzi gülzâr /
İderdi ebr gibi girye vü zâr

→. **gibi:-y, -di**
Mesnevi 58/ 80
Gibi.

Velî bir bişe irdi teng ü târîk /
Şehün gönli gibiydi yolu târîk

→. **gibi:**
Mesnevi 59/ 9
Gibi.

Benefşe gibi güş olmuş dil ü cân
/ Senün sözüñe i mürğ-ı seher-
hân

→. **gibi:**

Mesnevi 60/ 17
Gibi.

Cihânda hûrı-zâde gibi şüret /
'acab gelmiş midür yâ eyle
şüret

→. **gibi:**

Mesnevi 60/ 45
Gibi.

Nigârınun şacı gibi perişân /
Yörirdi irtte gice zâr u hayrân

→. **gibi:**

Mesnevi 60/ 51
Gibi.

Solup gül gibi ol rahşende
ruhsâr / Tonı yırtuğ ayakları
pür-ez-hâr

→. **gibi:**

Mesnevi 60/ 68
Gibi.

Habar irişdi kim bir kâr-vân uş
/ Gelür Çin'den kılur derya gibi
cüş

giç ol-: Vakit olarak, zamanın
geç vakitlerde oluşu.

→. **giç ol-:-di**

Mesnevi 46/ 213

*Vakit olarak, zamanın geç
vakitlerde oluşu.*

Giç oldi bu gice bunda yatalum
/ Perîler ile hoş ülfet dutalum

gice: Gece.

→. **gice:**

Mesnevi 3/ 11
Gece, geceleyin.

Gül-ile erğavâna her gice mâh
/ Anuñ emriyle virür
şıbgatu'llah

→. **gice:**

Mesnevi 8/ 17
Gece, geceleyin.

Bu gice gökden işitdüm bir
âvâz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

→. **gice:-si**

Mesnevi 8/ 6
Gece, geceleyin.

Cemâlî âfitâb-ı 'âlem-efrüz /
Gicesi kâdr durur günü nev-rüz

→. **gice:**

Mesnevi 19/ 13
Gece, geceleyin.

Anuñ için şafağ her gice
kandır / Ki böyle dökilibenün
revândur

→. **gice:**

Mesnevi 19/ 22
Gece, geceleyin.

İçümde olduğı çün bu âteş ü
süz / İderem her gice elhân-ı
dil-süz

→. **gice:**

Mesnevi 34/ 1
Gece, geceleyin.

Gidiben gice kim şubh oldı
pjdâ / Güneşün râyeti oldı
hüveydâ

→. **gice:-nüñ**

Mesnevi 34/ 3
Gece, geceleyin.

Gicenün çetrini pest eyledi rüz
/ Ser-efrâz oldı mihr-i 'âlem-
efrüz

→. **gice:-ler**

Mesnevi 35/ 3
Gece, geceleyin.

Giceler haqqı kim bızâr-ıdum
ben / Seni emzürmekde vü
giryân-ıduñ sen

→. **gice:**

Mesnevi 39/ 31
Gece, geceleyin.

Okıdı bir gice katına anı / Ki
şora her yiriñ nedür nişâni

→. **gice:-den**

Mesnevi 39/ 126
Gece, geceleyin.

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki kaldum ol giceden beri
taña

→. **gice:**

Mesnevi 40/ 41
Gece, geceleyin.

Gice kim çetr-i sultân-ı kevâkib
/ Varup mağribde olmuş-ıdı
gâyib

→. **gice:**

Mesnevi 41/ 3
Gece, geceleyin.

Okıdup ol gice Mihrâb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hurşid

→. **gice:-nüñ**

Mesnevi 43/1
Gece, geceleyin.

Çün itdi gün gicenün çetrini
ğark / Ufuğdan oldı rüşen
râyet-i şark

→. **gice:-de**

Mesnevi 44/ 52
Gece, geceleyin.

Girü geldi sarâya şâh Cemşid /
Karañu gicede dilinde Hurşid

→. **gice:**

Mesnevi 46/ 213
Gece, geceleyin.

Giç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perîler ile hoş ülfet dutalum

→. gice:

Mesnevi 46/ 282
Gece, geceleyin.

Gün ola yörimegün germ ü
serdi / Gice bî-ḥāblıgün renc ü
derdi

→. gice:

Mesnevi 46/ 190
Gece, geceleyin.

Tenin örttdi saçıyla ol yüzi gün /
Nite kim gice olıcaḳ örtilür gün

→. gice:

Mesnevi 46/ 213
Gece, geceleyin.

Giç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perjler ile hoş ülfet dutalum

→. gice:-y, -i

Mesnevi 46/3
Gece, geceleyin.

Giceyi maḥv itdi ṭab'-ı ḥurşid /
Humâyün'a ne kim dimişdi
Cemşid

→. gice:

Mesnevi 48/ 46
Gece, geceleyin.

Var-ıdı anda ol kadar dürr ü
cevâhir / Ki gice zülmeti
olmazdı zâhir

→. gice:

Mesnevi 54/ 29
Gece, geceleyin.

Gice yıldız gibi uyanuḳlığı oldı
/ Anuḳ çün adı yıldız ḳurdı oldı

→. gice:-ler

Mesnevi 54/ 26
Gece, geceleyin.

Nedür bir kirmdür adıyla şeb-
tâb / Görürsin nice virür
giceler tâb

→. gice:-y, -i

Mesnevi 54/ 27
Gece, geceleyin.

Giceyi itdügi-y-içün ol ihyâ /
Nefes nür oldı ağzında uşda
pıda

→. gice:

Mesnevi 58/ 43
Gece, geceleyin.

Ḳaraḳu gice bir yıl ḳopdı nâ-
gâh / Ki depredürdi kühi şöyle
kim gâh

→. gice:

Mesnevi 58/ 47
Gece, geceleyin.

Gice ḳatı vü yıl keşti vü girdâb /
Helâk olmaḳlığa cem' oldı
esbâb

→. gice:

Mesnevi 58/ 108
Gece, geceleyin.

Olurdi piç-piç ol resme kim
mâr / Gice girse düşine zülf-i
dil-dâr

→. gice:

Mesnevi 58/ 113
Gece, geceleyin.

Gice ḳatı vü yıl keşti vü girdâb /
Helâk olmaḳlığa cem' oldı
esbâb

→. gice:

Mesnevi 60/ 46
Gece, geceleyin.

Nigârınun saçı gibi perişân /
Yörirdi ırte gice zâr u ḥayrân

→. gice:

Mesnevi 60/ 63
Gece, geceleyin.

Gice çün gitdi rüşen oldı 'âlem
/ Zer-endüd oldı girü sebz-
târem

→. gice:

Mesnevi 60/ 177
Gece, geceleyin.

Bu gice şâḫ-ı nev üstinde
ḳumrî / Dir-idi sâz u söz-ile bu
şî'ri

→. gice:-y, -i

Mesnevi 46/ 3
Gece II karanlık.

Giceyi maḥv itdi ṭab'-ı ḥurşid /
Humâyün'a ne kim dimişdi
Cemşid

gice ol-: Gece olmak.

→. gice ol-:-ıcaḳ

Mesnevi 46/ 190
Gece olmak. II Havanın
kararması.

Tenin örttdi saçıyla ol yüzi gün /
Nite kim gice olıcaḳ örtilür gün

→. gice ol-:-dı

Mesnevi 48/ 25
Gece olmak. II Havanın
kararması.

Didi kim va'deye kim oldı gice /
Vefa tiz it ḳomaḳıl anı gice

gider-: Gidermek, yok etmek.

→. gider-:-üp

Gazel 7/ 16
Gidermek, yok etmek.

Baḳını 'ıyşuḳun ter ü ser-sebz
eylesün / Ḥaḳ nice kim ḳışı
giderüp nev-bahâr ide

→. gider-:-iben

Mesnevi 2/ 51
Gidermek, yok etmek.

Gideriben şu odun sevetini /
Şavuban od daḫı şu ḳuvvetini

→. gider-:-me

Mesnevi 10/ 11
Gidermek, yok etmek.

Giderme 'ışkı cânıñdan i 'âkil /
Ki 'aql ehli olur 'ışk-ıla kâmil

→. **gider:-ür**
Mesnevi 14/ 39
Gidermek, yok etmek.

Giderür guşşaları cām u bāde /
Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

→. **gider:-ür**
Mesnevi 47/ 27
Gidermek, yok etmek.

Ne nesne kim giderür sini
senden / Olur ol revh-i rûh
ayrılma andan

→. **gider:-**
Mesnevi 50/ 12
Gidermek, yok etmek.

Ķomağıl mâli ki anı ala vâriş /
Gider anı gidermedin ħavâdiş

→. **gider:-medin**
Mesnevi 50/ 12
Gidermek, yok etmek.

Ķomağıl mâli ki anı ala vâriş /
Gider anı gidermedin ħavâdiş

→. **gider:-di**
Mesnevi 53/ 10
Gidermek, yok etmek.

Elinde tiğ-i zer eğninde cevşen
/ Giderdi zülmeti ħâki itdi
rüşen

→. **giderme:**
Mesnevi 10/ 11
Gidermek, yok etmek.

Giderme 'ışkı cânıñdan i 'âkil /
Ki 'aql ehli olur 'ışk-ıla kâmil

gir:- *Girmek.*

→. **gir:-iben**
Mesnevi 34/ 7
Girmek, dahil olmak.

Giriben bir qarañu teng künce
/ Oturdi teng-dil eyle ki ĝonca

→. **gir:-üp**
Mesnevi 34/ 6
Girmek, dahil olmak.

Dimāğında şehüh çün oldı
vırān / Girüp bir künce ol gene
oldı penhān

→. **gir:-di, -ler**
Mesnevi 37/ 2
Girmek, dahil olmak.

Bu sözleri Humāyün-ıla Fağfūr
/ İşidip girdiler ħayrān u rencūr

→. **gir:-e, -vüz**
Mesnevi 41/ 103
Girmek, dahil olmak.

Ki tâcir şekline yola girevüz /
Bu resm-ile ol iqljme varavuz

→. **gir:-en**
Mesnevi 46/ 144
Girmek, dahil olmak.

Bu yol diñ-ile toptolu perjdür /
Giren bu yola cânından berjdür

→. **gir:-di**
Mesnevi 48/ 33
Girmek, dahil olmak.

Variban gördüm orada bir
eyvān / Ki aña pāsübān olmışdı
Keyvān

→. **gir:-iben**
Mesnevi 48/ 22
Girmek, dahil olmak.

Göriben şems tiğın bir bir
encüm / Yir altına giriben
oldılar güm

→. **gir:-üp**
Mesnevi 56/ 27
Girmek, dahil olmak.

Girüp deyre görür bir pır rāhib
/ Zāmiri rüşen ü efkārı şayıb

→. **gir:-e**
Mesnevi 58/ 63
Girmek, dahil olmak.

Gişi kim gire bu deryāya nā-
kām / İşi anuñ ĝark olmağdur
ser-encām

→. **gir:-iben**
Mesnevi 60/ 96
Girmek, dahil olmak.

Melik bāzār-ğanuñ süretine /
Giriben vardı şah Ķayşer Ķatına

girdāb: Denizlerde, nehirlerde
suların döndüğü tehlikeli yer,
anafor, su çevrintisi.

→. **girdāb:-dan**
Mesnevi 56/ 76
*Denizlerde, nehirlerde
suların döndüğü tehlikeli yer,
anafor, su çevrintisi.*

Didi Cemşid'e ne ħile kılavuz /
Ki bu girdābdan sağ ħurtılavuz

→. **girdāb:**
Mesnevi 58/ 47
*Denizlerde, nehirlerde
suların döndüğü tehlikeli yer,
anafor, su çevrintisi.*

Gice katı vü yıl keşti vü girdāb /
Helāk olmağlığa cem' oldı
esbāb

→. **girdāb:**
Mesnevi 58/ 61
*Denizlerde, nehirlerde
suların döndüğü tehlikeli yer,
anafor, su çevrintisi.*

Yöritdi şāhi ol girdāb ħayrān /
Nite kim bizi bu deryā-yı
gerdān

girdāb ol:- Girdap haline
gelmek.

→. **girdāb ol:-di**
Mesnevi 58/ 46
Girdap haline gelmek.

Geminüñ içi feryād-ıla taldı / Ki
azdı yıl öñi girdāb oldı

girde-i rān: Yuvarlak uyluk.

→. **girde-i rān:-i, -n, -ı**
Mesnevi 53/ 102
Yuvarlak uyluk.

Melik budına anuñ bir kılıc urdı
/ Teninden girde-i rānını ayırd

→. **girde-i rān:-ın**
Mesnevi 53/ 109
Yuvarlak uyluk.

Kesüp boynın ayırdı girde-i
rānın / Yarup qarnını yire dökdi
qanın

girdigāra: Ey Allah'ım!.

→. **girdigāra:**
Mesnevi 60/ 85
Ey Allah'ım!.

Beş şükr eylediler girdigāra /
İrişdiler girü hoş rüzigāra

giri dön-: Geri dönmek.

→. **giri dön:-di**
Mesnevi 46/ 100
Geri dönmek.

İki menzil bile varup Humāyūn
/ Giri döndi içi od gözleri hūn

giriftār ol-: Esir olmak.

→. **giriftār ol:-miş, -am**
Mesnevi 60/ 33
Esir olmak.

Gönül elinde olmuşam giriftār /
Benem her guşşaya kim var
sezā-vār

girmi: Yirmi.

→. **girmi:**
Mesnevi 3/ 27
Yirmi.

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tāb / Düzer ol bir siñekden
şehd ü cüllāb

girü: Yine, tekrar.

→. **girü:**
Mesnevi 2/ 88
Yine, tekrar.

Nirede oldı-y-ısa rūh nāzil /
Girü aña dönüben ola vāşıl

→. **girü:**
Mesnevi 7/ 2
Yine, tekrar.

Sözün tütüyle bülbülden
işitdüm / Girü şāhuñ şenāsını
iş itdüm

→. **girü:**
Mesnevi 10/ 63
Yine, tekrar.

Girü bir birine olmuşdı 'aşıq /
Heyülj̄ olduğı-y-içün muvāfık

→. **girü:**
Mesnevi 10/ 66
Yine, tekrar.

Bulardan cūn kim oldı terk-i
şüret / Girü keşret gidüben
qaldı vahdet

→. **girü:**
Mesnevi 14/ 142
Yine, tekrar.

Gidüp ol bāğdan geldi sarāya /
Girü āğāz kıldı āh u vāya

→. **girü:**
Mesnevi 14/ 143
Yine, tekrar.

Girü ol māhı anuñ ağladı zār /
Ki gendüden olup dururdu bñ-zār

→. **girü:**
Mesnevi 15/ 1
Yine, tekrar.

Girü āh idiben didi ki derdā / Ki
āşüfte eyledi bini bu sevda

→. **girü:**
Mesnevi 19/ 18
Yine, tekrar.

Bu sevda kamu başda var
velj̄kin / Olur sevda girü şabr-
ıla sakin

→. **girü:**
Mesnevi 21/ 6
Yine, tekrar.

Gözüm yaşı beni ğarq itdi qana
/ Girü hem qaşd ider baş u
cāna

→. **girü:**
Mesnevi 31/ 3
Yine, tekrar.

Girü başladı āh ıla figāna /
Tütünü āhınuñ çıkdı āsumāna

→. **girü:**
Mesnevi 40/ 31
Yine, tekrar.

Anı kim sen qazandun sen yi
girü / İlerü virbi hergiz qoma
girü

→. **girü:**
Mesnevi 40/ 32
Yine, tekrar.

Anı kim sen qazandun sen yi
girü / İlerü virbi hergiz qoma
girü

→. **girü:**
Mesnevi 44/ 30
Yine, tekrar.

Ki bu yoldan ana itdüm 'azîmet
/ Degül mümkün ki idem girü
'avdet

→. girü:
Mesnevi 45/ 12
Yine, tekrar.

Bugün kim tâze vü ser-sebzdür
bâğ / Yeşil aţlas girü şahrâ ile
taş

→. girü:
Mesnevi 46/ 91
Yine, tekrar.

Girü bulmaqlığa senden yaña
râh / Direm lâ taşnata min
raĥmeti'llah

→. girü:
Mesnevi 46/ 257
Yine, tekrar.

Girü didi nice ola âdamî-zâd /
Ki cüft ola periyle otura şad

→. girü:
Mesnevi 46/ 296
Yine, tekrar.

Sarâya vardı andan Nâz-
perverd / Nite kim girü vara
göl-şene verd

→. girü:
Mesnevi 48/ 20
Yine, tekrar.

Seĥer-geh oldı rüşen âyet-i
şubĥ / Ser-efrâz oldı girü
râyet-i şubĥ

→. girü:
Mesnevi 48/ 95
Yine, tekrar.

Meliksın döngü illerüñe girü /
Ĥaţardur yol ŧolu varma ilerü

→. girü:
Mesnevi 56/ 2
Yine, tekrar.

Çün irdi şâha ol te'vîd-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azîmet

→. girü:
Mesnevi 56/ 65
Yine, tekrar.

Didi şah girü ki i pîr-i
ĥiredmend / Ticâret ne gerek
vir baña bir pend

→. girü:
Mesnevi 56/ 79
Yine, tekrar.

Girü didi ana şah bini gerdün /
İdüp durur cefâ-y-ıla ciger-ĥün

→. girü:
Mesnevi 58/ 56
Yine, tekrar.

Gehĥ mâĥî-y-idi yiri gehĥ mâĥ /
Velĥ ider girü Ĥurşîd'i çün âĥ

→. girü:
Mesnevi 58/ 125
Yine, tekrar.

Girü dirdi ne ĥuşşa ger ben
ölem / Bu 'işkuñ çün yolında
şâdik olam

→. girü:
Mesnevi 60/64
Yine, tekrar.

Gice çün gitdi rüşen oldı 'âlem
/ Zer-endüd oldı girü sebz-
taşem

→. girü:
Mesnevi 60/ 86
Yine, tekrar.

Beş şükr eylediler girdigâra /
İrişdiler girü ĥoş rüzîgâra

→. girü:
Mesnevi 60/ 88
Yine, tekrar.

Orada ĥâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

girü dön-: Geri dönmek.

→. girü dön--e, -vüz
Mesnevi 51/ 28
Geri dönmek.

Bu taşdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

→. girü dön--mek
Mesnevi 51/ 35
Geri dönmek.

Bu yoldan girü dönmek cehl
olur / Belâ 'aşık ola(na) sehl
olur

→. girü dön--di
Mesnevi 51/ 44
Geri dönmek.

Diyeler olduğıçün yolda bir
mâr / Yolından girü döndi işbu
bî-'âr

girü gel-: Ayrıldığı yere tekrar
dönmek.

→. girü gel--di
Mesnevi 44/ 51
Ayrıldığı yere tekrar
dönmek.

Girü geldi sarâya şâĥ Cemşîd /
Ĥarañu gicede dilinde Ĥurşîd

→. girü gel--iben
Mesnevi 48/ 100
Ayrıldığı yere tekrar
dönmek.

İşitmedüm bu yola âdamî-zâd
/ Geliben girü döndüğünü dil-
şâd

→. **girü gel-:**

Mesnevi 60/ 161

Ayrıldığı yere tekrar dönmek.

Gel i bülbül girü bir kaç hikâyet
/ Bize gülzârdan itgil rivâyet

giryân: Ağlamaklı, ağlayan.

→. **giryân:-ı, -du, -rı**

Mesnevi 35/4

Ağlamaklı, ağlayan.

Giceler hakkı kim bızâr-ıdum
ben / Seni emzürmekde vü
giryân-ıduş sen

→. **giryân:**

Mesnevi 44/ 50

Ağlamaklı, ağlayan.

Şebistânına 'azm itdi Humâyün
/ Gözi giryân u gönjli zâr u
mağzün

giryê vü zâr it-: Ağlayıp,
inlemek.

→. **giryê vü zâr it-:-er, -di**

Mesnevi 58/ 120

Ağlayıp, inlemek.

Öñine gelicek ol yüzi gülzâr /
İderdi ebr gibi giryê vü zâr

ğışâve:

→. **ğışâve:-y, -le**

Mesnevi 2/ 1

Örtü, perde.

Degül ise ğışâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

ğışı: Kişi, zat.

→. **ğışı:-y, -e**

Gazel 1/ 10

Kişi, zat.

Varlık ne nesnedür kamu
ğâşâk-i ħâr-ı râh / Ol ğışıye ki
kuds ola maţmaĥ-ı nazâr

→. **ğışı:**

Gazel 3/ 1

Kişi, zat.

Ol ğışı buldı der-gehine ħakkun
ihtida / Kim oldu râst pey-rev-i
âşâr-ı Muştafâ

→. **ğışı:**

Gazel 3/ 8

Kişi, zat.

Rüşen göre Muĥammed'i söyle
ki âfitâb / Ol ğışı kim gözinde
anun olmaya 'amâ

→. **ğışı:**

Gazel 3/ 10

Kişi, zat.

İfrâţ-ı nürdan göremez şüretin
anun / Ol ğışı kim gözi çoludur
perde-i ğışâ

→. **ğışı:**

Gazel 13/ 7

Kişi, zat.

Olur her ğışı bir maţlûba t̄alib /
Baña anun 'ışkıdur maţşûd u
maţlûb

→. **ğışı:-y, -e**

Gazel 16/ 14

Kişi, zat.

Gördün ki ğoncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi ğışıye ne
berg ü nüvâ gerek

→. **ğışı:**

Gazel 17/ 10

Kişi, zat.

'ışkuñ yolu belâdur u derd ü
fenâ vü hem / Bi'smi'l-lah ol
ğışı ki heves ide bu yola

→. **ğışı:**

Mesnevi 2/ 35

Kişi, zat.

Ğışı ki anlamadın naķşı ide 'ayb
/ Olur naķķâşî 'ayb itmek bilâ-
reyb

→. **ğışı:**

Mesnevi 5/ 22

Kişi, zat.

Çü in'am-ı sa'âdet 'âm oldu / İki
ğışı Muĥammed nâm oldu

→. **ğışı:**

Mesnevi 12/ 4

Kişi, zat.

Ĥakkun adıyla dâyim söze
bünyâd / Ki sözüm işiden ğışı
ola şâd

→. **ğışı:**

Mesnevi 13/ 57

Kişi, zat.

Hünersüz ğışı çamudan aludur
/ Diri şüretde ma'ñide ölüdür

→. **ğışı:-de**

Mesnevi 13/ 55

Kişi, zat.

Hüner gerek ğışide yâr ola /
'alâ't-taĥşîş kim serdâr ola

→. **ğışı:**

Mesnevi 14/ 120

Kişi, zat.

Didi kim 'âşıkun 'aklı mı olur /
Ğışı kim 'aklı yok ögüt mi alur

→. **ğışı:**

Mesnevi 15/ 17

Kişi, zat.

Nirede olur ğışı maţşûdı bilse /
Varıban anı cüst ü cüy kılsa

→. **gişi:**
Mesnevi 15/ 29
Kişi, zat.

Aradan duydu bir gişi bu hāl /
Mey itdi didi buña bu zevāl

→. **gişi:-y, -i**
Mesnevi 15/ 31
Kişi, zat.

Humār idicegez gişiyi rencūr /
Mey içsün mey olur dārū-y-ı
māhmūr

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 16/ 14
Kişi, zat.

Naşihat kāmuya olur muvāfık /
Meger ol gişiye kim ola 'āşık

→. **gişi:**
Mesnevi 18/ 22
Kişi, zat.

Uzun olmak ne hāşıl zindigān /
Çü miñnetle geçüre gişi anı

→. **gişi:-de**
Mesnevi 18/ 6
Kişi, zat.

Gönül elinde durur ol u gönül /
Dağı gişide durur bende degül

→. **gişi:**
Mesnevi 35/ 97
Kişi, zat.

Gişi kim 'işkuñda irmeye
fenāya / İre mi bî-fenā hergiz
bekāya

→. **gişi:**
Mesnevi 35/ 100
Kişi, zat.

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nūr / Tabīb ister mi gişi olmasa
rencūr

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 35/ 29
Kişi, zat.

Gönül bir gişiye itmiş durur
germ / Ki anı izhār itmege
komaz şerm

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 40/ 2
Kişi, zat.

Mübārek şubhdur yatma i
bülbül / Güler gāfletde yatan
gişiye gül

→. **gişi:**
Mesnevi 41/ 41
Kişi, zat.

Gişi kim yoldaşur haqqını
bilmez / İşi iki cihānda rāst
gelmez

→. **gişi:**
Mesnevi 41/ 44
Kişi, zat.

İde yoldaş-ıla koñşıya hürmet /
Gişi kim tañrıdan isdeye
rañmet

→. **gişi:**
Mesnevi 41/ 107
Kişi, zat.

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muñkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

→. **gişi:-nün**
Mesnevi 41/ 21
Kişi, zat.

Gişinün meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dāne
bitmez

→. **gişi:**
Mesnevi 43/ 9
Kişi, zat.

Gişi virbidi böyle itdi i'lām / Ki
Rüm'a varmayınca yokdur
ārām

→. **gişi:**
Mesnevi 43/ 81
Kişi, zat.

Gişi kim kaçura n'ola diyü baş /
Tutuban mülki halka olamaz
baş

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 43/ 46
Kişi, zat.

Egerçi ayruksı olmaz hiç taqdir
/ Velj vācib durur gişiye tedbir

→. **gişinün:-nün**
Mesnevi 44/ 37
Kişi, zat.

Çü telh ola gişinün rüzigāri /
Ne gerekdür bu şırın 'ömr bārij

→. **gişi:**
Mesnevi 46/ 55
Kişi, zat.

Aña hem-rāh itdi on gişi dānā /
Kavi her işde vü gāyet tuvānā

→. **gişi:**
Mesnevi 46/ 36
Kişi, zat.

Rızāsuz virdi aña şāh destūr /
Rızā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dür

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 46/ 9
Kişi, zat.

Vay ol gişiye kim bir ola yāri /
Anı da ala elinden rüzigāri

→. **gişi:**
Mesnevi 48/ 69
Kişi, zat.

alup anları gören gişi hayrn /
Dir-idi kim bu Belkıs ol
Sleymn

→. **gişi:-de**
Mesnevi 51/ 97
Kişi, zat.

alur mı gişide Şabr-ıla rm /
Gönüle düşicek zülf-i dil-rm

→. **gişiye:-y, -e**
Mesnevi 53/ 44
Kişi, zat.

Ecelden unki yok tadım 
te'hhir / Ziyn itmez gişiye tır 
Şimşir

→. **gişiye:-y, -e**
Mesnevi 53/ 71
Kişi, zat.

Zehi devlet durur kim gişiye
Şayd / Gele gend ayağıyla ola
ayd

→. **gişi:-y, -i**
Mesnevi 55/ 17
Kişi, zat.

Enniyyetden ider gişiyi pk /
Enniyyet nedr aa ki ola hk

→. **gişi:-y, -i**
Mesnevi 55/ 29
Kişi, zat.

Gişiyi Şeyh ider-ise mrgiz /
Geiden yig ola mı Şeyh hergiz

→. **gişiyi:-y, -i**
Mesnevi 56/ 73
Kişi, zat.

anji ider gişiyi künc-i an'at /
Ola mı dağı bundan yig biz'at

→. **gişi:**
Mesnevi 58/ 23
Kişi, zat.

Bu dirlikden nie kim gişi
lmez / Bek kim cvidndur
anı bulmaz

→. **gişi:**
Mesnevi 58/ 63
Kişi, zat.

Gişi kim gire bu deryya n-
km / işi anuğ ęark olmağdur
ser-encm

→. **gişi:**
Mesnevi 58/ 106
Kişi, zat.

Melik aldı anda ser-gerdn u
bji-mr / Ki yokdı gişi ki aa ide
tımr

→. **gişi:-den**
Mesnevi 58/ 67
Kişi, zat.

Gişiden unki yüzin döndere
baht / Olur tahta aa hem tc
u hem taht

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 58/ 96
Kişi, zat.

Gemiler amu urtuldu selmet
/ Hemjn ol gişiye irdi hsret

→. **gişi:**
Mesnevi 60/ 131
Kişi, zat.

Şanur gören gişi anları firişte /
Degüldür Şu v toprakdan
sirişte

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 60/ 25
Kişi, zat.

Sezdur ol gişiye henjn bend
/ Ki ehl-i 'aqlıdan işitmeye pend

→. **gişi:-y, -e**
Mesnevi 60/ 57
Kişi, zat.

irişdi bir gişiye adı hcib / Ki
Fağfr itmiş-idi anı hcib

git:- Gitmek.

→. **git:-er**
Gazel 12/ 5
Gitmek, uzaklaşmak.

Naşihatla gider mi 'işk cndan
/ Yil-ile olur mı zyil kh-ı
ŐmiŐ

→. **git:-er, -ken**
Mesnevi 3/ 100
Gitmek, uzaklaşmak.

Eger ki Cebre'jl-idi delili /
Giderken yolda odı Cebre'jl'i

→. **git:-ben**
Mesnevi 10/ 66
Gitmek, uzaklaşmak.

Bulardan n kim oldu terk-i
Őret / Girü keşret gidüben
aldı vahdet

→. **git:-er**
Mesnevi 14/ 137
Gitmek, uzaklaşmak.

Didiler Şabr-ıla her ęuŐa gider
/ Didi kim 'Őık olan Şabr mı
ider

→. **git:-p**
Mesnevi 14/141
Gitmek, uzaklaşmak.

Gidüp ol bğdan geldi sarya /
Girü ğz ıldı h u vya

→. **git:-di**
Mesnevi 20/ 6
Gitmek, uzaklaşmak.

Velj bende ne varsa ęret itdi /
Dil  'aql u cn u ten dağı gitdi

→. **git:-iben**
Mesnevi 34/ 1
Gitmek, uzaklaşmak.

Gidiben gice kim şubh oldı
pjdâ / Güneşün rāyeti oldı
hüveydâ

→. **git:-er, -di**
Mesnevi 35/ 122
Gitmek, uzaklaşmak.

Gelicek katına şâdj iderdi / Velî
girdükde ağlayu giderdi

→. **git:-er, -di**
Mesnevi 35/ 122
Gitmek, uzaklaşmak.

Gelicek katına şâdj iderdi / Velî
girdükde ağlayu giderdi

→. **git:-e, -sin**
Mesnevi 39/ 145
Gitmek, uzaklaşmak.

Çün ayruğ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağidasın

→. **git:-me, -y, -iser**
Mesnevi 39/ 102
Gitmek, uzaklaşmak.

Gözi yüregüme ol okı urdı / Ki
ölince gitmeyiser âh u derdi

→. **git:-e, -sin**
Mesnevi 43/ 41
Gitmek, uzaklaşmak.

Gidesin hasret-ile biz kalavuz /
Dege mülk ayruğa çün biz
ölevüz

→. **git:-me**
Mesnevi 43/ 36
Gitmek, uzaklaşmak.

Anı kim devlet işi degül itme /
Çoyup bu tâc-ıla bu tahtı gitme

→. **git:-mek**
Mesnevi 43/ 28
Gitmek, uzaklaşmak.

Nedür tâc u nigîni terk itmek /
Çoyup ana-y-ıla atayı gitmek /
Çoyup ana-y-ıla atayı gitmek

→. **git:-mek**
Mesnevi 43/ 30
Gitmek, uzaklaşmak.

Ata Fağfūr ola ana Humâyün /
Çoyup gitmek oları ola mı
meymün

→. **git:-mek**
Mesnevi 43/ 63
Gitmek, uzaklaşmak.

Didi gitmek Hıttâ'dan bes
hañâdur / Ne diyem Rüm
derdüme devâdur

→. **git:-e**
Mesnevi 45/ 9
Gitmek, uzaklaşmak.

Çü gide fırsat olasın peşimân /
Ne aşşı ol vaqt olduğun
peşimân

→. **git:-er**
Mesnevi 46/ 197
Gitmek, uzaklaşmak.

Didükde hū gider ğayrı
gönjülden / Hemjñ anı digil
cân-ıla dilden

→. **git:-er, -iken**
Mesnevi 46/ 125
Gitmek, uzaklaşmak.

Gider-iken iki yol oldı rüşen /
Biri sağdan biri soldan
mu'ayyen

→. **git:-iben**
Mesnevi 46/ 183
Gitmek, uzaklaşmak.

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-â-ber şâhı gördi ol
semen-ber

→. **git:-er**
Mesnevi 47/ 26
Gitmek, uzaklaşmak.

Saņa senlik belâdur bî-şek âfet
/ Gider bâdeyle senden bu
meñâfet

→. **git:-icek**
Mesnevi 47/ 63
Gitmek, uzaklaşmak.

Gidicek Nâz-perverd oradan
şâh / Didi Mihrâb'a i yâr-ı nikû-
hâh

→. **git:-di**
Mesnevi 50/ 51
Gitmek, uzaklaşmak.

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşîd / Revânın rüşen itmiş
'ışk-ı Hürşîd

→. **git:-di**
Mesnevi 51/ 92
Gitmek, uzaklaşmak.

Ol iki günde ol tağı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrâya yitdi

→. **git:-di**
Mesnevi 53/ 11
Gitmek, uzaklaşmak.

Sipâhiyla dün ü gün şâh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

→. **git:-üp**
Mesnevi 56/ 21
Gitmek, uzaklaşmak.

Oradan dañı gidüp şâh Cemşîd
/ Dil ü cânı tolu sevdâ-y-ı
Hürşîd

→. **git:-er**
Mesnevi 58/ 90
Gitmek, uzaklaşmak.

Yimiş-idi hemjñ anuñ ğidâsı /
Kimün gider yimiş ile edâsı

→. **git:-e**

Mesnevi 59/ 8

Gitmek, uzaklaşmak.

Rivāyet it bize bir hūb kışşa / Ki
göñülden gide anuñla ğuşşa

→. **git:-di**

Gazel 17/ 7

Bitmek, yok olmak.

Tāc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerħden vefā
var u ne kimseden velā

→. **git:-di**

Mesnevi 47/ 41

Bitmek, yok olmak.

Çamusı gitdi irmedin murāda /
Bilesin kim beķā yoķdur
burada

→. **git:-di**

Mesnevi 60/ 63

Bitmek, son bulmak.

Gice çün gitdi rüşen oldı 'ālem
/ Zer-endūd oldı girü sebz-
tārem

→. **git:-di**

Mesnevi 46/ 87

*Ayrılmak, sona ermek,
bitmek.*

Didi derdā ki gitdi ihtiyārum /
Ne cānda şabr u ne tende
ķarārum

→. **git:-di**

Mesnevi 60/ 21

Sona ermek.

Nigīn gitdi elünnden başdan
efser / Çanı taht u çanı baht i
dil-āver

→. **git:-di**

Mesnevi 34/ 46

Gitmek. II Kaybolmak.

Meger dıv ü periye uğradı Cem
/ Süleymān var elinden gitdi
hātem

→. **git:-di, -ler**

Mesnevi 29/16

Gitmek. II Ölmek.

Ecel sākşisi elinden sāġar-ı mey
/ İçüp ser-mest gitdiler pey-ā-
pey

→. **git:-di**

Mesnevi 39/ 152

Gitmek. II Ölmek.

Sikender kim yidi iķlīmi dutdı /
Çamusını koyuban zār gitdi

→. **git:-mek, -lik**

Mesnevi 53/ 45

Gitmek. II Ölmek.

Eyü ad-ıla gitmeklik cihāndan /
Yig olur 'ömr ü mülk-i
cavidāndan

→. **git:-medin**

Mesnevi 58/ 124

Gitmek. II Ölmek.

Zehī devlet zehī derd ile hayret
/ Kim ölem gitmedin benden
bu hāşret

→. **git:-iben**

Mesnevi 60/ 79

Kaybolmak, sona ermek.

Hoş olur kim gidiben iztīrarı /
İrişüp bula nā-geh yār yārı

gizlen-: Saklanmak.

→. **gizlen:-mek**

Mesnevi 48/ 14

Saklanmak.

Perī penhān olur bizden
hemīşe / Degül gizlenmek
andan bize pişe

gizlü: Gizli.

→. **gizlü:**

Mesnevi 14/ 140

Gizli.

Ma'a'l-cümle söz anā irdi āħir /
Ki gizlü rāzını eyledi zāhir

→. **gizlü:**

Mesnevi 56/ 54

Gizli.

'Uķūl-ı evliyā vü enbiyā hem /
Olamazlar bu gizlü rāza
maħrem

gögün yüzi: Gökyüzü.

→. **gögün yüzi:-n**

Mesnevi 14/ 94

Gökyüzü.

Anuñ āhi ki olmişdi āteş ü dūd
/ Yüzin itmişdi gögün dūd-
endūd

gök: Gök, gökyüzü.

→. **gök:**

Mesnevi 29/ 2

Gök, gökyüzü.

Pes uzadup dilini geldi süsen /
Gög ü zer-beft atlaşla
müzeyyen

→. **gök:-i**

Mesnevi 38/ 9

Gök, gökyüzü.

Nizār u zār anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. **gök:-i**

Mesnevi 38/ 10

Gök, gökyüzü.

Nizār u zār anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. **gök:-e**
Mesnevi 46/ 58
Gök, gökyüzü.

Dağı on biş er koşdı cihân-süz
/ İrerdı atı ayağından göğe toz

→. **gök:-e**
Mesnevi 46/ 66
Gök, gökyüzü.

Çıkıban taşra çetr-i bârigâhı /
Boyadı göge ata ana âhı

→. **gök:-de**
Kıt'a 2/ 11
Gök, gökyüzü.

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığına birliğünedür
şühüd

→. **gök:-den**
Mesnevi 2/ 97
Gök, gökyüzü.

İner gökden yire fazlıyla
yağmur / Ki tâ rızkuş sarâyı ola
ma'mür

→. **gök:-den**
Mesnevi 8/ 17
Gök, gökyüzü.

Bu gice gökden işitdüm bir
âvâz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

ğonca: Açılmamış gül.

→. **ğonca:**
Gazel 2/ 22

Tâze-rüy u hoş-nefes oldum
anuş çün gül gibi / Kim senüş
medhüşde ğonca bigiyem
raşbu'l-lisân

→. **ğonca:**
Mesnevi 17/ 3
Açılmamış gül.

Neçün dil-tengsin ğonca gibi it
nüş / Mey-i gül-gün ki ola
kaygu-ferâmüş

→. **ğonca:**
Mesnevi 29/ 4
Açılmamış gül.

Didi gül gibi neçünsin perişân /
Bu gönlüş nişe ğonca gibi vırân

→. **ğonca:**
Mesnevi 34/ 8
Açılmamış gül.

Giriben bir karanu teng künce
/ Oturdi teng-dil eyle ki ğonca

→. **ğonca:**
Mesnevi 35/ 111
Açılmamış gül.

Şonjuci ğonca gibi açdı râzın /
Didi atasma düşün ü niyâzın

ğonca-i gül: Gülün
tomurcuğu, açılmamış gül.

→. **ğonca-i gül:**
Mesnevi 35/43
*Gülün
tomurcuğu, açılmamış gül.*

Dudağı ğonca-i gül serv-kamet
/ Getürelüm bir araya
tamâmet

ğönül: Gönül, kalp, yürek.

→. **ğönül:-ümüz**
Gazel 1/ 11
Gönül, kalp, yürek.

Bu tab' zulmetinde alamaz nür
ğönlümüz / Sen idesin nazar
germ-ile bize meger

→. **ğönül:-üm**
Mesnevi 1/ 13
Gönül, kalp, yürek.

Bu paşlu gönlümü açup şafâ kıl
/ Anı âyine-i ma'ni-nümâ kıl

→. **ğönül:-ümüz, -i**
Mesnevi 1/ 24
Gönül, kalp, yürek.

Bizüm cânumuzı it maţla'-ı nür
/ Bu muzlim gönlümüzü
menba'-ı nür

→. **ğönül:-üş**
Mesnevi 29/4
Gönül, kalp, yürek.

Didi gül gibi neçünsin perişân /
Bu gönlüş nişe ğonca gibi vırân

→. **ğönül:-i**
Mesnevi 31/10
Gönül, kalp, yürek.

Bulurdi yâr koşusun şabâdan /
Tolardı cânı gönlü ol şafâdan

→. **ğönül:-i**
Mesnevi 35/ 78
Gönül, kalp, yürek.

Şamusına nazar eyledi lîkin /
Biriyle olmadı gönlü sâkin

→. **ğönül:-üm, -i**
Mesnevi 35/104
Gönül, kalp, yürek.

Bu arada çok durur dil-dâr-ı
şengül / Benüm gönlümü alan
bunda degül

→. **ğönül:-üm, -i**
Mesnevi 39/96
Gönül, kalp, yürek.

Metâ'î şunar-iken anı gördüm
/ Anı biş cân-ıla gönlümü
virdüm

→. **ğönül:-üm, -i**
Mesnevi 41/11
Gönül, kalp, yürek.

Dil-ārāmum benüm gönülümü
aldı / Beni yıl gibi bî-ārām kıldı

→. **gönül:-i**

Mesnevi 44/50

Gönül, kalp, yürek.

Şebistānına 'azm itdi Humāyūn
/ Gözi giryān u gönli zār u
maḥzūn

→. **gönül:-i**

Mesnevi 46/256

Gönül, kalp, yürek.

N'olaydı bu başa ger er olaydı
/ Ya ḥod gönli beni diler olaydı

→. **gönül:-ü, -n, -i**

Mesnevi 49/17

Gönül, kalp, yürek.

Şaha virdi didi gönülünü şād it /
Benüm la'lum-ıla zülfümü yād it

→. **gönül:-i**

Mesnevi 55/7

Gönül, kalp, yürek.

Senün nağmeñdür iden gönli
gül-şen / Bu cânun daḥı gülzār
mı rüşen

→. **gönül:-ümüz, -e**

Mesnevi 55/5

Gönül, kalp, yürek.

Ki vire gönülümüze bir dem
ārām / İde 'aql u bu nefsi ser-
keşi rām

→. **gönül:-üm, -i**

Gazel 10/13

Gönül, kalp, yürek.

Didüm kim gönülümü aldı gözün
sevdāsı al-ıla / Didi cânun daḥı
alursa saña aşşı ziyān olmaz

→. **gönül:-de**

Gazel 12/2

Gönül, kalp, yürek.

Egerçi var aramızda ferāsıḥ /
Turur 'ışkūñ gönülde şöyle
rāsıḥ

→. **gönül:-de**

Gazel 12/ 9

Gönül, kalp, yürek.

Gönülde muhkem olsa āyet-i
'ışk / Olur mı hiç nesne aña
nāsıḥ

→. **gönül:**

Gazel 16/7

Gönül, kalp, yürek.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
ḳanā't-ıla aña devā gerek

→. **gönül:-ümüz, -i**

Mesnevi 1/ 3

Gönül, kalp, yürek.

Yıkuk gönülümüzi it genc-i esrār
/ Revānumuzı kıl yenbū'-i
envār

→. **gönül:-i**

Mesnevi 2/ 80

Gönül, kalp, yürek.

Ki rūḥı pāk ideler taşfiyeyle /
Erideler gönülü tezkiyeyle

→. **gönül:-i, -n, -de**

Mesnevi 4/ 29

Gönül, kalp, yürek.

Gözi uykuda gönlinde
istikāmet / Dilinde ümmeti
rüz-ı kıyāmet

→. **gönül:**

Mesnevi 10/10

Gönül, kalp, yürek.

Bu odun sūzı cāna kımiyādur /
Gönül anunla pür-nūr u
şafādur

→. **gönül:**

Mesnevi 10/31

Gönül, kalp, yürek.

Olur bî-'ışk olan gönül füsürde
/ Olur biñ cânı varsa daḥı
mürde

→. **gönül:**

Mesnevi 10/45

Gönül, kalp, yürek.

Egerçi kim gönül sultān-ı
cāndur / Fidā it 'ışka anı kim
cān-ı cāndur

→. **gönül:-dür**

Mesnevi 10/3

Gönül, kalp, yürek.

Gönüldür cânlarun şem' ü
çırāğı / Yaḳar 'ışk odı anda
müm u yağı

→. **gönül:**

Mesnevi 11/ 59

Gönül, kalp, yürek.

Ne gevher kim gönül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm kıldum

→. **gönül:-ler**

Mesnevi 13/ 46

Gönül, kalp, yürek.

Ḥariri çün ḳalemle iderdi tahrir
/ Gönüller şekline düşerdi
zencir

→. **gönül:-leri**

Mesnevi 13/50

Gönül, kalp, yürek.

İderdi ol dāne-y-ile cânları
şayd / Kılurdi ol dām-ıla
gönülleri ḳayd

→. **gönül:**

Mesnevi 14/38

Gönül, kalp, yürek.

Gönülden mey ider ḳayḡuyı
zāyil / 'acab mı olsa gönül aña

māyil

→. **göñül:**

Mesnevi 14/103
Gönül, kalp, yürek.

Göñül kuşu belâ damına
ulaşmış / Direm dâne diyü
dâma tolaşmış

→. **göñül:-den**

Mesnevi 14/ 37
Gönül, kalp, yürek.

Göñülden mey ider kayğuyı
zâyil / 'acab mı olsa göñül aña
māyil

→. **göñül:**

Mesnevi 18/ 5
Gönül, kalp, yürek.

Göñül elinde durur ol u göñül /
Dağı gişide durur bende degül

→. **göñül:-ün**

Mesnevi 20/14
Gönül, kalp, yürek.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya göñlün hālî
olursa terahdan

→. **göñül:**

Mesnevi 30/4
Gönül, kalp, yürek.

Ki dir süsen aña ateş-zübânım
/ Göñül sözi gelicek bî-
beyânım

→. **göñül:**

Mesnevi 30/13
Gönül, kalp, yürek.

Göñül bir pâdişâhdur ki aña
fermân / İdemedi idemez hiç
sultân

→. **göñül:**

Mesnevi 34/13
Gönül, kalp, yürek.

Göñül kim anda ola yârur
hayâlî / Olur mı gayruñ orada
mecâlî

→. **göñül:**

Mesnevi 34/15
Gönül, kalp, yürek.

Göñül birdür ikilik şıgmaz anda
/ İki göñül hod olmaz bir
yirinde

→. **göñül:**

Mesnevi 34/ 16
Gönül, kalp, yürek.

Göñül birdür ikilik şıgmaz anda
/ İki göñül hod olmaz bir
yirinde

→. **göñül:-üm**

Mesnevi 35/88
Gönül, kalp, yürek.

Egerçi hûb durur cümle bu
hayl / Benüm göñlüm birine
eylemez meyl

→. **göñül:**

Mesnevi 35/29
Gönül, kalp, yürek.

Göñül bir gişiye itmiş durur
germ / Ki anı izhâr itmege
komaz şerm

→. **göñül:-de**

Mesnevi 35/105
Gönül, kalp, yürek.

Çamu göñülde oldı 'ışk hâşıl /
Velj her biri birisine māyil

→. **göñül:-den**

Mesnevi 35/35
Gönül, kalp, yürek.

Göñülden hergiz olmaz 'ışk
zâyil / Meger bir 'ışk dağı ola
hâşıl

→. **göñül:-ün, -i**

Mesnevi 38/22
Gönül, kalp, yürek.

Çanîmet gör bu 'ömri eyleme
bâd / Sabûhla it göñlünj her
şubh-dem şâd

→. **göñül:**

Mesnevi 39/38
Gönül, kalp, yürek.

Kim olabile ol kıble-geh-i cân /
Göñül milkine dağı ola sultân

→. **göñül:-i**

Mesnevi 39/ 127
Gönül, kalp, yürek.

Bu Yûsuf göñüli midür i dâna /
Ki itdi bini bîñâ vü tuvânâ

→. **göñül:-ü, -müz**

Mesnevi 40/ 40
Gönül, kalp, yürek.

Nevâda it bize bir hûb destân /
Ki açılıp ola göñlümüz gülîstan

→. **göñlüme:-üm, -e**

Mesnevi 41/15
Gönül, kalp, yürek.

Seni itdüm göñlüme dem-sâz u
maħrem / Senün-ile iderem
meşveret hem

→. **göñül:-e**

Mesnevi 43/68
Gönül, kalp, yürek.

Kimesne çıkamaz 'ışk-ıla başa /
Vay ol göñüle kim 'ışka tolaşa

→. **göñül:**

Mesnevi 45/ 19
Gönül, kalp, yürek.

Göñül bağını ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her râz aña
rüşen

→. **göñül:-de**

Mesnevi 45/ 18
Gönül, kalp, yürek.

Eger ol rāz saña keşf olına / Ne müşkil varsa gönülde biline

→. **gönül:**
Mesnevi 46/84
Gönül, kalp, yürek.

Melik anasının hālını gördi / Elin gönül elinden başa urdı

→. **gönül:**
Mesnevi 46/195
Gönül, kalp, yürek.

Gönül birdür bir olur yār u dil-ber / İkilik şirkdür muṭlak bürāder

→. **gönül:-den**
Mesnevi 46/197
Gönül, kalp, yürek.

Didükde hū gider ğayrı gönülden / Hemjñ anı digil cān-ıla dilden

→. **gönül:-e**
Mesnevi 46/153
Gönül, kalp, yürek.

Gönüle çünkü 'ışk-ıdı 'inān-keş / Şolina varmağı gösterdi aña hoş

→. **gönül:-i**
Mesnevi 46/ 288
Gönül, kalp, yürek.

Müşerref olavuz sinünle bir dem / Gönüli yüzünüñ nūri ide hurrem

→. **gönül:-e**
Mesnevi 51/98
Gönül, kalp, yürek.

Kalur mı gişide şabr-ıla ārām / Gönüle düşicek zülf-i dil-ārām

→. **gönül:**
Mesnevi 52/29
Gönül, kalp, yürek.

Gönül kim 'ışk ide anı menzil / Olur te'yiđi ḥaqquñ anda nāzil

→. **gönül:**
Mesnevi 52/29
Gönül, kalp, yürek.

Gönül kim 'ışk ide anı menzil / Olur te'yiđi ḥaqquñ anda nāzil

→. **gönül:-leri**
Mesnevi 55/39
Gönül, kalp, yürek.

Arınmadın gönülleri riyādan / Şayarlar gendüleri evliyādan

→. **gönül:-i, -n, -e**
Mesnevi 56/ 84
Gönül, kalp, yürek.

Bu nazm-ıla cevab itdi aña rāhıb / Ki düşdi gönline dürlü 'acāyib

→. **gönül:-ün, -i**
Mesnevi 56/ 62
Gönül, kalp, yürek.

Ḥaṭardur tolu bu baḥr u bu sāhıl / Daḥı bir yire it gönlüñi vāşıl

→. **gönül:-i**
Mesnevi 58/80
Gönül, kalp, yürek.

Velj bir bışe irdi teng ü tārık / Şehüh gönli gibiydi yolu tārık

→. **gönül:-den**
Mesnevi 59/ 8
Gönül, kalp, yürek.

Rivāyet it bize bir ḥub kışşa / Ki gönülde gide anuñla ğuşşa

→. **gönül:**
Mesnevi 60/33
Gönül, kalp, yürek.

Gönül elinde olmışam giriftār / Benem her ğuşşaya kim var sezā-vār

gönül kuşu: Gönül kuşu.

→. **gönül kuşu:**
Mesnevi 14/ 103
Gönül kuşu; kalp, yürek.

Gönül kuşu belā damına ulaşmış / Direm dāne diyü dāma tolaşmış

gönüllü:

→. **gönüllü:-y, -e**
Gazel 9/ 13
Gönüllü.

Āhenjñ gönüllüye itmez eşer āhum velj / Dūd-nāk ider felekleri bu āh-i āteşjñ

gör-: Bakmak, görmek.

→. **gör-:-e, -sin**
Gazel 2/ 7
Bakmak, görmek.

Tā kim ol pāyını başup geçicek (kim) göresin / Oraya kim anda yokdur ḥic kevn-ile mekān

→. **gör-:-e**
Gazel 3/ 7
Bakmak, görmek.

Rūşen göre Muḥammed'i şöyle ki āfitāb / Ol gişi kim gözinde anuñ olmaya 'amā

→. **gör-:-e, -me, -di**
Gazel 3/11
Bakmak, görmek.

Gördi anı 'Alj vü göremedi Bū-leheb / Ol söze kim bu ikisi ben durur güvā

→. gör--eli

Gazel 6/ 3

Bakmak, görmek.

Sinüñ saçuñ hevâsını görelî şîr-
i çerh / Dimne-mişâl korkı-y-ıla
dil-remîdedür

→. gör-:

Gazel 8/ 14

Bakmak, görmek.

Zerre zerre 'ışkdur tolu vücüd /
Gör 'ayân gözünjde yoğ-ısa
'amâ

→. gör--se

Gazel 9/ 6

Bakmak, görmek.

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm hüznine / Rahm ide
Eyyüb baya görse gözüm yaşın

→. gör--sün

Gazel 9/ 12

Bakmak, görmek.

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nij'i hem / Nice açar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. gör--üben

Gazel 9/ 3

Bakmak, görmek.

Yandugımı görüben gözüm
başuma şu saçar / 'Ayn-ı
insâniyyetinden kim haq itsün
çok yaşın

→. görürken:-ür, -ken

Gazel 9/9

Bakmak, görmek.

Baş u canđan 'aşıka ğuşşa
görür-iken ki şem / Nür olur
çün yandurur cânımı kesdürür
başın

→. gör-:

Gazel 11/ 4

Bakmak, görmek.

Ciger-hünem perîşân-hâl (u)
ser-gerdân u sevdâyî / Ne
miskîn eylemişdür gör beni ol
zülfi-i müşğünüm

→. gör--miş, -di

Gazel 13/ 1

Bakmak, görmek.

Ne binüm hüznümi görmişdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmişdi Eyyüb

→. gör--dük, -üm

Gazel 14/1

Bakmak, görmek.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistânüm benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyhânüm
benüm

→. gör--dük, -üm, -de

Gazel 14/3

Bakmak, görmek.

Düşde gördüğümde olmadum
hemjñ 'aşıq buña / Kim
ezeldendür bunuñla 'ahd u
peymânüm benüm

→. gör--dük, -de

Gazel 14/14

Bakmak, görmek.

Hâlüm olınışdur perîşân zülfi
sevdâsı ile / Yüzini gördükde
cem' oldı perîşânüm benüm

→. gör--se

Gazel 14/7

Bakmak, görmek.

Yüsuf-ı dil görse zülfin ü
zenahdânın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindânüm
benüm

→. gör--e, -sin

Gazel 15/ 11

Bakmak, görmek.

'Uşşâk halkasına nazâr kıl ki
göresin / Sinüñ ayağuna niçe
yüzler nişâr olur

→. gör--en

Gazel 16/3

Bakmak, görmek.

Dolâb-ı çerhünj inibenünj
döndüğün gören / Nâçâr anı
terk-i murâd u hevâ gerek

→. gör--me, -di

Gazel 17/1

Bakmak, görmek.

Görmedi kimse buncılayın
miñnet ü belâ / 'ahd-ı elest
olalı vü hem bî'at-ı belâ

→. gör--e, -sin

Mesnevi 3/ 6

Bakmak, görmek.

Yir ü gök tolıdur dürlü bedâyi' /
Gözünji aç ki göresin şanâyi'

→. gör--mez

Mesnevi 2/40

Bakmak, görmek.

Güneşden tolu turur yir ü gök
nür / Ne 'ayb anı görmez
ise kör

→. gör-:

Mesnevi 3/ 2

Bakmak, görmek.

Degül ise ğışâveyle gözünj pür /
Ne varsa ol durur baqup anı
gör

→. gör-:

Mesnevi 3/ 26

Bakmak, görmek.

Geñj müşğ eyler ol kanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsar
u te'sîr

→. gör-:

Mesnevi 3/49

Bakmak, görmek.

Bunı gör āb u hāk ü āteş ü bād
/ Düzilüp oldı bu insāna
bünyād

→. gör--düg, -i

Mesnevi 3/ 51

Bakmak, görmek.

Başiret gördüğü olur beşāret /
Beşāret anı ki anılaya işāret

→. gör--üp

Mesnevi 3/ 7

Bakmak, görmek.

Bu āşāri görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dānā-yı
kādir

→. gör--dük, -i

Mesnevi 4/ 53

Bakmak, görmek.

Başiret gördüğü olur beşāret /
Beşāret anı ki anılaya işārett

→. gör--di

Mesnevi 7/ 11

Bakmak, görmek.

Bakıban 'aql çün gördi hilāli /
Ki çetriden yücerēdür bu
hāli

→. gör-:

Mesnevi 10/67

Bakmak, görmek.

Bulardan gör nuķūşı ki oldı
pjdā / Hāk emriyle ta'āla'l-lah
ta'ālā

→. gör-:

Mesnevi 12/15

Bakmak, görmek.

Buñā dañı nażar it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldı
rüşen

→. gör--di

Mesnevi 14/89

Bakmak, görmek.

Düşinde çünki gördi ol yüzi şāh
/ Be-şad dil 'āşık olup eyledi āh

→. gör--di

Mesnevi 14/101

Bakmak, görmek.

Uyanup gördi anı kul қaravaş /
Nigārün yüzi gibi olmış
müşevveş

→. gör--dü, -m

Mesnevi 14/111

Bakmak, görmek.

Didi kim düşde gördüm süret-i
cān / Gerekdür kim ola ol rāz
penhān

→. gör--dü, -ñ

Mesnevi 14/109

Bakmak, görmek.

Didiler düşde ne gördürñ habar
vir / Anı tac'bir eylesün
mu'abbir

→. gör--üp

Mesnevi 14/64

Bakmak, görmek.

Nazar eyledi қаşruñ burcına
şāh / Görüp bir māh anda
eyledi āh

→. gör--üp

Mesnevi 14/1

Bakmak, görmek.

Melik-zāde görüp bir gün
bahāri / Ki pür la'l itmiş-idi
lālezāri

→. gör--ür

Mesnevi 14/ 49

Bakmak, görmek.

Uyur u düşde görür bir gülistān
/ Gül-i ter tolu ser-sebz büstān

→. gör--ür

Mesnevi 14/61

Bakmak, görmek.

Görür şeh bāğda bir қаşr-ı 'ālī /
Velj ol burca hürşid vālī

→. gör--ür, -siz

Mesnevi 14/134

Bakmak, görmek.

Didiler ataña nedür diyelüm /
Didi görürsüz uşda neyse hālüm

→. gör-:

Mesnevi 15/21

Bakmak, görmek.

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yār / Bize di adı tā ki
olam taleb-kār

→. gör--me, -di

Mesnevi 15/16

Bakmak, görmek.

Düşümde görüp olmağ-ıla 'āşık
/ Gözüm görmedi söz olur mı
şādık

→. gör--üp

Mesnevi 15/ 15

Bakmak, görmek.

Düşümde görüp olmağ-ıla 'āşık
/ Gözüm görmedi söz olur mı
şādık

→. gör--di

Mesnevi 16/ 2

Bakmak, görmek.

Şabā yili eserken ki anı irdi /
Ne müşkildür anuñ hālını gördi

→. gör-:

Mesnevi 17/7

Bakmak, görmek.

Beni gör kim bu zārj ile kim var
/ Nice hāndānem ü çevrem
qamu hār ıla kim var

→. gör-:

Mesnevi 18/15
Bakmak, görmek.

Beni gör kim yöremde
ağyardur çok / Velîkin
beklemege kimsenem yok

→. gör-:

Mesnevi 18/29
Bakmak, görmek.

Beni gör kim yanıban
ölemez / Bu süz u tâbdan
kırtılamazam

→. gör-:

Mesnevi 20/19
Bakmak, görmek.

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermânım bulunmaz

→. gör--ür, -sin

Mesnevi 20/15
Bakmak, görmek.

Ki ma'şukun görürsin ü bilürsin
/ Nedür hâluñ anja 'arza
kılursın

→. gör--ür, -sin

Mesnevi 20/ 18
Bakmak, görmek.

İşidür nâleñi sinüñ dem-â-dem
/ Görürsin sen anuñ yüzini her
dem

→. gör--icek

Mesnevi 31/11
Bakmak, görmek.

Göricek nergesi iderdi gözün
yâd / Güle bakduğda kılurdu
yüzün yâd

→. gör--icek

Mesnevi 31/15
Bakmak, görmek.

Göricek servi anuñ boyun
ağardı / Ziyâde olur-ıdı âh u
derdi

→. gör--ür, -sin

Mesnevi 31/31
Bakmak, görmek.

Bu dünyâ kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa dañı
olmaz hevesdür

→. gör--di, -ler

Mesnevi 34/17
Bakmak, görmek.

Çün anda gördiler ol ızırâbı /
Ol âh u nâle vü ol piç ü tâbı

→. gör--elüm

Mesnevi 34/52
Bakmak, görmek.

Melik didi Hümâyun'a varalum
/ Hümâ-sâye oğul hâlin
görelüm

→. gör--dük, -de

Mesnevi 35/84
Bakmak, görmek.

Ne diyeyüm ser-â-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

→. gör--e

Mesnevi 35/45
Bakmak, görmek.

İdelüm 'arza kim göre bunu dil
/ Ola kim birisine ola mâyil

→. gör--elüm

Mesnevi 35/12
Bakmak, görmek.

Bu hâli terk it dir gündüzünj /
Görelüm bir dem ol kıtlu
yüzünj

→. gör--en

Mesnevi 35/69
Bakmak, görmek.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
baharı

→. gör--me

Mesnevi 35/14
Bakmak, görmek.

Atada gerçi çokdur mihrübânj
/ Ber-â-ber görme ana mihrile-
anı

→. gör--ür, -em

Mesnevi 35/: 6
Bakmak, görmek.

Südüm haqqı kim emmiş(sin)
sen anı / Senüñle görürem ben
bu cihânı

→. gör-:

Mesnevi 38/21
Bakmak, görmek.

Ğanîmet gör bu 'ömri eyleme
bâd / Sabûhla it gönjünj her
şubh-dem şâd

→. gör--miş

Mesnevi 38/ 7
Bakmak, görmek.

Benefşe 'ömr aḥvâlini görmiş /
Bir ayağı üzre istiğfâra ṭurmuş

→. gör--ür, -sin

Mesnevi 38/19
Bakmak, görmek.

Bularuñ hâlini çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'atṭal oturursın

→. gör-:

Mesnevi 39/121
Bakmak, görmek.

Dilersen göstereyim süreti gör
/ Bilesin şüreti cânuñ nicedür

→. gör--dük, -ince

Mesnevi 39/19
Bakmak, görmek.

Ki gördüğince ol bir lâle-rüyı /
Semen-ber dil-beri vü müşg-
büyü

→. gör--dü, -m
Mesnevi 39/87
Bakmak, görmek.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki anı pāsübān olmuşdı
Keyvân

→. gör--dü, -m
Mesnevi 39/95
Bakmak, görmek.

Metâ'ı şunar-iken anı gördüm
/ Anı biñ cān-ıla göñlümi
virdüm

→. gör--dü, -ñ
Mesnevi 39/ 36
Bakmak, görmek.

Didi i kim cihāni geşt itdün / Bu
bütlerden kimi gördün işitdün

→. gör--iben
Mesnevi 39/ 25
Bakmak, görmek.

Er oldur kim görüben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nağşa nağğāş

→. gör--iben
Mesnevi 39/99
Bakmak, görmek.

Görülen hālını oldum ciger-
hun / Baqur zülfine oldum zār
u Mecnün

→. gör--icek
Mesnevi 39/ 97
Bakmak, görmek.

Göricek kaşını mihrābı
unıtdum / Gözine 'aql u cānı
terk itdüm

→. gör--medin
Mesnevi 39/ 13
Bakmak, görmek.

Perñnün görmedin nağşın
yazardı / Kalemle şekl-i Māni'yi
düzerdi

→. gör--miş, -di
Mesnevi 39/ 2
Bakmak, görmek.

Şehün var-ıdı bir bāzār-gānı /
Ki uçdan uca görmişdi cihānı

→. gör--elüm
Mesnevi 41/96
Bakmak, görmek.

İdiben cehd ol mülke varalum
/ Nicedür la'lı Hürşid'ün
görelüm

→. gör--me, -y, -e, -sin
Mesnevi 41/32
Bakmak, görmek.

'Aṭā idem saña ben ol kadar
genc / Ki dağı görmeyesin genc
içün renc

→. gör--miş, -dür
Mesnevi 42/19
Bakmak, görmek.

Niçe Cemşid görmişdür
zemāne / Niçe hürşid
gelmişdür cihāne

→. gör--e, -siz
Mesnevi 43/90
Bakmak, görmek.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz dağı yarın u
bir gün

→. gör--di
Mesnevi 46/: 83
Bakmak, görmek.

Melik anasının hālını gördi /
Elin gönül elinden başa urdı

→. gör--di
Mesnevi 46/170
Bakmak, görmek.

Tavaf iderken ol şahraı sultān

/ İrakdan gördi bir bāğ u
gülüstān

→. gör--di
Mesnevi 46/173
Bakmak, görmek.

Orada gördi ki bir çeşme akar /
Ki şuyı āb-ı hıızr-ıdı ya kevşer

→. gör--di
Mesnevi 46/184
Bakmak, görmek.

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-ā-ber şahı gördi ol
semen-ber

→. gör--di
Mesnevi 46/185
Bakmak, görmek.

Humāy üstinde gördi bir
tezervi / Ki bende itmişdi
boyi servi

→. gör--dük, -in
Mesnevi 46/203
Bakmak, görmek.

Didi Mihrāb'a gördüğün ser-ā-
ser / Didi Mihrāb kim i fahr-ı
efser

→. gör--e
Mesnevi 46/ 71
Bakmak, görmek.

Dağı gözüm göre mi sini yārab
/ Ya hōd bula mısın sen bini
yārab

→. gör--e, -mez
Mesnevi 46/122
Bakmak, görmek.

Ten ü cān diyen ol yolu
varamaz / İriben mağşada yarı
göremez

→. gör--iben
Mesnevi 46/ 251
Bakmak, görmek.

Göriben hüsrev-i meh-peykeri
ol / Karâr u şabrđan oldı berj ol

→. gör--icek

Mesnevi 46/ 240
Bakmak, görmek.

Hiṭâ şahidleri kim hür u rıdvân
/ Göricek anları olurđı hayrân

→. gör--me, -miş, -dür

Mesnevi 46/ 139
Bakmak, görmek.

Bu yolu görmemişdür âdemî-
zâd / Ne şu vardur bu yolda vü
ne hõd zâd

→. gör--mez, -i, -di

Mesnevi 46/ 181
Bakmak, görmek.

Semen-ber görmez-idi şeb
yüzini / Ki sünbül bağlamışdı
nergesini

→. gör--se

Mesnevi 46/ 113
Bakmak, görmek.

Hilâli görse dirdi uş ol ebrü /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rû

→. gör--

Mesnevi 47/48
Bakmak, görmek.

Bu gerdün ya'ni gerdân âsiyâbı
/ Nice öğitdi gör Efrâsiyâb'ı

→. gör--

Mesnevi 48/130
Bakmak, görmek.

Nevâ-y-ıla hoş it dil-keş
maķâmı / Ğaniṃet gör bugün
bu hoş maķâmı

→. gör--di

Mesnevi 48/33
Bakmak, görmek.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki anı päsübân olmuşdı
Keyvân

→. gör--e

Mesnevi 48/32
Bakmak, görmek.

Ėademle vü haşemle yöridi
şâh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gâh

→. gör--iben

Mesnevi 48/21
Bakmak, görmek.

Göriben şems tığın bir bir
encüm / Yir altına giriben
oldılar güm

→. gör--iser, -sin

Mesnevi 48/83
Bakmak, görmek.

İ niçe görisersin germ-ile serd /
İ niçe çekisersin renc-ile derd

→. gör--üp

Mesnevi 48/119
Bakmak, görmek.

Anuğ Bânü görüp işi hayâlin /
Sözini kesdi virmedi cevâbın

→. gör--di

Mesnevi 50/58
Bakmak, görmek.

Melik Mihrâb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

→. gör--elüm

Mesnevi 51/38
Bakmak, görmek.

Dağı dimeyelüm tedbjir nedür /
Varalum görelüm taķdjir nedür

→. gör--

Mesnevi 52/5
Bakmak, görmek.

Güli gör bülbüle ne tuğfe ider /
Zümürürüğ la'l sürĖ u 'anber ü
zer

→. gör--ince

Mesnevi 52/21
Bakmak, görmek.

Diken gül dâmenin görince
dutmuş / Anı gendüye nice
hem-dem itmiş

→. gör--ür, -sin

Mesnevi 54/26
Bakmak, görmek.

Nedür bir kirdür adıyla şeb-
tâb / Görürsin nice virür
giceler tâb

→. gör--di

Mesnevi 56/11
Bakmak, görmek.

Orada gördi şâh âb-ı revânı /
Sarây u kaşr u bâğ u büsitâni

→. gör--di

Mesnevi 56/13
Bakmak, görmek.

Orada gördi şâh âb-ı revânı /
Sarây u kaşr u bâğ u büsitâni

→. gör--di

Mesnevi 56/32
Bakmak, görmek.

AnuÇla hem-saÇun oldı vü
hem-dem / Çün anı gördi olur
râza mağrem

→. gör--ür

Mesnevi 56/27
Bakmak, görmek.

Girüp deyre görür bir pjr râhıb
/ Zamişi rüşen ü efkârı şâyıb

→. gör--en

Mesnevi 58/41
Bakmak, görmek.

Gören keşîde ol Cemşîdi
tenhâ / 'am hürşîd dirdi buni
cevzâ

→. **gör--dû, -ñ**
Mesnevi 60/ 19
Bakmak, görmek.

Anı gördüğ ki ne şâh-ı
cihândur / Emîr-i kişver-i cân u
revândur

→. **gör--en**
Mesnevi 60/131
Bakmak, görmek.

Şanur gören gişi anları firişte /
Degüldür şu vü toprakdan
sirişte

→. **gör--en**
Mesnevi 60/158
Bakmak, görmek.

Anuñ âvâzasıyla Rûm tıldı /
Gören görmeyen anı 'âşık oldı

→. **gör--medin**
Mesnevi 60/159
Bakmak, görmek.

Kulak göz görmedin çok 'âşık
olur / Hâbarla kim anı dilden
işidür

→. **gör--me, -miş, -di**
Mesnevi 60/151
Bakmak, görmek.

Anı kim görmemişdi şâh
Kaşer / Ne hüd Rûm'un
selâtiñi ser-â-ser

→. **gör--me, -y, -en**
Mesnevi 60/ 158
Bakmak, görmek.

Anuñ âvâzasıyla Rûm tıldı /
Gören görmeyen anı 'âşık oldı

→. **gör--miş**
Mesnevi 60/ 48
Bakmak, görmek.

Vücûdı nâzenin ü nâz-perverd
/ Ne germ-i rûzigâr görmiş ne
hüd serd

→. **gör--ür, -sin**
Mesnevi 60/164
Bakmak, görmek.

Güle karşı koma rûd u sürüdü /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdü

göürin--: Görünmek.

→. **göürin--ür**
Kıt'a 1/ 15
Görünmek.

Yir ile gökde görür iken yakın
vahdet / Kılur mı dağı gümân
lâ-ilâhe illâllah

→. **göürin--ür**
Mesnevi 3/ 57
Görünmek.

Güneş gibi görür 'akla rüşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

→. **göürin--mez**
Mesnevi 14/116
Görünmek.

Didi bir derde irürdi beni baht
/ Ki gözüme görürmez tâc-ıla
taht

→. **göürin--se**
Mesnevi 31/13
Görünmek.

Görürse sünbülün ca'dıyla
reyhân / Anuñ zülfin anıup
olurdi hayrân

→. **göürin--di**
Mesnevi 39/125
Görünmek.

Didi kim bu göründi düşde baña
/ Ki kâldum ol giceden beri
taña

→. **göürin--me, -y, -e**
Mesnevi 41/ 78
Görünmek.

Eger 'ışkında 'âşık ola şâdık /
Gözine tar görürmeye mezâyık

→. **göürin--ür**
Mesnevi 44/5
Görünmek.

Egerçi kim mezâhir görür çok
/ Bu zâhir kim var oldur dağılar
yok

→. **göürin--mez**
Mesnevi 46/123
Görünmek.

Görürmez ten göziyle rüy-ı dil-
dâr / Ki cân göziyle görür
rüh-ı yâr

→. **göürin--se**
Mesnevi 46/111
Görünmek.

Görürse gözlerine serv ü
şimşâd / İderdi kâmetin ol dil-
berüh yâd

→. **göürin--ür**
Mesnevi 46/124
Görünmek.

Görürmez ten göziyle rüy-ı dil-
dâr / Ki cân göziyle görür
rüh-ı yâr

→. **göürin--ür, -i, -di**
Mesnevi 46/118
Görünmek.

Nite kim lâleye hâr anıla hâr /
Anı dıbâ görür-idi hem-vâr

→. **göürin--en**
Mesnevi 51/ 21
Görünmek.

Görürnen püşte degül
ejdehâdur / Tütün anuñ
demidür kim belâdur

göriş-: Görüşmek.

→. **göriş--di**

Mesnevi 60/60

*Buluşup konuşmak,
konuşup sohbet etmek.*

Ol iki bir birine kim irişdi /
Bununla ol anuñlā bu görışdi

göster-:

→. **göster--ür**

Mesnevi 19/ 35

Göstermek.

Bu şüretler ki gösterür pey-ā-
pey / Dökiliben olur mecmū'i
lā-şey

→. **göster--ür**

Mesnevi 54/ 6

Göstermek.

Nedür ol hūri-zādatur hüdāyet
/ Ki gösterür saña nedür
ğarābet

→. **göster-:**

Mesnevi 1/ 21

Göstermek.

Bize göster nedür toğrı t̄arīk̄at
/ Bize ta'lijm it 'ilm-i h̄akīk̄at

→. **göster--di**

Mesnevi 10/62

Göstermek.

Heyūlij bir-idi anlarda vū şüret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

→. **göster--eyim**

Mesnevi 39/121

Göstermek.

Dilersen göstereyim süreti gör
/ Bilesin şüreti cânuñ nicedür

→. **göster--di**

Mesnevi 46/154

Göstermek.

Gönjüle cünki 'ışk-ıdı 'inān-keş
/ Şolina varmağı gösterdi anja
hoş

→. **göster--ür**

Mesnevi 48/118

Göstermek.

Baņa cün hem-reh oldı anuñ
hayālī / Gey āsān gösterür ber
şa'b hālī

→. **göster--di**

Mesnevi 53/ 8

Göstermek.

Üçinci gün ki mihr-i 'ālem-
efrüz / 'ālem gösterdi irdi
rāyet-i rüz

→. **göster--di**

Mesnevi 60/107

Göstermek.

Derileri ki gösterdi ser-ā-ser /
Didi ahsent s̄abāş anja kayser

götür-: Götürmek.

→. **götür--ür**

Mesnevi 10/39

*Ortadan kaldırmak,
gidermek.*

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'şūka der-hāl irürür 'ışk

→. **götür--e**

Mesnevi 14/6

*Ortadan kaldırmak,
gidermek.*

Şeh için buldılar bir t̄āze gül-
şen / Gül ü lāle cırāğı-y-ıla
rüşen

→. **götür--miş**

Mesnevi 48/ 58

*Ortadan kaldırmak,
gidermek.*

Cemālī bāğ u nerges lāle vū gül
/ Gül üstinde perişān ca'd-ı
sünbül

göz: Göz, görme organı.

→. **göz:-i**

Gazel 3/10

Göz, görme organı.

İfrāt-ı nürdan göremez şüretin
anuñ / Ol gişi kim gözi t̄oludur
perde-i gişā

→. **göz:-i, -n, -de**

Gazel 3/8

Göz, görme organı.

Rüşen göre Muḥammed'i söyle
ki āfitāb / Ol gişi kim gözinde
anuñ olmaya 'amā

→. **göz:-i**

Gazel 4/ 16

Göz, görme organı.

İdeli bi-dār ḥaḳ ma'diletünji
senür / Fitne vū zulmür gözi
t̄oldı 'amā-y-ıla ḥāb

→. **göz:-ün, -de**

Gazel 7/ 14

Göz, görme organı.

Zerre zerre 'ışkdur t̄olu vücūd /
Gör 'ayān gözünjde yoğ-ısa
'amā

→. **göz:-üm**

Gazel 8/ 3

Göz, görme organı.

Yandüğümü görüben gözüm
başuma şu şaçar / 'Ayn-ı
insāniyyetinden kim ḥaḳ itsün
çok yaşın

→. **göz:-üm**

Gazel 8/ 6

Göz, görme organı.

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm ḥüznine / Raḥm ide

Eyyüb başa görse gözüm yaşın

→. **göz:-üm, -ün**

Gazel 8/ 1

Göz, görme organı.

Hasretünden ol kadar dökdüm
gözümün kan yaşın / Kim
eridüm varlığumdan komadum
kuru yaşın

→. **göz:-üm, -ün**

Gazel 8/ 12

Göz, görme organı.

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nij'i hem / Nice akar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. **göz:-üñ, -de**

Gazel 8/ 14

Göz, görme organı.

Zerre zerre 'ışkdur tolu vücüd /
Gör 'ayân gözünde yoğ-ısa
'amâ

→. **göz:-üm, -i**

Gazel 10/5

Göz, görme organı.

N'idersin Mışr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nij
andan revân olmaz

→. **göz:-üm, -üñ**

Gazel 10/2

Göz, görme organı.

Şacı sevdası ile kışşam
muṭavveldür beyân olmaz /
Gözümün yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

→. **göz:-üñ**

Gazel 10/13

Göz, görme organı.

Didüm kim gönümü aldı gözün
sevdası al-ıla / Didi cânun dağı
alursa saña aşş ziyân olmaz

→. **göz:-ü, -ñ, -e**

Gazel 10/11

Göz, görme organı.

Didüm kim gözünge pend it
çoğa cân zaḥmını didi / Bu bir
cellâddur ki andan kimesneye
âmân olmaz

→. **göz:-üm**

Gazel 11/ 9

Göz, görme organı.

Yüzünün naḫşı renginden
gözüm bir nüşha almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
ḥadjş-i ḥüb u rengünüm

→. **göz:-üm, -e**

Gazel 11/ 1

Göz, görme organı.

Egerci niş olmuşdur gözüme
ḥâb-ı nüşünüm / Bu müşkil kim
gam u derdüm bilimez serv-i
şimjünüm

→. **göz:-üñ**

Gazel 12/3

Göz, görme organı.

Ṭırsaram gözün 'ışkında ser-
mest / Çü şürı nefḥ ide
maḥşerde nâfiḥ

→. **göz:-üñ**

Gazel 13/9

Göz, görme organı.

Gözün cânum diler bi'smi'l-lah
uş cân / Zehi cân kim ola
cânâna mergüb

→. **göz:-i**

Gazel 14/2

Göz, görme organı.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülüstânüm benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyḥânüm
benüm

→. **göz:-üm, -de**

Gazel 15/5

Göz, görme organı.

Ḳaddun ḥayâlî dutdı gözümde
vaṭan belî / Her ḳanda serv
olsa yiri cüy-bâr olur

→. **göz:-ün**

Mesnevi 3/ 26

Göz, görme organı.

Gehi müşg eyler ol ḳanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsâr
u te'sîr

→. **göz:-üñ**

Mesnevi 3/ 1

Göz, görme organı.

Degül ise ḡişâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. **göz:-ü, -müz, -i**

Mesnevi 1/ 26

Göz, görme organı.

Hidâyet vir bize fazlunla ḥayra
/ Gözümüzü dağı bakdurma
ḡayra

→. **göz:-i**

Mesnevi 2/ 38

Göz, görme organı.

Eger ḥırsıde ṭa'na ura ḥuffâş /
Gözi ider bu rüsvâlîḡi aña fâş

→. **göz:-i, -n, -e**

Mesnevi 2/ 82

Göz, görme organı.

Ki olup âyiñe aña şüret-i ḡayb /
Gözine in'iḳâs ile bilâ-reyb

→. **göz:-leri**

Mesnevi 2/46

Göz, görme organı.

Yüzün gülzârını çün kim düzer
ol / Aña gözleri nergisden

yazar ol

→. göz:-i

Mesnevi 3/ 27

Göz, görme organı.

Gözi uykuda gönünde
istikâmet / Dilinde ümmeti
rüz-ı kıyâmet

→. göz:-i

Mesnevi 3/48

Göz, görme organı.

Anı bakup görimeci Ebû-cehl /
Ki anı görmege degüldi gözi
ehl

→. göz:-i, -n, -i

Mesnevi 3/18

Göz, görme organı.

Yüzini çiçegün ra'nâ kılan ol /
Gözini nergisün şehlä kılan ol

→. göz:-ü, -n, -i

Mesnevi 3/ 6

Göz, görme organı.

Yir ü gök tolıdur dürlü bedâyi' /
Gözünjî aç ki göresin şanâyi'

→. göz:-i

Mesnevi 11/21

Göz, görme organı.

Gözi vaşf itdi sūsen uzadup dil
/ Kim oldı maḥn odından siḥr-i
Bābil

→. göz:-i

Mesnevi 14/ 81

Göz, görme organı.

Gözi bir āhū ammā şır-efgen /
Teni nesrīn-idi yanağı gül-şen

→. göz:-i

Mesnevi 14/87

Göz, görme organı.

Gözi ol cādū-y-ıdı ki itse efsūn
/ İderdi cānı vālih 'aqlı mecnūn

→. göz:-üm, -e

Mesnevi 14/116

Göz, görme organı.

Didi bir derde irürdi beni baḥt
/ Ki gözüme görünmez tāt-ıla
taḥt

→. göz:-den

Mesnevi 15/11

Göz, görme organı.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. göz:-üm

Mesnevi 15/ 16

Göz, görme organı.

Düşümde görüp olmağ-ıla 'aşık
/ Gözüm görmedi söz olur mı
şādık

→. göz:-üm

Mesnevi 21/5

Göz, görme organı.

Gözüm yaşı beni ğarḳ itdi kana
/ Girü hem kaşd ider baş u
cāna

→. göz:-ler, -üm

Mesnevi 22/4

Göz, görme organı.

Niçe kim içerem derdüm daḥı
artar / Dudağum ḥüşğ olur u
gözlerüm ter

→. göz:

Mesnevi 23/2

Göz, görme organı.

İrişdi nerges-i ser-mest ü
maḥmūr / Didi yavuz göz olsun
şāhdan dūr

→. göz:-üm

Mesnevi 26/3

Göz, görme organı.

Gözüm yaşıyla tolmışdur cihān
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem

→. göz:-in

Mesnevi 31/11

Göz, görme organı.

Göricek nergesi iderdi gözin
yād / Güle baḳduḳda kılırdı
yüzün yād

→. göz:-i, -n, -e

Mesnevi 31/21

Göz, görme organı.

Gözine teng olurdu gül-şen ü
bağ / Yiri şahrā olur-ıdı ya ḥod
tağ

→. göz:-i

Mesnevi 34/28

Göz, görme organı.

Felek āhından anuḥ pür-
duḥāndur / Gözi bir baḥrdur
kim mevci ḳandur

→. göz:-i

Mesnevi 34/32

Göz, görme organı.

Anuḥ gül yüzi şararmış u
şolmuş / Gözi pür-nem dudağı
ḥüşk olmuş

→. göz:-in

Mesnevi 34/ 48

Göz, görme organı.

Hümāyün çünki bu sözi işitdi /
Gözün açup için pür-āteş itdi

→. göz:-i, -n, -i

Mesnevi 34/58

Göz, görme organı.

Nite kim zülfi öpdiler yüzünü /
Ki gül reng idi vü nerges gözünü

→. göz:-ler, -e

Mesnevi 34/37

Göz, görme organı.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölür oğul olsa rencūr

→. göz:-ler, -i, -n, -e

Mesnevi 34/ 63

Göz, görme organı.

Sen olduñ memleket gözlerine
nūr / Gerekmez halkdan kim
olasın dūr

→. göz:-ler, -üm, -e

Mesnevi 34/59

Göz, görme organı.

Didi ata ki i gözlerüme nūr /
Nişe itdün halkdan gendüzünjü
dūr

→. göz:-i

Mesnevi 35/2

Göz, görme organı.

Ğarj̄b olanlaruñ bağı başıyçün
/ Ža'if oğlanlaruñ gözi yaşıyçün

→. göz:-i

Mesnevi 35/42

Göz, görme organı.

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül /
Gözi nergis saçı reyhān u
sünbül

→. göz:-i

Mesnevi 35/64

Göz, görme organı.

Ƙamunuñ yüzi rüşen şöyle kim
rüz / Gözi yüzde ciger-süz u dil-
efrüz

→. göz:-i, -n, -den

Mesnevi 35/17

Göz, görme organı.

Gözinden āh idüben dökdi Ƙan
yaş / Ki 'ışk itmiş-idi yüregini
baş

→. göz:-i, -n, -den

Mesnevi 38/18

Göz, görme organı.

Egerçi serv Ƙamudan çeker baş
/ Ecel havfı gözinden aƘıdur
yaş

→. göz:-i

Mesnevi 39/101

Göz, görme organı.

Gözi yüregüme ol oƘı urdı / Ki
ölince gitmeyiser āh u derdi

→. göz:-i, -n, -e

Mesnevi 39/ 98

Göz, görme organı.

Göricek Ƙaşını mihrābı
unıtdum / Gözine 'aƘl u cānı
terk itdüm

→. göz:-ü, -n, -i

Mesnevi 39/39

Göz, görme organı.

Ne sürmeyle eyledün gözünjü
rüşen / Ne yüz-ile eyledün
cānuñı gül-şen

→. göz:-i, -n, -e

Mesnevi 41/78

Göz, görme organı.

Çün ola 'āşık olan 'azm-i dil-dār
/ Hārj̄r olur ayağında anuñ hār

→. göz:-ler, -üm

Mesnevi 41/6

Göz, görme organı.

Eridüm şevƘ-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum hüşg durur
gözlerüm nem

→. göz:-i

Mesnevi 44/21

Göz, görme organı.

Anuñ cādü göziyçün ki itdi
efsün / Melāyik 'aƘlını ki
eyleye mecnün

→. göz:-i

Mesnevi 44/40

Göz, görme organı.

Bu sözi çünki işitdi Hümayün /
Gözi lāle gibi oldu ğarka-i hūn

→. göz:-i

Mesnevi 44/50

Göz, görme organı.

Şebistānına 'azm itdi Humāyün
/ Gözi giryān u gönjli zār u
mağzūn

→. göz:-üm

Mesnevi 44/ 35

Göz, görme organı.

Çü bağrum baş ola gözüm Ƙolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. göz:-i, -n, -den

Mesnevi 46/179

Göz, görme organı.

Gözinden dōke bārān-ı sehābı
/ Didi bu māhdur ol bürc-i ābı

→. göz:-i, -n, -e

Mesnevi 46/ 115

Göz, görme organı.

Gözine gelmez-idi mihr-i rüşen
/ Ki yolda germ-ter-idi bu
andan

→. göz:-i, -y, -le

Mesnevi 46/123

Göz, görme organı.

Görinmez ten göziyle rüy-ı dil-
dār / Ki cān göziyle görünür
rūh-ı yār

→. göz:-leri

Mesnevi 46/ 100

Göz, görme organı.

İki menzil bile varup Humāyūn
/ Giri döndi içi od gözleri hūn

→. göz:-leri, -n, -de
Mesnevi 46/ 69
Göz, görme organı.

Humāyūn gözlerinde öpdü
anun / Didü kim i dil ü cānı
ananun

→. göz:-leri, -n, -den
Mesnevi 46/68
Göz, görme organı.

Cemī'-i halkun oldu yüreği hūn
/ Yörüdi gözlerinden Nij ü
Ceyhūn

→. gözlerine:-leri, -n, -e
Mesnevi 46/111
Göz, görme organı.

Görinse gözlerine serv ü
şimşād / İderdi kâmetin ol dil-
berün yād

→. göz:-üm
Mesnevi 46/71
Göz, görme organı.

Dağı gözüm göre mi sini yārab
/ Ya hōd bula mısın sen bini
yārab

→. göz:-ü, -müz, -den
Mesnevi 46/12
Göz, görme organı.

Humāyūn didi oğul olınca
rencūr / Yig oldur kim
gözümüzden ola dūr

→. göz:-i
Mesnevi 48/79
Göz, görme organı.

Seni 'āşiklarun gözi gibi zār /
İdiser gark-ı hūn bu bahır-ı hūn-
hār

→. göz:-i, -n, -de
Mesnevi 48/ 61
Göz, görme organı.

Gözinde sihr-i Hārūt āşikārā /
Zenaḥdānında Yūsuf çāhı pīdā

→. göz:-ün
Mesnevi 48/92
Göz, görme organı.

Döşegün toprak olup
yaşduğun taş / Gözün kan yaş
olısar yüregün baş

→. göz:-i
Mesnevi 51/ 23
Göz, görme organı.

Ol iki meş'al iki gözi anun /
Halāşı yokdur andan cism ü
cānun

→. göz:-i, -n, -e
Mesnevi 52/32
Göz, görme organı.

Eger rübāh ise bî-şek olur şır /
Gözine çöpce gelmez tır ü
şimşır

→. göz:-i
Mesnevi 53/25
Göz, görme organı.

Başı kurd u yüzi kurd u gözi fıl /
Ayağı zendefıl andan hāzer kıl

→. göz:-in
Mesnevi 53/60
Göz, görme organı.

Zümürüd-gün kılıçlarla kılup
zor / İdeler dıv-i ef'ünün gözün
kör

→. göz:-i
Mesnevi 58/ 110
Göz, görme organı.

Ḥayāl-ı ebrü-y-ıdı ana mihrāb /
Gözi yaşı iderdi anı şırāb

→. göz:
Mesnevi 60/159
Göz, görme organı.

Kulak göz görmedin çok 'āşik
olur / Ḥabarla kim anı dilden
ışidür

→. göz:-i
Mesnevi 60/ 130
Göz, görme organı.

Kamusunun sözi şekker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saçı
sünbül

göz yaşı: Gözyaşı.

→. göz yaşı:
Mesnevi 15/ 39
Gözyaşı.

Ne göz yaşı ki cümle hūn-ıdı ol
/ Diyeydün Nij yā Ceyhūn-ıdı ol

→. göz yaşı:-n, -dan
Mesnevi 15/ 38
Göz yaşı.

Lebin yārun anup içdi şarābı /
Şarāba göz yaşından dökdi ābı

gözi tol-: Gözü dolmak.

→. gözi tol:-dı
Gazel 4/16
Gözü dolmak.

İdeli bi-dār ḥāk ma'diletünj
senün / Fitne vü zulmün gözi
toldı 'amā-y-ıla ḥāb

→. gözi tolu:-dur
Gazel 3/ 10
Gözleri bir şey görmemek.

İfrāt-ı nürdan göremez şüretin
anun / Ol gişi kim gözi tolodur
perde-i gışā

gözümüzden dūr ol-: Gözden uzak olmak.

→. **gözümüzden dūr ol--a**
Mesnevi 46/ 12
Deyim
Gözden uzak olmak. II
Kişinin yakınında bulunmamak, gözle görünmeyecek kadar uzak olmak.

Humâyün didi oğul olunca rencūr / Yig oldur kim gözümüzden ola dūr

ğufrān: Bağışlamak.

→. **ğufrān:**
Mesnevi 1/ 16
Bağışlamak.

Bize pışe durur cürm-ile 'ișyān / Saņa 'ādet durur 'afv-ıla ğufrān

ğulām: Kul, köle, bende.

→. **ğulam:**
Mesnevi 46/41
Kul, köle, bende.

Ğulam üç yüz ser-ā-ser hūb u ferruh / Kenjzek üç yüz ü mecmū'ı gül-ruh

→. **ğulām:-ı**
Mesnevi 58/39
Kul, köle, bende.

Hemjñ bes šāhid ü bir kaç ğulāmı / Bir ay yöridi keştjler tamāmı

ğurbet: Gurbet.

→. **ğurbet:**
Mesnevi 46/279
Gurbet, yad el.

Olur ğurbet kamu renc-ile kürbet / Sebeb nedür ki irdi size ğurbet

→. **ğurbet:**
Mesnevi 46/ 280
Gurbet, yad el.

Olur ğurbet kamu renc-ile kürbet / Sebeb nedür ki irdi size ğurbet

ğurreş-i bebr: Bulutların belirtisi.

→. **ğurreş-i bebr:**
Mesnevi 58/ 114
Bulutların belirtisi.

Kağanu gice berķ u na'ra-ı ebr / Huruş u cüş-ı baħr u ğurreş-i bebr

ğurūr: Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.

→. **ğurūr:**
Mesnevi 42/16
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.

Düriş olma bu mülk ü māla mağrūr / Gurūr ider seni şeytān gibi dūr

ğussa: Gam, keder, tasa.

→. **ğuşşa:**
Gazel 8/9
Gam, keder, tasa.

Baş u cañdan 'āşıķa ğuşşa görür-iken ki şem' / Nūr olur çün yandurur cānmı kesdürür başın

→. **ğuşşa:**
Mesnevi 14/137
Gam, keder, tasa.

Didiler şabr-ıla her ğuşşa gider / Didi kim 'āşıķ olan şabr mı ider

→. **ğuşşa:-ları**
Mesnevi 14/39
Gam, keder, tasa.

Giderür ğuşşaları cām u bāde / Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

→. **ğuşşa:**
Mesnevi 17/ 2
Gam, keder, tasa.

Yüzin ayağına sürüp didi i šāh / Nedür bu ğuşşa yā bu nāle vū āh

→. **ğuşşa:-y, -ı**
Mesnevi 17/12
Gam, keder, tasa.

Bugün yarın varuram yile ljkñ / İderem ğuşşayı derd-ile sākın

→. **ğuşşa:-nuñ**
Mesnevi 35/ 22
Gam, keder, tasa.

Ne binüm derdümürj dermāni vardur / Ne ğod bu ğuşşanunğ pāyāni vardur

→. **ğuşşa:**
Mesnevi 43/ 22
Gam, keder, tasa.

Şehürj kulağına irdi bu kışşa / Eritdi şem' gibi anı ğuşşa

→. **ğuşşa:**
Mesnevi 58/125
Gam, keder, tasa.

Girü dirdi ne ğuşşa ger ben ölem / Bu 'ișķunğ çün yolında şādık olam

→. **ğuşşa:-sı**
Mesnevi 58/ 12
Gam, keder, tasa.

Egerçi 'ișķ derd ü ğuşşa olur / Veljkñ ğuşşası boş kışşa olur

→. **ğuşşa:-sı, -n, -ı**
Mesnevi 58/8
Gam, keder, tasa.

Eyit 'âşıkların bir kışşasını /
Bize şerh eylegil hem guşşasını

→. **guşşa:**

Mesnevi 59/8

Gam, keder, tasa.

Rivâyet it bize bir hub kışşa / Ki
gönjülden gide anuñla guşşa

→. **guşşa:-y, -a**

Mesnevi 60/34

Gam, keder, tasa.

Gönjül elinde olmışam giriftâr /
Benem her guşşaya kim var
sezâ-vâr

guşşa-i dil: Gönjün derdi.

→. **guşşa-i dil:-dür**

Mesnevi 24/ 8

Gönjün derdi. II Aşk derdi.

Saņa lezzet virürse sağar u
mey / Baņa ol guşşa-i dildür
pey-â-pey

guş: Dinlemek, kulak vermek.

→. **guş:**

Mesnevi 15/35

Dinlemek, kulak vermek.

Nevâ-y-ı erğânuna dutıban guş
/ Şarâb-ı erğânünü eyledi nüş

→. **guş:**

Mesnevi 31/1

Dinlemek, kulak vermek.

Melik dutmadı hiç ol sözlere
guş / İştüdüğün dağı itdi
ferâmüş

→. **guş:**

Mesnevi 50/8

Dinlemek, kulak vermek.

Mey eyle nüş kim oldur
zindigâñi / Neye dut guş kim
oldur kâmurâñi

guş eyle-: Dinlemek, kulak
vermek.

→. **guş eyle:-di**

Mesnevi 34/35

Dinlemek, kulak vermek.

Melik çün oğlı hâlin eyledi guş
/ Hemân-dem oğlı gibi oldı bî-
hüş

→. **guş eyle-:**

Mesnevi 50/19

Dinlemek, kulak vermek.

Mey iç ney guş eyle cân u
dilden / ...

guş it-: Dinlemek.

→. **guş it:-di**

Kit'a 3/ 1

Dinlemek.

Çün itdi tütj işbu kıt'ayı guş /
Şeker-ğande idiben eyledi cüş

→. **guş it-:**

Mesnevi 45/ 15

*Dinlemek, kulak vermek,
işitmek.*

Benefşe gibi guş it ki ol nüvâ-
sâz / Saņa gülde ne varsa keşf
ide râz

guş kıl-: Dinlemek, kulak
vermek, dikkat etmek.

→. **guş kıl:-maz**

Mesnevi 16/ 16

*Dinlemek, kulak vermek,
dikkat etmek.*

Ki 'âşık gendü gendüzini bilmez
/ Melek nâşih olursa guş
kılmaz

guş ol-: Dinlemek.

→. **guş ol:-mış, -dı**

Mesnevi 13/ 60

Dinlemek.

Melik-zâde müdâm iderdi mey
nüş / Benefşe gibi olmuşdı neye
guş

→. **guş ol:-mış**

Mesnevi 59/9

Dinlemek.

Benefşe gibi guş olmuş dil ü cân
/ Senün sözüne i mürğ-ı seher-
ğân

→. **guş ol:-mış, -dı**

Mesnevi 14/ 12

Dinlemek.

Dil uzatmış şenâ iderdi süsen /
Benefşe guş olmuşdı ser ü ten

→. **guş ol:-mış**

Mesnevi 6/38

Kulak kesilmek, dinlemek.

Var -ıdı anda bir tütj-yi pür-hüş
/ Benefşe gibi olmuş bu söze
guş

→. **guş ol:-alum**

Mesnevi 33/3

Kulak kesilmek, dinlemek.

Benefşe gibi olalum sözüne
guş / Güle karşı mey-i la'l
idelüm nüş

→. **guş ol:-up**

Mesnevi 34/49

Kulak kesilmek, dinlemek.

Benefşe gibi olup guş ol
mağâla / İçi pür-dâğ oldı eyle
ki lâle

→. **guş ol:-mış, -uz**

Mesnevi 42/ 9

Kulak kesilmek, dinlemek.

Benefşe gibi olmuşuz saņa guş /
Söze başla olma süsen gibi
ğâmuş

guşış: Çalışma, uğraşma,
çalalama.

→. **güşş:**

Mesnevi 10/55

*Çalışma, uğraşma,
çabalama.*

Tabâyi' de keşş kim var güşş /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
güşş

güşş it-:

→. **güşş it-:-di**

Mesnevi 10/56

*Çalışmak, uğraşmak,
çabalamak.*

Tabâyi' de keşş kim var güşş /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
güşş

güy: Bir çeşit oyun topu,
yuvarlak şey.

→. **güy:**

Mesnevi 42/ 2

*Bir çeşit oyun topu,
yuvarlak şey.*

Söze sâz eyle i mürğ-i saşun-
güy / Ki sözde sen iletdüğ
kâmadan güy

→. **güy:**

Mesnevi 11/67

*Bir çeşit oyun topu,
yuvarlak şey.*

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olisar cân meşâmı
anurıla hoş büy

güya: Sanki, âdeta.

→. **güya:**

Mesnevi 2/ 102

Sanki, âdeta.

Şerâdan her ne kim var tâ
şüreyyâ / Anuñ birliğinedür
cümle güya

güftâr: Söz, kelam.

→. **güftâr:**

Mesnevi 35/ 130

Söz, kelam.

Ana olmuşdı rüşen 'ilm-i edvâr
/ Bilürdi nicedür her yirde
güftâr

güher: Mücevher, inci.

→. **güher:**

Gazel 2/ 19

Mücevher, inci.

Ne 'acab itse nisâr ayağuna
encüm güher / İftihâr-içür bu
gerdân-âsiyâb-ı âsumân

→. **güher:**

Mesnevi 11/12

Mücevher, inci.

Didi kim 'ışk sözinden saşun-
ver / İdiben nazm düzdi dürr ü
güher

→. **güher:**

Mesnevi 11/50

Mücevher, inci.

Hediye Rüm'dan Mısr'a şeker
it / Buradan Hümmüz'e tuşfe
güher it

→. **güher:**

Mesnevi 14/33

Mücevher, inci.

Zümürüd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
ziver

→. **güher:**

Mesnevi 48/103

Mücevher, inci.

Güher bj-seng ü mühre olur mı
bj-mâr / 'Asel bj-niş ü gül olur
mı bj-ğâr

güher-baş: Değerli taşları
dağıtan, başışlayan.

→. **güher-baş:**

Mesnevi 13/ 30

*Değerli taşları dağıtan,
başışlayan.*

Kim-idi öniñde itdüğünde zer
başş / Kim ol zer-başş -ıdı vü
hem güher-başş

güher-i âb-dâr ol-: Parlayan
inci gibi olmak.

→. **güher-i âb-dâr ol-:-ur**

Gazel 15/ 14

*Parlayan inci gibi olmak. II
Etkili söz söylemek.*

Çün dürc-i la'luñi getüre zikre
Aşmedj / Her söz ki nazm ide
güher-i âb-dâr olur

güher-senc: İnci saçmak.

→. **güher-senc:**

Mesnevi 11/ 23

İnci saçmak.

N'ola ger sen dağı hem i
güher-senc / Ki künc-i
ğatırında var beşş genc

gül: Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.

→. **gül:**

Mesnevi 35/ 41

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül /
Gözi nergis saçı reyğân u
sünbül

→. **gül:-ün**

Mesnevi 38/5

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Gülün yanağı olmuş eyle nâzük
/ Ki bülbül dir anâ li'l-lâhi
derrük

→. **gül:-ün**

Mesnevi 39/45

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Velj var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

→. **gül:**

Mesnevi 40/2

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Mübârek şubhdur yatma i
bülbül / Güler ğafletde yatan
gişiye gül

→. **gül:**

Mesnevi 40/14

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Hezâr âvâz ider düziben sâz /
Ki gül vaqtında ola lâylele dem-
sâz

→. **gül:**

Mesnevi 40/22

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Güle karşı otur nüş eyle bâde
/ Virilmedin gül ü gülzâr u
bâde

→. **gül:**

Mesnevi 40/23

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrin / Ki tizde yile varur bu
reyâhün

→. **gül:-e**

Mesnevi 40/11

Çok sevilen ve beğenilen,

*katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Yapışmışdur güle her yanadan
hâr / Anuñ için ider ol nâle vü
zâr

→. **gül:-e**

Mesnevi 40/21

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Güle karşı otur nüş eyle bâde
/ Virilmedin gül ü gülzâr u
bâde

→. **gül:**

Mesnevi 43/ 17

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Gülistânda çün açılmış ola gül /
Dağı yire nâzar kıla mı bülbül

→. **gül:**

Mesnevi 45/ 20

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Görjül bâğını ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her râz anı
rüşen

→. **gül:-de**

Mesnevi 45/16

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Benefşe gibi güş it ki ol nüvâ-
sâz / Saña gülde ne varsa keşf
ide râz

→. **gül:**

Mesnevi 46/ 110

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

→. **gül:**

Mesnevi 46/175

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Oturmuş ol şunuñ içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış tâze
sünbül

→. **gül:**

Mesnevi 46/176

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Oturmuş ol şunuñ içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış tâze
sünbül

→. **gül:**

Mesnevi 46/224

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Melik ol demde kırdı bezme
bünyâd / Gül eyyâmında
oturdu gül gibi şâd

→. **gül:**

Mesnevi 52/ 9

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

İşitdi gül ki bülbül vird okır /
Anı ... dir

→. **gül:**

Mesnevi 52/21

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Diken gül dâmenin görünce
dutmuş / Anı gendüye nice
hem-dem itmiş

→. **gül:**

Mesnevi 52/23

Çok sevilen ve beğenilen,

*katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Dikenle gül oturur hurrem ü
şād / İrakdan bülbül ider āh u
feryād

→. **gül:-e**

Mesnevi 52/7

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Güle bülbül işi şükr ü şenādur /
Nedür bülbüllere tuhfe
du'ādur

→. **gül:-i**

Mesnevi 52/5

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Güli gör bülbüle ne tuhfe ider /
Zümürüd la'l sürh u 'anber ü
zer

→. **gül:**

Mesnevi 60/169

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Bugün kim itdi gül tönin
muraşsa' / Saqın itme bu
eyyāmı muzayya'

→. **gül:-e**

Mesnevi 60/163

*Çok sevilen ve beğenilen,
katmerli ve kokulu olan çiçek.
II Sevgili.*

Güle karşı koma rüd u sürüdi /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdi

→. **gül:**

Gazel 2/21

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Tāze-rüy u hoş-nefes oldum
anuş çün gül gibi / Kim senün
medhünđe gonca bigiyem
raţbu'l-lisān

→. **gül:**

Gazel 5/5

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Hulkun şemāmesin görüben
gül hayā-y-ıla / Fi'l-hāl hall
olıbanuş ol olur gülāb

→. **gül:-ler, -e**

Gazel 7/10

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

'İşk ider bülbülü nağme-nüvāz /
'İşk virür güllere berg ü nevā

→. **gül:**

Gazel 16/14

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Gördün ki göneci nice yile virür
felek / Bes gül gibi gişiye ne
berg ü nüvā gerek

→. **gül:**

Mesnevi 3/11

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Gül-ile ergāvāna her gice māh
/ Anuş emriyle virür
şıbgatu'llah

→. **gül:**

Mesnevi 1/41

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Açıla anda tāze sünbül ü gül /
Ola 'āşık anā 'ankā ne bülbül

→. **gül:**

Mesnevi 6/35

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şı'ri okırdı şeh medhinde
bülbül

→. **gül:**

Mesnevi 12/17

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Ŧoludur lāle vü reyhān-ıla gül /
Gelür her küşesinde sāz-ı
bülbül

→. **gül:**

Mesnevi 14/3

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Ter olıban biterdi hāreden gül
/ Cihān tölmiş-ıdı āvāz-ı bülbül

→. **gül:**

Mesnevi 14/8

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Şeh için buldılar bir tāze gül-
şen / Gül ü lāle çırāğı-y-ıla
rüşen

→. **gül:**

Mesnevi 14/71

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Benefşe destinünj altında ter
gül / Bir arada semenle tāze
sünbül

→. **gül:-den**

Mesnevi 14/25

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Ŧurulmuş-ıdı gülden taht-ı
kāvūs / Benefşe olmuş-ıdı perr-i
tāvūs

→. **gül:-e**

Mesnevi 14/34

*Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.*

Zümürüd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
ziver

→. **gül:-ünj**

Mesnevi 14/57

Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.

Gülün tacı nite kim tâc-ı perviz
/ Muraşsa' eylemiş dürr-i dil-
âvîz

→. **gül:**
Mesnevi 16/17

Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuñla la'l u muñrib hem
zer ü mül

→. **gül:**
Mesnevi 17/14

Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.

Saņa cāvîd olsun zindigāñi /
N'ola gül yile varsa nâgehāñi

→. **gül:-den**

Mesnevi 18/1

Çok sevilen, beğenilen,
hoş kokulu, katmerli çiçek.

Melik iştdi gülden bu hîṭâbı /
Aña bu resm ile virdi cevâbı

→. **gül:-i, -dü, -ñ**

Mesnevi 46/73

Gül. II Genç, körpe.

Gül-idüñ bisledük kanumla sini
/ Yil aldı vü qodı bî-berg bini

gül-: Gülmek.

→. **gül:-er, -i, -señ**

Gazel 15/ 1

Gülmek.

Sen nirede ki güler-iseñ nev-
bahâr olur / Ben nirede ki
ağlar-ısam lâlezâr olur

→. **gül-:**

Mesnevi 23/17

Gülmek.

Yi vü iç sen dañı şādān ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

→. **gül:-er**

Mesnevi 40/ 2

Gülmek.

Mübârek şubḥdur yatma i
bülbül / Güler ğafletde yatan
gîşîye gül

→. **gül:-er**

Mesnevi 23/18

Gülmek. II Açmak,
açılmak.

Yi vü iç sen dañı şādān ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

gülâb: bkz. cülâb

→. **gülâb:-ı**

Mesnevi 48/144

Gül suyu.

Şeker Bânū'dan içdi bir şarâbı /
Ki eridürdi ḥayâdan ol gülâb

gülâb ol-:

→. **gülâb ol-:-ur**

Gazel 5/6

Gül suyu olmak.

Hulkuñ şemâmesin görüben
gül ḥayâ-y-ıla / Fî'l-ḥâl ḥall
olıbanuñ ol olur gülâb

→. **gülâb ol-:-ur, -sın**

Mesnevi 18/26

Gül suyu olmak.

Egerçi sen ölürsin evvel âḥır /
Yağılıban gül-âb olursın âḥır

gülâle: Yaş iken örülüp
kuruyunca taranıp zincir
şekline alan saçlara denir.

→. **gülâle:**

Mesnevi 2/ 50

Yaş iken örülüp kuruyunca

taranıp zincir şekline alan
saçlara denir.

Ḥad u ḥâlî düzetdi eyle ki lâle /
Qodı üstine sünbülden gülâle

gül-berg: Gül yaprağı.

→. **gül-berg:-den**

Mesnevi 39/ 115

Gül yaprağı.

Eger gül-berğden ṭon idesin
sen / Ola nâzük tenüñ âzerde
andan

gül-berg-i şîrâb: Taptaze gül
yaprağı.

→. **gül-berg-i şîrâb:**

Mesnevi 46/187

Taptaze gül yaprağı.

Odından ditredi gül-berg-i
şîrâb / Nite kim çeşmenüñ
içinde mehtâb

güleç: Her zaman gülümseyen,
mütebessim.

→. **güleç:**

Mesnevi 39/3

Her zaman gülümseyen,
mütebessim.

Güleç gül gibi piste gibi şîrîñ /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengîñ

gülğül kıl-: Bağırıp, çağırarak
şamata yapmak.

→. **gülğül kıl-:-ıp, -dur**

Mesnevi 45/ 14

Bağırıp, çağırarak şamata
yapmak.

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bülbül / Gülistāñi kılıpdur ṭolu
gülğül

gül-gün: Gül renkli, kırmızı.

→. **gül-gün:**

Mesnevi 14/80
Gül renkli, kırmızı.

Taber-zed dudağı rengi taber-
hün / Beñi vü zülfi 'ūd u yüzi
gül-gün

→. **gül-gün:**

Mesnevi 35/65
Gül renkli, kırmızı.

Semen-ruḥlar şunup gül-gün
şarābı / Muğannj itdiler çeng ü
rebābı

gül-gün kıl-: Gül rengi gibi
kırmızı hale getirmek.

→. **gül-gün kıl-:-dı**

Mesnevi 48/137
*Gül rengi gibi kırmızı hale
getirmek.*

Sarāyı 'aks-i bāde kıldı gül-gün
/ Yir oldı cür'a kıranından ciger-
hün

gül-i ter: Taze gül.

→. **gül-i ter:**

Mesnevi 14/50
Taze gül.

Uyur u düşde görür bir gülistān
/ Gül-i ter ṭolu ser-sebz büstān

gülistān: Bahçe, gül bahçesi.

→. **gülistān:-um**

Gazel 14/1
Bahçe, gül bahçesi.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistānum benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyḥānum
benüm

→. **gülistān:**

Mesnevi 14/49
Bahçe, gül bahçesi.

Uyur u düşde görür bir gülistān
/ Gül-i ter ṭolu ser-sebz büstān

→. **gülistān:-da**

Mesnevi 43/17
Bahçe, gül bahçesi.

Gülistānda çün açılmış ola gül /
Daḥı yire nazar kıla mı bülbül

→. **gülistān:-ı**

Mesnevi 45/14
Bahçe, gül bahçesi.

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bülbül / Gülistānı kılıpdur ṭolu
gülgül

→. **gülistān:**

Mesnevi 52/2
Bahçe, gül bahçesi.

Bahār irdi çemen ser-sebz oldı
/ Gülistān bülbül ävāzıyla ṭoldı

→. **gülistān:**

Mesnevi 56/ 26
Bahçe, gül bahçesi.

Yöresi cümle bağ-ıdı vü bustān
/ Revān ser-çeşme vü taze
gülistān

gülistan ol-: Gül bahçesi gibi
olmak.

→. **gülistan ol-:-a**

Mesnevi 40/ 40
*Gül bahçesi gibi olmak. İl
Mutlu, mesut olmak.*

Nevāda it bize bir ḥüb destān /
Ki açılıp ola göñlümüz gülistan

gül-ruh: Gül çiçeği gibi hoş
kokulu ve al renkli yanaklı.

→. **gül-ruh:-lar, -a**

Mesnevi 18/28
*Gül çiçeği gibi hoş kokulu
ve al renkli yanaklı.*

İ nice 'illete dārū olursın / Niçe
gül-ruḥlara büse kılırsın

→. **gül-ruḥ:**

Mesnevi 33/7
*Gül çiçeği gibi hoş kokulu
ve al renkli yanaklı.*

Otur bir gül-ruḥ ıla gülsitānda /
Mey-i gül-reng nüş it
büsitanda

→. **gül-ruḥ:**

Mesnevi 33/9
*Gül çiçeği gibi hoş kokulu
ve al renkli yanaklı.*

Otur bir gül-ruḥ ıla gülsitānda /
Mey-i gül-reng nüş it
büsitanda

→. **gül-ruḥ:**

Mesnevi 35/67
*Gül çiçeği gibi hoş kokulu
ve al renkli yanaklı.*

Yüzi 'aksıyla her gül-ruḥ
niğārur / Adın aḥmazlar-ıdı
lālezārur

→. **gül-ruḥ:**

Mesnevi 46/42
*Gül çiçeği gibi hoş kokulu
ve al renkli yanaklı.*

Ğulam üç yüz ser-ā-ser ḥüb u
ferruḥ / Kenjzek üç yüz ü
mecnū'ı gül-ruḥ

gül-şen: Bahçe, gül bahçesi.

→. **gül-şen:-ün**

Gazel 4/10
Bahçe, gül bahçesi.

'adluñı görür-iken yağmur u yil
i 'aceb / Maḥzenini gül-şenün
nicesi itdi ḥarāb

→. **gül-şen:**

Mesnevi 3/ 58
Bahçe, gül bahçesi.

Güneş gibi görünür 'akla rüşen / Ki degül serserj bu sebz gül-şen

→. **gül-şen:**
Mesnevi 11/30
Bahçe, gül bahçesi.

İdesin 'ışk hâlin eyle rüşen / Kim ola cân u dil anuñla gül-şen

→. **gül-şen:**
Mesnevi 12/15
Bahçe, gül bahçesi.

Buña dañı nazar it gör bu gül-şen / Şüküfe şem'-ile nice oldı rüşen

→. **gül-şen:**
Mesnevi 14/ 7
Bahçe, gül bahçesi.

Şeh için buldılar bir taze gül-şen / Gül ü lāle cırāğı-y-ıla rüşen

→. **gül-şen:**
Mesnevi 14/82
Bahçe, gül bahçesi.

Gözi bir āhū ammā şır-efgen / Teni nesrjn-idi yanāğı gül-şen

→. **gül-şen:**
Mesnevi 21/3
Bahçe, gül bahçesi.

Didi şem'üne rüşen gül-şen ü bāğ / Yüregüm 'ışk odından tolidur dāğ

→. **gül-şen:-de**
Mesnevi 40/ 5
Bahçe, gül bahçesi.

Ne dir gül-şende tütj-yi şeker-riz / Cihānuñ qandıdur dir zehr-āmız

→. **gül-şen:-de**
Mesnevi 40/7
Bahçe, gül bahçesi.

Ne dir gül-şende tütj-y-i şahun-ver / Kamer devrinde yoqdur mihr ü mihter

→. **gül-şen:**
Mesnevi 45/19
Bahçe, gül bahçesi.

Gönjöl bāğını ider keşf gül-şen / Olur gül gibi her rāz anā rüşen

→. **gül-şen:-e**
Mesnevi 46/296
Bahçe, gül bahçesi.

Sarāya vardı andan Nāz-perverd / Nite kim girü vara gül-şene verd

→. **gül-şen:**
Mesnevi 48/52
Bahçe, gül bahçesi.

Anı her gişi kim görürdi rüşen / Dir-idi bāğ-ı cennetdür bu gül-şen

→. **gül-şen:**
Mesnevi 48/ 76
Bahçe, gül bahçesi.

Melik Bānū'ya itdi rāzı rüşen / Didi Cemşid'e ol yanāğı gül-şen

gül-şen eyle-: Gül bahçesine dönüştürmek.

→. **gül-şen eyle-:-dü, -ñ**
Mesnevi 39/40
Gül bahçesine dönüştürmek.

Ne sürmeyle eyledün gözünj rüşen / Ne yüz-ile eyledün cânunı gül-şen

gül-şen it-: Gül bahçesi haline getirmek.

→. **gül-şen it-:-en**
Mesnevi 55/ 7
Gül bahçesi gibi olmak.

Senünj nağmenjür iden gönjöl gül-şen / Bu cânunj dañı gülzār mı rüşen

gül-şen ol-: Gül bahçesi gibi olmak.

→. **gül-şen ol-:-mış, -sa**
Mesnevi 22/ 9
Gül bahçesi olmak.

Senünj şem'ünde hāk olmışsa gül-şen / Benüm cânumda uş 'ışk odı rüşen

→. **gül-şen ol-:-a**
Mesnevi 11/30
Gül bahçesi gibi olmak. II Gül bahçesi gibi rengarenk ve neşe saçan olmak.

İdesin 'ışk hâlin eyle rüşen / Kim ola cân u dil anuñla gül-şen

gül-şen-i cennet: Cennetin gül bahçesi.

→. **gül-şen-i cennet:-de**
Mesnevi 2/ 92
Cennetin gül bahçesi.

Heyülj külhānından olup āzād / Ola ol gül-şen-i cennetde ābād

güzlār: Bahçe, gül bahçesi.

→. **güzlār:**
Mesnevi 40/22
Bahçe, gül bahçesi.

Güle karşı otur nüş eyle bāde / Virilmedin gül ü güzlār u bāde

→. **güzlār:**
Mesnevi 58/119
Bahçe, gül bahçesi.

Öñine gelicek ol yüzi gülzâr /
İderdi ebr gibi girye vü zâr

→. **güüzâr:-ın**

Mesnevi 2/84

Bahçe, gül bahçesi.

Riyâzette çün olalar melek-
dem / Bulalar kıuds güüzârın
be-yık-dem

→. **güüzâr:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 2/45

Bahçe, gül bahçesi.

Yüzün güüzârını çün kim düzer
ol / Aña gözleri nergisden
yazar ol

→. **güüzâr:-a**

Mesnevi 50/ 24

Bahçe, gül bahçesi.

Seher-geh gün 'alem dıkdükde
kâfa / Ki saçardı şabâ güüzâra
nâfe

→. **güüzâr:**

Mesnevi 55/8

Bahçe, gül bahçesi.

Senürj nağmeñdür iden göñli
gül-şen / Bu cânıñ dağı güüzâr
mı rüşen

→. **güüzâr:-dan**

Mesnevi 60/162

Bahçe, gül bahçesi.

Gel i bülbül girü bir kaç hikâyet
/ Bize güüzârdan itgil rivâyet

güüzâr-ı cinân: Cennetlerin gül
bahçesi

→. **güüzâr-ı cinân:**

Mesnevi 54/ 9

Cennetlerin gül bahçesi.

Nedür Rüm anda güüzâr-ı
cinânıñdur / Gül ü reyhân u tolu
ergavândur

güüzâr-ı rüh: Ruhun gül
bahçesi.

→. **güüzâr-ı rüh:-ı**

Mesnevi 55/ 14

Ruhun gül bahçesi. II Kalp.

Sabâhın hoş olur sâz-ı şabühî /
İder her sebze ter güüzâr-ı rühı

güm ol-: Kaybolmak,yok
olmak.

→. **güm ol:-dı, -lar**

Mesnevi 14/ 42

Kaybolmak,yok olmak.

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabâhın encümenden
oldılar güm

→. **güm ol:-dı, -lar**

Mesnevi 48/22

Kaybolmak,yok olmak.

Görıben şems tıgın bir bir
encüm / Yir altına girıben
oldılar güm

gümân: Şüphe, kuşku.

→. **gümân:**

Gazel 2/18

Şüphe, kuşku.

Saña menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aña yokdur
gümân

gümân kıl-: Şüphe etmek,
kuşkuya düşmek.

→. **gümân kıl:-ı**

Kit'a 1/ 16

*Şüphe etmek, kuşkuya
düşmek.*

Yir ile gökde görünür-ıken yakın
vañdet / Kılur mı dağı gümân
lâ-ilâhe illâllah

gümânsuz: Şüphesiz,
kesinlikle.

→. **gümânsuz:**

Mesnevi 51/80

Şüphesiz, kesinlikle.

Dem-i tedbjri çün kim hezl
idesin / Gümânsuz sini hem
sen 'azl idesin

gümüş: Gümüş.

→. **gümüş:**

Mesnevi 13/48

Gümüş.

Döker-ıdi kalemdeñ ol yigâne /
Gümüş levhine müşğın dâm u
dâne

güm-râh ol-: Yolunu
şasırmak,doğru yoldan
ayrılmak.

→. **güm-râh ol:-ı, -dur**

Mesnevi 60/ 10

*Yolunu şasırmak,doğru
yoldan ayrılmak.*

Perj-peyker koqudan bildi kim
şâh / Olupdur hâste vü bj-mâr
u güm-râh

güneh-kâr ol-: Günaha girmek;
kötü yola sapmış kimse olmak.

→. **güneh-kâr ol:-ı**

Mesnevi 2/32

*Günaha girmek; kötü yola
sapsmış kimse olmak.*

Çamusın pâk kıldı 'âlim-i gayb /
Güneh-kâr ola iden kimsei 'ayb

güneş: Güneş.

→. **güneş:**
Mesnevi 3/57
Güneş.

Güneş gibi görünür 'aqla rüşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

→. **güneş:-den**
Mesnevi 2/ 39
Güneş.

Güneşden tolu turur yir ü gök
nür / Ne 'ayb aña anı görmez
ise kör

→. **güneş:**
Mesnevi 8/9
Güneş.

Güneş gibi oldu ol cüd-ila
ma'ruf / Kamer gibi oldu evsaf-
ila mavşuf

→. **güneş:**
Mesnevi 14/69
Güneş.

Güneş gibi 'izarı ergavānj /
Dür-efşān u niķābi āsumānj

→. **güneş:-üj**
Mesnevi 34/ 2
Güneş.

Gidiben gice kim şubh oldu
pjdā / Güneşün rāyeti oldu
hüveydā

→. **güneş:-e**
Mesnevi 35/109
Güneş.

Nilüfer güneşe çün oldu māyil /
Aña mehtābdan bārj ne hāşıl

→. **güneş:-dür**
Mesnevi 41/7
Güneş.

Güneşdür ol benem katında
zerre / Deñizdür ol benem
katında kaître

→. **güneş:**
Mesnevi 43/99
Güneş.

Güneş çün kim seferde oldu
her gāh / Cemi'-i encüm itdiler
anı şāh

→. **güneş:**
Mesnevi 46/2
Güneş.

Seherde çün belürdi rāyet-i
şubh / Güneş bigi oldu rüşen
āyet-i şubh

→. **güneş:-e**
Mesnevi 46/ 114
Güneş.

Hilālî görse dirdi uş ol ebrü /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rū

→. **güneş:-den**
Mesnevi 50/25
Güneş.

Yirün yüzi güneşden hūb u
rüşen / Sipihr olmuş-ıdı ser-
sebze gülşen

günlük: Üzerinden bir gün
geçmiş süre.

→. **günlük:**
Mesnevi 34/55
Üzerinden bir gün geçmiş
süre.

Ol (on) günlük yolu anlar iki
günde / Sürüben germ irişdiler
anda

gürbe: Kedi.

→. **gürbe:**
Mesnevi 10/43
Kedi.

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şjr / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şjr

gürg: Kurt, canavar.

→. **gürg:**
Mesnevi 13/ 19
Kurt, canavar.

Çoyına olmuş -ıdı gürg dem-sāz
/ İdemez-ıdı dürrāce sitem bāz

gürşāsb: Goştāsb adıyla da
anılan Keyani
hükümdarlarından Lohrasp'in
oğludur, Zerdüştonun
döneminde ortaya çıkıp dinini
yaymıştır.

→. **gürşāsb:**
Mesnevi 47/35
Goştāsb adıyla da anılan
Keyani hükümdarlarından
Lohrasp'in oğludur, Zerdüştonun
döneminde ortaya çıkıp dinini
yaymıştır.

Çanı Rüstem çanı Sām u ya
Gürşāsb / Çanı Efrāsiyāb u çanı
Küştasb

gürz: Sapı uzun büyük topuz.

→. **gürz:**
Mesnevi 13/35
Sapı uzun büyük topuz.

Eline niçe kim alur-ıdı gürz /
Olurdu çorçusından sürme
Elbrüz

→. **gürz:**
Mesnevi 53/90
Sapı uzun büyük topuz.

Çılıcı fiļ süñüginden bilinde /
Değirmen taşu itmiş gürz elinde

güsteride: Yayılmış, döşenmiş.

→. **güsteride:-dür**
Gazel 6/12
Yayılmış, döşenmiş.

Bā-ħırş toydı her ne ki var bu
cihānda kim / Her yirde hōn-ı
ni' metünün güsteridedür

güştāsb: Goştāsb adıyla da
anılan Keyani

hükümdarlarından Lohrasp'ın oğludur, Zerdüşt onun döneminde ortaya çıkıp dinini yaymıştır.

→. **güştāšb:**

Mesnevi 29/11

Goştasb adıyla da anılan Keyani hükümdarlarından Lohrasp'ın oğludur, Zerdüşt onun döneminde ortaya çıkıp dinini yaymıştır.

Çanı Güştāšb u yā Sām u Nerjīmān / Ne oldı Rüstem u yā Zāl-i Destān

→. **güştāšb:**

Mesnevi 47/ 36

Goştasb adıyla da anılan Keyani hükümdarlarından Lohrasp'ın oğludur, Zerdüşt onun döneminde ortaya çıkıp dinini yaymıştır.

Çanı Rüstem çanı Sām u ya Gürşāsb / Çanı Efrāsiyāb u çanı Güştāsb

→. **Güştasb:**

Mesnevi 53/39

Goştasb adıyla da anılan Keyani hükümdarlarından Lohrasp'ın oğludur, Zerdüşt onun döneminde ortaya çıkıp dinini yaymıştır.

Çılcıcum irse olur küste Güştasb / Yıkılır ger ola Ercās u Ercās

güvā: Şahit, delil, tanık.

→. **güvā:**

Gazel 3/12

Şahit, delil, tanık.

Gördi anı 'Alī vü göremedi Bū-leheb / Ol söze kim bu ikisi bes durur güvā

güzāf: Beyhude, boş.

→. **güzāf:-in**

Mesnevi 15/28

Beyhude, boş.

Yig oldur pes ki örtem ben bu rāzı / Güzāfın degül āhır 'ışk-bāzı

güzār: Yol, istikamet.

→. **güzār:-ı**

Mesnevi 39/78

Yol, istikamet.

Sefer idüp yürürken her diyarı / Hōten'den Rüm'a irürdüm güzārı

güzāre it-: Geçip gitmek.

→. **güzāre it-:-e**

Mesnevi 51/11

Geçip gitmek.

Eger ide kişi bunda güzāre / Bulit gibi ola ol pāre pāre

güzide ol-: Seçkin olmak.

→. **güzide ol-:-ur, -dı**

Gazel 6/17

Seçkin olmak.

Her nesne bir iş için olurdu güzide lık / Zātun senüj sa'ādet için āferidedür

H)

hāb: Uyku, rüya.

→. **hāb:**

Gazel 4/16

Uyku, rüya.

İdeli bi-dār hağ ma'diletünj senüj / Fitne vü zulmür gözi tıldı 'amā-y-ıla hāb

→. **hāb:**

Mesnevi 10/ 41

Uyku, rüya.

Ne olduğ hāb u hürde it gibi hürsend / Çetük dağı olsa 'ışkın eyle dil-bend

hāb u hayāl: Uyku ve hayal.

→. **hāb u hayāl:-ı**

Mesnevi 35/113

Uyku ve hayal.

Ata didi ki bu hāb u hayāl / Nice def' ideyim yā hōd bu hālī

hāb-ı nüşin: Tatlı uyku.

→. **hāb-ı nüşin:-üm**

Gazel 11/1

Tatlı uyku.

Egerçi niş olmışdur gözüme hāb-ı nüşinüm / Bu müşkil kim ğam u derdüm bilimez serv-i şimjünüm

habar: Haber.

→. **habar:**

Mesnevi 30/ 10

Haber.

Yakında baş götürdün āb u gilden / Hābar anlamamışsın cān u dilden

→. **habar:-la**

Mesnevi 46/246

Haber.

Bu 'işretten ki itdi orada şāh / Hābarla oldı hūrj-zād'e āgāh

→. **habar:**

Mesnevi 60/ 67

Haber.

Hābar irişdi kim bir kār-vān uş / Gelür cinden kılar derya gibi cüş

→. **habar:-la**

Mesnevi 60/ 160

Haber.

Çılak göz görmedin çok 'aşık olur / Hābarla kim anı dilden

işidür

habar vir-: Duyurmak.

→. **habar vir-:-di**
Mesnevi 2/ 74
Duyurmak.

Nedür bildürdi olara hayr ü
şerri / Habar virdi ne durur
nef' ü zarri

→. **habar vir-:-di**
Mesnevi 13/ 1
Duyurmak.

Habar virdi şahun-dân u
kühen-zâd / Ki öñinde var
durur çok dâsitân yâd

→. **habar vir-:**
Mesnevi 14/ 109
Bildirmek, duyurmak.

Didiler düşde ne gördür habar
vir / Anı tac'bjr eylesün
mu'abbir

habâset: Kötülük, alçaklık.

→. **habâset:**
Mesnevi 55/15
Kötülük, alçaklık.

Çomaz ol nefilde hergiz
habâset / Tutar zerç u riyâdan
hem selâmet

habîsü'n-nefs ol-: Nefis
peşinde koşmak.

→. **habîsü'n-nefs ol-:-ma**
Mesnevi 55/ 19
Nefis peşinde koşmak.

Habîsü'n-nefs olma vü riyâyî /
Ki mu'tlak şirkdür anla riyâyî

hâce: Bilen, hoca.

→. **hâce:**
Mesnevi 60/109
Bilen, hoca.

Didi kayşer ki hâce şâd olğıl /
Cemi'-i ğuşşadan âzâd olğıl

hâcet: Dilek, arzu, istek.

→. **hâcet:**
Mesnevi 51/30
Dilek, arzu, istek.

Varavuz Rüm iline dağı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

hâcib(1): Kapıcı, perdecî.

→. **hâcib:**
Mesnevi 60/57
Kapıcı, perdecî.

İrişdi bir gişiye adı hâcib / Ki
Fağfûr itmiş-idi anı hâcib

→. **hâcib:**
Mesnevi 60/81
Kapıcı, perdecî.

Olara karşı vardı şâh u hâcib /
İrişdi bir yire mâtüb u tälîb

hâcib(2): Cemşid ü Hurşid
adlı hikayedeki Rum sarayının
kapıcısı.

→. **hâcib:-e**
Mesnevi 60/89
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki Rum sarayının
kapıcısı.*

Orada hâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

hâcib it-: Kapıcı, perdecî
olmasını sağlamak.

→. **hâcib it-:-miş, -i, -di**
Mesnevi 60/58
*Kapıcı, perdecî olmasını
sağlamak.*

İrişdi bir gişiye adı hâcib / Ki
Fağfûr itmiş-idi anı hâcib

hacil: Utanmış, mahçup.

→. **hacil:**
Mesnevi 5/ 12
Utanmış, mahçup.

Çamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Hacil râyından
E'rdün u Hüşeng

hacil it-: Utandırmak, mahçup
etmek.

→. **hacil it-:-e**
Mesnevi 59/6
*Utandırmak, mahçup
etmek.*

Hikâyet it bize bir dâsitânî / Ki
ide ol hacil bin gülistânî

had: Yanak.

→. **had:**
Mesnevi 2/49
Yanak.

Had u hâlî düzetdi eyle ki lâle /
Çodi üstine sünbülden gülâle

→. **had:**
Mesnevi 7/14
Yanak.

'acab dutup didi kim i kemân-
kad / Gerek ebrü şîfat pîşâniye
had

hadâyık: Bahçeler.

→. **hadâyık:**
Mesnevi 14/28
Bahçeler.

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakâyık /
Nişân virürdi cennetden
hadâyık

hadd ıla 'ad:

→. **hadd ıla 'ad:**
Mesnevi 46/ 46
Sınır ile düşman.

Dağı pırûze yâkût u zümürürd
/ Ki herğiz yoğ-ıdı anı hadd-ıla
'ad

hadd-ı lâ-mekân: Mekansızlık
alemi, canlılık belirtisi olmayan
alem.

→. **hadd-ı lâ-mekân:**
Gazel 2/1
*Mekansızlık alemi, canlılık
belirtisi olmayan alem.*

İ ki cevân-gâh oldı saña hadd-ı
lâ-mekân / Çün 'inâyet eyledi
ol pâdişâh-ı kün-fekân

hademle vü haşemle:
Hizmetçi ve diğerleri.

→. **hademle vü haşemle:-le**
Mesnevi 48/31
Hizmetçi ve diğerleri.

Hademle vü haşemle yöridi
şâh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gâh

hâdise: Haber, söz, kıssa.

→. **hâdise:-si, -n, -den**
Gazel 16/9
Haber, söz, kıssa.

Mihr-i sipihr hâdişesinden
hazer idüp / Anı haķun
'inâyetiyle ilticâ gerek

hadıs-i hûb: Meydana çıkan
güzellik.

→. **hadıs-i hûb:**
Gazel 11/10
Meydana çıkan güzellik.

Yüzünjüñ nakşı renginden
gözüm bir nüşha almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
hadıs-i hûb u renginüm

hadıs-i rengin: Meydana çıkan
renk.

→. **hadıs-i rengin:-üm**
Gazel 11/ 10
Meydana çıkan renk.

Yüzünjüñ nakşı renginden
gözüm bir nüşha almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
hadıs-i hûb u renginüm

hafkân: Yürek oynaması, iç
çarpıntısı.

→. **hafkân:**
Mesnevi 23/8
*Yürek oynaması, iç
çarpıntısı.*

Şarartmışdur yüzümü renc-i
yarkân / Dağı şafrâdan irdi
baña hafkân

hâher ol:- Kız kardeş olmak.
→. **hâher ol:-up**
Mesnevi 49/11
Kız kardeş olmak.

Biri hâher olup biri bürâder /
Bir arada karışdı âb u âder

hâk(1): Allah.

→. **hâk:**
Gazel 2/ 3
Allah.

Çün süvâr itdi Burâk'un
cezbesine sini haķ / Râh-ber
oldı saña tâvüs-ı sidre-âşiyân

→. **hâk:**
Gazel 2/13
Allah.
Haķ ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşul / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişân

→. **hâk:**
Gazel 5/2
Allah.

İ hüsrev-i memâlik ü i şâh-ı
kâmyâb / Kim sini itdi haķ
melik-i mâliki'r-riķâb

→. **haķ:**
Gazel 7/4
Allah.

Ṭâvüs-ı rüz niçe ki ura celve
ser-ķadin / Haķ çerünjüñ
hümâsını düşmen-şikâr ide

→. **haķ:**
Gazel 7/9
Allah.

Ruzî anuñ çün itdi saña tâc u
mülki haķ / Kim rüzigârıñı
şeref-i rüzigâr ide

→. **haķ:**
Gazel 7/11
Allah.

Haķ bahtun âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki kutb dura vü
gerdün medâr ide

→. **haķ:**
Gazel 7/16
Allah.

Bağını 'ıyşunñ ter ü ser-sebz
eylesün / Haķ nice kim kışı
giderüp nev-bahâr ide

→. **haķ:**
Gazel 9/4
Allah.

Yandüğümü görüben gözüm
başuma şu saçar / 'Ayn-ı
insâniyyetinden kim haķ itsün
çok yaşın

→. **haķ:-uñ**
Gazel 16/10
Allah.

Mihr-i sipihr hâdişesinden
hazer idüp / Anı haķun
'inâyetiyle ilticâ gerek

→. **haķ:**
Mesnevi 3/ 3
Allah.

Başına hâk urupdur tâc-ı levlâk
/ Anuñ cevân-gehi meydân-ı
eflâk

→. **hâk:**
Mesnevi 3/5
Allah.

Anı çün kim getürdi hâk
vücûda / Ser-â-ser bütler
indiler sücûda

→. **hâk:**
Mesnevi 3/43
Allah.

Resül'a evvel hâk anı virdi el-
hâk / Ayı itdi bir işâretle iki şâk

→. **hâk:**
Mesnevi 3/62
Allah.

Kitâb u hem şifâ vü hem
mübârek / Ki aña indürdi anı
hâk tebârek

→. **hâk:-dan**
Mesnevi 3/17
Allah.

Anuñ şer'i bulıban hâkdan
ızhâr / Kamu edyânı nesh
eyledi nâ-çâr

→. **hâk:**
Mesnevi 5/1
Allah.

Hâk itsün şer' bünyâdını kâyim
/ Şehin-şâh-ı cihânı 'adl-ıla
dâyim

→. **hâk:**
Mesnevi 5/23
Allah.

Birisinde itdi hâk hatm-ı risâlet
/ Birisinde dañı hatm-ı iyâlet

→. **hâk:**
Mesnevi 10/ 68
Allah.

Bulardan gör nuķûşı ki oldı
pjdâ / Hâk emriyle ta'âla'l-lah

ta'âlâ

→. **hâk:-uñ**
Mesnevi 12/3
Allah.

Hâkuñ adıyla dâyim söze
bünyâd / Ki sözüm işiden gışı
ola şâd

→. **hâk:-uñ**
Mesnevi 13/5
Allah.

Hâkuñ halkına dâyim dâd
iderdi / Cihânı 'adl-ıla âbâd
iderdi

→. **hâk:-uñ**
Mesnevi 13/71
Allah.

Hâkuñ fazlıyla olur olursa
rahmet / Riyâ-yı zühddür bj-
hüde zañmet

→. **hâk:**
Mesnevi 34/61
Allah.

Seni itdi hâk bu iklimüñ penâhı
/ Bu halkuñ dañı sen ümmîd-
gâhı

→. **hâk:**
Mesnevi 41/23
Allah.

Kelâmında veşâvirhüm didi ol
hâk / Her işde meşveret farz
oldı el-hâk

→. **hâk:**
Mesnevi 41/113
Allah.

Saņa lâ-taşkanü'l-eymân dir ol
hâk / Gerekdür saklayasın anı
el-hâk

→. **hâk:-dan**
Mesnevi 41/97
Allah.

Eger hâkdan olur-ısa 'inâyet /
Varavuz maķşada sağ u
selâmet

→. **hâk:**
Mesnevi 44/18
Allah.

Dañı şüret hâkıyçün ki anı
insân / Bulupdur çün aña hâk
itdi ihsân

→. **hâk:**
Mesnevi 46/75
Allah.

Hâk olsun saņa yolda yâr u
yâver / Melâyik bañt-ıla
peyveste reh-ber

→. **hâk:**
Mesnevi 46/ 79
Allah.

Murâduñı hâk itsün cümle
hâşıl / Ümîdüñ neyse olsun
saņa vâşıl

→. **hâk:-uñ**
Mesnevi 53/ 95
Allah.

Hâkuñ te'ÿidi-le redd itdi anı
şâh / Vay anı ki aña nuşret
itmeye allah

→. **hâk:-uñ**
Mesnevi 53/ 114
Allah.

Melik ol dem yire urdı yüzini /
Kapusında hâkuñ hâk itdi özini

→. **hâk:**
Mesnevi 55/27
Allah.

Ki şofı eñnine hâk geydürüpdür
/ Deri borkı başına ol urupdur

→. **hâk:-uñ**
Mesnevi 55/33
Allah.

Hakun ħalkına urmaĸ dāyimā
ta'n / Ki olurlar anuĸ-ıla lāyık-ı
la'n

ħāk(2): Yer, zemin, toprak.

→. **ħāk:**

Gazel 4/3

Yer, zemin, toprak.

Gāh elüĸ feyzi-le ħāk muraşşā'
bisāt / Gāh yoluĸ tozı-la çerh
mu'anber niĸāb

→. **ħāk:-da**

Gazel 7/12

Yer, zemin, toprak.

'Işĸ tolu olmasaydı yir yüzi /
ħākda ne neşv olaydı ne nümā

→. **ħāk:**

Mesnevi 3/49

Yer, zemin, toprak.

Bunı gör āb u ħāk ü āteş ü bād
/ Düzilüp oldu bu insāna
bünyād

→. **ħāk:**

Mesnevi 10/74

Yer, zemin, toprak.

Olur od yil çü merkezden ola
dür / Olur ş u ħāk ħāk erir ş u
olur

→. **ħāk:**

Mesnevi 10/84

Yer, zemin, toprak.

Felek āhüm ile pür-düd oldu /
Demümden ħāk müşg-endüd
oldı

→. **ħāk:**

Mesnevi 22/9

Yer, zemin, toprak.

Senün ş em'ünde ħāk olmışsa
gül-ş en / Benüm cānumda uş
'Işĸ odi rüş en

→. **ħāk:-uĸ**

Mesnevi 30/11

Yer, zemin, toprak.

Ĥakun elindedür hem cān u
hem dil / Nite kim yün kim anı
döndüre yil

→. **ħāk:-a**

Mesnevi 35/102

Yer, zemin, toprak.

Erimedin irer mi nūra ĸaĸre /
Ya düşmedin yoĸ olup ħāka
zerre

→. **ħāk:**

Mesnevi 39/140

Yer, zemin, toprak.

Anuĸ için gerekdür genc-ile
māl / Ki ideler ħāk bigi anı
pāmāl

→. **ħāk:**

Mesnevi 53/111

Yer, zemin, toprak.

Çü ħāk oldu orada ol ser-i dıv /
ĸamusı ĸaçdı andan leşger-i
dıv

→. **ħāk:-i**

Mesnevi 53/10

Yer, zemin, toprak.

Elinde tıĸ-i zer eĸninde cevş en
/ Giderdi zulmeti ħāki itdi
rüş en

→. **ħāk:-i, -di**

Mesnevi 58/54

Yer, zemin, toprak.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehi ħāk-idi ş eh yiri vü
geh evc

ħāk eyle-: Toprak etmek.

→. **ħāk eyle-:-y, -en**

Mesnevi 53/115

Toprak etmek.

Melik ol dem yire urdı yüzini /
Kapusında ħakun ħāk itdi özini

ħāk it-: Toprak etmek.

→. **ħāk it-:-di**

Mesnevi 43/6

*Toprak etmek. II Yerlere
sermek.*

Bir ulu dürc tolu la'l ıla zer /
Ş açup ħāk itdi la'l ü zerr ü zıver

ħāk ol-: Toprak olmak.

→. **ħāk ol-:-ur**

Mesnevi 10/ 74

Toprak olmak.

Olur od yil çü merkezden ola
dür / Olur ş u ħāk ħāk erir ş u
olur

→. **ħāk ol-:-a**

Mesnevi 55/18

Toprak olmak.

Enāniyyetden ider gişiyi pāk /
Enāniyyet nedür aña ki ola ħāk

ħak ta'ālā: Yüce Allah.

→. **ħak ta'ālā:-dan**

Gazel 2/13

Yüce Allah.

Ĥak ta'ālādan ta'āl iş idüben
bulduĸ vuş ü / Oraya kim anda
yoĸdur gayrdan hergiz niş ān

ħak tebārek: Yüce Allah.

→. **ħak tebārek:**

Mesnevi 4/64

Yüce Allah.

Kitāb u hem ş ifā vü hem
mübārek / Ki aña indürdi anı

hâk tebârek

→. **hâk tebârek:**
Mesnevi 40/ 4
Yüce Allah.

Ne dir ağaç bucağında çekâvek
/ Şabâhı itsün mübârek hâk
tebârek

hakâyık: Hakikatler, gerçekler.

→. **hakâyık:**
Mesnevi 50/48
Hakikatler, gerçekler.

Ne durur cādūlaruñ işi taħyıl /
Hakâyık kalbi ħod olmaz bilâ-
'akl

hâk-i pây-ı mustafâ:

Mustafa'nın ayağının toprağı.

→. **hâk-i pây-ı muştafâ:-dur**
Mesnevi 5/3
*Mustafa'nın ayağının
toprağı.*

Hemîşe hâk-i pây-ı Muştafâdur
/ Ki derdine dimâğun ol şifâdur

hâk-i ser-i râh: Yoluna baş
koyulan toprak.

→. **hâk-i ser-i râh:**
Mesnevi 3/95
*Yoluna baş koyulan
toprak.*

Nedür cennet meger hâk-i ser-
i râh / Delîl aña durur naşruñ
min allah

hakikat: Doğru olan, asıl.

→. **hakikat:**
Mesnevi 2/77
Doğru olan, asıl.

Beyân eyledi kim nedür
hakikat / Daħı gösterdi nicedür
tarikat

hakim: Âlim, bilgin, her şeyi
bilen.

→. **hakim:-e**
Mesnevi 2/20
Âlim, bilgin, her şeyi bilen.

Çū kudretle yapıldı ol ħâne-i gil
/ Anı üç ħākime eyledi menzil

hakisâr: Perişan, düşkün,
hakir.

→. **hakisâr:**
Kıt'a 4/ 5
Perişan, düşkün, hakir.

Lâ-cerem kim ħākisâr u ser-
nügün / Nün bunur ħiri oldı
anur âb-ı siyâh

hakk: Birine veya bir şeye ait
olan hisse, pay.

→. **hakk:-ur**
Gazel 4/1
*Birine veya bir şeye ait
olan hisse, pay.*

Ol gişi buldı der-gehine ħakķur
ihtida / Kim oldı râst pey-rev-i
âşâr-ı Muştafâ

→. **hakk:-ı, -n, -ı**
Mesnevi 41/41
*Birine veya bir şeye ait
olan hisse, pay.*

Gişi kim yoldaşur ħakķını
bilmez / İşi iki cihânda râst
gelmez

hâl(1): Ben, siyah nokta.

→. **hâl:-ı**
Mesnevi 2/49
Ben, siyah nokta.

Īad u ħâli düzetdi eyle ki lâle /
Ķodi üstine sünbüldeñ gülâle

→. **hâl:-ı**
Mesnevi 11/ 15
Ben, siyah nokta.

Anıban zülf ü ħâli müşğ ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzın mu'aţtar

→. **hâl:-ı**
Mesnevi 35/61
Ben, siyah nokta.

Ķamunur ħâli müşğ ü zülfi
'anber / Ķamu zühre-cebîn ü
mâh-manzar

→. **hâl:-ı, -n, -ı**
Mesnevi 39/99
Ben, siyah nokta.

Göriben ħâlinı oldum ciger-
ħun / Baķup zülfine oldum zâr
u Mecnün

hâl(2): Durum, hal, vaziyet.

→. **hâl:-um**
Gazel 14/13
Durum, hal, vaziyet.

Īâlum olmışdur perişân zülfi
sevdâsı ile / Yüzini gördükde
cem' oldı perişânım benüm

→. **hâl:-ı**
Mesnevi 3/64
Durum, hal, vaziyet.

Döner dolâb çerħine nażar kııl /
Bu çerħüh ħâli andan ne durur
bil

→. **hâl:-ı, -n, -ı**
Mesnevi 4/44
Durum, hal, vaziyet.

Çoğ işledürdi ıderdi 'alef kem /
Resül'a ħâlinı 'arz itdi ol dem

→. **hâl:-ı**
Mesnevi 7/12
Durum, hal, vaziyet.

Bakıban 'akl çün gördi hilâli /
Ki çertrinden yücerekdür bu

hâli

→. **hâl:-in**

Mesnevi 11/29

Durum, hal, vaziyet.

İdesin 'ışk hâlin eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anuñla gül-
şen

→. **hâl:-um**

Mesnevi 14/134

Durum, hal, vaziyet.

Didiler ataña nedür diyelüm /
Didi görürsüz uşda neyse hâlüm

→. **hâl:-ı**

Mesnevi 15/29

Durum, hal, vaziyet.

Aradan duydu bir gişi bu hâli /
Mey itdi didi buña bu zevâli

→. **hâl:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 16/2

Durum, hal, vaziyet.

Şabâ yili eserken ki aña irdi /
Ne müşkildür anuñ hâlini gördi

→. **hâl:-uñ**

Mesnevi 20/ 16

Durum, hal, vaziyet.

Ki ma'şukun görürsin ü bilürsin
/ Nedür hâlun aña 'arza
kılursın

→. **hâl:-e**

Mesnevi 23/5

Durum, hal, vaziyet.

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hâle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. **hâl:-ın**

Mesnevi 34/35

Durum, hal, vaziyet.

Melik çün oğlu hâlin eyledi güş
/ Hemân-dem oğlu gibi oldu bî-
hüş

→. **hâl:-ı, -n, -dan**

Mesnevi 34/20

Durum, hal, vaziyet.

Varup Fağfūr'a didiler ki i şâh /
Ol ol şeh-zâdenün hâlından
âgâh

→. **hâl:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 34/42

Durum, hal, vaziyet.

Humâyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmuş oğlunun hâlini didi

→. **hâl:-i**

Mesnevi 35/11

Durum, hal, vaziyet.

Bu hâli terk it dir gendüzüñi /
Görelüm bir dem ol kutlu
yüzüñi

→. **hâl:-i**

Mesnevi 35/114

Durum, hal, vaziyet.

Ata didi ki bu hâb u hayâli /
Nice def' ideyim yâ hüd bu hâli

→. **hâl:-ı, -n, -a**

Mesnevi 38/13

Durum, hal, vaziyet.

Felek hâline bakdı nerges-i
mest / Urup toprağa tâcın
eyledi pest

→. **hâl:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 38/19

Durum, hal, vaziyet.

Bularuñ hâlini çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'atıl oturursın

→. **hâl:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 46/83

Durum, hal, vaziyet.

Melik anasının hâlini gördi /
Elin gönül elinden başa urdı

→. **hâl:-i**

Mesnevi 48/118

Durum, hal, vaziyet.

Başa çün hem-reh oldu anuñ
hayâli / Gey âsân gösterür ber
şa'b hâli

→. **hâl:-e**

Mesnevi 56/78

Durum, hal, vaziyet.

Didi kim terk-i hîle oldu hîle /
Bu hâla dañı yok hergiz vesîle

→. **hâl:-i**

Mesnevi 56/33

Durum, hal, vaziyet.

Didi aña çerh-i gerdân hâli
nedür / Sipih ü mihr ü meh
ahvâli nedür

→. **hâl:**

Mesnevi 58/ 76

Durum, hal, vaziyet.

Gerekdür şükr-i haq kula be-
her-hal / Ki irmeye aña andan
beter hâl

→. **hâl:**

Mesnevi 60/ 14

Durum, hal, vaziyet.

Hemân-dem hâzır oldu Nâz-
perverd / Didi kim nicedür hâl
u gam-ı derd

→. **hâl:-i**

Mesnevi 60/4

Durum, hal, vaziyet.

Melik kalmış idi ol bışede
tenhâ / Ki hâli n'olsar degüldi
pjdâ

→. **hāl:-ın**

Mesnevi 60/62

Durum, hal, vaziyet.

Alup şāhi sarāyına ilettdi / Bu
hālın şerh itdi ol işitdi

hal it:- Güç görünen bir olay
veya duruma çözüm yolu
bulmak, halletmek.

→. **hal it:-di, -ler**

Mesnevi 4/71

*Güç görünen bir olay veya
duruma çözüm yolu bulmak,
halletmek.*

Ne müşkil kim var andan itdiler
hal / Kamu rahmet anuñla oldı
münzel

halās: Kurtulma, kurtuluş.

→. **halās:-ı**

Mesnevi 51/24

Kurtulma, kurtuluş.

Ol iki meş'al iki gözi anuñ /
Halāşı yokdur andan cism ü
cānuñ

halās eyle:- Kurtarmak.

→. **halās eyle:-mek, -e**

Mesnevi 49/ 22

Kurtarmak.

Ki anuñ koķısını ben işidem /
Halās eylemege sini iş idem

→. **halās eyle:-**

Mesnevi 1/10

Kurtarmak.

Bize pā-benddür ṭab'-ı heyūlī /
Bizi anlardan halās eyle i mevlī

halās it:- Kurtarmak, çekip
çıkarmak.

→. **halās it:-er**

Mesnevi 10/36

*Kurtarmak, çekip
çıkarmak.*

Saņa senlik belā durur
mu'ayyen / Halās ider seni ol
bu belādan

→. **halās it:-er**

Mesnevi 52/27

Kurtarmak.

Halās ider seni bu 'ışk senden /
Pes olmağıl cüdā bir laḥza
andan

→. **halās it:-di**

Mesnevi 53/118

Kurtarmak.

Süçüd-ı şükr itdi ki ol belādan /
Halās itdi anı dıv-i ejdehādan

halās ol:- Kurtulmak.

→. **halās ol:-ur, -sa**

Gazel 11/8

Kurtulmak.

Ne dil koğı ne 'aql u cān ki
zülfür itmedi ġāret / Zehī
devlet bu cādūdan halās olursa
dınüm

hālāt olmuş ol:- Haller,
durumlar başına gelmek.

→. **hālāt olmuş ol:-a**

Mesnevi 56/50

*Haller, durumlar başına
gelmek.*

Bu resme kim bilür niçe
kırānāt / Felekde olmuş ola
daḥı hālāt

halāyık: İnsanlar.

→. **halāyık:**

Mesnevi 60/155

İnsanlar.

Muḥibb oldı halāyık cümle orḡa
/ İşi āğāz eyledi kim orḡa

halel: Bozukluk, eksik, kusur.

→. **halel:-den**

Mesnevi 1/82

Bozukluk, eksik, kusur.

Benüm bu sa'yümi meşkür
eyle / Hatā ıla halelden dūr
eyle

hāl-ı dünyı: Dünya hali.

→. **hāl-ı dünyı:**

Mesnevi 57/3

Dünya hali.

Gehī dir-idi n'ola hāl-ı dünyı /
Gehī dir-idi kim nice ola 'uķbj

hāl-ı gerdün: Felek hali.

→. **hāl-ı gerdün:**

Mesnevi 56/41

Felek hali.

Didi kim kimse bilmez hāl-ı
gerdün / Nedür anı meger
dānā-yı bī-çün

hālī ol:- Uzak/eksik olmak.

→. **hālī ol:-ur, -sa**

Mesnevi 20/ 14

*Uzak/eksik olmak II Ayri
olmak.*

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya gönölün hālī
olursa terahdan

halife kıl:- Halife olarak
yaratmak.

→. **halife kıl:-dı**

Mesnevi 2/67

Halife yaratmak. II

"Hatırla ki Rabbin meleklere:
Ben yeryüzünde bir halife
yaratacağım, dedi. (Bakara:
30).

Anı yir yüzine kıldı hâlıfe /
'İbâdet eyledi anı vazıfe

hâlık: Halk eden, yaratan,
yaratıcı.

→. **hâlık:**
Mesnevi 34/67
*Halk eden, yaratan,
yaratıcı. İ Allah.*

hâlık-ı hâlâyık: Yaratılanların
yaratıcısı.

→. **hâlık-ı hâlâyık:**
Gazel 1/1
Yaratılanların yaratıcısı.

İ hâlık-ı hâlâyık u i vâhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremüñ şuyıyla şuvar

halk: Ahali, insanlar.

→. **halk:**
Mesnevi 1/60
Ahali, insanlar.

Cihânun bugün ol durur
penâhı / Anun dergâhı halk
ümmîd-gâhı

→. **halk:**
Mesnevi 1/62
Ahali, insanlar.

Anı itdüñ rahmetürden
âferîde / Anun zıllındadır halk
âremîde

→. **halk:-a**
Mesnevi 1/65
Ahali, insanlar.

Hemîşe kılğıl anı halka sultân /
Kim ol durur penâh-ı ehl-i
jîmân

→. **halk:-a**
Mesnevi 3/72
Ahali, insanlar.

Becid itdiler anunla belâgat /
Ki ol-ıdı ol zaman halka şanâ'at

→. **halk:-a**
Mesnevi 8/ 4
Ahali, insanlar.

Olur râyına her mücmel
mufaşşal / Anun çün oldı ol
halka mufažžal

→. **halk:**
Mesnevi 13/24
Ahali, insanlar.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mûr / Dir-ıdı halk anı şâh-ı
Fağfûr

→. **halk:-ı, -n, -a**
Mesnevi 13/5
Ahali, insanlar.

Hakun halkına dâyim dâd
iderdi / Cihânı 'adl-ıla âbâd
iderdi

→. **halk:-dan**
Mesnevi 34/60
Ahali, insanlar.

Didi ata ki i gözlerüme nûr /
Nişe itdün halkdan gendüzün
dûr

→. **halk:-dan**
Mesnevi 34/ 64
Ahali, insanlar.

Sen oldun memleket gözlerine
nûr / Gerekmez halkdan kim
olasın dūr

→. **halk:-un**
Mesnevi 34/62
Ahali, insanlar.

Seni itdi hak bu iklimün penâhı
/ Bu halkun dahı sen ümmîd-
gâhı

→. **halk:-a**
Mesnevi 43/82
Ahali, insanlar.

Gişi kim kayura n'ola diyü baş /
Tutuban mülki halka olamaz
baş

→. **halk:-a**
Mesnevi 51/68
Ahali, insanlar.

Kişi kim mülk için terk itmeye
baş / 'acab durur kim ola halka
ol baş

→. **halk:-a**
Mesnevi 51/69
Ahali, insanlar.

Diler-iseñ ki halka baş olasın /
Yüreğine 'adunun baş olasın

→. **halk:-ı, -n, -a**
Mesnevi 55/33
Ahali, insanlar.

Hakun halkına urmağ dâyimâ
ta'n / Ki olurlar anun-ıla lâyık-ı
la'n

→. **halk:-ı**
Mesnevi 60/153
Ahali, insanlar.

Okeyup halkı ol honı yidürdi /
Kamu yoğsul u baya hem
yidürdi

halka: Daire şeklinde olan şey.

→. **halka:-sı, -n, -a**
Gazel 15/11
Daire şeklinde olan şey.

'Uşşâk halkasına nazır kıl ki
göresin / Sinün ayağuna niçe
yüzler nişâr olur

halk-ı 'âlem: Dünya halkı.

→. **halk-ı 'âlem:**
Mesnevi 39/ 63
Dünya halkı, herkes.

Yüzi bir kıbledür kim hâlk-ı
'âlem / Sücüd iderler anı karşı
her dem

hallâk-ı 'âlem: Alemleri
yaranan.

→. **hallâk-ı 'âlem:**
Mesnevi 2/54
Alemleri yaranan.

Bedîd oldı olardan şaḥş-ı âdem
/ Ta'âlâ allah zehî hallâk-ı
'âlem

halvâ: *Un veya nişasta, şeker
ve yağdan yapılan tatlı, helva.*

→. **halvâ:-y, -ı, -dı**
Mesnevi 58/ 84
*Un veya nişasta, şeker ve
yağdan yapılan tatlı.*

Velî encîri vardı şeker-âlûd /
Hem amrudı ki halvâ-y-ıdı bî-
dûd

halvet:

→. **halvet:-ı, -n, -de**
Mesnevi 14/46
*Yabancıların girmesine
müsaade edilmeyen hususi
ortam, oda.*

Melik kaldı vü bir kaç kılları
hem / Ki şâhuḥ halvetinde
anlardı mahrem

hâm: Olmamış, pişmemiş, çiğ.

→. **hâm:**
Mesnevi 43/95
Olmamış, pişmemiş, çiğ.

Seferdendür ki olur puḥte her
hâm / Seferdendür ki ele girür
kamu kâm

ham ol-: Büklüm büklüm
olmak, kıvrım kıvrım olmak.

→. **ham ol-:-a, -y, -dı**
Mesnevi 28/12
*Büklüm büklüm olmak,
kıvrım kıvrım olmak.*

Saḅa daḅı irse derd-i 'iḥk bir
dem / Benefşe gibi olaydı
kametüḅ ham

hamd: Şükür.

→. **hamd:-ı, -n, -ı**
Mesnevi 3/21
Şükür.

Anın hamdını kılduḅınca telkîn
/ Anuḅ için nefesde oldı
müḥḅḅin

hamel burcu: Mart ayına
tekabül eden, koç burcu.

→. **hamel burcu:-n, -da**
Mesnevi 56/46
*Mart ayına tekabül eden
"koç burcu".*

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile /
Ḥamel burcında ḥura birbiriyle

hamle it-: Atılmak, saldırmak,
hücum etmek.

→. **hamle it-:-dı**
Mesnevi 58/51
*Atılmak, saldırmak,
hücum etmek.*

Köpüklenüp dudaḅı hamle itdi
/ Gemisine şahuḅ kîḅ ide yitdi

hamrâ: Çok kırmızı ya da kızıl.

→. **hamrâ:**
Mesnevi 14/127
Çok kırmızı ya da kızıl.

Didi nicesi sözdür bu ki hamrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdâ

hâmuş kıl-: Suskun kılmak.

→. **hâmuş kıl-:-ur, -sın**
Mesnevi 42/12
Suskun kılmak.

Cihânuḅ çün karârı yok bilürsin
/ Neçün gendüzüḅü hâmuş
kılürsin

hâmuş ol-: Susmak, sessiz
kalmak

→. **hâmuş ol-:-ma**
Mesnevi 42/10
Susmak, sessiz kalmak.

Benefşe gibi olmışuz saḅa ḅüḅ /
Söze başla olma süsen gibi
hâmuş

hân: Yiyecek.

→. **hân:-ı**
Mesnevi 46/237
Yiyecek.

Perî-y-içün döşendi 'itr hânı /
Ferişte yüzlüder getürdi anı

→. **hân:**
Mesnevi 55/2
Yiyecek.

Seḅer irdi gel i mürḅ-i seḅer-
hân / Getür cân 'âleminden
bize bir hân

hançer: Hançer.

→. **hançer:**
Mesnevi 41/72
Hançer.

Döşerlerse yolumda tîḅ ü
hançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-â-ser

handân: Gülücü, gülen.

→. **handân:-em**
Mesnevi 17/8
Gülücü, gülen.

Beni gör kim bu zārj ile kim var
/ Nice ḥandānem ü çevrem
kamu ḥār ıla kim var

ḥandān ol-: Neşeli ve mutlu
olmak.

→. **ḥandān ol-:**
Mesnevi 17/9
Neşeli ve mutlu olmak.

Ġamı terk eyle ol sen daḥı
ḥandān / Bu ġamdan şādılıġa
var mı noqşān

ḥāne-i gil: Killerin, çamurların
evi.

→. **ḥāne-i gil:**
Mesnevi 2/ 19
*Killerin, çamurların evi. II
Dünya.*

Çū kudretle yapıldı ol ḥāne-i gil
/ Anı üç ḥākime eyledi menzil

ḥār: Diken.

→. **ḥār:**
Mesnevi 40/11
Diken. II Rakip.

Yapışmışdur güle her yaḡadan
ḥār / Anuḡ içün ider ol nāle vü
zār

→. **ḥār:**
Mesnevi 17/8
Çalı, diken.

Beni gör kim bu zārj ile kim var
/ Nice ḥandānem ü çevrem
kamu ḥār ıla kim var

→. **ḥār:**
Mesnevi 18/13
Çalı, diken.

Anuḡ içün durur çevreḡ senüḡ
ḥār / Ki irişmeye saḡa dest-i
aġyār

→. **ḥār:**
Mesnevi 18/18
Çalı, diken.

Baḡa dil üşürüp durur uş aġyār
/ Nite kim yüreġe ṭolup durur
ḥār

→. **ḥār:**
Mesnevi 19/27
Çalı, diken.

Benüm yāruma hem-dāmen
durur ḥār / Ben andan ayrı
düşüp inlerem zār

→. **ḥār:**
Mesnevi 46/117
Çalı, diken.

Nite kim lāleye ḥār anıla ḥār /
Anḡa dıḡbā görünür-idi hem-vār

→. **ḥār:**
Mesnevi 50/ 6
Çalı, diken.

Bahar u berg-i ter nesrjn ü
gülzār / Neçün ḥüşġ olasın sen
şöyle kim ḥār

→. **ḥār:**
Mesnevi 50/15
Çalı, diken.

Dutar gül dāmenini ḥār
muḥkem / Revā mı ḥārdan kim
olasın kem

→. **ḥār:-dan**
Mesnevi 50/16
Çalı, diken.

Dutar gül dāmenini ḥār
muḥkem / Revā mı ḥārdan kim
olasın kem

→. **ḥār:**
Mesnevi 58/82
Çalı, diken.

Yörimez-idi anda mūr-ile mār /
Ki dutmuşdı anuḡ mecmū'ını

ḥār

ḥār ol-: Diken olmak.

→. **ḥār ol-:-ur**
Mesnevi 41/80
Diken olmak.

Çün ola 'aşıġ olan 'azm-i dil-dār
/ Ḥarjır olur ayaġında anuḡ ḥār

ḥār ol-: Ateş olmak.

→. **ḥār ol-:-ur**
Mesnevi 10/72
Ateş olmak.

Şu yil olur eşer itse anḡa yil nār
/ Od olur yil eşer itse anḡa ḥār

ḥarāb eyle-: Harap etmek, yok
etmek.

→. **ḥarāb eyle-:-me**
Mesnevi 13/76
Harap etmek, yok etmek.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Ḥarāb eyleme naft u
büriyāyı

ḥarāb it-: Yıkamak, viran etmek.

→. **ḥarāb it-:-di**
Gazel 4/ 10
Yıkamak, viran etmek.

'adluḡı görür-iken yaġmur u yil
i 'aceb / Maḡzenini gül-şenün
nicesi itdi ḥarāb

ḥarāb ol-: Yıkılmak, tahrip
olmak.

→. **ḥarāb ol-:-duk, -da**
Mesnevi 51/76
Yıkılmak, tahrip olmak.

Olur mı ma'diletsiz mülk ābād
/ Ḥarāb olduġda ol şāha ne
bünyād

harām ol-: Dinen yasak olmak.

→. **harām ol-:-dı**
Mesnevi 13/ 65
Dinen yasak olmak.

Şeri'atde harām oldu bu bāde /
Veljkin varur ansuz 'ömr bāda

harāmî: Haydut.

→. **harāmî:**
Mesnevi 27/11
Haydut.

Tehî-destem harāmî bini
urmaz / Tonum soyup başuma
taş urmaz

→. **harāmî:**
Mesnevi 27/13
Haydut.

Harāmî gerçi kim dünyāda
çokdur / Tehî-dest olana hüd
korku yokdur

→. **harāmî:-sî, -n, -e**
Mesnevi 27/16
Haydut.

Tehî-dest olmadı eşcār-ı
şemer-dār / Soyulur yıl
harāmîsine nā-çār

harc: Masraf.

→. **harc:-ı,**
Mesnevi 46/ 40
Masraf.

Hemjñ sâ'at idiben nāle vü āh /
Yoluñ harcı-y-içün yaraqladı
şāh

hāre: Sert taş, kaya.

→. **hāre:-den**
Mesnevi 14/3
Sert taş, kaya.

Ter olıban biterdi hāreden gül
/ Cihān tölmiş-ıdı āvāz-ı bülbül

→. **hāre:-den**
Mesnevi 33/10
Sert taş, kaya.

Yapış bir gül-ruḥ etegine
muḥkem / Degülseñ hüşkliğde
hāreden kem

→. **hāre:-den**
Mesnevi 14/3
Menevişli kumaş.

Ter olıban biterdi hāreden gül
/ Cihān tölmiş-ıdı āvāz-ı bülbül

harf-i 'illet: Arap alfabesindeki
vav, ye, elif harflerinden her
biri.

→. **harf-i 'illet:**
Gazel 3/13
*Arap alfabesindeki vav, ye
, elif harflerinden her biri.*

Qarardı harf-i 'illet-ile
nāmumuz velî / Şjñ-i şefā'at
oldı anuñ 'illet-i şifa

hār-ı ciger-süz:

→. **hār-ı ciger-süz:**
Gazel 17/ 6
Gönül yakan ateş.

Altumda mār öñümde deñiz ü
iki yanum / Şjñ ü peleng ü hār-ı
ciger-süz ibtilā

harif it-: Arkadaş, dost olma.

→. **harif it-:**
Mesnevi 38/31
Arkadaş, dost olma.

Harif it kendüñe bir kaç zarifî /
Ki olmaya bu 'ālemde harifî

→. **harif it-:**
Mesnevi 50/13
Arkadaş, dost olmak.

Harif it gündüzñe bir nigārı /
Ki unıtıdura saña ol nev-bahārı

harifî ol-: Meslek sahibi olmak.

→. **harifî ol-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 38/32
Meslek sahibi olmak.

Harif it kendüñe bir kaç zarifî /
Ki olmaya bu 'ālemde harifî

harir: İpek, ipekli kumaş.

→. **harir:-i**
Mesnevi 13/45
İpek, ipekli kumaş.

Hariri çün kalemle iderdi tahrir
/ Gönüller şekline düşerdi
zencir

→. **harir:**
Mesnevi 41/80
İpek, ipekli kumaş.

Çün ola 'aşık olan 'azm-i dil-dār
/ Harir olur ayağında anuñ hār

→. **harir:**
Mesnevi 48/53
İpek, ipekli kumaş.

Harir-ile döşemiş 'anberin fers
/ Kurılmış 'ūd ağacından yüce
'arş

→. **harir:**
Mesnevi 60/ 97
İpek, ipekli kumaş.

Harir u la'l u yākūt-ı Bedehşān
/ Dağı pırüze vü lülü-y-ı
'ummān

hariri: Ali Hariri (1009-1080);
Klasik Türk Edebiyatı şairi, ve
İslam bilgini.

→. **hariri:**
Mesnevi 13/45
*Ali Hariri (1009-1080);
Klasik Türk Edebiyatı şairi, ve
İslam bilgini.*

Harjri çün kalemle iderdi tahrir / Göñüller şekline düşerdi zencir

hārūt: Büyü ve sihirde meşhur bir meleğin adı.

→. **hārūt:-ı**
Mesnevi 15/12
Büyü ve sihirde meşhur bir meleğin adı.

Ya bir gözden kim oldur cādū-yı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt itmege dest

hāşāk-i hār-ı rāh: Yolun dikenli çöpleri.

→. **hāşāk-i hār-ı rāh:**
Gazel 1/9
Yolun dikenli çöpleri.

Varlık ne nesnedür kamu hāşāk-i hār-ı rāh / Ol gişiye ki quds ola maṭmaḥ-ı nazar

hasāret: Zarar, ziyân.

→. **hasāret:**
Mesnevi 58/96
Zarar, ziyân.

Gemiler kamu kurtuldu selāmet / Hemjñ ol gişiye irdi hasāret

hasf ol:- Yerin dibine batmak.

→. **hasf ol:-dı**
Mesnevi 39/150
Deyim
Yerin dibine batmak. II Yok olmak.

Diriben māl u genci n'itdi kārūn / Yire hasf oldı ol u mālı maḥzūn

hāşıl: Edinim, kazanç.

→. **hāşıl:**
Mesnevi 18/21
Edinim, kazanç.

Uzun olmak ne hāşıl zindigānj / Çü miḥnetle geçüre gişi anı

→. **hāşıl:**
Mesnevi 31/ 33
Edinim, kazanç.

Ne hāşıl ki olmaya bu bir nefes şād / Anı dāde koma(ya) kim ola yād

→. **hāşıl:**
Mesnevi 35/110
Edinim, kazanç.

Nilüfer güneşe çün oldı māyil / Aña mehtābdan bārj ne hāşıl

→. **hāşıl:**
Mesnevi 48/122
Edinim, kazanç.

Öğüt aña gerekdür ki ola kâbil / Çü kâbil olmaya öğüt ne hāşıl

→. **hāşıl:-ı**
Mesnevi 57/9
Edinim, kazanç.

Cefādur hāşılı bu rūzigāruñ / Bu geliben giden leyl ü nehāruñ

→. **hāşıl:-ı**
Mesnevi 58/21
Edinim, kazanç.

Bu 'işkuñ hāşılı gerçi fenādur / Fenā dime aña 'ayn-ı bekdādur

hāşıl it:- Edinmek, yerine getirmek.

→. **hāşıl it:-me, -di**
Mesnevi 9/16
Edinmek, yerine getirmek.

Ne devletdür ki aña olmadı vāşıl / Ne dānişdür kim ol itmedi hāşıl

→. **hāşıl it:-sün**
Mesnevi 46/79
Edinmek, yerine getirmek.

Murādunı haq itsün cümle hāşıl / Ümüdüñ neyse olsun saña vāşıl

hāşıl ol:- Elde edilmek, kazanılmak.

→. **hāşıl ol:-a**
Mesnevi 35/36
Elde edilmek, kazanılmak.

Göñülden hergiz olmaz 'işk zāyil / Meger bir 'işk daḥı ola hāşıl

→. **hāşıl ol:-dı**
Mesnevi 35/105
Elde edilmek, kazanılmak.

Kamu göñülde oldı 'işk hāşıl / Velj her biri birisine māyil

→. **hāşıl ol:-maz**
Mesnevi 41/20
Elde etmek, kazanmak.

'Azjmet meşveretsüz toḡru gelmez / Ulu iş meşveretsüz hāşıl olmaz

→. **hāşıl ol:-a**
Mesnevi 41/57
Elde etmek, kazanmak.

Çü iş zahmetsüz olur ola hāşıl / Anuñ içün ne zahmet çeke 'ākil

→. **hāşıl ol:-ur, -ol, -sa**
Mesnevi 48/78
Elde etmek, meydana gelmek.

Ki bu bir iş durur gāyetde müşkil / Ciger qanıyla olur olsa hāşıl

ħasm: Düşman.

→. **ħasm:**
Gazel 4/8
Düşman.

Odını düşmenlerün yardı okuñ
demreni / İtdi kılcuñ odı ħasm
yüregin kebâb

→. **ħasm:-u, -ñ, -a**
Gazel 6/16
Düşman.

Gün şu'lesi şabâh u şafâdur
saña velî / Ĥaşmuña tığ-i
hâdişe kim ber-keşidedür

→. **ħasm:-u, -ñuñ**
Gazel 6/9
Düşman.

Ne nesnedür şafak cigeri kanı
ħasmuñuñ / Kim kayğudan
felek ufukında çekidedür

ħasm-ı bed-likâ: Düşman
sevimsizliğı.

→. **ħasm-ı bed-likâ:-dur**
Mesnevi 54/1
Düşman sevimsizliğı.

Nedür bu nefis ħasm-ı bed-
likâdur / Gehi dıv ü gehî nerr
ejdehâdur

ħasnâ: Güzel.

→. **ħasnâ:-dur**
Mesnevi 56/67
Güzel.

Gereklüden ne ħasnâdur
bızâ'at / Didi kim var kanâ'at it
kanâ'at

ħasret: Hasret, özlem.

→. **ħasret:-ün, -den**
Gazel 8/1
Hasret, özlem.

Ĥasretünğden ol kadar dökdüm
gözümünğ kan yaşın / Kim
eridüm varlığumdan ħomadum
kuru yaşın

→. **ħasret:-i**
Mesnevi 15/3
Hasret, özlem.

Bu derd ü ħasreti kime
diyeyüm / Bu rence çâra
kimden isteyeyüm

→. **ħasret:**
Mesnevi 43/41
Hasret, özlem.

Gidesin ħasret-ile biz ħalavuz /
Dege mülk ayruğa çün biz
ölevüz

→. **ħasret:**
Mesnevi 58/124
Hasret, özlem.

Zehî devlet zehî derd ile ħayret
/ Kim ölem gitmedin benden
bu ħasret

ħaste: Hasta, rahatsız.

→. **ħaste:**
Gazel 10/9
Hasta, rahatsız.

Bu ħaste cânuma urdı firâkuñ
zaħmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zaħm-ı tır ü şimşîr ü sinân
olmaz

→. **ħaste:-y, -i, -di**
Mesnevi 46/194
Hasta.

Velî dağı yire dil-beste-y-idi /
Ki anuñ 'ışkı-y-ıla ħaste-y-idi

ħaste ol-: Hasta olmak,
hastalanmak.

→. **ħaste ol-:-up, -dur**
Mesnevi 60/10
*Hasta olmak,
hastalanmak.*

Perî-peyker ħoqudan bildi kim
şâh / Olupdur ħaste vü bî-mâr
u güm-râh

ħatâ: Yanlış, yanlışlık.

→. **ħatâ:**
Gazel 4/18
Yanlış, yanlışlık.

Çün ehl-i beyti yâd ide Aħmedî
aña / Ger müşğ hem-dem
olmaya itmiş ola ħatâ

→. **ħatâ:**
Gazel 7/13
Yanlış, yanlışlık.

Sen baħtiyâr râyına hiç
irmesün ħatâ / Niçe ki 'aql râyı
şavâb ihtiyâr ide

→. **ħatâ:**
Mesnevi 1/82
Yanlış, yanlışlık.

Benüm bu sa'yümi meşkür
eyle / Ĥatâ ıla ħalelden dür
eyle

→. **ħatâ:**
Mesnevi 1/17
Yanlış, yanlışlık.

Ĥatâ durur bizüm işümüz ü
sehv / Ĥamusin luftuñ-ıla
eylegil 'afv

→. **ħatâ:**
Mesnevi 1/82
Yanlış, yanlışlık.

Benüm bu sa'yümi meşkür
eyle / Ĥatâ-y-ıla ħalelden dür
eyle

→. **ħatâ:**
Mesnevi 11/70
Yanlış, yanlışlık.

Ümidüm ol ki luft eyleye Allah
/ Ki bulmaya ħatâ bu deftere
râh

→. **ḥaṭā:**
Mesnevi 11/ 71
Yanlış, yanlışlık.

Eger bunda ḥaṭā bulınsa yâ sehv / Şavâb oldur kim ideler anı 'afv

→. **ḥaṭā:-y, -a**
Mesnevi 11/75
Yanlış, yanlışlık.

Ḥaṭāya 'afv lâzımdur ḥaṭâsuz / Ne iş vardur cihânda vü ne ḥod söz

→. **ḥaṭā:-dur**
Mesnevi 43/16
Yanlış, yanlışlık.

Çün ola Rûm'da ol dâne-i dür / Ḥiṭâ'da müşg-içün durmak ḥaṭâdur

→. **ḥaṭā:-dur**
Mesnevi 43/37
Yanlış, yanlışlık.

Ḥaṭâdur nâfe gibi terk-i mesken / Ya olmak la'l gibi redd-i ma'den

→. **ḥaṭā:-dur**
Mesnevi 43/ 63
Yanlış, yanlışlık.

Didi gitmek Ḥiṭâ'dan bes ḥaṭâdur / Ne diyem Rûm derdüme devâdur

→. **ḥaṭā:-dur**
Mesnevi 60/ 28
Yanlış, yanlışlık.

Var-iken hûrı-zâd i serv-i âzâd / Ḥaṭâdur kim sevesin âdamî-zâd

→. **ḥaṭā:-dur**
Mesnevi 60/116
Yanlış, yanlışlık.

Metâ'ı ebrişim müşg-i Ḥiṭâ'dur / Daḥı yire anı benzetmek ḥaṭâdur

ḥaṭā bul:- Eksiklik, kusur bulmak.

→. **ḥaṭā bul:-ma, -y, -a**
Mesnevi 11/ 70
Eksiklik, kusur bulmak.

Ümîdüm ol ki luṭf eyleye Allah / Ki bulmaya ḥaṭâ bu deftere râh

→. **ḥaṭā bul:-ı, -n, -sa**
Mesnevi 11/71
Eksiklik, kusur bulmak.

Eger bunda ḥaṭā bulınsa yâ sehv / Şavâb oldur kim ideler anı 'afv

ḥaṭā itmiş ol:- Hata yapmak, hata yapmış olmak.

→. **ḥaṭā itmiş ol:-a**
Gazel 3/18
Hata yapmak, hata yapmış olmak.

Çün ehl-i beyti yâd ide Aḥmedî arja / Ger müşg hem-dem olmaya itmiş ola ḥaṭâ

ḥatar: Tehlike.

→. **ḥatar:-dan**
Mesnevi 43/78
Tehlike.

Sefer gerçi bir işdür ki ḥaṭar-nâk / Çü nef'i var ḥaṭardan eyleme bâk

→. **ḥaṭar:-dur**
Mesnevi 43/79
Tehlike.

Ulu işler ki var cümle ḥaṭardur / Ulu işe şunana bîm-i serdür

→. **ḥaṭar:-dur**
Mesnevi 48/96
Tehlike.

Meliksin döngü illerüğe girü / Ḥaṭardur yol ṭolu varma ilerü

→. **ḥaṭar:-dur**
Mesnevi 48/105
Tehlike.

Bu mecmü'ı ḥaṭardur itmezem bâk / Bilürem ki ulu iş olur ḥaṭar-nâk

→. **ḥaṭar:-dur**
Mesnevi 56/61
Tehlike.

Ḥaṭardur ṭolu bu baḥr u bu sâhıl / Daḥı bîñ yire it gönjünj vâşıl

ḥatar-nâk: Tehlikeli, korkulu.

→. **ḥaṭar-nâk:**
Mesnevi 31/ 6
Tehlikeli, korkulu.

Ṭonunu gül gibi ol dem eyledi çäk / Ki düşmiş-idi bir işe ḥaṭar-nâk

→. **ḥaṭar-nâk:**
Mesnevi 43/77
Tehlikeli, korkulu.

Sefer gerçi bir işdür ki ḥaṭar-nâk / Çü nef'i var ḥaṭardan eyleme bâk

ḥatar-nâk ol:- Tehlikeli, korkulu olmak.

→. **ḥaṭar-nâk ol:-ur**
Mesnevi 48/106
Tehlikeli, korkulu olmak.

Bu mecmü'ı ḥaṭardur itmezem bâk / Bilürem ki ulu iş olur ḥaṭar-nâk

hatāsuz: Hatası olmayan, yanlışlığı bulunmayan.

→. **ḥaṭāsuz:**

Mesnevi 11/ 75

Hatası olmayan, yanlışlığı bulunmayan.

Ḥaṭāya 'afv lâzımdur ḥaṭāsuz /
Ne iş vardır cihānda vü ne ḥod
söz

hātem: Mühür, yüzük.

→. **ḥātem:**

Mesnevi 34/46

Mühür, yüzük.

Meger dıv ü periye uğradı Cem
/ Süleymān var elinden gitti
ḥātem

hātir: Gönül, duygu, his.

→. **ḥātir:-ı**

Mesnevi 1/35

Gönül, duygu, his.

Baṅa ol ḥātirı virgil ki Selmān /
Aṅa irişmege bulmadı imkān

→. **ḥātir:-ı**

Mesnevi 41/64

Gönül, duygu, his.

Bu iş Cemşid'e hergiz gelmedi
ḥoş / Be-küllü ḥātirı oldu
müşevveş

hatm-ı iyālet: Yönetimi
sonlandırma.

→. **ḥatm-ı iyālet:**

Mesnevi 6/24

Yönetimi sonlandırma. II

*Sultan Muhammed'in son
yönetici olacağı
vurgulanmıştır.*

Birisinde itdi ḥaḥ ḥatm-ı risālet
/ Birisinde daḥı ḥatm-ı iyālet

hatm-ı risālet it:-

Peygamberlik makamını
sonlandırmak.

→. **ḥatm-ı risālet it:-ı di**

Mesnevi 6/23

*Peygamberlik makamını
sonlandırmak. II Son
peygamber Hz. Muhammed'e
gönderme vardır.*

Birisinde itdi ḥaḥ ḥatm-ı risālet
/ Birisinde daḥı ḥatm-ı iyālet

ḥatun-ı cüvān-baht: Talihli,
bahtıyar olan hükümdarın eşi.

→. **ḥatun-ı cüvān-baht:**

Mesnevi 46/248

*Talihli, bahtıyar olan
hükümdarın eşi.*

Bir ağac üsdine pırüzeden taḥt
/ Ḳoyuban çıkdı ḥatun-ı cüvān-
baht

havā: Hava.

→. **havādur:-dur**

Mesnevi 25/5

Hava.

Döşegüm toprağ u örtüm
havādur / Cemī'-i berg ü
sāzum bî-nevādur

havādīs: Hadiseler, olaylar.

→. **havādīs:-den**

Mesnevi 1/80

Hadiseler, olaylar.

İlāḥi baṅa sen tāb u tuvān vir /
Ḥavādīşden ḳamu emn ü āmān
vir

→. **havādīs:**

Mesnevi 39/ 144

Hadiseler, olaylar.

Neye ḳoyalar anı ki ala vāriş /
Ya nāgeh yile vire anı ḥavādīş

→. **havādīs:**

Mesnevi 50/12

Hadiseler, olaylar.

Ḳomağıl mālî ki anı ala vāriş /
Gider anı gidermedin ḥavādīş

ḥavāle ol:- Gönderilmek,
yönelmek.

→. **ḥavāle ol:-ur**

Mesnevi 20/12

Gönderilmek, yönelmek.

Daḥı nem var ki ḳorḥam anı ala
/ Olur mı nesne yok yirde
ḥavāle

Havālet-gāh-ı eltāf-ı ilāḥi:

Allah'ın lütuflarının başvuru
noktası.

→. **Ḥavālet-gāh-ı eltāf-ı ilāḥi:**

Mesnevi 7/ 4

*Allah'ın lütuflarının
başvuru noktası. II Dua.*

Serîr-ārā-y-ı mülk-i pâdişāḥi /
Ḥavālet-gāh-ı eltāf-ı ilāḥi

ḥavās: Özellikler.

→. **ḥavās:**

Mesnevi 2/18

Özellikler.

Aṅa ta'lim itdi 'ilm-i esmā /
Ḥavās-ıla nedür bildürdi eşyā

ḥavās-ı zāhir ü bāṭın: İçteki
beş duyu: Hiss-i müşterek,
hayal, vehm, hafıza,
mutasarrıfa Dıştaki beş duyu:
Görme, işitme, tatma,
koklama, dokunma.

→. **ḥavās-ı zāhir ü bāṭın:**

Gazel 2/6

*İçteki beş duyu: Hiss-i
müşterek, hayal, vehm, hafıza,
mutasarrıfa Dıştaki beş duyu:
Görme, işitme, tatma,
koklama, dokunma.*

Müntehā-y-ı kurbā irişmeklig-
içün oldı rāst / On havās-ı zāhir
ü bātin önünde nerdübān

havf: Korku, endişe.

→. **havf:**
Mesnevi 5/14
Korku, endişe.

Anuñ süñüsi çün kim ola piçān
/ İder havf-ıla ejderhāyı bî-cān

→. **havf:-ı**
Mesnevi 38/18
Korku, endişe.

Egerçi serv kāmudan çeker baş
/ Ecel havfı gözinden akıdır
yaş

→. **havf:**
Mesnevi 41/50
Korku, endişe.

Bu yolda ejdehā vü dıy var
hem / Bu yoldur tolu havf u
miñnet ü gam

havzā: Suları aynı deniz, göl ve
nehre akan, dağ veya tepelerle
sınırlanmış kara parçası.

→. **havzā:**
Mesnevi 39/93
*Suları aynı deniz, göl ve
nehre akan, dağ veya tepelerle
sınırlanmış kara parçası.*

Diyeydün kaşr-ı cennetdür bu
havzā / Tonına zıver olmuş
‘akd-i cevzā

hayā: Utanma.

→. **hayā: -y, -ıla**
Gazel 5/5
Utanma.

Hulkuñ şemāmesin görüben
gül hayā-y-ıla / Fı’l-ḥāl ḥall
olıbanuñ ol olur gülāb

→. **hayā:-sı, -y, -ıla**
Mesnevi 9/13
Utanma.

Anuñ cūd u hayāsiyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

→. **hayā:-dan**
Mesnevi 39/16
Utanma.

Niçe kim naqşa resm ururdi bî-
reng / Hayādan şu olurdi naqş-
ı Erjeng

→. **hayā:-dan**
Mesnevi 48/ 144
Utanma.

Şeker Bānū’dan içdi bir şarābı /
Ki eridürdi hayādan ol gül-ābı

→. **hayā:-y, -ıla**
Mesnevi 60/ 145
Utanma.

Hayā ıla edeb hem cūd u tācir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zāhir

hayāl: Hayal, düş.

→. **hayāl:-ı**
Gazel 15/5
Hayal, düş.

Qadduñ hayālı dutdı gözümde
vañan belî / Her kanda serv
olsa yiri cūy-bār olur

→. **hayāl:-e**
Mesnevi 23/13
Hayal, düş.

Nazar eyle bu kılduğum hayāle
/ Nizār u zār benzerem hilāle

→. **hayāl:-ı**
Mesnevi 34/ 12
Hayal, düş.

Qamu ağıyārdan ḥālî oldı meclis
/ Hemîñ yāruñ hayālı-y-ıla

mūnis

→. **hayāl:-um**
Mesnevi 35/16
Hayal, düş.

Senün yüzüñ durur binüm
bahārum / Hayālum mūnisüm
hem gam-gūsārum

→. **hayāl:-ı**
Mesnevi 48/117
Hayal, düş.

Başa çün hem-reh oldı anuñ
hayālı / Gey āsān gösterür ber
şa’b ḥālî

→. **hayāl:-ın**
Mesnevi 48/119
Hayal, düş.

Anuñ Bānū görüp işi hayālın /
Sözini kesdi virmedi cevābın

→. **hayāl:-ı**
Mesnevi 52/36
Hayal, düş.

Zehî rāḥat ki ola yāruñ vişālî /
Vişāl olmaz-ısa ḥazır hayālı

hayāl-ı ebrū: Kaşlarının hayalı.

→. **hayāl-ı ebrū:-y, -ı, -dı**
Mesnevi 58/109
Kaşlarının hayalı.

Hayāl-ı ebrū-y-ıdı aña miḥrāb /
Gözi yaşı iderdi anı şîrāb

hayāl-ı lāle: Lalenin hayalı.

→. **hayāl-ı lāle:**
Mesnevi 15/6
Lalenin hayalı.

Bela getürdi başuma bu sevda
/ Hayāl-ı lāle rüy-ı serv-i bālā

hayāl-ı yār: Yarin hayalı.

→. **ḥayāl-ı yār:**

Mesnevi 41/83

Yarin hayali.

Ḥayāl-ı yār kime ki ola yoldaş /
Aña qalmaz ğam-ı cān u ten ü
baş

ḥayāt: *Hayat, yaşam.*

→. **ḥayāt:-ı**

Mesnevi 46/234

Hayat, yaşam.

Şeker dökerdi ağzından nebâti
/ İderdi cān gibi şîrîn ḥayâti

ḥayl: *Topluluk, zümre.*

→. **ḥayl:-ı, -n, -e**

Mesnevi 4/10

Topluluk, zümre.

‘ala’t-taḥkîk imâm-ı enbiyâdur
/ Melâyik ḥayline hem
muḫtedâdur

→. **ḥayl:**

Mesnevi 35/87

Topluluk, zümre.

Egerçi ḥüb durur cümle bu
ḥayl / Benüm göñlüm birine
eylemez meyl

ḥayl-i enbiyâ: *Peygamberler
zümresi.*

→. **ḥayl-i enbiyâ:-dur**

Mesnevi 4/14

Peygamberler zümresi.

Serîr-ârâ vü mülk-i evliyâdur /
Ser-i ser-dâr u ḥayl-i enbiyâdur

ḥayr: *Hayır, yarar.*

→. **ḥayr:-a**

Mesnevi 1/25

Hayır, yarar.

Hidâyet vir bize fazlunla ḥayra
/ Gözümüzi daḥı baqdurma
ḡayra

→. **ḥayr:**

Mesnevi 2/73

Hayır, yarar.

Nedür bildürdi olara ḥayr ü
şerri / Ḥabar virdi ne durur
nef’ ü zârı

→. **ḥayr:-a**

Mesnevi 35/34

Hayır, yarar.

Gerekli vakt itmek ḥayrı te’ḥîr
/ Revâ degül ki olur ḥayra
taḫşîr

→. **ḥayr:-ı**

Mesnevi 35/33

Hayır, yarar.

Gerekli vakt itmek ḥayrı te’ḥîr
/ Revâ degül ki olur ḥayra
taḫşîr

→. **ḥayr:**

Mesnevi 39/138

Hayır, yarar.

Dilemezsen ḫıyâmetde vebâli /
Ṭaḡit ḥayr işde bunda ḫoma
mâli

→. **ḥayr:--ıla**

Mesnevi 46/89

Hayır, yarar.

Du’â-yı ḥayr-ıla ol baña reh-
ber / Beni ‘ayb itmegil zinhâr i
mâder

→. **ḥayr:-a**

Mesnevi 54/18

Hayır, yarar.

Dürîş emmâreyi it muṭma’inne
/ Ki oldur ol ḫamu ḥayra
muṣinne

ḥayrân: *Bir kimse veya bir şey
karşısında hayranlık duyan,
onu çok beğenen, takdir eden.*

→. **ḥayrân:**

Mesnevi 37/ 2

*Bir kimse veya bir şey
karşısında hayranlık duyan,
onu çok beğenen, takdir eden.*

Bu sözleri Humâyün-ıla Fağfûr
/ İşidip girdiler ḥayrân u rencûr

→. **ḥayrân:**

Mesnevi 3/36

Hayran, tutkun.

Yiri sâkin ider eflâki gerdân /
‘Uḫûl işinde anuḡ zâr u ḥayrân

→. **ḥayrân:**

Mesnevi 46/191

Hayran, tutkun.

Ḳalup şâh ol ten-ile saça
ḥayrân / Diledi kim arja vire dil
ü cān

→. **ḥayrân:**

Mesnevi 46/108

Hayran, tutkun.

Gelüben yâdına ol zülfi-
reyḫân / Dönerdi yıl-ile her
yaña ḥayrân

→. **ḥayrân:**

Mesnevi 56/37

Hayran, tutkun.

Neçün yörürler işbu resme
ḥayrân / Bu zühre müşteri
merrîḡ ü keyvân

→. **ḥayrân:**

Mesnevi 58/61

Hayran, tutkun.

Yöritdi şâhı ol girdâb ḥayrân /
Nite kim bizi bu deryâ-yı
gerdân

→. **ḥayrān:**

Mesnevi 60/46
Hayran, tutkun.

Nigârınun şaçı gibi perişân /
Yörirdi ırte gice zâr u ḥayrān

ḥayrān it-: Şaşırtmak, hayrette bırakmak, şaşkın hale getirmek.

→. **ḥayrān it-:-er**

Mesnevi 43/70
Şaşırtmak, hayrette bırakmak, şaşkın hale getirmek.

Dönen gerdünü ser-gerdân ider
'ışk / Bağan yıldızları ḥayrān ider 'ışk

ḥayrān kal-: Şaşırmak, çok beğenmek.

→. **ḥayrān kal-:-dı, -lar**

Mesnevi 4/56
Şaşırmak, çok beğenmek.

Niçe Tevri't'den ol itdi aḥbâr/
Ki ḥayrān ḳaldılar sözine âḥyâr

→. **ḥayrān kal-:-up**

Mesnevi 46/191
Şaşırmak, çok beğenmek.

ḳalup şâh ol ten-ile saça
ḥayrān / Diledi kim aḥa vire dil
ü cān

→. **ḥayrān kal-:-up**

Mesnevi 48/ 69
Şaşırmak, çok beğenmek.

ḳalup anları gören gişi ḥayrān /
Dir-idi kim bu Belḳıs ol
Süleymān

ḥayrān ol-: Şaşırmak, çok beğenmek.

→. **ḥayrān ol-:-dı**

Mesnevi 15/10
Şaşırmak, çok beğenmek.

Ya lebden ki aḥa teşne âb-ı
ḥayvān / Ya şaçdan ki aḥa
reyḥan oldı ḥayrān

→. **ḥayrān ol-:-ur, -dı**

Mesnevi 46/240
Şaşırmak, çok beğenmek.

Ḥıṭâ şâhidleri kim ḥür u rıdvān
/ Göricek anları olurdu ḥayrān

→. **ḥayrān ol-:-up**

Mesnevi 35/74
Hayran olmak, çok beğenmek.

Urur ol ḥürıların 'ışkına çerḥ /
Olup ḥayrān meh ü ḥurşid-i lâ-
çerḥ

→. **ḥayrān ol-:-ur, -dı**

Mesnevi 31/14
Çok beğenmek.

Görinse sünbülür ca'dıyla
reyḥān / Anur zülfin aḥup
olurdu ḥayrān

ḥayret: Hayret, şaşkınlık.

→. **ḥayret:-e**

Gazel 15/7
Hayret, şaşkınlık.

Zülfür cünūna şaldı yüzür
ḥayrete beni / Miḥnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehār olur

→. **ḥayret:**

Mesnevi 58/123
Hayret, şaşkınlık.

Zehi devlet zehi derd-ile
ḥayret / Kim ölem gitmedin
benden bu ḥasret

ḥayret-i ḥür: Şaşkın huri.

→. **ḥayret-i ḥür:**

Mesnevi 48/63
Şaşkın huri.

Şehe itdi kıyam ol ḥayret-i ḥür
/ Diyezdün rüşen olmış 'arşdan
nür

ḥayvānı: Hayvanlara has,
hayvanca.

→. **ḥayvānı:**

Mesnevi 2/23
*Hayvanlara has,
hayvanca.*

Yürek ḥayvānı rūḥa oldı menzil
/ Bu ne ḳudret bu ne ḥikmet
durur bil

ḥazāyin: Hazine.

→. **ḥazāyin:-dür**

Mesnevi 60/70
Hazine.

Ne ḳāredür nefir ü kūs u şurnā
/ Ḥazāyindür sipāh u pır ü
bernā

ḥazen: Hüzün, üzüntü.

→. **ḥazen:-dür**

Mesnevi 58/: 13
Hüzün, üzüntü.

Anur cün ḳışsa-i Yūsuf
ḥazendür / Ki Ya'ḳüb'un işi
derd ü ḥazendür

ḥazer it-: Sakınmak, çekinmek.

→. **ḥazer it-:-üp**

Gazel 16/9
Sakınmak, çekinmek.

Mihr-i sipihr ḥādişesinden
ḥazer idüp / Aḥa ḥaḳur
'ināyetiyle ilticā gerek

ḥazer ḳıl-: Sakınmasını
sağlamak.

→. **hazer kıı-**

Mesnevi 53/26
Sakinmasını sağlamak.

Başı kıurd u yüzi kıurd u gözi fıj /
Ayağı zendefij andan hazer kıı

hazine: Hazine.

→. **hazine:**

Mesnevi 50/30
Hazine.

Yörıdi şāh şāh ardınca leşger /
Kumaş-ıla hazine raht yik-ser

hazır: Hazır.

→. **hazır:**

Mesnevi 52/ 36
Hazır.

Zehı rāhat ki ola yāruş vişālı /
Vişāl olmaz-ısa hazır hayālı

hazır it-: Hazırlamak, hazır hale
getirmek.

→. **hazır it-:**

Mesnevi 52/16
*Hazırlamak, hazır hale
getirmek.*

Ɔomagıl Ɔac'ati vü vaktehā
hem / Mey ü ney hazır it 'ömr
eyleme kem

hazır ol-: Hazır durumda
bulunmak

→. **hazır ol-:-uŋ**

Mesnevi 53/ 69
Hazır durumda bulunmak

Şeyātine didi kim hazır oluŋ /
Bulara itdügüme hazır oluŋ

→. **hazır ol-:-dı**

Mesnevi 60/13
Hazır durumda bulunmak.

Hemān-dem hazır oldu Nāz-
perverd / Didi kim nicedür hāl
u ğam-ı derd

haziz ol-: Alçalmak.

→. **haziz ol-:-ma, -y, -a**

Mesnevi 39/72
Alçalmak.

Gerek birbirine hem-tā iki zevc
/ Haziz olmaya biri vü biri evc

hazrā-yı dimen: Yeşil
süprüntülükler.

→. **hazrā-yı dimen:**

Mesnevi 35/90
Yeşil süprüntülükler.

Hemjın dutar bular katumda
mikdār / Ki hazrā-yı dimen yā
nakş-ı dıvār

hazret: Huzur, nezd, kat.

→. **hazret:-e**

Gazel 1/5
Huzur, nezd, kat.

Biz küşiş-ile hazrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidāyetünji bize rāh-ber

→. **hazret:-ü, -ŋ, -e**

Mesnevi 39/107
Huzur, nezd, kat.

Didüm geldi kumaşum
hazretüne / Fıdı durur ser-ā-
ser hıdmetüne

hebā: Boş, beyhude, nafıle.

→. **hebā:**

Gazel 8/18
Boş, beyhude, nafıle.

'İşk durur 'ışk varsa revh-i rüh /
'İşkdan ayru ne var-ısa hebā

hediye it-: Hediye etmek.

→. **hediye it-:**

Mesnevi 11/49
Hediye etmek.

Hediye Rüm'dan Mışr'a şeker
it / Buradan Hürmüz'e tuhfe
güher it

helak it-: Mahvetmek, perişan
etmek.

→. **helak it-:-dı**

Mesnevi 51/ 88
*Mahvetmek, perişan
etmek.*

Ɔomadı ol Ɔağda şır ü pelengi /
Helak itdi Ɔamusın şır-i cengı

→. **helāk it-:-iben**

Mesnevi 53/ 3
*Mahvetmek, perişan
etmek.*

Helāk idiben ol nerr ejdehāyı /
Ki bulmazdı kimesne andan
rehāyı

→. **helāk it-:-er**

Mesnevi 53/30
*Mahvetmek, perişan
etmek.*

Ɔuyar-ısa bizi bundan
geçürmez / Helāk ider bizi ol
şu içürmez

→. **helāk it-:-er, -seŋ**

Mesnevi 54/15
Helak etmek, yok etmek.

Helāk idersenŋ ol dıv-ejdehāyı /
Bulasın Ɔamu āfetden rehāyı

helāk ol-: Mahvolmak, perişan
hale gelmek.

→. **helāk ol-:-sun**

Mesnevi 1/73
*Mahvolmak, perişan hale
gelmek; ölmek.*

Helāk olsun kılıcında e'ādı /
Oda yansun aŋa olan mu'ādı

→. **helāk ol-**:-*mak, -lık, -a*
Mesnevi 58/ 48
Yok olmak, ölmek.

Gice katı vü yıl keşti vü girdāb /
Helāk olmaqlığa cem' oldı
esbāb

hem: Aynı zamanda, ayrıca.

→. **hem:**
Mesnevi 8/ 14
Aynı zamanda, ayrıca.

'Uṭārid şıdk-ıla aña medh-
hāndur / Hem evvānına
keyvān pāsubāndur

→. **hem:**
Gazel 2/16
Aynı zamanda, ayrıca.

Evlıyaya sen çırāğ u enbiyāya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maẓhar-ı āyāt u hem Nūr u
Duhān

→. **hem:**
Gazel 3/3
Aynı zamanda, ayrıca.

Hem enbiyā imāmetine oldı
muḳtedā / Hem evliya
şerj'atine itdi iktidā

→. **hem:**
Gazel 3/4
Aynı zamanda, ayrıca.

Hem enbiyā imāmetine oldı
muḳtedā / Hem evliya
şerj'atine itdi iktidā

→. **hem:**
Gazel 7/ 5
Aynı zamanda, ayrıca.

Hem memleket kılıcuñ-ıla bula
i'tizād / Hem şer' i'tikāduñ-ıla
iftiḫar ide

→. **hem:**
Gazel 7/ 6
Aynı zamanda, ayrıca.

Hem memleket kılıcuñ-ıla bula
i'tizād / Hem şer' i'tikāduñ-ıla
iftiḫar ide

→. **hem:**
Gazel 9/11
Aynı zamanda, ayrıca.

Kim temā (şā) ideyim dirse
Furāt u Nij'i hem / Nice aqar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. **hem:**
Gazel 16/2
Aynı zamanda, ayrıca.

Diyen ki çerḫden baña dāyım
vefā gerek / Andan hevā ıla
hevesüm hem vire gerek

→. **hem:**
Gazel 17/2
Aynı zamanda, ayrıca.

Görmedi kimse buncılayın
miḫnet ü belā / 'ahd-ı elest
olalı vü hem b'at-ı belā

→. **hem:**
Gazel 17/9
Aynı zamanda, ayrıca.

'İşkuñ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. **hem:**
Mesnevi 3/3
Aynı zamanda, ayrıca.

Diledi ol daḫı hem bir kıṭ'a
eyde / Anı şeh medhine
mensüb ide

→. **hem:**
Mesnevi 2/29
Aynı zamanda, ayrıca.

Felekde var melek yirde daḫı
hem /Ki aña hemtā durur b'i-
şübhe ādem

→. **hem:**
Mesnevi 2/ 72
Aynı zamanda, ayrıca.

Olara 'aql virdi vü dirayet /
Daḫı hem rüzı eyledi hidayet

→. **hem:**
Mesnevi 2/ 75
Aynı zamanda, ayrıca.

Daḫı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevḫid ü
islām

→. **hem:**
Mesnevi 2/85
Aynı zamanda, ayrıca.

Melāyikden ola anlar daḫı hem
/ Ki cinsiyyet olupdur 'illet-i
zām

→. **hem:**
Mesnevi 3/56
Aynı zamanda, ayrıca.

Ṭabāyi'den kesil kim kırtılasın
/ İriben nūra hem sen nūr
olasın

→. **hem:**
Mesnevi 3/61
Aynı zamanda, ayrıca.

Kitāb u hem şifā vü hem
mübārek / Ki aña indürdi anı
ḫaḫ tebārek

→. **hem:**
Mesnevi 4/10
Aynı zamanda, ayrıca.

'ala't-taḫḫik imām-ı enbiyādur
/ Melāyik ḫayline hem
muḳtedādur

→. **hem:**
Mesnevi 8/15
Aynı zamanda, ayrıca.

Hem ol ki altıncı gök anuñ
yiridür / Şeh ayağı tozma
müştəriçdür

→. **hem:**
Mesnevi 8/ 14
Aynı zamanda, ayrıca.

‘Uṭārid şıdık-ıla aña medh-
ḥāndur / Hem eyvānına
keyvān pāsübāndur

→. **hem:**
Mesnevi 9/3
Aynı zamanda, ayrıca.

E’ādī bende hem kişver-
güşādur / Ümijç-i ‘ālem ü zıll-ı
Ḥüdā’dur

→. **hem:**
Mesnevi 9/8
Aynı zamanda, ayrıca.

Virür rāyı anuñ mihr ü mehe
nūr / Olur hem milk anuñ
‘adlıyla ma’mūr

→. **hem:**
Mesnevi 10/26
Aynı zamanda, ayrıca.

Seni ‘ışk odıdur kim nūr eyler /
Dil ü hem cānuñı ma’mūr eyler

→. **hem:**
Mesnevi 11/23
Aynı zamanda, ayrıca.

N’ola ger sen dağı hem i
güher-senc / Ki künc-i
ḥaṭıruñda var beş genc

→. **hem:**
Mesnevi 13/30
Aynı zamanda, ayrıca.

Kim-idi öniñde itdüğünde zer
bağş / Kim ol zer-bağş -ıdı vü

hem güher-bağş

→. **hem:**
Mesnevi 13/ 32
Aynı zamanda, ayrıca.

Kim idi öñinde rezm itdüğde
Rüstem / Ki yig-idi Nerimān
Sām’dan hem

→. **hem:**
Mesnevi 13/43
Aynı zamanda, ayrıca.

Var-ıdı anda feşāhat hem
belāğat / ‘Ulüm-ı ḥikmet ü
‘ilm-i kitābet

→. **hem:**
Mesnevi 13/51
Aynı zamanda, ayrıca.

Eli bağır-ıdı hem kân seḥāda /
Zamjri āfitāb-ıdı ziyāda

→. **hem:**
Mesnevi 14/14
Aynı zamanda, ayrıca.

Ṭolu muṭribler-ıdı şāhid-i şeng
/ Rebāb u ‘ūd-ıdı vü hem ney ü
çeng

→. **hem:**
Mesnevi 14/45
Aynı zamanda, ayrıca.

Melik kaldı vü bir kaç kulları
hem / Ki şāhuñ ḥalvetinde
anlardı maḥrem

→. **hem:**
Mesnevi 14/78
Aynı zamanda, ayrıca.

Lebinüñ çeşmesine āb-ı
ḥayvān / Ciger-teşne-y-ıdı
hem dürr-i ‘ummān

→. **hem:**
Mesnevi 16/18
Aynı zamanda, ayrıca.

Nevā vü berg ile geldi evvelā
gül / Anuñla la’l u muṭrib hem
zer ü mül

→. **hem:**
Mesnevi 17/5
Aynı zamanda, ayrıca.

Nedür ğam çünki mey var ney
dağı hem / Cihān nedür ki
anuñ çün yiyeler ğam

→. **hem:**
Mesnevi 19/23
Aynı zamanda, ayrıca.

Veljkin şabr dağı hem kıluram
/ Bu derde şabrdur çāra
bilürem

→. **hem:**
Mesnevi 19/29
Aynı zamanda, ayrıca.

Bu kamasıyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bî-şabr
olasın sen

→. **hem:**
Mesnevi 21/6
Aynı zamanda, ayrıca.

Gözüm yaşı beni ğarķ itdi kana
/ Girü hem qaşd ider baş u
cāna

→. **hem:**
Mesnevi 23/9
Aynı zamanda, ayrıca.

Bu kamasıyla var bende şabur
hem / Mey içerem ki ola
derdüme em

→. **hem:**
Mesnevi 23/16
Aynı zamanda, ayrıca.

Egerçi derd-ile zār u nizāram /
Bu kamu derd-ile hem şabr
iderem

→. **hem:**
Mesnevi 28/14
Aynı zamanda, ayrıca.

İder âzâdeleri 'ışık bende / Ser-
efrâz ider ü hem ser-fikende

→. **hem:**
Mesnevi 30/11
Aynı zamanda, ayrıca.

Ḥaķuñ elindedür hem cân u
hem dil / Nite kim yüh kim anı
döndüre yil

→. **hem:**
Mesnevi 31/26
Aynı zamanda, ayrıca.

Şeker adlu var-ıdı bir perestâr
/ Ki şâha muṭrib-idi hem serâ-
dâr

→. **hem:**
Mesnevi 31/ 27
Aynı zamanda, ayrıca.

Şeker sözlü-y-idi vü hem şeker-
leb / Gül-ile şekker itmişdi
mürekkeb

→. **hem:**
Mesnevi 35/ 16
Aynı zamanda, ayrıca.

Senün yüzüñ durur binüm
bahârum / Hayâlüm münisüm
hem ğam-ğüsârum

→. **hem:**
Mesnevi 35/94
Aynı zamanda, ayrıca.

Ben ol câm-ıla bulmuşam
fenâyı / Hem ol câm-ıla
buluram beķâyı

→. **hem:**
Mesnevi 38/15
Aynı zamanda, ayrıca.

Biliben n'olasın süsen dağı
hem / Egerçi deh-zübândur
düşdi ebkem

→. **hem:**
Mesnevi 39/6
Aynı zamanda, ayrıca.

Şabâ gibi gezüp bulmuş 'âyânî /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kânı

→. **hem:**
Mesnevi 39/11
Aynı zamanda, ayrıca.

Hem eyle nakş-bend-idi vü
üstâd / Ki şuya nakş ururdu
şöyle kim bād

→. **hem:**
Mesnevi 39/34
Aynı zamanda, ayrıca.

Ki tohdur yirüh yüzi ğarâyib /
Hem envâ'-ı bedâyi'le 'acâyib

→. **hem:**
Mesnevi 41/16
Aynı zamanda, ayrıca.

Seni itdüm göñlüme dem-sâz u
maḥrem / Senüh-ile iderem
meşveret hem

→. **hem:**
Mesnevi 41/34
Aynı zamanda, ayrıca.

Çün anladuñ nice durur
mizâcum / Ne-y-ise hem sen
eylegil 'ilâcum

→. **hem:**
Mesnevi 41/49
Aynı zamanda, ayrıca.

Bu yolda ejdehâ vü dıv var
hem / Bu yoldur ṭolu ḥavf u
miḥnet ü ğam

→. **hem:**
Mesnevi 46/301
Aynı zamanda, ayrıca.

Cihâna can durur hem nür-ı
dijde / Bunun gibi olmaya hiç
âferide

→. **hem:**
Mesnevi 48/141
Aynı zamanda, ayrıca.

Şeker yâdına hem câm içdi
Bânü / Şeker ol dem yire ḳodi
ser ü rü

→. **hem:**
Mesnevi 51/80
Aynı zamanda, ayrıca.

Dem-i tedbjri çün kim hezl
idesin / Gümânsuz sini hem
sen 'azl idesin

→. **hem:**
Mesnevi 52/15
Aynı zamanda, ayrıca.

Ḳomagıl ṭâ'ati vü vaḳtehâ hem
/ Mey ü ney ḥazır it 'ömr
eyleme kem

→. **hem:**
Mesnevi 53/65
Aynı zamanda, ayrıca.

Feridün-ferr ü hem Cemşid-
devlet / 'Înânında revân feth-
ile nuşret

→. **hem:**
Mesnevi 53/82
Aynı zamanda, ayrıca.

Buyurdu şeh ki uralar şürnâyı /
Nefir ü kûs-ıla hem kerre-nâyı

→. **hem:**
Mesnevi 54/11
Aynı zamanda, ayrıca.

Nedür Rüm anda gülzâr-ı
cinândur / Gül ü reyḥân u ṭolu
ergavândur

→. **hem:**

Mesnevi 54/13

Aynı zamanda, ayrıca.

Semenle nerges ü hem
yâsemendür / Dağı kevslerle
tübî hür-ı 'ıyndur

→. **hem:**

Mesnevi 54/32

Aynı zamanda, ayrıca.

Degülseñ sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nür
olasın sen dağı hem

→. **hem:**

Mesnevi 55/16

Aynı zamanda, ayrıca.

Çomaz ol nefste hergiz
habâşet / Tutar zerç u riyâdan
hem selâmet

→. **hem:**

Mesnevi 56/ 4

Aynı zamanda, ayrıca.

Çonın şoydurdı ol nerr
ejdehânuñ / Hem ol 'ifrît-i dîv-i
nâ-sezânur

→. **hem:**

Mesnevi 56/9

Aynı zamanda, ayrıca.

Hem anda bulunurdu âb-ıla zâd
/ Ki anda var-ıdı çok âdamî-
zâd

→. **hem:**

Mesnevi 56/53

Aynı zamanda, ayrıca.

'Ukûl-ı evliyâ vü enbiyâ hem /
Olamazlar bu gizlî râza
mağrem

→. **hem:**

Mesnevi 56/58

Aynı zamanda, ayrıca.

Dağı yirden durur kim oldı
tertib / Hem ayrık yirden işbu
cem'-i terkib

→. **hem:**

Mesnevi 58/8

Aynı zamanda, ayrıca.

Eyit 'âşıklarunñ bir kışşasını /
Bize şerh eylegil hem guşşasını

→. **hem:**

Mesnevi 58/68

Aynı zamanda, ayrıca.

Gişiden çünki yüzün döndere
baht / Olur tahta aña hem tâc
u hem taht

→. **hem:**

Mesnevi 58/84

Aynı zamanda, ayrıca.

Velî encjri vardı şeker-âlüd /
Hem amrudı ki halvâ-y-ıdı bj-
düd

→. **hem:**

Mesnevi 58/86

Aynı zamanda, ayrıca.

Enârı vardı eyle kim leb-i yâr /
Hem elmâsı nite kim gâbgâb-ı
yâr

→. **hem:**

Mesnevi 60/ 104

Aynı zamanda, ayrıca.

Cemî'in eyledi aña hikâyet /
Dağı hem ser-güzeştini rivâyet

→. **hem:**

Mesnevi 60/124

Aynı zamanda, ayrıca.

Ziyâde anda olur müşg-i âhû /
Dağı hem la'l-ıla yâkût u lülû

→. **hem:**

Mesnevi 60/145

Aynı zamanda, ayrıca.

Hayâ ıla edeb hem cüd u tâcir
/ Degül mümkün ki ola bir yirden
zâhir

→. **hem:**

Mesnevi 60/154

Aynı zamanda, ayrıca.

Oğuyup halkı ol honı yidürdi /
Çamu yoğsul u baya hem
yidürdi

hem ol-: Sıkıntılı olmak.

→. **hem ol-:-a**

Mesnevi 41/ 75

Sıkıntılı olmak.

Eger dîv ola vü ger ejdehâ hem
/ Çayum yok çün ururam
'işğdan dem

→. **hem ol-:-dı**

Mesnevi 58/99

Sıkıntılı olmak.

Denizde garç oldı bağrda hem
/ Belâya uğradı gâyetde
muşkem

→. **hem ol-:-a**

Mesnevi 2/85

Hüzünlü, kederli olmak.

Melâyikden ola anlar dağı hem
/ Ki cinsiyet olupdur 'illet-i
zâd

hemân: Hemen, çabucak.

→. **hemân:**

Kit'a 1/6

Hemen, çabucak.

Ne söz ki söylene her bir
lügatda ma'nîsi / Bilâ-şek oldı
hemân lâ-ilâhe illâllah

hemân-dem: Hemen, çabucak.

→. **hemân-dem:**
Mesnevi 34/36
Hemen, çabucak.

Melik çün oğlu hâlin eyledi güş
/ Hemân-dem oğlu gibi oldı bî-
hüş

→. **hemân-dem:**
Mesnevi 53/103
Hemen, çabucak.

Hemân-dem düşdi dîv olup
nigün-ser / Kılıçla bir dağı urdı
anı dilâver

→. **hemân-dem:**
Mesnevi 60/13
Hemen, çabucak.

Hemân-dem hâzır oldı Nâz-
perverd / Didi kim nicedür hâl
u ğam-ı derd

→. **hemân-dem:**
Mesnevi 58/49
Hemen, çabucak.

Hemân-dem oldı deryâ şâha
düşmen / Hemîñ sâ'at zırırh
geydi vü cevşen

hem-ceng it-: Mücadele
etmek.

→. **hem-ceng it-:-e, -ler**
Mesnevi 53/ 77
Mücadele etmek.

Bu pîrüz olsa olar hem-ceng
ideler / Ger öle ol bular kaçup
gideler

hem-ceng ol-: Mücadele
etmek.

→. **hem-ceng ol-:-ası, -dur**
Mesnevi 48/89
Mücadele etmek.

Gehî hem-ceng olasıdur saña
dîv / Gehî cādü idesidür saña
rîv

→. **hem-ceng ol-:-a, -maz**
Mesnevi 53/33
Mücadele etmek.

Kimesne olamaz anuñla hem-
ceng / Eger kûh ola vü yâ âhen
ü seng

hem-cins: Aynı cinsten olan.

→. **hem-cins:**
Mesnevi 46/259
Aynı cinsten olan.

Degül durur bu binüm-ile hem-
cins / Perî-y-ile nicesi üns ola
ins

hem-dâmen: Sıki fıki dost.

→. **hem-dâmen:**
Mesnevi 19/27
Sıki fıki dost.

Benüm yâruma hem-dâmen
durur hâr / Ben andan ayru
düşüp inlerem zâr

hem-dem: Arkadaş, dost.

→. **hem-dem:**
Gazel 3/17
Arkadaş, dost.

Çün ehl-i beyti yâd ide Aħmedî
arğa / Ger müşg hem-dem
olmaya itmiş ola hâta

hem-dem eyle-: Arkadaşlık
etmek.

→. **hem-dem eyle-:-di**
Mesnevi 2/15
*Arkadaş etmek; ayırı
bırakmamak,
uzaklaştırmamak.*

Çokuz zıddı eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücûda
geldi âdem

hem-dem it-: Dost edinmek.

→. **hem-dem it-:-miş**
Mesnevi 52/22
Dost edinmek.

Diken gül dâmenin görince
dutmuş / Anı gendüye nice
hem-dem itmiş

hem-dem ol-: Arkadaş olmak,
arkadaşlık etmek.

→. **hem-dem ol-:-ma, -y, -a**
Gazel 3/18
*Arkadaş olmak, arkadaşlık
etmek.*

Çün ehl-i beyti yâd ide Aħmedî
arğa / Ger müşg hem-dem
olmaya itmiş ola hâta

→. **hem-dem ol-:-mış, -am**
Mesnevi 10/80
*Arkadaş olmak, arkadaşlık
etmek.*

Cihânda olmadum bî 'ışk bir
dem / Anuñ çün olmışam
'İşj'ye hem-dem

→. **hem-dem ol-:-up**
Mesnevi 48/4
*Arkadaş olmak, arkadaşlık
etmek.*

Didi Mihrâb kim oraya varalum
/ Anuñla hem-dem olup
oturalum

→. **hem-dem ol-:-a**
Mesnevi 48/6
*Arkadaş olmak, arkadaşlık
etmek.*

Olalum anuñ-ıla bir iki dem /
Ola kim bizüm-ile ola hem-
dem

→. **hem-dem ol-:-dı**
Mesnevi 56/31
*Arkadaş olmak, arkadaşlık
etmek.*

Anuñla hem-saħun oldı vü
hem-dem / Çün anı gördi olur
râza maħrem

hemîn: Hemen, o anda.

→. **hemîn:**

Gazel 5/10

Hemen, o anda.

'adluñla şöyle rāḥat u ārām
buldı mülk / Kim zülfdür hemîn
ki ider yüzde iztîrâb

→. **hemîn:**

Gazel 14/3

Hemen, o anda.

Düşde gördüğümde olmadum
hemîn 'âşık buña / Kim
ezeldendür bunuñla 'ahd u
peymānum benüm

→. **hemîn:**

Mesnevi 22/5

Hemen, o anda.

Hemîn birdür senün içündegi
dâğ / Benüm biñ durur u yok
bir yirüm şağ

→. **hemîn:**

Mesnevi 34/ 12

Hemen, o anda.

Ḳamu ağyârdan ḥālî oldu meclis
/ Hemîn yâruñ ḥayālî-y-ıla
mūnis

→. **hemîn:**

Mesnevi 35/ 89

Hemen, o anda.

Hemîn dutar bular ḳatumda
miḳdâr / Ki ḥazrâ-yı dimen yâ
nakş-ı dîvâr

→. **hemîn:**

Mesnevi 46/33

Hemen, o anda.

Hemîn bir kılıcdur var-ısa cānı
/ Aña cehd it ki 'ışk üzmeğe anı

→. **hemîn:**

Mesnevi 46/39

Hemen, o anda.

Hemîn sâ'at idiben nâle vü âh /
Yoluñ ḥarcı-y-içün yaraḳladı
şâh

→. **hemîn:**

Mesnevi 46/198

Hemen, o anda.

Didükde hū gider ḡayrı
gönjülden / Hemîn anı digil
cân-ıla dilden

→. **hemîn:**

Mesnevi 51/60

Hemen, o anda.

Ḳalem gibi itdi anı kılıc-ıla şaḳ /
Hemîn budur var-ısa erlik
ancaḳ

→. **hemîn:**

Mesnevi 56/55

Hemen, o anda.

Hemîn ol bilinür kim ol
mürekkeb / Degüldür gendü
gendüden müretteb

→. **hemîn:**

Mesnevi 58/ 28

Hemen, o anda.

Liḳau'l-lah gerekse ḳo seni sen
/ Anı digil hemîn hergiz dime
sen

→. **hemîn:**

Mesnevi 58/39

Hemen, o anda.

Hemîn bes şâhid ü bir ḳaç
ḡulâmı / Bir ay yöridi keştîler
tamâmî

→. **hemîn:**

Mesnevi 58/50

Hemen, o anda.

Hemân-dem oldu deryâ şâha
düşmen / Hemîn sâ'at zırırh
geydi vü cevşen

→. **hemîn:**

Mesnevi 58/ 66

Hemen, o anda.

Ne taḥta ḳaldı vü ne baḥt u
ümmîd / Hemîn bir taḥta-y-ıla
ḳaldı Cemşîd

→. **hemîn:**

Mesnevi 58/89

Hemen, o anda.

Yimiş-idi hemîn anuñ ḡıdâsı /
Kimün gider yimiş ile edâsı

→. **hemîn:**

Mesnevi 58/96

Hemen, o anda.

Gemiler ḳamu ḳurtuldu selâmet
/ Hemîn ol ḡişiye irdi ḥasâret

hem-'inānem: Arkadaş, dost.

→. **hem-'inānem:**

Mesnevi 41/91

Arkadaş, dost.

'Ināyet olsa şâha hem-'inānem
/ Şabâ gibi rikâbuñda devānem

hemîşe: Daima, her vakit, her
zaman.

→. **hemîşe:**

Mesnevi 1/65

Daima, her vakit, her

zaman.

Hemîşe kılığ anı ḥalka sultân /
Kim ol durur penâh-ı ehl-i
îmân

→. **hemîşe:**

Mesnevi 1/75

Daima, her vakit, her

zaman.

Hemîşe râyeti manşûr olsun /
Memâlik 'adlı-la ma'mûr olsun

→. **hemîşe:**

Mesnevi 4/3

*Daima, her vakit, her
zaman.*

Hemîşe hâk-i pâ-y-ı Muştâfâdur
/ Ki derdine dimâğun ol şifâdur

→. **hemîşe:**

Mesnevi 9/27

*Daima, her vakit, her
zaman.*

Selâmet dut hemîşe cism ü
cânın / Selâtiñe penâh it
âsumânın

→. **hemîşe:**

Mesnevi 13/54

*Daima, her vakit, her
zaman.*

Hüner olmuşdı vü 'ilm an'a pîşe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemîşe

→. **hemîşe:**

Mesnevi 25/ 4

*Daima, her vakit, her
zaman.*

Didi kim 'ışk oldı baña pîşe /
Anuñ çün püşt-i ham oldum
hemîşe

→. **hemîşe:**

Mesnevi 41/37

*Daima, her vakit, her
zaman.*

Senüñ sözüñde olam ben
hemîşe / İdem i'zâzuñı cânuma
pîşe

→. **hemîşe:**

Mesnevi 48/13

*Daima, her vakit, her
zaman.*

Perî penhân olur bizden
hemîşe / Degül gizlenmek
andan bize pîşe

→. **hemîşe:**

Mesnevi 58/104

*Daima, her vakit, her
zaman.*

Belâ vü derd 'âşik pîşesidür /
Ĝam u ğuşşa hemîşe
endîşesidür

hem-nefes: Arkadaş, dost.

→. **hem-nefes:-dür**

Mesnevi 25/8

Arkadaş, dost.

Velî 'ışka dil ü cânım hevesdür
/ Demüm lâ-büd Mesîh'e hem-
nefesdür

hem-nişin: Beraber oturup
kalkan, yakın arkadaş.

→. **hem-nişin:-dür**

Mesnevi 5/19

*Beraber oturup kalkan,
yakın arkadaş.*

Anuñla baht u devlet hem-
nişindür / Sa'âdet yâver ü
nuşret qarındür

hem-râh it-: Dost olmak,
yoldaş edinmek.

→. **hem-râh it-:-di**

Mesnevi 46/55

*Dost olmak, yoldaş
edinmek.*

An'a hem-râh itdi on gişi dâñâ /
Kavi her işde vü gâyet tuvânâ

hem-râh ol-: Yol arkadaşı,
yoldaş olmak.

→. **hem-râh ol-:**

Mesnevi 41/27

*Yol arkadaşı, yoldaş
olmak.*

Eger olur-ısañ sen baña hem-
râh / 'inâyetle işi bitüre Allah

→. **hem-râh ol-:-di**

Mesnevi 60/88

*Yol arkadaşı, yoldaş
olmak.*

Gelüben şehre vü kırdurdu
der-gâh / Anuñla baht girü oldı
hem-râh

hem-râz bul-: Dost, sırdaş
bulmak.

→. **hem-râz bul-:-di**

Mesnevi 48/68

Dost, sırdaş bulmak.

Perî-y-ile melik hoş oldı dem-
sâz / Didi râzın melik çün buldı
hem-râz

hem-râz it-: Sırdaş, dost
edinmek.

→. **hem-râz it-:-di**

Mesnevi 46/292

Sırdaş, dost edinmek.

Melik an'a beşî i'zâz itdi / Anı
gendüsine hem-râz itdi

hem-râz kıl-:

→. **hem-râz kıl-:-alum**

Mesnevi 48/8

*Dost edinmek, arkadaş
olmak.*

Şorısar eydelüm ne var-ısa râz
/ Kılalum gendümize anı hem-
râz

hem-reh ol-: bkz. *hem-râh*

→. **hem-reh ol-:-di**

Mesnevi 48/117

Yol arkadaşı olmak.

Başa çün hem-reh oldı anuñ
hayālî / Gey āsān gösterür ber
şa'b hāli

hem-ser ol-: Dost, arkadaş
olmak.

→. **hem-ser ol-:-iban**
Mesnevi 14/30
Dost, arkadaş olmak.

Akardı her yaña bir cüy-ı
kevşer / Olıban serv tūbî-y-ile
hem-ser

hem-suhan ol-: Aynı sözleri
söylemek, aynı şekilde
davranış göstermek.

→. **hem-suhan ol-:-dı**
Mesnevi 56/31
*Aynı sözleri söylemek, aynı
şekilde davranış göstermek.*

Anuñla hem-saḥun oldı vü
hem-dem / Çün anı gördi olur
rāza maḥrem

hem-tā: Benzer, denk.

→. **hem-tā:**
Mesnevi 39/ 71
Benzer, denk.

Gerek birbirine hem-tā iki zevc
/ Hāziz olmaya biri vü biri evc

→. **hem-tā:-sı**
Mesnevi 39/61
Benzer, denk.

Anuñ hem-tāsi yoq ḥūr u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

→. **hem-tā:**
Mesnevi 2/30
Eş, benzer.

Felekde var melek yirde daḥi
hem /Ki aña hemtā durur bî-
şübhe ādem

hem-vār: Daima, her zaman.

→. **hem-vār:**
Mesnevi 46/118
Daima, her zaman.

Nite kim lāleye ḥār anıla ḥār /
Aña dıjbā görünür-idi hem-vār

henüz: Daha, henüz, şimdi.

→. **henüz:**
Mesnevi 26/4
Daha, henüz, şimdi.

Gözüm yaşıyla tölmişdur cihān
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem

her: Bütün, her bir.

→. **her:**
Gazel 2/10
Bütün, her bir.

Ḳurb-ı ev-ednā vü sübhān
ellezî esrâ'yı sen / Bulup anda
rüşen itdün her ne var rāz-ı
nihan

→. **her:**
Gazel 6/12
Bütün, her bir.

Bā-ḥırş tıydı her ne ki var bu
cihānda kim / Her yirde ḥōn-ı
ni'metünñ gösteridedür

→. **her:**
Gazel 6/13
Bütün, her bir.

Her āferide toprağ u şudandur
u velî / Sinün vüçüdüñ āb-ı
ḥızr-āferidedür

→. **her:**
Gazel 6/ 17
Bütün, her bir.

Her nesne bir iş için olurdı
güzide lîk / Zātun senün
sa'adet için āferidedür

→. **her:**
Gazel 7/7
Bütün, her bir.

Hem memleket kılıcuñ-ıla bula
i'tizād / Hem şer' i'tikāduñ-ıla
iftiḥar ide

→. **her:**
Gazel 13/ 7
Bütün, her bir.

Olur her gişi bir maḥlūba ḥālib /
Başa anuñ 'ışkıdur maḥşūd u
maḥlūb

→. **her:**
Gazel 15/6
Bütün, her bir.

Ḳadduñ hayālî dutdı gözümde
vaḥan belî / Her ḳanda serv
olsa yiri cüy-bār olur

→. **her:**
Gazel 15/10
Bütün, her bir.

Bir yılda bir olur şeref-i āfitāb
lîk / Her gün senün yüzün
şeref-i rüzigār olur

→. **her:**
Gazel 15/14
Bütün, her bir.

Çün dürc-i la'luñi getüre zikre
Aḥmedî / Her söz ki nazm ide
güher-i āb-dār olur

→. **her:**
Gazel 16/6
Bütün, her bir.

Ger dönmez-ise çerḥ
murāduñ-ıla çāre ne / Her
iḳtizā ki ol ide aña rızā gerek

→. **her:**
Kit'a 1/3
Bütün, her bir.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayân
lâ-ilâhe illâllah

→. her:

Kıt'a 1/ 5

Bütün, her bir.

Ne söz ki söylene her bir
lügatda ma'nîsi / Bilâ-şek oldu
hemân lâ-ilâhe illâllah

→. her:

Mesnevi 2/101

Bütün, her bir.

Şerâdan her ne kim var tâ
şüreyyâ / Anuñ birliginedür
cümle güya

→. her:

Mesnevi 3/ 11

Bütün, her bir.

Gül-ile ergävâna her gice mâh
/ Anuñ emriyle virür
şığatu'llah

→. her:

Mesnevi 3/62

Bütün, her bir.

Bilür bunı ne kim dänende
vardur / Ki her gerdâne bir
gerdende vardur

→. her:

Mesnevi 8/3

Bütün, her bir.

Olur râyına her mücmel
mufaşşal / Anuñ çün oldu ol
halka mufažžal

→. her:

Mesnevi 9/13

Bütün, her bir.

Anuñ cüd u hayâsiyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

→. her:

Mesnevi 10/ 30

Bütün, her bir.

'İbâdet 'ışk u bâkî zerç-sâzi /
Her iş bâzîdür illâ 'ışk-bâzi

→. her:

Mesnevi 12/18

Bütün, her bir.

Țoludur lâle vü reyhân-ıla gül /
Gelür her küşesinde sâz-ı
bülbül

→. her:

Mesnevi 14/29

Bütün, her bir.

Akardı her yaña bir cüy-ı
kevşer / Olıban serv Țübî-y-ile
hem-ser

→. her:

Mesnevi 14/55

Bütün, her bir.

İder her şâhda yüz mürğ
pervâz / Düzerler perde-i
'ankâda âgâz

→. her:

Mesnevi 14/137

Bütün, her bir.

Didiler şabr-ıla her guşşa gider
/ Didi kim 'aşık olan şabr mı
ider

→. her:

Mesnevi 19/ 13

Bütün, her bir.

Anuñ içün şafağ her gice
kandır / Ki böyle dökilibenün
revândur

→. her:

Mesnevi 19/22

Bütün, her bir.

İçümde olduğı çün bu âteş ü
süz / İderem her gice elhân-ı
dil-süz

→. her:

Mesnevi 19/ 34

Bütün, her bir.

Felek niçe ki döner zîr ü bâlâ /
Hezârân nağş ider her demde
pîdâ

→. her:

Mesnevi 28/8

Bütün, her bir.

Benüm pür-berg ü bârum var
şanurlar / Başuma her nefes
biğ taş ururlar

→. her:

Mesnevi 35/67

Bütün, her bir.

Yüzi 'aksiyle her gül-ruğ
niğârur / Adın aņmazlar-ıdı
lâlezârur

→. her:

Mesnevi 38/2

Bütün, her bir.

Seher-geh kim eser bād-ı
bahârî / Țılur enfâsı müşğîn
her diyârı

→. her:

Mesnevi 38/22

Bütün, her bir.

Ĝañîmet gör bu 'ömri eyleme
bād / Sabûhla it göñlüñi her
şubh-dem şād

→. her:

Mesnevi 39/45

Bütün, her bir.

Velî var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

→. her:

Mesnevi 39/ 46

Bütün, her bir.

Velî var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

→. her:

Mesnevi 39/77
Bütün, her bir.

Sefer idüp yürürken her diyârı
/ Hóten'den Rüm'a irüdüüm
güzârı

→. her:

Mesnevi 40/11
Bütün, her bir.

Yapışmışdur güle her yañadan
hâr / Anuñ içün ider ol nâle vü
zâr

→. her:

Mesnevi 41/24
Bütün, her bir.

Kelâmında veşâvirhüm didi ol
hâk / Her işde meşveret farz
oldı el-hâk

→. her:

Mesnevi 41/ 61
Bütün, her bir.

Zer olur şım ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kâni

→. her:

Mesnevi 43/95
Bütün, her bir.

Seferdendür ki olur puhte her
hâm / Seferdendür ki ele girür
kamu kâm

→. her:

Mesnevi 43/99
Bütün, her bir.

Güneş çün kim seferde oldı
her gâh / Cemi'-i encüm itdiler
anı şâh

→. her:

Mesnevi 45/20
Bütün, her bir.

Gönül bâgını ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her râz anı
rüşen

→. her:

Mesnevi 46/56
Bütün, her bir.

Anı hem-râh itdi on gişi dâna /
Kavi her işde vü gâyet tuvânâ

→. her:

Mesnevi 46/ 151
Bütün, her bir.

Her işde olsa gerekdür fikr
evvel / Ki müşkil olur tedbjr-i
lâ-hall

→. her:

Mesnevi 47/ 46
Bütün, her bir.

Selâmet buldı andan Mjir
Sülmân / Ki ol-ıdı penâh-ı her
müsülmân

→. her:

Mesnevi 51/50
Bütün, her bir.

Melik qarşular anda ejdehâyı /
Kıyurmaz 'âşık olan her belayı

→. her:

Mesnevi 55/14
Bütün, her bir.

Sabâhın hoş olur sâz-ı şabûhı /
İder her sebze ter gülzâr-ı rûhı

→. her:

Mesnevi 58/ 121
Bütün, her bir.

Dir idi her nefes kim âh u
derdâ / Ki derdüme devâ
olmadı pıdâ

→. her:

Mesnevi 60/34
Bütün, her bir.

Gönül elinde olmuşam giriftâr /
Benem her guşşaya kim var
sezâ-vâr

→. her:

Mesnevi 60/ 122
Bütün, her bir.

Melik Fağfûr anda şâhib-i tâc /
Gelür her şehrden bir gün anı
bâc

her dem: Her zaman.

→. her dem:

Mesnevi 9/13
Her zaman.

Anuñ cüd u hayâsıyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

→. her dem:

Mesnevi 20/ 18
Her zaman.

İşidür nâleni sinüñ dem-â-dem
/ Görürsin sen anuñ yüzini her
dem

→. her dem:

Mesnevi 30/5
Her zaman.

Senürj gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

→. her dem:

Mesnevi 39/64
Her zaman.

Yüzi bir kıbledür kim halk-ı
'âlem / Sücüd iderler anı qarşu
her dem

→. her dem:

Mesnevi 19/38
Her zaman.

Pes Anuñ çün ne gerek bu
kamu ğam / Otur şād u mey
eyle nüş her dem

her gişi: Her kişi, herkes.

→. **her gişi:**
Mesnevi 48/51
Her kişi, herkes.

Anı her gişi kim görürdi rüşen /
Dir-idi bağ-ı cennetdür bu gül-
şen

her kim: Her kim, kimse.

→. **her kim:**
Gazel 15/ 4
Her kim, kimse.

Zülfün hevâsı aldı karar-ıla
şabrumı / Her kim karar söze
uya bî-karâr olur

her ne: Her ne, ne olursa
olsun.

→. **her ne:**
Gazel 2/10
Her ne, ne olursa olsun.

Qurb-ı ev-ednâ vü sübhân
ellezî esrâ'ı sen / Bulup anda
rüşen itdün her ne var râz-ı
nihan

→. **her ne:**
Mesnevi 2/101
Her ne, ne olursa olsun.

Şerâdan her ne kim var tâ
şüreyyâ / Anuñ birliğinedür
cümle güya

→. **her ne:-y, -se**
Mesnevi 51/33
Hangi, hangi şey.

Sürer fermânını her neyse
taqdîr / Anuñ def'in nice
idebile tedbjir

her yan: Her taraf, her yön.

→. **her yan:-a**
Mesnevi 40/27
Her taraf, her yön.

Kazandun yıl gibi her yana yile
/ Bu mâlı komağıl kim vara yile

→. **her yan:-a**
Mesnevi 60/167
Her yan, her taraf.

Çemendür her yana vü lâle vü
gül / Semendür yâsemîñ nesrîñ
ü sünbül

→. **her yan:-a**
Mesnevi 46/108
Her taraf, her yön.

Gelüben yâdına ol zülf-i
reyhân / Dönerdi yıl-ile her
yana hayrân

→. **her yan:-dan**
Mesnevi 47/8
Her taraf, her yön.

Bezemiş dürlü çiçek mürğzârı /
Kılır her yanadan yüz mürğ
zârî

her yir: Her yer, her taraf.

→. **her yir:-iğ**
Mesnevi 39/32
Her yer, her taraf.

Okıdı bir gece katına anı / Ki
şora her yiriğ nedür nişânı

→. **her yir:-de**
Mesnevi 35/130
Her yer. İl tüm dünya.

Aña olmışdı rüşen 'ilm-i edvâr
/ Bilürdi nicedür her yirde
güftâr

hergiz: Asla, hiçbir vakit.

→. **hergiz:**
Gazel 1/5
Asla, hiçbir vakit.

Biz küşîş-ile hâzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidâyetünjî bize râh-ber

→. **hergiz:**
Gazel 2/14
Asla, hiçbir vakit.

Hâk ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşül / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişân

→. **hergiz:**
Mesnevi 3/66
Asla, hiçbir vakit.

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz
/ Ki bâkîdür olımaç maḥv
hergiz

→. **hergiz:**
Mesnevi 3/74
Asla, hiçbir vakit.

Belâgat isleri oldı cümle 'âciz/
Bir aqşar sürece eydilmedi
hergiz

→. **hergiz:**
Mesnevi 8/1
Asla, hiçbir vakit.

Daḥı hergiz bulunmadı aña 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'âlim-i
ğayb

→. **hergiz:**
Mesnevi 14/96
Asla, hiçbir vakit.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mânendi yok 'âlemde
hergiz

→. **hergiz:**
Mesnevi 35/ 35
Asla, hiçbir vakit.

Gönjülden hergiz olmaz 'ışk
zāyil / Meger bir 'ışk dağı ola
hāşıl

→. **hergiz:**
Mesnevi 35/98
Asla, hiçbir vakit.

Gişi kim 'ışkında irmeye
fenāya / İre mi bî-fenā hergiz
bekāya

→. **hergiz:**
Mesnevi 40/ 32
Asla, hiçbir vakit.

Anı kim sen kazandı sen yi
girü / İlerü virbi hergiz kıma
girü

→. **hergiz:**
Mesnevi 41/ 63
Asla, hiçbir vakit.

Bu iş Cemşid'e hergiz gelmedi
hoş / Be-küllü hātırı oldı
müşevves

→. **hergiz:**
Mesnevi 41/108
Asla, hiçbir vakit.

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muhkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

→. **hergiz:**
Mesnevi 46/46
Asla, hiçbir vakit.

Dağı pîrûze yâküt u zümürüd
/ Ki hergiz yoğ-ıdı anı hadd-ıla
'ad

→. **hergiz:**
Mesnevi 51/100
Asla, hiçbir vakit.

Eger at u er olmasaydı 'aciz /
Orada eglenmez-idi şāh hergiz

→. **hergiz:**
Mesnevi 53/54
Asla, hiçbir vakit.

Ḳanā'at 'aczdendür olma 'aciz /
Ki 'aciz iremez maḳşūda hergiz

→. **hergiz:**
Mesnevi 55/ 15
Asla, hiçbir vakit.

Ḳomaz ol nefsdde hergiz
ḥabāšet / Ṭutar zerḳ u riyādan
hem selāmet

→. **hergiz:**
Mesnevi 55/ 30
Asla, hiçbir vakit.

Gişiyi şeyh ider-ise mürğiz /
Geçiden yig ola mı şeyh hergiz

→. **hergiz:**
Mesnevi 56/78
Asla, hiçbir vakit.

Didi kim terk-i hîle oldı hîle /
Bu hāla dağı yok hergiz vesîle

→. **hergiz:**
Mesnevi 58/28
Asla, hiçbir vakit.

Liḳau'l-lah gerekse ḳo seni sen
/ Anı diğil hemîñ hergiz dime
sen

→. **hergiz:**
Mesnevi 58/ 102
Asla, hiçbir vakit.

Gelür nā-çār ne ki oldıysa
taḳdîr / Ki hergiz döndüremez
anı tedbîr

→. **hergiz:**
Mesnevi 60/55
Asla, hiçbir vakit.

Velj yoğ-ıdı hergiz āşināsi /
Bilimez nidesin ḳanda varası

hest it-: Var etmek.

→. **hest it-:-er**
Mesnevi 35/92
Var etmek.

Ben ayruḳsı ḳadeḥden
olmışam mest / Beni ol cām
durur kim ider hest

hevā: Heves, arzu, istek.

→. **hevā:-sı, -n, -ı**
Gazel 6/3
Heves, arzu, istek.

Sinüñ saḳunḳ hevāsını görelî şîr-
i çerḥ / Dimne-mişāl ḳorḳı-y-ıla
dil-remjidedür

→. **hevā:-sı**
Gazel 15/3
Heves, arzu, istek.

Zülfün hevāsı aldı ḳarār-ıla
şabrumı / Her kim ḳarār söze
uya bî-ḳarār olur

→. **hevā:**
Gazel 16/4
Heves, arzu, istek.

Dolāb-ı çerḥün inibenünḳ
döndüğün gören / Nāçār anı
terk-i murād u hevā gerek

→. **hevā:**
Gazel 16/2
Heves, arzu, istek.

Diyen ki çerḥden baña dāyım
vefā gerek / Andan hevā ıla
hevesüm hem vire gerek

→. **hevā:**
Mesnevi 31/38
Heves, arzu, istek.

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sāz / Hevā ile bu şî'ri ḳıldı āğāz

→. **hevā:-dur**

Mesnevi 43/75
Heves, arzu, istek.

Dimāğum ʔolu sevdādan
hevādur / Sefer sevdayı
sürmeğe devādur

→. **hevā:**

Mesnevi 46/81
Heves, arzu, istek.

Mizācuña hevā olsun muṡābık
/ Nireye kim varasın Şu
muvāfık

→. **hevā:-dan**

Mesnevi 53/ 93
Heves, arzu, istek.

Hevādan Şaldı ol seng-i āsiyābı
/ Ki un bigi ögide padişahı

→. **hevā:-da**

Mesnevi 56/13
Heves, arzu, istek.

Tezerv ü kaz uçar gördi hevāda
/ Gül-ile bülbüli berg ü nüvāda

hevdec: Devenin sırtına konan,
kadınlara mahsus, üstü kubbeli
bir çeşit sepet, mahfe.

→. **hevdec:**

Mesnevi 46/43

*Devenin sırtına konan,
kadınlara mahsus, üstü kubbeli
bir çeşit sepet, mahfe.*

Bir esterde iki hevdec ber-ā-
ber / Nite kim çerhde dürc-i
dū-peyker

heves: Arzu, istek.

→. **heves:-üm**

Gazel 16/2
Arzu, istek.

Diyen ki çerhden baña dāyım
vefā gerek / Andan hevā ıla
hevesüm hem vire gerek

→. **heves:-dür**

Mesnevi 25/7
Arzu, istek.

Veljı 'ışka dil ü cānum hevesdür
/ Demüm lā-büd Mesih'e hem-
nefesdür

→. **heves:-dür**

Mesnevi 31/ 32
Arzu, istek.

Bu dünyā kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa dağı
olmaz hevesdür

→. **heves:-dür**

Mesnevi 51/26
Arzu, istek.

Duĥān kim çıkar ağızından
nefesdür / Dem urup fıjı
yudmağa hevesdür

heves it-: Beklenkiye girmek,
bel bağlamak, arzulamak.

→. **heves it-:-e**

Mesnevi 10/ 54

*Beklenkiye girmek, bel
bağlamak, arzulamak.*

Eger 'ışk olmasaydı kehrübāda
/ Heves ide midi kāha ziyāde

→. **heves it-:-mek**

Gazel 16/ 7

Heveslenmek, arzu etmek.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
kanā'at-ıla aña devā gerek

→. **heves it-:-e**

Gazel 17/10

Heveslenmek, arzu etmek.

'ıŐkuñ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

heybet: Büyüklük, azamet.

→. **heybet:-i, -n, -den**

Mesnevi 5/18
Büyüklük, azamet.

Kılıcına anuñ arslan zebündür /
E'ādı heybetinden ser-
nügündür

heyülj: Ürkütücü hayal,
ürkütücü hayali Şey.

→. **heyülj:**

Mesnevi 2/91

*Ürkütücü hayal, ürkütücü
hayali Şey.*

Heyülj külhānından olup āzād /
Ola ol gül-Şen-i cennetde ābād

→. **heyülj:**

Mesnevi 10/61

*Ürkütücü hayal, ürkütücü
hayali Şey.*

Heyülj bir -idi anlarda vü Şuret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

→. **heyülj:**

Mesnevi 10/64

*Ürkütücü hayal, ürkütücü
hayali Şey.*

Girü bir birine olmışdı 'āŐık /
Heyülj olduğı-y-içün muvāfık

→. **heyülj:**

Mesnevi 10/ 70

*Ürkütücü hayal, ürkütücü
hayali Şey.*

Bular birbirine olduğı iĥtimālet
/ Heyülj birliğine ider delālet

→. **heyülj:**

Mesnevi 54/24

*Ürkütücü hayal, ürkütücü
hayali Şey.*

Düşiben nāra itdi gendüyi nür
/ Heyülj külhānından düşdi pes

dür

hezâr: Bülbül.

→. **hezâr:**
Mesnevi 40/13
Bülbül.

Hezâr âvâz ider düziben sâz /
Ki gül vaktında ola lâleyle dem-
sâz

hezârân: Bin, binlerce, pek
çok.

→. **hezârân:**
Mesnevi 19/34
Bin, binlerce, pek çok.

Felek niçe ki döner zîr ü bälâ /
Hezârân naqş ider her demde
pjdâ

→. **hezârân:**
Mesnevi 58/97
Bin, binlerce, pek çok.

Hezârân dürlü hîjleyle kazâdan
/ Kimesne kırtaramaz cân
belâdan

→. **hezârân:**
Mesnevi 53/ 31
Binler, binlerce, pek çok.

Hezârân dîv fermânında anuñ
/ Ser-â-ser ‘abd u peymânında
anuñ

hezl: Şaka, alay.

→. **hezl:**
Mesnevi 51/78
Şaka, alay.

Sitemdür pâdişâha nâme-i ‘azl
/ Yağar tâc-ıla tahtı vü tolar
hezl

hezl it-: Şaka yapmak, dalga
geçmek.

→. **hezl it-:**-e, -sin
Mesnevi 51/79
*Şaka yapmak, dalga
geçmek.*

Dem-i tedbjri çün kim hezl
idesin / Gümânsuz sini hem
sen ‘azl idesin

hıtâ: Kuzey Çin.

→. **hıtâ:**-’da
Gazel 5/7
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

‘adluñ koñusını işidiben
Hıtâ’da müşg / Nâfeyle şâfeşin
yile virdi zehî şavâb

→. **hıtâ:**-y, -a
Mesnevi 6/34
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Nigîninden eger bir naqş ala
müm / Hıtâ’ya ire fermânı
nedür Rüm

→. **hıtâ:**-dan
Mesnevi 9/20
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Şavâb ol kim koyuban başına
tâc / Hıtâ’dan bî-hta isdeye ol
bâc

→. **hıtâ:**-da
Mesnevi 35/39
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Ne kim hüsn ehli var-ıdı
Hıtâ’da / Kamusin cem’ idelüm
bir arada

→. **hıtâ:**
Mesnevi 43/54
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Virem saña nigîn ü taht u efser
/ İdem saña Hıtâ mülkin

muqarrer

→. **hıtâ:**-da
Mesnevi 43/ 14
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Çün ola Rüm mülkinde dil-
ârâm / Hıtâ’da nicesi ide dil
ârâm

→. **hıtâ:**-da
Mesnevi 43/16
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Çün ola Rüm’da ol dâne-i dür /
Hıtâ’da müşg-içün durmak
htaâdur

→. **hıtâ:**-dan
Mesnevi 43/ 63
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Didi gîtmek Hıtâ’dan bes
htaâdur / Ne diyem Rüm
derdüme devâdur

→. **hıtâ:**-dan
Mesnevi 43/103
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Hıtâ’dan çıkamaz olursa nâfe /
Ne müşg ola adı anuñ ne şâfe

→. **hıtâ:**
Mesnevi 46/239
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Hıtâ şahidleri kim hür u rıdvân
/ Göricek anları olurdu hayrân

→. **hıtâ:**
Mesnevi 60/125
*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Hıtâ iklimi bî-ħadd ü kerândur
/ Ne kim eydürler-ise bîs-ez-
andur

→. **hıṭā**:-*nun*

Mesnevi 60/127

*Kuzey Çin II misk kokusu
ve güzelleriyle meşhur yer.*

Hıṭā'nun bir metā'i hūblardur /
Kamununun dudağı la'l u dişi dūr

hıç / hıç: Asla, hiçbir zaman,
hiçbir şekilde.

→. **hıç:**

Gazel 2/8

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Tā kim ol pāyını başup geçicek
(kim) göresin / Oraya kim anda
yokdur hıç kevn-ile mekân

→. **hıç:**

Gazel 2/18

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Saṅa menzil-gāh durur evc-i
'arş u ferş-i ḥāk / Şöyle kim bu
iş yakındur hıç aṅa yokdur
gümân

→. **hıç:**

Gazel 7/13

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Sen baḥtiyār rāyına hıç
irmesün ḥaṭā / Niçe ki 'aql rāyı
şavāb iḥtiyār ide

→. **hıç:**

Gazel 12/10

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Gönülde muḥkem olsa āyet-i
'ışk / Olur mı hıç nesne aṅa
nāsıḥ

→. **hıç:**

Gazel 13/6

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Bu derd ü ḥasret ile el-
ḥamdü'lî'l-lāh / Ki benden şabr
hıç olmadı meslūb

→. **hıç:**

Mesnevi 1/ 86

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Seni dir Ahmedî vü senden
artuḳ / Kimesneye ihtiyācı hıç
anun yok

→. **hıç:**

Mesnevi 2/ 33

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Anun vaşında yokdur hıç
nokşān / Baḳandadır var ise
aṅa ne dermān

→. **hıç:**

Mesnevi 10/38

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Men ü mālİK olıpdur saṅa
perde / Daḥı yok hıç nesne ara
yirde

→. **hıç:**

Mesnevi 27/8

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Anun çün olmuşam ḳamudan
āzād / Kimesne hıç idemez
baṅa bî-dād

→. **hıç:**

Mesnevi 30/ 14

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Gönül bir pādīşāhdur ki aṅa
fermān / İdemedi idemez hıç
sultān

→. **hıç:**

Mesnevi 31/ 1

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Melik dutmadı hıç ol sözlere
gūş / İştügin daḥı itdi
ferāmūş

→. **hıç:**

Mesnevi 39/70

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Anun-çün kim bulunmaz aṅa
mānend / Kimesne-y-ile itmez
hıç peyvend

→. **hıç:**

Mesnevi 43/45

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Egerçi ayruḳsı olmaz hıç taḳdîr
/ Velî vācib durur gişiyeye tedbîr

→. **hıç:**

Mesnevi 43/102

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hıç dūr deryāda
kıymet

→. **hıç:**

Mesnevi 46/31

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Gerekmezdür bu işde hıç te'hîr
/ Ki olur te'hîr anun cānına
taḳşîr

→. **hıç:**

Mesnevi 46/302

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
şekilde.*

Cihāna can durur hem nūr-ı
dîde / Bunun gibi olmaya hıç
āferîde

→. **hıç:**

Mesnevi 50/ 32

Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

Yolu şîr ü peleng ü mâr-ı hûn-
hâr / Yok anda âdamıdan hiç
deyyâr

→. **hiç:**
Mesnevi 50/46
Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

Gelüp def' itdiler ol od u şuyı /
Ki sihrün yok durur hiç reng ü
büyü

→. **hiç:**
Mesnevi 53/23
Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

Bu yoldan geçmedi hiç âdamı-
zâd / Ki anur şerrinden olmuş
ola âzâd

→. **hiç:**
Mesnevi 60/118
Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

İli ber şehrün üç bir köy durur
râst / Ziyâdet ola vü hiç
olmaya kâst

hicâb: Perde, örtü.

→. **hicâb:-in**
Mesnevi 1/5
Perde, örtü.

Gidergil aradan benlik hiçâbın
/ Bize tevhiğüh elye fetĥ-i
bâbın

hidâyet: Kurtuluş, doğru yol.

→. **hidâyet:-üñ, -i**
Gazel 1/6
Kurtuluş, doğru yol.

Biz kûşîş-ile hâzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidâyetünjı bize râh-ber

→. **hidâyet:**
Mesnevi 1/25
Kurtuluş, doğru yol.

Hidâyet vir bize fazlunla ĥayra
/ Gözümüzi daĥı baĥdurma
ĥayra

→. **hidâyet:**
Mesnevi 54/5
Kurtuluş, doğru yol.

Nedür ol ĥüri-zâdadur ĥidâyet
/ Ki gösderür saña nedür
ĥarâbet

hidâyet eyle-: Doğru yolu
göstermek.

→. **hidâyet eyle:-di**
Mesnevi 2/72
Doğru yolu göstermek.

Olara 'aĥl virdi vü dirayet /
Daĥı hem rüzjı eyledi hidâyet

→. **hidâyet eyle-:**
Mesnevi 1/2
Doğru yolu göstermek.

İlâĥi senden isderüz 'inâyet /
Bize rüzjı eyle tevfiĥ ü hidâyet

hidâyet ol-: Doğru yola
ulaşmak.

→. **hidâyet ol:-ur, -ı, -sa**
Mesnevi 46/26
Doğru yola ulaşmak.

Daĥı muĥkem-ter olur bu
ĥarâbet / Niçe kim çok olur-ısa
hidâyet

→. **hidâyet ol:-ur, -ı, -sa**
Mesnevi 46/26
Doğru yola ulaşmak.

Daĥı muĥkem-ter olur bu
ĥarâbet / Niçe kim çok olur-ısa
hidâyet

hidâyet vir-: Kurtuluş, doğru
yola iletmek.

→. **hidâyet vir-:**
Mesnevi 1/25
*Kurtuluş, doğru yola
iletmek.*

Hidâyet vir bize fazlunla ĥayra
/ Gözümüzi daĥı baĥdurma
ĥayra

hidmet: Hizmet.

→. **hidmet:-ü, -ñ, -de**
Gazel 6/1
Hizmet.

İ şeb ki ĥidmetünjde felek ĥad-
ĥamidedür / Ayaĥunıñ tozı
melike nür-ı dıdedür

→. **hidmete:-e**
Gazel 14/10
Hizmet.

Dilerem şükrâne virem ayaĥın
tozına cân / Şükrdür lâyıĥ
olursa ol ĥidmete cânum
benüm

→. **hidmet:-ü, -ñ, -e**
Mesnevi 39/ 108
Hizmet.

Didüm geldi kumaşum
ĥâzretünje / Fidjı durur ser-â-
ser ĥidmetünje

→. **hidmet:**
Mesnevi 46/278
Hizmet.

Nirenünj pâdişâhısın bilelüm /
Ne ĥidmet kim gele elden
kılalum

hikâyet: Hikaye, anlatı.

→. **hikāyet:**

Mesnevi 7/21
Hikaye, anlatı.

Felekde söylenürken bu
hikāyet / Melek bu kırıt'arı itdi
rivāyet

→. **hikāyet:-ler**

Mesnevi 14/ 17
Hikaye, anlatı.

Hikāyetler dinilür-idi rengin /
Mezāhik söylenürdi hūb u şırin

→. **hikāyet:**

Mesnevi 16/5
Hikaye, anlatı.

Geliben her biri anda bir
hikāyet / İde bir dürlü pend
aņa rivāyet

→. **hikāyet:**

Mesnevi 46/21
Hikaye, anlatı.

Oraya irmemiş durur hikāyet /
Ki eşer eyleyü bile aņa naşihāt

→. **hikāyet:**

Mesnevi 51/31
Hikaye, anlatı.

Melik didi revā mı bu hikāyet /
Ya hōd bu sözi eylemek rivāyet

→. **hikāyet:**

Mesnevi 60/101
Hikaye, anlatı.

Hikāyet şordı aņa şāh kayşer /
Yoluş u Çin'ün aḥvālin ser-ā-
ser

→. **hikāyet:**

Mesnevi 60/161
Hikaye, anlatı.

Gel i bülbül girü bir kaç hikāyet
/ Bize gülzārdan itgil rivāyet

hikāyet eyle-: Hikaye etmek,
anlatmak.

→. **hikāyet eyle-:-di**

Mesnevi 60/103
Hikaye etmek, anlatmak.

Cemī'in eyledi aņa hikāyet /
Daḥı hem ser-güzeştini rivāyet

hikāyet it-: Anlatmak, ifade
etmek.

→. **hikāyet it-:-eyim**

Mesnevi 42/25
Anlatmak, ifade etmek.

İdeyim saņa ben bir bir hikāyet
/ Anı kim baņa itdiler rivāyet

→. **hikāyet it-:**

Mesnevi 58/5
Anlatmak, ifade etmek.

Hikāyet it bize aḥvālinı 'ışkuş /
Rivāyet eyle aḥvālinı 'ışkuş

→. **hikāyet it-:**

Mesnevi 59/5
Anlatmak, ifade etmek.

Hikāyet it bize bir dāsitanı / Ki
ide ol ḥacil bin gül-sitanı

hikāyet ol-: Anlatılmak.

→. **hikāyet ol-:-a**

Mesnevi 55/4
Anlatılmak.

Bize bir dāsitan eyle rivāyet /
Ki ola anda bir nāzük hikāyet

hikmet: Bilgelik, hakikat.

→. **hikmet:**

Mesnevi 2/24
Bilgelik, hakikat.

Yürek ḥayvāni rūḥa oldı menzil
/ Bu ne kudret bu ne hikmet
durur bil

hilāfet: Halifelik.

→. **hilāfet:**

Mesnevi 7/5
Halifelik.

Aņa lāyık ki virildi hilāfet / Ki
inşāf ehlidür ü 'aql u rāfet

hilāl: Yeni ay.

→. **hilāl:**

Mesnevi 39/59
*Yeni ay. II Sevgilinin
kaşları.*

Hilāl-ıla kaşı ider muḥāzāt /
İder ol bir ruḥ-ıla biş şehi māt

→. **hilāl:**

Mesnevi 1/ 94
Yeni ay.

Ne lāyık atı na'lına zer ü la'l /
Hilāl olsa gerek durur aņa na'l

→. **hilāl:**

Mesnevi 7/17
Yeni ay.

Hilāl işidüp andan bu ḥitābı /
İşid kim nice virdi aņa cevabı

→. **hilāl:-i**

Mesnevi 7/ 11
Yeni ay.

Bakıban 'aql çün gördi hilāli /
Ki çetriden yücerekdür bu
ḥāli

→. **hilāl:-e**

Mesnevi 23/14
Yeni ay.

Nazar eyle bu kılduğum ḥayāle
/ Nizār u zār beşzerem hilāle

→. **hilāl:-i**

Mesnevi 46/113
Yeni ay.

Hilālı görse dirdi uş ol ebrü /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rū

hilāl olsa: Hilal şeklinde olmak.

→. **hilâl olsa:-sa**
Mesnevi 1/94
Hilal şeklinde olmak.

Ne lâyıķ atı na'lına zer ü la'l /
Hilâl olsa gerek durur anı na'l

hil'at: Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.

→. **hil'ati:-i**
Mesnevi 4/5

Şerî'at hil'ati levlâk anuñdur /
Rahîķ-i câm-ı a'taynâk anuñdur

hile: Hile, aldatma, tuzak.

→. **hîle:**
Mesnevi 46/18
Hile, aldatma, tuzak.

Melik Mihrâb'ı okıyup didi anı /
Ne hîle kim bu yavuz iş onı

→. **hîle:-y, -le**
Mesnevi 58/97
Hile, aldatma, tuzak.

Hezârân dürlü hîleyle kâzâdan /
Kimesne kırtaramaz cân belâdan

hîle kıl:- Hile yapmak, aldatmak.

→. **hîle kıl:-a, -vuz**
Mesnevi 56/75
Hile yapmak, aldatmak.

Didi Cemşid'e ne hîle kılavuz /
Ki bu girdâbdan sağ kırtılavuz

hiş: Akraba, tanıdık.

→. **hiş:**
Mesnevi 41/ 112
Akraba, tanıdık.

Düriş kim itmeyesin nakz-ı sevgend /
Ne mâl ü cân kıor ne hiş ü peyvend

hitâb: Seslenme.

→. **hiţâb:-ı**
Mesnevi 54/33
Seslenme.

İşidüp huţbe gibi bu hiţâbı /
Okı ...

→. **hiţâb:-ı**
Mesnevi 13/33
Bir hitap, bir ses.

Kılıç sunıyle olduķda hiţâbı /
'Inânı yil olurdu ũağ rikâbı

hiţâb it:- Söz söylemek, söz yöneltmek.

→. **hiţâb it:-**
Gazel 5/14
Söz söylemek, söz yöneltmek.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba süz /
Bir gez eger ol ikiye kıahruñ ide hiţâb

hiţâbı işit:- Seslenişi duymak, sesi algılamak.

→. **hiţâbı işit:-di**
Mesnevi 18/ 1
Seslenişi duymak, sesi algılamak.

Melik işitdi gülden bu hiţâbı /
Anı bu resm ile virdi cevâbı

hiżân: Hazan, sonbahar, güz.

→. **hiżân:**
Mesnevi 14/22
Hazan, sonbahar, güz.

Kadeh altuna yâķüt oldu rızân /
Hubâb-ı şim-gün üftân u hiżân

hizebr-i ma'dilet: Adaletin aslanı.

→. **hizebr-i ma'dilet:**
Mesnevi 6/6
Adaletin aslanı. II Adaleti korumakla yükümlü.

Sipihri-i memleket sulţân Muħammed /
Hizebr-i ma'dilet sulţân Muħammed

hod: "da/de" bağlacı.

→. **hod:**
Mesnevi 14/100
"da/de" bağlacı.

Didi kim var-ısa bu ol olısar /
Başuma tâ hod andan ne geliser

→. **hod:**
Mesnevi 27/ 14
"da/de" bağlacı.

Harâmî gerçi kim dünyâda çokdur /
Tehî-dest olana hod kıorķu yokdur

→. **hod:**
Mesnevi 50/48
"da/de" bağlacı.

Ne durur câdülaruñ işi taħyîl /
Ĥakâyık kıalbi hod olmaz bilâ-'aķl

→. **hod:**
Mesnevi 51/46
"da/de" bağlacı.

Eger ben döner olursam zî düşmen /
Belâ hod dilemez dönmeği benden

→. **hod:**
Mesnevi 56/51
"da/de" bağlacı.

Daħı tâ hod niçe gez ola vâķi' /
Degül kimseye vâķi' bu vakâyi'

hohiş it:- Arzu etmek, istemek.

→. **hohiş it:-e**

Mesnevi 41/55

Arzu etmek, istemek.

Kızın oğluma diyü ide hohiş /
Ola yol zahmetinden rāst bu iş

hon: Yemek sofrası, yemek.

→. **hon:**

Mesnevi 60/150

Yemek sofrası, yemek.

Melik der-gāhına geldi oturdu /
Bişirdüp öjine bir hon getürdi

→. **hon:-ı**

Mesnevi 60/153

Yemek sofrası, yemek.

Okeyup halkı ol honı yidürdi /
Kamu yoıhsul u baya hem
yidürdi

hön-ı ni'met: Bahşedilen
yemeklerin sofrası.

→. **hön-ı ni'met:-ü, -rjüj**

Gazel 6/12

*Bahşedilen yemeklerin
sofrası.*

Bā-hırş toydı her ne ki var bu
cihānda kim / Her yirde hön-ı
ni'metürjün gösterjdedür

hoş(1): Hoş, güzel.

→. **hoş:**

Mesnevi 2/ 60

Hoş, güzel.

Bezedi insānı hüs-n-i şüret ile /
Daıı hoş hulq u zıbā sıret ile

→. **hoş:**

Mesnevi 11/68

Hoş, güzel.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olisar cān meşāmı
anuıla hoş büy

→. **hoş:**

Mesnevi 44/ 48

Hoş, güzel.

Humāyün bu sözi çün eyledi
yād / Melik Cemşid hoş dil oldı
dil-şād

→. **hoş:**

Mesnevi 46/214

Hoş, güzel.

Giç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perjler ile hoş ülfet dutalum

→. **hoş:**

Mesnevi 46/215

Hoş, güzel.

Perinün hoş koıu olur gidāsı /
Daıı nesneyle olmaz iğtidāsı

→. **hoş:**

Mesnevi 10/86

Hoş, güzel.

Cihānda kodum işbu yadigārı /
Me'ānısi hoş u elfāzı arı

→. **hoş:**

Mesnevi 40/25

Hoş, güzel.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. **hoş:**

Mesnevi 22/8

Hoş, güzel.

Ögüt anı gerek ki ola
müşevveş / Veljkin yārdan
ayru degül hoş

→. **hoş:**

Mesnevi 35/85

Hoş, güzel.

Bu meclis hoş nigāristān-ı
Çındür / Kaması māh-ruıı
zühre-cebjındür

→. **hoş:**

Mesnevi 46/154

Hoş, güzel.

Gönüle çünkü 'ışk-ıdı 'inān-keş
/ Şolına varmağı gösterdi anı
hoş

→. **hoş:**

Mesnevi 48/67

Hoş, güzel.

Perj-y-ile melik hoş oldı dem-
sāz / Didı rāzın melik çün buldı
hem-rāz

→. **hoş:**

Mesnevi 48/130

Hoş, güzel.

Nevā-y-ıla hoş it dil-keş
maķāmı / Ganjmet gör bugün
bu hoş maķāmı

→. **hoş:**

Mesnevi 48/ 136

Hoş, güzel.

Nevā-y-ı çeng-ıdı vü nāle-i ney
/ Tolu ol hoş maķām u sağar u
mey

→. **hoş:**

Mesnevi 49/23

Hoş, güzel.

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perj-ruıı daıı var hoş
didi şāha

→. **hoş:**

Mesnevi 49/24

Hoş, güzel.

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perj-ruıı daıı var hoş
didi şāha

→. **hoş:**

Mesnevi 51/83

Hoş, güzel.

Egerçi lutf hoş durur velîkin /
Siyâsetsüz olamaz fitne sâkin

→. **hoş:**

Mesnevi 51/93

Hoş, güzel.

Bulup şahrâda bir hoş
mürğzârı / İderdi anda dürlü
mürğ zârı

→. **hoş:**

Mesnevi 52/4

Hoş, güzel.

Ne olur 'andelîbüñ armağânı /
Güle karşı nûvâ vü hoş eğânî

→. **hoş:**

Mesnevi 60/ 72

Hoş, güzel.

Ki anuñ leşgeri deryâ tamâmet
/ Çıkuş gelürler-idi hoş
selâmet

→. **hoş:**

Mesnevi 60/86

Hoş, güzel.

Beş şükr eylediler girdigâra /
İrişdiler girü hoş rûzigâra

→. **hoş:**

Mesnevi 60/ 148

Hoş, güzel.

Viribidi anuñ ardınca ni'met /
Mey ü ney mu'trib ü hoş sâz-ı
nağmet

hoş(2): Gerçi, ancak, ama.

→. **hoş:**

Mesnevi 19/8

Gerçi, ancak, ama.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene

andan meger dün

hoş bûy ol-: Hoş kokulu olmak.

→. **hoş bûy ol-:** -ısar

Mesnevi 11/68

Hoş kokulu olmak.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
gûy / Olisar cân meşâmı
anuñla hoş bûy

hoş eyle-: Rahatlık vermek,
mutlu etmek.

→. **hoş eyle-:**

Mesnevi 31/37

*Rahatlık vermek, mutlu
etmek.*

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şî'ri kıldı ağâz

hoş geçür-: Hoş bir biçimde
geçirmek.

→. **hoş geçür-:**

Mesnevi 29/18

Hoş bir biçimde geçirmek.

Perişânlık durur 'ışk anı terk it
/ Cihânı hoş geçür bu pendî işit

hoş it-: Güzel kılmak,
güzelleştirmek.

→. **hoş it-:** -er, -em

Mesnevi 23/12

*Güzel kılmak,
güzelleştirmek.*

Geçürürüm bununla rûzigârı
/ İderem şabr-ıla hoş pâyidârı

→. **hoş it-:**

Mesnevi 48/129

*Güzel kılmak,
güzelleştirmek.*

Nevâ-y-ıla hoş it dil-keş
mağâmı / Ganîmet gör bugün
bu hoş mağâmı

hoş ol-: İyi olmak.

→. **hoş ol-:** -ur

Mesnevi 60/79

İyi olmak.

Hoş olur kim gidiben iztîrarı /
İrişüp bula nâ-geh yâr yârı

→. **hoş ol-:** -ur

Mesnevi 33/5

İyi olmak.

Nevâ it kim hoş olur sâz-ı
bûlbûl / Gülünj karşına âvâz-ı
bûlbûl

→. **hoş ol-:** -ur

Mesnevi 55/13

İyi olmak.

Sabâhın hoş olur sâz-ı şabûhî /
İder her sebze ter güzâr-ı rûhî

hoş-beyân it-: Duyguları
derinden etkileyen söz
söylemek.

→. **hoş-beyân it-:**

Mesnevi 1/55

*Duyguları derinden
etkileyen söz söylemek.*

Bu dürc-i gevherümi hoş-
beyân it / Cihânda şâh adına
revân it

hoş-bû ol-: Güzel kokulu
olmak, güzel kokmak.

→. **hoş-bû ol-:** -maz

Mesnevi 39/131

*Güzel kokulu olmak, güzel
kokmak.*

Abîr ü 'anber olmaz böyle hoş-
bû / Meger 'isâ'nun enfâsı ola
bu

hoş-dem it-: Güzel nefesli
olmasını sağlamak.

→. **hoş-dem it-:** -miş, -dür

Mesnevi 26/ 8

*Güzel nefesli olmasını
sağlamak.*

Seni 'ışk odı yakmadı tamâmi /
Anuñ çün hoş-dem itmişdür
meşâmi

hoşlık: Hoşluk, hoş olma
durumu.

→. **hoşlık:-la**
Mesnevi 19/3
Hoşluk, hoş olma durumu.

Vefâsuzdur cihân hoşlıkla
geçgil / 'alâ'r-rağm-ı zemâne
yigil içgil

hoş-nefes ol-: Hoş nefesli
olmak.

→. **hoş-nefes ol-: -dum**
Gazel 2/21
Hoş nefesli olmak.

Tâze-rüy u hoş-nefes oldum
anuñ çün gül gibi / Kim senüñ
medhûñde gönca bigiyem
raṭbu'l-lisân

hoşnûd ol-: Memnun, razı
olmak.

→. **hoşnûd ol-:-a**
Mesnevi 43/109
Memnun, razı olmak.

Eger hoşnûd ola 'anber yirine /
Ola mı hûblara 'anberine

hoten: Doğu Türkistan'da bir
şehir.

→. **hoten':-den**
Mesnevi 39/78
*Doğu Türkistan'da bir
şehir.*

Sefer idüp yürürken her diyârı
/ Hoten'den Rüm'a irürdüm
güzârı

hû: Huy, karakter.

→. **hû:**
Mesnevi 46/197
Huy, karakter.

Didükde hû gider ğayrı
gönüliden / Hemjñ anı digil
cân-ıla dilden

hûb: Güzel, hoş.

→. **hûb:**
Mesnevi 11/25
Güzel, hoş.

Bizüm-çün düzesin bir hûb
defter / Ki ola ma'nij vü lafzı şır
ü şekker

→. **hûb:**
Mesnevi 2/42
Güzel.

Naşjî kim yazupdur ol
hudâvend / Kamusı hûb u
zıjbâdur u dil-bend

→. **hûb:-ları**
Mesnevi 35/57
Güzel.

Şebistân cennetiidi hûbları
hür / Kadeh ellerde nür-ıdı
'alâ'nür

→. **hûb:-lar, -a**
Mesnevi 43/110
Güzel.

Eger hoşnûd ola 'anber yirine /
Ola mı hûblara 'anberine

→. **hûb:-a**
Mesnevi 52/25
Güzel.

Düriş sen daḡı ol bir hûba
meftûn / Ki olasin zülf-i
zencirine meftûn

→. **hûb:-lar, -dur**
Mesnevi 60/127
Güzel.

Hıṭâ'nun bir metâ'i hûblardur /
Kamunun dudacağı la'l u dişi dür

→. **hûb:**
Mesnevi 46/206
Güzel.

Dutup durur perjiler bu diyârı /
Bunun bir hûb kızdur şehriyârı

→. **hûb:**
Mesnevi 50/22
Güzel.

Bu çerh edvârı ider çok dürlü
destân / Dürüş sen daḡı düz
bir hûb destân

→. **hûb:**
Mesnevi 59/7
Güzel.

Rivâyet it bize bir hûb kışsa / Ki
gönüliden gide anuñla ğuşsa

→. **hûb:-lar, -da**
Mesnevi 60/140
Güzel.

Nicesi ola tâciriden be-djâr /
Bilürüz hûblarda neyse miqdâr

hûb u ferruh: İyi ve güzel.

→. **hûb u ferruh:**
Mesnevi 46/41
İyi ve güzel.

Ġulam üç yüz ser-â-ser hûb u
ferruh / Kenjzek üç yüz ü
mecnû'ı gül-ruḡ

hûb u mevzûn: Çok hoş ve
ahenkli.

→. **hûb u mevzûn:**
Mesnevi 11/35
Çok hoş ve ahenkli.

Düzesin anı eyle hûb u mevzûn
/ Ki ola Leylî anuñ 'ışkında
Mecnûn

hûb u rüşen: Çok hoş ve aydın.

→. **hûb u rüşen:**
Mesnevi 50/25
Çok hoş ve aydın.

Yirün yüzi güneşden hüb u
rüşen / Sipih olmış-ıdı ser-
sebze gülşen

hüb u şırın: Çok hoş ve tatlı.

→. **hüb u şırın:**
Mesnevi 14/18
Çok hoş ve tatlı.

Hikâyetler dinilür-idi rengin /
Mezâhik söylenürdi hüb u şırın

hüb u zışt: Güzel ve çirkin.

→. **hüb u zışt:-in**
Mesnevi 16/8
Güzel ve çirkin.

Diye her biri aña ser-güzeştin /
Beyân ide cihânun hüb u zıştin

hubâb-ı şım-gün: Gümüş
renkli damlacık.

→. **hubâb-ı şım-gün:**
Mesnevi 14/22
Gümüş renkli damlacık.

Çadeh altuna yâküt oldı rızân /
Hubâb-ı şım-gün üftân u hîzân

hüb-çihre: Güzel yüz.

→. **hüb-çihre:**
Mesnevi 46/227
Güzel yüz.

Kenizcekler getürdi hüb-çihre /
Ki ururlardı ta'na mâh u mihre

hudâ: Allah.

→. **hudâ:-y, -a**
Mesnevi 1/53
Allah.

Hudâyâ sa'yümi sen eyle
meşkür / Cemî-i 'aybdan kıl
sözümü dür

→. **hudâ:**
Mesnevi 3/60
Allah.

Aña nâzil olup durur bu Furkân
/ Ki rahmetdür Hudâ vü nür-u
tıbyân

hudâvend: Efendi, sahip.

→. **hudâvend:**
Mesnevi 44/1
Efendi, sahip.

Anuñ zâtı-y-içün ki oldur
hudâvend / Cemî-i halka yok u
aña peyvend

→. **hudâvend:**
Mesnevi 46/19
Efendi, sahip.

Didi Mihrâb aña kim i
hudâvend / Şişilmez pend eli-
y-ile bu bend

→. **hudâvend:**
Mesnevi 2/41
Efendi, sahip. II Allah.

Nakşî kim yazupdur ol
hudâvend / Kamusı hüb u
zişbâdur u dil-bend

huffâş: Gece kuşu, yarasa.

→. **huffâş:**
Mesnevi 2/ 37
Gece kuşu, yarasa.

Eger hürşide ta'na ura huffâş /
Gözi ider bu rüsvâlîğı aña fâş

hulk: Huy, tabiat, yaratılış.

→. **hulk:-uñ**
Gazel 5/5
Huy, tabiat, yaratılış.

Hulkun şemâmesin görüben
gül hayâ-y-ıla / Fi'l-hâl hall
olıbanuñ ol olur gülâb

→. **hulk:**
Mesnevi 2/60
Huy, tabiat, yaratılış.

Bezedi insânı hüsn-i şüret ile /
Dağı hoş hulk u zıbbâ şüret ile

→. **hulk:**
Mesnevi 46/300
Ahlak, tabiat.

Eger hüsnin diyem mâh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

humâr: Baş ağrısı, mahmurluk.

→. **humâr:-uñ**
Mesnevi 14/125
Baş ağrısı, mahmurluk.

Didiler meyden ola bu
humârun / Bu kamu nâle vü
âh-ıla zârun

→. **humâr:**
Mesnevi 15/31
Baş ağrısı, mahmurluk.

Humâr idicegez gişiyi rencür /
Mey içsün mey olur dârü-y-ı
mâhmür

humây: Kafdağ'ında ve dâimî
karlar bölgesinde yaşadığı
kabul edilen, boz renkli,
kanatları zümrüt yeşili,
gölgesinin bir kimsenin üzerine
düşmesi o kimsenin başına
devlet kuşu konacağına âlâmet
sayılan, çok büyük, yırtıcı,
efsânevi kuş.

→. **humây:**
Mesnevi 46/141
*Kafdağ'ında ve dâimî
karlar bölgesinde yaşadığı
kabul edilen, boz renkli,
kanatları zümrüt yeşili,
gölgesinin bir kimsenin üzerine
düşmesi o kimsenin başına
devlet kuşu konacağına âlâmet
sayılan, çok büyük, yırtıcı,
efsânevi kuş.*

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramağdan
sen şama' kes

→. **humây:**

Mesnevi 46/185

*Kafdağ'ında ve dâimî
karlar bölgesinde yaşadığı
kabul edilen, boz renkli,
kanatları zümrüt yeşili,
gölgesinin bir kimsenin üzerine
düşmesi o kimsenin başına
devlet kuşu konacağına alâmet
sayılan, çok büyük, yırtıcı,
efsânevî kuş.*

Humây üstinde gördi bir
tezervi / Ki bende itmiş-idi
boyı servi

hün: Kan.

→. **hün:**

Mesnevi 39/118

Kan.

Bu söze ol kadar oldu 'ağası / Ki
la'l ü müşgüh idi hün bahası

→. **hün:-i, -di**

Mesnevi 15/39

Kan.

Ne göz yaşı ki cümle hün-ıdı ol
/ Diyezdüh Nijl yâ Ceyhün-ıdı ol

→. **hün:**

Mesnevi 46/ 100

Kan, kanlı.

İki menzil bile varup Humâyün
/ Giri döndi içi od gözleri hün

hün ol-: Kan dolmak.

→. **hün ol:-di**

Mesnevi 46/67

Kan dolmak.

Cemî-i halkuñ oldu yüreği hün
/ Yörirdi gözlerinden Nijl ü
Ceyhün

hün-bahâ: Kan parası, diyet.

→. **hün-bahâ:-dur**

Mesnevi 43/40

Kan parası, diyet.

Ne Mısr u Şâm u ne milk-i
Hıta'dur / 'Irâk'a Rüm'a müşgi
hün-bahâdur

hür: Cennet kızı, huri.

→. **hür:**

Mesnevi 3/91

Cennet kızı, huri.

Virildi aña kuşür ü hür u
cennet / Ol itdi kamusını vakf-ı
ümmet

→. **hür:**

Mesnevi 3/93

Cennet kızı, huri.

N'iderdi cennet ü hür u kuşürü
/ Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ
kuşürü

→. **hür:**

Mesnevi 3/97

Cennet kızı, huri.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **hür:-uñ**

Mesnevi 3/13

Cennet kızı, huri.

Ayağı tozi hüruñ tütüyâsı /
Sipih ü mihr ü mâhuñ kımiyâsı

→. **hür:**

Mesnevi 4/99

Cennet kızı, huri.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. **hür:**

Mesnevi 35/ 57

Cennet kızı, huri.

Şebistân cenneti ydi hūbları
hūr / Kadeh ellerde nūr-ıdı
'alā'nūr

hūr u melek: Huri ve melek.

→. **hūr u melek:-de**

Mesnevi 39/61

Huri ve melek.

Anuñ hem-tâsı yok hūr u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

hūr u rıdvân: Huri ve cennet
bekçisi.

→. **hūr u rıdvân:**

Mesnevi 46/239

Huri ve Cennet bekçisi.

Hıta şahidleri kim hūr u rıdvân
/ Göricek anları olurdu hayrân

hürde: Küçük, ufak.

→. **hürde:**

Mesnevi 10/41

Küçük, ufak.

Ne olduñ hâb u hürde it gibi
hürsend / Çetük dañı olsa
'ışkın eyle dil-bend

hürı: bkz. hūr

→. **hürı:-lar, -uñ**

Mesnevi 35/73

Cennet kızı.

Urur ol hürıların 'ışkına çerh /
Olup hayrân meh ü hürşid-i lâ-
çerh

hür-ı cinân: Cennetler hurisi.

→. **hür-ı cinân:-sın**

Mesnevi 49/8

Cennetler hurisi.

Eger şüret dir-iseñ nūr-ı cânsın
/ Veger şüret diyem hür-ı
cinânsın

hür-ı 'ıyn: Büyük gözlü huri.

→. **hür-ı** 'ıyn:-dur
Mesnevi 54/12
Büyük gözlü huri.

Semenle nerges ü hem
yâsemendür / Dağı kevslerle
tübü hür-ı 'ıyndur

hürî-zâd: Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.

→. **hürî-zâd:**
Mesnevi 46/261
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

Oradan hürî-zâd eyvâna vardı /
Şanasın serv-idi bustâna vardı

→. **hürî-zâd:-e**
Mesnevi 46/246
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

Bu 'ışretten ki itdi orada şâh /
Habarla oldı hürî-zâd'e âgâh

→. **hürî-zâd:-e**
Mesnevi 50/41
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

Koşusu hürî-zâd'a irdi fi'l-hâl /
Didi irmiş durur Cemşid'e
aḥvâl

→. **hürî-zâd:-e**
Mesnevi 50/39
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

Ol üç târuḡ ki hürî-zâde virdi /
Birini şâh ol dem oda urdı

→. **hürî-zâd:**
Mesnevi 60/27
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

Var-iken hürî-zâd i serv-i âzâd /
Hâḡadur kim sevesin âdamî-
zâd

→. **hürî-zâd:-ı**
Mesnevi 60/15
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

N'olaydı hürî-zâd'ı ger alayduḡ
/ Perîlere tamâmî şâh olayduḡ

→. **hürî-zâd:-uḡ**
Mesnevi 60/5
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

Ögine geldi zülfi hürî-zâd'uḡ /
Perî-peyker büt-i sultân-
nijâduḡ

→. **hürî-zâd: -e**
Mesnevi 60/17
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdar.*

Cihânda hürî-zâde gibi şüret /
'acab gelmiş midür yâ eyle
şüret

hurmâ-y-ı ter vir-: Taze hurma
çıkartmak.

→. **hurmâ-y-ı ter vir-: -ür**
Mesnevi 3/23
Taze hurma çıkartmak.

Ḳuru ağaçdan virür hurmâ-y-ı
ter ol / Ḳamışdan daḡı bitürür
şeker ol

hurrem it-: Sevindirmek,
mutlu etmek.

→. **hurrem it-:-e**
Mesnevi 46/288
*Sevindirmek, mutlu
etmek.*

Müşerref olavuz sinüḡle bir
dem / Göḡüli yüzüḡüḡ nûri ide
hurrem

hurrem ü şâd: Mutlu ve
mesut.

→. **hurrem ü şâd:**
Mesnevi 52/23
Mutlu ve mesut.

Dikenle gül oturur ḡurrem ü
şâd / İrakdan bülbül ider âh u
feryâd

hursend: Sevinçli, neşeli.

→. **hursend:**
Mesnevi 10/41
Sevinçli, neşeli.

Ne olduḡ ḡâb u hurde it gibi
hursend / Çetük daḡı olsa
'ışkın eyle dil-bend

hurşid(1): Güneş.

→. **hurşid:**
Mesnevi 3/ 9
Güneş.

Cemâli şem'ine pervâne hurşid
/ Celâli ferşine ferrâş nâḡid

→. **hurşid:-e**
Mesnevi 2/37
Güneş.

Eger hurşide ḡa'na ura ḡuffâş /
Gözi ider bu rüsvâliḡı aḡa fâş

→. **hurşid:**
Mesnevi 13/26
Güneş.

Bir oḡlı var-ıdı anuḡ adı Cemşid
/ Ki aḡa 'âşık-ıdı mâh u hurşid

→. **hurşid:**
Mesnevi 14/62
Güneş.

Görür şeh bâḡda bir ḡaşr-ı 'âli /
Velî ol burca hurşid vâli

→. **hurşid:**
Mesnevi 14/67
Güneş.

Ḳamer n'olur ki oldı râst hurşid
/ Nigîn-i ḡâteminde mühr-i
Cemşid

→. **hurşid:**
Mesnevi 53/ 63
Güneş.

Melik bir tığ-zen şöyle ki hurşid
/ Süvâr olmuş yıl üstüne adı
Cemşid

→. **hurşid:**
Mesnevi 54/4
Güneş.

Nedür tahkik-ile bu 'akl
Cemşid / Liķāu'l-lah temşil-ile
hurşid

→. **hurşid:**
Mesnevi 58/42
Güneş.

Gören keşide ol Cemşidi
tenhâ / 'am hurşid dirdi buni
cevzâ

hurşid(2): Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.

→. **hurşid:**
Mesnevi 1/49
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Nirede ki anıla Hurşid ü
Cemşid / Hümâ-y-ıla hümâyün
ola nevmid

→. **hurşid:-den**
Mesnevi 38/38
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Gehî Cemşid'den söz eyle
bünyâd / Gehî Hurşid'den söz
eylegil yâd

→. **hurşid:**
Mesnevi 39/75
Cemşid ü Hurşid adlı

*hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Edür ol mâh-rünüñ adı Hurşid /
Keniz olsa yaraşur anı nâhid

→. **hurşid:-ün**
Mesnevi 41/96
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

İdiben cehd ol mülke varalum
/ Nicedür la'lı Hurşid'ün
görelüm

→. **hurşid:**
Mesnevi 42/20
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Niçe Cemşid görmüşdür
zemâne / Niçe Hurşid
gelmişdür cihâne

→. **hurşid:**
Mesnevi 44/52
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Girü geldi sarâya şâh Cemşid /
Çarınu gicede dilinde Hurşid

→. **hurşid:**
Mesnevi 46/106
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Yöridi ay gibi menzil be-menzil
/ Tolu Hurşid mihri cân-ıla dil

→. **hurşid:**
Mesnevi 57/6
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Gehî dir-idi ne vaqt ola Cemşid
/ Ki anı yâr idine gündüye

Hurşid

→. **hurşid:-i**
Mesnevi 58/56
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Gehî mâhi-y-idi yiri gehî mâh /
Velî ider girü Hurşid'i çün âh

→. **hurşid:-e**
Mesnevi 60/ 42
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki kadın kahraman,
sevgili.*

Didi Rüm'ur yolu budur yörü
var / Buradan bulunur Hurşid'e
envâr

hurşid-i dil-efrüz: Gönlü
aydınlatan güneş.

→. **hurşid-i dil-efrüz:**
Mesnevi 46/64
*Gönlü aydınlatan güneş. II
Cemşid.*

Hümâyün demde kim bî-rüz-idi
rüz / Yöridi Rüm'a Hurşid-i dil-
efrüz

hurşid-i dür-efşân: İnci saçan
güneş.

→. **hurşid-i dür-efşân:**
Mesnevi 44/ 19
İnci saçan güneş.

Bi-hakkı mâh u hurşid-i dür-
efşân / Ki yaruñ yüzi gibi oldu
rahşân

hurşid-i lâ-çerh: Çaraksız,
dönüşümsüz güneş.

→. **hurşid-i lâ-çerh:**
Mesnevi 35/74
*Çaraksız, dönüşümsüz
güneş.*

Urur ol hürilaruñ 'ışkına çerh /
Olup hayrân meh ü hürşid-i lâ-
çerh

hürşid-râyet: Hürşid'in
sancağı.

→. **hürşid-râyet:**
Mesnevi 11/3
Hürşid'in sancağı.

Ferîdün-âyet ü Hürşid-râyet /
Sipîhr-i saltanat Cemşid-devlet

hürşid-tal'at: Güneş (kadar
parlak ve güzel) yüzlü.

→. **hürşid-tal'at:**
Mesnevi 5/ 4
*Güneş (kadar parlak ve
güzel) yüzlü. II Huzur, refah
veren.*

Sikender-râyet ü Cemşid-
şevket / Ferîdün devlet ü
Hürşid-tal'at

hurüş: Coşma, coşkunluk.

→. **hurüş:**
Mesnevi 58/114
Coşma, coşkunluk.

Çarânu gice berç u na'ra-ı ebr /
Hürüş u cüş-ı bañr u ğurreş-i
bebr

hurüşân: Coşkun bir şekilde.

→. **hurüşân:**
Mesnevi 53/80
Coşkun bir şekilde.

Ġazâbdan oliban ol dîv cüşân /
İrişdi âdamî-zâda ħurüşân

hür-zâd: Huri gibi güzel.

→. **hür-zâd:**
Mesnevi 46/207
Huri gibi güzel.

Adıdur hür-zâd anuñ cemâlî /
Ki ayundur meñâkı ğün zevâlî

hüş: Akıl, fikir.

→. **hüş:**
Mesnevi 5/ 11
Akıl, fikir.

Çamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Ĥacil râyından
E'rdün u Hüşeng

→. **hüş:**
Mesnevi 26/ 1
Akıl, fikir, us.

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cânımda ider 'ışk
odi cüş

→. **hüş:**
Mesnevi 46/146
Akıl, fikir, us.

Melik cânına irdi 'ışkdan cüş /
Ne anda şabr çaldı vü ne ħod
hüş

hüşeng: İran mitolojisinde
Kiyumers'in torunu, Siyamek'in
yiğit ve zeki oğlu.

→. **hüşeng:**
Mesnevi 5/ 12
*İran mitolojisinde
Kiyumers'in torunu, Siyamek'in
yiğit ve zeki oğlu.*

Çamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Ĥacil râyından
E'rdün u Hüşeng

→. **hüşeng:**
Mesnevi 29/9
*İran mitolojisinde
Kiyumers'in torunu, Siyamek'in
yiğit ve zeki oğlu.*

Çanı Kävüs u Hüşeng u
Menüçîhr / Ki aña reşğ iderdi
mâh-ıla mihr

huşünet: Kabalık, sertlik.

→. **huşünet:**
Mesnevi 55/ 36
Kabalık, sertlik.

Enâniyyetle olmağ kibre
mevşüf / Ĥuşünet adın itmek
emr-i ma'rûf

hutbe: Hatibin, mimberde
okuduğı kelimât-ı âliyye, bir
cemaate karşı irat olunan
nutuk.

→. **hutbe:**
Mesnevi 54/33
*Hatibin, mimberde
okuduğı kelimât-ı âliyye, bir
cemaate karşı irat olunan
nutuk.*

İşidüp hutbe gibi bu ħitâbı /
Oğı ...

hüy: Huy, tabiat.

→. **hüy:-ı**
Mesnevi 39/46
Huy, tabiat.

Velî var her ğülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

hüzür-ı ğül-ruĥân: Ġül
yanaklının huzuru.

→. **hüzür-ı ğül-ruĥân:**
Mesnevi 35/38
*Ġül yanaklının huzuru. II
Sevgili.*

Gerekdür buña meclis râst
kıлмаğ / Ĥüzür-ı ğül-ruĥân der-
ĥâst kıлмаğ

hüküm: Hüküm, karar.

→. **hüküm:-ı, -n, -e**
Mesnevi 8/11
Hüküm, karar.

Anuñ Behrâm oldı ħükmine
râm / Dutar mihrî ile nâĥid
ârâm

→. **hüküm**:-i, -n, -de, -dür
Mesnevi 53/16
Hüküm, karar.

Bu şehriñ adını başa eyitgil /
Kimüñ hükümedür bu şehir ü
menzil

hümâ: Talih kuşu.

→. **hümâ**:-sı, -n, -ı
Gazel 7/ 4
Talih kuşu.

Ṭāvūs-ı rüz niçe ki ura celve
ser-kağın / Hağ çetrüñüñ
hümâsını düşmen-şikâr ide

→. **hümâ**:-y, -ıla
Mesnevi 1/48
Talih kuşu.

Nirede oğınsa bu destân-ı
meymün / Ola meftün hümâ-
y-ıla hümâyün

→. **hümâ**:-y, -ıla
Mesnevi 1/50
Talih kuşu.

Nirede ki ağıla Hurşid ü
Cemşid / Hümâ-y-ıla hümâyün
ola nevmîd

hümâ-sâye: Hüma gibi aleme
uğur ve zenginlik veren gölge.

→. **hümâ-sâye**:
Mesnevi 11/5
*Hüma gibi aleme uğur ve
zenginlik veren gölge.*

Hümâ-sâye hümâyün baht-ı
pîrüz / Sipihr-i mülk ü mihr-i
'âlem-efrüz

→. **hümâ-sâye**:
Mesnevi 34/52
*Hüma gibi aleme uğur ve
zenginlik veren gölge.*

Melik didi Hümâyün'a varalum
/ Hümâ-sâye oğul hâlin
görelüm

hümâyün(1): Kutlu, mübarek,
mukaddes.

→. **hümâyün**:
Mesnevi 1/48
*Kutlu, mübarek,
mukaddes.*

Nirede oğınsa bu destân-ı
meymün / Ola meftün hümâ-
y-ıla hümâyün

→. **hümâyün**:
Mesnevi 1/50
*Kutlu, mübarek,
mukaddes.*

Nirede ki ağıla Hurşid ü
Cemşid / Hümâ-y-ıla hümâyün
ola nevmîd

→. **hümâyün**:
Mesnevi 11/5
*Kutlu, mübarek,
mukaddes.*

Hümâ-sâye hümâyün baht-ı
pîrüz / Sipihr-i mülk ü mihr-i
'âlem-efrüz

hümâyün(2): Cemşid ü Hurşid
adlı hikayede Cemşid'in
annesi.

→. **hümâyün**:-a
Mesnevi 34/41
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Humâyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmış oğlınun hâlini didi

→. **hümâyün**:-a
Mesnevi 35/117
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Hümâyün'a didi oğlun mizâcı /
Dağı ayruksıdır eyle ilâcı

→. **hümâyün**:-a
Mesnevi 46/4
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Gıceyi maħv itdi ṭab'-ı Hurşid /
Humâyün'a ne kim dimişdi
Cemşid

→. **hümâyün**:
Mesnevi 34/47
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Hümâyün çünki bu sözi işitdi /
Gözin açup için pür-âteş itdi

→. **hümâyün**:-a
Mesnevi 34/51
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Melik didi Hümâyün'a varalum
/ Hümâ-sâye oğul hâlin
görelüm

→. **hümâyün**:-uğ
Mesnevi 35/ 49
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Hümâyün'uş adına cem' olsun
/ Şebistânında anuş şem'
olsun

→. **humâyün**:
Mesnevi 37/1
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Bu sözlere Humâyün-ıla Fağfür
/ İşidip girdiler hayrân u rencür

→. **hümâyün**:
Mesnevi 43/29
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Ata Fağfür ola ana Humâyün /
Çoyup gitmek oları ola mı
meymün

→. **hümâyün**:
Mesnevi 43/52

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Neçün senden ıraḥ zār ola
Fağfūr / Hümāyūn senden ayru
kala rencūr

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 44/39

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Bu sözi çünki işitdi Hümāyūn /
Gözi lāle gibi oldı ğarka-i ḥūn

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 44/47

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Humāyūn bu sözi çün eyledi
yād / Melik Cemşid hoş dil oldı
dil-şād

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 46/11

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Humāyūn didi oğul olunca
rencūr / Yig oldur kim
gözümüzden ola dūr

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 46/61

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Humāyūn ağlar-ıdı anuḅla
Fağfūr / Ki tenden olur-ıdı
cānları dūr

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 46/63

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Hümāyūn demde kim bĵ-rūz-ıdı
rūz / Yöridi Rūm'a Hurşid-i dil-
efrūz

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 46/69

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Humāyūn gözlerinde öpdi
anuuḅ / Didi kim i dil ü cānı
anuuḅ

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 46/93

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

Hümāyūn ağlayu didi ki zinhār
/ Benüm cānumsin itme
gendūni āzār

→. **hümāyūn:**

Mesnevi 46/99

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayede Cemşid'in annesi.*

İki menzil bile varup Humāyūn
/ Giri döndi içi od gözleri ḥūn

hüner: Bir işte gösterilen
ustalık, beceri.

→. **hüner:**

Mesnevi 13/55

*Bir işte gösterilen ustalık,
beceri.*

Hüner gerek gişide yār ola /
'alā't-taḥşış kim serdār ola

hüner ehli: Hünerli, maharetli
kimseler.

→. **hüner ehli:-y, -le**

Mesnevi 13/54

*Hünerli, maharetli
kimseler.*

Hüner olmuşdı vü 'ilm anḅa pişe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemişe

hüner it-: Marifet göstermek,
hüner göstermek.

→. **hüner it-:**

Mesnevi 52/14

*Marifet göstermek, hüner
göstermek.*

Gözün aç i'tibār-ıla nazar it /
Gelür-iken elüñden bir hüner it

hüner vü 'ilm: İlim ve ilmin
ustalıĵı.

→. **hüner vü 'ilm:**

Mesnevi 13/53

İlim ve ilmin ustalıĵı.

Hüner olmuşdı vü 'ilm anḅa pişe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemişe

hünersüz: Marifetsiz, ustalıĵı
olmayan.

→. **hünersüz:**

Mesnevi 13/57

*Marifetsiz, ustalıĵı
olmayan.*

Hünersüz gişi kamudan aludur
/ Diri şüretde ma'ñjde ölüdür

hürmet it-: Hürmet etmek,
saygı göstermek.

→. **hürmet it-:-e**

Mesnevi 41/43

*Hürmet etmek, saygı
göstermek.*

İde yoldaş-ıla koñşıya hürmet /
Gişi kim tañrıdan isdeye
raḅmet

hürmüz: Metinde geçen özel
isimdir, hikayenin erkek
kahramanı Hüsrev'in diĵer
adıdır.

→. **hürmüz:-e**

Mesnevi 11/50

*Metinde geçen özel
isimdir, hikayenin erkek
kahramanı Hüsrev'in diĵer
adıdır.*

Hediye Rūm'dan Mışr'a şeker
it / Buradan Hürmüz'e tuḅfe
güher it

hüsn: Güzellik.

→. **hüsn:-in**

Mesnevi 46/299
Güzellik.

Eger hüsnin diyem mâh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

hüsn ehli: Güzellik sahibi.

→. **hüsn ehli:**

Mesnevi 35/ 39
Güzellik sahibi.

Ne kim hüsn ehli var-ıdı
Hıta'da / Kamusun cem' idelüm
bir arada

→. **hüsn ehli:-n, -i**

Mesnevi 39/51
Güzellik sahibi.

Aradum cümle hüsn ehlini
buldum / Nedür her birinüñ
naşını bildüm

hüsn ü bahâsı ol:- Değerli ve
güzel olmak.

→. **hüsn ü bahâsı ol:-a**

Mesnevi 10/50
Değerli ve güzel olmak.

Anuñ ıla olur artuk bahâsı /
Veger az dañı ola hüsn ü
bahâsı

hüsn-i şüret: Yüz güzelliği.

→. **hüsn-i şüret:**

Mesnevi 60/ 135
Yüz güzelliği.

Bu hüsn-i şüret ü bu pâk-şüret /
Bu elfâz u me'ânî vü 'ibâret

→. **hüsn-i şüret:**

Mesnevi 2/59
Yüz güzelliği.

Bezedi insânı hüsn-i şüret ile /
Dañı hoş hulk u zıbâ şüret ile

hüsn-i tedbir: İyi, hoş tedbir
olmak.

→. **hüsn-i tedbir ol:-** -an, -a

Mesnevi 51/81
İyi, hoş tedbir.

Gerekdür şâh olana hüsn-i
tedbir / Ki devlet işine olmaya
taşır

hüsrev(1): Hüsrev ü Şirin
öyküsünün erkek kahramanı
olan hükümdar, İran
şahlarından birkaçı aynı adla
anılsa da içlerinde en
meşhuru budur.

→. **hüsrev:**

Mesnevi 11/34
Hüsrev ü Şirin öyküsünün
erkek kahramanı olan
hükümdar, İran şahlarından
birkaçı aynı adla anılrsa da
içlerinde en meşhuru budur.

Sözi anda eyle şirîn idesin yâd
/ Ki Hüsrev anı işitse ola
Ferhâd

→. **hüsrev:**

Mesnevi 48/71
Hüsrev ü Şirin öyküsünün
erkek kahramanı olan
hükümdar, İran şahlarından
birkaçı aynı adla anılrsa da
içlerinde en meşhuru budur.

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şirîn / Ya hüd dir-idi ol Veys ü
bu Râmîñ

→. **hüsrev: -e**

Mesnevi 58/59
Hüsrev ü Şirin öyküsünün
erkek kahramanı olan
hükümdar, İran şahlarından
birkaçı aynı adla anılrsa da
içlerinde en meşhuru budur.

Velî bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dañı devlet
ü baht

hüsrev(2): Hükümdar, padişah.

→. **hüsrev:**

Mesnevi 32/ 6
Hükümdar, padişah.

Şeker'den çünkü ol söz oldı
şirîn / Bu şiri itdi hüsrev anda
rengin

→. **hüsrev:**

Mesnevi 46/273
Hükümdar, padişah.

Gelüp hüsrev katına Nâz-
perverd / Didi kim i şebîn-şâh-ı
cihân-gerd

hüsrev-i 'âlî-cenâb it:-

Haysiyet, şeref sahibi
hükümdar yapmak.

→. **hüsrev-i 'âlî-cenâb it:-di**

Gazel 4/2
Haysiyet, şeref sahibi
hükümdar yapmak.

İ şeh-i hürşid-dil i melik-i kâm-
yâb / Ki itdi felek aduñı hüsrev-
i 'âlî-cenâb

hüsrev-i meh-peyker: Ay yüzlü
hükümdar.

→. **hüsrev-i meh-peyker:-i**

Mesnevi 46/251
Ay yüzlü hükümdar.

Görîben hüsrev-i meh-peykeri
ol / Karâr u şabrdan oldı berî ol

hüsrev-i memâlik:

Memleketlerin şahı.

→. **hüsrev-i memâlik:**

Gazel 5/1
Memleketlerin şahı. II
Padişahlar padişahı.

İ hüsrev-i memâlik ü i şâh-ı
kâmyâb / Kim sini itdi haq
melik-i mâlikî'r-riqâb

hüsrev'le şirîn: Hüsrev ü Şirin
adlı hikayenin karakterleri.

→. **hüsrev'le şîrin:**
Mesnevi 1/52
Hüsrev ü Şirin adlı hikayenin karakterleri.

Bu nakşu ger idem Şāvur'a telkîn / Anja Ferhād ola Hüsrev'le Şîrin

hüşg: Kuru.

→. **hüşg:**
Mesnevi 41/6
Kuru.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-nem / Tudağum hüşg durur gözlerüm nem

hüşg ol-: Kurumak.

→. **hüşg ol-:-ur**
Mesnevi 22/4
Kurumak.

Niçe kim içere derdüm dağı artar / Dudağum hüşg olur u gözlerüm ter

→. **hüşg ol-:-a, -sın**
Mesnevi 50/6
Kurumak.

Bahar u berg-i ter nesrin ü gülzâr / Neçün hüşg olasin sen şöyle kim hâr

hüşgî vü tengi: Zor ve sıkıntılı.

→. **hüşgî vü tengi:**
Mesnevi 56/63
Zor ve sıkıntılı.

'acab deryâ kamu hüşgî vü tengi / Bir adımda bulunur bir pelengi

hüşk ol-: Kurumak.

→. **hüşk ol-:-mış**
Mesnevi 34/32
Kurumak.

Anuñ gül yüzi şararmış u şolmış / Gözi pür-nem dudağı hüşk olmış

hüşklik: Kuruluk.

→. **hüşklik:-de**
Mesnevi 33/10
Kuruluk.

Yapış bir gül-ruĥ etegine muĥkem / Degülsen hüşklikde ĥâreden kem

hüveyda ol-: Ortaya çıkmak, belli olmak, görölmek.

→. **hüveyda ol-:-dı**
Mesnevi 10/16
Ortaya çıkmak, belli olmak, görölmek.

Ezelde 'ışkdur ki oldı pıdâ / Pes andan 'aĥ u nefis oldı hüveyda

→. **hüveydâ ol-:-dı**
Mesnevi 34/2
Ortaya çıkmak, belli olmak, görölmek.

Gidiben gice kim şubh oldı pıdâ / Güneşün râyeti oldı hüveydâ

hüzn: Gam, keder, tasa.

→. **hüzn:-i, -n, -e**
Gazel 8/5
Gam, keder, tasa.

Ağlaya Ya'küb bakarsa yüregüm hüznine / Raĥm ide Eyyüb baña görse gözüm yaşın

→. **hüzn:**
Gazel 13/4
Gam, keder, tasa.

Dir-idi Eyyüb ... / Dir idi yâ esef hüzn-ile Ya'küb

→. **hüzn:-üm, -i**
Gazel 13/1
Gam, keder, tasa.

Ne binüm hüznümi görmıŝdi Ya'küb / Ne binüm derdüme irmıŝdi Eyyüb

I)

ırak - irah: Uzak.

→. **irah:**
Mesnevi 43/51
Irak, uzak.

Neçün senden irah zâr ola Fağfür / Hümâyün senden ayru ĥala rencür

→. **irah:-dan**
Mesnevi 46/170
Uzak.

Tavaf iderken ol şahrâyı sultân / İrakdan gördi bir bāğ u gülistân

→. **irah:-dan**
Mesnevi 50/ 53
Uzak.

İrakdan oldı bir küh âşikâra / Nebâtı yok ser-â-ser seng ü ĥârâ

→. **irah:-dan**
Mesnevi 52/24
Uzak.

Dikenle gül oturur ĥurrem ü şâd / İrakdan bülbül ider âh u feryâd

'irāk(1): Irak ülkesi.

→. **'irāk:-a**
Mesnevi 11/52
Irak.

Ĥıĥây'a müşg virbi armağâni / 'İrāk'a virbi elfâz u me'âni

→. 'irāk:
Mesnevi 12/ 8
Irak.

Muḥayyerdür sözümden
cümlle 'uṣṣāk / 'Irāk -ıla şifāhān
aḡa müṣtaḡ

→. 'irāk:-a
Mesnevi 43/ 40
Irak.

Ne Mıṣr u Şām u ne milk-i
Ḥıṭā'dur / 'Irāk'a Rüm'a müṣgi
ḥün-bahādur

'irak(2): Türk müziğinin en eski
mürekkep makamlarındandır.

→. 'irāk:-ı
Mesnevi 45/ 3
*Türk müziğinin en eski
mürekkep makamlarındandır.*

Nüvaḡ-ıla 'irāki it muḥayyer /
İrür elḡāni İsfahān'a yik-ser

'išk: Aşk, Aşırı sevgi.

→. 'išk:-dan
Gazel 7/18
Aşırı sevgi.

'išk durur 'išk varsa revḡ-i rūḡ /
'iškdan ayru ne var-ısa hebā

→. 'išk:
Gazel 8/ 1
Aşırı sevgi.

'išk durur varlığı itmek fenā /
Kim anuḡla bulunır 'izz ü beḡā

→. 'išk:
Gazel 8/ 7
Aşırı sevgi.

'išk -ıla ḡāyim durur rūḡ u
cesed / 'išk -ıla dāyim durur
arż u semā

→. 'išk:
Gazel 8/ 8
Aşırı sevgi.

'išk -ıla ḡāyim durur rūḡ u
cesed / 'išk -ıla dāyim durur
arż u semā

→. 'išk:
Gazel 8/9
Aşırı sevgi.

'išk ider bülbüli nağme-nüvāz /
'išk virür güllere berg ü nevā

→. 'išk:
Gazel 8/10
Aşırı sevgi.

'išk ider bülbüli nağme-nüvāz /
'išk virür güllere berg ü nevā

→. 'išk:
Gazel 8/11
Aşırı sevgi.

'išk ṡolu olmasaydı yir yüzi /
Ḥākdā ne neşv olaydı ne nümā

→. 'išk:
Gazel 8/17
Aşırı sevgi.

'ālem-i ḡuds olmasaydı ṡolu 'išk
/ Ne olaydı vaḡy ne ḡod enbiyā

→. 'išk:
Gazel 10/4
Aşırı sevgi.

Eger cānāna irişmek dilersenḡ
terk-i cān eyle / Ki bu 'išk işi bir
işdür kim ol bḡ-terk-i cān olmaz

→. 'išk:
Gazel 12/5
Aşırı sevgi.

Naşihātla gider mi 'išk cāndan
/ Yil-ile olur mı zāyil kūḡ-ı
şāmiḡ

→. 'išk:-uḡ
Gazel 12/2
Aşırı sevgi.

Egerçi var aramızda ferāşḡ /
ṡurur 'iškḡḡ göḡülde şöyle
rāşḡ

→. 'išk:-uḡ
Gazel 12/7
Aşırı sevgi.

Ma'ārif 'āriḡe 'iškḡḡ sözidür /
Ne gerek aḡa ṡāmāt-ı meşāyih

→. 'išk:
Gazel 13/12
Aşırı sevgi.

'Aceb mi 'iškḡḡ itse 'aḡlı ḡāret /
Ki olur 'išk ḡālib 'aḡlı maḡlūb

→. 'išk:-uḡ
Gazel 13/11
Aşırı sevgi.

'Aceb mi 'iškḡḡ itse 'aḡlı ḡāret /
Ki olur 'išk ḡālib 'aḡlı maḡlūb

→. 'išk:-a
Mesnevi 10/ 27
Aşırı sevgi.

ḡul olḡil 'iška kim endişe budur
/ Şafā ehline ḡamu pişe budur

→. 'išk:-a
Mesnevi 10/46
Aşırı sevgi.

Egerçi kim göḡül sultān-ı
cāndur / Fidā it 'iška anı kim
cān-ı cāndur

→. 'išk:-dan
Mesnevi 10/34
Aşırı sevgi.

Seni cūn 'išk senden ider āzād
/ Ne kim var 'iškdan artuḡı olur
bād

→. 'išk:-dan
Mesnevi 10/47
Aşırı sevgi.

Te'eşşür 'ışkdan bulsa dil-i
seng / Urur ma'sûka idüp bir
cevhere çeng

→. 'ışk:-ı
Mesnevi 10/11
Aşırı sevgi.

Giderme 'ışkı cânırdan i 'âkil /
Ki 'aklı ehli olur 'ışk-ıla kâmil

→. 'ışk:-ın
Mesnevi 10/42
Aşırı sevgi.

Ne olduñ hâb u hürde it gibi
hürsend / Çetük dañı olsa
'ışkın eyle dil-bend

→. 'ışk:-dan
Mesnevi 11/55
Aşırı sevgi.

İd anda 'ışkdan nâzük işâret /
Ki ire 'âşıklara andan beşâret

→. 'ışk:
Mesnevi 19/32
Aşırı sevgi.

Olur 'âşık olana şabr çâra /
Niçe kim ura çün 'ışk anı yâra

→. 'ışk:-dan
Mesnevi 23/ 3
Aşırı sevgi.

Eşer var 'ışkdan başumda i şâh
/ Veljkin za'fdan idemezem âh

→. 'ışk:
Mesnevi 25/3
Aşırı sevgi.

Didi kim 'ışk oldı baña pîşe /
Anuñ çün püşt-i ham oldum
hemîşe

→. 'ışk:-a
Mesnevi 25/7
Aşırı sevgi.

Velj 'ışka dil ü cânım hevesdür
/ Demüm lâ-büd Mesîh'e hem-
nefesdür

→. 'ışk:-uñ
Mesnevi 25/11
Aşırı sevgi.

Devâ derdine 'ışkuñ şabrdur
bes / Gerekdür sen dañı şabr
idesin pes

→. 'ışk:
Mesnevi 28/13
Aşırı sevgi.

Saña dañı irse derd-i 'ışk bir
dem / Benefşe gibi olaydı
kâmetüñ ham

→. 'ışk:
Mesnevi 29/17
Aşırı sevgi.

Perişânlık durur 'ışk anı terk it
/ Cihâni hoş geçür bu pendi işit

→. 'ışk:
Mesnevi 35/18
Aşırı sevgi.

Gözinden âh idüben dökdi kan
yaş / Ki 'ışk itmiş-idi yüregini
baş

→. 'ışk:
Mesnevi 35/ 35
Aşırı sevgi.

Gönjülden hergiz olmaz 'ışk
zâyil / Meger bir 'ışk dañı ola
hâşıl

→. 'ışk:
Mesnevi 35/36
Aşırı sevgi.

Gönjülden hergiz olmaz 'ışk
zâyil / Meger bir 'ışk dañı ola
hâşıl

→. 'ışk:
Mesnevi 35/ 124
Aşırı sevgi.

Eger pendi işidür-ise 'âşık / Ola
mı 'ışk da'vîsinde şâdik

→. 'ışk:-dan
Mesnevi 35/28
Aşırı sevgi.

Dönüp Fağfûr'a didi kim bu
sevdâ / Ser-â-ser 'ışkdan durur
bu gavgâ

→. 'ışk:-ı, -n, -a
Mesnevi 35/73
Aşırı sevgi.

Urur ol hürilaruñ 'ışkına çerh /
Olup hayrân meh ü hürşid-i lâ-
çerh

→. 'ışk:-uñ
Mesnevi 37/ 9
Aşırı sevgi.

Dañı ayruksı olur 'ışkuñ cününü
/ Kâlur anda tabjübüñ zü-fününü

→. 'ışk:
Mesnevi 39/30
Aşırı sevgi.

Melik Cemşid çün bulmadı
çâra / Ki onıla anı 'ışk urduğı
yâra

→. 'ışk:
Mesnevi 41/86
Aşırı sevgi.

Didi Mihrâb öninde koyup baş
/ Zehî 'ışk u zi toğru 'azm sâbâş

→. 'ışk:-dan
Mesnevi 41/76
Aşırı sevgi.

Eger dıv ola vü ger ejdehâ hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. 'işk:-a
Mesnevi 43/68
Aşırı sevgi.

Kimesne ıkamaz 'işk-ıla başa /
Vay ol gnjle kim 'işka olaşa

→. 'işk:
Mesnevi 46/23
Aşırı sevgi.

Bu 'işk işi durur kim pend-i
nāřıh / Eşer itmez ger ola ok
nařāyih

→. 'işk:
Mesnevi 46/34
Aşırı sevgi.

Hemjn bir kılıcādur var-ısa cānı
/ Aņa cehd it ki 'işk zmeye anı

→. 'işk:-dan
Mesnevi 46/145
Aşırı sevgi.

Melik cānına irdi 'işkdan cş /
Ne anda şabr kaldı v ne hd
hş

→. 'işk:-ı, -n, -a
Mesnevi 46/265
Aşırı sevgi.

şehnj 'işkına dşmişdi veljkin
/ Degüldi ittiřāl ezvāca
mümkin

→. 'işk:
Mesnevi 51/39
Aşırı sevgi.

Beterdür 'işk şamusı belādan /
Neçün 'āřık olan řorħa
belādan

→. 'işk:
Mesnevi 52/27
Aşırı sevgi.

Hālāř ider seni bu 'işk senden /
Pes olmağıl cdā bir laħza
andan

→. 'işk:
Mesnevi 52/29
Aşırı sevgi.

Hālāř ider seni bu 'işk senden /
Pes olmağıl cdā bir laħza
andan

→. 'işk:-dan
Mesnevi 52/ 37
Aşırı sevgi.

Gel imdi 'işkdan bir dāsitān
yād / İdelüm ki ola anı işiden
řād

→. 'işk:-ı
Mesnevi 54/22
Aşırı sevgi.

n oldı şem'e ol pervāne 'āřık
/ Oda yağıldı ki ola 'içki řādık

→. 'işk:
Mesnevi 58/11
Aşırı sevgi.

Egerçi 'işk derd  gşşa olur /
Veljkin gşşası boş kışşa olur

→. 'işk:-uğ
Mesnevi 58/5
Aşırı sevgi.

Hikāyet it bize ahvālını 'işknj /
Rivāyet eyle ahvālını 'işknj

→. 'işk:-uğ
Mesnevi 58/6
Aşırı sevgi.

Hikāyet it bize ahvālını 'işknj /
Rivāyet eyle ahvālını 'işknj

→. 'işk:-uğ
Mesnevi 58/15
Aşırı sevgi.

Bu 'işknj derdi yig bin bin
devādan / Yig olur renci anuğ
ķamu řifādan

→. 'işk:-uğ
Mesnevi 58/21
Aşırı sevgi.

Bu 'işknj hāřılı geri fenādur /
Fenā dime aņa 'ayn-ı beķādur

→. 'işk:-uğ
Mesnevi 58/ 126
Aşk, Aşırı sevgi.

Gir dirdi ne gşşa ger ben
lem / Bu 'işknj n yolında
řādık olam

→. 'işk:-uğ
Mesnevi 1/43
Aşk, Aşırı sevgi.

Diyem 'işknj szjn ol resme
mevzn / Unıda defterin Leyli
v Mecnn

→. 'işk:
Mesnevi 2/65
Aşk, Aşırı sevgi.

Ki 'işk u 'āřık u ma'şk pjdā /
Ola v 'ālemnj işi müheyya

→. 'işk:-ıla, -dur
Mesnevi 10/14
Aşk, Aşırı sevgi.

Bu 'işk-ıla uruldı ide bünyād /
Yir  gk 'işk-ıladur ki oldı ābād

→. 'işk:-ıla, -dur
Mesnevi 10/20
Aşk, Aşırı sevgi.

Bu encümle bu gerdende
devāyir / şamusı 'işk-ıladur ki
oldı dāyir

→. 'işk:-ıla, -dur
Mesnevi 10/78
Aşk, Aşırı sevgi.

Bilesin varsa sende çeşm ü
bîniş / Ki kâyim 'ışk-ıladur
âferjniş

→. 'ışk:-dan, -dur
Mesnevi 10/56
Aşk, Aşırı sevgi.

Tabâyi'de keşiş kim var güşiş /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
güşiş

→. 'ışk:-da
Gazel 7/4
Aşırı sevgi ve bağıllık
duygusu.

Ger beka olmak bekada
isteser / 'ışkda olgıl fenâ-
ender-fenâ

'ışk odı: Aşk ateşi.

→. 'ışk odı:-n, -da
Gazel 8/5
Aşk ateşi.

'ışk odında yanar -ısar
şem'ivâr / Uçdan uca olasın
nür u ziyâ

→. 'ışk odı:
Mesnevi 10/4
Aşk ateşi.

Gönüldür cânlaruñ şem' ü
cırâğı / Yağar 'ışk odı anda
müm u yağı

→. 'ışk odı:
Mesnevi 43/73
Aşk ateşi.

İçüme eyle urdı 'ışk odı dağ / Ki
anuç süzına döyemeye taş

→. 'ışk odı:-dur
Mesnevi 10/25
Aşk ateşi.

Seni 'ışk odıdur kim nür eyler /
Dil ü hem cânuñı ma'mür eyler

→. 'ışk odı:-n, -dan
Mesnevi 21/4
Aşk ateşi.

Didi şem'üñe rüşen gül-şen ü
bâğ / Yüregüm 'ışk odından
tolidur dâğ

→. 'ışk odı:
Mesnevi 22/10
Aşk ateşi.

Senüñ şem'ünde hâk olmışsa
gül-şen / Benüm cânumda uş
'ışk odı rüşen

→. 'ışk odı:
Mesnevi 26/ 2
Aşk ateşi.

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cânumda ider 'ışk
odı cüş

→. 'ışk odı:
Mesnevi 26/7
Aşk ateşi.

Seni 'ışk odı yakmadı tamâmı /
Anuç çün hoş-dem itmişdür
meşâmi

→. 'ışk odı:
Mesnevi 26/9
Aşk ateşi.

Beni ol resme yakdı 'ışk odı / Ki
bende ne koku ne reng kıdı

'ışk sözi: Aşk sözü.

→. 'ışk sözi:-n
Mesnevi 33/15
Aşk sözü.

Gerek kim 'ışk sözün yâd idesin
/ Ol işde sen dağı bünyâd
idesin

'ışk-bâzi: Aşk oyunu.

→. 'ışk-bâzi:
Mesnevi 10/30
Aşk oyunu.

'ibâdet 'ışk u bâki zerğ-sâzi /
Her iş bâzîdür illâ 'ışk-bâzi

→. 'ışk-bâzi:
Mesnevi 15/28
Aşk oyunu.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
râzi / Güzâfın degül âhir 'ışk-
bâzi

→. 'ışk-bâzi:
Mesnevi 52/ 19
Aşk oyunu.

Nice ider 'ışk-bâzi bülbül ü gül
/ Düriş sen dağı şöyle ol ki
bülbül

→. 'ışk-bâzi:
Mesnevi 52/33
Aşk oyunu.

'Aceb lezzet durur bu 'ışk-bâzi
/ Tecellisini haqquñ şanma bâzi

'ışk-ı bülbül: Bülbülün aşkı.

→. 'ışk-ı bülbül:
Mesnevi 35/107
Bülbülün aşkı. II Aşık.

Gülün yüzinde durur 'ışk-ı
bülbül / Nesine gerek anuç
zülf-i sünbül

'ışk-ı hurşid: Hurşid'in aşkı.

→. 'ışk-ı hurşid:
Mesnevi 41/ 4
Hurşid'in aşkı.

Okıdup ol gice Mührâb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hurşid

→. 'ışk-ı hurşid:
Mesnevi 50/52
Hurşid'in aşkı.

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşid / Revânın rüşen itmiş
'ışk-ı Hurşid

'itr: Güzel koku.

→. **'itr:**

Mesnevi 46/237

Peri-y-içün döşendi 'itr hânı /
Ferişte yüzlüler getürdi anı

'iys: Eğlenme, eğlence.

→. **'iys:**

Mesnevi 45/7

Eğlenme, eğlence.

Ğanîmetdür bu 'iys u 'ömr
fursat / Neçün bilinmeye kadr-
ı ğanîmet

→. **'iys:-u, -ıy**

Gazel 7/15

Eğlenme, eğlence.

Bağını 'iysuñ ter ü ser-sebz
eylesün / Hâk nice kim kışı
giderüp nev-bahâr ide

'izâr: Yüz, yanak.

→. **'izâr:-ı**

Mesnevi 14/69

Yüz, yanak.

Güneş gibi 'izârı ergavânî /
Dür-efşân u niķâbı âsumânî

izhâr: Gösterme, meydana
çıkarma.

→. **izhâr:**

Mesnevi 4/ 19

Gösterme, meydana

çıkarma.

Anuñ şer'i bulıban hâkdan
izhâr / Kâmu edyânı neş
eyledi nâ-çâr

iztirâb: Acı, keder.

→. **iztirâb:-ı**

Mesnevi 34/17

Acı, keder.

Çün anda gördiler ol iztirâbı /
Ol âh u nâle vü ol piç ü tâbı

iztirâb it:- Acı çektirmek.

→. **iztirâb it:-er**

Gazel 5/10

*Ağrı ve acı içinde
kıvrandırmak.*

'adluñla şöyle râhat u ârâm
buldı mülk / Kim zülfdür hemjñ
ki ider yüzde iztirâb

i-/ı:- i- ek fiil.

→. **i:-di**

Mesnevi 1/89

"-i" yardımcı fiili.

Dağı nesnem yoğ-ıdı aña
muvâfık / Bunı buldum pes ol
der-gâha lâyık

→. **i:-di**

Mesnevi 2/57

"-i" yardımcı fiili.

Sücüd eylemeyen şeytân-ıdı
bes / Ki dıv-ıdı ol u aşlıyla nâ-
kes

→. **i:-di**

Mesnevi 4/74

"-i" yardımcı fiili.

Becid itdiler anuñla belâğat /
Ki ol-ıdı ol zaman hâlka şanâ'at

→. **i:-di**

Mesnevi 6/35

"-i" yardımcı fiili.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şî'ri okırdı şeh medhinde
bülbül

→. **i:-di**

Mesnevi 31/16

"-i" yardımcı fiili.

Göricer servi anuñ boyun
ağardı / Ziyâde olur-ıdı âh u
derdi

→. **i:-di**

Mesnevi 31/ 22

"-i" yardımcı fiili.

Gözine teng olurdı gül-şen ü
bâğ / Yiri şahrâ olur-ıdı ya hüd
tağ

→. **i:-di**

Mesnevi 31/25

"-i" yardımcı fiili.

Şeker adlu var-ıdı bir perestâr
/ Ki şâha muñrib-ıdı hem serâ-
dâr

→. **i:-di**

Mesnevi 34/41

"-i" yardımcı fiili.

Humâyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmuş oğlınuñ hâlinı didi

→. **i:-di**

Gazel 13/4

"-i" yardımcı fiili.

Dir-ıdı Eyyüb ... / Dir idi yâ esef
hüzn-ile Ya'küb

→. **i:-di**

Mesnevi 13/31

"-i" yardımcı fiili.

Kim-ıdı öniñde itdüğinde zer
bahş / Kim ol zer-bahş -ıdı vü
hem güher-bahş

→. **i:-di**

Mesnevi 58/121

"-i" yardımcı fiili.

Dir idi her nefes kim âh u
derdâ / Ki derdüme devâ
olmadı pıdâ

î: Ey, seslenme edatı.

→. **i:**

Gazel 1/1

Ey, seslenme edatı.

İ hālîk-ı hālâyîk u i vâhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremün şuyyla şuvar

→. i:
Gazel 2/ 1
Ey, seslenme edati.

İ ki cevlân-gâh oldı saña hadd-i
lâ-mekân / Çün 'inâyet eyledi
ol pâdişâh-ı kün-fekân

→. i:
Gazel 4/ 1
Ey, seslenme edati.

İ şeh-i hürşîd-dil i melik-i kâm-
yâb / Ki itdi felek aduñı hüsrev-
i 'âlî-cenâb

→. i:
Gazel 4/9
Ey, seslenme edati.

'adluñı görür-iken yağmur u yıl
i 'aceb / Mağzenini gül-şenün
nicesi itdi hârâb

→. i:
Gazel 5/ 1
Ey, seslenme edati.

İ hüsrev-i memâlik ü i şâh-ı
kâmyâb / Kim sini itdi haq
melik-i mâlikî'r-riqâb

→. i:
Gazel 6/1
Ey, seslenme edati.

İ şeb ki hîdmetün de felek kad-
hamîdedür / Ayağunıñ tozu
melike nür-i dîdedür

→. i:
Gazel 11/14
Ey, seslenme edati.

Firâkuñda senün bj-hadd belâ
çekdüm ü derd ü gam /
Dimedün rahm idüp bir gün ki
nicesin i miskînüm

→. i:
Kıt'a 3/1
Ey, seslenme edati.

İ ki senden feyz idüp deryâ-y-ı
cüd / Buldı ol feyz-ile bu 'âlem
vücüd

→. i:
Mesnevi 1/ 10
Ey, seslenme edati.

Bize pâ-benddür tab'-ı heyülî /
Bizi anlardan hâlâş eyle i mevlî

→. i:
Mesnevi 1/ 88
Ey, seslenme edati.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevâhir / Mübârek eylegil şâha
i qâdir

→. i:
Mesnevi 2/ 14
Ey, seslenme edati.

'Anâşîrdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak arıla söz i 'âkil

→. i:
Mesnevi 3/29
Ey, seslenme edati.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzîh /
Elinde seng-i rîze kıldı tesbîh

→. i:
Mesnevi 4/31
Ey, seslenme edati.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzîh /
Elinde seng-i rîze kıldı tesbîh

→. i:
Mesnevi 7/ 13
Ey, seslenme edati.

'acab dutup didi kim i kemân-
kad / Gerek ebrü sıfat pîşâniye
had

→. i:
Mesnevi 10/ 11
Ey, seslenme edati.

Giderme 'ışkı cânıñdan i 'âkil /
Ki 'aql ehli olur 'ışk-ıla kâmil

→. i:
Mesnevi 11/ 23
Ey, seslenme edati.

N'ola ger sen dañı hem i
güher-senc / Ki künc-i
hatırın da var besî genc

→. i:
Mesnevi 11/28
Ey, seslenme edati.

Kitabı ki adıdur Cemşîd ü
Hürşîd / Bu dilce eyidesin (anı)
i Cemşîd

→. i:
Mesnevi 17/1
Ey, seslenme edati.

Yüzün ayağına sürüp didi i şâh
/ Nedür bu guşşa yâ bu nâle vü
âh

→. i:
Mesnevi 18/27
Ey, seslenme edati.

İ nice 'illete dârü olursın / Niçe
gül-ruhlara büse kılırsın

→. i:
Mesnevi 23/ 3
Ey, seslenme edati.

Eşer var 'ışkıdan başumda i şâh
/ Velîkin za'fdan idemezem âh

→. i:
Mesnevi 24/1
Ey, seslenme edati.

Didi şâh aña i mağmür u ra'nâ
/ Ki derde şabr-ıla olduñ
tuvânâ

→. i:

Mesnevi 28/9

Ey, seslenme edati.

Çü derdün yok durur i servi-
kâmet / Fe-lâbüd sende vardur
istikâmet

→. i:

Mesnevi 33/2

Ey, seslenme edati.

Bahâr irişdi vü açıldı uş gül /
Nevâda sen dağı sâz it i bülbül

→. i:

Mesnevi 34/19

Ey, seslenme edati.

Varup Fağfûr'a didiler ki i şâh /
Ol ol şeh-zâdenün ħalından
âgâh

→. i:

Mesnevi 34/ 59

Ey, seslenme edati.

Didi ata ki i gözlerüme nûr /
Nişe itdün ħalkdan gendüzünj
dûr

→. i:

Mesnevi 35/19

Ey, seslenme edati.

Dir-idi i dirijâ kim bu aĥvâl /
Getüriser başuma dürlü ehvâl

→. i:

Mesnevi 35/ 81

Ey, seslenme edati.

Melik-zâde didi atasına i şâh /
Müzeyyen meclis ü ŧoŧoludur
mâh

→. i:

Mesnevi 39/35

Ey, seslenme edati.

Didi i kim cihânı geşt itdün / Bu
bütlerden kimi gördün işitdün

→. i:

Mesnevi 39/ 127

Ey, seslenme edati.

Bu Yûsuf göñülü midür i dâna /
Ki itdi bini bjnâ vü tuvânâ

→. i:

Mesnevi 40/ 1

Ey, seslenme edati.

Mübârek şubĥdur yatma i
bülbül / Güler ħafletde yatan
gişkiye gül

→. i:

Mesnevi 40/37

Ey, seslenme edati.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüñe söz-ile dem-
sâz

→. i:

Mesnevi 42/1

Ey, seslenme edati.

Söze sâz eyle i mürg-ı saĥun-
güy / Ki sözde sen iletdün
kamudan güy

→. i:

Mesnevi 43/55

Ey, seslenme edati.

Ne yavuz itdi ata i cüvân-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
ĥasret ü derd

→. i:

Mesnevi 44/34

Ey, seslenme edati.

Elümde başum u uş tiğ ü
ĥaçer / Sözüñ bu kim didüm
saña i mâder

→. i:

Mesnevi 44/ 41

Ey, seslenme edati.

Didi oğlına kim i nûr-ı dide / Çü
olmazsın bizümle âremjde

→. i:

Mesnevi 45/ 1

Ey, seslenme edati.

Elünje çengünj al i nüvâ-sâz /
Nüvânj eylegil 'uşşâka dem-sâz

→. i:

Mesnevi 46/ 19

Ey, seslenme edati.

İdi Mihrâb aña kim i ĥüdâvend
/ Şişilmez pend eli-y-ile bu
bend

→. i:

Mesnevi 46v70

Ey, seslenme edati.

Humâyün gözlerinde öpdü
anur / Didi kim i dil ü cânı
ananur

→. i:

Mesnevi 46/90

Ey, seslenme edati.

Du'â-yı ĥayr ile ol başa reh-ber
/ Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

→. i:

Mesnevi 46/128

Ey, seslenme edati.

Melik Mihrâb'a didi ħankıdur
râh / Didi Mihrâb Cemşid'e ki i
şâh

→. i:

Mesnevi 46/204

Ey, seslenme edati.

Didi Mihrâb'a gördüğün ser-â-
ser / Didi Mihrâb kim i faĥr-ı
efser

→. i:

Mesnevi 46/274

Ey, seslenme edati.

Gelüp ĥüsrev ħatına Nâz-
perverd / Didi kim i şebîn-şâh-ı
cihân-gerd

→. i:

Mesnevi 46/283
Ey, seslenme edati.

Bizi bigâne şanma i yigâne /
Senüñüz biz serây u bâğ u
hâne

→. i:

Mesnevi 46/ 294
Ey, seslenme edati.

Didi ne vaqt olur-ısa işâret /
Varalum i ki getürdün beşâret

→. i:

Mesnevi 47/ 1
Ey, seslenme edati.

Gel i muṭrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. i:

Mesnevi 47/64
Ey, seslenme edati.

Gidicek Nâz-perverd oradan
şâh / Didi Mihrâb'a i yâr-ı nikû-
hâh

→. i:

Mesnevi 48/37
Ey, seslenme edati.

İ niçe eyvânın altundan yaparı
/ İdüpdür hâk devr-i âsumânî

→. i:

Mesnevi 48/ 83
Ey, seslenme edati.

İ niçe görisersin germ-ile serd /
İ niçe çekisersin renc-ile derd

→. i:

Mesnevi 48/84
Ey, seslenme edati.

İ niçe görisersin germ-ile serd /
İ niçe çekisersin renc-ile derd

→. i:

Mesnevi 49/3
Ey, seslenme edati.

Didi Cemşid'e Bânū kim i
server / Ki luṭf-ıla gözüm
sensin ser-â-ser

→. i:

Mesnevi 50/1
Ey, seslenme edati.

Nefes urdı i sâkî şubḥ-ı şâdıq /
Aña sen daḥı ol bir dem
muvâfık

→. i:

Mesnevi 50/ 1
Ey, seslenme edati.

Nefes urdı i sâkî şubḥ-ı şâdıq /
Aña sen daḥı ol bir dem
muvâfık

→. i:

Mesnevi 51/20
Ey, seslenme edati.

Melik didi bu ne püşte bu ne
gâr / Didi Mihrâb i şâh-ı cihân-
dâr

→. i:

Mesnevi 55/1
Ey, seslenme edati.

Seḥer irdi gel i mürğ-i seḥer-
hân / Getür cân 'âleminde
bize bir hân

→. i:

Mesnevi 56/65
Ey, seslenme edati.

Didi şah girü ki i pîr-i
hiredmend / Ticâret ne gerek
vir baña bir pend

→. i:

Mesnevi 58/1
Ey, seslenme edati.

Nüvâya başla i mürğ-i hoş-âvâz
/ Ki sinüñ sözlerüñdür câna
dem-sâz

→. i:

Mesnevi 59/1
Ey, seslenme edati.

Ḳamer devridür i ḳumrî-yı
dem-sâz / Nevâda râst it bir iki
dem sâz

→. i:

Mesnevi 59/10
Ey, seslenme edati.

Benefşe gibi güş olmış dil ü cân
/ Senün sözüñe i mürğ-ı seḥer-
hân

→. i:

Mesnevi 60/22
Ey, seslenme edati.

Nigîn gitdi elün'den başdan
efser / Ḳanı taḥt u ḳanı baḥt i
dil-âver

→. i:

Mesnevi 60/27
Ey, seslenme edati.

Var-iken hûrî-zâd i serv-i âzâd /
Ḥaṭâdur kim sevesin âdamî-
zâd

→. i:

Mesnevi 60/ 161
Ey, seslenme edati.

Gel i bülbül girü bir kaç hikâyet
/ Bize gülzârdan itgil rivâyet

'ibâdet: Allah'ın emirlerini
yerine getirme, tapma,
tapınma.

→. **'ibâdet:**

Mesnevi 2/ 68
*Allah'ın emirlerini yerine
getirme, tapma, tapınma.*

Anı yir yüzine kıldı ḥalîfe /
'İbâdet eyledi aña vazîfe

→. **'ibâdet:**

Mesnevi 10/ 29

Allah'ın emirlerini yerine
getirme, tapma, tapınma.

Kul ölçü 'ışka kim endişe budur
/ Şafâ ehline kamu pişe budur

→. **'ibâdet:**
Mesnevi 56/30
Allah'ın emirlerini yerine
getirme, tapma, tapınma.

Orada sâliyân itmiş 'ibâdet / Ki
olmuş ol 'ibâdet aña 'âdet

'ibâdet idil-: İnsanın tek tanrılı
dinlerde Tanrı'ya kulluğunu
göstermek için yaptığı hareket,
davranışlar.

→. **'ibâdet idil-:-e**
Mesnevi 2/ 70
İnsanın tek Tanrılı dinlerde
Allah'a kulluğunu göstermek
için yapılan hareket,
davranışlar.

Anuñ neslinden oldı yir 'imâret
/ Ki idile anda dañı aña 'ibâdet

'ibâdet it-: Bir dinin
buyruklarını yerine getirmek.

→. **'ibâdet it-:-miş**
Mesnevi 56/29
Bir dinin buyruklarını
yerine getirmek.

Orada sâliyân itmiş 'ibâdet / Ki
olmuş ol 'ibâdet aña 'âdet

'ibâret: İbareler, cümleler,
ifadeler.

→. **'ibâret:**
Mesnevi 30/7
İbareler, cümleler,
ifadeler.

Gerek sözde ola şîrîn 'ibâret /
Naşîhatde gerek nâzûk işâret

→. **'ibâret:**
Mesnevi 60/136

İbareler, cümleler,
ifadeler.

Bu hüsn-i şüret ü bu pâk-sîret /
Bu elfâz u me'ânî vü 'ibâret

ibtîlâ: Bir şeye düşkün ve
tutkulu olma, bağımlılık.

→. **ibtîlâ:**
Gazel 17/6
Bir şeye düşkün ve tutkulu
olma, bağımlılık.

Altumda mâr öñümde deniz ü
iki yanum / Şîr ü peleng ü hâr-ı
ciger-süz ibtilâ

îç: Bir şeyin iç kısmı.

→. **îç:-in**
Gazel 8/8
Bir şeyin iç kısmı.

Micmer içinden tutuşub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

→. **îç:-i, -n, -den**
Gazel 9/7
Bir şeyin iç kısmı.

Micmer içinden tutuşub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

→. **îç:-i, -n, -de, -dür**
Mesnevi 3/ 63
Bir şeyin kendi sınırları
arasında kalan kısmı, dâhil.

İçindedür 'ulüm-ı evvel-âhîr /
Kamu esrâr-ı vahdet anda
zâhir

→. **îç:-i, -n, -de**
Mesnevi 39/ 68
Bir şeyin kendi sınırları
arasında kalan kısmı, dâhil.

Niçe kim gonce burka'da
nihândur / Ki dürc içinde olur
pâkîze-i dür

→. **îç:-i, -n, -de**
Mesnevi 35/48
Arası, dahili.

Münâdiler münâdî kıldı Çîn'de
/ Ne meh-rûlar ki vardur Çîn
içinde

→. **îç:-i, -n, -de**
Mesnevi 43/101
Arası, dahili.

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryâda
kıymet

→. **îç:-i, -n, -de**
Mesnevi 46/188
Arası, dahili.

Odından ditredi gül-berg-i
şîrâb / Nite kim çeşmenûñ
içinde mehtâb

→. **îç:-i, -n, -de**
Mesnevi 51/13
Arası, dahili.

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuñ üsündinde yanar iki meş'al

→. **îç:-de**
Mesnevi 10/ 13
Bir şeyin iç kısmı. II Gönül,
kalp, yürek, vicdan.

Bu 'ışk-ıla uruldı içde bünyâd /
Yir ü gök 'ışk-ıladur ki oldı âbâd

→. **îç:-i, -n, -de**
Mesnevi 23/18
Bir şeyin iç kısmı.

Yi vü iç sen dañı şâdân ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

→. **îç:-üm**
Mesnevi 14/130
Bir şeyin iç kısmı.

Didiler nireñ ağrır neñ durur
sağ / Didi içüm taşum top
toludur dāđ

→. iç:-i, -n, -de
Mesnevi 31/ 7
Bir şeyin iç kısmı.

Yörürdi āh idüp ol bāđ içinde /
Nite kim lāle derd ü dāđ içinde

→. iç:-i, -n, -de
Mesnevi 31/8
Arası, dahili.

Yörürdi āh idüp ol bāđ içinde /
Nite kim lāle derd ü dāđ içinde

→. iç:-i
Mesnevi 48/39
Bir şeyin iç kısmı.

İçi divārinuñ tolmişdi 'anber /
Ziyād-ıla 'abır ü müşg-ü edfer

→. iç:-i
Mesnevi 49/13
Bir şeyin iç kısmı.

İki dürc içi tolu la'l-i ağmer /
Dür-efşān şöyle kim burc üzre
ağter

→. iç:-i, -n, -de
Mesnevi 14/51
Bir şeyin iç kısmı.

Revāne bāđ içinde çeşme-i āb /
Anuñla olmuş ol ser-sebz şır-āb

→. içi:-i
Mesnevi 46/100
*Bir şeyin iç kısmı. II Gönül,
kalp, yürek, vicdan.*

İki menzil bile varup Humāyün
/ Giri döndi içi od gözleri hün

İç:- İçmek.

→. iç:-
Mesnevi 13/68
İçmek.

Çamu 'ömrünji sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünji
it şād

→. iç:-
Mesnevi 48/128
İçmek.

Leb-i rüd u leb-i yār u leb-i cām
/ İç ü anıma ki n'olisar ser-
encām

→. iç:-se, -m
Gazel 12/11
İçmek.

Tapuñdan aynı içsem āb-ı
hayvān / Yüregümde dağı
artar şuşalığ

→. iç:-di
Mesnevi 15/37
İçmek.

Lebin yāruñ anıup içdi şarābı /
Şarāba göz yaşından dökdi ābı

→. iç:-e
Mesnevi 15/34
İçmek.

Getürdiler şarāb-ı erğavānj / Ki
içe Ergānün-sāz yine anı

→. iç:-gil
Mesnevi 19/4
İçmek.

Vefāsuzdur cihān hoşlıkla
geçgil / 'alā'r-rağm-ı zemāne
yigil içgil

→. iç:-er, -em
Mesnevi 22/3
İçmek.

Niçe kim içerem derdüm dağı
artar / Dudağum hüşg olur u
gözlerüm ter

→. iç:-üp
Mesnevi 29/16
İçmek.

Ecel sākjsi elinden sāgar-ı mey
/ İçüp ser-mest gitdiler pey-ā-
pey

→. iç:-
Mesnevi 40/ 23
İçmek.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrin / Ki tizde yile varur bu
reyāhjin

→. iç:-gil
Mesnevi 40/26
İçmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. iç:-di
Mesnevi 48/141
İçmek.

Şeker yādına hem cām içdi
Bānū / Şeker ol dem yire kodi
ser ü rü

→. iç:-gil
Mesnevi 50/ 10
İçmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. iç:-di
Mesnevi 48/143
İçmek.

Şeker Bānū'dan içdi bir şarābı /
Ki eridürdi hayādan ol gül-ābı

İ'cāz: Herkesi aciz bırakan şey,
mucize.

→. i'cāz:-i, -n, -a
Mesnevi 3/46

*Herkesi aciz bırakan şey,
mucize.*

Elinde seng-i rîze itdügi tehli /
Anuñ i'câzına yitmez mi tafzîl

icâzet al-: İzin alma,
onaylanma.

→. **icâzet al-:-alum**
Mesnevi 41/ 93
İzin alma, onaylanma.

Atañdan alalum evvel icâzet /
Bes andan idelüm Rûm'a
'azîmet

→. **icâzet al-:-am**
Mesnevi 41/ 13
İzin almak.

Atamdan dilerem alam icâzet /
İdem Rûm'a irişmege 'azîmet

ičen: İçki içen kimse.

→. **ičen:-e**
Mesnevi 14/23
İçki içen kimse.

Eşer idüp içene sâğar u mey /
Nidâ-yı eş-şabûh irdi pey-â-
pey

ičerü: İçeri.

→. **ičerü:-den**
Mesnevi 58/36
İçeri.

Şahuñ keştîşi dîbâ-y-ıla pür-zer
/ Dutılmışdı içerüden ser-â-ser

ičil-: Yudumlamak.

→. **ičil-:-di**
Mesnevi 48/139
Yudumlamak.

İçildi evvel ol câm-ıla sâğar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-â-ser

ičre: Arasında, içinde.

→. **ičre:**
Mesnevi 2/4
Arasında, içinde.

Çün oldı kudretiyle kuṭb
miḥver / Bu merkez içre çerḥ
oldı müdevver

→. **ičre:**
Mesnevi 46/ 236
Arasında, içinde.

Diyeydün şîşede bâde perîdûr
/ Ya zerrin sağar içre
müşterîdûr

→. **ičre:**
Mesnevi 3/13
Arasında, içinde.

Olıban deh-zübân bâğ içre
süsen / İder şükürin ü teşbîḥini
rüşen

ičün: İçin, edatı.

→. **ičün:**
Gazel 2/5
İçin, edatı.

Müntehâ-y-ı kurbâ irişmeklig-
içün oldı râst / On ḥavâs-ı zâhir
ü bâṭın önünde nerdübân

→. **ičün:**
Mesnevi 10/64
İçin, edatı.

Girü bir birine olmışdı 'âşık /
Heyûlî olduğı-y-içün muvâfık

→. **ičün:**
Mesnevi 29/7
İçin, edatı.

Zümürüdü-taḥt saña mülk
muḥtâc / Cihân içün ne gerek
bu ḳamu renc

→. **ičün:**
Mesnevi 44/1
İçin, edatı.

Anuñ zâti-y-içün ki oldur
ḥüdâvend / Cemî'-i ḥalka yok u
aḡa peyvend

→. **ičün:**
Mesnevi 44/7
İçin, edatı.

Anuñ emri ḥaḳı içün kün-
fekândur / Vücûdı ḥaḳkı içün
kim bî-mekândur

→. **ičün:**
Mesnevi 44/8
İçin, edatı.

Anuñ emri ḥaḳıyçün kün-
fekândur / Vücûdı ḥaḳkı içün
kim bî-mekândur

→. **ičün:**
Mesnevi 44/17
İçin, edatı.

Daḡı şüret ḥaḳıyçün ki anı
insân / Bulupdur çün aḡa ḥaḳ
itdi iḥsân

→. **ičün:**
Mesnevi 44/21
İçin, edatı.

Anuñ cādü göziyçün ki itdi
efsûn / Melâyik 'aḳlını ki
eyleye mecnûn

→. **ičün:**
Mesnevi 44/ 23
İçin, edatı.

Ḳaşı ḥaḳkı içün kim
'anberîndür / Daḡı miḥrâb-ı
her bârîk-bîndür

→. **ičün:**
Mesnevi 44/25
İçin, edatı.

Anuñ zülfi içün kim dâm-ı
dıldür / Anuñ yüzi içün ki
ârâm-ı dıldür

→. **ičün:**
Mesnevi 44/26
İçin, edatı.

Anuḡ zülfi için kim dām-ı
dildür / Anuḡ yüzi için ki
ārām-ı dildür

→. için:
Mesnevi 44/27
İçin, edati.

Daḡı 'aşıklarun yaşı ḡakḡı için/
Olarun yüreḡi başı ḡakḡı için

→. için:
Mesnevi 44/28
İçin, edati.

Ki bu yoldan aḡa itdüm 'azimet
/ Degül mümkin ki idem girü
'avdet

→. için:
Mesnevi 51/43
İçin, edati.

Diyeler olduḡı için yolda bir
mār / Yolından girü döndi işbu
bı-ār

→. için:
Mesnevi 51/ 67
İçin, edati.

Kişi kim mülk için terk itmeye
baş / 'acab durur kim ola ḡalka
ol baş

→. için:
Mesnevi 58/ 17
İçin, edati.

Bu derd için aşıldı pūr-ı ḡallāc
/ Yolından dönmeḡe olmadı
muḡtāc

icür-: İçirmek.

→. icür-:-gil
Mesnevi 40/26
İçirmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. icür-:
Gazel 2/20
İçirmek..

Ne 'acab itse nisār ayaḡuna
encüm güher / İftihār-icür bu
gerdān-āsiyāb-ı āsumān

→. icür-:-gil
Mesnevi 50/10
İçirmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

ifrāt-ı nūr: Gözle görülen
aydınlığın çok fazlası.

→. ifrāt-ı nūr-:-dan
Gazel 3/9
Gözle görülen aydınlığın
çok fazlası.

İfrāt-ı nürdan göremez şüretin
anuḡ / Ol gişi kim gözi ḡoludur
perde-i ḡışā

'ifrīt-i dıv-i nā-sezā: Devin
yakışmayan, uygun olmayan
hali.

→. 'ifrīt-i dıv-i nā-sezā-:-nuḡ
Mesnevi 56/4
Devin yakışmayan, uygun
olmayan hali.

ḡonın şoydurdı ol nerr
ejdehānuḡ / Hem ol 'ifrīt-i dıv-i
nā-sezānuḡ

iftihār: Övünmek.

→. iftihār:
Gazel 2/20
Övünmek.

Ne 'acab itse nisār ayaḡuna
encüm güher / İftihār-icür bu
gerdān-āsiyāb-ı āsumān

iftihār it-: Övünmek.

→. iftihār it-:-e
Gazel 7/6
Övünmek.

Hem memleket kılıcuḡ-ıla bula
i'tizād / Hem şer' i'tikāduḡ-ıla
iftihār ide

ifzāl: İhsan, lütuf.

→. ifzāl:
Mesnevi 60/138
İhsan, lütuf.

Bu ādāb u bu āyın ü bu erkān /
Bu in'ām u bu ifzāl ü bu iḡsān

iḡtidāsı ol-: İşi olmak.

→. iḡtidāsı ol-:-maz
Mesnevi 46/216
İşi olmak.

Perinüḡ hoş koḡu olur ḡidāsı /
Daḡı nesneyle olmaz iḡtidāsı

iḡsān: İyilik, lütuf, baḡış.

→. iḡsān-:-ı, -n, -a
Mesnevi 48/ 15
İyilik, lütuf, baḡış.

Peri iḡsānına itmeyen iḡsān /
Olur kem dıvden dime aḡa
insān

→. iḡsān:
Mesnevi 60/138
İyilik, lütuf, baḡış.

Bu ādāb u bu āyın ü bu erkān /
Bu in'ām u bu ifzāl ü bu iḡsān

iḡsān it-: Baḡışlamak, vermek.

→. iḡsān it-:-di
Mesnevi 44/18
Baḡışlamak, vermek.

Daḡı şüret ḡakıyçün ki anı
insān / Bulupdur çün aḡa ḡak
itdi iḡsān

→. **ihsân it-:-me, -y, -en**
Mesnevi 48/15
Bağışlamak, vermek.

Perî ihsânına itmeyen ihsân /
Olur kem dîvden dime anâ
insân

iẖtîdâ bul-: Doğru yola girmek,
doğru yolu bulmak.

→. **iẖtîdâ bul-:-dî**
Gazel 3/1
*Doğru yola girmek, doğru
yolu bulmak.*

Ol gişi buldı der-gehine hâkkuñ
iẖtîdâ / Kim oldî râst pey-rev-i
âşâr-ı Muştafâ

iẖtimâlet ol-: Bir şeyin olma
olasılığın yüksek olması
durumu.

→. **iẖtimâlet ol-:-duğ, -ı**
Mesnevi 10/ 69
*Bir şeyin olma olasılığın
yüksek olması durumu.*

Bular birbirine olduğı iẖtimâlet
/ Heyülî birlîğine ider delâlet

iẖtiyâç: Gereksinim.

→. **iẖtiyâç:-ı**
Mesnevi 1/86
Gereksinim.

Seni dir Ahmedî vü senden
artuğ / Kimesneye iẖtiyâcı hiç
anuñ yok

iẖtiyâr: İrade, seçim.

→. **iẖtiyâr:-um**
Mesnevi 46/87
İrade, seçim.

Didi derdâ ki gitdi iẖtiyârüm /
Ne cânda şâbr u ne tende
karârüm

→. **iẖtiyâr:-um**
Mesnevi 60/ 29
İrade, seçim.

Didi elümde yoğdur iẖtiyârüm
/ Ki aşûfte olupdur rûzigârüm

→. **iẖtiyâr:-um**
Mesnevi 60/ 31
İrade, seçim.

Anuñ çün iẖtiyârüm yoğ
elümde / Bu miñnetler gelür
baña yolumda

→. **iẖtiyâr:-um**
Mesnevi 14/ 132
İrade, seçim.

Didiler olma rûsvâ şarda ilde /
Didi kim iẖtiyârüm yoğdur elde

iẖtiyâr it-: Seçmek.

→. **iẖtiyâr it-:-e**
Gazel 7/14
Seçmek.

Bağını 'ıyşuñuñ ter ü ser-sebz
eylesün / Hâk nice kim kışı
giderüp nev-bahâr ide ,

→. **iẖtiyâr it-:-dî**
Mesnevi 46/148
Seçmek, tercih etmek.

Yağın olduğı-y-içün anâ ol yol /
Anâ varmağı itdi iẖtiyâr ol

iẖyâ: Canlandırmak.

→. **iẖyâ:**
Mesnevi 3/34
Canlandırmak.

Ger ölüyi diri itdiyse 'îsâ /
Deminde anuñ dağı bulındı
iẖyâ

iẖyâ it-:

→. **iẖyâ it-:-dük, -ı**
Mesnevi 54/ 27
Canlandırmak.

Giceyi itdüğü-y-içün ol iẖyâ /
Nefes nür oldî ağzında uşda
pîda

iḵâmet it-: Yerleşmek,
oturmak.

→. **iḵâmet it-:-dî**
Mesnevi 56/16
Yerleşmek, oturmak.

Bulup ol yiri ber-emn ü
selâmet / Orada itdi bir kaç
gün iḵâmet

→. **iḵâmet it-:-er**
Mesnevi 59/ 4
Yerleşmek, oturmak.

Muñayyer eyle 'uşşâkı
tamâmet / Ki ider süzuñ
şîfâhanda iḵâmet

iḵâmet vir-: Bulunduğı yerde
kalmak.

→. **iḵâmet vir-:-ür**
Mesnevi 3/33
Bulunduğı yerde kalmak.

Gehî rec'at virür ü geh iḵâmet
/ Kâlan seyyâreye geh
istikâmet

iḵbâl: Mutluluk, saadet, baht,
talih.

→. **iḵbâl:-e**
Kıt'a 4/2
*Mutluluk, saadet, baht,
talih.*

İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şâh-ıla kim bu durur iḵbâle
râh

iki: İki.

→. iki:

Mesnevi 1/58
İki.

Aralarında ger 'ışk olmayaydı /
İki taş bir araya gelmeyeydi

→. iki:

Mesnevi 34/54
İki.

Olıban tazi atlara süväre /
İrişdiler iki günde ol diyäre

→. iki:

Mesnevi 34/55
İki.

Ol (on) günlük yolu anlar iki
günde / Sürüben germ irişdiler
anda

→. iki:

Mesnevi 39/71
İki.

Gerek birbirine hem-tâ iki zevc
/ Hâziz olmaya biri vü biri evc

→. iki:

Mesnevi 46/ 43
İki.

Bir esterde iki hevdec ber-â-
ber / Nite kim çerhde dürc-i
dû-peyker

→. iki:--si

Gazel 3/12
İki.

Gördi anı 'Alî vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvâ

→. iki:-y, -e

Gazel 5/14
İki.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba
süz / Bir gez eger ol ikiye
kahruñ ide hîṭâb

→. iki:

Gazel 17/ 5
İki.

Altumda mâr öñümde deniz ü
iki yanum / Şîr ü peleng ü hâr-ı
ciger-süz ibtilâ

→. iki:

Kit'a 1/ 2
İki.

Diye durur dil ü cân lâ-ilâhe
illâllah / Ṭoludur iki cihân lâ-
ilahe illâllah

→. iki:

Kit'a 4/1
İki.

İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şâh-ıla kim bu durur ikbâle
râh

→. iki:

Kit'a 4/ 3
İki.

Baş çeküp od iki dillü oldı
kalem / Anuñ eyyâmında ki
oldur dġn-penâh

→. iki:-den

Mesnevi 2/ 27
İki.

Ol ikiden düzetdi bu vücûdı /
Ki anı bilüp aña kıılır sücûdı

→. iki:

Mesnevi 3/36
İki.

Kelġmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan aqıtdı

→. iki:

Mesnevi 5/22
İki.

Çü in'am-ı sa'âdet 'âm oldı / İki
gişi Muhammed nâm oldı

→. iki:

Mesnevi 5/30
İki.

Anuñ reşkiyle 'âlem oldı dü-
ñim / Ki anda mġm birdür
bunda iki mġm

→. iki:

Mesnevi 9/ 11
İki.

İki mġmi adınunğdur iki 'ayn / Ki
'ayn-ı Hızr olardur kıurretü'l-
'ayn

→. iki:

Mesnevi 10/58
İki.

Aralarında ger 'ışk olmayaydı /
İki taş bir araya gelmeyeydi

→. iki:

Mesnevi 13/12
İki.

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem' / Bu iki nice ola bir yirde
cem'

→. iki:

Mesnevi 18/ 9
İki.

Bu iki ayruğa şâdi yitürür / Ne
aşşı çün beni ġamdan yitürür

→. iki:

Mesnevi 34/16
İki.

Gönül birdür ikilik şığmaz anda
/ İki gönül ġod olmaz bir
yirinde

→. iki:

Mesnevi 39/ 73
İki.

İki zevcün arasında kefâ'et /
Gerek olmaya arada nesâ'et

- . **iki:**
Mesnevi 46/99
İki.
- İki menzil bile varup Humâyûn /
Giri döndi içi od gözleri hûn
- . **iki:**
Mesnevi 46/125
İki.
- Gider-iken iki yol oldu rüşen /
Biri sağdan biri şoldan
mu'ayyen
- . **iki:**
Mesnevi 48/35
İki.
- İki dürlü kiremitle ser-â-ser /
Yapılmışdı biri nukre biri zer
- . **iki:**
Mesnevi 49/10
İki.
- Elünj şun başa peymân kılalum
/ Er-ile kız iki çardaş olalum
- . **iki:**
Mesnevi 49/ 13
İki.
- İki dürc içi çolu la'l-i aħmer /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
aħter
- . **iki:**
Mesnevi 49/25
İki.
- Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydünj bu meh ü ol mihr-i
hâver
- . **iki:**
Mesnevi 51/14
İki.
- Bu söz içinde zâhir oldu bir tel /
Anuñ üsdimde yanar iki meş'al
- . **iki:**
Mesnevi 51/23
İki.
- Ol iki meş'al iki gözi anuñ /
Hâlâşı yokdur andan cism ü
cânuñ
- . **iki:**
Mesnevi 51/56
İki.
- Kemandan çün kazâ oğını atdı
/ Yılanuñ iki eñeğini bir itdi
- . **iki:**
Mesnevi 51/91
İki.
- Ol iki günde ol tağı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrâya yitdi
- . **iki:**
Mesnevi 51/95
İki.
- Bir iki gün karar itdi anda
Cemşid / Dil ü cânı çolu sevdâ-
yı Hürşid
- . **iki:**
Mesnevi 53/5
İki.
- İnüp şahrâya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebâb u ney
getürdi
- . **iki:**
Mesnevi 56/23
İki.
- İrişdi baħr-ı Rüm'a iki günde /
Bir ulu deyr pıdâ oldu anda
- . **iki:**
Mesnevi 60/59
İki.
- Ol iki bir birine kim irişdi /
Bunuñla ol anuñlâ bu görışdi
- . **iki:**
Mesnevi 60/173
İki.
- Degülseñ bu iki otdan daħı
kem / Elünjden câm-ı la'lı çoma
bir dem
- iki cihân:** Dünya ve ahiret.
- . **iki cihân:-da**
Mesnevi 41/42
Dünya ve ahiret.
- Gişi kim yoldaşuñ haqqını
bilmez / İşi iki cihânda râst
gelmez
- iki dillü ol:-** İki yüzlü, iki dili
olan, laf getirip götürren.
- . **iki dillü ol:-dı**
Kıt'a 4/ 1
Deyim
*İki yüzlü, iki dili olan, laf
getirip götürren.*
- İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şâh-ıla kim bu durur ikbâle
râh
- . **iki dillü ol:-dı**
Kıt'a 4/ 3
Deyim
*İki yüzlü, iki dili olan, laf
getirip götürren.*
- Baş çeküp od iki dillü oldu
kalem / Anuñ eyyâmında ki
oldur dġn-penâh
- iki yüz:** İki yüz.
- . **iki yüz:**
Mesnevi 58/33
İki yüz.
- İki yüz keşti anda buldılar râst
/ Ki yoğ-ıdı birisinde kem ü
kast
- ikilik:** Ayrılık, anlaşmazlık.
- . **ikilik:**
Mesnevi 34/15
Ayrılık, anlaşmazlık.

Gönül birdür ikilik şıgmaz anda / İki gönül hüd olmaz bir yirinde

→. **ikilik:**
Mesnevi 46/196
Ayrılık, anlaşmazlık.

Gönül birdür bir olur yâr u dil-ber / İkilik şirkdür muṭlak bürâder

ikisi: İki kişi, her ikisi.

→. **ikisi:**
Gazel 3/12
İki kişi, her ikisi.

Gördi anı 'Alî vü göremedi Bû-leheb / Ol söze kim bu ikisi bes durur güvâ

→. **ikisi:-nüñ**
Mesnevi 41/ 106
İki kişi, her ikisi.

Bu söz üstine 'ahd oldı vü peyvend / Bu ikisinüñ arasında sevgend

iklim: Memleket, diyar.

→. **iklim:-üñ**
Mesnevi 34/61
Memleket, diyar.

Seni itdi ḥaḳ bu iklimüñ penâhı / Bu ḥalkuñ daḡı sen ümmîd-gâhı

→. **iklim:-üñ**
Mesnevi 39/9
Memleket, diyar.

Ḳamu iklimüñ ahvâlin bilürdi / Ki cümle reh-güzârında olurdi

→. **iklim:-e, -dür**
Mesnevi 46/129
Memleket, diyar.

Şağındaḡı yol ol iklimedür yol / Ki anda il ü gün ni'met olur bol

→. **iklim:-i**
Mesnevi 60/125
Memleket, diyar.

Ḥıṭâ iklimi bî-ḥadd ü kerândur / Ne kim eydürler-ise bîş-ez-andur

→. **iklim:-e**
Mesnevi 41/104
Ülke, diyar.

Ki tâcir şekline yola girevüz / Bu resm-ile ol iklimme varavuz

ikrâm: Ağırılama, kıymet vererek hürmet etme.

→. **ikrâm:-ı**
Mesnevi 2/55
Ağırılama, kıymet vererek hürmet etme.

Bezendi ikrâmı-çün anuñ erâyik / Sücüd itdi anı cümle melâyik

ikrâr kıl-: Gizlemeyip açıklama, itiraf etme.

→. **ikrâr kıl:-ur**
Mesnevi 2/ 105
Gizlemeyip açıklama, itiraf etme.

Ne kim var varlığına kılar ikrâr / Cemî'i kudretini kılar izhâr

iktibâs-ı zâv it-: Kendi işığına çevirmek.

→. **iktibâs-ı zâv it-:-di**
Gazel 5/ 11
Kendi işığına çevirmek.

Mihrünğden itdi mihr-i felek iktibâs-ı zâv / Şöyle ki ay günden ider nürü iktisâb

iktidâ it-: Uymak.

→. **iktidâ it-:-di**
Gazel 3/4
Uymak.

Hem enbiyâ imâmetine oldı muḳtedâ / Hem evliya şer'atine itdi iktidâ

iktisâb it-: Kazanmak, geri döndürmek.

→. **iktisâb it-:-er**
Gazel 5/12
Kazanmak, geri döndürmek.

Mihrünğden itdi mihr-i felek iktibâs-ı zâv / Şöyle ki ay günden ider nürü iktisâb

iktizâ: İhtiyaç.

→. **iktizâ:**
Gazel 16/6
İhtiyaç.

Ger dönmez-ise çerḡ murâduñ-ıla çäre ne / Her iktizâ ki ol ide anı rızâ gerek

il: Diyar, ülke.

→. **illerüñe:-ler, -ü, -ñ, -e**
Mesnevi 48/ 95
Diyar, ülke.

Meliksin döngü illerüñe girü / Ḥaṭardur yol ṭolu varma ilerü

→. **il:-i**
Mesnevi 60/117
Diyar, ülke.

İli ber şehrüñ üç biñ köy durur râst / Ziyâdet ola vü hiç olmaya kâst

→. **il:-de**
Mesnevi 14/ 131
Diyar, ülke.

Didiler olma rüsvâ şarda ilde / Didi kim ihtiyârum yokdur elde

→. **il:**
Mesnevi 46/ 130
Diyar, ülke.

Şağındağı yol ol iqlimedür yol /
Ki anda il ü gün ni'met olur bol

→. **il:-i, -n, -e**

Mesnevi 46/101
Diyar, ülke.

Yörirdi Rüm iline şâh Cemşid /
Öginde vü dilinde mihr-i
Hürşid

→. **il:-i, -n, -e**

Mesnevi 51/29
Diyar, ülke.

Varavuz Rüm iline dağı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

'ilâç: İlaç.

→. **'ilâc:-um**

Mesnevi 14/124
İlaç.

Didi ayruksı azmışdur mizâcum
/ Tabîbe elinde degüldür
'ilâcum

→. **'ilâc:-i, -n, -i**

Mesnevi 14/122
*Bir hastalığı iyi etmek
veya önlemek için türlü yollarla
kullanılan madde; çare,
derman.*

Didiler ne durur derdün
bilelüm / Tabîbe eydüp 'ilâcını
kılalum

'ilâc eyle-: Derman olmak, şifa
vermek.

→. **'ilâc eyle-:-di, -ler**

Mesnevi 37/5
*Derman olmak, şifa
vermek; birisinin sıkıntısını
gidermek.*

'ilâc eylediler aña ki sevda /
Başından gide vü olmaya şîdâ

'ilâcî it-: Çaresini bulmak,
dermanını bulmak.

→. **'ilâcî it-:-di, -ler**

Mesnevi 37/7
*Çaresini bulmak,
dermanını bulmak.*

Niçe kim itdiler dürlü 'ilâcî /
Dağı artuğirek azdı mizacı

'ilâcını kıl-: Çaresini bulmak,
dermanını bulmak.

→. **'ilâcını kıl-:-alum-i, -n, -i**

Mesnevi 14/122
*Çaresini bulmak,
dermanını bulmak.*

Didiler ne durur derdün
bilelüm / Tabîbe eydüp 'ilâcını
kılalum

'ilâcum eyle-: Çare olmak, çare
bulmak.

→. **'ilâcum eyle-:-gil**

Mesnevi 41/34
Çare olmak, çare bulmak.

Çün anladur nice durur
mizâcum / Ne-y-ise hem sen
eylegil 'ilâcum

ilâhî: Ey Allah'im.

→. **ilâhî:**

Mesnevi 1/ 27
Ey Allah'im.

Seni dirüz seni isderüz ilâhî /
Bilürsin kamu esrârî k'emâhî

→. **ilâhî:**

Mesnevi 1/79
Ey Allah'im.

İlâhî baña sen tâb u tuvân vir /
Havâdîşden kamu emn ü âmân
vir

→. **ilâhî:**

Mesnevi 1/1
Ey Allah'im.

İlâhî senden isderüz 'inâyet /
Bize rüzî eyle tevfiğ ü hidâyet

→. **ilâhî:**

Mesnevi 1/ 37
Ey Allah'im.

Ma'ûnet senden isderem ilâhî
/ Ki sensin kamu miskînün
penâhî

→. **ilâhî:**

Mesnevi 9/21
Allah'im.

İlâhî bu şehi kişver-sitân it /
Niçe kim var cihân şâh-ı cihân
it

→. **ilâhî:**

Mesnevi 3/52
Allah'im.

Ki yir ü gök töludur anur ismi /
İlahî gencinür oldur tılısmı

i'lâm it-: Bildirmek, anlatmak.

→. **i'lâm it-:**

Mesnevi 35/80
Bildirmek, anlatmak.

Melik didi bu meclisde dil-
ârâm / Saña kimdür anı it baña
i'lâm

→. **i'lâm it-:-di**

Mesnevi 43/9
Bildirmek, anlatmak.

Gişi virbidi böyle itdi i'lâm / Ki
Rüm'a varmayınca yoğdur
ârâm

→. **i'lâm it-:-gil**

Mesnevi 58/10
Bildirmek, anlatmak.

Bu yolda var durur çok dürlü
ālām / Bize itgil bugün birini
i'lām

ile: İle, bağlacı.

→. **ile:**
Gazel 1/12
İle, bağlacı.

Bu tab' zulmetinde alamaz nūr
gönlümüz / Sen idesin nazar
germ-ile bize meger

→. **ile:**
Gazel 1/ 5
İle, bağlacı.

Biz küşş-ile hāzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidāyetünji bize rāh-ber

→. **ile:**
Gazel 1/12
İle, bağlacı.

Bu tab' zulmetinde alamaz nūr
gönlümüz / Sen idesin nazar
germ-ile bize meger

→. **ile:**
Gazel 3/13
İle, bağlacı.

Qarardı harf-i 'illet-ile
nāmumuz velj / Şin-i şefā'at
oldı anuñ 'illet-i şifā

→. **ile:**
Gazel 10/1
İle, bağlacı.

Şaçı sevdası ile kışşam
muṭavveldür beyān olmaz /
Gözümün yaşı ile rāzum 'ayān
durur nihān olmaz

→. **ile:**
Gazel 10/ 2
İle, bağlacı.

Şaçı sevdası ile kışşam
muṭavveldür beyān olmaz /

Gözümün yaşı ile rāzum 'ayān
durur nihān olmaz

→. **ile:**
Gazel 10/ 10
İle, bağlacı.

Bu ḥaste cānuma urdı firākuñ
zaḥmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zaḥm-ı tjr ü şimşjr ü sinān
olmaz

→. **ile:**
Gazel 13/5
İle, bağlacı.

Bu derd ü ḥasret ile el-
ḥamdü'li'l-lāh / Ki benden şabr
hiç olmadı meslüb

→. **ile:**
Kıt'a 1/ 4
İle, bağlacı.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayān
lā-ilāhe illāllah

→. **ile:**
Kıt'a 1/15
İle, bağlacı.

Yir ile gökde görünür iken yaqın
vaḥdet / Qılur mı daḥı gümān
lā-ilāhe illāllah

→. **ile:**
Kıt'a 2/2
İle, bağlacı.

İ ki senden feyz idüp deryā-y-ı
cūd / Buldı ol feyz-ile bu 'ālem
vücüd

→. **ile:**
Kıt'a 2/9
İle, bağlacı.

Emrün-ile seyr iderler nücüm /
Bu felekde ger nuḥūs u ger
sü'üd

→. **ile:**
Mesnevi 1/15
İle, bağlacı.

Bize pişe durur cürm-ile 'işyān
/ Saḥa 'ādet durur 'afv-ıla
gufrān

→. **ile:**
Mesnevi 2/ 82
İle, bağlacı.

Ki olup āyıne aḥa şüret-i ḡayb /
Gözine in'ikās ile bilā-reyb

→. **ile:**
Mesnevi 2/59
İle, bağlacı.

Bezedi insāni ḥüsn-i şüret ile /
Daḥı hoş ḥulḳ u zıjbā sıret ile

→. **ile:**
Mesnevi 2/ 60
İle, bağlacı.

Bezedi insāni ḥüsn-i şüret ile /
Daḥı hoş ḥulḳ u zıjbā sıret ile

→. **ile:**
Mesnevi 2/82
İle, bağlacı.

Ki olup āyıne aḥa şüret-i ḡayb /
Gözine in'ikās ile bilā-reyb

→. **ile:**
Mesnevi 2/93
İle, bağlacı.

Ol arada olur revḥ-ile reyḥan /
Na'ım ü rāḥat u ravzayla
rıdvān

→. **ile:**
Mesnevi 3/11
İle, bağlacı.

Gül-ile ergāvāna her gice māh
/ Anuñ emriyle virür
şıbgatu'llah

→. ile:

Mesnevi 4/22
İle, bağlacı.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihânı
kıldılar pür

→. ile:

Mesnevi 4/26
İle, bağlacı.

Nebiyü's-seyf çün kim çaldı
şimşir / Öñinde rübeh oldı
bebr-ile şir

→. ile:

Mesnevi 4/ 33
İle, bağlacı.

Dem-i 'işi Dem-i 'işi-y-ile ölü
dirildi / Ki dilinde Aḥmed'ün
adı anıldı

→. ile:

Mesnevi 4/67
İle, bağlacı.

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz /
Ki bāḳıdūr olımaḥ maḥv hergiz

→. ile:

Mesnevi 8/12
İle, bağlacı.

Anuḡ Behrām oldı ḥükmine
rām / Dutar mihri ile nāḥid
ārām

→. ile:

Mesnevi 10/ 83
İle, bağlacı.

Felek āḥüm ile pür-dūd oldı /
Demümden ḥāk müşg-endūd
oldı

→. ile:

Mesnevi 11/46
İle, bağlacı.

Getürgil anda çok elfāz-ı
rengin / Me'āñi-y-ile ola cümle

şirîn

→. ile:

Mesnevi 11/64
İle, bağlacı.

Nizamı birle Selmān ṭarzına uş
/ Bu defter nazm oldı dürr-ile
ḥoş

→. ile:

Mesnevi 12/16
İle, bağlacı.

Buḡa daḡı naḡar it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldı
rüşen

→. ile:

Mesnevi 16/17
İle, bağlacı.

Nevā vü berg ile geldi evvelā
gül / Anuḡla la' u muṭrib hem
zer ü mül

→. ile:

Mesnevi 17/ 7
İle, bağlacı.

Beni gör kim bu zārı ile kim var
/ Nice ḡandānem ü çevrem
ḡamu ḡār ıla kim var

→. ile:

Mesnevi 17/ 12
İle, bağlacı.

Buḡün yarın varuram yile iḡkin
/ İderem ḡuşşayı derd-ile sākin

→. ile:

Mesnevi 18/2
İle, bağlacı.

Melik iştıdı gülden bu ḡiṭābı /
Aḡa bu resm ile virdi cevābı

→. ile:

Mesnevi 18/4
İle, bağlacı.

Elümde olayıdı anuḡ 'inānı /
Baḡa ceḡd ile rām ideydüm anı

→. ile:

Mesnevi 19/6
İle, bağlacı.

Yi yidür var-iken elde zer ü şim
/ Ki 'ālem ṭolidur aḡdeş-ile bım

→. ile:

Mesnevi 19/15
İle, bağlacı.

Bu ḡamu miḡnet-ile ki ider
eyyām / Nedür başuḡnda
sevdā-yı dil-ārām

→. ile:

Mesnevi 20/2
İle, bağlacı.

Çün iştıdı melik bülbül ḡiṭābın
/ Anuḡ bu resm ile virdi
cevābın

→. ile:

Mesnevi 20/10
İle, bağlacı.

Elümden çün ḡamusın aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-ḡün

→. ile:

Mesnevi 21/ 7
İle, bağlacı.

Bu ḡamu derd-ile şabrüm daḡı
var / Gerek 'aşıḡ olana şabr nā-
çār

→. ile:

Mesnevi 23/15
İle, bağlacı.

Egerçi derd-ile zār u nizāram /
Bu ḡamu derd-ile hem şabr
iderem

→. **ile:**

Mesnevi 23/16
İle, bağlacı.

Egerçi derd-ile zâr u nizâram /
Bu kamu derd-ile hem şabr
iderem

→. **ile:**

Mesnevi 31/ 28
İle, bağlacı.

Şeker sözlü-y-idi vü hem şeker-
leb / Gül-ile şeker itmişdi
mürekkeb

→. **ile:**

Mesnevi 31/38
İle, bağlacı.

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şî'ri kıldı âgâz

→. **ile:**

Mesnevi 40/ 38
İle, bağlacı.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüne söz-ile dem-
sâz

→. **ile:**

Mesnevi 41/5
İle, bağlacı.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum hüşg durur
gözlerüm nem

→. **ile:**

Mesnevi 41/16
İle, bağlacı.

Seni itdüm gönülüne dem-sâz u
mağrem / Senüñ-ile iderem
meşveret hem

→. **ile:**

Mesnevi 41/43
İle, bağlacı.

İde yoldaş-ıla konuşıya hürmet /
Gişi kim tañrıdan isdeye
rahmet

→. **ile:**

Mesnevi 41/ 61
İle, bağlacı.

Zer olur şım ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kânı

→. **ile:**

Mesnevi 46/214
İle, bağlacı.

Giç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perjler ile hoş ülfet dutalum

→. **ile:**

Mesnevi 48/85
İle, bağlacı.

İ niçe görisersin germ-ile serd /
İ niçe çekisersin renc-ile derd

→. **ile:**

Mesnevi 58/ 90
İle, bağlacı.

Yemiş-idi hemİN anuñ ğıdâsı /
Kimüñ gider yemiş ile edâsı

ilerü: İleri.

→. **ilerü:**

Gazel 2/12
İleri.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

→. **ilerü:**

Mesnevi 50/49
Çok, fazla.

Perjde vardı ilerü mürüvvet /
Neçün şimdi oldı merdüm dÿv-
şiret

→. **ilerü:**

Mesnevi 40/32
İleri, önce.

Anı kim sen kazandıñ sen yi
girü / İlerü virbi hergiz koma
girü

→. **ilerü:**

Mesnevi 48/96
İleri doğru.

Meliksın döngü illerüñe girü /
Hıtañdur yol tolu varma ilerü

ilerüğü: İleri taraftaki, İleride ki.

→. **ilerügilere:-ler, -e**

Mesnevi 42/23
İleri taraftaki, İleride ki.

İlerügilere n'itdi bu gerdün /
Saña dağı idiser olma meftün

ilet-: İletmek.

→. **ilet--di, -ler**

Mesnevi 39/89
Götürmek, ulaştırmak.

İletdiler beni bir büsitâna /
Orada kaşır irişmiş âsumâna

→. **ilet--dü, -ñ**

Mesnevi 42/2
Götürmek, ulaştırmak.

Söze sâz eyle i mürğ-ı saşun-
güy / Ki sözde sen iletdüñ
kamuñdan güy

→. **ilet--di**

Mesnevi 60/40
Götürmek, ulaştırmak.

Oradan Nâz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola ilette vü şaldı

→. **ilet--di**

Mesnevi 60/61
Götürmek, ulaştırmak.

Alup şâhı sarâyına ilette / Bu
hâlin şerh itdi ol işitdi

→. **ilet--di**

Mesnevi 60/99
Götürmek, ulaştırmak.

İletdi armağan u şâh kayşer /
Anuñ için ködurdı kürşiy-i zer

ilham virbi-: İlham
göndermek.

→. **ilham virbi--di**

Mesnevi 2/75
İlham göndermek.

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevhid ü
islâm

illâ: Bilhassa, özellikle.

→. **illâ:**

Mesnevi 10/30
Bilhassa, özellikle.

İbâdet 'ışk u bâkî zerķ-sâzî /
Her iş bâzîdür illâ 'ışk-bâzî

illâ ki: Muhakkak, kesinkes.

→. **illâ ki:**

Gazel 1/8
Muhakkak, kesinkes.

Der-gâhuña iletmege tuhfе
bulamazuz / illâ ki âh-ı nîm-şeb
ü nâle-i seher

'illet: Hastalık.

→. **'illet:-e**

Mesnevi 18/ 27
Hastalık.

İ nice 'illete dârü olursın / Niçe
gül-ruhlara büse kılursın

'illet-i şifâ ol-: İyileşmenin
sebebi olmak.

→. **'illet-i şifâ ol--dı**

Gazel 3/14
İyileşmenin sebebi olmak.

Çarardı harf-i 'illet-ile
nâmumuz velî / Şîn-i şefâ'at
oldı anuñ 'illet-i şifâ

'illet-i zâm ol-: Ekleme, katma
gayesi gütmek.

→. **'illet-i zâm ol--up, -dur**

Mesnevi 2/86
*Ekleme, katma gayesi
gütmek.*

Melâyikden ola anlar dağı hem
/ Ki cinsiyet olupdur 'illet-i
zâm

'ilm: Bilgi, bilme.

→. **'ilm:**

Mesnevi 13/53
Bilgi, bilme.

Hüner olmışdı vü 'ilm aña pişe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemişe

'ilm-i edvâr: Müzik nazariyatı
ilmi.

→. **'ilm-i edvâr:**

Mesnevi 35/129
Müzik nazariyatı ilmi.

Aña olmışdı rüşen 'ilm-i edvâr
/ Bilürdü nicedür her yirde
güftâr

'ilm-i esmâ: Allah'ın isimlerini
ve bu isimlerin özelliklerinin
anlam ve açıklamalarıyla
uğraşan ilim.

→. **'ilm-i esmâ:**

Mesnevi 2/17
*Allah'ın isimlerini ve bu
isimlerin özelliklerinin anlam
ve açıklamalarıyla uğraşan
ilim.*

Aña ta'lîm itdi 'ilm-i esmâ /
Havâş-ıla nedür bildürdi eşyâ

'ilm-i hakikat: Hakikatlerin
ilmi.

→. **'ilm-i hakikat:**

Mesnevi 1/22
Hakikatlerin ilmi.

Bize göster nedür toğrı çarikat
/ Bize ta'lîm it 'ilm-i hakikat

'ilm-i kitâbet:

→. **'ilm-i kitâbet:**

Mesnevi 13/44
Yazı yazma sanatı.

Var-ıdı anda feşâhat hem
belâgat / 'Ulüm-ı hikmet ü
'ilm-i kitâbet

ilt-: Geri götürmek, yerine
ulaştırmak, eriştirmek.

→. **ilt--ür**

Mesnevi 60/44
*Geri götürmek, yerine
ulaştırmak, eriştirmek.*

Piyâde yörüdi ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-idi râh

ilticâ: Himayesine girmek,
sığınmak.

→. **ilticâ:**

Gazel 16/10
*Himayesine girmek,
sığınmak.*

Mihr-i sipihr hâdisesinden
hâzer idüp / Aña haķuñ
'inâyetiyle ilticâ gerek

imâm: İmam.

→. **imâm:-ı, -dı**

Mesnevi 14/76
*İmam. II Mihrapta oturan,
kaşın altında bulunan kirkpikler.*

'aceb mihrâb-ıdı alında ebrü /
Ki imâm-ıdı orada iki cādü

imâmet: İmamlık.

→. **imāmet**:-i, -n, -e
Gazel 3/3
İmamlık.

Hem enbiyā imāmetine oldu
muḳtedā / Hem evliya
şerj'atine itdi iktidā

imāmī: Hz. Muhammed'den
sonra din ve dünya işlerinde
ona vekil olan halifelerin
unvanı.

→. **imāmī**:
Mesnevi 1/ 31
*Hz. Muhammed'den sonra
din ve dünya işlerinde ona vekil
olan halifelerin unvanı.*

Baḅa ol nazmı virgil kim İmāmī
/ Bulımadı anı ne ḅod Nizāmī

imām-ı enbiyā: Nebiler
imamı; Hz. Muhammed.

→. **imām-ı enbiyā**:-dur
Mesnevi 5/9
*Nebiler imamı; Hz.
Muhammed.*

'ala't-taḅkīk imām-ı enbiyādur
/ Melāyik ḅayline hem
muḳtedādur

imān: Allah'a inanma, dini
inanç.

→. **imān**:-um
Gazel 14/ 12
Allah'a inanma, dini inanç.

Küfr ü imāndan şorarlarsa
baḅa budur cevāb / Kim
şacıdur küfrüm ü yüzidür
imānum benüm

imāret: Bayındırlık.

→. **imāret**:
Mesnevi 43/66
Bayındırlık.

Ne yire 'ışk irer-ise yaḅar /
Nirede kim 'imāret bula yıḅar

'imāret ol:- İmar edilmek,
bayındır hale getirilmek.

→. **'imāret ol**:-dı
Mesnevi 2/69
*İmar edilmek, bayındır
hale getirilmek.*

Anuḅ neslinden oldu yir 'imāret
/ Ki idile anda daḅı aḅa 'ibādet

imdi: Şimdi, şu an.

→. **imdi**:
Mesnevi 52/37
Şimdi, şu an.

Gel imdi 'ışkdan bir dāsītān
yād / İdelüm ki ola anı işiden
şād

imīn ol:- Emin olmak.

→. **imīn ol**:-mak, -a
Mesnevi 58/93
Emin olmak.

Melik ğark-ābdan olmağa imīn
/ Yalunuz bir gemide oldu sākīn

imkān: Olanak.

→. **imkān**:
Mesnevi 1/ 36
Olanak.

Baḅa ol ḅāḅırı virgil ki Selmān /
Aḅa irişmege bulmadı imkān

in:- İnmek.

→. **in**:-iben, -ün
Gazel 16/3
İnmek.

Dolāb-ı çerḅün inibenün
döndüğün gören / Nāçār aḅa
terk-i murād u hevā gerek

→. **in**:-er, -di
Mesnevi 46/242
İnmek.

Nite kim lāle 'ūd oda yanardı /
Eteğinden gülünḅ nāfe inerdi

→. **in**:-er, -di
Mesnevi 51/17
İnmek.

Gehī inerdi dūna geh çıkardı /
Çıkıçak çevresin ḅamu yaḅardı

→. **in**:-üp
Mesnevi 3/ 67
İnmek.

Kime inüp durur ol resme
tenzil / Ki ḅamu müşkile var
anda tafzil

→. **in**:-e, -vüz
Mesnevi 51/ 27
İnmek.

Bu ḅağdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dövnevüz

→. **in**:-er
Mesnevi 2/97
İnmek.

İner gökden yire fazlıyla
yağmur / Ki tā rızkuḅ sarāyı ola
ma'mūr

→. **in**:-di, -ler
Mesnevi 3/ 6
İnmek.

Anı çün kim getürdi ḅaḅ
vücūda / Ser-ā-ser bütler
indiler sücūda

→. **in**:-üp
Mesnevi 53/ 5
İnmek.

İnüp şahrāya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebāb u ney
getürdi

in'ām: Lütuf, ihsan.

→. **in'ām:**

Mesnevi 1/29
Lütuf, ihsan.

Başa in'ām kapusını açğıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçğıl

→. **in'ām:**

Mesnevi 41/53
Lütuf, ihsan.

Atağ ger Kayşer'e virbiye in'ām
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ārām

→. **in'ām:**

Mesnevi 60/138
Lütuf, ihsan.

Bu âdâb u bu âyın ü bu erkân /
Bu in'ām u bu ifzâl ü bu ihsân

in'ām-ı sa'âdet: Mutluluk
ihsan etme.

→. **in'ām-ı sa'âdet:**

Mesnevi 5/21
Mutluluk ihsan etme.

Çü in'ām-ı sa'âdet 'ām oldı / İki
gişi Muhammed nâm oldı

'inân: Dizgin.

→. **'inân:**

Gazel 4/14
Dizgin.

Atuğa berk-üstüvân olmağa
cevzâ yarar / Aña mecerre
'inân dağı meh-i nev rikâb

→. **'inân:-ı**

Mesnevi 13/34
Dizgin.

Kılıç sunıyle olduğa hıttâbı /
'Inânı yil olurdu tağ rikâbı

→. **'inân:-ı, -n, -da**

Mesnevi 53/66
Dizgin.

Ferîdün-ferr ü hem Cemşid-
devlet / 'Inânında revân feth-
ile nuşret

→. **'inân:-ı**

Mesnevi 18/3
Dizgin.

Elümde ola-y-ıdı anuğ 'inânı /
Başa cehd ile râm ideydüm anı

'inân-keş: Dizgin çeken,
dizginleri elinde tutan.

→. **'inân-keş:**

Mesnevi 46/153
*Dizgin çeken, dizginleri
elinde tutan.*

Göñüle çünki 'ışk-ıdı 'inân-keş
/ Şolina varmağı gösterdi aña
hoş

'inâyet: Lütuf, ihsan, iyilik.

→. **'inâyet:**

Mesnevi 1/1
Lütuf, ihsan, iyilik.

İlâhî senden isderüz 'inâyet /
Bize rûzî eyle tevfiğ ü hidâyet

→. **'inâyet:-le**

Mesnevi 41/ 28
Lütuf, ihsan, iyilik.

Eger olur-ısañ sen başa hem-
râh / 'inâyetle işi bitüre Allah

→. **'inâyet:-ı, -y, -le**

Gazel 16/10
Lütuf, ihsan, iyilik.

Mihr-i sipihr hâdişesinden
hazer idüp / Aña haķuñ
'inâyetiyle ilticâ gerek

'inâyet eyle:-: İyilik etmek,
yardım etmek, ihsan etmek.

→. **'inâyet eyle:-:di**

Gazel 2/2
*İyilik etmek, yardım
etmek, ihsan etmek.*

İ ki cevân-gâh oldı başa hadd-ı
lâ-mekân / Çün 'inâyet eyledi
ol pâdişâh-ı kün-fekân

'inâyet ir:-: Yardım gelmek,
iyilik ve ihsanın ulaşması.

→. **'inâyet ir:-:di**

Mesnevi 60/ 65
*Yardım gelmek, iyilik ve
ihsanın ulaşması.*

'inâyet irdi allahdan tebârek /
Humâyün oldı ol şubh-ı
mübârek

'inâyet isde:-: Lütuf, iyilik
istemek.

→. **'inâyet isde:-:r, -üz**

Mesnevi 1/ 1
Lütuf, iyilik istemek.

İlâhî senden isderüz 'inâyet /
Bize rûzî eyle tevfiğ ü hidâyet

'inâyet ol:-: İyilik, ihsan
eylemek.

→. **'inâyet ol:-:sa**

Mesnevi 41/91
İyilik, ihsan eylemek.

'Inâyet olsa şâha hem-'inânem
/ Şabâ gibi rikâbuñda devânem

→. **'inâyet ol:-:ur, -ı, -sa**

Mesnevi 41/97
İyilik, ihsan eylemek.

Eger haķdan olur-ısa 'inâyet /
Varavuz maķşada sağ u
selâmet

indür:-: İndirmek.

→. **indür:-:di**

Mesnevi 3/62
İndirmek.

Kitâb u hem şifâ vü hem
mübârek / Ki aña indürdi anı
haq tebârek

in'ikâs: Yansımâ, yankılanma.

→. **in'ikâs:**

Mesnevi 2/82

Yansımâ, yankılanma.

Ki olup âyîne aña şüret-i gayb /
Gözine in'ikâs ile bilâ-reyb

inle-: Acı, üzüntü, keder
sebebiyle ağlamak, iniltili
sesler çıkarmak.

→. **inle-:-r, -em**

Mesnevi 19/28

Acı, üzüntü, keder

*sebebiyle ağlamak, iniltili
sesler çıkarmak.*

Benüm yâruma hem-dâmen
durur hâr / Ben andan ayru
düşüp inlerem zâr

ins: İnsan, beşer.

→. **ins:**

Mesnevi 3/19

İnsan, beşer.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihânı
kıldılar pür

ins ol-: İnsan olmak.

→. **ins ol-:-a**

Mesnevi 46/260

İnsan olmak.

Degül durur bu binüm-ile hem-
cins / Perî-y-ile nicesi üns ola
ins

insâf: Acıma duygusuna,
merhamete ve vicdana dayalı
adalet.

→. **insâf:**

Mesnevi 7/6

*Acıma duygusuna,
merhamete ve vicdana dayalı
adalet.*

Aña lâyıq ki virildi hilâfet / Ki
insâf ehlidür ü 'aql u râfet

insân: İnsan, kişi.

→. **insân:-ı**

Mesnevi 2/59

İnsan, kişi.

Bezedi insânı hüsni-şüret ile /
Dağı hoş hulq u zîbâ şîret ile

→. **insân:-a**

Mesnevi 3/ 50

İnsan, kişi.

Bunı gör âb u hâk ü âteş ü bād
/ Düzilüp oldı bu insâna
bünyād

→. **insân:**

Mesnevi 2/43

İnsan, kişi.

Çü insân şeklinür naqşını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **insân:**

Mesnevi 44/17

İnsan, kişi.

Dağı şüret haqıyçün ki anı
insân / Bulupdur çün aña haq
itdi ihsân

→. **insân:**

Mesnevi 46/304

İnsan, kişi.

Çamu ârâste zâhir-ile bātın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkün

→. **insân:**

Mesnevi 48/16

İnsan, kişi.

Perî ihsânına itmeyen ihsân /
Olur kem dıyden dime aña

insân

→. **insân:**

Mesnevi 46/ 253

İnsan, kişi.

Didi bu hüsni-ile olur mı insân /
Degüldür bu meger kim şüret-i
cân

ir-: Erişmek, ulaşmak.

→. **ir-:-e, -mez, -üz**

Gazel 1/5

Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Biz küşîş-ile hâzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidâyetünji bize râh-ber

→. **ir-:-e**

Gazel 5/13

Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba
süz / Bir gez eger ol ikiye
kahrunj ide hitâb

→. **ir-:-iben**

Mesnevi 3/56

Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Tabâyi'den kesil kim kurtulasın
/ İriben nûra hem sen nûr
olasın

→. **ir-:-mek, -e**

Mesnevi 1/ 19

Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Sağa irmege bizde tüşe-i râh /
Yiter ...

→. **ir-:-ür, -e, -mez, -üz**

Mesnevi 1/8

Erişmek, ulaşmak, gelmek.

İşümüzi sen it maqrün şalâha /
Bizi biz irüremezüz felâha

→. **ir-:-e**

Mesnevi 5/34

Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Nigîninden eger bir nakş ala
mûm / Hıttâ'ya ire fermâni
nedür Rûm

→. **ir--di**
Mesnevi 9/9
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Çün irdi aña te'vjd-i âsumâni /
Dutar u dutisar mülki cihâni

→. **ir--mez**
Mesnevi 10/ 5
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Çirâğ u şem'e ger irmez-ise nâr
/ Kâlar zûlmet bulunmaz anda
envâr

→. **ir--e**
Mesnevi 11/73
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Eger micmerden ire büy-ı
lâden / Koya luft ehli anuñ
üstine dâmen

→. **ir--di**
Mesnevi 14/24
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Eşer idüp içene sâğar u mey /
Nidâ-y-ı eş-şabûh irdi pey-â-
pey

→. **ir--me, -sün**
Gazel 7/13
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Sen bahtiyâr râyına hiç
irmesün hâttâ / Niçe ki 'aql râyı
şavâb ihtiyâr ide

→. **ir--miş, -di**
Gazel 13/2
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ne binüm hüznümi görmişdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmişdi Eyyüb

→. **ir--e**
Mesnevi 10/8
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Yanicağ şem' nür olur ser-â-ser
/ Nireye kim ire kılar
münevver

→. **ir--icek**
Mesnevi 10/75
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Hevâ şu olur iricek aña berd /
Bu esrârı kim anlarsa ola ferd

→. **ir--di**
Mesnevi 16/1
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Şabâ yili eserken ki aña irdi /
Ne müşkildür anuñ hâlini gördi

→. **ir--di**
Mesnevi 19/1
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Nevâ-y-ıla gül ardınca irdi
bülbül / Ki şâhâ bülbüleden
nüş it mül

→. **ir--di**
Mesnevi 23/8
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Şarartmışdur yüzümi renc-i
yarkân / Dağı şafrâdan irdi
baña hâfkân

→. **ir--di**
Mesnevi 27/1
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Anuñ ardınca irdi serv-i âzâd /
Didi şâha cihân bünyâdidur
bâd

→. **ir--se**
Mesnevi 28/11
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Saņa dağı irse derd-i 'ışk bir
dem / Benefşe gibi olaydı
kâmetüñ ham

→. **ir--dük, -ince**
Mesnevi 35/126
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Niçe kim virür-idi aña ol pend /
Naşihat irdügince artardı
peyvend

→. **ir--e**
Mesnevi 35/98
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Gişi kim 'ışkuñda irmeye
fenâya / İre mi bî-fenâ hergiz
bekâya

→. **ir--er**
Mesnevi 35/101
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Erimeyin irer mi nûra katre /
Ya düşmedin yoğ olup hâka
zerre

→. **ir--me, -y, -e**
Mesnevi 35/97
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Gişi kim 'ışkuñda irmeye
fenâya / İre mi bî-fenâ hergiz
bekâya

→. **ir--iben**
Mesnevi 39/79
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

İriben anda çok bâzâr kıldum /
Anuñ adın u vaşfın râst bildüm

→. **ir--ür, -dü, -m**
Mesnevi 39/78
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Sefer idüp yürürken her diyârı
/ Hóten'den Rûm'a irürdüm
güzârı

→. **ir--di**
Mesnevi 43/21
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Şehün kulağına irdi bu kışşa /
Eritdi şem' gibi anı guşşa

→. **ir:-er**
Mesnevi 43/ 65
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ne yire 'ışk irer-ise yaħar /
Nirede kim 'imâret bula yıħar

→. **ir:-ür**
Mesnevi 45/4
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Nüvañ-ıla 'irakı it muħayyer /
İrür elħâni İsfahân'a yık-ser

→. **ir:-di**
Mesnevi 46v 145
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Melik cânına irdi 'ışkdan cüş /
Ne anda şabr kaldı vü ne ħod
hüş

→. **ir:-di**
Mesnevi 46/ 280
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Olur ğurbet kıamu renc-ile
kürbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

→. **ir:-en**
Mesnevi 46/96
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Yakın sensin benüm cân u
cihânum / Saña iren renc-ile
irer rence cânım

→. **ir:-en**
Mesnevi 46/ 200
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Anı kıo sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maķâma buldı
me'men

→. **ir:-er, -di**
Mesnevi 46/ 58
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Daħı on biğ er kıoşdı cihân-süz
/ İrirdi atı ayağından göğe toz

→. **ir:-iben**
Mesnevi 46/ 122
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ten ü cân diyen ol yolu
varamaz / İriben maķşada yârı
göremez

→. **ir:-me, -miş**
Mesnevi 46/21
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Oraya irmemiş durur ħikâyet /
Ki eşer eyleyü bile aña naşihât

→. **ir:-me, -sün**
Mesnevi 46/78
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Mübârek zâtıña irişmesün
derd / Aturğ ayağına irmesün
yavuz gerd

→. **ir:-di**
Mesnevi 50/ 41
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ķoħusu ħürî-zâd'a irdi fi'l-hâl /
Didi irmiş durur Cemşid'e
ahvâl

→. **ir:-miş**
Mesnevi 50/42
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ķoħusu ħürî-zâd'a irdi fi'l-hâl /
Didi irmiş durur Cemşid'e
ahvâl

→. **ir:-di**
Mesnevi 51/54
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Elin urdı kemâna ol zamân şâh
/ Diyeydüğ ki irdi kıavsunğ
burcına mâh

→. **ir:-di**
Mesnevi 52/1
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Bahâr irdi çemen ser-sebz oldı
/ Gülistân bülbül âvâzıyla tıoldı

→. **ir:-üp**
Mesnevi 52/11
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Bahâr irüp reyahın olur 'arz /
Ne dir saña ...

→. **ir:-di**
Mesnevi 53/8
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Üçinci gün ki mihr-i 'âlem-
efrüz / 'âlem gösterdi irdi
râyet-i rüz

→. **ir:-er**
Mesnevi 53/18
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Didi kim bunda olur Djv-i
Ekvân / Ki irer şerri anurğ tâ
burc-ı keyvân

→. **ir:-se**
Mesnevi 53/ 39
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ķılıcum irse olur küste Küştasb
/ Yıkılır ger ola Ercâs u Ercâsb

→. **ir:-di**
Mesnevi 55/1
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Seħer irdi gel i mürğ-i seħer-
ħân / Getür cân 'âleminden
bize bir ħân

→. **ir:-di**
Mesnevi 56/1
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Çün irdi şâha ol te'yyid-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azimmet

→. **ir:-di**
Mesnevi 56/8
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Oradan gün gibi çün germ
sürdi / Yidi günde 'imâratlığa
irdi

→. **ir--di**
Mesnevi 58/79
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Velî bir bîşe irdi teng ü târîk /
Şehûñ gönli gibiydi yolu târîk

→. **ir--di**
Mesnevi 58/96
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Gemiler kamu kırtuldi selâmet
/ Hemîñ ol gişîye irdi hâsâret

→. **ir--me, -y, -e**
Mesnevi 58/ 76
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Gerekdür şükr-i hâk kula be-
her-hâl / Ki irmeye aña andan
beter hâl

irgür-: Ulaştırmak, eriştirmek.

→. **irgür--di**
Mesnevi 48/24
Ulaştırmak, eriştirmek.

Geliben Nâz-perverd ol
serâdan / Selâm irgürdi şâha
meh-liqâdan

iril-: Ulaşılmak, varılmak.

→. **irilür--ür**
Mesnevi 46/131
Ulaşılmak, varılmak.

Bu yoldan Rûm'a bir yılda irilür
/ Velîkin emn ü râhatla varılır

→. **iril--ür**
Mesnevi 58/25
Ulaşılmak, varılmak.

Fenâ-y-ıla irilür bu beqâya /
Dağı ne çâre erişmek livâya

iriş-: Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.

→. **iriş--mek, -lik**
Gazel 2/5
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Müntehâ-y-ı kurbâ erişmeklig-
içün oldı râst / On havâs-ı zâhir
ü bâtın önünde nerdübân

→. **iriş--mek, -e**
Mesnevi 1/36
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Başa ol hâtırı virgil ki Selmân /
Aña erişmege bulmadı imkân

→. **iriş--üp**
Mesnevi 2/ 89
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İrişüp nür nûra nür ola /
Harâbî terk idüp ma'mûr ola

→. **iriş--di**
Mesnevi 3/ 88
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Nite kim ğamze okı bir
tarfetü'l-'ayn / İrişdi tâ bi-evc-i
kâbe kavseyñ

→. **iriş--me, -y, -e**
Mesnevi 18/14
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Anuñ içün durur çevreñ senüñ
hâr / Ki irişmeye saña dest-i
ağyâr

→. **iriş--me, -sün**
Mesnevi 46/77
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Mübârek zâtuña irişmesün
derd / Atuñ ayağına irmesün
yavuz gerd

→. **iriş--mek**
Gazel 10/ 3
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Eger cânâna irişmek dilersen
terk-i cân eyle / Ki bu 'ışk işi bir
işdür kim ol bî-terk-i cân olmaz

→. **iriş--di**
Mesnevi 14/20
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Çün itdi sâzını devr eyledi mül
/ İrişdi serv-quadlere temâyül

→. **iriş--me, -miş**
Mesnevi 14/98
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Kızıdur Şâh-ı Rûm'ur nâz-
perverd / Ki irişmemiş anuñ
eteğine gerd

→. **iriş--di**
Mesnevi 23/ 1
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İrişdi nerges-i ser-mest ü
maḥmûr / Didi yavuz göz olsun
şâhdan dūr

→. **irişdüm--dü, -m**
Mesnevi 23/ 5
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hâle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. **iriş--di**
Mesnevi 32/ 3
*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İrişdi aña bir vecd-i ciger-süz /
Ki odda dağı olmaz ol kadar
söz

→. irişdi--di

Mesnevi 33/1

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Bahār irişdi vü açıldı uş gül /
Nevāda sen dağı sāz it i bñlbñl

→. iriş--di

Mesnevi 33/1

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Bahār irişdi vü açıldı uş gül /
Nevāda sen dağı sāz it i bñlbñl

→. iriş--di, -ler

Mesnevi 34/54

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Olıban tāzi atlara sñvāre /
İrişdiler iki gñnde ol diyāre

→. iriş--di, -ler

Mesnevi 34/56

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Ol (on) gñnlik yolu anlar iki
gñnde / Sñrñben germ irişdiler
anda

→. iriş--miş

Mesnevi 39/90

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İletdiler beni bir bñsitāna /
Orada kaşır irişmiş āsumāna

→. iriş--mek, -e

Mesnevi 41/14

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Atamdan dilerem alam icāzet /
İdem Rñm'a irişmege 'azñmet

→. iriş--ñben

Mesnevi 41/29

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Bu yolda ger baņa yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasın

→. iriş--e

Mesnevi 43/72

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Eger tağa ağarsa anı eridñr /
Veger deryāya irişe kırıdır

→. iriş--di

Mesnevi 53/73

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Sipāh-ı dñv irişdi fevc-ber-fevc /
Siyeh dñv-ile urdı dñvler mevc

→. iriş--di

Mesnevi 53/80

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Ėazabdan olıban ol dñv cñřān /
İrişdi ādamñ-zāda Ėurñřān

→. iriş--di

Mesnevi 53/87

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İrişdi dñv ki ide řāh-ıla ceng /
Yirñř pehnāsını kıla aņa teng

→. iriş--di

Mesnevi 56/ 23

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İrişdi baĖr-ı Rñm'a iki gñnde /
Bir ulu deyr pñdā oldu anda

→. iriş--di

Mesnevi 58/73

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Melik tağtayla irişdi kerāna /
Beş řñkr itdi ol emri ù amāna

→. iriş--mek

Mesnevi 58/26

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Fenā-y-ıla irilñr bu beķāya /
Dağı ne çāre irişmek livāya

→. iriş--di

Mesnevi 60/53

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İrişdi kaşşer'ñ Ėařırına nā-gāh
/ Dil ù cāndan didi kim řñkr
bi'l-lah

→. iriş--di

Mesnevi 60/57

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

İrişdi bir Ėiřiye adı Ėācib / Ki
Fađfñr itmiş-idi anı Ėācib

→. iriş--di

Mesnevi 60/67

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Ėabar irişdi kim bir kār-vān uş
/ Gelñr cinden kılar derya gibi
cñř

→. iriş--di

Mesnevi 60/82

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Olara kaşşu vardı řāh u Ėācib /
İrişdi bir yire mātñlñb u tālib

→. iriş--di, -ler

Mesnevi 60/86

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Beş řñkr eylediler girdiĖāra /
İrişdiler Ėirñ Ėoř rñziĖāra

→. iriş--ñp

Mesnevi 60/80

*Erişmek, yetişmek,
ulaşmak.*

Hoş olur kim gidiben iztırarı /
İrişüp bula nâ-geh yâr yârı

irte: Ertesi gün, yarın.

→. **irte:**

Mesnevi 60/46

Ertesi gün, yarın.

Nigârının saçı gibi perişân /
Yörirdi irtte gice zâr u hayrân

irür-: Ulaştırmak, eriştirmek.

→. **irür-:-en**

Mesnevi 14/65

Ulaştırmak, eriştirmek.

Nazardur irüren 'aqla maḥāfet
/ Nazardur cân-ılan başlara
âfet

→. **irür-:-ür**

Mesnevi 10/40

Erdirmek, ulaştırmak.

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'şûka der-hâl irürür 'ışk

'isâ: Hz. İsa.

→. **'isâ:**

Mesnevi 3/33

Hz. İsa.

Ger ölüyi diri itdiyse 'isâ /
Deminde anuñ daḥı bulındı
ihyâ

→. **'isâ:-nuñ**

Mesnevi 39/ 132

Hz. İsa.

Abjr ü 'anber olmaz böyle hoş-
bū / Meger 'isâ'nun enfâsı ola
bu

isde-: bkz. iste-

→. **isde-:-se**

Mesnevi 15/14

*İstemek, dilemek, talep
etmek.*

Ya ol kaçdan ki ol mihrâb-ı
cândur / Dil ü cân isdese anı
revândur

ise: İse, bağlacı.

→. **ise:**

Mesnevi 1/ 92

İse, bağlacı.

Anuñ başmağına olmağa
kevâ'ib / Sezâ durur olur ise
kevâkib

→. **ise:**

Mesnevi 2/87

İse, bağlacı.

Nirede oldı-y-ısa rûh nâzil /
Girü anı dönüben ola vâşıl

→. **ise:**

Mesnevi 2/34

İse, bağlacı.

Anuñ vaşında yokdur hiç
nokşân / Baqandadır var ise
anı ne dermân

→. **ise:**

Mesnevi 9/25

İse, bağlacı.

Nireye yüz dutar-ısa be-taḥdîr
/ Anı eyle cihân-baḥş u cihân-
gîr

→. **ise:**

Mesnevi 40/36

İse, bağlacı.

Gerekdür şarf idesin mâlı li'l-
lah / Eger işitdün-ise akırzu'l-
lah

→. **ise:**

Kit'a 2/1

"İse" bağlacı.

Degül ise ğışâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. **ise:**

Mesnevi 13/8

"İse" bağlacı.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dâd / Az ola mülkden olur ise
şâd

→. **ise:**

Mesnevi 52/31

"İse" bağlacı.

Eger rübâh ise bî-şek olur şîr /
Gözine çöpce gelmez tîr ü
şimşîr

isfahân: İran'da Şiraz'la Tahran
arasında nüfusu kalabalık bir
şehirdir.

→. **isfahân:-a**

Mesnevi 45/4

*İran'da Şiraz'la Tahran
arasında nüfusu kalabalık bir
şehirdir.*

Nüvañ-ıla 'ırâkı it muḥayyer /
İrür elhâni isfahân'a yik-ser

isfendiyâr: Şeh-nâme'de adı

geçen İranlı tarihî-efsanevî
kahraman. Keyâniyân
sülâlesinden Güştasb'ın
oğludur. Rüstem ile birlikte
Haft Hân adlı tehlikelerle dolu
yolu geçen iki kişiden biri.
Rüstem'le yaptığı savaşta
ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği
ve savaşları ile anılır.

→. **isfendiyâr:-ı**

Mesnevi 53/41

*Şeh-nâme'de adı geçen
İranlı tarihî-efsanevî
kahraman. Keyâniyân
sülâlesinden Güştasb'ın
oğludur. Rüstem ile birlikte
Haft Hân adlı tehlikelerle dolu
yolu geçen iki kişiden biri.*

Rüstem'le yaptığı savaşta
ölmüştür. Klasik şiirde yiğitliği
ve savaşları ile anılır.

Yaşam aspanda zâr İsfendiyâr'ı
/ Piyâde eyleyem Sâm-ı süvâr'ı

'isi: bkz. 'isā

→. **'isj:**-y, -e

Mesnevi 10/ 80

Hız. İsa peygamber.

Cihānda olmadum bî 'ışk bir
dem / Anuñ çün olmışam
'İsj'ye hem-dem

isim: Ad.

→. **ism:**-i

Mesnevi 3/ 51

Ad.

Ki yir ü gök töludur anuñ ismi /
İlahî gencinüñ oldu tılısmı

islām: Allah'ın Kur'an ile
vahyettiği ve esasları Hz.
Muhammed tarafından
bildirilen din, müslümanlık.

→. **islām:**

Mesnevi 2/76

*Allah'ın Kur'an ile
vahyettiği ve esasları Hz.
Muhammed tarafından
bildirilen din, müslümanlık.*

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevhiğ ü
islām

iste-: Arzu etmek, dilemek,
talep etmek.

→. **iste-:**-se, -rj

Gazel 7/3

*Arzu etmek, dilemek, talep
etmek.*

Ger bekā olmak bekāda
isteserj / 'İşkda olğıl fenā-
ender-fenā

→. **iste-:**-y, -eyüm

Mesnevi 15/4

*Arzu etmek, dilemek, talep
etmek.*

Bu derd ü hasreti kime
diyeyüm / Bu rence çāra
kimden isteyeyüm

→. **iste-:**-y, -ü

Mesnevi 26/11

*Arzu etmek, dilemek, talep
etmek.*

Nigārün isteyü olduñ pūšt-i
ham sen / Ki kãdadur sizersin
bilmezem ben

→. **iste-:**-r

Mesnevi 35/100

*Arzu etmek, dilemek, talep
etmek.*

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nür / Tabıj ister mi gişi olmasa
rencür

→. **iste-:**-r, -sin

Mesnevi 43/26

*Arzu etmek, dilemek, talep
etmek.*

Ne suç itdi sarıa bu taht u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-ā-
ser

→. **iste-:**-r

Mesnevi 46/218

*Arzu etmek, dilemek, talep
etmek.*

Ğidā-y-ı rüh durur müşğ ü
'anber / Perj rühāñi olur anı
ister

→. **iste-:**-r, -em

Gazel 2/23

*Arzu etmek, dilemek, talep
etmek.*

İsderem senden şefā'at yā
şefj'ü'l-müznibjn / Nice
mahrüm ola senden bu garıj ü
nā-tuvān

istiğfār: İstiğfar, tövbe.

→. **istiğfār:**-a

Mesnevi 38/ 8

İstiğfar, tövbe.

Benefşe 'ömr aħvālini görmüş /
Bir ayağı üzre istiğfāra tırmış

istikāmet: Yön, gidilen taraf.

→. **istikāmet:**

Mesnevi 2/48

Yön, gidilen taraf.

Anuñ luftıyla buldı serv kāmēt
/ Laţif u i'tidāl ü istikāmet

→. **istikāmet:**

Mesnevi 3/34

Yön, gidilen taraf.

Gehj rec'at virür ü geh ikāmēt
/ Kãlan seyyāreye geh
istikāmet

→. **istikāmet:**

Mesnevi 3/27

Yön, gidilen taraf.

Gözi uykuda gönjinde
istikāmet / Dilinde ümmeti
rüz-ı kıyāmet

→. **istikāmet:**

Mesnevi 28/10

Yön, gidilen taraf.

Çü derdün yok durur i servi-
kāmēt / Fe-lābüd sende vardur
istikāmet

'işyān: Emre uymama, itaat
etmeme, itaatsizlik etme,
başkaldırma.

→. **'işyān:**-u, -muz

Gazel 1/14

Emre uymama, itaat

*etmeme, itaatsizlik etme,
başkaldırma.*

Bir kaatre 'afv şuyı ıla mahv olur
tamām / 'iştānumuz eger tolu
olursa baħr u ber

→. **'iştān:**

Mesnevi 1/15

*Emre uymama, itaat
etmeme, itaatsizlik etme,
başkaldırma.*

Bize pişe durur cürm-ile 'iştān
/ Saña 'ādet durur 'afv-ıla
ğufrān

iş: İş.

→. **iş:**

Gazel 2/ 18

İş.

Saña menzil-gāh durur evc-i
'arş u ferş-i hāk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aña yoğdur
gümān

→. **iş:-i**

Gazel 10/4

İş.

Eger cānāna irişmek dilersen
terk-i cān eyle / Ki bu 'işķ işi bir
işdür kim ol bĵ-terk-i cān olmaz

→. **iş:-i**

Mesnevi 5/8

İş.

Anuħla oldı dĵnūħ yolu rūşen /
Anuħla oldı şer' işi mübeyyen

→. **iş:**

Mesnevi 10/30

İş.

'İbādet 'işķ u bākĵ zerķ-sāzĵ /
Her iş bāzĵdür illā 'işķ-bāzĵ

→. **iş:**

Mesnevi 11/76

İş.

Ĥaĥāya 'afv lāzımdur ĥaĥāsuz /
Ne iş vardur cihānda vū ne ĥod
söz

→. **iş:**

Mesnevi 41/56

İş.

Kızın oğluma diyū ide ĥohiş /
Ola yol zaħmetinden rāst bu iş

→. **iş:**

Mesnevi 41/ 63

İş.

Zer olur şĵm ile her iş bil anı /
N'ola çūn iş virile la'l kānı

→. **iş:**

Mesnevi 43/49

İş.

Bir iş işle ki olmağĵ peşĵmān /
Ki itmez nef' sonra olmağ
perişān

→. **iş:-i**

Mesnevi 43/35

İş.

Anı kim devlet işi degül itme /
Ĥoyup bu tāk-ıla bu taħtı gitme

→. **iş:-i**

Mesnevi 43/48

İş.

Ki tedbjr itmemek takşĵr olur /
Bilā-tedbjr işi tezvĵr olur

→. **iş:**

Mesnevi 46/18

İş.

Melik Mihrāb'ı okıyup didi aña
/ Ne ĥĵle kim bu yavuz iş oña

→. **iş:-i**

Mesnevi 46/23

İş.

Bu 'işķ işi durur kim pend-i
nāşıħ / Eşer itmez ger ola çok
naşāyih

→. **iş:-i**

Mesnevi 47/ 58

İş.

Yidürür ağladur Daħħāki māra
/ Budur eflāk işi aña ne çāra

→. **iş:**

Mesnevi 48/ 77

İş.

Ki bu bir iş durur gāyetde
mūşkil / Ciger kanıyla olur'olsa
ĥāşil

→. **iş:**

Mesnevi 48/ 106

İş.

Bu mecmū'ı ĥaĥardur itmezem
bāk / Bilürem ki ulu iş olur
ĥaĥar-nāk

→. **iş:-i**

Mesnevi 48/119

İş.

Anuħ Bānū görüp işi ĥayālın /
Sözini kesdi virmedi cevābın

→. **iş:-i**

Mesnevi 50/ 47

İş.

Ne durur cādūlaruħ işi taħyĵl /
Ĥākāyık ĥalbi ĥod olmaz bilā-
'aql

→. **iş:-i**

Mesnevi 52/7

İş.

Güle bülbül işi şŵkr ŵ şenādur /
Nedür bülbüllere tuħfe
du'ādur

→. iş:-i
Mesnevi 53/52
İş.

Selâtin pişesi olur şecâ'at /
Denî vü süflinün işi kanâ'at

→. iş:-i
Mesnevi 55/32
İş.

Bugün kopup durur uş bir
cemâ'at / Kamusunun işi zerķ u
sanâ'at

→. iş:-i
Mesnevi 56/81
İş.

Sipihrûn işi olmışdur baņa kın /
Baņa cevr eylemekdür devre
âyin

→. iş:-i
Mesnevi 57/7
İş.

İşi nâleydi anuñ âh u zârî / Bu
resm-ile geçerdî rûzigârı

→. iş:-i
Mesnevi 58/14
İş.

Anuñ çün kışsa-i Yūsuf
hazendür / Ki Ya'kûb'un işi
derd ü hazendür

→. iş:-i
Mesnevi 58/ 64
İş.

Gişi kim gire bu deryâya nâ-
kâm / İşi anuñ ğark olmaķdur
ser-encâm

→. iş:-i
Mesnevi 60/ 156
İş.

Muhibb oldı ğalâyık cümle orņa
/ İşi âğâz eyledi kim orņa

→. iş:
Gazel 6/17
İş.

Her nesne bir iş için olurdu
güzide lîķ / Zâtun senün
sa'âdet için âferîdedür

→. iş:-dür
Gazel 10/4
İş.

Eger cânâna irişmek dilerseñ
terk-i cân eyle / Ki bu 'ışķ işi bir
ışdür kim ol bî-terk-i cân olmaz

→. iş:-ümüz
Mesnevi 1/17
İş.

Ħaķâ durur bizüm işümüz ü
sehv / Kamusin luţfun-ıla
eylegil 'afv

→. iş:-ümüz, -i
Mesnevi 1/ 7
İş.

İşümüzü sen it maķrûn şalâĥa /
Bizi biz irüremezüz felâĥa

→. iş:-i
Mesnevi 2/66
İş.

Ki 'ışķ u 'âşık u ma'sûķ pîdâ /
Ola vü 'âlemün işi müheyya

→. iş:-ler
Mesnevi 3/56
İş.

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler ğaybdan
kıldı beyân ol

→. iş:-leri
Mesnevi 3/ 73
İş.

Belâğat isleri oldı cümle 'âciz/
Bir aķşar sūrece eydilmedi
herğiz

→. iş:-leri, -n, -i
Mesnevi 12/2
İş.

Cenâb-ı kudsdan çün irdi tevfiķ
/ İdelüm 'ışķ işlerini taĥķik

→. iş:-de
Mesnevi 14/118
İş.

Didiler 'aķluñ başuña dirgil /
Bu işde gendüzüñe pend virgil

→. iş:
Mesnevi 15/ 26
İş.

Maraż çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belâ-y-
ı cân u tendür

→. iş: -ün
Mesnevi 35/31
İş.

Bilürem bu işün tedbjridür sehl
/ Velî te'ĥir itmeklik olur cehl

→. iş:-de, -dür
Mesnevi 38/ 23
İş.

Çün anladuñ ne işdedür cihanı
/ Şarâb it nüş ki oldur câvidânî

→. iş:-de
Mesnevi 41/ 24
İş.

Kelâmında veşâvirhüm didi ol
ĥaķ / Her işde meşveret farz
oldı el-ĥaķ

→. iş:-i
Mesnevi 41/21
İş.

Gişinüñ meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dāne
bitmez

→. iş:-i
Mesnevi 41/ 28
İş.

Eger olur-ısañ sen baña hem-
râh / 'inâyetle işi bitüre Allah

→. iş:-üñ
Mesnevi 41/17
İş.

Ƙamu işüñ kilidi meşveretdür /
Dil ü cânunñ ümüdi meşveretdür

→. iş:-üñ
Mesnevi 41/67
İş.

Ƙamu müşkil işüñ var dur
ümüdi / Ƙamu bağlu kapununñ
var kilidi

→. iş:-dür
Mesnevi 43/77
İş.

Sefer gerçi bir işdür ki hañar-
nāk / Çü nef'i var hañar-
eyleme bāk

→. iş:-le
Mesnevi 43/ 49
İş.

Bir iş işle ki olmağıl peşimān /
Ki itmez nef' sonra olmağ
perişān

→. iş:-ler
Mesnevi 43/ 79
İş.

Ulu işler ki var cümle hañar-
dur / Ulu işe şunana bjm-i serdür

→. iş:-ümüz
Mesnevi 46/150
İş.

Didi Mihrāb varmağıl bu yola /
Ki nā-geh işümüz ayruksı ola

→. iş:-i, -n, -e
Mesnevi 51/82
İş.

Gerekdür şāh olana hüsn-i
tedbjr / Ki devlet işine olmaya
tağşır

→. iş:-i
Mesnevi 34/44
İş.

Didi kim şādılığumuz ğam oldı
/ Bu devlet işi cümle derhem
oldı

→. iş:-i
Mesnevi 41/42
İş.

Gişi kim yoldaşunñ hağķını
bilmez / İşi iki cihānda rāst
gelmez

→. iş:-i
Mesnevi 41/52
İş.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. iş:-i
Mesnevi 47/29
İş.

Bilürsin kim işi nedür cihānunñ /
Vefāsını bulam dimeğil anunñ

→. iş:-i
Mesnevi 51/4
İş.

Olur Ƙamununñ işi bunda nā-sāz
/ Belā ıolu durur bu küh-i bālā

→. iş:-i, -n, -de
Mesnevi 3/ 36
İş.

Yiri sākın ider eflāki gerdān /
'Ukūl işinde anunñ zār u hañar-

→. iş:-üñ
Mesnevi 43/94
İş.

Budur resp ü tarıķ-i 'işķ-bāzı /
Sefer olur bu işüñ çāra-sāzı

→. iş:-e
Mesnevi 31/ 6
İş.

Ƙonunı gül gibi ol dem eyledi
çāk / Ki düşmiş-idi bir işe
hañar-nāk

→. iş:-e
Mesnevi 43v80
İş.

Ulu işler ki var cümle hañar-
dur / Ulu işe şunana bjm-i serdür

iş bitür:- Bir işi iyi bir sonuca
ulaştırmağ.

→. **iş bitür:-e**
Mesnevi 53/ 37
*Bir işi iyi bir sonuca
ulaştırmağ.*

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
ıod eyü ad-ıla baş yitüre

iş it:- İş haline getirmek.

→. **iş it:-se**
Mesnevi 15/20
İş haline getirmek.

Ya ıod adın kimesneden işitse
/ Taleb itmekligin anunñ iş itse

→. **iş it:-me**
Mesnevi 43/ 43
İş haline getirmek.

Bir iş itme ki sonjucu peşimân /
Olasın u bulunmaya anja
dermân

→. iş it:-em
Mesnevi 49/ 22
İş haline getirmek.

Ki anuñ koçısını ben işidem /
Hâlâs eylemege sini iş idem

→. iş it:-
Mesnevi 2/107
İş haline getirmek.

Kulakdan penbe çıkarmağı iş it
/ Kamudan lâ-ilâhe illâ'yı işit

→. iş it:-dü, -m
Mesnevi 7/2
Bir görev haline getirmek.

Sözün tütüyle bülbülden
işitdüm / Girü şahuñ şenâsını
iş itdüm

İşâret: İz, alamet, emare.

→. işâret:
Mesnevi 30/8
İz, alamet, emare.

Gerek sözde ola şîrîn 'ibâret /
Naşîhatde gerek nâzûk işâret

→. işâret:
Mesnevi 3/52
İz, alamet, emare.

Başîret gördügi olur beşâret /
Beşâret anja ki anjlara işârett

→. işâret:
Mesnevi 11/55
İz, alamet, emare.

İd anda 'ışkdan nâzûk işâret /
Ki ire 'âşıklara andan beşâret

→. işâret:-le
Mesnevi 3/ 44
İz, alamet, emare.

Resûl'a evvel haq anı virdi el-
haq / Ayı itdi bir işâretle iki şak

→. işâret:
Mesnevi 46/293
İz, alamet, emare.

Didi ne vaqt olur-isa işâret /
Varalum i ki getürdün beşâret

İşâret it:- Göstermek, işâret
etmek.

→. işâret it:-
Mesnevi 11/55
Göstermek, işâret etmek.

İd anda 'ışkdan nâzûk işâret /
Ki ire 'âşıklara andan beşâret

→. işâret it:-di
Mesnevi 53/55
Göstermek, işâret etmek.

İşâret itdi Cemşid ehl-i Çîn'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi kıne

İşâret ol:- Bir şeyin çeşitli
emare ve belirtilerle ortaya
çıkması.

→. işâret ol:-dı
Mesnevi 9/ 30
Bir şeyin çeşitli emâre ve
belirtilerle ortaya çıkması.

Seherden çün bize irdi beşâret
/ Felekden tahtına oldı işâret

İşbu: İşte bu.

→. işbu:
Kıt'a 3/1
İşte bu.

Çün itdi tütü işbu kıt'ayı güş /
Şeker-ğande idiben eyledi cüş

→. işbu:
Mesnevi 10/85
İşte bu.

Cihânda kodum işbu yadigârı /
Me'ânisi hoş u elfâzı arı

→. işbu:
Mesnevi 46/200
İşte bu.

Anı ço sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maqâma buldı
me'men

→. işbu:
Mesnevi 6/1
İşte bu.

Çün itdi tütü işbu kıt'ayı güş /
Şeker-ğande idiben eyledi cüş

→. işbu:
Mesnevi 47/12
İşte bu.

Açılmış nerges ü karşısına gül /
Terennüm itdi işbu şî'ri bülbül

→. işbu:
Mesnevi 49/1
İşte bu.

Edâ olduqda işbu şî'r-i nâzûk /
İşiden didi kim li'l-lâhi derrük

→. işbu:
Mesnevi 51/44
İşte bu.

Diyeler olduğıçün yolda bir
mâr / Yolından girü döndi işbu
bj-'âr

→. işbu:
Mesnevi 53/19
İşte bu, bu.

Çoludur djv-i 'ifrit işbu menzil /
Yavuz qorhu yiridür olma gâfil

→. işbu:
Mesnevi 56/37
İşte bu, bu.

Neçün yörürler işbu resme
hayrân / Bu zühre müşterî
merrîh ü keyvân

→. **işbu:**

Mesnevi 56/48
İşte bu, bu.

Yıl-ıla üç yüz bir altmış yılda
vâkı' / Olur işbu kırân ol söze
sâmi'

işit-: İşitmek, duymak.

→. **işit-:-üben**

Gazel 2/13
İşitmek, duymak.

Hak ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşül / Oraya kim anda
yoğdur gayrdan hergiz nişân

→. **işit-:-iben**

Gazel 5/7
İşitmek, duymak.

'adluñ çoşusını işidiben
Hıta'da müşg / Nâfeyle şâfeşin
yile virdi zehj şavâb

→. **işit-:**

Kıt'a 1/3
İşitmek, duymak.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayân
lâ-ilâhe illâllah

→. **işit-:**

Kıt'a 1/13
İşitmek, duymak.

Nite ki mescid ü mihrâb tolıdur
gey işit / Künişt ü deyr-i muğân
lâ-ilâhe illâllah

→. **işit-:-en**

Mesnevi 1/ 84
İşitmek, duymak.

Sözümü şöyle eyle pür-hakâyık
/ Ki işiden diye kim zî dakâyık

→. **işit-:**

Mesnevi 2/108
İşitmek, duymak.

Kulakdan penbe çıkarmağı iş it
/ Kamudan lâ-ilâhe illâ'yı işit

→. **işit-:-üp**

Mesnevi 7/17
İşitmek, duymak.

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi aña cevabı

→. **işit-:-dü, -m**

Mesnevi 7/1
İşitmek, duymak.

Sözün tütüyle bülbülden
işitdüm / Girü şahuñ şenâsını
iş itdüm

→. **işit-:-dü, -m**

Mesnevi 8/17
İşitmek, duymak.

Bu gice gökden işitdüm bir
âvâz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

→. **işit-:-en**

Mesnevi 11/44
İşitmek, duymak.

Me'ânî eyle idesin bedâyi' / Ki
işiden diye kim zî şanâyi'

→. **işit-:-e, -nüñ**

Mesnevi 11/ 48
İşitmek, duymak.

Ğazellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenüñ sevine cism ü cânı

→. **işit-:-en**

Mesnevi 12/ 4
İşitmek, duymak.

Hakun adıyla dâyim söze
bünyâd / Ki sözüm işiden gışı
ola şâd

→. **işit-:-dü, -n**

Mesnevi 12/ 13
İşitmek, duymak.

Sözün Selmân'un işitdün
temâmı / Anı dağı ki nazm itdi
Nizâmi

→. **işit-:-miş, -di**

Mesnevi 14/ 95
İşitmek, duymak.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mânendi yok 'âlemde
hergiz

→. **işit-:-se**

Mesnevi 15/ 19
İşitmek, duymak.

Ya hüd adın kimesneden işitse
/ Taleb itmekligin anuñ iş itse

→. **işit-:-gil**

Mesnevi 16/12
İşitmek, duymak.

Bulam dirseñ cihânda sūd-
mendî / İşitgil kimden olur-ısa
pendi

→. **işit-:-di**

Mesnevi 18/1
İşitmek, duymak.

Melik işitdi gülden bu hitâbı /
Aña bu resm ile virdi cevabı

→. **işit-:-ür**

Mesnevi 20/17
İşitmek, duymak.

İşidür nâleñi sinüñ dem-â-dem
/ Görürsin sen anuñ yüzini her
dem

→. **işit-:-di**

Mesnevi 20/1
İşitmek, duymak.

Çün işitdi melik bülbül hitâbın
/ Anuñ bu resm ile virdi
cevabın

→. **işit-:**

Mesnevi 29/18
İşitmek, duymak.

Perişānlık durur 'ışk anı terk it / Cihānı hoş geçür bu pendi işit

→. **işit--dük, -in**
Mesnevi 31/2
İşitmek, duymak.

Melik dutmadı hiç ol sözlere
güş / İşitdügin dahı itdi
ferāmüş

→. **işit--di**
Mesnevi 34/47
İşitmek, duymak.

Hümāyün çünki bu sözi işitdi /
Gözin açup için pür-äteş itdi

→. **işit--üp**
Mesnevi 37/ 2
İşitmek, duymak.

Bu sözleri Humāyün-ıla Fağfūr
/ İşidip girdiler hayrān u rencür

→. **işit--dü, -ñ**
Mesnevi 39/36
İşitmek, duymak.

Didi i kim cihānı geşt itdün / Bu
bütlerden kimi gördün işitdün

→. **işit--dü, -ñ**
Mesnevi 40/36
İşitmek, duymak.

Gerekdür şarf idesin mālī li'l-
lah / Eger işitdün-ise akırızu'l-
lah

→. **işit--gil**
Mesnevi 40/9
İşitmek, duymak.

Çamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İşitgil 'andeljbi kim ne
söyler

→. **işit--dü, -ñ**
Mesnevi 42/18
İşitmek, duymak.

Süleymān'urñ serjrin n'eyledi
yil / İşitdünj tāt-ıçün var yil gibi
yil

→. **işit--di**
Mesnevi 43/59
İşitmek, duymak.

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cāndan be-küllü oldı
nevmiş

→. **işit--di**
Mesnevi 44/39
İşitmek, duymak.

Bu sözi çünki işitdi Hümāyün /
Gözi lāle gibi oldı ğarka-i hūn

→. **işit--me, -dü, -m**
Mesnevi 48/99
İşitmek, duymak.

İşitmedüm bu yola ādamj-zād
/ Geliben girü döndüğünü dil-
şād

→. **işit--em**
Mesnevi 49/21
İşitmek, duymak.

Ki anurj koķısını ben işidem /
Hālās eylemege sini iş idem

→. **işit--en**
Mesnevi 49/ 2
İşitmek, duymak.

Edā olduķda işbu şir-i nāzük /
İşiden didi kim li'l-lāhi derrük

→. **işit--en**
Mesnevi 52/38
İşitmek, duymak.

Gel imdi 'ışkdan bir dāsītān
yād / İdelüm ki ola anı işiden
şād

→. **işit--di**
Mesnevi 52/ 9
İşitmek, duymak.

İşitdi gül ki bülbül vird okır /
Anā ... dir

→. **işit--di**
Mesnevi 53/67
İşitmek, duymak.

Çün işitdi bu sözi dıv-i nā-pāk /
Yöridi anlaruñ üsdine bj-bāk

→. **işit--üp**
Mesnevi 54/33
İşitmek, duymak.

İşidüp huṭbe gibi bu huṭābı /
Okı ...

→. **işit--di**
Mesnevi 60/62
İşitmek, duymak.

Alup şāhı sarāyına ilettdi / Bu
hālın şerḥ itdi ol işitdi

→. **işit--me, -y, -e**
Mesnevi 60/26
İşitmek, duymak.

Sezādur ol gişiyē āhenjñ bend
/ Ki ehl-i 'akldan işitmeye pend

işlet--: Çalıştırmak, yaptırmak.

→. **işlet--ür, -di**
Mesnevi 4/43
Çalıştırmak, yaptırmak.

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a hālını 'arz itdi ol dem

'işretiden it--: İçkiden dolayı bir
şeyler yapmak.

→. **'işretiden it--di**
Mesnevi 46/245
*İçkiden dolayı bir şeyler
yapmak.*

Bu 'işretiden ki itdi orada şāh /
Hābarla oldı hürj-zād'e āgāh

i'tibār--: Değer, kıymet, saygı.

→. **i'tibār:-ı**

Mesnevi 27/5

Değer, kıymet, saygı.

Gerek benden dutasın i'tibārı /
Benümlle kimsenüñ yok kâr u
bârı

→. **i'tibār:**

Mesnevi 52/13

Değer, kıymet, saygı.

Gözün aç i'tibār-ıla nazar it /
Gelür-iken elüñden bir hüner it

i'tidāl: Uygunluk.

→. **i'tidāl:**

Mesnevi 2/ 48

Uygunluk.

Anuñ luṭfiyla buldı serv kâmet
/ Laṭıf u i'tidāl ü istikâmet

i'tikâd: İnanma, gönülden
tasdik ederek inanma.

→. **i'tikâd:-uñ**

Gazel 7/6

*İnanma, gönülden tasdik
ederek inanma.*

Hem memleket kılıcuñ-ıla bula
i'tizâd / Hem şer' i'tikâduñ-ıla
iftihâr ide

i'tizâd bul:- Güçlenmek,
kuvvetlenmek.

→. **i'tizâd bul:-a**

Gazel 7/5

*Güçlenmek,
kuvvetlenmek.*

Hem memleket kılıcuñ-ıla bula
i'tizâd / Hem şer' i'tikâduñ-ıla
iftihâr ide

ittişâl: Yakınlık, yan yana
gelme.

→. **ittişâl:**

Mesnevi 3/ 42

Yakınlık, yan yana gelme.

Münezzehdür metâ vü
eyneden ol / Kem ü keyf ü
ittişâl ü beyneden ol

→. **ittişâl:**

Mesnevi 46/266

Yakınlık, yan yana gelme.

Şehüh 'ışkına düşmişdi veljkin
/ Degüldi ittişâl evvâca
mümkün

i'zâz: Saygı, hürmet.

→. **i'zâz:-u, -ı, -ı**

Mesnevi 41/38

Saygı, hürmet.

Senüñ sözünde olam ben
hemîşe / İdem i'zâzuñ cânuma
pişe

i'zâz it:- Hürmet etmek, saygı
göstermek.

→. **i'zâz it:-dı**

Mesnevi 46/291

*Hürmet etmek, saygı
göstermek.*

Melik aña beş i'zâz itdi / Anı
gendüsine hem-râz itdi

izhâr it:- Açığa vurma,
göstermek.

→. **izhâr it:-mek, -e**

Mesnevi 35/30

Açığa vurma, göstermek.

Gönül bir gişiye itmiş durur
germ / Ki anı izhâr itmege
komaz şerm

izhâr kıl:- Açık etmek, açığa
çıkarmak.

→. **izhâr kıl:-ur**

Mesnevi 2/106

*Açık etmek, açığa
çıkarmak.*

Ne kim var varlığına kılar ikrâr
/ Cemî'i kudretini kılar izhâr

iztirâr: Çaresiz kalma,
çaresizlik, mecburiyet.

→. **iztirâr:-ı**

Mesnevi 60/79

*Çaresiz kalma, çaresizlik,
mecburiyet.*

Hoş olur kim gidiben iztirârı /
İrişüp bula nâ-geh yâr yârı

'izz ü bekâ: Değerli ve kalıcı.

→. **'izz ü bekâ:**

Gazel 8/2

Değerli ve kalıcı.

'İşk durur varlığı itmek fenâ /
Kim anuñla bulunur 'izz ü bekâ

'izzet: Ululuk, yücelik.

→. **'izzet:**

Mesnevi 43/101

*Değer, kıymet, ululuk,
yücelik.*

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryâda
kıymet

'izzet ile lât u 'uzzi: İzzet, Lat
ve Uzzi Kabe'de bulunan
putlardan her biri.

→. **'izzet ile lât u 'uzzi:-y, -ı**

Gazel 3/5

*İzzet, Lat ve Uzzi Kabe'de
bulunan putlardan her biri.*

Lâ-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lât u
'Uzzi'yi / İllâyı çün kim itdi aña
teslîm kibriyâ

K)

kabar:- Kabarmak, şişmek.

→. **ķabar:-mış**
Mesnevi 60/50
Kabarmak, şişmek.

Çeküp yol zahmetinden derd-ile tãb / Ayaķları ķabarmıř çün kefi-ãb

ķa'be: Bütün müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.

→. **ķa'be:**
Mesnevi 4/81
Bütün müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

şafâ buldı anuñla Ka'be Merve / Anuñ fitrâkidür vüşkâ vü 'urve

ķâbil ol-: Uygun olmak.

→. **ķâbil ol-:-a**
Mesnevi 48/121
Uygun olmak.

Öğüt anıa gerekdür ki ola ķâbil / Çü ķâbil olmaya öğüt ne hâşıl

ķaç-: Kaçmak.

→. **ķaç-:-dı**
Mesnevi 53/112
Gitmek, uzaklaşmak.

Çü hâk oldı orada ol ser-i dıy / Ķamusı kaçdı andan leşger-i dıy

ķaçan kim: Her ne zaman ki.

→. **ķaçan kim:**
Mesnevi 5/15
Her ne zaman.

Anuñ okı kaçan kim çıķa yâdan / İdilmez fark ol tır-i ķazâdan

ķaçup git-:

→. **ķaçup git-:-e, -ler**
Mesnevi 53/78
Kaçıp gitmek.

Bu pırüz olsa olar hem-ceng ideler / Ger öle ol bular kaçup gideler

ķadd: Boy.

→. **ķadd:-uñ**
Mesnevi 11/ 19
Boy.

Ķaduñ vaşında eyle urdı bünyâd / Ki anıa bende oldı serv-i âzâd

→. **ķadd:-üñ**
Gazel 15/5
Boy.

Ķadduñ hayâlı dudı gözümde vaşan belj / Her şanda serv olsa yiri cüy-bâr olur

→. **ķadd:-ı**
Mesnevi 34/30
Boy.

Bili kim toğrı-dı ok gibi anuñ / Olupdur şöyle ki ķaddı kemânur

ķadeh: Kadeh, bardak.

→. **ķadeh:**
Mesnevi 14/21
Kadeh, bardak.

Ķadeh altuna yâķüt oldı rızân / Ķubâb-ı şım-gün üftân u Ķızân

→. **ķadeh:**
Mesnevi 35/ 58
Kadeh, bardak.

şebistân cenneti ydi Ķubları hür / Ķadeh ellerde nür-ıdı 'alâ'nür

→. **ķadeh:-den**
Mesnevi 35/91
Kadeh, bardak.

Ben ayrıķsı ķadehden olmuşam mest / Beni ol cãm durur kim ider hest

→. **ķadeh:**
Mesnevi 40/23
Kadeh, bardak.

Ķadeh iç kim gül açıldı vü nesrın / Ki tizde yile varur bu reyâhın

→. **ķadeh:**
Mesnevi 48/131
Kadeh, bardak.

Ķadeh nüş itdi ol dem Nâz-perverd / Anuñ yâdına kim yüzi-y-ıdi verd

ķadeh iç-: Bardaktan içki içmek.

→. **ķadeh iç-:-üp**
Mesnevi 48/134
Bardaktan içki içmek.

řahuñ şâdılığına ol perj-ruñ / Ķadeh içüp oturdı şâd u ferrüh

ķadem baş-: Ayak basmak.

→. **ķadem baş-:-ar, -ı, -sa, -ñ**
Mesnevi 46/285
Ayak basmak.

Ķadem başar-ısañ eyvânumuza / Ola şükrâne bizüm cânumuza

ķad-Ķamıde: İki büküm.

→. **ķad-Ķamıde:-dür**
Gazel 6/1
İki büküm.

İ şeb ki Ķidmetün de felek ķad-Ķamıdedür / Ayađuñuñ tozı melike nür-ı dıdedür

ķâdir: Bir işe gücü yeten, o işe

yapacak güç ve bilgiye sahip olan.

→. **ḳādir:**

Mesnevi 1/88

Bir işe gücü yeten, o işi yapacak güç ve bilgiye sahip olan.

Bu dürce ki anda derc itdüm cevâhir / Mübârek eylegil şâha i ḳâdir

→. **ḳādir:**

Mesnevi 2/1

Bir işe gücü yeten, o işi yapacak güç ve bilgiye sahip olan.

Zehî ḳâdir ki bu gerdân devâyir / Anuḳ fermâni-y-ıla oldı dâyir

→. **ḳādir:**

Mesnevi 13/37

Bir işe gücü yeten, o işi yapacak güç ve bilgiye sahip olan.

Kemân dutduḳda eyle-y-idi ḳâdir / Ki okına dikilürdi nesr-i ṭâyir

→. **ḳadir:-üḳ**

Gazel 4/5

Bir işe gücü yeten, o işi yapacak güç ve bilgiye sahip olan.

'arşda ḳadruḳ senüḳ baḳladı bir bâr-gâh / Kuṭbdan oldı anḳa miḳ şubḳdan oldı ṭinâb

→. **ḳadir:-i**

Mesnevi 8/7

Bir işe gücü yeten, o işi yapacak güç ve bilgiye sahip olan.

Şehüḳ ḳadri ki 'âlî âsumândur / Nice kim âsumândur câvidândur

ḳadr: Kıymet.

→. **ḳadir:-i**

Mesnevi 39/ 112

Kıymet.

Ne durur nâfe pür-ḫün-ı cigerdür / Saḳuḳ ḳatında anuḳ ne ḳadri vardur

ḳadr-ı ḡanımet: Ganimetlerin kıymeti.

→. **ḳadr-ı ḡanımet:**

Mesnevi 45/8

Ganimetlerin kıymeti.

ḡanımetdür bu 'ıyş u 'ömr fırsat / Neḳün bilinmeye ḳadr-ı ḡanımet

ḳāf: Anka kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsanevi dağ.

→. **ḳāf:-ı, -n, -i**

Mesnevi 56/ 72

Anka kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsanevi dağ.

ḳamu kuşlara sultân oldı 'anḳā / Ḳanā'at ḳāfını çün itdi me'vâ

ḳāfa dik-: Kafayı kaldırmak.

→. **ḳāfa dik:-dük, -de**

Mesnevi 50/ 23

Deyim

Kafayı kaldırmak. II Uyanmak.

Seher-geh gün 'alem dikedükde ḳāfa / Ki saḳardı şabâ gülzâra nâfe

ḳāh: Saman çöpü, saman.

→. **ḳāh:-a**

Mesnevi 10/54

Saman çöpü, saman.

Eger 'ışḳ olmasaydı kehrübâda / Heves ide midi kāha ziyâde

ḳāhir: Yok eden.

→. **ḳāhir:**

Mesnevi 9/24

Yok eden.

Anuḳ râyâtın it 'âlemde manşür / Sipâhın ḳāhir ü a'dâyı maḳhür

ḳahr: Şiddet, öfke.

→. **ḳahr:-uḳ**

Gazel 5/4

Şiddet, öfke.

Luṭfün nesjimi bitürür oddan niḳlüferi / Ḳahrüḳ semümü lücce-i deryâyı ider serâb

→. **ḳahr:-un**

Gazel 5/14

Şiddet, öfke.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba süz / Bir gez eger ol ikiye ḳahrüḳ ide ḫiṭâb

→. **ḳahr:-ı**

Mesnevi 47/50

Şiddet, öfke.

Ferîdün oldı cevri-y-ile bî-fer / Sikender ḳaldı ḳahrı-y-ıla bî-dar

ḳahr kıl-: Kahretmek, yok etmek.

→. **ḳahr kıl:-a, -lar**

Mesnevi 39/142

Kahretmek, yok etmek.

Ya anı düstlara ideler behr / Ya anuḳla kılalalar düşmeni ḳahr

ḳal-: Kalmak.

→. **ḳal:-dı**

Gazel 2/ 11

Kalmak.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

→. **kal:-an**
Mesnevi 3/34
Kalmak.

Gehî rec'at virür ü geh ikâmet
/ Kılan seyyâreye geh
istikâmet

→. **kal:-up**
Mesnevi 3/75
Kalmak.

Ƙamu 'âciz Ƙalup ehl-i feşâhat
/ Aña öykünene irdi fezâhat

→. **kal:-ur**
Mesnevi 3/4
Kalmak.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âhîr /
Dağı nesne Ƙalur mı eydüñ âhîr

→. **kal:-dı**
Mesnevi 10/ 66
Kalmak.

Bulardan çün kim oldı terk-i
şüret / Girü keşret gidüben
kaldı vahdet

→. **kal:-ur**
Mesnevi 10/6
Kalmak.

Çirâğ u şem'e ger irmez-ise nâr
/ Ƙalur zulmet bulunmaz anda
envâr

→. **kal:-dı**
Mesnevi 14/ 45
Kalmak.

Melik kaldı vü bir kaç Ƙulları
hem / Ki şâhun ħalvetinde
anlardı mahrem

→. **kal:-ur**
Mesnevi 37/10
Kalmak.

Dağı ayrıƘsı olur 'ışƘun cününü
/ Ƙalur anda tabîbüñ zü-fününü

→. **kal:-ur**
Mesnevi 37/ 10
Kalmak.

Dağı ayrıƘsı olur 'ışƘun cününü
/ Ƙalur anda tabîbüñ zü-fününü

→. **kal:-an, -ı**
Mesnevi 40/ 30
Kalmak.

Yiyüp yidürdüğün Ƙalur saña
bes / Ƙalanı yıl durur andan
tama' kes

→. **kal:-ur**
Mesnevi 40/29
Kalmak.

Yiyüp yidürdüğün Ƙalur saña
bes / Ƙalanı yıl durur andan
tama' kes

→. **kal:-dı**
Mesnevi 41/ 9
Kalmak.

Ne tende şabr kaldı vü ne
ârâm / Ƙamusın gâret itdi ol
dil-ârâm

→. **kal:-maz**
Mesnevi 41/84
Kalmak.

Ĥayâl-ı yâr kime ki ola yoldaş /
Aña Ƙalmaz ġam-ı cân u ten ü
baş

→. **kal:-a, -vuz**
Mesnevi 43/41
Kalmak.

Gidesin ħasret-ile biz Ƙalavuz /
Dege mülk ayrığâ çün biz
ölevüz

→. **kal:-dı**
Mesnevi 46/146
Kalmak.

Melik cânına irdi 'ışƘdan cüs /
Ne anda şabr kaldı vü ne ħod
hüs

→. **kal:-up**
Mesnevi 46/191
Kalmak.

Ƙalup şâh ol ten-ile saça
ĥayrân / Diledi kim aña vire dil
ü cân

→. **kal:-ur**
Mesnevi 51/97
Kalmak.

Ƙalur mı ġışide şabr-ıla ârâm /
Göñüle düşicek zülf-i dil-ârâm

→. **kal:-ma, -sun**
Mesnevi 53/ 47
Kalmak.

Düriş kim Ƙalmasun senden
yavuz ad / Ki ider Ƙamu
murâduñdan seni yâd

→. **kal:-dı**
Mesnevi 58/57
Kalmak.

Soñ ucı şındı keşti kaldı Cemşid
/ Dil ü cân ü cihândan cümle
nevmîd

→. **kal:-dı**
Mesnevi 58/65
Kalmak.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümmîd / Hemîñ bir tahta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. **kal:-dı**
Mesnevi 58/66
Kalmak.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümmîd / Hemîñ bir tahta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. **çal:-:dl**

Mesnevi 58/105
Kalmak.

Melik ıaldı anda ser-gerdān u
bı-mār / Ki yokdı gışı ki aña ide
tımār

→. **çal:-:dl**

Mesnevi 60/106
Kalmak.

Belāsın ejdehā vü divün aña /
Didi bir resm-ile kim ıaldı ıaņa

kallem: Kalem.

→. **kallem:**

Kit'a 4/3
Kalem.

Baş çeküp od iki dillü oldı
kallem / Anuñ eyyāmında ki
oldur dın-penāh

→. **kallem:**

Mesnevi 11/57
Kalem.

Kalem bigi ol zemān meşyen
'alā'r-rās / Ele aldum sözüñ
dürriyçün elmās

→. **kallem:-den**

Mesnevi 13/47
Kalem.

Döker-idi kallemden ol yigāne /
Gümiş levhine müşgün dām u
dāne

→. **kallem:-le**

Mesnevi 13/ 45
Kalem.

Harıri çün kallemle iderdi tahrır
/ Göñüller şekline düşerdi
zencır

→. **kallem:-le**

Mesnevi 39/14
Kalem.

Perınuñ görmedin naqşın
yazardı / Kallemle şekli-i Māni'yi
düzerdi

→. **kallemle:-le**

Mesnevi 39/21
Kalem.

Kallemle naqşını anuñ yazardı /
Nicedür şüret ü şeklin düzerdi

→. **kallem:**

Mesnevi 51/59
Kalem.

Kalem gibi itdi anı kılıc-ıla şak /
Hemın budur var-ısa erlik
ancağ

kalp: Göñül, kalp, yürek.

→. **kalp:-i**

Mesnevi 50/48
Göñül, kalp, yürek.

Ne durur cādularuñ işi taħyıl /
Haķayığ kalbi ĥod olmaz bilā-
'ağl

kām: Arzu, istek.

→. **kām:-ı, -n, -a**

Mesnevi 60/23
Arzu, istek.

Gehı sen ejdehā kāmına
düşdüñ / Gehı dıvün belāsına
ulaşduñ

→. **kām:**

Mesnevi 43/96
Arzu, istek.

Seferdendür ki olur puħte her
ĥām / Seferdendür ki ele girür
kamu kām

kamer: Ay.

→. **kamer:**

Mesnevi 8/10
Ay.

Güneş gibi oldı ol cüd-ıla
ma'rūf / Kamer gibi oldı evsāf-
ıla mavşūf

→. **kamer:**

Mesnevi 14/ 67
Ay.

Kamer n'olur ki oldı rāst ĥurşıd
/ Nigın-i ĥāteminde mühr-i
Cemşıd

→. **kamer:**

Mesnevi 39/ 82
Ay.

Adından yig durur anuñ cemāli
/ Kamer devrine fitne zülf ü
ĥālı

→. **kamer:**

Mesnevi 40/8
Ay.

Kamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İşitgil 'andelıbi kim ne
söyler

→. **kamer:**

Mesnevi 46/178
Ay.

Eli-y-ile şacıçak başına şı /
Kamer üstine dökilürdi lülü

→. **kamer:**

Mesnevi 59/1
Ay.

Kamer devridür i ĥumrı-yı
dem-sāz / Nevāda rāst it bir iki
dem sāz

kāmet: Boy, endam.

→. **kāmet:-ı**

Mesnevi 14/54
Boy, endam.

Ķatında çeşmenüñ bir serv
bitmiş / Uzanup kāmeti tıbiye
yitmiş

→. **ķāmet:-ūñ**
Mesnevi 28/12
Boy, endam.

Sağa dağı irse derd-i 'iřķ bir
dem / Benefşe gibi olaydı
ķāmetūñ ĥam

→. **ķāmet:-in**
Mesnevi 46/112
Boy, endam.

Görinse gözlerine serv ü
řimřād / İderdi ķāmetin ol dil-
berūñ yād

→. **ķāmet:-i, -di**
Mesnevi 53/98
Boy, endam.

Melik ādam boyında điv-i
mel'ūn / Mināre ķāmet-idi
belki efvn

ķāmet bul:- Boy vermek,
endam sahibi olmak.

→. **ķāmet bul:-dı**
Mesnevi 2/47
Boy vermek, endam sahibi
olmak.

Anuñ luşfiyla buldı serv ķāmet
/ Luşf u i'tidāl ü istikāmet

ķāmet-i lāt: Lat'in boyu.

→. **ķāmet-i lāt:**
Mesnevi 4/85
Lat'in boyu // Lat putunun
yerle bir olması hadisesi.

Büküldi lāsı-y-ıla ķāmet-i Lāt /
řefā'at itse olur maĥv Zellāt

ķāmil ol:- Kemale erişmek,
mükemmel olmak,
olgunlaşmak.

→. **ķāmil ol:-ur**
Mesnevi 10/12
Kemale erişmek,
mükemmel olmak,
olgunlaşmak.

Giderme 'iřķi cāñuñdan i 'ākil /
Ki 'aql ehli olur 'iřķ-ıla ķāmil
'ākil

→. **ķāmil ol:-ur**
Mesnevi 48/114
Kemale erişmek,
mükemmel olmak,
olgunlaşmak.

Egerçi 'iřķ yolu müşkil olur /
Velj bu yola varan ķāmil olur

ķamiř: Kamiş, şeker kamişi.

→. **ķamiři:-dan**
Mesnevi 3/24
Kamişi, şeker kamişi.

Ķuru ağaçdan virür ĥurmā-y-ı
ter ol / Ķamiřdan daği bitürür
şeker ol

ķamu: Büsbütün, tamamen,
herkes.

→. **ķamu:**
Gazel 1/9
Büsbütün, tamamen,
herkes.

Varlık ne nesnedür ķamu
ĥāřāk-i ĥār-ı rāh / Ol gişiye ki
ķuds ola mařmaĥ-ı nazar

→. **ķamu:**
Kit'a 1/10
Büsbütün, tamamen,
herkes.

Zehj nidā-y-ı mübārek ki
çoludur andan / Ķamu zemjn u
zamān lā-ilāhe illā-llah

→. **ķamu:**
Mesnevi 1/ 28
Büsbütün, tamamen,
herkes.

Seni dirüz seni isderüz ilāhj /
Bilürsin ķamu esrārı k'emāhj

→. **ķamu:**
Mesnevi 1/ 38
Büsbütün, tamamen,
herkes.

Ma'ūnet senden isderem ilāhj
/ Ki sensin ķamu miskjnün
penāhj

→. **ķamu:**
Mesnevi 1/ 68
Büsbütün, tamamen,
herkes.

Cihān 'adl-ıla ma'mūr eyle /
Ķamu yavuzlığı andan dūr eyle

→. **ķamu:**
Mesnevi 1/80
Büsbütün, tamamen,
herkes.

İlāhj bağa sen tāb u tuvān vir /
Ĥavādjšden ķamu emn ü āmān
vir

→. **ķamu:-sın**
Mesnevi 1/18
Büsbütün, tamamen,
herkes.

Ĥařa durur bizüm işümüz ü
sehv / Ķamusın luřfuñ-ıla
eylegil 'afv

→. **ķamu:-dan**
Mesnevi 2/108
Büsbütün, tamamen,
herkes.

Ķulađdan penbe ĥıķarmađı iş it
/ Ķamudan lā-ilāhe illā'yı işit

→. **qamu:-sı**

Mesnevi 2/ 42

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Naqşî kim yazupdur ol
hudâvend / Qamusı hûb u
zîbâdur u dil-bend

→. **qamu:-sın**

Mesnevi 2/ 31

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamusın pāk kıldı 'âlim-i ğayb /
Güneh-kâr ola iden kimsei 'ayb

→. **qamu:**

Mesnevi 3/18

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Anuñ şer'î bulıban haqdan
ızhâr / Qamu edyânî nesî
eyledi nâ-çâr

→. **qamu:**

Mesnevi 3/57

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ki oldı qamu eyle kim didi râst
/ Ne bulındı sözinde efvün ne
kâst

→. **qamu:**

Mesnevi 3/64

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

İçindedür 'ulüm-ı evvel-âhîr /
Qamu esrâr-ı vahdet anda
zâhir

→. **qamu:**

Mesnevi 3/ 68

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Kime inüp durur ol resme
tenzil / Ki qamu müşkile var
anda tafzîl

→. **qamu:**

Mesnevi 3/70

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ne müşkil kim var andan itdiler
hal / Qamu rahmet anuñla oldı
münzel

→. **qamu:**

Mesnevi 3/75

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamu 'âciz qalup ehl-i feşâhat
/ Anı öykünene irdi fezâhat

→. **qamu:-sı, -n, -ı**

Mesnevi 3/92

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Virildi anı kuşur ü hür u
cennet / Ol itdi qamusını vaqf-ı
ümmet

→. **qamu:**

Mesnevi 5/11

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamu başdan ayağa hüş u
ferheng / Hâcîl râyından
Efrîdün u Hüşeng

→. **qamu:**

Mesnevi 10/23

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Feleklerün qamu mihrâbıdur
'ışk / Sa'âdet şuyınuñ
dolâbıdur 'ışk

→. **qamu:**

Mesnevi 10/28

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qul olğıl 'ışka kim endişe budur
/ Şafâ ehline qamu pişe budur

→. **qamu:-sı**

Mesnevi 10/20

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu encümle bu gerdende
devâyir / Qamusı 'ışk-ıladur ki
oldı dâyir

→. **qamu:**

Mesnevi 13/67

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamu 'ömrünjî sen kim ola ol
bâd / Oturma bâde iç 'ömrünjî
it şâd

→. **qamu:-dan**

Mesnevi 13/57

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Hünersüz gişi qamudan aludur
/ Diri şüretde ma'nide öldür

→. **qamu:**

Mesnevi 14/36

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Arada sâğar u mey idiben nüş /
Qamu kayguyı itdiler ferâmüş

→. **qamu:**

Mesnevi 14/ 126

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Didiler meyden ola bu
humârıñ / Bu qamu nâle vü
âh-ıla zârıñ

→. **qamu:-y, -a**

Mesnevi 16/13

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Naşîhat qamuya olur muvâfık /
Meger ol gişiye kim ola 'âşîk

→. **qamu:**

Mesnevi 17/8

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Beni gör kim bu zârj ile kim var
/ Nice hândânem ü çevrem
qamu hâr ıla kim var

→. **qamu:**

Mesnevi 19/15

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu qamu miñnet-ile ki ider
eyyâm / Nedür başuñda
sevdâ-yı dil-ârâm

→. **qamu:**

Mesnevi 19/ 17

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu sevdâ qamu başda var
veljkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

→. **qamu:**

Mesnevi 19/37

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Pes Anuñ çün ne gerek bu
qamu ğam / Otur şad u mey
eyle nüş her dem

→. **qamu:-sı, -y, -la**

Mesnevi 19/ 29

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu qamusıyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bî-şabr
olasın sen

→. **qamu:-sın**

Mesnevi 20/9

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Elümden çün qamusın aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-ğün

→. **qamu:**

Mesnevi 21/7

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu qamu derd-ile şabrum dağı
var / Gerek 'âşık olana şabr nâ-
çâr

→. **qamu:**

Mesnevi 23/16

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Egerçi derd-ile zâr u nizâram /
Bu qamu derd-ile hem şabr
iderem

→. **qamu:-sı, -y, -la**

Mesnevi 23/9

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu qamusıyla var bende şabr
hem / Mey içerem ki ola
derdüme em

→. **qamu:-dan**

Mesnevi 27/ 7

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Anuñ çün olmuşam qamudan
âzâd / Kimesne hiç idemez
baña bî-dâd

→. **qamu:**

Mesnevi 28/3

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Elümden ne ki var oldu qamu
bâd / Senüñ gibi olmuşam
qamudan âzâd

→. **qamu:-dan**

Mesnevi 28/4

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Elümden ne ki var oldu qamu
bâd / Senüñ gibi olmuşam
qamudan âzâd

→. **qamu:**

Mesnevi 29/7

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Zümürüd-taht saña mülk
muhtâc / Cihân için ne gerek
bu qamu renc

→. **qamu:**

Mesnevi 34/11

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamu ağıyardan hâlî oldu meclis
/ Hemjñ yârıñ hayâlî-y-ıla
münis

→. **qamu:**

Mesnevi 35/62

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamunun hâlî müşğ ü zülfi
'anber / Qamu zühre-cebîñ ü
mâh-manzar

→. **qamu:**

Mesnevi 35/105

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamu göñülde oldu 'ışk hâşıl /
Velî her biri birisine mâyil

→. **qamu:-nuñ**

Mesnevi 35/61

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamunun hâlî müşğ ü zülfi
'anber / Qamu zühre-cebîñ ü
mâh-manzar

→. **qamu:-nuñ**

Mesnevi 35/63

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Qamunun yüzi rüşen şöyle kim
rüz / Gözi yüzde ciger-süz u dil-
efrüz

→. **qamu:-sı**

Mesnevi 35/ 60

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Peri-peyker şanemler
perniyân-püş / Kamusı şım-ten
zerrin binâ-güş

→. **ķamu:-sı**
Mesnevi 35/86
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu meclis hoş nigâristân-ı
Çındür / Kamusı mâh-ruĥ
zühre-cebîndür

→. **ķamu:-sın**
Mesnevi 35/40
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ne kim ĥüsn ehli var-ıdı
Ĥiĥâd'a / Kamusın cem' idelüm
bir arada

→. **ķamu:-sın**
Mesnevi 35/75
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Olaruĥ ķamusın bi't-ĥavli ve'l-
'arz / Melik Cemşid'e bir bir
itdiler 'arz

→. **ķamu:-sı, -n, -a**
Mesnevi 35/77
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

ķamusına nazâr eyledi liķin /
Biriyle olmadı gönli sâkin

→. **ķamu:-sın**
Mesnevi 37/4
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Eĥibbâ kim var-ıdı ol yörede /
Getürdiler ķamusın bir arada

→. **ķamu:-dan**
Mesnevi 38/17

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Egerçi serv ķamudan çeker baş
/ Ecel ĥavfı gözinden akıdır
yaş

→. **ķamu:**
Mesnevi 39/9
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

ķamu iklimün ĥvâlin bilürdi /
Ki cümle reh-güzârında olurdu

→. **ķamu:**
Mesnevi 39/23
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

ķamu şuretleri itmişdi maĥzün
/ Ki oldı bu şuret 'ışķında
maĥzün

→. **ķamu:-sı, -n, -ı**
Mesnevi 39/152
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Sikender kim yidi iķlîmi dutdı /
ķamusını koyuban zâr gitdi

→. **ķamu:**
Mesnevi 41/ 17
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

ķamu işün kilîdi meşveretdür /
Dil ü cânur ümîdi meşveretdür

→. **ķamu:**
Mesnevi 41/47
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

ķamu yolda ümîd ü bîm vardır
/ Velj bu yol durur kim pür-
ĥaĥardur

→. **ķamu:**
Mesnevi 41/67
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

ķamu müşkil işün var dur
ümîdi / ķamu baĥlu kapunuĥ
var kilîdi

→. **ķamu:**
Mesnevi 41/ 68
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

ķamu müşkil işün var dur
ümîdi / ķamu baĥlu kapunuĥ
var kilîdi

→. **ķamu:-sın**
Mesnevi 41/10
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ne tende şabr ĥaldı vü ne
ârâm / ķamusın ĥâret itdi ol
dil-ârâm

→. **ķamu:-dan**
Mesnevi 42/ 2
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Söze sâz eyle i mürĥ-ı saĥun-
güy / Ki sözde sen iletdür
ķamudan güy

→. **ķamu:**
Mesnevi 43/96
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Seferdendür ki olur puĥte her
ĥâm / Seferdendür ki ele girür
ķamu kâm

→. **ķamu:**
Mesnevi 44/14
*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bi-ĥaĥķı cebre'il ü vaĥy ü tenzil
/ Ki ķamu nesneye var anda
tafşil

→. **ķamu:**
Mesnevi 46/5

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ƙamu takrîr itdi şehriyâra /
Şehûñ yüreği oldı pâre pâre

→. Ƙamu:

Mesnevi 46/59

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Kemân-keş tiğ-zenler Ƙamu
cengi / Ki iderlerdi zebûn şîr ü
pelengi

→. Ƙamu:

Mesnevi 46/120

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmağ / Dil ü cânur Ƙamu
terkini urmağ

→. Ƙamu:

Mesnevi 46/229

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ƙamu 'anber-fişân şöyle ki
sünbül / Tolu müşğ-ile çîñj eyle
kim gül

→. Ƙamu:

Mesnevi 46/279

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Olur ğurbet Ƙamu renc-ile
kürbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

→. Ƙamu:

Mesnevi 46/303

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ƙamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkin

→. Ƙamu:-nuñ

Mesnevi 46/52

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Dağı biñ ester ü biñ esb-i zîbâ /
Ƙamunur çulları zer-beft ü
dîbâ

→. Ƙamu:-sı

Mesnevi 47/41

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ƙamusi gitdi irmedin murâda /
Bilesin kim beğâ yoğdur
burada

→. Ƙamu:

Mesnevi 48/55

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ƙamu yâkût u dürr-ile
muraşşa' / Oturmuş anda bir
mâh-ı muğanna'

→. Ƙamu:

Mesnevi 51/18

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Gehj inerdi dūna geh çıkardı /
Çıkiçak çevresin Ƙamu yağardı

→. Ƙamu:

Mesnevi 51/ 52

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Sipâh ardınca anun nâlân u
giryân / Ƙamu yaş döküp eyle
ki ebr-i nişân

→. Ƙamu:-nuñ

Mesnevi 51/4

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Olur Ƙamunur işi bunda nâ-sâz
/ Belâ tolu durur bu küh-ı bâlâ

→. Ƙamu:-sı

Mesnevi 51/39

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Beterdür 'ışk Ƙamusi belâdan /
Neçün 'âşık olan Ƙorğa
belâdan

→. Ƙamu:-sın

Mesnevi 51/88

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ƙomadı ol tağda şîr ü pelengi /
Helak itdi Ƙamusun şîr-i cengi

→. Ƙamu:

Mesnevi 53/48

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Düriş kim Ƙalmasun senden
yavuz ad / Ki ider Ƙamu
murâduñdan seni yâd

→. Ƙamu:-nuñ

Mesnevi 53/86

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Yörirdi dîve karşı leşger-i Çîñ /
Ƙamunur çevşeni pulâd-ı ipçîñ

→. Ƙamu:-sı

Mesnevi 53/112

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Çü hâk oldı orada ol ser-i dîv /
Ƙamusi kaçdı andan leşger-i
dîv

→. Ƙamu:-sı, -nuñ

Mesnevi 55/32

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bugün Ƙopur durur uş bir
cemâ'at / Ƙamusunur işi zerğ u
sanâ'at

→. **ḳamu:**

Mesnevi 56/40

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Neden oldu kevâkib çerhde
cem' / Ne vaktin rüşen oldu bu
ḳamu şem'

→. **ḳamu:**

Mesnevi 56/71

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ḳamu kuşlara sultân oldu 'ankâ
/ Ḳanâ'at ḳâfını çün itdi me'vâ

→. **ḳamu:**

Mesnevi 58/16

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu 'işḳun derdi yig bin bin
devâdan / Yig olur renci anuḡ
ḳamu şifâdan

→. **ḳamu:**

Mesnevi 58/95

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Gemiler ḳamu ḳurtuldu selâmet
/ Hemîñ ol gişiye irdi ḥasâret

→. **ḳamu:**

Mesnevi 58/16

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu 'işḳun derdi yig bin bin
devâdan / Yig olur renci anuḡ
ḳamu şifâdan

→. **ḳamu:**

Mesnevi 58/95

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Gemiler ḳamu ḳurtuldu selâmet
/ Hemîñ ol gişiye irdi ḥasâret

→. **ḳamu:-sı, -n, -a**

Mesnevi 58/117

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Bu ḳamusına şabr ider-idi cem
/ Ki ḳamu derde şabr olur
yakîn em

→. **ḳamu:**

Mesnevi 60/154

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Oḳuyup ḥalkı ol ḥonı yidürdi /
Ḳamu yoḥsul u baya hem
yidürdi

→. **ḳamu:-nuḡ**

Mesnevi 60/128

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ḥıṭâ'nuḡ bir metâ'ı ḥüblardur /
Ḳamunuḡ dudaḡı la'l u dişi dür

→. **ḳamu:-sı**

Mesnevi 60/114

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Didi Çin üç yüz altmış pâre
şardur / Ki ḳamusı ulu vü
mu'teber(dür)

→. **ḳamu:-sı, -n, -a**

Mesnevi 60/92

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Orada ne ki vardı bay u yoḥsul
/ Ḳamusına 'atâ bağışladı ol

→. **ḳamu:-sı, -nuḡ**

Mesnevi 60/129

*Büsbütün, tamamen,
herkes.*

Ḳamusunuḡ sözi şekker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saçı
sünbül

kâmurânî: Mutluluk,
bahtiyarlık, huzur.

→. **kâmurânî:**

Mesnevi 50/8

*Mutluluk, bahtiyarlık,
huzur.*

Mey eyle nüş kim oldur
zindigânî / Neye dut güş kim
oldur kâmurânî

kan: Kan.

→. **ḳan:-ı**

Gazel 6/9

Kan.

Ne nesnedür şafaḳ cigeri ḳanı
ḥasmuḡuḡ / Kim ḳayḡudan
felek ufukında çekîdedür

→. **ḳan:-dur**

Mesnevi 19/13

Kan.

Anuḡ içün şafaḳ her gice
ḳandur / Ki böyle dökilibenüñ
revândur

→. **ḳan:-ı, -dur**

Mesnevi 19/12

Kan.

Ne şuyı var bu dolabuḡ ki aḡar
/ Selâṭîñ ḳanıdur bî-şek ser-â-
ser

→. **ḳan:-a**

Mesnevi 21/ 5

Kan.

Gözüm yaşı beni ḡarḳ itdi ḳana
/ Girü hem ḳaşd ider baş u
câna

→. **ḳan:-dur**

Mesnevi 34/28

Kan.

Felek âhından anuḡ pür-
duḡândur / Gözi bir baḥrdur
kim mevci ḳandur

→. **kân:**

Mesnevi 43/101

Kan.

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryâda
kıymet

→. **kan:-dur**
Mesnevi 43/86
Kan.

Yakın bil 'ışk baħr-ı bî-gerândur
/ Kef ü mevcî ten ü ser-şuyı
kandur

→. **kan:-um, -la**
Mesnevi 46/ 73
Kan.

Gül-idünj bisledük kanumla sini
/ Yıl aldı vü qodı bî-berg bini

→. **kan:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 48/ 138
Kan.

Sarâyı 'aks-i bâde kıldı gül-gün
/ Yir oldı cür'a kanından ciger-
hün

→. **kan:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 53/106
Kan.

Başını kesdi vü itdi tenin çāk /
Kanınan lâllezâr oldı rûh-ı hāk

→. **kan:-a**
Mesnevi 58/ 30
Kan.

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan
olma mehcür

kân: Maden ocağı.

→. **kan:-ı**
Mesnevi 3/25
Maden ocağı.

Geħi müşğ eyler ol kanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsar
u te'sîr

→. **kân:**
Mesnevi 13/51
Maden ocağı.

Eli baħr-ıdı hem kân şehâda /
Zamîri âfitâb-ıdı ziyâda

kan iç-: Öldürmek, kanlar
içinde bırakmak.

→. **kan iç-:-er**
Mesnevi 46/ 16
Deyim
Öldürmek, kanlar içinde
bırakmak II acı ve sıkıntı
vermek.

Egerçi 'ömr durur cām-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan kan
içer

kan ol-: Kan olmak,
yaralanmak.

→. **kan ol-:-ur**
Mesnevi 13/63
Deyim
Kan olmak, yaralanmak. II
Çok acı çekmek.

Yürek kan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü cām

kan yaş: Kanlı gözyaşı dökmek.

→. **kan yaş:-ın**
Gazel 9/12
Deyim
Kanlı gözyaşı dökmek. II
Çok ağlamak.

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nij'i hem / Nice aħar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. **kan yaş:**
Mesnevi 35/ 17
Kanlı gözyaşı dökmek. II
Çok ağlamak.

Gözinden âh idüben dökdi kan
yaş / Ki 'ışk itmiş-idi yüregini
baş

kan yaş ol-: Sürekli göz yaşı
dökmekten gözün kızarması.

→. **kan yaş ol-:-isar**
Mesnevi 48/92
Deyim
Sürekli göz yaşı
dökmekten gözün kızarması.

Döşegünj toprak olup
yaşduğun taş / Gözün kan yaş
olısar yüregünj baş

kan yaşa boyan-: Kanlı yaşla
dolmak.

→. **kan yaşa boyan-:-dı**
Mesnevi 14/92
Deyim
Kanlı yaşla dolmak. II Çok
şiddetli bir şekilde ağlamak.

Figân idiben uyqudan uyandı /
Nite kim lâlê kan yaşa boyandı

kanâ'at: Azla yetinme, kismete
razi olma.

→. **kanâ'at:**
Mesnevi 53/52
Azla yetinme, kismete razi
olma.

Selâtin pişesi olur şecâ'at /
Denj vü süflinür işi kanâ'at

→. **kanâ'at:**
Mesnevi 53/53
Azla yetinme, kismete razi
olma.

Kanâ'at 'aczdendür olma 'âciz /
Ki 'âciz iremez maqşûda hergiz

→. **kanâ'at:**
Mesnevi 56/68
Azla yetinme, kismete razi
olma.

Gereklüden ne hasnâdur
bîzâ'at / Didi kim var kanâ'at it
kanâ'at

→. **kanâ'at:**

Mesnevi 56/72

*Azla yetinme, kismete razı
olma.*

Ğanı ider gişiyi künc-i kanâ'at /
Ola mı dağı bundan yig bîzâ'at

→. **kanâ'at:-ila**

Gazel 16/8

*Elindekiyle yetinme,
kismetine razı olma.*

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
kanâ'at-ıla aña devâ gerek

kanâ'at it-: Azla yetinmek.

→. **kanâ'at it-:**

Mesnevi 56/68

Yetinmek.

Gereklüden ne hasnâdur
bîzâ'at / Didi kim var kanâ'at it
kanâ'at

kanda: Nerede, soru zarfı.

→. **kanda:-dur**

Mesnevi 26/ 12

Nerede.

Nigârün isteyü olduñ pûşt-i
ham sen / Ki kâdadur sizersin
bilmezem ben

→. **kanda:**

Gazel 15/6

Nerede.

Ɔadduñ hayâlî dutdı gözümde
vañan belî / Her kanda serv
olsa yiri cüy-bâr olur

→. **kanda:**

Mesnevi 60/56

Nerede.

Velî yoğ-ıdı hergiz âşinâsı /
Bilimez nidesin kanda varası

kandı: Şeker, tatlı.

→. **kandı:-dur**

Mesnevi 40/ 6

Şeker, tatlı.

Ne dir gül-şende tütü-yi şeker-
riş / Cihânuñ kândıdur dir
zehr-âmîz

kandur-: Kandırmak.

→. **kandur-:-ur**

Gazel 4/11

Kandırmak.

Teşne-cigerdür 'adün deşneñ
anı kâdurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir çañre âb

kani: Hani, nerede,
anlamlarında soru zarfı.

→. **kani:**

Mesnevi 3/ 25

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Gehî müşğ eyler ol kani vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsar
u te'sîr

→. **kani:**

Mesnevi 29/8

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Cihân için ne gerek bu kamu
renc / Ferîdün kani vü Kârün ol
genc

→. **kani:**

Mesnevi 29/9

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Ɔanı Kāvüs u Hüşeng u
Menüçîhr / Ki aña reşğ iderdi
mâh-ıla mihr

→. **kani:**

Mesnevi 29/11

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Ɔanı Güstâşb u yâ Sâm u
Nerîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

→. **kani:**

Mesnevi 47/ 33

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Ferîdün n'oldı vü Dañhâk kani
/ Felek n'itdi Erdeşîr ü
Erdevân'ı

→. **kani:**

Mesnevi 47/ 35

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Ɔanı Rüstem kani Sâm u ya
Gürşâsb / Kani Efrâsiyâb u Ɔanı
Küştâsb

→. **kani:**

Mesnevi 47/36

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Ɔanı Rüstem kani Sâm u ya
Gürşâsb / Kani Efrâsiyâb u Ɔanı
Küştâsb

→. **kani:**

Mesnevi 47/ 37

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Ɔanı Dârâb u Dârâ vü Sikender
/ Kani Keyhüsrev ü Kisrî vü
Sançar

→. **kani:**

Mesnevi 47/38

Hani, nerede,

anlamlarında soru zarfı.

Ɔanı Dârâb u Dârâ vü Sikender
/ Kani Keyhüsrev ü Kisrî vü
Sançar

→. **kanı:**
Mesnevi 47/39
Hani, nerede,
anlamlarında soru zarfı.

Ƙanı Ƙingiz Ƙanı Ergün u Gâzân
/ Temür ü Bâyezîd ü Mîr
Sülmân

→. **kanı:**
Mesnevi 60/22
Hani, nerede,
anlamlarında soru zarfı.

Nigîn gitdi elün den başdan
efser / Ƙanı taht u Ƙanı baht i
dil-âver

kanın dök-: Kanını akıtmak

→. **kanın dök-:-di**
Mesnevi 53/ 110
Kanını akıtmak.

Kesüp boynın ayırdı girde-i
rânın / Yarup Ƙarnını yire dökdi
Ƙanın

kaplan it-: Kaplan gibi güçlü ve
dayanaklı olmasını sağlamak.

→. **kaplan it-:-iser**
Mesnevi 48/86
Kaplan gibi güçlü ve
dayanaklı olmasını sağlamak.

Geh urısarsın arslan ile pençe /
Gehî kaplan idiser sini rence

kaplan u bebr: Kaplan ve
kaplan cinsi.

→. **kaplan u bebr:**
Mesnevi 58/116
Kaplan ve kaplan cinsi.

Ʀolu arslanı oturduğı meclis /
Aña kaplan u bebr olmışdı
münis

kapu: Kapı, eşik.

→. **kapu:-sı, -dur**
Mesnevi 5/9
Kapı, eşik.

Ƙapusıdur penâh-ı ehl-i imân /
Ayağı tozı kuhl-ı dîde-i cân

→. **kapu:-sı, -n, -ı**
Mesnevi 12/11
Kapı, eşik.

Sözün genci Ƙapusını açayım /
Cihâna dürr ü gevherler
saçayım

→. **kapu:-nuş**
Mesnevi 41/68
Kapı, eşik.

Ƙamu müşkil işün var dur
ümîdi / Ƙamu bağılu kapunı
var kilîdi

→. **kapu:-sı, -n, -ı**
Mesnevi 1/29
Kapı. II Makam, huzur.

Başa in'âm Ƙapusını açğıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçğıl

→. **kapu:-da**
Mesnevi 53/115
Kapı. II Makam, huzur.

Yüzini eyleyen ol Ƙapuda hâk /
İder ol kımiyânun gevherin pâk

→. **kapu:-sı, -n, -da**
Mesnevi 53/114
Kapı. II Makam, huzur.

Melik ol dem yire urdı yüzini /
Kapusında haƘun hâk itdi özini

kâr: Fayda, kazanç.

→. **kâr:**
Mesnevi 27/6
Fayda, kazanç.

Gerek benden dutasın i 'tibârı
/ Benümle kimsenün yok kâr u
bârı

karar-:

→. **karar-:-r, -dı**
Gazel 3/13
Kararmak.

Ƙarardı harf-i 'illet-ile
nâmumuz velî / Şün-i şefâ'at
oldı anuñ 'illet-i şifâ

karaju: Karanlık.

→. **karaju:**
Mesnevi 34/7
Karanlık.

Giriben bir Ƙaraju teng künce
/ Oturdu teng-dil eyle ki gonca

→. **karaju:**
Mesnevi 44/52
Karanlık.

Girü geldi sarâya şâh Cemşîd /
Ƙaraju gicede dilinde Hürşîd

→. **karaju:**
Mesnevi 58/43
Karanlık.

Ƙaraju gice bir yıl Ƙopdı nâ-
gâh / Ki depredürdi kühi şöyle
kim gâh

karar: Rahat, huzur.

→. **karâr:**
Gazel 15/4
Rahat, huzur.

Zülfün hevâsı aldı Ƙarâr-ıla
şabrumı / Her kim Ƙarâr söze
uya bî-Ƙarâr olur

→. **karâr:**
Mesnevi 46/252
Rahat, huzur.

Göriben hüsrev-i meh-peykeri
ol / Ƙarâr u şabrdan oldı berj ol

→. **karār:-ı**

Mesnevi 45/5
Rahat, huzur.

Bu dünyānuñ çü yoq durur
karārı / İdelüm cām u bāde
nüş bārı

→. **karār:-um**

Mesnevi 46/88
Rahat, huzur.

Didi derdā ki gitdi ihtiyārum /
Ne cānda şabr u ne tende
karārūm

→. **karār:-ıla**

Gazel 15/3
Rahat, huzur.

Zülfün hevāsı aldı karār-ıla
şabrımı / Her kim karār söze
uya bj-karār olur

→. **karār:-ı**

Mesnevi 42/11
Rahat, huzur.

Cihānuñ çün karārı yoq bilürsün
/ Neçün gendüzünjı hāmuş
kılursın

karār it:- Rahatlamak, huzur
bulmak.

→. **karār it:-di**

Mesnevi 51/95
*Rahatlamak, huzur
bulmak.*

Bir iki gün karār itdi anda
Cemşid / Dil ü cānı tolu sevdā-
yı Hürşid

karart:- Karartmak.

→. **karardur:-ur**

Mesnevi 3/32
*Karartmak, aydınlıktan
karanlık hale getirmek.*

Gehı bağışlar aya rüşnāyı / Geh
eksiben karardur rüşen ayı

karavaş: Cariye, hizmetçi.

→. **karavaş:**

Mesnevi 14/101
Cariye, hizmetçi.

Uyanup gördi anı kul karavaş /
Nigārün yüzi gibi olmuş
müşevveş

kardaş ol:- Kardeş gibi dost
olmak.

→. **kardaş ol:-alum**

Mesnevi 49/10
Kardeş gibi dost olmak.

Elünjı şun baña peymān kılalum
/ Er-ile kız iki kardaş olalum

kār-gāh: Fabrika.

→. **kār-gāh:-ı**

Mesnevi 47/52
Fabrika.

İrişdi kesre kisrl bār-gāhı /
Hārāba vardı gāzān kār-gāhı

→. **kār-gāh:-ı, -n, -a**

Mesnevi 3/47
Fabrika. II Dünya.

Bedāyi' kār-gāhına nazār kıl /
Tabāyi' fikrini zıjr ü zeber kıl

kār-gāh-ı şun': Meydana
getirilen fabrika.

→. **kār-gāh-ı şun':-a**

Mesnevi 2/ 99
*Meydana getirilen fabrika.
II Dünya.*

Nazār it kār-gāh-ı şun'a görgil /
Neler var çerhden tā merkez-i
gil

karın: Karın.

→. **karın:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 53/ 110
Karın.

Kesüp boynın ayırdı girde-i
rānın / Yarup karınını yire dökdi
kanın

karış:- Karışmak.

→. **karış:-dı**

Mesnevi 49/12
Karışmak.

Biri hoher olup biri bürāder /
Bir arada karışdı āb u āzer

karın: Yakın.

→. **karın:-dür**

Mesnevi 3/25
Yakın.

Karındür fetḥ anā vü zafer yār
/ Yüzi durur ziyā vü meh 'alem-
dār

→. **karın:-dür**

Mesnevi 5/ 20
Yakın.

Anuñla baḥt u devlet hem-
nişındür / Sa'adet yāver ü
nuşret karındür

karşı: Karşı.

→. **karşı:-sı, -n, -a**

Mesnevi 47/ 11
Karşı.

Açılmış nerges ü karşıasına gül /
Terennüm itdi işbu şı'ri bülbül

karşu: bkz. karşı.

→. **karşu:-sı, -n, -a**

Mesnevi 33/6
Karşı.

Nevā it kim hoş olur sāz-ı
bülbül / Gülün karşusına āvāz-ı
bülbül

→. **karşu:**

Mesnevi 60/ 163
Karşı.

Güle karşı koma rûd u sürüdü /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdü

→. **karşu:**
Mesnevi 60/81
Karşılık olarak, mukabil.

Olara karşı vardı şâh u hâcib /
İrişdi bir yire mâtlüb u tâlib

→. **karşu:**
Mesnevi 48/65
Karşı.

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstinde oturdi

→. **karşu:**
Mesnevi 52/4
Karşı.

Ne olur 'andeljübün armağânı /
Güle karşı nüvâ vü hoş eğânî

→. **karşu:**
Mesnevi 53/85
Karşı.

Yörirdi dîve karşı leşger-i Çîn /
Çamunun çevşeni pulâd-ı ipçîn

→. **karşu:**
Mesnevi 39/64
Karşı.

Yüzi bir kıbledür kim halk-ı
'âlem / Sücüd iderler anı karşı
her dem

→. **karşu:**
Mesnevi 40/21
Karşı.

Güle karşı otur nüş eyle bâde
/ Virilmedin gül ü gülzâr u
bâde

→. **karşu:-î, -da**
Mesnevi 38/25
Karşı.

Elünde câm-ı mey karşıunda
sâkj / Zehj reyhân-ı rûh u 'ömr-
i bâkj

karşula-: Karşılmak.

→. **karşula:-r**
Mesnevi 51/49
Karşılmak.

Melik karşılar anda ejdehâyı /
Çayurmaz 'âşik olan her belâyı

kârûn: Hz. Musa zamanında
zenginliğiyle ün salmış, sonra
da malı ile birlikte helak olmuş
bir şahsiyet, ayrıca M.Ö. 540
ile 560 yılları arasında
hükümdarlık yapmış Lidya kralı
Kroisos da Karun olarak bilinir.

→. **kârûn:**
Mesnevi 29/8
*Hz. Musa zamanında
zenginliğiyle ün salmış, sonra
da malı ile birlikte helak olmuş
bir şahsiyet, ayrıca M.Ö. 540
ile 560 yılları arasında
hükümdarlık yapmış Lidya kralı
Kroisos da Karun olarak bilinir.*

Cihân için ne gerek bu kamu
renc / Ferjûn kıanı vü Kârûn ol
genc

→. **kârûn:**
Mesnevi 39/149
*Hz. Musa zamanında
zenginliğiyle ün salmış, sonra
da malı ile birlikte helak olmuş
bir şahsiyet, ayrıca M.Ö. 540
ile 560 yılları arasında
hükümdarlık yapmış Lidya kralı
Kroisos da Karun olarak bilinir.*

Diriben mâl u genci n'itdi
kârûn / Yire haf oldu ol u mâlı
mahzûn

kâr-vân: Kervan.

→. **kâr-vân:**
Mesnevi 60/67
Kervan.

Çabar irişdi kim bir kâr-vân uş
/ Gelür cinden kılor derya gibi
cüş

kaş: Kaş.

→. **kaş:-dan**
Mesnevi 15/13
Kaş.

Ya ol kaşdan ki ol mihrâb-ı
cândur / Dil ü cân isdese anı
revândur

→. **kaş:-ı**
Mesnevi 11/13
Kaş.

Çaşı tutağı resm idüp be-âyın /
Getürdi ma'niyi bârîk ü şîrin

→. **kaş:-ı**
Mesnevi 39/28
Kaş.

İçi pür-mihr-idi vü adı Mihrâb /
Güneş yüzlülerün kaşı anı
mihrâb

→. **kaş:-ı**
Mesnevi 39/59
Kaş.

Hilâl-ıla kaşı ider muhâzât /
İder ol bir ruş-ıla bir şehi mât

→. **kaş:-ı**
Mesnevi 44/23
Kaş.

Çaşı hakkı için kim
'anberjndür / Dağı mihrâb-ı
her bârîk-bjndür

→. **kaş:**
Mesnevi 39/25
Kaş.

Er oldur kim görülen şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakkâş

→. **kaş:-ı, -î, -ı**
Mesnevi 39/97
Kaş.

Göriccek kaçını mihrâbı
unıtdum / Gözine 'aql u cānı
terk itdüm

kaşd it-: Niyetlenmek,
harekete geçmek.

→. **kaşd it-:-di**
Mesnevi 51/48
*Niyetlenmek, harekete
geçmek.*

Bu söz içinde-y-iken mār ol
dem / Bulara kaçd itdi urmağa
dem

→. **kaşd it-:-er**
Mesnevi 21/6
Niyetlenmek, amaçlamak.

Gözüm yaşı beni ğarķ itdi kana
/ Girü hem kaçd ider baş u
cāna

kasr: Saray, köşk.

→. **kaşruñ:-uñ**
Mesnevi 14/ 63
Saray, köşk.

Nazar eyledi kaşruñ burcına
şāh / Görüp bir māh anda
eyledi āh

→. **kaşr:-da**
Mesnevi 35/55
Saray, köşk.

Oturup kaşrda Cemşid ü Fağfur
/ Nevā itdi rebāb u çeng ü
tanbūr

→. **kaşrda:-da**
Mesnevi 35/71
Saray, köşk.

Bir a'lā kaşrda şāh-ıla Cemşid /
Oturmuşdı şanasın māh u
ħurşid

→. **kaşr:**
Mesnevi 39/90
Saray, köşk.

İletdiler beni bir būsitāna /
Orada kaşr irişmiş āsumāna

→. **kaşr:-da**
Mesnevi 39/91
Saray, köşk.

Oturmuş kaşrda bir ħüb çihre /
Ki urur ta'na yüzi māh u mihre

→. **kaşr:-ı, -n, -a**
Mesnevi 60/53
Saray, köşk.

İrişdi kaşer'ün kaşrına nā-gāh
/ Dil ü cāndan didi kim şükr
bi'l-lah

kaşr-ı 'ālī: Büyük, yüce saray.

→. **kaşr-ı 'ālī:**
Mesnevi 14/ 61
Büyük, yüce saray.

Görür şeh bāğda bir kaşr-ı 'ālī /
Velj ol burca ħurşid vālī

kaşr-ı cennet: Cennet köşkü.

→. **kaşr-ı cennet:-dür**
Mesnevi 39/93
Cennet köşkü.

Diyeydüñ kaşr-ı cennetdür bu
ħavzā / Ŧonına ziver olmuş
'akd-i cevzā

kaşşāb: Kasap.

→. **kaşşāb:**
Mesnevi 53/107
Kasap.

Melik kaşşāb Ekvān gāv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide kaşşāb-ıla
ceng

→. **kaşşāb:**
Mesnevi 53/108
Kasap.

Melik kaşşāb Ekvān gāv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide kaşşāb-ıla
ceng

kāst: Noksan, eksik, kusur.

→. **kāst:**
Mesnevi 3/ 58
Noksan, eksik, kusur.

Ki oldı kamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözinde eفزün ne
kāst

kāst ol-:

→. **kāst ol-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 60/118
Eksiksiz olmak.

İli ber şehrüñ üç biñ köy durur
rāst / Ziyādet ola vü ħic
olmaya kāst

kat: Huzur, makam.

→. **kat:-ı, -n, -da**
Mesnevi 14/53
Huzur, makam.

Ķatında çeşmenün bir serv
bitmiş / Uzanup kāmeti tūbiye
yitmiş

→. **kat:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 34/108
Huzur, makam.

İdiben terk-i mülk ü tāt u efser
/ Ķatından kulların sürdi ser-ā-
ser

→. **kat:-ı, -n, -a**
Mesnevi 35/121
Huzur, makam.

Gelicek kātına şādī iderdi / Velj
gıtdükde ağlayu giderdi

→. **kat:-ı, -n, -a**
Mesnevi 39/31
Huzur, makam.

Okıdı bir gice kātına anı / Ki
şora her yiriñ nedür nişānı

→. **kat:-ı, -n, -da**
Mesnevi 39/112
Huzur, makam.

Ne durur nâfe pür-ğün-ı
cigerdür / Saçur katında anuñ
ne qadri vardur

→. **kat:-ı, -n, -da**
Mesnevi 41/7
Huzur, makam.

Güneşdür ol benem katında
zerre / Deñizdür ol benem
katında qatre

→. **kat:-ı, -n, -da**
Mesnevi 41/8
Huzur, makam.

Güneşdür ol benem katında
zerre / Deñizdür ol benem
katında qatre

→. **kat:-ı, -n, -a**
Mesnevi 43/61
Huzur, makam.

Varup atasınuñ katına bñ-gâh /
Figân u derd-ile çoğ eyledi âh

→. **kat:-ı, -n, -a**
Mesnevi 46/273
Huzur, makam.

Gelüp ħüsrev katına Nâz-
perverd / Didi kim i şebîn-şâh-ı
cihân-gerd

→. **kat:-ı, -n, -a**
Mesnevi 60/96
Huzur, makam.

Melik bâzâr-gânuñ şüretine /
Giriben vardı şah Kayşer katına

kat' it-: Kesmek, sona
erdirmek.

→. **kat' it:-iben**
Mesnevi 46/155
Kesmek, sona erdirmek.

Yidi gün kat' idiben menâzil /
Sekizinde oldılar bir yirde nâzil

kat' itmez ol-: Kesmek, sona
erdirmek.

→. **kat' itmez ol:-ur, -sa**
Mesnevi 43/98
Kesmek, sona erdirmek.

Felekde itmeyeler mâhı nâzil /
Eger kat' itmez olursa menâzil

katı: Sert.

→. **katı:**
Mesnevi 58/ 47
Sert.

Gice katı vü yil keşti vü girdâb /
Helâk olmaqlığa cem' oldı
esbâb

katre: Damla.

→. **katre:**
Gazel 1/13
Damla.

Bir qatre 'afv şuyı ıla maħv olur
tamâm / 'ışyânumuz eger tolu
olursa baħr u ber

→. **katre:**
Gazel 4/ 12
Damla.

Teşne-cigerdür 'adün deşner
anı qandurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir qatre âb

→. **katre:**
Mesnevi 41/8
Damla.

Güneşdür ol benem katında
zerre / Deñizdür ol benem
katında qatre

→. **katre:**
Mesnevi 35/101
Damla. || Çok az miktar.

Erimeyin irer mi nûra qatre /
Ya düşmedin yoğ olup ħâka
zerre

kavı: Kuvvetli, güçlü.

→. **kavı:**
Mesnevi 46/56
Kuvvetli, güçlü.

Aña hem-râh itdi on ħişi dâna /
Qavi her işde vü gâyet tuvânâ

→. **kavı:**
Mesnevi 53/21
Kuvvetli, güçlü.

Qavı düşmen durur bed-kâr bu
dij / Melâyikle diler kim eyleye
rıv

kavs: Yay.

→. **kavs:-uñ**
Mesnevi 51/ 54
Yay.

Elin urdı kemâna ol zamân şâh
/ Diyeydüñ ki irdi qavsuñ
burcına mâh

kāvüs: İran'da Keyaniyan
sülalesinin ikinci hükümdarı
olan Keykāvüs.

→. **kāvüs:**
Mesnevi 29/9
*İran'da Keyaniyan
sülalesinin ikinci hükümdarı
olan Keykāvüs.*

Qanı Kāvüs u Hüşeng u
Menüçih / Ki aña reşg iderdi
mâh-ıla mihr

kayd kıl-: Esir almak, tutsak
etmek.

→. **kayd kıl:-ur, -dı**
Mesnevi 13/50
Esir almak, tutsak etmek.

İderdi ol dāne-y-ile cānları
şayd / Kılurdi ol dām-ıla
gönjülleri kayd

kayd ol-: Bağlanmak,
zincirlenmek.

→. **kayd ol-:-a**
Mesnevi 53/72
Bağlanmak, zincirlenmek.

Zehî devlet durur kim gışıye
şayd / Gele gendü ayağıyla ola
kayd

kayğu: Kaygı, endişe.

→. **kayğu:-dan**
Gazel 6/ 10
Kaygı, endişe.

Ne nesnedür şafaq cigeri xanı
ğasmuñuñ / Kim kayğudan
felek ufukında çekidedür

→. **kayğu:-y, -ı**
Mesnevi 14/6
Kaygı, endişe.

Diledi kim vara bāğa otura /
Mey ide nüş kayğuyı götüre

→. **kayğu:-y, -ı**
Mesnevi 14/37
Kaygı, endişe.

Gönjülden mey ider kayğuyı
zāyil / ‘acab mı olsa gönjül arja
māyil

→. **kayğu:-y, -ı**
Mesnevi 14/ 36
Kaygı, endişe.

Arada sāğar u mey idiben nüş /
Kamu kayğuyı itdiler ferāmüş

→. **kayğu:**
Mesnevi 17/4
Kaygı, endişe.

Neçün dil-tengsin gönca gibi it
nüş / Mey-i gül-gün ki ola
kayğu ferāmüş

→. **kayğu:**
Mesnevi 21/9
Kaygı, endişe.

İçerem mey ki ola kayğu
ferāmüş / Bu ğam def’ine mey
it sen dağı nüş

→. **kayğu:-sı**
Mesnevi 34/23
Kaygı, endişe.

Ne anda tāc kayğusı vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ğod baht

→. **kayğu:-ları, -y, -dı**
Mesnevi 60/73
Kaygı, endişe.

Velî kayğularıydı şāh Cemşid /
Ki ol-ıdı orada cümle ümmîd

kāyim: Her zaman var olan,
baki, ebedi.

→. **kāyim:**
Gazel 7/7
*Her zaman var olan, baki,
ebedi.*

‘Işk -ıla kāyim durur rûh u
cesed / ‘Işk -ıla dāyim durur
arż u semā

→. **kāyim:**
Mesnevi 10/78
*Her zaman var olan, baki,
ebedi.*

Bilesin varsa sende çeşm ü
bñiş / Ki kāyim ‘ışk-ıladur
āferiñiş

kāyim it-: Sürüp giden,
devamlı hale getirmek.

→. **kāyim it-:-sün**
Mesnevi 6/1

*Sürüp giden, devamlı hale
getirmek.*

Hak itsün şer’ bünyādını kāyim
/ Şehin-şāh-ı cihānı ‘adl-ıla
dāyim

kays: Leyla ve Mecnun
hikayesinin erkek kahramanı,
Mecnun.

→. **kays:-ı**
Mesnevi 58/19
*Leyla ve Mecnun
hikayesinin erkek kahramanı
Mecnun.*

Bu derd-idi vü iden kays’ı
Mecnun / Bu derd-idi iden
Ferhād’ı mañzün

kaysar: Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki Rum imparator.

→. **kaysar:-üñ**
Mesnevi 39/53
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki Rum imparator.*

Bilürem kaysarüñ bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdāne-i dür

→. **kaysar:-e**
Mesnevi 41/53
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki Rum imparator.*

Atarj ger Kaysar’e virbiye in’ām
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ārām

→. **kaysar:**
Mesnevi 60/96
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki Rum imparator.*

Melik bāzār-gānuñ şüretine /
Giriben vardı şāh Kaysar katına

→. **kaysar:**
Mesnevi 60/99
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki Rum imparator.*

İletdi armağān u şāh kayşer /
Anuñ için qodurdi kürsij-y-i zer

→. **kayşer:**

Mesnevi 60/101

Cemşid ü Hurşid adlı

hikayedeki Rum imparator.

Hikāyet şordı aña şāh kayşer /
Yoluñ u Çin'ün aḥvālın ser-ā-
ser

→. **kayşer:**

Mesnevi 60/108

Cemşid ü Hurşid adlı

hikayedeki Rum imparator.

Derileri ki gösterdi ser-ā-ser /
Didi aḥsent sâbâş aña kayşer

→. **kayşer:**

Mesnevi 60/109

Cemşid ü Hurşid adlı

hikayedeki Rum imparator.

Didi kayşer ki ḥāce şād olğil /
Cemî-i ğuşşadan azād olğil

→. **kayşer:**

Mesnevi 60/133

Cemşid ü Hurşid adlı

hikayedeki Rum imparator.

Anuñ yüzine 'âşik oldı kayşer /
'acab şah-zādeye berzer bu
server

→. **kayşer:**

Mesnevi 60/151

Cemşid ü Hurşid adlı

hikayedeki Rum imparator.

Anı kim görmemişdi şāh
Kayşer / Ne ḥod Rūm'un
selâṭini ser-ā-ser

→. **kayşer:-ün**

Mesnevi 60/53

Cemşid ü Hurşid adlı

hikayedeki Rum imparator.

İrişdi kayşer'ün kaşırına nā-gāh
/ Dil ü cāndan didi kim şükr
bi'l-lah

kayu: Kaygı, tasa.

→. **kayu:-m**

Mesnevi 41/ 76

Kaygı, tasa.

Eger dıv ola vü ger ejdehā hem
/ Kayum yok çün ururam
'işğdan dem

kayur-: Kayırmak, kollamak.

→. **kayur:-a**

Mesnevi 43/81

Kayırmak, kollamak.

Gişi kim kayura n'ola diyü baş /
Tütuban mülki ḥalka olamaz
baş

→. **kayur:-maz**

Mesnevi 51/50

Kayırmak, ayrı tutmak.

Melik karşılar anda ejdehāy /
Kayurmaz 'âşik olan her belayı

każā: Allah'ın takdiri, kader.

→. **każādan:-dan**

Mesnevi 58/97

Allah'ın takdiri, kader.

Hezārān dürlü ḥijleyle każādan
/ Kimesne kırtaramaz cān
belādan

każā okını at-: Kaza okunu
atmak.

→. **każa okını at-: -mak, -a**

Gazel 10/7

Deyim

Kaderini belirlemek.

Kaža okını atmağa ciger-gāhına
'uşşākun / Dem olur mı ki
'anber-veş kara kaşun kemān
olmaz

→. **każā okını at-:-dı**

Mesnevi 51/55

*Savaş okunu fırlatmak,
yaydan ok atmak.*

Kemandan çün każā okını atdı
/ Yılanuñ iki eñeğini bir itdi

kazan-: Edinmek, elde etmek.

→. **każan:-du, -n**

Mesnevi 40/31

Edinmek, elde etmek.

Anı kim sen każandun sen yi
girü / İlerü virbi hergiz koma
girü

kebab it-: Yakmak.

→. **kebab it-:**

Gazel 4/ 8

Yakmak.

Odını düşmenlerün yardı okun
demreni / İtdi kılcun odı ḥasm
yüregın kebab

kebid: Karaciğer.

→. **kebid:**

Mesnevi 2/22

Karaciğer.

Dimāğa rüḥ-ı nefsanî oldı
maṭla' / Kebid rüḥ-ı ṭab'ıye
oldı menba'

kebüter: Güvercin.

→. **kebüter:**

Mesnevi 46/168

Güvercin.

Tezerve urur-ıdı bāl-i şāḥın /
Kebüter yaşduğıydı perr-i lāçın

kef ü mevc: Dalga ve köpük.

→. **kef ü mevc:-i**

Mesnevi 43/86

Dalga ve köpük.

Yakın bil 'işğ baḥr-ı bî-gerāndur
/ Kef ü mevcı ten ü ser-şuyı
kandur

kefâ'et: Bir şeyin dengi, eşi olma.

→. **kefâ'et:**
Mesnevi 39/73
Bir şeyin dengi, eşi olma.

İki zevcün arasında kefâ'et /
Gerek olmaya arada nesâ'et

kef-i âb: Su kabarcığı.

→. **kef-i âb:**
Mesnevi 60/50
Su kabarcığı.

Çeküp yol zahmetinden derd-
ile tâb / Ayakları kabarmış çün
kef-i âb

kehrübâ: Kehribar taşı.

→. **kehrübâ:-da**
Mesnevi 10/53
Kehribar taşı.

Eger 'işğ olmasaydı kehrübâda
/ Heves ide midî kâha ziyâde

kelâm: Söz, konuşma.

→. **kelâm:-ı, -n, -da**
Mesnevi 41/23
Söz, konuşma.

Kelâmında veşâvirhüm didi ol
hâk / Her işde meşveret farz
oldı el-hâk

kelîmu'llah: Hz. Musa.

→. **kelîmu'llah:**
Mesnevi 3/35
Hz. Musa.

Kelîmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan ağıtdı

kelîmu'l-lah-ı şânî: Övülmüş,
methedilmiş Musa.

→. **kelîmu'l-lah-ı şânî:**

Mesnevi 51/64
Övülmüş, methedilmiş
Musa.

Okıyup üsdine seb'el-meşânî /
Didiler zî kelîmu'l-lah-ı şânî

kem: Az, eksik.

→. **kem:**
Mesnevi 3/42
Az, eksik.

Münezzehdür metâ vü
eyneden ol / Kem ü keyf ü
ittisâl ü beyneden ol

→. **kem:**
Mesnevi 33/ 10
Az, eksik.

Yapış bir gül-ruh etegine
muhkem / Degülseñ hüşklikde
hâreden kem

→. **kem:**
Mesnevi 54/31
Az, eksik.

Degülseñ sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nür
olasın sen dağı hem

→. **kem:**
Mesnevi 60/173
Az, eksik.

Degülseñ bu iki otdan dağı
kem / Elüğden câm-ı la'lı kıoma
bir dem

kem bul-: Eksiklik, kusur
bulmak.

→. **kem bul-:-ur**
Mesnevi 13/16
Eksiklik, kusur bulmak.

Düriş kim olmaya saña sitem-
kâr / Ki 'ömr ü bağı kem bulur
sitem-kâr

kem eyle-: Azaltmak.

→. **kem eyle-:-me**
Mesnevi 52/16
Azaltmak.

Çomagıl tãc'ati vü vaktehâ
hem / Mey ü ney hazir it 'ömr
eyleme kem

kem it-: Azaltmak, eksiltmek.

→. **kem it-:-er, -di**
Mesnevi 4/43
Azaltmak, eksiltmek.

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a hâlini 'arz itdi ol dem

kem ol-: Azalmak, eksik olmak.

→. **kem ol-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 41/108
Azalmak, eksik olmak.

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muhkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

→. **kem ol-:-ur**
Mesnevi 48/16
Azalmak, eksik olmak.

Perî ihsânına itmeyen ihsân /
Olur kem dıyden dime aña
insân

→. **kem ol-:-a**
Mesnevi 48/12
Azalmak, eksik olmak.

Perî ide bize merdümligi
muhkem / Perîden âdamı nice
ola kem

→. **kem ol-:-ur**
Mesnevi 51/ 74
Azalmak, eksik olmak.

Melik sermāyesi 'adl ü seḥādur
/ Melik mi olur ol kim kem
'aṭādur

→. **kem ol:-a, -sın**
Mesnevi 50/16
Az olmak, eksik olmak.

Dutar gül dāmenini ḥār
muḥkem / Revā mı ḥārdan kim
olasın kem

kem ü kast: Eksik ve noksan.

→. **kem ü kast:**
Mesnevi 58/34
Eksik ve noksan.

İki yüz keşti anda bu'dılar rāst
/ Ki yoğ-ıdı birisinde kem ü
kast

k'emāhij: Olduğu gibi.

→. **k'emāhij:**
Mesnevi 1/ 28
Olduğu gibi.

Seni dirüz seni isderüz ilāhij /
Bilürsin kamu esrāri k'emāhij

kemān: Yay.

→. **kemān:**
Mesnevi 13/37
Yay.

Kemān dutduḡda eyle-y-idi
ḡādir / Ki oḡına dikilürdi nesr-i
ṭāyir

→. **keman:-dan**
Mesnevi 51/55
Yay.

Kemandan çün ḡazā oḡını atdı
/ Yılanuḡ iki eneḡini bir itdi

→. **kemān:**
Mesnevi 53/57
Yay.

Kemān ebrinden eyle ki ebr-i
nışān / İdeler oḡı dıv üsdine
bārān

→. **kemān:-a**
Mesnevi 51/53
Yay.

Elin urdı kemāna ol zamān šāh
/ Diyeydüḡ ki irdi ḡavsuḡ
burcına māh

kemān ol:- Yay gibi bükülmek.

→. **kemān ol:-maz**
Gazel 10/ 8
Deyim
Yay gibi bükülmek. II
Ḳaşların keman şeklinde
olması anlamında.

Ḳaza oḡını atmaḡa ciger-ḡāhına
'uḡşāḡuḡ / Dem olur mı ki
'anber-veḡ ḡara ḡaḡuḡ kemān
olmaz

kemān-kad: Boyu yay gibi
olan.

→. **kemān-ḡad:**
Mesnevi 7/13
Boyu yay gibi olan.

'acab dutup didi kim i kemān-
ḡad / Gerek ebrü şıfat pıḡāniye
ḡad

kemān-keḡ: Okçu, ok atmada
usta kimse.

→. **kemān-keḡ:**
Mesnevi 46/59
Okçu, ok atmada usta
kimse.

Kemān-keḡ ṭiḡ-zenler kamu
cengi / Ki iderlerdi zebün şır ü
pelengi

kem-bahā: Kıymetsiz, değersiz.

→. **kem-bahādur:-dur**
Mesnevi 51/66
Kıymetsiz, değersiz.

Melik oldur kim ola ol bahādur
/ Bahādur olmayan er kem-
bahādur

kemend: Bir cismi çekmek
amacıyla atılan ucu ilmikli
kalın ip.

→. **kemend:-i**
Mesnevi 14/83
Bir cismi çekmek amacıyla
atılan ucu ilmikli kalın ip. II
Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Çözilicek anuḡ zülfi kemendi /
Şabānuḡ olur-ıdı pāy-bendi

kemend-i zülf: Saç baḡı.

→. **kemend-i zülf:-den**
Mesnevi 49/15
Saç baḡı.

Kemend-i zülfdan üç tār-ı
müḡḡin / Bahā her birine bir
nāfe-i Çın

kemer: Bel kuşaḡı.

→. **kemerle:-le**
Mesnevi 48/ 94
Bel kuşaḡı.

Bu yolda şöyle ki olur müy-ı
dil-ber / İrisersin kemerle kūha
yik-ser

→. **kemer:**
Mesnevi 53/ 56
Bel baḡı, kayış.

İşāret itdi Cemşid ehl-i Çın'e /
Ki baḡlaya kemer ney gibi ḡine

kem-ter it:- İtibarsızlaştırmak.

→. **kem-ter it:-e, -sın**
Mesnevi 60/176
İtibarsızlaştırmak.

Çiçek bigi olmasa elünjde sāgar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

kenār: Bir şekli sınırlayan çizgi
parçalarından her biri.

→. **kenār:-ı**

Mesnevi 39/43

*Bir şekli sınırlayan çizgi
parçalarından her biri.*

Didi kim ehl-i hüsünüñ yok
kenāri / Yirün her zerrede var
yüz nigāri

kendü: Kendi.

→. **kendü:-ı, -e**

Mesnevi 38/31

Kendi.

Harif it kendüñe bir kaç zarifü /
Ki olmaya bu 'âlemde harifü

keniz ol-: Cariye, yardımcı
olmak.

→. **keniz ol-:sa**

Mesnevi 39/76

Cariye, yardımcı olmak.

Edür ol mäh-rünüñ adı Hurşid /
Keniz olsa yaraşur anı nāhüd

kenizek: Küçük cariye.

→. **kenizek:**

Mesnevi 46/42

Küçük cariye.

Ğulam üç yüz ser-â-ser hüb u
ferruh / Kenizek üç yüz ü
mecmü'ı gül-ruh

→. **kenizek:-ler**

Mesnevi 46/227

Küçük cariye.

Kenizekler getürdi hüb-çihre /
Ki ururlardı ta'na mäh u mihre

ker: Sağır.

→. **ker:**

Mesnevi 3/ 16

Sağır.

Benefşe dāyimā zikrini dinler /
Sen anuñ kulağını şanmağıl ker

kerān: Kenar, uç, kıyı.

→. **kerān:-a**

Mesnevi 58/73

Kenar, uç, kıyı.

Melik tahtayla irişdi kerāna /
Beş şükr itdi ol emri ü amāna

kerem: Cömertlik, lütuf, iyilik.

→. **kerem:-üñ**

Gazel 1/2

Cömertlik, lütuf, iyilik.

İ hālİK-ı hālāyık u i vāhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremüñ suyuyla şuvar

kerem ehli: Cömertlik ve
yardımseverlik sahipleri.

→. **kerem ehli:-ni**

Mesnevi 19/ 9

Cömertlik ve

yardımseverlik sahipleri.

Kerem ehlini ider ol nügün-ser
/ Le'jmi ser-firāz ider ü ser-ver

kerim: Cömert olan yaratıcı,
Allah.

→. **kerim:**

Kıt'a 3/14

Cömert olan yaratıcı,

Allah.

Rahmetünle eyle bu kulları yād
/ Yā kerim ü yā rahim ü yā
vedüd

kerkes: Akbaba.

→. **kerkes:**

Mesnevi 46/141

Akbaba.

Bu yola ne humāy uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramağdan
sen tāmā' kes

kerre-nāy:

→. **kerre-nā:-y, -ı**

Mesnevi 53/ 82

*Eskiden kullanılan bir çeşit
nefesli saz.*

Buyurdi şeh ki uralar şürnāy /
Nefir ü kūs-ıla hem kerre-nāy

kes-: Kesmek, koparmak.

→. **kes-:-üp**

Mesnevi 53/109

Kesmek, koparmak.

Kesüp boynın ayırdı girde-i
rānın / Yarup qarnını yire dökdi
qanın

kesdür-: Kestirmek, koparmak.

→. **kesdür-: -ür**

Gazel 8/10

Kestirmek, koparmak.

Baş u canđan 'āşıka ğuşşa
görür-iken ki şem' / Nür olur
çün yandurur cānmı kesdürür
başın

keş it-: Açmak, göstermek,
ortaya çıkarmak.

→. **keş it-:-e**

Mesnevi 45/16

*Açmak, göstermek, ortaya
çıkarmak.*

Benefşe gibi ğuş it ki ol nüvā-
sāz / Saña ğülde ne varsa keş
ide rāz

→. **keşf it**:-er

Mesnevi 45/19

*Meydana çıkarmak,
göstermek.*

Gönjül bağını ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her rāz anja
rūşen

keşf olun:- Meydana
çıkartılmak, gösterilmek.

→. **keşf olun**:-a

Mesnevi 45/17

*Meydana çıkartılmak,
gösterilmek.*

Eger ol rāz saña keşf olına / Ne
müşkil varsa gönjülde biline

kesil:- Kesilmek.

→. **kesil**:-

Mesnevi 3/ 55

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Ṭabāyi'den kesil kim kurtulasın
/ İriben nūra hem sen nūr
olasın

→. **kesil**:-di

Mesnevi 9/2

Bitmek, sona ermek.

Ser-efrāz-ı memālik dāver-i
devr / Kesildi 'adl-ıla āvāze-i
cevr

→. **kesil**:-e

Mesnevi 44/36

Kesilmek.

Çū bağrum baş ola gözüm ṭolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

keşiş: Papaz, rahip.

→. **keşiş**:

Mesnevi 10/55

Papaz, rahip.

Ṭabāyi'de keşiş kim var gūşış /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
gūşış

kesre iriş:- Kırılmak,
parçalanmak.

→. **kesre iriş**:-di

Mesnevi 47/51

Kırılmak, parçalanmak.

İrişdi kesre kisrl bār-gāhı /
Ḥarāba vardı gāzān kār-gāhı

kesret: Bir olan Hakk'ın isim ve
sıfatlarıyla tecelli edip çokluk
halinde görülmesi.

→. **kesret**:

Mesnevi 10/62

*Bir olan Hakk'ın isim ve
sıfatlarıyla tecelli edip çokluk
halinde görülmesi.*

Heyülj bir-idi anlarda vü şüret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

→. **kesret**:

Mesnevi 10/66

*Bir olan Hakk'ın isim ve
sıfatlarıyla tecelli edip çokluk
halinde görülmesi.*

Bulardan çün kim oldı terk-i
şüret / Girü keşret gidüben
kaldı vahdet

keşti: Gemi.

→. **keşti**:-ler

Mesnevi 58/40

Gemi.

Hemjn bes şāhid ü bir kaç
gülāmi / Bir ay yörüdi keştiler
tamāmı

→. **keşti**:-si

Mesnevi 58/35

Gemi.

Şahıj keştisi dıjbā-y-ıla pür-zer
/ Dutılmışdı içerüden ser-ā-ser

→. **keşti**:

Mesnevi 58/31

Gemi.

Melik buyurdu kim keştı bulalar
/ Denjizi geçmeğe çāra kıllalar

→. **keşti**:

Mesnevi 58/33

Gemi.

İki yüz keştı anda buldılar rāst
/ Ki yoğ-ıdı birisinde kem ü
kast

→. **keşti**:

Mesnevi 58/ 47

Gemi.

Gice katı vü yıl keştı vü girdāb /
Helāk olmaqlığa cem' oldı
esbāb

→. **keşti**:

Mesnevi 58/ 57

Gemi.

Sonj ucı şındı keştı kaldı Cemşid
/ Dil ü cān ü cihāndan cümle
nevmıd

→. **keşti**:-de

Mesnevi 58/37

Gemi.

Melik oturdu bir keştıde tenhā
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mecnā

→. **keşti**:-de

Mesnevi 58/41

Gemi.

Gören keştıde ol Cemşidi
tenhā / 'am ḥurşid dirdi bunu
cevzā

kevā'ib ol:- Yıldız olmak.

→. **kevā'ib ol**:-mak, -a

Mesnevi 1/91

*Yıldız olmak. II Ayağının
tozu olmak.*

Anuñ başmağına olmağa
kevā'ib / Sezā durur olur ise
kevākib

kevākib: Yıldızlar.

→. **kevākib:**
Mesnevi 1/92
Yıldızlar.

Anuñ başmağına olmağa
kevā'ib / Sezā durur olur ise
kevākib

kevākib ol-: Yıldız olmak,
yıldıza dönüşmek.

→. **kevākib ol-:-ur**
Mesnevi 1/92
*Yıldız olmak, yıldıza
dönüşmek II Aşığın ah ateşinin
gökyüzünde yıldızlara
dönüşmesi.*

Anuñ başmağına olmağa
kevā'ib / Sezā durur olur ise
kevākib

→. **kevākib ol-:-dı**
Mesnevi 56/39
*Yıldızlaşmak, yıldıza
dönüşmek.*

Neden oldı kevākib çerhde
cem' / Ne vaktin rüşen oldı bu
kamu şem'

kevkeb: Yıldız.

→. **kevkeb:**
Mesnevi 56/45
Yıldız.

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile /
Hamel burcında tura birbiriyle

kevn: Varlık, vücut,
mevcudiyet.

→. **kevn:**
Gazel 2/ 8
Varlık, vücut, mevcudiyet.

Tā kim ol pâyını başup geçiçek
(kim) göresin / Oraya kim anda

yoğdur hiç kevn-ile mekân

kevser: Cennette bir nehir
veya havuz.

→. **kevser:-le**
Mesnevi 54/12
*Cennette bir nehir veya
havuz.*

Semenle nerges ü hem
yâsemendür / Dağı kevserle
tübü ħür-ı 'ıyındur

→. **kevser:**
Mesnevi 60/142
*Cennette bir nehir veya
havuz.*

Beşer olmaya ola bu ferişte /
Sözi kevser yüzi benzer behişte

→. **kevser:**
Mesnevi 46/174
*Cennette bir nehir veya
havuz.*

Orada gördi ki bir çeşme akar /
Ki suyu āb-ı ħızr-ıdı ya kevser

keyf: Ferahlık, rahatlık, huzur
duygusu, gönül açıklığı.

→. **keyf:**
Mesnevi 3/42
*Ferahlık, rahatlık, huzur
duygusu, gönül açıklığı.*

Münezzehdür metā vü
eyneden ol / Kem ü keyf ü
ittişāl ü beyneden ol

keyhusrev: Keykavus'un
torunu, Siyavuş'un oğlu olan
meşhur hükümdar.

→. **keyhusrev:**
Mesnevi 47/38
*Keykavus'un torunu,
Siyavuş'un oğlu olan meşhur
hükümdar.*

Ķanı Dārāb u Dārā vü Sikender
/ Kanı KeyĶūsrev ü Kisrî vü
Sançar

keyvān: Zuhâl gezegeni,
Satürn.

→. **keyvān:**
Mesnevi 8/14
Zuhâl gezegeni, Satürn.

'UĶārid ŝıdĶ-ıla aña medĶ-
Ķāndur / Hem eyvānına
keyvān pāsübāndur

→. **keyvān:**
Mesnevi 39/88
Zuhâl gezegeni, Satürn.

Varıban gördüm orada bir
eyvān / Ki aña pāsübān olmışdı
Keyvān

→. **keyvān:**
Mesnevi 48/34
Zuhâl gezegeni, Satürn.

Varıban gördüm orada bir
eyvān / Ki aña pāsübān olmışdı
Keyvān

→. **keyvān:**
Mesnevi 56/38
Zuhâl gezegeni, Satürn.

Neçün yörürler işbu resme
Ķayrān / Bu zühre müŝteriĶ
merriĶ ü keyvān

kible: İbadet etmek için
dönülen yer.

→. **kible:-dür**
Mesnevi 39/63
*İbadet etmek için dönülen
yer. || Sevgilinin yüzü.*

Yüzi bir kıbledür kim Ķalk-ı
'ālem / Sücüd iderler aña karşı
her dem

kible-geh-i cān ol-: Canın yöneldiği kible haline gelmek.

→. **kible-geh-i cān ol-:**-a, -bil-, -e

Mesnevi 39/37

Canın yöneldiği kible haline gelmek.

Kim olabile ol kible-geh-i cān /
Gönül milkine dağı ola sultān

kible-i cān: Can kiblesi, canın yöneldiği kutsal yer.

→. **kible-i cān:**-dur

Mesnevi 39/120

Can kiblesi, canın yöneldiği kutsal yer.

Nigār itmişem anuñ şüretin
ben / Baña ol kible-i cāndur dil
ü ten

kılca: Kıl kadar, kıl ölçüsünde.

→. **kılca:**-dur

Mesnevi 46/33

Kıl kadar, kıl ölçüsünde.

Hemñ bir kılcaður var-ısa cānı
/ Anja cehd it ki 'ışk üzmeğe anı

kılıç: Kılıç.

→. **kılıç:**-uñ

Gazel 4/8

Kılıç.

Odını düşmenlerüñ yardı okuñ
demreni / İtdi kılıcuñ odi ħasm
yüregin kebāb

→. **kılıç:**-uñ

Gazel 6/6

Kılıç.

Bir ÷on durur muħālifüñüñ
boyına kim dürüst / Ki ol
kılıcuñ boyına berāber
büñdedür

→. **kılıç:**-ın, -da

Mesnevi 1/73

Kılıç.

Helāk olsun kılıcında e'ādı /
Oda yansun anja olan mu'ādı

→. **kılıç:**-ı, -nı, -a

Mesnevi 6/17

Kılıç.

Kılıcına anuñ arslan zebündür /
E'ādı heybetinden ser-
nügündür

→. **kılıç:**

Mesnevi 13/33

Kılıç.

Kılıç süñjiyle olduķda ħiṭābı /
'Inānı yil olurdu ṭağ rikābı

→. **kılıç:**

Mesnevi 13/41

Kılıç.

Eline kılıç alsa olmadın zarb /
Olurdu berḫ-ı sūzān ṣarḫ-ıla
ğarb

→. **kılıç:**-la

Mesnevi 53/104

Kılıç.

Hemān-dem düşdi dıv olup
niğün-ser / Kılıçla bir dağı urdı
anı dilāver

→. **kılıç:**-uñ

Gazel 7/5

Kılıç.

Hem memleket kılıcuñ-ıla bula
i'tizād / Hem ṣer' i'tikāduñ-ıla
iftihār ide

→. **kılıç:**

Mesnevi 51/59

Kılıç.

Ḳalem gibi itdi anı kılıc-ıla ṣaḫ /
Hemñ budur var-ısa erlik
ancaḫ

→. **kılıç:**-lar, -la

Mesnevi 53/59

Kılıç.

Zümürüd-gün kılıçlarla kılıp
zor / İdeler dıv-i ef'ünün gözün
kör

→. **kılıç:**-um

Mesnevi 53/39

Kılıç.

Kılıcum irse olur küste Küştasb
/ Yıkılır ger ola Ercās u Ercās

kılıç ur-: Düşmana karşı kılıç
kullanmak.

→. **kılıç ur-:**-dı

Mesnevi 53/101

*Düşmana karşı kılıç
kullanmak.*

Melik budına anuñ bir kılıç urdı
/ Teninden girde-i rānını ayırdı

kır-: Kırarak, parçalamak.

→. **kır-:**-dı

Mesnevi 50/33

Kırarak, parçalamak.

Peleng ü şır ü mārı cümle kırdı
/ Kılıban püşte püşte oda urdı

→. **kır-:**-uban

Mesnevi 51/90

Kırarak, parçalamak.

Yılanları cıda zaḫmıyla yik-ser /
Kıruban oda yaḫdurdı ser-ā-ser

kırān: Yakınlaşma, bir araya
gelme.

→. **kırān:**

Mesnevi 56/48

*Yakınlaşma, bir araya
gelme.*

Yıl-ıla üç yüz biñ altmış yılda
vāḫi' / Olur işbu kırān ol söze
sāmi'

kırānāt: Yakınlaşmak, bir araya gelmek.

→. **kırānāt:**

Mesnevi 56/49

Yakınlaşmak, bir araya gelmek.

Bu resme kim bilür niçe kırānāt / Felekde olmuş ola dağı hālāt

kış: Kış mevsimi.

→. **kış:-ı**

Gazel 7/16

Kış mevsimi.

Bağını 'ıyşuñuñ ter ü ser-sebz eylesün / Hāk nice kim kışi giderüp nev-bahār ide

kışsa: Hikaye, mesele.

→. **kışsa:-m**

Gazel 10/1

Hikaye, mesele.

Saçı sevdası ile kışsam muṭavveldür beyān olmaz / Gözüümüş yaşı ile rāzum 'ayān durur nihān olmaz

→. **kışsa:**

Mesnevi 43/21

Hikaye, mesele.

Şehürj kulağına irdi bu kışsa / Eritdi şem' gibi anı ğuşşa

→. **kışsa:**

Mesnevi 59/7

Hikaye, mesele.

Rivāyet it bize bir ḥub kışsa / Ki gönülden gide anuñla ğuşşa

→. **kışsa:-sı, -n, -ı**

Mesnevi 58/7

Olay, hikāye.

Eyit 'aşıklarun bir kışsasını / Bize şerḥ eylegil hem ğuşsasını

kışsa ol:- Hikaye, anlatı olmak.

→. **kışsa ol:-ur**

Mesnevi 58/12

Hikaye, anlatı olmak.

Egerçi 'ışk derd ü ğuşşa olur / Veljkin ğuşşası boş kışsa olur

kışsa-i ferhād: Ferhad'ın hikayesi.

→. **kışsa-i ferhād:**

Gazel 11/11

Ferhad'ın hikayesi.

Egerçi kışsa-i Ferhād besj dil-süzdur ammā / Dağı süziş virür cāna benüm elfāz-ı şırjñüm

kışsa-i yūsuf: Hz. Yusuf'un hikayesi.

→. **kışsa-i yūsuf:**

Mesnevi 58/13

Hiz. Yusuf'un hikayesi.

Anuñ çün kışsa-i Yūsuf ḥazendür / Ki Ya'qūb'un işi derd ü ḥazendür

kıt'a: Genelde iki beyitten kurulmuş, matlasız gazel biçimindeki nazım biçimi.

→. **kıt'a:**

Kıt'a 3/3

Genelde iki beyitten kurulmuş, matlasız gazel biçimindeki nazım biçimi.

Diledi ol dağı hem bir kıt'a eyde / Anı şeh medhine mensüb ide

→. **kıt'a:-ı**

Kıt'a 3/ 1

Genelde iki beyitten kurulmuş, matlasız gazel biçimindeki nazım biçimi.

Çün itdi tütj işbu kıt'ayı ğuş / Şeker-ḥande idiben eyledi cüş

→. **kıt'a:**

Mesnevi 6/3

Genelde iki beyitten

kurulmuş, matlasız gazel biçimindeki nazım biçimi.

Çün itdi tütj işbu kıt'ayı ğuş / Şeker-ḥande idiben eyledi cüş

→. **kıt'a:-ı**

Mesnevi 7/22

Genelde iki beyitten kurulmuş, matlasız gazel biçimindeki nazım biçimi.

Felekde söylenürken bu hikāyet / Melek bu kıt'ayı itdi rivāyet

kıyām it:- Ayağa kalkmak.

→. **kıyām it:-icek, -iz**

Mesnevi 14/85

Ayağa kalkmak.

Kıyām idicegez ol serv-kāmet / Kopardı 'ışk ehline kıyāmet

→. **kıyām it:-di**

Mesnevi 48/63

Ayağa kalkmak.

Şehe itdi kıyām ol ḥayret-i ḥür / Diyezdün rüşen olmuş 'arşdan nür

kıyāmet: Bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

→. **kıyāmet:-de**

Mesnevi 39/137

Bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

Dilemezsen kıyāmetde vebāl / Tağit ḥayr işde bunda koma māl

kıyāmet kopard:- Kıyamet gününün gelmesi.

→. **kıyāmet kopard:-di**

Mesnevi 14/86

Kıyamet günü gelmek. // Bir yerde çok gürültü ve patırtı olmak.

Qiyâm idicegez ol serv-kâmet /
Kopardı 'ışk ehline kıyâmet

kıymet: Değer, kıymet.

→. **kıymet:**

Mesnevi 43/102
Değer, kıymet.

Bulamaz la'l kân içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryâda
kıymet

kız: Kız çocuğu.

→. **kız:**

Mesnevi 14/95
Kız çocuğu.

İşitmişdi ki Rûm İli'nde bir kız /
Var u mânendi yok 'âlemde
hergiz

→. **kız:-i, -dur**

Mesnevi 14/97
Kız çocuğu.

Kızıdur Şâh-ı Rûm'ur nâz-
perverd / Ki irişmemiş anuñ
eteğine gerd

→. **kız:-in**

Mesnevi 41/55
Kız çocuğu.

Kızın oğluma diyü ide hoş /
Ola yol zahmetinden râst bu iş

→. **kız:-dur**

Mesnevi 46/206
Kız çocuğu.

Dutup durur perçiler bu diyârı /
Bunuñ bir hûb kızdur şehriyârı

→. **kız:**

Mesnevi 39/54
Kız çocuğu.

Bilürem kayşerüñ bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdâne-i dür

→. **kız:-ı**

Mesnevi 39/ 53
Kız çocuğu.

Bilürem kayşerüñ bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdâne-i dür

→. **kız:**

Mesnevi 49/10
Kız çocuğu.

Elünji şun baña peymân kılalum
/ Er-ile kız iki kardaş olalum

kızır:- Kızarmak.

→. **kızır:-di**

Mesnevi 11/18
*Kırmızı renk almak;
utanmak, mahcup olmak.*

Yüzün vaşfını eyle itdi rüşen /
Kim adından kızardı rüy-ı gül-
şen

kızıl: Kırmızı, kızıl.

→. **kızıl:**

Mesnevi 39/110
Kırmızı, kızıl.

Nisâr ayağuna la'l-ı Bedeşşân /
Kızıl yâkut-ıla dürr-i dür-efşân

ki: Ki, bağlacı.

→. **ki:**

Gazel 1/4
Ki, bağlacı.

Şâbün-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bi-kerân şu var

→. **ki:**

Gazel 1/ 8
Ki, bağlacı.

Der-gâhuña iletmege tuhfе
bulamazuz / İllâ ki âh-ı nîm-şeb
ü nâle-i seher

→. **ki:**

Gazel 1/10
Ki, bağlacı.

Varlık ne nesnedür kamu
hâşâk-i hâr-ı râh / Ol gişiyе ki
kuds ola maţmah-ı nazâr

→. **ki:**

Gazel 2/1
Ki, bağlacı.

İ ki cevlan-gâh oldı saña hadd-ı
lâ-mekân / Çün 'inâyeyledi
ol pâdişâh-ı kün-fekân

→. **ki:**

Gazel 3/7
Ki, bağlacı.

Rüşen göre Muhammed'i şöyle
ki âfitâb / Ol gişi kim gözinde
anur olmaya 'amâ

→. **ki:**

Gazel 4/ 2
Ki, bağlacı.

İ şeh-i hursîd-dil i melik-i kâm-
yâb / Ki itdi felek adurı husrev-
i 'âlî-cenâb

→. **ki:**

Gazel 6/1
Ki, bağlacı.

İ şeb ki hidmetünde felek kad-
hamidedür / Ayağunur tozı
melike nür-i dîdedür

→. **ki:**

Gazel 6/ 6
Ki, bağlacı.

Bir ton durur muhâlifünün
boyına kim dürrüst / Ki ol
kılicur boyına berâber
bürjdedür

→. ki:

Gazel 6/11
Ki, bağlacı.

Bâ-hırş toydı her ne ki var bu
cihânda kim / Her yirde hön-ı
ni' metünün gösteridedür

→. ki:

Gazel 7/ 7
Ki, bağlacı.

Her nirede ki saña serâ-perde
dutarlar / Perde-serâ-y-ı zührei
hoş perde-dâr ide

→. ki:

Gazel 8/ 9
Ki, bağlacı.

Baş u cañdan 'âşıkâ ğuşşa
görür-iken ki şem' / Nür olur
çün yandurur cânımı kesdürür
başın

→. ki:

Gazel 10/4
Ki, bağlacı.

Eger cânâna irişmek dilersen
terk-i cân eyle / Ki bu 'ışk işi bir
ışdür kim ol bî-terk-i cân olmaz

→. ki:

Gazel 10/ 6
Ki, bağlacı.

N'idersin Mısr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nijl
andan revân olmaz

→. ki:

Gazel 10/10
Ki, bağlacı.

Bu haste cânuma urdı firâkuñ
zağmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zağm-ı tır ü şimşir ü sinân
olmaz

→. ki:

Gazel 10/12
Ki, bağlacı.

Didüm kim gözünge pend it
çoğa cân zağmını didi / Bu bir
cellâddur ki andan kimesneye
âmân olmaz

→. ki:

Gazel 11/ 7
Ki, bağlacı.

Ne dil kodı ne 'aql u cân ki
zülfün itmedi ğâret / Zehj
devlet bu cādūdan ğalâş olursa
dijnüm

→. ki:

Gazel 11/ 14
Ki, bağlacı.

Firâkuñda senün bî-hadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedün rahm idüp bir gün ki
nicesin i miskijnüm

→. ki:

Gazel 11/7
Ki, bağlacı.

Ne dil kodı ne 'aql u cân ki
zülfün itmedi ğâret / Zehj
devlet bu cādūdan ğalâş olursa
dijnüm

→. ki:

Gazel 13/6
Ki, bağlacı.

Bu derd ü hasret ile el-
hamdü'li'l-lâh / Ki benden şabr
hiç olmadı meslûb

→. ki:

Gazel 13/12
Ki, bağlacı.

'Aceb mi 'ışkuñ itse 'aklı ğâret /
Ki olur 'ışk ğalib 'aklı mağlûb

→. ki:

Gazel 14/6
Ki, bağlacı.

Süreti cânunı nicedür diyen
eylesün nazâr / Yüzine anunı ki
cânumdur u cânânım benüm

→. ki:

Gazel 15/ 1
Ki, bağlacı.

Sen nirede ki güler-iserñ nev-
bahâr olur / Ben nirede ki
ağlar-ısam lâlezâr olur

→. ki:

Gazel 15/2
Ki, bağlacı.

Sen nirede ki güler-iserñ nev-
bahâr olur / Ben nirede ki
ağlar-ısam lâlezâr olur

→. ki:

Gazel 15/8
Ki, bağlacı.

Zülfün cünûna şaldı yüzün
hayrete beni / Miñnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehâr olur

→. ki:

Gazel 15/11
Ki, bağlacı.

'Uşşâk halkasına nazâr kıl ki
göresin / Sinün ayağuna niçe
yüzler nişâr olur

→. ki:

Gazel 15/14
Ki, bağlacı.

Çün dürc-i la'luñı getüre zikre
Ahmedj / Her söz ki nazm ide
güher-i âb-dâr olur

→. ki:

Gazel 16/1
Ki, bağlacı.

Diyen ki çerğden baña dāyım
vefā gerek / Andan hevā ila
hevesüm hem vire gerek

→. ki:
Gazel 16/6
Ki, bağlacı.

Ger dönmez-ise çerğ
murāduñ-ıla çāre ne / Her
iķtiziā ki ol ide aña riziā gerek

→. ki:
Gazel 16/13
Ki, bağlacı.

Gördüñ ki goncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gişiye ne
berg ü nüvā gerek

→. ki:
Gazel 17/10
Ki, bağlacı.

'Işkuñ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. ki:
Kit'a 1/3
Ki, bağlacı.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcūd / Yir-ile gökde 'ayān
lā-ilāhe illāllah

→. ki:
Kit'a 1/5
Ki, bağlacı.

Ne söz ki söylene her bir
lüğatda ma'njisi / Bilā-şek oldı
hemān lā-ilāhe illāllah

→. ki:
Kit'a 1/9
Ki, bağlacı.

Zehi nidā-y-ı mübārek ki
töludur andan / Kāmu zemīn u
zamān lā-ilāhe illā-llah

→. ki:
Kit'a 1/17
Ki, bağlacı.

Dilüñi lā-y-ıla illā'ya 'ādet ki
oldı / Belādan emn ü āmān lā-
ilāhe illāllah

→. ki:
Kit'a 2/1
Ki, bağlacı.

İ ki senden feyz idüp deryā-y-ı
cūd / Buldı ol feyz-ile bu 'ālem
vücūd

→. ki:
Kit'a 2/11
Ki, bağlacı.

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığıña birliğünedür
şühüd

→. ki:
Kit'a 4/4
Ki, bağlacı.

Baş çeküp od iki dillü oldı
kalem / Anuñ eyyāmında ki
oldur dīn-penāh

→. ki:
Mesnevi 1/ 35
Ki, bağlacı.

Başa ol hātırı virgil ki Selmān /
Aña irişmege bulmadı imkān

→. ki:
Mesnevi 1/38
Ki, bağlacı.

Ma'ünet senden isderem ilāhj
/ Ki sensin kāmı miskīnün
penāhı

→. ki:
Mesnevi 1/ 39
Ki, bağlacı.

Ki ola bu defterüm bir taze
bustān / Kim aña reşk ide yüz
gülistān

→. ki:
Mesnevi 1/ 49
Ki, bağlacı.

Nirede ki anıla Hürşid ü
Cemşid / Hümā-y-ıla hümāyün
ola nevmid

→. ki:
Mesnevi 1/64
Ki, bağlacı.

Cihānda adidur bi't-çavli ve'l-
'arz / Ki es-sultān ü zıllu'llāhı
fi'l-arz

→. ki:
Mesnevi 1/ 84
Ki, bağlacı.

Sözümü söyle eyle pür-haķāyık
/ Ki işiden diye kim zı daķāyık

→. ki:
Mesnevi 1/87
Ki, bağlacı.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevāhir / Mübārek eylegil şāha
i kādır

→. ki:
Mesnevi 1/35
Ki, bağlacı.

Başa ol hātırı virgil ki Selmān /
Aña irişmege bulmadı imkān

→. ki:
Mesnevi 1/38
Ki, bağlacı.

Ma'ünet senden isderem ilāhj
/ Ki sensin kāmı miskīnün
penāhı

→. ki:
Mesnevi 1/39
Ki, bağlacı.

Ki ola bu defterüm bir tâze
bustân / Kim anı reşk ide yüz
gülistân

→. ki:
Mesnevi 1/49
Ki, bağlacı.

Nirede ki anıla Hürşid ü
Cemşid / Hümâ-y-ıla hümâyün
ola nevmîd

→. ki:
Mesnevi 1/ 64
Ki, bağlacı.

Cihânda adıdur bi't-ı-tavlî ve'l-
'arz / Ki es-sultân ü zillu'llâhı
fi'l-arz

→. ki:
Mesnevi 1/84
Ki, bağlacı.

Sözümü şöyle eyle pür-ı-ğakâyık
/ Ki işiden diye kim zî dağâyık

→. ki:
Mesnevi 1/ 87
Ki, bağlacı.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevâhir / Mübârek eylegil şâha
i kâdir

→. ki:
Mesnevi 2/ 1
Ki, bağlacı.

Zehî kâdir ki bu gerdân devâyir
/ Anuñ fermânı-y-ıla oldı dâbir

→. ki:
Mesnevi 2/16
Ki, bağlacı.

Ŧokuz ziddi eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücûda
geldi âdem

→. ki:
Mesnevi 2/25
Ki, bağlacı.

Ki rûh-ı kudsünün kim ol durur
pâk / Ola menzil-gehi bu
mühre-i hâk

→. ki:
Mesnevi 2/28
Ki, bağlacı.

Ol ikiden düzetdi bu vücûd /
Ki anı bilüp anı kılur sücûd

→. ki:
Mesnevi 2/30
Ki, bağlacı.

Felekde var melek yirde dağı
hem /Ki anı hemtâ durur bî-
şübhe âdem

→. ki:
Mesnevi 2/35
Ki, bağlacı.

Gişi ki anlamadın nağşı ide 'ayb
/ Olur nağkâşı 'ayb itmek bilâ-
reyb

→. ki:
Mesnevi 2/49
Ki, bağlacı.

Hud u hâlî düzetdi eyle ki lâle /
Ŧodı üstine sünbûlden gülâle

→. ki:
Mesnevi 2/ 65
Ki, bağlacı.

Ki 'ışk u 'âşık u ma'sûk pîdâ /
Ola vü 'âlemün işi müheyya

→. ki:
Mesnevi 2/70
Ki, bağlacı.

Anuñ neslinden oldı yir 'imâret
/ Ki idile anda dağı anı 'ibâdet

→. ki:
Mesnevi 2/76
Ki, bağlacı.

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevhid ü
islâm

→. ki:
Mesnevi 2/79
Ki, bağlacı.

Ki rûhı pâk ideler taşfiyeyle /
Erideler gönüli tezkiyeyle

→. ki:
Mesnevi 2/81
Ki, bağlacı.

Ki olup âyine anı sûret-i ğayb /
Gözine in'ikâs ile bilâ-reyb

→. ki:
Mesnevi 2/ 86
Ki, bağlacı.

Melâyikden ola anlar dağı hem
/ Ki cinsiyet olupdur 'illet-i
zâm

→. ki:
Mesnevi 2/ 98
Ki, bağlacı.

İner gökden yire fazlıyla
yağmur / Ki tâ rızkuñ sarâyı ola
ma'mûr

→. ki:
Mesnevi 3/ 6
Ki, bağlacı.

Yir ü gök tolıdur dürlü bedâyi' /
Gözünji aç ki göresin şanâyi'

→. ki:
Mesnevi 3/43
Ki, bağlacı.

Senün rızkuñ-içün ki ola
müveffer / Yir ü gögi sanı kıldı
müsehhar

→. ki:
Mesnevi 3/51
Ki, bağlacı.

Ki yir ü gök ʔoludur anuᅇ ismi /
İlahi gencinüᅇ oldur ʔılısmı

→. ki:
Mesnevi 3/58
Ki, baᅇlacı.

Güneş gibi görünür 'akla rüşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

→. ki:
Mesnevi 3/ 62
Ki, baᅇlacı.

Bilür bunu ne kim dänende
vardur / Ki her gerdäne bir
gerdende vardur

→. ki:
Mesnevi 3/2
Ki, baᅇlacı.

Şefi'ü'l-halk Ebü'l-Kāsım
Muᅇammed / Ki aᅇa virildi
ezelden mülk-i sermed

→. ki:
Mesnevi 3/32
Ki, baᅇlacı.

Dem-i 'işi-y-Dem-i 'işi-y-ile ölü
dirildi / Ki dilinde Aᅇmed'üᅇ
adı aᅇildi

→. ki:
Mesnevi 3/ 40
Ki, baᅇlacı.

Şikāyet görüp anı nāka / Ki
anuᅇ sāhibiydi ehl-i fāka

→. ki:
Mesnevi 3/48
Ki, baᅇlacı.

Anı bakup görimesi Ebü-cehl /
Ki anı görmege degüldi gözi
ehl

→. ki:
Mesnevi 3/ 52
Ki, baᅇlacı.

Başıret gördüᅇ olur beşāret /
Beşāret aᅇa ki aᅇlaya işārett

→. ki:
Mesnevi 3/54
Ki, baᅇlacı.

Niçe Tevriᅇ'den ol itdi aᅇbār/
Ki ᅇayrān ᅇaldılar sözine āᅇyār

→. ki:
Mesnevi 3/57
Ki, baᅇlacı.

Ki oldı ᅇamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözinde eفزün ne
kāst

→. ki:
Mesnevi 3/66
Ki, baᅇlacı.

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz
/ Ki bākıᅇdür olımaᅇ maᅇv
hergiz

→. ki:
Mesnevi 3/68
Ki, baᅇlacı.

Kime inüp durur ol resme
tenziᅇ / Ki ᅇamu müşkilere var
anda tafziᅇ

→. ki:
Mesnevi 3/ 72
Ki, baᅇlacı.

Becid itdiler anuᅇla belāᅇat /
Ki ol-ıdı ol zaman ᅇalka şanā'at

→. ki:
Mesnevi 3/ 90
Ki, baᅇlacı.

Anuᅇ ᅇün didi sulᅇān-ı 'atā dih
/ Ki ...

→. ki:
Mesnevi 3/99
Ki, baᅇlacı.

Eger ki Cebre'ıl-ıdı deliᅇi /
Giderken yolda ᅇodı Cebre'ıl'i

→. ki:
Mesnevi 5/4
Ki, baᅇlacı.

Hemişe ᅇāk-i pāy-ı Muştafādur
/ Ki derdine dimāᅇun ol şifādur

→. ki:
Mesnevi 5/ 30
Ki, baᅇlacı.

Anuᅇ reşkiyle 'ālem oldı dü-
nıᅇ / Ki anda mıᅇm birdür
bunda iki mıᅇm

→. ki:
Mesnevi 5/ 32
Ki, baᅇlacı.

Cihān-baᅇş u āfitāb-ı heft-
kişver / Ki aᅇa durur müşeᅇher
ᅇerᅇ ü aᅇter

→. ki:
Mesnevi 7/5
Ki, baᅇlacı.

Aᅇa lāyık ki virildi ᅇilāfet / Ki
inşāf ehlidür ü 'akl u rāfet

→. ki:
Mesnevi 7/12
Ki, baᅇlacı.

Bakıban 'akl ᅇün gördi ᅇilāli /
Ki ᅇetrinden yüceredür bu
ᅇāli

→. ki:
Mesnevi 7/ 20
Ki, baᅇlacı.

Bu cārj kim didi andan beher-
rū / Ki ol çeşm-i cihāndur u
ben ebru

→. ki:

Mesnevi 8/ 7
Ki, bağlacı.

Şehūj qadri ki 'ālī āsumāndur /
Nice kim āsumāndur
cāvidāndur

→. ki:

Mesnevi 8/15
Ki, bağlacı.

Hem ol ki altıncı gök anuñ
yiridür / Şeh ayağı tozma
müşteridür

→. ki:

Mesnevi 8/18
Ki, bağlacı.

Bu gice gökden iştdüm bir
āvāz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sāz

→. ki:

Mesnevi 9/12
Ki, bağlacı.

İki mīmi adınunđur iki 'ayn / Ki
'ayn-ı Hızır olardur kıurretü'l-
'ayn

→. ki:

Mesnevi 9/ 15
Ki, bağlacı.

Ne devletdür ki aña olmadı
vāşıl / Ne dānişdür kim ol
itmedi hāşıl

→. ki:

Mesnevi 10/12
Ki, bağlacı.

Giderme 'ışkı cānuñdan i 'ākil /
Ki 'aql ehli olur 'ışk-ıla kāmīl
'ākil

→. ki:

Mesnevi 10/14
Ki, bağlacı.

Bu 'ışk-ıla uruldı içde bünyād /
Yir ü gök 'ışk-ıladur ki oldı ābād

→. ki:

Mesnevi 10/15
Ki, bağlacı.

Ezelde 'ışkdur ki oldı pīdā / Pes
andan 'aql u nefis oldı hüveyda

→. ki:

Mesnevi 10/20
Ki, bağlacı.

Bu encümle bu gerdende
devāyir / Qamusı 'ışk-ıladur ki
oldı dāyir

→. ki:

Mesnevi 10/ 43
Ki, bağlacı.

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şır / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şır

→. ki:

Mesnevi 10/56
Ki, bağlacı.

Tabāyī' de keşiş kim var gūşiş /
Nedendür 'ışkdandur ki itdi
gūşiş

→. ki:

Mesnevi 10/67
Ki, bağlacı.

Bulardan gör nuķūşı ki oldı
pīdā / Hāq emriyle ta'āla'l-lah
ta'ālā

→. ki:

Mesnevi 10/78
Ki, bağlacı.

Bilesin varsa sende çeşm ü
bīniş / Ki kıayim 'ışk-ıladur
āferīniş

→. ki:

Mesnevi 10/ 88
Ki, bağlacı.

Düzetdüm 'ışk-ıla bu dāsītānı /
Ki ider ğarq-ı hayā biñ gül-
sitānı

→. ki:

Mesnevi 11/10
Ki, bağlacı.

Cihān-ğır ü cihān-dār u cihān-
başş / Ki ezelden tā ebeddür
taht aña başş

→. ki:

Mesnevi 11/20
Ki, bağlacı.

Qaduñ vaşında eyle urdı
bünyād / Ki aña bende oldı
serv-i āzād

→. ki:

Mesnevi 11/ 24
Ki, bağlacı.

N'ola ger sen dağı hem i
güher-senc / Ki künc-i
hātırında var besj genc

→. ki:

Mesnevi 11/32
Ki, bağlacı.

Düzesin şöyle bir 'Azra ve
Vāmıķ / Ki ide āb-ı ruķ 'Azrā vü
Vāmıķ

→. ki:

Mesnevi 11/ 27
Ki, bağlacı.

Bizüm-çün düzesin bir hūb
defter / Ki ola ma'nij vü lafzı şır
ü şekker

→. ki:

Mesnevi 11/34
Ki, bağlacı.

Sözi anda eyle şırın idesin yād
/ Ki Hüsrev anı iştise ola
Ferhād

→. ki:

Mesnevi 11/36
Ki, bağlacı.

Düzesin anı eyle hüb u mevzün
/ Ki ola Leylî anuñ 'ışkında
Mecnün

→. ki:

Mesnevi 11/39
Ki, bağlacı.

Ki ola şî'ri anun zeyninde şî'rā /
Kim andan nūr ala necm-i şî'rā

→. ki:

Mesnevi 11/44
Ki, bağlacı.

Me'ānî eyle idesin bedāyî' / Ki
işiden diye kim zî şanāyî'

→. ki:

Mesnevi 11/48
Ki, bağlacı.

Ğazellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenüñ sevine cism ü cānı

→. ki:

Mesnevi 11/54
Ki, bağlacı.

Söz eyle tuhfe it mülk-i
Hücend'e / Ki ola ehl-i kemāl ol
söze bende

→. ki:

Mesnevi 11/56
Ki, bağlacı.

İd anda 'ışkıdan nāzük işāret /
Ki ire 'āşıklara andan beşāret

→. ki:

Mesnevi 11/69
Ki, bağlacı.

Ümîdüm ol ki luṭf eyleye Allah
/ Ki bulmaya ḥaṭā bu deftere
rāh

→. ki:

Mesnevi 11/70
Ki, bağlacı.

Ümîdüm ol ki luṭf eyleye Allah
/ Ki bulmaya ḥaṭā bu deftere
rāh

→. ki:

Mesnevi 12/ 4
Ki, bağlacı.

Ḥaḳuñ adıyla dāyim söze
bünyād / Ki sözüm işiden gişi
ola şād

→. ki:

Mesnevi 12/ 6
Ki, bağlacı.

Bugün ben nağmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül daḡı
olamaya aña dem-sâz

→. ki:

Mesnevi 12/10
Ki, bağlacı.

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz
/ Ki ide zührei vālih ol āvâz

→. ki:

Mesnevi 12/14
Ki, bağlacı.

Sözün Selmān'un iştîdün
temāmî / Anı daḡı ki nazm itdi
Nizāmi

→. ki:

Mesnevi 13/38
Ki, bağlacı.

Kemān dutduḡda eyle-y-idi
ḳādir / Ki oḳına dikilürdi nesr-i
ṭāyir

→. ki:

Mesnevi 13/2
Ki, bağlacı.

Ḥabar virdi saḡun-dān u
kühen-zād / Ki öñinde var
durur çok dāsitān yād

→. ki:

Mesnevi 13/16
Ki, bağlacı.

Düriş kim olmaya saña sitem-
kār / Ki 'ömr ü baḡtı kem bulur
sitem-kār

→. ki:

Mesnevi 13/18
Ki, bağlacı.

Cihānda ol resm-ile itmiş-idi
dād / Ki olmışdı memālik
cennet-ābād

→. ki:

Mesnevi 13/26
Ki, bağlacı.

Bir oḡlı var-ıdı anuñ adı Cemşîd
/ Ki aña 'āşık-ıdı māh u ḥurşîd

→. ki:

Mesnevi 13/32
Ki, bağlacı.

Kim idi öñinde rezm itdükde
Rüstem / Ki yig-idi Nerîmān
Sām'dan hem

→. ki:

Mesnevi 13/ 38
Ki, bağlacı.

Kemān dutdukdā eyle-y-idi
kādīr / Ki oqına dikilürdi nesr-i
tāyir

→. ki:
Mesnevi 14/ 2
Ki, bağlacı.

Melik-zāde görüp bir gün
bahāri / Ki pür la'l itmiş-idi
lālezārı

→. ki:
Mesnevi 14/10
Ki, bağlacı.

Orada dutdılar perde-serāyi /
Ki bülbüldi anuñ perde-serāyi

→. ki:
Mesnevi 14/41
Ki, bağlacı.

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabāhın encümenden
oldılar güm

→. ki:
Mesnevi 14/46
Ki, bağlacı.

Melik kaldı vü bir kaç kılları
hem / Ki şāhıñ hālvetine
anlardı mahrem

→. ki:
Mesnevi 14/67
Ki, bağlacı.

Kamer n'olur ki oldı rāst hürşid
/ Nigjn-i hāteminde mühr-i
Cemşid

→. ki:
Mesnevi 14/76
Ki, bağlacı.

'aceb mihrāb-ıdā alnında ebrü /
Ki imām-ıdā orada iki cādū

→. ki:
Mesnevi 14/87
Ki, bağlacı.

Gözi ol cādū-y-ıdā ki itse efsün
/ İderdi cānı vālih 'aqlı mecnün

→. ki:
Mesnevi 14/93
Ki, bağlacı.

Anuñ āhı ki olmışdı āteş ü dūd
/ Yüzin itmişdi göğün dūd-
endūd

→. ki:
Mesnevi 14/ 95
Ki, bağlacı.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mānendi yok 'ālemde
hergiz

→. ki:
Mesnevi 14/98
Ki, bağlacı.

Kızıdur Şāh-ı Rüm'urñ nāz-
perverd / Ki irişmemiş anuñ
eteğine gerd

→. ki:
Mesnevi 14/ 116
Ki, bağlacı.

Didi bir derde irürdi beni baht
/ Ki gözüme görünmez tāt-ıla
taht

→. ki:
Mesnevi 14/ 127
Ki, bağlacı.

Didi nicesi sözdür bu ki hāmra
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdā

→. ki:
Mesnevi 14/ 140
Ki, bağlacı.

Ma'a'l-cümle söz anā irdi āhır /
Ki gizlū rāzını eyledi zāhir

→. ki:
Mesnevi 14/144
Ki, bağlacı.

Girü ol māhı anuñ ağladı zār /
Ki gündüden olup dururdi bñ-zār

→. ki:
Mesnevi 14/146
Ki, bağlacı.

Besj feryād u nāle āh kıldı / Ki
nā-geh bu gāzel yādına geldi

→. ki:
Mesnevi 15/1
Ki, bağlacı.

Girü āh idiben didi ki derdā / Ki
āşüfte eyledi bini bu sevda

→. ki:
Mesnevi 15/2
Ki, bağlacı.

Girü āh idiben didi ki derdā / Ki
āşüfte eyledi bini bu sevda

→. ki:
Mesnevi 15/7
Ki, bağlacı.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
rāz-ı nihāñj

→. ki:
Mesnevi 15/8
Ki, bağlacı.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
rāz-ı nihāñj

→. ki:
Mesnevi 15/ 9
Ki, bağlacı.

Ya lebden ki anā teşne āb-ı
hayvān / Ya şaçdan ki anā
reyhan oldı hayrān

→. ki:

Mesnevi 15/10

Ki, bağlacı.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. ki:

Mesnevi 15/12

Ki, bağlacı.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. ki:

Mesnevi 15/13

Ki, bağlacı.

Ya ol qaşdan ki ol mihrāb-ı
cāndur / Dil ü cān isdese aña
revāndur

→. ki:

Mesnevi 15/22

Ki, bağlacı.

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yār / Bize di adı tā ki
olam taleb-kār

→. ki:

Mesnevi 15/24

Ki, bağlacı.

Maraz çün kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki aña
dermān kılına

→. ki:

Mesnevi 15/ 27

Ki, bağlacı.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
rāzı / Güzāfın degül āhır 'ışk-
bāzı

→. ki:

Mesnevi 15/34

Ki, bağlacı.

Getürdiler şarāb-ı ergāvānj / Ki
içe Ergānün-sāz yine anı

→. ki:

Mesnevi 15/ 39

Ki, bağlacı.

Ne göz yaşı ki cümle hūn-ıdı ol
/ Diyezdün Nijl yā Ceyhūn-ıdı ol

→. ki:

Mesnevi 16/1

Ki, bağlacı.

Şabā yili eserken ki aña irdi /
Ne müşkildür anuñ hālını gördi

→. ki:

Mesnevi 16/ 4

Ki, bağlacı.

Reyāhijne itdi ol demde delālet
/ Ki şehden ideler def'-i
melālet

→. ki:

Mesnevi 16/9

Ki, bağlacı.

Ki olaruñ her birinden ala bir
pend / Anuñ ıla görjilden açıla
bend

→. ki:

Mesnevi 16/15

Ki, bağlacı.

Ki 'āşık gendü gendüzini bilmez
/ Melek nāşih olursa gūş
kılmaz

→. ki:

Mesnevi 17/4

Ki, bağlacı.

Neçün dil-tengsin gönca gibi it
nūş / Mey-i gül-gün ki ola
kaygu ferāmūş

→. ki:

Mesnevi 17/6

Ki, bağlacı.

Nedür gam çünki mey var ney
dağı hem / Cihān nedür ki
anuñ çün yiyeler gam

→. ki:

Mesnevi 18/14

Ki, bağlacı.

Anuñ içün durur çevreñ senün
hār / Ki irişmeye saña dest-i
ağyār

→. ki:

Mesnevi 18/24

Ki, bağlacı.

Şikeste yig durur ol cām-ı
gevher / Ki ola ol ciger kıanı
ser-ā-ser

→. ki:

Mesnevi 19/2

Ki, bağlacı.

Nevā-y-ıla gül ardınca irdi
bülbul / Ki şāh bülbüleden
nūş it mül

→. ki:

Mesnevi 19/6

Ki, bağlacı.

Yi yidür var-iken elde zer ü sım
/ Ki 'ālem tolıdur ahdēş-ile bım

→. ki:

Mesnevi 19/11

Ki, bağlacı.

Ne şuyı var bu dolabuñ ki aña
/ Selātın kıanıdır bı-şek ser-ā-
ser

→. ki:

Mesnevi 19/14

Ki, bağlacı.

Anuñ içün şafağ her gice
kıandır / Ki böyle dökilibenün
revāndur

→. ki:

Mesnevi 19/15
Ki, bağlacı.

Bu kamu miḥnet-ile ki ider
eyyām / Nedür başūḡda
sevdā-yı dil-ārām

→. ki:

Mesnevi 19/ 35
Ki, bağlacı.

Felek niçe ki döner zır ü bālā /
Hezārān naqş ider her demde
pjdā

→. ki:

Mesnevi 20/11
Ki, bağlacı.

Daḡı nem var ki qorḡam anı ala
/ Olur mı nesne yok yırde
ḡavāle

→. ki:

Mesnevi 20/15
Ki, bağlacı.

Ki ma'suḡun görürsin ü bilürsin
/ Nedür ḡāluḡ aḡa 'arza
kılursın

→. ki:

Mesnevi 21/9
Ki, bağlacı.

İçerem mey ki ola kayḡu
ferāmūş / Bu ḡam def'ine mey
it sen daḡı nūş

→. ki:

Mesnevi 22/7
Ki, bağlacı.

Ögüt aḡa gerek ki ola
müşevveş / Velīkin yārdan
ayru degül ḡoş

→. ki:

Mesnevi 23/10
Ki, bağlacı.

Bu ḡamusıyla var bende şabur
hem / Mey içerem ki ola
derdüme em

→. ki:

Mesnevi 24/2
Ki, bağlacı.

Didi şāḡ aḡa i maḡmūr u ra'nā
/ Ki derde şabr-ıla olduḡ
tuvānā

→. ki:

Mesnevi 24/4
Ki, bağlacı.

Meger vardur senüḡ derdün
gerānı / Ki şabr-ıla idersin def'
anı

→. ki:

Mesnevi 26/10
Ki, bağlacı.

Beni ol resme yaḡdı 'ışḡ odı / Ki
bende ne qoḡu ne reng qodı

→. ki:

Mesnevi 26/12
Ki, bağlacı.

Nigārūn isteyü olduḡ pūşt-i
ḡam sen / Ki qandadır sizersin
bilmezem ben

→. ki:

Mesnevi 27/18
Ki, bağlacı.

Cihānuḡ varlığını eyleme yād /
Ki olasin sen daḡı binüm gibi
āzād

→. ki:

Mesnevi 28/ 3
Ki, bağlacı.

Elümde ne ki var oldı kamu
bād / Senüḡ gibi olmuşam
ḡamudan āzād

→. ki:

Mesnevi 29/10
Ki, bağlacı.

ḡanı Kāvūs u Hūşeng u
Menūçıḡr / Ki aḡa reşḡ iderdi
māḡ-ıla mihr

→. ki:

Mesnevi 29/14
Ki, bağlacı.

Nireye vardı Dārā vü Sikender
/ Ki dutmuşdı yidi iḡlīmı ser-ā-
ser

→. ki:

Mesnevi 30/3
Ki, bağlacı.

Ki dir süsen aḡa ateş-zübānım
/ Göḡül sözi ḡlicecek bı-beyānım

→. ki:

Mesnevi 30/13
Ki, bağlacı.

Göḡül bir pādişāḡdur ki aḡa
fermān / İdemedi idemez ḡıç
sulḡān

→. ki:

Mesnevi 31/6
Ki, bağlacı.

ḡonunı gül gibi ol dem eyledi
çāk / Ki düşmüş-idi bir işe
ḡaḡar-nāk

→. ki:

Mesnevi 31/ 20
Ki, bağlacı.

Lebi yādına iderdi bādei nūş /
ḡam-ı 'ışḡ ol midur ki ola
ferāmūş

→. ki:

Mesnevi 31/ 26
Ki, bağlacı.

Şeker adlu var-ıdı bir perestār
/ Ki şāḡa muḡrib-idi hem serā-
dār

→. ki:

Mesnevi 31/33
Ki, bağlacı.

Ne hâsıl ki olmaya bu bir nefes
şād / Anı dāde koma(ya) kim
ola yād

→. ki:

Mesnevi 31/36
Ki, bağlacı.

Sen ü bāde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya āheng

→. ki:

Mesnevi 32/ 4
Ki, bağlacı.

İrişdi aña bir vecd-i ciger-süz /
Ki odda dañı olmaz ol qadar
sözsüz

→. ki:

Mesnevi 34/19
Ki, bağlacı.

Varup Fağfūr'a didiler ki i şāh /
Ol ol şeh-zādenünj hālından
āgāh

→. ki:

Mesnevi 34/ 41
Ki, bağlacı.

Humāyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmuş oğlınunj hālını didi

→. ki:

Mesnevi 34/58
Ki, bağlacı.

Nite kim zülfi öpdiler yüzünü /
Ki gül reng idi vü nerges gözünü

→. ki:

Mesnevi 34/59
Ki, bağlacı.

Didi ata ki i gözlerüme nür /
Nişe itdünj halkdan gendüzünj
dür

→. ki:

Mesnevi 35/8
Ki, bağlacı.

Egerçi mihrübān olur bürāder /
Velj ol resm-ile degül ki māder

→. ki:

Mesnevi 35/18
Ki, bağlacı.

Gözinden āh idüben dökdi kan
yaş / Ki 'ışk itmiş-idi yüreğini
baş

→. ki:

Mesnevi 35/ 26
Ki, bağlacı.

Melik Cemşid bilürdi
muḥakkak / Ki cennet ana
ayağında olur el-ḥak

→. ki:

Mesnevi 35/ 30
Ki, bağlacı.

Gönjöl bir gişiyeye itmiş durur
germ / Ki anı izhār itmege
kalmaz şerm

→. ki:

Mesnevi 35/ 34
Ki, bağlacı.

Gereklü vakt itmek ḥayrı te'ḥir
/ Revā degül ki olur ḥayra
taḫsır

→. ki:

Mesnevi 35/48
Ki, bağlacı.

Münādiler münādij kıldı Çin'de
/ Ne meh-rular ki vardur Çin
içinde

→. ki:

Mesnevi 35/ 90
Ki, bağlacı.

Hemjün dutar bular katumda
miqdār / Ki ḥazrā-yı dimen yā
naşs-ı dijvār

→. ki:

Mesnevi 35/113
Ki, bağlacı.

Ata didi ki bu ḥāb u ḥayālı /
Nice def' ideyim yā ḥod bu ḥālî

→. ki:

Mesnevi 37/5
Ki, bağlacı.

'İlāc eylediler aña ki sevda /
Başından gide vü olmaya şidā

→. ki:

Mesnevi 38/ 6
Ki, bağlacı.

Gülün yarığı olmuş eyle nāzük
/ Ki bülbül dir aña li'l-lāhi
derrük

→. ki:

Mesnevi 38/ 10
Ki, bağlacı.

Nizār u zār anurj çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. ki:

Mesnevi 38/ 24
Ki, bağlacı.

Çün anladunj ne işdedür cihanı
/ Şarāb it nüş ki oldur cāvidānj

→. ki:

Mesnevi 38/32
Ki, bağlacı.

Ḥarif it kendünje bir kaç zarifj /
Ki olmaya bu 'ālemde ḥarifj

→. ki:

Mesnevi 39/102
Ki, bağlacı.

Gözi yüregüme ol okı urdı / Ki
ölince gitmeyiser âh u derdi

→. ki:

Mesnevi 39/126
Ki, bağlacı.

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki kaldum ol giceden beri
taña

→. ki:

Mesnevi 39/118
Ki, bağlacı.

Bu söze ol kadar oldı 'ağası / Ki
la'l ü müşgün idi hün bahası

→. ki:

Mesnevi 39/128
Ki, bağlacı.

Bu Yūsuf göñülü midür i dānā /
Ki itdi bini bijnā vü tuvānā

→. ki:

Mesnevi 39/ 134
Ki, bağlacı.

Melik Mihrāb'un öpdi elin
ayağın / Ki rüşen itdi ol anuñ
çırāğın

→. ki:

Mesnevi 39/136
Ki, bağlacı.

Melik bağışladı aña dürr ü
gevher / Ki oldı ğarq-ı gevher
şöyle ki efser

→. ki:

Mesnevi 39/140
Ki, bağlacı.

Anuñ için gerekdür genc-ile
māl / Ki ideler hāk bigi anı
pāmāl

→. ki:

Mesnevi 39/143
Ki, bağlacı.

Neve koyalar anı ki ala vāriş /
Ya nāgeh yile vire anı havādiş

→. ki:

Mesnevi 39/148
Ki, bağlacı.

Düriş çün cem' itdüh māl-ıla
genc / Ki olmaya şaşa ol māl-
ıla renc

→. ki:

Mesnevi 40/14
Ki, bağlacı.

Hezār āvāz ider düziben sâz /
Ki gül vaqtında ola lāleyle dem-
sâz

→. ki:

Mesnevi 40/18
Ki, bağlacı.

Piyāle şuna durur şaşa lāle / Ki
rūha revh ü reyhāndur piyāle

→. ki:

Mesnevi 40/24
Ki, bağlacı.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrīn / Ki tizde yile varur bu
reyāhīn

→. ki:

Mesnevi 40/34
Ki, bağlacı.

Kime açılır ol ebvāb-ı cennāt /
Aña açılır ki ola ehl-i hayrāt

→. ki:

Mesnevi 40/38
Ki, bağlacı.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüñe söz-ile dem-
sâz

→. ki:

Mesnevi 40/40
Ki, bağlacı.

Nevāda it bize bir hūb destān /
Ki açılıp ola göñlümüz gülistan

→. ki:

Mesnevi 41/22
Ki, bağlacı.

Gişinüh meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dāne
bitmez

→. ki:

Mesnevi 41/26
Ki, bağlacı.

Başa sini gerek hem-rāh u
hem-dem / Ki sende bulunur
zağmuma merhem

→. ki:

Mesnevi 41/30
Ki, bağlacı.

Başa haqdan irişüben 'ināyet /
Ki varam ol yola sağ u selāmet

→. ki:

Mesnevi 41/32
Ki, bağlacı.

'Ağā idem şaşa ben ol kadar
genc / Ki dağı görmeyesin genc
içün renc

→. ki:

Mesnevi 41/ 83
Ki, bağlacı.

Hayāl-ı yār kime ki ola yoldaş /
Aña qalmaz ğam-ı cān u ten ü
baş

→. ki:
Mesnevi 41/87
Ki, bağlacı.

Şınadum şāh 'azmini ki bilem /
Aña lāyik nedür tedbjr kılam

→. ki:
Mesnevi 41/103
Ki, bağlacı.

Ki tācir şekline yola girevüz /
Bu resm-ile ol iqlıme varavuz

→. ki:
Mesnevi 41/107
Ki, bağlacı.

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muħkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

→. ki:
Mesnevi 41/ 108
Ki, bağlacı.

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muħkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

→. ki:
Mesnevi 41/110
Ki, bağlacı.

Eger 'ahd eyler-isen eyleme
cehd / Ki senden olmaya
ayruksı ol 'ahd

→. ki:
Mesnevi 42/2
Ki, bağlacı.

Söze sâz eyle i mürĝ-ı saħun-
güy / Ki sözde sen iletdüğ
kâmadan güy

→. ki:
Mesnevi 42/4
Ki, bağlacı.

Bizüm çün bize bir hûb
dāsitānı / Ki aña reşk ide
bağun gül-sitānı

→. ki:
Mesnevi 42/8
Ki, bağlacı.

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şjdā eyleyesin

→. ki:
Mesnevi 43/10
Ki, bağlacı.

Gişi virbidi böyle itdi i'lām / Ki
Rüm'a varmayınca yoqdur
ārām

→. ki:
Mesnevi 43/ 12
Ki, bağlacı.

Dilerem varmağa ol mülke
destür / Gerek ki ola mişāl-ı
şāh-Fağfür

→. ki:
Mesnevi 43/26
Ki, bağlacı.

Ne suç itdi saña bu taħt u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-ā-
ser

→. ki:
Mesnevi 43/43
Ki, bağlacı.

Bir iş itme ki sonjucı peşimān /
Olasın u bulunmaya aña
dermān

→. ki:
Mesnevi 43/ 47
Ki, bağlacı.

Ki tedbjr itmemek taqşjr olur /
Bilā-tedbjr işi tezvjr olur

→. ki:
Mesnevi 43/ 49
Ki, bağlacı.

Ki tedbjr itmemek taqşjr olur /
Bilā-tedbjr işi tezvjr olur

→. ki:
Mesnevi 43/50
Ki, bağlacı.

Bir iş işle ki olmağıl peşimān /
Ki itmez nef' sonra olmak
perişān

→. ki:
Mesnevi 43/56
Ki, bağlacı.

Ne yavuz itdi ata i cüvān-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
ħasret ü derd

→. ki:
Mesnevi 43/ 59
Ki, bağlacı.

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cāndan be-küllj oldı
nevmjđ

→. ki:
Mesnevi 43/74
Ki, bağlacı.

İçüme eyle urdı 'ışk odı dağ / Ki
anur süzına döyemeye tağ

→. ki:
Mesnevi 43/77
Ki, bağlacı.

Sefer gerçi bir işdür ki ħařar-
nāk / Çü nef'i var ħařardan
eyleme bāk

→. ki:
Mesnevi 43/ 79
Ki, bağlacı.

Ulu işler ki var cümle ħařardur
/ Ulu işe şunana bjm-i serdür

→. ki:
Mesnevi 43/84
Ki, bağlacı.

Ne durur 'ışk bir bāzār-ı cāndur
/ Ki anda baş ile cān
rāyigāndur

→. ki:
Mesnevi 43/88
Ki, bağlacı.

Aşılurken didi Maşūr-ı hallāc
/ Ki 'āşıklara olur dār mi'rāc

→. ki:
Mesnevi 43/95
Ki, bağlacı.

Seferdendür ki olur puhte her
hām / Seferdendür ki ele girür
kamu kām

→. ki:
Mesnevi 43/96
Ki, bağlacı.

Seferdendür ki olur puhte her
hām / Seferdendür ki ele girür
kamu kām

→. ki:
Mesnevi 44/1
Ki, bağlacı.

Anuñ zātı-y-içün ki oldur
hüdāvend / Cemî'-i halka yok u
aşa peyvend

→. ki:
Mesnevi 44/14
Ki, bağlacı.

Bi-hakki cebre'il ü vahy ü tenzil
/ Ki kamu nesneye var anda
tafsil

→. ki:
Mesnevi 44/16
Ki, bağlacı.

Bi'hakki Muşhaf u nūr-ı
Muhammed / Ki oldur adı-la
Maḥmūd u Aḥmed

→. ki:
Mesnevi 44/17
Ki, bağlacı.

Daḥı şüret ḥaḳıyçün ki anı
insān / Bulupdur çün aña ḥak
itdi iḥsān

→. ki:
Mesnevi 44/20
Ki, bağlacı.

Bi-hakki māh u ḥurşid-i dūr-
efşān / Ki yaruñ yūzi gibi oldı
raḥşān

→. ki:
Mesnevi 44/ 21
Ki, bağlacı.

Anuñ cādū göziyçün ki itdi
efsün / Melāyik 'aqlını ki
eyleye mecnün

→. ki:
Mesnevi 44/22
Ki, bağlacı.

Anuñ cādū göziyçün ki itdi
efsün / Melāyik 'aqlını ki
eyleye mecnün

→. ki:
Mesnevi 44/26
Ki, bağlacı.

Anuñ zülfi için kim dām-ı
dildür / Anuñ yūzi için ki
ārām-ı dildür

→. ki:
Mesnevi 44/29
Ki, bağlacı.

Ki bu yoldan aña itdüm 'azimet
/ Degül mümkin ki idem girü
'avdet

→. ki:
Mesnevi 44/30
Ki, bağlacı.

Eger virmezse baña şāh destür
/ İderem bu tenümden başımı
dūr

→. ki:
Mesnevi 45/13
Ki, bağlacı.

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bülbül / Gülistānı kılıpdur ṭolu
gülgül

→. ki:
Mesnevi 45/15
Ki, bağlacı.

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bülbül / Gülistānı kılıpdur ṭolu
gülgül

→. ki:
Mesnevi 46/22
Ki, bağlacı.

Oraya irmemiş durur ḥikāyet /
Ki eşer eyleyü bile aña naşihāt

→. ki:
Mesnevi 46/32
Ki, bağlacı.

Gerekmezdir bu işde ḥic te'hîr
/ Ki olur te'hîr anuñ cānına
taḳşîr

→. ki:
Mesnevi 46/34
Ki, bağlacı.

Hemñ bir kılcādur var-ısa cānı
/ Aña ceḥd it ki 'ışk üzmeğe anı

→. ki:
Mesnevi 46/46
Ki, bağlacı.

Dağı pürüze yâkût u zümürürüd
/ Ki hergiz yog-ıdı anja hadd-ıla
'ad

→. ki:
Mesnevi 46/60
Ki, bağlacı.

Kemân-keş tığ-zenler kamu
cengi / Ki iderlerdi zebûn şır ü
pelengi

→. ki:
Mesnevi 46/62
Ki, bağlacı.

Humâyün ağlar-ıdı anuñla
Fağfür / Ki tenden olur-ıdı
cânları dūr

→. ki:
Mesnevi 46/93
Ki, bağlacı.

Hümâyün ağlayu didi ki zinhâr
/ Benüm cânumsın itme
gendüni âzâr

→. ki:
Mesnevi 46/97
Ki, bağlacı.

Saçuñ çekme ki baña cân-
kenişdür / Başuñ döğme ki
baña serzenişdür

→. ki:
Mesnevi 46/98
Ki, bağlacı.

Saçuñ çekme ki baña cân-
kenişdür / Başuñ döğme ki
baña serzenişdür

→. ki:
Mesnevi 46/116
Ki, bağlacı.

Gözine gelmez-ıdı mihr-i rüşen
/ Ki yolda germ-ter-ıdı bu
andan

→. ki:
Mesnevi 46/124
Ki, bağlacı.

Görinmez ten göziyle rüy-ı dil-
dâr / Ki cân göziyle görünür
rûh-ı yâr

→. ki:
Mesnevi 46/128
Ki, bağlacı.

Melik Mihrâb'a didi kınkıdur
râh / Didi Mihrâb Cemşid'e ki i
şâh

→. ki:
Mesnevi 46/ 130
Ki, bağlacı.

Şağındağı yol ol ikljmedür yol /
Ki anda il ü gün ni'met olur bol

→. ki:
Mesnevi 46/150
Ki, bağlacı.

Didi Mihrâb varmağıl bu yola /
Ki nâ-geh işümüz ayruksı ola

→. ki:
Mesnevi 46/152
Ki, bağlacı.

Her işde olsa gerekdür fikr
evvel / Ki müşkil olur tedbjr-i
lâ-hall

→. ki:
Mesnevi 46/173
Ki, bağlacı.

Orada gördi ki bir çeşme aqar /
Ki şuyı âb-ı hıızr-ıdı ya kevşer

→. ki:
Mesnevi 46/174
Ki, bağlacı.

Orada gördi ki bir çeşme aqar /
Ki şuyı âb-ı hıızr-ıdı ya kevşer

→. ki:
Mesnevi 46/182
Ki, bağlacı.

Semen-ber görmez-ıdı şeb
yüzini / Ki sünbül bağlamışdı
nergesini

→. ki:
Mesnevi 46/ 186
Ki, bağlacı.

Humây üstinde gördi bir
tezervi / Ki bende itmiş-ıdı
boyı servi

→. ki:
Mesnevi 46/194
Ki, bağlacı.

Velj dağı yire dil-beste-y-ıdı /
Ki anuñ 'ışkı-y-ıla hâste-y-ıdı

→. ki:
Mesnevi 46/200
Ki, bağlacı.

Anı kı sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maqâma buldı
me'men

→. ki:
Mesnevi 46/ 208
Ki, bağlacı.

Adıdur hür-zâd anuñ cemâlî /
Ki ayuñdur mehâkı gün zevâlî

→. ki:
Mesnevi 46/210
Ki, bağlacı.

Ol ola çeşmede yunan dil-ârâm
/ Ki yüzi gündür anuñ saçları
şâm

→. ki:
Mesnevi 46/228
Ki, bağlacı.

Kenizekler getürdi hûb-çihre /
Ki ururlardı ta'na mâh u mihre

→. ki:

Mesnevi 46/245
Ki, bağlacı.

Bu 'işretten ki itdi orada şâh /
Habarla oldı hürj-zâd'e âgâh

→. ki:

Mesnevi 46/258
Ki, bağlacı.

Girü didi nice ola âdamj-zâd /
Ki cüft ola periyle otura şâd

→. ki:

Mesnevi 46/ 268
Ki, bağlacı.

Ne durur 'işş emjr-i mülk-i
cândur / Ki cinn ü inse fermâni
revândur

→. ki:

Mesnevi 46/271
Ki, bağlacı.

Anı virbidi ki idüp 'öZR-hâhî /
İde da'vet serâ-bustâna şâhı

→. ki:

Mesnevi 46/ 280
Ki, bağlacı.

Olur ğurbet kamu renc-ile
kürbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

→. ki:

Mesnevi 46/289
Ki, bağlacı.

Nirede ki açasın yüzünjî rüşen
/ Orada lâlezâr olur u gül-şen

→. ki:

Mesnevi 46/294
Ki, bağlacı.

Didi ne vâkt olur-ısa işâret /
Varalum i ki getürdüñ beşâret

→. ki:

Mesnevi 46/304
Ki, bağlacı.

Çamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkün

→. ki:

Mesnevi 47/ 2
Ki, bağlacı.

Gel i muṭrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. ki:

Mesnevi 47/19
Ki, bağlacı.

Zi mevsim ki oldı yir yüzi dil-
efrüz / Şarâb içen bu demde
ola bihrüz

→. ki:

Mesnevi 47/46
Ki, bağlacı.

Selâmet buldı andan Mjır
Sülmân / Ki ol-ıdı penâh-ı her
müsülmân

→. ki:

Mesnevi 48/18
Ki, bağlacı.

Çü da'vet ide olalum aña
mihmân / Ki burada anuñdur
cümle fermân

→. ki:

Mesnevi 48/30
Ki, bağlacı.

Melik oldı anuñ-ıla revâne / Ki
va'de var-ıdı olmazdı bahâne

→. ki:

Mesnevi 48/32
Ki, bağlacı.

Hademle vü haşemle yöridi
şâh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gâh

→. ki:

Mesnevi 48/34
Ki, bağlacı.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki aña pâsubân olmışdı
Keyvân

→. ki:

Mesnevi 48/ 46
Ki, bağlacı.

Var-ıdı anda ol kadar dürr ü
cevâhir / Ki gice zulumeti
olmazdı zâhir

→. ki:

Mesnevi 48/ 77
Ki, bağlacı.

Ki bu bir iş durur ğâyetde
müşkîl / Ciger qanıyla olur'olsa
hâşıl

→. ki:

Mesnevi 48/106
Ki, bağlacı.

Bu mecmû'ı haṭardur itmezem
bâk / Bilürem ki ulu iş olur
haṭar-nâk

→. ki:

Mesnevi 48/ 111
Ki, bağlacı.

Kişi ki ola elinde ihtiyârı /
Nicesi terk ide dâr u diyârı

→. ki:

Mesnevi 48/115
Ki, bağlacı.

Bu yolda ber ki gendüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

→. ki:

Mesnevi 48/121
Ki, bağlacı.

Öğüt anıya gerekdür ki ola kıabil
/ Çü kıabil olmaya öğüt ne hâşıl

→. ki:

Mesnevi 48/124
Ki, bağlacı.

Didi sâkıye sâğar it revâne / Ki
râhat vire ol rûh-ı revâne

→. ki:

Mesnevi 48/ 125
Ki, bağlacı.

Anı vir ki ola reşg-i la'i-yâkıüt /
Ola tenlere kıuvvet canlara kıüt

→. ki:

Mesnevi 48/128
Ki, bağlacı.

Leb-i rûd u leb-i yâr u leb-i câm
/ İç ü anıma ki n'olisar ser-
encâm

→. ki:

Mesnevi 48/ 140
Ki, bağlacı.

İçildi evvel ol câm-ıla sâğar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-â-ser

→. ki:

Mesnevi 48/144
Ki, bağlacı.

Şeker Bânü'dan içdi bir şarâbı /
Ki eridürdi hayâdan ol gül-âbı

→. ki:

Mesnevi 49/4
Ki, bağlacı.

Didi Cemşid'e Bânü kim i
server / Ki luğf-ıla gözüm
sensin ser-â-ser

→. ki:

Mesnevi 49/6
Ki, bağlacı.

Ne dâye emzürüpdür sini
yârab / Ki şeker gibi şırınsin
leb-â-leb

→. ki:

Mesnevi 49/ 19
Ki, bağlacı.

Ne vaktın ki ola bir iş saña
düşvâr / Bu üçden oda ço ol
demde bir târ

→. ki:

Mesnevi 49/21
Ki, bağlacı.

Ki anuñ kıokısını ben işidem /
Hâlâs eylemege sini iş idem

→. ki:

Mesnevi 50/11
Ki, bağlacı.

Çomağıl mâlı ki anı ala vâriş /
Gider anı gidermedin havâdiş

→. ki:

Mesnevi 50/14
Ki, bağlacı.

Hârif it gendüzünge bir nigârı /
Ki unıtdura saña ol nev-bahârı

→. ki:

Mesnevi 50/24
Ki, bağlacı.

Seher-geh gün 'alem dikdükde
kıâfa / Ki saçardı şabâ gülzâra
nâfe

→. ki:

Mesnevi 50/36
Ki, bağlacı.

Orada kııkdı bir cādü-y-ı ser-keş
/ Ki bir dem dökilür ağzından
âteş

→. ki:

Mesnevi 50/38
Ki, bağlacı.

Belürtdi ol yolda bahır-ı âder /
Ki kıuş dağı uramaz orada per

→. ki:

Mesnevi 50/39
Ki, bağlacı.

Ol üç târuñ ki hurı-zâde virdi /
Birini şâh ol dem oda urdı

→. ki:

Mesnevi 50/44
Ki, bağlacı.

Perjden virbidi bir cevķ-ı leşger
/ Ki Cemşid'e olalar anda yâver

→. ki:

Mesnevi 50/46
Ki, bağlacı.

Gelüp def' itdiler ol od u şuyı /
Ki sihrünğ yok durur hiç reng ü
büyü

→. ki:

Mesnevi 50/ 58
Ki, bağlacı.

Melik Mihrâb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

→. ki:

Mesnevi 51/16
Ki, bağlacı.

Var-ıdı ol cüşşede bir gâr-ı pür-
düd / Ki itmişdi âsumânı dūd-
endüd

→. ki:

Mesnevi 51/41
Ki, bağlacı.

Degül lâyıķ ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

→. ki:
Mesnevi 51/ 54
Ki, bağlacı.

Elin urdı kemāna ol zamān şāh
/ Diyeydüñ ki irdi kıvsunı
burcına māh

→. ki:
Mesnevi 51/69
Ki, bağlacı.

Diler-iseñ ki ĥalka baş olasın /
Yüreğine 'adunuñ baş olasın

→. ki:
Mesnevi 51/82
Ki, bağlacı.

Gerekdür şāh olana ĥüsn-i
tedbjr / Ki devlet işine olmaya
taķşır

→. ki:
Mesnevi 52/9
Ki, bağlacı.

İşitdi gül ki bülbül vird okır /
Aña ... dir

→. ki:
Mesnevi 52/26
Ki, bağlacı.

Düriş sen dağı ol bir ĥüba
meftün / Ki olasın zülf-i
zencirine meftün

→. ki:
Mesnevi 52/35
Ki, bağlacı.

Zehı rāhat ki ola yāruñ vişālı /
Vişāl olmaz-ısa ĥazır ĥayālı

→. ki:
Mesnevi 52/38
Ki, bağlacı.

Gel imdi 'ışkdan bir dāsītān
yād / İdelüm ki ola anı işiden
şād

→. ki:
Mesnevi 53/ 2
Ki, bağlacı.

Melik Cemşid-i sultān-ı cüvān-
baĥt / Ki aña yaraşurdı tāc-ıla
taĥt

→. ki:
Mesnevi 53/4
Ki, bağlacı.

İnüp şāhrāya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebāb u ney
getürdi

→. ki:
Mesnevi 53/ 7
Ki, bağlacı.

Üçinci gün ki mihr-i 'ālem-
efrüz / 'ālem gösterdi irdi
rāyet-i rüz

→. ki:
Mesnevi 53/14
Ki, bağlacı.

Ulu şehri-idi vü dıvārı pülād /
Didi Cemşid Mihrāb'a ki üstād

→. ki:
Mesnevi 53/18
Ki, bağlacı.

Didi kim bunda olur Dıv-i
Ekvān / Ki irer şerri anuñ tā
burc-ı keyvān

→. ki:
Mesnevi 53/24
Ki, bağlacı.

Bu yoldan geçmedi hiç ādamı-
zād / Ki anuñ şerrinden olmış
ola āzād

→. ki:
Mesnevi 53/28
Ki, bağlacı.

Nihāñi geçelüm kim bilmesün
ol / Ki bulına bize geçmeklige
yol

→. ki:
Mesnevi 53/ 35
Ki, bağlacı.

Melik didi ki ĥađdan olsa yarı /
Aridam dıvden ben bu diyārı

→. ki:
Mesnevi 53/48
Ki, bağlacı.

Düriş kim kıalmasun senden
yavuz ad / Ki ider kıamu
murādunđan seni yād

→. ki:
Mesnevi 53/54
Ki, bağlacı.

Ķanā'at 'acdzendür olma 'āciz /
Ki 'āciz iremez maķşüda hergiz

→. ki:
Mesnevi 53/56
Ki, bağlacı.

İşāret itdi Cemşid ehl-i Çın'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi kıñe

→. ki:
Mesnevi 53/ 76
Ki, bağlacı.

Bu idı dıvde bir resm-ile yeng /
Ki begleri ola evvel iden ceng

→. ki:
Mesnevi 53/ 81
Ki, bağlacı.

Buyurđı şeh ki uralar şürnāyı /
Nefır ü kūs-ıla bem kerre-nāyı

→. ki:

Mesnevi 53/87
Ki, bağlacı.

İrişdi dıv ki ide şâh-ıla ceng /
Yirün pehnâsını kıla anja teng

→. ki:

Mesnevi 53/94
Ki, bağlacı.

Hevâdan şaldı ol seng-i âsiyâbı
/ Ki un bigi ögide padişahı

→. ki:

Mesnevi 53/ 96
Ki, bağlacı.

Hakun te'yidi-le redd itdi anı
şâh / Vay anı ki anja nuşret
itmeye allah

→. ki:

Mesnevi 53/108
Ki, bağlacı.

Melik kaşşâb Ekvân gâv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide kaşşâb-ıla
ceng

→. ki:

Mesnevi 53/117
Ki, bağlacı.

Sücüd-ı şükr itdi ki ol belâdan /
Hâlâş itdi anı dıv-i ejdehâdan

→. ki:

Mesnevi 53/122
Ki, bağlacı.

Ne kudret ola sensüz âdamıde
/ Koya mürı ki mârı def' ide

→. ki:

Mesnevi 54/ 6
Ki, bağlacı.

Nedür ol hürı-zâdadur hidâyet
/ Ki gösderür sanja nedür
ğarâbet

→. ki:

Mesnevi 54/18
Ki, bağlacı.

Düriş emmâreyi it muţma'ınne
/ Ki oldur ol şamu hayra
muşinne

→. ki:

Mesnevi 54/22
Ki, bağlacı.

Çün oldı şem'e ol pervâne 'aşık
/ Oda yakıldı ki ola 'ışkı şâdık

→. ki:

Mesnevi 55/4
Ki, bağlacı.

Bize bir dâsitân eyle rivâyet /
Ki ola anda bir nâzük hikâyet

→. ki:

Mesnevi 55/5
Ki, bağlacı.

Ki vire gönjümüze bir dem
ârâm / İde 'aql u bu nefsi ser-
keşi râm

→. ki:

Mesnevi 55/18
Ki, bağlacı.

Enâniyyetden ider gişiyi pāk /
Enâniyyet nedür anja ki ola hāk

→. ki:

Mesnevi 55/20
Ki, bağlacı.

Habîsü'n-nefs olma vü riyâyı /
Ki muţlak şirkdür anja riyâyı

→. ki:

Mesnevi 55/21
Ki, bağlacı.

Niçe tâ'at ki ol ehl-i riyâdur /
Sezâsı âteş-ile büriyâdur

→. ki:

Mesnevi 55/27
Ki, bağlacı.

Ki şofı egnine haq geydürüpdür
/ Deri börki başına ol urupdur

→. ki:

Mesnevi 55/34
Ki, bağlacı.

Hakun halkına urmaq dâyimâ
ta'n / Ki olurlar anuñ-ıla lâyıq-ı
la'n

→. ki:

Mesnevi 55/ 37
Ki, bağlacı.

Namâzını ki yok anda niyâzı /
Şanur tâ'at veli degül niyâzı

→. ki:

Mesnevi 55/42
Ki, bağlacı.

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki anja
rahmân yolu dirler

→. ki:

Mesnevi 56/10
Ki, bağlacı.

Hem anda bulunurdi âb-ıla zâd
/ Ki anda var-ıdı çok âdamı-zâd

→. ki:

Mesnevi 56/30
Ki, bağlacı.

Orada sâliyân itmiş 'ibâdet / Ki
olmuş ol 'ibâdet anja 'âdet

→. ki:

Mesnevi 56/45
Ki, bağlacı.

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile /
Hamel burcında çura birbiriyile

→. ki:

Mesnevi 56/ 60
Ki, bağlacı.

Bir ulu baħrdur gerdün-ı
gerdân / Ki kırtılmaz kimesne
andan ten-âsân

→. ki:

Mesnevi 56/65
Ki, bağlacı.

Didi şah girü ki i pır-i
hiredmend / Ticâret ne gerek
vir baňa bir pend

→. ki:

Mesnevi 56/76
Ki, bağlacı.

Didi Cemşid'e ne hîle kılavuz /
Ki bu girdâbdan sağ kırtılavuz

→. ki:

Mesnevi 56/84
Ki, bağlacı.

Bu nazm-ıla cevap itdi aňa
râhib / Ki düşdi gönline dürlü
'acâyib

→. ki:

Mesnevi 57/ 6
Ki, bağlacı.

Gehî dir-idi ne vakt ola Cemşid
/ Ki anı yâr idine gendüye
Hürşid

→. ki:

Mesnevi 58/2
Ki, bağlacı.

Nüvâya başla i mürğ-i hoş-âvâz
/ Ki sinüñ sözlerüñdür câna
dem-sâz

→. ki:

Mesnevi 58/14
Ki, bağlacı.

Anuñ çün kışşa-i Yūsuf
hazendür / Ki Ya'küb'un işi
derd ü hazendür

→. ki:

Mesnevi 58/29
Ki, bağlacı.

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan
olma mehcür

→. ki:

Mesnevi 58/34
Ki, bağlacı.

İki yüz keşti anda bu'dılar râst
/ Ki yoğ-ıdı birisinde kem ü
kast

→. ki:

Mesnevi 58/ 44
Ki, bağlacı.

Qarañu gice bir yıl kopdı nâ-
gâh / Ki depredürdi kühi şöyle
kim gâh

→. ki:

Mesnevi 58/46
Ki, bağlacı.

Geminüñ içi feryâd-ıla taldı / Ki
azdı yıl öñi girdâb oldı

→. ki:

Mesnevi 58/ 60
Ki, bağlacı.

Velî bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dañı devlet
ü baht

→. ki:

Mesnevi 58/76
Ki, bağlacı.

Gerekdür şükr-i haq kula be-
her-hal / Ki irmeye aňa andan
beter hâl

→. ki:

Mesnevi 58/ 82
Ki, bağlacı.

Yörimez-idi anda mür-ile mâr /
Ki dutmışdı anuñ mecmû'ını
hâr

→. ki:

Mesnevi 58/ 84
Ki, bağlacı.

Velî encîri vardı şekker-âlüd /
Hem amrudı ki halvâ-y-ıdı bî-
dūd

→. ki:

Mesnevi 58/91
Ki, bağlacı.

Kişi ki anuñ gıdâsı ola yimiş /
Dime aňa gıdâ vü küt yimiş

→. ki:

Mesnevi 58/101
Ki, bağlacı.

Gelür nâ-çâr ne ki oldıysa
taqdır / Ki hergiz döndüremez
anı tedbîr

→. ki:

Mesnevi 58/102
Ki, bağlacı.

Gelür nâ-çâr ne ki oldıysa
taqdır / Ki hergiz döndüremez
anı tedbîr

→. ki:

Mesnevi 58/106
Ki, bağlacı.

Melik kaldı anda ser-gerdân u
bî-mâr / Ki yokdı gışı ki aňa ide
tümâr

→. ki:

Mesnevi 58/118
Ki, bağlacı.

Bu kâmusına şabr ider-idi cem
/ Ki kâmu derde şabr olur
yakın em

→. ki:
Mesnevi 58/122
Ki, bağlacı.

Dir idi ber nefes kim âh u
derdâ / Ki derdüme devâ
olmadı pîdâ

→. ki:
Mesnevi 59/4
Ki, bağlacı.

Muḥayyer eyle 'uşşâkı
tamâmet / Ki ider süzuḡ
şifâhanda ikâmet

→. ki:
Mesnevi 59/6
Ki, bağlacı.

Hikâyet it bize bir dâsitâni / Ki
ide ol ḥacil bin gülistâni

→. ki:
Mesnevi 59/8
Ki, bağlacı.

Rivâyet it bize bir ḥub kışşa / Ki
gönjülden gide anuḡla ḡuşşa

→. ki:
Mesnevi 60/ 4
Ki, bağlacı.

Melik kalmış idi ol bîşede
tenhâ / Ki ḥâli n'olsar degüldi
pîdâ

→. ki:
Mesnevi 60/8
Ki, bağlacı.

Ol üç tilüḡ birisin oda şaldı / Ki
dermânini derdüḡ anda buldı

→. ki:
Mesnevi 60/11
Ki, bağlacı.

Didi ol Nâz-perverd'e ki varḡıl /
Nedür Cemşid aḡvâlinı görgil

→. ki:
Mesnevi 60/19
Ki, bağlacı.

Anı gördüḡ ki ne şâh-ı
cihândur / Emîr-i kişver-i cân u
revândur

→. ki:
Mesnevi 60/26
Ki, bağlacı.

Sezâdur ol gişiyê âheniḡ bend
/ Ki ehl-i 'akldan işitmeye pend

→. ki:
Mesnevi 60/30
Ki, bağlacı.

Didi elümde yoḡdur ihtiyârum
/ Ki aşüfte olupdur rüzigârum

→. ki:
Mesnevi 60/36
Ki, bağlacı.

Ne diyem kim bu söz döner
dirâzi / Ki olur böyle tarîk-i 'işk-
bâzi

→. ki:
Mesnevi 60/58
Ki, bağlacı.

İrişdi bir gişiyê adı ḥâcib / Ki
Faḡfûr itmiş-idi anı ḥâcib

→. ki:
Mesnevi 60/71
Ki, bağlacı.

Ki anuḡ leşgeri deryâ tamâmet
/ Çıkup gelürler-idi ḡoş
selâmet

→. ki:
Mesnevi 60/74
Ki, bağlacı.

Velî kayḡularıydı şâh Cemşid /
Ki ol-ıdı orada cümle ümmid

→. ki:
Mesnevi 60/90
Ki, bağlacı.

Orada ḥâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoḡ-ıdı
renc

→. ki:
Mesnevi 60/91
Ki, bağlacı.

Orada ne ki vardı bay u yoḡsul
/ Kâmusına 'atâ bağışladı ol

→. ki:
Mesnevi 60/107
Ki, bağlacı.

Derileri ki gösterdi ser-â-ser /
Didi aḡsent sâbâş anḡ kayser

→. ki:
Mesnevi 60/ 109
Ki, bağlacı.

Didi kayser ki ḥâce şâd olḡıl /
Cemi'-i ḡuşşadan âzâd olḡıl

→. ki:
Mesnevi 60/114
Ki, bağlacı.

Didi Çiḡn üç yüz altmış pâre
şardur / Ki kâmusı ulu vü
mu'teber(dür)

→. ki:
Mesnevi 60/120
Ki, bağlacı.

Var anda biḡ tümen türk-i
kemân-keş / Ki çıkar oḡı
peykânında âteş

→. **ki:**

Mesnevi 60/146
Ki, bağlacı.

Hayā ıla edeb hem cūd u tācir
/ Degül mümkin ki ola bir yirde
zāhir

→. **ki:**

Mesnevi 60/166
Ki, bağlacı.

Ƙoma elden mey-i yāķūt-rengi
/ Ki ider cerħ peyveste dū
rengi

kibr: Gurur, benlik,
büyüklenme.

→. **kibr:-e**

Mesnevi 55/35
*Gurur, benlik,
büyüklenme.*

Enāniyyetle olmak kibre
mevşüf / Ğuşūnet adın itmek
emr-i ma' rüf

→. **kibr:**

Mesnevi 55/23
*Gurur, benlik,
büyüklenme.*

Ʀolu olur kibr şofīnūñ dimāğı /
Şanur ol zūhd-ile oldı çırāğı

kibriyā: Büyüklük, ululuk,
azamet.

→. **kibriyā:**

Gazel 3/ 6
Büyüklük, ululuk, azamet.

Lā-y-ıla yıķdı 'izzet-ile Lāt u
'Uzzı'yi / İllāyı çün kim itdi aña
teslīm kibriyā

kilīd: Anahtar.

→. **kilīd:-i**

Mesnevi 41/17
Anahtar.

Ƙamu işūñ kilīdi meşveretdūr /
Dil ü canūr ümīdi meşveretdūr

→. **kilīd:-i**

Mesnevi 41/ 68
Anahtar.

Ƙamu müşkil işūñ var dur
ümīdi / Ƙamu bağlu kapunur
var kilīdi

→. **kilīd:-i**

Mesnevi 43/ 3
Anahtar.

Kilīdi şubh-gāhuñ oldı pīdā /
Ʀılısm açıldı gene oldı āşikāra

kim(1): Hangi kişi, anlamında
soru zamiri.

→. **kim:-e**

Mesnevi 3/ 65
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz
/ Ki bāķīdūr olımañ maħv
hergiz

→. **kim:-e**

Mesnevi 3/67
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Kime inüp durur ol resme
tenzīl / Ki Ƙamu müşkile var
anda tafzīl

→. **kim:**

Mesnevi 10/76
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Hevā şu olur iricek aña berd /
Bu esrārı kim anlırsa ola ferd

→. **kim:-i, -di**

Mesnevi 13/29
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Kim-idi öniñde itdüñde zer
baħş / Kim ol zer-baħş -ıdı vü
hem güher-baħş

→. **kim:-den**

Mesnevi 15/ 4
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Bu derd ü Ğasreti kime
diyeyüm / Bu rence çāra
kimden isteyeyüm

→. **kim:-e**

Mesnevi 15/3
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Bu derd ü Ğasreti kime
diyeyüm / Bu rence çāra
kimden isteyeyüm

→. **kim:-den**

Mesnevi 16/ 12
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Bulam dirseñ cihānda sūd-
mendī / İşitigil kimden olur-ısa
pendi

→. **kim:-dür**

Mesnevi 35/ 80
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Melik didi bu meclisde dil-
ārām / Saña kimdür anı it baña
i'lām

→. **kim:-i**

Mesnevi 39/36
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Didi i kim cihānı geşt itdüñ / Bu
bütlerden kimi gördüñ işitdüñ

→. **kim:-e**

Mesnevi 40/ 33
*Hangi kişi, anlamında soru
zamiri.*

Kime açılır ol ebvâb-ı cennât /
Anja açılır ki ola ehl-i hayrât

→. kim:-e

Mesnevi 41/83

Hangi kişi, anlamında soru zamiri.

Hayâl-ı yâr kime ki ola yoldaş /
Anja kalmaz ğam-ı cân u ten ü baş

→. kim:-ün

Mesnevi 58/90

Hangi kişi, anlamında soru zamiri.

Yemiş-idi hemîn anuñ ğidâsı /
Kimün gider yemiş ile edâsı

kim(2): bkz. *ki*

→. kim:

Gazel 2/ 8

Ki, bağlacı.

Tâ kim ol pâyını başup geçiçek
(kim) göresin / Oraya kim anda
yokdur hiç kevn-ile mekân

→. kim:

Gazel 2/ 11

Ki, bağlacı.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

→. kim:

Gazel 2/ 14

Ki, bağlacı.

Hağ ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşül / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişân

→. kim:

Gazel 2/ 18

Ki, bağlacı.

Saña menzil-ğâh durur evc-i
'arş u ferş-i hağ / Şöyle kim bu

iş yakındur hiç anja yokdur
gümân

→. kim:

Gazel 2/ 16

Ki, bağlacı.

Evlıyaya sen çırâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
mağhar-ı âyât u hem Nûr u
Duhân

→. kim:

Gazel 2/ 22

Ki, bağlacı.

Tâze-rüy u hoş- nefes oldum
anuñ çün gül gibi / Kim senün
medhünde ğonca bigiyem
rağbu'l-lisân

→. kim:

Gazel 3/ 10

Ki, bağlacı.

İfrât-ı nürdan göremez şüretin
anuñ / Ol gişi kim gözi toludur
perde-i ğışâ

→. kim:

Gazel 3/12

Ki, bağlacı.

Gördi anı 'Alî vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvâ

→. kim:

Gazel 4/2

Ki, bağlacı.

Ol gişi buldı der-gehine hağkuñ
ihtida / Kim oldı râst pey-rev-i
âşâr-ı Muştafâ

→. kim:

Gazel 5/ 2

Ki, bağlacı.

İ hüsrev-i memâlik ü i şâh-ı
kâmyâb / Kim sini itdi hağ

melik-i mâliki'r-riğâb

→. kim:

Gazel 5/ 10

Ki, bağlacı.

'adluñla şöyle râhat u ârâm
buldı mülk / Kim zülfüdür hemîn
ki ider yüzde iztirâb

→. kim:

Gazel 6/ 5

Ki, bağlacı.

Bir ton durur muğâlifünün
boyına kim dürrüst / Ki ol
kılıcuñ boyına ber-â-ber
bürjüdedür

→. kim:

Gazel 6/ 10

Ki, bağlacı.

Ne nesnedür şafağ cigeri xanı
ğasmuñuñ / Kim kayğudan
felek ufukında çekjüdedür

→. kim:

Gazel 6/16

Ki, bağlacı.

Gün şu 'lesi şabâh u şafâdur
saña velî / Haşmuña tığ-i
hâdişe kim ber-keşjüdedür

→. kim:

Gazel 6/ 11

Ki, bağlacı.

Bâ-hırş toydı her ne ki var bu
cihânda kim / Her yirde hön-ı
ni' metünün gösterjüdedür

→. kim:

Gazel 7/ 2

Ki, bağlacı.

'İşk durur varlığı itmek fenâ /
Kim anuñla bulunur 'izz ü beğâ

→. kim:

Gazel 7/10
Ki, bağlacı.

Rüzj anuñ çün itdi saña tãc u
mülki haq / Kim rüzigãrunı
şeref-i rüzigãr ide

→. kim:

Gazel 8/ 2
Ki, bağlacı.

Hasretün den ol kadar dökdüm
gözümün kan yaşın / Kim
eridüm varlığumdan kımadum
kuru yaşın

→. kim:

Gazel 8/ 4
Ki, bağlacı.

Yandüğümü görüben gözüm
başuma şu saçar / 'Ayn-ı
insâniyyetinden kim haq itsün
çok yaşın

→. kim:

Gazel 8/ 8
Ki, bağlacı.

Micmer içinden tutışub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

→. kim:

Gazel 8/ 11
Ki, bağlacı.

Kim temã (şã) ideyim dirse
Furât u Nij'i hem / Nice aqar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. kim:

Gazel 10/ 4
Ki, bağlacı.

Eger cãnãna irişmek dilersen
terk-i cãn eyle / Ki bu 'ışk işi bir
ışdır kim ol bî-terk-i cãn olmaz

→. kim:

Gazel 10/ 11
Ki, bağlacı.

Didüm kim gözünge pend it
koşa cãn zaħmını didi / Bu bir
cellãddur ki andan kimesneye
ãmãn olmaz

→. kim:

Gazel 10/13
Ki, bağlacı.

Didüm kim gönlümü aldı gözün
sevdãsı al-ıla / Didi cãnuñ daħı
alursa saña aşşı ziyãn olmaz

→. kim:

Gazel 11/ 2
Ki, bağlacı.

Egerçi niş olmışdur gözüme
hãb-ı nüşnüm / Bu müşkil kim
ğam u derdüm bilimez serv-i
şimjnüm

→. kim:

Gazel 13/10
Ki, bağlacı.

Gözün cãnum diler bi'smi'l-lah
uş cãn / Zehj cãn kim ola
cãnãna mergüb

→. kim:

Gazel 14/ 4
Ki, bağlacı.

Düşde gördüğümde olmadum
hemjn 'aşık buña / Kim
ezeldendür bununla 'ahd u
peymãnum benüm

→. kim:

Gazel 14/12
Ki, bağlacı.

Küfr ü jmãndan şorarlarsa
baña budur cevãb / Kim
şaçıdur küfrüm ü yüzidür
jmãnum benüm

→. kim:

Kıt'a 1/11
Ki, bağlacı.

Gerek kim vaħdete hucdet
daħı çü tolmışdur / Cemj'-i
kevn ü mekãn lâ-ilãhe illãllah

→. kim:

Kıt'a 1/11
Ki, bağlacı.

Gerek kim vaħdete hucdet
daħı çü tolmışdur / Cemj'-i
kevn ü mekãn lâ-ilãhe illãllah

→. kim:

Mesnevi 3/ 7
Ki, bağlacı.

Bu âşãri görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dãnã-yı
kãdir

→. kim:

Kıt'a 4/2
Ki, bağlacı.

İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şãh-ıla kim bu durur ikbãle
rãh

→. kim:

Kıt'a 4/5
Ki, bağlacı.

Lã-cerem kim hãkisãr u ser-
nügün / Nün bununı yiri oldı
anuñ âb-ı siyãh

→. kim:

Mesnevi 1/ 40
Ki, bağlacı.

Ki ola bu defterüm bir tãze
bustãn / Kim aña reşk ide yüz
gülüstãn

→. kim:

Mesnevi 1/ 66
Ki, bağlacı.

Hemîşe kılığıl anı halka sultân /
Kim ol durur penâh-ı ehl-i
îmân

→. kim:
Mesnevi 1/ 57
Ki, bağlacı.

Bu sultân kim bugün dârâ-yı
dîndür / Penâh-ı şer' ü sultân-ı
zemîndür

→. kim:
Mesnevi 1/ 84
Ki, bağlacı.

Sözümü şöyle eyle pür-hakâyık
/ Ki işiden diye kim zî dakâyık

→. kim:
Mesnevi 1/ 31
Ki, bağlacı.

Başa in'âm kapusını açğıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçğıl

→. kim:
Mesnevi 2/ 13
Ki, bağlacı.

'anâsırdan kim ol oddur u pes
yıl / Şu ıla toprak arla söz i 'âkil

→. kim:
Mesnevi 2/25
Ki, bağlacı.

Ki rûh-ı qudsîñün kim ol durur
pâk / Ola menzil-gehi bu
mühre-i hâk

→. kim:
Mesnevi 2/ 41
Ki, bağlacı.

Nakşî kim yazupdur ol
hudâvend / Kamusı hûb u
zîbâdur u dil-bend

→. kim:
Mesnevi 2/ 45
Ki, bağlacı.

Yüzün gülzârını çün kim düzer
ol / Anâ gözleri nergisden
yazar ol

→. kim:
Mesnevi 2/ 77
Ki, bağlacı.

Beyân eyledi kim nedür
hakîkat / Dağı gösterdi nicedür
tarîkat

→. kim:
Mesnevi 2/ 101
Ki, bağlacı.

Şerâdan her ne kim var tâ
Şüreyyâ / Anuñ birliginedür
cümle güya

→. kim:
Mesnevi 2/104
Ki, bağlacı.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur ahad bi'z-
zât vâhid

→. kim:
Mesnevi 2/105
Ki, bağlacı.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur ahad bi'z-
zât vâhid

→. kim:
Mesnevi 3/ 55
Ki, bağlacı.

Tabâyi'den kesil kim kırtılasın
/ İriben nûra hem sen nûr
olasın

→. kim:
Mesnevi 3/ 59
Ki, bağlacı.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ içün döner durmaz
bu nâ-çâr

→. kim:
Mesnevi 4/ 7
Ki, bağlacı.

Anı çün kim getürdi hak
vücûda / Ser-â-ser bütler
indiler sücûda

→. kim:
Mesnevi 4/25
Ki, bağlacı.

Nebîyyü's-seyf çün kim çaldı
şimşîr / Öñinde rûbeh oldı
bebr-ile şîr

→. kim:
Mesnevi 4/31
Ki, bağlacı.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzîh /
Elinde seng-i rîze kıldı tesbîh

→. kim:
Mesnevi 4/57
Ki, bağlacı.

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler gaybdan
kıldı beyân ol

→. kim:
Mesnevi 4/ 71
Ki, bağlacı.

Ne müşkil kim var andan itdiler
hal / Kamu rahmet anuñla oldı
münzel

→. kim:
Mesnevi 6/ 13
Ki, bağlacı.

Anuñ süñüsü çün kim ola piçân
/ İder havf-ıla ejderhâyı bj-cân

→. kim:
Mesnevi 6/ 35
Ki, bağlacı.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şî'ri okırdı şeh medhinde
bûlbûl

→. kim:

Mesnevi 7/ 13
Ki, bağlacı.

'acab dutup didi kim i kemân-
kad / Gerek ebrû şıfat pişâniye
had

→. kim:

Mesnevi 7/ 15
Ki, bağlacı.

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sultân / Gerek gün gibi bunda
ola tâbân

→. kim:

Mesnevi 7/18
Ki, bağlacı.

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi aña cevabı

→. kim:

Mesnevi 8/ 2
Ki, bağlacı.

Dağı hergiz bulunmadı aña 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'âlim-i
ğayb

→. kim:

Mesnevi 9/ 16
Ki, bağlacı.

Ne devletdür ki aña olmadı
vâsıl / Ne dânişdür kim ol
itmedi hâşıl

→. kim:

Mesnevi 10/8
Ki, bağlacı.

Yanıcağ şem' nür olur ser-â-ser
/ Nireye kim ire kılur
münevver

→. kim:

Mesnevi 10/25
Ki, bağlacı.

Seni 'ışk odudur kim nür eyler /
Dil ü hem cânurı ma'mür eyler

→. kim:

Mesnevi 10/27
Ki, bağlacı.

Çul olğıl 'ışka kim endişe budur
/ Şafâ ehline kamu pişe budur

→. kim:

Mesnevi 10/34
Ki, bağlacı.

Seni çün 'ışk senden ider âzâd
/ Ne kim var 'ışkdan artuğı olur
bâd

→. kim:

Mesnevi 10/ 44
Ki, bağlacı.

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şır / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şır

→. kim:

Mesnevi 10/ 45
Ki, bağlacı.

Egerçi kim gönül sultân-ı
cândur / Fidâ it 'ışka anı kim
cân-ı cândur

→. kim:

Mesnevi 10/ 46
Ki, bağlacı.

Egerçi kim gönül sultân-ı
cândur / Fidâ it 'ışka anı kim
cân-ı cândur

→. kim:

Mesnevi 10/55
Ki, bağlacı.

Tabâyi'de keşiş kim var güşiş /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
güşiş

→. kim:

Mesnevi 10/ 65
Ki, bağlacı.

Bulardan çün kim oldu terk-i
şûret / Girü keşret gidüben
kaldı vahdet

→. kim:

Mesnevi 11/ 2
Ki, bağlacı.

Başa bir gün şehin-şâh-ı
memâlik / Kim ol durur yidi
içlime mâlik

→. kim:

Mesnevi 11/11
Ki, bağlacı.

Cihân-gir ü cihân-dâr u cihân-
bahş / Ki ezelden tâ ebeddür
taht aña bahş

→. kim:

Mesnevi 11/ 18
Ki, bağlacı.

Yüzür vaşfını eyle itdi rüşen /
Kim adından kızardı rüy-ı gül-
şen

→. kim:

Mesnevi 11/ 22
Ki, bağlacı.

Gözi vaşf itdi süsen uzadup dil
/ Kim oldu mağv odından sihr-i
Bâbil

→. kim:

Mesnevi 11/30
Ki, bağlacı.

İdesin 'ışk hâlin eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anuñla gül-
şen

→. kim:

Mesnevi 11/40
Ki, bağlacı.

Ki ola şî'ri anun zeyninde şî'râ /
Kim andan nür ala necm-i şî'râ

→. kim:

Mesnevi 11/44
Ki, bağlacı.

Me'ânî eyle idesin bedâyi' / Ki
işiden diye kim zî şanâyi'

→. kim:

Mesnevi 11/61
Ki, bağlacı.

Ne gevher kim gönül küncinde
buldum / Delûp anı bu silke
nazm kıldum

→. kim:

Mesnevi 11/ 72
Ki, bağlacı.

Eger bunda haţâ bulınsa yâ
sehiv / Şavâb oldur kim ideler
anı 'afv

→. kim:

Mesnevi 13/7
Ki, bağlacı.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dâd / Az ola mülkden olur ise
şâd

→. kim:

Mesnevi 13/4
Ki, bağlacı.

Var-ıdı Çin'de bir sultân-ı dâñâ
/ Kim ol-ıdı kamu işde tuvânâ

→. kim:

Mesnevi 13/ 15
Ki, bağlacı.

Dürüş kim olmaya saña sitem
kâr / Ki 'ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kâr

→. kim:

Mesnevi 13/30
Ki, bağlacı.

Kim-idi öniñde itdüğünde zer
bağş / Kim ol zer-bağş -ıdı vü
hem güher-bağş

→. kim:

Mesnevi 13/31
Ki, bağlacı.

Kim idi öñinde rezm itdüğde
Rüstem / Ki yig-idi Nerimân
Sâm'dan hem

→. kim:

Mesnevi 13/56
Ki, bağlacı.

Hüner gerek gişide yâr ola /
'alâ't-tağşş kim serdâr ola

→. kim:

Mesnevi 13/ 61
Ki, bağlacı.

Mey ü neydür kim ider zinde
cânı / Ney ü meysüz belâdur
zindegânî

→. kim:

Mesnevi 13/ 67
Ki, bağlacı.

Çamu 'ömrünji sen kim ola ol
bâd / Oturma bâde iç 'ömrünji
it şâd

→. kim:

Mesnevi 14/ 5
Ki, bağlacı.

Diledi kim vara bâğa otura /
Mey ide nüş kayguyı götüre

→. kim:

Mesnevi 14/ 48
Ki, bağlacı.

Eşer itmiş-idi şâha dağı câm /
Diledi kim ide ol dağı ârâm

→. kim:

Mesnevi 14/59
Ki, bağlacı.

Şabâ çün kim iderdi dür-fişânî
/ Kılurdu râyihayla tâze cânı

→. kim:

Mesnevi 14/99
Ki, bağlacı.

Didi kim var-ısa bu ol olsar /
Başuma tâ hoş andan ne
geliser

→. kim:

Mesnevi 14/105
Ki, bağlacı.

Didiler aña kim n'olduñ eyitgil
/ Ne derdüñ var durur taqrır
itgil

→. kim:

Mesnevi 14/107
Ki, bağlacı.

Didi kim derdümür yokdur
gerânı / Nice taqrır ideyim ben
anı

→. kim:

Mesnevi 14/111
Ki, bağlacı.

Didi kim düşde gördüm sûret-i
cân / Gerekdür kim ola ol râz
penhân

→. kim:

Mesnevi 14/112
Ki, bağlacı.

Didi kim düşde gördüm sûret-i
cân / Gerekdür kim ola ol râz
penhân

→. kim:

Mesnevi 14/119
Ki, bağlacı.

Didi kim 'aşıkuñ 'aklı mı olur /
Gişi kim 'aklı yok ögüt mi alur

→. kim:

Mesnevi 14/ 120
Ki, bağlacı.

Didi kim 'aşıkuñ 'aklı mı olur /
Gişi kim 'aklı yok ögüt mi alır

→. kim:

Mesnevi 14/132

Ki, bağlacı.

Didiler olma rüsvā şarda ilde /
Didi kim ihtiyārum yokdur elde

→. kim:

Mesnevi 14/138

Ki, bağlacı.

Didiler şabr-ıla her ğuşşa gider
/ Didi kim 'aşıkuñ olan şabr mı
ider

→. kim:

Mesnevi 15/11

Ki, bağlacı.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. kim:

Mesnevi 15/21

Ki, bağlacı.

Benüm bağtumı gör kim
bilmezem yār / Bize di adı tā ki
olam taleb-kār

→. kim:

Mesnevi 15/ 23

Ki, bağlacı.

Maraz çün kim neden nedür
biline / Olur mümkin ki aña
dermān kılına

→. kim:

Mesnevi 15/25

Ki, bağlacı.

Maraz çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belā-y-
ı cān u tendür

→. kim:

Mesnevi 16/14

Ki, bağlacı.

Naşihat kamuya olur muvāfık /
Meger ol gişiye kim ola 'aşıkuñ

→. kim:

Mesnevi 17/7

Ki, bağlacı.

Beni gör kim bu zārj ile kim var
/ Nice hāndānem ü çevrem
kamu hār ıla kim

→. kim:

Mesnevi 18/15

Ki, bağlacı.

Beni gör kim yöremde
ağyārdur çok / Veljkin
beklemege kimsenem yok

→. kim:

Mesnevi 18/29

Ki, bağlacı.

Beni gör kim yanıban
ölemezem / Bu sūz u tābdan
kurtılamazam

→. kim:

Mesnevi 19/26

Ki, bağlacı.

Velj vardur eşer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmuşam nūvā-zen

→. kim:

Mesnevi 20/3

Ki, bağlacı.

Didi kim bī-vefā durur zamāne
/ Cefāsına anuñ yokdur gerāne

→. kim:

Mesnevi 20/19

Ki, bağlacı.

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermānum bulunmaz

→. kim:

Mesnevi 20/ 22

Ki, bağlacı.

Benem dil-dāde vü dil-dār
bilmez / İden yārı taleb kim yār
bilmez

→. kim:

Mesnevi 23/5

Ki, bağlacı.

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hāle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyāle

→. kim:

Mesnevi 24/6

Ki, bağlacı.

Benüm derdüm çü bī-hādd ü
gerāndur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cāndur

→. kim:

Mesnevi 25/3

Ki, bağlacı.

Didi kim 'ışk oldı baña pışe /
Anuñ çün pūşt-i ham oldum
hemişe

→. kim:

Mesnevi 27/ 13

Ki, bağlacı.

Hārāmı gerçi kim dünyāda
çokdur / Tehi-dest olana hōd
korķu yokdur

→. kim:

Mesnevi 30/6

Ki, bağlacı.

Senüñ gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

→. kim:

Mesnevi 30/12

Ki, bağlacı.

Hākuñ elindedür hem cān u
hem dil / Nite kim yūñ kim anı
döndüre yil

→. kim:

Mesnevi 31/ 29
Ki, bağlacı.

Didi Cemşid'e kim gelgil
varalum / Sarāya bir nefes şād
oturalum

→. kim:

Mesnevi 31/ 31
Ki, bağlacı.

Bu dünyā kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa daḥı
olmaz hevesdür

→. kim:

Mesnevi 31/34
Ki, bağlacı.

Ne ḥāşıl ki olmaya bu bir nefes
şād / Anı dāde ḳoma(ya) kim
ola yād

→. kim:

Mesnevi 33/ 5
Ki, bağlacı.

Nevā it kim ḥoş olur sāz-ı
bülbül / Gülüñ ḳarşusına āvāz-ı
bülbül

→. kim:

Mesnevi 33/13
Ki, bağlacı.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bād / Bize bir dāsītān kim
olavuz şād

→. kim:

Mesnevi 33/14
Ki, bağlacı.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur
bād / Bize bir dāsītān kim
olavuz şād

→. kim:

Mesnevi 33/15
Ki, bağlacı.

Gerek kim 'ışk sözin yād idesin
/ Ol işde sen daḥı bünyād
idesin

→. kim:

Mesnevi 34/1
Ki, bağlacı.

Gidiben gice kim şubh oldı
pjdā / Güneşün rāyeti oldı
hüveydā

→. kim:

Mesnevi 34/13
Ki, bağlacı.

Göñül kim anda ola yāruñ
ḥayālı / Olur mı ḡayruñ orada
mecālı

→. kim:

Mesnevi 34/28
Ki, bağlacı.

Felek āhından anuñ pür-
duḥāndur / Gözi bir baḥrdur
kim mevci ḳandur

→. kim:

Mesnevi 34/29
Ki, bağlacı.

Bili kim toḡrı-dı oḳ gibi anuñ /
Olupdur şöyle ki ḳaddı
kemānuñ

→. kim:

Mesnevi 34/43
Ki, bağlacı.

Didi kim şādılığumuz ḡam oldı
/ Bu devlet işi cümle derhem
oldı

→. kim:

Mesnevi 34/64
Ki, bağlacı.

Sen olduñ memleket gözlerine
nūr / Gerekmez ḥalkdan kim
olasın dūr

→. kim:

Mesnevi 35/3
Ki, bağlacı.

Giceler ḥaḳḳı kim bızār-ıdum
ben / Seni emzürmekde vü
giryār-ıduñ sen

→. kim:

Mesnevi 35/5
Ki, bağlacı.

Südüm ḥaḳḳı kim emmiş(sin)
sen anı / Senünle görürem ben
bu cihānı

→. kim:

Mesnevi 35/19
Ki, bağlacı.

Dir-idi i dirjġā kim bu aḥvāl /
Getüriser başuma dürlü ehvāl

→. kim:

Mesnevi 35/27
Ki, bağlacı.

Dönüp Faḡfūr'a didi kim bu
sevdā / Ser-ā-ser 'ışkdan durur
bu ḡavḡā

→. kim:

Mesnevi 35/41
Ki, bağlacı.

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül /
Gözi nergis saçı reyḥān u
sünbül

→. kim:

Mesnevi 35/ 45
Ki, bağlacı.

İdelüm 'arza kim göre bunı dil
/ Ola kim birisine ola māyil

→. kim:

Mesnevi 35/ 46
Ki, bağlacı.

İdelüm 'arza kim göre bunı dil
/ Ola kim birisine ola māyil

→. kim:

Mesnevi 35/ 53
Ki, bağlacı.

Ne lâle-çehreler kim oldılar
cem' / Elinde ber birinüñ
'üddan şem'

→. kim:
Mesnevi 35/92
Ki, bağlacı.

Ben ayruksı kadehden
olmuşam mest / Beni ol cām
durur kim ider hest

→. kim:
Mesnevi 35/ 97
Ki, bağlacı.

Gişi kim 'ışkuñda irmeye
fenāya / İre mi bî-fenā hergiz
bekāya

→. kim:
Mesnevi 35/115
Ki, bağlacı.

Dirigā kim bu uş dıvāne olur /
Sonjucı mülkden bigāne olur

→. kim:
Mesnevi 36/1
Ki, bağlacı.

Şeker çün kim bu sözi yād kıldı
/ Bu şırın ta'nai bünyād kıldı

→. kim:
Mesnevi 37/3
Ki, bağlacı.

Etibbā kim var-ıdı ol yörede /
Getürdiler kamasın bir arada

→. kim:
Mesnevi 38/ 1
Ki, bağlacı.

Seher-geh kim eser bād-ı
bahārī / Kılur enfāsi müşğın
her diyāri

→. kim:
Mesnevi 38/4
Ki, bağlacı.

İder yirün yüzini cennet-ābād /
Zi bāde kim idile nüş zi bād

→. kim:
Mesnevi 38/ 29
Ki, bağlacı.

Yi yidür mālunı kim olmaya
mār / Varın nūr eyle itme
yirünı nār

→. kim:
Mesnevi 38/35
Ki, bağlacı.

Gehı yād eyle kim Ferhād-ı
miskın / Nicesi telı virdi cān-ı
şırın

→. kim:
Mesnevi 39/25
Ki, bağlacı.

Er oldur kim görıben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakkāş

→. kim:
Mesnevi 39/26
Ki, bağlacı.

Er oldur kim görıben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakkāş

→. kim:
Mesnevi 39/35
Ki, bağlacı.

Didi i kim cihāni geşt itdüñ / Bu
bütlerden kimi gördüñ işitdüñ

→. kim:
Mesnevi 39/ 37
Ki, bağlacı.

Kim olabile ol kıble-geh-i cān /
Gönül milkine daıı ola sultān

→. kim:
Mesnevi 39/ 43
Ki, bağlacı.

Didi kim ehl-i hüsnüñ yok
kenārı / Yirün her zerrede var
yüz nigārı

→. kim:
Mesnevi 39/49
Ki, bağlacı.

Egerçi kim ruţab şırındür ü ter
/ Bulınmaz anda ta'm-ı zevk-i
şekker

1→. kim:
Mesnevi 39/54
Ki, bağlacı.

Bilürem kayşerün bir kıızı
vardur / Ne kıız kim ol durur
dürdāne-i dür

1→. kim:
Mesnevi 39/57
Ki, bağlacı.

Dimezler tınini kim āb u gildür
/ Ki başdan ayağa ol cān u
dildür

→. kim:
Mesnevi 39/63
Ki, bağlacı.

Yüzi bir kıbledür kim halk-ı
'ālem / Sücüd iderler aña karşu
her dem

→. kim:
Mesnevi 39/69
Ki, bağlacı.

Anuñ çün kim bulınmaz aña
mānend / Kimesne ile itmez
hiç peyvend

→. kim:
Mesnevi 39/125
Ki, bağlacı.

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki kaldum ol giceden beri
taña

→. kim:
Mesnevi 39/ 146
Ki, bağlacı.

Çün ayruğ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı

tağıdasın

→. kim:

Mesnevi 39/ 151

Ki, bağlacı.

Sikender kim yidi iklîmi dutdı /
Kamusını koyuban zâr gitdi

→. kim:

Mesnevi 40/ 9

Ki, bağlacı.

Çamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İştigil 'andelîbi kim ne
söyler

→. kim:

Mesnevi 40/ 16

Ki, bağlacı.

Şabûh it nûş çün irdün şabâha
/ Ol elden kim yüzinde var
şabâha

→. kim:

Mesnevi 40/23

Ki, bağlacı.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrîjn / Ki tizde yile varur bu
reyâhîjn

→. kim:

Mesnevi 40/28

Ki, bağlacı.

Kazandıñ yıl gibi her yaña yile
/ Bu mâli komağıl kim vara yile

→. kim:

Mesnevi 40/31

Ki, bağlacı.

Anı kim sen kazandıñ sen yi
girü / İlerü virbi hergiz koma
girü

→. kim:

Mesnevi 40/ 41

Ki, bağlacı.

Gice kim çetr-i sultân-ı kevâkib
/ Varup mağribde olmış-ıdı
ğâyib

→. kim:

Mesnevi 41/ 4

Ki, bağlacı.

Okıdup ol gice Mihrâb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hurşid

→. kim:

Mesnevi 41/40

Ki, bağlacı.

Ne-y-ise yoldaşuñ haqqı
yitürem / Ne iş kim buyurur-
isañ bitürem

→. kim:

Mesnevi 41/41

Ki, bağlacı.

Gişi kim yoldaşuñ haqqını
bilmez / İşi iki cihânda râst
gelmez

→. kim:

Mesnevi 41/44

Ki, bağlacı.

İde yoldaş-ıla konuşıya hürmet /
Gişi kim tañrıdan isdeye
rağmet

→. kim:

Mesnevi 41/45

Ki, bağlacı.

Didi Mihrâb kim ol yol uzağdur
/ Yazısı tağınuñ tolu tuzaqdur

→. kim:

Mesnevi 41/48

Ki, bağlacı.

Çamu yolda ümîd ü bîm vardur
/ Velj bu yol durur kim pür-
hağardur

→. kim:

Mesnevi 41/ 51

Ki, bağlacı.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. kim:

Mesnevi 41/52

Ki, bağlacı.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. kim:

Mesnevi 41/60

Ki, bağlacı.

Aña virbiye müşğ ü la'l ü lülü /
Fe-lâbüd kim ola bu derde
dârü

→. kim:

Mesnevi 41/65

Ki, bağlacı.

Didi kim bu degül sözüüm
cevâbı / Dağı çatumda açmağıl
bu bâbı

→. kim:

Mesnevi 41/89

Ki, bağlacı.

Şehün 'azmini çün kim râst
bildüm / Dil ü cân-ıla şâha
bende oldum

→. kim:

Mesnevi 41/111

Ki, bağlacı.

Düriş kim itmeyesin nağz-ı
sevgend / Ne mâl ü cân çor ne
hîş ü peyvend

→. kim:

Mesnevi 42/26

Ki, bağlacı.

İdeyim saña ben bir bir hikâyet
/ Anı kim baña itdiler rivayet

→. kim:

Mesnevi 43/ 35

Ki, bağlacı.

Anı kim devlet işi degül itme /
Koyup bu tãc-ıla bu tahtı gitme

→. kim:

Mesnevi 43/ 66

Ki, bağlacı.

Kimesne çıkamaz 'ışk-ıla başa /
Vay ol gönüle kim 'ışka tolaşa

→. kim:

Mesnevi 43/68

Ki, bağlacı.

Kimesne çıkamaz 'ışk-ıla başa /
Vay ol gönüle kim 'ışka tolaşa

→. kim:

Mesnevi 43/81

Ki, bağlacı.

Gişi kim kayura n'ola diyü baş /
Tutuban mülki halka olamaz
baş

→. kim:

Mesnevi 44/5

Ki, bağlacı.

Egerçi kim mezâhir görünür çok
/ Bu zâhir kim var oldur dağılar
yok

→. kim:

Mesnevi 44/6

Ki, bağlacı.

Egerçi kim mezâhir görünür çok
/ Bu zâhir kim var oldur
dağılar yok

→. kim:

Mesnevi 44/8

Ki, bağlacı.

Anuñ emri haqıyçün kün-
fekândur / Vücüdi haqkı için
kim bj-mekândur

→. kim:

Mesnevi 44/23

Ki, bağlacı.

Kaşı haqkı için kim
'anberjündür / Dağı mihrâb-ı
her bârîk-bjndür

→. kim:

Mesnevi 44/25

Ki, bağlacı.

Anuñ zülfi için kim dâm-ı
dıldür / Anuñ yüzi için ki
ârâm-ı dıldür

→. kim:

Mesnevi 44/ 34

Ki, bağlacı.

Elümde başum u uş tığ ü
hançer / Sözüm bu kim didüm
sarja i mâder

→. kim:

Mesnevi 44/41

Ki, bağlacı.

Didi oğlına kim i nür-ı dıde / Çü
olmazsın bizümle âremıde

→. kim:

Mesnevi 45/ 11

Ki, bağlacı.

Çü gide fırsat olasin peşimân /
Ne aşşı ol vakt olduğuş
peşimân

→. kim:

Mesnevi 46/9

Ki, bağlacı.

Vay ol gişiye kim bir ola yarı /
Anı da ala elinden rüzigârı

→. kim:

Mesnevi 46/14

Ki, bağlacı.

Bizüpdür ol bu cân-ıla
cihândan / Diler kim öle vü
kurtıla cândan

→. kim:

Mesnevi 46/18

Ki, bağlacı.

Melik Mihrâb'ı okıyup didi anı
/ Ne hıje kim bu yavuz iş onı

→. kim:

Mesnevi 46/19

Ki, bağlacı.

Didi Mihrâb anı kim i
hüdâvend / Şişilmez pend eli-
y-ile bu bend

→. kim:

Mesnevi 46/23

Ki, bağlacı.

Bu 'ışk işi durur kim pend-i
nâşih / Eşer itmez ger ola çok
naşâyih

→. kim:

Mesnevi 46/ 63

Ki, bağlacı.

Hümâyün demde kim bj-rüz-ıdı
rüz / Yöridi Rüm'a Hürşid-i dil-
efrüz

→. kim:

Mesnevi 46/ 70

Ki, bağlacı.

Humâyün gözlerinde öpdü
anuñ / Didi kim i dil ü cânı
ananuş

→. kim:

Mesnevi 46/ 82

Ki, bağlacı.

Mizâcuña hevâ olsun muţâbık
/ Nireye kim varasin şu
muvâfık

→. kim:

Mesnevi 46/114
Ki, bağlacı.

Hilālî görse dirdi uş ol ebrû /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rû

→. kim:

Mesnevi 46/192
Ki, bağlacı.

Çalup şâh ol ten-ile saça
hayrân / Diledi kim aña vire dil
ü cân

→. kim:

Mesnevi 46/204
Ki, bağlacı.

Didi Mihrâb'a gördüğün ser-â-
ser / Didi Mihrâb kim i fahr-ı
efser

→. kim:

Mesnevi 46/211
Ki, bağlacı.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yakın bil her birisi bir perçidir

→. kim:

Mesnevi 46/ 219
Ki, bağlacı.

Buyur kim getüreler 'anber ü
'üd / Nüvâ-âğâz ide çeng ü ney
ü 'üd

→. kim:

Mesnevi 46/239
Ki, bağlacı.

Hıttâ şahidleri kim hür u rıdvân
/ Göricek anları olurdu hayrân

→. kim:

Mesnevi 46/250
Ki, bağlacı.

Oturdu taht üzere şâd u hürrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

→. kim:

Mesnevi 46/263
Ki, bağlacı.

Didi kim bu degüldür âb u
gilden / Meger kim yaradıldı
cân u dilden

→. kim:

Mesnevi 46/274
Ki, bağlacı.

Gelüp hüsrev katına Nâz-
perverd / Didi kim i şebîn-şâh-ı
cihân-gerd

→. kim:

Mesnevi 46/ 278
Ki, bağlacı.

Nirenün pâdişâhısın bilelüm /
Ne hizmet kim gele elden
kılalum

→. kim:

Mesnevi 46/297
Ki, bağlacı.

Didi kim nice şâh şîretini /
Anuñ dîdârını vü şûretini

→. kim:

Mesnevi 47/ 27
Ki, bağlacı.

Ne nesne kim giderür sini
senden / Olur ol revh-i rûh
ayrılma andan

→. kim:

Mesnevi 47/29
Ki, bağlacı.

Bilürsin kim işi nedür cihânuñ /
Vefâsını bulam dimegil anuñ

→. kim:

Mesnevi 47/ 42
Ki, bağlacı.

Çamusı gitdi irmedin murâda /
Bilesin kim beķâ yokdur
burada

→. kim:

Mesnevi 48/ 3
Ki, bağlacı.

Didi Mihrâb kim oraya varalum
/ Anuñla hem-dem olup
oturalum

→. kim:

Mesnevi 48/25
Ki, bağlacı.

Didi kim va'deye kim oldı gice /
Vefa tiz it komağıl anı gice

→. kim:

Mesnevi 48/27
Ki, bağlacı.

Gerekmez va'dede kim ola
te'hîr / Mürüvetde olur te'hîr
taķşîr

→. kim:

Mesnevi 48/51
Ki, bağlacı.

Anı her gişi kim görürdi rüşen /
Dir-idi bāğ-ı cennetdür bu gül-
şen

→. kim:

Mesnevi 48/ 70
Ki, bağlacı.

Çalup anları gören gişi hayrân /
Dir-idi kim bu Belkış ol
Süleymân

→. kim:

Mesnevi 48/101
Ki, bağlacı.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu kamu didüğün
düşvâr ola sehl

→. kim:
Mesnevi 48/132
Ki, bağlacı.

Çadeh nüş itdi ol dem Nâz-
perverd / Anuñ yâdına kim
yüzi-y-idi verd

→. kim:
Mesnevi 49/2
Ki, bağlacı.

Edâ olduqda işbu şi'r-i nâzûk /
İşiden didi kim li'l-lâhi derrûk

→. kim:
Mesnevi 49/ 3
Ki, bağlacı.

Didi Cemşid'e Bânû kim i
server / Ki luţf-ıla gözüm
sensin ser-â-ser

→. kim:
Mesnevi 50/ 7
Ki, bağlacı.

Mey eyle nüş kim oldur
zindigâni / Neye dut güş kim
oldur kâmurâni

→. kim:
Mesnevi 50/ 8
Ki, bağlacı.

Mey eyle nüş kim oldur
zindigâni / Neye dut güş kim
oldur kâmurâni

→. kim:
Mesnevi 50/16
Ki, bağlacı.

Dutar gül dâmenini hâr
muhkem / Revâ mı hârdan kim
olasın kem

→. kim:
Mesnevi 51/1
Ki, bağlacı.

Didi Mihrâb'a kim budur
mukeylâ / Belâ vardur bu
tağda küh-ı bâlâ

→. kim:
Mesnevi 51/22
Ki, bağlacı.

Görinen püşte degül
ejdehâdur / Tütün anuñ
demidür kim belâdur

→. kim:
Mesnevi 51/25
Ki, bağlacı.

Duĥân kim çıkar ağızından
nefesdür / Dem urup fıli
yudmağa hevesdür

→. kim:
Mesnevi 51/ 27
Ki, bağlacı.

Bu tağdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

→. kim:
Mesnevi 51/ 30
Ki, bağlacı.

Varavuz Rûm iline dağı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

→. kim:
Mesnevi 51/ 65
Ki, bağlacı.

Melik oldur kim ola ol bahâdur
/ Bahâdur olmayan er kem-
bahâdur

→. kim:
Mesnevi 51/67
Ki, bağlacı.

Kişi kim mülk için terk itmeye
baş / 'acab durur kim ola ĥalka
ol baş

→. kim:
Mesnevi 51/ 68
Ki, bağlacı.

Kişi kim mülk için terk itmeye
baş / 'acab durur kim ola ĥalka
ol baş

→. kim:
Mesnevi 51/79
Ki, bağlacı.

Dem-i tedbjri çün kim hezl
idesin / Gümânsuz sini hem
sen 'azl idesin

→. kim:
Mesnevi 51/85
Ki, bağlacı.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dâd / Az ola mülkden olur ise
şâd

→. kim:
Mesnevi 52/29
Ki, bağlacı.

Görül kim 'ışk ide anı menzil /
Olur te'yidi ĥakkuñ anda nâzil

→. kim:
Mesnevi 53/17
Ki, bağlacı.

Didi kim bunda olur Dîv-i
Ekvân / Ki irer şerri anuñ tâ
burc-ı keyvân

→. kim:
Mesnevi 53/ 22
Ki, bağlacı.

Çavî düşmen durur bed-kâr bu
dîv / Melâyikle diler kim eyleye
rîv

→. kim:
Mesnevi 53/27
Ki, bağlacı.

Nihâni geçelüm kim bilmesün
ol / Ki bulına bize geçmeklige
yol

→. kim:
Mesnevi 53/37
Ki, bağlacı.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
hüd eyü ad-ıla baş yitüre

→. kim:
Mesnevi 53/47
Ki, bağlacı.

Düriş kim kalmasun senden
yavuz ad / Ki ider kamu
murâdundan seni yâd

→. kim:
Mesnevi 53/61
Ki, bağlacı.

Didiler dıve kim bir cem'-i
leşger / Gelüpdür âdamjlerden
ber-â-ber

→. kim:
Mesnevi 53/69
Ki, bağlacı.

Şeyâtine didi kim hazır oluñ /
Bulara itdügüme hazır oluñ

→. kim:
Mesnevi 53/71
Ki, bağlacı.

Zehî devlet durur kim gişiye
şayd / Gele gendü ayağıyla ola
kayd

→. kim:
Mesnevi 54/7
Ki, bağlacı.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / Tolu yılandur u (nerr)
ejdehâdur

→. kim:
Mesnevi 54/32
Ki, bağlacı.

Degülseñ sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nür
olasın sen dañı hem

→. kim:
Mesnevi 55/41
Ki, bağlacı.

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki aña
rahmân yolu dirler

→. kim:
Mesnevi 56/17
Ki, bağlacı.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rüm deryâsına
sâhıl

→. kim:
Mesnevi 56/20
Ki, bağlacı.

Buradan gidicegez Rüm bahri /
Gelür kim gârka varur anda
bahri

→. kim:
Mesnevi 56/41
Ki, bağlacı.

Didi kim kimse bilmez hâl-ı
gerdün / Nedür anı meger
dânâ-yı bî-çün

→. kim:
Mesnevi 56/ 49
Ki, bağlacı.

Bu resme kim bilür niçe
kırânât / Felekde olmuş ola
dañı hâlât

→. kim:
Mesnevi 56/ 55
Ki, bağlacı.

Hemjñ ol bilinür kim ol
mürekkeb / Degüldür gendü
gendüden müretteb

→. kim:
Mesnevi 56/57
Ki, bağlacı.

Dañı yirden durur kim oldı
tertîb / Hem ayrıuk yirden işbu
cem'-i terkîb

→. kim:
Mesnevi 56/68
Ki, bağlacı.

Gereklüden ne hasnâdur
bîzâ'at / Didi kim var kanâ'at it
kanâ'at

→. kim:
Mesnevi 56/77
Ki, bağlacı.

Didi kim terk-i hîle oldı hîle /
Bu hâla dañı yok hergiz vesîle

→. kim:
Mesnevi 57/4
Ki, bağlacı.

Gehî dir-idi n'ola hâl-ı dünyı /
Gehî dir-idi kim nice ola 'uğbj

→. kim:
Mesnevi 58/24
Ki, bağlacı.

Bu dirlikden niçe kim gişi
ölmez / Beğâ kim câvidândur
anı bulmaz

→. kim:
Mesnevi 58/ 31
Ki, bağlacı.

Melik buyurdı kim keşti bulalar
/ Denjizi geçmeğe çâra kıllalar

→. kim:
Mesnevi 58/63
Ki, bağlacı.

Gişi kim gire bu deryâya nâ-
kâm / İşi anuñ gark olmağdur
ser-encâm

→. kim:
Mesnevi 58/77
Ki, bağlacı.

Kişi kim kırtıla cânı selâmet /
Dañı yigrek ne gerek aña
ni'met

- . kim:
Mesnevi 58/107
Ki, bağlacı.
- Olurdi pıç-pıç ol resme kim
mār / Gice girse düşine zülf-i
dil-dār
- . kim:
Mesnevi 58/121
Ki, bağlacı.
- Dir idi her nefes kim āh u
derdā / Ki derdüme devā
olmadı pıdā
- . kim:
Mesnevi 58/124
Ki, bağlacı.
- Zehj devlet zehj derd ile hayret
/ Kim ölem gitmedin benden
bu hasret
- . kim:
Mesnevi 60/ 9
Ki, bağlacı.
- Perj-peyker koçudan bildi kim
şāh / Olupdur haste vü bj-mār
u güm-rāh
- . kim:
Mesnevi 60/14
Ki, bağlacı.
- Hemān-dem hāzır oldı Nāz-
perverd / Didi kim nicedür hāl
u gam-ı derd
- . kim:
Mesnevi 60/28
Ki, bağlacı.
- Var-iken hūri-zād i serv-i āzād /
Haṭādur kim sevesin ādamj-
zād
- . kim:
Mesnevi 60/34
Ki, bağlacı.
- Gönül elinde olmuşam giriftār /
Benem her guşşaya kim var
sezā-vār
- . kim:
Mesnevi 60/ 35
Ki, bağlacı.
- Ne diyem kim bu söz döner
dirāzj / Ki olur böyle tarjık-i 'ışk-
bāzj
- . kim:
Mesnevi 60/54
Ki, bağlacı.
- İrişdi kayşer'ün kayşına nā-gāh
/ Dil ü cāndan didi kim şükr
bi'l-lah
- . kim:
Mesnevi 60/59
Ki, bağlacı.
- Ol iki bir birine kim irişdi /
Bununla ol anuñla bu görişdi
- . kim:
Mesnevi 60/ 67
Ki, bağlacı.
- Habar irişdi kim bir kār-vān uş
/ Gelür cinden kıılır derya gibi
cüş
- . kim:
Mesnevi 60/ 76
Ki, bağlacı.
- Ṭaleb iderler-idi dāyim anı /
Kim ol-ıdı olaruñ tende cānı
- . kim:
Mesnevi 60/79
Ki, bağlacı.
- Hoş olur kim gidiben iztırarı /
İrişüp bula nā-geh yār yārı
- . kim:
Mesnevi 60/ 94
Ki, bağlacı.
- Anuñ cündür bu māl anı vireler
/ Gerekmez virmeyicek kim
direler
- . kim:
Mesnevi 60/106
Ki, bağlacı.
- Belāsın ejdehā vü divün anı /
Didi bir resm-ile kim kaldı ṭanā
- . kim:
Mesnevi 60/111
Ki, bağlacı.
- Bilürem kim bilürsin it başı
'arz / Nedür miqdār-ı Çjn bi't-
ṭavli v'el-'arz
- . kim:
Mesnevi 60/126
Ki, bağlacı.
- Hıṭā ikljmi bj-hadd ü kerāndur
/ Ne kim eydürler-ise
bişezardur
- . kim:
Mesnevi 60/ 144
Ki, bağlacı.
- Degüldür tācir aşı bu cüvān-
merd / Az olur kim ola tācir
cüvān-merd
- . kim:
Mesnevi 60/151
Ki, bağlacı.
- Anı kim görmemişdi şāh
Kayşer / Ne hod Rüm'un
selāṭjini ser-ā-ser
- . kim:
Mesnevi 60/156
Ki, bağlacı.
- Muhibb oldı hālāyık cümle oña
/ İşi āgāz eyledi kim oña

→. **kim:**

Mesnevi 60/160
Ki, bağlacı.

Kulak göz görmedin çok 'âşık
olur / Hâbarla kim anı dilden
işidür

→. **kim:**

Mesnevi 60/169
Ki, bağlacı.

Bugün kim itdi gül tonın
muraşşa' / Saşkın itme bu
eyyâmı mużayya'

kimesne: Kimse, hiç kimse.

→. **kimesne:-y, -e**

Gazel 10/12
Kimse, hiç kimse.

Didüm kim gözünge pend it
koya cân zahmını didi / Bu bir
cellâddur ki andan kimesneye
âmân olmaz

→. **kimesne:-y, -e**

Mesnevi 1/86
Kimse, hiç kimse.

Seni dir Ahmedî vü senden
artuk / Kimesneye ihtiyâcı hiç
anuş yok

→. **kimesne:-den**

Mesnevi 15/19
Kimse, hiç kimse.

Ya hüd adın kimesneden işitse
/ Taleb itmekligin anuş iş itse

→. **kimesne:**

Mesnevi 27/ 8
Kimse, hiç kimse.

Anuş çün olmışam kâmadan
âzâd / Kimesne hiç idemez
baña bî-dâd

→. **kimesne:**

Mesnevi 39/70
Kimse, hiç kimse.

Anuş-çün kim bulunmaz ana
mânend / Kimesne-y-ile itmez
hiç peyvend

→. **kimesne:**

Mesnevi 43/67
Kimse, hiç kimse.

Kimesne çıkamaz 'ışk-ıla başa /
Vay ol gönüle kim 'ışka tolaşa

→. **kimesne:**

Mesnevi 53/ 4
Kimse, hiç kimse.

Helâk idiben ol nerr ejdehâyi /
Ki bulmazdı kimesne andan
rehâyi

→. **kimesne:**

Mesnevi 53/33
Kimse, hiç kimse.

Kimesne olamaz anuşla hem-
ceng / Eger küh ola vü yâ âhen
ü seng

→. **kimesne:**

Mesnevi 56/43
Kimse, hiç kimse.

Kimesne evvelin anuş bilemez
/ Kimesne âhîri fikrin kılamaz

→. **kimesne:**

Mesnevi 56/44
Kimse, hiç kimse.

Kimesne evvelin anuş bilemez
/ Kimesne âhîri fikrin kılamaz

→. **kimesne:**

Mesnevi 56/ 60
Kimse, hiç kimse.

Bir ulu baħrdur gerdün-ı
gerdân / Ki kırtılmaz kimesne
andan ten-âsân

→. **kimesne:**

Mesnevi 58/98
Kimse, hiç kimse.

Hezârân dürlü hîleyle kâzâdan
/ Kimesne kırtaramaz cân
belâdan

kımiyâ: Maddenin özünü
inceleyen bilim.

→. **kımiyâ:-dur**

Mesnevi 10/9
*Maddenin özünü
inceleyen bilim.*

Bu oduş sūzı cânâ kımiyâdur /
Gönül anuşla pür-nür u
şafâdur

→. **kımiyâ:-sı**

Mesnevi 3/14
*Maddenin özünü
inceleyen bilim.*

Ayağı tozi hüruş tütüyâsı /
Siphr ü mihr ü mâhuş kımiyâsı

→. **kımiyâ:-dur**

Mesnevi 10/ 9
*Maddenin özünü
inceleyen bilim.*

Bu oduş sūzı cânâ kımiyâdur /
Gönül anuşla pür-nür u
şafâdur

→. **kımiyâ:-nuş**

Mesnevi 53/116
*Maddenin özünü
inceleyen bilim.*

Yüzini eyleyen ol kâpuda hâk /
İder ol kımiyânuş gevherin pāk

kimse: Kimse, hiç kimse.

→. **kimse:**

Gazel 17/1
Kimse, hiç kimse.

Görmedi kimse buncılayın
mişnet ü belâ / 'ahd-ı elest
olalı vü hem bî'at-ı belâ

→. **kimse:-den**

Gazel 17/ 8

Kimse, hiç kimse.

Tâc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerhden vefâ
var u ne kimseden vefâ

→. **kimse:-y, -e**

Mesnevi 1/77

Kimse, hiç kimse.

Egerçi la'net itmek kimseye
yok / Anuñ bed-ñâhın la'net
gerek çok

→. **kimse:**

Mesnevi 2/ 32

Kimse, hiç kimse.

Çamusun pâk kıldı 'âlim-i ğayb /
Güneh-kâr ola iden kimsei 'ayb

→. **kimse:-nüñ**

Mesnevi 27/6

Kimse, hiç kimse.

Gerek benden dutasın i 'tibârı
/ Benümle kimsenüñ yok kâr u
bârı

→. **kimse:**

Mesnevi 46/ 38

Kimse, hiç kimse.

Eger Mecnûn ola 'âşık ya
Ferhâd / Bu resme sözi kimse
itmedi yâd

→. **kimse:**

Mesnevi 46/136

Kimse, hiç kimse.

Bu yol yakın durur andan
velîkin / Degül bunda
âdemîden kimse sâkîñ

→. **kimse:**

Mesnevi 56/ 41

Kimse, hiç kimse.

Didi kim kimse bilmez hâl-ı
gerdün / Nedür anı meger
dânâ-yı bî-çün

→. **kimse:-y, -e**

Mesnevi 56/52

Kimse, hiç kimse.

Dağı tâ ğod niçe gez ola vâkî' /
Degül kimseye vâkî' bu vakâyi'

kimsene: bzk. *kimse*

→. **kimsene:**

Mesnevi 19/ 8

Kimse, hiç kimse.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene
andan meger dün

→. **kimsene:**

Mesnevi 18/16

Kimse, hiç kimse.

Beni gör kim yöremde
ağyardur çok / Velîkin
beklemege kimsenem yok

kîñ: Düşmanlık.

→. **kîñ:**

Mesnevi 43/24

Düşmanlık.

Ğazabla didi diñ ol nâzenîne /
Nişe kîñ bağladuñ tâc u niğine

→. **kîñ: -e**

Mesnevi 53/56

Kin, gizli düşmanlık.

İşâret itdi Cemşîd ehl-i Çîñ'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi kîñe

kîñ it-: Kin duymak; birine
karşı öç alma duygusunu
yaşatmak veya bu duyguyu
hissetmek.

→. **kîñ it-:-e**

Mesnevi 58/52

*Kin duymak; birine karşı
öç alma duygusunu yaşatmak
veya bu duyguyu hissetmek.*

Köpüklenüp dudadı ğamle itdi
/ Gemisine şahur kîñ ide yitdi

kîñ ol-: Kin tutmak, gizli
düşmanlık beslemek.

→. **kîñ ol-:-mîş, -dur**

Mesnevi 56/81

*Kin tutmak, gizli
düşmanlık beslemek.*

Sipihrûñ işi olmışdur baña kîñ /
Baña cevri eylemekdür devre
âyin

kiremit: Yağmurun içeriye
girmesini önlemek için
binaların çatılarına döşenen,
kızıl toprak renginde ve aynı
büyükükte parçalar halindeki
pişmiş balçık.

→. **kiremit:-le**

Mesnevi 48/ 35

*Yağmurun içeriye
girmesini önlemek için
binaların çatılarına döşenen,
kızıl toprak renginde ve aynı
büyükükte parçalar halindeki
pişmiş balçık.*

İki dürlü kiremitle ser-â-ser /
Yapılmışdı biri nukre biri zer

kirm: Kurt, tırtıl.

→. **kirm:-den**

Mesnevi 54/31

Kurt, tırtıl.

Degülserñ sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nûr
olasın sen dağı hem

→. **kirm:-dür**

Mesnevi 54/ 25

Kurt, tırtıl.

Nedür bir kirdür adıyla şeb-tâb / Görürsin nice virür giceler tâb

kişi: İnsan, kişi, şahıs.

→. **kişi:**
Mesnevi 48/111
İnsan, kişi, şahıs.

Kişi ki ola elinde ihtiyârı / Nicesi terk ide dâr u diyarı

→. **kişi:**
Mesnevi 51/11
İnsan, kişi, şahıs.

Eger ide kişi bunda güzâre / Bult gibi ola ol pâre pâre

→. **kişi:**
Mesnevi 51/ 67
İnsan, kişi, şahıs.

Kişi kim mülk için terk itmeye baş / 'acab durur kim ola halka ol baş

→. **kişi:**
Mesnevi 58/ 77
İnsan, kişi, şahıs.

Kişi kim kırtıla cânı selâmet / Dahı yigrek ne gerek aña ni'met

→. **kişi:**
Mesnevi 58/91
İnsan, kişi, şahıs.

Kişi ki anuñ gıdâsı ola yimiş / Dime aña gıdâ vü küt yimiş

kisrî: İran hükümdarlarından Nuşirevan.

→. **kisrî:**
Mesnevi 47/38
İran hükümdarlarından Nuşirevan.

Çanı Dârâb u Dârâ vü Sikender / Kanı Keyhüsrev ü Kisrî vü Sançar

→. **kisri:**
Mesnevi 47/51
İran hükümdarlarından Nuşirevan.

İrişdi kesre kisri bâr-gâhı / Hârâba vardı gâzân kâr-gâhı

kişver-güşâ: Ülkeleri fetheden, ülkelerin kapılarını açan.

→. **kişver-güşâ:-dur**
Mesnevi 9/3
Ülkeleri fetheden, ülkelerin kapılarını açan.

E'âdj bende hem kişver-güşâdur / Ümîç-i 'âlem ü zıll-ı Hüdâ'dur

kişver-i çin: Çin ülkesi.

→. **kişver-i çin:**
Mesnevi 39/8
Çin ülkesi.

Yolı geh Mısr-ıdı geh Şâm u Saḥçın / Yiri geh Rüm-ıdı geh kişver-i Çin

kişver-sitân it-: Ülkeleri fetheden, cihangir kılmak.

→. **kişver-sitân it-:**
Mesnevi 9/ 21
Ülkeleri fetheden, cihangir kılmak.

İlâhî bu şehi kişver-sitân it / Niçe kim var cihân şâh-ı cihân it

kitâb: Kitap.

→. **kitâb:**
Mesnevi 3/ 61
Kitap.

Kitâb u hem şifâ vü hem mübârek / Ki aña indürdi anı ḥaḳ tebârek

→. **kitab:-ı**
Mesnevi 11/ 27
Kitap.

Kitabı ki adıdur Cemşid ü Hürşid / Bu dilce eyidesin (anı) i Cemşid

ko-: Koymak.

→. **ko-:-y, -a**
Gazel 10/11
Koymak, bırakmak.

Didüm kim gözünge pend it kıya cân zaḥmını didi / Bu bir cellâddur ki andan kimesneye âmân olmaz

→. **ko-:-dı**
Gazel 11/7
Koymak, bırakmak.

Ne dil kıdı ne 'aḳı u cân ki zülfün itmedi gâret / Zehî devlet bu câdüdan ḥalâş olursa dñnüm

→. **ko-:-dı**
Mesnevi 2/50
Koymak, bırakmak.

Ḥad u ḥâlî düzetdi eyle ki lâle / Kıdı üstine sünbülden gülâle

→. **ko-:-du, -m**
Mesnevi 10/85
Koymak, bırakmak.

Cihânda kıdum işbu yadigârı / Me'ânîsi ḥoş u elfâzı arı

→. **ko-:-dı**
Mesnevi 26/10
Koymak, bırakmak.

Beni ol resme yaḳdı 'ışḳ odı / Ki bende ne kıoḳu ne reng kıdı

→. **ko-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 31/34
Koymak, bırakmak.

Ne hâşıl ki olmaya bu bir nefes
şâd / Anı dâde koma(ya) kim
ola yâd

→. **ko-:-maz**
Mesnevi 35/30
Koymak,bırakmak.

Gönül bir gişiye itmiş durur
germ / Ki anı izhâr itmege
komaş şerm

→. **ko-:-ma**
Mesnevi 39/ 138
Koymak,bırakmak.

Dilemezsen kıyâmetde vebâli /
Tağit hayr işde bunda koma
mâli

→. **ko-:-y, -a, -lar**
Mesnevi 39/143
Koymak,bırakmak.

Neye koyalar anı ki ala vâriş /
Ya nâgeh yile vire anı havâdiş

→. **ko-:-y, -uban**
Mesnevi 39/152
Koymak,bırakmak.

Sikender kim yidi iklîmi dutdı /
Kamusını koyuban zâr gitdi

→. **ko-:-ma**
Mesnevi 40/32
Koymak,bırakmak.

Anı kim sen kazandıñ sen yi
girü / İlerü virbi hergiz koma
girü

→. **ko-:-ma, -ğil**
Mesnevi 40/ 28
Koymak,bırakmak.

Kazandıñ yıl gibi her yaña yile
/ Bu mâli komağıl kim vara yile

→. **ko-:-r**
Mesnevi 41/112
Koymak,bırakmak.

Düriş kim itmeyesin nağz-ı
sevgend / Ne mâl ü cân qor ne
hış ü peyvend

→. **ko-:-y, -up**
Mesnevi 43/ 28
Koymak,bırakmak.

Nedür tâc u nigîni terk itmek /
Koyup ana-y-ıla atayı gitmek /
Koyup ana-y-ıla atayı gitmek

→. **ko-:-y, -up**
Mesnevi 43/30
Koymak,bırakmak.

Ata Fağfūr ola ana Humâyün /
Koyup gitmek oları ola mı
meymün

→. **ko-:-y, -up**
Mesnevi 43/36
Koymak,bırakmak.

Anı kim devlet işi degül itme /
Koyup bu tâc-ıla bu tahtı gitme

→. **ko-:-y, -ayım**
Mesnevi 44/44
Koymak,bırakmak.

Varayım sözüñi şâha diyeyim /
Didügüñ râzı öñinde koyayım

→. **ko-:-**
Mesnevi 46/199
Koymak,bırakmak.

Anı ko sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maqâma buldı
me'men

→. **ko-:-dı**
Mesnevi 46/74
Koymak,bırakmak.

Gül-idüñ bisledük qanumla sini
/ Yil aldı vü qodı bî-berg bini

→. **ko-:-dı**
Mesnevi 48/142
Koymak,bırakmak.

Şeker yâdına hem câm içdi
Bânü / Şeker ol dem yire qodı
ser ü rü

→. **ko-:-ma, -ğil**
Mesnevi 48/ 26
Koymak,bırakmak.

Didi kim va'deye kim oldı gice /
Vefa tiz it komağıl anı gice

→. **ko-:-**
Mesnevi 49/20
Koymak,bırakmak.

Ne vaktin ki ola bir iş sarja
düşvâr / Bu üçden oda ko ol
demde bir târ

→. **ko-:-ma, -ğil**
Mesnevi 50/ 11
Koymak,bırakmak.

Komağıl mâli ki anı ala vâriş /
Gider anı gidermedin havâdiş

→. **ko-:-ma, -dı**
Mesnevi 51/87
Koymak,bırakmak.

Komadı ol tağda şir ü pelengi /
Helak itdi kamosın şir-i cengi

→. **ko-:-ma, -ğil**
Mesnevi 52/15
Koymak,bırakmak.

Komağıl tã'ati vü vaqtehâ hem
/ Mey ü ney hazır it 'ömr
eyleme kem

→. **ko-:-y, -a**
Mesnevi 53/ 122
Koymak,bırakmak.

Ne kudret ola sensüz ādamıda
/ Ɔoya mūrı ki mārı def' ide

→. **Ɔo-:**

Mesnevi 58/ 27
Koymak,bırakmak.

LıƆau'l-lah gerekse Ɔo seni sen
/ Anı digil hemjın hergiz dime
sen

→. **Ɔo-:-ma**

Mesnevi 60/ 163
Koymak,bırakmak.

Güle Ɔarşu Ɔoma rūd u sūrūdı /
Görürsin nicedür bu cüy u rūdı

→. **Ɔo-:-ma**

Mesnevi 60/165
Koymak,bırakmak.

Ɔoma elden mey-i yāƆūt-rengi
/ Ki ider cerħ peyveste dū
rengi

→. **Ɔo-:-ma**

Mesnevi 60/ 174
Koymak,bırakmak.

Değülser bu iki otdan daħı
kem / Elürjden cām-ı la'lı Ɔoma
bir dem

→. **Ɔo-:-y, -up**

Mesnevi 60/84
Koymak,bırakmak.

Piyāde oldı ol leşger ser-ā-ser /
Şahur ayağına Ɔoyup ruħ u ser

kodur-: Bıraktırmak,
koydurmak.

→. **Ɔodurdi:-dı**

Mesnevi 60/100
Bıraktırmak, koydurmak.

İletdi armağān u şāh Ɔayşer /
Anur için Ɔodurdi kürşj-y-i zer

kohu: bkz. *Ɔoħu*

→. **Ɔoħu:-sı, -n, -ı**
Gazel 5/ 7
Koku.

'adluş Ɔoħusını işidiben
Ĥııā'da müşğ / Nāfeyle şāfeşin
yile virdi zehi şavāb

→. **Ɔoħu:-sı**

Mesnevi 3/ 8
Koku.

Yıkıldı tāk-ı Kisri maħdeminden
/ Cihān rahmet Ɔoħusu aldı
deminden

→. **Ɔoħu:-sı**

Mesnevi 50/41
Koku.

Ɔoħusu ĥuri-zād'a irdi fi'l-hāl /
Didi irmiş durur Cemşjd'e
ahvāl

kohu ol-: Kokulu olmak.

→. **Ɔoħu ol-:-ur**

Mesnevi 46/215
Kokulu olmak.

Perinür ĥoş Ɔoħu olur ģidāsı /
Daħı nesneyle olmaz iğtidāsı

koki: bkz. *Ɔoħu*

→. **Ɔokı:-sı, -n, -ı**

Mesnevi 49/ 21
Koku.

Ki anur Ɔokısını ben işidem /
Ĥalās eylemege sini iş idem

koku: Koku.

→. **Ɔoħu:**

Mesnevi 26/ 10
Koku.

Beni ol resme yāƆdı 'ışƆ odı / Ki
bende ne Ɔoħu ne reng Ɔodı

→. **Ɔoħu:-sın**

Mesnevi 31/ 9
Koku.

Bulurdi yār Ɔoħusun şabādan /
Ɔolardı cānı ģořli ol şafādan

→. **Ɔoħu:-sı, -n, -ı**

Mesnevi 39/124
Koku.

Getürdi ol sūreti vū 'arza Ɔıldı /
Şeh anda yār Ɔoħusını bildi

→. **Ɔoħu:-dan**

Mesnevi 60/ 9
Koku.

Perj-peyker Ɔoħudan bildi kim
şāh / Olupdur ĥaste vū bj-mār
u ģüm-rāh

→. **Ɔoħu:-sı, -nun**

Mesnevi 3/ 19
Koku.

Anur Ɔoħusunur 'üdiyle yanar /
Elinde la'lenün bu la'-i micmer

konşı: Komşu.

→. **Ɔonşı:-y, -a**

Mesnevi 41/43
Komşu.

İde yoldaş-ıla Ɔonşıya ĥürmet /
Ģişi kim tarırdan isdeye
rahmet

konukla-: Misafir etmek,
ağırılmak.

→. **Ɔonukladı:-dı**

Mesnevi 47/44
Misafir etmek, ağırılmak.

Felek yire ģivürüben Temür'i /
Ɔonukladı etiylen mārı mūrı

kop-: Ortaya Ɔıkmak, zuhur
etmek.

→. **Ɔop-:-dı**

Mesnevi 58/ 43
*Ortaya Ɔıkmak, zuhur
etmek.*

Qarañu gice bir yıl qopdı nā-
gāh / Ki depredürdi kühî şöyle
kim gāh

korh-: Korkmak.

→. **korh-:-am**
Mesnevi 20/11
Korkmak, endişe etmek.

Dañı nem var ki qorham anı ala
/ Olur mı nesne yok yirde
havāle

→. **korh-:-a**
Mesnevi 51/ 40
Korkmak, endişe etmek.

Beterdür 'ışk kamosı belādan /
Neçün 'aşıq olan qorha
belādan

korhu: bkz. *korku*.

→. **korhu**:
Mesnevi 53/20
Korku.

Ťoludur dıv-i 'ifrıt işbu menzil /
Yavuz qorhu yiridür olma ġafil

korkı: bkz. *korku*.

→. **korkı**:
Gazel 6/ 4
Korku.

Sinüh saçuñ hevāsını göreli şır-
i çer / Dimne-mişāl qorkı-y-ıla
dil-remidedür

korku: Korku.

→. **korqu**: -sı, -n, -dan
Mesnevi 13/36
Korku.

Eline niçe kim alur-ıdı gürz /
Olurdi qorkusından sürme
Elbrüz

→. **korqu**:
Mesnevi 27/14
Korku.

Harāmı gerçi kim dünyāda
çoqdur / Tehj-dest olana ġod
korqu yoqdur

koş-: Koşmak.

→. **koş-:-dı**
Mesnevi 46/ 57
Yetişmek.

Dañı on biñ er çoşdı cihān-süz
/ İrerdı atı ayağından göğe toz

koyın: Koyun.

→. **koyın:-a**
Mesnevi 13/ 19
Koyun.

Qoyına olmış -ıdı gürg dem-sāz
/ İdemez-ıdı dürrāce sitem bāz

→. **koyın:-a**
Mesnevi 55/ 26
Koyun.

Şafā virür ise şofıya şofı /
Mürjđ olsa gerek koyına şofı

köhün: Yıllanmış, eskimiş.

→. **köhün**:
Mesnevi 11/37
Yıllanmış, eskimiş.

Köhün efsānedür Destān-ı
Ĥüsrev / Aduma tāze itgil
sikke-i nev

köpüklen-: Köpüklenmek.

→. **köpüklen-:-üp**
Mesnevi 58/51
*Köpüklenmek. II Denizin
dalgalarının birbirine çarpması
sonucu çıkan köpük.*

Köpüklenüp dudağı ġamle itdi
/ Gemisine şahuñ kın ide yitdi

kör: Gözleri görmeyen.

→. **kör**:
Mesnevi 2/ 40
Gözleri görmeyen.

Güneşden Ťolu Ťurur yir ü gök
nür / Ne 'ayb anı görmez
ise kör

kör it-: Kör etmek.

→. **kör it-:-e, -ler**
Mesnevi 53/60
Kör etmek.

Zümürüd-gün kılıçlarla kılup
zor / İdeler dıv-i eñinüh gözün
kör

köy: Köy.

→. **köy**:
Mesnevi 60/117
Köy.

İli ber şehriñ üç biñ köy durur
rāst / Ziyādet ola vü ġic
olmaya kāst

kuç-: Sarmak, kucaklamak.

→. **kuç-:-dı**
Mesnevi 49/25
Sarmak, kucaklamak.

Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydüh bu meh ü ol mihr-i
ġāver

kudret: İktidar, güç.

→. **kudret**:
Mesnevi 2/24
İktidar, güç.

Yürek ġayvāñi rüġa oldı menzil
/ Bu ne kudret bu ne ġikmet
durur bil

→. **kudret-:-i, -n, -i**
Mesnevi 2/106
İktidar, güç.

Ne kim var varlığına kılur ikrār
/ Cem'i kudretini kılur izhār

→. **ḳudret:-i, -y, -le**
Mesnevi 2/3
İktidar, güç.

Çün oldı ḳudretiyle ḳuṭb
miḥver / Bu merkez içre çerḳ
oldı müdevver

→. **ḳudret:-le**
Mesnevi 2/ 19
İktidar, güç.

Çū ḳudretle yapıldı ol ḥāne-i gil
/ Anı üç ḥākime eyledi menzil

→. **ḳudret:**
Mesnevi 2/24
İktidar, güç.

Yürek ḥayvānī rūḥa oldı menzil
/ Bu ne ḳudret bu ne ḥikmet
durur bil

ḳudret ol-: Güçlü, kuvvetli
olmak.

→. **ḳudret ol:-a**
Mesnevi 53/121
Güçlü, kuvvetli olmak.

Ne ḳudret ola sensüz ādamīde
/ Ḳoya mūrī ki mārī def' ide

ḳuds: *Kutsal, mukaddes.*

→. **ḳuds:**
Mesnevi 2/84
Kutsal, mukaddes.

Riyāzetle çün olalar melek-
dem / Bulalar ḳuds gülzārın
be-yik-dem

ḳuds ol-: Mübarek olmak.

→. **ḳuds ol:-a**
Gazel 1/10
Mübarek olmak.

Varlık ne nesnedür ḳamu
ḥāṣāk-i ḥār-ı rāḥ / Ol gişiye ki
ḳuds ola maṭmaḥ-ı nazar

ḳūh: Dağ.

→. **ḳūh:**
Mesnevi 41/81
Dağ.

Ḥarīr olur ayağında anuḡ ḥār /
Eger ḳūh u eger deryā-y-ı
aḥzār

→. **ḳūh:**
Mesnevi 58/53
Dağ.

Gelürdi ḳūh gibi mevc-ber-
mevc / Gehj ḥāk-idi ṣeh yiri vü
geh evc

→. **ḳūh:-ı**
Mesnevi 58/ 44
Dağ.

Ḳaraḡu gice bir yıl ḳopdı nā-
gāḥ / Ki depredürdi ḳūhī ṣöyle
kim gāḥ

ḳūh ol-: Dağ gibi (kuvvetli)
olmak.

→. **ḳūh ol:-a**
Mesnevi 53/34
Dağ gibi (kuvvetli) olmak.

Kimesne olamaz anuḡla hem-
ceng / Eger ḳūh ola vü yā āhen
ü seng

→. **ḳūh ol:-dı**
Mesnevi 50/53
Dağ gibi (kuvvetli) olmak.
olmak.

Irakdan oldı bir ḳūh āṣikāra /
Nebāti yok ser-ā-ser seng ü
ḥārā

ḳūh u deryā: Dağ ve deniz.

→. **ḳūh u deryā:**
Mesnevi 46/137
Dağ ve deniz.

Ser-ā-ser miṣe durur ḳūh u
deryā / Peleng ü ejdehā vü dīj
ü 'ānkā

ḳūha ir-: Dağa çıkmak.

→. **ḳūha ir:-iser, -sin**
Mesnevi 48/ 94
Dağa çıkmak.

Bu yolda ṣöyle ki olur müy-ı
dil-ber / İrisersin kemerle ḳūha
yik-ser

ḳūh-ı bālā: Yüce dağ.

→. **ḳūh-ı bālā:**
Mesnevi 51/2
Yüce dağ.

Didi Mihrāb'a kim budur
muḳeylā / Belā vardur bu
ṭağda ḳūh-ı bālā

→. **ḳūh-ı bālā:**
Mesnevi 51/5
Yüce dağ.

Olur ḳamunuḡ işi bunda nā-sāz
/ Belā ṭolu durur bu ḳūh-ı bālā

ḳūh-ı ṣāmiḥ: Yüksek, yüce dağ.

→. **ḳūh-ı ṣāmiḥ:**
Gazel 12/6
Yüksek, yüce dağ.

Naṣiḥatla gider mi 'iṣḳ cāndan
/ Yil-ile olur mı zāyil ḳūh-ı
ṣāmiḥ

ḳūhisār: Dağlar.

→. **ḳūhisār:-ı**
Mesnevi 48/ 98
Dağlar.

Ten-āsān ol işünji müṣkil itme /
Denjizi ḳūhisārı menzil itme

ḳūh-ı dīde-i cān: Gönül
gözünün sürmesi.

→. **kuhl-ı d̄jde-i cān:**

Mesnevi 5/ 10

*Gönül gözünün sürmesi. //
Gönlünün gerçek arzusu.*

Kapusıdur penāh-ı ehl-i j̄mān /
Ayağı tozu kuhl-ı d̄jde-i cān

kul: Kul, köle.

→. **kul:-ları**

Mesnevi 14/45

Kul, köle.

Melik kaldı vü bir kaç kulları
hem / Ki şāhūñ h̄alvetinde
anlardı mahrem

→. **kul:-lar, -ı, -n**

Mesnevi 34/10

Kul, köle.

İdiben terk-i mülk ü t̄ac u efser
/ K̄atından kulların sürdi ser-ā-
ser

→. **kul:-ları**

Kıt'a 2/13

Kul, köle.

Rahmetūñle eyle bu kulları yād
/ Yā kerīm ü yā rahīm ü yā
vedūd

→. **kul:**

Mesnevi 14/ 101

Kul, köle.

Uyanup gördi anı kul qaravaş /
Nigārūn yüzi gibi olmuş
müşevveş

→. **kul:-ları**

Mesnevi 14/ 45

Kul, köle.

Melik kaldı vü bir kaç kulları
hem / Ki şāhūñ h̄alvetinde
anlardı mahrem

→. **kul:-a**

Mesnevi 58/ 75

Kul, köle.

Gerekdür şükri-i haq kula be-
her-hal / Ki irmeye anı andan
beter h̄āl

kul ol-: Kul, köle olmak.

→. **kul ol-:-ğıl**

Mesnevi 10/27

Kul, köle olmak.

Kul olğıl 'ışka kim endişe budur
/ Şafā ehline kamu pişe budur

kulak: Kulak.

→. **kulak:-ı, -nı**

Kıt'a 2/ 16

Kulak.

Benefşe dāyimā zikrini dinler /
Sen anuñ kulağını şanmağıl ker

→. **kulak:-dan**

Mesnevi 2/107

Kulak.

Kulağdan penbe çıkarmağı iş it
/ Kamudan lā-ilāhe illā'ı işit

→. **kulak:-ı, -nı, -ı**

Mesnevi 3/ 16

Kulak.

Benefşe dāyimā zikrini dinler /
Sen anuñ kulağını şanmağıl ker

→. **kulak:-ı, -nı, -a**

Mesnevi 43/21

Kulak.

Şehūñ kulağına irdi bu kışşa /
Eritdi şem' gibi anı ğuşşa

→. **kulak:**

Mesnevi 60/159

Kulak.

Kulak göz görmedin çok 'aşık
olur / Habarla kim anı dilden
işidür

kullāb: Çengel.

→. **kullāb:-dur**

Mesnevi 48/109

Çengel.

Urıban 'ışk boyunuma kullāb /
Baş üzre yörüdür şöyle ki dūlāb

kullāb ur-: Çengel atmak.

→. **kullāb ur-:-ıban**

Mesnevi 48/107

Çengel atmak.

Urıban 'ışk boyunuma kullāb /
Baş üzre yörüdür şöyle ki dūlāb

kulluk: Kul olma durumu,
kölelik, ubudiyet.

→. **kulluk:-ı, -nı, -a**

Mesnevi 4/18

*Kul olma durumu, kölelik,
ubudiyet.*

Anuñ şer'i bulıban haqdan
ızhār / Kamu edyānı neşh
eyledi nā-çār

kumaş: Kumaş.

→. **kumaş:-um**

Mesnevi 39/107

Kumaş.

Didüm geldi kumaşum
h̄azretūñe / Fidj̄ durur ser-ā-
ser h̄idmetūñe

→. **kumaş:**

Mesnevi 50/ 30

Kumaş.

Yöridi şāh şāh ardınca leşger /
Kumaş-ıla h̄azj̄ne raht yik-ser

kumrı: Kumru.

→. **kumrı:-y, -a**

Mesnevi 36/4

Kumru.

Şeker nağmāti t̄üt̄iyi itdi 'aşık /
Semen şavtı oldı kumrıya
muvāfık

→. **ķumrı:**

Mesnevi 60/ 177
Kumru.

Bu gice Őaĥ-ı nev üstinde
ķumrı / Dir-idi sâz u söz-ile bu
Şı'ri

kumrı-y-ı dem-sâz:

ArkadaŐılıĥın sadakati.

→. **ķumrı-yı dem-sâz:**

Mesnevi 59/1
ArkadaŐılıĥın sadakati.

Ķamer devridür i ķumrı-yı
dem-sâz / Nevâda râst it bir iki
dem sâz

ķur-: Hazırlamak, tertip etmek.

→. **ķur-:-dı**

Mesnevi 46/223
Hazırlamak, tertip etmek.

Melik ol demde ķurdı bezme
bünyâd / Gül eyyâmında
oturdu gül gibi Şâd

ķurb-ı ev-ednâ: *Necm Suresi*

→. *ayette geĥen " Kabe
kavseyn ev edna/ iki yayın
beraberliĥi gibi, belki ondan da
yakın." ibaresi.*

→. **ķurb-ı ev-ednâ:**

Gazel 2/ 9
Ayet

Necm Suresi →. *ayette
geĥen " Kabe kavseyn ev edna/
iki yayın beraberliĥi gibi, belki
ondan da yakın." ibaresi.*

Ķurb-ı ev-ednâ vü sübhân
ellezj esrâ'ı sen / Bulup anda
rüşen itdünj her ne var râz-ı
nihan

ķurd: Kurt.

→. **ķurd:**

Mesnevi 53/25
Kurt.

Başı ķurd u yüzi ķurd u gözi fıj /
Ayaĥı zendefj andan ĥazer kıj

→. **ķurd-:-ı**

Mesnevi 54/ 30
Kurt.

Gice yıldız gibi uyanuĥlıĥı oldu
/ Anuĥ ĥün adı yıldız ķurdı oldu

ķurdur-: Kurdurtmak,
hazırlatmak.

→. **ķurdur-:-dı**

Mesnevi 60/ 87
Kurdurtmak, hazırlatmak.

Gelüben Şehre vü ķurdurdu
der-gâĥ / Anuĥla baĥt girü oldu
hem-râĥ

ķurıl-: Kurulmak, hazırlanmak.

→. **ķurıl-:-dı**

Mesnevi 46/ 201
Kurulmak, hazırlanmak.

Serâ-perdeyle ĥâderler ķurıldı
/ Döniben Őâĥ menzil-gâĥa
geldi

→. **ķurıl-:-mış**

Mesnevi 48/ 54
Kurulmak, hazırlanmak.

Ĥarjir-ile döşemiş 'anberj'n fersĥ
/ ĶurılmıŐ 'üd ağacından yüce
'arş

ķurut-: Kurutmak.

→. **ķurut-:-ur**

Mesnevi 43/72
Kurutmak.

Eger taĥa ağarsa anı eridür /
Veger deryâya irişe ķurıdur

→. **ķurut-:-dı**

Mesnevi 56/5
Kurutmak.

Ķuru ot töldurdu gönülleri
ķurıtdı / Tavar üsdine berkidüp
yürıtdi

ķurretü'l-'ayn: Gözlerin nuru.

→. **ķurretü'l-'ayn:**

Mesnevi 9/ 12
Gözlerin nuru.

İki mĥmi adınunĥur iki 'ayn / Ki
'ayn-ı Ĥızr olardur ķurretü'l-
'ayn

ķurtar-: Kurtarmak,
kurtulmasını saĥlamak.

→. **ķurtaramaz-:-a, -maz**

Mesnevi 58/98
*Kurtarmak, kurtulmasını
saĥlamak.*

Hezârân dürlü ĥıjleyle ĥazâdan
/ Kimesne ķurtaramaz cân
belâdan

ķurtıl-: bkz. *ķurtul-*

→. **ķurtıl-:-a, -sın**

Mesnevi 3/ 55
Kurtulmak, özgür olmak.

Tabâyi'den kesil kim ķurtılâsın
/ İriben nûra hem sen nür
olasın

→. **ķurtıl-:-a**

Mesnevi 46/ 14
Kurtulmak, özgür olmak.

Bizüpdür ol bu cân-ıla
ciĥândan / Diler kim öle vü
ķurtıla cânđan

→. **ķurtıl-:-maz**

Mesnevi 56/60
Kurtulmak, özgür olmak.

Bir ulu baĥrdur gerdün-ı
gerdân / Ki ķurtılmaz kimesne
andand ten-âsân

→. **kırtıl:-a**

Mesnevi 58/ 77

Kurtulmak, özgür olmak.

Kişi kim kırtıla cānı selāmet /
Dağı yigrek ne gerek aña
ni'met

kurtul:- Kurtulmak, özgür
olmak.

→. **kırtul:-dı**

Mesnevi 58/ 95

Kurtulmak, özgür olmak.

Gemiler kamu kırtuldı selāmet
/ Hemjñ ol gişkiye irdi hasāret

kuru: Kuru.

→. **kıru:**

Mesnevi 3/23

*Canlılığını kaybetmiş,
çorak, ölü.*

Kuru ağaçdan virür hürmā-y-ı
ter ol / Kamışdan dağı bitürür
şeker ol

→. **kıru:**

Mesnevi 56/5

Kuru.

Kuru ot töldurdi gönülleri
kırtıdı / Tavar üsdine berkidüp
yüritdi

kurul:- Kurulmak.

→. **kıurul:-mış, -ı, -dı**

Mesnevi 14/25

Kurulmak.

Kurulmuş-ıdı gülden taht-ı
kāvūs / Benefşe olmuş-ıdı perr-i
tāvūs

kūs: Savaşlarda çalınan davul.

→. **kūs:**

Mesnevi 53/ 82

Savaşlarda çalınan davul.

Buyurdi şeh ki uralar şürnāyı /
Nefir ü kūs-ıla hem kerre-nāyı

kūs u şurnā: Davul ve zurna.

→. **kūs u şurnā:**

Mesnevi 60/69

Davul ve zurna.

Ne kâredür nefir ü kūs u şurnā
/ Hazâyındür sipāh u pır ü
bernā

kuşur: Eksiklik, noksan.

→. **kuşür:**

Mesnevi 3/91

Eksiklik, noksan.

Virildi aña kuşür ü hür u
cennet / Ol itdi kamusını vaqf-ı
ümmet

→. **kuşür:-ı**

Mesnevi 3/ 93

Eksiklik, noksan.

N'iderdi cennet ü hür u kuşürü
/ Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ
kuşürü

→. **kuşür:-ı**

Mesnevi 3/ 94

Eksiklik, noksan.

N'iderdi cennet ü hür u kuşürü
/ Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ
kuşürü

kuşür ü hür u cennet:

Cennetler, huriler ve köşkler.

→. **kuşür ü hür u cennet:**

Mesnevi 4/ 93

*Cennetler, huriler ve
köşkler.*

Virildi aña kuşür ü hür u
cennet / Ol itdi kamusını vaqf-ı
ümmet

kuş: Kuş.

→. **kuş:-lar**

Mesnevi 46/211

Kuş.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yakın bil her birisi bir perjdir

→. **kuş:**

Mesnevi 50/38

Kuş.

Belürtdi ol yolda bañr-ı āder /
Ki kuş dağı uramaz orada per

→. **kuş:**

Mesnevi 51/ 3

Kuş.

Bu tağda idemez kuş dağı
pervāz / Olur kamunun işi
bunda nā-sāz

→. **kuş:-ı**

Mesnevi 14/103

Kuş.

Göñül kuşu belā damına
ulaşmış / Direm dāne diyü
dāma tolaşmış

→. **kuş:-lar, -a**

Mesnevi 56/71

Kuş.

Kamu kuşlara sultān oldı 'anķā
/ Kanā'at kâfını çün itdi me'vā

kūşe: Köşe.

→. **kūşe:-sı, -n, -de**

Mesnevi 12/ 18

Köşe.

Çoludur lāle vü reyhān-ıla gül /
Gelür her kūşesinde sāz-ı
bülbül

kūşış: Çalışma, çabalama,
gayret sarfetme, uğraşma.

→. **kūşış:**

Gazel 1/5

*Çalışma, çabalama, gayret
sarfetme, uğraşma.*

Biz kūşış-ile hazrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidāyetünji bize rāh-ber

küt ol-: Azık, yiyecek, gıda olmak.

→. **küt ol-:-a**

Mesnevi 48/126
Azık, yiyecek, gıda olmak.

Anı vir ki ola reşg-i la'l-i yâkût /
Ola tenlere kuvvet canlara küt

kutb: Yerkürenin ekseninin geçtiği, ekvatora en uzak iki noktadan her biri.

→. **kuṭb:-dan**

Gazel 4/ 6
Yerkürenin ekseninin geçtiği, ekvatora en uzak iki noktadan her biri.

arşda kadruñ senüñ bağladı
bir bār-gāh / Kuṭbdan oldı aña
miñ şubhdan oldı tınāb

→. **kuṭb:**

Gazel 7/12
Yerkürenin ekseninin geçtiği, ekvatora en uzak iki noktadan her biri.

Hak bahtuñ āyetini şehā rūşen
eylesün / Niçe ki kuṭb dura vü
gerdün medār ide

→. **kuṭb:**

Mesnevi 2/3
Yerkürenin ekseninin geçtiği, ekvatora en uzak iki noktadan her biri.

Çün oldı kudretiyle kuṭb
miñver / Bu merkez içre çerḫ
oldı müdevver

kutlu: Uğurlu, mübarek.

→. **kuṭlu:**

Mesnevi 35/12
Uğurlu, mübarek.

Bu ḫāli terk it dir gendüzüñi /
Görelüm bir dem ol kuṭlu

yüzüñi

kuvvet: Kuvvet, güç.

→. **kuvvət:-i, -n, -i**

Mesnevi 2/ 52
Kuvvet, güç.

Gideriben şu oduñ sevetini /
Şavuban od daḫı şu kuvvetini

kuvvet ol-: Fer olmak, canlanmak.

→. **kuvvət ol-:-a**

Mesnevi 48/ 126
Fer olmak, canlanmak.

Anı vir ki ola reşg-i la'l-i yâkût /
Ola tenlere kuvvet canlara küt

kuvvet ü nuşret: Güç ve zafer.

→. **kuvvət ü nuşret:**

Mesnevi 53/119
Güç ve zafer.

Didi bu kuvvet ü nuşret
senüñdür / Celāl ü 'izzet ü
kudret senüñdür

küfr: Dinsizlik, imanın zıddı.

→. **küfr:-üm**

Gazel 14/12
Dinsizlik, imanın zıddı.

Küfr ü imāndan şorarlarsa
baña budur cevāb / Kim
şaçıdur küfrüm ü yüzidür
imānum benüm

→. **küfr:**

Mesnevi 13/10
Dinsizlik, imanın zıddı.

Alamaz mülki zulm-ıla veliñkin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sākin

→. **küfr:-den**

Mesnevi 5/ 27
Dinsizlik, imanın zıddı.

Birisi küfrden dīni itdi āzād /
Birisi 'adl-ıla mülki itdi ābād

küfr ü imān: Dinsizlik ve inanç.

→. **küfr ü imān:-dan**

Gazel 14/11
Dinsizlik ve inanç.

Küfr ü imāndan şorarlarsa
baña budur cevāb / Kim
şaçıdur küfrüm ü yüzidür
imānum benüm

kül: Yanan şeylerden artakalan
toz halindeki madde.

→. **kül:-i**

Mesnevi 43/92
Yanan şeylerden artakalan
toz halindeki madde.

Aşıldı ol günde yarındası yandı
/ Küli üçüncü gün baña şalındı

külhān: Hamam ocağı.

→. **külhān:-i, -n, -dan**

Mesnevi 2/91
Hamam ocağı.

Heyüli külhānından olup āzād /
Ola ol gül-şen-i cennetde ābād

→. **külhān:-i, -n, -dan**

Mesnevi 54/24
Hamam ocağı.

Düşiben nāra itdi gendüyi nūr
/ Heyüli külhānından düşdi pes
dūr

künc: Kenar, köşe.

→. **künc:-i, -n, -de**

Mesnevi 11/59
Kenar, köşe.

Ne gevher kim gönül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm kıldum

→. **künc:-e**

Mesnevi 34/6
Kenar, köşe.

Dimâğında şehûñ çün oldı
vırân / Girüp bir künce ol gene
oldı penhân

→. **künc:-e**
Mesnevi 34/7
Kenar, köşe.

Giriben bir qarañu teng künce
/ Oturdu teng-dil eyle ki gonca

künc-i hatır: Gönül köşesi.

→. **künc-i hatır:-u, -ñ, -da**
Mesnevi 11/ 24
Gönül köşesi.

N'ola ger sen dañı hem i
güher-senc / Ki künc-i
hatırında var besı genc

künc-i kanâ'at: Kanaat köşesi.

→. **künc-i kanâ'at:**
Mesnevi 56/73
Kanaat köşesi.

Ğañı ider gişiyi künc-i kanâ'at /
Ola mı dañı bundan yig bizâ'at

kün-fekân: Evrenin yaratılışı;
Ol! der Olur! Allah'ın buyruğı
ile oluşum.

→. **kün-fekân:-dur**
Mesnevi 44/7
*Evrenin yaratılışı; Ol! Olur!
Allah'ın buyruğı ile oluşum.*

Anuñ emri haqıyçün kün-
fekândur / Vücûdı haqq için
kim bñ-mekândur

kühn: Bir şeyin aslı, özü,
gerçeğı.

→. **kühn:-i, -n, -de**
Kıt'a 2/5
Bir şeyin aslı, özü, gerçeğı.

Zātuñun kühninde 'aql-ı tñz-per
/ Oda yaqdı bāl ü per şöyle ki
'üd

→. **kühn:-i, -n, -de**
Mesnevi 3/37
Bir şeyin aslı, özü, gerçeğı.

Anuñ kühninde vâlihdür ser-â-
ser / Zemñn ü âsumân u mihr ü
ahter

künişt: Mecusi tapınağı,
Yahudi havrası.

→. **künişt:**
Kıt'a 1/14
*Mecusi tapınağı, Yahudi
havrası.*

Nite ki mescid ü mihrâb tolıdur
gey işit / Künişt ü deyr-i muğân
lâ-ilâhe illâllah

kürbet ol-: Dert, sıkıntı olmak.

→. **kürbet ol-:-ur**
Mesnevi 46/279
Dert, sıkıntı olmak.

Olur ğurbet çamu renc-ile
kürbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

kürsi-yi zer: Altın kürsü.

→. **kürsi-yi zer:**
Mesnevi 60/100
Altın kürsü.

İletdi armağân u şâh kayşer /
Anuñ için çodurdu kürsi-y-i zer

küste ol-: Öldürülmek.

→. **küste ol-:**
Mesnevi 53/39
Öldürülmek.

Çılcım irse olur küste Küştasb
/ Yıkılır ger ola Ercäs u Ercäs b

küsüf: Güneş tutulması.

→. **küsüf:**
Mesnevi 3/ 30
Güneş tutulması.

Gehı şemse bağışlar evc-i 'âlî /
Gehı virür küsüf-ıla zevâli

L)

lâ taqnatu min rahmeti'llah:
"Allah'ın rahmetinden ümit
kesmeyin" anlamında ayet
(Zümer-53).

→. **lâ taqnatu min
rahmeti'llah:**
Mesnevi 46/ 92

Ayet
*"Allah'ın rahmetinden
ümit kesmeyin" anlamında
ayet (Zümer-53).*

Girü bulmaqlığa senden yaña
râh / Direm lâ taqnatu min
rahmeti'llah

lâ-büd: Elbette, mutlaka,
şüphesiz.

→. **lâ-büd:**
Mesnevi 25/8
*Elbette, mutlaka,
şüphesiz.*

Velj 'ışka dil ü cânım hevesdür
/ Demüm lâ-büd Mesñh'e hem-
nefesdür

lâ-cerem: Kuşkusuz, hiç
şüphesiz.

→. **lâ-cerem:**
Kıt'a 4/ 5
Kuşkusuz, hiç şüphesiz.

Lâ-cerem kim hâkisâr u ser-
nügün / Nün bunurı yiri oldı
anuñ âb-ı siyâh

lafz: Söz, kelime.

→. **lafz:-ı**
Mesnevi 11/26
Söz, kelime.

Bizüm-çün düzesin bir hûb
defter / Ki ola ma'nî vü lafzı şîr
ü şekker

→. lafz:-i, -n, -i
Mesnevi 39/41
Söz, kelime.

İdiben lafzını nakkâş rengin /
Me'ânîşin sözüñ eyledi şîrin

→. lafz:-i
Mesnevi 42/5
Söz, kelime.

Nigârün yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nîsi şîrin

lahza: An.

→. lahza:
Mesnevi 52/ 28
An.

Halâş ider seni bu işk senden /
Pes olmağıl cüdâ bir lahza
andan

lâ-ıla illâ: bkz. lâ-ilahe illâllah

→. lâ-ıla illâ:-y, -a
Kıt'a 1/17
Dua İfadesi
"lâ-ilâhe illâ-llah" sözünün
kısaltılmış şekli.

Dilüñi lâ-y-ıla illâ'ya 'âdet ki
oldı / Belâdan emn ü âmân lâ-
ilâhe illâllah

lâ-ilâhe illâ: bkz. lâ-ilahe
illâllah

→. lâ-ilâhe illâ:-y, -i
Mesnevi 2/ 108
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Çulakdan penbe çıkarmağı iş it
/ Kamudan lâ-ilâhe illâ'yı işit

lâ-ilâhe illâllah: "Allah'tan
başka ilah yoktur.", kelime-i
tevhid.

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/ 1
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Diye durur dil ü cân lâ-ilâhe
illâllah / Toludur iki cihân lâ-
ilahe illâllah

→. lâ-ilahe illâllah:
Kıt'a 1/ 2
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Diye durur dil ü cân lâ-ilâhe
illâllah / Toludur iki cihân lâ-
ilahe illâllah

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/4
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayân
lâ-ilâhe illâllah

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/ 6
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Ne söz ki söylene her bir
lûgatda ma'nîsi / Bilâ-şek oldı
hemân lâ-ilâhe illâllah

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/ 8
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Zehî nidâ-yı mübârek ki
toludur andan / Kamu zemîn u
zamân lâ-ilâhe illâ-llah

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/ 12
Dua İfadesi

"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Gerek kim vahdete hucdet
dağı çü tolmışdur / Cemî'-i
kevn ü mekân lâ-ilâhe illâllah

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/ 14
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Nite ki mescid ü mihrâb tolıdur
gey işit / Künişt ü deyr-i muğân
lâ-ilâhe illâllah

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/ 16
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Yir ile gökde görünür-iken yakîn
vahdet / Kılur mı dağı gümân
lâ-ilâhe illâllah

→. lâ-ilâhe illâllah:
Kıt'a 1/ 18
Dua İfadesi
"Allah'tan başka ilah
yoktur.", kelime-i tevhid.

Dilüñi lâ-y-ıla illâ'ya 'âdet ki
oldı / Belâdan emn ü âmân lâ-
ilâhe illâllah

la'î(1): Kırmızı renkli değerli bir
taş, halis yakut.

→. la'î:
Mesnevi 1/93
Yakut taşı.

Ne lâyıq atı na'lına zer ü la'l /
Hilâl olsa gerek durur anja na'l

→. la'î:
Mesnevi 14/34
Yakut taşı.

Zümürürd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmış-ıdı
ziver

→. la'l:
Mesnevi 16/18
Yakut taşı.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuñla la'l u muñrib hem
zer ü mü'l

→. la'l:-den
Mesnevi 29/5
Yakut taşı.

Başuñda gül gibi var la'lden tãc
/ Zümürürd-taht saña mülk
muñtãc

→. la'l:
Mesnevi 39/118
Yakut taşı.

Bu söze ol kadar oldı 'ağası / Ki
la'l ü müşgüñ idi hün bahâsı

→. la'l:
Mesnevi 41/ 59
Yakut taşı.

Ana virbiye müşg ü la'l ü lülü /
Fe-lãbüd kim ola bu derde
dãrû

→. la'l:
Mesnevi 43/6
Yakut taşı.

Bir ulu dürc çolu la'l ıla zer /
Şaçup hãk itdi la'l ü zerr ü ziver

→. la'l:
Mesnevi 43/ 38
Yakut taşı.

Hãtãdur nãfe gibi terk-i
mesken / Ya olmak la'l gibi
redd-i ma'den

→. la'l:
Mesnevi 43/101
Yakut taşı.

Bulamaz la'l kãn içinde 'izzet /
Getürmez hiç dür deryãda
kıymet

→. la'l:
Mesnevi 43/5
Yakut taşı.

Bir ulu dürc çolu la'l ıla zer /
Şaçup hãk itdi la'l ü zerr ü ziver

→. la'l:-um
Mesnevi 49/18
Yakut taşı.

Şaha virdi didi gönlüñi şãd it /
Benüm la'lum-ıla zülfümi yãd it

→. la'l:
Mesnevi 53/ 83
Yakut taşı.

Müşebbek itdi seng-i hãreyi
la'l / Zümürürd yire dökdi bñ-
kerãn la'l

→. la'l:
Mesnevi 60/97
Yakut taşı.

Hãrîr u la'l u yãküt-ı Bedehşãn
/ Dañı pîrûze vü lülü-y-ı
'ummãn

→. la'l:
Mesnevi 60/124
Yakut taşı.

Ziyãde anda olur müşg-i ãhü /
Dañı hem la'l-ıla yãküt u lülü

→. la'l:-ın
Mesnevi 31/17
*Yakut taşı. II Sevgilinin
dudağı.*

Çün endîşe iderdi la'lın anuñ /
İderdi terkini 'akluñ u cânuñ

→. la'l:
Mesnevi 52/6
Yakut taşı. II Dudak.

Güli gör bülbüle ne tuñfe ider /
Zümürürd la'l sürh u 'anber ü
zer

→. la'l:
Mesnevi 41/62
Yakut taşı. II. Kırmızı renk.

Zer olur şım ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kãnı

→. la'l:-den
Mesnevi 21/ 2
*Yakut taşı. II Lalenin
çiçeği.*

Anuñ ardınca irişü geldi lâle /
Elinde la'lden dutmuş piyãle

→. la'l:-ı
Mesnevi 41/96
Yakut taşı. II Dudak.

İdiben cehd ol mülke varalum
/ Nicedür la'lı Hürşîd'üñ
görelüm

→. la'l:-ı
Mesnevi 42/ 6
Yakut taşı. II Dudak.

Nigãruñ yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nîsi şîrin

→. la'l:
Mesnevi 53/84
Yakut taşı.

Müşebbek itdi seng-i hãreyi
la'l / Zümürürd yire dökdi bñ-
kerãn la'l

la'l(2): Dilsiz.

→. la'l:
Mesnevi 16/ 18
Dilsiz.

Nevā vü berg ile geldi evvelā
gül / Anuñla la'l u muṭrib hem
zer ü mü

la'l it-: Kırmızı rengi vermek.

→. **la'l it-:**-miş, -i, -di

Mesnevi 14/ 2

Kırmızı rengi vermek. II

Olıban biterdi hâreden gül /
Cihân ṭolmuş-ıdı âvâz-ı bülbül

la'l ol-: Kırmızımsı rengi almak,
kızarmak.

→. **la'l ol-:**-miş

Mesnevi 46/163

*Kızarmak, rengi kırmızıya
dönmek.*

Gülün tâcı-y-ıla olmuş la'l djbâ /
Ağaç berg ü nevâ-y-ıla tuvânâ

la'l u cevâhir: Yakut ve
mücevherler.

→. **la'l u cevâhir:**

Mesnevi 46/47

Yakut ve mücevherler.

Yidi şanduk yine la'l u cevâhir /
Nite kim burc-ı cevzâda
zevâhir

la'l ü gevher:

→. **la'l ü gevher:**

Mesnevi 43/105

Lal taşı ve mücevher.

Yirinden çıkmayınca la'l ü
gevher / Olur mı şâhlar tâcına
zîver

lâle: Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi, lale.

→. **lâle:**

Mesnevi 60/ 171

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi. II Aşık.*

Eline cām-ı yâkût aldı lâle /
Öñinde nergesün zerrin piyale

→. **lâle:**-y, -le

Mesnevi 40/ 14

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi. II Şarap kadehi.*

Hezâr âvâz ider düziben sâz /
Ki gül vaktında ola lâleyle dem-
sâz

→. **lâle:**

Mesnevi 40/17

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi. II Şarap kadehi.*

Piyâle şuna durur şaşa lâle / Ki
rûha revḥ ü reyḥândur piyâle

→. **lâle:**

Mesnevi 2/ 49

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Ḥad u ḥâlî düzetdi eyle ki lâle /
Ḥodî üstine sünbülden gülâle

→. **lâle:**

Mesnevi 12/ 17

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Ṭoludur lâle vü reyḥân-ıla gül /
Gelür her kûşesinde sâz-ı
bülbül

→. **lâle:**

Mesnevi 14/92

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Figân idiben uyḡudan uyandı /
Nite kim lâle ḡan yaşa boyandı

→. **lâle:**

Mesnevi 14/ 8

Çiçekleri kadeh biçiminde

*olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Şeh için buldılar bir tâze gül-
şen / Gül ü lâle çırâğı-y-ıla
rüşen

→. **lâle:**

Mesnevi 21/1

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Anuñ ardınca irişü geldi lâle /
Elinde la'lden dutmuş piyâle

→. **lâle:**

Mesnevi 31/ 8

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Yörürdi âh idüp ol bâğ içinde /
Nite kim lâle derd ü dâğ içinde

→. **lâle:**

Mesnevi 34/ 50

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Benefşe gibi olup güş ol
maḡâla / İçi pür-dâğ oldu eyle
ki lâle

→. **lâle:**

Mesnevi 38/11

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Cihânunñ bî-vefâlığını lâle /
Biliben düşdi elinden piyâle

→. **lâle:-de**

Mesnevi 39/ 48

*Çiçekleri kadeh biçiminde
olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Egerçi lâlede var (gül) gibi rüy /
Veljkin gül gibi yok lâlede bûy

→. **lâle:**

Mesnevi 44/40

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Bu sözi çünkü işitdi Hümayyün / Gözi lâle gibi oldu ğarka-i hün

→. **lâle:**

Mesnevi 46/ 165

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Yağardı lâle anda micmer-i 'üd / Kılurdu bülbül anda nâle-i 'üd

→. **lâle:**

Mesnevi 46/ 241

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Nite kim lâle 'üd oda yanardı / Eteğinden gülün nâfe inerti

→. **lâle:-dür**

Mesnevi 46/270

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Vezi var-ıdı anuñ Nâz-perverd / Diyezdün laledür yüzi vü yâ verd

→. **lâle:-y, -e**

Mesnevi 46/ 117

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Nite kim lâleye hâr anıla hâr / Anâ dîbâ görünür-idi hem-vâr

→. **lâle:**

Mesnevi 50/17

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Dutarken lâle elinde sâğar-ı mey / Bu 'ömri virme yile şöyle kim ney

lâle vü gül: Lale ve gül.

→. **lâle vü gül:**

Mesnevi 55/ 9

Lale ve gül.

Şabâh u nev-bahâr u lâle vü gül / Nevâ'-ı nağme-i elhân-ı bülbül

→. **lâle vü gül:**

Mesnevi 60/167

Lale ve gül.

Çemendür her yaña vü lâle vü gül / Semendür yâsemîn nesrîn ü sünbül

lâle-çehre: Lale gibi kırmızı yanaklı güzel.

→. **lâle-çehre:-ler**

Mesnevi 35/53

Lale gibi kırmızı yanaklı güzel.

Ne lâle-çehreler kim oldılar cem' / Elinde ber birinün 'üddan şem'

lâle-rüy: Lale yüzlü.

→. **lâle-rüy:-ı**

Mesnevi 39/19

Lale yüzlü.

Ki gördüğince ol bir lâle-rüyü / Semen-ber dil-beri vü müşg-büyü

lâlezâr: Lale bahçesi.

→. **lâlezâr:-ı**

Mesnevi 14/2

Lale bahçesi.

Melik-zâde görüp bir gün bahârı / Ki pür la'î itmiş-idi lâlezârı

→. **lâlezâr:-ı**

Mesnevi 47/4

Lale bahçesi.

Esüp hoş neşim-i nevbabârı / Bezedi büsitânı lâlezârı

→. **lâlezâr:-uñ**

Mesnevi 35/68

Lale bahçesi. II Âşığın bağındaki kanlı yaralar.

Yüzi 'aksiyle her gül-ruñ nigâr-uñ / Adın añmazlar-ıdı lâlezâr-uñ

lâlezâr ol-: Lale bahçesi gibi olmak.

→. **lâlezâr ol-:-ur**

Gazel 15/2

Lale bahçesi gibi olmak.

Sen nirede ki güler-iserñ nevbahâr olur / Ben nirede ki ağlar-ısam lâlezâr olur

→. **lâlezâr ol-:-dı**

Mesnevi 53/106

Lale bahçesi gibi olmak.

Başını kesdi vü itdi tenin çâk / Kanından lâlezâr oldu ruh-ı hâk

lâlezâr u gül-şen ol-: Lale ve gül bahçesi gibi olmak.

→. **lâlezâr u gül-şen ol-:-ur**

Mesnevi 46/290

Lale ve gül bahçesi gibi olmak. II Sevinç ve mutluluk katmak.

Nirede ki açasın yüzünjü rüşen / Orada lâlezâr olur u gül-şen

la'î-i ahmer: Kırmızı renkli değerli taş.

→. **la'l-i aḥmer:**
Mesnevi 49/13
Kırmızı renkli değerli taş.

İki dürc içi tolu la'l-i aḥmer /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
aḥter

la'l-i bedehşân: Bedehşân
yakutu, kırmızı renkte değerli
bir taş.

→. **la'l-i bedehşân:**
Mesnevi 39/109
*Bedehşân yakutu, kırmızı
renkte değerli bir taş.*

Nisâr ayağuna la'l-i Bedehşân /
Kızıl yâkut-ıla dürr-i dür-efşân

→. **la'l-i bedehşân:**
Mesnevi 41/ 101
*Bedehşân yakutu, kırmızı
renkte değerli bir taş.*

Daḥı yâküt-ıla la'l-i Bedehşân /
Daḥı pîruze vü lülü-y-ı 'ummân

la'l-i micmer: Yakut gibi kırmızı
buhurdanlık.

→. **la'l-i micmer:**
Mesnevi 3/ 20
*Yakut gibi kırmızı
buhurdanlık.*

Anuḥ koḫusunuḥ 'üdiyle yanar /
Elinde la'lenün bu la'l-i micmer

la'l-kân: Kırmızı renkli kan.

→. **la'l-kân:-ı**
Mesnevi 39/6
Kırmızı renkli kan.

Şabâ gibi gezüp bulmuş 'âyânî /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kânı

la'net: Allah'ın rahmetinden,
af ve merhametinden mahrum
olma.

→. **la'net:**
Mesnevi 1/ 78

*Allah'ın rahmetinden, af
ve merhametinden mahrum
olma.*

Egerçi la'net itmek kimseye
yok / Anuḥ bed-ḥâhın la'net
gerek çok

la'net it-: Beddua etmek.

→. **la'net it-:-mek**
Mesnevi 1/ 77
Beddua etmek.

Egerçi la'net itmek kimseye
yok / Anuḥ bed-ḥâhın la'net
gerek çok

lâ-şey ol-: Değerini
kaybetmek, değersiz hale
gelmek.

→. **lâ-şey ol-:-ur**
Mesnevi 19/ 36
*Değerini kaybetmek,
değersiz hale gelmek.*

Bu şuretler ki gösderür pey-â-
pey / Dökiliben olur mecmû'ı
lâ-şey

lât: İslamdan önce Arapların
Kabe'de bulunan putlarından
biri.

→. **lât:**
Gazel 3/ 5
*İslamdan önce Arapların
Kabe'de bulunan putlarından
biri.*

Lâ-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lât u
'Uzzî'yi / İllâyı çün kim itdi aḥa
teslîm kibriyâ

lâ-taḥkanû'l-eymân: (?).

→. **lâ-taḥkanû'l-eymân:**
Mesnevi 41/113
(?).

Saḥa lâ-taḥkanû'l-eymân dir ol
ḥaḥ / Gerekdür saḥlayasın anı
el-ḥaḥ

latîf: Hoş, güzel.

→. **latîf:**
Mesnevi 2/ 48
Hoş, güzel.

Anuḥ luṭfiyla buldı serv ḳâmet
/ Latîf u i'tidâl ü istikâmet

lâyık: Yakışır, münasip.

→. **lâyık:**
Mesnevi 1/90
Yakışır, münasip.

Daḥı nesnem yoğ-ıdı aḥa
muvâfîḳ / Bunu buldum pes ol
der-gâha lâyıḳ

→. **lâyık:**
Mesnevi 1/93
Yakışır, münasip.

Ne lâyıḳ atı na'lına zer ü la'l /
Hilâl olsa gerek durur aḥa na'l

→. **lâyık:**
Mesnevi 41/88
Layıḳ, yaraşır.

Şınadum şâh 'azmini ki bilem /
Aḥa lâyıḳ nedür tedbjr ḳılam

→. **lâyık:**
Mesnevi 7/ 5
Layıḳ, yaraşır.

Aḥa lâyıḳ ki virildi ḥilâfet / Ki
inşâf ehliḍür ü 'aḳl u râfet

→. **lâyık:**
Mesnevi 51/ 41
Layıḳ, yaraşır.

Degül lâyıḳ ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

lâyık ol-: Uygun olmak,
yakışmak.

→. **lāyık ol-: -ur, -sa**
Gazel 14/10
Uygun olmak, yakışmak.

Dilerem şükrâne virem ayağın
tozına cân / Şükrdür lāyık
olursa ol hîdmete cânüm
benüm

lāyık-ı la'n ol-: Eşsiz, benzersiz
olmaya layık olmak.

→. **lāyık-ı la'n ol-: -ur, -lar**
Mesnevi 55/34
*Eşsiz, benzersiz olmaya
layık olmak.*

Hakun ħalkına urmak dāyimā
ta'n / Ki olurlar anuñ-ıla lāyık-ı
la'n

lazım: Gerek, gerekli.

→. **lāzım: -dur**
Mesnevi 11/ 75
Gerek, gerekli.

Ĥaṭāya 'afv lāzımdur ĥaṭāsuz /
Ne iş vardur cihānda vü ne ĥod
söz

leb: Dudak.

→. **leb: -üñ**
Gazel 13/ 13
Dudak.

Lebüñ-ile yüzüñ fikrine
düşdüñ / Zî şırın meşreb ü zî
fikret-i ĥüb

→. **leb: -i, -n, -den**
Mesnevi 2/ 64
Dudak.

Düzetdi alınını mihrāb-ı ĥāne /
Lebinden āb-ı ĥızr itdi revāne

→. **leb: -i, -nüñ**
Mesnevi 14/ 77
Dudak.

Lebinüñ çeşmesine āb-ı
ĥayvān / Ciger-teşne-y-idi hem
dürr-i 'ummān

→. **leb: -den**
Mesnevi 15/ 9
Dudak.

Ya lebden ki anā teşne āb-ı
ĥayvān / Ya saçdan ki anā
reyĥan oldı ĥayrān

→. **leb: -in**
Mesnevi 15/37
Dudak.

Lebin yāruñ anuñ içdi şarābı /
Şarāba göz yaşından dökdi ābı

→. **leb: -i**
Mesnevi 31/19
Dudak.

Lebi yādına iderdi bādei nüş /
Ĝam-ı 'ışk ol mıdur ki ola
ferāmüş

→. **leb: -i**
Mesnevi 39/84
Dudak.

Metā' itdi taleb dıjbā-yı Çin'den
/ Lebi gibi Bedeĥşānı niğinden

→. **leb:**
Mesnevi 58/ 87
Dudak.

Yir-idi nār öñine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anaydı ġabġab

leb-ā-leb: Ağzına kadar dolu.

→. **leb-ā-leb:**
Mesnevi 49/ 6
Ağzına kadar dolu.

Ne dāye emzürüpdür sini
yārab / Ki şekker gibi şırınsin
leb-ā-leb

leb-i cām: Kadehin kenarı.

→. **leb-i cām:**
Mesnevi 48/127
Kadehin kenarı.

Leb-i rüd u leb-i yār u leb-i cām
/ İç ü anma ki n'olisar ser-
encām

leb-i rüd: Irmak kenarı.

→. **leb-i rüd:**
Mesnevi 48/127
Irmak kenarı.

Anı vir ki ola reşg-i la'l-i yāķūt /
Ola tenlere kuvvet canlara ķūt

leb-i yār: Yarin dudağı.

→. **leb-i yār:**
Mesnevi 58/85
Sevgilinin dudağı.

Enārı vardı eyle kim leb-i yār /
Hem elmāsi nite kim ġabġab-ı
yār

→. **leb-i yār:**
Mesnevi 48/ 127
Sevgilinin dudağı.

Leb-i rüd u leb-i yār u leb-i cām
/ İç ü anma ki n'olisar ser-
encām

le'ım: Alçak, aşağılık.

→. **le'ım: -i**
Mesnevi 19/ 10
Alçak, aşağılık.

Kerem ehlini ider ol nügün-ser
/ Le'ımı ser-firāz ider ü ser-ver

lerāze: Titreme, titreyiş.

→. **lerāze:**
Gazel 5/ 13
Titreme, titreyiş.

Düşe lerāze māha ire āfitāba
süz / Bir gez eger ol ikiye
ķahrıñ ide ĥitāb

leşger: Asker.

→. **leşger:-i**
Mesnevi 13/23
Asker.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mûr / Dir-idi halk aña şâh-ı
Fağfûr

→. **leşger:**
Mesnevi 50/ 29
Asker.

Yörıdi şâh şâh ardınca leşger /
Kumaş-ıla hazîne raht yik-ser

→. **leşger:**
Mesnevi 60/ 83
Asker.

Piyâde oldı ol leşger ser-â-ser /
Şahuñ ayağına koyup ruñ u ser

→. **leşger:-i**
Mesnevi 60/ 71
Asker.

Ki anuñ leşgeri deryâ tamâmet
/ Çıkup gelürler-ıdı hoş
selâmet

leşger-i çin: Çin askeri.

→. **leşger-i çin:**
Mesnevi 53/85
Çin askeri.

Yörıdi dıve karşı leşger-i Çin /
Kamunıñ cevşeni pulâd-ı ipçin

leşger-i dıv: Dev hükümdarın
askerleri.

→. **leşger-i dıv:**
Mesnevi 53/ 112
Dev hükümdarın askerleri.

Çü hâk oldı orada ol ser-i dıv /
Kamusu kaçdı andan leşger-i
dıv

levdenevtü: Cebrail'in
miraciyelerde söylediği bir söz.

→. **levdenevtü:**
Gazel 2/ 11
Cebrail'in miraciyelerde
söylediği bir söz.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'ül / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

levh: Sayfa.

→. **levh:-i, -n, -e**
Mesnevi 13/ 48
Sayfa.

Döker-ıdı kalemdeñ ol yigâne /
Gümiş levhine müşğın dâm u
dâne

→. **levh:-e**
Mesnevi 39/ 153
Levha, sayfa.

Bakup Cemşid ol şuretlü levhe
/ Bu şi'ri eydüp ol dem kıldı
nevha

levlâk: "Sen olmasaydın,
felekleri yaratmazdım"
mealinde olan "levlâke levlake
lemâ halaktü'l-eflâk" hadîs-i
kudsîsine işaretir. "Sen
olmasaydın" anlamındadır.

→. **levlâk:**
Mesnevi 4/5
"Sen olmasaydın, felekleri
yaratmazdım" mealinde olan
"levlâke levlake lemâ halaktü'l-
eflâk" hadîs-i kudsîsine
işaretir. "Sen olmasaydın"
anlamındadır.

Şerj'at hil'ati levlâk anuñdur /
Rañıñ-i câm-ı a'taynâk anuñdur

levl ü nehâr: Gece ve gündüz.

→. **levl ü nehâr:-ı**
Mesnevi 50/3
Gece ve gündüz.

Ber-â-ber eyleyen leyl ü nehârı
/ Getürdi şükr uş faşl-ı bahârı

→. **levl ü nehâr:-uñ**
Mesnevi 57/ 10
Gece ve gündüz.

Cefâdur hâşılı bu rüzigârıñ /
Bu geliben giden leyl ü
nehârıñ

levl ü nehâr ol:- Gece ve
gündüz gibi olmak.

→. **levl ü nehâr ol:-ur**
Gazel 15/8
Gece ve gündüz gibi
olmak.

Zülfün cünûna şaldı yüzün
hayrete beni / Miñnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehâr olur

leyli: Leyla ile Mecnun
hikayesinin kadın kahramanı.

→. **leyli:**
Mesnevi 11/36
Leyla ile Mecnun
hikayesinin kadın kahramanı.

Düzesin anı eyle hüb u mevzün
/ Ki ola Leyli anuñ 'ışkında
Mecnün

leyli vü mecnün: Leylâ ve
Mecnün.

→. **leyli vü mecnün:-dan**
Mesnevi 38/33
Leylâ ve Mecnün.

Gehj Leyli vü Mecnün'dan söz
eyle / Gehj Şırin-ile Perviz'i
söyle

→. **leyli vü mecnün:**
Mesnevi 1/ 44
Leyla ve Mecnun hikâyesi.

Diyem 'ışkuñ sözün ol resme
mevzün / Unıda defterin Leyli
vü Mecnün

→. **leylî vü mecnûn:**

Mesnevi 48/ 74

Leyla ve Mecnun adlı hikayenin kahramanları.

Ya dirdi uş Humâ-y-ıla
Humâyün / Ya h̄od dir-idi uş
Leylî vü Mecnûn

lezzet: Lezzet, tat, zevk.

→. **lezzet:**

Mesnevi 52/33

Lezzet, tat, zevk.

‘Aceb lezzet durur bu ‘işk-bâzî
/ Tecellisini h̄akķun şanma bâzî

lezzet vir-: Tat vermek,
hoşnutluk katmak.

→. **lezzet vir-:-ür, -se**

Mesnevi 24/7

Tat vermek, hoşnutluk katmak.

Benüm derdüm çü bî-hadd ü
gerândur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cândur

lîk: bkz. *lîkin*

→. **lîk:**

Gazel 6/ 17

Ama, fakat, lakin.

Her nesne bir iş için olurdu
güzîde lîk / Zâtun senün
sa‘âdet için âferîdedür

→. **lîk:**

Gazel 15/ 9

Ama, fakat, lakin.

Bir yılda bir olur şeref-i âfitâb
lîk / Her gün senün yüzün
şeref-i rûzigâr olur

lîkâu'l-lah: Tanrı'ya kavuşma.

→. **lîkâu'l-lah:**

Mesnevi 54/4

Tanrı'ya kavuşma.

Nedür taḥķîk-ile bu ‘akl
Cemşîd / Lîkâu'l-lah temşîl-ile
ḥurşîd

→. **lîkâu'l-lah:**

Mesnevi 54/ 14

Tanrı'ya kavuşma.

Cinân sinün ola hem revḥ u
reyḥân / Lîkâu'l-lah daḥî ravza-
ı Rıdvân

→. **lîkâu'l-lah:**

Mesnevi 58/27

Tanrı'ya kavuşma.

Lîkâu'l-lah gerekse ço seni sen
/ Anı digil hemjîn hergiz dime
sen

lîki: bkz. *lîkin*

→. **lîki:**

Mesnevi 13/69

Ama, lakin.

‘amel it lîki nefşünî unıtma /
Naşbîbinden anı maḥrûm itme

lîkin: Ama, fakat, lakin.

→. **lîkin:**

Mesnevi 13/ 9

Ama, fakat, lakin.

Alamaz mülki zulm-ıla velîkin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sâkin

→. **lîkin:**

Mesnevi 17/ 11

Ama, lakin.

Bugün yarın varuram yile lîkin
/ İderem ḡuşşayı derd-ile sâkin

→. **lîkin:**

Mesnevi 35/ 77

Ama, lakin.

Çamusına nazar eyledi lîkin /
Biriyle olmadı gönli sâkin

li'l-lah: bkz. *li'l-lâhi*

→. **li'l-lah:**

Mesnevi 40/35

Allah için, Allah yoluna.

Gerekdür şarf idesin mâlı li'l-
lah / Eger işitdün-ise akırzu'l-
lah

li'l-lâhi: Allah'a mahsus, Allah
için.

→. **li'l-lâhi:**

Mesnevi 38/ 6

Allah'a mahsus, Allah için.

Gülün yanacağı olmuş eyle nâzûk
/ Ki bülbül dir anı li'l-lâhi
derrük

→. **li'l-lâhi:**

Mesnevi 49/ 2

Allah'a mahsus, Allah için.

Edâ oldukça işbu şî'r-i nâzûk /
İşiden didi kim li'l-lâhi derrük

livâ: Sancak, bayrak.

→. **livâ:-y, -a**

Mesnevi 58/26

Sancak, bayrak.

Fenâ-y-ıla irilür bu beķâyâ /
Daḥî ne çâre irişmek livâyâ

lülû: İnci.

→. **lülû:**

Mesnevi 41/59

İnci.

Anı virbiye müşg ü la'l ü lülû /
Fe-lâbüd kim ola bu derde
dârû

→. **lülü:**
Mesnevi 46/178
İnci.

Eli-y-ile şaçıçak başına şu /
Kamer üstine dökilürdi lülü

→. **lülü:**
Mesnevi 47/5
İnci.

Çemen ferşine dökmiş ebr lülü
/ 'Abır ü 'anber olmuş bağ tolu

lülü-yi 'ummân: Okyanus
incisi.

→. **lülü-yi 'ummân:**
Mesnevi 41/102
Okyanus incisi.

Dağı yâkût-ıla la'l-ı Bedeşşân /
Dağı pîruze vü lülü-y-i 'ummân

→. **lülü-yi 'ummân:**
Mesnevi 60/ 98
Okyanus incisi.

Harır u la'l u yâkût-ı Bedeşşân
/ Dağı pîruze vü lülü-y-i
'ummân

luṭf: Yardım, inayet, ihsan.

→. **luṭf:-un**
Gazel 5/ 3
Yardım, inayet, ihsan.

Luṭfün neşimi bitürür oddan
nîlûferi / Kahrurj semümü
lücce-i deryâyı ider serâb

→. **luṭf:-un**
Mesnevi 1/ 18
Yardım, inayet, ihsan.

Haṭâ durur bizüm işümüz ü
sehv / Kamusun luṭfun-ıla
eylegil 'afv

→. **luṭf:-ı, -y, -la**
Mesnevi 2/ 47
Yardım, inayet, ihsan.

Anuṅ luṭfiyla buldı serv kâmet
/ Laṭîf u i'tidâl ü istikâmet

→. **luṭf:**
Mesnevi 11/ 74
Yardım, inayet, ihsan.

Eger micmerden ire büy-ı
lâden / Koya luṭf ehli anuṅ
üstine dâmen

→. **luṭf:**
Mesnevi 49/4
Yardım, inayet, ihsan.

Didi Cemşid'e Bânü kim i
server / Ki luṭf-ıla gözüm
sensin ser-â-ser

→. **luṭf:**
Mesnevi 51/83
Yardım, inayet, ihsan.

Egerçi luṭf hoş durur veljkin /
Siyâsetsüz olamaz fitne sâkin

luṭf eyle-: İyilik ve ihsanda
bulunmak.

→. **luṭf eyle:-y, -e**
Mesnevi 11/69
*İyilik ve ihsanda
bulunmak.*

Ümidüm ol ki luṭf eyleye Allah
/ Ki bulmaya haṭâ bu deftere
râh

lücce-i deryâ: Engin deniz.

→. **lücce-i deryâ:-y, -ı**
Gazel 5/ 4
Engin deniz.

Luṭfün neşimi bitürür oddan
nîlûferi / Kahrurj semümü
lücce-i deryâyı ider serâb

lüğat: Sözlük.

→. **lüğat:-da**
Kıt'a 1/ 5
Sözlük.

Ne söz ki söylene her bir
lüğatda ma'nîsi / Bilâ-şek oldı
hemân lâ-ilâhe illâllah

M)

ma'a'l-cümle: Tamamıyla,
bütünüyle.

→. **ma'a'l-cümle:**
Mesnevi 14/139
Tamamıyla, bütünüyle.

Ma'a'l-cümle söz anı irdi âhîr /
Ki gizlû râzını eyledi zâhir

ma'ârif: Bilgi, marifet.

→. **ma'ârif:**
Gazel 12/7
Bilgi, marifet.

Ma'ârif 'ârif'e işkuş sözidür /
Ne gerek anı ṭâmât-ı meşâyih

mâder: Anne.

→. **mâder:**
Mesnevi 35/ 8
Anne.

Egerçi mihrübân olur bürâder /
Velj ol resm-ile degül ki mâder

→. **mâder:**
Mesnevi 44"34
Anne.

Elümde başum u uş tîğ ü
hañçer / Sözüüm bu kim didüm
saña i mâder

→. **mâder:**
Mesnevi 46/90
Anne.

Du'â-yı hayr-ıla ol baña reh-
ber / Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

ma'dilet: Adalet.

→. **ma'dilet:**-ü, -η, -i
Gazel 4/ 15
Adalet.

İdeli bi-dār haq ma'diletüñi
senüñ / Fitne vü zülmüñ gözi
toldı 'amā-y-ıla h̄ab

ma'diletsüz: Adaletsiz.

→. **ma'diletsüz:**
Mesnevi 51/75
Adaletsiz.

Olur mı ma'diletsüz mülk äbäd
/ H̄arâb olduqda ol şâha ne
bünyäd

mağlûb ol-: Yenik düşmek.

→. **mağlûb ol-:**-ur
Gazel 13/12
Yenik düşmek.

'Aceb mi 'ışqun itse 'aqlı gâret /
Ki olur 'ışk ğalib 'aqlı mağlûb

mağrib: Güneşin battığı yer,
batı.

→. **mağrib:**-de
Mesnevi 40/42
Güneşin battığı yer, batı.

Gice kim çetr-i sultân-ı kevâkib
/ Varup mağribde olmuş-ıdı
ğâyib

mağrûr ol-: Böbürlenmek,
gururlanmak.

→. **mağrûr ol-:**-ma
Mesnevi 42/15
Böbürlenmek,
gururlanmak.

Düriş olma bu mülk ü mâla
mağrûr / Ğurûr ider seni
şeytân gibi dūr

mağz: Çekirdek.

→. **mağz:**-in
Mesnevi 11/16
Çekirdek.

Añıban zülf ü h̄ali müşğ ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzin mu'aţtar

mâh: Ay.

→. **mâha:**-a
Gazel 5/ 13
Ay.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba
süz / Bir gez eger ol ikiye
qahruñ ide h̄itâb

→. **mâh:**
Mesnevi 5/ 25
Ay.

Birisinde itdi haq hatm-ı risâlet
/ Birisinde dağı hatm-ı iyâlet

→. **mâh:**
Mesnevi 3/11
Ay.

Gül-ile ergavâna her gice mâh
/ Anuñ emriyle virür
şibgatu'llah

→. **mâh:**-uñ
Mesnevi 4/ 16
Ay.

Ayağı tozı h̄uruñ tütüyâsı /
Sipih ü mihr ü mâhuñ kıymiyâsı

→. **mâh:**
Mesnevi 5/ 1
Ay.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
câvidân şâh

→. **mâh:**
Mesnevi 14/64
Ay.

Nağardur irüren 'aqla mağâfet

/ Nağardur cân-ılan başlara
âfet

→. **mâh:**-ı
Mesnevi 14/143
Ay.

Girü ol mâhi anuñ ağıladı zâr /
Ki gendüden olup dururdi bî-zâr

→. **mâh:**
Mesnevi 35/ 82
Ay.

Melik-zâde didi atasına i şâh /
Müzeyyen meclis ü toptoludur
mâh

→. **mâh:**-ı
Mesnevi 43/97
Ay.

Felekde itmeyeler mâhi nâzil /
Eger kaţ' itmez olursa menâzil

→. **mâh:**
Mesnevi 44/19
Ay.

Bi-haqqı mâh u ħurşid-i dūr-
efşân / Ki yaruñ yüzi gibi oldu
rağşân

→. **mâh:**-dur
Mesnevi 46/ 180
Ay.

Gözinden döke bārân-ı sehâbı
/ Didi bu mâhdur ol bürc-i âbî

→. **mâh:**-a
Mesnevi 49/23
Ay.

Melik Cemşid şeb hoş didi
mâha / Perî-ruñ dağı var hoş
didi şâha

→. **mâh:**
Mesnevi 51/ 54
Ay.

Elin urdı kemâna ol zamân şâh
/ Diyeydün ki irdi kavsuñ

burcına mäh

→. **mäh:**

Mesnevi 58/55

Ay.

Gehi mähj-y-idi yiri gehi mäh /
Velj ider girü Hürşid'i çün ah

mäh ile mihr: Ay ve güneş.

→. **mäh ile mihr:**

Mesnevi 29/10

Ay ve güneş.

Çanı Kävüs u Hüşeng u
Menüçihir / Ki anı reşg iderdi
mäh-ıla mihr

mäh ol-: Ay gibi olmak.

→. **mäh ol-:-dı**

Mesnevi 6/ 25

Deyim

Ay gibi olmak. II İnsanları
aydınlatan bilgi ışığı olmak.

Birisi oldı 'arabdan tã ebed
mäh / Birisi oldı 'acemden
cävjdän şäh

mäh u hürşid: Ay ve güneş.

→. **mäh u hürşid:**

Mesnevi 13/26

Ay ve güneş.

Bir oğlu var-ıdı anurı adı Cemşid
/ Ki anı 'aşık-ıdı mäh u hürşid

→. **mäh u hürşid:**

Mesnevi 35/72

Ay ve güneş.

Bir a'lã kaçırda şäh-ıla Cemşid /
Oturmuşdı şanasın mäh u
hürşid

mäh u mihr: Ay ve güneş.

→. **mäh u mihr:-e**

Mesnevi 39/92

Ay ve güneş.

Oturmuş kaçırda bir hüb çihre /
Ki urur ta'na yüzi mäh u mihre

→. **mäh u mihr:-e**

Mesnevi 46/228

Ay ve güneş.

Kenizeler getürdi hüb-çihre /
Ki ururlardı ta'na mäh u mihre

maḥāfet irüen: Korku
vermek, korku salmak.

→. **maḥāfet irür-:-en**

Mesnevi 14/65

Korku vermek, korku
salmak.

Nazardur irüren 'aqla maḥāfet
/ Nazardur cân-ılan başlara
āfet

mahbat-ı nür-ı ilāhî: İlahi ışığın
sevgisi.

→. **mahbat-ı nür-ı ilāhî:**

Mesnevi 6/ 7

İlahi ışığın sevgisi.

Zamîri mahbat-ı nür-ı ilāhî /
Vücûdi mazhar-ı āyât-ı şāhî

mäh-ı felek: Gökyüzünün ayı.

→. **mäh-ı felek:-dür**

Mesnevi 46/ 299

Gökyüzünün ayı.

Eger hüşnin diyem mäh-ı
felekdür / Veger hulq mı dir-
isem melekdür

mäh-ı mukanna': Peçeyle
örtülü.

→. **mäh-ı muḳanna':**

Mesnevi 48/56

Peçeyle örtülü, ay gibi
parlak yüz.

Çamu yāḳüt u dürr-ile
muraşşa' / Oturmuş anda bir
mäh-ı muḳanna'

mäh-manzar: Ay gibi; aya
benzeyen.

→. **mäh-manzar:**

Mesnevi 35/ 62

Ay gibi; aya benzeyen.

Çamunun hãli müşg ü zülfi
'anber / Çamu zühre-cebîn ü
mäh-manzar

mahmûd: Hz. Muhammed'in
isimlerinden.

→. **mahmûd:**

Mesnevi 44/16

Hz. Muhammed'in
isimlerinden.

Bi'ḥaḳḳı Muşḥaf u nür-ı
Muḥammed / Ki oldur adı-ıla
Maḥmûd u Aḥmed

mahmûr u ra'nâ: Baygın
bakışlı ve güzel.

→. **mahmûr u ra'nâ:**

Mesnevi 24/1

Baygın bakışlı ve güzel.

Didi şäh anı i mahmûr u ra'nâ
/ Ki derde şabr-ıla oldur
tuvânâ

mahrem: Dost, sırdaş.

→. **mahrem:**

Mesnevi 14/46

Dost, sırdaş.

Melik kaldı vü bir kaç kulları
hem / Ki şāhun ḥalvetinde
anlardı mahrem

mahrem it-: Sır ortağı yapmak.

→. **maḥrem it:-dü, -m**
Mesnevi 41/15
Sır ortağı yapmak.

Seni itdüm gönülüm dem-sâz u
maḥrem / Senüñ-ile iderem
meşveret hem

maḥrem ol-: Yakın olmak,
samimi olmak.

→. **maḥrem ol:-ur**
Mesnevi 56/32
*Yakın olmak, samimi
olmak.*

Anuñla hem-saḥun oldu vü
hem-dem / Çün anı gördi olur
râza maḥrem

→. **maḥrem ol:-a, -maz, -lar**
Mesnevi 56/ 34
*Yakın olmak, samimi
olmak.*

'Uḫül-ı evliyâ vü enbiyâ hem /
Olamazlar bu gizlü râza
maḥrem

māh-rû: bkz. *māh-rû*

→. **māh-rû:-nuḡ**
Mesnevi 39/75
Ay yüzlü. II Sevgili.

Edür ol māh-rūnuḡ adı Ḥurşid /
Keniz olsa yaraşur aña nāḥid

māh-ruḡ: Ay yüzlü.

→. **māh-ruḡ:**
Mesnevi 35/ 86
Ay yüzlü.

Bu meclis hoş nigāristān-ı
Çındür / Kamusı māh-ruḡ
zühre-cebındür

mahrûm it-: Bir kimsenin
istediği şeyi vermemek veya
istediğini elde etmesine engel
olmak, yoksun bırakmak.

→. **maḥrûm it:-me**
Mesnevi 13/70
*Birinin istediği şeyi
vermemek veya istediğini elde
etmesine engel olmak, yoksun
bırakmak.*

'amel it lîki nefsüñi unitma /
Naşibinden anı maḥrûm itme

mahrûm ol-: Bir şeyden
nasibini alamamak, istediğini
elde edememek.

→. **maḥrûm ol:-a**
Gazel 2/ 24
*Bir şeyden nasibini
alamamak, istediğini elde
edememek.*

İsderem senden şefâ'at yâ
şefi'ü'l-müznibin / Nice
maḥrûm ola senden bu garib ü
nâ-tuvân

maḥşer: Kıyamet.

→. **maḥşer:-de**
Gazel 12/ 4
Kıyamet.

Ṭurısaram gözün 'ışkında ser-
mest / Çü şürî nefḡ ide
maḥşerde nāfiḡ

maḥv it-: Mahvetmek, yok
etmek, harap etmek.

→. **maḥv it:-di**
Mesnevi 46/3
*Mahvetmek, yok etmek,
harap etmek.*

Giceyi maḥv itdi ṭab'-ı ḥurşid /
Humâyün'a ne kim dimişdi
Cemşid

maḥv ol-: Yol olmak.

→. **maḥv ol:-ur**
Gazel 1/ 13
Yol olmak.

Bir kaṭre 'afv suyu ıla maḥv olur
tamām / 'iṣyānumuz eger ṭolu
olursa baḥr u ber

→. **maḥv ol:-dı**
Mesnevi 11/22
Deyim
Yol olmak.

Gözi vaşf itdi süsen uzadup dil
/ Kim oldu maḥv odından siḥr-i
Bâbil

→. **maḥv ol:-ı, -maz**
Mesnevi 4/ 68
Yok olmak.

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz
/ Ki bākıdür olımaḡ maḥv
hergiz

maḥzen: Hazine.

→. **maḥzen:-i, -n, -i**
Gazel 4/10
Hazine.

'adluḡı görür-iken yağmur u yil
i 'aceb / Maḥzenini gül-şenün
nicesi itdi ḥarâb

maḥzün: Hüzünlü, kederli.

→. **maḥzün:**
Mesnevi 39/ 150
Hüzünlü, kederli.

Diriben māl u genci n'itdi
kārün / Yire ḥasf oldu ol u māl
maḥzün

→. **maḥzün:**
Mesnevi 44/50
Hüzünlü, kederli.

Şebistānına 'azm itdi Humâyün
/ Gözi giryân u gönli zâr u
maḥzün

maḥzün it-: Gamlı, kederli,
üzüntülü duruma getirmek.

→. **maḥzūn it:-miş, -di**
Mesnevi 39/23
Gamlı, kederli, üzüntülü
duruma getirmek.

Ḳamu şüretleri itmişdi maḥzūn
/ Ki oldı bu şüret 'ışıkında
maḥzūn

→. **maḥzūn it:-en**
Mesnevi 58/20
Gamlı, kederli, üzüntülü
duruma getirmek.

Bu derd-idi vü iden ḳays'ı
Mecnun / Bu derd-idi iden
Ferhād'ı maḥzūn

maḥzūn ol-: Kederlenmek,
üzülmek, hüzünlenmek.

→. **maḥzūn ol:-dı**
Mesnevi 39/24
Kederlenmek, üzülmek,
hüzünlenmek.

Ḳamu şüretleri itmişdi maḥzūn
/ Ki oldı bu şüret 'ışıkında
maḥzūn

makāl: Söz, kelam.

→. **maḳāla:-a**
Mesnevi 34/ 49
Söz, kelam.

Benefşe gibi olup gūş ol
maḳāla / İçi pür-dāğ oldı eyle
ki lāle

makām: Mekan, yer.

→. **maḳām:-a**
Mesnevi 46/ 200
Mekan, yer.

Anı ḳo sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maḳāma buldı
me'men

→. **maḳām:**
Mesnevi 48/136
Mekan, yer.

Nevā-y-ı çeng-idi vü nāle-i ney
/ Ṭolu ol hoş maḳām u sağar u
mey

→. **maḳām:-ı**
Mesnevi 48/129
Mekan, yer.

Nevā-y-ıla hoş it dil-keş
maḳāmı / Ğaniyet gör bugün
bu hoş maḳāmı

→. **maḳām:-ı**
Mesnevi 48/130
Mekan, yer.

Nevā-y-ıla hoş it dil-keş
maḳāmı / Ğaniyet gör bugün
bu hoş maḳāmı

maḳdem: Ayak basma, gelme,
geliş.

→. **maḳdem:-i, -n, -den**
Mesnevi 3/ 7
Ayak basma, gelme, geliş.

Yıkıldı ṭaḳ-ı Kisrî maḳdeminden
/ Cihān rahmet ḳoḫusu aldı
deminden

maḳhūr: Kahretmek, hezimete
uğratmak.

→. **maḳhūr:**
Mesnevi 9/ 24
Kahretmek, hezimete
uğratmak.

Anuḳ rāyātın it 'ālemde
manşūr / Sipāhın ḳāhir ü a'dāyı
maḳhūr

maḳrūn it-: Ulaştırmak,
kavuşturmak, eriştirmek.

→. **maḳrūn it-:**
Mesnevi 1/7
Ulaştırmak, kavuşturmak,
eriştirmek.

İşümüzi sen it maḳrūn şalāḫa /
Bizi biz irüremezüz felāḫa

maḳsad: Gaye, amaç.

→. **maḳşad:-a**
Mesnevi 41/98
Gaye, amaç.

Eger ḫaḳdan olur-ısa 'ināyet /
Varavuz maḳşada sağ u
selāmet

→. **maḳşad:-a**
Mesnevi 46/122
Gaye, amaç.

Ten ü cān diyen ol yolu
varamaz / İriben maḳşada yāri
göremez

maḳşūd: bkz. *maḳşad*

→. **maḳşūd:-ı**
Mesnevi 15/17
Amaç, niyet, gaye.

Nirede olur gişi maḳşūdı bilse /
Varıban anı cüst ü cüy ḳılsa

→. **maḳşūd:**
Gazel 13/ 8
Amaç, niyet, gaye.

Olur her gişi bir maṭlūba ṭalib /
Baḳa anuḳ 'ışıkıdur maḳşūd u
maṭlūb

maḳşūda ir-: Amacına
ulaşmak.

→. **maḳşūda ir:-e, -mez**
Mesnevi 53/54
Amacına ulaşmak.

Ḳanā'at 'aczdendür olma 'āciz /
Ki 'āciz iremez maḳşūda hergiz

māl: Mal, mülk, varlık.

→. **māl:-ı**
Mesnevi 46/8
Mal, mülk, varlık.

Dağı yoğ-ıdı oğlu andan artuğ /
Velî mülki vü mâli bî-gerân çok

→. **mâl:-ı**

Mesnevi 50/11

Mal, mülk, varlık.

Çomağıl mâli ki anı ala vâriş /
Gider anı gidermedin havâdiş

→. **mâl:**

Mesnevi 60/93

Mal, mülk, varlık.

Anuñ çündür bu mâl anı vireler
/ Gerekmez virmeyicek kim
direler

→. **mâl:-u, -ı, -ı**

Mesnevi 38/ 29

Mal, mülk.

Yi yidür mâluñı kim olmaya
mâr / Varın nür eyle itme
yirüñi nâr

→. **mâl:**

Mesnevi 39/139

Mal, mülk.

Anuñ için gerekdür genc-ile
mâl / Ki ideler hâk bigi anı
pâmâl

→. **mâl:**

Mesnevi 39/148

Mal, mülk.

Düriş çün cem' itdüñ mâl-ıla
genc / Ki olmaya saña ol mâl-
ıla renc

→. **mâl:-ı**

Mesnevi 39/138

Mal, mülk.

Dilemezseñ kıyâmetde vebâli /
Tağıt hayr işde bunda koma
mâli

→. **mâl:-ı**

Mesnevi 39/ 150

Mal, mülk.

Diriben mâl u genci n'itdi
kârün / Yire hâsf oldı ol u mâli
mağzün

→. **mâl:-ı**

Mesnevi 40/ 28

Mal, mülk.

Kazandıñ yil gibi her yaña yile
/ Bu mâli komağıl kim vara yile

→. **mâl:-ı**

Mesnevi 40/35

Mal, mülk.

Gerekdür şarf idesin mâli lî'l-
lah / Eger işitdüñ-ise akrızu'l-
lah

mâl ıla genc: bkz. mâl ü genc

→. **mâl ıla genc:**

Mesnevi 39/147

Mal, mülk ve hazine.

Düriş çün cem' itdüñ mâl-ıla
genc / Ki olmaya saña ol mâl-
ıla renc

mâl ü cân: Mal, mülk ve can.

→. **mâl ü cân:**

Mesnevi 41/112

Mal, mülk ve can.

Düriş kim itmeyesin nağz-ı
sevğend / Ne mâl ü cân qor ne
hış ü peyvend

mâl ü genc: Mal, mülk ve
hazine.

→. **mâl ü genc:**

Mesnevi 20/8

Mal, mülk ve hazine.

Eger mülk ü eger tâc u eger
taht / Eger mâl ü eger genc ü
eger baht

→. **mâl u genc:**

Mesnevi 39/149

Mal, mülk ve hazine.

Diriben mâl u genci n'itdi
kârün / Yire hâsf oldı ol u mâli
mağzün

mâlik: Bir şeye sahip olan
kimse, sahip.

→. **mâlik:**

Mesnevi 10/37

*Bir şeye sahip olan kimse,
sahip.*

Men ü mâlik olıpdur saña
perde / Dağı yok hiç nesne ara
yirde

→. **mâlik:**

Mesnevi 11/2

*Bir şeye sahip olan kimse,
sahip.*

Başa bir gün şehin-şâh-ı
memâlik / Kim ol durur yidi
içli me mâlik

mâ'mûr: Bayındır, imar
edilmiş.

→. **ma'mûr:**

Mesnevi 9/ 8

Bayındır, imar edilmiş.

Virür râyi anuñ mihr ü mehe
nür / Olur hem milk anuñ
'adlıyla ma'mûr

→. **ma'mûr:**

Mesnevi 10/26

Bayındır, imar edilmiş.

Seni 'ışk odıdur kim nür eyler /
Dil ü hem cânuñı ma'mûr eyler

→. **ma'mûr:**

Mesnevi 13/23

Bayındır, imar edilmiş.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mūr / Dir-idi halk aña şāh-ı
Fağfūr

ma'mūr eyle-: İmar etmek,
bayındır hale getirmek.

→. **ma'mūr eyle-**:
Mesnevi 1/ 67
*İmar etmek, bayındır hale
getirmek.*

Cihān 'adl-ıla ma'mūr eyle /
Kamu yavuzluğu andan dūr eyle

→. **ma'mūr eyle--r**
Mesnevi 10/26
*İmar etmek, bayındır hale
getirmek.*

Seni 'ışk odıdur kim nūr eyler /
Dil ü hem cânunı ma'mūr eyler

ma'mūr ol-: İmar edilmek,
yapılmak.

→. **ma'mūr ol--sun**
Mesnevi 1/ 76
İmar edilmek, yapılmak.

Hemîşe rāyeti manşūr olsun /
Memālik 'adlı-la ma'mūr olsun

→. **ma'mūr ol--a**
Mesnevi 2/ 98
İmar edilmek, yapılmak.

İner gökden yire fazlıyla
yağmur / Ki tā rızkuñ sarāyı ola
ma'mūr

→. **ma'mūr ol--ur**
Mesnevi 9/ 8
İmar edilmek, yapılmak.

Virūr rāyı anuñ mihr ü mehe
nūr / Olur hem milk anuñ
'adlıyla ma'mūr

→. **ma'mūr ol--a**
Mesnevi 2/90
İmar edilmek, yapılmak.

İrişüp nūr nūra nūr ola /
Harābı terk idüp ma'mūr ola

mānend: Benzer, eş.

→. **mānend--i**
Mesnevi 14/96
Benzer, eş.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mānendi yok 'ālemde
hergiz

→. **mānend**:
Mesnevi 39/69
Benzer, eş.

Anuñ çün kim bulunmaz aña
mānend / Kimesne ile itmez
hiç peyvend

ma'nî: Mana, anlam.

→. **ma'nî--si**
Kit'a 1/ 5
Mana, anlam.

Ne söz ki söylene her bir
lügatda ma'nîsi / Bilā-şek oldı
hemān lâ-ilāhe illāllah

→. **ma'nî--y, -i**
Mesnevi 11/14
Mana, anlam.

Kaşı tutağı resm idüp be-āyın /
Getürdi ma'nîyi bārîk ü şîrîn

→. **ma'nî--de**
Mesnevi 13/ 58
Mana, anlam.

Hünersüz gişi kāmudan aludur
/ Dirî şüretde ma'nîde ölüdür

→. **ma'nî--si**
Mesnevi 42/ 6
Mana, anlam.

Nigāruñ yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nîsi şîrîn

ma'nî vü lafz: Mana ve söz.

→. **ma'nî vü lafz--ı**
Mesnevi 11/ 26
Mana ve söz.

Bizüm-çün düzesin bir hūb
defter / Ki ola ma'nî vü lafzı şîr
ü şekker

mansūr it-: Allah'ın yardımıyla
galip, üstün gelen olmasını
sağlamak.

→. **manşūr it-**:
Mesnevi 9/ 23
*Allah'ın yardımıyla galip,
üstün gelen olmasını
sağlamak.*

Anuñ rāyātın it 'ālemde
manşūr / Sipāhın kâhir ü a'dāyı
mağhūr

manşūr ol-: Zafere ulaşmak.

→. **manşūr ol--sun**
Mesnevi 1/ 75
Zafere ulaşmak.

Hemîşe rāyeti manşūr olsun /
Memālik 'adlı-la ma'mūr olsun

mansūr-ı hallâc: Hallâc-ı
Mansūr veya Mansūr el-Hallâc,
Zındıklıkla suçlanması ve uzun
süren bir soruşturma
neticesinde Abbâsî Halifesi
Muktedir Bi'llâh'ın emriyle
idam edilmesiyle meşhur olan
spiritüalist yazar ve mistik şâir.

→. **manşūr-ı hallâc**:
Mesnevi 43/ 87
*Hallâc-ı Mansūr veya
Mansūr el-Hallâc, Zındıklıkla
suçlanması ve uzun süren bir
soruşturma neticesinde Abbâsî
Halifesi Muktedir Bi'llâh'ın
emriyle idam edilmesiyle
meşhur olan spiritüalist yazar
ve mistik şâir.*

Aşılurken didi Manşūr-ı hallāc
/ Ki 'āşıklara olur dār mi'rāc

mār: Yılan.

→. **mār:**

Gazel 17/ 5
Yılan.

Altumda mār öñümde deniz ü
iki yanum / Şır ü peleng ü hār-ı
ciger-süz ibtilā

→. **mār:-ı**

Mesnevi 47/ 44
Yılan.

Felek yire givürüben Temür'i /
Konuqladı etiylen mārı mūrı

→. **mār:**

Mesnevi 51/ 43
Yılan.

Diyeler olduğı için yolda bir
mār / Yolından girü döndi işbu
bı-ār

→. **mār:**

Mesnevi 51/47
Yılan.

Bu söz içinde-y-iken mār ol
dem / Bulara qaşd itdi urmağa
dem

→. **mār:-ı**

Mesnevi 53/122
Yılan.

Ne kudret ola sensüz ādamide
/ Koya mūrı ki mārı def' ide

→. **mār:**

Mesnevi 58/107
Yılan.

Olurdi pıç-pıç ol resme kim
mār / Gice girse düşine zülf-i
dil-dār

→. **mār:-a**

Mesnevi 47/57
Yılan.

Yidürür ağıladur Dahhāki mārā
/ Budur eflāk işi anja ne çāra

mār ol-: Yılan haline gelmek.

→. **mār ol:-ma, -y, -a**

Mesnevi 38/29
Yılan haline gelmek.

Yi yidür mālunı kim olmaya
mār / Varın nūr eyle itme
yirünı nār

maraz: Hastalık.

→. **maraz:**

Mesnevi 15/23
Hastalık.

Maraz çün kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki anja
dermān qılına

→. **maraz:**

Mesnevi 15/25
Hastalık.

Maraz çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belā-y-ı
cān u tendür

ma'ruf ol-: Bilinmek.

→. **ma'ruf ol:-dı**

Mesnevi 8/9
Bilinmek.

Güneş gibi oldı ol cūd ıla
ma'ruf / Kamer gibi oldı evsāf
ıla mavşuf

ma'sūk: Aşkla sevilen, aşık
olunan kimse.

→. **ma'sūk:**

Mesnevi 2/ 65
Aşkla sevilen, aşık olunan
kimse.

Ki 'ışk u 'āşık u ma'sūk pjdā /
Ola vü 'ālemün işi müheyya

→. **ma'sūk:-a**

Mesnevi 10/40

Aşkla sevilen, aşık olunan
kimse.

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'sūka der-hāl irürür 'ışk

→. **ma'sūka:-a**

Mesnevi 10/48

Aşkla sevilen, aşık olunan
kimse.

Te'eşşür 'ışkdan bulsa dil-i
seng / Urur ma'sūka idüp bir
cevhere çeng

→. **ma'suğun:-uñ**

Mesnevi 20/15

Aşkla sevilen, aşık olunan
kimse.

Ki ma'suğun görürsin ü bilürsin
/ Nedür hālun anja 'arza
qılursın

ma'sūk-ı kāyim: Bütün aşıklar.

→. **ma'sūk-ı kāyim:**

Mesnevi 10/21

Bütün aşıklar.

Dilekleri nedür ma'sūk-ı kāyim
/ Anuñ-içün döner (bu) böyle
dāyim

māt it-: Yenmek, yenilgiye
uğratmak.

→. **māt it:-mek, -e**

Mesnevi 15/12

Yenmek, yenilgiye
uğratmak.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. **māt it:-er**

Mesnevi 39/60

Yenmek.

Hilāl-ıla qaşı ider muhāzāt /
İder ol bir ruñ-ıla biñ şehi māt

maṭla' ol-: Doğuş yeri haline gelmek.

→. **maṭla' ol-:-dı**
Mesnevi 2/21
Doğuş yeri haline gelmek.

Dimāğa rūḥ-ı nefsanî oldu
maṭla' / Kebid rūḥ-ı ṭab'îye
oldı menba'

maṭla'-ı envār kıl-: Işıkların doğuşu haline getirmek.

→. **maṭla'-ı envār kıl-:-ğıl**
Mesnevi 1/ 72
Işıkların doğuşu haline getirmek.

Dilini menba'-ı esrār kılğıl /
Zamîrin maṭla'-ı envār kılğıl

maṭla'-ı nūr it-: Doğacak yer, doğuş yeri haline getirmek.

→. **maṭla'-ı nūr it-:**
Mesnevi 1/ 23
Doğacak yer, doğuş yeri haline getirmek.

Bizüm cānumuzı it maṭla'-ı nūr
/ Bu muzlim görñlümüzi
menba'-ı nūr

maṭlûb: Talep edilen, istenilen, arzulanan.

→. **maṭlûb:-a**
Gazel 13/7
Talep edilen, istenilen, arzulanan.

Olur her gişi bir maṭlûba ṭālib /
Baña anuñ 'ışkıdur maḳşûd u
maṭlûb

→. **maṭlûb:**
Gazel 13/8
Talep edilen, istenilen, arzulanan.

Olur her gişi bir maṭlûba ṭālib /
Baña anuñ 'ışkıdur maḳşûd u

maṭlûb

mâtlûb u ṭālib: İstekli ve arzulu.

→. **mâtlûb u ṭālib:**
Mesnevi 60/ 82
İstekli ve arzulu.

Olara karşı vardı şâh u ḥācib /
İrişdi bir yire mâtlûb u ṭālib

maṭmah-ı nazar: Bakış atmak, göz koymak.

→. **maṭmah-ı nazar:**
Gazel 1/ 10
Bakış atmak, göz koymak.

Varlık ne nesnedür kamu
ḥâşâk-i ḥâr-ı rāh / Ol gişiye ki
ḳuds ola maṭmah-ı nazar

ma'ünet isde-: Yardım istemek.

→. **ma'ünet isde-:-r, -em**
Mesnevi 1/ 37
Yardım istemek.

Ma'ünet senden isderem ilāḥî
/ Ki sensin kamu miskîñün
penāhî

mavşûf ol-: Diğerlerinden ayıran özellik kazanmak.

→. **mavşûf ol-:-dı**
Mesnevi 8/ 10
Diğerlerinden ayıran özellik kazanmak.

Güneş gibi oldu ol cûd ıla
ma'rûf / Ḳamer gibi oldu evsâf
ıla mavşûf

mâyil: İstekli, hevesli, arzulu.

→. **mâyil:**
Mesnevi 35/106
İstekli, hevesli, arzulu.

Ḳamu görñülde oldu 'ışk ḥâşıl /
Velî her biri birisine mâyil

mâyil ol-: İstekli, hevesli, arzulu olmak.

→. **mâyil ol-:-a**
Mesnevi 35/46
İstekli, hevesli, arzulu olmak.

İdelüm 'arza kim göre bunu dil
/ Ola kim birisine ola mâyil

→. **mâyil ol-:-dı**
Mesnevi 35/109
İstekli, hevesli, arzulu olmak.

Nilüfer güneşe çün oldu mâyil /
Aña mehtâbdan bârî ne ḥâşıl

→. **mâyil ol-:-sa**
Mesnevi 14/38
İstekli, hevesli, arzulu olmak.

Görñülden mey ider ḳayğuyı
zâyil / 'acab mı olsa görñül aña
mâyil

mazâhîk: Eğlenceli, komik sözler.

→. **mezâhîk:**
Mesnevi 14/18
Eğlenceli, komik sözler.

Ḳikâyetler dinilür-idi rengin /
Mezâhîk söylenürdi hûb u şîrîn

mazhar-ı âyât: Ayetlerin ortaya çıkması.

→. **mazhar-ı âyât:**
Gazel 2/ 16
Ayetlerin ortaya çıkması.

Evliyaya sen çırâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
mazhar-ı âyât u hem Nûr u
Duhân

mazhar-ı âyât-ı

şâhî:Hükümdarlık ayetlerinin zuhur ettiği kişi.

→. **mazhar-ı âyât-ı şâhî:**

Mesnevi 6/ 8

Hükümdarlık ayetlerinin zuhur ettiği kişi.

Zamîri mahbat-ı nûr-ı ilâhî /
Vücûdî mazhar-ı âyât-ı şâhî

me'ânî: Manalar, anlamlar.

→. **me'ânî:**

Mesnevi 7/ 8

Manalar, anlamlar.

Ferîdün disem u Daḥḥâk-i şânî
/ Dürüst ü râst gelmez bir
me'ânî

→. **me'ânî:-si**

Mesnevi 10/86

Manalar, anlamlar.

Cihânda ḳodum işbu yadigârî /
Me'ânîsi ḥoş u elfâzî arı

→. **me'ânî:**

Mesnevi 11/52

Manalar, anlamlar.

Ḥıṭây'a müşğ virbi armağânî /
'İrâk'a virbi elfâz u me'ânî

→. **me'ânî:**

Mesnevi 11/43

Manalar, anlamlar.

Me'ânî eyle idesin bedâyi' / Ki
işiden diye kim zî şanâyi'

→. **me'ânî:**

Mesnevi 11/46

Manalar, anlamlar.

Getürgil anda çok elfâz-ı
rengin / Me'ânî-y-ile ola cümle

şîrîn

→. **me'ânî:-sin**

Mesnevi 39/42

Manalar, anlamlar.

İdiben lafzını nakḳâş rengin /
Me'ânîşin sözüñ eyledi şîrîn

→. **me'ânî:**

Mesnevi 60/136

Manalar, anlamlar.

Bu ḥüsn-i şüret ü bu pâk-sîret /
Bu elfâz u me'ânî vü 'ibâret

mecâli ol-: Dayanma gücünün
olması.

→. **mecâli ol-:-ur**

Mesnevi 34/14

Dayanma gücünün olması.

Görjül kim anda ola yârur
ḥayâlî / Olur mı ḡayruñ orada
mecâli

mecerre: Samanyolu.

→. **mecerre:**

Gazel 4/ 14

Samanyolu.

Atuñ berk-üstüvân olmaḡa
cevzâ yarar / Añja mecerre
'inân daḡı meh-i nev rikâb

meclis: Meclis, toplantı yeri.

→. **meclis:**

Mesnevi 35/37

Meclis, toplantı yeri.

Gerekdür buñja meclis râst
kılmaḡ / Ḥuzûr-ı gül-ruḡân der-
ḡâst kılmaḡ

→. **meclis:**

Mesnevi 35/82

Meclis, toplantı yeri.

Melik-zâde didi atasına i şâh /
Müzeyyen meclis ü ṭoṭludur
mâh

→. **meclis:**

Mesnevi 35/85

Meclis, toplantı yeri.

Bu meclis ḥoş nigâristân-ı
Çındür / Ḳamusı mâh-ruḡ
zühre-cebîndür

→. **meclis:-de**

Mesnevi 35/79

Meclis, toplantı yeri.

Melik didi bu meclisde dil-
ârâm / Saña kimdür anı it baña
i'lâm

→. **meclis:**

Mesnevi 58/115

Meclis, toplantı yeri.

Ṭolu arslanı oturduḡı meclis /
Añja kaplan u bebr olmuşdı
münis

→. **meclis:-de**

Mesnevi 46/243

Meclis, ortam.

Dökülmüş-idi ol meclisde
'anber / Saḡardı müşğ ü lâden
'anber-i ter

meclis ol-: Bir araya gelmek.

→. **meclis ol-:-dı**

Mesnevi 34/11

Bir araya gelmek.

Ḳamu aḡyârdan ḡâlî oldı meclis
/ Hemîñ yârur ḡayâlî-y-ila
münis

meclis-i cem:

→. **meclis-i cem:**

Mesnevi 46/250

Topluluḡun meclisi.

Oturdu taht üzere şād u hürrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

mecmū': Bütün, hep, cümle.

→. **mecmū'**:-ı

Mesnevi 14/44

Bütün, hep, cümle.

Çün oldı âfitâbuñ rāyeti pest /
Perākende oldılar mecmū'ı
ser-mest

→. **mecmū'**:-ı

Mesnevi 19/36

Bütün, hep, cümle.

Bu şüretler ki gösderür pey-â-
pey / Dökiliben olur mecmū'ı
lâ-şey

→. **mecmū'**:-ı

Mesnevi 46/42

Bütün, hep, cümle.

Ğulam üç yüz ser-â-ser hūb u
feruḥ / Kenjzek üç yüz ü
mecmū'ı gül-ruḥ

→. **mecmū'**:-ı

Mesnevi 48/105

Bütün, hep, cümle.

Bu mecmū'ı ḥaṭardur itmezem
bāk / Bilürem ki ulu iş olur
ḥaṭar-nāk

→. **mecmū'**:-ı, -n, -ı

Mesnevi 58/82

Bütün, hep, cümle.

Yörimez-idi anda mūr-ile mār /
Ki dutmışdı anuñ mecmū'ını
ḥār

mecmū'-ı ef'āl: İşlerin tamamı.

→. **mecmū'-ı ef'āl**:

Mesnevi 44/ 3

İşlerin tamamı.

Anuñ mecmū'-ı ef'āl u şifātı /
Münezzeh naqşdan şöyle ki
zātı

mecmu'-ı mezâhir: Varlıkların
şiiir defteri.

→. **mecmu'-ı mezâhir**:

Mesnevi 2/ 6

Varlıkların şiiir defteri.

Çü 'aql emriyle evvel oldı zâhir
/ Belürdi andan bu mecmu'-ı
mezâhir

mecmū'-ı şehri: Şehrin tamamı.

→. **mecmū'-ı şehri**:

Gazel 7/ 2

Şehrin tamamı.

Allah baḥt u devletüñi payidâr
ide / Mecmū'-ı şehri ü mülke
seni şehriyâr ide

mecnūn eyle-: Deli etmek.

→. **mecnūn eyle-**:-y, -e

Mesnevi 44/22

*Deli etmek. | | Mecnun gibi
aşk derdiyle deli, divane
etmek.*

Anuñ cādū göziyçün ki itdi
efsūn / Melâyik 'aqlını ki
eyleye mecnūn

mecnūn it-: Aklını başından
almak.

→. **mecnūn it-**:-er, -di

Mesnevi 14/88

Aklını başından almak.

Gözi ol cādū-y-ı ki itse efsūn
/ İderdi cānı vâlih 'aqlı mecnūn

→. **mecnun it-**:-en

Mesnevi 58/ 19

Aklını başından almak.

Bu derd-idi vü iden kaşs'ı
Mecnun / Bu derd-idi iden
Ferhād'ı maḥzūn

mecnūn ol-: Delirmek.

→. **mecnūn ol-**:-a

Mesnevi 11/ 36

Delirmek.

Düzesin anı eyle hūb u mevzūn
/ Ki ola Leylū anuñ 'ışkında
Mecnūn

→. **mecnūn ol-**:-du, -m

Mesnevi 39/100

Delirmek.

Göriben ḥālını oldum ciger-
ḥun / Baḥup zülfine oldum zār
u Mecnūn

→. **mecnūn ol-**:-a

Mesnevi 46/ 37

Delirmek.

Eger Mecnūn ola 'aşık ya
Ferhād / Bu resme sözi kimse
itmedi yād

mecrā: Suyun aktığı yol, su
yatağı, kanal.

→. **mecrā**:

Mesnevi 58/ 38

*Suyun aktığı yol, su yatağı,
kanal.*

Melik oturdu bir keştiide tenhā
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mecrā

medār it-: Döndürmek.

→. **medār it-**:-e

Gazel 7/ 12

Döndürmek.

Ḥaḥ baḥtuñ āyetini şehā rüşen
eylesūn / Niçe ki kutb dura vü
gerdūn medār ide

medār-ı cerh: Dünyanın dönüşü.

→. **medār-ı cerh:-e**
Mesnevi 47/ 56
Dünyanın dönüşü.

Anuñla bî-dar oldı dār-ı Dārā /
Medār-ı cerhe vācibdür
müdārā

medh: Övgü,övmə.

→. **medh:-ü, -n, -de**
Gazel 2/ 22
Övgü,övmə.

Tāze-rüy u hoş-nefes oldum
anuñ çün gül gibi / Kim senün
medhünde gönca bigiyem
raṭbu'l-lisān

→. **medh:-i, -n, -e**
Kıt'a 3/ 4
Övgü,övmə.

Diledi ol daḥı hem bir kıṭ'a
eyde / Anı şeh medhine
mensüb ide

→. **medh:-i, -n, -de**
Mesnevi 5/ 36
Övgü, övmə.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şî'ri okırdı şeh medhinde
bülbül

→. **medhinde:-i, -n, -de**
Mesnevi 8/ 18
Övgü, övmə.

Bu gice gökden işitdüm bir
āvāz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunı sāz

medh-hân:

→. **medh-hân:-dur**
Mesnevi 8/13
Büyüklüğü, yüceliği öven.

'Uṭārid şıdık-ıla aña medh-
hāndur / Hem eyvānına
keyvān pāsubāndur

meftün ol-: Tutkun, tutulmuş
olmak.

→. **meftün ol:-ma**
Mesnevi 42/24
Tutkun, tutulmuş olmak.

İlerügilere n'itdi bu gerdün /
Saña daḥı idiser olma meftün

→. **meftün ol:-a**
Mesnevi 1/ 48
Tutkun, tutulmuş olmak.

Nirede okınsa bu destān-ı
meymün / Ola meftün hümā-
y-ıla hümāyün

→. **meftün ol-:**
Mesnevi 52/25
Tutkun, tutulmuş olmak.

Düriş sen daḥı ol bir hūba
meftün / Ki olasin zülf-i
zencirine meftün

→. **meftün ol:-a, -sın**
Mesnevi 52/26
Tutkun, tutulmuş olmak.

Düriş sen daḥı ol bir hūba
meftün / Ki olasin zülf-i
zencirine meftün

meger: Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

→. **meger:**
Gazel 1/12
Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Bu ṭab' zulmetinde alamaz nūr
gönlümüz / Sen idesin nazār
germ-ile bize meger

→. **meger:**
Mesnevi 3/ 8

Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Bu āsārı görüp bil kim mü'eşşir
/ Degül durur meger dānā-yı
kādır

→. **meger:**
Mesnevi 3/ 95
Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Nedür cennet meger hāk-i ser-
i rāh / Delil aña durur naşruñ
min allah

→. **meger:**
Mesnevi 4/ 97
Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Nedür cennet meger hāk-i ser-
i rāh / Delil aña durur naşruñ
min allah

→. **meger:**
Mesnevi 8/ 2
Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Daḥı hergiz bulunmadı aña 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'ālim-i
ğayb

→. **meger:**
Mesnevi 16/14
Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Naşihat kamuya olur muvāfık /
Meger ol gişiye kim ola 'āşık

→. **meger:**
Mesnevi 19/ 8
Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene
andan meger dün

→. meger:

Mesnevi 24/ 3

Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Didi şāh aña i maḥmūr u ra'nā
/ Ki derde şabr-ıla olduḡ
tuvānā

→. meger:

Mesnevi 34/45

Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Meger dıv ü periye uğradı Cem
/ Süleymān var elinden gitdi
ḥātem

→. meger:

Mesnevi 35/36

Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Göñülden hergiz olmaz 'ışk
zāyil / Meger bir 'ışk daḡı ola
ḥāşıl

→. meger:

Mesnevi 39/132

Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Abır ü 'anber olmaz böyle ḥoş-
bū / Meger 'isā'nurḡ enfāsi ola
bu

→. meger:

Mesnevi 56/42

Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Didi kim kimse bilmez ḥāl-ı
gerdün / Nedür anı meger
dānā-y-ı bī-çün

→. meger:

Mesnevi 58/ 69

Meğerse, oysa, oysaki,
anlamlarında bağlaç.

Gişiden çünki yüzün döndere
baḡt / Olur taḡta aña hem tāc

u hem taḡt

meger kim: Meğer ki, oysa ki.

→. meger kim:

Mesnevi 46/ 254

Meğer ki, oysa ki.

Didi bu ḥüsn-ile olur mı insān /
Degüldür bu meger kim şüret-i
cān

meh: bkz. mah

→. meh:

Mesnevi 3/ 26

Ay.

Ḳarındür fetḡ aña vü zafer yār
/ Yüzi durur zıyā vü meh 'alem-
dār

→. meh:-e

Mesnevi 9/ 7

Ay.

Virür rāyı anurḡ mihr ü mehe
nür / Olur hem milk anurḡ
'adlıyla ma'mür

→. meh:

Mesnevi 35/ 74

Ay.

Urur ol ḥürırlarḡ 'ışkına çerḡ /
Olup ḡayrān meh ü ḡurşid-i lā-
çerḡ

→. meh:

Mesnevi 49/26

Ay.

Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydüḡ bu meh ü ol mihr-i
ḡāver

mehāfet: Korku.

→. mehāfet:

Mesnevi 47/26

Korku.

Saḡa senlik belādur bī-şek āfet
/ Gider bādeyle senden bu
meḡāfet

mehāk: Mihenk taşı, altının
ayarını ölçmeye yarayan taş.

→. meḡāk:-ı

Mesnevi 46/208

Mihenk taşı, altının
ayarını ölçmeye yarayan taş.

Adıdur ḡür-zād anurḡ cemālī /
Ki ayurḡdur meḡākı ḡün zevālī

mehcür ol-: Uzaklaşmak, ayrı
düşmek.

→. mehcür ol:-ma

Mesnevi 58/ 30

Uzaklaşmak, ayrı düşmek.

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Ḳana ur benliğe andan
olma mehcür

meh-i nev: Yeni ay, hilal.

→. meh-i nev:

Gazel 4/ 14

Yeni ay, hilal.

Aturḡa berk-üstüvān olmaḡa
cevzā yarar / Aña mecerre
'inān daḡı meh-i nev rikāb

mehl: Mühlet, süre.

→. mehl:

Mesnevi 48/101

Mühlet, süre.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu ḡamu didüḡüḡ
düşvār ola sehl

meh-likā: Ay yüzlü güzel.

→. meh-likā:-dan

Mesnevi 48/ 24

Ay yüzlü güzel; dilber.

Geliben Nāz-perverd ol
serādan / Selām irgürdi şāha
meh-liḳādan

meh-rū: bkz. *meh-rū*

→. **meh-rūlar:-lar**
Mesnevi 35/48
Ay yüzlü. İl sevgili.

Münādiler münādī kıldı Çin'de
/ Ne meh-rūlar ki vardur Çin
içinde

meh-tāb-mehtāb: Ay ışığı.

→. **meh-tāb:**
Mesnevi 41/1
Ay ışığı.

Cihānı rüşen itmiş-idi meh-tāb
/ Dür-efşān-ı yıldız gibi şeb-
tāb

→. **mehtāb:**
Mesnevi 46/188
Ay ışığı.

Odından ditredi gül-berg-i
şjrāb / Nite kim çeşmenür
içinde mehtāb

→. **mehtāb:-dan**
Mesnevi 35/110
Ay ışığı.

Nilüfer güneşe çün oldı māyil /
Aña mehtābdan bārī ne hāşıl

mekān: Mekan, yer.

→. **mekān:**
Kıt'a 1/ 12
Mekan, yer.

Gerek kim vaḥdete ḥucdet
daḫı çü ṭolmuşdur / Cemī'-i
kevn ü mekān lā-ilāhe illāllah

mekes: Sinek.

→. **mekes:-den**
Mesnevi 54/31
Sinek.

Degülseñ sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nūr
olasın sen daḫı hem

melāyik: Melekler.

→. **melāyik:**
Mesnevi 2/ 56
Melekler.

Bezendi ikrāmı-çün anuñ
erāyik / Sücüd itdi aña cümle
melāyik

→. **melāyik:-den**
Mesnevi 2/ 85
Melekler.

Melāyikden ola anlar daḫı hem
/ Ki cinsiyet olupdur 'illet-i
zām

→. **melāyik:**
Mesnevi 3/ 78
Melekler.

Nazar it ol şeh-i kişver-sitānı /
Melāyik çetri bulit sayebanı

→. **melāyik:**
Mesnevi 4/ 10
Melekler.

'ala't-taḫḫik imām-ı enbiyādur
/ Melāyik ḫayline hem
muḫtedādur

→. **melāyik:**
Mesnevi 44/22
Melekler.

Anuñ cādū göziyçün ki itdi
efsün / Melāyik 'aqlını ki
eyleye mecnün

→. **melāyik:**
Mesnevi 46/76
Melekler.

Ḥaḫ olsun saña yolda yār u
yāver / Melāyik baḫt-ıla
peyveste reh-ber

→. **melāyik:-le**
Mesnevi 53/22
Melekler.

Ḳavī düşmen durur bed-kār bu
dīv / Melāyikle diler kim eyleye
rīv

melek: Melek.

→. **melek:**
Mesnevi 2/ 29
Melek.

Felekde var melek yirde daḫı
hem / Ki aña hemtā durur bī-
şübhe ādem

→. **melek:-dür**
Mesnevi 3/ 19
Melek.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihānı
kıldılar pür

→. **melek:**
Mesnevi 7/ 22
Melek.

Felekde söylenürken bu
ḫikāyet / Melek bu kıṭ'arı itdi
rivāyet

→. **melek:**
Mesnevi 16/ 16
Melek.

Ki 'āşık gendü gendüzini bilmez
/ Melek nāşih olursa güş
kılmaz

→. **melek:-dür**
Mesnevi 46/ 300
Melek.

Eger ḫüsnin diyem mäh-ı
felekdür / Veger ḫulḳ mı dir-
isem melekdür

→. **melek:-dür**
Mesnevi 46/300
Melek.

Eger hüsün diyem mâh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

melek-dem ol-: Melek nefesli
olmak.

→. **melek-dem ol-:-a, -lar**
Mesnevi 2/ 83
Melek nefesli olmak II
Melekler gibi yaşamak.

Riyazetle çün olalar melek-
dem / Bulalar kuds gülzârın
be-yik-dem

melik: Hükümdar, padişah.

→. **melik:**
Mesnevi 13/7
Hükümdar, padişah .

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dâd / Az ola mülkden olur ise
şâd

→. **melik:**
Mesnevi 14/45
Hükümdar, padişah .

Melik kaldı vü bir kaç kulları
hem / Ki şâhuñ halvetinde
anlardı mahrem

→. **melik:**
Mesnevi 18/1
Hükümdar, padişah .

Melik işitdi gülden bu hitâbı /
Aña bu resm ile virdi cevâbı

→. **melik:-sin**
Mesnevi 19/30
Hükümdar, padişah .

Bu kâmusıyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bî-şabr
olasın sen

→. **melik:**
Mesnevi 20/ 1
Hükümdar, padişah .

Çün işitdi melik bülbül hitâbın
/ Anuñ bu resm ile virdi
cevâbın

→. **melik:**
Mesnevi 28/1
Hükümdar, padişah .

Melik didi cihânda bini bî-zâr /
İdüp durur bu cevri devri
bed-kâr

→. **melik:**
Mesnevi 30/1
Hükümdar, padişah .

Melik süsen sözinden oldı
rence / Benefşe gibi dilin dutdı
ğonce

→. **melik:**
Mesnevi 31/1
Hükümdar, padişah .

Melik dutmadı hiç ol sözlere
güş / İşitdüğün dağı itdi
ferâmüş

→. **melik:**
Mesnevi 32/1
Hükümdar, padişah .

Melik âşüfte oldı bu gazelden /
Dil ü cân-ıla 'aqlı vardı elden

→. **melik:**
Mesnevi 34/35
Hükümdar, padişah .

Melik çün oğlı hâlin eyledi güş
/ Hemân-dem oğlı gibi oldı bî-
hüş

→. **melik:**
Mesnevi 34/ 51
Hükümdar, padişah .

Melik didi Hümâyun'a varalum
/ Hümâ-sâye oğul hâlin
görelüm

→. **melik:**
Mesnevi 35/25
Hükümdar, padişah .

Melik Cemşid bilürdi
muhaqqak / Ki cennet ana
ayağında olur el-hak

→. **melik:**
Mesnevi 35/76
Hükümdar, padişah .

Olaruñ kâmusın bi't-ıavli ve'l-
'arz / Melik Cemşid'e bir bir
itdiler 'arz

→. **melik:**
Mesnevi 35/79
Hükümdar, padişah .

Melik didi bu meclisde dil-
ârâm / Saña kimdür anı it banı
i'lâm

→. **melik:**
Mesnevi 39/29
Hükümdar, padişah .

Melik Cemşid çün bulmadı
çâra / Ki orıla aña 'işk urduğı
yâra

→. **melik:**
Mesnevi 39/ 133
Hükümdar, padişah .

Melik Mihrâb'uş öpdı elin
ayağın / Ki rüşen itdi ol anuñ
çırâğın

→. **melik:**
Mesnevi 39/135
Hükümdar, padişah .

Melik bağısladı aña dürr ü
gevher / Ki oldı garq-ı gevher
şöyle ki efser

→. **melik:**
Mesnevi 43/7
Hükümdar, padişah .

Melik Cemşid ol razı itdi
meşhür / Diledi vire Fağfūr ança
destūr

→. **melik:**
Mesnevi 44/48
Hükümdar, padişah .

Humāyūn bu sözi çün eyledi
yād / Melik Cemşid hoş dil oldı
dil-şād

→. **melik:**
Mesnevi 46/17
Hükümdar, padişah .

Melik Mihrāb'ı okıyup didi ança
/ Ne hıje kim bu yavuz iş oña

→. **melik:**
Mesnevi 46/ 83
Hükümdar, padişah .

Melik anasının hālını gördi /
Elin göñül elinden başa urdı

→. **melik:**
Mesnevi 46/127
Hükümdar, padişah .

Melik Mihrāb'a didi kankıdur
rāh / Didi Mihrāb Cemşid'e ki i
şāh

→. **melik:**
Mesnevi 46/145
Hükümdar, padişah .

Melik cānına irdi 'ışkdan cūş /
Ne anda şabr kaldı vü ne hōd
hūş

→. **melik:**
Mesnevi 46/223
Hükümdar, padişah .

Melik ol demde kurdı bezme
bünyād / Gül eyyāmında
oturdu gül gibi şād

→. **melik:**
Mesnevi 46/ 291
Hükümdar, padişah .

Melik ança beş i'zāz itdi / Anı
gendüsine hem-rāz itdi

→. **melik:**
Mesnevi 48/29
Hükümdar, padişah .

Melik oldı anuñ-ıla revāne / Ki
va'de var-ıdı olmazdı bahāne

→. **melik:**
Mesnevi 48/ 67
Hükümdar, padişah .

Perj-y-ile melik hoş oldı dem-
sāz / Didi rāzın melik çün buldı
hem-rāz

→. **melik:**
Mesnevi 48/68
Hükümdar, padişah .

Perj-y-ile melik hoş oldı dem-
sāz / Didi rāzın melik çün buldı
hem-rāz

→. **melik:**
Mesnevi 48/75
Hükümdar, padişah .

Melik Bānū'ya itdi rāzı rüşen /
Didi Cemşid'e ol yançağı gül-şen

→. **meliks:-sin**
Mesnevi 48/95
Hükümdar, padişah .

Meliksın döngü illerüñe girü /
Hāṭardur yol tolu varma ilerü

→. **melik:**
Mesnevi 49/23
Hükümdar, padişah .

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perj-ruḥ daḥı var hoş
didi şāha

→. **melik:**
Mesnevi 50/57
Hükümdar, padişah .

Melik Mihrāb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

→. **melik:**
Mesnevi 51/19
Hükümdar, padişah .

Melik didi bu ne püşte bu ne
ğār / Didi Mihrāb i şāh-ı cihān-
dār

→. **melik:**
Mesnevi 51/31
Hükümdar, padişah .

Melik didi revā mı bu hikāyet /
Ya hōd bu sözi eylemek rivāyet

→. **melik:**
Mesnevi 51/49
Hükümdar, padişah .

Melik karşılar anda ejdehāy /
Çayurmaz 'āşık olan her belayı

→. **melik:**
Mesnevi 51/65
Hükümdar, padişah .

Melik oldur kim ola ol bahādur
/ Bahādur olmayan er kem-
bahādur

→. **melik:**
Mesnevi 51/ 73
Hükümdar, padişah .

Melik sermāyesi 'adl ü seḥādur
/ Melik mi olur ol kim kem
'atādur

→. **melik:**
Mesnevi 51/74
Hükümdar, padişah .

Melik sermāyesi 'adl ü seḥādur
/ Melik mi olur ol kim kem
'atādur

→. **melik:**
Mesnevi 51/ 85
Hükümdar, padişah .

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dād / Az ola mülkden olur ise
şād

→. **melik:**
Mesnevi 53/1
Hükümdar, padişah .

Melik Cemşid-i sultān-ı cüvān-
baht / Ki aña yaraşurdi tāt-ıla
taht

→. **melik:**
Mesnevi 53/63
Hükümdar, padişah .

Melik bir tığ-zen şöyle ki hürşid
/ Suvār olmuş yıl üstine adı
Cemşid

→. **melik:**
Mesnevi 53/97
Hükümdar, padişah .

Melik ādam boyında dıv-i
mel'un / Mināre kāmēt-idi
belki efvān

→. **melik:**
Mesnevi 53/99
Hükümdar, padişah .

Melik barqıdı vü ol dıv-i mığ /
Yirinden şıçrayup berķ urdı bir
tığ

→. **melik:**
Mesnevi 53/ 101
Hükümdar, padişah .

Melik budına anuñ bir kılıc urdı
/ Teninden girde-i rānını ayırdı

→. **melik:**
Mesnevi 53/ 107
Hükümdar, padişah .

Melik kaşşāb Ekvān gāv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide kaşşāb-ıla
ceng

→. **melik:**
Mesnevi 53/113
Hükümdar, padişah .

Melik ol dem yire urdı yüzini /
Kapusında haķuñ hāk itdi özini

→. **melik:**
Mesnevi 58/31
Hükümdar, padişah .

Melik buyurdi kim keştı bulalar
/ Deñizi geçmeğe çāra kılalar

→. **melik:**
Mesnevi 58/ 37
Hükümdar, padişah .

Melik oturdi bir keştide tenhā
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mecrā

→. **melik:**
Mesnevi 58/ 73
Hükümdar, padişah .

Melik tahtayla irişdi kerāna /
Beş şükr itdi ol emri ü amāna

→. **melik:**
Mesnevi 58/ 93
Hükümdar, padişah .

Melik ğark-ābdan olmağa imjın
/ Yaluñuz bir gemide oldı sākın

→. **melik:**
Mesnevi 58/105
Hükümdar, padişah .

Melik kaldı anda ser-gerdān u
bı-mār / Ki yoķdı ğışı ki aña ide
tımār

→. **melik:**
Mesnevi 60/3
Hükümdar, padişah .

Melik kalmış idi ol bışede
tenhā / Ki hāli n'olsar degüldi
pjdā

→. **melik:**
Mesnevi 60/ 95
Hükümdar, padişah .

Melik bāzār-gānuñ şüretine /
Giriben vardı şah Kayşer çatına

→. **melik:**
Mesnevi 60/121
Hükümdar, padişah .

Melik Fağfūr anda şāhib-i tāt /
Gelür her şehrden bir gün aña
bāc

→. **melik:**
Mesnevi 60/149
Hükümdar, padişah .

Melik der-gāhına geldi oturdi /
Bışirdüp öñine bir ğon getürdi

melik-i kām-yāb: Bahtıyarlık,
mutluluk sahibi hükümdar.

→. **melik-i kām-yāb:**
Gazel 4/ 1
*Bahtıyarlık, mutluluk
sahibi hükümdar.*

İ şeh-i hürşid-dil i melik-i kām-
yāb / Ki itdi felek aduñı ğusrev-
i 'ālī-cenāb

melik-i mālīki'r-riķāb it-: Kul,
köle sahibi hükümdar
eylemek.

→. **melik-i mālīki'r-riķāb it-:-di**
Gazel 5/ 2
*Kul, köle sahibi hükümdar
eylemek. II Emrinde kullar
bulunan padişah.*

İ ğusrev-i memālik ü i şāh-ı
kām-yāb / Kim sini itdi haķ
melik-i mālīki'r-riķāb

melik-zāde: Hükümdar oğlu.

→. **melik-zāde:**
Mesnevi 13/59
Hükümdar oğlu.

Melik-zāde müdām iderdi mey
nüş / Benefşe gibi olmuşdı neye
ğüş

→. **melik-zāde:**
Mesnevi 14/1
Hükümdar oğlu.

Melik-zāde görüp bir gün
bahārı / Ki pür la'l itmiş-idi
lālezārı

→. **melik-zāde:**
Mesnevi 35/81
Hükümdar oğlu.

Melik-zāde didi atasına i şāh /
Müzeyyen meclis ü toptoludur
māh

mellāh: Gemici, kaptan.

→. **mellāh:-ı**
Mesnevi 58/72
Gemici, kaptan.

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellāhı ol yıl bād-bānı

memālik: Memleketler,
ülkeler.

→. **memālik:**
Mesnevi 13/18
Memleketler, ülkeler.

Cihānda ol resm-ile itmiş-idi
dād / Ki olmuşdı memālik
cennet-ābād

→. **memālik:**
Mesnevi 1/76
Memleketler, ülkeler.

Hemşe rāyeti manşūr olsun /
Memālik 'adlı-la ma'mūr olsun

me'men: Emin olunacak,
sığınacak yer.

→. **me'men:**
Mesnevi 46/ 200
*Emin olunacak, sığınacak
yer.*

Anı ço sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maqāma buldı
me'men

me'men bul-: Emniyette,
güvende olmak.

→. **me'men bul:-dı**
Mesnevi 46/200
*Emniyette, güvende
olmak.*

Anı ço sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maqāma buldı
me'men

memleket: Bir hükümdarın, bir
devletin hükmü altında
bulunan yerlerin tamamı.

→. **memleket:**
Mesnevi 13/11
*Bir hükümdarın, bir
devletin hükmü altında
bulunan yerlerin tamamı.*

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem' / Bu iki nice ola bir yirde
cem'

→. **memleket:**
Mesnevi 34/63
*Bir hükümdarın, bir
devletin hükmü altında
bulunan yerlerin tamamı.*

Sen olduñ memleket gözlerine
nür / Gerekmez hālkdan kim
olasın dūr

→. **memleket:**
Gazel 7/ 5
*Bir hükümdarın, bir
devletin hükmü altında
bulunan yerlerin tamamı.*

Hem memleket kılıcuñ-ıla bula
i'tizād / Hem şer' i'tikāduñ-ıla
iftihār ide

men: İyilik etme, ihsan.

→. **men:**
Mesnevi 10/37
İyilik etme, ihsan.

Men ü mālİK olıpdur saña
perde / Dañı yok hiç nesne ara
yirde

menābi' ol-:

→. **menābi' ol:-up**
Mesnevi 4/ 39
*Kaynak olmak. II Yol
gösterici olmak.*

Resūluñ barmağı olup menābi'
/ Zülāl-i şāfi idüp oldı nābi'

menāzil: Konaklama yerleri,
duraklar.

→. **menāzil:**
Mesnevi 43/98
*Konaklama yerleri,
duraklar.*

Felekde itmeyeler māhı nāzil /
Eger kaç' itmez olursa menāzil

→. **menāzil:**
Mesnevi 46/155
*Konaklama yerleri,
duraklar.*

Yidi gün kaç' idiben menāzil /
Sekizinde oldılar bir yirde nāzil

menba' ol-: Kaynak olmak.

→. **menba' ol:-dı**
Mesnevi 2/ 22
Kaynak olmak.

Dimāga rūh-ı nefsanī oldı
maṭla' / Kebid rūh-ı ṭab'ıye
oldı menba'

menba'-ı esrār kıl-: Sırların
kaynağı yapmak.

→. **menba'-ı esrār kıl:-ğıl**
Mesnevi 1/ 71
Sırların kaynağı yapmak.

Dilini menba'-ı esrār kılığıl /
Zamirin maṭla'-ı envār kılığıl

menba'-ı nūr it-: Işığın,
parlaklığın kaynağı yapmak.

→. **menba'-ı nūr it-:**
Mesnevi 1/ 24

*Işığın, parlaklığın kaynağı
yapmak.*

Bizüm cānumuzı it maṭla'-ı nūr
/ Bu muzlim gönlümüzi
menba'-ı nūr

mensüb it-: Bir görüşe
bağlamak.

→. **mensüb it--e**
Mesnevi 3/ 4
Bir görüşe bağlamak.

Diledi ol daḥı hem bir kıṭ'a
eyde / Anı şeh medhine
mensüb ide

menūcihr: İran'ın kuzey
kısmında hüküm süren
Şeddadiler Devleti'nin bir
hükümdarı.

→. **menūcihr:**
Mesnevi 29/9
*İran'ın kuzey kısmında
hüküm süren Şeddadiler
Devleti'nin bir hükümdarı.*

Kanı Kāvūs u Hüşeng u
Menūcihr / Ki aṅa reşg iderdi
māh-ıla mihr

menzil: Konak, mesken.

→. **menzil:**
Mesnevi 46/ 99
Konak, mesken.

İki menzil bile varup Humāyūn
/ Giri döndi içi od gözleri ḥūn

→. **menzil:**
Mesnevi 53/ 16
Konak, mesken.

Bu şehriñ adını baṅa eyitgil /
Kimüñ ḥükümedür bu şehriñ ü
menzil

→. **menzil:**
Mesnevi 53/19
Konak, mesken.

Ṭoludur dıv-i 'ifrıt işbu menzil /
Yavuz qorḥu yiridür olma ḡāfil

→. **menzil:**
Mesnevi 56/ 17
Konak, mesken.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rüm deryāsına
sāḥıl

menzil be-menzil: Mesken
mesken.

→. **menzil be-menzil:**
Mesnevi 46/105
Mesken mesken.

Yöridi ay gibi menzil be-menzil
/ Ṭolu Ḥurşid mihri cān-ıla dil

menzil eyle-: Durak yeri
yapmak, konaklamak.

→. **menzil eyle--di**
Mesnevi 2/ 20
*Durak yeri yapmak,
konaklamak.*

Çü kudretle yapıldı ol ḥāne-i gil
/ Anı üç ḥākime eyledi menzil

menzil it-: Yer, mesken
edinmek.

→. **menzil it--me**
Mesnevi 48/ 98
Yer, mesken edinmek.

Ten-āsān ol işüñi müşkil itme /
Denji kühisāri menzil itme

→. **menzil it--e**
Mesnevi 52/29
Yer, mesken edinmek.

Göñül kim 'ışk ide anı menzil /
Olur te'yidi ḥaḳḳuñ anda nāzil

menzil ol-: Saklanma, korunma
yeri.

→. **menzil ol--dı**
Mesnevi 2/ 23
*Saklanma, korunma yeri.
İl İnsanı hayvandan ayıran
özelliik vurgulanmıştır.*

Yürek ḥayvāñi rūḥa oldı menzil
/ Bu ne kudret bu ne ḥikmet
durur bil

menzil-gāh- menzil-geh:
Menzil yeri, konak.

→. **menzil-gāh:**
Gazel 2/ 17
Menzil yeri, konak.

Saṅa menzil-gāh durur evc-i
'arş u ferş-i ḥāk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aṅa yoḳdur
gümān

→. **menzil-gāh--a**
Mesnevi 46/202
Menzil yeri, konak.

Serā-perdeyle çāderler qurıldı
/ Döniben şāh menzil-gāha
geldi

→. **menzil-gāh: -u, -ñ, -ı**
Mesnevi 53/49
Menzil yeri, konak.

Ya ay gibi eyle menzil-gāhuñı
çerḥ / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerḥ

→. **menzil-geh:-ı**
Mesnevi 2/26
Konak yeri.

Ki rūḥ-ı qudsiñüñ kim ol durur
pāk / Ola menzil-gehi bu
mühre-i ḥāk

merdüñ ol-: İnsan olmak.

→. **merdüñ ol--dı**
Mesnevi 50/50
İnsan olmak.

Peride vardı ilerü mürüvvet /
Neçün şimdi oldu merdüm dıv-
şiret

merdümlik: İnsanlık.

→. **merdümlik:-i**
Mesnevi 48/11
İnsanlık.

Peri ide bize merdümligi
muhkem / Periden adamı nice
ola kem

merğüb ol-: Rağbet edilmiş
olmak, beğenilmek.

→. **merğüb ol:-a**
Gazel 13/10
*Rağbet edilmiş olmak,
beğenilmek.*

Gözün cânım diler bi'smî'l-lah
uş cân / Zehî cân kim ola
cânâna merğüb

merhem: Çare, derman, ilaç.

→. **merhem:**
Mesnevi 41/26
Çare, derman, ilaç.

Başa sini gerek hem-râh u
hem-dem / Ki sende bulunur
zağmuma merhem

merkez: Belli bir yerin ortası,
orta kabul edilen en önemli
yeri; merkez.

→. **merkez:**
Mesnevi 2/ 4
*Belli bir yerin ortası, orta
kabul edilen en önemli yeri;
merkez.*

Çün oldu kudretiyle kuşb
mihver / Bu merkez içre çerğ
oldı müdevver

→. **merkez:-den**
Mesnevi 10/73

*Belli bir yerin ortası, orta
kabul edilen en önemli yeri;
merkez.*

Olur od yıl çü merkezden ola
dür / Olur şu hâk hâk erir şu
olur

merkez-i gil: Çamurun,
balçığın merkezi.

→. **merkez-i gil:**
Mesnevi 2/ 100
*Çamurun, balçığın
merkezi. II İnsan.*

Nazar it kâr-gâh-ı şun'a görgil /
Neler var çerhden tâ merkez-i
gil

merrih: Merih, Mars gezegeni.

→. **merrih:**
Mesnevi 56/38
Merih, Mars gezegeni.

Neçün yürürler işbu resme
hayrân / Bu zühre müşteri
merrih ü keyvân

merve: Mekke'de bir dağ adı.

→. **merve:**
Mesnevi 3/ 79
Mekke'de bir dağ adı.

Şafâ buldı anuñla Ka'be Merve
/ Anuñ fitrâkidür vüşkâ vü
'urve

mescid: Genellikle minaresiz,
küçük cami.

→. **mescid:**
Kit'a 1/13
*Genellikle minaresiz,
küçük cami.*

Gerek kim vahdete huccet
dağı çü çolmuşdur / Cemî'-i
kevn ü mekân lâ-ilâhe illâllah

mesh kıl-: Allah'ın kızarak bir
kimsenin suretini çirkin şekle
getirmesi.

→. **mesh kıl:-dı**
Mesnevi 9/ 18
*Allah'ın kızarak bir
kimsenin suretini çirkin şekle
getirmesi.*

Te'addî nuşhasını neşh kıldı /
Temerrüd şüretini mesh kıldı

mesih: İsa peygamberin
lakabı.

→. **mesih:-e**
Mesnevi 25/8
İsa peygamberin lakabı.

Velî 'ışka dil ü cânım hevesdür
/ Demüm lâ-büd Mesih'e hem-
nefesdür

→. **mesih:**
Mesnevi 48/47
İsa peygamberin lakabı.

Revâkınu Mesih itmiş-idi deyr /
İderdi encüm burücında anuñ
seyr

meslûb ol-: Selbedilmiş,
giderilmiş olmak.

→. **meslûb ol:-ma, -dı**
Gazel 13/ 6
*Selbedilmiş, giderilmiş
olmak.*

Bu derd ü hasret ile el-
hamdü'li'l-lâh / Ki benden şabr
hiç olmadı meslûb

mest ol-: Kendinden geçmek,
sarhoş olmak.

→. **mest ol:-miş, -am**
Mesnevi 35/91
*Kendinden geçmek, sarhoş
olmak.*

Ben ayruksı kadehden
olmuşam mest / Beni ol cām
durur kim ider hest

meş'al: Bir sopanın ucuna
yerleştirilmiş yağlı paçavra vb.
yanıcı maddelerin yakılması
suretiyle ışık veren aydınlatma
aracı.

→. **meş'al:**
Mesnevi 51/23
*Bir sopanın ucuna
yerleştirilmiş yağlı paçavra vb.
yanıcı maddelerin yakılması
suretiyle ışık veren aydınlatma
aracı.*

Ol iki meş'al iki gözi anuñ /
Halâşı yokdur andan cism ü
cānuñ

→. **meş'al:**
Mesnevi 51/14
*Bir sopanın ucuna
yerleştirilmiş yağlı paçavra vb.
yanıcı maddelerin yakılması
suretiyle ışık veren aydınlatma
aracı.*

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuñ üsünde yanar iki meş'al

→. **meş'al:**
Mesnevi 51/ 23
*Bir sopanın ucuna
yerleştirilmiş yağlı paçavra vb.
yanıcı maddelerin yakılması
suretiyle ışık veren aydınlatma
aracı.*

Ol iki meş'al iki gözi anuñ /
Halâşı yokdur andan cism ü
cānuñ

meşâm: *Burun.*

→. **meşâm:-ı**
Mesnevi 11/ 68
Burun.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olisar cān meşâmı
anuñla hoş büy

→. **meşâm:-ı**
Mesnevi 26/8
Burun.

Seni 'ışk odı yakmadı tamāmı /
Anuñ çün hoş-dem itmişdür
meşâmı

meş'ar bul-: Duraklamak,
konaklamak.

→. **meş'ar bul:-dı**
Mesnevi 4/ 87
Duraklamak, konaklamak.

Sa'âdet anuñ-ıla buldı meş'ar /
Şi'âr-ı şer' andan buldı ziver

meşhür it-: Herkeşçe bilinmek,
tanınmak.

→. **meşhür it:-dı**
Mesnevi 43/7
*Herkeşçe bilinmek,
tanınmak.*

Melik Cemşid ol razı itdi
meşhür / Diledi vire Fağfür aña
destür

meşkür eyle-: Teşekkür layık
olan, teşekkür olunmuş.

→. **meşkür eyle-:**
Mesnevi 1/81
*Teşekkür layık olan,
teşekkür olunmuş.*

Benüm bu sa'yümi meşkür
eyle / Hatâ ıla halelden dür
eyle

→. **meşkür eyle-:**
Mesnevi 1/53
*Teşekkür lâyık olan,
teşekkür olunmuş.*

Hudâyâ sa'yümi sen eyle
meşkür / Cemî'-i 'aybdan kıl
sözümü dür

meşreb: Huy, karakter,
yaratılış.

→. **meşreb:**
Gazel 13/14
Huy, karakter, yaratılış.

Lebüñ-ile yüzüñ fikrine
düşdüm / Zî şirîn meşreb ü zî
fikret-i hûb

meşveret: Danışma, istişare.

→. **meşveret:**
Mesnevi 41/24
Danışma, istişare.

Kelâmında veşâvirhüm didi ol
hâk / Her işde meşveret farz
oldı el-hâk

→. **meşveret:-dür**
Mesnevi 41/17
Danışma, istişare.

Çamu işüñ kiljdi meşveretdür /
Dil ü cānuñ ümîdi meşveretdür

→. **meşveret:-dür**
Mesnevi 41/18
Danışma, istişare.

Çamu işüñ kiljdi meşveretdür /
Dil ü cānuñ ümîdi meşveretdür

meşveret it-:

→. **meşveret it:-er, -em**
Mesnevi 41/16
İstişare etmek, danışmak.

Seni itdüm göñlüme dem-sâz u
maħrem / Senüñ-ile iderem
meşveret hem

meşyen: Yürüyerek, yayan
olarak.

→. **meşyen:**
Mesnevi 11/57
Yürüyerek, yayan olarak.

Kalem bigi ol zemân meşyen
'alâ'r-râs / Ele aldum sözünğ
dürriyçün elmâs

metâ': Mal, eşya.

→. **metâ'**:

Mesnevi 39/83

Mal, eşya.

Metâ' itdi taleb dîbâ-yı Çin'den
/ Lebi gibi Bedehşânı nigînden

→. **metâ'**:-i

Mesnevi 39/ 95

Mal, eşya.

Metâ'ı şunar-iken anı gördüm
/ Ağa biñ cân-ıla göñlümi
virdüm

→. **metâ'**:-um, -dan

Mesnevi 39/ 85

Mal, eşya.

Metâ'umdan getürdüm dürlü
gevher / Zer-i dîbâ-yı Çin ü
dürlü zîver

→. **metâ'**:-um, -i

Mesnevi 39/103

Mal, eşya.

Begendi ol metâ'umı ser-â-ser
/ Eger dîbâ-yı Çin ü müşğ ü
'anber

→. **metâ'**:-i

Mesnevi 60/115

Mal, eşya.

Metâ'ı ebrîşim müşğ-i Hıttâ'dur
/ Dağı yire anı beñzetmek
hâttâdur

→. **metâ'**:-i

Mesnevi 60/127

Mal, eşya.

Hıttâ'nun bir metâ'ı hûblardur /
Kamunun dudığı la'l u dişî dür

→. **metâ'**:

Mesnevi 3/ 41

Mal, eşya.

Münezzehdür metâ vü
eyneden ol / Kem ü keyf ü
ittişâl ü beyneden ol

me'vâ': Sığınacak yer, yurt.

→. **me'vâ'**:

Mesnevi 51/6

Sığınacak yer, yurt.

Belâ tolu durur bu küh-ı bâlâ /
Peleng ü ejdehâ vü diye me'vâ

me'vâ it-: Mesken, mekan
haline getirmek.

→. **me'vâ it-**:-di

Mesnevi 56/ 72

*Mesken, mekan haline
getirmek.*

Çamu kuşlara sultân oldu 'ankâ
/ Kanâ'at kâfını çün itdi me'vâ

mevc: Dalga.

→. **mevc**:-i

Mesnevi 34/ 28

Dalga.

Felek âhından anuñ pür-
duhândur / Gözi bir bañrdur
kim mevcî şandır

→. **mevc**:

Mesnevi 53/74

Dalga.

Sipâh-ı dîv irişdi fevc-ber-fevc /
Siyeh dîv-ile urdi dîvler mevc

mevc-ber-mevc: Dalga üzerine
dalga.

→. **mevc-ber-mevc**:

Mesnevi 58/53

Dalga üzerine dalga.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehî hâk-idi şeh yiri vü
geh evc

mevcüd it-: Var etmek,
yaratmak, ortaya çıkarmak.

→. **mevcüd it-**:-e

Kıt'a 1/ 3

*Var etmek, yaratmak,
ortaya çıkarmak.*

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayân
lâ-ilâhe illâllah

mevfür: Çok, bol.

→. **mevfür**:

Mesnevi 11/ 61

Çok, bol.

Bizâ'at gerçi kim degüldi
mevfür / Velî ne çâra el-
me'mûru ma'zûr

mevlî: Allah.

→. **mevlî**:

Mesnevi 1/ 10

Allah.

Bize pâ-benddür şab'-ı heyûlî /
Bizi anlardan hâlâş eyle i mevlî

mevlüd: Yeni doğmuş, çocuk,
yavru.

→. **mevlüd**:

Mesnevi 10/60

*Yeni doğmuş, çocuk,
yavru.*

Velî bir yire gelürler be-tertib /
Olur anlardan üç mevlüd
terkiş

mevsim: Senenin dört
kısmından her biri.

→. **mevsim**:

Mesnevi 47/19

*Senenin dört kısmından
her biri.*

Zi mevsim ki oldı yir yüzi dil-
efrüz / Şarâb içen bu demde
ola bihrüz

mevsûf ol-: Vasıflanmış,
nitelenmiş olmak.

→. **mevşûf ol:-mak**
Mesnevi 55/35
*Vasıflanmış, nitelenmiş
olmak.*

Enâniyyetle olmak kibre
mevşûf / Hüşûnet adın itmek
emr-i ma'rûf

mevzûn: Ahenkli, düzgün,
biçimli.

→. **mevzûn:**
Mesnevi 1/ 43
Ahenkli, düzgün, biçimli.

Diyem 'ışkuş sözün ol resme
mevzûn / Unıda defterin Leylî
vü Mecnûn

→. **mevzûn:**
Mesnevi 11/ 35
Ahenkli, düzgün, biçimli.

Düzesin anı eyle hûb u mevzûn
/ Ki ola Leylî anuñ 'ışkında
Mecnûn

mey: İçki, şarap.

→. **mey:**
Mesnevi 13/59
İçki, şarap.

Melik-zâde müdâm iderdi mey
nüş / Benefşe gibi olmuşdı neye
güş

→. **mey:**
Mesnevi 13/ 61
İçki, şarap.

Mey ü neydür kim ider zinde
cânı / Ney ü meysüz belâdur
zindegâñî

→. **mey:**
Mesnevi 14/6
İçki, şarap.

Diledi kim vara bâğa otura /
Mey ide nüş kayguyu götürü

→. **mey:**
Mesnevi 14/37
İçki, şarap.

Gönjülden mey ider kayguyu
zâyil / 'acab mı olsa gönjül anja
mâyil

→. **mey:**
Mesnevi 14/ 23
İçki, şarap.

Eşer idüp içene sâgar u mey /
Nidâ-y-ı eş-şabûh irdi pey-â-
pey

→. **mey:**
Mesnevi 14/35
İçki, şarap.

Arada sâgar u mey idiben nüş /
Kamu kayguyu itdiler ferâmüş

→. **mey:**
Mesnevi 14/41
İçki, şarap.

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabâhın encümenden
oldılar güm

→. **mey:-den**
Mesnevi 14/125
İçki, şarap.

Didiler meyden ola bu
hûmâruñ / Bu kamu nâle vü
âh-ıla zârûñ

→. **mey:**
Mesnevi 17/5
İçki, şarap.

Nedür gam çünki mey var ney
dağı hem / Cihân nedür ki
anuñ çün yiyeler gam

→. **mey:**
Mesnevi 18/ 7
İçki, şarap.

Mezâkuma olur telh iççek
mey / Şudâ' ider başumda
nağme-i ney

→. **mey:**
Mesnevi 19/ 38
İçki, şarap.

Pes Anuñ çün ne gerek bu
kamu gam / Otur şâd u mey
eyle nüş her dem

→. **mey:**
Mesnevi 21/ 10
İçki, şarap.

İçerem mey ki ola kayğu
ferâmüş / Bu gam def'ine mey
it sen dağı nüş

→. **mey:**
Mesnevi 22/1
İçki, şarap.

Didi şeh ben dağı mey iderem
nüş / Velî olmaz gam u
derdüm ferâmüş

→. **mey:**
Mesnevi 50/7
İçki, şarap.

Mey eyle nüş kim oldur
zindigâñî / Neye dut güş kim
oldur kâmurâñî

→. **mey:**
Mesnevi 52/ 16
İçki, şarap.

Çomagıl tãc'ati vü vaktehâ
hem / Mey ü ney hazır it 'ömr
eyleme kem

→. **mey:**
Mesnevi 52/17
İçki, şarap.

Mey-ile olur bu 'ömrün bâğı
şîrâb / Ne olur bâğ-ı hâlî
olmasa âb

→. **mey:**
Mesnevi 53/6
İçki, şarap.

İnüp şahrâya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebâb u ney
getürdi

→. **mey:**

Mesnevi 60/148
İçki, şarap.

Viribidi anuñ ardınca ni'met /
Mey ü ney muṭrib ü hoş sâz-ı
nağmet

mey iç-: Şarap içmek.

→. **mey iç-:-en**

Mesnevi 14/41
Şarap içmek.

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabâhın encümenden
oldılar güm

→. **mey iç-:-sün**

Mesnevi 15/32
Şarap içmek.

Humâr idicegez gişiyi rencür /
Mey içsün mey olur dârü-y-ı
mâhmür

→. **mey iç-:-er, -em**

Mesnevi 18/11
Şarap içmek.

Niçe kim mey içeren arturur
ğam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

→. **mey iç-:-di**

Mesnevi 31/37
Şarap içmek.

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şi'ri kıldı ağgâz

→. **mey iç-:**

Mesnevi 13/75
Şarap içmek.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Harâb eyleme naft u
buriyâyı

→. **mey iç-:-er, -em**

Mesnevi 21/9
Şarap içmek.

İçerem mey ki ola kayğu
ferâmüş / Bu gam def'ine mey
it sen dañı nüş

→. **mey iç-:-er, -em**

Mesnevi 23/10
Şarap içmek.

Bu kâmusıyla var bende şabur
hem / Mey içerem ki ola
derdüme em

→. **mey iç-:**

Mesnevi 46/226
Şarap içmek.

Yoluñ arâyişi eyyâm-ı güldür /
Mey iç söz işid ü yüzüñi güldür

→. **mey iç-:**

Mesnevi 50/ 19
Şarap içmek.

Mey iç ney güş eyle cân u
dilden / ...

mey ü cām: Şarap ve kadeh.

→. **mey ü cām:**

Mesnevi 47/60
Şarap ve kadeh.

Bu vahşet sözi olmağa ferâmüş
/ Mey ü cām eyleyelim
câmdan nüş

mey ü ney: Şarap ve ney.

→. **mey ü ney-:-dür**

Mesnevi 13/61
Şarap ve ney.

Mey ü neydür kim ider zinde
cânı / Ney ü meysüz belâdur
zindegâñi

meydân-ı eflâk: Bütün evren,
bütün gökyüzü.

→. **meydân-ı eflâk:**

Mesnevi 3/ 4

*Bütün evren, bütün
gökyüzü.*

Başına haq urupdur tâc-ı levlâk
/ Anuñ cevân-gehi meydân-ı
eflâk

meyden ol-: İçkiden dolayı
rahatsız olmak.

→. **meyden ol-:-a**

Mesnevi 14/ 125

*İçkiden dolayı rahatsız
olmak.*

Didiler meyden ola bu
humârıñ / Bu kamu nâle vü
âh-ıla zârıñ

mey-i gül-gün: Gül renkli
şarap, kırmızı şarap.

→. **mey-i gül-gün:**

Mesnevi 17/ 4

*Gül renkli şarap, kırmızı
şarap.*

Neçün dil-tengsin gönca gibi it
nüş / Mey-i gül-gün ki ola
kayğu ferâmüş

mey-i gül-reng: Gül renkli
şarap, kırmızı şarap.

→. **mey-i gül-reng:**

Mesnevi 33/8

*Gül renkli şarap, kırmızı
şarap.*

Otur bir gül-ruñ ıla gülsitânda /
Mey-i gül-reng nüş it
bûsitanda

→. **mey-i gül-reng-:-i**

Mesnevi 45/13

*Gül renkli şarap, kırmızı
şarap.*

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bûlbûl / Gülistânı kılıpdur tolu
gülğül

mey-i la'l: Kırmızı şarap.

→. **mey-i la'l:**

Mesnevi 33/4
Kırmızı şarap.

Benefşe gibi olalum sözüne
güş / Güle karşı mey-i la'l
idelüm nüş

mey-i yâkût-rengi: Yakut
renkli şarap, kırmızı şarap.

→. **mey-i yâkût-rengi:**

Mesnevi 60/165
*Yakut renkli şarap, kırmızı
şarap.*

Çoma elden mey-i yâkût-rengi
/ Ki ider cerh peyveste dü
rengi

meyl eyle-: Yönelmek, eğilimli
olmak.

→. **meyl eyle-:-mez**

Mesnevi 35/ 88
*Yönelmek, eğilimli olmak.
İl Gönül vermek, alaka
göstermek.*

Egerçi hüb durur cümle bu
hayl / Benüm gönülüm birine
eylemez meyl

meyl-i pervā it-: Korkuya
meyletmek.

→. **meyl-i pervā it-:-er, -em**

Mesnevi 43/20
Korkuya meyletmek.

Çün ola zinde ol şem'-i şeb-
efrüz / İderem meyl-i pervā
ger ola rüz

meymün ol-: Mutlu, mübarek
olmak.

→. **meymün ol-:-a**

Mesnevi 43/30
Mutlu, mübarek olmak.

Ata Fağfūr ola ana Humāyūn /
Koyup gitmek oları ola mı

meymün

mezāhir: Ortaya çıkmış, zuhur
etmiş şeyler.

→. **mezāhir:**

Mesnevi 44/ 5
*Ortaya çıkmış, zuhur etmiş
şeyler.*

Egerçi kim mezāhir görinür çok
/ Bu zāhir kim var oldur dağılar
yok

mezāk: Lezzet, tat, zevk.

→. **mezāk:-um, -a**

Mesnevi 18/7
Lezzet, tat, zevk.

Mezākuma olur telh içiçek
mey / Şudā' ider başumda
nağme-i ney

mezāyik: Dar bir yer.

→. **mezāyik:**

Mesnevi 41/ 78
Dar bir yer.

Eger 'ışkında 'aşık ola şādık /
Gözine tar görünmeye mezāyik

mı-mi : Mı/mi, soru eki.

→. **mi:**

Gazel 12/ 5
Mı/mi, soru eki.

Naşihatla gider mi 'ışk cāndan
/ Yil-ile olur mı zāyil küh-ı
şāmiş

→. **mi:**

Gazel 12/14
Mı/mi, soru eki.

Çün oldı baña cāndan dağı
ağreb / Tefāvüt mi ider bu'd-ı
ferāsış

→. **mi:**

Gazel 13/11
Mı/mi, soru eki.

'Aceb mi 'ışkuñ itse 'aklı gāret /
Ki olur 'ışk gālib 'aklı mağlūb

→. **mi:**

Mesnevi 3/ 46
Mı/mi, soru eki.

Elinde seng-i rīze itdügi tehliş /
Anuñ i'cāzına yitmez mi tafzīl

→. **mi:-di**

Mesnevi 10/54
Mı/mi, soru eki.

Eger 'ışk olmasaydı kehrübāda
/ Heves ide midi kāha ziyāde

→. **mi:**

Mesnevi 14/ 120
Mı/mi, soru eki.

Didi kim 'aşıkun 'aklı mı olur /
Gişi kim 'aklı yok öğüt mi alur

→. **mi:**

Mesnevi 20/13
Mı/mi, soru eki.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya gönülün hālī
olursa terahdan

→. **mi:**

Mesnevi 35/ 98
Mı/mi, soru eki.

Gişi kim 'ışkuñda irmeye
fenāya / İre mi bī-fenā hergiz
bekāya

→. **mi:**

Mesnevi 35/100
Mı/mi, soru eki.

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nūr / Tabīb ister mi gişi olmasa
rencūr

→. **mi:**

Mesnevi 35/101
Mı/mi, soru eki.

Erimesin irer mi nūra kaṭre /
Ya düşmedin yoğ olup ḥāka
zerre

→. **mi:-dür**
Mesnevi 39/127
Mı/mi, soru eki.

Bu Yūsuf göñülü midür i dānā /
Ki itdi bini bijnā vü tuvānā

→. **mi:**
Mesnevi 46/71
Mı/mi, soru eki.

Daḥı gözüm göre mi sini yārab
/ Ya ḥod bula mısın sen bini
yārab

→. **mi:**
Mesnevi 51/ 74
Mı/mi, soru eki.

Melik sermāyesi ‘adl ü seḥādur
/ Melik mi olur ol kim kem
‘aṭādur

→. **mi:-dür**
Mesnevi 60/18
Mı/mi, soru eki.

Cihānda ḥūri-zāde gibi şüret /
‘acab gelmiş midür yā eyle
şjret

→. **mi:**
Gazel 10/8
Mı/mi, soru eki.

Ḳaṣa okını atmağa ciger-gāhına
‘uşşāḳuḳ / Dem olur mı ki
‘anber-veş ḳara ḳaşuḳ kemān
olmaz

→. **mi:-dur**
Gazel 11/ 6
Mı/mi, soru eki.

Gerekdür ‘işḳ yolında dimişler
terk-i cān u ser / Benüm bu
yolda var mıdur daḥı resm-ile
āyīnüm

→. **mi:**
Gazel 12/ 6
Mı/mi, soru eki.

Naşīḥatla gider mi ‘işḳ cāndan
/ Yil-ile olur mı zāyil kūh-ı
şāmiḥ

→. **mi:**
Gazel 12/10
Mı/mi, soru eki.

Gönülde muḥkem olsa āyet-i
‘işḳ / Olur mı ḥiç nesne aḳa
nāsiḥ

→. **mi:**
Mesnevi 3/ 4
Mı/mi, soru eki.

Çü zāhir bāṭın ol u evvel āḥir /
Daḥı nesne ḳalır mı eydün āḥir

→. **mi:-dı**
Mesnevi 10/52
Mı/mi, soru eki.

Ger olmasaydı mıḳnāṭiṣ ‘āşıḳ /
Ola mıdi āhenür çezbine vāşıḳ

→. **mi:**
Mesnevi 14/38
Mı/mi, soru eki.

Göñülden mey ider ḳayḡuyı
zāyil / ‘acab mı olsa göñül aḳa
māyil

→. **mi:**
Mesnevi 14/119
Mı/mi, soru eki.

Didi kim ‘āşıḳuḳ ‘aḳlı mı olur /
Gişi kim ‘aḳlı yoḳ öḡüt mi alır

→. **mi:**
Mesnevi 14/138
Mı/mi, soru eki.

Didiler şabr-ıla her ḡuşşa gider
/ Didi kim ‘āşıḳ olan şabr mı
ider

→. **mi:**
Mesnevi 15/ 16
Mı/mi, soru eki.

Düşümde görüp olmağ-ıla ‘āşıḳ
/ Gözüm görmedi söz olur mı
şādıḳ

→. **mi:**
Mesnevi 17/10
Mı/mi, soru eki.

Ġamı terk eyle ol sen daḥı
ḥandān / Bu ḡamdan şādılığa
var mı noḳşān

→. **mi:**
Mesnevi 20/12
Mı/mi, soru eki.

Daḥı nem var ki ḳorḥam anı ala
/ Olur mı nesne yoḳ yirde
ḥavāle

→. **mi:--dur**
Mesnevi 31/ 20
Mı/mi, soru eki.

Lebi yādına iderdi bādei nūş /
Ġam-ı ‘işḳ ol mıdur ki ola
ferāmūş

→. **mi:**
Mesnevi 34/14
Mı/mi, soru eki.

Göñül kim anda ola yāruḳ
ḥayālī / Olur mı ḡayrunḳ orada
mecālī

→. **mi:**
Mesnevi 35/99
Mı/mi, soru eki.

Eger yanmaz-isa şem' ola mı
nūr / Tabīb ister mi gişi olmasa
rencūr

→. mī:
Mesnevi 35/ 124
Mı/mi, soru eki.

Eger pendı işidür-ise 'āşık / Ola
mı 'ışk da'vışinde şādık

→. mī:
Mesnevi 43/18
Mı/mi, soru eki.

Gülistānda çün açılmış ola gül /
Dağı yire nazar kıla mı bülbül

→. mī:
Mesnevi 43/30
Mı/mi, soru eki.

Ata Fağfūr ola ana Humāyūn /
Çoyup gitmek oları ola mı
meymūn

→. mī:
Mesnevi 43/32
Mı/mi, soru eki.

Sağa muhtāc-iken bu taht ıla
tāc / Revā mı varup olmağ
gayra muhtāc

→. mī:
Mesnevi 43/106
Mı/mi, soru eki.

Yirinden çıkmayınca la'l ü
gevher / Olur mı şāhlar tācına
zīver

→. mī:
Mesnevi 43/ 110
Mı/mi, soru eki.

Eger hoşnūd ola 'anber yirine /
Ola mı hūblara 'anberīne

→. mī:
Mesnevi 46/36
Mı/mi, soru eki.

Rızāsuz virdi aña şāh destūr /
Rızā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dūr

→. mī:
Mesnevi 46/253
Mı/mi, soru eki.

Didi bu hūsn-ile olur mı insān /
Degüldür bu meger kim şüret-i
cān

→. mī:
Mesnevi 46/300
Mı/mi, soru eki.

Eger hūsnin diyem mäh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

→. mī:-sın
Mesnevi 46/72
Mı/mi, soru eki.

Dağı gözüm göre mi sini yārab
/ Ya hōd bula mısın sen bini
yārab

→. mī:
Mesnevi 48/103
Mı/mi, soru eki.

Güher bj-seng ü mühre olur mı
bj-mār / 'Asel bj-niş ü gül olur
mı bj-hār

→. mī:
Mesnevi 48/104
Mı/mi, soru eki.

Güher bj-seng ü mühre olur mı
bj-mār / 'Asel bj-niş ü gül olur
mı bj-hār

→. mī:
Mesnevi 50/16
Mı/mi, soru eki.

Dutar gül dāmenini hār
muhkem / Revā mı hārdan kim

olasın kem

→. mī:
Mesnevi 51/31
Mı/mi, soru eki.

Melik didi revā mı bu hikāyet /
Ya hōd bu sözi eylemek rivāyet

→. mī:
Mesnevi 51/75
Mı/mi, soru eki.

Olur mı ma'diletsiz mülk ābād
/ Hārāb olduğda ol şāha ne
bünyād

→. mī:
Mesnevi 51/97
Mı/mi, soru eki.

Çalur mı gişide şabr-ıla ārām /
Göñüle düşicek zülf-i dil-ārām

→. mī:
Mesnevi 55/8
Mı/mi, soru eki.

Senürj nağmeñdür iden göñli
gül-şen / Bu cānuñ dağı gülzār
mı rüşen

→. mī:
Mesnevi 55/ 30
Mı/mi, soru eki.

Bugün çoyup durur uş bir
cemā'at / Kamusunñ işi zerç u
sanā'at

→. mī:
Mesnevi 56/74
Mı/mi, soru eki.

Ğanij ider gişiyi künc-i kanā'at /
Ola mı dağı bundan yig bizā'at

→. mī:
Mesnevi 60/37
Mı/mi, soru eki.

Olur mı şem'de artuğ nūr-ı
hürşid / Velî pervâneye şem'
oldı ümmîd

micmer: Buhurdanlık.

→. **micmer:**
Gazel 8/ 7
Buhurdanlık.

Micmer içinden tütüşub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

→. **micmer:**
Mesnevi 11/65
Buhurdanlık.

Olupdur bu tolu pîrûze micmer
/ Benüm enfâsum ıla 'ûd u
şekker

→. **micmer:-den**
Mesnevi 11/73
Buhurdanlık.

Eger micmerden ire bûy-ı
lâden / Koya luğ ehli anuğ
üstine dâmen

micmer ol-: İçinde tütüşü
yakılan kap, buhurdan olmak.

→. **micmer ol-:-up, -tur**
Mesnevi 11/65
*İçinde tütüşü yakılan kap,
buhurdan olmak.*

Olupdur bu tolu pîrûze micmer
/ Benüm enfâsum ıla 'ûd u
şekker

micmer-i 'ûd: Ud ağacının
tütüşüsü.

→. **micmer-i 'ûd:**
Mesnevi 46/165
Ud ağacının tütüşüsü.

Yağardı lâle anda micmer-i 'ûd
/ Kılurdu bülbül anda nâle-i 'ûd

miğfer: Başın her tarafını örten
zırhlı başlık.

→. **miğfer:**
Mesnevi 53/91
*Başın her tarafını örten
zırhlı başlık.*

Başında taşdan itmişdi miğfer /
Olayım diyiben şâha muzaffer

miğ ol-: Çivi olmak.

→. **miğ ol-:-di**
Gazel 4/ 6
*Çivi olmak. II Her şeyi
elinde bulundurmak.*

'arşda kâdrüñ senüñ bağladı
bir bâr-gâh / Kuşbdan oldı aña
miğ şubhdan oldı tınâb

mihmân ol-: Misafir olmak.

→. **mihmân ol-:-alum**
Mesnevi 48/17
Misafir olmak.

Çü da'vet ide olalum aña
mihmân / Ki burada anuğdur
cümle fermân

mihnet: Acı, sıkıntı, bela.

→. **mihnet:**
Mesnevi 19/15
Sıkıntı, eziyet.

Bu kamu miñnet-ile ki ider
eyyâm / Nedür başuğda
sevdâ-yı dil-ârâm

→. **mihnet:-ler**
Mesnevi 60/32
Sıkıntı, eziyet.

Anuğ çün ihtiyârum yok
elümde / Bu miñnetler gelür
baña yolumda

→. **mihnet:-le**
Mesnevi 18/22
Sıkıntı, eziyet.

Uzun olmağ ne hâşıl zindigâñj /
Çü miñnetle geçüre gişi anı

mihnet ü belâ: Sıkıntı ve
eziyet.

→. **mihnet ü belâ:**
Gazel 17/ 1
Sıkıntı ve eziyet.

Görmedi kimse buncılayın
miñnet ü belâ / 'ahd-ı elest
olalı vü hem bi'at-ı belâ

mihnet ü gâam: Dert ve sıkıntı.

→. **mihnet ü gâam:**
Mesnevi 41/50
Dert ve sıkıntı.

Bu yolda ejdehâ vü dij var
hem / Bu yoldur tolu havf u
miñnet ü gâam

mihnetsüz ol-: Gamsız,
kedersiz olmak.

→. **mihnetsüz ol-:-maz**
Gazel 15/8
Gamsız, kedersiz olmak.

Zülfür çününe şaldı yüzün
hayrete beni / Mihnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehâr olur

mihir: Güneş.

→. **mihir:**
Mesnevi 3/ 38
Güneş.

Anuğ künhinde vâlihdür ser-â-
ser / Zemîñ ü âsumân u mihir ü
ağter

→. **mihir:**
Mesnevi 3/ 14
Güneş.

Ayağı tozı hürüñ tütüyâsı /
Sipih ü mihir ü mâhuñ kımiyâsı

→. **mihr:-i**
Mesnevi 8/ 12
Güneş.

Anuñ Behrām oldı hūkmine
rām / Dutar mihri ile nāhıd
ārām

→. **mihr:**
Mesnevi 9/ 7
Güneş.

Virür rāyı anuñ mihr ü mehe
nūr / Olur hem milk anuñ
'adlıyla ma'mūr

→. **mihr:-i**
Mesnevi 35/9
Güneş.

Egerçi dāyenüñ mihri olur çok
/ Veljkin ananuçdur andan
artuğ

→. **mihr:-i, -le**
Mesnevi 35/14
Güneş.

Atada gerçi çokdur mihrübāñı
/ Ber-ā-ber görme ana mihri-le
anı

→. **mihr:**
Mesnevi 40/8
Güneş.

Ƙamer devrinde yoğdur mihr ü
mihter / İşitgil 'andeljbi kim ne
söyler

→. **mihr:-i**
Mesnevi 46/106
Güneş.

Yörıdi ay gibi menzil be-menzil
/ Tolu Hırşıd mihri cān-ıla dil

→. **mihr:-i, -n, -i**
Mesnevi 51/72
Güneş.

Yüregüni gerek kim idesin berk
/ Baş u can mihrini eylesesin
terk

→. **mihr:-ün, -den**
Gazel 5/11
Güneş.

Mihrüñden itdi mihr-i felek
ıktibās-ı zāv / Şöyle ki ay
günden ider nürı ıktisāb

mihr ü meh: Güneş ve ay.

→. **mihr ü meh:-e**
Mesnevi 9/7
Güneş ve ay.

Virür rāyı anuñ mihr ü mehe
nūr / Olur hem milk anuñ
'adlıyla ma'mūr

mihrāb(1): Cami ve
mescitlerde yönelinen
taraftaki duvarda bulunan ve
imamlık edene ayrılmış olan
oyuk, girintili yer.

→. **mihrāb:**
Kit'a 1/13
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

Nite ki mescid ü mihrāb tolıdur
gey işit / Künişt ü deyr-i muğān
lā-ilāhe illāllah

→. **mihrāb:-ı, -dur**
Mesnevi 10/23
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

Feleklerüñ Ƙamu mihrābıdur
'ışk / Sa'adet şuyınuñ
dolābıdur 'ışk

→. **mihrāb:-ı, -dı**
Mesnevi 14/75
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda

bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

'aceb mihrāb-ıdı alınında ebrü /
Ki imām-ıdı orada iki cādū

→. **mihrāb:**
Mesnevi 39/ 28
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

İçi pür-mihr-ıdı vü adı Mihrāb /
Güneş yüzlülerüñ Ƙaşı aña
mihrāb

→. **mihrāb:-ı**
Mesnevi 39/97
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

Göricek Ƙaşını mihrābı
unıtdum / Gözine 'ağl u cānı
terk itdüm

→. **mihrāb:-ı**
Mesnevi 39/97
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

Göricek Ƙaşını mihrābı
unıtdum / Gözine 'ağl u cānı
terk itdüm

→. **mihrāb:**
Mesnevi 48/49
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

Anuñ tākı sipihr ü mihre
mihrāb / Cihān bāğına
benzerdi beher bāb

→. **mihrāb:**
Mesnevi 58/109
Cami ve mescitlerde
yönelinen taraftaki duvarda

*bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.*

Hayâl-ı ebrû-y-ıdı anı mihrâb /
Gözi yaşı iderdi anı şîrâb

mihrâb(2): Cemşid ü Hurşid
adlı hikayedeki tüccar.

→. **mihrâb:**
Mesnevi 39/27
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

İçi pür-mihr-idi vü adı Mihrâb /
Güneş yüzlülerüñ kaşı anı
mihrâb

→. **mihrâb:-uñ**
Mesnevi 39/133
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Melik Mihrâb'ın öpdi elin
ayağın / Ki rüşen itdi ol anuñ
çırâğın

→. **mihrâb:**
Mesnevi 41/45
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb kim ol yol uzakdur
/ Yazısı tağınuñ tolu tuzakdur

→. **mihrâb:**
Mesnevi 41/ 85
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb öñinde koyup baş
/ Zehî 'ışk u zi toğru 'azm sâbâş

→. **mihrâb:-ı**
Mesnevi 41/ 3
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Okıdub ol gice Mihrâb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hurşid

→. **mihrâb:**
Mesnevi 46/ 19
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb anı kim i
hüdâvend / Şişilmez pend eli-
y-ile bu bend

→. **mihrâb:**
Mesnevi 46/128
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Melik Mihrâb'a didi kınkıdur
râh / Didi Mihrâb Cemşid'e ki i
şâh

→. **mihrâb:**
Mesnevi 46/149
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb varmağıl bu yola /
Ki nâ-geh işümüz ayruksı ola

→. **mihrâb:**
Mesnevi 46/204
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb'a gördüğün ser-â-
ser / Didi Mihrâb kim i fağır-ı
efser

→. **mihrâb:-a**
Mesnevi 46/127
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Melik Mihrâb'a didi kınkıdur
râh / Didi Mihrâb Cemşid'e ki i
şâh

→. **mihrâb:-a**
Mesnevi 46/203
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb'a gördüğün ser-â-
ser / Didi Mihrâb kim i fağır-ı
efser

→. **mihrâb:-ı**
Mesnevi 46/ 17
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Melik Mihrâb'ı okıyup didi anı
/ Ne hîle kim bu yavuz iş onı

→. **mihrâb:-a**
Mesnevi 47/64
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Gidicek Nâz-perverd oradan
şâh / Didi Mihrâb'a i yâr-ı nikû-
hâh

→. **mihrâb:**
Mesnevi 48/3
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb kim oraya varalum
/ Anuñla hem-dem olup
oturalum

→. **mihrâb:-a**
Mesnevi 50/57
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Melik Mihrâb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

→. **mihrâb:**
Mesnevi 51/20
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Melik didi bu ne püşte bu ne
ğâr / Didi Mihrâb i şâh-ı cihân-
dâr

→. **mihrâb:-a**
Mesnevi 51/1
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Didi Mihrâb'a kim budur
mukeylâ / Belâ vardur bu
tağda küh-ı bâlâ

→. **mihrâb:-a**
Mesnevi 53/14
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki tüccar.*

Ulu şehri-idi vü dıvârı pülâd /
Didi Cemşid Mihrâb'a ki üstâd

mihrāb-ı cān: Gönüllerin mihrabı.

→. **mihrāb-ı cān:-dur**
Mesnevi 15/13
Gönüllerin mihrabı. II
Sevgilinin kaşu.

Ya ol kaşdan ki ol mihrāb-ı
cāndur / Dil ü cān isdese aña
revāndur

mihrāb-ı hāne: Evin mihrabı.

→. **mihrāb-ı hāne:**
Mesnevi 2/ 63
Evin mihrabı.

Düzetdi alnını mihrāb-ı hāne /
Lebinden āb-ı hıız itdi revāne

mihrāb-ı her bārık-bjn: Her
şeyi gören gözün mihrabı.

→. **mihrāb-ı her bārık-bjn:**
Mesnevi 44/ 24
Her şeyi gören gözün
mihrabı.

Kaşu haqqı için kim
'anberjndür / Dağı mihrāb-ı
her bārık-bjndür

mihr-i 'ālem-efrüz: Dünyayı
aydınlatan güneş.

→. **mihr-i 'ālem-efrüz:**
Mesnevi 11/6
Dünyayı aydınlatan güneş.

Hümā-sāye hümāyün baht-ı
pjrüz / Sipihri-i mülk ü mihr-i
'ālem-efrüz

→. **mihr-i 'ālem-efrüz:**
Mesnevi 34/4
Dünyayı aydınlatan güneş.

Gicenün çetrim pest eyledi rüz
/ Ser-efrüz oldu mihr-i 'ālem-
efrüz

→. **mihr-i 'ālem-efrüz:**
Mesnevi 53/ 7
Dünyayı aydınlatan güneş.

Üçüncü gün ki mihr-i 'ālem-
efrüz / 'ālem gösterdi irdi
rāyet-i rüz

mihr-i felek: Feleğin güneşi.

→. **mihr-i felek:**
Gazel 5/ 11
Feleğin güneşi.

Mihründen itdi mihr-i felek
iqtibās-ı zāv / Şöyle ki ay
günden ider nürü iqtisāb

mihr-i hāver: Doğunun güneşi.

→. **mihr-i hāver:**
Mesnevi 49/26
Doğunun güneşi.

Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydün bu meh ü ol mihr-i
hāver

mihr-i hürşid: Hürşid'in
mührü.

→. **mihr-i hürşid:**
Mesnevi 46/102
Hürşid'in güneşi. II II
Hürşid'in aşkı.

Yöridi Rüm iline şāh Cemşid /
Öginde vü dilinde mihr-i
Hürşid

mihr-i rüşen: Parlak güneş.

→. **mihr-i rüşen:**
Mesnevi 46/ 115
Parlak güneş.

Gözine gelmez-idi mihr-i rüşen
/ Ki yolda germ-ter-idi bu
andan

mihr-i sipihri: Gökteki güneş.

→. **mihr-i sipihri:**
Gazel 16/9
Gökteki güneş.

Mihr-i sipihri hādişesinden
hazer idüp / Aña haķuñ
'ināyetiyle ilticā gerek

mihrübān ol-: Şefkatli,
muhabbetli, sevgi dolu olmak.

→. **mihrübān ol-:-ur**
Mesnevi 35/7
Şefkatli, muhabbetli, sevgi
dolu olmak.

Egerçi mihrübān olur bürāder /
Velj ol resm-ile degül ki mādēr

mihrübāni: Aşk, muhabbet,
sevgi.

→. **mihrübān: -ı**
Mesnevi 35/13
Aşk, muhabbet, sevgi.

Atada gerçi çokdur mihrübāni
/ Ber-ā-ber görme ana mihr-i-le
anı

mihter: Daha büyük.

→. **mihter:**
Mesnevi 40/8
Daha büyük.

Ķamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İştigil 'andeljbi kim ne
söyler

mihver ol-: Dünyanın merkezi
olmak.

→. **mihver ol-:-dı**
Mesnevi 2/ 3
Dünyanın merkezi olmak.

Ķün oldı ĳudretiyle ĳuţb
mihver / Bu merkez içre çerĳ
oldı müdevver

mikdār: Kıymet, değer.

→. **mikdār:**
Mesnevi 35/89
Kıymet, değer.

Hemjñ dutar bular katumda
miqdār / Ki hāzrā-yı dimen yā
naqş-ı dıvār

→. **miqdār:**

Mesnevi 60/140
Değer, kıymet.

Nicesi ola tãcirden be-dıdār /
Bilürüz hūblarda neyse miqdār

mikdār-ı çin: Çin'in değeri.

→. **miqdār-ı çin:**

Mesnevi 60/112
Çin'in değeri.

Bilürem kim bilürsin it baña
'arz / Nedür miqdār-ı Çin bî't-
tavli v'el-'arz

mıknâtis: Mıknatis, çekici.

→. **mıknâtis:**

Mesnevi 10/51
Mıknatis, çekici.

Ger olmasaydı mıknâtis 'âşık /
Ola mıdı âhenüñ cezbine vâşık

milk: Mülk, ülke.

→. **milk:**

Mesnevi 9/: 8
Mülk, ülke.

Virür rāyı anuñ mihr ü mehe
nür / Olur hem milk anuñ
'adlıyla ma'mür

→. **milk:-i, -n, -e**

Mesnevi 39/ 38
Mülk, ülke.

Kim olabile ol kıble-geh-i cān /
Göñül milkine dañı ola sulţān

→. **milk:-e**

Mesnevi 44/46
Mülk, ülke.

Ola kim raħm ide şāh Fağfūr /
Vire ol milke varmaqlığa destūr

milk-i hitā: Hita (Çin) ülkesi.

→. **milk-i hitā:-dur**

Mesnevi 43/39
Hita (Çin) ülkesi.

Ne Mısr u Şām u ne milk-i
Hıttā'dur / 'Irāk'a Rüm'a müşgi
hün-bahādur

mim: Arap alfabesinin yirmi
dördüncü harfi.

→. **mim:**

Mesnevi 5/30
*Arap alfabesinin yirmi
dördüncü harfi.*

Anuñ reşkiyle 'âlem oldı dü-
nüm / Ki anda mim birdür
bunda iki mim

→. **mim:-i**

Mesnevi 9/ 11
*Arap alfabesinin yirmi
dördüncü harfi.*

İki mimi adınudur iki 'ayn / Ki
'ayn-ı Hızr olardur kıurretü'l-
'ayn

mināre: Camilerde müezzinin
ezan okuduğu, sela verdiği,
şerefesi olan, çoğunlukla
taştan, yüksek ve ince yapı.

→. **mināre:**

Mesnevi 53/98
*Camilerde müezzinin ezan
okuduğu, sela verdiği, şerefesi
olan, çoğunlukla taştan,
yüksek ve ince yapı.*

Melik ādam boyında dıv-i
mel'ün / Mināre kāmēt-idi
belki efzün

mır sūlmān: Yıldırım Bayezid'in
büyük oğlu olan Emir
Süleyman.

→. **mır sūlmān:**

Mesnevi 47/40
*Yıldırım Bayezid'in büyük
oğlu olan Emir Süleyman.*

Ƙanı Çingiz Ƙanı Ergün u Gāzān
/ Temür ü Bāyezid ü Mır
Sūlmān

mi'rāc: Hz.Peygamber'in göğe
yükselmesi hadisesi.

→. **mi'rāc:**

Mesnevi 43/88
*Hz.Peygamber'in göğe
yükselmesi hadisesi.*

Aşılurken didi Manşūr-ı hallāc
/ Ki 'āşıklara olur dār mi'rāc

misāl-ı şāh-fağfūr ol-: Şah
Fağfur gibi olmak.

→. **misāl-ı şāh-fağfūr ol-:-a**
Mesnevi 43/12
Şah Fağfur gibi olmak.

Dilerem varmağa ol mülke
destūr / Gerek ki ola mişāl-ı
şāh-Fağfūr

mışe: Orman, meşelik.

→. **mışe:**

Mesnevi 46/137
Orman, meşelik.

Ser-ā-ser mışe durur küh u
deryā / Peleng ü ejdehā vü dıv
ü 'ānķā

miskın: Zavallı, aciz.

→. **miskın:-üm**

Gazel 11/: 14
Zavallı, aciz.

Firâkunda senüh bj-hadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedüh rahm idüp bir gün ki
nicesin i miskînüm

→. **miskîn:-üh**
Mesnevi 1/ 38
Zavallı, aciz.

Ma'ünet senden isderem ilâhî
/ Ki sensin kamu miskînün
penâhî

miskîn eyle:- Bir kimseyi
zavallı ve aciz duruma
düşürmek.

→. **miskîn eyle:-miş, -dür**
Gazel 11/ 4
*Bir kimseyi zavallı ve aciz
duruma düşürmek.*

Ciger-hünem perişân-hâl (u)
ser-gerdân u sevdâyî / Ne
miskîn eylemişdür gör beni ol
zûlf-i müşğünüm

mısr: Mısır ülkesi.

→. **mısr:**
Gazel 10/ 5
Mısır ülkesi.

N'idersin Mısr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nijl
andan revân olmaz

→. **mısr:-a**
Mesnevi 11/49
Mısır ülkesi.

Hediye Rüm'dan Mısr'a şeker
it / Buradan Hürmüz'e tuhfe
güher it

→. **mısr:-ı, -dı**
Mesnevi 39/7
Mısır ülkesi.

Yolı geh Mısr-ıdı geh Şâm u
Sağçın / Yiri geh Rüm-ıdı geh
kişver-i Çın

→. **mısr:**
Mesnevi 43/39
Mısır ülkesi.

Ne Mısr u Şâm u ne milk-i
Hıttâ'dur / 'Irâk'a Rüm'a müşgi
hün-bahâdur

mizâc: Tabiat, yaratılış.

→. **mizâc:-um**
Mesnevi 14/123
Tabiat, yaratılış.

Didi ayruksı azmışdur mizâcum
/ Tabîb elinde degüldür
'ilâcum

→. **mizâc:-ı**
Mesnevi 35/117
Tabiat, yaratılış.

Hümâyun'a didi oğluğ mizâcî /
Dağı ayruksıdur eyle 'ilâcî

→. **mizâc:-ı**
Mesnevi 37/8
Tabiat, yaratılış.

Niçe kim itdiler dürlü 'ilâcî /
Dağı artuğirek azdı mizâcî

→. **mizâc:-um**
Mesnevi 41/ 33
Tabiat, yaratılış.

Çün anladuğ nice durur
mizâcum / Ne-y-ise hem sen
eylegil 'ilâcum

→. **mizâc:-u, -ı, -a**
Mesnevi 46/81
Tabiat, yaratılış.

Mizâcuğa hevâ olsun muţâbık
/ Nireye kim varasın şu
muvâfık

mu'abbir: Rüya tabir eden.

→. **mu'abbir:**
Mesnevi 14/110
Rüya tabir eden.

Didiler düşde ne gördüğ hâbar
vir / Anı ta'bîr eylesün
mu'abbir

mu'âdj ol:- Denk, eşit olmak.

→. **mu'âdj ol:-an**
Mesnevi 1/ 74
Denk, eşit olmak.

Helâk olsun kılıcında e'âdj /
Oda yansun aña olan mu'âdj

mu'anber: Anber kokulu.

→. **mu'anber:**
Gazel 4/ 4
Anber kokulu.

Gâh elüğ feyzi-le hâk muraşşâ'
bisât / Gâh yoluğ tozi-la çerh
mu'anber niķâb

mu'attal: Bırakılmış, boş.

→. **mu'attal:**
Mesnevi 38/20
Bırakılmış, boş.

Bularuğ hâlini çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'attal oturursın

mu'attar it:- Güzel kokulu
duruma getirmek.

→. **mu'attar it:-dı**
Mesnevi 11/16
*Güzel kokulu duruma
getirmek.*

Anıban zûlf ü hâli müşğ ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzın mu'attar

mu'attar ol:- Güzel kokulu
olma.

→. **mu'attar ol:-dı**
Mesnevi 39/130
Güzel kokulu olma.

Niredendür bu revh-i rûh-
perper / Dimâğ-ı cân bunurğa
oldı mu'athtar

mu'ayyen: Meşhur, bilinen.

→. **mu'ayyen:**
Mesnevi 10/35
Meşhur, bilinen.

Sağa senlik belâ durur
mu'ayyen / Hâlâş ider seni ol
bu belâdan

→. **mu'ayyen:**
Mesnevi 46/126
Meşhur, bilinen.

Gider-iken iki yol oldı rüşen /
Biri şağdan biri şoldan
mu'ayyen

mu'ciz- mu'cize: Mucize.

→. **mu'ciz:**
Mesnevi 3/ 35
Mucize.

Keljmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan ağıtdı

→. **mu'ciz:**
Mesnevi 3/ 65
Mucize.

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz
/ Ki bâkıdür olamaz maḥv
hergiz

→. **mu'cize:**
Mesnevi 3/ 29
Mucize.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzih /
Elinde seng-i rîze kıldı tesbih

mu'cizler it-: Mucizelerde
bulunmak.

→. **mu'cizler it-:-ler-miş, -dür**
Mesnevi 4/ 57
Mucizelerde bulunmak.

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler ğaybdan
kıldı beyân ol

mufaşsal ol-: Uzun uzun
anlatmak.

→. **mufaşsal ol-:-dı**
Mesnevi 2/ 8
Uzun uzun anlatmak.

'Ukûl-ıla nüfûsı düzdi evvel /
Pes andan oldı mücmeller
mufaşsal

mufaẓzal ol-: Diğerlerinden
üstün tutulmak.

→. **mufaẓzal ol-:-dı**
Mesnevi 8/ 4
*Diğerlerinden üstün
tutulmak.*

Olur râyına her mücmel
mufaşsal / Anuñ çün oldı ol
halka mufaẓzal

muğanni: Şarkıcı.

→. **muğanni:**
Mesnevi 14/ 15
Şarkıcı.

Muğanni çün düzerdi nağme-i
'üd / Düşerdi sūza cânlar şöyle
kim 'üd

→. **muğanni:**
Mesnevi 35/127
Şarkıcı.

Var-ıdı bir muğanni şjb-ğabğab
/ Şeker-nâm u şeker-ıavl ü
şeker-leb

muğanni it-: Şarkı söylemek.

→. **muğanni it-:-dı, -ler**
Mesnevi 35/66
Şarkı söylemek.

Semen-ruḥlar şunup gül-gün
şarâbı / Muğanni itdiler çeng ü
rebâbı

muhakkak: Kesinlikle.

→. **muhakkak:**
Mesnevi 35/25
Kesinlikle.

Melik Cemşid bilürdi
muḥakkak / Ki cennet ana
ayağında olur el-ḥak

muḥalif: Muhalefet etme,
karşı çıkma.

→. **muḥalif-ü, -ñüñ**
Gazel 6/ 5
*Muhalefet etme, karşı
çıkma.*

Bir tön durur muḥalifüñüñ
boyına kim dürüst / Ki ol
kılıcuñ boyına ber-â-ber
bürjdedür

→. **muḥalif:**
Mesnevi 58/112
*Muhalefet etme, karşı
çıkma.*

Ğarjb ü ḥaste vü tenhâ vü 'âşık
/ Muḥalif baht u devlet nâ-
muvâfık

muḥammed: Hz. Muhammed.

→. **muḥammed'i-:-i**
Gazel 3/ 7
Hz. Muhammed.

Rüşen göre Muḥammed'i şöyle
ki âfitâb / Ol ğışı kim gözinde
anuñ olmaya 'amâ

→. **muḥammed:**
Mesnevi 3/ 21
Hz. Muhammed.

Muḥammed 'âlim-i 'ilme'l-
yağındür / Muḥammed
rahmeten li'l-'âlemındür

→. **muḥammed:**
Mesnevi 3/ 22
Hz. Muhammed.

Muḥammed 'ālim-i 'ilme'l-
yaḳındür / Muḥammed
rahmeten li'l-'ālemındür

→. **muḥammed:**
Mesnevi 5/ 5
Hz. Muhammed.

Sipihri-i memleket sultān
Muḥammed / Hizebr-i ma'dilet
sultān Muḥammed

→. **muḥammed:**
Mesnevi 5/ 6
Hz. Muhammed.

Sipihri-i memleket sultān
Muḥammed / Hizebr-i ma'dilet
sultān Muḥammed

→. **muḥammed:**
Mesnevi 5/ 22
Hz. Muhammed.

Çü in'ām-ı sa'ādet 'ām oldı / İki
gişi Muḥammed nām oldı

muḥayyer: Kendi iradesi ile
seçme, seçebilme.

→. **muḥayyer:-dür**
Mesnevi 12/7
*Kendi iradesi ile seçme,
seçebilme.*

Muḥayyerdür sözümden
cümle 'uṣṣāḳ / 'Irāḳ -ıla şifāhān
aḳa müştak

muḥayyer eyle-: Şarkı makamı
(tevrileyeli) söylemek.

→. **muḥayyer eyle-:**
Mesnevi 59/3
*Şarkı makamı (tevrileyeli)
söylemek.*

Muḥayyer eyle 'uṣṣāḳı
tamāmet / Ki ider süzuḳ
şifāhanda iḳāmet

muḥayyer it-: Şarkı makamı
(tevrileyeli) söylemek.

→. **muḥayyer it-:-di**
Mesnevi 35/132
*Şarkı makamı (tevrileyeli)
söylemek.*

Naşihat arasında ol nūvā-ger /
Bu şir-ile itdi 'uṣṣāḳı muḥayyer

→. **muḥayyer it-:**
Mesnevi 45/3
*Şarkı makamı (tevrileyeli)
söylemek.*

Nūvaḳ-ıla 'irāḳı it muḥayyer /
İrür elḫānı İsfahān'a yik-ser

muḥāzāt it-: Karşı karşıya
getirmek.

→. **muḥāzāt it-:-er**
Mesnevi 39/59
Karşı karşıya getirmek.

Hilāl-ıla kaşı ider muḥāzāt /
İder ol bir ruḳ-ıla bir şehi māt

muḥibb ol-: Dost olmak.

→. **muḥibb ol-:-dı**
Mesnevi 60/155
Dost olmak.

Muḥibb oldı ḫalāyık cümle orḳa
/ İşi āḡāz eyledi kim orḳa

muḥkem: Sağlam, dayanıklı.

→. **muḥkem:**
Mesnevi 50/15
Sağlam, dayanıklı.

Dutar gül dāmenini ḫār
muḥkem / Revā mı ḫārdan kim
olasın kem

→. **muḥkem:**
Mesnevi 58/ 100
Sağlam, dayanıklı.

Denizde garḳ oldı bahırda hem
/ Belāya uğradı ḡāyetde
muḥkem

→. **muḥkem:**
Mesnevi 33/9
Sağlam, dayanıklı.

Yapış bir gül-ruḳ etegine
muḥkem / Degülseḳ ḫüṣḳlikde
ḫāreden kem

muḥkem it-: Sağlamlaştırmak.

→. **muḥkem it-:-e**
Mesnevi 48/11
Sağlamlaştırmak.

Perḳ ide bize merdümligi
muḥkem / Perḳden ādamı nice
ola kem

muḥkem ol-: Sağlamlaşmak,
kalıcı olmak.

→. **muḥkem ol-:-sa**
Gazel 12/ 9
*Sağlamlaşmak, kalıcı
olmak.*

Gönülde muḥkem olsa āyet-i
'iṣḳ / Olur mı ḫiç nesne aḳa
nāsıḳ

→. **muḥkem ol-:-a**
Mesnevi 41/107
*Sağlamlaşmak, kalıcı
olmak.*

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muḥkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

muḥkem-ter ol-: Daha
kuvvetli, çok sağlam olmak.

→. **muḥkem-ter ol-:-ur**
Mesnevi 46/25
*Daha kuvvetli, çok sağlam
olmak.*

Daḫı muḥkem-ter olur bu
ḡarābet / Niçe kim çok olur-ısa
hidāyet

muhtâc: Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

→. **muhtâc:**
Mesnevi 3/16
Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

Anuñ na'leyni fark-ı fevkte tâc / Selâtin cümle kulluğına muhtâc

→. **muhtâc:**
Mesnevi 14/114
Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

Didiler gendüñi dir taht-ıla tâc / Saña olası durur tizde muhtâc

→. **muhtâc:**
Mesnevi 29/6
Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

Zümürüd-taht saña mülk muhtâc / Cihân için ne gerek bu kamu renc

→. **muhtâc:**
Mesnevi 43/31
Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

Saña muhtâc-iken bu taht ıla tâc / Revâ mı varup olmak gayra muhtâc

muhtâc ol-: Muhtaç olmak.

→. **muhtâc ol-:-mağ**
Mesnevi 43/32
Muhtaç olmak.

Saña muhtâc-iken bu taht ıla tâc / Revâ mı varup olmak gayra muhtâc

→. **muhtâc ol-:-ma, -dı**
Mesnevi 58/18
Muhtaç olmak.

Bu derd için aşıldı pür-ı hallâc / Yolından dönmeğe olmadı muhtâc

mukarrer it-: Kararlaştırmak.

→. **mukarrer it-:-em**
Mesnevi 43/54
Kararlaştırmak.

Virem saña nigün ü taht u efser / İdem saña Hıta mülkin muqarrer

mukıllü'l-hâl: Hali berbat, yoksul.

→. **mukıllü'l-hâl:**
Mesnevi 27/9
Hali berbat, yoksul.

Tehj dest ü mukıllü'l-hâl geldüm / Fe-lâbüd müstâkil ahvâl geldüm

→. **mukıllü'l-hâl:**
Mesnevi 28/5
Hali berbat, yoksul.

Senür gibi mukıllü'l-hâl geldüm / Velj nâ-mustakim ahvâl oldum

muktedâ: Rehber, kendisine uyulan.

→. **muktedâ:-dur**
Mesnevi 4/10
Rehber, kendisine uyulan.

'ala't-tahkik imâm-ı enbiyâdur / Melâyik hayline hem muktedâdur

muktedâ ol-: Uymak, tabi olmak.

→. **muktedâ ol-:-dı**
Gazel 3/3
Uymak, tabi olmak.

Hem enbiyâ imâmetine oldı muktedâ / Hem evliya şerj'atine itdi iktidâ

mûm: Mum.

→. **mûm:**
Mesnevi 5/33
Mum.

Nigüninden eger bir nakş ala mûm / Hıta'ya ire fermâni nedür Rûm

mûm u yağ: Mum ve mumun yağı.

→. **mûm u yağ:-ı**
Mesnevi 10/4
Mum ve mumun yağı.

Göñüldür cânlaruñ şem' ü çırâğı / Yağar 'ışk odı anda mûm u yağı

mûnis: Cana yakın, dost.

→. **mûnis:**
Mesnevi 34/12
Cana yakın, dost.

Kamu ağyardan hâlî oldı meclis / Hemün yârur hayâlî-y-ıla mûnis

→. **mûnis:-üm**
Mesnevi 35/16
Cana yakın dost, arkadaş.

Senün yüzür durur binüm bahârum / Hayâlüm mûnisüm hem gam-güsârum

mûnis ol-: Dost olmak, arkadaşlık etmek.

→. **mûnis ol-:-mış, -dı**
Mesnevi 58/116

Dost olmak, arkadaşlık etmek.

Ṭolu arslandı oturduğı meclis /
Aña kaplan u bebr olmışdı
mūnis

mūr: Karınca.

→. **mūr:-ı**
Mesnevi 47/44
Karınca.

Felek yire givürüben Temür'i /
Konukladı etiylene mārī mūrī

→. **mūr:-ı**
Mesnevi 53/122
Karınca.

Ne kudret ola sensüz ādamıde
/ Koya mūrī ki mārī def' ide

mūr ile mār: Karınca ve yılan.

→. **mūr ile mār:**
Mesnevi 58/81
Karınca ve yılan.

Yörimez-idi anda mūr-ile mār /
Ki dutmışdı anuñ mecmū'ını
ḥār

murād: İstek, arzu.

→. **murād:-uñ**
Gazel 16/5
İstek, arzu.

Ger dönmez-ise çerḥ
murāduñ-ıla çäre ne / Her
iḳtizā ki ol ide aña rızā gerek

→. **murād:-u, -ñ, -ı**
Mesnevi 46/79
İstek, dilek.

Murāduñı ḥaḳ itsün cümle
ḥāşıl / Ümıdünñ neyse olsun
saña vāşıl

→. **murād:-uñ, -dan**
Mesnevi 53/48
İstek, dilek.

Dürüş kim ḳalmasun senden
yavuz ad / Ki ider ḳamu
murāduñdan seni yād

murāda ir-: Arzusuna
kavuşmak.

→. **murāda ir:-er**
Mesnevi 25/10
*Arzusuna kavuşmak,
istediği şeyi elde etmek.*

Başa şabr ıla virildi bu rütbet /
Murāda irer iden şabri şan'at

→. **murāda ir:-medin**
Mesnevi 47/ 41
*Arzusuna kavuşmak,
istediği şeyi elde etmek.*

ḳamusı gitdi irmedin murāda /
Bilesin kim beḳā yoḳdur
burada

murassa': Değerli taşlarla
süslenmiş.

→. **muraşşa':**
Gazel 4/ 3
Değerli taşlarla süslenmiş.

Gāh elün feyzi-le ḥāk muraşşa'
bisāt / Gāh yolunñ tozı-la çerh
mu'anber niḳāb

→. **muraşşa':**
Mesnevi 46/ 53
Değerli taşlarla süslenmiş.

Eyerleri muraşşa' cümle rengin
/ Bu resm-ile düzildi aña āyin

→. **muraşşa':**
Mesnevi 48/55
Değerli taşlarla süslenmiş.

ḳamu yāḳūt u dürr-ile
muraşşa' / Oturmuş anda bir
māh-ı muḳanna'

murassa' eyle-: Kıymetli
taşlarla süslemek.

→. **muraşşa' eyle:-miş**
Mesnevi 14/58
Kıymetli taşlarla süslemek.

Gülün tācı nite kim tāc-ı perviz
/ Muraşşa' eylemiş dürr-i dil-
āviz

murassa' it-: Kıymetli taşlarla
süslemek.

→. **muraşşa' it:-di**
Mesnevi 60/169
Kıymetli taşlarla süslemek.

Bugün kim itdi gül ṭonın
muraşşa' / Saḳın itme bu
eyyāmı mużayya'

murassa' ol-: Kıymetli taşlarla
süslenmek.

→. **muraşşa' ol:-a**
Mesnevi 11/41
*Kıymetli taşlarla
bezenmek.*

Muraşşa' ola anuñla Cām-ı
Cemşid / Münevver ola anuñla
Şem'-i Ḥurşid

muşavver: Nakışlanmış,
süslenmiş.

→. **muşavver:-di**
Mesnevi 39/18
Nakışlanmış, süslenmiş.

Elinde nakş-ı gül-rüyān-ı 'ālem
/ Muşavverdi nite kim nakş-ı
ḥātem

mushaf: Kitap.

→. **muşhaf:**
Mesnevi 44/15
Kitap II Kur'an.

Bi'haqqı Muşhaf u nūr-ı
Muhammed / Ki oldur adı-la
Maḥmūd u Aḥmed

mūsî: Hz. Musa.

→. **mūsî:**
Mesnevi 51/62
Hz. Musa.

Yed-i beyzâ kılıcı ejdehâyi /
Yire soḡdı eyle kim Mūsî 'aşâyı

muṭâbîk ol-: Uygun olmak,
uygun düşmek.

→. **muṭâbîk ol-:-sun**
Mesnevi 46/ 81
Uygun olmak, uygun
düşmek.

Mizâcuña hevâ olsun muṭâbîk
/ Nireye kim varasın şu
muvâfîk

muṭâvel: Uzatılmış, daha
uzun yapılmış.

→. **muṭâvel:-dür**
Gazel 10/1
Uzatılmış, daha uzun
yapılmış.

Şacı sevdası ile kışşam
muṭavveldür beyân olmaz /
Gözümüş yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

muṭavves: Rengarenk.

→. **muṭavvesdi:-di**
Mesnevi 48/43
Rengarenk.

Muṭavvesdi nite kim çerḡ-i
aḡzar / Anuḡ bâm u der ü
dîvân yik-ser

muṭavves ol-: Rengarenk
olmak.

→. **muṭavves ol-:-a**
Mesnevi 39/ 114
Rengarenk olmak.

Nedür dîba-yı Çîn ü yâ ḡod
atlas / Eger zer-beft ola vü yâ
muṭavves

→. **muṭavves ol-:-mîş**
Mesnevi 46/162
Rengarenk olmak.

Çemen ferşine döşenmişdi
atlas / Çenâr ü serv ü tûbj
olmuş muṭavves

mu'teber: İtibarlı, değerli.

→. **mu'teber:**
Mesnevi 60/114
İtibarlı, değerli.

Didi Çîn üç yüz altmış pâre
şardur / Ki kâmusı ulu vü
mu'teber(dür)

mutlak: Kesin olarak,
kesinlikle, şüphesiz.

→. **mutlak:**
Mesnevi 46/196
Kesin olarak, kesinlikle,
şüphesiz.

Göñül birdür bir olur yâr u dil-
ber / İkilik şirkdür muṭlak
bürâder

→. **mutlak:**
Mesnevi 55/20
Kayıtsız, şartsız, kesin
olarak.

Ḥabîsü'n-nefs olma vü riyâyî /
Ki muṭlak şirkdür anla riyâyî

muṭma'inne: Gönlü kanmış.

→. **muṭma'inne:**
Mesnevi 54/19
Gönlü kanmış.

Dilersen muṭma'inne ola
emmâr / Riyâzet vir şerî'atla
aḡa zinhâr

muṭma'inne it-: Gönlü doymuş
haline getirmek.

→. **muṭma'inne it-:**
Mesnevi 54/17
Gönlü doymuş haline
getirmek.

Düriş emmâreyi it muṭma'inne
/ Ki oldur ol kâmu ḡayra
muṣinne

mutrib: Çalgıcı, çalgı çalan.

→. **mutrib:-ler, -i, -di**
Mesnevi 14/13
Çalgıcı, çalgı çalan.

Tolu muṭribler-idi şâhid-i şeng
/ Rebâb u 'üd-ıdı vü hem ney ü
çeng

→. **mutrib:**
Mesnevi 16/ 18
Çalgıcı, çalgı çalan.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuḡla la'l u muṭrib hem
zer ü mül

→. **mutrib:**
Mesnevi 31/26
Çalgıcı, çalgı çalan.

Şeker adlu var-ıdı bir perestâr
/ Ki şâha muṭrib-idi hem serâ-
dâr

→. **mutrib:**
Mesnevi 47/1
Bir musiki aleti çalan
kimse; çalgıcı.

Gel i muṭrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. **mutrib:**
Mesnevi 60/148
Bir musiki aleti çalan
kimse; çalgıcı.

Viribidi anuḡ ardınca ni'met /
Mey ü ney muṭrib ü ḡoş sâz-ı

nağmet

muvâfık: Münasip, uygun.

→. **muvâfık:**
Mesnevi 1/ 89
Münasip, uygun.

Dağı nesnem yoğ-ıdı aña
muvâfık / Bunı buldum pes ol
der-gâha lâyık

muvâfık ol-: Uygun olmak,
münasip olmak.

→. **muvâfık ol-:-duk, -ı**
Mesnevi 10/ 64
*Uygun olmak, münasip
olmak.*

Girü bir birine olmışdı 'âşık /
Heyüli olduğı-y-içün muvâfık

→. **muvâfık ol-:-ur**
Mesnevi 16/13
*Uygun olmak, münasip
olmak.*

Naşihat kâmuva olur muvâfık /
Meger ol gişkiye kim ola 'âşık

→. **muvâfık ol-:-dı**
Mesnevi 36/ 4
*Uygun olmak, münasip
olmak.*

Şeker nağmâti tûtiyi itdi 'âşık /
Semen şavtı oldı kumriya
muvâfık

→. **muvâfık ol-:-sun**
Mesnevi 46/82
*Uygun olmak, münasip
olmak.*

Mizâcuña hevâ olsun muṭâbık
/ Nireye kim varasın şu
muvâfık

→. **muvâfık ol-:**
Mesnevi 50/2
*Uygun olmak, münasip
olmak.*

Nefes urdı i sâkı şubh-ı şâdıq /
Aña sen dağı ol bir dem
muvâfık

müy-ı dil-ber ol-: *Güzellerin
ayva tüyü olmak.*

→. **müy-ı dil-ber ol-:-ur**
Mesnevi 48/93
*Güzellerin ayva tüyü
olmak.*

Bu yolda şöyle ki olur müy-ı
dil-ber / İrisersin kemerle küha
yik-ser

muzaffer ol-: Zafer kazanmak,
yenmek.

→. **muzaffer ol-:-ayım**
Mesnevi 53/92
Zafer kazanmak, yenmek.

Başında taşdan itmişdi miğfer /
Olayım diyiben şâha muzaffer

muzayya' it-: Işıklanmış,
aydınlanmış hale getirmek.

→. **muzayya' it-:-me**
Mesnevi 60/170
*Işıklanmış, aydınlanmış
hale getirmek.*

Bugün kim itdi gül ṭonın
muraşşa' / Sağın itme bu
eyyâmı muzayya'

muzlim: Karanlık.

→. **muzlim:**
Mesnevi 1/ 24
Karanlık.

Bizüm cânumuzı it maṭla'-ı nür
/ Bu muzlim göñlümüzü
menba'-ı nür

muzlim gönül: Karanlık gönül.

→. **muzlim gönül-:-ü, -müz, -i**
Mesnevi 1/24

*Karanlık gönül. II Gönül
gözünün kapalı olması.*

Bizüm cânumuzı it maṭla'-ı nür
/ Bu muzlim göñlümüzü
menba'-ı nür

mübârek: Hayırlı, uğurlu,
bereketli.

→. **mübârek:**
Kıt'a 1/ 9
Hayırlı, uğurlu, bereketli.

Zehî nidâ-y-ı mübârek ki
ṭoludur andan / Kâmu zemîn u
zamân lâ-ilâhe illâ-İlah

→. **mübârek:**
Mesnevi 3/ 61
Hayırlı, uğurlu, bereketli.

Kitâb u hem şifâ vü hem
mübârek / Ki aña indürdi anı
ḥaḫ tebârek

→. **mübârek:**
Mesnevi 40/1
Hayırlı, uğurlu, bereketli.

Mübârek şubhdur yatma i
bülbül / Güler gaḫletde yatan
gişkiye gül

→. **mübârek:**
Mesnevi 46/77
Hayırlı, uğurlu, bereketli.

Mübârek zâtuña irişmesün
derd / Atuñ ayağına irmesün
yavuz gerd

mübârek eyle-: Kutlu,
bereketli kılmak.

→. **mübârek eyle-:-gil**
Mesnevi 1/ 88
Kutlu, bereketli kılmak.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevâhir / Mübârek eylegil şâha
i kâdir

mübârek it-: Kutlu, uğurlu, bereketli kılmak.

→. **mübârek it-:-sün**

Mesnevi 40/4

Kutlu, uğurlu, bereketli kılmak.

Ne dir ağaç bucağında çekâvek / Şabâhı itsün mübârek hâk tebârek

mübeyyen ol-: Meydana çıkarılmış, açıkça söylenmiş olmak.

→. **mübeyyen ol-:-dî**

Mesnevi 5/8

Meydana çıkarılmış, açıkça söylenmiş olmak.

Anuñla oldı dñnñ yolu rüşen / Anuñla oldı şer' işi mübeyyen

mübtelâ ol-: Tutulmak, yakalanmak.

→. **mübtelâ ol-:-a, -y, -i, -dî**

Gazel 17/4

Tutulmak, yakalanmak.

Eyyüb bir nefes idemeydi şabr eger / Ben çekdügüm belâya ola-y-ıdı mübtelâ

mücellâ: Parlak, cilalı.

→. **mücellâ:**

Mesnevi 48/41

Parlak, cilalı.

Nite kim âyine şahnı mücellâ / Cemâl-ı cân ol âyinede pjdâ

mücmel: Kısaltılmış, özetlenmiş, kısa, öz.

→. **mücmel-:-ler**

Mesnevi 2/ 8

Kısaltılmış, özetlenmiş, kısa, öz.

'Ukûl-ıla nüfûsı düzdi evvel / Pes andan oldı mücmeller mufaşşal

mücmel ol-: Kısaltılmış, özetlenmiş olmak.

→. **mücmel ol-:-ur**

Mesnevi 8/ 3

Kısaltılmış, özetlenmiş olmak.

Olur râyına her mücmel mufaşşal / Anuñ çün oldı ol halka mufažžal

müdâm: Daima, her zaman.

→. **müdâm:**

Mesnevi 13/59

Daima, her zaman.

Melik-zâde müdâm iderdi mey nüş / Benefşe gibi olmışdı neye güş

müdârâ: İyi davranma, yüze gülme.

→. **müdârâ:**

Mesnevi 47/56

İyi davranma, yüze gülme.

Anuñla bñ-dar oldı dâr-ı Dârâ / Medâr-ı çerhe vâcibdür müdârâ

müdevver ol-: Yuvarlak şekle gelmek.

→. **müdevver ol-:-dî**

Mesnevi 2/ 4

Yuvarlak şekle gelmek.

Çün oldı kudretiyle kuṭb miḥver / Bu merkez içre çerḥ oldı müdevver

mü'essir: Tesirli, etkili.

→. **mü'essir:**

Mesnevi 3/7

Tesirli, etkili.

Bu âşârı görüp bil kim mü'eşşir / Degül durur meger dâñ-yı kâdir

müheyya ol-: Hazır hale getirmek, tertip etmek.

→. **müheyya ol-:-a**

Mesnevi 2/ 66

Hazır hale getirmek, tertip etmek.

Ki 'ışk u 'âşık u ma'sûk pjdâ / Ola vü 'âlemün işi müheyya

mühre: Her nevi küçük yuvarlak cisim.

→. **mühre:**

Mesnevi 48/ 103

Her nevi küçük yuvarlak cisim.

Güher bñ-seng ü mühre olur mı bñ-mâr / 'Aseñ bñ-nış ü gül olur mı bñ-ḥâr

mühre-i ḥâk ol-: Doğruların, gerçeklerin mührü olmak.

→. **mühre-i ḥâk ol-:-a**

Mesnevi 2/ 26

Doğruların, gerçeklerin mührü olmak.

Ki rûḥ-ı kudşñnñ kim ol durur pāk / Ola menzil-gehi bu mühre-i ḥâk

müñr-i cemşid: Cemşid' in mührü.

→. **müñr-i cemşid:**

Mesnevi 14/ 68

Cemşid' in mührü.

Ḳamer n'olur ki oldı râst ḥurşid / Nigñn-i ḥâteminde müñr-i Cemşid

müje elmâsı: Müje elması.

→. **müje elmâsı:**

Mesnevi 46/85

Müje elması. II Göz.

Müje elmâsı-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yâsemenle müşğ ü
'anber

mül: Şarap.

→. **mül:**
Mesnevi 16/18
Şarap.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuñla la'l u muṭrib hem
zer ü mül

→. **mül:**
Mesnevi 19/2
Şarap.

Nevâ-y-ıla gül ardınca irdi
bülbül / Ki şâhâ bülbüleden
nüş it mül

→. **mül:**
Mesnevi 34/34
Şarap.

Yakasın çâk ider şöyle kim gül /
Ne bâde şâd ider anı ne mül

mül it-: Şarap içmek.

→. **mül it-:-di**
Mesnevi 14/19
Şarap içmek.

Çün itdi sâzını devr eyledi mül
/ İrişdi serv-қadlere temâyül

mülk: Memleket, ülke.

→. **mülk:**
Gazel 5/ 9
Memleket, ülke.

'adluñla şöyle râḫat u ârâm
buldı mülk / Kim zülfdür hemjñ
ki ider yüzde ıztırâb

→. **mülk:-e**
Gazel 7/ 2
Memleket, ülke.

Allah baḫt u devletünjı payidâr
ide / Mecmû'-ı şehri ü mülke

seni şehriyâr ide

→. **mülk:-i, -n, -de**
Mesnevi 4/ 2
Memleket, ülke.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
câvidân şâh

→. **mülk:-i**
Mesnevi 5/ 28
Memleket, ülke.

Birisi küfrden dñni itdi âzâd /
Birisi 'adl-ıla mülki itdi âbâd

→. **mülk:-i**
Mesnevi 9/ 10
Memleket, ülke.

Çün irdi aña te'yjd-i âsumâni /
Dutar u dutisar mülki cihâni

→. **mülk:-den**
Mesnevi 13/ 8
Memleket, ülke.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dâd / Az ola mülkden olur ise
şâd

→. **mülk:-i**
Mesnevi 13/23
Memleket, ülke.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mûr / Dir-idi ḫalk aña şâh-ı
Fağfûr

→. **mülk:-i**
Mesnevi 13/9
Memleket, ülke.

Alamaz mülki zulm-ıla veljkin /
Olur ol küfr-ile bir yırde sâkin

→. **mülk:-i, -n, -i**
Mesnevi 13/13
Memleket, ülke.

Sitemdür beglerün mülkini
yıқан / Virüp tâcın yile taḫtını
yaқан

→. **mülk:**
Mesnevi 20/ 7
Memleket, ülke.

Eger mülk ü eger tâc u eger
taḫt / Eger mâl ü eger genc ü
eger baḫt

→. **mülk:**
Mesnevi 29/6
Memleket, ülke.

Zümürüd-taḫt saña mülk
muḫtâc / Cihân için ne gerek
bu қamu renc

→. **mülk:**
Mesnevi 34/24
Memleket, ülke.

Ne anda tâc kayğusı vü ne taḫt
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ḫod baḫt

→. **mülk:-den**
Mesnevi 35/116
Memleket, ülke.

Dirjgâ kim bu uş dñvâne olur /
Soñucı mülkden bigâne olur

→. **mülk:-e**
Mesnevi 41/95
Memleket, ülke.

İdiben cehd ol mülke varalum
/ Nicedür la'lı ḫurşid'ün
görelüm

→. **mülk:-e**
Mesnevi 43/11
Memleket, ülke.

Dilerem varmağa ol mülke
destür / Gerek ki ola mişâl-ı
şâh-Fağfûr

→. **mülk:-i**
Mesnevi 43/82
Memleket, ülke.

Gişi kim kayura n'ola diyü baş /
Tütuban mülki halka olamaz
baş

→. **mülk:-in**
Mesnevi 43/54
Memleket, ülke.

Virem saña nigün ü taht u efser
/ İdem saña Hıttâ mülkin
muqarrer

→. **mülk:-i, -n, -de**
Mesnevi 43/13
Memleket, ülke.

Çün ola Rüm mülkinde dil-
ârâm / Hıttâ'da nicesi ide dil
ârâm

→. **mülk:-i**
Mesnevi 46/8
Memleket, ülke.

Dağı yoğ-ıdı oğlı andan artuğ /
Velî mülki vü malı bî-gerân çok

mülk-i cavidân- mülk-i
cavidânî: Sonsuz mal, mülk.

→. **mülk-i cavidân:-dan**
Mesnevi 53/46
Sonsuz mal, mülk.

Eyü ad-ıla gitmeklik cihândan /
Yig olur "ömr ü mülk-i
cavidândan

→. **mülk-i cavidânî:**
Mesnevi 11/7
Sonsuz mal, mülk.

Serjîr-ârâ-y-ı mülk-i cavidânî /
Çirâğ-ı şem' ü baht-ı Orhanî

mülk-i cihân: Dünya
memleketi.

→. **mülk-i cihân:-ı**
Mesnevi 9/ 10
Dünya memleketi.

Çün irdi aña te'yd-i âsumânî /
Dutar u dutısar mülk-i cihânî

mülk-i evliyâ: Allah dostlarının
yaşadığı yer.

→. **mülk-i evliyâ:-dur**
Mesnevi 4/ 13
Allah dostlarının yaşadığı
yer.

Serjîr-ârâ vü mülk-i evliyâdur /
Ser-i ser-dâr u hayl-i enbiyâdur

mülk-i hucend: Hucend ülkesi.

→. **mülk-i hucend:-e**
Mesnevi 11/ 53
Hucend ülkesi.

Söz eyle tuhfe it mülk-i
Hucend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

mülk-i sermed viril:- Sonsuz ve
ebedi hazinelerin, malların
verilmesi.

→. **mülk-i sermed viril:-**
Mesnevi 4/ 4
Sonsuz ve ebedi
hazinelerin, malların verilmesi.

Şefi'ü'l-halk Ebü'l-Kâsım
Muhammed / Ki aña virildi
ezelden mülk-i sermed

mümkîn: İmkan dahilinde,
olası, mümkün.

→. **mümkîn:**
Mesnevi 44/30
İmkan dahilinde, olası,
mümkün.

Ki bu yoldan aña itdüm 'azîmet
/ Degül mümkün ki idem girü
'avdet

→. **mümkîn:**
Mesnevi 60/146
İmkan dahilinde, olası,
mümkün.

Hayâ ıla edeb hem cüd u tâcir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zâhir

→. **mümkîn:**
Mesnevi 46/266
İmkan dahilinde, olası,
muhtemel.

Şehüj 'ışkına düşmişdi veljkin
/ Degüldi ittışâl ezvâca
mümkîn

mümkîn ol:- Mümkün olmak.

→. **mümkîn ol:-ur**
Mesnevi 15/24
Mümkün olmak.

Maraz çün kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki aña
dermân kılna

→. **mümkîn ol:-a**
Mesnevi 26/ 5
Mümkün olmak.

Od içinde nice ola şabr
mümkîn / Ya hod ne vaqt ola
bu süz sâkin

→. **mümkîn ol:-a**
Mesnevi 46/304
Mümkün olmak.

Çamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkîn

→. **mümkîn ol:-maz**
Mesnevi 51/27
Mümkün olmak.

Bu tağdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

münâdî kıl:- Bir haberi yüksek
sesle duyurmak.

→. **münâdî kıl:-dı**
Mesnevi 35/47
Bir haberi yüksek sesle
duyurmak.

Münādiler münādî kıldı Çîn'de
/ Ne meh-rûlar ki vardur Çîn
içinde

münevver kıl-: Aydınlatmak.

→. **münevver kıl-:-ur**
Mesnevi 10/8
Aydınlatmak.

Yanıcağ şem' nür olur ser-â-ser
/ Nireye kim ire kıılır
münevver

münevver ol-: Aydınlanmak,
nurlanmak, ışık ile dolmak.

→. **münevver ol-:-a**
Mesnevi 11/42
Deyim
*Aydınlanmak, nurlanmak,
ışık ile dolmak.*

Muraşşa' ola anuñla Câm-ı
Cemşid / Münevver ola anuñla
Şem'-i Hürşid

münezze: Kusurlardan ve
noksanlardan uzak olan, tenzih
edilmiş.

→. **münezze:-dür**
Mesnevi 3/ 41
*Kusurlardan ve
noksanlardan uzak olan, tenzih
edilmiş.*

Münezzehdür metâ vü
eyneden ol / Kem ü keyf ü
ittişâl ü beyneden ol

→. **münezze:**
Mesnevi 44/ 4
*Kusurlardan ve
noksanlardan uzak olan, tenzih
edilmiş.*

Anuñ mecmû'-ı ef'âl u şıfâtı /
Münezze nakşdan şöyle ki
zâtı

müntehâ-yı kurb: Yakınlığın
sonu.

→. **müntehâ-yı kurb:-a**
Gazel 2/ 5
Yakınlığın sonu.

Müntehâ-yı kurb'a irişmeklig-
içün oldı râst / On havâs-ı zâhir
ü bâtın önünde nerdübân

münzel ol-: Nazil olma,
indirilme.

→. **münzel ol-:-dı**
Mesnevi 4/ 72
Nazil olma, indirilme.

Ne müşkil kim var andan itdiler
hal / Kamu rahmet anuñla oldı
münzel

mürde ol-: Ölmek.

→. **mürde ol-:-ur**
Mesnevi 10/32
*Ölmek. II Aşkın
yokluğunda yaşama sevincini
yitirmek.*

Olur bî-ışık olan gönül füsürde
/ Olur bîñ cânı varsa dañı
mürde

mürekkeb: Birleşme, bir araya
gelme.

→. **mürekkeb:**
Mesnevi 31/28
Birleşme, bir araya gelme.

Şeker sözlü-y-idi vü hem şeker-
leb / Gül-ile şekker itmişdi
mürekkeb

→. **mürekkeb:**
Mesnevi 56/55
Mürekkep.

Hemñ ol bilinür kim ol
mürekkeb / Degüldür gendü
gendüden müretteb

mürekkeb kıl-: Birleştirme, bir
araya getirme.

→. **mürekkeb kıl-:-dı**
Mesnevi 2/ 12
*Birleştirme, bir araya
getirme.*

Çün itdi encümle eflâki
müretteb / Vücüdün âdemüñ
kıldı mürekkeb

müretteb: Tertip edilmiş,
sıraya konulmuş, düzenlenmiş.

→. **müretteb:**
Mesnevi 56/56
*Tertip edilmiş, sıraya
konulmuş, düzenlenmiş.*

Hemñ ol bilinür kim ol
mürekkeb / Degüldür gendü
gendüden müretteb

müretteb eyle-: Tertipli,
düzenli hale getirmek.

→. **müretteb eyle-:**
Mesnevi 11/47
*Tertipli, düzenli hale
getirmek.*

Gâzellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenür sevine cism ü cânı

müretteb it-: Düzenlemek,
tertip etmek.

→. **müretteb it-:-dî**
Mesnevi 2/11
Düzenlemek, tertip etmek.

Çün itdi encümle eflâki
müretteb / Vücüdün âdemüñ
kıldı mürekkeb

mürğ: Kuş.

→. **mürğ:**
Mesnevi 14/55
Kuş.

İder her şâhda yüz mürğ
pervâz / Düzerler perde-i
'ankâda âgâz

→. **mürğ:**
Mesnevi 47/8
Kuş.

Bezemiş dürlü çiçek mürğzârî /
Kılur her yañadan yüz mürğ
zârî

→. **mürğ:**
Mesnevi 51/ 94
Kuş.

Bulup şahrâda bir hoş
mürğzârî / İderdi anda dürlü
mürğ zârî

mürğ-i hoş-âvâz: Güzel sesli
kuş.

→. **mürğ-i hoş-âvâz:**
Mesnevi 58/1
Güzel sesli kuş.

Nüvâya başla i mürğ-i hoş-âvâz
/ Ki sinüh sözlerüñdür câna
dem-sâz

mürğ-ı sañun-güy: Sözüñü
bilen kuş.

→. **mürğ-ı sañun-güy:**
Mesnevi 42/1
Sözüñü bilen kuş.

Söze sâz eyle i mürğ-ı sañun-
güy / Ki sözde sen iletdüñ
kâmadan güy

mürğ-i seher-hân: Seher vakti
öten kuş.

→. **mürğ-i seher-hân:**
Mesnevi 55/1
Seher vakti öten kuş.

Seher irdi gel i mürğ-i seher-
hân / Getür cân 'âleminden
bize bir hân

→. **mürğ-ı seher-hân:**
Mesnevi 59/10
Seher vakti öten kuş.

Benefşe gibi güş olmuş dil ü cân
/ Senün sözüñe i mürğ-ı seher-
hân

mürğzâr: Çayrılık; kuş yatağı,
kuşu bol olan yer.

→. **mürğzâr:-ı**
Mesnevi 47/7
*Çayrılık; kuş yatağı, kuşu
bol olan yer.*

Bezemiş dürlü çiçek mürğzârî /
Kılur her yañadan yüz mürğ
zârî

→. **mürğzâr:-ı**
Mesnevi 51/93
*Çayrılık; kuş yatağı, kuşu
bol olan yer.*

Bulup şahrâda bir hoş
mürğzârî / İderdi anda dürlü
mürğ zârî

mürîd ol-: İntisap etmek,
bağlanmak.

→. **mürîd ol:-sa**
Mesnevi 55/26
*İntisap etmek,
bağlanmak.*

Şafâ virür ise şofıya şofı /
Mürîd olsa gerek koyına şofı

mürüvvet: Cömertlik, ihsan,
lütuf.

→. **mürüvvet:**
Mesnevi 3/ 81
Cömertlik, ihsan, lütuf.

Fütüvvet anda vü dañı
mürüvvet / Vilâyet anda vü
dañı nübüvvet

→. **mürüvvet:-de**
Mesnevi 48/28
Cömertlik, ihsan, lütuf.

Gerekmez va'dede kim ola
te'hîr / Mürüvvetde olur te'hîr
tağşîr

→. **mürüvvet:**
Mesnevi 50/49
Cömertlik, ihsan, lütuf.

Perîde vardı ilerü mürüvvet /
Neçün şimdi oldu merdüm diy-
şîret

mürüvvet it-: İnsaniyet etmek,
cömertlik göstermek.

→. **mürüvvet it:-e**
Mesnevi 48/9
Cömertlik göstermek.

Perî çün âdamiya ide
mürüvvet / Mürüvvet olmasa
anda ne fütüvvet

mürüvvet ol-: Cömert olmak.

→. **mürüvvet ol:-ma, -sa**
Mesnevi 48/10
Cömert olmak.

Perî çün âdamiya ide
mürüvvet / Mürüvvet olmasa
anda ne fütüvvet

müseñhar kıl-: Ele geçirilmiş,
fethedilmiş hale getirmek.

→. **müseñhar kıl:-dı**
Mesnevi 3/ 44
*Ele geçirilmiş, fethedilmiş
hale getirmek.*

Senüh rızkuñ-içün ki ola
müveffer / Yir ü göği sarña kıldı
müseñhar

müseñher: Emir altında, esir
alınan.

→. **müseñher:**
Mesnevi 5/ 32
Emir altında, esir alınan.

Cihân-bağş u âfitâb-ı heft-
kişver / Ki aña durur müseñher
çerñ ü ahter

müstâkil: Başlı başına olarak,
bir yere bağlı olmayarak,
müstakil olarak.

→. **müstâkil:**

Mesnevi 27/10

Başlı başına olarak, bir yere bağlı olmayarak, müstakil olarak.

Tehî dest ü muķillü'l-hâl
geldüm / Fe-lâbüd müstâkil
ahvâl geldüm

müşebbek it-: Ağ ağ, parça parça eylemek, paramparça yapmak.

→. **müşebbek it-:-di**

Mesnevi 53/83

Ağ ağ, parça parça eylemek, paramparça yapmak.

Müşebbek itdi seng-i hâreyi
la'l / Zümürüd yire dökdi bî-
kerân la'l

müşerref ol-: Şereflemek.

→. **müşerref ol-:-a, -vuz**

Mesnevi 46/287

Şereflemek.

Müşerref olavuz sinünle bir
dem / Göñülü yüzürñ nûri ide
hürrem

müşevveş ol-: Perişan olmak.

→. **müşevveş ol-:-mîş**

Mesnevi 14/102

Perişan olmak.

Uyanup gördi anı kıl karavaş /
Nigârün yüzi gibi olmuş
müşevveş

→. **müşevveş ol-:-a**

Mesnevi 22/7

Perişan olmak.

Ögüt anı gerek ki ola
müşevveş / Velîkin yârdan
ayru degül hoş

→. **müşevveş ol-:-dı**

Mesnevi 41/64

Dağınık, karışık, perişan olmak.

Bu iş Cemşid'e hergiz gelmedi
hoş / Be-küllü hâtırı oldu
müşevveş

müşg: Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

→. **müşg:**

Gazel 3/18

Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Çün ehl-i beyti yâd ide Aḥmedî
anı / Ger müşg hem-dem
olmaya itmiş ola haṭâ

→. **müşg:**

Gazel 5/7

Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

'adluñ koḥusını işidiben
Ḥıṭâ'da müşg / Nâfeyle şâfeşin
yile virdi zehî şavâb

→. **müşg:**

Mesnevi 3/ 25

Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Gehî müşg eyler ol kanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsar
u te'sîr

→. **müşg:**

Mesnevi 11/15

Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Anıban zülf ü hâli müşg ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzın mu'aṭṭar

→. **müşg:**

Mesnevi 11/ 51

Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Ḥıṭây'a müşg virbi armağânî /
'İrâk'a virbi elfâz u me'ânî

→. **müşg:-in**

Mesnevi 13/48

Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Döker-idi kalemde ol yigâne /
Gümiş levhine müşgîn dâm u
dâne

→. **müşg:**

Mesnevi 14/74

Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Dil ü can bağı zülfî çenberine
/ Ciger-hün müşg saç
'anberine

→. **müşg:**

Mesnevi 35/61

Asya dağlarında yaşayan

*bir ceylân cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde.*

Çamunun hâli müşğ ü zülfi
'anber / Çamu zühre-cebîn ü
mâh-manzar

→. **müşğ:-ün**

Mesnevi 39/ 118

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylân cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde.*

Bu söze ol kadar oldı 'ağası / Ki
la'l ü müşğün idi hün bahası

→. **müşğ:**

Mesnevi 41/59

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylân cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde.*

Ağa virbiye müşğ ü la'l ü lülü /
Fe-lâbüd kim ola bu derde
dârü

→. **müşğ:**

Mesnevi 43/16

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylân cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde.*

Çün ola Rüm'da ol dâne-i dür /
Hıta'da müşğ-içün durmak
haşadur

→. **müşğ:-î**

Mesnevi 43/40

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylân cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde*

*edilen güzel kokulu siyah
madde.*

Ne Mısr u Şâm u ne milk-i
Hıta'dur / 'Irâk'a Rüm'a müşği
hün-bahadur

→. **müşğ:**

Mesnevi 46/230

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylân cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde.*

Çamu 'anber-fişân şöyle ki
sünbül / Tolu müşğ-ile çün eyle
kim gül

→. **müşğ:**

Mesnevi 48/110

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylân cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde.*

Beni ol kullâbdur bî-çâra iden /
Cihânda müşğ gibi âvâra iden

müşğ eyle:- Misk kokulu
yapmak.

→. **müşğ eyle:-r**

Mesnevi 3/ 25

Misk kokulu yapmak.

Gehî müşğ eyler ol kanı vü geh
şîr / Gözün aç gör nedür âsâr
u te'sîr

müşğ ol:- Mis kokusu gibi
olmak.

→. **müşğ ol:-a**

Mesnevi 43/104

Mis kokusu gibi olmak.

Hıta'dan çıkamaz olursa nâfe /
Ne müşğ ola adı anuñ ne şâfe

müşğ ü 'anber: Misk ve amber
kokusu.

→. **müşğ ü 'anber:**

Mesnevi 11/15

Misk ve amber kokusu.

Anıban zülf ü hâli müşğ ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzın mu'aştar

→. **müşğ ü 'anber:**

Mesnevi 41/99

Misk ve amber kokusu.

Gerek djbâ-yı Çın ü müşğ ü
'anber / Zer ü şim ü dañı çok
dürr ü gevher

→. **müşğ ü 'anber:**

Mesnevi 46/86

Misk ve amber kokusu.

Müje elmâsi-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yâsemenle müşğ ü
'anber

→. **müşğ ü 'anber:**

Mesnevi 46/117

Misk ve amber kokusu.

Gîdâ-yı rûh durur müşğ ü
'anber / Perî rûhânî olur anı
ister

→. **müşğ ü 'anber:**

Mesnevi 39/104

Misk ve amber.

Begendi ol metâ'umı ser-â-ser
/ Eger djbâ-yi Çın ü müşğ ü
'anber

müşğ ü lâden:

→. **müşğ ü lâden:**

Mesnevi 46/244

Misk ve laden ağacı.

Dökülmiş-idi ol meclisde
'anber / Saçardı müşğ ü lâden
'anber-i ter

müſg-büy: Misk kokulu.

→. **müſg-büy:-i**
Mesnevi 39/20
Misk kokulu.

Ki gördügince ol bir lâle-rüyı /
Semen-ber dil-beri vü müſg-
büyü

müſg-endüd ol-: Misk kokulu
olmak.

→. **müſg-endüd ol:-:di**
Mesnevi 10/84
Misk kokulu olmak.

Felek âhüm ile pür-düd oldı /
Demümden hâk müſg-endüd
oldı

müſg-i âhü:

→. **müſg-i âhü:**
Mesnevi 60/123
Ceylan miski.

Ziyâde anda olur müſg-i âhü /
Dağı hem la'ı-ıla yâküt u lülü

müſg-i çin: Çin'de üretilen
misk kokusu.

→. **müſg-i çin:**
Mesnevi 46/50
*Çin'de üretilen misk
kokusu.*

Dağı yüz bin zer-ile la'l ü güher
/ Dağı on yük müſg-i Çin ü 'üd
u 'anber

müſg-i edfer: Edfer miski.

→. **müſg-i edfer:**
Mesnevi 46/222
Edfer miski.

Getürdiler yük-ile 'üd u 'anber
/ Dağı sandâl u lâden müſg-i
edfer

müſg-i hıtâ: Çin'de yaşayan bir
tür ceylanın karın derisi
altındaki bir bezden çıkarılan
güzel kokulu madde.

→. **müſg-i hıtâ:-dur**
Mesnevi 60/115
*Çin'de yaşayan bir tür
ceylanın karın derisi altındaki
bir bezden çıkarılan güzel
kokulu madde.*

Metâ'ı ebrişim müſg-i Hıtâ'dur
/ Dağı yire anı benzetmek
hâşâdur

müſğın kıl-: Misk kokulu
olmasını sağlamak.

→. **müſğın kıl:-:ur**
Mesnevi 38/2
*Misk kokulu olmasını
sağlamak.*

Seher-geh kim eser bād-ı
bahârî / Kılur enfâsı müſğın
her diyârı

müſğın ol-: Misk kokulu
olmak.

→. **müſğın ol:-:di**
Mesnevi 3/22
Misk kokulu olmak.

Anın hâmdını kılduğınca telkîn
/ Anuñ için nefesde oldı
müſğın

→. **müſğın ol:-:mıſ**
Mesnevi 25/1
Misk kokulu olmak.

Benefşe geldi olmuş zülfi
müſğın / Nişâr itmiş şeh
ayağına yüzün

müşkil: Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele.

→. **müşkil:-e**
Mesnevi 3/68
*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele.*

Kime inüp durur ol resme
tenzîl / Ki kamu müşkile var
anda tafzîl

→. **müşkil:**
Gazel 11/2
*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele.*

Egerçi niş olmuşdur gözüme
hâb-ı nüşinüm / Bu müşkil kim
gam u derdüm bilmez serv-i
şimjünüm

→. **müşkil:**
Mesnevi 3/69
*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele.*

Ne müşkil kim var andan itdiler
hâl / Kamu rahmet anuñla oldı
münzel

→. **müşkil:-e**
Mesnevi 4/70
*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele.*

Kime inüp durur ol resme
tenzîl / Ki kamu müşkile var
anda tafzîl

→. **müşkil:-dür**
Mesnevi 16/2
*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele.*

Şabâ yili eserken ki anı irdi /
Ne müşkildür anuñ hâlini gördi

→. **müşkil:**

Mesnevi 41/67

Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele.

Çamu müşkil işün var dur ümîdi / Çamu bağı kapunun var kilîdi

→. **müşkil:**

Mesnevi 45/18

Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele.

Eger ol râz saña keşf olına / Ne müşkil varsa gönülde biline

→. **müşkil:**

Mesnevi 48/77

Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele.

Ki bu bir iş durur gâyetde müşkil / Ciger kanıyla olur'olsa hâşıl

→. **müşkil:**

Mesnevi 55/42

Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele.

Bu şeytân yok durur kim varurlar / Bu müşkil ki aña rahmân yolu dirler

müşkil it-: Zorlaştırmak.

→. **müşkil it-:-me**

Mesnevi 48/97

Zorlaştırmak.

Ten-âsân ol işünjî müşkil itme / Denjî kühisârî menzil itme

müşkil ol-: Düşmüş, düşkün olmak.

→. **müşkil ol-:-ur**

Mesnevi 46/152

Düşmüş, düşkün olmak.

Her işde olsa gerekdür fikr evvel / Ki müşkil olur tedbjr-i lâ-hall

→. **müşkil ol-:-ur**

Mesnevi 48/ 113

Düşmüş, düşkün olmak.

Egerçi 'ışk yolu müşkil olur / Velj bu yola varan kâmil olur

müştak: Şiddetle arzu eden, istekli.

→. **müştak:**

Mesnevi 12/ 8

Şiddetle arzu eden, istekli.

Muḥayyerdür sözümden cümle 'uşşâk / 'Irâk -ila şifâhân aña müştak

müşterî: Alıcı.

→. **müşterî:-dür**

Mesnevi 8/ 16

Alıcı.

Hem ol ki altıncı gök anuḡ yiridür / Şeh ayağı tozma müşterîdür

→. **müşterî:-dür**

Mesnevi 46/236

Alıcı.

Diyeydür şışede bâde perîdür / Ya zerrin sağar içre müşterîdür

→. **müşterî:**

Mesnevi 56/38

Alıcı.

Neçün yörürler işbu resme ḡayrân / Bu zühre müşterî merriḡ ü keyvân

müveffer ol-: Arttırılmak, çoğaltılmak.

→. **müveffer ol-:-a**

Mesnevi 3/ 43

Arttırılmak, çoğaltılmak.

Senüḡ rızkuḡ-içün ki ola müveffer / Yir ü göḡi saña kıldı müseḡḡar

müzeyyen: Bezenmiş, süslenmiş.

→. **müzeyyen:**

Mesnevi 29/2

Bezenmiş, süslenmiş.

Pes uzadup dilini geldi süsen / Göḡ ü zer-beft atlasla müzeyyen

→. **müzeyyen:**

Mesnevi 35/82

Bezenmiş, süslenmiş.

Melik-zâde didi atasına i şâh / Müzeyyen meclis ü toḡtoludur mâh

N)

nâbi' ol-: Akıp giden olmak.

→. **nâbi' ol-:-dı**

Mesnevi 4/ 40

Akıp giden olmak. II Yol gösteren olmak.

Resûluḡ barmaḡı olup menâbi' / Zülâl-i şâfi idüp oldı nâbi'

nâçâr: Çaresiz, aciz, dertli.

→. **nâ-çâr:**

Mesnevi 3/60

Çaresiz, aciz, dertli.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş var / Anuḡ içün döner durmaz bu nâ-çâr

→. **nâ-çâr:**

Mesnevi 3/18

Çaresiz, aciz, dertli.

Anuñ şer'î bulıban haqdan
ızhâr / Kamu edyânı nesh
eyledi nâ-çâr

→. **nâ-çâr:**

Mesnevi 21/8

Çaresiz, aciz, dertli.

Bu kamu derd-ile şabrum dağı
var / Gerek 'âşık olana şabr nâ-
çâr

→. **nâ-çâr:**

Mesnevi 27/16

Çaresiz, aciz, dertli.

Tehj-dest olmadı eşcâr-ı
şemer-dâr / Soyulur yıl
hârâmşisine nâ-çâr

→. **nâ-çâr:**

Mesnevi 58/101

Çaresiz, aciz, dertli.

Gelür nâ-çâr ne ki oldıysa
taqdîr / Ki hergiz döndüremez
anı tedbjr

→. **nâ-çâr:**

Gazel 16/4

Çaresiz, dertli, üzüntülü.

Dolâb-ı çerhün inibenünj
döndüğün gören / Nâçâr aña
terk-i murâd u hevâ gerek

nâ-çâr eyle-: Çaresiz bir hâle
getirmek, çaresiz bırakmak.

→. **nâ-çâr eyle-:-di**

Mesnevi 4/ 20

*Çaresiz bir hâle getirmek,
çaresiz bırakmak.*

Anuñ şer'î bulıban haqdan
ızhâr / Kamu edyânı nesh
eyledi nâ-çâr

nâfe: Asya dağlarında yaşayan
bir ceylan cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan

kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde, misk.

→. **nâfe:-y, -le**

Gazel 5/ 8

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylan cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde, misk.*

'adluñla şöyle rāhat u ārām
buldı mülk / Kim zülfdür hemjñ
ki ider yüzde ıztırāb

→. **nâfe:**

Mesnevi 39/111

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylan cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde, misk.*

Ne durur nâfe pür-hün-ı
cigerdür / Saçuñ katında anuñ
ne qadrı vardur

→. **nâfe:**

Mesnevi 43/37

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylan cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde, misk.*

Hıtañdur nâfe gibi terk-i
mesken / Ya olmak la'l gibi
redd-i ma'den

→. **nâfe:**

Mesnevi 46/242

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylan cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde, misk.*

Nite kim lâle 'üd oda yanardı /
Eteğinden gülünj nâfe inerdi

→. **nâfe:**

Mesnevi 50/24

*Asya dağlarında yaşayan
bir ceylan cinsinin erkeğinde
karın derisi altında bulunan
kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah
madde, misk.*

Seher-geh gün 'alem dikedükde
kâfa / Ki saçardı şabâ güzâra
nâfe

nâfe ol-: Misk kokusu olmak.

→. **nâfe ol-:-ur, -sa**

Mesnevi 43/ 103

Misk kokusu olmak.

Hıta'dan çıkamaz olursa nâfe /
Ne müşğ ola adı anuñ ne şâfe

nâfe-i çin: Çin miski.

→. **nâfe-i çin:**

Mesnevi 49/16

Çin miski.

Kemend-i zülfden üç târ-ı
müşğün / Bahâ her birine bir
nâfe-i Çin

nâfiñ: Üfüren, üfleyici.

→. **nâfiñ:**

Gazel 12/4

*Üfüren, üfleyici. II Hz.
İsrafil.*

Turısaram gözünj 'ışkında ser-
mest / Çü şürî nefñ ide
mañşerde nâfiñ

nâ-gâh- nâgeh: Ansızın, birden
bire.

→. **nâ-gâh:**

Mesnevi 58/43

Ansızın, birden bire.

Qarañu gice bir yıl qopdı nâ-
gâh / Ki depredürdi küñi şöyle
kim gâh

→. **nā-gāh:**
Mesnevi 60/53
Ansızın, birden bire.

İrişdi kaçşer'ün kaçşırına nā-gāh
/ Dil ü cāndan didi kim şükr
bi'l-lah

→. **nāgeh:**
Mesnevi 39/144
Ansızın, birdenbire.

Neye koyalar anı ki ala vāriş /
Ya nāgeh yile vire anı havādiş

→. **nā-geh:**
Mesnevi 14/146
Ansızın, birden bire.

Beşj feryād u nāle āh kıldı / Ki
nā-geh bu ğazel yādına geldi

→. **nā-geh:**
Mesnevi 46/150
Ansızın, birden bire.

Didi Mihrāb varmağıl bu yola /
Ki nā-geh işümüz ayruksı ola

→. **nā-geh:**
Mesnevi 60/80
Ansızın, birden bire.

Hoş olur kim gidiben iztırarı /
İrişüp bula nā-geh yār yārı

nāgehānı: Ansızın, birdenbire.

→. **nāgehānı:-i**
Mesnevi 17/14
Ansızın, birdenbire.

Saņa cāvıd olsun zindigānı /
N'ola gül yile varsa nāgehānı

nağmāt:

→. **nağmāt:-ı**
Mesnevi 36/ 3
Nağmeler, ezgiler.

Şeker nağmātı tūtiyi itdi 'aşık /

Semen şavtı oldı kumrıya
muvāfık

nağma - nağme: Nağme, ezgi,
ahenk.

→. **nağmā:**
Mesnevi 3/ 45
Nağme, ezgi, ahenk.

Niredendür bu nağmā vü bu
ālā / ...

→. **nağme:**
Mesnevi 12/5
Nağme, ezgi, ahenk.

Bugün ben nağmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül dağı
olamaya aņa dem-sâz

→. **nağme:-ı, -dür**
Mesnevi 55/7
Nağme, ezgi, ahenk.

Senürj nağmeñdür iden gönli
gül-şen / Bu cânunj dağı gülzār
mı rüşen

nağme-i mürğ-i hoş-elhān:
Hoş ötüşlü kuşun nağmesi.

→. **nağme-i mürğ-i hoş-elhān:**
Mesnevi 46/160
Hoş ötüşlü kuşun nağmesi.

Țolu-y-ıdı gül ü nesrın ü reyhān
/ Nevā vü nağme-i mürğ-i hoş-
elhān

nağme-i ney: Neyin nağmesi.

→. **nağme-i ney:**
Mesnevi 18/8
Neyin nağmesi.

Mezākuma olur telh içiçek
mey / Şudā' ider başumda
nağme-i ney

nağme-i ney it:-: Neyin
nağmesi gibi çnlamak.

→. **nağme-i ney it:-:er**
Mesnevi 18/8
*Neyin nağmesi gibi
çnlamak.*

Mezākuma olur telh içiçek
mey / Şudā' ider başumda
nağme-i ney

nağme-i 'ūd düz:-: Ut adlı çalgı
aleti ile birlikte şarkı söylemek.

→. **nağme-i 'ūd düz:-:er, -di**
Mesnevi 14/15
*Ut adlı çalgı aleti ile
birlikte şarkı söylemek.*

Mugannj çün düzerdi nağme-i
'ūd / Düşerdi sūza cânlar şöyle
kim 'ūd

nağme-nüvāz it:-: Nağme
okuyan olmasını sağlamak.

→. **nağme-nüvāz it:-:er**
Gazel 8/ 9
*Nağme okuyan olmasını
sağlamak.*

'İşk ider bülbülü nağme-nüvāz /
'İşk virür güllere berg ü nevā

nāhıd: Sabahyıldızı, Tanyıldızı,
Zühre, Venüs.

→. **nāhıd:**
Mesnevi 3/10
*Sabahyıldızı, Tanyıldızı,
Zühre, Venüs.*

Cemāli şem'ine pervāne hırşıd
/ Celāli ferşine ferrāş nāhıd

→. **nāhıd:**
Mesnevi 8/ 12
*Sabahyıldızı, Tanyıldızı,
Zühre, Venüs.*

Anuj Behrām oldı hükmine
rām / Dutar mihri ile nāhıd
ārām

→. **nāhîd:**

Mesnevi 39/76

*Sabahyıldızı, Tanyıldızı,
Zühre, Venüs.*

Edür ol mäh-rünüñ adı Hürşîd /
Keniz olsa yaraşur aña nāhîd

na'îm: Nimete eren kimse.

→. **na'îm:**

Mesnevi 2/ 94

Nimete eren kimse.

Ol arada olur revh-ile reyhan /
Na'îm ü rāhat u ravzayla
rıdvān

nāka': Temiz olmak,
paklanmak.

→. **nāka:**

Mesnevi 3/ 39

Temiz olmak, paklanmak.

Şikāyet görüp anı nāka / Ki
anun sâhibiydi ehl-i fāka

nāka: Dişi deve.

→. **nāka:**

Mesnevi 4/ 41

Dişi deve.

Şikāyet görüp anı nāka / Ki
anun sâhibiydi ehl-i fāka

nā-kām:

→. **nā-kām:**

Mesnevi 58/63

Muradına eremeyen.

Gişi kim gire bu deryāya nā-
kām / İşi anun ğark olmağdur
ser-encām

nakārā: Davul.

→. **nakārā:-dur**

Mesnevi 60/ 69

Davul.

Ne kāredür nefir ü kūs u şurnā
/ Hāzāyindür sipāh u pîr ü
bernā

nakāyis: Eksiklik, noksanlık.

→. **nakāyis:-den**

Mesnevi 3/ 39

*Eksiklik, noksanlık. II Her
şeyin başlangıcı ezel.*

Anun zātî nakāyışden berîdür /
Anun vaşfi nakāyizden arıdur

nakāyiz: Birbirine zıt olan
şeyler.

→. **nakāyiz:--den**

Mesnevi 3/ 40

Birbirine zıt olan şeyler.

Anun zātî nakāyışden berîdür /
Anun vaşfi nakāyizden arıdur

nā-kes: Alçak, soysuz,
düzenbaz.

→. **nā-kes:**

Mesnevi 2/ 58

Alçak, soysuz, düzenbaz.

Sücüd eylemeyen şeytān-ıdı
bes / Ki dîv-ıdı ol u aşlıyla nā-
kes

nakkāş: Nakşeden.

→. **nakkāş:-ı**

Mesnevi 2/ 36

Nakşeden. II Allah.

Gişi ki anlamadın nakşî ide 'ayb
/ Olur nakkāşî 'ayb itmek bilā-
reyb

→. **nakkāş:**

Mesnevi 39/ 26

Nakış işleyen, nakşeden.

Er oldur kim görüben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakkāş

→. **nakkāş:**

Mesnevi 39/ 41

Nakış işleyen, nakşeden.

İdiben lafzını nakkāş rengin /
Me'ānışın sözüñ eyledi şîrin

naks: Akis, görüntü, suret.

→. **nakş:-ı**

Gazel 11/ 9

Akis, görüntü, suret.

Yüzünün nakşî renginden
gözüm bir nüşha almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
hadîş-i hûb u renginüm

→. **nakşî:-ı**

Mesnevi 1/ 51

Akis, görüntü, suret.

Bu nakşî ger idem Şāvur'a
telkîn / Anja Ferhād ola
Hüsrev'le şîrin

→. **nakş:-ı**

Mesnevi 2/ 35

Akis, görüntü, suret.

Gişi ki anlamadın nakşî ide 'ayb
/ Olur nakkāşî 'ayb itmek bilā-
reyb

→. **nakş:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 2/ 43

Akis, görüntü, suret.

Çü insān şeklinün nakşını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **nakş:**

Mesnevi 5/ 33

Akis, görüntü, suret.

Nigîninden eger bir nakş ala
müm / Hîṭā'ya ire fermāni
nedür Rüm

→. **nakş:**

Mesnevi 19/34

Akis, görüntü, suret.

Felek niçe ki döner zîr ü bālā /
Hezārān nakş ider her demde

pidā

→. **naqş:--a**

Mesnevi 39/15

Akis, görüntü, suret.

Niçe kim naqşa resm ururdi bî-
reng / Hâyâdan şu olurdi naqş-
ı Erjeng

→. **naqşa:-a**

Mesnevi 39/ 26

Akis, görüntü, suret.

Er oldur kim göröben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
naqşa naqqāş

→. **naqş:-in**

Mesnevi 39/13

Akis, görüntü, suret.

Perjnün görmedin naqşın
yazardı / Kalemle şekl-i Māni'yi
düzerdi

→. **naqş:-i, -n, -ı**

Mesnevi 39/ 21

Akis, görüntü, suret.

Kalemle naqşını anur yazardı /
Nicedür şüret ü şeklin düzerdi

→. **naqşını:-i, -n, -ı**

Mesnevi 39/ 52

Akis, görüntü, suret.

Aradum cümle hüsn ehlini
buldum / Nedür her birinün
naqşını bildüm

→. **naqş:-dan**

Mesnevi 44/4

Akis, görüntü, suret.

Anuñ mecmü'-ı ef'āl u şıfātı /
Münezzeh naqşdan şöyle ki
zātı

→. **naqş:-in**

Mesnevi 58/70

Akis, görüntü, suret.

Meger şāh gehverin şuda
sizerdi / Başıyla tahtada naqşın
yazardı

naqş al-: Şekil veya resim elde
etmek.

→. **naqş al:-a**

Mesnevi 6/ 33

Şekil veya resim elde

etmek.

Nigjninden eger bir naqş ala
müm / Hıta'ya ire fermāni
nedür Rüm

naqş ur-: Resim çizmek, naqış
yapmak.

→. **naqş ur:-ur, -dı**

Mesnevi 39/12

Resim çizmek, naqış

yapmak.

Hem eyle naqş-bend-idi vü
üstād / Ki şuya naqş ururdi
şöyle kim bād

naqş-bend: Süslemeli dokuma
yapan kimse, ressam.

→. **naqş-bend:-i, -di**

Mesnevi 39/11

Süslemeli dokuma yapan

kimse, ressam.

Hem eyle naqş-bend-idi vü
üstād / Ki şuya naqş ururdi
şöyle kim bād

naqşı: Naqış eden.

→. **naqşı:**

Mesnevi 2/ 41

Naqış eden.

Naqşı kim yazupdur ol
hudāvend / Kamusı hūb u
zıbbādur u dil-bend

naqş-ı dıvār: Duvardaki resim.

→. **naqş-ı dıvār:**

Mesnevi 35/ 90

Duwardaki resim.

Hemjn dutar bular katumda
miqdār / Ki hāzrā-yı dimen yā
naqş-ı dıvār

naqş-ı erjeng ol-: İnan
hurafelerine göre meşhur
ressam "Māni" nin yaptığı
resimleri ihtiva eden mecmua
haline dönüşmek.

→. **naqş-ı erjeng ol:-ur, -dı**

Mesnevi 39/16

*İnan hurafelerine göre
meşhur ressam "Māni" nin
yaptığı resimleri ihtiva eden
mecmua haline dönüşmek.*

Niçe kim naqşa resm ururdi bî-
reng / Hâyâdan şu olurdi naqş-
ı Erjeng

naqş-ı gül-rüyān-ı 'ālem:

Alemin güler yüzlüsünün
görüntüsü.

→. **naqş-ı gül-rüyān-ı 'ālem:**

Mesnevi 39/17

*Alemin güler yüzlüsünün
görüntüsü.*

Elinde naqş-ı gül-rüyān-ı 'ālem
/ Muşavverdi nite kim naqş-ı
hātem

naqş-ı hātem: Yüzünün naqşı.

→. **naqş-ı hātem:**

Mesnevi 39/ 18

Yüzünün naqşı.

Elinde naqş-ı gül-rüyān-ı 'ālem
/ Muşavverdi nite kim naqş-ı
hātem

naqz-ı sevgend it-: Yemini
bozmak, yemininden dönmek.

→. **naqz-ı sevgend it:-me, -y, -
e, -sin**

Mesnevi 41/ 111
*Yemini bozmak,
yemininden dönmek.*

Düriş kim itmeyesin naķz-ı
sevgend / Ne māl ü cān ķor ne
hış ü peyvend

na'l: Nal, hayvanların
ayaklarına vurdukları demir.

→. **na'l:**
Mesnevi 1/ 94
*Nal, hayvanların
ayaklarına vurdukları demir.*

Ne lāyık atı na'lına zer ü la'l /
Hilāl olsa gerek durur aņa na'l

→. **na'l:-ı, -n, -a**
Mesnevi 1/ 93
*Nal, hayvanların
ayaklarına vurdukları demir.*

Ne lāyık atı na'lına zer ü la'l /
Hilāl olsa gerek durur aņa na'l

nālān u giryān: Ağlayıp inleme.

→. **nālān u giryān:**
Mesnevi 48/ 82
Ağlayıp inleme.

Olıarsın nite kim ebr-i nıřān /
Tağa tağa düşüp nālān u giryān

→. **nālān u giryān:**
Mesnevi 51/51
Ağlayıp inleme.

Sipāh ardınca anun nālān u
giryān / Ķamu yaş döküp eyle
ki ebr-i nıřān

nāle: İnleme, feryat.

→. **nāle:**
Mesnevi 14/126
İNleme, feryat.

Didiler meyden ola bu
ħumāruņ / Bu Ķamu nāle vü
āh-ıla zāruņ

→. **nāle:**
Mesnevi 17/2
İNleme, feryat.

Yüzin ayağına sürüp didi i řāh
/ Nedür bu guşşa yā bu nāle vü
āh

→. **nāle:-ı, -i**
Mesnevi 20/17
İNleme, feryat.

İşidür nāleņi sinün dem-ā-dem
/ Görürsün sen anuņ yüzini her
dem

→. **nāle:-y, -di**
Mesnevi 57/ 7
İNleme, feryat.

İşi nāleydi anuņ āh u zārı / Bu
resm-ile geçerdi rüzigāri

nāle it-: Feryat etmek.

→. **nāle it-:**
Mesnevi 40/ 12
Feryat etmek.

Yapışmışdur güle her yaņadan
ħār / Anuņ iķün ider ol nāle vü
zār

→. **nāle it-:-iben**
Mesnevi 46/ 39
Feryat etmek.

Hemjın sā'at idiben nāle vü āh /
Yoluņ ĥarcı-y-iķün yaraķladı
řāh

→. **nāle it-:-er, -di**
Mesnevi 46/232
Feryat etmek.

Nüvā iderdi anda 'ūd-ıla ķeng /
Felek nāle iderdi zühre āheng

→. **nāle it-:-er, -di**
Mesnevi 58/128
Feryat etmek.

İķine düşiben dil-dār derdi / Bu
şı'ri okıyup nāle iderdi

nāle vü zārı: Ağlayıp inleme.

→. **nāle ü zārı:-dür**
Mesnevi 34/ 21
Ağlayıp inleme.

Dün ü gün iķi nāledür ü zārı /
Geçürür āh-ıla ol rüzigāri

nāle vü āh: İnleyip ah çekme.

→. **nāle vü āh:**
Mesnevi 17/2
İNleyip ah çekme.

Yüzin ayağına sürüp didi i řāh
/ Nedür bu guşşa yā bu nāle vü
āh

nāle vü āh ıla zār: İnleme, ah
etme ve inilti.

→. **nāle vü āh ıla zār:-urı**
Mesnevi 14/126
İNleme, ah etme ve inilti.

Didiler meyden ola bu
ħumāruņ / Bu Ķamu nāle vü
āh-ıla zāruņ

nāle vü āh it-:

→. **nāle vü āh it-:-iben**
Mesnevi 46/39
*Ah edip inlemek, ağlayıp
sızlanmak.*

Hemjın sā'at idiben nāle vü āh /
Yoluņ ĥarcı-y-iķün yaraķladı
řāh

nāle-i ney: Ney inlemesi, ney
sesi.

→. **nāle-i ney:**
Mesnevi 48/ 135
Ney inlemesi, ney sesi.

Nevā-y-ı ķeng-idi vü nāle-i ney
/ Tolu ol ĥoř maķām u sağar u
mey

nāle-i seher: Seher vakti iniltisi.

→. **nāle-i seher:**

Gazel 1/ 8

Seher vakti iniltisi.

Der-gāhuña iletmege tuhfe bulamazuz / İllā ki āh-ı nīm-şeb ü nāle-i seher

nāle-i 'ūd kıl-: Ud ağacının iniltisini duyurmak.

→. **nāle-i 'ūd kıl-:-ur, -dı**

Mesnevi 46/166

Ud ağacının iniltisini duyurmak.

Yağardı lāle anda micmer-i 'ūd / Kılurdu bülbül anda nāle-i 'ūd

na'leyn: Bir çift ayakkabı.

→. **na'leyni:-i**

Mesnevi 3/ 15

Bir çift ayakkabı.

Anuñ na'leyni fark-ı fevķde tāt / Selātın cümle kulluğına muhtāt

nām: Şan, şöhret.

→. **nāmumuz:-u, -muz**

Gazel 3/ 13

Şan, şöhret.

Karardı harf-i 'illet-ile nāmumuz veli / Şin-i şefā'at oldı anuñ 'illet-i şifā

nām ol-: İsim olmak,şöhretlenmek.

→. **nām ol-:-dı**

Mesnevi 6/ 22

İsim olmak,şöhretlenmek.

Çü in'am-ı sa'adet 'ām oldı / İki gişi Muhammed nām oldı

namāz: Namaz.

→. **namāz:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 55/37

Namaz.

Namāzını ki yok anda niyāzı / Şanur tāt'at veli degül niyāzı

nāme-i 'azl: İştēn çekilmenin mektubu.

→. **nāme-i 'azl:**

Mesnevi 51/77

İştēn çekilmenin mektubu.

Sitemdür pādīşāha nāme-i 'azl / Yaķar tāt-ıla tahtı vü tolar hezl

nā-müstakīm: Doğru,gerçek olmayan.

→. **nā-mustakīm:**

Mesnevi 28/6

Doğru,gerçek olmayan.

Senüñ gibi muķıllü'l-hāl geldüm / Velı nā-mustakīm ahvāl oldum

nā-muvāfık: Uygun olmayan.

→. **nā-muvāfık:**

Mesnevi 58/ 112

Uygun olmayan.

Ĝarıb ü haste vü tenhā vü 'āşık / Muķālif baht u devlet nā-muvāfık

nār: Ateş, od.

→. **nār:**

Mesnevi 10/ 5

Ateş, od.

Çırāğ u şem'e ger irmez-ise nār / Kālur zūmet bulunmaz anda envār

→. **nār:-a**

Mesnevi 54/23

Ateş, od.

Düşiben nāra itdi gendüyi nūr / Heyülı külġanından düşdi pes dūr

→. **nār:**

Mesnevi 58/87

Nar.

Yir-idi nār öñine düşse ol leb / Yir-idi elma çün anaydı ġabġab

nār it-: Yakmak, ateşe vermek.

→. **nār it-:-me**

Mesnevi 38/30

Yakmak, ateşe vermek.

Yi yidür mālunı kim olmaya mār / Varın nūr eyle itme yirünı nār

nār ol-: Ateş olmak.

→. **nār ol-:-ur**

Mesnevi 10/71

Ateş olmak.

Şu yıl olur eşer itse aña yıl nār / Od olur yıl eşer itse aña ġār

na'ra-ı ebr: Bulutların uğultusu.

→. **na'ra-ı ebr:**

Mesnevi 58/ 113

Bulutların uğultusu.

Gice katı vü yıl keşti vü girdāb / Helāk olmaķlıġa cem' oldı esbāb

nār-ı caġım: Cehennem ateşi.

→. **nār-ı caġım:**

Kıt'a 2/ 7

Cehennem ateşi.

Nıķmetünle yaķılır nār-ı caġım / Raġmetünle bizenür dāru'l-ġulūd

naşāyih ol-: Nasihat vermek.

→. **naşāyih ol:-a**
Mesnevi 46/ 24
Nasihah vermek.

Bu 'ışk işi durur kim pend-i
nāşih / Eşer itmez ger ola çok
naşāyih

nā-sāz ol-: Uyumsuz, uygunsuz
olmak.

→. **nā-sāz ol:-ur**
Mesnevi 51/4
*Uyumsuz, uygunsuz
olmak.*

Olur kamunun işi bunda nā-sāz
/ Belā tolu durur bu kūh-ı bālā

nāsih: Nasihat eden, öğüt
veren.

→. **nāşih:**
Mesnevi 16/ 16
Nasihah eden, öğüt veren.

Ki 'āşık gendü gendüzini bilmez
/ Melek nāşih olursa güş
kılmaz

nāsih ol-: Nasihat eden, öğüt
veren olmak.

→. **nāsih ol:-ur**
Gazel 12/10
*Nasihah eden, öğüt veren
olmak.*

Gönülde muhkem olsa āyet-i
'ışk / Olur mı hiç nesne aña
nāsih

→. **nāşih ol:- ur, -sa**
Mesnevi 16/16
*Nasihah eden, öğüt veren
olmak.*

Ki 'āşık gendü gendüzini bilmez
/ Melek nāşih olursa güş
kılmaz

naşib: Kismete düşen şey.

→. **naşib:-i, -n, -den**
Mesnevi 13/ 70
Kismete düşen şey.

'amel it liki nefşüni unitma /
Naşibinden anı maḥrüm itme

naşihat: Öğüt, tavsiye.

→. **naşihat:-la**
Gazel 12/ 5
Öğüt, tavsiye.

Naşihatla gider mi 'ışk cāndan
/ Yil-ile olur mı zāyil kūh-ı
şāmiḥ

→. **naşihat:**
Mesnevi 16/13
Öğüt, tavsiye.

Naşihat kamuya olur muvāfik /
Meger ol gişiyeye kim ola 'āşık

→. **naşihat:-de**
Mesnevi 30/8
Öğüt, tavsiye.

Gerek sözde ola şirrin 'ibāret /
Naşihatde gerek nāzük işāret

→. **naşihat:**
Mesnevi 46/22
Öğüt, tavsiye.

Oraya irmemiş durur ḥikāyet /
Ki eşer eyleyü bile aña naşihat

→. **naşihat:**
Mesnevi 35/126
Öğüt, nasihat.

Niçe kim virür-idi aña ol pend /
Naşihat irdügince artardı
peyvend

→. **naşihat:**
Mesnevi 35/131
Öğüt, nasihat.

Naşihat arasında ol nūvā-ger /
Bu şî'r-ile itdi 'uşşākı muḥayyer

naşihat eyle-: Öğüt vermek.

→. **naşihat eyle:-y, -ü**
Mesnevi 46/22
Öğüt vermek.

Oraya irmemiş durur ḥikāyet /
Ki eşer eyleyü bile aña naşihat

naşruḥ min allah: 'Zafer
Allah'ın yardımıyla.'
anlamında ayetten bir söz.

→. **naşruḥ min allah:**
Mesnevi 4/98
Ayet
'Zafer Allah'ın
yardımıyla.' anlamında
ayetten bir söz.

Nedür cennet meger ḥāk-i ser-
i rāh / Delil aña durur naşruḥ
min allah

nā-tuvān: Zayıf, güçsüz
çaresiz.

→. **nā-tuvān:**
Gazel 2/ 24
Zayıf, güçsüz çaresiz.

İsderem senden şefā'at yā
şefi'ü'l-müznibin / Nice
maḥrüm ola senden bu garib ü
nā-tuvān

nazar: Bakış, bakma.

→. **nazar:**
Gazel 1/ 12
Bakış, bakma.

Bu ṭab' zulmetinde alamaz nūr
gönlümüz / Sen idesin nazar
germ-ile bize meger

→. **nazar:**
Mesnevi 3/ 49
Bakış, bakma.

Nazar itdükde gördi anı Şiddik
/ Bilâ-i' câz itdi anı taşdıj

→. **nazar:-dur**
Mesnevi 14/ 65
Bakış, bakma.

Nazardur irüren 'akla maḥāfet
/ Nazardur cān-ılan başlara
āfet

→. **nazar:-dur**
Mesnevi 14/66
Bakış, bakma.

Nazardur irüren 'akla maḥāfet
/ Nazardur cān-ılan başlara
āfet

→. **nazar:**
Mesnevi 51/8
Bakış, bakma.

Olur endişe yolında bunun
teng / Nazar bu yolda düşer
pây ber-seng

nazar eyle-: Bakmak, dikkat
etmek.

→. **nazar eyle-:-sün**
Gazel 14/5
Bakmak, dikkat etmek.

Süreti cānuḡ nicedür diyen
eylesün nazar / Yüzine anuḡ ki
cānumdur u cānānum benüm

→. **nazar eyle-:-di**
Mesnevi 35/77
Bakmak, dikkat etmek.

Ḳamusına nazar eyledi liḡkin /
Biriyle olımadı göḡli sākin

→. **nazar eyle-:-di**
Mesnevi 14/63
Bakmak, dikkat etmek.

Nazar eyledi ḡaşruḡ burcına
şāh / Görüp bir mäh anda
eyledi āh

→. **nazar eyle-:**
Mesnevi 23/13
Bakmak, dikkat etmek.

Nazar eyle bu kılduḡum ḡayāle
/ Nizār u zār beḡzerem hilāle

nazar it-: Bakmak, görmek.

→. **nazar it-:-dük, -de**
Mesnevi 4/ 51
Bakmak, görmek.

Nazar itdükde gördi anı Şiddik
/ Bilâ-i' câz itdi anı taşdıj

→. **nazar it-:**
Mesnevi 2/99
Bakmak.

Nazar it kār-gāh-ı şun'a göḡil /
Neler var çerhden tā merkez-i
gil

→. **nazar it-:-e, -sin**
Gazel 1/ 12
Bakmak, dikkate almak.

Bu ḡab' zulmetinde alamaz nūr
göḡlümüz / Sen idesin nazar
germ-ile bize meḡer

→. **nazar it-:**
Mesnevi 4/79
Bakmak, dikkate almak.

Nazar it ol şeh-i kişver-sitāni /
Melāyik çetri bulit sayebanı

→. **nazar it-:**
Mesnevi 12/ 15
Bakmak, dikkate almak.

Buḡa daḡı nazar it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldı
rüşen

→. **nazar it-:**
Mesnevi 52/ 13
Bakmak, dikkate almak.

Gözün aç i'tibār-ıla nazar it /
Gelür-iken elüḡden bir hüner it

nazar kıl-: Bakmak, dikkat
etmek.

→. **nazar kıl-:-a**
Mesnevi 43/18
Bakmak; dikkat etmek.

Gülistānda cün açılmış ola gül /
Daḡı yire nazar kıla mı bülbül

→. **nazar kıl-:-a**
Mesnevi 46/172
Bakmak; dikkat etmek.

Diledi bāḡ dıvārına vara /
Nazar kıla nedür andaḡı vara

→. **nazar kıl-:**
Gazel 15/11
Bakmak; dikkat etmek.

'Uşşāḡ halkasına nazar kıl ki
göresin / Sinüḡ ayaḡuḡa niçe
yüzler nişār olur

→. **nazar kıl-:**
Mesnevi 3/47
Bakmak; dikkat etmek.

Bedāyi' kār-gāhına nazar kıl /
ḡabāyi' fikrini zıj ü zeber kıl

nāzenin: İnce yapılı, narın.

→. **nāzenin:**
Mesnevi 60/ 47
İnce yapılı, narın.

Vücüdi nāzenin ü nāz-perverd
/ Ne germ-i rüzigār görmiş ne
ḡod serd

→. **nāzenin:-e**
Mesnevi 43/23
İnce yapılı, narın.

Ḡazabla didi diḡ ol nāzenine /
Nişe kın bağladuḡ tāt u niḡine

nazır ol-: Bakmak.

→. **nazır ol-:-uḡ**
Mesnevi 53/70
Bakmak.

Şeyâtiñe didi kim hâzır oluñ /
Bulara itdüğüme rızır oluñ

nâzil it-: İndirmek, nüzul etmek.

→. **nâzil it-:-me, -y, -e, -ler**
Mesnevi 43/97
İndirmek, nüzul etmek.

Felekde itmeyeler mâhı nâzil /
Eger kaç' itmez olursa menâzil

nâzil ol-: İnmek, nüzul etmek.

→. **nâzil ol-:-up**
Mesnevi 4/ 61
İnmek, nüzul etmek.

Aña nâzil olup durur bu Furkân /
/ Ki rahmetdür Hüdâ vü nür-u tıbyân

→. **nâzil ol-:-di, -lar**
Mesnevi 46/156
İnmek, nüzul etmek.

Yidi gün kaç' idiben menâzil /
Sekizinde oldılar bir yirde nâzil

→. **nâzil ol-:-ur**
Mesnevi 52/ 30
İnmek, nüzul etmek.

Gönjül kim 'ışk ide anı menzil /
Olur te'yidi haqquñ anda nâzil

→. **nâzil ol-:-dı**
Mesnevi 2/87
İnmek, nüzul etmek.

Nirede oldı-y-ısa rûh nâzil /
Girü aña dönüben ola vâşıl

nazm: Şiir, nazım.

→. **nazm-:**
Mesnevi 56/83
Şiir, nazım.

Sipihrüñ işi olmışdur baña kın /
Baña cevr eylemekdür devre âyin

→. **nazm-:-ı**
Mesnevi 1/ 31
Şiir, nazım.

Başa ol nazımı virgil kim İmâmî /
/ Bulımadı anı ne hüd Nizâmî

nazm it-: Dirmek, şiir yazmak.

→. **nazm it-:-e**
Gazel 15/14
Dirmek, şiir yazmak.

Çün dürc-i la'luñi getüre zikre
Ağmedî / Her söz ki nazm ide
güher-i âb-dâr olur

→. **nazm it-:-iben**
Mesnevi 11/12
Dirmek, şiir söylemek.

Didi kim 'ışk sözinden saşun-
ver / İdiben nazm düzdi dürr ü
güher

→. **nazm it-:-di**
Mesnevi 12/14
*Düzenlemek, tertip etmek;
yazmak.*

Sözün Selmân'un işitdün
temâmî / Anı dañı ki nazm itdi
Nizâmî

nazm kıl-: Vezinli, kafiyeli söz dizisi yapmak.

→. **nazm kıl-:-du, -m**
Mesnevi 11/60
*Vezinli, kafiyeli söz dizisi
yapmak.*

Ne gevher kim gönjül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm kıldum

nâz-perverd(1): Nazlı
büyümüş.

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 14/97
Nazlı büyümiş.

Kızıdur Şâh-ı Rüm'uş nâz-
perverd / Ki irişmemiş anuñ
eteğine gerd

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 60/ 87
Nazlı büyümiş.

Vücüdi nâzenin ü nâz-perverd
/ Ne germ-i rüzigâr görmiş ne
hüd serd

nâz-perverd(2): Cemşid ü
Hurşid adlı hikayedeki peri
hükümdarın veziri.

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 46/269
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdarın
veziri.*

Veziri var-ıdı anuñ Nâz-perverd
/ Diyeydün laledür yüzi vü ya
verd

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 46/ 273
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdarın
veziri.*

Gelüp hüsrev katına Nâz-
perverd / Didi kim i şebın-şâh-ı
cihân-gerd

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 46/295
*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki peri hükümdarın
veziri.*

Sarâya vardı andan Nâz-
perverd / Nite kim girü vara
gül-şene verd

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 47/ 63
Cemşid ü Hurşid adlı

hikayedeki peri hükümdarin veziri.

Gidicek Nâz-perverd oradan şâh / Didi Mihrâb'a i yâr-ı nikû-
hâh

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 48/23
Cemşid ü Hurşid adlı hikayedeki peri hükümdarin veziri.

Geliben Nâz-perverd ol serâdan / Selâm irgürdi şâha meh-liqâdan

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 48/131
Cemşid ü Hurşid adlı hikayedeki peri hükümdarin veziri.

Çadeh nüş itdi ol dem Nâz-perverd / Anuñ yâdına kim yüzi-y-idi verd

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 60/13
Cemşid ü Hurşid adlı hikayedeki peri hükümdarin veziri.

Hemân-dem hâzır oldı Nâz-perverd / Didi kim nicedür hâl u gam-ı derd

→. **nâz-perverd:**
Mesnevi 60/39
Cemşid ü Hurşid adlı hikayedeki peri hükümdarin veziri.

Oradan Nâz-perverd anı aldı / Bir ulu yola iletđi vü şaldı

→. **nâz-perverd:-e**
Mesnevi 60/11
Cemşid ü Hurşid adlı hikayedeki peri hükümdarin veziri.

Didi ol Nâz-perverd'e ki varğıl / Nedür Cemşid ahvâlinı görgil

nâzük: İnce, narin, zarif.

→. **nâzük:**
Mesnevi 11/55
İnce, narin, zarif.

İd anda 'ışkıdan nâzük işâret / Ki ire 'âşıklara andan beşâret

→. **nâzük:**
Mesnevi 30/8
İnce, narin, zarif.

Gerek sözde ola şırın 'ibâret / Naşihatde gerek nâzük işâret

→. **nâzük:**
Mesnevi 55/4
İnce, narin, zarif.

Bize bir dâsitân eyle rivâyet / Ki ola anda bir nâzük hikâyet

nâzük ol:- İnce, narin, zarif olmak.

→. **nâzük ol:-miş**
Mesnevi 38/5
İnce, narin, zarif olmak.

Gülün yañağı olmuş eyle nâzük / Ki bülbül dir aña li'l-lâhi derrük

→. **nâzük ol:-a**
Mesnevi 39/116
İnce, narin, zarif olmak.

Eger gül-bergden ton idesin sen / Ola nâzük tenün âzerde andan

ne(1): Ne, nasıl.

→. **ne:**
Gazel 2/ 19
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ne 'acab itse nisâr ayağuna encüm güher / İftihâr-içür bu gerdân-âsiyâb-ı âsumân

→. **ne:**
Kıt'a 3/11
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Zerre zerre yirde gökde ne ki var / Varlığına birliğünedür şühüd

→. **ne:**
Mesnevi 10/41
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ne olduñ hâb u hürde it gibi hursend / Çetük dağı olsa 'ışkın eyle dil-bend

→. **ne:-dür**
Mesnevi 14/133
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Didiler ataña nedür diyelüm / Didi görürsüz uşda neyse hâlüm

→. **ne:-dür**
Mesnevi 14/136
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Didiler ne diyelüm biz anaña / Didi nedür diyisersiz vay aña

→. **ne:-dür**
Mesnevi 15/23
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Marâz çün kim neden nedür biline / Olur mümkün ki aña dermân kılına

→. **ne:**
Mesnevi 27/4
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Neçün dil-tengsin eyle ki gönce / Cihân-içün ne düşdün bunca rence

→. ne:
Mesnevi 43/89
"Nasil" anlamında soru
zarfı.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz dağı yarın u
biri gün

→. ne:
Mesnevi 44/38
"Nasil" anlamında soru
zarfı.

Çü telh ola gişinüñ rûzigârı /
Ne gerekdür bu şîrîn 'ömr bârî

→. ne:-dür
Mesnevi 55/18
"Nasil" anlamında soru
zarfı.

Enâniyyetden ider gişiyi pāk /
Enâniyyet nedür aña ki ola hâk

→. ne:-dür
Mesnevi 56/33
"Nasil" anlamında soru
zarfı.

Didi aña çerh-i gerdân hâli
nedür / Sipıhr ü mihr ü meh
ahvâli nedür

→. ne:
Mesnevi 60/126
"Nasil" anlamında soru
zarfı.

Hıttâ iklîmi bj-ḥadd ü kerândur
/ Ne kim eydürler-ise
bîşezardur

→. ne:-dür
Mesnevi 60/12
"Nasil" anlamında soru
zarfı.

Didi ol Nâz-perverd'e ki varğıl /
Nedür Cemşîd ahvâlinı görgil

→. ne:
Gazel 1/9
Ne.

Varlık ne nesnedür kamu
ḥâşâk-i ḥâr-ı râh / Ol gişiyi ki
kuds ola maṭmaḥ-ı nazâr

→. ne:
Gazel 6/ 9
Ne.

Ne nesnedür şafaḳ cigeri ḳanı
ḥasmuḅuñ / Kim ḳayğudan
felek ufukında çekîdedür

→. ne:
Gazel 6/ 11
Ne.

Ne nesnedür şafaḳ cigeri ḳanı
ḥasmuḅuñ / Kim ḳayğudan
felek ufukında çekîdedür

→. ne:
Gazel 11/4
Ne.

Ciger-ḥünem perîşân-ḥâl (u)
ser-gerdân u sevdâyî / Ne
miskîñ eylemişdür gör beni ol
zülfi-müşğîñüm

→. ne:
Gazel 12/8
Ne.

Ma'ârif 'ârife 'ışḳuñ sözidür /
Ne gerek aña tāmât-ı meşâyih

→. ne:
Gazel 13/1
Ne.

Ne binüm hüznümi görmişdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmişdi Eyyüb

→. ne:
Gazel 13/ 2
Ne.

Ne binüm hüznümi görmişdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmişdi Eyyüb

→. ne:
Gazel 16/ 5
Ne.

Ger dönmez-ise çerḥ
murâduñ-ıla çäre ne / Her
iḳtîzâ ki ol ide aña rîzâ gerek

→. ne:
Kit'a 1/ 5
Ne.

Ne söz ki söylene her bir
lügatda ma'nîsi / Bilâ-şek oldı
hemân lâ-ilâhe illâllah

→. ne:
Mesnevi 1/ 93
Ne.

Ne lâyiḳ atı na'lına zer ü la'l /
Hilâl olsa gerek durur aña na'l

→. ne:
Mesnevi 2/ 24
Ne.

Yürek ḥayvânî rūḥa oldı menzil
/ Bu ne ḳudret bu ne ḥikmet
durur bil

→. ne:
Mesnevi 2/34
Ne.

Anuñ vaşında yokdur ḥiç
noḳşân / Baḳandadur var ise
aña ne dermân

→. ne:
Mesnevi 2/ 40
Ne.

Güneşden tolu ṭurur yir ü gök
nür / Ne 'ayb aña anı görmez
ise kör

→. ne:
Mesnevi 2/41
Ne.

Nakşî kim yazupdur ol
hüdâvend / Kamusı hûb u
zîbâdur u dil-bend

→. ne:
Mesnevi 2/ 101
Ne.

Şerâdan her ne kim var tâ
şüreyyâ / Anuñ birliginedür
cümle güya

→. ne:
Mesnevi 2/ 103
Ne.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur aḥad bi'z-
zât vâhid

→. ne:
Mesnevi 2/ 105
Ne.

Ne kim var varlığına kılor ikrâr
/ Cemî'i kudretini kılor izhâr

→. ne:
Mesnevi 3/64
Ne.

Döner dolâb çerḥine naẓar kıl /
Bu çerḥüñ ḥâlî andan ne durur
bil

→. ne:
Mesnevi 3/69
Ne.

Ne müşkil kim var andan itdiler
ḥal / Kamu rahmet anuñla oldı
münzel

→. ne:
Mesnevi 3/ 97
Ne.

Ne nesnedür bilürsin adı-la ḥür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. ne:
Mesnevi 4/ 57
Ne.

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler ğaybdan
kıldı beyân ol

→. ne:
Mesnevi 4/ 58
Ne.

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler ğaybdan
kıldı beyân ol

→. ne:
Mesnevi 4/ 71
Ne.

Ne müşkil kim var andan itdiler
ḥal / Kamu rahmet anuñla oldı
münzel

→. ne:
Mesnevi 4/ 99
Ne.

Ne nesnedür bilürsin adı-la ḥür
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. ne:
Mesnevi 9/ 15
Ne.

Ne devletdür ki aña olmadı
vâsıl / Ne dânişdür kim ol
itmedi ḥâşıl

→. ne:
Mesnevi 9/16
Ne.

Ne devletdür ki aña olmadı
vâsıl / Ne dânişdür kim ol
itmedi ḥâşıl

→. ne:
Mesnevi 10/34
Ne.

Seni çün 'işğ senden ider âzâd
/ Ne kim var 'işğdan artuğı olur

bād

→. ne:
Mesnevi 10/ 17
Ne.

Ne 'işğ oldı aralarında zâhir /
Olardan toğdı eflâk u 'anâşır

→. ne:
Mesnevi 11/59
Ne.

Ne gevher kim göñül küncinde
buldum / Delûp anı bu silke
nazm kıldum

→. ne:
Mesnevi 11/62
Ne.

Bizâ'at gerçi kim degüldi
mevür / Velj ne çâra el-
me'mûru ma'zûr

→. ne:
Mesnevi 11/76
Ne.

Ḥaṭâya 'afv lâzımdur ḥaṭâsuz /
Ne iş vardur cihânda vü ne ḥod
söz

→. ne:
Mesnevi 13/64
Ne.

Yürek kıan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü câm

→. ne:
Mesnevi 14/ 106
Ne.

Didiler aña kim n'olduñ eyitgil
/ Ne derdün var durur takrîr
itgil

→. ne:
Mesnevi 14/121
Ne.

Didiler ne durur derdün
bilelüm / Tabîbe eydüp 'ilâcını
kılalum

→. ne:
Mesnevi 15/8
Ne.

Bir ağızdan ki anuñ yoqdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
râz-ı nihânî

→. ne:
Mesnevi 15/39
Ne.

Ne göz yaşı ki cümle hün-ıdı ol
/ Diyezdün Nîl yâ Ceyhün-ıdı ol

→. ne:
Mesnevi 16/2
Ne.

Şabâ yili eserken ki arja irdi /
Ne müşkildür anuñ hâlini gördi

→. ne:
Mesnevi 18/10
Ne.

Bu iki ayruğa şâdi yitürür / Ne
aşşı çün beni gâmdan yitürür

→. ne:
Mesnevi 18/21
Ne.

Uzun olmak ne hâşıl zindigânî /
Çü miñnetle geçüre gişi anı

→. ne:
Mesnevi 19/11
Ne.

Ne şuyı var bu dolabuñ ki ahar
/ Selâtiñ kanıdur bî-şek ser-â-
ser

→. ne:
Mesnevi 19/37
Ne.

Pes Anuñ çün ne gerek bu
kamu ğam / Otur şâd u mey
eyle nüş her dem

→. ne:
Mesnevi 26/6
Ne.

Od içinde nice ola şabr
mümkün / Ya hüd ne vaqt ola
bu süz sâkin

→. ne:
Mesnevi 31/33
Ne.

Ne hâşıl ki olmaya bu bir nefes
şâd / Anı dâde koma(ya) kim
ola yâd

→. ne:
Mesnevi 35/48
Ne.

Münâdiler münâdjı kıldı Çın'de
/ Ne meh-rûlar ki vardur Çın
içinde

→. ne:
Mesnevi 35/53
Ne.

Ne lâle-çehreler kim oldılar
cem' / Elinde ber birinüñ
'üddan şem'

→. ne:
Mesnevi 35/110
Ne.

Nilüfer güneşe çün oldı mâyil /
Aña mehtâbdan bârî ne hâşıl

→. ne:
Mesnevi 35/110
Ne.

Nilüfer güneşe çün oldı mâyil /
Aña mehtâbdan bârî ne hâşıl

→. ne:
Mesnevi 38/10
Ne.

Nizâr u zâr anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. ne:
Mesnevi 38/23
Ne.

Çün anladuñ ne işdedür cihanı
/ Şarâb it nüş ki oldur cavidânî

→. ne:
Mesnevi 39/39
Ne.

Ne sürmeyle eyledüñ gözünjü
rüşen / Ne yüz-ile eyledüñ
cânunı gül-şen

→. ne:
Mesnevi 39/40
Ne.

Ne sürmeyle eyledüñ gözünjü
rüşen / Ne yüz-ile eyledüñ
cânunı gül-şen

→. ne:
Mesnevi 39/54
Ne.

Bilürem kayşerüñ bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdâne-i dür

→. ne:
Mesnevi 39/112
Ne.

Ne durur nâfe pür-hün-ı
cigerdür / Saçuñ katında anuñ
ne kadrı vardur

→. ne:
Mesnevi 39/111
Ne.

Ne durur nāfe pür-ḥūn-ı
cigerdür / Saçurḡ katında anurḡ
ne ḡadrı vardur

→. ne:
Mesnevi 41/ 40
Ne.

Ne-y-ise yoldaşurḡ ḡaḡḡı
yitürer / Ne iş kim buyurur-
isaḡ bitürer

→. ne:
Mesnevi 43/ 25
Ne.

Ne suç itdi saḡa bu taḡt u efser
/ Ki yire urmaḡ istersin ser-ā-
ser

→. ne:
Mesnevi 43/55
Ne.

Ne yavuz itdi ata i cūvān-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
ḡasret ü derd

→. ne:
Mesnevi 43/83
Ne.

Ne durur 'ışḡ bir bāzār-ı cāndur
/ Ki anda baş ile cān
rāyigāndur

→. ne:-dür
Mesnevi 43/ 57
Ne.

Nedür başurḡda bu sevdā-yı
bāḡıl / Başurḡdan it yavuz efkārı
zāyil

→. ne:
Mesnevi 45/10
Ne.

Çū gide furşat olasin peşimān /
Ne aşşı ol vakt olduḡurḡ
peşimān

→. ne:
Mesnevi 45/ 18
Ne.

Eger ol rāz saḡa keş olına / Ne
müşkil varsa ḡöḡülde biline

→. ne:
Mesnevi 46/18
Ne.

Melik Mihrāb'ı okıyup didi aḡa
/ Ne ḡıje kim bu yavuz iş oḡa

→. ne:
Mesnevi 46/267
Ne.

Ne durur 'ışḡ emjir-i mülk-i
cāndur / Ki cinn ü inse fermānı
revāndur

→. ne:
Mesnevi 46/278
Ne.

Nirenürḡ pādışāhsın bilelüm /
Ne ḡidmet kim gele elden
ḡılalum

→. ne:
Mesnevi 47/27
Ne.

Ne nesne kim giderür sini
senden / Olur ol revḡ-i rūḡ
ayrılma andan

→. ne:
Mesnevi 47/58
Ne.

Yidürür aḡladur Daḡḡāki māra
/ Budur eflāk işi aḡa ne çāra

→. ne:
Mesnevi 48/7
Ne.

Şorısar eydelüm ne var-ısa rāz
/ ḡılalum gendümize anı hem-
rāz

→. ne:
Mesnevi 48/10
Ne.

Peri çūn ādamiya ide
mürüvvet / Mürüvvet olmasa
anda ne fütüvvet

→. ne:
Mesnevi 48/122
Ne.

Öḡüt aḡa gerekdür ki ola ḡābil
/ Çū ḡābil olmaya öḡüt ne ḡāşıl

→. ne:
Mesnevi 49/ 5
Ne.

Ne dāye emzürüpdür sini
yārab / Ki şekker gibi şırjinsin
leb-ā-leb

→. ne:
Mesnevi 51/19
Ne.

Melik didi bu ne püşte bu ne
ḡār / Didi Mihrāb i şāḡ-ı cihān-
dār

→. ne:
Mesnevi 51/30
Ne.

Varavuz Rūm iline daḡı yirden
/ Ne ḡācet kim çıḡavuz bunda
serden

→. ne:
Mesnevi 51/ 76
Ne.

Olur mı ma'diletsüz mülk ābād
/ ḡarāb olduḡda ol şāḡa ne
būnyād

→. ne:
Mesnevi 52/ 5
Ne.

Güli gör bülbüle ne tuhfe ider /
Zümürürüd la'l sürh u 'anber ü
zer

→. ne:
Mesnevi 53/121
Ne.

Ne kudret ola sensüz ādamīde
/ Koya mürü ki mārü def' ide

→. ne:
Mesnevi 55/44
Ne.

Nedür yoklık durur yoklık
taşavvuf / Dağı ne varsa da'vī-
y-i taşalluf

→. ne:
Mesnevi 56/36
Ne.

Nireden düzilip durur bu tertīb
/ Ne vaktin cem' olmışdur bu
terkīb

→. ne:
Mesnevi 56/66
Ne.

Didi şah girü ki i pır-i
hıredmend / Ticāret ne gerek
vir baña bir pend

→. ne:
Mesnevi 56/67
Ne.

Gereklüden ne hasnādur
bjzā'at / Didi kim var kanā'at it
kanā'at

→. ne:
Mesnevi 56/75
Ne.

Didi Cemşid'e ne hıle kılavuz /
Ki bu girdābdan sağ kırtılavuz

→. ne:
Mesnevi 57/5
Ne.

Gehi dir-idi ne vakt ola Cemşid
/ Ki anı yār idine gendüye
Hürşid

→. ne:
Mesnevi 58/26
Ne.

Fenā-y-ıla irilür bu bekāya /
Dağı ne çäre irişmek livāya

→. ne:
Mesnevi 58/78
Ne.

Kişi kim kırtıla cānı selāmet /
Dağı yigrek ne gerek anı
ni'met

→. ne:
Mesnevi 58/101
Ne.

Gelür nā-çār ne ki oldıysa
tağdır / Ki hergiz döndüremez
anı tedbjr

→. ne:
Mesnevi 58/125
Ne.

Girü dirdi ne ğuşşa ger ben
ölem / Bu 'işkur çün yolında
şādık olam

→. ne:
Mesnevi 60/19
Ne.

Anı gördür ki ne şāh-ı
cihāndur / Emīr-i kişver-i cān u
revāndur

→. ne:
Mesnevi 60/ 91
Ne.

Orada ne ki vardı bay u yoğsul
/ Kamusına 'ağ bağışladı ol

400. ne:
Kıt'a 2/ 11
Ne.

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığıña birligürnedür
şühüd

40→. ne:-dür
Mesnevi 1/ 21
Ne.

Bize göster nedür toğrı tarikat
/ Bize ta'līm it 'ilm-i haķikat

40→. ne:
Mesnevi 2/ 105
Ne.

Ne kim var zerre zerre rāst
şāhid / Kim ol durur aħad bi'z-
zāt vāhid

40→. ne:-dür
Mesnevi 2/ 18
Ne.

Anı ta'līm itdi 'ilm-i esmā /
Havāş-ıla nedür bildürdi eşya

→. ne:-dür
Mesnevi 2/ 73
Ne.

Nedür bildürdi olara hayr ü
şerri / Hıbar virdi ne durur
nef' ü zarrı

→. ne:-dür
Mesnevi 2/ 76
Ne.

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevħid ü
islām

→. ne:-dür
Mesnevi 2/ 77
Ne.

Beyān eyledi kim nedür
haķikat / Dağı gösterdi nicedür
tarikat

→. **ne:-ler**

Mesnevi 2/ 100
Ne.

Nazar it kâr-gâh-ı şun'a görgil /
Neler var çerhden tâ merkez-i
gil

→. **ne:**

Mesnevi 3/ 2
Ne.

Degül ise gîşâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. **ne:-dür**

Mesnevi 3/ 26
Ne.

Gehj müşg eyler ol kanı vü geh
şjr / Gözün aç gör nedür âsâr
u te'sjr

→. **ne:-dür**

Mesnevi 3/ 95
Ne.

Nedür cennet meger hâk-i ser-
i râh / Delil aña durur naşruñ
min allah

→. **ne:-dür**

Mesnevi 5/ 34
Ne.

Nigîninden eger bir nakş ala
mûm / Hîtâ'ya ire fermânı
nedür Rûm

→. **ne:**

Mesnevi 10/ 34
Ne.

Seni çün 'ışk senden ider âzâd
/ Ne kim var 'ışkdan artuğı olur
bâd

→. **ne:-dür**

Mesnevi 10/21
Ne.

Dilekleri nedür ma'sûk-ı kâyim
/ Anuñ-içün döner (bu) böyle
dâyim

→. **ne:**

Mesnevi 13/64
Ne.

Yürek kan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü câm

→. **ne:-y, -e**

Mesnevi 13/ 60
Ne.

Melik-zâde müdâm iderdi mey
nüş / Benefşe gibi olmışdı neye
güş

→. **ne:**

Mesnevi 18/12
Ne.

Niçe kim mey içerem arturur
gam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

→. **ne:-dür**

Mesnevi 39/75
Ne.

Nedür ol mâh-rünüñ adı
Hürşid / Keniz olsa yaraşur aña
nâhîd

→. **ne:-dür**

Mesnevi 41/88
Ne.

Şınadum şâh 'azmini ki bilem /
Aña lâyıq nedür tedbjr kılam

→. **ne:-dür**

Mesnevi 43/27
Ne.

Nedür tâc u nigîni terk itmek /
Koyup ana-y-ıla atayı gitmek

→. **ne:-dür**

Mesnevi 46/172
Ne.

Diledi bâğ dîvârına vara /
Nazar kıla nedür andağı vara

→. **ne:-dür**

Mesnevi 46/280
Ne.

Olur ğurbet kamu renc-ile
kûrbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

→. **ne:-dür**

Mesnevi 47/ 29
Ne.

Bilürsin kim işi nedür cihânuñ /
Vefâsını bulam dimegil anuñ

→. **ne:-dür**

Mesnevi 48/2
Ne.

Perî-ruñ okımış bizi sarâya /
Nedür tedbjr fikr eyle bu râya

→. **ne:**

Mesnevi 35/83
Ne.

Ne diyeyüm ser-â-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

→. **ne:**

Mesnevi 14/ 109
Ne.

Didiler düşde ne gördün ğabar
vir / Anı tac'bjr eylesün
mu'abbir

→. **ne:**

Mesnevi 14/ 135
Ne.

Didiler ne diyelüm biz anağa /
Didi nedür diyisersiz vay ağa

→. ne:
Mesnevi 15/ 8
Ne.

Bir ağızdan ki anuñ yoǵdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
râz-ı nihânî

ne(2): "Ne ... ne ..." bağlacı.

→. ne:
Gazel 11/7
"Ne... ne ..." bağlacı.

Ne dil ƙodı ne 'aǵl u cān ki
zūlfün itmedi ğāret / Zehj
devlet bu cādūdan ħalāş olursa
dijnüm

→. ne:
Mesnevi 34/24
"Ne... ne ..." bağlacı.

Ne anda tāc ƙayǵusı vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ħod baht

→. ne:
Mesnevi 1/ 42
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Açıla anda tāze sünbül ü gül /
Ola 'āşık ağa 'anĳā ne bülbül

→. ne:
Mesnevi 10/17
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne 'işĳ oldu aralarında zāhir /
Olardan toǵdı eflāk u 'anāşır

→. ne:
Gazel 8/ 12
"Ne ... ne ..." bağlacı.

'işĳ tolu olmasaydı yir yüzi /
Ĥāĳda ne neşv olaydı ne nümā

→. ne:
Gazel 8/ 16
"Ne ... ne ..." bağlacı.

'ālem-i ƙuds olmasaydı tolu 'işĳ
/ Ne olaydı vaħy ne ĳod enbiyā

→. ne:
Gazel 16/14
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Gördün ki ğoncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi ğişiye ne
berg ü nūvā gerek

→. ne:
Gazel 17/8
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Tāc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerħden vefā
var u ne kimseden vefā

→. ne:
Mesnevi 4/ 60
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ki oldı ƙamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözinde eفزün ne
kāst

→. ne:
Mesnevi 26/10
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Beni ol resme yaǳdı 'işĳ odı / Ki
bende ne ƙoĳu ne reng ƙodı

50→. ne:
Mesnevi 34/ 23
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne anda tāc ƙayǵusı vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ħod baht

50→. ne:
Mesnevi 34/24
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne anda tāc ƙayǵusı vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne

ħod baht

50→. ne:
Mesnevi 34/34
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Yaĳasın çāk ider şöyle kim gül /
Ne bāde şād ider anı ne mül

→. ne:
Mesnevi 35/21
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne binüm derdümün dermāni
vardur / Ne ĳod bu ğuşşanun
pāyāni vardur

→. ne:
Mesnevi 35/22
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne binüm derdümün dermāni
vardur / Ne ĳod bu ğuşşanun
pāyāni vardur

→. ne:
Mesnevi 39/62
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Anuñ hem-tāsi yoĳ ĳür u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

→. ne:
Mesnevi 41/9
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne tende şabr ƙaldı vü ne
ārām / Ƙamusın ğāret itdi ol
dil-ārām

→. ne:
Mesnevi 41/72
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Döşerlerse yolumda tiĳ ü
ħançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-ā-ser

→. ne:

Mesnevi 41/112
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Düriş kim itmeyesin naķz-ı
sevgend / Ne māl ü cān qor ne
hış ü peyvend

→. ne:

Mesnevi 43/39
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne Mişr u Şām u ne milk-i
Hıřā'dur / 'Irāk'a Rüm'a müşgi
hün-bahādur

→. ne:

Mesnevi 43/104
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Hıřā'dan çıkamaz olursa nāfe /
Ne müşg ola adı anuñ ne şāfe

→. ne:

Mesnevi 46/88
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Didi derdā ki gitdi ihtiyārum /
Ne cānda şabr u ne tende
ķarārum

→. ne:

Mesnevi 46/140
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Bu yolu görmemişdür ādem-i-
zād / Ne şu vardur bu yolda vü
ne hōd zād

→. ne:

Mesnevi 46/141
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Bu yola ne humāy uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramakdan
sen şama' kes

→. ne:

Mesnevi 46/146
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Melik cānına irdi 'ışkdan cūş /
Ne anda şabr ķaldı vü ne hōd
hūş

→. ne:

Mesnevi 58/ 65
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Ne tahta ķaldı vü ne baht u
üm̄m̄id / Hem̄in bir tahta-y-ıla
ķaldı Cem̄şid

→. ne:

Mesnevi 60/48
"Ne ... ne ..." bağlacı.

Vücūdi nāzen̄in ü nāz-perverd
/ Ne germ-i rüzigār görm̄iş ne
hōd serd

ne ol-: Ne olmak.

→. ne ol-:duñ

Mesnevi 10/41
Ne olmak.

Ne olduñ h̄āb u h̄urde it gibi
h̄ursend / Çetük dañı olsa
'ışkın eyle dil-bend

→. ne ol-:dı

Mesnevi 29/ 12
Ne olmak.

Ķanı Güstāşb u yā Sām u
Ner̄imān / Ne oldı Rüstem u yā
Zāl-i Destān

→. ne ol-:ur

Mesnevi 52/ 3
Ne olmak.

Ne olur 'andel̄ibün̄ armağānı /
Güle ķarşu nūvā vü hoş egāñı

→. ne ol-:ur

Mesnevi 52/18
Ne olmak.

Mey-ile olur bu 'ömrün̄ bāğı
şırāb / Ne olur bāğ-ı h̄āl̄i
olmasa āb

ne vakt ol-:'Hangi vakit olursa
olsun' anlamında bir söz.

→. ne vakt ol-:ur, -ı, -sa

Mesnevi 46/293

'Hangi vakit olursa olsun'
anlamında bir söz.

Didi ne vakt olur-ısa işāret /
Varalum i ki getürdün̄ beşāret

nebāt: Şeker elde edilen bitki.

→. nebāt-:ı

Mesnevi 46/233

Şeker elde edilen bitki.

Şeker dökerdi ağzından nebātı
/ İderdi cān gibi şır̄in̄ hayātı

→. nebāt-:ı

Mesnevi 50/54

Şeker elde edilen bitki.

Irakdan oldı bir kūh āşikāra /
Nebātı yok ser-ā-ser seng ü
h̄ārā

nebj̄yyū's-seyf: Kılıç nebisi.

→. nebj̄yyū's-seyf:

Mesnevi 4/ 25
Kılıç nebisi.

Nebj̄yyū's-seyf çün kim çaldı
şimşir̄ / Öñinde rübeh oldı
bebr-ile şır̄

necm-i şî'rā: Şî'ra yıldızları.

→. necm-i şî'rā:

Mesnevi 11/40
Şî'ra yıldızları.

Ki ola şî'ri anun zeyninde şî'rā /
Kim andan nūr ala necm-i şî'rā

neçün: Niçin.

→. neçün:

Mesnevi 17/3
Niçin.

Neçün dil-tengsin gönca gibi it
nüş / Mey-i gül-gün ki ola
kaygu-ferâmüş

→. **neçün:-sin**
Mesnevi 29/3
Niçin.

Didi gül gibi neçünsin perişân /
Bu gönlün nişe gönca gibi vîrân

→. **neçün:**
Mesnevi 38/20
Niçin.

Bularuñ hâlini çün kim
görürsin / Neçün böyle
mu'aţţal oturursın

→. **neçün:-dür**
Mesnevi 38/28
Niçin.

Cihânuñ yok durur emn ü
âmânî / Neçündür bes bu âmâl
ü amânî

→. **neçün:**
Mesnevi 42/12
Niçin.

Cihânuñ çün karârî yok bilürsin
/ Neçün gendüzüñi hâmuş
kılursın

→. **neçün:**
Mesnevi 43/51
Niçin.

Neçün senden ırâh zâr ola
Fağfûr / Hümâyün senden ayrı
kala rencür

→. **neçün:**
Mesnevi 45/8
Niçin.

Ġanîmetdür bu 'ıyş u 'ömr
fursat / Neçün bilinmeye kadr-
ı Ġanîmet

→. **neçün:**
Mesnevi 50/ 6
Niçin.

Bahar u berg-i ter nesrîñ ü
gülzâr / Neçün hüşg olasın sen
şöyle kim hâr

→. **neçün:**
Mesnevi 50/50
Niçin.

Perjde vardı ilerü mürüvvet /
Neçün şimdi oldı merdüm djv-
şîret

→. **neçün:**
Mesnevi 51/40
Niçin.

Beterdür 'ışk kâmusı belâdan /
Neçün 'aşık olan qorğa
belâdan

→. **neçün:**
Mesnevi 55/11
Niçin.

Neçün bu vakt yatup uyıyasın /
Bu fırsat fevt olmağa qoyasın

→. **neçün:**
Mesnevi 56/37
Niçin.

Neçün yörürler işbu resme
hayrân / Bu zühre müşterî
merrîh ü keyvân

neden: Neden, niçin.

→. **neden:-dür**
Mesnevi 10/56
Niçin.

Tabâyi'de keşîş kim var güşîş /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
güşîş

→. **neden:**
Mesnevi 15/ 23
Niçin.

Maraż çün kim neden nedür
biline / Olur mümkün ki arğa
dermân kılna

→. **neden:-dür**
Mesnevi 15/25
Niçin.

Maraż çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belâ-y-
ı cân u tendür

→. **neden:**
Mesnevi 56/39
Niçin.

Neden oldı kevâkib çerhde
cem' / Ne vaktin rüşen oldı bu
kamu şem'

nef': Yarar, fayda, kazanç.

→. **nef':**
Mesnevi 2/ 74
Yarar, fayda, kazanç.

Nedür bildürdi olara hayr ü
şerri / Habar virdi ne durur
nef' ü zarri

→. **nef':-i**
Mesnevi 43/ 78
Yarar, fayda, kazanç.

Sefer gerçi bir işdür ki haţar-
nâk / Çü nef'i var haţardan
eyleme bâk

nef' it:- *Fayda, kazanç
sağlamak.*

→. **nef' it:-mez**
Mesnevi 43/50
Fayda, kazanç sağlamak.

Bir iş işle ki olmağıl peşimân /
Ki itmez nef' sonra olmağ
perişân

nefes(1): Nefes.

→. nefes:-dür

Mesnevi 51/ 25
Nefes.

Duḥān kim çıkar ağızından
nefesdür / Dem urup fîli
yudmağa hevesdür

→. nefes:

Mesnevi 54/28
Nefes, soluk.

Giceyi itdügi-y-içün ol ihyâ /
Nefes nür oldı ağızında uşda
pîda

→. nefes:

Mesnevi 58/121
Nefes, soluk.

Dir idi her nefes kim āh u
derdā / Ki derdüme devā
olmadı pîdā

nefh it:- Üflemek.

→. nefh it:-e

Gazel 12/4
Üflemek.

Ṭurısaram gözün 'ışkında ser-
mest / Çü şürî nefh ide
maḥşerde nāfiḥ

nefir: Boru, sur.

→. nefir:

Mesnevi 53/82
Boru, sur.

Buyurdı şeh ki uralar şürnāyı /
Nefir ü kūs-ıla hem kerre-nāyı

→. nefir:

Mesnevi 60/ 69
Boru, sur.

Ne kâredür nefir ü kūs u şurnā
/ Ḥazāyindür sipāh u pîr ü
bernā

nefs: Bir kimsenin kendi öz
varlığı, öz benliği, kişiliği.

→. nefis:

Mesnevi 10/16

Bir kimsenin kendi öz
varlığı, öz benliği, kişiliği.

Ezelde 'ışkdur ki oldı pîdā / Pes
andan 'aql u nefis oldı hüveyda

→. nefis:-ü, -ı, -i

Mesnevi 13/ 69

Bir kimsenin kendi öz
varlığı, öz benliği, kişiliği.

'amel it lîki nefisünî unıtma /
Naşibinden anı maḥrûm itme

→. nefis:

Mesnevi 54/ 1

Bir kimsenin kendi öz
varlığı, öz benliği, kişiliği.

Nedür bu nefis ḥaşm-ı bed-
likâdur / Gehi dîv ü gehî nerr
ejdehâdur

→. nefis:-de

Mesnevi 55/15

Bir kimsenin kendi öz
varlığı, öz benliği, kişiliği.

Ḳomaz ol nefisde hergiz
ḥabâset / Ṭutar zerḳ u riyâdan
hem selâmet

nefs-i ser-keş: İnatçı nefis.

→. nefis-i ser-keş:-i

Mesnevi 55/6

İnatçı nefis.

Ki vire gönlümüze bir dem
ārām / İde 'aql u bu nefis-i ser-
keşi rām

nem: Hafif ıslaklık, nem.

→. nem:

Mesnevi 9/14

Hafif ıslaklık, nem.

Anuñ cüd u ḥayâsiyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

→. nem:

Mesnevi 26/3

Hafif ıslaklık, nem.

Gözüm yaşıyla ṭolmuşdur cihān
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem

→. nem:

Mesnevi 41/6

Nem. II Gözyaşı.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum ḥüşg durur
gözlerüm nem

nem it:- İslatmak,
sulandırmak.

→. nem it:-er

Mesnevi 9/14

İslatmak, sulandırmak.

Anuñ cüd u ḥayâsiyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

neng: Ün, şan, şöhret.

→. neng:

Mesnevi 53/ 107

Ün, şan, şöhret.

Melik қаşşāb Ekvān gāv-ıdı
neng / Dilerdi ki ide қаşşāb-ıla
ceng

nerdübān: Merdiven.

→. nerdübān:

Gazel 2/ 6

Merdiven.

Müntehā-y-ı ḳurba irişmeklig-
içün oldı rāst / On ḥavās-ı zāhir
ü bāṭın önünde nerdübān

nerges: İri papatya biçiminde
ortası yeşil veya sarı,
yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

→. **nergesi:-i**

Mesnevi 31/11

*İri papatya biçiminde
ortası yeşil veya sarı,
yaprakları gri ve sarı bir çiçek.*

Göricek nergesi iderdi gözin
yâd / Güle bakıdukdâ kılurdu
yüzün yâd

nerges ü gül: Nergis ve gül.

→. **nerges ü gül:**

Mesnevi 47/11

Nergis ve gül.

Açılmış nerges ü karşısına gül /
Terennüm itdi işbu şî'ri bülbül

nerges ü lâle vü gül: Nergis,
lale ve gül.

→. **nerges ü lâle vü gül:**

Mesnevi 48/59

Nergis, lale ve gül.

Cemâlî bağ u nerges lâle vü gül
/ Gül üstinde perîşân ca'd-ı
sünbül

nerges-i mest: Mest eden
nergis çiçeği.

→. **nerges-i mest:**

Mesnevi 38/ 13

Mest eden nergis çiçeği.

Felek hâlîna bakdı nerges-i
mest / Urup toprağa tâcin
eyledi pest

nerges-i ser-mest ü maḥmûr:

Sarhoş ve mahmur duruşlu
nergis.

→. **nerges-i ser-mest ü
maḥmûr:**

Mesnevi 23/ 1

*Sarhoş ve mahmur
duruşlu nergis.*

İrişdi nerges-i ser-mest ü
maḥmûr / Didi yavuz göz olsun
şâhdan dūr

nergis: İri papatya biçiminde

ortası yeşil veya sarı,
yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

→. **nergis:-ün**

Mesnevi 3/18

*İri papatya biçiminde
ortası yeşil veya sarı,
yaprakları gri ve sarı bir çiçek.*

Yüzini çiçegün ra'nâ kılan ol /
Gözünü nergisün şehlä kılan ol

→. **nergis:-den**

Mesnevi 2/ 46

*İri papatya biçiminde
ortası yeşil veya sarı,
yaprakları gri ve sarı bir çiçek.*

Yüzün gülzârını çün kim düzer
ol / Anâ gözleri nergisden
yazar ol

→. **nerges:-i, -n, -den**

Mesnevi 46/183

Nergis II Sevgilinin gözleri.

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-â-ber şâhı gördi ol
semen-ber

→. **nerges:-i, -n, -den**

Mesnevi 46/183

Nergis II Sevgilinin gözleri.

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-â-ber şâhı gördi ol
semen-ber

→. **nerges:-i, -n, -i**

Mesnevi 46/182

Nergis II Sevgilinin gözleri.

Semen-ber görmez-idi şeb
yüzünü / Ki sünbül bağlamışdı
nergesini

→. **nerges:-ün**

Mesnevi 60"172

Nergis II Sevgilinin gözleri.

Eline cām-ı yâkût aldı lâle /
Önünde nergesün zerrin piyale

nerîmân: Şehnâme
kahramanlarından olan
Nerîmân. Yiğitlik ve
kahramanlığıyla anılır.

→. **nerîmân:**

Mesnevi 13/32

Şehnâme

*kahramanlarından olan
Nerîmân. Yiğitlik ve
kahramanlığıyla anılır.*

Kim idi öjninde rezm itdükde
Rüstem / Ki yig-idi Nerîmân
Sâm'dan hem

→. **nerîmân:**

Mesnevi 29/11

Şehnâme

*kahramanlarından olan
Nerîmân. Yiğitlik ve
kahramanlığıyla anılır.*

Çanı Güstâşb u yâ Sâm u
Nerîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

nerr: Erkek.

→. **nerr:**

Mesnevi 53/ 3

Erkek.

Helâk idiben ol nerr ejdehâyi /
Ki bulmazdı kimesne andan
rehâyi

→. **nerr:**

Mesnevi 54/2

Erkek.

Nedür bu nefis ḥaşm-ı bed-
likâdur / Gehi dıv ü gehî nerr
ejdehâdur

→. **nerr:**

Mesnevi 56/3

Erkek.

Ṭonın şoydurdı ol nerr
ejdehânuḡ / Hem ol 'ifrît-i dıv-i
nâ-sezânunḡ

nes̄h eyle-: Hükümünü ortadan kaldırmak.

→. **nes̄h eyle--di**
Mesnevi 4/ 20

Hükümünü ortadan kaldırmak.

Anuñ şer'î bulıban haqdan ızhâr / Kamu edyânı nes̄h eyledi nâ-çâr

nes̄h kıl-: Kaldırmak, olan bir kanunu, kuralı geçersiz yapmak.

→. **nes̄h kıl--dı**
Mesnevi 9/ 17
Kaldırmak, olan bir kanunu, kuralı geçersiz yapmak.

Te'addj nus̄hasını nes̄h kıldı / Temerrüd şüretini mes̄h kıldı

nesil: Soy.

→. **nesil:-i, -n, -den**
Mesnevi 2/ 69
Soy.

Anuñ neslinden oldı yir 'imâret / Ki idile anda dañı anı 'ibâdet

nesimî: Hafif esen, koku ve haber taşıyan rüzgar, esinti.

→. **nesimî:**
Gazel 5/3
Hafif esen, koku ve haber taşıyan rüzgar, esinti.

Luţfün nesimî bitürür oddan nîlûferi / Kahrıñ semümü lücce-i deryâyı ider serâb

nesim-i nevbahârî: İlbaharın esintisi.

→. **nesim-i nevbahârî:**
Mesnevi 47/ 3
İlbaharın esintisi.

Esüp hoş nesim-i nevbahârî / Bezedi bûsitânı lâlezârı

nesim-i rûh-perver: Ruhı okşayan hafif rüzgar.

→. **nesim-i rûh-perver:**
Mesnevi 46/157
Ruhu okşayan hafif rüzgar.

Yılı anuñ nesim-i rûh-perver / Şuyı anuñ zülâl-i hâk-güster

nesne: Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

→. **nesne:-dür**
Gazel 1/ 9
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Varlık ne nesnedür kamu hâşâk-i hâr-ı râh / Ol gişiye ki kuds ola maţmağ-ı nağar

→. **nesne:**
Gazel 6/17
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Her nesne bir iş için olurdu güzide lîk / Zâatun senüñ sa'âdet için âferidedür

→. **nesne:-dür**
Gazel 6/ 9
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Ne nesnedür şafağ cigeri kıñı hâsmuñuñ / Kim kayğudan felek ufukında çekidedür

→. **nesne:**
Gazel 12/10
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Gönülde muhkem olsa âyet-i 'ışk / Olur mı hiç nesne anı nâsiñ

→. **nesne:-m**
Mesnevi 1/89
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Dañı nesnem yoğ-ıdı anı muvâfık / Bunı buldum pes ol der-gâha lâyıñ

→. **nesne:**
Mesnevi 3/4
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âñir / Dañı nesne qalır mı eydün âñir

→. **nesne:-dür**
Mesnevi 3/ 97
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hür / Gerek kim ola andan er olan dür

→. **nesne:**
Mesnevi 10/ 38
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Men ü mâlik olupdur saña perde / Dañı yok hiç nesne ara yirde

→. **nesne:**
Mesnevi 20/12
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Dañı nem var ki qorham anı ala / Olur mı nesne yok yirde havâle

→. nesne:

Mesnevi 41/108

*Belli bir ağırlığı, maddesi
ve hacmi olan her türlü cansız
varlık, şey, obje.*

Gerekdür gişi ki ola 'ahdı
muhkem / Ki hergiz nesne
andan olmaya kem

→. nesne:-y, -e

Mesnevi 44/ 14

*Belli bir ağırlığı, maddesi
ve hacmi olan her türlü cansız
varlık, şey, obje.*

Bi-ħaqqı cebre'il ü vahy ü tenzil
/ Ki kamu nesneye var anda
tafşil

→. nesne:-y, -le

Mesnevi 46/216

*Belli bir ağırlığı, maddesi
ve hacmi olan her türlü cansız
varlık, şey, obje.*

Perinür hoş koğu olur gıdâsı /
Dağı nesneyle olmaz iğtidâsı

→. nesne:

Mesnevi 47/27

*Belli bir ağırlığı, maddesi
ve hacmi olan her türlü cansız
varlık, şey, obje.*

Ne nesne kim giderür sini
senden / Olur ol revh-i rûh
ayrılma andan

nesr-i tâyir: Kuş nesri.

→. nesr-i tâyir:

Mesnevi 13/38

Kuş nesri.

Kemân dutdukda eyle-y-idi
kâdir / Ki okına dikilürdi nesr-i
tâyir

nesrîn: Hoş kokulu, yaban gülü
olarak da bilinen bir cins gül.

→. nesrîn:-i, -di

Mesnevi 14/82

*Hoş kokulu, yaban gülü
olarak da bilinen bir cins gül.*

Gözi bir âhü ammâ şîr-efgen /
Teni nesrîn-idi yanığı gül-şen

→. nesrîn:

Mesnevi 40/23

*Hoş kokulu, yaban gülü
olarak da bilinen bir cins gül.*

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrîn / Ki tizde yile varur bu
reyâhîñ

nesrîn ü gülzâr: Yabani gül ve
gül bahçesi.

→. nesrîn ü gülzâr:

Mesnevi 50/5

Yabani gül ve gül bahçesi.

Bahar u berg-i ter nesrîn ü
güüzâr / Neçün hüşğ olasın sen
şöyle kim hâr

nesrîn ü sünbül: Nesrin ve
sümbül.

→. nesrîn ü sünbül:

Mesnevi 60/168

Nesrin ve sümbül.

Çemendür her yaña vü lâle vü
gül / Semendür yâsemîñ nesrîn
ü sünbül

nesteren: Yabani gül.

→. nesterendür:-dür

Mesnevi 47/9

Yabani gül.

Nireye bakar-ısañ nesterendür
/ Gül ü reyhân u nerges
yâsemendür

neşv ol-: Büyümek, gelişmek.

→. neşv ol-:-a, -y, -dı

Gazel 8/12

Büyümek, gelişmek.

'İşk tolu olmasaydı yir yüzi /
Hâkda ne neşv olaydı ne nümâ

nevâ: Ezgi, ses, sada.

→. nevâ:

Mesnevi 16/17

Ezgi, ses, sada.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuñla la'l u muñrib hem
zer ü mül

→. nevâ:

Mesnevi 19/ 1

Ezgi, ses, sada.

Nevâ-y-ıla gül ardınca irdi
bülbül / Ki şâhâ bülbüleden
nüş it mül

→. nevâ:-da

Mesnevi 33/2

Ezgi, ses, sada.

Bahâr irişdi vü açıldı uş gül /
Nevâda sen dağı sâz it i bülbül

→. nevâ:-da

Mesnevi 40/39

Ezgi, ses, sada.

Nevâda it bize bir hûb destân /
Ki açılıp ola görñlümüz gülistan

→. nevâ:

Mesnevi 46/ 160

Ezgi, ses, sada.

Ṭolu-y-ıdı gül ü nesrîn ü reyhân
/ Nevâ vü nağme-i mürğ-i hoş-
elhân

→. nevâ:

Mesnevi 46/164

Ezgi, ses, sada.

Gülñ tâci-y-ıla olmış la'l djbâ /
Ağaç berg ü nevâ-y-ıla tuvânâ

→. **nevā:-da**

Mesnevi 47/1

Ezgi, ses, seda.

Gel i muṭrib nevāda eyle bir
sāz / Ki ola sözüñ dil ü cān-ıla
dem-sāz

→. **nevā:**

Mesnevi 48/129

Ezgi, ses, seda.

Nevā-y-ıla hoş it dil-keş
maḳāmı / Ğaniṃet gör bugün
bu hoş maḳāmı

→. **nevā:-da**

Mesnevi 59/2

Ezgi, ses, seda.

Ķamer devridür i ĳumrı-yı
dem-sāz / Nevāda rāst it bir iki
dem sāz

nevā it:- Şarkı söylemek.

→. **nevā it:-**

Mesnevi 33/ 5

Şarkı söylemek.

Nevā it kim hoş olur sāz-ı
bülbül / Gülüñ ĳarşusına āvāz-ı
bülbül

→. **nevā it:-di**

Mesnevi 35/56

Şarkı söylemek.

Oturup ĳaşrda Cemşid ü Fağfur
/ Nevā itdi rebāb u çeng ü
ṭanbūr

nevā vir:- Ses, seda vermek.

→. **nevā vir:-ür**

Gazel 8/10

Ses, seda vermek.

'İşĳ ider bülbüli nağme-nüvāz /
'İşĳ virür güllere berg ü nevā

nevā vü nağme it:- Ses, seda
çıkartmak

→. **nevā vü nağme it:-**

Mesnevi 60/2

Ses, seda çıkartmak.

Çün açıldı gül ü tāze oldı
sünbül / Nevā vü nağme it
şöyle ki bülbül

nevāger: Şarkı söyleyen.

→. **nüvā-ger:**

Mesnevi 35/131

Şarkı söyleyen.

Naşĳhat arasında ol nüvā-ger /
Bu şî'r-ile itdi 'uşşāĳı muḳayyer

Nevā'-ı nağme-i elhān-ı bülbül

: Bülbülün şarkısının ezgisi.

→. **Nevā'-ı nağme-i elhān-ı**

bülbül :

Mesnevi 55/10

Bülbülün şarkısının ezgisi.

Şabāḫ u nev-bahār u lāle vü
gül / Nevā'-ı nağme-i elhān-ı
bülbül

nevā-yı bülbül: Bülbülün
nağmesi.

→. **nevā-yı bülbül:**

Mesnevi 14/31

Bülbülün nağmesi.

Nevā-yı bülbül ü elhān-ı dürrāc
/ İderdi 'āşĳuñ şabrını tārāc

nevā-yı çeng: Çengin ezgisi.

→. **nevā-yı çeng:-i, -di**

Mesnevi 48/135

Çengin ezgisi.

Nevā-y-ı çeng-idi vü nāle-i ney
/ Ṭolu ol hoş maḳām u sağar u
mey

nevā-yı erğānün: Kiliselerde

çalınan büyük çalgının güzel
sesi.

→. **nevā-yı erğānün:-a**

Mesnevi 15/ 35

*Kiliselerde çalınan büyük
çalgının güzel sesi.*

Nevā-y-ı erğānūna dutıban güş
/ Şarāb-ı erğānūni eyledi nüş

nev-bahār: İlbahar.

→. **nev-bahār:**

Mesnevi 55/9

İlbahar.

Şabāḫ u nev-bahār u lāle vü
gül / Nevā'-ı nağme-i elhān-ı
bülbül

→. **nev-bahār:-ı**

Mesnevi 35/70

İlbahar.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
bahārı

→. **nev-bahār:-ı**

Mesnevi 50/ 14

İlbahar. II Sevgili.

Ḫarĳf it gendüzünge bir nigārı /
Ki unitdura saña ol nev-bahārı

nev-bahār it:- İlbahara
çevirmek.

→. **nev-bahār it:-e**

Gazel 7/16

*İlbahara çevirmek. II
Canlılık kazandırmak.*

Bağını 'ıyşuñuñ ter ü ser-sebz
eylesün / Ḫaĳ nice kim ĳışı
giderüp nev-bahār ide

nev-bahār ol:- İlbahar gibi
olmak.

→. **nev-bahār ol:-ur**

Gazel 15/1

*İlkbahar gibi olmak. İl
Mutlu olmak.*

Sen nirede ki güler-isen ney-
bahâr olur / Ben nirede ki
ağlar-ısam lâlezâr olur

nevha kıl-: Feryat etmek.

→. **nevha kıl-:-dı**
Mesnevi 39/154
Feryat etmek.

Bakup Cemşid ol şüretlü levhe
/ Bu şî'ri eydüp ol dem kıldı
nevha

nevmîd: Ümitsiz, ümidini
kesmiş.

→. **nevmîd:**
Mesnevi 58/58
Ümitsiz, ümidini kesmiş.

Soñ ucı şındı keştî kıldı Cemşid
/ Dil ü can ü cihândan cümle
nevmîd

nevmîd it-: Umudunu kırmak.

→. **nevmîd it-:-e, -ler**
Mesnevi 41/ 69
Umudunu kırmak.

Gerekmez 'âşıkı nevmîd ideler
/ Gerek anı eyü sözle avidalar

nevmîd ol-: Karamsar olmak,
ümitsizliğe düşmek.

→. **nevmîd ol-:-a**
Mesnevi 1/ 50
*Karamsar olmak,
ümitsizliğe düşmek.*

Nirede ki anıla Hürşid ü
Cemşid / Hümâ-y-ıla hümâyün
ola nevmîd

→. **nevmîd ol-:-dı**
Mesnevi 43/ 60
*Karamsar olmak,
ümitsizliğe düşmek.*

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşid
/ Dil ü cāndan be-küllü oldı
nevmîd

nev-rüz: Baharın ilk günü.

→. **nev-rüz:**
Mesnevi 8/ 6
Baharın ilk günü.

Cemâli âfitâb-ı 'âlem-efrüz /
Gicesi kıdr durur günü nev-rüz

nev-şehriyâr: Yeni, gelecek
padişah.

→. **nev-şehriyâr-ı**
Mesnevi 13/27
Yeni, gelecek padişah.

Cihānuñ tâze vü nev-şehriyârı
/ Ferjdun u Sikender yadigârı

ney: Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.

→. **ney:**
Mesnevi 13/62
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Mey ü neydür kim ider zinde
cānı / Ney ü meysüz belâdur
zindegāñı

→. **ney:**
Mesnevi 13/64
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Yürek kıan olur anılsa ser-
encām / Ne gerek anı sürmege
ney ü cām

→. **ney:-dür**
Mesnevi 13/61
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Mey ü neydür kim ider zinde
cānı / Ney ü meysüz belâdur
zindegāñı

→. **ney:-e**
Mesnevi 13/60
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Melik-zāde müdām iderdi mey
nüş / Benefşe gibi olmışdı neye
güş

→. **ney:**
Mesnevi 14/14
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Tolu muñribler-idi şāhid-i şeng
/ Rebāb u 'ūd-ıdı vü hem ney ü
şeng

→. **ney:**
Mesnevi 17/5
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Nedür gam çünki mey var ney
dañı hem / Cihān nedür ki
anun çün yiyeler gam

→. **ney:**
Mesnevi 50/ 18
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Dutarken lâle elinde sāğar-ı
mey / Bu 'ömri virme yile şöyle
kim ney

→. **ney:**
Mesnevi 50/19
*Kamiştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Mey iç ney güş eyle cān u
dilden / ...

→. ney:-e

Mesnevi 50/8

*Kamıştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Mey eyle nüş kim oldur
zindigānī / Neye dut gūş kim
oldur kāmūrānī

→. ney:

Mesnevi 52/16

*Kamıştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Ḳomagıl ʔāc'ati vū vaqtehā
hem / Mey ü ney ḥazır it 'ömr
eyleme kem

→. ney:

Mesnevi 53/56

*Kamıştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

İşāret itdi Cemşid ehl-i Çin'e /
Ki bağlaya kemer ney gibi kīne

→. ney:

Mesnevi 53/ 6

*Kamıştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

İnüp şahrāya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebāb u ney
getürdi

→. ney:

Mesnevi 60/148

*Kamıştan yapılmış bir
arşın uzunluğunda nefesli
çalgi.*

Viribidi anuḡ ardınca ni'met /
Mey ü ney muṭrib ü ḥoş sâz-ı
nağmet

ney ü cām: Ney ve içki.

→. ney ü cām:

Mesnevi 13/64

Ney ve içki.

Yürek ḳan olur anılsa ser-
encām / Ne gerek anı sürmege
ney ü cām

ney ü çeng: Ney ve çeng (Çalgi
aletleri).

→. ney ü çeng:

Mesnevi 14/14

*Ney ve çeng (Çalgi
aletleri).*

Ṭolu muṭribler-idi şāhid-i şeng
/ Rebāb u 'ūd-ıdı vū hem ney ü
çeng

n'eyle-: Ne hale getirmek.

→. n'eyle--di

Mesnevi 42/17

Ne hale getirmek.

Süleymān'uḡ serjrin n'eyledi
yil / İşıtdüḡ tāc-içün var yil gibi
yil

nice: 1. Birçok, hayli. 2. Nasıl.

→. nice:-si

Mesnevi 48/112

Birçok, hayli.

Kişi ki ola elinde ihtiyārı /
Nicesi terk ide dār u diyarı

→. nice:-si

Mesnevi 14/ 127

Birçok, hayli.

Didi nicesi sözdür bu ki ḥamrā
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdā

→. nice:-si

Mesnevi 38/ 36

Birçok, hayli.

Gehī yād eyle kim Ferhād-ı
miskīn / Nicesi telḡ virdi cān-ı

şirjın

→. nice:-si

Mesnevi 43/14

Birçok, hayli.

Çün ola Rüm mülkinde dil-
ārām / Ḥiṭā'da nicesi ide dil
ārām

→. nice:-sin

Gazel 11/14

Nasıl.

Firāḳunḡda senüḡ bī-ḥadd belā
çekdüm ü derd ü ḡam /
Dimedüḡ raḥm idüp bir gün ki
nicesin i miskīnüm

→. nicesi:-si

Gazel 4/ 10

Birçok, hayli.

'adluḡı görür-iken yağmur u yıl
i 'aceb / Maḡzenini gül-şenün
nicesi itdi ḥarāb

→. nice:

Mesnevi 18/ 27

Birçok, hayli.

İ nice 'illete dārū olursın / Niçe
gül-ruḡlara buse ḳılursın

→. nice:

Mesnevi 17/ 8

Birçok, hayli.

Beni gör kim bu zārj ile kim var
/ Nice ḥandānem ü çevrem
ḳamu ḥār ıla kim var

→. nice:-si

Mesnevi 60/ 90

Birçok, hayli.

Orada ḥācib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoḡ-ıdı
renc

→. nice:

Gazel 2/ 24

Bir çok, hayli.

İsderem senden şefâ'at yâ
şefî'ü'l-müznibîn / Nice
mahrûm ola senden bu garîb ü
nâ-tuvân

→. nice:

Kıt'a 1/ 3

Bir çok, hayli.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayân
lâ-ilâhe illâllah

→. nice:

Mesnevi 3/29

Bir çok, hayli.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzîh /
Elinde seng-i rîze kıldı tesbjh

→. niçe:

Mesnevi 3/ 53

Bir çok, hayli.

Niçe Tevrî't'den ol itdi aḥbâr/
Ki ḥayrân ḳaldılar sözine âḥyâr

→. niçe:

Mesnevi 18/28

Bir çok, hayli.

İ nice 'illete dârü olursın / Niçe
gül-ruḥlara büse ḳılursın

→. nice:

Mesnevi 47/31

Birçok, çok sayıda.

Niçe sultânları gerdende eflâk
/ Yire uriban ider to'ma-i ḥâk

nice it-: Nasıl yapmak.

→. nice it-:-er

Mesnevi 52/19

Nasıl yapmak.

Nice ider 'işk-bâzî bülbül ü gül
/ Dürîş sen daḥî şöyle ol ki
bülbül

niçe ki: Nasıl ki.

→. niçe ki:

Mesnevi 46/109

Nasıl ki.

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

→. niçe ki:

Gazel 7/ 12

Nasıl ki.

Ḥaḳ baḥtunḡ âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki ḳutb dura vü
gerdün medâr ide

→. niçe ki:

Gazel 7/ 14

Nasıl ki.

Sen baḥtiyâr râyına ḥiç
irmesün ḥaḥâ / Niçe ki 'aḳl râyı
şavâb iḥtiyâr ide

→. niçe ki:

Mesnevi 19/33

Nasıl ki.

Felek niçe ki döner zîr ü bâlâ /
Hezârân naḳş ider her demde
pîdâ

→. niçe ki:

Gazel 7/ 3

Nasıl ki.

Ṭāvūs-ı rûz niçe ki ura celve
ser-ḳadin / Ḥaḳ çetrünḡüḡ
hümâsını düşmen-şikâr ide

→. niçe ki:

Mesnevi 46/109

Nasıl ki.

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

nice kim: 1. Ne zaman ki. 2.

Nasıl ki.

→. nice kim:

Mesnevi 8/ 8

Ne zaman ki.

Şehünḡ ḳadri ki 'âlî âsumândur /
Nice kim âsumândur
câvidândur

→. niçe kim:

Mesnevi 13/35

Ne zaman ki.

Eline niçe kim alur-ıdı gürz /
Olurdi ḳorḳusından sürme
Elbrüz

→. niçe kim:

Mesnevi 18/11

Ne zaman ki.

Niçe kim mey içerem arturur
ḡam / Ne durur bilmezem bu
derdüme em

→. niçe kim:

Mesnevi 19/32

Ne zaman ki.

Olur 'aşık olana şabr çâra /
Niçe kim ura çün 'işk anḡa yâra

→. niçe kim:

Mesnevi 22/3

Ne zaman ki.

Niçe kim içerem derdüm daḥı
artar / Dudaḡum ḥüşḡ olur u
gözlerüm ter

→. niçe kim:

Mesnevi 35/119

Ne zaman ki.

Hümâyün niçe kim viridi anḡa
pendi / Bulınmazdı arada sūd-
mendi

→. niçe kim:

Mesnevi 35/125

Ne zaman ki.

Niçe kim virür-idi anḡa ol pend /
Naşḡhat irdüḡince artardı
peyvend

→. **niçe kim:**

Mesnevi 46/26

Ne zaman ki.

Dağı muhkem-ter olur bu
ğarâbet / Niçe kim çok olur-ısa
hidâyet

→. **nice kim:**

Gazel 7/ 16

Nasıl ki.

Bağını 'ıyşuñuñ ter ü ser-sebz
eylesün / Hâk nice kim kışı
giderüp nev-bahâr ide

→. **niçe kim:**

Mesnevi 9/22

Nasıl ki.

İlâhî bu şehi kişver-sitân it /
Niçe kim var cihân şâh-ı cihân
it

→. **nice kim:**

Mesnevi 19/7

Nasıl ki.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene
andan meger dün

→. **niçe kim:**

Mesnevi 37/7

Nasıl ki.

Niçe kim itdiler dürlü 'ilâcı /
Dağı artuğirek azdı mizacı

→. **niçe kim:**

Mesnevi 39/ 15

Nasıl ki.

Niçe kim nakşa resm ururdu bî-
reng / Hâyâdan şu olurdu nakş-
ı Erjeng

→. **niçe kim:**

Mesnevi 39/67

Nasıl ki.

Niçe kim gonce burka'da

nihândur / Ki dürc içinde olur
pâkîze-i dür

→. **niçe kim:**

Mesnevi 58/23

Nasıl ki.

Bu dirlikden niçe kim gişi
ölmez / Bekâ kim câvidândur
anı bulmaz

→. **niçe kim:**

Mesnevi 11/67

Ne kadar ki.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olısar cân meşâmı
anuñla hoş büy

nice ol-: Nasıl olmak.

→. **nice ol-:-miş**

Mesnevi 34/42

Nasıl olmak.

Humâyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmuş oğlınun hâlini didi

→. **nice ol-:-a**

Mesnevi 46/257

*Nasıl olmak, ne hale
gelmek.*

Girü didi nice ola âdamî-zâd /
Ki çift ola periyle otura şâd

→. **nice ol-:-a**

Mesnevi 57/4

*Nasıl olmak, ne hale
gelmek.*

Gehî dir-idi n'ola hâl-ı dünyî /
Gehî dir-idi kim nice ola 'uqbî

nidâ-yı es-şabûh: Sabah içilen
şarapların sesi.

→. **nidâ-yı eş-şabûh:**

Mesnevi 14/24

*Sabah içilen şarapların
sesi. İl Kadeh tokuşturmak.*

Eşer idüp içene sâğar u mey /
Nidâ-yı eş-şabûh irdi pey-â-

pey

nidâ-yı mübârek: Mübarek
ses, mübarek tını.

→. **nidâ-yı mübârek:**

Kıt'a 1/ 9

*Mübârek ses, mübarek
tını.*

Zehî nidâ-yı mübârek ki
toldur andan / Kamu zemîn u
zamân lâ-ilâhe illâ-İlah

nigâr: Güzel yüzlü sevgili.

→. **nigâr:-un**

Mesnevi 14/102

Güzel yüzlü sevgili.

Uyanup gördi anı kıl kıraşaş /
Nigârün yüzi gibi olmuş
müşevves

→. **nigâr:-un**

Mesnevi 26/11

Güzel yüzlü sevgili.

Nigârün isteyü olduñ püş-i
ham sen / Ki kânadur sizersin
bilmezem ben

→. **nigârün:-un**

Mesnevi 35/67

Güzel yüzlü sevgili.

Yüzi 'aksiyle her gül-ruñ
nigârün / Adın anmazlar-ıdı
lâlezârün

→. **nigâr:-ı**

Mesnevi 39/ 44

Güzel yüzlü sevgili.

Didi kim ehl-i hüsünñ yok
kenârı / Yirün her zerrede var
yüz nigârı

→. **nigâr:-un**

Mesnevi 42/5

Güzel yüzlü sevgili.

Nigârın yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nîsi şîrin

→. **nigâr:-ı**

Mesnevi 50/13
Güzel yüzlü sevgili.

Harîf it gendüzünge bir nigârı /
Ki unıtdura saña ol nev-bahârı

→. **nigâr:-ı, -nuñ**

Mesnevi 60/45
Güzel yüzlü sevgili.

Nigârının saçı gibi perişân /
Yörirdi ırte gice zâr u hayrân

nigâr it:- Tasvir etmek.

→. **nigâr it:-miş, -em**

Mesnevi 39/119
Tasvir etmek.

Nigâr itmişem anuñ şüretin
ben / Baña ol kıble-i cândur dil
ü ten

nigâristân-ı çin: Çin puthanesi.

→. **nigâristân-ı çin:-dür**

Mesnevi 35/85
Çin puthanesi.

Bu meclis hoş nigâristân-ı
Çindür / Kamusı mâh-ruñ
zühre-cebîndür

nigîn: Mühür, yüzük.

→. **nigîn:-ı, -n, -den**

Mesnevi 6/ 33
Mühür, yüzük.

Nigîninden eger bir naķş ala
müm / Hıta'ya ire fermâni
nedür Rüm

→. **nigîn:-den**

Mesnevi 39/84
Mühür, yüzük.

Metâ' itdi taleb dîbâ-yı Çin'den
/ Lebi gibi Bedeşşânı nigînden

→. **nigîn:**

Mesnevi 48/57
Mühür, yüzük.

Nigîn bigi altun içinde oturmuş
/ Sehabî burka'ı yüzden
götürmüş

→. **nigîn:**

Mesnevi 60/21
Mühür, yüzük.

Nigîn gitdi elün den başdan
efser / Kanı taht u kanı baht i
dil-âver

nigîn ü taht u efser: Taht, taç
ve yüzük.

→. **nigîn ü taht u efser:**

Mesnevi 43/53
Taht, taç ve yüzük.

Virem saña nigîn ü taht u efser
/ İdem saña Hıta mülkin
muķarrer

nigîn-i hâtem: Yüzüğün

mührü.

→. **nigîn-i hâtem:-ı, -n, -de**

Mesnevi 14/68
Yüzüğün mührü.

ķamer n'olur ki oldı râst hırşîd
/ Nigîn-i hâteminde mühr-i
Cemşîd

nigün-ser ol:- Baş aşığı,
tepetaklak olmak.

→. **nigün-ser ol:-up**

Mesnevi 53/103
*Baş aşığı, tepetaklak
olmak.*

Hemân-dem düşdi dîv olup
nigün-ser / Kılıçla bir dağı urdı
anı dilâver

nihân: Gizli, saklı.

→. **nihân:**

Kıt'a 1/ 8
Gizli, saklı.

Cemî-i 'âlem-i ğayb u şahâdet
eydürler / Uş âşikâr u nihân lâ-
ilâhe illâllah

→. **nihân:-dur**

Mesnevi 39/67
Gizli, saklı.

Niçe kim ğonce burka'da
nihândur / Ki dürc içinde olur
pâķize-i dür

→. **nihânî:**

Mesnevi 53/27
Gizli, saklı.

Nihânî geçelüm kim bilmesün
ol / Ki bulına bize geçmeklige
yol

nihân ol:- Gizlenmek,
saklanmak.

→. **nihân ol:-maz**

Gazel 10/2
Gizlenmek, saklanmak.

Şaçı sevdası ile kışşam
muķavveldür beyân olmaz /
Gözümün yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

niķâb: Örtü, peçe.

→. **niķâb:**

Gazel 4/ 4
Örtü, peçe.

Gâh elün feyzi-le hâķ muraşşâ'
bisât / Gâh yolun tozı-la çerh
mu'anber niķâb

→. **niķâb:-ı**

Mesnevi 14/70
Örtü, peçe.

Güneş gibi 'ızârı ergavânı /
Dür-efşân u niķâbı âsumânı

→. **niķāb:-ı**

Mesnevi 39/55
Örtü, peçe.

Ṭutar ay yüzi ŧerminen niķābı
/ Yüzinüñ ŧem'i yaķar āfitābı

nikmet: Azab, ceza.

→. **niķmet:-üñ, -le**
Kıt'a 2/7
Azab, ceza.

Niķmetünle yaķılır nār-ı caķım
/ Raķmetünle bizenür dāru'l-
ḥulūd

niļ: Nil nehri.

→. **niļ:-ı**
Gazel 8/ 11
Nil nehri.

Kim temā (ŧā) ideyim dirse
Furāt u Niļ'i hem / Nice aķar
görsün uŧ binüm gözümün kan
yaŧın

→. **niļ:**
Mesnevi 15/ 40
Nil nehri.

Ne göz yaŧı ki cümle ḥün-ıdı ol
/ Diyeýdüñ Niļ yā Ceyḥün-ıdı ol

→. **niļ:**
Mesnevi 15/40
Nil nehri.

Ne göz yaŧı ki cümle ḥün-ıdı ol
/ Diyeýdüñ Niļ yā Ceyḥün-ıdı ol

→. **niļ:**
Gazel 10/6
Nil nehri.

N'idersin Mıŧr u Baġdād'ı
gözümü it temāŧā-gāh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Niļ
andan revān olmaz

→. **niļ:**
Mesnevi 15/40
Nil nehri.

Ne göz yaŧı ki cümle ḥün-ıdı ol
/ Diyeýdüñ Niļ yā Ceyḥün-ıdı ol

niļ ü ceyḥün: Nil ve Ceyhun
ırmakları.

→. **niļ ü ceyḥün:**
Mesnevi 46/ 68
Nil ve Ceyhun ırmakları.

Cemi'-i halkuñ oldu yüreġi ḥün
/ Yöridi gözlerinden Niļ ü
Ceyḥün

niļüfer: Beyaz, mavi ve sarı
çiçekler açan bir cins su bitkisi.

→. **niļüfer:-ı**
Gazel 5/ 3
*Beyaz, mavi ve sarı
çiçekler açan bir cins su bitkisi.*

Luṭfün neŧimi bitürür oddan
niļüferi / Kaḥruñ semümü
lücce-i deryāyı ider serāb

→. **niļüfer:**
Mesnevi 35/ 109
Nilüfer. | | Aŧıġın gözü.

Nilüfer güneŧe çün oldu māyil /
Aña mehtābdan bārġ ne hāŧıl

ni'met: Nimet, bahşedilmiş
rıзык.

→. **ni'met:-ler**
Mesnevi 2/ 96
Nimet, bahşedilmiş rıзык.

Sükün virüp yir ü göġi yaratdı /
Senün-çün dürlü ni'metler
döritdi

→. **ni'met:**
Mesnevi 46/130
Nimet, bahşedilmiş rıзык.

ŧaġındaġı yol ol iķlimedür yol /
Ki anda il ü gün ni'met olur bol

→. **ni'met:**
Mesnevi 58/78
Nimet, bahşedilmiş rıзык.

Kiŧi kim ķurtıla cānı selāmet /
Daḥı yigrek ne gerek aña
ni'met

→. **ni'met:**
Mesnevi 60/147
Nimet, bahşedilmiş rıзык.

Viribidi anuñ ardınca ni'met /
Mey ü ney muṭrib ü ḥoŧ ŧāz-ı
naġmet

nire: Nere, nereye.

→. **nire:-de**
Gazel 7/ 7
Nere, nereye.

Her nirede ki ŧaņa serā-perde
dutar / Perde-serā-y-ı zührei
ḥoŧ perde-dār ide

→. **nire:-de**
Gazel 15/1
Nere, nereye.

Sen nirede ki güler-iseñ ney-
bahār olur / Ben nirede ki
aġlar-ısam lālezār olur

→. **nire:-de**
Gazel 15/2
Nere, nereye.

Sen nirede ki güler-iseñ ney-
bahār olur / Ben nirede ki
aġlar-ısam lālezār olur

→. **nire:-den, -dür**
Mesnevi 3/ 45
Nere, nereye.

Niredendür bu naġmā vü bu
ālā / ...

→. **nire:-y, -e**
Mesnevi 9/ 25
Nere, nereye.

Nireye yüz dutar-ısa be-tağdır
/ Anı eyle cihân-bağş u cihân-
gır

→. **nireye:-y, -e**
Mesnevi 10/8
Nere, nereye.

Yanicağ şem' nür olur ser-â-ser
/ Nireye kim ire kıılır
münevver

→. **nire:-de**
Mesnevi 15/17
Nere, nereye.

Nirede olur gişi mağşüdi bilse /
Varıban anı cüst ü cüy kılsa

→. **nire:-de**
Mesnevi 20/20
Nere, nereye.

Beni gör kim nedür derdüm
bilinmez / Nirede ola
dermânüm bulunmaz

→. **nire:-y, -e**
Mesnevi 29/13
Nere, nereye.

Nireye vardı Dārâ vü Sikender
/ Ki dutmışdı yidi ikljmi ser-â-
ser

→. **nire:-de**
Mesnevi 35/41
Nere, nereye.

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül /
Gözi nergis saçı reyhân u
sünbül

→. **nirede:-de**
Mesnevi 41/22
Nere, nereye.

Gişinüñ meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dâne
bitmez

→. **nire:-de**
Mesnevi 43/66
Nere, nereye.

Ne yire 'ışk irer-ise yağar /
Nirede kim 'imâret bula yığar

→. **nire:-de**
Mesnevi 46/289
Nere, nereye.

Nirede ki açasın yüzünji rüşen
/ Orada lâlezâr olur u gül-şen

→. **nire:-y, -e**
Mesnevi 46/82
Nere, nereye.

Mizâcuña hevâ olsun muğâbık
/ Nireye kim varasın şu
muvâfık

→. **nire:-y, -e**
Mesnevi 47/9
Nere, nereye.

Nireye bakar-ısarj nesterendür
/ Gül ü reyhân u nerges
yâsemendür

→. **nire:-den**
Mesnevi 56/35
Nere, nereye.

Nireden düzilip durur bu tertîb
/ Ne vaktin cem' olmuşdur bu
terkîb

→. **nire:-y, -e**
Mesnevi 60/44
Nere, nereye.

Piyâde yöridi ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-idi râh

nisar: Saçma, dağıtma.

→. **nisâr:**
Mesnevi 39/109
Saçma, dağıtma.

Nisâr ayağuna la'l-ı Bedeğşân /
Kızıl yâkut-ıla dürr-i dür-efşân

nisâr it-: Saçmak, dağıtmak.

→. **nisâr it-:-se**
Gazel 2/ 19
Saçmak; feda etmek.

Ne 'acab itse nisâr ayağuna
encüm güher / İftihâr-içür bu
gerdân-âsiyâb-ı âsumân

→. **nişâr it-:-miş**
Mesnevi 25/2
*Dağıtmak, saçmak; feda
etmek.*

Benefşe geldi olmuş zülfi
müşğın / Nişâr itmiş şeh
ayağına yüzün

nisâr ol-: Saçılmak, serpilmek.

→. **nişâr ol-:-ur**
Gazel 15/12
Saçılmak, serpilmek.

'Uşşâk halkasına nazar kııl ki
göresin / Sinün ayağuna niçe
yüzler nişâr olur

niş ol-: Zehir olmak.

→. **niş ol-:-miş, -dur**
Gazel 11/1
Zehir olmak.

Egerçi niş olmuşdur gözüme
ğâb-ı nüşünüm / Bu müşkil kim
ğam u derdüm bilmez serv-i
şimjünüm

nişân: İz, alamet, belirti.

→. **nişân:**
Gazel 2/14
İz, alamet, belirti.

Hağ ta'âlâdan ta'âl işidüben
bulduñ vuşül / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişân

→. nişān:

Mesnevi 14/28
İz, alamet, belirti..

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakāyık /
Nişān virürdi cennetden
hadāyık

→. nişān:-ı

Mesnevi 15/7
İz, alamet, belirti.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
rāz-ı nihānı

→. nişān:-ı

Mesnevi 39/32
İz, alamet, belirti.

Okıdı bir gece katına anı / Ki
şora her yirin nedür nişānı

nişān vir-: Haber vermek.

→. nişān vir-:-ür, -di

Mesnevi 14/28
Haber vermek.

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakāyık /
Nişān virürdi cennetden
hadāyık

nişe: *Nasıl, hangi şekilde.*

→. nişe:

Mesnevi 29/4
Nasıl, hangi şekilde.

Didi gül gibi neçünsin perişān /
Bu göñlüñ nişe gonca gibi vırān

→. nişe:

Mesnevi 19/30
Nasıl, hangi şekilde.

Bu kamasıyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bı-şabr
olasın sen

→. nişe:

Mesnevi 34/60
Nasıl, hangi şekilde.

Didi ata ki i gözlerüme nür /
Nişe itdün hālkdan gendüzünj
dür

→. nişe:

Mesnevi 43/24
Nasıl, hangi şekilde.

Ğazabla didi diñ ol nāzenıne /
Nişe kın bağladuñ tāc u niğine

nit- n'it-: Ne etmek, ne
yapmak.

→. nit-:-e, -sin

Mesnevi 60/56
Ne etmek, ne yapmak.

Velj yoğ-ıdı hergiz āşināsı /
Bilimez nidesin qanda varası

→. n'it-:-er, -sin

Gazel 10/5
Ne etmek, ne yapmak.

N'idersin Mısr u Bağdād'ı
gözümü it temāşā-gāh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nij
andan revān olmaz

→. n'it-:-di

Mesnevi 39/ 149
Ne etmek, ne yapmak.

Diriben māl u genci n'itdi
kārūn / Yire hāsf oldı ol u mālı
mañzūn

→. n'it-:-di

Mesnevi 42/14
Ne etmek, ne yapmak.

Sipihrūñ bı-mihirligini söyle /
Selātın-ile n'itdi şerh eyle

→. n'it-:-di

Mesnevi 42/23
Ne etmek, ne yapmak.

İlerügilere n'itdi bu gerdün /
Saña dañı idiser olma meftün

→. n'it-:-di

Mesnevi 47/34
Ne etmek, ne yapmak.

Ferjdün n'oldı vü Dahhāk kanı
/ Felek n'itdi Erdeşir ü
Erdevān'ı

→. n'it-:-er, -di

Mesnevi 4/95
Ne etmek, ne yapmak.

N'idardi cennet ü hür u kuşūrı
/ Çü 'aklında yoğ-ıdı anuñ
kuşūrı

nite ki: bkz. nite kim

→. nite ki:

Kit'a 1/ 13
Nitekim, nasıl ki.

Nite ki mescid ü mihrāb tolidur
gey işit / Künişt ü deyr-i muğān
lā-ilāhe illāllah

→. nite ki:

Mesnevi 34/25
Nitekim, nasıl ki.

Nite ki olmış-ıdı Ferhād u
Mecnūn / Olup durur bu
şehzāde dige-gün

nite kim: Nitekim.

→. nite kim:

Mesnevi 4/ 89
Nitekim.

Nite kim gamze okı bir
tarfetü'l-'ayn / İrişdi tā bi-evc-i
kābe kavseyñ

→. nite kim:

Mesnevi 10/82
Nitekim.

Odından çünkü 'ışkuñ sūz
buldum / Nite kim şem' cem'-
efrüz oldum

→. nite kim:
Mesnevi 14/57
Nitekim.

Gülün tâcı nite kim tâc-ı pervîz
/ Muraşşa' eylemiş dürr-i dil-
âvîz

→. nite kim:
Mesnevi 14/ 92
Nitekim.

Figân idiben uyğudan uyandı /
Nite kim lâle kıan yaşa boyandı

→. nite kim:
Mesnevi 18/18
Nitekim.

Başa dil üşürüp durur uş ağıyâr
/ Nite kim yüreğe çolup durur
hâr

→. nite kim:
Mesnevi 23/18
Nitekim.

Yi vü iç sen dağı şādān ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

→. nite kim:
Mesnevi 30/12
Nitekim.

Hakıñ elindedür hem cân u
hem dil / Nite kim yüñ kim anı
döndüre yil

→. nite kim:
Mesnevi 31/8
Nitekim.

Yörürdi âh idüp ol bāğ içinde /
Nite kim lâle derd ü dāğ içinde

→. nite kim:
Mesnevi 34/57
Nitekim.

Nite kim zülfi öpdiler yüzünü /
Ki gül reng idi vü nerges gözünü

→. nite kim:
Mesnevi 39/6
Nitekim.

Şabâ gibi gezüp bulmuş 'âyânî /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kānî

→. nite kim:
Mesnevi 39/18
Nitekim.

Elinde naqş-ı gül-rüyân-ı 'âlem
/ Muşavverdi nite kim naqş-ı
hâtem

→. nite kim:
Mesnevi 46/44
Nitekim.

Bir esterde iki hevdec ber-â-
ber / Nite kim çerhde dürc-i
dû-peyker

→. nite kim:
Mesnevi 46/48
Nitekim.

Yidi şanduk yine la'l u cevâhir /
Nite kim burc-ı cevzâda
zevâhir

→. nite kim:
Mesnevi 46/110
Nitekim.

Niçe ki ol yâr yüzünü yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şād
iderdi

→. nite kim:
Mesnevi 46/ 117
Nitekim.

Nite kim lâleye hâr anıla hâr /
Aña dîbâ görinür-idi hem-vâr

→. nite kim:
Mesnevi 58/62
Nitekim.

Yöritdi şâhı ol girdâb hayrân /
Nite kim bizi bu deriyâ-y-ı
gerdân

→. nite kim:
Mesnevi 58/86
Nitekim.

Enârı vardı eyle kim leb-i yâr /
Hem elmâsı nite kim gâbgâb-ı
yâr

→. nite kim:
Mesnevi 46/188
Nitekim.

Odından dîtredi gül-berg-i
şîrâb / Nite kim çeşmenün
içinde mehtâb ,

→. nite kim:
Mesnevi 46/190
Nitekim.

Tenin örtüdi saçıyla ol yüzü gün /
Nite kim giçe olıcağ örtilür gün

→. nite kim:
Mesnevi 46/241
Nitekim.

Nite kim lâle 'ūd oda yanardı /
Eteğinden gülür nâfe inerdi

→. nite kim:
Mesnevi 46/296
Nitekim.

Sarâya vardı andan Nâz-
perverd / Nite kim girü vara
gül-şene verd

→. nite kim:
Mesnevi 48/41
Nitekim.

Nite kim âyine şâhını mücellâ /
Cemâl-ı cân ol âyinede pîdâ

→. nite kim:

Mesnevi 48/43
Nitekim.

Nite kim āyine şahını mücellā /
Cemāl-ı cān ol āyinede pjdā

→. nite kim:

Mesnevi 48/81
Nitekim.

Olırsarsın nite kim ebr-i njsān /
Tağa taşa düşüp nālān u giryān

niyāz: Bir dileğin yerine
getirilmesi için yalvarma,
yakarma, rica, dua.

→. niyāz:-ı

Mesnevi 55/ 37
Bir dileğin yerine
getirilmesi için yalvarma,
yakarma, rica, dua.

Namāzını ki yok anda niyāzı /
Şanur tāt velj degül niyāzı

→. niyāz:-in

Mesnevi 35/112
Yalvarma, rica, istirham.

Şonjucı gönca gibi açdı rāzın /
Didi atasma düşün ü niyāzın

→. niyāz:-ı

Mesnevi 55/ 38
Bir dileğin yerine
getirilmesi için yalvarma,
yakarma, rica, dua.

Namāzını ki yok anda niyāzı /
Şanur tāt velj degül niyāzı

nizāmı: Nizamî-i Gencevî:
Selçuklular devrinde İran'ın en
büyük şairi sayılır.
Azerbaycan'ın Gence şehrinde
doğdu.

→. nizāmı:

Mesnevi 1/ 32
Nizamî-i Gencevî:
Selçuklular devrinde İran'ın en

büyük şairi sayılır.
Azerbaycan'ın Gence şehrinde
doğdu.

Başa ol nazmı virgil kim İmāmı
/ Bulmadı anı ne hōd Nizāmı

→. nizāmı:

Mesnevi 11/63
Nizamî-i Gencevî:
Selçuklular devrinde İran'ın en
büyük şairi sayılır.
Azerbaycan'ın Gence şehrinde
doğdu.

Nizāmı birle Selmān tartzına uş
/ Bu defter nazm oldu dürr-ile
hōş

→. nizāmı:

Mesnevi 12/14
Nizamî-i Gencevî:
Selçuklular devrinde İran'ın en
büyük şairi sayılır.

Sözün Selmān'un işitdün
temāmı / Anı dağı ki nazm itdi
Nizāmı

nizār: Zayıf, aciz, düşkün.

→. nizār:

Mesnevi 23/14
Zayıf, aciz, düşkün.

Nazar eyle bu kılduğum hayāle
/ Nizār u zār beşzerem hilāle

→. nizār:-am

Mesnevi 23/15
Zayıf, aciz, düşkün.

Egerçi derd-ile zār u nizāram /
Bu kamu derd-ile hem şabr
iderem

→. nizār:

Mesnevi 38/ 9
Zayıf, aciz, düşkün.

Nizār u zār anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

nize: Mızrak, kargı.

→. nize:

Mesnevi 51/9
Mızrak, kargı.

Yolu pıçān u bārıkdür çü nize /
Nizenün tigi gibi seng-rize

→. nize:-nün

Mesnevi 51/10
Mızrak, kargı.

Yolu pıçān u bārıkdür çü nize /
Nizenün tigi gibi seng-rize

nokşān: Eksiklik, kusur.

→. nokşān:

Mesnevi 2/ 33
Eksiklik, kusur.

Anuñ vaşında yokdur hiç
nokşān / Baqandadır var ise
aşa ne dermān

→. nokşān:

Mesnevi 17/10
Eksiklik, kusur.

Ġamı terk eyle ol sen dağı
ġandān / Bu ġamdan şādılığa
var mı nokşān

n'ol-: Ne olmak, ne hale
gelmek.

→. n'ol-:-a

Mesnevi 11/23
Ne olmak, ne hale gelmek.

N'ola ger sen dağı hem i
güher-senc / Ki künc-i
ġatırunda var beş genc

→. n'ol-:-du, -ŋ

Mesnevi 14/105
Ne olmak, ne hale gelmek.

Didiler aşā kim n'olduñ eyitgil
/ Ne derdün var durur taqrır
itgil

→. n'ol:-ur
Mesnevi 14/67
Ne olmak, ne hale gelmek.

Kamer n'olur ki oldı rāst hürşid
/ Nigîn-i hâteminde mühr-i
Cemşid

→. n'ol:-a
Mesnevi 17/14
Ne olmak, ne hale gelmek.

Sağa cāvîd olsun zindigānî /
N'ola gül yile varsa nāgehānî

→. n'ol:-a
Mesnevi 18/19
Ne olmak, ne hale gelmek.

N'ola az-ısa 'ömrün çün şafâsın
/ Bi-ḥamdi'l-lâhi pür-berg ü
nüvâsın

→. n'ol:-a
Mesnevi 41/62
Ne olmak, ne hale gelmek.

Zer olur şım ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kâni

→. n'ol:-a
Mesnevi 43/ 81
Ne olmak, ne hale gelmek.

Gişi kim kayura n'ola diyü baş /
Tutuban mülki ḥalka olamaz
baş

→. n'ol:-a
Mesnevi 44/36
Ne olmak, ne hale gelmek.

Çü bağrum baş ola gözüm tolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. n'ol:-a, -y, -dî
Mesnevi 46/255
Ne olmak, ne hale gelmek.

N'olaydı bu başa ger er olaydı
/ Ya ḥod gönli beni diler olaydı

→. n'ol:-dî
Mesnevi 47/33
Ne olmak, ne hale gelmek.

Ferîdün n'oldı vü Daḥḥāk kanı
/ Felek n'itdi Erdeşir ü
Erdevân'ı

→. n'ol:-ısar
Mesnevi 48/128
Ne olmak, ne hale gelmek.

Leb-i rûd u leb-i yâr u leb-i cām
/ İç ü aḥma ki n'olisar ser-
encām

→. n'ol:-a
Mesnevi 57/3
Ne olmak, ne hale gelmek.

Gehjî dir-idi n'ola ḥâl-ı dünyî /
Gehjî dir-idi kim nice ola 'uḳbjî

→. n'ol:-a, -y, -dî
Mesnevi 60/15
Ne olmak, ne hale gelmek.

N'olaydı ḥûri-zād'ı ger alayduḡ
/ Perjilere tamāmî şâh olayduḡ

→. n'ol:-ısar
Mesnevi 60/ 4
Ne olmak, ne hale gelmek.

Melik ḳalmış idi ol bîşede
tenhâ / Ki ḥâlî n'olsar degüldi
pjdâ

nuḥûs: Birinci, ilk.

→. nuḥûs:
Kıt'a 2/ 10
Birinci, ilk.

Emrûḡ-ile seyr iderler nücûm /
Bu felekde ger nuḥûs u ger
sü'üd

nukre: Gümüş.

→. nukre:
Mesnevi 48/36
Gümüş.

İki dürlü kiremitle ser-â-ser /
Yapılmışdı biri nukre biri zer

nukûş: Nakış, resimler.

→. nukûş:-ı
Mesnevi 10/67
Nakış, resimler.

Bulardan gör nukûşı ki oldı
pjdâ / Ḥaḳ emriyle ta'âla'l-lah
ta'âlâ

nûn: Divit.

→. nûn:
Kıt'a 4/6
Divit.

Lâ-cerem kim ḥâkisâr u ser-
nügün / Nûn bunun yiri oldı
anuş âb-ı siyâh

nûr(1): Kur'an'da Nur suresi.

→. nûr:
Gazel 2/ 16
Kur'an'da Nur suresi.

Evlîyaya sen çırâḡ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüḡdür
maẓhar-ı âyât u hem Nûr u
Duhân

nûr(1): Aydınlik, ışık.

→. nûr:
Gazel 1/11
Aydınlik, ışık.

Bu ḫab' zulmetinde alamaz nûr
göḡlümüz / Sen idesin nazâr
germ-ile bize meger

→. nûr:-ı
Gazel 5/ 12
Aydınlik, ışık.

Mihrünğden itdi mihr-i felek
iķtibās-ı zāv / Şöyle ki ay
günden ider nūri iķtisāb

→. nūr:
Gazel 7/ 6
Aydınlık, ışık.

‘Işık odında yanar -ısañ
şem‘ivār / Uçdan uca olasın
nūr u žiyā

→. nūr:
Mesnevi 2/ 39
Aydınlık, ışık.

Güneşden tolu ırur yir ü gök
nūr / Ne ‘ayb aña anı görmez
ise kör

→. nūr:
Mesnevi 2/ 89
Aydınlık, ışık.

İrişüp nūr nūra nūr ola /
Ĥarābı terk idüp ma‘mūr ola

→. nūr:
Mesnevi 2/ 39
Aydınlık, ışık.

Güneşden tolu ırur yir ü gök
nūr / Ne ‘ayb aña anı görmez
ise kör

→. nūr:
Mesnevi 2/ 89
Aydınlık, ışık.

İrişüp nūr nūra nūr ola /
Ĥarābı terk idüp ma‘mūr ola

→. nūr:
Mesnevi 9/7
Aydınlık, ışık.

Virür rāyı anuñ mihr ü mehe
nūr / Olur hem milk anuñ
‘adlıyla ma‘mūr

→. nūr:
Mesnevi 34/37
Aydınlık, ışık.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölür oğul olsa rencūr

→. nūr:
Mesnevi 34/ 59
Aydınlık, ışık.

Didi ata ki i gözlerüme nūr /
Nişe itdüñ ĥalkdan gendüzünji
dūr

→. nūr:--ı, -dı
Mesnevi 35/58
Aydınlık, ışık.

Şebistān cennetiydi ĥubları
hūr / Ķadeĥ ellerde nūr-ıdı
‘alā’nūr

→. nūr:-a
Mesnevi 35/101
Aydınlık, ışık.

Erimeyin irer mi nūra ĥatre /
Ya düşmedin yoğ olup ĥāka
zerre

→. nūr:-ı
Mesnevi 39/ 65
Aydınlık, ışık.

Cemāli ay u günden nūri artuğ
/ Velĥkin perdeden ol çıkduğı
yok

→. nūr:-ı
Mesnevi 46/288
Aydınlık, ışık.

Müşerref olavuz sinünle bir
dem / Göñüli yüzünñ nūri ide
ĥurrem

→. nūr:
Mesnevi 48/64
Aydınlık, ışık.

Şehe itdi kıyam ol ĥayret-i ĥūr
/ Diyezdün rüşen olmış ‘arşdan
nūr

nūr al-: Işıklanmak,
aydınlanmak.

→. nūr al:-a
Mesnevi 11/40
Işıklanmak, aydınlanmak.

Ki ola şi‘ri anun zeyninde şi‘rā /
Kim andan nūr ala necm-i şi‘rā

→. nūr al:-a, -maz
Gazel 1/ 11
Aydınlanmak, ışık almak.

Bu ĥab’ zulmetinde alamaz nūr
göñlümüz / Sen idesin nazār
germ-ile bize meger

nūr eyle-: Aydınlatmak.

→. nūr eyle:-r
Mesnevi 10/25
Aydınlatmak.

Seni ‘ışık odıdır kim nūr eyler /
Dil ü hem cānuñ ma‘mūr eyler

→. nūr eyle:-
Mesnevi 38/30
Aydınlatmak.

Yi yidür māluñı kim olmaya
mār / Varın nūr eyle itme
yirünji nār

nūr it-: Işıklandırmak,
aydınlatmak.

→. nūr it:-di
Mesnevi 54/23
*Işıklandırmak,
aydınlatmak.*

Düşiben nāra itdi gendüyi nūr
/ Heyülĥ küñhanından düşdi pes
dūr

nūr ol-:
Nurlanmak, aydınlanmak,
parlamak.

→. nūr ol:-a, -sın
Mesnevi 3/56

*Nurlanmak, aydınlanmak,
parlamak.*

Ṭabāyī'den kesil kim kurtulasın
/ İriben nūra hem sen nūr
olasın

→. **nūr ol:-dı**
Mesnevi 54/28
*İşıkla dolmak,
aydınlanmak.*

Giceyi itdügi-y-içün ol ihyā /
Nefes nūr oldu ağzında uşda
pıda

→. **nūr ol:-ur**
Gazel 9/ 10
*Nurlanmak, aydınlanmak,
parlamak.*

Baş u cañdan 'āşika ğuşşa
görür-iken ki şem' / Nūr olur
çün yandurur cānmı kesdürür
başın

→. **nūr ol:-ur**
Mesnevi 10/7
*Nurlu olma, aydınlık olma,
parlak olma.*

Yanıcağ şem' nūr olur ser-ā-ser
/ Nireye kim ire kıılır
münevver

→. **nūr ol:-du, -ı**
Mesnevi 34/63
*Nurlu olma, aydınlık olma,
parlak olma.*

Sen olduñ memleket gözlerine
nūr / Gerekmez halkdan kim
olasın dūr

→. **nūr ol:-a**
Mesnevi 35/99
*Nurlu olma, aydınlık olma,
parlak olma.*

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nūr / Ṭabīb ister mi ğişi olmasa
rencūr

→. **nūr ol:-a, -sın**
Mesnevi 54/32
Nurlanmak, aydınlanmak.

Degülseñ sen mekesden
kirmden kem / Düriş kim nūr
olasın sen dağı hem

→. **nūr ol:-a**
Mesnevi 2/ 89
*Nurlanmak, aydınlanmak,
parlamak. II Öğrenen, bilgili
olmak.*

İrişüp nūr nūra nūr ola /
Ḥarābı terk idüp ma'mūr ola

nūr u duhān: Nūr ve Duhān
sureleri.

→. **nūr u duhān:**
Gazel 2/ 16
Nūr ve Duhān sureleri.

Evliyaya sen çırāğ u enbiyāya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maẓhar-ı āyāt u hem Nūr u
Duhān

nūr u zıyā ol:- Parlak ve
aydınlık olmak.

→. **nūr u zıyā ol:-ası, -n**
Gazel 8/ 6
Parlak ve aydınlık olmak.

'İşğ odında yanar -ısañ
şem'ivār / Uçdan uca olasın
nūr u zıyā

nūr vir:- Aydınlatmak, ışıtmak.

→. **nūr vir:-ür**
Mesnevi 9/ 7
Aydınlatmak, ışıtmak.

Virür rāyı anuñ mihr ü mehe
nūr / Olur hem milk anuñ
'adlıyla ma'mūr

nūr-ı 'aql-ı ehl-i bñiş: Gören
gözlerin ehillerinin aklının ışığı.

→. **nūr-ı 'aql-ı ehl-i bñiş:**
Mesnevi 44/10
*Gören gözlerin ehillerinin
aklının ışığı.*

Bi-ħaqqı şem'-i cān-ı aferiñiş /
Bi-ħaqqı nūr-ı 'aql-ı ehl-i bñiş

nūr-ı cān: Ruhun ışığı.

→. **nūr-ı cān:-sın**
Mesnevi 49/7
Ruhun ışığı.

Eger şüret dir-ıseñ nūr-ı cānsın
/ Veger şüret diyem ħūr-ı
cinānsın

nūr-ı dīde: Göz nuru.

→. **nūr-ı dīde:-dür**
Gazel 6/ 2
Göz nuru.

İ i şeb ki ħidmetünde felek
kaç-ħamjidedür / Ayagunıñ
tozi melike nūr-ı dīdedür

→. **nūr-ı dīde:**
Mesnevi 44/41
Göz nuru.

Didi oğlına kim i nūr-ı dīde / Çü
olmazsın bizümle āremide

→. **nūr-ı dīde:**
Mesnevi 46/ 301
Göz nuru.

Cihāna can durur hem nūr-ı
dīde / Bunuñ gibi olmaya ħiç
āferide

nūr-ı ħurşid ol:- Güneş gibi
aydın olmak.

→. **nūr-ı ħurşid ol:-ur**
Mesnevi 60/37
Güneş gibi aydın olmak.

Olur mı şem'de artuğ nūr-ı
ħurşid / Velj pervāneye şem'
oldı ümmid

nūr-ı muhammed: Hz. Muhammed'in nuru.

→. **nūr-ı muhammed:**
Mesnevi 44/15
Hz. Muhammed'in nuru.

Bi'hakki Muşhaf u nūr-ı
Muhammed / Ki oldur adı-la
Maḥmūd u Aḥmed

nūr-u tıbyān: Açıkça gözle
görülen aydınlıklar.

→. **nūr-u tıbyān:**
Mesnevi 3/ 60
*Bildirilen aydınlıklar. II
Kur'an-ı Kerim sözleri.*

Aḡa nāzil olup durur bu Furkân
/ Ki rahmetdür Hüdâ vü nūr-u
tıbyān

nüş eyle-: İçmek.

→. **nüş eyle-:**
Mesnevi 14/40
İçmek.

Giderür ğuşşaları cām u bāde /
Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

→. **nüş eyle-:-di**
Mesnevi 15/36
İçmek.

Nevā-y-ı erġanūna dutıban ğuş
/ Şarāb-ı erġanūnı eyledi nüş

→. **nüş eyle-:**
Mesnevi 19/38
İçmek.

Pes Anuġ çün ne gerek bu
kamu ġam / Otur şād u mey
eyle nüş her dem

→. **nüş eyle-:**
Mesnevi 40/21
İçmek.

Güle karşı otur nüş eyle bāde
/ Virilmedin gül ü gülzār u
bāde

→. **nüş eyle-:**
Mesnevi 45/ 13
İçmek.

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bülbül / Gülistāni kılpdur tolu
gülğül

→. **nüş eyle-:-y, -elüm**
Mesnevi 47/60
İçmek.

Bu vahşet sözi olmaġa ferāmüş
/ Mey ü cām eyleyelüm
cāmdan nüş

→. **nüş eyle-:**
Mesnevi 50/ 7
İçmek.

Mey eyle nüş kim oldur
zindigāni / Neye dut ğuş kim
oldur kāmuranj

nüş idil-: İçilmek.

→. **nüş idil-:-e**
Mesnevi 38/4
İçilmek.

İder yirün yüzini cennet-ābād /
Zi bāde kim idile nüş zi bād

nüş it-: İçmek.

→. **nüş it-:**
Mesnevi 19/2
İçmek.

Nevā-y-ıla gül ardınca irdi
bülbül / Ki şāhā bülbüleden
nüş it mül

→. **nüş it-:-er, -di**
Mesnevi 31/19
İçmek.

Lebi yādına iderdi bādei nüş /
ġam-ı 'ışk ol midur ki ola
ferāmüş

→. **nüş it-:**
Mesnevi 33/8
İçmek.

Otur bir gül-ruġ ıla gülsitānda /
Mey-i gül-reng nüş it
būsitanda

→. **nüş it-:**
Mesnevi 40/15
İçmek.

Şabūḡ it nüş çün irdün şabāḡa
/ Ol elden kim yüzinde var
şabāḡa

→. **nüş it-:**
Mesnevi 40/20
İçmek.

Benefşe gibi nedür ser-girāni /
Alıp nergis gibi elden nüş id anı

→. **nüş it-:-elüm**
Mesnevi 45/6
İçmek.

Bu dünyānuġ çü yok durur
kararı / İdelüm cām u bāde
nüş bārj

→. **nüş it-:-di**
Mesnevi 48/131
İçmek.

Ķadeḡ nüş itdi ol dem Nāz-
perverd / Anuġ yādına kim
yüzi-y-idi verd

→. **nüş it-:-er, -di**
Mesnevi 13/ 59
İçmek.

Melik-zāde müdām iderdi mey
nüş / Benefşe gibi olmışdı neye
ġuş

→. **nüş it-:-iben**
Mesnevi 14/35
İçmek.

Arada sāġar u mey idiben nüş /
Ķamu kayġuyı itdiler ferāmüş

→. **nüş it:-e**
Mesnevi 14/6
İçmek.

Diledi kim vara bāğa otura /
Mey ide nüş kayguyu götüre

→. **nüş it:-**
Mesnevi 17/ 3
İçmek.

Neçün dil-tengsin gönca gibi it
nüş / Mey-i gül-gün ki ola
kaygu-ferāmüş

→. **nüş it:-**
Mesnevi 21/10
İçmek.

İçerem mey ki ola kaygu
ferāmüş / Bu ğam def'ine mey
it sen daħı nüş

→. **nüş it:-er, -em**
Mesnevi 22/ 1
İçmek.

Didi şeh ben daħı mey iderem
nüş / Velî olmaz ğam u
derdüm ferāmüş

→. **nüş it:-elüm**
Mesnevi 33/4
İçmek.

Benefşe gibi olalum sözüne
güş / Güle karşı mey-i la'l
idelüm nüş

nusret it:- Yardım etmek.

→. **nüşret it:-me, -y, -e**
Mesnevi 53/96
Yardım etmek.

Hakun te'yidi-le redd itdi anı
şāh / Vay anı ki arıa nuşret
itmeye allah

nübüvvet: Nebilik,
peygamberlik.

→. **nübüvvet:**
Mesnevi 3/ 82
Nebilik, peygamberlik.

Fütüvvet anda vü daħı
mürüvvet / Vilāyet anda vü
daħı nübüvvet

nücüm: Yıldızlar.

→. **nücüm:**
Kıt'a 2/ 9
Yıldızlar.

Emrūn-ile seyr iderler nücüm /
Bu felekde ger nuhūs u ger
sū'üd

nüfūs: İnsan, ruh.

→. **nüfūs:-i**
Mesnevi 2/7
İnsan, ruh.

'Ukül-ila nüfūsü düzdi evvel /
Pes andan oldı mücmeller
mufaşşal

nügün-ser it:- Baş aşığı
çevirmek.

→. **nügün-ser it:-er**
Mesnevi 19/9
Baş aşığı çevirmek. II
Tepetaklak etmek.

Kerem ehlini ider ol nügün-ser
/ Le'îmi ser-firâz ider ü ser-ver

nümâ ol:- Gösteren, bildiren
olmak.

→. **nümâ ol:-a, -y, -dı**
Gazel 8/ 12
Gösteren, bildiren olmak.

'İşk tolu olmasaydı yir yüzi /
Hâkda ne neşv olaydı ne nümâ

nünâdi: Bir haberi yüksek sesle
duyuran, ilan eden kimse,
tellal.

→. **nünâdi:-ler**
Mesnevi 35/47
Bir haberi yüksek sesle
duyuran, ilan eden kimse,
tellal.

Münâdiler münâdj kıldı ÇİN'de
/ Ne meh-rûlar ki vardur ÇİN
içinde

nüşa: Yazılı, yazılmış bir şey.

→. **nüşa:**
Gazel 11/9
Yazılı, yazılmış bir şey.

Yüzünün nakşı renginden
gözüm bir nüşa almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
hadîş-i hûb u renginüm

→. **nüşa:-sı, -n, -ı**
Mesnevi 9/ 17
Yazılı, yazılmış bir şey.

Te'addî nüşasını nesh kıldı /
Temerrüd şüretini mesh kıldı

nüvâ: Güzel ses.

→. **nüvâ:**
Gazel 16/14
Güzel ses.

Gördün ki göncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gışıye ne
berg ü nüvâ gerek

→. **nüvâ:-sın**
Mesnevi 18/20
Güzel ses.

N'ola az-isa 'ömrün çün şafâsın
/ Bi-ĥamdi'l-lâhi pür-berg ü
nüvâsın

→. **nüvâ:-ı**
Mesnevi 45/3
Güzel ses.

Nüvañ-ıla 'ırakı it muhayyer /
İrür elĥanı İsfahân'a yik-ser

→. **nüvâ:-ı, -ı**

Mesnevi 45/2
Güzel ses.

Elünje çengünj al i nüvâ-sâz /
Nüvârj eylegil 'uşşâka dem-sâz

→. **nüvâ:**

Mesnevi 52/4
Güzel ses.

Ne olur 'andelibünj armağânı /
Güle karşı nüvâ vü hoş egânj

→. **nüvâ:-da**

Mesnevi 56/14
Güzel ses.

Tezerv ü kaz uçar gördi hevâda /
Gül-ile bülbülü berg ü nüvâda

→. **nüvâ:-y, -a**

Mesnevi 58/1
Güzel ses.

Nüvâya başla i mürğ-i hoş-âvâz /
Ki sinünj sözleründür cânâ dem-sâz

nüvâ it-: Söylemek, çalmak.

→. **nüvâ it-:-er, -di**

Mesnevi 46/231
Söylemek, çalmak.

Nüvâ iderdi anda 'üd-ıla çeng /
Felek nâle iderdi zühre âheng

nüvâ-âğâz it-: Söylemek,
seslendirmek.

→. **nüvâ-âğâz it-:-e**

Mesnevi 46/220
Söylemek, seslendirmek.

Buyur kim getüreler 'anber ü
'üd / Nüvâ-âğâz ide çeng ü ney
ü 'üd

nüvâ-sâz: Çalan, çalgıcı.

→. **nüvâ-sâz:**

Mesnevi 45/ 1
Çalan, çalgıcı.

Elünje çengünj al i nüvâ-sâz /
Nüvârj eylegil 'uşşâka dem-sâz

→. **nüvâ-sâz:**

Mesnevi 45/15
Çalan, çalgıcı.

Benefşe gibi güş it ki ol nüvâ-
sâz / Saña gülde ne varsa keşf
ide râz

nüvâ-zen ol-: Okşayan,
okşayıcı olmak.

→. **nüvâ-zen ol-:-miş, -am**

Mesnevi 19/26
Okşayan, okşayıcı olmak.

Velj vardur eşer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmuşam nüvâ-zen

O)

o: O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

→. **o:-nı**

Mesnevi 1/ 61
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı itdünj rahmetünjden
âferjde / Anuj zıllındadır halk
âremjde

→. **o:-nuj**

Mesnevi 1/ 60
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Cihânuj bugün ol durur
penâhı / Anuj dergâhı halk
ümjîd-gâhı

→. **o:-nuj**

Mesnevi 1/ 62
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı itdünj rahmetünjden
âferjde / Anuj zıllındadır halk
âremjde

→. **o:-n, -dan**

Mesnevi 1/ 68
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Cihân 'adl-ıla ma'mür eyle /
Kamu yavuzlığı andan dūr eyle

→. **o:-ı, -a**

Mesnevi 1/ 74
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Helâk olsun kılıcında e'âdj /
Oda yansun aña olan mu'âdj

→. **o:-nuj**

Mesnevi 1/ 78
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Egerçi la'net itmek kimseye
yok / Anuj bed-hâhın la'net
gerek çok

→. **o:-nuj**

Mesnevi 1/ 86
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Seni dir Ahmedj vü senden
artuk / Kimesneye ihtiyâcı hiç
anuj yok

→. **o:-ı, -a**

Mesnevi 1/89
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Dağı nesnem yoğ-ıdı aña
muvâfık / Bunı buldum pes ol
der-gâha lâyık

→. **o:-nuj**

Mesnevi 1/91
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ başmağına olmağa
kevā'ib / Sezā durur olur ise
kevākib

→. o:-nuñ

Mesnevi 2/ 2

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Zehî kâdir ki bu gerdân devâyir
/ Anuñ fermâni-y-ıla oldı dâyir

→. o:-n, -dan

Mesnevi 2/ 6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çü 'aql emriyle evvel oldı zâhir
/ Belürdi andan bu mecmu'-ı
mezâhir

→. o:-n, -dan

Mesnevi 2/ 8

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

'Ukül-ıla nüfusi düzdi evvel /
Pes andan oldı mücmeller
mufaşşal

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 2/ 17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ana ta'lîm itdi 'ilm-i esmâ /
Havâş-ıla nedür bildürdi eşyâ

→. o:-n, -ı

Mesnevi 2/ 20

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çü kudretle yapıldı ol hâne-i gil
/ Anı üç hâkime eyledi menzil

→. o:-n, -ı

Mesnevi 2/ 28

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ol ikiden düzetti bu vücûdı /
Ki anı bilüp anı kılur sücûdı

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 2/ 30

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Felekde var melek yirde dañi
hem /Ki anı hemtâ durur bî-
şübhe âdem

→. o:-nuñ

Mesnevi 2/33

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ vaşında yokdur hiç
nokşân / Baqandadur var ise
anı ne dermân

→. o:-ña

Mesnevi 2/ 34

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ vaşında yokdur hiç
nokşân / Baqandadur var ise
anı ne dermân

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 2/ 38

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Eger hürşide ta'na ura huffâş /
Gözi ider bu rüsvâlığı anı fâş

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 2/ 40

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Güneşden tolu turur yir ü gök
nür / Ne 'ayb anı görmez
ise kör

→. o:-n, -ı

Mesnevi 2/ 40

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Güneşden tolu turur yir ü gök
nür / Ne 'ayb anı görmez
ise kör

→. o:-n, -ı

Mesnevi 2/ 44

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çü insân şeklinüñ nağşını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 2/ 46

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yüzün gülzârını çün kim düzer
ol / Anı gözleri nergisden
yazar ol

→. o:-nuñ

Mesnevi 2/ 47

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ luğfiyla buldı serv kâmet
/ Latîf u i'tidâl ü istikâmet

→. o:-nuñ

Mesnevi 2/ 55

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Bezendi ikrâmi-çün anuñ
erâyik / Sücüd itdi anı cümle
melâyik

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 2/ 56

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Bezendi ikrâmi-çün anuñ
erâyik / Sücüd itdi anı cümle
melâyik

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 2/ 61

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ana itdi ahsen-i takvimi rûzî /
Bağışladı yüzine dil-fürûzî

→. o:-n, -ı

Mesnevi 2/ 67

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı yir yüzine kıldı hâlıfe /
İbâdet eyledi ana vazîfe

→. o:-n, -a

Mesnevi 2/ 68

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı yir yüzine kıldı hâlıfe /
İbâdet eyledi ana vazîfe

→. o:-nuñ

Mesnevi 2/69

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ neslinden oldı yir 'imâret
/ Ki idile anda dañı ana 'ibâdet

→. o:-n, -a

Mesnevi 2/ 70

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ neslinden oldı yir 'imâret
/ Ki idile anda dañı ana 'ibâdet

→. o:-n, -a

Mesnevi 2/ 81

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki olup âyîne ana şüret-i ğayb /
Gözine in'ikâs ile bilâ-reyb

→. o:-n, -a

Mesnevi 2/ 88

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Nirede oldı-y-ısa rûh nâzil /
Girü ana dönüben ola vâşıl

→. o:-nuñ

Mesnevi 2/ 102

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şerâdan her ne kim var tâ
şüreyyâ / Anuñ birliğinedür
cümle güya

→. o:-n, -ı

Mesnevi 3/2

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Degül ise ğışâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur baķup anı
gör

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/ 12

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gül-ile ergävâna her gice mâh
/ Anuñ emriyle virür
şibğatu'llah

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/16

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Benefşe dâyimâ zıkrını dinler /
Sen anuñ kulağını şanmağıl ker

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/ 19

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ koķusunuñ 'üdiyla yanar /
Elinde la'lenün bu la'l-i micmer

→. o:-nın

Mesnevi 3/ 21

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anın ğamdını kılduğınca telķin
/ Anuñ içün nefesde oldı
müşğin

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/ 36

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yiri sâkin ider eflâki ğerdân /
'Uķül işinde anuñ zâr u ğayrân

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/ 37

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ künhinde vâlihdür ser-â-
ser / Zemîn ü âsumân u mihr ü
aķter

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/ 39

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ zâtı naķâyışden berîdür /
Anuñ vaşfı naķâyizden arıdur

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/ 40

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ zâtı naķâyışden berîdür /
Anuñ vaşfı naķâyizden arıdur

→. o:-nuñ

Mesnevi 3/ 51

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki yir ü gök ųoludur anuñ ismi /
İlahî gencinüñ oldur ųılısmı

→. o:-n, -ı

Mesnevi 1/ 65

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hemişe kılğıl anı ğalkâ sultân /
Kim ol durur penâh-ı ehl-i
imân

→. o:-n, -a

Mesnevi 4/ 4

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şefi'ü'l-halk Ebü'l-Kâsım
Muhammed / Ki anı virildi
ezelden mülk-i sermed

→. o:-nuḡ

Mesnevi 4/ 6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Başına haḡ urupdur tâc-ı levlâk
/ Anuḡ cevlân-gehi meydân-ı
eflâk

→. o:-nuḡ

Mesnevi 4/ 17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuḡ na'leyni fark-ı fevḡde tâc
/ Selâṡtjn cümle kulluḡına
muḡtâc

→. o:-ḡ, -a

Mesnevi 4/ 27

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ḳarjndür fetḡ anı vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'âlem-
dâr

→. o:-nuḡ

Mesnevi 4/ 36

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ger ölüyi diri itdiyse 'îsâ /
Deminde anuḡ daḡı bulındı
ihyâ

→. o:-n, -ı

Mesnevi 4/ 41

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şikâyet görüp anı nâḡa / Ki
anuḡ sâhibiydi ehl-i fâḡa

→. o:-nuḡ

Mesnevi 4/ 42

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şikâyet görüp anı nâḡa / Ki
anuḡ sâhibiydi ehl-i fâḡa

→. o:-n, -ı

Mesnevi 4/ 45

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Resül'a evvel haḡ anı virdi el-
haḡ / Ayı itdi bir işâretle iki şaḡ

→. o:-nuḡ

Mesnevi 4/ 48

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Elinde seng-i rîze itdüḡi tehlij /
Anuḡ i'câzına yitmez mi tafzîl

→. o:-n, -ı

Mesnevi 4/ 49

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı bakup görimesdi Ebü-cehl /
Ki anı görmege degüldi gözi
ehl

→. o:-n, -ı

Mesnevi 4/ 50

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı bakup görimesdi Ebü-cehl /
Ki anı görmege degüldi gözi
ehl

→. o:-n, -ı

Mesnevi 4/ 51

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Nazar itdükde gördi anı Şiddîḡ
/ Bilâ-i'câz itdi anı taşdıḡ

→. o:-ḡ, -a

Mesnevi 4/ 54

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Başret gördüḡi olur beşâret /
Beşâret anı ki anıya işâret

→. o:-ḡ, -a

Mesnevi 4/ 61

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı nâzil olup durur bu Furḡân
/ Ki raḡmetdür Ḥüdâ vü nür-u
tibyân

→. o:-ḡ, -a

Mesnevi 4/ 64

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Kitâb u hem şifâ vü hem
mübârek / Ki anı indürdi anı
haḡ tebârek

→. o:-nuḡ, -la

Mesnevi 4/ 73

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Becid itdiler anuḡla belâḡat /
Ki ol-ıdı ol zaman ḡalka şanâ't

→. o:-ḡ, -a

Mesnevi 4/ 78

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ḳamu 'âciz ḡalup ehl-i feşâḡat
/ Anı öykünene irdi fezâḡat

→. o:-nuḡ, -la

Mesnevi 4/ 81

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şafâ buldı anuḡla Ka'be Merve
/ Anuḡ fitrâkidür vüşkâ vü
'urve

→. o:-nuḡ

Mesnevi 4/ 82

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şafâ buldı anuḡla Ka'be Merve
/ Anuḡ fitrâkidür vüşkâ vü
'urve

→. o:-n, -da

Mesnevi 4/ 83

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Fütüvvet anda vü dağı
mürüvvet / Vilâyet anda vü
dağı nübüvvet

→. o:-n, -da

Mesnevi 4/84

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Fütüvvet anda vü dağı
mürüvvet / Vilâyet anda vü
dağı nübüvvet

→. o:-nuñ

Mesnevi 4/ 87

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Sa'âdet anuñ-ıla buldı meş'ar /
Şi'âr-ı şer' andan buldı zıver

→. o:-n, -dan

Mesnevi 4/ 88

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Sa'âdet anuñ-ıla buldı meş'ar /
Şi'âr-ı şer' andan buldı zıver

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 4/93

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Virildi aña kuşūr ü hūr u
cennet / Ol itdi kıamusını vaqf-ı
ümmet

→. o:-nuñ

Mesnevi 4/ 96

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

N'iderdi cennet ü hūr u kuşūrı
/ Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ
kuşūrı

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 4/ 98

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Nedür cennet meger hâk-i ser-
i râh / Delîl aña durur naşruñ
min allah

→. o:-n, -dan

Mesnevi 4/ 100

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ne nesnedür bilürsin adı-la hūr
/ Gerek kim ola andan er olan
dür

→. o:-n, -da

Gazel 2/ 8

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Tâ kim ol pâyını başup geçicek
(kim) göresin / Oraya kim anda
yokdur hiç kevn-ile mekân

→. o:-nuñ, -dur

Mesnevi 5/ 5

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şerî'at hil'ati levlâk anuñdur /
Raḥîk-i câm-ı a'taynâk anuñdur

→. o:-nuñ, -dur

Mesnevi 5/ 6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şerî'at hil'ati levlâk anuñdur /
Raḥîk-i câm-ı a'taynâk anuñdur

→. o:-nuñ, -la

Mesnevi 5/ 7

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñla oldı dñnññ yolu rüşen /
Anuñla oldı şer' işi mübeyyen

→. o:-nuñ, -la

Mesnevi 5/ 8

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñla oldı dñnññ yolu rüşen /
Anuñla oldı şer' işi mübeyyen

→. o:-ñ, -a

Gazel 3/ 6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Lâ-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lât u
'Uzzî'yi / İllâyı çün kim itdi aña
teslîm kibriyâ

→. o:-nuñ

Gazel 3/ 8

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Rüşen göre Muhammed'i şöyle
ki âfitâb / Ol gişi kim gözinde
anuñ olmaya 'amâ

→. o:-nuñ

Gazel 3/9

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İfrâṭ-ı nürdan göremez şüretin
anuñ / Ol gişi kim gözi ṭoludur
perde-i ğışâ

→. o:-n, -ı

Gazel 3/ 11

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gördi anı 'Alî vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvâ

→. o:-nuñ

Gazel 3/ 14

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ḳarardı harf-i 'illet-ile
nâmumuz velî / Şîñ-i şefâ'at
oldı anuñ 'illet-i şifâ

→. o:-η, -a

Gazel 3/ 15

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Olsun selâm aña vü aşhabına
anuç / Çün ehl-i beyti yâd ide
Aħmedî aña

→. o:-nuη

Gazel 3/ 15

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Olsun selâm aña vü aşhabına
anuç / Çün ehl-i beyti yâd ide
Aħmedî aña

→. o:-η, -a

Gazel 3/ 17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Olsun selâm aña vü aşhabına
anuç / Çün ehl-i beyti yâd ide
Aħmedî aña

→. o:-nuη

Mesnevi 6/ 13

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuç süñüsi çün kim ola pıçân
/ İder havf-ıla ejderhâyı bî-cân

→. o:-nuη

Mesnevi 6/ 15

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuç okı kaçan kim çıka yâdan
/ İdilmez fark ol tîr-i kazâdan

→. o:-nuη

Mesnevi 6/ 17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Kılıcına anuç arslan zebündür /
E'âdî heybetinden ser-
nügündür

→. o:-nuη, -la

Mesnevi 6/ 19

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuçla baht u devlet hem-
nişindür / Sa'âdet yâver ü
nuşret qarındür

→. o:-nuη

Mesnevi 6/ 29

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuç reşkiyle 'âlem oldı dü-
nişim / Ki anda mîm birdür
bunda iki mîm

→. o:-n, -da

Mesnevi 6/ 30

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuç reşkiyle 'âlem oldı dü-
nişim / Ki anda mîm birdür
bunda iki mîm

→. o:-η, -a

Mesnevi 6/32

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Cihân-bağş u âfitâb-ı heft-
kişver / Ki aña durur müşeşher
çerh ü ahter

→. o:-η, -a

Gazel 4/ 6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

'arşda kadruñ senün bağladı
bir bār-gāh / Kuṭbdan oldı aña
miñ şubhdan oldı tınāb

→. o:-n, -ı

Gazel 4/11

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri; düşman.

Teşne-cigerdür 'adün deşneñ
anı qandurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir kaçre āb

→. o:-η, -a

Gazel 4/ 14

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Atuç berk-üstüvân olmağa
cevzâ yarar / Aña mecerre
'inân dağı meh-i nev rikāb

→. o:-η, -a

Mesnevi 7/ 5

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Aña lâyıq ki virildi hilâfet / Ki
inşâf ehlidür ü 'aql u râfet

→. o:-n, -dan

Mesnevi 7/ 17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi aña cevabı

→. o:-η, -a

Mesnevi 7/ 18

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi aña cevabı

→. o:-n, -dan

Mesnevi 7/ 19

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi aña cevabı

→. o:-nuη

Kit'a 4/ 4

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Baş çeküp od iki dillü oldı
kalem / Anuç eyyâmında ki
oldur dîñ-penāh

→. o:-nuη

Kit'a 4/ 6

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Lâ-cerem kim hâkisâr u ser-
nügün / Nün bunun yiri oldı
anuş âb-ı siyâh

→. **o:-n, -a**
Mesnevi 8/ 1
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Dağı hergiz bulunmadı anuş 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'âlim-i
ğayb

→. **o:-nuş**
Mesnevi 8/11
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Anuş Behrâm oldı hükmine
râm / Dutar mihri ile nâhîd
ârâm

→. **o:-n, -a**
Mesnevi 8/13
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

'Uṭârîd şıdık-ıla anuş medh-
ḥândur / Hem eyvânına
keyvân pâsubândur

→. **o:-nuş**
Mesnevi 8/15
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Hem ol ki altıncı gök anuş
yiridür / Şeh ayağı tozma
müşterîdür

→. **o:-nuş**
Mesnevi 9/7
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Virür râyi anuş mihr ü mehe
nür / Olur hem milk anuş
'adlıyla ma'mûr

→. **o:-nuş**
Mesnevi 9/ 8
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Virür râyi anuş mihr ü mehe
nür / Olur hem milk anuş
'adlıyla ma'mûr

→. **o:-n, -a**
Mesnevi 9/9
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Çün irdi anuş te'vjd-i âsumânî /
Dutar u dutısar mülki cihâni

→. **o:-nuş**
Mesnevi 9/ 13
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Anuş cüd u ḥayâsiyla ebr her
dem / Eriyiben ider yir yüzini
nem

→. **o:-n, -a**
Mesnevi 9/ 15
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Ne devletdür ki anuş olmadı
vâşıl / Ne dânişdür kim ol
itmedi ḥâşıl

→. **o:-nuş**
Mesnevi 9/ 23
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Anuş râyâtın it 'âlemde
manşûr / Sipâhın qâhir ü a'dâyi
maḥhûr

→. **o:-n, -ı**
Mesnevi 9/ 26
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Nireye yüz dutar-ısa be-taḥdîr
/ Anı eyle cihân-baḥş u cihân-
gîr

→. **o:-nuş, -la**
Mesnevi 10/10
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Bu oduş sūzı cāna kımiyâdur /
Gönjül anuşla pür-nür u
şafâdur

→. **o:-n, -dan**
Mesnevi 10/44
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Ki gürbe 'ışık-ıla olmak
gendüden şîr / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şîr

→. **o:-nuş, -la**
Gazel 8/ 2
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

'İşk durur varlığı itmek fenâ /
Kim anuşla bulunur 'izz ü beḳâ

→. **o:-n, -a**
Mesnevi 11/ 10
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Cihân-gîr ü cihân-dâr u cihân-
baḥş / Ki ezelden tâ ebeddür
taḥt anuş baḥş

→. **o:-n, -a**
Mesnevi 11/20
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Ḳaduş vaşfında eyle urdı
bünyâd / Ki anuş bende oldı
serv-i âzâd

→. **o:-nuş, -la**
Mesnevi 11/30
*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

İdesin 'ışık ḥâlin eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anuşla gül-
şen

→. **o:-n, -ı**
Mesnevi 11/34

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Sözi anda eyle şîrîn idesin yâd
/ Ki Hüsrev anı iştise ola
Ferhâd

→. o:-n, -ı

Mesnevi 11/35

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Düzesin anı eyle hûb u mevrûn
/ Ki ola Leylî anuñ 'ışkında
Mecnûn

→. o:-nuñ

Mesnevi 11/36

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Düzesin anı eyle hûb u mevrûn
/ Ki ola Leylî anuñ 'ışkında
Mecnûn

→. o:-nun

Mesnevi 11/39

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki ola şî'ri anun zeyninde şî'râ /
Kim andan nûr ala necm-i şî'râ

→. o:-n, -dan

Mesnevi 11/40

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki ola şî'ri anun zeyninde şî'râ /
Kim andan nûr ala necm-i şî'râ

→. o:-nuñ, -la

Mesnevi 11/41

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Muraşşa' ola anuñla Câm-ı
Cemşîd / Münevver ola anuñla
Şem'-i Hürşîd

→. o:-nuñ, -la

Mesnevi 11/42

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Muraşşa' ola anuñla Câm-ı
Cemşîd / Münevver ola anuñla
Şem'-i Hürşîd

→. o:-n, -da

Mesnevi 11/45

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Getürgil anda çok elfâz-ı
rengin / Me'ânî-y-ile ola cümle
şîrîn

→. o:-n, -da

Mesnevi 11/55

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İd anda 'ışkıdan nâzûk işâret /
Ki ire 'âşıklara andan beşâret

→. o:-n, -dan

Mesnevi 11/56

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İd anda 'ışkıdan nâzûk işâret /
Ki ire 'âşıklara andan beşâret

→. o:-nuñ, -la

Mesnevi 11/68

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olisar cân meşâmı
anuñla hoş bûy

→. o:-n, -ı

Mesnevi 11/72

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Eger bunda hata bulınsa yâ
sehv / Şavâb oldur kim ideler
anı 'afv

→. o:-nuñ

Mesnevi 11/74

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Eger micmerden ire bûy-ı
lâden / Koya luğ ehli anuñ
üstine dâmen

→. o:-n, -ı

Mesnevi 11/47

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gâzellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenüñ sevine cism ü cânı

→. o:-n, -ı

Mesnevi 12/14

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Sözün Selmân'un işitdün
temâmî / Anı dañı ki nazm itdi
Nizâmi

→. o:-n, -da

Mesnevi 13/7

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla
dâd / Az ola mülkden olur ise
şâd

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 13/ 24

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mûr / Dir-idi halk aña şâh-ı
Fağfûr

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 13/26

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Bir oğlı var-ıdı anuñ adı Cemşîd
/ Ki aña 'âşık-ıdı mâh u hürşîd

→. o:-n, -da

Mesnevi 13/43

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Var-ıdı anda feşahat hem
belâgat / 'Ulüm-ı hikmet ü
'ilm-i kitâbet

→. o:-n, -a

Mesnevi 13/53

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hüner olmuşdı vü 'ilm anı pışe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemişe

→. o:-nuş

Mesnevi 14/10

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Orada dutdılar perde-serâyı /
Ki bülbüldi anuñ perde-serâyı

→. o:-nuş

Mesnevi 14/83

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çözilicek anuñ zülfi kemendi /
Şabānuñ olur-ıdı pāy-bendi

→. o:-nuş

Mesnevi 14/93

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ āhi ki olmuşdı āteş ü dūd
/ Yüzün itmişdi göğün dūd-
endūd

→. o:-nuş

Mesnevi 14/98

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Kızıdur Şāh-ı Rüm'uş nāz-
perverd / Ki irişmemiş anuñ
eteğine gerd

→. o:-n, -dan

Mesnevi 14/ 100

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Didi kim var-ısa bu ol olısar /
Başuma tā hōd andan ne
geliser

→. o:-n, -ı

Mesnevi 14/101

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Uyanup gördi anı kul kıravaş /
Nigārün yüzi gibi olmuş
müşevveş

→. o:-n, -a

Mesnevi 14/105

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Didiler anı kim n'olduñ eyitgil
/ Ne derdün var durur takırır
itgil

→. o:-n, -a

Mesnevi 14/136

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Didiler ne diyelüm biz anaña /
Didi nedür diyisersiz vay anı

→. o:-n, -a

Mesnevi 14/ 139

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ma'a'l-cümle söz anı irdi āhır /
Ki gizlü rāzını eyledi zāhır

→. o:-n, -a

Gazel 9/ 8

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Micmer içinden tutışub şem'
taşından yanar / Vay anı kim
od duta bencileyin için taşın

→. anuñ:-nuş

Mesnevi 15/7

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
rāz-ı nihānı

→. o:-n, -a

Mesnevi 15/ 9

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ya lebden ki anı teşne āb-ı
hayvān / Ya şaçdan ki anı
reyhan oldu hayrān

→. anı:-n, -a

Mesnevi 15/10

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ya lebden ki anı teşne āb-ı
hayvān / Ya şaçdan ki anı
reyhan oldu hayrān

→. o:-n, -a

Mesnevi 15/14

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ya ol şaçdan ki ol mihrāb-ı
cāndur / Dil ü cān isdese anı
revāndur

→. o:-n, -ı

Mesnevi 15/18

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Nirede olur gişi maşşūdı bilse /
Varıban anı cüst ü cüy kılsa

→. o:-nuş

Mesnevi 15/20

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ya hōd adın kimesneden iştise
/ Taleb itmekligin anuñ iş itse

→. o:-n, -a

Mesnevi 16/ 1

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Şabâ yili eserken ki aña irdi /
Ne müşkildür anuñ hâlini gördi

→. *o:-nuñ*

Mesnevi 16/2

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Şabâ yili eserken ki aña irdi /
Ne müşkildür anuñ hâlini gördi

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 16/6

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Geliben her biri anda bir
hikâyet / İde bir dürlü pend
aña rivâyet

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 16/7

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Diye her biri aña ser-güzeştin /
Beyân ide cihânuñ hûb u zîştin

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 18/2

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Melik işitdi gülden bu hitâbı /
Aña bu resm ile virdi cevâbı

→. *o:-nuñ*

Mesnevi 18/3

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Elümde ola-y-ıdı anuñ 'inâni /
Baña cehd ile râm ideydüm anı

→. *o:-n, -ı*

Mesnevi 18/4

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Elümde olayıdı anuñ 'inâni /
Baña cehd ile râm ideydüm anı

→. *o:-n, -dan*

Mesnevi 19/8

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene
andan meger dün

→. *o:-n, -dan*

Mesnevi 19/28

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Benüm yâruma hem-dâmen
durur hâr / Ben andan ayru
düşüp inlerem zâr

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 19/32

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Olur 'âşik olana şabr çâra /
Niçe kim ura çün 'ışık aña yâra

→. *o:-nuñ*

Mesnevi 20/ 2

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Çün işitdi melik bülbül hitâbın
/ Anuñ bu resm ile virdi
cevâbın

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 20/16

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Ki ma'suķuñ görürsin ü bilürsin
/ Nedür hâluñ aña 'arza
kılursın

→. *o:-nuñ*

Mesnevi 20/18

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

İşidür nâleñi sinüñ dem-â-dem
/ Görürsin sen anuñ yüzini her
dem

→. *o:-nuñ*

Mesnevi 21/1

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Anuñ ardınca irişü geldi lâle /
Elinde la'lden dutmuş piyâle

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 22/7

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Öğüt aña gerek ki ola
müşevveş / Velikin yârdan
ayru degül hoş

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 24/1

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Didi şâh aña i maħmûr u ra'nâ
/ Ki derde şabr-ıla olduñ
tuvânâ

→. *o:-nuñ*

Mesnevi 27/1

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Anuñ ardınca irdi serv-i âzâd /
Didi şâha cihân bünyâdudur
bâd

→. *o:-ñ, -a*

Mesnevi 30/3

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Ki dir süsen aña ateş-zübânım
/ Göñül sözi gliccek bî-beyânım

→. *o:-nuñ*

Mesnevi 31/14

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Görinse sünbülün ca'dıyla
reyhân / Anuñ zülfin anuñ
olurdu hayrân

→. o:-nuñ

Mesnevi 31/15

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Göricek servi anuñ boyun
ağardı / Ziyâde olur-ıdı âh u
derdi

→. o:-nuñ

Mesnevi 31/17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çün endişe iderdi la'lin anuñ /
İderdi terkinî 'akluñ u cânuñ

→. o:-n, -a

Mesnevi 32/3

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İrişdi aña bir vecd-i ciger-süz /
Ki odda dağı olmaz ol kadar
söz

→. o:-n, -da

Mesnevi 34/13

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Göñül kim anda ola yârur
ğayâli / Olur mı ğayruñ orada
mecâli

→. o:-n, -da

Mesnevi 34/15

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Göñül birdür ikilik şıgmaz anda
/ İki göñül ğod olmaz bir
yirinde

→. o:-n, -da

Mesnevi 34/17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çün anda gördiler ol ıztırâbı /
Ol âh u nâle vü ol piç ü tâbı

→. o:-n, -da

Mesnevi 34/23

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ne anda tâc kayğusu vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ğod baht

→. o:-nuñ

Mesnevi 34/27

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Felek âhından anuñ pür-
duñândur / Gözi bir bañrdur
kim mevci kândur

→. o:-nuñ

Mesnevi 34/29

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Bili kim toğrı-dı oğ gibi anuñ /
Olupdur şöyle ki kâddı
kemānuñ

→. o:-nuñ

Mesnevi 34/31

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ gül yüzi şararmış u
şolmış / Gözi pür-nem dudağı
ğüşk olmuş

→. o:-n, -ı

Mesnevi 34/34

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yağasın çâk ider şöyle kim gül /
Ne bâde şâd ider anı ne mül

→. o:-n, -a

Mesnevi 34/38

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nür
/ Ata ana ölür oğul olsa rencür

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 39/28

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İçi pür-mihr-idi vü adı Mihrâb /
Güneş yüzlülerün kaşı aña
mihrâb

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 39/30

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik Cemşîd çün bulmadı
çâra / Ki oñıla aña 'ışk urduğı
yâra

→. o:-n, -ı

Mesnevi 39/31

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Okıdı bir gece kâttına anı / Ki
şora her yirîñ nedür nişâni

→. o:-nuñ

Mesnevi 39/61

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ hem-tâsi yok ğür u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

→. o:-nuñ

Mesnevi 39/62

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ hem-tâsi yok ğür u
melekde / Ne anuñ gibi ay u
gün felekde

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 39/64

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yüzi bir kıbledür kim ğalk-ı
'âlem / Sücüd iderler aña karşu
her dem

→. o:-η, -a

Mesnevi 39/69

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñ çün kim bulunmaz aña
mānend / Kimesne ile itmez
hiç peyvend

→. o:-η, -a

Mesnevi 39/76

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Edür ol mäh-rünüñ adı Hürşid /
Keniz olsa yaraşur aña nāhüd

→. o:-nuñ

Mesnevi 39/80

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İriben anda çok bazar kıldum /
Anuñ adın u vaşfın rāst bildüm

→. o:-nuñ

Mesnevi 39/81

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Adından yig durur anuñ cemāli
/ Kamer devrine fitne zülf ü
hālī

→. o:-η, -a

Mesnevi 39/88

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Varıban gördüm orada bir
eyvān / Ki aña pāsübān olmuşdı
Keyvān

→. o:-n, -ı

Mesnevi 39/95

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Metā'ı şunar-iken anı gördüm
/ Aña biñ cān-ila göñlümi
virdüm

→. o:-η, -a

Mesnevi 39/96

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Metā'ı şunar-iken anı gördüm
/ Aña biñ cān-ila göñlümi
virdüm

→. o:-nuñ

Mesnevi 39/119

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Nigār itmışem anuñ şüretin
ben / Baña ol kıble-i cāndur dil
ü ten

→. o:-nuñ

Mesnevi 39/ 134

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik Mihrāb'un öpdi elin
ayağın / Ki rüşen itdi ol anuñ
çirāğın

→. o:-η, -a

Mesnevi 39/135

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik bağışladı aña dürr ü
gevher / Ki oldı ğark-ı gevher
şöyle ki efses

→. o:-nuñ

Gazel 14/6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Süreti cānuñ nicedür diyen
eylesün nazar / Yüzine anuñ ki
cānumdur u cānānum benüm

→. o:-nuñ

Gazel 14/7

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yūsuf-ı dil görse zülfin ü
zenahdānin anuñ / Didi v'allah

bu durur bend ü zindānum
benüm

→. o:-η, -a

Mesnevi 41/59

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Aña virbiye müşg ü la'l ü lülü /
Fe-lābūd kim ola bu derde
dārū

→. o:-n, -ı

Mesnevi 41/ 70

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gerekmez 'āşıkı nevmid ideler
/ Gerek anı eyü sözle avidalar

→. o:-nuñ

Mesnevi 41/80

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çün ola 'āşık olan 'azm-i dil-dār
/ Harjir olur ayağında anuñ hār

→. o:-η, -a

Mesnevi 41/84

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hayāl-ı yār kime ki ola yoldaş /
Aña kalmaz ğam-ı cān u ten ü
baş

→. o:-η, -a

Mesnevi 41/88

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şınadum şāh 'azmini ki bilem /
Aña lāyık nedür tedbjir kılam

→. o:-nuñ

Mesnevi 42/6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Nigārun yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nisi şirjin

→. o:-η, -a

Mesnevi 43/8

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik Cemşid ol razı itdi
meşhür / Diledi vire Fağfür anı
destür

→. o:-n, -ı

Mesnevi 43/22

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Şehüh kulağına irdi bu kışsa /
Eritdi şem' gibi anı guşsa

→. o:-nuη

Mesnevi 43/74

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İçüme eyle urdı 'ışk odı dağ / Ki
anıt sūzına döyemeye tağ

→. o:-nuη

Mesnevi 44/1

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anıt zātı-y-içün ki oldur
hüdävend / Cemi'-i halka yok u
anı peyvend

→. o:-η, -a

Mesnevi 44/2

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anıt zātı-y-içün ki oldur
hüdävend / Cemi'-i halka yok u
anı peyvend

→. o:-nuη

Mesnevi 44/: 3

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anıt mecmū'-ı ef'āl u şifātı /
Münezzeh naqşdan şöyle ki
zātı

→. o:-nuη

Mesnevi 44/7

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anıt emri haqıyçün kün-
fekāndur / Vücūdı haqk için
kim bî-mekāndur

→. o:-n, -a

Mesnevi 44/18

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Dağı şüret haqıyçün ki anı
insān / Bulupdur çün anı haq
itdi ihsān

→. o:-nuη

Mesnevi 44/ 25

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anıt zülfi için kim dām-ı
dıldür / Anıt yüzi için ki
ārām-ı dıldür

→. o:-nuη

Mesnevi 44/21

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anıt cādū göziyçün ki itdi
efsūn / Melāyik 'aqlını ki
eyleye mecnūn

→. o:-nuη

Mesnevi 44/26

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anıt zülfi için kim dām-ı
dıldür / Anıt yüzi için ki
ārām-ı dıldür

→. o:-η, -a

Mesnevi 44/ 29

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki bu yoldan anı itdüm 'azimet
/ Degül mümkün ki idem girü
'avdet

→. o:-n, -ı

Mesnevi 46/10

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Vay ol gişiye kim bir ola yarı /
Anı da ala elinden rüzigarı

→. o:-η, -a

Mesnevi 46/17

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik Mihrāb'ı okıyup didi anı
/ Ne hıje kim bu yavuz iş anı

→. o:-η, -a

Mesnevi 46/ 18

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik Mihrāb'ı okıyup didi anı
/ Ne hıje kim bu yavuz iş anı

→. o:-η, -a

Mesnevi 46/ 19

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İdi Mihrāb anı kim i hüdävend
/ Şişilmez pend eli-y-ile bu
bend

→. o:-η, -a

Mesnevi 46/22

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Oraya irmemiş durur hikāyet /
Ki eşer eyleyü bile anı naşihat

→. o:-nuη

Mesnevi 46/32

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gerekmezdir bu işde hiç te'hır
/ Ki olur te'hır anıt cānına
taqşır

→. o:-η, -a Mesnevi 46/54 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	O, üçüncü teklik şahıs zamiri. Yağın olduğu-y-içün aña ol yol / Aña varmağı itdi ihtiyâr ol	O, üçüncü teklik şahıs zamiri. Ol ola çeşmede yunan dil-ârâm / Ki yüzi gündür anuñ saçları şâm
Eyerleri muraşsa' cümle rengin / Bu resm-ile düzildi aña âyin	→. o:-η, -a Mesnevi 46/154 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	→. o:-n, -ı Mesnevi 46/238 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
→. o:-η, -a Mesnevi 46/55 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	Göñüle çünki 'işğ-ıdı 'inân-keş / Şolına varmağı gösterdi aña hoş	Perî-y-içün döşendi 'itr hânı / Ferîşte yüzlüler getürdi anı
Aña hem-râh itdi on gişi dâna / Kavi her işde vü gâyet tuvânâ	→. o:-η, -a Mesnevi 46/192 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	→. o:-nuñ Mesnevi 46/269 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
→. o:-nuñ, -la Mesnevi 46/61 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	Qalup şâh ol ten-ile saça hayrân / Diledi kim aña vire dil ü cân	Veziñri var-ıdı anuñ Nâz-perverd / Diyezdüñ lâledür yüzi vü yâ verd
Humâyün ağlar-ıdı anuñla Fağfûr / Ki tenden olur-ıdı cânları dür	→. o:-nuñ Mesnevi 46/194 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	→. o:-n, -ı Mesnevi 46/271 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
→. o:-nuñ Mesnevi 46/ 69 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	Velî dağı yire dil-beste-y-ıdı / Ki anuñ 'işkı-y-ıla haste-y-ıdı	Anı virbidi ki idüp 'özü-hâhî / İde da vet serâ-bustâna şâhı
Humâyün gözlerinde öpdi anuñ / Didi kim i dil ü cânı ananuñ	→. o:-n, -ı Mesnevi 46/198 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	→. o:-n, -ı Mesnevi 46/292 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
→. o:-η, -a Mesnevi 46/118 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	Didükde hû gider gayrı göñülden / Hemîñ anı digil cân-ıla dilden	Melik aña beşî i'zâz itdi / Anı gendüsine hem-râz itdi
Nite kim lâleye hâr anıla hâr / Aña dîbâ görünür-ıdı hem-vâr	→. o:-nuñ Mesnevi 46/207 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	→. o:-nuñ Mesnevi 46/ 298 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
→. o:-η, -a Mesnevi 46/147 O, üçüncü teklik şahıs zamiri.	Adıdur hûr-zâd anuñ cemâlî / Ki ayuñdur mehâkı gün zevâlî	Didi kim nice şâh şîretini / Anuñ dîdârını vü şûretini
Yağın olduğu-y-içün aña ol yol / Aña varmağı itdi ihtiyâr ol	→. o:-nuñ Mesnevi 46/210	→. o:-nuñ, -la Mesnevi 47/55
→. o:-η, -a Mesnevi 46/ 148		

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri; Felek.

Anuñla bñ-dar oldı dār-ı Dārā /
Medār-ı cerñe vācibdür
müdārā

→. o:-nuñ, -la

Mesnevi 48/4

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Didi Mihrāb kim oraya varalum
/ Anuñla hem-dem olup
oturalum

→. o:-nuñ, -ila

Mesnevi 48/5

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Olalum anuñ-ıla bir iki dem /
Ola kim bizüm-ile ola hem-
dem

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 52

/10

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İşitdi gül ki bülbül vird okır /
Aña ... dir

→. o:-n, -dan

Mesnevi 52/28

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ĥalāş ider seni bu 'ışk senden /
Pes olmağıl cüdā bir lañza
andan

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 53/2

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik Cemşid-i sultān-ı cüvān-
bañt / Ki aña yaraşurdi tāc-ıla
tañt

→. o:-nuñ

Mesnevi 53/31

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hezārān dñv fermānında anuñ
/ Ser-ā-ser 'abd u peymānında
anuñ

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 53/96

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ĥaķuñ te'yidi-le redd itdi anı
şāh / Vay anı ki aña nuşret
itmeye allah

→. o:-nuñ

Mesnevi 53/101

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik budına anuñ bir kılıc urdı
/ Teninden girde-i rānını ayırdı

→. o:-n, -ı

Mesnevi 53/ 104

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hemān-dem düşdi dñv olup
niğün-ser / Kılıçla bir dañı urdı
anı dilāver

→. o:-n, -ı

Mesnevi 53/118

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Sücüd-ı şükr itdi ki ol belādan /
Ĥalāş itdi anı dñv-i ejdehādan

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 54/20

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Dilersen muñma'inne ola
emmār / Riyāzet vir şer'i'atla
aña zinhār

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 56/30

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Orada sāliyān itmiş 'ibādet / Ki
olmuş ol 'ibādet aña 'ādet

→. o:-nuñ, -la

Mesnevi 56/ 31

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñla hem-saħun oldı vü
hem-dem / Ćün anı gördi olur
rāza maħrem

→. o:-n, -ı

Mesnevi 56/ 32

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuñla hem-saħun oldı vü
hem-dem / Ćün anı gördi olur
rāza maħrem

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 56/33

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Didi aña çerñ-i gerdān ĥālī
nedür / Sipıhr ü mihr ü meh
ahvālī nedür

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 56/79

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Girü didi aña şah bini gerdün /
İdüp durur cefā-y-ıla ciğer-ħün

→. o:-ñ, -a

Mesnevi 56/83

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Bu nazm-ıla cevap itdi aña
rāhıb / Ki düşdi gönline dürlü
'acāyib

→. o:-ñ, -a

Gazel 16/4

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Dolâb-ı çerhün inibenün
döndüğün gören / Nâçâr anı
terk-i murâd u hevâ gerek

→. o:-η, -a

Gazel 16/6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ger dönmez-ise çerh
murâduñ-ıla çâre ne / Her
iķtîzâ ki ol ide anı rizâ gerek

→. o:-η, -a

Gazel 16/ 8

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İtmek gönül dileğini cem'
itmeğe heves / Bu derddür
ķanâ'at-ıla anı devâ gerek

→. o:-η, -a

Gazel 16/10

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Mihr-i sipihr hâdişesinden
hâzer idüp / Anı hâkuñ
'inâyetiyle ilticâ gerek

→. o:-nuñ

Mesnevi 57/ 1

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

'Acab kaldı anıñ sözlerine şâh
/ Vişâķa vardı kıldı derd-ile âh

→. o:-n, -ı

Mesnevi 57/6

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gehî dir-idi ne vaķt ola Cemşîd
/ Ki anı yâr idine gendüye
Hürşîd

→. o:-nuñ

Mesnevi 57/7

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

İşi nâleydi anıñ âh u zârî / Bu
resm-ile geçerdi rûzigârı

→. o:-n, -dan

Mesnevi 58/29

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan
olma mehcür

→. o:-n, -dan

Mesnevi 58/ 30

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan
olma mehcür

→. o:-nuñ

Mesnevi 58/64

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ne taķta kaldı vü ne baķt u
ümîd / Hemîñ bir taķta-y-ıla
kaldı Cemşîd

→. o:-η, -a

Mesnevi 58/ 68

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gişiden çünki yüzün döndere
baķt / Olur taķta anı hem tâc
u hem taķt

→. o:-η, -a

Mesnevi 58/76

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gerekdür şükri-î hâķ kula be-
her-hal / Ki ırmeye anı andan
beter hâl

→. o:-η, -a

Mesnevi 58/78

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Kişi kim kırtıla cânı selâmet /
Daķı yigrek ne gerek anı
ni'met

→. o:-nuñ

Mesnevi 58/82

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yörimez-idi anda mür-ile mâr /
Ki dutmışdı anıñ mecmû'ını
hâr

→. o:-n, -a, -y, -dı

Mesnevi 58/88

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yir-idi nâr öñine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anıñ yâr

→. o:-nuñ

Mesnevi 58/89

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Yemiş-idi hemîñ anıñ gıdâsı /
Kimüñ gider yemiş ile edâsı

→. o:-nuñ

Mesnevi 58/91

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Kişi ki anıñ gıdâsı ola yemiş /
Dime anı gıdâ vü küt yemiş

→. o:-η, -a

Mesnevi 58/92

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Kişi ki anıñ gıdâsı ola yemiş /
Dime anı gıdâ vü küt yemiş

→. o:-η, -a

Mesnevi 58/106

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik kaldı anda ser-gerdân u
bî-mâr / Ki yokdı gîşi ki aña ide
tîmâr

→ o:-η, -a

Mesnevi 58/ 109

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hayâl-ı ebrû-y-ıdı aña mihrâb /
Gözi yaşı iderdi anı şîrâb

→ o:-η, -a

Mesnevi 58/ 116

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ṭolu arslanı oturduğı meclis /
Aña kaplan u bebr olmışdı
münis

→ o:-n, -ı

Mesnevi 60/19

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı gördüğ ki ne şâh-ı
cihândur / Emîr-i kişver-i cân u
revândur

→ o:-n, -ı

Mesnevi 60/39

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Oradan Nâz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola iletıdı vü şaldı

→ o:-n, -ı

Mesnevi 60/44

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Piyâde yöridi ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-ıdı râh

→ o:-nuη

Mesnevi 60/71

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ki anuη leşgeri deryâ tamâmet
/ Çıkup gelürler-ıdı hoş
selâmet

→ o:-n, -ı

Mesnevi 60/75

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Ṭaleb iderler-ıdı dâyim anı /
Kim ol-ıdı olaruη tende cânı

→ o:-n, -ı

Mesnevi 60/ 77

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Çü anı buldılar sağ u selâmet /
Sücüd-ı şükr itdiler tamâmet

→ o:-nuη, -la

Mesnevi 60/88

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Gelüben şehre vü kırdurdu
der-gâh / Anuηla baht girü oldu
hem-râh

→ o:-η, -a

Mesnevi 60/ 101

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Hikâyet şordı aña şâh kayşer /
Yoluη u Çin'üη aḥvâlin ser-â-
ser

→ o:-η, -a

Mesnevi 60/103

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Cemî'in eyledi aña hikâyet /
Daḥı hem ser-güzeştini rivâyet

→ o:-η, -a

Mesnevi 60/ 105

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Belâsın ejdehâ vü divüη aña /
Didi bir resm-ile kim kaldı ṭaṇa

→ o:-η, -a

Mesnevi 60/108

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Derileri ki gösterdi ser-â-ser /
Didi aḥsent sâbâş aña kayşer

→ o:-η, -a

Mesnevi 60/122

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Melik Fağfūr anda şâhib-i tâc /
Gelür her şehrden bir gün aña
bâc

→. o:-nuη

Mesnevi 60/133

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anuη yüzine 'âşık oldu kayşer /
'acab şâh-zâdeye benzer bu
server

→. o:-nuη

Mesnevi 60/147

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Viribidi anuη ardınca ni'met /
Mey ü ney muṭrib ü hoş sâz-ı
nağmet

→ o:-n, -ı

Mesnevi 60/151

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Anı kim görmemişdi şâh
Kayşer / Ne ḥod Rüm'un
selâṭîni ser-â-ser

→. o:-η, -a

Mesnevi 60/155

O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.

Muḥibb oldu ḥalâyıq cümle oña
/ İşi âğâz eyledi kim oña

→ o:-η, -a

Mesnevi 60/156

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Muhibb oldu hâlâyık cümle oña
/ İşi âğâz eyledi kim oña

→. **o:-nuñ**

Mesnevi 60/157

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Anuñ âvâzasıyla Rûm tıldı /
Gören görmeyen aña 'âşık oldu

→. **o:-ñ, -a**

Mesnevi 60/ 158

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Anuñ âvâzasıyla Rûm tıldı /
Gören görmeyen aña 'âşık oldu

→. **o:-n, -ı**

Mesnevi 60/ 160

*O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.*

Kulak göz görmedin çok 'âşık
olur / Hâbarla kim anı dilden
ışidür

od: Ateş.

→. **od:-ı**

Gazel 4/ 8

Ateş.

Odını düşmenlerüñ yardı oñuñ
demreni / İtdi kılıcuñ odı hâsm
yüregin kebâb

→. **od:-ı, -n, -ı**

Gazel 4/ 7

Ateş.

Odını düşmenlerüñ yardı oñuñ
demreni / İtdi kılıcuñ odı hâsm
yüregin kebâb

→. **od:-uñ**

Gazel 4/ 12

Ateş.

Teşne-cigerdür 'adûn deşneñ
anı qandurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir kaçre âb

→. **od:-dan**

Gazel 5/ 3

Ateş.

Luţfün neşimi bitürür oddan
ñjüferi / Kahrıñ semümü
lücce-i deryâyı ider serâb

→. **od:-ı, -n, -da**

Gazel 7/ 5

Ateş.

'İşk odında yanar -ısañ
şem'ivâr / Uçdan uca olasın
nür u ziyâ

→. **od:**

Gazel 8/8

Ateş.

Micmer içinden tutışub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

→. **od:-a**

Kıt'a 2/ 6

Ateş.

Zātuñun künhinde 'aql-ı tız-per
/ Oda yaqdı bâl ü per şöyle ki
'üd

→. **od:**

Kıt'a 4/ 3

Ateş.

Baş çeküp od iki dillü oldu
kalem / Anuñ eyyâmında ki
oldur dñn-penâh

→. **oda:-a**

Mesnevi 1/74

Ateş.

Helâk olsun kılıcında e'âdj /
Oda yansun aña olan mu'âdj

→. **od:**

Mesnevi 2/52

Ateş.

Gideriben şu oduñ sevtetini /
Şavuban od dağı şu kuvvetini

→. **od:-dur**

Mesnevi 2/ 13

Ateş.

'anâşırdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak aña söz i 'âkil

→. **od:-uñ**

Mesnevi 2/ 51

Ateş.

Gideriben şu oduñ sevtetini /
Şavuban od dağı şu kuvvetini

→. **od:**

Mesnevi 10/72

Ateş.

Şu yil olur eşeritse aña yil nâr
/ Od olur yil eşeritse aña hâr

→. **od:**

Mesnevi 10/73

Ateş.

Olur od yil çü merkezden ola
dûr / Olur şu hâk hâk erir şu
olur

→. **od:-ı**

Mesnevi 10/4

Ateş.

Gönjüldür cânlaruñ şem' ü
çırâğı / Yaqar 'ışk odı anda
müm u yağı

→. **od:-ı, -n, -dan**

Mesnevi 10/ 81

Ateş.

Odından çünki 'ışkuñ süz
buldum / Nite kim şem' cem'-
efrüz oldum

→. **od:-uŋ**
Mesnevi 10/9
Ateş.

Bu oduŋ sūzı cāna kīmiyādur /
Göñül anuŋla pür-nūr u
şafādur

→. **od:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 11/22
Ateş.

Gözi vaşf itdi süsen uzadup dil
/ Kim oldı maħv odından siħr-i
Bābil

→. **od:**
Mesnevi 26/5
Ateş.

Od içinde nice ola şabr
mümkin / Ya ħod ne vaqt ola
bu sūz sākin

→. **od:-da**
Mesnevi 32/4
Ateş.

İrişdi aña bir vecd-i ciger-sūz /
Ki odda daħı olmaz ol qadar
sözsüz

→. **od:**
Mesnevi 46/100
Ateş.

İki menzil bile varup Humāyūn
/ Giri döndi içi od gözleri ħūn

→. **od:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 46/ 187
Ateş.

Odından ditredi gül-berg-i
şırāb / Nite kim çeşmenūŋ
içinde mehtāb

→. **od:-a**
Mesnevi 49/20
Ateş.

Ne vaqtın ki ola bir iş saŋa
düşvār / Bu üçden oda қо ol
demde bir tār

od dut:- Ateşler içinde
yanmak.

→. **od dut:-a**
Gazel 9/ 8
Deyim
Ateşler içinde yanmak. *II*
Aşk ateşiyle yanmak.

Micmer içinden tutışub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

od u şu:

→. **od u şu:-y, -ı**
Mesnevi 50/45
Ateş ve su.

Gelüp def' itdiler ol od u şuyı /
Ki siħrūŋ yoқ durur ħiç reng ü
büyü

oda sal:- Ateşe atmak, ateşle
yanmak.

→. **oda şal:-dı**
Mesnevi 60/ 7
Ateşe atmak, ateşle
yanmak.

Ol üç tilūŋ birisin oda şaldı / Ki
dermānını derdūŋ anda buldı

oda ur:- Ateşe vermek,
yanmak.

→. **oda ur:-dı**
Mesnevi 50/34
Ateşe vermek, yakmak.

Peleng ü şır ü mārı cümle kırdı
/ Kılıban püşte püşte oda urdı

→. **oda ur:-dı**
Mesnevi 50/40
Ateşe vermek, yakmak.

Ol üç tārūŋ ki ħurı-zāde virdi /
Birini şāh ol dem oda urdı

oda yak:- Ateşe vermek,
ateşte yakmak.

→. **oda yak:-dur, -dı**
Mesnevi 51/90
Ateşe vermek, ateşte
yanmak.

Yılanları cıda zaħmiyla yik-ser /
Kıruban oda yakdırdı ser-ā-ser

oda yakıl:- Ateşlere atılmak.

→. **oda yakıl:-dı**
Mesnevi 54/ 22
Ateşlere atılmak. *II* Aşk
ateşinde yanmak.

Çün oldı şem'e ol pervāne 'āşık
/ Oda yakıldı ki ola 'ışkı şādık

oda yan:- Tutuşmak, ateşler
içinde yanmak.

→. **oda yan:-ar, -dı**
Mesnevi 46/241
Tutuşmak, ateşler içinde
yanmak.

Nite kim lāle 'ūd oda yanardı /
Eteğinden gülūŋ nāfe inerdı

→. **oda yan:-a-sun**
Mesnevi 1/ 74
Tutuşmak, ateşler içinde
yanmak.

Helāk olsun kılıcında e'ādı /
Oda yansun aña olan mu'ādı

oğlan: Cinsiyeti erkek olan
evlat.

→. **oğlan:-lar, -uŋ**
Mesnevi 35/2
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Ğarīb olanlaruŋ bağrı başıyçūn
/ Za'if oğlanlaruŋ gözi yaşıyçūn

oğul: Cinsiyeti erkek olan evlat.

→. **oğul:-ı**
Mesnevi 13/ 25
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Bir oğlu var-ıdı anuñ adı Cemşid
/ Ki anıa 'aşık-ıdı mäh u ħurşid

→. **oğul:-ı**
Mesnevi 34/35
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Melik çün oğlu ħālın eyledi güş
/ Hemân-dem oğlu gibi oldı bî-
hüş

→. **oğul:-ı**
Mesnevi 34/36
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Melik çün oğlu ħālın eyledi güş
/ Hemân-dem oğlu gibi oldı bî-
hüş

→. **oğul:-ı, -nun**
Mesnevi 34/42
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Humâyün'a ki Cemşid'e ana ıdı
/ Nice olmuş oğlınuñ ħālını didi

→. **oğul:**
Mesnevi 34/38
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölür oğul olsa rencür

→. **oğul:**
Mesnevi 34/52
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Melik didi Hümâyün'a varalum
/ Hümâ-sāye oğul ħālın
görelüm

→. **oğul:-dur**
Mesnevi 34/37
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölür oğul olsa rencür

→. **oğul:-uñ**
Mesnevi 35/117
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Hümâyün'a didi oğluñ mizâcı /
Dağı ayruksıdır eyle 'ilâcı

→. **oğul:-um, -a**
Mesnevi 41/55
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Kızın oğluma diyü ide ħohiş /
Ola yol zaĥmetinden râst bu iş

→. **oğul:-ı, -n, -a**
Mesnevi 44/41
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Didi oğlına kim i nūr-ı dıde / Çü
olmazsın bizümle âremide

→. **oğul:-ı**
Mesnevi 46/7
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Dağı yoğ-ıdı oğlu andan artuğ /
Velî mülki vü mâli bî-gerân çok

→. **oğul:**
Mesnevi 46/11
Cinsiyeti erkek olan evlat.

Humâyün didi oğul olunca
rencür / Yig oldur kim
gözümüzden ola dūr

ok: Ok.

→. **ok:-uñ**
Gazel 4/ 7
Ok.

Odını düşmenlerüñ yardı oğun
demreni / İtdi kılıcuñ odı ħasm
yüregin kebâb

→. **ok:-ı**
Mesnevi 3/ 87
Ok.

Nite kim ħamze okı bir
ĥarfetü'l-'ayn / İrişdi tâ bi-evc-i
kâbe ħavseyn

→. **ok:-ı**
Mesnevi 5/15
Ok.

Anuñ okı kaçan kim çıka yâdan
/ İdilmez farĥ ol tır-i ħazâdan

→. **ok:-ı, -n, -a**
Mesnevi 13/38
Ok.

Kemân dutduğda eyle-y-idi
ħâdir / Ki okına dikilürdi nesr-i
tâyir

→. **ok:**
Mesnevi 34/ 29
Ok.

Bili kim toğrı-dı ok gibi anuñ /
Olupdur şöyle ki ħaddı
kemānuñ

→. **ok:-ı**
Mesnevi 53/58
Ok.

Kemân ebrinden eyle ki ebr-i
nişân / İdelere okı dıv üsdine
bārân

→. **ok:-ı**
Mesnevi 60/120
Ok.

Var anda biñ tümen türk-i
kemân-keş / Ki çıkar okı
peykânında âteş

okı-(1): Çağırmaq, seslenmek.

→. **okı:-dı**
Mesnevi 39/31
Çağırmaq, davet etmek.

Okıdı bir gice ħatına anı / Ki
şora her yiriñ nedür nişāni

→. **okı-:-mış**

Mesnevi 48/1

Çağırmaq, seslenmek.

Peri-ruh okımış bizi sarāya /
Nedür tedbır fikr eyle bu rāya

→. **okı-:-y, -up**

Mesnevi 46/17

Çağırmaq, davet etmek.

Melik Mihrāb'ı okıyup didi anı /
/ Ne hıje kim bu yavuz iş onı

→. **okı-:-y, -up**

Mesnevi 51/ 63

Çağırmaq, davet etmek.

Okıyup üsdine seb'el-meŝānı /
Didiler zı kelımu'l-lah-ı ŝānı

okı-(2): Okumak.

→. **okı-:-**

Mesnevi 54/34

Okumak.

Okı ...

→. **okı-:-r, -di**

Mesnevi 6/ 36

Okumak.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şi'ri okırdı şeh medhinde
bülbül

okın-: Okunmak, söylenmek.

→. **okınsa:-sa**

Mesnevi 1/ 47

Okunmak, söylenmek.

Nirede okınsa bu destān-ı
meymün / Ola meftün hümā-
y-ıla hümāyün

okıt-: Çağirtmak,
seslendirmek.

→. **okıt-:-up**

Mesnevi 41/3

Çağirtmak, seslendirmek.

Okıdup ol gice Mihrāb'ı
Cemşid / Didi kim aldı bini 'ışk-
ı Hurşid

oku-: bkz. okımak

→. **okuyup:-y, -up**

Mesnevi 60/153

Çağırmaq, seslenmek.

Okuyup halkı ol honı yidürdi /
Kamu yoŝsul u baya hem
yidürdi

ol: O.

→. **ol:**

Gazel 1/ 10

"O" İşaret zamiri.

Varlık ne nesnedür kamu
hāŝāk-i hār-ı rāh / Ol gişiye ki
kuds ola maṭmaḥ-ı nazar

→. **ol:**

Gazel 2/ 2

"O" İşaret zamiri.

İ ki cevlan-gāh oldu saşa hadd-ı
lā-mekān / Çün 'ināyet eyledi
ol pādiŝāh-ı kün-fekān

→. **ol:**

Gazel 3/: 1

"O" İşaret zamiri.

Ol gişi buldı der-gehine haqqur
ihtida / Kim oldu rāst pey-rev-i
āŝār-ı Muŝtafā

→. **ol:**

Gazel 3/ 8

"O" İşaret zamiri.

Rūŝen göre Muḥammed'i ŝöyle
ki āfitāb / Ol gişi kim gözinde
anur olmaya 'amā

→. **ol:**

Gazel 3/ 10

"O" İşaret zamiri.

İfrāt-ı nürdan göremez şüretin
anur / Ol gişi kim gözi ṭoludur
perde-i ğiŝā

→. **ol:**

Gazel 5/ 6

"O" İşaret zamiri.

Hulkuŝ ŝemāmesin görüben
gül hayā-y-ıla / Fi'l-hāl hāl
olıbanur ol olur gülāb

→. **ol:**

Gazel 6/ 6

"O" İşaret zamiri.

Bir ṭon durur muḥālifüŝün
boyına kim dürüst / Ki ol
kılıcuş boyına berāber
bürjdedür

1→. **ol:**

Kıt'a 3/ 4

"O" İşaret zamiri.

Yir ü gökden çün itā'at istedür
/ Ol rükū'a vardı bu itdi sücüd

→. **ol:**

Mesnevi 1/66

"O" İşaret zamiri.

Hemişe kılığ anı halka sulṭān /
Kim ol durur penāh-ı ehl-i
İmān

→. **ol:**

Mesnevi 1/59

"O" İşaret zamiri.

Cihānur bugün ol durur
penāhı / Anur dergāhı halk
ümmid-gāhı

→. **ol:**

Mesnevi 3/ 9

"O" İşaret zamiri.

Ol oldu pıŝvā-yı ehl-i biniş /
Anurıla buldı revnaḥ āferiŝiŝ

→. ol:

Mesnevi 3/ 42

"O" İşaret zamiri.

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a hâlini 'arz itdi ol dem

→. ol:

Mesnevi 3/ 53

"O" İşaret zamiri.

Niçe Tevriṭ'den ol itdi aḥbâr/
Ki ḥayrân ḳaldılar sözine âḥyâr

→. ol:

Mesnevi 3/ 55

"O" İşaret zamiri.

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler ḡaybdan
ḳıldı beyân ol

→. ol:

Mesnevi 3/ 56

"O" İşaret zamiri.

Ne mu'cizler kim itmişdür
'ayân ol / Ne işler ḡaybdan
ḳıldı beyân ol

→. ol:

Mesnevi 3/ 92

"O" İşaret zamiri.

Virildi aḡa ḳuşūr ū ḥūr u
cennet / Ol itdi ḳamusını vaḳf-ı
ümmet

→. ol:

Mesnevi 4/ 4

"O" İşaret zamiri.

Hemişe ḥâk-i pây-ı Muştafâdur
/ Ki derdine dimâḡun ol şifâdur

→. ol:

Mesnevi 8/ 2

"O" İşaret zamiri.

Daḡı hergiz bulunmadı aḡa 'ayb
/ Meger ol kim degüldür 'âlim-i
ḡayb

→. ol:

Mesnevi 8/ 4

"O" İşaret zamiri.

Olur râyına her mücmel
mufaşşal / Anuḡ çün oldı ol
ḡalka mufaẓzal

→. ol:

Mesnevi 8/ 9

"O" İşaret zamiri.

Güneş gibi oldı ol cüd-ıla
ma'rûf / Ḳamer gibi oldı evsâf-
ıla mavşûf

→. ol:

Mesnevi 8/ 15

"O" İşaret zamiri.

Hem ol ki altıncı gök anuḡ
yiridür / Şeh ayaḡı tozma
müşteridür

→. ol:

Mesnevi 9/ 16

"O" İşaret zamiri.

Ne devletdür ki aḡa olmadı
vâşıl / Ne dânişdür kim ol
itmedi ḥâşıl

→. ol:

Mesnevi 9/ 19

"O" İşaret zamiri.

Şavâb ol kim ḳoyuban başına
tâc / Ḥiṭâ'dan bî-ḡaṭâ isdeye ol
bâc

→. ol:

Mesnevi 10/36

"O" İşaret zamiri.

Saḡa senlik belâ durur
mu'ayyen / Ḥalâş ider seni ol
bu belâdan

→. ol:

Mesnevi 11/2

"O" İşaret zamiri.

Baḡa bir gün şehin-şâh-ı
memâlik / Kim ol durur yidi
iḳlîme mâlik

→. ol:

Gazel 5/14

"O" İşaret sıfatı.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba
sûz / Bir gez eger ol ikiye
ḳahruḡ ide ḡiṭâb

→. ol:

Mesnevi 1/31

"O" İşaret sıfatı.

Baḡa ol nazmı virgil kim İmâmî
/ Bulmadı anı ne ḡod Nizâmî

→. ol:

Mesnevi 1/ 35

"O" İşaret sıfatı.

Baḡa ol ḡâṭırı virgil ki Selmân /
Aḡa irişmege bulmadı imkân

→. ol:

Mesnevi 1/ 43

"O" İşaret sıfatı.

Diyem 'işḳuḡ sözin ol resme
mevzûn / Unıda defterin Leylî
vü Mecnûn

→. ol:

Mesnevi 1/ 90

"O" İşaret sıfatı.

Daḡı nesnem yoḡ-ıdı aḡa
muvâfıḳ / Bunı buldum pes ol
der-gâha lâyık

→. ol:

Mesnevi 3/ 67

"O" İşaret sıfatı.

Kime inûp durur ol resme
tenzîl / Ki ḳamu müşkile var

anda tafzîl

→. ol:

Mesnevi 3/ 77
"O" işaret sıfatı.

Nazar it ol şeh-i kişver-sitâni /
Melâyik çetri bulit sayebanı

→. ol:

Mesnevi 5/ 16
"O" işaret sıfatı.

Anuñ okı kaçan kim çıka yâdan
/ İdilmez fark ol tîr-i kazâdan

→. ol:

Mesnevi 6/ 3
"O" işaret sıfatı.

Diledi ol dağı hem bir kıt'a
eyde / Anı şeh medhine
mensüb ide

→. ol:

Mesnevi 7/ 20
"O" işaret sıfatı.

Bu cârî kim didi andan beher-
rû / Ki ol çeşm-i cihândur u
ben ebru

→. ol:

Mesnevi 9/ 20
"O" işaret sıfatı.

Şavâb ol kim koyuban başına
tâc / Hıtâ'dan bî-htaâ isdeye ol
bâc

→. ol:

Mesnevi 11/54
"O" işaret sıfatı.

Söz eyle tuhfe it mülk-i
Hücend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

→. ol:

Mesnevi 11/57
"O" işaret sıfatı.

Kalem bigi ol zemân meşyen
'alâ'r-râs / Ele aldum sözün
dürriyçün elmâs

→. ol:

Mesnevi 12/5
"O" işaret sıfatı.

Bugün ben nağmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül dağı
olamaya aña dem-sâz

→. ol:

Mesnevi 12/10
"O" işaret sıfatı.

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz
/ Ki ide zührei vâlih ol âvâz

→. ol:

Mesnevi 13/ 17
"O" işaret sıfatı.

Cihânda ol resm-ile itmiş-idi
dâd / Ki olmuşdı memâlik
cennet-âbâd

→. ol:

Mesnevi 13/49
"O" işaret sıfatı.

İderdi ol dâne-y-ile cânları
şayd / Kılurdı ol dâm-ıla
gönülleri kayd

→. ol:

Mesnevi 13/50
"O" işaret sıfatı.

İderdi ol dâne-y-ile cânları
şayd / Kılurdı ol dâm-ıla
gönülleri kayd

→. ol:

Mesnevi 13/ 67
"O" işaret sıfatı.

Çamu 'ömrünji sen kim ola ol
bâd / Oturma bâde iç 'ömrünji
it şâd

→. ol:

Mesnevi 14/62
"O" işaret sıfatı.

Görür şeh bâğda bir kaşr-ı 'âlî /
Velî ol burca hürşîd vâlî

→. ol:

Mesnevi 14/112
"O" işaret sıfatı.

Didi kim düşde gördüm sûret-i
cân / Gerekdür kim ola ol râz
penhân

→. ol:

Mesnevi 14/41
"O" işaret sıfatı.

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabâhın encümenden
oldılar güm

→. ol:

Mesnevi 14/62
"O" işaret sıfatı.

Görür şeh bâğda bir kaşr-ı 'âlî /
Velî ol burca hürşîd vâlî

→. ol:

Mesnevi 15/13
"O" işaret sıfatı.

Ya ol kaşdan ki ol mihrâb-ı
cândur / Dil ü cân isdese aña
revândur

→. ol:

Mesnevi 15/39
"O" işaret sıfatı.

Ne göz yaşı ki cümle hün-ıdı ol
/ Diyezdün Nîl yâ Ceyhün-ıdı ol

→. ol:

Mesnevi 15/ 40
"O" işaret sıfatı.

Ne göz yaşı ki cümle hün-ıdı ol
/ Diyezdün Nîl yâ Ceyhün-ıdı ol

→. ol:

Mesnevi 16/3
"O" işaret sıfatı.

Reyāhñe itdi ol demde delālet
/ Ki Şehden ideler def'-i
melālet

→. ol:

Mesnevi 18/23
"O" işaret sıfatı.

Şikeste yig durur ol cām-ı
gevher / Ki ola ol ciger kıanı
ser-ā-ser

→. ol:

Mesnevi 18/24
"O" işaret sıfatı.

Şikeste yig durur ol cām-ı
gevher / Ki ola ol ciger kıanı
ser-ā-ser

→. ol:-dur

Mesnevi 4/ 1
"O" işaret zamiri.

'areb burcında oldur tā ebed
māh / 'acem mülkinde budur
cāvidān Őāh

→. ol:

Mesnevi 11/69
"O" işaret zamiri.

Ümüdüm ol ki luş eyleye Allah
/ Ki bulmaya ĥařā bu deftere
rāh

→. ol:

Mesnevi 13/10
"O" işaret zamiri.

Alamaz mülki zulm-ıla veliķin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sākin

→. ol:

Mesnevi 13/30
"O" işaret zamiri.

Kim-idi öniñde itdüğünde zer
baĥş / Kim ol zer-baĥş -ıdı vü

hem güher-baĥş

→. ol:

Mesnevi 13/47
"O" işaret zamiri.

Döker-idi kıalemden ol yigāne /
Gümiş levhine müşğün dām u
dāne

→. ol:

Mesnevi 14/ 99
"O" işaret zamiri.

Didi kim var-ısa bu ol olısar /
Başuma tā ĥod andan ne
geliser

→. ol:

Mesnevi 16/ 14
"O" işaret zamiri.

Nařıĥat kıamuya olur muvāfık /
Meger ol gişiye kim ola 'āřık

→. ol:

Gazel 16/6
"O" işaret sıfatı.

Ger dönmez-ise çerĥ
murādun-ıla çāre ne / Her
ıķtizā ki ol ide aña rızā gerek

→. ol:

Gazel 17/10
"O" işaret sıfatı.

'ışkıun yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. ol:-dur

Kıt'a 4/ 4
"O" işaret sıfatı.

Baş çeküp od iki dillü oldı
kıalem / Anun eyyāmında ki
oldur dñn-penāh

→. ol:-dur

Mesnevi 3/52
"O" işaret sıfatı.

Ki yir ü gök ĥoludur anun ismi /
İlahi gencinün oldur tılısmı

→. ol:-dur

Mesnevi 10/2
"O" işaret sıfatı.

Cihāna 'ışk-ıla urıldı bünyād /
Gönül oldur ki 'ışk-ıla ola řād

→. ol:-dur

Mesnevi 11/72
"O" işaret sıfatı.

Eger bunda ĥařā bulınsa yā
sehv / řavāb oldur kim ideler
anı 'afv

→. ol:

Mesnevi 13/10
"O" işaret sıfatı.

Alamaz mülki zulm-ıla veliķin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sākin

→. ol:-dur

Mesnevi 15/11
"O" işaret sıfatı.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. ol:-dur

Mesnevi 15/27
"O" işaret sıfatı.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
rāzı / Güzāfın degül āĥir 'ışk-
bāzi

→. ol:-dur

Mesnevi 38/24
"O" işaret sıfatı.

Çün anladun ne işdedür cihanı
/ řarāb it nüş ki oldur cāvidāni

→. ol:-dur

Mesnevi 39/25
"O" işaret sıfatı.

Er oldur kim görüben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakkkâş

→. ol:-dur

Mesnevi 39/146
"O" işaret sıfatı.

Çün ayruğ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağıdasın

→. ol:-dur

Mesnevi 44/1
"O" işaret sıfatı.

Anuñ zâti-y-içün ki oldur
hüdâvend / Cemi'-i halka yoğ u
ağa peyvend

→. ol:-dur

Mesnevi 44/6
"O" işaret sıfatı.

Egerçi kim mezâhir görünür çok
/ Bu zâhir kim var oldur
dağılar yoğ

→. ol:-dur

Mesnevi 44/16
"O" işaret sıfatı.

Bi'hakkı Muşhaf u nūr-ı
Muḥammed / Ki oldur adı-la
Maḥmūd u Aḥmed

→. ol:

Mesnevi 46/9
"O" işaret sıfatı.

Vay ol gişiye kim bir ola yarı /
Anı da ala elinden rüzigârı

→. ol:

Mesnevi 46/107
"O" işaret sıfatı.

Gelüben yâdına ol zülf-i
reyhân / Dönerdi yil-ile her
yaña ḥayrân

→. ol:

Mesnevi 46/109
"O" işaret sıfatı.

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

→. ol:

Mesnevi 46/112
"O" işaret sıfatı.

Görinse gözlerine serv ü
şimşâd / İderdi kâmetin ol dil-
berün yâd

→. ol:

Mesnevi 46/113
"O" işaret sıfatı.

Hilâli görse dirdi uş ol ebrü /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rû

→. ol:

Mesnevi 46/114
"O" işaret sıfatı.

Hilâli görse dirdi uş ol ebrü /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rû

→. ol:

Mesnevi 46/121
"O" işaret sıfatı.

Ten ü cân diyen ol yolu
varamaz / İriben maḥşada yârı
göremez

→. ol:

Mesnevi 46/129
"O" işaret sıfatı.

Şağındağı yol ol iklîmedür yol /
Ki anda il ü gün ni'met olur bol

→. ol:

Mesnevi 46/134
"O" işaret sıfatı.

Bu birisi dağı Rüm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylık olur ol

→. ol:

Mesnevi 46/147
"O" işaret sıfatı.

Yakın olduğı-y-içün ağa ol yol /
Ağa varmağı itdi ihtiyâr ol

→. ol:

Mesnevi 46/148
"O" işaret sıfatı.

Yakın olduğı-y-içün ağa ol yol /
Ağa varmağı itdi ihtiyâr ol

→. ol:

Mesnevi 46/169
"O" işaret sıfatı.

Tavaf iderken ol şahrâyı sultân
/ İrakdan gördi bir bâğ u
gülîstân

→. ol:

Mesnevi 46/175
"O" işaret sıfatı.

Oturmuş ol sunuñ içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış tâze
sünbül

→. ol:

Mesnevi 46/ 180
"O" işaret sıfatı.

Gözinden döke bārân-ı şehâbı
/ Didi bu mâhdur ol bürc-i âbî

→. ol:

Mesnevi 46/184
"O" işaret sıfatı.

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-â-ber şâhı gördi ol

semen-ber

→. ol:

Mesnevi 46/189
"O" işaret sıfatı.

Tenin örtüdi saçıyla ol yüzi gün /
Nite kim gice olıcağ örtilür gün

→. ol:

Mesnevi 46/191
"O" işaret sıfatı.

Çalup şâh ol ten-ile saç
hayrân / Diledi kim aña vire dil
ü cân

→. ol:

Mesnevi 46/209
"O" işaret sıfatı.

Ol ola çeşmede yunan dil-ârâm
/ Ki yüzi gündür anuñ saçları
şâm

→. ol:

Mesnevi 46/243
"O" işaret sıfatı.

Dökülmüş-idi ol meclisde
'anber / Saçardı müşğ ü lâden
'anber-i ter

→. ol:

Mesnevi 46/304
"O" işaret sıfatı.

Çamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkün

→. ol:

Mesnevi 46/252
"O" işaret sıfatı.

Göriben hüsrev-i meh-peykeri
ol / Çarâr u şabrdan oldu berj ol

→. ol:

Mesnevi 46/304
"O" işaret sıfatı.

Çamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkün

→. ol:

Mesnevi 47/24
"O" işaret sıfatı.

Bilürsin yok durur bu 'ömre
bünyâd / Şun ol câmi ser-
encâm eyleme yâd

→. ol:

Mesnevi 47/ 28
"O" işaret sıfatı.

Ne nesne kim giderür sini
senden / Olur ol revh-i rûh
ayrılma andan

→. ol:

Mesnevi 47/54
"O" işaret sıfatı.

Degül cevri felekden reste
Rüstem / Ol itdi Sâm'a 'ömrün
câminı sem

→. ol:

Mesnevi 48/23
"O" işaret sıfatı.

Geliben Nâz-perverd ol
serâdan / Selâm ırgürdi şâha
meh-likâdan

→. ol:

Mesnevi 48/32
"O" işaret sıfatı.

Hademle vü haşemle yörüdi
şâh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gâh

→. ol:

Mesnevi 48/63
"O" işaret sıfatı.

Şehe itdi kıyam ol hayret-i hür
/ Diyezdün rüşen olmış 'arşdan
nür

→. ol:

Mesnevi 48/70
"O" işaret sıfatı.

Çalup anları gören gişi hayrân /
Dir-idi kim bu Belkış ol
Süleymân

→. ol:

Mesnevi 48/71
"O" işaret sıfatı.

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şırjın / Ya hüd dir-idi ol Veys ol
bu Râmjın

→. ol:

Mesnevi 48/72
"O" işaret sıfatı.

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şırjın / Ya hüd dir-idi ol Veys ol
bu Râmjın

→. ol:

Mesnevi 48/76
"O" işaret sıfatı.

Melik Bânü'ya itdi râzi rüşen /
Didi Cemşid'e ol yanığı gül-şen

→. ol:

Mesnevi 48/97
"O" işaret sıfatı.

Meliksın döngü illerüñe girü /
Çatardur yol çolu varma ilerü

→. ol:

Mesnevi 48/109
"O" işaret sıfatı.

Beni ol küllâbdur bî-çâra iden /
Cihânda müşğ gibi âvâra iden

→. ol:

Mesnevi 48/124
"O" işaret sıfatı.

Didi sâkıye sâgar it revâne / Ki
râhat vire ol rûh-ı revâne

→. ol:
Mesnevi 48/ 133
"O" işaret sıfatı.

Şahıñ şādılığına ol perj-ruñ /
Kadeh içüp oturdı şād u ferruñ

→. ol:
Mesnevi 48/136
"O" işaret sıfatı.

Nevâ-y-ı çeng-idi vü nâle-i ney
/ Tolu ol hoş makâm u sağar u
mey

→. ol:
Mesnevi 48/139
"O" işaret sıfatı.

İçildi evvel ol cām-ıla sâgar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-â-ser

→. ol:
Mesnevi 48/144
"O" işaret sıfatı.

Şeker Bânü'dan içdi bir şarâbı /
Ki eridürdi hayâdan ol gül-âbı

→. ol:
Mesnevi 49/ 26
"O" işaret sıfatı.

Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydüñ bu meh ü ol mihr-i
hâver

→. ol:
Mesnevi 50/14
"O" işaret sıfatı.

Harif it gendüzünje bir nigârı /
Ki unıtdura saña ol nev-bahârı

→. ol:
Mesnevi 50/ 37
"O" işaret sıfatı.

Belürtdi ol yolda bahr-ı âder /
Ki kuş dañı uramaz orada per

→. ol:
Mesnevi 50/39
"O" işaret sıfatı.

Ol üç târuñ ki huri-zâde virdi /
Birini şâh ol dem oda urdı

→. ol:
Mesnevi 50/ 45
"O" işaret sıfatı.

Gelüp def itdiler ol od u şuyı /
Ki sihrün yok durur hiç reng ü
büyi

→. ol:-dur
Mesnevi 50/7
"O" işaret sıfatı.

Mey eyle nüş kim oldur
zindigâñi / Neye dut güş kim
oldur kâmurâñi

→. ol:
Mesnevi 51/12
"O" işaret sıfatı.

Eger ide kişi bunda güzâre /
Bultı gibi ola ol pâre pâre

→. ol:
Mesnevi 51/15
"O" işaret sıfatı.

Var-ıdı ol cüşşede bir gâr-ı pür-
düd / Ki itmişdi âsumâni düd-
endüd

→. ol:
Mesnevi 51/23
"O" işaret sıfatı.

Ol iki meş'al iki gözi anuñ /
Halâşı yokdur andan cism ü
cânuñ

→. ol:
Mesnevi 51/ 57
"O" işaret sıfatı.

Zümürüd-gün kılıcı ol dil-âver
/ Çekiben oldı ef'ıye ber-â-ber

→. ol:
Mesnevi 51/76
"O" işaret sıfatı.

Olur mı ma'diletsiz mülk âbâd
/ Harâb olduñda ol şâha ne
bünyâd

→. ol:
Mesnevi 51/87
"O" işaret sıfatı.

Komadı ol tağda şır ü pelengi /
Helak itdi kamusun şır-i cengı

→. ol:
Mesnevi 51/91
"O" işaret sıfatı.

Ol iki günde ol tağı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrâya yitdi

→. ol:-dur
Mesnevi 51/65
"O" işaret sıfatı.

Melik oldur kim ola ol bahâdur
/ Bahâdur olmayan er kem-
bahâdur

→. ol:
Mesnevi 53/ 3
"O" işaret sıfatı.

Helâk idiben ol nerr ejdehâyi /
Ki bulmazdı kimesne andan
rehâyi

→. ol:
Mesnevi 53/37
"O" işaret sıfatı.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
hod eyü ad-ıla baş yitüre

→. ol:
Mesnevi 53/79
"O" işaret sıfatı.

Ğazabdan olıban ol dıv cüşân /
İrişdi âdamı-zâda huruşan

→. ol:
Mesnevi 53/93
"O" işaret sıfatı.

Hevâdan şaldı ol seng-i âsiyâbı
/ Ki un bigi öğide padişahı

→. ol:
Mesnevi 53/99
"O" işaret sıfatı.

Melik barkıdı vü ol dıv-i miğ /
Yirinden şıçrayup berķ urdı bir
tiğ

→. ol:
Mesnevi 53/111
"O" işaret sıfatı.

Çū hāk oldı orada ol ser-i dıv /
Kamusı kaçdı andan leşger-i
dıv

→. ol:
Mesnevi 53/115
"O" işaret sıfatı.

Yüzini eyleyen ol kapuda hāk /
İder ol kımiyânunı gevherin pāk

→. ol:
Mesnevi 54/18
"O" işaret sıfatı.

Dürüş emmâreyi it muţma'inne
/ Ki oldur ol kamu hayra
muţinne

→. ol:
Mesnevi 54/27
"O" işaret sıfatı.

Giceyi itdüğü-y-içün ol ihyâ /
Nefes nür oldı ağzında uşda
pıda

→. ol:
Mesnevi 54/5
"O" işaret sıfatı.

Nedür ol hûri-zâdadur hidâyet
/ Ki gösderür saña nedür
ğarâbet

→. ol:
Mesnevi 54/ 15
"O" işaret sıfatı.

Helāk idersenj ol dıv-ejdehâyi /
Bulasın kamu âfetden rehâyi

→. ol:
Mesnevi 54/21
"O" işaret sıfatı.

Çün oldı şem'e ol pervâne 'âşık
/ Oda yakıldı ki ola 'ışkı şâdik

→. ol:
Mesnevi 55/15
"O" işaret sıfatı.

Çomaz ol nefsdde hergiz
habâşet / Tutar zerķ u riyâdan
hem selâmet

→. ol:
Mesnevi 55/21
"O" işaret sıfatı.

Niçe tâ'at ki ol ehl-i riyâdur /
Sezâsı âteş-ile buriyâdur

→. ol:
Mesnevi 55/24
"O" işaret sıfatı.

Çolu olur kibr şöfünün dimâğı /
Şanur ol zühd-ile oldı çırâğı

→. ol:
Mesnevi 56/1
"O" işaret sıfatı.

Çün irdi şâha ol te'vîd-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azîmet

→. ol:
Mesnevi 56/3
"O" işaret sıfatı.

Çonın şoydurdı ol nerr
ejdehânunı / Hem ol 'ifrît-i dıv-i
nâ-sezânunı

→. ol:
Mesnevi 56/4
"O" işaret sıfatı.

Çonın şoydurdı ol nerr
ejdehânunı / Hem ol 'ifrît-i dıv-i
nâ-sezânunı

→. ol:
Mesnevi 56/15
"O" işaret sıfatı.

Bulup ol yiri ber-emn ü
selâmet / Orada itdi bir kaç
gün ikâmet

→. ol:
Mesnevi 56/30
"O" işaret sıfatı.

Orada sâliyân itmiş 'ibâdet / Ki
olmuş ol 'ibâdet anı 'âdet

→. ol:
Mesnevi 56/ 48
"O" işaret sıfatı.

Yıl-ıla üç yüz bir altmış yılda
vâkı' / Olur işbu kırân ol söze
sâmi'

→. ol:
Mesnevi 56/55
"O" işaret sıfatı.

Hemîn ol bilinür kim ol
mürekkeb / Degüldür gendü
gendüden müretteb

→. ol:
Mesnevi 58/61
"O" işaret sıfatı.

Yöritdi şâhı ol girdâb hayrân /
Nite kim bizi bu deryâ-y-ı
gerdân

→. ol:
Mesnevi 58/71
"O" işaret sıfatı.

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellâhı ol yıl bād-bâni

→. ol:
Mesnevi 58/72
"O" işaret sıfatı.

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellâhı ol yıl bād-bānı

→. **ol:**
Mesnevi 58/74
"O" işaret sıfatı.

Melik tahtayla irişdi kerāna /
Beşj şükr itdi ol emri ü amāna

→. **ol:**
Mesnevi 58/87
"O" işaret sıfatı.

Yir-idi nār öñine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anaydı ğabğab

→. **ol:**
Mesnevi 58/96
"O" işaret sıfatı.

Gemiler kamu kırtuldu selāmet
/ Hemjñ ol gişiye irdi ħasāret

→. **ol:**
Mesnevi 58/107
"O" işaret sıfatı.

Olurdi piç-piç ol resme kim
mār / Gice girse düşine zülf-i
dil-dār

→. **ol:**
Mesnevi 58/119
"O" işaret sıfatı.

Öñine gelicek ol yüzi gülzār /
İderdi ebr gibi girye vü zār

→. **ol:**
Mesnevi 59/6
"O" işaret sıfatı.

Ĥikāyet it bize bir dāsitanı / Ki
ide ol ħacil bin gülistānı

→. **ol:**
Mesnevi 60/3
"O" işaret sıfatı.

Melik kalmış idi ol bışede
tenhā / Ki ħāli n'olsar degüldi
pjdā

→. **ol:**
Mesnevi 60/7
"O" işaret sıfatı.

Ol üç tilüñ birisin oda şaldı / Ki
dermānını derdüñ anda buldı

→. **ol:**
Mesnevi 60/25
"O" işaret sıfatı.

Sezādur ol gişiye āhenjñ bend
/ Ki ehl-i 'akldan işitmeye pend

→. **ol:**
Mesnevi 60/43
"O" işaret sıfatı.

Piyāde yöridi ol yolları şāh /
Nireye iltür anı bilmez-idi rāh

→. **ol:**
Mesnevi 60/51
"O" işaret sıfatı.

Solup gül gibi ol raĥşende
ruĥsār / Ĥonı yırtuĥ ayaĥları
pür-ez-ĥār

→. **ol:**
Mesnevi 60/59
"O" işaret sıfatı.

Ol iki bir birine kim irişdi /
Bunuñla ol anuñlā bu ğorişdi

→. **ol:**
Mesnevi 60/83
"O" işaret sıfatı.

Piyāde oldı ol leşger ser-ā-ser /
Şahuñ ayaĥına kıoyup ruĥ u ser

→. **ol:**
Mesnevi 60/153
"O" işaret sıfatı.

Oķuyup ĥalkı ol ĥonı yidürdi /
Kamu yoĥsul u baya hem
yidürdi

ol ara: O esnada.

→. **ol ara:-da**
Mesnevi 2/93
O esnada.

Ol arada olur revĥ-ile reyĥan /
Na'ım ü rāĥat u ravzayla
rıdvān

ol dem: O zaman.

→. **ol dem:**
Mesnevi 31/5
O zaman.

Ĥonunı gül gibi ol dem eyledi
çāk / Ki düşmiş-idi bir işe
ĥaĥar-nāk

→. **ol dem:**
Mesnevi 39/154
O zaman.

Bakup Cemşid ol şuretli levĥe
/ Bu şiri eydüp ol dem kıldı
nevĥa

→. **ol dem:-de**
Mesnevi 46/223
O zaman.

Melik ol demde kırdı bezme
bünyād / Gül eyyāmında
oturdu gül gibi şād

→. **ol dem:**
Mesnevi 48/131
O zaman.

Ķadeĥ nüş itdi ol dem Nāz-
perverd / Anuñ yādına kim
yüzi-y-idi verd

→. **ol dem:**
Mesnevi 48/142
O zaman.

Şeker yādına hem cām içdi
Bānū / Şeker ol dem yire kıdı
ser ü rü

→. **ol dem:-de**
Mesnevi 49/20
O zaman.

Ne vaktin ki ola bir iş saña
düşvâr / Bu üçden oda ço ol
demde bir tār

→. **ol dem:**
Mesnevi 50/40
O zaman.

Ol üç tārūñ ki ħurī-zāde virdi /
Birini şāh ol dem oda urdı

→. **ol dem:**
Mesnevi 51/47
O zaman.

Bu söz içinde-y-iken mār ol
dem / Bulara kaçd itdi urmağa
dem

→. **ol dem:**
Mesnevi 53/113
O zaman.

Melik ol dem yire urdı yüzini /
Kapusında ħaķūñ ħāk itdi özini

→. **ol dem:**
Mesnevi 4/ 44
O zaman.

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a ħālını 'arz itdi ol dem

ol kadar: O kadar, o ölçüde.

→. **ol kadar:**
Gazel 8/: 1
O kadar, o ölçüde.

Ĥasretünğden ol kadar dökdüm
gözümünğ kan yaşın / Kim
eridüm varlığumdan çomadum
kuru yaşın

→. **ol kadar:**
Mesnevi 39/117
O kadar, o ölçüde.

Bu söze ol kadar oldı 'atāsı / Ki
la'l ü müşğünğ idi ħūn bahāsı

→. **ol kadar:**
Mesnevi 41/31
O kadar, o ölçüde.

'Aṭā idem saña ben ol kadar
genc / Ki daħı görmeyesin genc
içün renc

→. **ol kadar:**
Mesnevi 32/4
O kadar, o ölçüde.

İrişdi aña bir vecd-i ciger-süz /
Ki odda daħı olmaz ol kadar
sözsüz

→. **ol kadar:**
Mesnevi 48/45
O kadar, o ölçüde.

Var-ıdı anda ol kadar dürr ü
cevāhir / Ki gice zülmeti
olmazdı zāhir

ol kim: O ki.

→. **ol kim:**
Mesnevi 9/19
O ki.

Şavāb ol kim koyuban başına
tāc / Ĥıṭā'dan bī-ḥaṭā isdeye ol
bāc

→. **ol kim:**
Mesnevi 51/ 28
O ki.

Bu tağdan mümkin olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

→. **ol kim:**
Mesnevi 51/74
O ki.

Melik sermāyesi 'adl ü seḥādur
/ Melik mi olur ol kim kem
'atādur

ol zaman - ol zemān: O zaman.

→. **ol zaman:**
Mesnevi 4/ 74
O zaman.

Becid itdiler anuñla belāğat /
Ki ol-ıdı ol zaman ħalka şanā'at

→. **ol zamān:**
Mesnevi 51/5
O zaman.

Elin urdı kemāna ol zamān şāh
/ Diyeydünğ ki irdi kavsunğ
burcına māh

→. **ol zemān:**
Mesnevi 11/57
O zaman.

Kalem bigi ol zemān meşyen
'alā'r-rās / Ele aldum sözünğ
dürriyçünğ elmās

ola kim: Ola ki, olur da.

→. **ola kim:**
Mesnevi 44/45
Ola ki, olur da.

Ola kim raḥm ide şāh Fağfūr /
Vire ol milke varmaqlığa destür

→. **ola kim:**
Mesnevi 48/6
Ola ki, olur da.

Olalum anuñ-ıla bir iki dem /
Ola kim bizüm-ile ola hem-
dem

olar: Onlar, çokluk üçüncü
şahıs zamiri.

→. **olar:-dan**
Mesnevi 10/18
*Onlar, çokluk üçüncü şahıs
zamiri.*

Ne 'işğ oldı aralarında zāhir /
Olardan çoğdı eflāk u 'anāşır

→. **olar:-uñ**
Mesnevi 16/9

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Ki olarun her birinden ala bir pend / Anuñ ıla gönjilden açıla bend

→. **olar:-a**

Mesnevi 2/71

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Olara 'aql virdi vü dirayet / Dağı hem ruzı eyledi hidayet

→. **olar:-a**

Mesnevi 2/ 73

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Nedür bildürdi olara hayr ü şerri / Hıbar virdi ne durur nef ü zarri

→. **olar:-dan**

Mesnevi 2/53

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Bed'üd oldı olardan şahş-ı âdem / Ta'âlâ allah zehj hallâk-ı 'âlem

→. **olar: -ı**

Mesnevi 10/ 62

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Heyûlî bir-idi anlarda vü şüret / Oları dörd idüp gösterdi keşret

→. **olar:-dur**

Mesnevi 9/12

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

İki mîmî adınunđur iki 'ayn / Ki 'ayn-ı Hızr olardur kurretü'l-'ayn

→. **olar:-dan**

Mesnevi 10/18

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Ne 'ışk oldı aralarında zâhir / Olardan toğdı eflâk u 'anâşır

→. **olar:-uñ**

Mesnevi 16/9

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Diye her biri aña ser-güzeştin / Beyân ide cihānun ħüb u zıştin

→. **olar:-uñ**

Mesnevi 35/75

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Olarun kamasın bi't-ıavli ve'l-'arz / Melik Cemşid'e bir bir itdiler 'arz

→. **olar:-ı**

Mesnevi 43/ 30

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Ata Fağfür ola ana Humâyün / Koyup gitmek oları ola mı meymün

→. **olar:-uñ**

Mesnevi 44/28

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Dağı 'aşıklarun yaşı haqqı için/ Olarun yüreği başı haqqı için

→. **olar:**

Mesnevi 53/77

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Bu pîrüz olsa olar hem-ceng ideler / Ger öle ol bular kaçup gideler

→. **olar:-uñ**

Mesnevi 60/76

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Ťaleb iderler-idi dāyim anı / Kim ol-ıdı olarun tende cānı

→. **olar:-a**

Mesnevi 60/81

Onlar, çokluk üçüncü şahıs zamiri.

Hoş olur kim gidiben iztirarı / İrişüp bula nā-geh yār yārı

olası: İhtimal, olası.

→. **olası:**

Mesnevi 14/114

İhtimal, olası.

Didiler gendünjı dir taht-ıla tãc / Saña olası durur tizde muhtãc

on: Dokuzdan sonra gelen sayı; on.

→. **on:**

Gazel 2/ 6

Dokuzdan sonra gelen sayı; on.

Müntehā-y-ı kurbā irişmeklig- için oldı rãst / On havās-ı zâhir ü bātin önünde nerdübān

→. **on:**

Mesnevi 3/ 36

Dokuzdan sonra gelen sayı; on.

Kelîmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi / On iki çeşme bir taşdan ağıtdı

→. **on:**

Mesnevi 46/50

Dokuzdan sonra gelen sayı; on.

Dağı yüz bin zer-ile la'l ü güher / Dağı on yük müşg-i Çjn ü 'üd

u 'anber

→. **on:**

Mesnevi 46/55

Dokuzdan sonra gelen

sayı; on.

Aña hem-râh itdi on gişi dānā /
Kavi her işde vü gāyet tuvānā

on bin: On bin.

→. **on bin:**

Mesnevi 46/57

On bin.

Dağı on bin er koşdı cihān-süz
/ İrerdi atı ayağından göğe toz

on iki: On iki.

→. **on iki:**

Mesnevi 4/ 38

On iki.

Keljmu'llah çū mu'ciz zāhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan ağıtdı

onıl-: İyileşmek, düzelmek.

→. **onıla:-a**

Mesnevi 39/30

İyileşmek, düzelmek.

Melik Cemşid çūn bulmadı
çāra / Ki onıla aña 'ışk urduğı
yāra

ora: O yer.

→. **orada:-da**

Gazel 1/ 4

Ora, işaret zamiri.

Şābūn-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryā-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerān şu var

→. **ora:-dan**

Gazel 2/ 11

Ora, işaret zamiri.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhā 'ayān

→. **ora:-y, -a**

Gazel 2/ 8

Ora, işaret zamiri.

Tā kim ol pāyını başup geçiçek
(kim) göresin / Oraya kim anda
yokdur hiç kevn-ile mekân

→. **ora:-y, -a**

Gazel 2/ 14

Ora, işaret zamiri.

Hak ta'ālādan ta'āl işidüben
bulduñ vuşul / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişān

→. **ora:-da**

Mesnevi 14/9

Ora, işaret zamiri.

Orada dutdılar perde-serāy /
Ki bülbüldi anuñ perde-serāy

→. **ora:-da**

Mesnevi 14/76

Ora, işaret zamiri.

'aceb mihrāb-ıdı alnında ebrü /
Ki imām-ıdı orada iki cādū

→. **ora:-da**

Mesnevi 34/14

Ora, işaret zamiri.

Gönül kim anda ola yāruñ
hayāl / Olur mı gayruñ orada
mecāli

→. **ora:-da**

Mesnevi 39/87

Ora, işaret zamiri.

Varıban gördüm orada bir
eyvān / Ki aña pāsübān olmışdı
Keyvān

→. **orada:-da**

Mesnevi 39/90

Ora, işaret zamiri.

İletdiler beni bir būsitāna /
Orada kaşır irişmiş āsumāna

→. **ora:-da**

Mesnevi 46/173

Ora, işaret zamiri.

Orada gördi ki bir çeşme aķar /
Ki şuyı āb-ı hıızr-ıdı ya kevşer

→. **ora:-da**

Mesnevi 46/245

Ora, işaret zamiri.

Bu 'işretten ki itdi orada şāh /
Habarla oldı hūrî-zād'e āgāh

→. **ora:-da**

Mesnevi 46/290

Ora, işaret zamiri.

Nirede ki açasın yüzünjü rüşen
/ Orada lālezār olur u gül-şen

→. **ora:-dan**

Mesnevi 46/261

Ora, işaret zamiri.

Oradan hūrî-zād eyvāna vardı /
Şanasın serv-idi bustāna vardı

→. **oraya:-y, -a**

Mesnevi 46/21

Ora, işaret zamiri.

Oraya irmemiş durur hikāyet /
Ki eşer eyleyü bile aña naşihāt

→. **oradan:-dan**

Mesnevi 47/63

Ora, işaret zamiri.

Gidicek Nāz-perverd oradan
şāh / Didi Mihrāb'a i yār-ı nikū-
hāh

→. **ora:-y, -a**

Mesnevi 48/3

Ora, işaret zamiri.

Didi Mihrâb kim oraya varalum
/ Anuñla hem-dem olup
oturalum

→. **ora:-da**

Mesnevi 50/35

Ora, işaret zamiri.

Orada çıkdı bir cādū-yı ser-keş
/ Ki ber dem dökilür ağızından
âteş

→. **ora:-da**

Mesnevi 50/38

Ora, işaret zamiri.

Belürtdi ol yolda bañr-ı âder /
Ki kuş dañı uramaz orada per

→. **orada:-da**

Mesnevi 51/100

Ora, işaret zamiri.

Eger at u er olmasaydı 'âciz /
Orada eglenmez-idi şâh hergiz

→. **ora:-dan**

Mesnevi 51/92

Ora, işaret zamiri.

Ol iki günde ol tağı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrâya yitdi

→. **ora:-da**

Mesnevi 53/111

Ora, işaret zamiri.

Çū hâk oldı orada ol ser-i dıv /
Kamusı kaçdı andan leşger-i
dıv

→. **ora:-da**

Mesnevi 56/11

Ora, işaret zamiri.

Orada gördi şâh âb-ı revânı /
Sarây u kaçr u bâğ u būsitanı

→. **ora:-da**

Mesnevi 56/16

Ora, işaret zamiri.

Bulup ol yiri ber-emn ü
selâmet / Orada itdi bir kaç
gün ikâmet

→. **ora:-da**

Mesnevi 56/29

Ora, işaret zamiri.

Orada sâliyân itmiş 'ibâdet / Ki
olmuş ol 'ibâdet anı 'âdet

→. **ora:-dan**

Mesnevi 56/7

Ora, işaret zamiri.

Oradan gün gibi çün germ
sürdi / Yidi günde 'imâratlığa
irdi

→. **ora:-dan**

Mesnevi 56/21

Ora, işaret zamiri.

Oradan dañı gidüp şâh Cemşid
/ Dil ü cânı tolu sevdâ-y-ı
Hürşid

→. **ora:-da**

Mesnevi 60/74

Ora, işaret zamiri.

Velî kayğularıydı şâh Cemşid /
Ki ol-ıdı orada cümle ümmîd

→. **ora:-da**

Mesnevi 60/89

Ora, işaret zamiri.

Orada hâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

→. **ora:-da**

Mesnevi 60/91

Ora, işaret zamiri.

Orada ne ki vardı bay u yoğsul
/ Kamusına 'ağâ bağışladı ol

ot: Ot, bitki.

→. **ot:-dan**

Mesnevi 60/173

Ot, bitki.

Degülseñ bu iki otdan dañı
kem / Elün-den cām-ı la'lı koma
bir dem

→. **ot:**

Mesnevi 56/5

Ot.

Çuru ot töldürdi gönülleri
kırıtdı / Tavar üsdine berkidüp
yüritdi

otur-:

→. **otur-:-miş**

Mesnevi 39/91

Oturmak, kurulmak.

Oturmuş kaçrda bir hüb çihre /
Ki urur ta'na yüzi mäh u mihre

→. **otur-:-miş**

Mesnevi 46/ 175

Oturmak, kurulmak.

Oturmuş ol sunuñ içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış taze
sünbül

→. **otur-:-miş**

Mesnevi 48/56

Oturmak, kurulmak.

Çamu yâküt u dürr-ile
muraşsa' / Oturmuş anda bir
mäh-ı muğanna'

→. **otur-:-miş**

Mesnevi 48/57

Oturmak, kurulmak.

Nigün bigi altun içinde oturmuş
/ Sehbâñ burka'ı yüzden
götürmüş

→. **otur-:-ur**

Mesnevi 52/: 23

Oturmak, kurulmak.

Dikenle gül oturur hürrem ü
şād / İrakdan bülbül ider āh u
feryād

→. **otur:-dı**
Mesnevi 53/5
Oturmak, kurulmak.

İnüp şahrāya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebāb u ney
getürdi

→. **otur:-ma**
Mesnevi 13/68
Durmak, beklemek.

Ƙamu 'ömrünjı sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünjı
it şād

→. **otur:-ur, -dı**
Mesnevi 13/54
Oturmak.

Hüner olmışdı vü 'ilm anı pışe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemişe

→. **otur:-a**
Mesnevi 14/5
Oturmak.

Diledi kim vara bāğa otura /
Mey ide nüş kayguyı götüre

→. **otur:-duk, -ı**
Mesnevi 58/115
Oturmak.

Ƙolu arslandı oturduğı meclis /
Anı kaplan u bebr olmuşdı
mūnis

→. **otur:-ur**
Mesnevi 46/211
Oturmak, beklemek.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yakın bil her birisi bir perjıdır

→. **otur:-dı**
Mesnevi 48/66
Oturmak.

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstinde oturdu

→. **otur:-dı**
Mesnevi 46/249
*Tahta oturmak,
hükmetmek.*

Oturdu taht üzre şād u hürrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

→. **otur:-**
Mesnevi 33/7
Vakit geçirmek.

Otur bir gül-ruh ıla gülsitānda /
Mey-i gül-reng nüş it
būsitānda

→. **otur:-dı**
Mesnevi 46/249
*Oturmak. II Tahta
oturmak.*

Oturdu taht üzre şād u hürrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

Ö)

ög: Akıl.

→. **ög:-e**
Mesnevi 35/: 70
Akıl.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
bahārı

→. **ög:-i, -n, -de**
Mesnevi 46/102
Akıl.

Yörıdi Rūm iline şāh Cemşıd /
Ögınde vü dilinde mihr-i
Hürşıd

ögin:- Akıl, zihin, hatır.

→. **ögin:-e**
Mesnevi 60/5
Akıl, zihin, hatır.

Ögıne geldi zülfi hūrı-zād'uh /
Perj-peyker büt-i sulţān-
nijādıu

ögit:- Öğütmek.

→. **ögit:-e**
Mesnevi 53/94
Öğütmek.

Hevādan şaldı ol seng-i āşiyābı
/ Ki un bigi ögıde padişahı

→. **ögit:-dı**
Mesnevi 47/ 48
Öğütmek.

Bu gerdün ya'nı gerdān āşiyābı
/ Nice ögıtdi gör Efrāsiyāb'ı

öğüt: Öğüt, nasihat.

→. **öğüt:**
Mesnevi 22/7
Öğüt, nasihat .

Öğüt anı gerek ki ola
müşevveş / Veljkin yārdan
ayru degül hoş

→. **öğüt:**
Mesnevi 48/121
Öğüt, nasihat .

Öğüt anı gerekdür ki ola kâbil
/ Çü kâbil olmaya öğüt ne hāşıl

→. **öğüt:**
Mesnevi 48/122
Öğüt, nasihat .

Öğüt anı gerekdür ki ola kâbil
/ Çü kâbil olmaya öğüt ne hāşıl

öğüt al:- Bir durumda nasıl
davranması gerektiği
konusunda birinden yol
göstermesini istemek.

→. **ögüt al:-ur**

Mesnevi 14/ 120
Deyim

Bir durumda nasıl davranması gerektiği konusunda birinden yol göstermesini istemek.

Didi kim 'aşıkuñ 'aklı mı olur /
Gişi kim 'aklı yok ögüt mi alır

öl:- Ölmek.

→. **öl:-e, -mez, -em**

Mesnevi 18/29
Ölmek.

Beni gör kim yanıban
ölemez / Bu süz u tâbdan
kırtılamazam

→. **öl:-ür**

Mesnevi 34/38
Ölmek.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölüo oğul olsa rencür

→. **öl:-e, -vüz**

Mesnevi 43/42
Ölmek.

Gidesin hasret ile biz kalavuz /
Dege mülk ayruğa çün biz
ölevüz

→. **öl:-medin**

Mesnevi 46/28
Ölmek.

Gerek kim buña vire şāh
destür / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencür

→. **öl:-ür, -sin**

Mesnevi 18/25
Ölmek, yok olmak.

Egerçi sen ölürsün evvel āhır /
Yakılıban gül-āb olursın āhır

→. **öl:-em**

Mesnevi 58/125
Ölmek, yok olmak.

Girü dirdi ne ğuşşa ger ben
ölem / Bu 'ışkuñ çün yolında
şādık olam

→. **öl:-em**

Mesnevi 58/124
Ölmek, yok olmak.

Zehj devlet zehj derd ile hayret
/ Kim ölem gitmedin benden
bu hasret

→. **öl:-e**

Mesnevi 46/14
Ölmek.

Bizüpdür ol bu cān-ıla
cihāndan / Diler kim öle vü
kırtıla cāndan

→. **öl:-e**

Mesnevi 53/78
Ölmek.

Bu pırüz olsa olar hem-ceng
ideler / Ger öle ol bular kaçup
gideler

→. **öl:-mez**

Mesnevi 58/23
Ölmek, can vermek.

Bu dirlikden niçe kim gişi
ölmez / Bekā kim cāvidāndur
anı bulmaz

→. **öl:-ince**

Mesnevi 39/102
Ölmek.

Gözi yüregüme ol okı urdı / Ki
ölince gitmeyiser āh u derdi

öldür:- Öldürmek.

→. **öldürmek:-mek**

Mesnevi 43/56
Öldürmek.

Ne yavuz itdi ata i cüvān-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
hasret ü derd

ölü: Ölü.

→. **ölü:-dür**

Mesnevi 13/: 58
Ölü.

Hünersüz gişi kāmudan aludur
/ Diri şüretde ma'nide ölüdür

→. **ölü:-y, -i**

Mesnevi 3/ 33
Ölü.

Ger ölüyi diri itdiyse 'isā /
Deminde anuñ dağı bulındı
ihyā

→. **ölü:**

Mesnevi 3/ 31
Ölü.

Dem-i 'isj-y-Dem-i 'isj-y-ile ölü
dirildi / Ki dilinde Aḥmed'ün
adı anıldı

→. **ölü:-dür**

Mesnevi 13/58
Ölü.

Hünersüz gişi kāmudan aludur
/ Diri şüretde ma'nide ölüdür

ömr: Hayat, yaşam.

→. **'ömr:**

Mesnevi 13/66
Hayat, yaşam.

Şeriatde ḥarām oldı bu bāde /
Veljkin varur ansuz 'ömr bāda

→. **'ömr:-i**

Mesnevi 14/40
Hayat, yaşam.

Giderür guşşaları cām u bāde /
Anı nūş eyle virme 'ömri bāda

→. 'ömr:-üñ
Mesnevi 18/19
Ömür, hayat.

N'ola az-ısa 'ömrün çün şafāsın
/ Bi-ḥamdi'l-lāhi pür-berg ü
nüvāsın

→. 'ömr:
Mesnevi 13/16
Hayat, yaşam.

Düriş kim olmaya saña sitem-
kār / Ki 'ömr ü baḥtı kem bulur
sitem-kār

→. 'ömr:-i
Mesnevi 14/40
Hayat, yaşam.

Giderür guşşaları cām u bāde /
Anı nūş eyle virme 'ömri bāda

→. 'ömr:
Mesnevi 44/38
Hayat, yaşam.

Çü telḥ ola gişinün rüzigārı /
Ne gerekdür bu şırın 'ömr bārı

→. 'ömr:
Mesnevi 45/7
Hayat, yaşam.

Ġanımetdür bu 'ıyş u 'ömr
fırşat / Neçün bilinmeye kadr-
ı ğanımet

→. 'ömr:
Mesnevi 46/15
Hayat, yaşam.

Egerçi 'ömr durur cām-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan kan
içer

→. 'ömr:-i
Mesnevi 50/18
Hayat, yaşam.

Dutarken lāle elinde sāğar-ı
mey / Bu 'ömri virme yile şöyle
kim ney

→. 'ömr:
Mesnevi 52/16
Hayat, yaşam.

Ḳomagıl ṭāc'ati vü vaktehā
hem / Mey ü ney ḥazır it 'ömr
eyleme kem

→. 'ömr:
Mesnevi 53/ 46
Hayat, yaşam.

Eyü ad-ıla gitmeklik cihāndan /
Yig olur 'ömr ü mülk-i
cāvidāndan

→. 'ömr:-ü, -ñ, -i
Mesnevi 13/67
Hayat, yaşama süresi.

Ḳamu 'ömrünji sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünji
it şād

→. 'ömr:-ü, -ñ, -i
Mesnevi 13/68
Hayat, yaşama süresi.

Ḳamu 'ömrünji sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünji
it şād

→. 'ömr:
Mesnevi 38/7
Ömür, hayat.

Benefşe 'ömr aḥvālını görmiş /
Bir ayağı üzre istiğfāra ṭurmuş

→. 'ömr:-i
Mesnevi 40/25
Ömür, hayat.

Çü fırşat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. 'ömr:
Mesnevi 46/15
Ömür, hayat.

Egerçi 'ömr durur cām-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan kan
içer

→. 'ömr:-den
Mesnevi 48/101
Ömür, hayat.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu ḳamu didügün
düşvār ola sehl

'ömr-i bākı: Sonsuz hayat.

→. 'ömr-i bākı:
Mesnevi 38/26
Sonsuz hayat.

Elünge cām-ı mey ḳarşunḳa
sākı / Zehı reyḥān-ı rüḥ u 'ömr-
i bākı

'ömr-i hoş geçür-: Yaşamaya
güzel bir şekilde devam etmek.

→. 'ömr-i hoş geçür-:-gil-i
Mesnevi 50/9
*Yaşamaya güzel bir
şekilde devam etmek.*

Ġanımetdür bu 'ömr-i hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

öñ: Ön, ön taraf.

→. öñ:-i, -n, -de
Mesnevi 4/ 26
Huzur, makam.

Nebıyyü's-seyf çün kim çaldı
şımşır / Öninde rübeh oldı
bebr-ile şır

→. ön:-i, -n, -de
Mesnevi 13/29
Huzur, makam.

Kim-idi öniñde itdüginde zer baħş / Kim ol zer-baħş -ıdı vü hem güher-baħş

→. **öñ:-i, -n, -de**
Mesnevi 13/31
Huzur, makam.

Kim idi öñinde rezem itdükte Rüstem / Ki yig-idi Nerimân Sâm'dan hem

→. **öñ:-i, -n, -de**
Mesnevi 44/44
Huzur, makam.

Varayım sözüñi şâha diyeyim / Didüğüñ râzi öñinde koyayım

→. **öñ:-i, -n, -de**
Mesnevi 41/85
Ön.

Didi Mihrâb öñinde kıoyup baş / Zehj 'ışk u zi toğru 'azm sâbâş

→. **öñ:-i, -n, -de**
Mesnevi 13/2
Huzur, makam, nezd.

Hıbar virdi saħun-dân u kühen-zâd / Ki öñinde var durur çok dâsitân yâd

→. **öñ:-i, -n, -e**
Mesnevi 60/150
Ön taraf.

Melik der-gâhına geldi oturdı / Bişirdüp öñine bir ğon getürdi

→. **öñ:-i**
Mesnevi 58/46
Ön, ön taraf.

Geminüñ içi feryâd-ıla tıldı / Ki azdı yıl öñi girdâb oldu

→. **öñ:-i, -n, -e**
Mesnevi 58/87
Ön, ön taraf.

Yir-idi nâr öñine düşse ol leb / Yir-idi elma çün anaydı ğabğab

→. **öñ:-i, -n, -e**
Mesnevi 58/119
Ön, ön taraf.

Öñine gelicek ol yüzi gülzâr / İderdi ebr gibi girye vü zâr

→. **öñ:-i, -n, -de**
Mesnevi 60/172
Ön, ön taraf.

Eline câm-ı yâkût aldı lâle / Öñinde nergesüñ zerrin piyale

→. **öñ:-üm, -de**
Gazel 17/5
Ön, ön taraf.

Altumda mâr öñümde deniz ü iki yanum / Şır ü peleng ü ğâr-ı ciger-süz ibtilâ

→. **ön:-ü, -n, -de**
Gazel 2/ 6
Ön, ön taraf.

Tâ kim ol pâyını başup geçiçek (kim) göresin / Oraya kim anda yokdur ğıç kevn-ile mekân

öp-: Öpmek.

→. **öp-:-di, -ler**
Mesnevi 34/ 57
Öpmek.

Nite kim zülfı öpdiler yüzünü / Ki gül reng idi vü nerges gözünü

→. **öpdı-:-di**
Mesnevi 46/69
Öpmek.

Humâyün gözlerinde öpdı anuñ / Didi kim i dil ü cânı ananuñ

→. **öp-:-er, -di**
Mesnevi 35/23
Öpmek.

Gehj atanuñ elini öperdi / Geh ana ayağına yüz sürerdi

ört-: Gizlemek, saklamak.

→. **ört-:-em**
Mesnevi 15/27
Gizlemek, saklamak.

Yig oldur pes ki örtem ben bu râzi / Güzâfin degül âħir 'ışk-bâzi

→. **ört-:-di**
Mesnevi 46/189
Gizlemek, saklamak.

Tenin örtüdi saçıyla ol yüzi gün / Nite kim gice olıcağ örtülür gün

örtıl-: Örtülmek.

→. **örtıl-:-ür**
Mesnevi 46/ 190
Örtülmek.

Tenin örtüdi saçıyla ol yüzi gün / Nite kim gice olıcağ örtülür gün

örtü: Örtü.

→. **örtü-:-m**
Mesnevi 25/5
Örtü.

Döşegüm toprağ u örtüm havâdur / Cemî'-i berg ü sâzum bı-nevâdur

öykün-: Özenmek, taklíte çalışmak, benzemek istemek.

→. **öykün-:-e, -n, -e**
Mesnevi 4/ 78
Özenmek, taklíte çalışmak, benzemek istemek.

Ķamu 'âciz ĳalup ehl-i feşâħat / Anı öykünene irdi fezâħat

özını ĳâk it-: Kendini toprak etmek.

→. **özini hâk it--di**
Mesnevi 53/114
Kendini toprak etmek. //
Toprağa kapanmak.

Melik ol dem yire urdı yüzini /
Kapusında haķun hâk itdi özini

özr-hâhî it-: Özür dilemek, af
istemek.

→. **özr-hâhî it--di**
Mesnevi 46/271
Özür dilemek, af istemek.

Anı virbidi ki idüp 'özr-hâhî /
İde da'vet serâ-bustâna şâhî

P)

pâ-bend: Ayağı bağlı olan
(kimse).

→. **pâ-bend:-dür**
Mesnevi 1/ 9
Ayağı bağlı olan (kimse).

Bize pâ-benddür şab'-ı heyûlî /
Bizi anlardan hâlâş eyle i mevlî

pâdişâh: Hükümdar, sultan.

→. **pâdişâh:-dur**
Mesnevi 30/13
Hükümdar, sultan.

Gönül bir pâdişâhdur ki anı
fermân / İdemedi idemez hiç
sultân

→. **pâdişâh:-ı, -sın**
Mesnevi 46/277
Hükümdar, sultan.

Nirenünj pâdişâhısın bilelüm /
Ne hidmet kim gele elden
kılalum

→. **padişah:-ı**
Mesnevi 53/: 94
Padişah, hükümdar.

Hevâdan şaldı ol seng-i âsiyâbı
/ Ki un bigi ögide padişahı

→. **pâdişâh:-a**
Mesnevi 51/77
Padişah, hükümdar.

Sitemdür pâdişâha nâme-i 'azl
/ Yaķar tâc-ıla tahtı vü çolar
hezl

pâdişâh-ı kün-fekân: Ol
deyince olan yaratıcı, Allah.

→. **pâdişâh-ı kün-fekân:**
Gazel 2/ 2
Ol deyince olan yaratıcı,
Allah.

İ ki cevân-gâh oldu şanı hadd-ı
lâ-mekân / Çün 'inâyet eyledi
ol pâdişâh-ı kün-fekân

pâk: Temiz, saf.

→. **pâk:**
Mesnevi 2/ 25
Temiz, saf.

Ki rûh-ı kudşinünj kim ol durur
pâk / Ola menzil-gehi bu
mühre-i hâķ

pâk it-: Temizlemek,
arındırmak.

→. **pâk it--e, -ler**
Mesnevi 2/ 79
Temizlemek, arındırmak.

Ki rûhı pâk ideler taşfiyeyle /
Erideler gönüli tezkiyeyle

→. **pâk it-:**
Mesnevi 53/116
Temizlemek, arındırmak.

Yüzini eyleyen ol şapuda hâk /
İder ol kımiyânuj gevherin pâk

→. **pâk it--er**
Mesnevi 55/17
Temizlemek, arındırmak.

Enâniyyetden ider gışıyi pâk /
Enâniyyet nedür anı ki ola hâķ

pâk kıl-: Arındırmak,
temizlemek.

→. **pâk kıl--dı**
Mesnevi 2/ 31
Arındırmak, temizlemek.

Çamusın pâk kıldı 'âlim-i ğayb /
Güneh-kâr ola iden kimsei 'ayb

pâkize-i dür ol-: Saf, temiz inci
olmak.

→. **pâkize-i dür ol--ur**
Mesnevi 39/68
Saf, temiz inci olmak.

Niçe kim ğonce burka'da
nihândur / Ki dürc içinde olur
pâkize-i dür

pâk-sîret: Temiz ahlaklı.

→. **pâk-sîret:**
Mesnevi 60/135
Temiz ahlaklı.

Bu hüsn-i şüret ü bu pâk-sîret /
Bu elfâz u me'ânj vü 'ibâret

pâmâl it-: Ayaklar altına
almak.

→. **pâmâl it--e, -ler**
Mesnevi 39/ 140
Ayaklar altına almak.

Anuñ için gerekdür genc-ile
mâl / Ki ideler hâķ bigi anı
pâmâl

pâre: Adet, tane.

→. **pâre:**
Mesnevi 60/113
Adet, tane.

Didi Çin üç yüz altmış päre şardur / Ki kaması ulu vü mu'teber(dür)

päre päre ol-: Parça parça olmak, parçalanmak.

→. **päre päre ol-:-a**
Mesnevi 51/12
Parça parça olmak, parçalanmak.

Eger ide kişi bunda güzâre / Bulit gibi ola ol päre päre

paşlu gönül: *Pas tutmuş, kirli kalp.*

→. **paşlu gönül:-üm, -i**
Mesnevi 1/13
Deyim
Pas tutmuş, kirli kalp II Kalbi kötülükle dolu olmak.

Bu paşlu gönümi açup şafâ kıl / Anı âyñe-i ma'ñi-nümâ kıl

pâsubân: Gece bekçisi, bekçi, gözetici.

→. **pâsubân:-dur**
Mesnevi 8/ 14
Gece bekçisi, bekçi, gözetici.

'Uṭârid şıdķ-ıla aña medh-ḥândur / Hem eyvânına keyvân pâsubândur

pâsubân ol-: Koruyan, gözetken kişi olmak.

→. **pâsubân ol-:-mış, -dı**
Mesnevi 39/88
Koruyan, gözetken kişi olmak.

Varıban gördüm orada bir eyvân / Ki aña pâsubân olmuşdı Keyvân

→. **pâsubân ol-:-mış, -dı**
Mesnevi 48/34

Koruyan, gözetken kişi olmak.

Varıban gördüm orada bir eyvân / Ki aña pâsubân olmuşdı Keyvân

pây: Ayak.

→. **pây:-ı, -n, -ı**
Gazel 2/ 7
Ayak.

Tâ kim ol pâyını başup geçiçek (kim) göresin / Oraya kim anda yokdur hiç kevn-ile mekân

pây düş-: Bölüşmede hisseden belirli bir bölüm almak.

→. **pây düş-:-er**
Mesnevi 51/8
Bölüşmede hisseden belirli bir bölüm almak.

Olur endişe yolında bunıñ teng / Nażar bu yolda düşer pây ber-seng

pâyân: Son, nihayet.

→. **pâyân:-ı**
Mesnevi 35/22
Son, nihayet.

Ne binüm derdümürj dermânı vardur / Ne ḥod bu ğuşşanurj pâyânı vardur

pây-bendi ol-: Ayak bağı olmak.

→. **pây-bendi ol-:-ur, -ı, -dı**
Mesnevi 14/84
Ayak bağı olmak. II Engel olmak.

Çözilcek anurj zülfi kemendi / Şabânurj olur-ıdı pây-bendi

pâyidârj: Devamlılık, süreklilik.

→. **pâyidârj:**
Mesnevi 23/12
Devamlılık, süreklilik.

Geçürürürem bununla rüzigârı / İderem şabr-ıla hoş pâyidârj

payidâr it-: Devamlı, sürekli kılmak.

→. **payidâr it-:-e**
Gazel 7/ 1
Devamlı, sürekli kılmak.

Allah baht u devletünj payidâr ide / Mecmû'-ı şeh'r ü mülke seni şehriyâr ide

pehnâ: Geniş, enli.

→. **pehnâ:-sı, -n, -ı**
Mesnevi 53/ 88
Geniş, enli.

İrişdi dıv ki ide şâh-ıla ceng / Yirünj pehnâsını kıla aña teng

peleng: Kaplan.

→. **peleng:**
Mesnevi 46/138
Kaplan.

Ser-â-ser mîşe durur küh u deryâ / Peleng ü ejdehâ vü dıv ü 'ânķâ

→. **peleng:-ı**
Mesnevi 56/ 64
Kaplan.

'acab deryâ kamu ḥuşġi vü tengi / Bir adımda bulınur birj pelengi

peleng ü ejdehâ vü dıv:

→. **peleng ü ejdehâ vü dıv:-e**
Mesnevi 51/6
Kaplan, ejderha ve dev.

Belâ tolu durur bu küh-i bālâ /
Peleng ü ejdehâ vü dîve me'vâ
Olur endîşe yolında bunun
teng / Nazar bu yolda düşer
pây ber-seng

penâh: Sığınma, sığınacak yer.

→. **penâh:-ı**

Mesnevi 1/ 38

Sığınma, sığınacak yer.

Ma'ünet senden isderem ilâhî
/ Ki sensin kamu miskînün
penâhı

→. **penâh:-ı**

Mesnevi 1/ 59

Sığınma, sığınacak yer.

Cihânuñ bugün ol durur
penâhı / Anuñ dergâhı halk
ümmîd-gâhı

penâh it-: Sığınak edinmek,
sığınmak.

→. **penâh it:-iben, -ün**

Gazel 6/ 8

*Sığınak edinmek,
sığınmak.*

Şâh-ı hümay sâyesin ü cümle
vahş u tayr / Saña penâh
idibenün âremîdedür

→. **penâh it-:**

Mesnevi 9/ 28

*Sığınak edinmek,
sığınmak.*

Selâmet dut hemîşe cism ü
cânın / Selâtiñe penâh it
âsumânın

penâh-ı ehl-i îmân: İman
sahiplerinin sığınağı.

→. **penâh-ı ehl-i îmân:**

Mesnevi 1/ 66

İman sahiplerinin sığınağı.

Hemîşe kılığın anı halka sultân /
Kim ol durur penâh-ı ehl-i
îmân

→. **penâh-ı ehl-i îmân:**

Mesnevi 5/ 9

İman sahiplerinin sığınağı.

Çapıdır penâh-ı ehl-i îmân /
Ayağı tozu kuhl-ı dîde-i cân

penâhı it-: Sığınacak yer haline
getirmek.

→. **penâhı it:-di**

Mesnevi 34/ 61

Sığınacak melce yapmak.

Seni itdi hağ bu iklimün penâhı
/ Bu halkuñ dağı sen ümmîd-
gâhı

penâh-ı müsülmân:

Müslümanların sığınağı.

→. **penâh-ı müsülmân:**

Mesnevi 47/ 46

Müslümanların sığınağı.

Selâmet buldı andan Mîr
Sülmân / Ki ol-ıdı penâh-ı her
müsülmân

penâh-ı şer': Şerlerin sığınağı.

→. **penâh-ı şer':**

Mesnevi 1/ 58

Şerlerin sığınağı.

Bu sultân kim bugün dârâ-yı
dîndür / Penâh-ı şer' ü sultân-ı
zemîndür

penbe: Pamuk.

→. **penbe:**

Mesnevi 2/ 107

Pamuk.

Çulağdan penbe çıkarmağı iş it
/ Çamudan lâ-ilâhe illâ'yı işit

pençe: Pençe.

→. **pençe:**

Mesnevi 48/85

Pençe.

Geh urıarsın arslan ile pençe /
Gehî kaplañ idiser sini rence

pend: Nasihat, öğüt.

→. **pend:**

Mesnevi 16/6

Nasihat, öğüt.

Geliben her biri anda bir
hikâyet / İde bir dürlü pend
aña rivâyet

→. **pend:**

Mesnevi 46/20

Nasihat, öğüt.

Didi Mihrâb aña kim i
hüdâvend / Şişilmez pend eli-
y-ile bu bend

→. **pend:**

Mesnevi 60/26

Nasihat, öğüt.

Sezâdur ol gişiye âhenîñ bend
/ Ki ehl-i 'ağldan işitmeye pend

→. **pend:-ı**

Mesnevi 29/18

Öğüt, nasihat.

Perişânlık durur 'ışk anı terk it
/ Cihânı hoş geçür bu pendi işit

→. **pend:-ı**

Mesnevi 35/123

Öğüt, nasihat.

Eger pendi işidür-ise 'aşık / Ola
mı 'ışk da'vîsinde şâdik

pend al-: Öğüt almak.

→. **pend al:-a**

Mesnevi 16/ 9

Öğüt almak.

Ki olarun her birinden ala bir
pend / Anurğ ıla görñilden açıla
bend

pend it-: Öğüt vermek, nasihat
etmek.

→. **pend it-:**
Gazel 10/11
*Öğüt vermek, nasihat
etmek.*

Didüm kim gözüne pend it
koşa cān zaħmını didi / Bu bir
cellāddur ki andan kimesneye
āmān olmaz

pend vir-: Nasihat etmek, öğüt
vermek.

→. **pend vir-:-gil**
Mesnevi 14/118
*Nasihat etmek, öğüt
vermek.*

Didiler 'aqlunı başuňa dirgil /
Bu işde gündüzüne pend virgil

→. **pend vir-:-ür, -i, -di**
Mesnevi 35/125
*Nasihat etmek, öğüt
vermek.*

Niçe kim virür-idi aña ol pend /
Naşihat irdüğince artardı
peyvend

→. **pend vir-:**
Mesnevi 56/ 66
*Nasihat etmek, öğüt
vermek.*

Didi şah girü ki i pır-i
hiredmend / Ticāret ne gerek
vir baña bir pend

pend-i nāşih:

→. **pend-i nāşih:**
Mesnevi 46/23
Öğüt veren.

Bu 'ışk işi durur kim pend-i
nāşih / Eşer itmez ger ola çok
naşāyih

penhān: Gizli.

→. **penhān:**
Mesnevi 14/ 112
Gizli.

Didi kim düşde gördüm süret-i
cān / Gerekdür kim ola ol rāz
penhān

penhān ol-: Gizlenmek.

→. **penhān ol-:-di**
Mesnevi 34/6
Gizlenmek.

Dimāğında şehüh çün oldı
vırān / Girüp bir künce ol gene
oldı penhān

→. **penhān ol-:-ur**
Mesnevi 48/13
Gizlenmek, saklanmak.

Peri penhān olur bizden
hemişe / Degül gizlenmek
andan bize pışe

per ur-: Kanat çırpmaq.

→. **per ur-:-a, -maz**
Mesnevi 50/38
Kanat çırpmaq.

Belürtdi ol yolda baħr-ı āder /
Ki kuş daħı uramaz orada per

perākende: Dağınık,
darmadağınık, perişan.

→. **perākende:**
Mesnevi 14/44
*Dağınık, darmadağınık,
perişan.*

Çün oldı āfitābuñ rāyeti pest /
Perākende oldılar mecmü'i
ser-mest

perde(1): Hicap, örtü.

→. **perde:-de**
Mesnevi 12/ 9
Hicap, örtü.

Sözi bir perdede eyleyeyim sāz
/ Ki ide zührei vālih ol āvāz

→. **perde:-den**
Mesnevi 39/66
Hicap, örtü.

Cemālı ay u günden nūri artuğ
/ Veljkin perdeden ol çıķduğı
yok

perde(2): Bir müzik parçasını
oluşturan seslerden her birinin
kalınlık veya incelik derecesi.

→. **perdede:-de**
Mesnevi 12/ 9
*Bir müzik parçasını
oluşturan seslerden her birinin
kalınlık veya incelik derecesi.*

Sözi bir perdede eyleyeyim sāz
/ Ki ide zührei vālih ol āvāz

→. **perde:**
Mesnevi 31/36
*Bir müzik parçasını
meydana getiren seslerden
herbirinin kalınlık veya incelik
derecesi.*

Sen ü bāde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya āheng

→. **perde:-i**
Mesnevi 10/ 39
Örtü.

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'sūka der-hāl irürür 'ışk

perde ol-: Perde olmak.

→. **perde ol-:-ıp, -dur**
Mesnevi 10/37

Deyim

Perde olmak. II Engel olmak.

Men ü mâlik olupdur sanja perde / Dağı yok hiç nesne ara yirde

perde-dâr it-: Sultanın perdesini tutan, açıp, kapayan olmasını sağlamak.

→. **perde-dâr it-:-e**
Gazel 7/8
Sultanın perdesini tutan, açıp, kapayan olmasını sağlamak.

Her nirede ki sanja serâ-perde dutalar / Perde-serâ-y-ı zührei hoş perde-dâr ide

perde-i 'ankâ: Anka kuşunun kanadı.

→. **perde-i 'ankâ:-da**
Mesnevi 14/56
Anka kuşunun kanadı.

İder her şâhda yüz mürğ pervâz / Düzerler perde-i 'ankâda âgâz

perde-i ğişâ: İnsanın kalp gözünü kapatan perde.

→. **perde-i ğişâ:**
Gazel 3/ 10
İnsanın kalp gözünü kapatan perde.

İfrâ-ı nürdan göremez şüretin anuñ / Ol ğişi kim gözi ÷oludur perde-i ğişâ

perde-i 'ışk: Aşk perdesi.

→. **perde-i 'ışk:**
Mesnevi 10/39
Aşk perdesi.

Götürür aradan bu perdei 'ışk / Seni ma'sûka der-hâl irürür 'ışk

perde-serâ: Şarkı söyleyen, şarkıcı.

→. **perde-serâ:-y, -ı**
Mesnevi 14/9
Şarkı söyleyen, şarkıcı.

Orada dutdılar perde-serâyı / Ki bülbüldi anuñ perde-serâyı

→. **perde-serâ:-y, -ı**
Mesnevi 14/ 10
Şarkı söyleyen, şarkıcı.

Orada dutdılar perde-serâyı / Ki bülbüldi anuñ perde-serâyı

perde-serâ-yı zühre: Zühre yıldızının şarkıcısı.

→. **perde-serâ-yı zühre:-i**
Gazel 7/ 8
Zühre yıldızının şarkıcısı.

Her nirede ki sanja serâ-perde dutalar / Perde-serâ-y-ı zührei hoş perde-dâr ide

perestâr: Hizmetçi, kul, köle.

→. **perestâr:**
Mesnevi 31/25
Hizmetçi, kul, köle.

Şeker adlu var-ıdı bir perestâr / Ki şâha muñrib-idi hem serâ-dâr

perj: Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

→. **perj:-ler**
Mesnevi 46/205
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Dutup durur perjler bu diyârı / Bunuñ bir hüb kızdur şehriyârı

→. **perj:-ler**
Mesnevi 46/214

Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Giç oldı bu gice bunda yatalum / Perjler ile hoş ülfet dutalum

→. **perj:**
Mesnevi 46/237
Cinlerin çok güzel olduğuna inanılan dışısına verilen ad.

Perj-y-içün döşendi 'ıtr hânı / Ferište yüzlüler getürdi anı

→. **perj:-dür**
Mesnevi 46/143
Cinlerin çok güzel olduğuna inanılan dışısına verilen ad.

Bu yol diy-ile toptolu perjdür / Giren bu yola cânından berjdür

→. **perj:-dür**
Mesnevi 46/235
Cinlerin çok güzel olduğuna inanılan dışısına verilen ad.

Diyeydün şışede bâde perjdür / Ya zerrin sağar içre müşterjdür

→. **perj:**
Mesnevi 46/218
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Ğidâ-y-ı rüh durur müşğ ü 'anber / Perj rühânj olur anı ister

→. **perj:**
Mesnevi 48/9
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perj çün âdamiya ide mürüvvet / Mürüvvet olmasa anda ne fütüvvet

→. **perj:**
Mesnevi 48/11

Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perî ide bize merdümliğı muhkem / Perîden âdamı nice ola kem

→. **perî:**
Mesnevi 48/13
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perî penhân olur bizden hemîşe / Degül gizlenmek andan bize pîşe

→. **perî:**
Mesnevi 48/15
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perî ihsânına itmeyen ihsân / Olur kem dîyden dime arja insân

→. **perî:-nüñ**
Mesnevi 39/ 13
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü. II Sevgili.

Perînüñ görmedin nakşın yazardı / Kalemle şekl-i Mânî'yi düzerdi

→. **perî:-dir**
Mesnevi 46/212
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur / Yakın bil her birisi bir perîdir

→. **perî:-ler**
Mesnevi 46/214
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Giç oldı bu gice bunda yatalum / Perîler ile hoş ülfet dutalum

→. **peri:-nüñ**
Mesnevi 46/215

Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perinüñ hoş koşu olur gıdâsı / Dağı nesneyle olmaz iğtidâsı

→. **perîdür:-dür**
Mesnevi 46/235
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Diyezdür şîşede bâde perîdür / Ya zerrin sağar içre müşterîdür

→. **peri:-y, -le**
Mesnevi 46/258
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Girü didi nice ola âdamı-zâd / Ki cüft ola periyle otura şâd

→. **perî:**
Mesnevi 46/260
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Degül durur bu binüm-ile hemcins / Perî-y-ile nicesi üns ola ins

→. **perî:**
Mesnevi 48/67
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perî-y-ile melik hoş oldı demsâz / Didi râzın melik çün buldı hem-râz

→. **perî:-den**
Mesnevi 48/12
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perî ide bize merdümliğı muhkem / Perîden âdamı nice ola kem

→. **perî:-den**
Mesnevi 50/43

Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perîden virbidi bir cevķ-ı leşger / Ki Cemşid'e olalar anda yâver

→. **perî:-de**
Mesnevi 50/ 49
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

Perîde vardı ilerü mürüvvet / Neçün şimdi oldı merdüm dîv-şîret

→. **perî:-ler, -e**
Mesnevi 60/16
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.

N'olaydı hûrı-zâd'ı ger alayduñ / Perîlere tamâmı şâh olayduñ

perî-peyker: Peri yüzlü.

→. **perî-peyker:**
Mesnevi 35/59
Peri yüzlü.

Perî-peyker şanemler perniyân-püş / Kamusı şım-ten zerrin binâ-güş

→. **perî-peyker:**
Mesnevi 60/6
Peri yüzlü güzel.

Ögine geldi zülfi hûrı-zâd'ı / Perî-peyker büt-i sulţân-nijâduñ

→. **perî-peyker:**
Mesnevi 60/9
Peri yüzlü güzel.

Perî-peyker koqudan bildi kim şâh / Olupdur hâste vü bî-mâr u güm-râh

perî-ruh: Cemşid ü Hurşid adlı hikayedeki, peri hükümdar.

→. **perj-ruḥ:**

Mesnevi 48/1

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki, peri hükümdar.*

Perj-ruḥ okımış bizi sarāya /
Nedür tedbjr fikr eyle bu rāya

→. **perj-ruḥ:**

Mesnevi 48/133

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki, peri hükümdar.*

Şahur şādılığına ol perj-ruḥ /
Kaḫeḫ içüp oturdı şād u ferrūḫ

→. **perj-ruḥ:**

Mesnevi 49/24

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki, peri hükümdar.*

Melik Cemşid şeb hoş didi
māha / Perj-ruḥ daḫı var hoş
didi şāha

perjşān: Acınacak durumda,
zavallı.

→. **perjşān:**

Mesnevi 48/60

*Acınacak durumda,
zavallı.*

Cemālī bağ u nerges lāle vü gül
/ Gül üstinde perjşān ca'd-ı
sünbül

→. **perjşān:**

Mesnevi 60/45

*Acınacak durumda,
zavallı.*

Nigārınun şacı gibi perjşān /
Yöirdi irtte gice zār u ḫayrān

→. **perjşān:-um**

Gazel 14/14

*Acınacak durumda,
zavallı.*

Ḫālum olınışdur perjşān zülfi
sevdāsı ile / Yüzini gördükde
cem' oldı perjşānum benüm

→. **perjşān:**

Mesnevi 29/ 3

*Acınacak durumda,
zavallı..*

Didi gül gibi neçünsin perjşān /
Bu gönjlüḫ nişe ḡonca gibi vjḫrān

perjşān ol-: Daḫınık olmak.

→. **perjşān ol-:-mıḫ, -dur**

Gazel 14/ 13

Daḫınık olmak.

Ḫālum olınışdur perjşān zülfi
sevdāsı ile / Yüzini gördükde
cem' oldı perjşānum benüm

→. **perjşān ol-:-ıban**

Mesnevi 34/39

*Daḫılmak, karmakarışık
duruma gelmek.*

Sarāya vardı olıban perjşān /
Cenāb-ı mülk ü devletden
peşimān

→. **perjşān ol-:-maḫ**

Mesnevi 43/50

*Daḫılmak, karmakarışık
duruma gelmek.*

Bir iş işle ki olmaḫıl peşimān /
Ki itmez nef' sonra olmaḫ
perjşān

perjşān-ḫāl: Hali perjşān,
kederli.

→. **perjşān-ḫāl:**

Gazel 11/3

Hali perjşān, kederli.

Ciger-ḫünem perjşān-ḫāl (u)
ser-gerdān u sevdāyi / Ne
miskīn eylemişdür gör beni ol
zülfi-müşḫinüm

perjşānlık: Acınacak durumda
olma, zavallılık.

→. **perjşānlık:**

Mesnevi 29/ 17

*Acınacak durumda olma,
zavallılık.*

Perjşānlık durur 'işḫ anı terk it
/ Cihānı hoş geçür bu pendı işit

perniyān-püş: İpekten elbise
giyinen (kimse).

→. **perniyān-püş:**

Mesnevi 35/59

*İpekten elbise giyinen
(kimse).*

Perj-peyker şanemler
perniyān-püş / Kaḫamı şım-ten
zerrīn binā-güş

perr-i lāçin: Şahin kuşunun
kanadı.

→. **perr-i lāçin:**

Mesnevi 46/168

Şahin kuşunun kanadı.

Tezerve urur-ıdı bāl-i şāḫin /
Kebüter yaşıduḫıdı perr-i lāçin

perr-i tāvūs ol-: Tavus
kuşunun kanadı gibi olmak.

→. **perr-i tāvūs ol-:-mıḫ, -ı, -dı**

Mesnevi 14/26

*Tavus kuşunun kanadı gibi
olmak. II Rengarenk çiçek
açmak.*

Ḫurulmuş-ıdı gülden taḫt-ı
kāvūs / Benefşe olmış-ıdı perr-i
tāvūs

pervāne: Ateş böceği.

→. **pervāne:-y, -e**

Mesnevi 60/38

Ateş böceği.

Olur mı şem'de artuḫ nūr-ı
ḫurşid / Velj pervāneye şem'
oldı ümmid

→. **pervâne:**

Mesnevi 3/ 9
Ateş böceği.

Cemâli şem'ine pervâne hürşid
/ Celâli ferşine ferrâş nâhîd

→. **pervâne:**

Mesnevi 54/21
Ateş böceği. II Âşık.

Çün oldı şem'e ol pervâne 'âşık
/ Oda yakıldı ki ola 'ışkı şâdık

pervâz it-: Uçmak.

→. **pervâz it-:-e, -mez**

Mesnevi 51/3
Uçmak.

Bu tağda idemez kuş dağı
pervâz / Olur çamunun işi
bunda nâ-sâz

→. **pervâz it-:-er**

Mesnevi 14/55
Uçmak, havalanmak.

İder her şâhda yüz mürğ
pervâz / Düzerler perde-i
'ankâda âgâz

pes: Artık, o halde, şimdi.

→. **pes:**

Mesnevi 1/ 90
Artık, o halde, şimdi.

Dağı nesnem yoğ-ıdı anja
muvâfık / Bunı buldum pes ol
der-gâha lâyık

→. **pes:**

Mesnevi 2/ 8
Artık, o halde, şimdi.

'Ukûl-ıla nüfûsı düzdi evvel /
Pes andan oldı mücmeller
mufaşşal

→. **pes:**

Mesnevi 2/ 13
Artık, o halde, şimdi.

'anâşırdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak anja söz i 'âkil

→. **pes:**

Mesnevi 10/16
Artık, o halde, şimdi.

Ezelde 'ışkdur ki oldı pîdâ / Pes
andan 'akl u nefis oldı hüveyda

→. **pes:**

Mesnevi 15/27
Artık, o halde, şimdi.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
râzı / Güzâfın degül âhîr 'ışk-
bâzî

→. **pes:**

Mesnevi 19/37
Artık, o halde, şimdi.

Pes Anur çün ne gerek bu
çamu ğam / Otur şâd u mey
eyle nüş her dem

→. **pes:**

Mesnevi 25/12
Artık, o halde, şimdi.

Devâ derdine 'ışkır şabrdu
bes / Gerekdür sen dağı şabr
idesin pes

→. **pes:**

Mesnevi 29/1
Artık, o halde, şimdi.

Pes uzadup dilini geldi süsen /
Gög ü zer-beft atlasla
müzeyyen

→. **pes:**

Mesnevi 52/28
Artık, o halde, şimdi.

Halâş ider seni bu 'ışk senden /
Pes olmağıl cüdâ bir lahza
andan

→. **pes:**

Mesnevi 54/ 24
Artık, o halde, şimdi.

Düşiben nâra itdi gendüyi nür
/ Heyûlî külhanından düşdi pes
dür

peşimân: Pişman.

→. **peşimân:**

Mesnevi 34/40
Pişman.

Sarâya vardı olıban perîşân /
Cenâb-ı mülk ü devletden
peşimân

peşimân ol-: Pişman olmak.

→. **peşimân ol-:-a, -sın**

Mesnevi 45/9
Pişman olmak.

Çü gide fırsat olası peşimân /
Ne aşşı ol vakt olduğı
peşimân

→. **peşimân ol-:-duk, -uğ**

Mesnevi 45/10
Pişman olmak.

Çü gide fırsat olası peşimân /
Ne aşşı ol vakt olduğı
peşimân

→. **peşimân ol-:-a, -sın**

Mesnevi 43/44
Pişman olmak.

Bir iş itme ki sonjucı peşimân /
Olasın u bulınmaya anja
dermân

→. **peşimân ol-:-ma, -ğıl**

Mesnevi 43/49
Pişman olmak.

Bir iş işle ki olmağıl peşimân /
Ki itmez nef' sonra olmak
perîşân

pest eyle-: Bir şeyin değerini
düşük kılmak, alçaltmak.

→. **pest eyle:-di**
Mesnevi 38/ 14
Bir şeyin değerini düşük kılmak, alçaltmak.

Felek hālına bakdı nerges-i mest / Urup toprağa tâcin eyledi pest

→. **pest eyle:-di**
Mesnevi 34/ 3
Bir şeyin değerini düşük kılmak, alçaltmak.

Gicenün çetirini pest eyledi rûz / Ser-efrâz oldı mihr-i 'âlem-efrûz

pest ol-: Düşmek, alçalmak.

→. **pest ol:-dı**
Mesnevi 14/43
Düşmek, alçalmak.

Çün oldı âfitâbuñ râyeti pest / Perâkende oldılar mecmû'ı ser-mest

pey-â-pey: Birbiri ardınca, birbirinin ardı sıra.

→. **pey-â-pey:**
Mesnevi 24/ 8
Birbiri ardınca, birbirinin ardı sıra.

Sağa lezzet virürse sağar u mey / Baña ol ğuşşa-i dildür pey-â-pey

→. **pey-â-pey:**
Mesnevi 14/24
Art arda, peş peşe.

Eşer idüp içene sâğar u mey / Nidâ-yı eş-şabûh irdi pey-â-pey

→. **pey-â-pey:**
Mesnevi 19/35
Art arda, peş peşe.

Bu şüretler ki gösderür pey-â-pey / Dökiliben olur mecmû'ı lâ-şey

→. **pey-â-pey:**
Mesnevi 29/16
Art arda, peş peşe.

Ecel sâkşisi elinden sâğar-ı mey / İçüp ser-mest gitdiler pey-â-pey

peykân: Okun ucundaki sivri demir.

→. **peykân:-ı, -n, -da**
Mesnevi 60/120
Okun ucundaki sivri demir.

Var anda biñ tümen türk-i kemân-keş / Ki çıkar okı peykânında âteş

peyker: Yüz, çehre.

→. **peyker:**
Mesnevi 49/25
Yüz, çehre.

Biri birini kuçdı iki peyker / Diyeydür bu meh ü ol mihr-i ğâver

peymân: Ahd, yemin, söz.

→. **peymân:-ı, -n, -da**
Mesnevi 53/32
Ahd, yemin, söz.

Hezârân dîv fermânında anuñ / Ser-â-ser 'abd u peymânında anuñ

peymân kıl-: Yemin etme, söz verme.

→. **peymân kıl:-alum**
Mesnevi 49/9
Yemin etme, söz verme.

Elünjî şun baña peymân kılalum / Er ile kız iki ğardaş olalum

pey-rev-i âsâr-ı mustafâ:
Peygamberin yolundan gitmek.

→. **pey-rev-i âsâr-ı mustafâ:**
Gazel 3/ 2
Peygamberin yolundan gitmek.

Ol ğişi buldı der-gehine ğağkuñ ihtida / Kim oldı râst pey-rev-i âsâr-ı Muştafâ

peyvend: Bağ.

→. **peyvend:**
Mesnevi 41/ 112
Bağ.

Düriş kim itmeyesin nağz-ı sevgend / Ne mâl ü cân ğor ne ğiş ü peyvend

→. **peyvend:**
Mesnevi 44/ 2
Bağ.

Anuñ zâtı-y-içün ki oldur ğüdâvend / Cemî'-i ğalka yoğ u aña peyvend

→. **peyvend:**
Mesnevi 35/ 126
Bağ.

Niçe kim virür-idi aña ol pend / Naşîhat irdüğince artardı peyvend

peyvend it-: Bağ, ilgi kurma.

→. **peyvend it:-mez**
Mesnevi 39/70
Bağ, ilgi kurma.

Anuñ-çün kim bulunmaz aña mânend / Kimesne-y-ile itmez ğiç peyvend

peyvend ol-:

→. **peyvend ol--dı**
Mesnevi 41/105
*Bağlanmak, irtibat
kurmak.*

Bu söz üstüne 'ahd oldı vü
peyvend / Bu ikisinün arasında
sevgend

peyveste: Daima, sürekli.

→. **peyveste:**
Mesnevi 46/76
Daima, sürekli.

Hak olsun saña yolda yâr u
yâver / Melâyik baht-ıla
peyveste reh-ber

peyveste it-: Ulaştırmak,
eriştirmek.

→. **peyveste it--er**
Mesnevi 60/166
Ulaştırmak, eriştirmek.

Koma elden mey-i yâküt-rengi
/ Ki ider cerh peyveste dü
rengi

piç ü táb: Istirap, endişe,
sıkıntı.

→. **piç ü táb:-ı**
Mesnevi 34/18
Istirap, endişe, sıkıntı.

Çün anda gördiler ol ıztırâbı /
Ol âh u nâle vü ol piç ü tâbı

piçân it-: Kıvrırmak, bükme.

→. **piçân it--er, -dı**
Mesnevi 13/39
Kıvrırmak, bükme.

Elinde rumhı çün iderdi piçân /
Olur-ıdı ejdehâ-yı çerh bj-cân

piçân ol-: Sarmaş dolaş
olmak, birbirine karışmak.

→. **piçân ol--a**
Mesnevi 6/ 13
*Sarmaş dolaş
olmak, birbirine karışmak.*

Anun süñüsü çün kim ola piçân
/ İder havf-ıla ejderhâyı bj-cân

piçân u bārîk: İnce ve kıvrımlı.

→. **piçân u bārîk:-dür**
Mesnevi 51/9
İnce ve kıvrımlı.

Yolu piçân u bārîkdür çü nize /
Nizenün tıgı gibi seng-rize

piç-piç ol-: Kıvrım kıvrım
olmak.

→. **piç-piç ol--ur, -dı**
Mesnevi 58/107
Kıvrım kıvrım olmak.

Olurdi piç-piç ol resme kim
mâr / Gice girse düşine zülf-i
dil-dâr

piçâ: Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.

→. **piçâ:**
Mesnevi 2/65
*Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.*

Ki 'ışk u 'âşık u ma'sûk piçâ /
Ola vü 'âlemün işi müheyya

→. **piçâ:**
Mesnevi 10/15
*Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.*

Ezelde 'ışkdur ki oldı piçâ / Pes
andan 'aql u nefis oldı hüveyda

→. **piçâ:**
Mesnevi 48/42
*Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.*

Nite kim âyine şağrı mücellâ /
Cemâl-ı cân ol âyinede piçâ

→. **piçâ:**
Mesnevi 48/62
*Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.*

Gözinde sihr-i Hârût âşikârâ /
Zenağhdânında Yûsuf çâhı piçâ

→. **piçâ:**
Mesnevi 54/28
*Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.*

Giceyi itdüğü-y-içün ol ihyâ /
Nefes nür oldı ağzında uşda
piçâ

→. **piçâ:**
Mesnevi 58/122
*Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.*

Dir idi ber nefes kim âh u
derdâ / Ki derdüme devâ
olmadı piçâ

→. **piçâ:**
Mesnevi 60/4
*Açıkta, meydanda olan
şey, aşikar.*

Melik kalmış idi ol bişede
tenhâ / Ki hâli n'olsar degüldi
piçâ

piçâ it-: Açık ve aşikar hale
getirmek, meydana çıkarmak.

→. **piçâ it--er**
Mesnevi 19/34
*Açık ve aşikar hale
getirmek, meydana çıkarmak.*

Felek niçe ki döner zîr ü bälâ /
Hezârân naş ider her demde
piçâ

pidā ol-: Açığa çıkmak,
meydana gelmek.

→. **pidā ol-:-dı**
Mesnevi 10/15
*Açığa çıkmak, meydana
gelmek.*

Ezelde 'ışkdur ki oldı pidā / Pes
andan 'aql u nefis oldı hüveyda

→. **pidā ol-:-dı**
Mesnevi 10/67
*Açığa çıkmak, meydana
gelmek.*

Bulardan gör nuķūşı ki oldı
pidā / Hāk emriyle ta'āla'l-lah
ta'ālā

→. **pidā ol-:-dı**
Mesnevi 34/1
*Açığa çıkmak, meydana
gelmek.*

Gidiben gice kim şubh oldı
pidā / Güneşün rāyeti oldı
hüveydā

→. **pidā ol-:-dı**
Mesnevi 43/ 3
*Açığa çıkmak, meydana
gelmek.*

Kilīdi şubh-gāhuñ oldı pidā /
Tılısm açıldı gene oldı āşikāra

→. **pidā ol-:-dı**
Mesnevi 56/24
*Açığa çıkmak, meydana
gelmek.*

İrişdi baħr-ı Rūm'a iki günde /
Bir ulu deyr pidā oldı anda

pir: Yaşlı, ihtiyar.

→. **pir:**
Mesnevi 56/27
Yaşlı, ihtiyar.

Girüp deyre görür bir pır rāhıb
/ Zamīri rūşen ü efkārı şayıb

pir ü bernā: İhtiyar ve genç.

→. **pir ü bernā:**
Mesnevi 60/70
İhtiyar ve genç.

Ne kâredür nefir ü kūs u şurnā
/ Hazāyindür sipāh u pır ü
bernā

pir-i hīredmend: Bilge ihtiyar.

→. **pir-i hīredmend:**
Mesnevi 56/65
Bilge ihtiyar.

Didi şah girü ki i pır-i
hīredmend / Ticāret ne gerek
vir baña bir pend

pirüz ol-: Uğurlu, kutlu olmak.

→. **pirüz ol-:-sa**
Mesnevi 53/77
Uğurlu, kutlu olmak.

Bu pırüz olsa olar hem-ceng
ideler / Ger öle ol bular kaçup
gideler

pirüze: Firuze adlı mavi renkte
bir taş.

→. **pirüze:**
Mesnevi 11/65
*Firuze adlı mavi renkte bir
taş.*

Olupdur bu tolu pırüze micmer
/ Benüm enfāsum ıla 'ūd u
şekker

→. **pirüze:-den**
Mesnevi 46/ 247
*Firuze adlı mavi renkte bir
taş.*

Bir ağac üsdine pırüzeden taħt
/ Koyuban çıkdı ħatun-ı cüvān-
baħt

→. **pirüze:**
Mesnevi 11/65
*Firuze adlı mavi renkte bir
taş.*

Olupdur bu tolu pırüze micmer
/ Benüm enfāsum ıla 'ūd u
şekker

→. **pirüze:**
Mesnevi 41/102
*Firuze, mavi renkli kıymetli
taş.*

Daħı yāķüt-ıla la'l-ı Bedeħşān /
Daħı pırüze vü lülü-y-ı 'ummān

→. **pirüze:**
Mesnevi 46/45
*Firuze, mavi renkli kıymetli
taş.*

Daħı pırüze yāķüt u zümürürd
/ Ki herģiz yoğ-ıdı aña ħadd-ıla
'ad

→. **pirüze:**
Mesnevi 60/98
*Firuze, mavi renkli kıymetli
taş.*

Ĥarīr u la'l u yāķüt-ı Bedeħşān
/ Daħı pırüze vü lülü-y-ı
'ummān

pirüze yāķüt u zümürürd:

→. **pirüze yāķüt u zümürürd:**
Mesnevi 46/45
Piruze, yakut ve zümürüt.

Daħı pırüze yāķüt u zümürürd
/ Ki herģiz yoğ-ıdı aña ħadd-ıla
'ad

pişāni: Alın.

→. **pişāni:-y, -e**
Mesnevi 7/ 14
Alın.

'acab dutup didi kim i kemân-
kad / Gerek ebrû şıfat pîşâniye
had

pîşe: Sanat, meslek.

→. **pîşe:**

Mesnevi 10/28
Sanat, meslek.

Ûl olğıl 'ışka kim endîşe budur
/ Şafâ ehline kamu pîşe budur

→. **pîşe:**

Mesnevi 13/53
Sanat, meslek.

Hüner olmuşdı vü 'ilm anı pîşe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemîşe

→. **pîşe:**

Mesnevi 48/14
Sanat, meslek.

Perî penhân olur bizden
hemîşe / Degül gizlenmek
andan bize pîşe

→. **pîşe:-sî**

Mesnevi 53/51
Sanat, meslek.

Selâtiñ pîşesi olur şecâ'at /
Denî vü süflinüñ işi kanâ'at

→. **pîşe:-sî, -dür**

Mesnevi 58/103
Sanat, meslek.

Belâ vü derd 'âşık pîşesidür /
Ĝam u ĝuşşa hemîşe
endîşesidür

pîşe it-: Bir işi alışkanlık haline
getirmek, huy edinmek.

→. **pîşe it-:-em**

Mesnevi 41/38
*Bir işi alışkanlık haline
getirmek, huy edinmek.*

Senürj sözünge olam ben
hemîşe / İdem i'zâzuñ cânuma
pîşe

pîşe ol-: Huy edinmek. Adet
haline getirmek.

→. **pîşe ol-:-miş, -dı**

Mesnevi 13/53
*Huy edinmek. Adet haline
getirmek.*

Hüner olmuşdı vü 'ilm anı pîşe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemîşe

→. **pîşe ol-:-dı**

Mesnevi 25/3
*Huy edinmek. Adet haline
getirmek.*

Didi kim 'ışk oldı baña pîşe /
Anuñ çün püşt-i ğam oldum
hemîşe

piste: Fıstık.

→. **piste:**

Mesnevi 39/3
Fıstık.

Güleç gül gibi piste gibi şırın /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengin

pîşvâ-yı ehl-i bîniş ol-: Gören
gözlerin en yüksek mertebeye
sahip olanı, en üst makamda
olmak.

→. **pîşvâ-yı ehl-i bîniş ol-:-dı**

Mesnevi 4/ 11
*Gören gözlerin en yüksek
mertebeye sahip olanı, en üst
makamda olmak. II Hz.
Muhammed'in kullar arasında
ki seçilmişliği anlatılmaktadır.*

Ol oldı pîşvâ-yı ehl-i bîniş /
Anuñla buldı revnâk âferîniş

piyâde: Yaya.

→. **piyâde:**

Mesnevi 60/43
Yaya.

Piyâde yöridi ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-idi râh

piyâde eyle-: Yaya bırakmak.

→. **piyâde eyle-:-y, -em**

Mesnevi 53/42
Yaya bırakmak.

Yaşam aspanda zâr İsfendiyâr'ı
/ Piyâde eyleyem Sâm-ı süvâr'ı

piyâde ol-: Yaya olmak,
yürüyerek ilerlemek.

→. **piyâde ol-:-dı**

Mesnevi 60/83
*Yaya olmak, yürüyerek
ilerlemek.*

Piyâde oldı ol leşger ser-â-ser /
Şahuñ ayağına koyup ruñ u ser

piyâle: İçki kadehi, şarap
kadehi.

→. **piyâle:**

Mesnevi 40/17
İçki kadehi, şarap kadehi.

Piyâle şuna durur şaşa lâle / Ki
rûha revh ü reyhândur piyâle

→. **piyâle:**

Mesnevi 40/ 18
İçki kadehi, şarap kadehi.

Piyâle şuna durur şaşa lâle / Ki
rûha revh ü reyhândur piyâle

→. **piyâle:**

Mesnevi 21/ 2
İçki kadehi, şarap kadehi.

Anuñ ardınca irişü geldi lâle /
Elinde la'lden dutmuş piyâle

→. **piyāle:**
Mesnevi 23/6
İçki kadehi, şarap kadehi.

Bu za'f-ıla kim irişdüm bu hāle /
/ Elümden bir nefes düşmez
piyāle

→. **piyāle:**
Mesnevi 38/ 12
Kadeh.

Cihānuñ bî-vefālîgını lāle /
Biliben düşdi elinden piyāle

→. **piyale:**
Mesnevi 60/ 172
Kadeh. II Nergis çiçeği.

Eline cām-ı yâküt aldı lāle /
Öñinde nergesün zerrin piyale

puhte ol-: Pişmek.

→. **puhte ol-:-ur**
Mesnevi 43/95
Pişmek. II Olgunlaşmak.

Seferdendür ki olur puhte her
hām / Seferdendür ki ele girür
kamu kām

pülād: Çelik.

→. **pülād:**
Mesnevi 53/13
Çelik.

Ulu şehri-idi vü dîvārî pülād /
Didi Cemşîd Mihrâb'a ki üstād

pür: Çok, dolu, pek çok.

→. **pür:**
Mesnevi 3/ 1
Çok, dolu, pek çok.

Degül ise gîşâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. **pür:**
Mesnevi 3/ 1
Çok, dolu, pek çok.

Degül ise gîşâveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. **pür:**
Mesnevi 14/2
Çok, dolu, pek çok.

Melik-zāde görüp bir gün
bahārî / Ki pür la'l itmiş-idi
lālezārî

pür kıl-: Doldurmak.

→. **pür kıl-:-dı, -lar**
Mesnevi 4/ 22
Doldurmak.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihānı
kıldılar pür

pür-âtes it-: Ateşler içinde
bırakmak.

→. **pür-âtes it-:-dı**
Mesnevi 34/ 48
Ateşler içinde bırakmak.

Hümâyün çünki bu sözi işitdi /
Gözün açup için pür-âtes itdi

pür-belâ: Çok belalı; bela dolu.

→. **pür-belâdur-:-dur**
Mesnevi 54/7
Çok belalı; bela dolu.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / Tolu yılandur u (nerr)
ejdehâdur

pür-berg: Yapraklarla dolu.

→. **pür-berg:**
Mesnevi 18/20
Yapraklarla dolu.

N'ola az-isa 'ömrün çün şafâsın
/ Bi-hamdi'l-lâhi pür-berg ü
nüvâsın

pür-berg ü bār: Yaprak ve
meyve dolu.

→. **pür-berg ü bār-:-um**
Mesnevi 28/7
*Yaprak ve meyve dolu. II
Çok mutlu, neşeli.*

Benüm pür-berg ü bārüm var
şanurlar / Başuma her nefes
biñ taş ururlar

pür-dâg ol-: Yaralarla dolu
olmak.

→. **pür-dâg ol-:-dı**
Mesnevi 34/50
*Yaralarla dolu olmak. II
Çok üzüntü, acı duymak.*

Benefşe gibi olup güş ol
mağāla / İçi pür-dâg oldu eyle
ki lāle

pür-düd ol-: Dumanla dolmak.

→. **pür-düd ol-:-dı**
Mesnevi 10/ 83
Deyim
*Dumanla dolmak. II
Bulutların oluşumunu
feryadına bağlamak.*

Felek āhüm ile pür-düd oldu /
Demümden hāk müşg-endüd
oldı

pür-duhān: Duman dolu.

→. **pür-duhān-:-dur**
Mesnevi 34/27
Duman dolu.

Felek āhından anuñ pür-
duhāndur / Gözi bir bahrdur
kim mevci kandur

pür-ez-hār: Dikenle dolu.

→. **pür-ez-hâr:**
Mesnevi 60/52
Dikenle dolu.

Solup gül gibi ol rahşende
ruhsâr / Tonı yırtuk ayakları
pür-ez-hâr

pür-hakâyık eyle-: Hakikatlerle
dolu hale getirmek.

→. **pür-hakâyık eyle-:**
Mesnevi 1/ 83
*Hakikatlerle dolu hale
getirmek.*

Sözümü şöyle eyle pür-hakâyık
/ Ki işiden diye kim zî dakâyık

pür-hatar: Tehlike dolu.

→. **pür-hatardur:-dur**
Mesnevi 41/48
Tehlike dolu.

Kamu yolda ümjîd ü bîm vardır
/ Velj bu yol durur kim pür-
hatardur

pür-hûn-ı ciger: Kanlar içindeki
yürek.

→. **pür-hûn-ı ciger:-dür**
Mesnevi 39/111
*Kanlar içindeki yürek. II
Dert, sıkıntı dolu yürek.*

Ne durur nâfe pür-hûn-ı
cigerdür / Saçur katında anuñ
ne kadrı vardır

pür-ı hallâc: Hallac'ın oğlu.

→. **pür-ı hallâc:**
Mesnevi 58/17
Hallac'ın oğlu.

Bu derd için aşıldı pür-ı hallâc
/ Yolından dönmeğe olmadı
muhtâc

pür-mihr: Mühürlü.

→. **pür-mihr:-i, -di**
Mesnevi 39/27
Mühürlü.

İçi pür-mihr-idi vü adı Mihrâb /
Güneş yüzölürüñ kaşı ança
mihrâb

pür-nağz: Çok güzel, çok iyi.

→. **pür-nağz:**
Mesnevi 39/4
Çok güzel, çok iyi.

Güleç gül gibi piste gibi şırın /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengin

pür-nem: Nemli, yaş dolu.

→. **pür-nem:**
Mesnevi 34/32
Nemli, yaş dolu.

Anuñ gül yüzi şararmış u
şolmuş / Gözi pür-nem dudağı
hüşk olmuş

pür-nür: Nurla dolu.

→. **pür-nür:**
Mesnevi 10/10
Nurla dolu.

Bu oduñ süzi câna kıymiyâdur /
Göñül anuñla pür-nür u
şafâdur

pür-zer: Altınla dolu.

→. **pür-zer:**
Mesnevi 58/35
Altınla dolu.

Şahuñ keştîşi dîbâ-y-ıla pür-zer
/ Dutılmışdı içerüden ser-â-ser

püšte: Yiğın, tepe.

→. **püšte:**
Mesnevi 51/ 19
Yiğın, tepe.

Melik didi bu ne püšte bu ne
ğâr / Didi Mihrâb i şâh-ı cihân-
dâr

→. **püšte:**
Mesnevi 51/ 21
Yiğın, tepe.

Görinen püšte degül
ejdehâdur / Tütün anuñ
demidür kim belâdur

püšte püšte kıl-: Arka arkaya
saldırmak.

→. **püšte püšte kıl-:-iban**
Mesnevi 50/34
Arka arkaya saldırmak.

Peleng ü şır ü mârı cümle kırdı
/ Kılıban püšte püšte oda urdı

püşt-i ham ol-: Beli bükülmek.

→. **püşt-i ham ol-:-du, -m**
Mesnevi 25/4
*Beli bükülmek. II Dert,
kederden perişan olmak.*

Didi kim işk oldı başa pîşe /
Anuñ çün püşt-i ham oldum
hemîşe

→. **püşt-i ham ol-:-du, -ñ**
Mesnevi 26/11
*Beli bükülmek. II Dert,
kederden perişan olmak.*

Nigârün isteyü olduñ püşt-i
ham sen / Ki kâdadur sizersin
bilmezem ben

R)

râfet: Acımak, merhamet
etmek.

→. **râfet:**
Mesnevi 7/ 6
Acımak, merhamet etmek.

Ança lâyıq ki virildi hilâfet / Ki
inşâf ehlidür ü 'aql u râfet

râh: Yol.

→. **râh:**
Mesnevi 46/127
Yol.

Melik Mihrâb'a didi kınkıdır
râh / Didi Mihrâb Cemşid'e ki i
şâh

→. **râh:**
Mesnevi 60/44
Yol.

Piyâde yörیدی ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-idi râh

→. **râh:**
Mesnevi 11/ 70
Yol.

Ümîdüm ol ki luṭf eyleye Allah
/ Ki bulmaya ḥaṭâ bu deftere
râh

→. **râh:**
Kit'a 4/2
Yol.

İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şâh-ıla kim bu durur ikbâle
râh

→. **râh:**
Mesnevi 11/70
Yol.

Ümîdüm ol ki luṭf eyleye Allah
/ Ki bulmaya ḥaṭâ bu deftere
râh

Mesnevi 46/ 91
Yol.

Girü bulmaḳlıḡa senden yaṅa
râh / Direm lâ taḳnatu min
raḥmeti'llah

→. **râh:**
Mesnevi 46/127
Yol, istikamet.

Melik Mihrâb'a didi kınkıdır
râh / Didi Mihrâb Cemşid'e ki i
şâh

râhat: Huzur, mutluluk.

→. **râhat:**
Mesnevi 2/ 94
Huzur, mutluluk.

Ol arada olur revḥ-ile reyḥan /
Na'im ü râhat u ravzayla
rıdvân

râhat ol-: Huzur içinde olmak.

→. **râhat ol-:-a**
Mesnevi 52/35
Huzur içinde olmak.

Zehî râhat ki ola yârur vişâli /
Vişâl olmaz-ısa hazır ḥayâli

râhat u ârâm bul-: Rahat ve
huzur bulmak.

→. **râhat u ârâm bul-:-dı**
Gazel 5/ 9
Rahat ve huzur bulmak.

'adluḡla şöyle râhat u ârâm
buldı mülk / Kim zülfdür hemîn
ki ider yüzde ıztırâb

râhat vir-: Huzur vermek.

→. **râhat vir-:-e**
Mesnevi 48/124
Huzur vermek.

Didi sâḳiye sâḡar it revâne / Ki
râhat vire ol rûḥ-ı revâne

râh-ber eyle-: Rehber, yol
gösteren yapmak.

→. **râh-ber eyle-:-gil**
Gazel 1/ 6
Rehber, yol gösteren
yapmak.

Biz kûşîş-ile ḥazrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidâyetünji bize râh-ber

râh-ber ol-: Yol gösterici
olmak.

→. **râh-ber ol-:-dı**
Gazel 2/ 4
Yol gösterici olmak.

Çün süvâr itdi Burâḳ'ın
cezbesine sini ḥaḳ / Râh-ber
oldı saṅa ṭâvûs-ı sidre-âşîyân

râhib: Rahip.

→. **râhib:**
Mesnevi 56/27
Rahip.

Girüp deyre görür bir pîr râhib
/ Zâmîri rûşen ü efkârî şâyib

→. **râhib:**
Mesnevi 56/83
Rahip.

Bu nazm-ıla cevap itdi aṅa
râhib / Ki düşdi göḡline dürlü
'acâyib

raḥîḳ-i câm-ı a'ṭaynâḳ: Kevser
suyunun kadehi.

→. **raḥîḳ-i câm-ı a'ṭaynâḳ:**
Mesnevi 5/ 6
Kevser suyunun kadehi.

Şerî'at ḥil'ati levlâk anuḡdur /
Raḥîḳ-i câm-ı a'ṭaynâḳ anuḡdur

raḥîm: Acıyan, merhamet
eden, esirgeyen Allah.

→. **raḥîm:**
Kit'a 2/ 14
Acıyan, merhamet eden,
esirgeyen Allah.

Yâ kerîm ü yâ raḥîm ü yâ
vedüd

rahm it-: Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

→. **rahm it-:-e**
Gazel 9/ 6
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm hüznine / Rahm ide
Eyyüb bana görse gözüm yaşın

→. **rahm it-:-üp**
Gazel 11/ 14
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Firâkuñda senüñ bî-ħadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedüñ rahm idüp bir gün ki
nicesin i miskîñüm

→. **rahm it-:-e**
Mesnevi 44/45
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Ola kim rahm ide şâh Fağfûr /
Vire ol milke varmaqlığa destûr

rahmân: Bütün canlılara merhamet eden Allah.

→. **rahmân:**
Mesnevi 55/42
Bütün canlılara merhamet eden Allah.

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki aña
rahmân yolu dirler

rahmet: Esirgeme, kollama, merhamet.

→. **rahmet:-üñ, -le**
Kit'a 2/ 8
Esirgeme, kollama, merhamet.

Nikmetünle yakılır nâr-ı caħîm
/ Rahmetünle bizenür dâru'l-
hulûd

→. **rahmet:-üñ, -le**
Kit'a 2/ 13
Esirgeme, kollama, merhamet.

Rahmetünle eyle bu kulları yâd
/ Yâ kerîm ü yâ rahîm ü yâ
vedüd

→. **rahmet:-üñ, -den**
Mesnevi 1/ 61
Esirgeme, kollama, merhamet.

Anı itdüñ rahmetünñden
âferîde / Anuñ zıllındadır ħalk
âremîde

→. **rahmet:**
Mesnevi 3/ 8
Esirgeme, kollama, merhamet.

Yıkıldı tāk-ı Kisrî maqdeminden
/ Cihân rahmet çoħusu aldı
deminden

→. **rahmet:**
Mesnevi 3/ 70
Esirgeme, kollama, merhamet.

Ne müşkil kim var andan itdiler
ħal / Kamu rahmet anuñla oldı
münzel

→. **rahmet:-dür**
Mesnevi 3/ 60
Esirgeme, kollama, merhamet.

Aña nâzil olup durur bu Furkân
/ Ki rahmetdür ħüdâ vü nûr-u
tibyân

→. **rahmet:**
Mesnevi 13/71
Esirgeme, kollama, merhamet.

Ĥakun fazlıyla olur olursa
rahmet / Riyâ-yı zühddür bî-
hüde zahmet

rahmet isde-: Rahmet, esirgeme istemek.

→. **rahmet isde-:-y, -e**
Mesnevi 41/44
Rahmet, esirgeme istemek.

İde yoldaş-ıla koñşıya ħürmet /
Gişi kim tañrıdan isdeye
rahmet

rahmet ol-: Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.

→. **rahmet ol-:-ur**
Mesnevi 13/71
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.

Ĥakun fazlıyla olur olursa
rahmet / Riyâ-yı zühddür bî-
hüde zahmet

rahmeten li'l-'âlemîn:
Alemlere rahmet.

→. **rahmeten li'l-'âlemîn:-dür**
Mesnevi 4/24
Ayet
Alemlere rahmet.

Muħammed 'âlim-i 'ilme'l-
yakındur / Muħammed
rahmeten li'l-'âlemîndür

rahşân ol-: Parlamak.

→. **rahşân ol-:-dı**
Mesnevi 44/20
Parlamak.

Bi-ħakķı mâh u ħurşîd-i dür-
efşân / Ki yaruñ yüzi gibi oldı
rahşân

rahşen: Parlak, parlayan.

→. **raḥşende**:-de
Mesnevi 60/51
Parlak, parlayan.

Solup gül gibi ol raḥşende
ruḥsâr / Tonı yırtuk ayakları
pür-ez-ḥâr

raḥt: At takımı, eyer takımı.

→. **raḥt**:
Mesnevi 50/30
At takımı, eyer takımı.

Yörirdi şâh şâh ardınca leşger /
Kumaş-ıla ḥazîne raḥt yık-ser

râm: Boyun eğen, kendini
başkasının buyruğuna bırakan.

→. **râm**:
Mesnevi 8/11
*Boyun eğen, kendini
başkasının buyruğuna bırakan.*

Anuḡ Behrâm oldı ḥükmine
râm / Dutar mihiri ile nâḥîd
ârâm

râm it:- Boyun eğdirmek.

→. **râm it**:-e
Mesnevi 55/6
Boyun eğdirmek.

Ki vire gönjümüze bir dem
ârâm / İde 'aql u bu nefsi-i ser-
keşi râm

→. **râm it**:-e, -y, -dü, -m
Mesnevi 18/4
*Boyun eğdirmek, hükmü
altına almak.*

Elümde olayıdı anuḡ 'inânı /
Baña cehd ile râm ideydüm anı

râm ol:- Boyun eğmek, itaat
etmek.

→. **râm ol**:-dı
Mesnevi 8/ 11

*Boyun eğmek, itaat
etmek.*

Anuḡ Behrâm oldı ḥükmine
râm / Dutar mihiri ile nâḥîd
ârâm

râmîn: Veys ü Ramin
mesnevisinin erkek kahramanı.

→. **râmîn**:
Mesnevi 48/72
*Veys ü Ramin
mesnevisinin erkek kahramanı.*

Ya ḥod dir-idi ol ḥüsrev bu
Şırjın / Ya ḥod dir-idi ol Veys ü
bu Râmîn

ra' nâ kııl:- Güzelleştirmek.

→. **ra' nâ kııl**:-an
Mesnevi 3/ 17
Güzelleştirmek.

Yüzini çiçegün ra' nâ kıılan ol /
Gözini nergisün şehlâ kıılan ol

râsîḡ: Sağlam, kuvvetli.

→. **râsîḡ**:
Gazel 12/2
Sağlam, kuvvetli.

Egerçi var aramızda ferâsîḡ /
Turur 'ışkuḡ gönjüde şöyle
râsîḡ

râst: Doğru, düzgün.

→. **râst**:
Mesnevi 2/ 103
Doğru, düzgün.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur aḥad bi'z-
zât vâḥîd

→. **râst**:
Mesnevi 41/89
Doğru, düzgün.

Şehün 'azmini cün kim râst
bildüm / Dil ü cân-ıla şâha
bende oldum

→. **râst**:
Mesnevi 58/ 33
Doğru, düzgün.

İki yüz keşti anda buldılar râst
/ Ki yoğ-ıdı birisinde kem ü
kast

→. **râst**:
Mesnevi 59/2
Doğru, düzgün.

Ḳamer devridür i ḳumrî-yı
dem-sâz / Nevâda râst it bir iki
dem sâz

→. **râst**:
Mesnevi 60/117
Doğru, düzgün.

İli ber şehrün üç bir köy durur
râst / Ziyâdet ola vü ḥic
olmaya kâst

râst bil:- Doğrulamak.

→. **râst bil**:-dü, -m
Mesnevi 39/80
Doğrulamak.

İriben anda çok bâzâr kıldum /
Anuḡ adın u vaşfın râst bildüm

râst gel:- Uygun, doğru olmak.

→. **râst gel**:-mez
Mesnevi 7/ 8
Uygun, doğru olmak.

Ferjüdün disem u Daḥḥâk-i şânî
/ Dürüst ü râst gelmez bir
me'ânî

→. **râst gel**:-mez
Mesnevi 41/ 42
Uygun, doğru olmak.

Gişi kim yoldaşuḡ ḥâḳkını
bilmez / İşi iki cihânda râst

gelmez

râst kıl-: Doğru şekilde tertip etmek, hazırlamak.

→. **râst kıl-:-mak**
Mesnevi 35/37

Doğru şekilde tertip etmek, hazırlamak.

Gerekdür buña meclis râst kılmağ / Huzûr-ı gül-ruhân der-hâst kılmağ

râst ol-: Uygun gelmek, uygun düşmek.

→. **râst ol-:-dı**
Gazel 2/5

Uygun gelmek, uygun düşmek.

Müntehâ-yı kurbâ irişmeklig-içün oldı râst / On havâs-ı zâhir ü bâtın önünde nerdübân

→. **râst ol-:-dı**
Gazel 3/2

Uygun gelmek, uygun düşmek.

Ol gişi buldı der-gehine hakkun ihtida / Kim oldı râst pey-rev-i âşâr-ı Muştafâ

→. **râst ol-:-dı**
Mesnevi 4/ 59

Uygun gelmek, uygun düşmek.

Ki oldı kamu eyle kim didi râst / Ne bulındı sözinde efvün ne kâst

→. **râst ol-:-dı**
Mesnevi 14/67

Uygun gelmek, uygun düşmek.

Ƙamer n'olur ki oldı râst hursîd / Nigîn-i hâteminde mühr-i Cemşîd

→. **râst ol-:-a**

Mesnevi 41/ 56

Uygun gelmek, uygun düşmek.

Kızın oğluma diyü ide hohiş / Ola yol zahmetinden râst bu iş

→. **râst ol-:-du, -m**
Mesnevi 41/71

Uygun gelmek, uygun düşmek.

Bu yola râst oldum eyle ki tîr / Ne hançer dönderür bini ne şimşîr

ratbu'l-lisân: Yumuşak dil.

→. **ratbu'l-lisân:**
Gazel 2/ 22

Yumuşak dil.

Tâze-rüy u hoş-nefes oldum anuñ çün gül gibi / Kim senüñ medhûñde ğonca bigiyem ratbu'l-lisân

ravza:

→. **ravza:-y, -la**

Mesnevi 2/ 94

Cennet bahçesi.

Ol arada olur revh-ile reyhan / Na'îm ü râhat u ravzayla rıdvân

ravza-i pür-reng: Birden fazla şekillerin, görünüşlerin, suretlerin bahçesi.

→. **ravza-i pür-reng:**
Mesnevi 2/ 44

Birden fazla şekillerin, görünüşlerin, suretlerin bahçesi.

Çü insân şeklinüñ naşını yazdı / Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

ravza-ı rıdvân: Cennet bahçesi.

→. **ravza-ı rıdvân:**

Mesnevi 54/14

Cennet bahçesi.

Cinân sinüñ ola hem revh u reyhân / Liķau'l-lah dağı ravza-ı Rıdvân

rây: Fikir, düşünce.

→. **rây:-ı**

Gazel 7/ 14

Fikir, düşünce.

Sen bahtiyâr râyına hiç irmesün haṭâ / Niçe ki 'aql râyı şavâb ihtiyâr ide

→. **rây:-ı, -n, -a**
Gazel 7/ 13

Fikir, düşünce.

Sen bahtiyâr râyına hiç irmesün haṭâ / Niçe ki 'aql râyı şavâb ihtiyâr ide

→. **rây:-ı, -n, -dan**
Mesnevi 5/ 12

Fikir, düşünce.

Ƙamu başdan ayağa hûş u ferheng / Hacıll râyından Ef' rıdvân u Hüşeng

→. **rây:-ı, -n, -a**
Mesnevi 8/3

Fikir, düşünce.

Olur râyına her mücmel mufaşşal / Anuñ çün oldı ol halka mufažžal

→. **rây:-ı**

Mesnevi 9/7

Fikir, düşünce.

Virür râyı anuñ mihr ü mehe nür / Olur hem milk anuñ 'adlıyla ma'mür

→. **rây:-a**

Mesnevi 48/2

Fikir, düşünce.

Perî-ruh okımış bizi sarāya /
Nedür tedbîr fikr eyle bu rāya

rāyāt - rāyet: Sancaklar,
bayraklar.

→. **rāyāt:-ın**
Mesnevi 9/ 23
Sancaklar, bayraklar.

Anuñ rāyātın it 'ālemde
manşūr / Sipāhın kâhir ü a'dāyı
maḵhūr

→. **rāyet:-i**
Mesnevi 1/ 75
Sancaklar, bayraklar.

Hemişe rāyeti manşūr olsun /
Memālik 'adlı-la ma'mūr olsun

→. **rāyet:-i**
Mesnevi 14/43
Sancaklar, bayraklar.

Çün oldı afitābuñ rāyeti pest /
Perākende oldılar mecmū'ı
ser-mest

→. **rāyet:-i**
Mesnevi 34/2
Sancaklar, bayraklar.

Gidiben gice kim şubh oldı
pjdā / Güneşüñ rāyeti oldı
hüveydā

rāyet-i ferhunde-ḥurşid: Kutlu
güneşin sancağı.

→. **rāyet-i ferhunde-ḥurşid:**
Mesnevi 50/27
Kutlu güneşin sancağı.

Çıkarken rāyet-i ferhunde-
ḥurşid / Süvār olup yöridi şāh
Cemşid

rāyet-i rüz: Gün sancağı.

→. **rāyet-i rüz:**
Mesnevi 53/8
Gün sancağı.

Üçinci gün ki mihr-i 'ālem-
efrüz / 'ālem gösterdi irdi
rāyet-i rüz

rāyet-i şark: Doğu sancağı.

→. **rāyet-i şark:**
Mesnevi 43/2
Doğu sancağı. II Güneş.

Çün itdi gün gicenüñ çettrini
ğarḳ / Ufuḳdan oldı rüşen
rāyet-i şark

rāyet-i şubh: Sabah bayrağı.

→. **rāyet-i şubh:**
Mesnevi 46/1
Sabah bayrağı.

Seherde çün belürdi rāyet-i
şubh / Güneş bigi oldı rüşen
āyet-i şubh

→. **rāyet-i şubh:**
Mesnevi 48/20
Sabah bayrağı.

Seher-geh oldı rüşen āyet-i
şubh / Ser-efrāz oldı girü
rāyet-i şubh

rāyigān: Bedava, parasız.

→. **rāyigān:-dur**
Mesnevi 43/84
Bedava, parasız.

Ne durur 'ışḳ bir bāzār-ı cāndur
/ Ki anda baş ile cān
rāyigāndur

rāyiha: Koku, güzel koku.

→. **rāyiha:-y, -la**
Mesnevi 14/60
Koku, güzel koku.

Şabā çün kim iderdi dūr-fişāñi
/ Kılurdi rāyihayla tāze cāni

rāz: Gizlenen şey, sır.

→. **rāz:-um**
Gazel 10/2
Gizlenen şey, sır.

Şaçı sevdası ile kışşam
muṭavveldür beyān olmaz /
Gözümün yaşı ile rāzum 'ayān
durur nihān olmaz

→. **rāz:**
Mesnevi 14/112
Gizlenen şey, sır.

Didi kim düşde gördüm sūret-i
cān / Gerekdür kim ola ol rāz
penhān

→. **rāz:-ı, -n, -i**
Mesnevi 14/140
Gizlenen şey, sır.

Ma'a'l-cümle söz aña irdi āḫir /
Ki gizlü rāzını eyledi zāhir

→. **rāz:-ı**
Mesnevi 15/27
Gizlenen şey, sır.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
rāzı / Güzāfin degül āḫir 'ışḳ-
bāzı

→. **rāz:-ın**
Mesnevi 35/111
Gizlenen şey, sır.

Şonucu gonca gibi açdı rāzın /
Didi atasma düşün ü niyāzın

→. **raz:-ı**
Mesnevi 43/ 7
Gizlenen şey, sır.

Melik Cemşid ol rāzı itdi
meşhūr / Diledi vire Fağfūr aña
destūr

→. **rāz:-ı**
Mesnevi 44/44
Gizlenen şey, sır.

Varayım sözüñi şāha diyeyim /
Didüğüñ rāzı öñinde koyayım

→. **rāz:**

Mesnevi 45/16
Gizlenen şey, sır.

Benefşe gibi güş it ki ol nüvā-
sāz / Saña gülde ne varsa keşf
ide rāz

→. **rāz:**

Mesnevi 45/17
Gizlenen şey, sır.

Eger ol rāz saña keşf olına / Ne
müşkil varsa gönülde biline

→. **rāz:**

Mesnevi 45/ 20
Gizlenen şey, sır.

Gönül bağını ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her rāz aña
rüşen

→. **rāz:**

Mesnevi 48/7
Gizlenen şey, sır.

Şorısar eydelüm ne var-ısa rāz
/ Kılalum gendümize anı hem-
rāz

→. **rāz:-ı**

Mesnevi 48/75
Gizlenen şey, sır.

Melik Bānū'ya itdi rāzı rüşen /
Didi Cemşid'e ol yañağı gül-şen

→. **rāz:-ın**

Mesnevi 48/68
Gizlenen şey, sır.

Peri-y-ile melik hoş oldu dem-
sāz / Didi rāzın melik çün buldı
hem-rāz

→. **rāz:-a**

Mesnevi 56/32
Gizlenen şey, sır.

Anuñla hem-saḥun oldu vü
hem-dem / Çün anı gördi olur
rāza maḥrem

→. **rāza:-a**

Mesnevi 56/ 54
Gizlenen şey, sır.

'Uḳül-ı evliyā vü enbiyā hem /
Olamazlar bu gizlü rāza
maḥrem

rāz ol-: Sır olmak.

→. **rāz ol:-a**

Mesnevi 14/112
Sır olmak.

Didi kim düşde gördüm süret-i
cān / Gerekdür kim ola ol rāz
penhān

rāz-ı nihān: Gizli tutulan sır.

→. **rāz-ı nihān:**

Gazel 2/ 10
Gizli tutulan sır.

Ḳurb-ı ev-ednā vü sübhān
ellezj esrā'yı sen / Bulup anda
rüşen itdünj her ne var rāz-ı
nihān

rāz-ı nihānı: Gizli tutulan sır.

→. **rāz-ı nihānı:**

Mesnevi 15/8
Gizli tutulan sır.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur
nişanı / Ne diyem ki ol durur
rāz-ı nihānı

rebāb: Gövdesi Hindistan
cevizi kabuğundan yapılmış
uzun saplı saz.

→. **rebāb:**

Mesnevi 14/ 14
*Gövdesi Hindistan cevizi
kabuğundan yapılmış uzun
saplı saz.*

Ṭolu muṭribler-idi şāhid-i şeng
/ Rebāb u 'ūd-ıdı vü hem ney ü
çeng

→. **rebāb:**

Mesnevi 53/6
*Gövdesi Hindistan cevizi
kabuğundan yapılmış uzun
saplı saz.*

İnüp şahrāya iki gün oturdı /
Mey ü çeng ü rebāb u ney
getürdi

rebāb u çeng ü tanbūr: *Rebab,
çeng ve tanbur (çalğı aletleri).*

→. **rebāb u çeng ü tanbūr:**

Mesnevi 35/56
*Rebab, çeng ve tanbur.
(çalğı aletleri).*

Oturup kaşrda Cemşid ü Fağfur
/ Nevā itdi rebāb u çeng ü
tanbūr

rebāb u 'ūd: *Rebab ve ut (Çalğı
aletleri).*

→. **rebāb u 'ūd:-ı, -dı**

Mesnevi 14/14
*Rebab ve ut (Çalğı
aletleri).*

Ṭolu muṭribler-idi şāhid-i şeng
/ Rebāb u 'ūd-ıdı vü hem ney ü
çeng

rec'at vir-: Öldükten sonra
dünyaya gelişler.

→. **rec'at vir:-ür**

Mesnevi 3/ 33
*Öldükten sonra dünyaya
gelişler.*

Gehj rec'at virür ü geh ikāmet
/ Kālan seyyāreye geh
istikāmet

redd it-: Reddetmek, kabul
etmemek, geri çevirmek.

→. **redd it:-di**
Mesnevi 53/95
*Reddetmek, kabul
etmemek, geri çevirmek.*

Hakun te'yidi-le redd itdi anı
şâh / Vay anı ki anı nuşret
itmeye allah

redd-i ma'den ol-: Değerini
kaybetmiş cevher gibi olmak.

→. **redd-i ma'den ol:-mağ**
Mesnevi 43/38
*Değerini kaybetmiş cevher
gibi olmak.*

Hatâdur nâfe gibi terk-i
mesken / Ya olmak la'l gibi
redd-i ma'den

rehâyi: Kurtulma, halâs, necat.

→. **rehâyi:**
Mesnevi 54/16
Kurtulma, halâs, necat.

Helâk idersen ol djv-ejdehâyi /
Bulasın kamu âfetden rehâyi

→. **rehâyi:**
Mesnevi 53/4
Kurtulma, halâs, necat.

Helâk idiben ol nerr ejdehâyi /
Ki bulmazdı kimesne andan
rehâyi

reh-ber: bkz. *râh-ber*

→. **reh-ber:**
Mesnevi 46/76
Kılavuz, yol gösterici.

Hak olsun sağa yolda yâr u
yâver / Melâyik baht-ıla
peyveste reh-ber

reh-ber ol-: Yol gösterici,
kılavuz olmak.

→. **reh-ber ol-:**
Mesnevi 46/89
*Yol gösterici, kılavuz
olmak.*

Du'â-yı hayr-ıla ol başa reh-
ber / Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

renc: Acı, sızı, sıkıntı.

→. **renc:**
Mesnevi 1/ 33
Acı, sızı, sıkıntı.

Ger ol biş genc düzdiyse be-
şad renc / Benüm bu
gevherümi eyle şad genc

→. **renc:**
Mesnevi 3/ 53
Acı, sızı, sıkıntı.

Çekersen bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beş genc

→. **renc:-e**
Mesnevi 15/4
Acı, sızı, sıkıntı.

Bela getürdi başuma bu sevda
/ Hayâl-ı lâle rüy-ı serv-i bâlâ

→. **renc:-e**
Mesnevi 27/4
Acı, sızı, sıkıntı.

Neçün dil-tengsin eyle ki gonce
/ Cihân-içün ne düşdün bunca
rence

→. **renc:**
Mesnevi 29/7
Acı, sızı, sıkıntı.

Zümürüd-taht sağa mülk
muhtâc / Cihân içün ne gerek
bu kamu renc

→. **renc:**
Mesnevi 41/32
Acı, sızı, sıkıntı.

'Aâtâ idem sağa ben ol kadar
genc / Ki dağı görmeyesin genc
içün renc

→. **renc:**
Mesnevi 46/96
Acı, sızı, sıkıntı.

Yakın sensin benüm cân u
cihânüm / Sağa iren renc-ile
irer rence cânüm

→. **renc:**
Mesnevi 46/279
Acı, sızı, sıkıntı.

Olur ğurbet kamu renc-ile
kürbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

→. **renc:-e**
Mesnevi 48/86
Acı, sızı, sıkıntı.

Geh urıarsın arslan ile pençe /
Gehj kaplan idiser sini rence

→. **renc:-i**
Mesnevi 58/16
Acı, sızı, sıkıntı.

Bu 'ışkun derdi yig biş biş
devâdan / Yig olur renci anur
kamu şifâdan

→. **renc:**
Mesnevi 60/ 90
Acı, sızı, sıkıntı.

Orada hâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıd
renc

renc çek-: Zahmet çekmek.

→. **renc çek:-mek**
Mesnevi 33/12
Deyim
Zahmet çekmek.

Cihānı çün bilürsin bî-vefâdur /
Anuñ çün renc çekmek ne
revâdur

renc ile derd: Dert ile sıkıntı.

→. **renc ile derd:**
Mesnevi 48/84
Dert ile sıkıntı.

İ niçe görisersin germ-ile serd /
İ niçe çekisersin renc-ile derd

renc ol-: Dert, sıkıntı olmak.

→. **renc ol-:-ma, -y, -a**
Mesnevi 39/148
Dert, sıkıntı olmak.

Düriş çün cem' itdüh māl-ıla
genc / Ki olmaya saña ol māl-
ıla renc

renc ü derd: Sıkıntı ve keder.

→. **renc ü derd:-i**
Mesnevi 46/282
Sıkıntı ve keder.

Gün ola yörimegür germ ü
serdi / Gice bî-ğāblıgün renc ü
derdi

renc-i yarkan: Sarılık
hastalığının ağrısı, sızısı.

→. **renc-i yarkan:**
Mesnevi 23/7
*Sarılık hastalığının ağrısı,
sızıısı.*

Şarartmışdur yüzümi renc-i
yarkan / Dağı şafrādan irdi
baña hafkân

rencür: Sıkıntılı, hasta, dertli.

→. **rencür:**
Mesnevi 37/2
Sıkıntılı, hasta, dertli.

Bu sözleri Humāyün-ıla Fağfūr
/ İşidip girdiler hayrān u rencür

→. **rencür:**
Mesnevi 43/52
Sıkıntılı, hasta, dertli.

Neçün senden ırağ zār ola
Fağfūr / Humāyün senden ayrı
kala rencür

rencür it-: Sıkıntılı hale
sokmak, incitmek.

→. **rencür it-:-icek, -ez**
Mesnevi 15/31
*Sıkıntılı hale sokmak,
incitmek.*

Humār idicegez gişiyi rencür /
Mey içsün mey olur dārū-y-ı
māḥmūr

rencür ol-: Dertli, sıkıntılı
olmak.

→. **rencür ol-:-sa**
Mesnevi 34/ 38
Dertli, sıkıntılı olmak.

Oğuldur cāna dirlik gözlere nūr
/ Ata ana ölüer oğul olsa rencür

→. **rencür ol-:-inca**
Mesnevi 46/ 11
Dertli, sıkıntılı olmak.

Humāyün didi oğul olunca
rencür / Yig oldur kim
gözümüzden ola dūr

→. **rencür ol-:-madın**
Mesnevi 46/28
Dertli, sıkıntılı olmak.

Gerek kim buña vire şāh
destūr / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencür

→. **rencür ol-:-inca**
Mesnevi 46/11
Dertli, sıkıntılı olmak.

Humāyün didi oğul olunca
rencür / Yig oldur kim
gözümüzden ola dūr

→. **rencür ol-:-madın**
Mesnevi 46/28
Dertli, sıkıntılı olmak.

Gerek kim buña vire şāh
destūr / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencür

→. **rencür ol-:-ma, -sa**
Mesnevi 35/100
*Hasta, dertli, rahatsız
olmak.*

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nūr / Tabīb ister mi gişi olmasa
rencür

reng: Renk.

→. **reng:-i**
Mesnevi 14/79
Renk.

Ṭaber-zed dudağı rengi ṭaber-
hün / Beni vü zülfi 'ūd u yüzi
gül-gün

→. **reng:**
Mesnevi 26/10
Renk.

Beni ol resme yaqdı 'ışk odı / Ki
bende ne koku ne reng kodi

→. **reng:**
Mesnevi 38/10
Renk.

Nizār u zār anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. **reng:**
Mesnevi 39/45
Renk.

Velî var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

→. **reng:-i**
Mesnevi 60/166
Renk.

Çoma elden mey-i yâkût-rengi
/ Ki ider cerh peyveste dü
rengi

→. **reng:-i, -n, -den**
Gazel 11/9
Renk, çeşit.

Yüzünün nakşı renginden
gözüm bir nüsha almışdır /
Oradan (dur) benüm cümle
hadîş-i hüüb u rengünüm

reng ü büy: Renk ve koku.

→. **reng ü büy:-i**
Mesnevi 50/46
Renk ve koku.

Gelüp def itdiler ol od u şuyı /
Ki sihrün yoğ durur hiç reng ü
büyü

rengün: Çeşitli, farklı.

→. **rengün:**
Mesnevi 14/17
Çeşitli, farklı.

Hikâyetler dinilür-idi rengün /
Mezâhik söylenürdi hüüb u şırın

→. **rengün:**
Mesnevi 42/5
Çeşitli, farklı.

Nigârün yüzi gibi lafzı rengün /
Anuñ la'lı gibi ma'nîsi şırın

→. **rengün:**
Mesnevi 46/53
Çeşitli, farklı.

Eyerleri muraşsa' cümle rengün
/ Bu resm-ile düzildi anı ayın

→. **rengün:**
Mesnevi 39/4
Değişik renkli, güzel, hoş,
süslü.

Güleç gül gibi piste gibi şırın /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengün

rengün it:- Renkli hale
getirmek.

→. **rengün it:-di**
Mesnevi 32/ 6
Renkli hale getirmek. II Bir
şeyler ekleyerek daha canlı
hale getirmek.

Şeker'den çünki ol söz oldı
şırın / Bu şiri itdi hüsev anda
rengün

→. **rengün it:-iben**
Mesnevi 39/41
Renkli hale getirmek. II Bir
şeyler ekleyerek daha canlı
hale getirmek.

İdiben lafzını nakkâş rengün /
Me'ânîşin sözüñ eyledi şırın

reng it:- Kiskanmak.

→. **reng it:-er, -di**
Mesnevi 29/10
Kiskanmak.

Çanı Kävüs u Hüşeng u
Menüçihir / Ki anı reşg iderdi
mâh-ıla mihr

reşg-i la'l-i yâkût ol:-
Kiskanılan kırmızı renkli yakut
gibi olmak.

→. **reşg-i la'l-i yâkût ol:-a**
Mesnevi 48/125
Kiskanılan kırmızı renkli
yakut gibi olmak.

Anı vir ki ola reşg-i la'l-i yâkût /
Ola tenlere kuvvet canlara küt

reşk: Kiskançlık.

→. **reşk:-i, -y, -le**
Mesnevi 6/ 29
Kiskançlık.

Anuñ reşkiyle 'âlem oldı dü-
nüm / Ki anda mîm birdür
bunda iki mîm

reşk it:-

→. **reşk it:-e**
Mesnevi 42/4
Kiskanmak.

Bizüm çün bize bir hüüb
dâsitâni / Ki anı reşk ide
bağun gül-sitâni

→. **reşk it:-e**
Mesnevi 1/ 40
Kiskanmak.

Ki ola bu defterüm bir tâze
bustân / Kim anı reşk ide yüz
gül-istân

resm: Şekil, tarz, suret.

→. **resm:**
Gazel 11/ 6
Şekil, tarz, suret.

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var midur dağı resm-ile
âyünüm

→. **resm:-e**
Mesnevi 1/43
Şekil, tarz, suret.

Diyem 'ışkuñ sözin ol resme
mevzün / Unıda defterin Leyli
vü Mecnün

→. **resm:-e**
Mesnevi 2/15
Şekil, tarz, suret.

Ṭokuz zıddı eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücūda
geldi ādem

→. **resm:-**
Mesnevi 3/ 65
Şekil, tarz, suret.

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz
/ Ki bākiḍür olımaḍ maḥv
hergiz

→. **resm:-e**
Mesnevi 4/ 69
Şekil, tarz, suret.

Kime inüp durur ol resme
tenzıl / Ki ḵamu müşkile var
anda tafzıl

→. **resm:-e**
Mesnevi 12/5
Şekil, tarz, suret.

Bugün ben nağmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül daḥı
olamaya aḅa dem-sâz

→. **resm:**
Mesnevi 13/17
Şekil, tarz, suret.

Cihānda ol resm-ile itmiş-idi
dād / Ki olmışdı memālik
cennet-ābād

→. **resm:**
Mesnevi 14/128
Şekil, tarz, suret.

Didi nicesi sözdür bu ki ḥamrā
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdā

→. **resm:-e**
Mesnevi 14/ 41
Şekil, tarz, suret.

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabāḥın encümenden
oldılar güm

→. **resm:**
Mesnevi 18/2
Şekil, tarz, suret.

Melik işitdi gülden bu ḥiṭābı /
Aḅa bu resm ile virdi cevābı

→. **resm:-e**
Mesnevi 19/20
Şekil, tarz, suret.

Benüm daḥı başumda var bu
sevdā / Anuḅ çün olmışam bu
resme şıḍā

→. **resm:**
Mesnevi 20/2
Şekil, tarz, suret.

Çün işitdi melik bülbül ḥiṭābın
/ Anuḅ bu resm ile virdi
cevābın

→. **resm:**
Mesnevi 20/10
Şekil, tarz, suret.

Elümnden çün ḵamusın aldı
gerdün / Beni bu resm ile kıldı
ciger-ḥün

→. **resm:-e**
Mesnevi 26/9
Şekil, tarz, suret.

Beni ol resme yaḵdı 'ışk odı / Ki
bende ne ḵoku ne reng ḵodı

→. **resm:**
Mesnevi 35/8
Şekil, tarz, suret.

Egerçi mihrübān olur bürāder /
Velj ol resm-ile degül ki māder

→. **resm:**
Mesnevi 39/46
Şekil, tarz, suret.

Velj var her gülün bir reng ü
büyü / Daḥı her dil-berün bir

resm ü ḥüyü

→. **resm:**
Mesnevi 41/104
Şekil, tarz, suret.

Ki tācir şekline yola girevüz /
Bu resm-ile ol iḵlīme varavuz

→. **resm:**
Mesnevi 43/93
Şekil, tarz, suret.

Budur resm ü tarıḵ-i 'ışk-bāzı /
Sefer olur bu işün çāra-sāzı

→. **resm:**
Mesnevi 46/54
Şekil, tarz, suret.

Eyerleri muraşşa' cümle rengin
/ Bu resm-ile düzildi aḅa āyın

→. **resm:-e**
Mesnevi 46/ 38
Şekil, tarz, suret.

Eger Mecnün ola 'aşık ya
Ferhād / Bu resme sözi kimse
itmedi yād

→. **resm:-e**
Mesnevi 46/304
Şekil, tarz, suret.

Ḵamu ārāste zāhir-ile bāḥın /
Degül insān ki ola ol resme
mümkin

→. **resm:-e**
Mesnevi 56/37
Şekil, tarz, suret.

Neçün yörürler işbu resme
ḥayrān / Bu zühre müşterı
merrıḥ ü keyvān

→. **resm:-e**
Mesnevi 56/49
Şekil, tarz, suret.

Bu resme kim bilür niçe

kırānāt / Felekde olmuş ola
dağı hālāt

→. **resm:**

Mesnevi 57/8

Şekil, tarz, suret.

İşi nāleydi anuñ āh u zārī / Bu
resm-ile geçerdı rüzīgārı

→. **resme:-e**

Mesnevi 58/ 107

Şekil, tarz, suret.

Olurdi pıç-pıç ol resme kim
mār / Gice girse düşine zülf-i
dil-dār

→. **resm:**

Mesnevi 60/106

Şekil, tarz, suret.

Belāsın ejdehā vü divūñ aña /
Didi bir resm-ile kim qaldı çaña

resm ile yeng: Şekil ve
görünüş.

→. **resm ile yeng:--ile**

Mesnevi 53/75

Şekil ve görünüş.

Bu ıdı dıvde bir resm-ile yeng /
Ki begleri ola evvel iden ceng

resm it-: Resmetmek, işlemek,
nakşetmek.

→. **resm it:-üp**

Mesnevi 11/13

*Resmetmek, işlemek,
nakşetmek.*

Kaşı tutağı resm idüp be-âyın /
Getürdi ma'niyi bārık ü şırın

resm ü âyın: Usul ve erkan.

→. **resm ü âyın:**

Mesnevi 39/ 106

Usul ve erkan.

Didi bir bir bahāsın eyle ta'yın
/ Ticāretde bu durur resm ü

âyın

resm ur-: Resim çizmek.

→. **resm ur:-ur, -dı**

Mesnevi 39/15

Resim çizmek.

Niçe kim nakşa resm ururdi bî-
reng / Hāyādan şu olurdi nakş-
ı Erjeng

reste: Kurtulmuş.

→. **reste:**

Mesnevi 47/53

Kurtulmuş.

Degül cevri felekden reste
Rüstem / Ol itdi Sām'a 'ömrünğ
cāmını sem

resül: Hz. Muhammed.

→. **resül:-a**

Mesnevi 3/ 43

Hz. Muhammed.

Resül'a evvel haq anı virdi el-
haq / Ayı itdi bir işaretle iki şak

→. **resül:-uñ**

Mesnevi 3/ 37

Hz. Muhammed.

Resülunğ barmağı olup menābi'
/ Zülāl-i şāfi idüp oldı nābi'

→. **resül:-a**

Mesnevi 3/ 42

Hz. Muhammed.

Çoğ işledürdi iderdi 'alef kem /
Resül'a hālını 'arz itdi ol dem

→. **resül:-üñ**

Mesnevi 4/ 39

Hz. Muhammed.

Resülunğ barmağı olup menābi'
/ Zülāl-i şāfi idüp oldı nābi'

revā: Layık, uygun, yaraşır.

→. **revā:**

Mesnevi 35/34

Layık, uygun, yaraşır.

Gereklü vaqt itmek hayrı te'hır
/ Revā degül ki olur hayra
taqsır

→. **revā:**

Mesnevi 43/32

Layık, uygun, yaraşır.

Saņa muhtāc-iken bu taht ıla
tāc / Revā mı varup olmağ
gayra muhtāc

→. **revā:**

Mesnevi 50/16

Layık, uygun, yaraşır.

Dutar gül dāmenini hār
muhkem / Revā mı hārdan kim
olasın kem

→. **revā:**

Mesnevi 51/31

Layık, uygun, yaraşır.

Melik didi revā mı bu hikāyet /
Ya hōd bu sözi eylemek rivāyet

→. **revā:-dur**

Mesnevi 33/12

Layık, uygun, münasip.

Cihānı çün bilürsin bî-vefādur /
Anuñ çün renc çekmek ne
revādur

revāk: Üstü örtülü önü açık
yer, çardak.

→. **revāk:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 48/47

*Üstü örtülü önü açık yer,
çardak.*

Revākını Mesih itmiş-idi deyr /
İderdi encüm burücında anuñ
seyr

revân: Akan, giden.

→. **revân:**

Mesnevi 1/ 56
Akan, giden.

Bu dürc-i gevherümi hoş-
beyân it / Cihânda şâh adına
revân it

→. **revân:-umuz, -ı**

Mesnevi 1/ 4
Akan, giden.

Yıkuk gönlümüzi it genc-i esrâr
/ Revânumuzı kııl yenbû'-ı
envâr

→. **revân:-dur**

Mesnevi 15/ 14
Akan, giden.

Ya ol kaçdan ki ol mihrâb-ı
cândur / Dil ü cân isdese aña
revândur

→. **revândur:-dur**

Mesnevi 19/14
Akan, giden.

Anuñ için şafağ her gice
kândur / Ki böyle dökilibenür
revândur

→. **revân:-dur**

Mesnevi 46/268
Akan, giden.

Ne durur 'işğ emîr-i mülk-i
cândur / Ki cinn ü inse fermânı
revândur

→. **revân:-dur**

Mesnevi 60/20
Akan, giden

Anı gördüğ ki ne şâh-ı
cihândur / Emîr-i kişver-i cân u
revândur

→. **revân:-ın**

Mesnevi 46/110
Akan, giden.

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

→. **revân:-ın**

Mesnevi 50/52
Akan, giden.

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşîd / Revânın rüşen itmiş
'işğ-ı Hürşîd

→. **revân:**

Mesnevi 53/66
Akan, giden.

Ferjdün-ferr ü hem Cemşîd-
devlet / 'İnânında revân feth-
ile nuşret

→. **revân:**

Mesnevi 56/26
Akan, giden.

Yöresi cümle bâğ-ıdı vü bustân
/ Revân ser-çeşme vü tâze
gülistân

revân it-: Feda etmek, yoluna
harcamak.

→. **revân it-:**

Mesnevi 1/ 56
*Feda etmek, yoluna
harcamak.*

Bu dürc-i gevherümi hoş-
beyân it / Cihânda şâh adına
revân it

revân ol-: Akıp gitmek.

→. **revân ol-:-maz**

Gazel 10/6
Akıp gitmek.

N'idersin Mışr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nijl
andan revân olmaz

revâne: Akan, giden.

→. **revâne:**

Mesnevi 2/ 64
Akan, giden.

Düzetdi alnını mihrâb-ı hâne /
Lebinden âb-ı hızr itdi revâne

→. **revâne:**

Mesnevi 14/51
Akan, giden.

Revâne bâğ içinde çeşme-i âb /
Anuñla olmuş ol ser-sebz sîr-âb

→. **revâne:**

Mesnevi 46/30
Akan, giden.

Gerekmez bunda te'hîr ü
bahâne / Gerek tîz idesin bum
revâne

revâne it-: Akıtmak.

→. **revâne it-:**

Mesnevi 48/123
Akıtmak.

Didi sâkıye sâğar it revâne / Ki
râhat vire ol rûh-ı revâne

revâne ol-: Akmak, yürüyüp
gitmek.

→. **revâne ol-:-dı**

Mesnevi 48/29
Akmak, yürüyüp gitmek.

Melik oldı anuñ-ıla revâne / Ki
va'de var-ıdı olmazdı bahâne

revh: Rahatlık, huzur.

→. **revh:**

Mesnevi 40/ 18
Rahatlık, huzur.

Piyâle şuna durur şaşa lâle / Ki rûha revh ü reyhândur piyâle

→. **revh:**

Mesnevi 54/13
Rahatlık, huzur.

Cinân sinûn ola hem revh u reyhân / Liķau'l-lah dağı ravza-ı Rıdvân

revh ol-: Rahatlamak.

→. **revh ol-:-ur**

Mesnevi 2/ 93
Rahatlamak.

Ol arada olur revh-ile reyhan / Na'ım ü rāhat u ravzayla rıdvân

revh-i rûh: Rahatlamış, huzur bulmuş nefes.

→. **revh-i rûh:**

Gazel 7/ 17
Rahatlamış, huzur bulmuş nefes.

'İşk durur 'ışk varsa revh-i rûh / 'İşkdan ayru ne var-ısa hebâ

revh-i rûh ol-:

→. **revh-i rûh ol-:-ur**

Mesnevi 47/28
Rahatlamış, huzur bulmuş olmak.

Ne nesne kim giderür sini senden / Olur ol revh-i rûh ayrılma andan

revh-i rûh-perper: Ruha kuvvet, rahatlık veren.

→. **revh-i rûh-perper:**

Mesnevi 39/129
Ruha kuvvet, rahatlık veren. İl Hurşid.

Niredendür bu revh-i rûh-perper / Dimâğ-ı cân bununla oldu mu'a'ttar

revnak: Güzellik, letafet.

→. **revnak:**

Mesnevi 3/ 10
Güzellik, letafet.

Ol oldu pişvâ-yı ehl-i bîniş / Anuñla buldı revnak âferîniş

revnak bul-: Güzellik, parlaklık, tazelik elde etmek.

→. **revnak bul-:-dı**

Mesnevi 4/ 12
Güzellik, parlaklık, tazelik elde etmek İl huzura, refaha ulaşmak.

Ol oldu pişvâ-yı ehl-i bîniş / Anuñla buldı revnak âferîniş

revâhın - reyhân: Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

→. **revâhın:-e**

Mesnevi 16/3
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

Revâhıne itdi ol demde delâlet / Ki şehden ideler def-i melâlet

→. **revâhın:**

Mesnevi 40/24
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

Kadeh iç kim gül açıldı vü nesrîn / Ki tizde yile varur bu revâhın

→. **reyahın:**

Mesnevi 52/11
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

Bahâr irüp reyahın olur 'arz / Ne dir şaşa ...

→. **reyhân:**

Mesnevi 12/17
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

Ṭoludur lâle vü reyhân-ıla gül / Gelür her kûşesinde sâz-ı bülbül

→. **reyhan:**

Mesnevi 15/10
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

Ya lebden ki anı teşne âb-ı hayvân / Ya şaçdan ki anı reyhan oldu hayrân

→. **reyhân:**

Mesnevi 54/13
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

Cinân sinûn ola hem revh u reyhân / Liķau'l-lah dağı ravza-ı Rıdvân

→. **reyhân:**

Mesnevi 31/13
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki | | Sevgilinin ayva tüyleri.

Görinse sünbülün ca'dıyla reyhân / Anuñ zülfin anup olurdu hayrân

→. **reyhân:**

Mesnevi 35/42
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki | | Sevgilinin ayva tüyleri.

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül / Gözi nergis saçı reyhân u sünbül

→. **reyhân:-um**

Gazel 14/ 2
Fesleğen denilen güzel

kokulu bir bitki. II Sevgilinin saçı.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülîstānum benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyhānum
benüm

→. **reyhān:-dur**
Mesnevi 40/18
*Fesleğen denilen güzel
kokulu bir bitki. II Sevgilinin
hoş kokusu.*

Piyāle şuna durur şaşa lāle / Ki
rūha revh ü reyhāndur piyāle

reyhan ol-: Reyhan çiçeği gibi
olmak.

→. **reyhan ol:-ur**
Mesnevi 2/ 93
Reyhan çiçeği gibi olmak.

Ol arada olur revh-ile reyhan /
Na'ım ü rāhat u ravzayla
rıdvān

reyhān-ı rūh: Ruhu güzel.

→. **reyhān-ı rūh:**
Mesnevi 38/26
Ruhu güzel.

Elüjnde cām-ı mey karşında
sākı / Zehı reyhān-ı rūh u 'ömr-
i bākı

rezm it-: Savaşmak, cenk
etmek.

→. **rezm it:-dük, -de**
Mesnevi 13/31
Savaşmak, cenk etmek.

Kim idi öjinde rezm itdükde
Rüstem / Ki yig-idi Nerjīmān
Sām'dan hem

rıdvān: Cennetin kapıcısı olan
melek.

→. **rıdvān:**
Mesnevi 2/ 94
*Cennetin kapıcısı olan
melek.*

Ol arada olur revh-ile reyhan /
Na'ım ü rāhat u ravzayla
rıdvān

rizā: Razi olma, razılık, istek,
hoşnutluk.

→. **rizā:**
Mesnevi 46/36
*Razi olma, razılık, istek,
hoşnutluk.*

Rızāsuz virdi aña şāh destür /
Rızā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dür

rizā it-: Memnun, hoş etmek.

→. **rizā it:-e**
Gazel 16/6
Memnun, hoş etmek.

Ger dönmez-ise çerh
murādu-ıla çäre ne / Her
ıktizā ki ol ide aña rızā gerek

rizāsuz: Rızasız, gönülsüz.

→. **rizāsuz:**
Mesnevi 46/35
Rızasız, gönülsüz.

Rızāsuz virdi aña şāh destür /
Rızā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dür

rizk: Yiyecek, içecek şey.

→. **rizk:-u**
Mesnevi 2/ 98
Yiyecek, içecek şey.

İner gökden yire fazlıyla
yağmur / Ki tā rızku sarāyı ola
ma'mūr

→. **rizk:-u**
Mesnevi 3/ 43
Yiyecek, içecek şey.

Senüj rızku-ıçün ki ola
müveffer / Yir ü gögi şaşa kıldı
müsehhar

rikāb: Büyük bir kimsenin katı,
önü.

→. **rikāb:**
Gazel 4/ 14
*Büyük bir kimsenin katı,
önü.*

Atuşa berk-üstüvān olmağa
cevzā yarar / Aña mecerre
'inān daşı meh-i nev rikāb

→. **rikāb:-ı**
Mesnevi 13/ 34
*Büyük bir kimsenin katı,
huzuru.*

Kılıç sunıyle olduğa hıtabı /
'Ināni yil olurdu tağ rikābı

→. **rikāb:-u, -ı, -da**
Mesnevi 41/92
*Büyük bir kimsenin katı,
huzuru.*

'Ināyet olsa şāha hem-'inānem
/ Şabā gibi rikābuında devānem

rijv eyle-: Hile yapmak.

→. **rijv eyle:-y, -e**
Mesnevi 53/22
Hile yapmak.

Qavı düşmen durur bed-kār bu
dijv / Melāyikle diler kim eyleye
rijv

rijv it-: Hile yapmak.

→. **rijv it:-esi, -dür**
Mesnevi 48/90
Hile yapmak.

Gehi hem-ceng olasıdır saña
dijv / Gehi cādü idesidür saña
riiv

rivāyet: Haber, söylenti.

→. **rivāyet:**
Mesnevi 60/104
Haber, söylenti.

Cemî'in eyledi aña hikāyet /
Dağı hem ser-güzeştini rivāyet

rivāyet eyle-: Nakletmek,
anlatmak, aktarmak.

→. **rivāyet eyle-:**
Mesnevi 58/ 6
*Nakletmek, anlatmak,
aktarmak.*

Hikāyet it bize ahvālını 'ışkuñ /
Rivāyet eyle ahvālını 'ışkuñ

→. **rivāyet eyle-:**
Mesnevi 55/3
*Nakletmek, anlatmak,
aktarmak.*

Bize bir dāsītān eyle rivāyet /
Ki ola anda bir nāzük hikāyet

→. **rivāyet eyle-:-mek**
Mesnevi 51/32
*Nakletmek, anlatmak,
aktarmak.*

Melik didi revā mı bu hikāyet /
Ya hod bu sözi eylemek rivāyet

rivāyet it-: Bir haberi, söz veya
olayı nakletmek, anlatmak.

→. **rivāyet it-:-e**
Mesnevi 16/6
*Bir haberi, söz veya olayı
nakletmek, anlatmak.*

Geliben her biri anda bir
hikāyet / İde bir dürlü pend
aña rivāyet

→. **rivāyet it-:**
Mesnevi 59/ 7
Anlatmak, söylemek.

Rivāyet it bize bir hub kışşa / Ki
gönjülden gide anuñla guşşa

→. **rivāyet it-:-di**
Mesnevi 7/ 22
Anlatmak, söylemek.

Felekde söylenürken bu
hikāyet / Melek bu kıç'arı itdi
rivāyet

→. **rivāyet it-:-di, -ler**
Mesnevi 42/26
Anlatmak, söylemek.

İdeyim saña ben bir hikāyet
/ Anı kim baña itdiler rivāyet

→. **rivāyet it-:-elüm**
Mesnevi 47/62
Anlatmak, söylemek.

Çün ola vaqtumuz bir hoş
hikāyet / İdelüm 'ışk babından
rivāyet

→. **rivāyet it-:-gil**
Mesnevi 60/162
Anlatmak, söylemek.

Gel i bülbül girü bir kaç hikāyet
/ Bize gülzārdan itgil rivāyet

riyā: İki yüzlülük, gösteriş.

→. **riyā:**
Mesnevi 13/73
İki yüzlülük, gösteriş.

Riyā şirk-i hafidür terk it anı /
Diler-iseñ selāmet cism ü cānı

→. **riyā-:-y, -i**
Mesnevi 13/75
İki yüzlülük, gösteriş.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Hārāb eyleme naft u
būriyayı

→. **riyā-:-dan**
Mesnevi 55/39
İki yüzlülük, gösteriş.

Arınmadın gönjülleri riyādan /
Şayarlar gündüleri evliyādan

→. **riyā-:-y, -i**
Mesnevi 55/20
İki yüzlülük, gösteriş.

Hābjisü'n-nefs olma vü riyāyi /
Ki muñlak şirkdür anla riyāyi

riyāset it-: Reislik, başkanlık
yapmak.

→. **riyāset it-:-e, -bil, -ür, -se**
Mesnevi 51/86
Reislik, başkanlık yapmak.

Melik kim olmaya anda siyāset
/ 'Acebdür idebilirse riyāset

riyā-yı zühd: Kendini dine
vermenin iki yüzlülüğü.

→. **riyā-yı zühd-:-dür**
Mesnevi 13/72
*Kendini dine vermenin iki
yüzlülüğü.*

Hakıñ fazlıyla olur olursa
rahmet / Riyā-yı zühdür bñ-
hüde zahmet

riyāzet: Dünya nimetlerinden
elini eteğini çekerek
ölmeyecek kadar yiyip içme.

→. **riyāzet-:-le**
Mesnevi 2/ 83
*Dünya nimetlerinden elini
eteğini çekerek ölmeyecek
kadar yiyip içme.*

Riyāzetle çün olalar melek-
dem / Bulalar quds gülzārın
be-yik-dem

riyāzet vir-: Nefsini terbiye etmek.

→. **riyāzet vir-:**
Mesnevi 54/20
Nefsini terbiye etmek.

Dilersen muṭma'inne ola
emmār / Riyāzet vir şerī'atla
aḡa zinhār

riżān ol-: Dökülmek.

→. **riżān ol-:-dı**
Mesnevi 14/21
Dökülmek.

Ḳadeh altuna yāḳūt oldı riżān /
Ḳubāb-ı şım-gün üftān u ḡiżān

rū - rūy: *Yüz, surat, çehre.*

→. **rūy:**
Mesnevi 39/47
Yüz, surat, çehre.

Egerçi lālede var (gül) gibi rūy /
Veljkin gül gibi yoḡ lālede būy

→. **rū:**
Mesnevi 46/114
Yüz, surat, çehre.

Hilālı görse dirdi uş ol ebrū /
Güneşe baksa dirdi kim uş ol
rū

rūbāh - rubeh: Tilki.

→. **rūbāh:**
Mesnevi 52/31
Tilki. II Kurnaz.

Eger rūbāh ise bī-şek olur şır /
Gözine çöpce gelmez tır ü
şımşır

→. **rūbeh:**
Mesnevi 4/ 26
Tilki.

Nebıyyü's-seyf çün kim çaldı
şımşır / Öñinde rūbeh oldı

bebr-ile şır

rub'-i meskūn: Dünya
hayatının dörtte biri.

→. **rub'-i meskūn:-a**
Mesnevi 1/ 69
*Dünya hayatının dörtte
biri.*

Vücüdün rūb'-i meskūna āmān
it / Sükūn-ı fitne-i āḡır-zamān
it

rūd: Irmak, çay.

→. **rūd:**
Mesnevi 60/163
Irmak, çay.

Güle karşı koma rūd u sürüdü /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdü

→. **rūd:-ı**
Mesnevi 60/164
*Irmak, çay. II Aşığın
gözyaşları.*

Güle karşı koma rūd u sürüdü /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdü

rūh: Ruh, can.

→. **rūh:**
Mesnevi 2/ 87
Ruh, can.

Nirede oldı-y-ısa rūh nāzil /
Girü aḡa dönüben ola vāşıl

→. **rūha:-a**
Mesnevi 2/ 23
Ruh, can.

Yürek ḡayvāñi rūha oldı menzil
/ Bu ne kudret bu ne ḡikmet
durur bil

→. **rūh:-ı**
Mesnevi 2/ 79
Ruh, can.

Ki rūḡı pāk ideler taşfiyeyle /
Erideler göñülü tezkiyeyle

→. **rūh:-a**
Mesnevi 40/18
Ruh, can.

Piyāle şuna durur şaḡa lāle / Ki
rūha revḡ ü reyḡāndur piyāle

→. **ruḡ:**
Mesnevi 39/60
*Satranç oyununda önemli
taşlardan olan "kale".*

Hilāl-ıla kaşı ider muḡāzāt /
İder ol bir ruḡ-ıla biḡ şehi māt

rūh u cesed: Canlı ve cansız
beden.

→. **rūh u cesed:**
Gazel 8/ 7
Canlı ve cansız beden.

'Işḡ -ıla ḡāyim durur rūh u
cesed / 'Işḡ -ıla dāyim durur
arż u semā

ruḡ u ser: Can ve baş.

→. **ruḡ u ser:**
Mesnevi 60/84
Can ve baş.

Piyāde oldı ol leşger ser-ā-ser /
Şahur ayaḡına koyup ruḡ u ser

rūhāñi ol-: Ruhla ilgili olmak,
ruha ait olmak.

→. **rūhāñi ol-:-ur**
Mesnevi 46/218
*Ruhla ilgili olmak, ruha ait
olmak.*

Ġidā-y-ı rūh durur müşḡ ü
'anber / Perḡ rūhāñi olur anı
ister

rūh-ı ḡāk: Topraḡın üstü.

→. **rūh-ı hāk:**

Mesnevi 53/106

Toprağın yanağı, toprağın üstü.

Başını kesdi vü itdi tenin çāk /
Kanından lālezār oldı rūh-ı hāk

rūh-ı kudsi: Kutsal ruh.

→. **rūh-ı kudsi:-nūñ**

Mesnevi 2/ 25

Kutsal ruh.

Ki rūh-ı kudsiñ nūñ kim ol durur
pāk / Ola menzil-gehi bu
mühre-i hāk

rūh-ı nefsanı: İnsanın duygusal yapısı, ruhsal yön.

→. **rūh-ı nefsanı:**

Mesnevi 2/ 21

*İnsanın duygusal yapısı,
ruhsal yön.*

Dimāğa rūh-ı nefsanı oldı
maṭla' / Kebid rūh-ı ṭab'ıye
oldı menba'

rūh-ı revāne: Akıp, giden ruh.

→. **rūh-ı revāne:**

Mesnevi 48/ 124

*Akıp, giden ruh. II Ölümlü
canlı.*

Didi sāķıye sāğar it revāne / Ki
rāḥat vire ol rūh-ı revāne

rūh-ı ṭab'ıye: Yerleştirilen,
hayat verilen bedenler.

→. **rūh-ı ṭab'ıye:**

Mesnevi 2/ 22

*Yerleştirilen, hayat verilen
canlar.*

Dimāğa rūh-ı nefsanı oldı
maṭla' / Kebid rūh-ı ṭab'ıye
oldı menba'

rūh-ı yār: Sevgilinin bedeni.

→. **rūh-ı yār:**

Mesnevi 46/124

Sevgilinin bedeni.

Görinmez ten göziyle rūy-ı dil-
dār / Ki cān göziyle görünür
rūh-ı yār

ruhsār: Yanak, yüz.

→. **ruhsār:**

Mesnevi 60/51

Yanak, yüz.

Solup gül gibi ol raḥşende
ruhsār / Ṭonı yırtuḥ ayakları
pür-ez-ḥār

rūm: Anadolu.

→. **rūm:**

Mesnevi 5/ 34

Anadolu.

Nigjindən eger bir naḫş ala
mūm / Ḥıṭā'ya ire fermānı
nedür Rūm

→. **rūm:-dan**

Mesnevi 11/49

Anadolu.

Hediye Rūm'dan Mısr'a şeker
it / Buradan Hüzmüz'e tuḥfe
güher it

→. **rūm'a:-a**

Mesnevi 39/78

Anadolu.

Sefer idüp yürürken her diyarı
/ Ḥoten'den Rūm'a irürdüm
güzārı

→. **rūm:-ı, -dı**

Mesnevi 39/8

Anadolu.

Yolu geh Mısr-ıdı geh Şām u
Saḥçın / Yiri geh Rūm-ıdı geh
kişver-i Çjn

→. **rūm:-a**

Mesnevi 41/14

Anadolu.

Atamdan dilerem alam icāzet /
İdem Rūm'a irişmege 'azımet

→. **rūm:-a**

Mesnevi 41/94

Anadolu.

Ataḅdan alalum evvel icāzet /
Bes andan idelüm Rūm'a
'azımet

→. **rūm:**

Mesnevi 43/ 13

Anadolu.

Çün ola Rūm mülkinde dil-
ārām / Ḥıṭā'da nicesi ide dil
ārām

→. **rūm:**

Mesnevi 43/64

Anadolu.

Didi gıtmek Ḥıṭā'dan bes
ḥaṭādur / Ne diyem Rūm
derdüme devādur

→. **rūm:-a**

Mesnevi 43/10

Anadolu.

Gişi virbidi böyle itdi i'lām / Ki
Rūm'a varmayınca yokdur
ārām

→. **rūm:-a**

Mesnevi 43/40

Anadolu.

Ne Mısr u Şām u ne milk-i
Ḥıṭā'dur / 'Irāk'a Rūm'a müşgi
ḥün-bahādur

→. **rûm:-da**

Mesnevi 43/15
Anadolu.

Çün ola Rûm'da ol dâne-i dūr /
Hıtâ'da müşg-içün durmak
hıta'dur

→. **rûm:**

Mesnevi 46/101
Anadolu.

Yörirdi Rûm iline şâh Cemşid /
Öginde vü dilinde mihr-i
Hürşid

→. **rûm:-a**

Mesnevi 46/64
Anadolu.

Hümâyün demde kim bî-rûz-ıdı
rûz / Yörirdi Rûm'a Hürşid-i dil-
efrûz

→. **rûm:-a**

Mesnevi 46/131
Anadolu.

Bu yoldan Rûm'a bir yılda irilür
/ Veljkin emn ü rāhatla varılır

→. **rûm:-a**

Mesnevi 46/133
Anadolu.

Bu birisi dağı Rûm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylık olur ol

→. **rûm:**

Mesnevi 51/29
Anadolu.

Varavuz Rûm iline dağı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

→. **rûm:**

Mesnevi 54/9
Anadolu.

Nedür Rûm anda gülzâr-ı
cinândur / Gül ü reyhân u tolu
erğavândur

→. **rûm:**

Mesnevi 56/18
Anadolu.

Didi kim adı-la nedür bu
menzil / Didiler Rûm deryâsına
sâhıl

→. **rûm:**

Mesnevi 56/19
Anadolu.

Buradan gidicegez Rûm bahri /
Gelür kim garğa varur anda
bahri

→. **rûm:-a**

Mesnevi 56/2
Anadolu.

Çün irdi şâha ol te'yid-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rûm'a
'azjmet

→. **rûm:-uñ**

Mesnevi 60/41
Anadolu.

Didi Rûm'uñ yolu budur yöri
var / Buradan bulunur Hürşid'e
envâr

→. **rûm:**

Mesnevi 60/157
Anadolu.

Anuñ âvâzasıyla Rûm taldı /
Gören görmeyen aña 'âşık oldı

→. **rûm:-un**

Mesnevi 60/ 152
Anadolu.

Anı kim görmemişdi şâh
Kaşer / Ne hod Rûm'un
selâtiñi ser-â-ser

rûm ili: Rum diyarı, Anadolu.

→. **rûm ili:-n, -de**

Mesnevi 14/ 95
Rum diyarı, Anadolu.

İşitmişdi ki Rûm İli'nde bir kız /
Var u mânendi yok 'âlemde
hergiz

rumh: Mızrak.

→. **rumh:-ı**

Mesnevi 13/39
Mızrak.

Elinde rumhı çün iderdi piçân /
Olur-ıdı ejdehâ-yı çerh bî-cân

rûşen: Parlak, aydın, aydınlık.

→. **rûşen:**

Gazel 2/ 10
Parlak, aydın, aydınlık.

Qurb-ı ev-ednâ vü sübhân
ellezj esrâ'yı sen / Bulup anda
rûşen itdün her ne var râz-ı
nihan

→. **rûşen:**

Gazel 3/ 7
Parlak, aydın, aydınlık.

Rûşen göre Muhammed'i şöyle
ki âfitâb / Ol gişi kim gözinde
anuñ olmaya 'amâ

→. **rûşen:**

Kıt'a 2/14
Parlak, aydın, aydınlık.

Olıban deh-zübân bâğ içre
süsen / İder şükriñ ü teşbihini
rûşen

→. **rûşen:**

Mesnevi 1/ 45
Parlak, aydın, aydınlık.

Çü ola gün gibi rûşen bu esrâr
/ Yirün yüzi ser-â-ser tola
envâr

→. **rûşen:**

Mesnevi 3/ 32
Parlak, aydın, aydınlık.

Gehj bağışlar aya rûşnâyı / Geh
eksiben qarardur rûşen ayı

→. rüşen:

Mesnevi 3/ 57

Parlak, aydın, aydınlık.

Güneş gibi görünür 'akla rüşen /
Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

→. rüşen:

Mesnevi 4/ 7

Parlak, aydın, aydınlık.

Anuñla oldı dñnñ yolu rüşen /
Anuñla oldı şer' işi mübeyyen

→. rüşen:

Mesnevi 14/8

Parlak, aydın, aydınlık.

Şeh için buldılar bir taze gül-
şen / Gül ü lüle çırâğı-y-ıla
rüşen

→. rüşen:

Mesnevi 21/ 3

Parlak, aydın, aydınlık.

Didi şem'üñe rüşen gül-şen ü
bâğ / Yüregüm 'ışk odından
tolidur dâğ

→. rüşen:

Mesnevi 22/ 10

Parlak, aydın, aydınlık.

Senüñ şem'ünde hâk olmışsa
gül-şen / Benüm cânımda uş
'ışk odı rüşen

→. rüşen:

Mesnevi 35/ 63

Parlak, aydın, aydınlık.

Çamunıñ yüzi rüşen şöyle kim
rüz / Gözi yüzde ciger-süz u dil-
efrüz

→. rüşen:

Mesnevi 46/289

Parlak, aydın, aydınlık.

Nirede ki açasın yüzünj rüşen
/ Orada lâlezâr olur u gül-şen

→. rüşen:

Mesnevi 55/8

Parlak, aydın, aydınlık.

Senüñ nağmenñdür iden gönli
gül-şen / Bu cânıñ dañı gülzâr
mı rüşen

→. rüşen:

Mesnevi 56/28

Parlak, aydın, aydınlık.

Girüp deyre görür bir pır rāhib
/ Zāmıri rüşen ü efkārı şâyıb

→. rüşen:

Mesnevi 58/4

Parlak, aydın, aydınlık.

Senüñ sözüñledür ter cân
dimāğı / Senüñ sözüñle rüşen
'aklı yağı

rüşen eyle-: Aydınlatmak.

→. rüşen eyle-:

Mesnevi 11/ 29

Aydınlatmak.

İdesin 'ışk hālın eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anuñla gül-
şen

→. rüşen eyle-:-sün

Gazel 7/11

Aydınlatmak.

Hâk bahtıñ âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki kutb dura vü
gerdün medâr ide

→. rüşen eyle-:-dü, -ñ

Mesnevi 39/39

Aydınlatmak.

Ne sürmeyle eyledün gözünj
rüşen / Ne yüz-ile eyledün
cânıñı gül-şen

rüşen gör-: Aydınlık, parlak
görmek.

→. rüşen gör-:-ür, -di

Mesnevi 48/51

Aydınlık, parlak görmek.

Anı her gışı kim görürdi rüşen /
Dir-idi bâğ-ı cennetdür bu gül-
şen

rüşen it-: Aydınlatmak.

→. rüşen it-:-di

Mesnevi 11/17

Aydınlatmak.

Yüzün vaşfını eyle itdi rüşen /
Kim adından kızardı rüy-ı gül-
şen

→. rüşen it-:-esi, -n

Mesnevi 11/29

Aydınlatmak.

İdesin 'ışk hālın eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anuñla gül-
şen

→. rüşen it-:-er

Mesnevi 3/ 14

Aydınlatmak.

Olıban deh-zübân bâğ içre
süsen / İder şükriñ ü teşbîhini
rüşen

→. rüşen it-:-di

Mesnevi 39/134

Aydınlatmak.

Melik Mihrâb'un öpdı elin
ayağın / Ki rüşen itdi ol anuñ
çırâğın

→. rüşen it-:-miş, -i, -di

Mesnevi 41/1

Aydınlatmak.

Cihânı rüşen itmiş-idi meh-tâb
/ Dür-efşân-ı yıldız gibi şeb-
tâb

→. **rüşen it:-miş**
Mesnevi 50/52
Aydınlatmak.

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşid / Revânın rüşen itmiş
'ışk-ı Hürşid

→. **rüşen it:-di**
Mesnevi 53/10
Aydınlatmak.

Elinde tığ-i zer eğninde cevşen
/ Giderdi zulmeti hâki itdi
rüşen

→. **rüşen it:-dün**
Gazel 2/ 10
*Aydınlatmak, ısıtmak,
nurlandırmak.*

Kurb-ı ev-ednâ vü sübhân
ellezj esrâ'yi sen / Bulup anda
rüşen itdün her ne var râz-ı
nihan

→. **rüşen it:-di**
Mesnevi 48/75
Aydınlatmak.

Melik Bânû'ya itdi râzı rüşen /
Didi Cemşid'e ol yanığı gül-şen

rüşen ol:- *Aydınlanmak,
nurlanmak.*

→. **rüşen ol:-a**
Mesnevi 2/ 10
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Çokuz eyvân düzetdi vü yidi
şem' / Fürüzân itdi tâ rüşen
ola cem'

→. **rüşen ol:-dı**
Mesnevi 46/125
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Gider-iken iki yol oldu rüşen /
Biri sağdan biri şoldan
mu'ayyen

→. **rüşen ol:-miş**
Mesnevi 48/64
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Şehe itdi kıyam ol hayret-i hür
/ Diyezdün rüşen olmuş 'arşdan
nür

→. **rüşen ol:-a**
Mesnevi 1/ 45
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Çū ola gün gibi rüşen bu esrâr
/ Yirün yüzi ser-â-ser çola
envâr

→. **rüşen ol:-dı**
Mesnevi 5/ 7
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Anuñla oldu dñnün yolu rüşen /
Anuñla oldu şer' işi mübeyyen

→. **rüşen ol:-miş, -dı**
Mesnevi 35/129
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Aña olmuşdı rüşen 'ilm-i edvâr
/ Bilürdi nicedür her yirde
güftâr

→. **rüşen ol:-dı**
Mesnevi 46/125
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Gider-iken iki yol oldu rüşen /
Biri sağdan biri şoldan
mu'ayyen

→. **rüşen ol:-dı**
Mesnevi 12/16

Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Buña dañı nazar it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldu
rüşen

→. **rüşen ol:-**
Mesnevi 43/ 2
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Çün itdi gün gicenün çettrini
ğark / Ufukdan oldu rüşen
râyet-i şark

→. **rüşen ol:-dı**
Mesnevi 60/63
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Gice çün gitdi rüşen oldu 'âlem
/ Zer-endüd oldu girü sebz-
târem

→. **rüşen ol:-ur**
Mesnevi 45/20
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Gönül bağını ider keşf gül-şen
/ Olur gül gibi her râz anı
rüşen

→. **rüşen ol:-dı**
Mesnevi 46/2
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Seherde çün belürdi râyet-i
şubh / Güneş bigi oldu rüşen
âyet-i şubh

→. **rüşen ol:-dı**
Mesnevi 56/40
Aydınlanmak, nurlanmak.
*II Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Neden oldu kevâkib çerhde
cem' / Ne vaktin rüşen oldu bu
kamu şem'

→. **rüşen ol-:-di**
Mesnevi 48/19
Aydınlanmak, nurlanmak.
*Il Açığa çıkmak, görünür
olmak.*

Seher-geh oldu rüşen âyet-i
şubh / Ser-efrâz oldu girü
râyet-i şubh

rüşnâ: Aydınlık.

→. **rüşnâ:-y, -i**
Mesnevi 3/31
Aydınlık.

Gehj bağışlar aya rüşnâyı / Geh
eksiben qarardur rüşen ayı

ruṭab: Taze hurma.

→. **ruṭab:**
Mesnevi 39/49
Taze hurma.

Egerçi kim ruṭab şirîndür ü ter
/ Bulınmaz anda ṭa'm-ı zevk-i
şekker

rütbet: Rütbe, derece.

→. **rütbet:**
Mesnevi 25/9
Rütbe, derece.

Baṅa şabr ıla virildi bu rütbet /
Murâda irer iden şabrı şan'at

rûy-ı dil-dâr: Sevgilinin yüzü.

→. **rûy-ı dil-dâr:**
Mesnevi 46/ 123
Sevgilinin yüzü.

Görinmez ten göziyle rûy-ı dil-
dâr / Ki cân göziyle görünür
rûḥ-ı yâr

rûy-ı gül-şen: Gül bahçesinin
yüzü.

→. **rûy-ı gül-şen:**
Mesnevi 11/18
Gül bahçesinin yüzü.

Yüzün vaşfını eyle itdi rüşen /
Kim adından kızardı rûy-ı gül-
şen

rûy-ı serv-i bālâ: Uzun boylu
servinin yüzü.

→. **rûy-ı serv-i bālâ:**
Mesnevi 15/ 6
Uzun boylu servinin yüzü.
Il Sevgilinin yüzü.

Bela getürdi başuma bu sevda
/ Ḥayâl-ı lâle rûy-ı serv-i bālâ

rûz: Gün, gündüz.

→. **rûz:**
Mesnevi 34/3
Gün, gündüz.

Gicenün çetrini pest eyledi rûz
/ Ser-efrâz oldu mihr-i 'âlem-
efrûz

→. **rûz:**
Mesnevi 35/63
Gün, gündüz.

Ḳamunun yüzü rüşen şöyle kim
rûz / Gözi yüzde ciger-sûz u dil-
efrûz

→. **rûz:**
Mesnevi 46/63
Gün, gündüz.

Hümâyün demde kim bî-rûz-ıdı
rûz / Yöridi Rûm'a Ḥurşîd-i dil-
efrûz

rûz ol-: Gündüz olmak.

→. **rûz ol-:-a**
Mesnevi 43/20
Gündüz olmak.

Çün ola zinde ol şem'-i şeb-
efrûz / İderem meyl-i pervâ
ger ola rûz

rûzî: Rızık, nasip, kısmet.

→. **rûzî:**
Mesnevi 1/ 2
Rızık, nasip, kısmet.

İlâhî senden isderüz 'inâyet /
Bize rûzî eyle tevfiḳ ü hidâyet

→. **rûzî:**
Mesnevi 2/ 72
Rızık, nasip, kısmet.

Olara 'aḳl virdi vü dirayet /
Daḥı hem rûzî eyledi hidayet

rûzî it-: Nasip etmek.

→. **rûzî it-:-di**
Gazel 7/ 9
Nasip etmek.

Ruzî anuḥ çün itdi saṅa tâc u
mülki ḥaḳ / Kim rûzigârı
şeref-i rûzigâr ide

→. **rûzî it-:-di**
Mesnevi 2/ 61
Nasip etmek.

Aḳa itdi aḥsen-i taḳvîmî rûzî /
Bağışladı yüzine dil-fürüzî

rûz-ı kıyâmet: *Kıyamet günü.*

→. **rûz-ı kıyâmet:**
Mesnevi 3/ 28
Kıyamet günü.

Gözi uykuda gönlinde
istikâmet / Dilinde ümmeti
rûz-ı kıyâmet

rûzigâr: Rüzgar, yel.

→. **rûzigâr:-u, -ı, -i**
Gazel 7/ 10
Rüzgar, yel.

Rüzj anuñ çün itdi saña tâc u
mülki haq / Kim rüzigârı
şeref-i rüzigâr ide

→. **rüzigâr:-ı**
Mesnevi 44/ 37
Rüzgar, yel.

Çü telh ola gişinüñ rüzigârı /
Ne gerekdür bu şirîn 'ömr bârj

→. **rüzigâr:-ı**
Mesnevi 46/10
Rüzgar, yel.

Vay ol gişiye kim bir ola yârı /
Anı da ala elinden rüzigârı

→. **rüzigâr:-ı**
Mesnevi 57/8
Rüzgar, yel.

İşi nâleydi anuñ âh u zârj / Bu
resm-ile geçerdî rüzigârı

→. **rüzigâr:-un**
Mesnevi 57/9
Rüzgar, yel.

Cefâdur hâşılı bu rüzigârıñ /
Bu geliben giden leyl ü
nehârıñ

→. **rüzigâr:-a**
Mesnevi 60/ 86
Rüzgar, yel.

Beşj şükr eylediler girdigâra /
İrişdiler girü hoş rüzigâra

→. **rüzigâr:-um**
Mesnevi 60/30
Rüzgar, yel.

Didi elümde yokdur ihtiyârum
/ Ki aşüfte olupdur rüzigârıñ

rükû'a var:- Namazda elleri
dizlere dayayıp öne doğru
eğilmek.

→. **rükû'a var:-dı**
Kıt'a 2/ 4
*Namazda elleri dizlere
dayayıp öne doğru eğilmek. II
Allah'ın verdiği nimetleri
karşısında, onun önünde
eğilmek.*

Yir ü gökden çün itâ'at istedüñ
/ Ol rükû'a vardı bu itdi sücüd

rüstem: Şeh-nâme'de Zâl'in
dillere destan
kahramanlıklarıyla anılan oğlu.

→. **rüstem:**
Mesnevi 29/12
*Şeh-nâme'de Zâl'in dillere
destan kahramanlıklarıyla
anılan oğlu.*

Çanı Güstâşb u yâ Sâ'm u
Nerjîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

→. **rüstem:**
Mesnevi 13/31
*Şehname'de adı çok geçen
İran'ın ünlü pehlivan ve
savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'in
oğlu.*

Kim idi öñinde rezm itdükte
Rüstem / Ki yig-idi Nerjîmân
Sâ'm'dan hem

→. **rüstem:**
Mesnevi 47/35
*Şehname'de adı çok geçen
İran'ın ünlü pehlivan ve
savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'in
oğlu.*

Çanı Rüstem çanı Sâ'm u ya
Gürşâsb / Çanı Efrâsiyâb u çanı
Küşâsb

→. **rüstem:**
Mesnevi 47/53
*Şehname'de adı çok geçen
İran'ın ünlü pehlivan ve
savaşçısı, Sam'ın torunu Zal'in
oğlu.*

Degül cevri felekden reste
Rüstem / Ol itdi Sâ'm'a 'ömrüñ
câmını sem

rüsvâ ol:- Rezil olmak.

→. **rüsvâ ol:-ma**
Mesnevi 14/131
Deyim
*Rezil olmak. II Toplum
içinde ayıplanacak bir duruma
düşmek.*

Didiler olma rüsvâ şarda ilde /
Didi kim ihtiyârum yokdur elde

rüsvâlık: Rezillik, kepezelik.

→. **rüsvâlık:-ı**
Mesnevi 2/ 38
Rezillik, kepezelik.

Eger hürşide ta'na ura huffâş /
Gözi ider bu rüsvâlığı anja fâş

S)

sa'âdet: Mutluluk, bahtiyarlık.

→. **sa'âdet:**
Gazel 6/ 18
Mutluluk, bahtiyarlık.

Her nesne bir iş için olurdu
güzjde lîk / Zâtun senüñ
sa'âdet için âferjededür

→. **sa'âdet:**
Mesnevi 3/ 85
Mutluluk, bahtiyarlık.

Sa'âdet anuñ-ıla buldı meş'ar /
Şî'âr-ı şer' andan buldı zîver

→. **sa'âdet:**
Mesnevi 5/ 20
Mutluluk, bahtiyarlık.

Anuñla baht u devlet hem-
nişindür / Sa'âdet yâver ü
nuşret qarjındür

→. **sa'adet:**

Mesnevi 10/24

Mutluluk, bahtiyarlık.

Feleklerün kamu mihrâbıdır
'ışk / Sa'adet şuyınun
dolâbıdır 'ışk

sâ'at: Saat.

→. **sâ'at:**

Mesnevi 46/39

Saat. II Zaman.

Hemjñ sâ'at idiben nâle vü âh /
Yoluñ ħarcı-y-içün yarakladı
şâh

→. **sâ'at:**

Mesnevi 58/50

Saat. II Zaman.

Hemân-dem oldı deryâ şâha
düşmen / Hemjñ sâ'at zırh
geydi vü cevşen

şa'b: Çetin, güç, zor.

→. **şa'b:**

Mesnevi 48/118

Çetin, güç, zor.

Başa çün hem-reh oldı anuñ
ħayâlî / Gey âsân gösterür ber
şa'b ħâli

sabâ: Gün doğusundan esen
hafif ve tatlı rüzgar.

→. **şabâ:**

Mesnevi 14/59

Gün doğusundan esen

hafif ve tatlı rüzgar.

Şabâ çün kim iderdi dür-fişâñj
/ Kılurdi râyihayla tâze cânı

→. **şabâ:-nuñ**

Mesnevi 14/84

Gün doğusundan esen

hafif ve tatlı rüzgâr.

Çözilicek anuñ zülfi kemendi /
Şabânuñ olur-ıdı pây-bendi

→. **şabâ:**

Mesnevi 16/1

Gün doğusundan esen

hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabâ yili eserken ki aña irdi /
Ne müşkildür anuñ ħâlinı gördi

→. **şabâ:-dan**

Mesnevi 31/9

Gün doğusundan esen

hafif ve tatlı rüzgâr.

Bulurdi yâr koğusun şabâdan /
Tolardı cânı gönli ol şafâdan

→. **şabâ:**

Mesnevi 39/5

Gün doğusundan esen

hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabâ gibi gezüp bulmuş 'âyânj /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kânı

→. **şabâ:**

Mesnevi 41/ 92

Gün doğusundan esen

hafif ve tatlı rüzgâr.

'İnâyet olsa şâha hem-'inânem
/ Şabâ gibi rikâbuñda devânem

→. **şabâ:**

Mesnevi 50/24

Gün doğusundan esen

hafif ve tatlı rüzgâr.

Seher-geh gün 'alem dikdükde
kâfa / Ki saçardı şabâ gülzâra
nâfe

sabâh: Sabah, sabah vakti.

→. **şabâh:**

Gazel 6/ 15

Sabah, sabah vakti.

Gün şu'lesi şabâh u şafâdur
saña velj / ħaşmuña tığ-i
ħâdişe kim ber-keşideğür

→. **şabâh:-ın**

Mesnevi 14/ 42

Sabah, sabah vakti.

Mey içen bir bir ol resme ki
encüm / Şabâhın encümenden
oldılar güm

→. **şabâh:-ı**

Mesnevi 40/4

Sabah, sabah vakti.

Ne dir ağaç bucağında çekâvek
/ Şabâhı itsün mübârek ħağ
tebârek

→. **şabâh:**

Mesnevi 55/9

Sabah, sabah vakti.

Şabâh u nev-bahâr u lâle vü
gül / Nevâ'-ı nağme-i elħân-ı
bülbül

→. **sabâh:-ın**

Mesnevi 55/13

Sabah, sabah vakti.

Sabâhın hoş olur sâz-ı şabûħj /
İder her sebze ter gülzâr-ı rûħı

sabâha ir-: Sabaha ulaşmak,
sabah vaktine çıkmak.

→. **şabâha ir-:-dü, -ñ**

Mesnevi 40/15

*Sabaha ulaşmak, sabah
vaktine çıkmak.*

Şabûħ it nüş çün irdün şabâha
/ Ol elden kim yüzinde var
şabâha

sabâha var-: Sabaha çıkmak.

→. **şabâha var-:-a**

Mesnevi 40/16

Sabaha çıkmak.

Şabûħ it nüş çün irdün şabâha
/ Ol elden kim yüzinde var
şabâha

şabr: Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

→. **şabr:**-i, -n, -i
Mesnevi 14/ 32
Dayanma, katlanma,
tahammül gösterme.

Nevā-yı bülbül ü elhân-ı dürrâc
/ İderdi 'âşıkun şabrını târâc

→. **şabr:**
Mesnevi 14/ 137
Sabır, dayanma,
katlanma.

Didiler şabr-ıla her ğuşşa gider
/ Didi kim 'âşık olan şabr mı
ider

→. **şabr:-dur**
Mesnevi 19/24
Sabır, dayanma,
katlanma.

Velikin şabr dağı hem kıluram
/ Bu derde şabrdur çâra
bilürem

→. **şabrd:-dan**
Mesnevi 46/252
Sabır, dayanma,
katlanma.

Göriben ħusrev-i meh-peykeri
ol / Çarâr u şabrdan oldı berî ol

→. **şabr:**
Mesnevi 19/18
Sabır, dayanma,
katlanma.

Benüm dağı başumda var bu
sevdâ / Anuñ çün olmışam bu
resme şjdâ

→. **şabr:**
Mesnevi 46/88
Sabır, dayanma,
katlanma.

Didi derdâ ki gitdi ihtiyârum /
Ne cânda şabr u ne tende
çarârum

→. **şabr:**
Gazel 13/6
Sabır, dayanma,
katlanma.

Bu derd ü ħasret ile el-
ĥamdü'li'l-lâh / Ki benden şabr
hiç olmadı meslûb

→. **şabr:**
Mesnevi 19/31
Sabır, dayanma,
katlanma.

Olur 'âşık olana şabr çâra /
Niçe kim ura çün 'ışk anja yâra

→. **şabr:**
Mesnevi 21/ 8
Sabır, dayanma,
katlanma.

Bu kamu derd-ile şabrum dağı
var / Gerek 'âşık olana şabr nâ-
çâr

→. **şabr:-um**
Mesnevi 21/7
Sabır, dayanma,
katlanma.

Bu kamu derd-ile şabrum dağı
var / Gerek 'âşık olana şabr nâ-
çâr

→. **şabr:**
Mesnevi 23/12
Sabır, dayanma,
katlanma.

Geçürürüm bununla rüzigârı
/ İderem şabr-ıla hoş pâyidârî

→. **şabr:**
Mesnevi 24/ 2
Sabır, dayanma,
katlanma.

Didi şâh anja i maĥmûr u ra'nâ
/ Ki derde şabr-ıla olduñ
tuvânâ

→. **şabr:**
Mesnevi 24/4
Sabır, dayanma,
katlanma.

Meger vardur senün derdün
gerânı / Ki şabr-ıla idersin def
anı

→. **şabr:**
Mesnevi 25/ 9
Sabır, dayanma,
katlanma.

Başa şabr ıla virildi bu rütbet /
Murâda irer iden şabrı şan'at

→. **şabr:-dur**
Mesnevi 25/11
Sabır, dayanma,
katlanma.

Devâ derdine 'ışkuñ şabrdur
bes / Gerekdür sen dağı şabr
idesin pes

→. **şabr:-ı**
Mesnevi 25/10
Sabır, dayanma,
katlanma.

Başa şabr ıla virildi bu rütbet /
Murâda irer iden şabrı şan'at

→. **şabr:**
Mesnevi 26/5
Sabır, dayanma,
katlanma.

Od içinde nice ola şabr
mümkün / Ya ĥod ne vakt ola
bu süz sâkin

→. **şabr:**
Mesnevi 46/146
Sabır, dayanma,
katlanma.

Melik cânına irdi 'ışkdan cûş /
Ne anda şabr kâldı vü ne hüd
hûş

→. **şabr:**
Mesnevi 58/118
*Sabır, dayanma,
katlanma.*

Bu kâmusına şabr ider-idi cem
/ Ki kâmu derde şabr olur
yakın em

→. **şabr:-u, -m, -ı**
Gazel 15/3
*Sabır, dayanma,
katlanma.*

Zülfün hevâsı aldı karar-ıla
şabrumı / Her kim karar söze
uya bî-karâr olur

şabr ıla ârâm: Rahat ile huzur.

→. **şabr ıla ârâm:**
Mesnevi 51/97
Rahat ile huzur.

Kalır mı gîşide şabr-ıla ârâm /
Gönüle düşicek zülf-i dil-ârâm

şabr it-: Sabır göstermek,
tahammül etmek.

→. **şabr it:-e, -me, -y, -e, -y, -
di**
Gazel 17/3
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Eyyüb bir nefes idemeyeydi
şabr eger / Ben çekdügüm
belâya ola-y-ıdı mübtelâ

→. **şabr it:-er**
Mesnevi 14/138
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Didiler şabr-ıla her gûşşa gider
/ Didi kim 'âşık olan şabr mı
ider

→. **şabr it:-er, -em**
Mesnevi 23/16
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Egerçi derd-ile zâr u nizâram /
Bu kâmu derd-ile hem şabr
iderem

→. **şabr it:-eyim**
Mesnevi 24/6
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Benüm derdüm çü bî-hadd ü
gerândur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cândur

→. **şabr it:-e, -sin**
Mesnevi 25/12
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Devâ derdine 'ışkır şabrdur
bes / Gerekdür sen dağı şabr
idesin pes

→. **şabr it:-er, -i, -di**
Mesnevi 58/117
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Bu kâmusına şabr ider-idi cem
/ Ki kâmu derde şabr olur
yakın em

→. **şabr it:-er, -em**
Mesnevi 19/29
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Bu kâmusıyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bî-şabr
olasın sen

şabr kıl-: Sabretmek,
tahammül etmek.

→. **şabr kıl:-ur, -am**
Mesnevi 19/ 23
*Sabretmek, tahammül
etmek.*

Veljkin şabr dağı hem kıluram
/ Bu derde şabrdur çâra
bilürem

sabûh: Sabahları içilen şarap.

→. **sabûh:-la**
Mesnevi 38/22
Sabahları içilen şarap.

Ganîmet gör bu 'ömri eyleme
bâd / Sabûhla it gönülünj her
şubh-dem şâd

→. **şabûh:**
Mesnevi 40/15
Sabahları içilen şarap.

Şabûh it nûş çün irdün şabâha
/ Ol elden kim yüzinde var
şabâha

şâbün-ı tevbe: Tövbe etme
sabunu.

→. **şâbün-ı tevbe:**
Gazel 1/ 3
Tövbe etme sabunu.

Şâbün-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerân şu var

şabur: bkz. şabr

→. **şabur:**
Mesnevi 23/9
Sabır, tahammül.

Bu kâmusıyla var bende şabur
hem / Mey içirem ki ola
derdüme em

saç-: Saçmak, serpmek,
dökmek.

→. **saç:-ğıl**
Mesnevi 1/ 30
*Saçmak, serpmek,
dökmek.*

Başa in'âm kâpusını açğıl /
Feşâhat gevherin dilüme saçğıl

→. saç:-up

Mesnevi 11/16

*Saçmak, serpmek,
dökmek.*

Anıiban zülf ü hâli müşg ü
'anber / Saçup itdi cihân
mağzın mu'a'ttar

→. saç:-up

Mesnevi 43/6

*Saçmak, serpmek,
dökmek.*

Bir ulu dürc tolu la'l ila zer /
Saçup hâk itdi la'l ü zerr ü ziver

→. saç:-ar, -dı

Mesnevi 46/244

*Saçmak, serpmek,
dökmek.*

Dökülmüş-idi ol meclisde
'anber / Saçardı müşg ü lâden
'anber-i ter

→. saç:-ıçak

Mesnevi 46/177

*Saçmak, serpmek,
dökmek.*

Eli-y-ile saçıçak başına şu /
Kamer üstine dökilürdi lülü

→. saç--:ar, -dı

Mesnevi 50/24

*Saçmak, serpmek,
dökmek.*

Seher-geh gün 'alem dikdükde
kâfa / Ki saçardı şabâ gülzâra
nâfe

saç: Saç.

→. saç:-ı

Mesnevi 35/ 42

Saç.

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül /
Gözi nergis saçı reyhân u
sünbül

→. saç:-uñ

Mesnevi 46/97

Saç.

Saçuñ çekme ki baña cân-
kenişdür / Başuñ döğme ki
baña serzenişdür

→. saç:-ı

Mesnevi 60/45

Saç.

Nigârınuñ saçı gibi perişân /
Yörirdi ırte gice zâr u hayrân

→. saç:-ı

Mesnevi 60/130

Saç.

Çamusınuñ sözi şekker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saçı
sünbül

→. saç:-uñ

Gazel 6/ 3

Saç.

Sinüñ saçuñ hevâsını görelî şîr-
i çerh / Dimne-mişâl korkı-y-ıla
dil-remîdedür

→. saç:-ı

Gazel 10/1

Saç.

Saçı sevdası ile kışşam
mu'tavveldür beyân olmaz /
Gözümün yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

→. saç:-ı, -dur

Gazel 14/12

Saç.

Küfr ü îmândan şorarlarsa
baña budur cevâb / Kim
saçıdur küfrüm ü yüzidür
îmânum benüm

→. saç:-ı

Mesnevi 14/74

Saç.

Dil ü can bağılu zülfî çenberine
/ Ciger-hün müşg saçı
'anberine

→. saç:-dan

Mesnevi 15/10

Saç.

Ya lebden ki anıa teşne âb-ı
hayvân / Ya saçdan ki anıa
reyhân oldı hayrân

→. saç:-a

Mesnevi 46/191

Saç.

Çalup şâh ol ten-ile saçı
hayrân / Diledi kim anıa vire dil
ü cân

→. saç:-ı, -nuñ

Mesnevi 46/103

Saç.

Saçınun sünbülü-y-içün şitâbân
/ Olup âhü gibi dutdı beyâbân

→. saç:-ı, -y, -la

Mesnevi 46/189

Saç.

Tenin örttdi saçıyla ol yüzi gün /
Nite kim gice olıcağ örtilür gün

→. saç:-ları

Mesnevi 46/210

Saç.

Ol ola çeşmede yunan dil-ârâm
/ Ki yüzi gündür anuñ saçları
şâm

→. saç:-uñ

Mesnevi 39/112

Saç II Sevgilinin saçı.

Ne durur nâfe pür-hün-ı
cigerdür / Saçuñ çatında anuñ
ne kadrı vardur

şad genc eyle-: Pek çok hazine haline getirmek.

→. **şad genc eyle-:**
Mesnevi 1/ 34

Pek çok hazine haline getirmek. İl Özünü değerli kılmak.

Ger ol biş genc düzdiyse be-şad renc / Benüm bu gevherümi eyle şad genc

şadık ol-: Sadakatli, dürüst olmak.

→. **şadık ol-:-ur**
Mesnevi 15/16
Sadakatli, dürüst olmak.

Düşümde görüp olmağ-ıla 'aşık / Gözüm görmedi söz olur mı şadık

→. **şadık ol-:-a**
Mesnevi 35/124
Sadakatli, dürüst olmak.

Eger pendî işidür-ise 'aşık / Ola mı 'ışk da vjşinde şadık

→. **şadık ol-:-a**
Mesnevi 41/77
Sadakatli, dürüst olmak.

Eger 'ışkında 'aşık ola şadık / Gözine tar görünmeye mezâyik

→. **şadık ol-:-a**
Mesnevi 54/22
Sadakatli, dürüst olmak.

Çün oldı şem'e ol pervâne 'aşık / Oda yakıldı ki ola 'ışkı şadık

→. **şadık ol-:-am**
Mesnevi 58/126
Sadakatli, dürüst olmak.

Girü dirdi ne ğuşşa ger ben ölem / Bu 'ışkun çün yolında şadık olam

şafâ: Gönül şenliğı.

→. **şafâ:-dur**
Gazel 6/ 15
Gönül şenliğı.

Gün şu'lesi şabâh u şafâdur saña velî / Hâşmuña tığ-i hâdişe kim ber-keşidedür

→. **şafâ:-dur**
Mesnevi 10/ 10
Gönül şenliğı.

Bu odun sızı câna kımiyâdur / Gönül anuñla pür-nür u şafâdur

→. **şafâ:-dan**
Mesnevi 31/10
Gönül şenliğı.

Bulurdi yâr koğusun şabâdan / Tılardı cânî gönli ol şafâdan

→. **şafâ:-sın**
Mesnevi 18/19
Gönül şenliğı, rahat, huzur, kedersizlik.

N'ola az-ısa 'ömrür çün şafâsın / Bi-ğamdi'l-lâhi pür-berg ü nübâsın

→. **şafâ:**
Mesnevi 10/28
Gönül huzuru, mutluluğı.

Çul olğil 'ışka kim endişe budur / Şafâ ehline kamu pişe budur

şafâ bul-: Rahat ve huzur bulmak.

→. **şafâ bul-:-dı**
Mesnevi 4/ 81
Rahat ve huzur bulmak.

Şafâ buldı anuñla Ka'be Merve / Anuñ fitrâkidür vüşkâ kü 'urve

şafâ kıl-: Huzur ve rahat içinde olmak.

→. **şafâ kıl-:**
Mesnevi 1/ 13
Huzur ve rahat içinde olmak.

Bu paşlu gönümi açup şafâ kıl / Anı âyine-i ma'nî-nümâ kıl

şafâ vir-: Rahatlatmak, huzur, neşe vermek.

→. **şafâ vir-:-ür**
Mesnevi 55/ 25
Huzur, neşe vermek.

Şafâ virür ise şofıye şofî / Mürîd olsa gerek koyına şofî

şafâ: Karaciğerin hazmı kolaylaştırmak için onikiparmak bağırsağına salgıladığı yeşilimsi sarı renkli acı sıvı, öd.

→. **şafâ:-dan**
Mesnevi 23
/8
Karaciğerin hazmı kolaylaştırmak için onikiparmak bağırsağına salgıladığı yeşilimsi sarı renkli acı sıvı, öd.

Şarartmışdur yüzümi renc-i yarkan / Dağı şafâdan irdi başa hafkân

sağ(1): Sağ, yön.

→. **sağ:-dan**
Mesnevi 46/126
Sağ.

Gider-iken iki yol oldı rüşen / Biri sağdan biri şoldan mu'ayyen

→. **sağ:-ın, -da, -ki**
Mesnevi 46/129
Sağ.

Şağındağı yol ol iklimedür yol /
Ki anda il ü gün ni'met olur bol

sağ(2): Diri, canlı, sağlam,
hayatta.

→. **sağ:**
Mesnevi 22/6
Diri, canlı, sağlam,
hayatta.

Hemjñ birdür senün içündegi
dâğ / Benüm biñ durur u yok
bir yirüm sağ

→. **sağ:**
Mesnevi 14/129
Diri, canlı, sağlam,
hayatta.

Didiler nireñ ağırır neñ durur
sağ / Didi içüm taşum top
töludur dâğ

sağ kurtıl-: Sağ salim yoluna
devam etmek.

→. **sağ kurtıl-:-a, -vuz**
Mesnevi 56/76
Sağ salim yoluna devam
etmek.

Didi Cemşid'e ne hîle kılavuz /
Ki bu girdâbdan sağ kurtılavuz

sağ u selâmet: Sağ salim.

→. **sağ u selâmet:**
Mesnevi 41/98
Sağ salim.

Eger hâkdan olur-ısa 'inâyet /
Varavuz maqşada sağ u
selâmet

→. **sağ u selâmet:**
Mesnevi 60/77
Sağ salim.

Çū anı buldılar sağ u selâmet /
Sücūd-ı şükr itdiler tamâmet

sağ u selâmet var-: Gitmek
istenilen yere, başına bir iş
gelmeden ulaşmak.

→. **sağ u selâmet var-:-am**
Mesnevi 41/30
Gitmek istenilen yere,
başına bir iş gelmeden
ulaşmak.

Başa hâkdan irişüben 'inâyet /
Ki varam ol yola sağ u selâmet

sâğar: Kadeh.

→. **sâğar:**
Mesnevi 48/139
Kadeh. II Şarap.

İçildi evvel ol cām-ıla sâğar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-â-ser

→. **sâğar:**
Mesnevi 46/ 236
İçki bardağı, kadeh.

Diyeydün şışede bâde perjür
/ Ya zerrin sağar içre
müşterjür

→. **sâğar:**
Mesnevi 48/123
İçki bardağı, kadeh.

Didi sâkıye sâğar it revâne / Ki
râhat vire ol rûh-ı revâne

→. **sâğar:**
Mesnevi 60/175
İçki bardağı, kadeh.

Çiçek bigi olmasa elünde sâğar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

sâğar u mey:

→. **sâğar u mey:**
Mesnevi 14/23
Kadeh ve şarap.

Eşer idüp içene sâğar u mey /
Nidâ-y-ı eş-şabûh irdi pey-â-
pey

→. **sâğar u mey:**
Mesnevi 14/35
Kadeh ve şarap.

Arada sâğar u mey idiben nüş /
Kamu kayğuyı itdiler ferâmüş

→. **sâğar u mey:**
Mesnevi 24/7
Kadeh ve şarap.

Saşa lezzet virürse sağar u
mey / Başa ol ğuşşa-i dildür
pey-â-pey

→. **sâğar u mey:**
Mesnevi 48/136
Kadeh ve şarap.

Nevâ-y-ı çeng-idi vü nâle-i ney
/ Tolu ol hoş maqâm u sağar u
mey

sâğar-ı mey: Şarap kadehi.

→. **sâğar-ı mey:**
Mesnevi 29/15
Şarap kadehi.

Ecel sâkısi elinden sâğar-ı mey
/ İçüp ser-mest gitdiler pey-â-
pey

→. **sâğar-ı mey:**
Mesnevi 50/17
Şarap kadehi.

Dutarken lâle elinde sâğar-ı
mey / Bu 'ömri virme yile şöyle
kim ney

sahçin: Çin ülkesi.

→. **sahçin:**
Mesnevi 39/7
Çin ülkesi.

Yolu geh Mısr-ıdı geh Şâm u
Sahçin / Yiri geh Rüm-ıdı geh
kişver-i Çin

sāhib: Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, malik.

→. **sāhib:-i, -y, -di**
Mesnevi 3/40

Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, malik.

Şikâyet görüp anı nâka / Ki anuñ sâhibiydi ehl-i fâka

sāhib-i tâc: Tacın sahibi.

→. **sāhib-i tâc:**
Mesnevi 60/121
Tacın sahibi.

Melik Fağfūr anda sâhib-i tâc / Gelür her şehirde bir gün anı bâc

sāhil: Deniz, nehir, göl kenarı.

→. **sāhil:**
Mesnevi 56/18
Deniz, nehir, göl kenarı.

Didi kim adı-la nedür bu menzil / Didiler Rüm deryâsına sâhil

sahn: Avlu, orta, merkez.

→. **sahn:-ı**
Mesnevi 48/41
Avlu, orta, merkez.

Nite kim âyine şahını mücellâ / Cemâl-ı cân ol âyinede pîdâ

sahrâ: Çöl, kır, ova.

→. **sahrâ:-y, -ı**
Mesnevi 46/169
Çöl, kır, ova.

Tavaf iderken ol şahrâyı sultân / İrakdan gördi bir bāğ u gülîstân

→. **sahrâ:-da**
Mesnevi 51/93
Çöl, kır, ova.

Bulup şahrâda bir hoş mürğzârı / İderdi anda dürlü mürğ zârı

→. **sahrâ:-y, -a**
Mesnevi 51/92
Çöl, kır, ova.

Ol iki günde ol tağı eritdi / Oradan gitdi bir şahrâya yitdi

→. **sahrâ:-y, -a**
Mesnevi 53/5
Çöl, kır, ova.

İnüp şahrâya iki gün oturdu / Mey ü çeng ü rebâb u ney getürdi

→. **sahrâ:**
Mesnevi 45/12
Çöl, kır, ova.

Bugün kim tâze vü ser-sebzdür bāğ / Yeşil atlas girü şahrâ ila tağ

sahun-dân u kühen-zâd: Söz söylemeyi bilen, güzel söz söyleyen ve bilgili kişi.

→. **sahun-dân u kühen-zâd:**
Mesnevi 13/1
Söz söylemeyi bilen, güzel söz söyleyen ve bilgili kişi.

Habar virdi sahun-dân u kühen-zâd / Ki öninde var durur çok dâsitân yâd

sahun-ver: Düzgün ve güzel konuşan.

→. **sahun-ver:**
Mesnevi 11/11
Düzgün ve güzel konuşan.

Didi kim 'ışk sözinden sahun-ver / İdiben naẓm düzdi dürr ü güher

sâ'ib: Doğru kimse, yanlışsız.

→. **sâ'ib:**
Mesnevi 56/28
Doğru kimse, yanlışsız.

Girüp deyre görür bir pîr rāhıb / Zamîri rüşen ü efkârı şâyıb

sâkî: Kadeh sunan, içki dağıtan.

→. **sâkî:**
Mesnevi 38/25
Kadeh, içki sunan.

Elüñde cām-ı mey qarşuñda sâkî / Zehî reyhân-ı rûh u 'ömr-i bākî

→. **sâkî:**
Mesnevi 50/1
Kadeh, içki sunan.

Nefes urdı i sâkî şubh-ı şâdıq / Anı sen dağı ol bir dem muvâfık

→. **sâkî:-y, -e**
Mesnevi 48/123
Kadeh, içki sunan.

Didi sâkiye sāğar it revâne / Ki rāhat vire ol rûh-ı revâne

sâkin(1): İkamet etmek, oturmak.

→. **sâkin:**
Mesnevi 46/136
İkamet etmek, oturmak.

Bu yol yakın durur andan velîkin / Degül bunda âdemîden kimse sâkin

sâkin(2): Sakin, sessiz.

→. **sâkin:**
Mesnevi 13/10
Sakin, sessiz.

Alamaz mülki zulm-ıla velîkin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sâkin

sâkin it-: Dindirmek.

→. **sâkin it-:-er**

Mesnevi 3/ 35
Dindirmek.

Yiri sâkin ider eflâki gerdân /
'Ukûl işinde anuñ zâr u ħayrân

→. **sâkin it-:-er, -em**

Mesnevi 17/12
Dindirmek.

Bugün yarın varuram yile lîkin /
İderem ğuşşayı derd-ile sâkin

sâkin ol-(1): İkamet etmek,
oturmak.

→. **sâkin ol-:-ur**

Mesnevi 13/10
İkamet etmek, oturmak.

Alamaz mülki zulm-ıla velîkin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sâkin

→. **sâkin ol-:-dı**

Mesnevi 58/94
İkamet etmek, oturmak.

Melik ğark-âbdan olmağa imjîn /
Yaluñuz bir gemide oldı sâkin

sâkin ol-(2): Yatışmak,
durulmak, rahat olmak.

→. **sâkin ol-:**

Mesnevi 26/6
Yatışmak, durulmak, rahat
olmak.

Od içinde nice ola şabr
mümkün / Ya ħod ne vaqt ola
bu süz sâkin

→. **sâkin ol-:-ı, -ma, -dı**

Mesnevi 35/78

*Yatışmak, durulmak, rahat
olmak.*

Çamusına nazar eyledi lîkin /
Biriyle olmadı gönli sâkin

→. **sâkin ol-:-a, -maz**

Mesnevi 51/84
Yatışmak, durulmak, rahat
olmak.

Egerçi luñ hoş durur velîkin /
Siyâsetsüz olamaz fitne sâkin

→. **sâkin ol-:-ur**

Mesnevi 19/18
Yatışmak, durulmak, rahat
olmak.

Bu sevdâ çamu başda var
velîkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

sakla-: Gizlemek.

→. **sakla-:-y, -a, -sın**

Mesnevi 41/114
Gizlemek.

Saņa lâ-ıafkanû'l-eymân dir ol
ĥak / Gerekdür saçlayasın anı
el-ĥak

sal-: Atmak, bırakmak.

→. **şal-:-dı**

Gazel 15/7
Atmak, bırakmak.

Zülfürj cünûna şaldı yüzün
ĥayrete beni / Miĥnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehâr olur

→. **şal-:-dı**

Mesnevi 42/22
Atmak, bırakmak.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflâk /
Buni şaldı zevâle itmedi bāk

→. **şal-:-dı**

Mesnevi 60/40

*Bırakmak, koymak,
salmak.*

Oradan Nâz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola iletirdi vü şaldı

→. **şal-:-dı**

Mesnevi 53/93
Bırakmak.

Hevâdan şaldı ol seng-i âsiyâbı
/ Ki un bigi ögide padişahı

şalâh: Düzeltme, iyileşme, iyilik.

→. **şalâh-:-a**

Mesnevi 1/ 7
Düzeltme, iyileşme, iyilik.

İşümüzi sen it maķrûn şalâĥa /
Bizi biz irüremezüz felâĥa

şalin-: Salınmak, atılmak.

→. **şalındı-:-dı**

Mesnevi 43/92
Salınmak, atılmak.

Aşıldı ol günde yarındası yandı
/ Küli üçinci gün baĥra şalındı

sâliyân: Vergi.

→. **sâliyân:**

Mesnevi 56/29
Vergi.

Orada sâliyân itmiş 'ibâdet / Ki
olmuş ol 'ibâdet anı 'âdet

sâm: Şehname'de adı anılan
tarihî-efsanevî Fars
kahramanlarından biri.
Neriman'ın oğlu, Zâl'in babası
ve Rüstem'in dedesidir.
Yiğitliği ve adaleti ile anılır.

→. **sâm-:-dan**

Mesnevi 13/32
Şehname'de adı anılan

tarihî-efsanevî Fars
kahramanlarından biri.
Neriman'ın oğlu, Zâl'in babası

ve Rüstem'in dedesidir. Yiğitliği ve adaleti ile anılır.

Kim idi önde rezm itdükde Rüstem / Ki yig-idi Nerjımān Sām'dan hem

→. **sām:-a**

Mesnevi 47/54

Şehname'de adı anılan tarihî-efsanevî Fars kahramanlarından biri. Neriman'ın oğlu, Zâl'in babası ve Rüstem'in dedesidir. Yiğitliği ve adaleti ile anılır.

Degül cevr-i felekden reste Rüstem / Ol itdi Sām'a 'ömrüñ cāmını sem

→. **sām:**

Mesnevi 29/11

Şehname'de adı anılan tarihî-efsanevî Fars kahramanlarından biri. Neriman'ın oğlu, Zâl'in babası ve Rüstem'in dedesidir. Yiğitliği ve adaleti ile anılır.

Kanı Güstāşb u yā Sām u Nerjımān / Ne oldı Rüstem u yā Zāl-i Destān

→. **sām:**

Mesnevi 47/35

Şehname'de adı anılan efsanevî kahraman. Neriman'ın oğlu, Zâl'in babası ve Rüstem'in dedesidir. Yiğitliği ve adaleti ile anılır.

Kanı Rüstem kanı Sām u ya Gürşās̄b / Kanı Efrās̄iyāb u kanı Küştās̄b

sāmi' ol-: İşitmek, duymak.

→. **sāmi' ol:-ur**

Mesnevi 56/48

İşitmek, duymak.

Yıl-ıla üç yüz biñ altmış yılda vākī' / Olur işbu kırān ol söze sāmī'

sām-ı sūvār: Atlı Sām (İran, destanındaki bir kahraman).

→. **sām-ı sūvār:-ı**

Mesnevi 53/42

Atlı Sām (İran, destanındaki bir kahraman).

Yaşam aspanda zār İsfendiyār'ı / Piyāde eyleyem Sām-ı sūvār'ı

san-: Zannetmek.

→. **san:-ur, -lar**

Mesnevi 28/7

Zannetmek.

Benüm pür-berg ü bārum var şanurlar / Başuma her nefes biñ taş ururlar

→. **san:-ma**

Mesnevi 52/34

Zannetmek.

Görjül kim 'ışk ide anı menzil / Olur te'yidi haqqun anda nāzil

→. **san:-a, -sın**

Mesnevi 35/ 72

Zannetmek, düşünmek.

Bir a'lā kaşrdı şāh-ıla Cemşid / Oturmışdı şanasın māh u hürşid

→. **san:-ur**

Mesnevi 55/38

Sanmak, zannetmek.

Namāzını ki yok anda niyāzi / Şanur tāt veli degül niyāzi

→. **san:-ur**

Mesnevi 60/ 131

Sanmak, zannetmek.

Çamusınur sözi şekker yüzi gül / Gözi nerges durur u saçı sūnbül

→. **san:-a, -sın**

Mesnevi 46/262

Sanmak, zannetmek.

Oradan hūri-zād eyvāna vardı / Şanasın serv-idi bustāna vardı

→. **san:-ur**

Mesnevi 55/24

Sanmak, zannetmek.

Ŧolu olur kibr şöfinün dimāği / Şanur ol zūhd-ile oldı çirāği

→. **san:-ma**

Mesnevi 46/283

Sanmak, zannetmek.

Bizi biğāne şanma i yigāne / Senünüz biz serāy u bağ u hāne

şanā'at: Maharet, hüner.

→. **şanā'at:**

Mesnevi 3/72

Maharet, hüner.

Becid itdiler anuñla belāgat / Ki ol-ıdı ol zaman hālkā şanā'at

şan'at it-: Maharet göstermek.

→. **şan'at it:-en**

Mesnevi 25/10

Maharet göstermek. II Kişilik özelliği haline getirmek, alışkanlık edinmek.

Başa sabr ıla virildi bu rütbet / Murāda irer iden şabrı şan'at

sanāyi': Sanatlar, zanaatlar.

→. **şanāyi':**

Mesnevi 3/ 6

Sanatlar.

Yir ü gök Ŧolidur dürlü bedāyi' / Gözünji aç ki göresin şanāyi'

→. **şanāyi'**:

Mesnevi 11/44
Sanatlar.

Me'ānj eyle idesin bedāyi' / Ki
işiden diye kim zj şanāyi'

sançar: Özel isim(?).

→. **sançar:**

Mesnevi 47/38
Özel isim(?).

Kanı Dārāb u Dārā vü Sikender
/ Kanı Keyhūsrev ü Kirsj vü
Sançar

sandāl u lāden: Sandal ve
laden ağacı.

→. **sandāl u lāden:**

Mesnevi 46/222
Sandal ve laden ağacı.

Getürdiler yük-ile 'ūd u 'anber
/ Dağı sandāl u lāden müşg-i
edfer

sanduk: Sandık.

→. **şanduk:**

Mesnevi 46/47
Sandık.

Yidi şanduk yine la'l u cevāhir /
Nite kim burc-ı cevzāda
zevāhir

şanem: Güzel, dilber.

→. **şanem:-ler**

Mesnevi 35/59
Güzel, dilber.

Peri-peyker şanemler
perniyān-püş / Kamusı şim-ten
zerrin binā-güş

şarar:- Rengi sarıya dönmek.

→. **şarar:-mış**

Mesnevi 34/ 31
Rengi sarıya dönmek.

Anuñ gül yüzi şararmış u
şolmuş / Gözi pür-nem dudağı
hüşk olmuş

şarart:- Yüzün sarıya
dönüşmesi.

→. **şarart:-mış, -dur**

Mesnevi 23/7
Yüzün sarıya dönüşmesi.

Şartmışdur yüzümi renc-i
yarkān / Dağı şafrādan irdi
baña hafkān

sarāy: Saray, köşk.

→. **sarāy:-ı**

Mesnevi 2/ 98
Saray, köşk.

İner gökden yire fazlıyla
yağmur / Ki tā rızkuñ sarāyi ola
ma'mūr

→. **sarāy:-a**

Mesnevi 14/141
Saray, köşk.

Gidüp ol bāğdan geldi sarāya /
Girü āğāz kıldı āh u vāya

→. **sarāy:-a**

Mesnevi 31/ 30
Saray, köşk.

Didi Cemşid'e kim gelgil
varalum / Sarāya bir nefes şād
oturalum

→. **sarāy:-a**

Mesnevi 34/39
Saray, köşk.

Sarāya vardı olıban perişān /
Cenāb-ı mülk ü devletden
peşimān

→. **sarāy:-a**

Mesnevi 44/ 81
Saray, köşk.

Girü geldi sarāya şāh Cemşid /
Karanju gicede dilinde Hürşid

→. **sarāy:-a**

Mesnevi 46/295
Saray, köşk.

Sarāya vardı andan Nāz-
perverd / Nite kim girü vara
gül-şene verd

→. **sarāy:-a**

Mesnevi 48/1
Saray, köşk.

Peri-ruh okımış bizi sarāya /
Nedür tedbjr fikr eyle bu rāya

→. **sarāy:-a**

Mesnevi 48/33
Saray, köşk.

Varıban gördüm orada bir
eyvān / Ki aña pāsübān olmışdı
Keyvān

→. **sarāy:-ı**

Mesnevi 48/137
Saray, köşk.

Sarāyi 'aks-i bāde kıldı gül-gün
/ Yir oldı cür'a kınanıdan ciger-
hün

→. **sarāy:-ı, -n, -a**

Mesnevi 60/61
Saray, köşk.

Alup şāhi sarāyına ilettdi / Bu
hālın şerh itdi ol işitdi

sarāy u kaşr: Saray ve köşk.

→. **sarāy u kaşr:**

Mesnevi 56/12
Saray ve köşk.

Orada gördi şāh āb-ı revāni /
Sarāy u kaşr u bāğ u būsitanı

şarf it:- Harcamak, tüketmek.

→. **şarf it**:-e, -sin
Mesnevi 40/35
Harcamak, tüketmek.

Gerekdür şarf idesin mâlı li'l-
lah / Eger işitdün-ise akırızu'l-
lah

şavâb: Doğru, dürüst.

→. **şavâb**:
Gazel 5/ 8
Doğru, dürüst.

Adluğ koğusını işidiben Hıttâ'da
müşğ / Nâfeyle şâfeşin yile
virdi zehî şavâb

→. **şavâb**:
Mesnevi 9/ 19
Doğru, dürüst.

Şavâb ol kim koyuban başına
tâc / Hıttâ'dan bî-ğatâ isdeye ol
bâc

→. **şavâb**:
Mesnevi 11/72
Doğru, dürüst.

Eger bunda ħatâ bulınsa yâ
sehv / Şavâb oldur kim ideler
anı 'afv

→. **şavâb**:
Gazel 7/ 14
Doğru, doğru olan şey.

Sen baħtiyâr râyına hiç
irmesün ħatâ / Niçe ki 'aql râyı
şavâb ihtiyâr ide

şavt: Bağırma, haykırma, çığlık.

→. **şavt**:-ı
Mesnevi 36/4
Bağırma, haykırma, çığlık.

Şeker nağmâtı tütüyi itdi 'aşık /
Semen şavtı oldı kumrıya
muvâfık

şay:- Tutmak, addetmek.

→. **şay**:-ar
Mesnevi 55/40
Tutmak, addetmek.

Arınmadın göñülleri riyâdan /
Şayarlar gendüleri evliyâdan

şay: Çalışmak, çabalamak.

→. **şay**:-ü, -m, -i
Mesnevi 1/ 81
Çalışmak, çabalamak.

Benüm bu sa'yümi meşkür
eyle / Ĥatâ ıla ħalelden dür
eyle

→. **sa'yümi**:-ü, -m, -i
Mesnevi 1/ 53
Çalışmak, çabalamak.

Ĥudâyâ sa'yümi sen eyle
meşkür / Cemî'-i 'aybdan kıl
sözümü dür

şayd: Av.

→. **şayd**:
Mesnevi 53/71
Av.

Zehî devlet durur kim gişkiye
şayd / Gele gendü ayağıyla ola
kayd

şayd it:-Avlanmak.

→. **şayd it**:-er, -di
Mesnevi 13/49
Avlanmak.

İderdi ol dâne-y-ile cânları
şayd / Kılurdı ol dâm-ıla
göñülleri kayd

şây: Gölge.

→. **şâyesin**:-sin
Gazel 6/ 7
Gölge.

Şâh-ı hümây şâyesin ü cümle
vahş u tayr / Saña penâh
idibenün âremjedür

→. **şây**:
Mesnevi 50/56
Gölge.

Aña olmışdı ferğad fark-ı pây
/ Sipih-r-i lâciverdî daħı şây

şâyebân: Gölgelek, otağ.

→. **şayeban**:-ı
Mesnevi 3/ 78
Gölgelek, otağ.

Nazar it ol şeh-i kişver-sitâni /
Melâyik çetri bulıt sayebanı

şâz(1): Çalgı aleti.

→. **şâz**:-ı, -n, -ı
Mesnevi 14/19
Çalgı aleti.

Çün itdi sâzını devr eyledi mül
/ İrişdi serv-ğadlere temâyül

→. **şâz**:-um
Mesnevi 25/6
Çalgı aleti.

Döşegüm toprağ u örtüm
havâdur / Cemî'-i berg ü
sâzum bî-nevâdur

→. **şâz**:
Mesnevi 31/37
Çalgı aleti.

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şî'ri kıldı âğâz

→. **şâz**:
Mesnevi 40/ 13
Çalgı aleti.

Hezâr âvâz ider düziben sâz /
Ki gül vaktında ola lâleyle dem-
sâz

şâz(2): Uğraş, iş, gayret.

→. **şâz**:
Mesnevi 8/ 18
Uğraş, iş, gayret.

Bu gice gökden işitdüm bir
āvāz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

sâz eyle-(1): Öğretmek,
kavratmak.

→. **sâz eyle-:-y, -eyim**
Mesnevi 12/9
Öğretmek, kavratmak.

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz
/ Ki ide zührei vâlih ol āvâz

→. **sâz eyle-:**
Mesnevi 42/1
Öğretmek, kavratmak.

Söze sâz eyle i mürğ-i sahnun-
güy / Ki sözde sen iletdüğ
kâmadan güy

sâz eyle-(2): Çalgı çalmak,
musiki icra etmek.

→. **sâz eyle-:**
Mesnevi 47/1
Çalgı çalmak, musiki icra
etmek.

Gel i muṭrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözün dil ü cân-ıla
dem-sâz

sâz it-: Yapmak, etmek, icra
etmek.

→. **sâz it-:-üp**
Mesnevi 47/21
Yapmak, etmek, icra
etmek.

İdüp sâz erğânunda hoş eğânj
/ Elüme şun şarâb-ı erğavânj

→. **sâz it-:**
Mesnevi 59/2
Yapmak, etmek, icra
etmek.

Ḳamer devridür i kumrij-yı
dem-sâz / Nevâda râst it bir iki
dem sâz

→. **sâz it-:**
Mesnevi 33/2
Yapmak, etmek, icra
etmek.

Bahâr irişdi vü açıldı uş gül /
Nevâda sen dağı sâz it i bülbül

→. **sâz it-:-miş, -di**
Mesnevi 8/ 18
Yapmak, etmek, icra
etmek.

Bu gice gökden işitdüm bir
āvâz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

→. **sâz it-:-em**
Mesnevi 12/5
Yapmak, etmek, icra
etmek.

Bugün ben nağmei ol resme
idem sâz / Ki bülbül dağı
olamaya aṅa dem-sâz

→. **sâz it-:**
Mesnevi 40/37
Yapmak, etmek, icra
etmek.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözünge söz-ile dem-
sâz

sâz u söz: Saz ve söz.

→. **sâz u söz:**
Mesnevi 60/178
Saz ve söz.

Bu gice şâḡ-ı nev üstinde
kumrij / Dir-idi sâz u söz-ile bu
şî'ri

sâz-ı bülbül: Bülbül sesi.

→. **sâz-ı bülbül:**
Mesnevi 12/18
Bülbül sesi.

Ṭoludur lâle vü reyḡân-ıla gül /
Gelür her küşesinde sâz-ı
bülbül

→. **sâz-ı bülbül:**
Mesnevi 33/5
Bülbül sesi.

Nevâ it kim hoş olur sâz-ı
bülbül / Gülün karşısına āvâz-ı
bülbül

sâz-ı nağmet: Şarkı söyleyen,
şarkıcı.

→. **sâz-ı nağmet:**
Mesnevi 60/148
Şarkı söyleyen, şarkıcı.

Viribidi anuḡ ardınca ni'met /
Mey ü ney muṭrib ü hoş sâz-ı
nağmet

sâz-ı şabühî: Sabah içilen
şarabın sesi.

→. **sâz-ı şabühî:**
Mesnevi 55/ 13
Sabah içilen şarabın sesi.

Sabâḡın hoş olur sâz-ı şabühî /
İder her sebze ter gülzâr-ı rûḡı

seb' al-mesâni: "Andolsun ki,
biz sana tekrarlanan yedi âyeti
ve yüce Kur'an'ı verdik."
(Kur'an-ı Kerim, Hicr suresi
15/87) âyetinden iktibastır.

→. **seb' el-meşâni:**
Mesnevi 51/63
"Andolsun ki, biz sana
tekrarlanan yedi âyeti ve yüce
Kur'an'ı verdik." (Kur'an-ı
Kerim, Hicr suresi 15/87)
âyetinden iktibastır.

Okiyup üsdine seb' el-meşâni /
Didiler zj kelîmu'l-lah-ı şânj

sebeb: Neden, sebep.

→. **sebeb:**
Mesnevi 19/26
Neden, sebep.

Velj vardur eşer bende
ferâḡdan / Sebeb budur kim

olmuşam nüvâ-zen

→. **sebeb:**

Mesnevi 46/280
Neden, sebep.

Olur ğurbet kamu renc-ile
kürbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

sebz: Yeşil.

→. **sebz:**

Mesnevi 3/ 58
Yeşil. II Taze.

Güneş gibi görünür 'akla rüşen
/ Ki degül serserj bu sebz gül-
şen

sebbe: Çimen, yeşillik.

→. **sebbe:**

Mesnevi 55/14
Çimen, yeşillik.

Sabahın hoş olur sâz-ı şabühj /
İder her sebze ter güzâr-ı rûhı

sebz-târem: Yeşil kubbe.

→. **sebz-târem:**

Mesnevi 60/64
Yeşil kubbe.

Gice çün gitdi rüşen oldı 'âlem
/ Zer-endüd oldı girü sebz-
târem

sefer: Yola çıkmak.

→. **sefer:**

Mesnevi 43/76
Yola çıkmak.

Dimâgum tolu sevdâdan
hevâdur / Sefer sevdâyı
sürmeğe devâdur

→. **sefer:**

Mesnevi 43/77
Yola çıkmak.

Sefer gerçi bir işdür ki hâtar-
nâk / Çü nef'i var hâtar-
eyleme bâk

→. **sefer:**

Mesnevi 43/94
Yola çıkmak.

Budur resp ü tarık-i 'ışk-bâzj /
Sefer olur bu işün çâra-sâzı

→. **sefer:-de**

Mesnevi 43/ 99
Yola çıkmak.

Güneş çün kim seferde oldı
her gâh / Cemi'-i encüm itdiler
anı şâh

→. **sefer:-den, -dür**

Mesnevi 43/96
Yola çıkmak.

Seferdendür ki olur puhte her
hâm / Seferdendür ki ele girür
kamu kâm

sefer it-: Yolculuk, seyahat
etmek.

→. **sefer it-:-üp**

Mesnevi 39/77
Yolculuk, seyahat etmek.

Sefer idüp yürürken her diyârı
/ Hoten'den Rüm'a irüdüüm
güzârı

sehâbj: Bulut.

→. **sehâbj:**

Mesnevi 48/58
Bulut.

Nigjn bigi altun içinde oturmuş
/ Sehâbj burka'ı yüzden
götürmüş

seher: Sabahın güneş
doğmadan önceki zamanı,
seher vakti.

→. **seher:-de**

Mesnevi 5/ 35
*Sabahın güneş doğmadan
önceki zamanı, seher vakti.*

Seherde dün kim açılmış-ıdı
gül / Bu şî'ri okırdı şeh
medhinde bülbül

→. **seher:-den**

Mesnevi 9/ 29
*Sabahın güneş doğmadan
önceki zamanı, seher vakti.*

Seherden çün bize irdi beşâret
/ Felekden tahtına oldı işâret

→. **seher:-de**

Mesnevi 46/1
*Sabahın güneş doğmadan
önceki zamanı, seher vakti.*

Seherde çün belürdi râyet-i
şubh / Güneş bigi oldı rüşen
âyet-i şubh

→. **seher:**

Mesnevi 55/ 1
*Sabahın güneş doğmadan
önceki zamanı, seher vakti.*

Seher irdi gel i mürğ-i seher-
hân / Getür cân 'âleminde
bize bir hân

seher-geh: Seher vakti.

→. **seher-geh:**

Mesnevi 38/1
Seher vakti.

Seher-geh kim eser bād-ı
bahârj / Kılur enfâsı müşğjn
her diyârı

→. **seher-geh:**

Mesnevi 48/19
Seher vakti.

Seher-geh oldı rüşen âyet-i
şubh / Ser-efrâz oldı girü
râyet-i şubh

→. **seher-geh:**
Mesnevi 50/23
Seher vakti.

Seher-geh gün 'alem dikkükde
kâfa / Ki saçardı şabâ gülzâra
nâfe

sehi: Doğru, düzgün.

→. **sehi:**
Mesnevi 48/102
Doğru, düzgün.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu kamu didügün
düşvâr ola sehl

sehl: Kolay.

→. **sehl:**
Mesnevi 35/31
Kolay.

Bilürem bu işün tedbjridür sehl
/ Velj te'hjir itmeklik olur cehl

sehl ol-: Kolay olmak,
kolaylaşmak.

→. **sehl ol-:ur**
Mesnevi 51/36
Kolay olmak, kolaylaşmak.

Bu yoldan girü dönmek cehl
olur / Belâ 'aşık ola(na) sehl
olur

sehv: Yanılma, yanlış.

→. **sehv:**
Mesnevi 1/ 17
Yanılma, yanlış.

Ĥatâ durur bizüm işümüz ü
sehv / Kamusun luţfun-ıla
eylegil 'afv

→. **sehv:**
Mesnevi 11/71
Yanılma, yanlış.

Eger bunda ĥatâ bulınsa yâ
sehv / Şavâb oldur kim ideler
anı 'afv

sekiz: Sekiz, sayı sıfatı.

→. **sekiz:-i, -n, -de**
Mesnevi 46/156
Sekiz, sayı sıfatı.

Yidi gün kaç' idiben menâzil /
Sekizinde oldılar bir yirde nâzil

selâm: Esenlik dileme sözü,
selam.

→. **selâm:**
Mesnevi 48/24
*Esenlik dileme sözü,
selam.*

Geliben Nâz-perverd ol
serâdan / Selâm irgürdi şâha
meh-liqâdan

selâm olsun: "Esenlik
dileklerim ulaşsın" anlamında
kullanılan bir iyi dilek sözü.

→. **selâm olsun:-sun**
Gazel 4/ 15
*"Esenlik dileklerim
ulaşsın" anlamında kullanılan
bir iyi dilek sözü.*

Olsun selâm aña vü aşhabına
anuç / Çün ehl-i beyti yâd ide
Aĥmedj aña

selâmet: Esenlik, kurtuluş.

→. **selâmet:**
Mesnevi 9/ 27
Esenlik, kurtuluş.

Selâmet dut hemişe cism ü
cânın / Selâtjine penâh it
âsumânın

→. **selâmet:**
Mesnevi 13/74
Esenlik, kurtuluş.

Riyâ şirk-i ĥafjdür terk it anı /
Diler-iserj selâmet cism ü cânı

→. **selâmet:**
Mesnevi 55/16
Esenlik, kurtuluş.

Ĥomaz ol nefilde hergiz
ĥabâşet / Tutar zerķ u riyâdan
hem selâmet

→. **selâmet:**
Mesnevi 58/77
Esenlik, kurtuluş.

Kişi kim kırtıla cânı selâmet /
Daĥı yigrek ne gerek aña
ni'met

→. **selâmet:**
Mesnevi 58/95
Esenlik, kurtuluş.

Gemiler kamu kırtuldu selâmet
/ Hemjın ol gişiyeye irdi ĥasâret

→. **selâmet:**
Mesnevi 60/72
Esenlik, kurtuluş.

Ki anuç leşgeri deryâ tamâmet
/ Çıkup gelürler-idi ĥoş
selâmet

selâmet bul-: Esenlik bulmak,
gönlü huzura ermek, mutlu
olmak; sıkıntılardan kurtulmak.

→. **selâmet bul-:-dı**
Mesnevi 47/45
*Esenlik bulmak, gönlü
huzura ermek, mutlu olmak;
sıkıntılardan kurtulmak.*

Selâmet buldı andan Mjir
Sülmân / Ki ol-ıdı penâh-ı her
müsülmân

selâtjın: Sultanlar.

→. **selâtjın:**
Mesnevi 3/ 16
Sultanlar.

Anuñ na'leyni fark-ı fevkte tãc / Selâtîñ cümle kulluğına muhtãc

→. **selâtîñ:-e**

Mesnevi 9/28
Sultanlar.

Selâmet dut hemîşe cism ü cânın / Selâtîñe penâh it âsumânın

→. **selâtîñ:**

Mesnevi 19/12
Sultanlar.

Ne şuyı var bu dolabuñ ki aħar / Selâtîñ kanıdır bî-şek ser-â-ser

→. **selâtîñ:**

Mesnevi 53/51
Sultanlar.

Selâtîñ pîşesi olur şecâ'at / Denj vü süflinüñ işi kanâ'at

→. **selâtîñ:**

Mesnevi 42/14
Sultanlar.

Sipihrüñ bî-mihirligini söyle / Selâtîñ-ile n'itdi şerh eyle

→. **selâtîñ:-i**

Mesnevi 60/152
Sultanlar.

Anı kim görmemişdi şâh Kayşer / Ne ĥod Rüm'un selâtîñi ser-â-ser

selmân: Selmân-ı Sâveci: İnan şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

→. **selmân:**

Mesnevi 1/35

Selmân-ı Sâveci: İnan

şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

Başa ol ĥâtırı virgil ki Selmân / Anı irişmege bulmadı imkân

→. **selmân:**

Mesnevi 11/63

Selmân-ı Sâveci: İnan

şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

Nizâmî birle Selmân tãrzına uş / Bu defter nazm oldu dürr-ile ĥoş

→. **selmân:-un**

Mesnevi 12/13

Selmân-ı Sâveci: İnan

şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

Sözün Selmân'un işitdün temâmî / Anı dağı ki nazm itdi Nizâmî

sem it-: Zehretmek.

→. **sem it-:-di**

Mesnevi 47/54

Zehretmek.

Degül cevri felekden reste Rüstem / Ol itdi Sãm'a 'ömrüñ cãmını sem

semâ: Gök, asuman.

→. **semâ:**

Gazel 7/8

Gök, asuman.

'İşk -ıla kâyim durur rûh u cesed / 'İşk -ıla dâyim durur arz u semâ

semen: Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçek.

→. **semenle:-le**

Mesnevi 14/72

Güzel kokulu, beyaz ve

güzel çiçek.

Benefşe destinüñ altında ter gül / Bir arada semenle tãze sünbül

→. **semen:**

Mesnevi 36/4

Güzel kokulu, beyaz ve

güzel çiçek.

Şeker nağmâtı tũtiyi itdi 'aşık / Semen şavtı oldu kumrıya muvâfık

→. **semen:-le**

Mesnevi 54/11

Güzel kokulu, beyaz ve

güzel çiçek.

Semenle nerges ü hem yâsemendür / Dağı kevşerle tũbî ĥür-ı 'ıyndur

→. **semen:-dür**

Mesnevi 60/168

Güzel kokulu, beyaz ve

güzel çiçek.

Çemendür her yaña vü lãle vü gül / Semendür yâsemîn nesrîn ü sünbül

semen-ber: Yasemin gibi beyaz göğüslü.

→. **semen-ber:**

Mesnevi 46/ 181

Yasemin gibi beyaz
göğüslü.

Semen-ber görmez-idi şeb
yüzini / Ki sünbül bağlamışdı
nergesini

→. **semen-ber:**
Mesnevi 46/184
Yasemin gibi beyaz
göğüslü.

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-â-ber şâhı gördi ol
semen-ber

→. **semen-ber:**
Mesnevi 39/20
Yasemin gibi beyaz
göğüslü.

Ki gördüğince ol bir lâle-rüyü /
Semen-ber dil-beri vü müşg-
büyü

semen-ruh: Yasemin gibi
beyaz yanak.

→. **semen-ruhlar:-lar**
Mesnevi 35/65
Yasemin gibi beyaz yanak.

Semen-ruhlar şunup gül-gün
şarâbı / Muğannî itdiler çeng ü
rebâbı

semûm: Sam yeli. Gündüz
vakti çölde esip bitki ve
hayvanları yok eden rüzgar.

→. **semûm:-ı**
Gazel 5/4
Sam yeli. Gündüz vakti
çölde esip bitki ve hayvanları
yok eden rüzgar.

Luţfün neşimi bitürür oddan
nîlûferi / Kahrın semûmı
lücce-i deryâyı ider serâb

sen: Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

→. **sen:**
Gazel 1/ 6
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

Biz kûşîş-ile hâzrete hergiz
iremezüz / Sen eylegil
hidâyetünjî bize râh-ber

→. **sen:**
Gazel 1/ 12
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

Bu şab' zulmetinde alamaz nür
gönlümüz / Sen idesin nazâr
germ-ile bize meger

→. **sen:-a**
Gazel 2/ 1
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

İ ki cevân-gâh oldu saña hadd-ı
lâ-mekân / Çün 'inâyet eyledi
ol pâdişâh-ı kün-fekân

→. **sen:-a**
Gazel 2/ 4
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

Çün süvâr itdi Burâk' uñ
cezbesine sini hâk / Râh-ber
oldı saña tâvûs-ı sidre-âşîyân

→. **sen:-a**
Gazel 2/ 17
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

Saña menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aña yokdur
gümân

→. **sen:**
Gazel 2/ 9
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

Qurb-ı ev-ednâ vü sübhân
ellezî esrâ'yı sen / Bulup anda
rüşen itdün her ne var râz-ı
nihan

→. **sen:**
Gazel 2/ 15
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

Evlüyaya sen çırâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maẓhar-ı âyât u hem Nür u
Duhân

→. **sen: -den**
Gazel 2/ 23
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

İsderem senden şefâ'at yâ
şefî'ü'l-müznibîn / Nice
maẓrûm ola senden bu garîb ü
nâ-tuvân

→. **sen:-den**
Gazel 2/ 24
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

İsderem senden şefâ'at yâ
şefî'ü'l-müznibîn / Nice
maẓrûm ola senden bu garîb ü
nâ-tuvân

→. **sen:-ün**
Gazel 2/ 22
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

Tâze-rüy u hoş-nefes oldum
anuç çün gül gibi / Kim senün
medhüñde gonca bigiyem
raţbu'l-lisân

→. **sen:-ün**
Gazel 4/ 5
Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.

'arşda kadrün senün bağladı
bir bâr-gâh / Kuşbdan oldu aña
miñ şubhdan oldu tınâb

→. **sen:-üñ**

Gazel 4/ 15

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

İdeli bi-dâr haķ ma'diletüñi
senüñ / Fitne vü zülmüñ gözi
toldı 'amâ-y-ıla hâb

→. **sen:**

Gazel 7/ 13

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen bahtiyâr râyına hıc
irmesün haṭâ / Niçe ki 'aql râyı
şavâb ihtiyâr ide

→. **sen:-i**

Gazel 7/2

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Allah baht u devletüñi payidâr
ide / Mecmû'-ı şehr ü mülke
seni şehriyâr ide

→. **sen:-a**

Gazel 10/14

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Didüm kim gönümü aldı gözün
sevdâsı al-ıla / Didi cânuñ daḥı
alursa saña aşşı ziyân olmaz

→. **sen:-üñ**

Gazel 11/ 13

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Firâķuñda senüñ bî-ḥadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedüñ raḥm idüp bir gün ki
nicesin i miskîñüm

→. **sen:**

Gazel 15/ 1

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen nirede ki güler-iserñ nev-
bahâr olur / Ben nirede ki
ağlar-isam lâlezâr olur

→. **sen:-üñ**

Gazel 15/10

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bir yılda bir olur şeref-i âfitâb
lık / Her gün senüñ yüzün
şeref-i rüzigâr olur

→. **sen:-a**

Mesnevi 1/16

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bize pişe durur cürm-ile 'iştân
/ Saña 'âdet durur 'afv-ıla
ğufrân

→. **sen:-a**

Mesnevi 1/ 19

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Saña irmege bizde tüşe-i râh /
Yiter ...

→. **sen:**

Mesnevi 1/ 7

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

İşümüzi sen it maķrûn şalâḥa /
Bizi biz irüremezüz felâḥa

→. **sen:**

Mesnevi 1/ 53

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Ḥudâyâ sa'yümi sen eyle
meşķür / Cemî'-i 'aybdan kıl
sözümü dür

→. **sen:**

Mesnevi 1/ 79

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

İlâhî baña sen tâb u tuvân vir /
Ḥavâđîşden kamu emn ü âmân
vir

→. **sen:-den**

Mesnevi 1/ 1

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

İlâhî senden isderüz 'inâyet /
Bize rüzî eyle tevfiķ ü hidâyet

→. **sen:-den**

Mesnevi 1/ 37

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Ma'ünet senden isderem ilâhî
/ Ki sensin kamu miskîñün
penâhı

→. **sen:**

Mesnevi 3/56

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Ṭabâyi'den kesil kim kurtulasın
/ İriben nûra hem sen nür
olasın

→. **sen:-üñ**

Mesnevi 3/ 43

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Senüñ rızķuñ-içün ki ola
müveffer / Yir ü gögi saña kıldı
müsehḥar

→. **sen:-a**

Mesnevi 10/35

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Saña senlik belâ durur
mu'ayyen / Ḥalâş ider seni ol
bu belâdan

→. **sen:-a**

Mesnevi 10/37

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Men ü mâlik olıpdur saña
perde / Daḥı yok hıc nesne ara
yirde

→. **sen:-de**

Mesnevi 10/77

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Bilesin varsa sende çeşm ü
bîniş / Ki kıyım 'ışk-ıladur
âferîniş

→. **sen:-den**

Mesnevi 10/33

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni çün 'ışk senden ider âzād
/ Ne kim var 'ışkdan artuğı olur
bād

→. **sen:-i**

Mesnevi 10/25

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni 'ışk odudur kim nūr eyler /
Dil ü hem cânunı ma'mūr eyler

→. **sen:-i**

Mesnevi 10/33

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni çün 'ışk senden ider âzād
/ Ne kim var 'ışkdan artuğı olur
bād

→. **sen:-i**

Mesnevi 10/36

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Sağa senlik belā durur
mu'ayyen / Hālāş ider seni ol
bu belādan

→. **sen:-i**

Mesnevi 10"40

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Götürür aradan bu perdei 'ışk /
Seni ma'sūka der-hāl irürür 'ışk

→. **sen:**

Mesnevi 11/23

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

N'ola ger sen dağı hem i
güher-senc / Ki künc-i
hâtırunda var beşj genc

→. **sen:-a**

Mesnevi 13/15

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Düriş kim olmaya sağa sitem
kār / Ki 'ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kār

→. **sen:**

Mesnevi 13/67

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Çamu 'ömrünj sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünj
it şād

→. **sen:**

Mesnevi 13/ 67

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Çamu 'ömrünj sen kim ola ol
bād / Oturma bāde iç 'ömrünj
it şād

→. **sen:-a**

Mesnevi 14/114

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Didiler gendünj dir taht-ıla tād
/ Sağa olası durur tizde
muhtād

→. **sen:-a**

Mesnevi 17/13

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Sağa cāvīd olsun zindigānj /
N'ola gül yile varsa nāgehānj

→. **sen:**

Mesnevi 17/9

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Çamı terk eyle ol sen dağı
hāndān / Bu çamdan şādılığa
var mı noşşān

→. **sen:-a**

Mesnevi 18/14

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Anuñ içün durur çevreñ senünj
hār / Ki irişmeye sağa dest-i
ağyār

→. **sen:**

Mesnevi 18/25

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Egerçi sen ölürsin evvel āhır /
Yakılıban gül-āb olursın āhır

→. **sen:-ünj**

Mesnevi 18/13

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Anuñ içün durur çevreñ senünj
hār / Ki irişmeye sağa dest-i
ağyār

→. **sen:**

Mesnevi 19/30

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Bu çamusıyla hem şabr iderem
ben / Meliksin nişe bî-şabr
olasın sen

→. **sen:**

Mesnevi 20/18

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

İşidür nāleñj sinünj dem-ā-dem
/ Görürsin sen anuñ yüzini her
dem

→. **sen:-de**

Mesnevi 20/13

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferâhdan / Ya gönlün hâlî
olursa terâhdan

→. sen:

Mesnevi 21/10

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

İçerem mey ki ola kayğu
ferâmûş / Bu ğam def'ine mey
it sen dağı nûş

→. sen:-üñ

Mesnevi 22/5

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Hemjñ birdür senüñ içündegi
dâğ / Benüm biñ durur u yok
bir yirüm şağ

→. sen:-üñ

Mesnevi 22/9

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Senüñ şem'ünge hâk olmışsa
gül-şen / Benüm cânumda uş
'işk odı rûşen

→. sen:

Mesnevi 23/17

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Yi vü iç sen dağı ŝādān ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

→. sen:-a

Mesnevi 24/7

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Sağa lezzet virürse sağar u
mey / Bağa ol ğuşsa-i dildür
pey-â-pey

→. sen:-üñ

Mesnevi 24/3

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Meger vardur senüñ derdün
gerānı / Ki şabr-ıla idersin def'
anı

→. sen:

Mesnevi 25/12

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Devā derdine 'iŝkun şabrdur
bes / Gerekdür sen dağı şabr
idesin pes

→. sen:

Mesnevi 26/11

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Nigārün isteyü olduñ pūŝt-i
ham sen / Ki kıadadur sizersin
bilmezem ben

→. sen:-de

Mesnevi 26/1

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cânumda ider 'işk
odı cüş

→. sen:-i

Mesnevi 26/7

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Seni 'işk odı yakmadı tamāmı /
Anuç çün hoş-dem itmışdür
meŝāmi

→. sen:

Mesnevi 27/18

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Cihānuñ varlığını eyleme yād /
Ki olasin sen dağı binüm gibi
āzād

→. sen:-a

Mesnevi 28/11

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Sağa dağı irse derd-i 'işk bir
dem / Benefşe gibi olaydı
kâmetün ham

→. sen:

Mesnevi 28/15

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen āzāde benem uş bende-i
'işk / Ser-efrāz ol benem uş
bende-i 'işk

→. sen:-de

Mesnevi 28/10

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Çü derdün yok durur i servi-
kâmet / Fe-lâbüd sende vardur
istikâmet

→. sen:-üñ

Mesnevi 28/ 4

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Elümde ne ki var oldı kamu
bād / Senüñ gibi olmışam
kamudan āzād

→. sen:-üñ

Mesnevi 28/5

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Senüñ gibi muķillü'l-hāl
geldüm / Velj nā-mustakim
ahvāl oldum

→. sen:-a

Mesnevi 29/6

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Zümürüd-taht sağa mülk
muhtāc / Cihān içün ne gerek
bu kamu renc

→. sen:-üñ

Mesnevi 30/ 5

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Senüñ gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

→. sen:

Mesnevi 31/35

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen ü bāde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya āheng

→. sen:

Mesnevi 33/2

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bahār irişdi vü açıldı uş gül /
Nevāda sen dağı sâz it i bülbül

→. sen:

Mesnevi 33/16

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Gerek kim 'ışk sözün yād idesin
/ Ol işde sen dağı bünyād
idesin

→. sen:

Mesnevi 34/ 62

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Seni itdi hağ bu iklimüñ penāhı
/ Bu halkuñ dağı sen ümmüd-
gāhı

→. sen:

Mesnevi 34/63

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Sen olduñ memleket gözlerine
nūr / Gerekmez halkdan kim
olasın dūr

→. sen:-i

Mesnevi 34/61

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Seni itdi hağ bu iklimüñ penāhı
/ Bu halkuñ dağı sen ümmüd-
gāhı

→. sen:-a

Mesnevi 35/80

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Melik didi bu meclisde dil-
ārām / Saña kimdür anı it baña
i'lām

→. sen:

Mesnevi 35/4

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Giceler hağkı kim bızār-ıdum
ben / Seni emzürmekde vü
giryān-ıduñ sen

→. sen:

Mesnevi 35/5

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Südüm hağkı kim emmiş(sin)
sen anı / Senüñle görürem ben
bu cihānı

→. sen:-i

Mesnevi 35/4

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Giceler hağkı kim bızār-ıdum
ben / Seni emzürmekde vü
giryān-ıduñ sen

→. sen:-ün

Mesnevi 35/15

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Senün yüzüñ durur binüm
bahārum / Hayālum mūnisüm
hem gam-gūsārum

→. sen:-üñ, -le

Mesnevi 35/6

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Südüm hağkı kim emmiş(sin)
sen anı / Senüñle görürem ben
bu cihānı

→. sen:-a

Mesnevi 39/148

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Düriş çün cem' itdüñ māl-ıla
genc / Ki olmaya saña ol māl-
ıla renc

→. sen:

Mesnevi 39/ 115

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Eger gül-bergden ton idesin
sen / Ola nāzük tenüñ āzerde
andan

→. sen:

Mesnevi 39/145

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Çün ayruk alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağıdasın

→. sen:-a

Mesnevi 40/17

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Piyāle şuna durur saña lāle / Ki
rūha revh ü reyhāndur piyāle

→. sen:-a

Mesnevi 40/ 29

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Yiyüp yidürdügüñ kalur saña
bes / Kalanı yil durur andan
tama' kes

→. sen:

Mesnevi 40/31

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Anı kim sen kazandıñ sen yi
girü / İlerü virbi hergiz koma
girü

→. **sen:-a**

Mesnevi 41/31

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

'Aṭā idem saña ben ol kadar
genc / Ki dağı görmeyesin genc
içün renc

→. **sen:-a**

Mesnevi 41/113

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Saña lâ-ṭafkanü'l-eymān dir ol
ḥaḫ / Gerekdür saklayasın anı
el-ḥaḫ

→. **sen:**

Mesnevi 41/27

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Eger olur-ısañ sen baña hem-
rāh / 'ināyetle işi bitüre Allah

→. **sen:**

Mesnevi 41/34

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Çün anladuñ nice durur
mizācum / Ne-y-ise hem sen
eylegil 'ilācum

→. **sen:**

Mesnevi 41/36

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu yolda ger baña yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasın

→. **sen:**

Mesnevi 41/51

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. **sen:-de**

Mesnevi 41/26

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Baña sini gerek hem-rāh u
hem-dem / Ki sende bulunur
zaḥmuma merhem

→. **sen:-den**

Mesnevi 41/110

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Eger 'ahd eyler-ıseñ eyleme
cehd / Ki senden olmaya
ayruksı ol 'ahd

→. **sen:-i**

Mesnevi 41/ 15

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Seni itdüm göñlüme dem-sāz u
maḥrem / Senüñ-ile iderem
meşveret hem

→. **sen:-üñ**

Mesnevi 41/16

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Seni itdüm göñlüme dem-sāz u
maḥrem / Senüñ-ile iderem
meşveret hem

→. **sen:-üñ**

Mesnevi 41/37

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Senüñ sözünde olam ben
hemişe / İdem i'zāzuñı cānuma
pişe

→. **sen:-a**

Mesnevi 42/9

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Benefşe gibi olmışuz saña güş /
Söze başla olma süsen gibi
ḥāmuş

→. **sen:-a**

Mesnevi 42/24

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

İlerügilere n'itdi bu gerdün /
Saña dağı idiser olma meftün

→. **sen:-a**

Mesnevi 42/ 25

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

İdeyim saña ben bir bir ḥikāyet
/ Anı kim baña itdiler rivayet

→. **sen:**

Mesnevi 42/2

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Söze sāz eyle i mürğ-ı saḥun-
güy / Ki sözde sen iletdüñ
ḳamudan güy

→. **sen:**

Mesnevi 42/ 7

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şıdā eyleyesin

→. **sen:-i**

Mesnevi 42/16

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Düriş olma bu mülk ü mālā
mağrūr / Gurūr ider seni
şeyṭān gibi dūr

→. **sen:-a**

Mesnevi 43/25

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Ne suç itdi saña bu taht u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-â-
ser

→. **sen:-a**

Mesnevi 43/31

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Saňa muhtâc-iken bu taht ıla
tâc / Revâ mı varup olmağ
gayra muhtâc

→. **sen:-a**

Mesnevi 43/ 34

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu sevdâyı başuñdan eyle zâyil
/ Niredendür saña bu fikr-i
bâtil

→. **sen:-a**

Mesnevi 43/53

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Virem saña nigün ü taht u efser
/ İdem saña Hıttâ mülkin
muqarrer

→. **sen:-a**

Mesnevi 43/54

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Virem saña nigün ü taht u efser
/ İdem saña Hıttâ mülkin
muqarrer

→. **sen:-den**

**Mesnevi 43
/51**

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Neçün senden ırağ zâr ola
Fağfûr / Hümâyün senden ayru
kala rencür

→. **sen:-den**

Mesnevi 43/52

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Neçün senden ırağ zâr ola
Fağfûr / Hümâyün senden ayru
kala rencür

→. **sen:-a**

Mesnevi 44/34

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Elümde başum u uş tiğ ü
hañçer / Sözüüm bu kim didüm
saña i mäder

→. **sen:-a**

Mesnevi 45/ 16

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Benefşe gibi güş it ki ol nüvâ-
sâz / Saña güilde ne varsa keşf
ide râz

→. **sen:-a**

Mesnevi 45/ 17

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Eger ol râz saña keşf olına / Ne
müşkil varsa gönüilde biline

→. **sen:-a**

Mesnevi 46/75

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Hâk olsun saña yolda yâr u
yâver / Melâyik baht-ıla
peyveste reh-ber

→. **sen:-a**

Mesnevi 46/80

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Murâduñı hağ itsün cümle
hâşıl / Ümîdüñ neyse olsun
saña vâşıl

→. **sen:-a**

Mesnevi 46/ 96

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Yağın sensin benüm cân u
cihânum / Saña iren renc-ile
irer renc cânum

→. **sen:-a**

Mesnevi 46/276

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Buraya geldüğüñ ferhunde
olsun / Sipihr ü mihr saña
bende olsun

→. **sen:**

Mesnevi 46/72

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Dağı gözüm göre mi sini yârab
/ Ya hüd bula mısın sen bini
yârab

→. **sen:**

Mesnevi 46/142

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramağdan
sen şama' kes

→. **sen:**

Mesnevi 46/199

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Anı ço sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu mağama buldı
me'men

→. **sen:-den**

Mesnevi 46/91

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Girü bulmağlığa senden yaña
râh / Direm lâ tağnatu min
rahmeti'llah

→. sen:-i

Mesnevi 46/199

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Anı ço sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maķāma buldı
me'men

→. sen:-sin

Mesnevi 46/ 95

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Yakın sensin benüm cān u
cihānum / Saņa iren renc-ile
irer rence cānum

→. sen:-ü, -rüz

Mesnevi 46/ 284

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bizi bığāne şanma i yigāne /
Senürüz biz serāy u bāğ u
hāne

→. sen:-a

Mesnevi 47/25

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Saņa senlik belādur bĵ-şek āfet
/ Gider bādeyle senden bu
meħāfet

→. sen:-den

Mesnevi 47/ 27

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Ne nesne kim giderür sini
senden / Olur ol revh-i rüh
ayrılma andan

→. sen:-den

Mesnevi 47/26

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Saņa senlik belādur bĵ-şek āfet
/ Gider bādeyle senden bu
meħāfet

→. sen:-a

Mesnevi 48/ 87

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Gehĵ bebr urası durur saņa
çeng / Geh idisersin ejderhā-y-
ıla ceng

→. sen:-a

Mesnevi 48/89

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Gehĵ hem-ceng olasıdur saņa
dĵv / Gehĵ cādü idesidür saņa
rĵv

→. sen:-a

Mesnevi 48/90

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Gehĵ hem-ceng olasıdur saņa
dĵv / Gehĵ cādü idesidür saņa
rĵv

→. sen:-i

Mesnevi 48/ 79

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Seni 'āşıklarurĵ gözi gibi zār /
İdiser ġark-ı hün bu baħr-ı hün-
hār

→. sen:-a

Mesnevi 49/19

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Ne vaķtın ki ola bir iş saņa
düşvār / Bu üçden oda ço ol
demde bir tār

→. sen:-sin

Mesnevi 49/ 4

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Didi Cemşid'e Bānū kim i
server / Ki luţf-ıla gözüm
sensin ser-ā-ser

→. sen:-a

Mesnevi 50/14

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Ĥarĵ it gendüzünge bir nigārı /
Ki unıtdura saņa ol nev-bahārı

→. sen:

Mesnevi 50/2

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Nefes urdı i sākĵ şubħ-ı şādık /
Aņa sen daħı ol bir dem
muvāfık

→. sen:

Mesnevi 50/6

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Baħar u berg-i ter nesrĵn ü
gülzār / Neçün ħüşğ olasin sen
şöyle kim ħār

→. sen:

Mesnevi 50/22

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Bu çerĥ edvārı ider çok dürlü
destān / Dürüş sen daħı düz
bir ħüb destān

→. sen:

Mesnevi 51/80

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Dem-i tedbĵri çün kim hezl
idesin / Gümānsuz sini hem
sen 'azl idesin

→. sen:-a

Mesnevi 52/12

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Baħār irüp reyahĵn olur 'arz /
Ne dir saņa ...

→. **sen:**

Mesnevi 52/20

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Nice ider 'ışk-bāzı bülbül ü gül
/ Dürüş sen dağı şöyle ol ki
bülbül

→. **sen:**

Mesnevi 52/25

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Dürüş sen dağı ol bir hüba
meftün / Ki olasin zülf-i
zencirine meftün

→. **sen:-den**

Mesnevi 52/ 27

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Hâlâş ider seni bu 'ışk senden /
Pes olmağıl cüdâ bir lahza
andan

→. **sen:-i**

Mesnevi 52/ 27

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Hâlâş ider seni bu 'ışk senden /
Pes olmağıl cüdâ bir lahza
andan

→. **sen:-den**

Mesnevi 53/47

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Dürüş kim kalmasun senden
yavuz ad / Ki ider kamu
murâdundan seni yâd

→. **sen:-i**

Mesnevi 53/48

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Dürüş kim kalmasun senden
yavuz ad / Ki ider kamu
murâdundan seni yâd

→. **sen:-ün, -dür**

Mesnevi 53/ 119

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Didi bu kuvvet ü nuşret
senüñdür / Celâl ü 'izzet ü
kudret senüñdür

→. **sen:-ün, -dür**

Mesnevi 53/120

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Didi bu kuvvet ü nuşret
senüñdür / Celâl ü 'izzet ü
kudret senüñdür

→. **sen:-a**

Mesnevi 54/ 6

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Nedür ol hürî-zâdadur hidâyet
/ Ki gösderür sanja nedür
ğarâbet

→. **sen:**

Mesnevi 54/31

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Degülser sen mekesden
kirmden kem / Dürüş kim nür
olasın sen dağı hem

→. **sen:**

Mesnevi 54/32

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Degülser sen mekesden
kirmden kem / Dürüş kim nür
olasın sen dağı hem

→. **sen:-ün**

Mesnevi 55/ 7

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ nağmeñdür iden göñli
gül-şen / Bu cânuñ dağı gülzâr
mı rüşen

→. **sen:**

Mesnevi 58/27

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Likâu'l-lah gerekse ço seni sen
/ Anı digil hemjñ hergiz dime
sen

→. **sen:**

Mesnevi 58/28

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Likâu'l-lah gerekse ço seni sen
/ Anı digil hemjñ hergiz dime
sen

→. **sen:-i**

Mesnevi 58/29

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan
olma mehcür

→. **sen:-ün**

Mesnevi 58/3

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ sözüñledür ter cân
dimâğı / Senüñ sözüñle rüşen
'akl yağı

→. **sen:-ün**

Mesnevi 58/4

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ sözüñledür ter cân
dimâğı / Senüñ sözüñle rüşen
'akl yağı

→. **sen:-ün**

Mesnevi 59/ 10

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

Benefşe gibi gūş olmuş dil ü cān
/ Senün sözüñe i mürğ-ı seher-
hān

→. **sen:**

Mesnevi 60/23

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Gehi sen ejdehā kāmina
düşdün / Gehi diyün belāsına
ulaşduñ

→. **sen:**

Mesnevi 60/ 176

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Çiçek bigi olmasa elünđe sāgar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

→. **sen:-i**

Mesnevi 60/176

*Sen, ikinci tekil şahıs
zamiri.*

Çiçek bigi olmasa elünđe sāgar
/ Çiçekten idesin sen seni kem-
ter

senā: Övme, övgü, medh.

→. **senā:-si, -n, -i**

Mesnevi 7/2

Övme, övgü, medh.

Sözün tütüyle bülbülden
işitdüm / Girü şahuñ şenāsını
iş itdüm

senā it-: Methetmek, övmek.

→. **senā it-:-er, -di**

Mesnevi 14/11

Methetmek, övmek.

Dil uzatmış şenā iderdi süsen /
Benefşe gūş olmuşdı ser ü ten

senden yaña: Senden tarafa,
sana doğru.

→. **senden yaña:**

Mesnevi 46/91

*Senden tarafa, sana
doğru.*

Girü bulmaqlığa senden yaña
rāh / Direm lā taqnatu min
rahmeti'llah

seng: Taş.

→. **seng:**

Mesnevi 53/34

Taş.

Kimesne olamaz anuñla hem-
ceng / Eger kūh ola vü yā āhen
ü seng

seng ü hārā: Taş ve mermer.

→. **seng ü hārā:**

Mesnevi 50/54

Taş ve mermer.

İrağdan oldı bir kūh āşikāra /
Nebāti yok ser-ā-ser seng ü
hārā

seng-i āsiyāb: Değirmen taşı.

→. **seng-i āsiyāb:-i**

Mesnevi 53/93

Değirmen taşı.

Hevādan şaldı ol seng-i āsiyābı
/ Ki un bigi ögide padişahı

seng-i hāre: Pek sert kaya veya
taş.

→. **seng-i hāre:-y, -i**

Mesnevi 53/ 83

Pek sert kaya veya taş.

Müşebbek itdi seng-i hāreyi
la'l / Zümürüd yire dökdi bñ-
kerān la'l

seng-i rīze: Ufak, kırıntılı taş.

→. **seng-i rīze:**

Mesnevi 3/ 30

Ufak, kırıntılı taş.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzih /
Elinde seng-i rīze kıldı tesbih

→. **seng-i rīze:**

Mesnevi 3/ 45

Ufak, kırıntılı taş.

Elinde seng-i rīze itdüğü tehlik /
Anuñ i'cāzına yitmez mi tafzil

senlik: Sana ait olan, şahsiyet.

→. **senlik:**

Mesnevi 10/35

Sana ait olan, şahsiyet.

Saña senlik belā durur
mu'ayyen / Hjalāş ider seni ol
bu belādan

→. **senlik:**

Mesnevi 47/ 25

Sana ait olan, şahsiyet.

Saña senlik belādur bñ-şek āfet
/ Gider bādeyle senden bu
meñāfet

ser: Baş.

→. **ser:**

Mesnevi 14/12

Baş.

Dil uzatmış şenā iderdi süsen /
Benefşe gūş olmuşdı ser ü ten

→. **ser:-den**

Mesnevi 51/30

Baş.

Varavuz Rüm iline dağı yirden
/ Ne hācet kim çıkavuz bunda
serden

ser ü rü: Baş ve yüz.

→. **ser ü rü:**

Mesnevi 48/ 142
Baş ve yüz.

Şeker yâdına hem câm içdi
Bânû / Şeker ol dem yire çodi
ser ü rü

ser ü ten: Baş ve gövde.

→. **ser ü ten:**

Mesnevi 14/12
Baş ve gövde.

Dil uzatmış şenâ iderdi süsen /
Benefşe güç olmuşdi ser ü ten

serâ: Saray, konak, hane.

→. **serâ:-dan**

Mesnevi 2/ 101
Saray, konak, hane.

Şerâdan her ne kim var tâ
Şüreyyâ / Anuñ birliginedür
cümle güya

→. **serâ:-dan**

Mesnevi 48/23
Saray, konak, hane.

Geliben Nâz-perverd ol
serâdan / Selâm irgürdi şâha
meh-liqâdan

serâb: Çölde güneşin ışığın
parlamasıyla su gibi görünen
hayal.

→. **serâb:**

Gazel 5/ 4
*Çölde güneşin ışığın
parlamasıyla su gibi görünen
hayal.*

Luţfün neşimi bitürür oddan
nîlûferi / Kahruñ semûmı
lücce-i deryâyı ider serâb

serâ-bustân: Serap görülen
yer.

→. **serâ-bustâna:-a**

Mesnevi 46/272
Serap görülen yer.

Anı virbidi ki idüp 'özü-ğâhı /
İde da'vet serâ-bustâna şâhı

serâ-dâr: Saray sahibi,
padişah.

→. **serâ-dâr:**

Mesnevi 31/26
Saray sahibi, padişah.

Şeker adlu var-ıdı bir perestâr
/ Ki şâha muṭrib-idi hem serâ-
dâr

serâ-perde: Saray perdesi,
padişah çadırı.

→. **serâ-perde:-y, -le**

Mesnevi 46/201
*Saray perdesi, padişah
çadırı.*

Serâ-perdeyle çâderler kuruldı
/ Döniben şâh menzil-gâha
geldi

serâ-perde dut:-i Saray
perdelerini tutmak.

→. **serâ-perde dut:-a, -lar**

Gazel 7/ 7
Saray perdelerini tutmak.

Her nirede ki saña serâ-perde
dutalar / Perde-serâ-y-ı zührei
hoş perde-dâr ide

ser-â-ser: Baştan başa,
tamamen.

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 1/ 46
Baştan başa, tamamen.

Nirede oğınsa bu destân-ı
meymûn / Ola meftûn hümâ-
y-ıla hümâyûn

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 3/ 37
Baştan başa, tamamen.

Anuñ künhinde vâlihdür ser-â-
ser / Zemîñ ü âsumân u mihr ü
aḫter

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 3/6
Baştan başa, tamamen.

Anı çün kim getürdi ḫaḫ
vücûda / Ser-â-ser bütler
indiler sücûda

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 10/7
Baştan başa, tamamen.

Yanıcaḫ şem' nûr olur ser-â-ser
/ Nireye kim ire kılor
münevver

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 18/24
Baştan başa, tamamen.

Şikeste yig durur ol câm-ı
gevher / Ki ola ol ciger ḫanı
ser-â-ser

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 19/12
Baştan başa, tamamen.

Ne şuyı var bu dolabuñ ki aḫar
/ Selâṭîñ ḫanıdur bî-şek ser-â-
ser

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 29/14
Baştan başa, tamamen.

Nireye vardı Dârâ vü Sikender
/ Ki dutmuşdı yidi iḫlîmî ser-â-
ser

→. **ser-â-ser:**

Mesnevi 34/10
Baştan başa, tamamen.

İdiben terk-i mülk ü tâc u efser
/ Ḳatından kulların sürdi ser-â-
ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 35/28

Baştan başa, tamamen.

Dönüp Fağfūr'a didi kim bu
sevdā / Ser-ā-ser 'ışkdan durur
bu gavgā

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 35/83

Baştan başa, tamamen.

Ne diyeyüm ser-ā-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 39/103

Baştan başa, tamamen.

Begendi ol metā'ımı ser-ā-ser
/ Eger djbā-yi Çin ü müşg ü
'anber

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 39/108

Baştan başa, tamamen.

Didüm geldi kumaşum
hazretüñe / Fidj durur ser-ā-
ser hıdmetüñe

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 41/ 74

Baştan başa, tamamen.

Eger dıv ola vü ger ejdehā hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 43/26

Baştan başa, tamamen.

Ne suç itdi saña bu taht u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-ā-
ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 46/41

Baştan başa, tamamen.

Ġulam üç yüz ser-ā-ser hūb u
ferruh / Kenizek üç yüz ü
mecmū'ı gül-ruh

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 46/137

Baştan başa, tamamen.

Ser-ā-ser mişe durur kūh u
deryā / Peleng ü ejdehā vü dıv
ü 'ānkā

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 46/203

Baştan başa, tamamen.

Didi Mihrāb'a gördüğün ser-ā-
ser / Didi Mihrāb kim i fahr-ı
efser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 48/35

Baştan başa, tamamen.

İki dürlü kiremitle ser-ā-ser /
Yapılmışdı biri nukre biri zer

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 48/140

Baştan başa, tamamen.

İçildi evvel ol cām-ıla sāğar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-ā-ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 49/ 4

Baştan başa, tamamen.

Didi Cemşid'e Bānū kim i
server / Ki luţf-ıla gözüm
sensin ser-ā-ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 50/54

Baştan başa, tamamen.

Irakdan oldu bir kūh āşikāra /
Nebāti yok ser-ā-ser seng ü
hārā

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 51/90

Baştan başa, tamamen.

Yılanları cıda zaħmiyla yik-ser /
Kıruban oda yaqdurdu ser-ā-ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 53/32

Baştan başa, tamamen.

Hezārān dıv fermānında anuñ
/ Ser-ā-ser 'abd u peymānında
anuñ

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 58/ 36

Baştan başa, tamamen.

Şahuñ keştisi djbā-y-ıla pür-zer
/ Dutılmışdı içerüden ser-ā-ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 60/83

Baştan başa, tamamen.

Piyāde oldu ol leşger ser-ā-ser /
Şahuñ ayağına koyup ruh u ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 60/102

Baştan başa, tamamen.

Hikāyet şordı anja şāh kayser /
Yoluñ u Çin'ün aħvālın ser-ā-
ser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 60/107

Baştan başa, tamamen.

Derileri ki gösterdi ser-ā-ser /
Didi aħsent sābāş anja kayser

→. ser-ā-ser:

Mesnevi 60/152

Baştan başa, tamamen.

Anı kim görmemişdi şāh
Kayser / Ne hōd Rūm'un
selātjini ser-ā-ser

serāy u bāğ u hāne: Saray,
bağ, bahçe ve hane.

→. **serây u bâğ u hâne:**

Mesnevi 46/284

Saray, bağ, bahçe ve hane.

Bizi bigâne şanma i yigâne /
Senüñüz biz serây u bâğ u
hâne

ser-bülend ü tünd: Yüksek ve
hiddetli.

→. **ser-bülend ü tünd:**

Mesnevi 50/58

Yüksek ve hiddetli.

Melik Mihrâb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

ser-çeşme: Pınar, kaynak.

→. **ser-çeşme:**

Mesnevi 56/26

Pınar, kaynak.

Yöresi cümle bâğ-ıdı vü bustân
/ Revân ser-çeşme vü tâze
gülistân

serd: Hiddetli, sert, şiddetli.

→. **serd:**

Mesnevi 60/48

Hiddetli, sert, şiddetli.

Vücüdi nâzenin ü nâz-perverd
/ Ne germ-i rüzigâr görmiş ne
hod serd

serdâr ol-: Komutan,
başkumandan olmak.

→. **serdâr ol-:-a**

Mesnevi 13/56

*Komutan, başkumandan
olmak.*

Hüner gerek gişide yâr ola /
'alâ't-taşşıs kim serdâr ola

ser-efrâz: Başını yukarı
kaldıran, yükselten,
benzerinden üstün olan.

→. **ser-efrâz:**

Mesnevi 28/16

*Başını yukarı kaldıran,
yükselten, benzerinden üstün
olan.*

Sen âzâde benem uş bende-i
'ışk / Ser-efrâz ol benem uş
bende-i 'ışk

ser-efrâz it-: Yükseltmek,
üstün kılmak.

→. **ser-efrâz it-:-er**

Mesnevi 28/14

Yükseltmek, üstün kılmak.

İder âzâdeleri 'ışk bende / Ser-
efrâz ider ü hem ser-fikende

ser-efrâz ol-: Üstün olmak,
seçkin olmak, mümtaz olmak.

→. **ser-efrâz ol-:-dı**

Mesnevi 34/4

*Üstün olmak, seçkin
olmak, mümtaz olmak.*

Gicenüñ çetrini pest eyledi rüz
/ Ser-efrâz oldı mihr-i 'âlem-
efrüz

→. **ser-efrâz ol-:-dı**

Mesnevi 48/20

*Üstün olmak, seçkin
olmak, mümtaz olmak.*

Seher-geh oldı rüşen âyet-i
şubh / Ser-efrâz oldı girü
râyet-i şubh

ser-efrâz-ı memâlik: Ülkelerin
sahibi.

→. **ser-efrâz-ı memâlik:**

Mesnevi 9/1

Ülkelerin sahibi.

Ser-efrâz-ı memâlik dâver-i
devr / Kesildi 'adl-ıla âvâze-i
cevr

ser-encâm: Akıbet, son.

→. **ser-encâm:**

Mesnevi 13/ 63

Akıbet, son.

Yürek kan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü câm

→. **ser-encâm:**

Mesnevi 47/24

Akıbet, son.

Bilürsin yok durur bu 'ömre
bünyâd / Şun ol câmi ser-
encâm eyleme yâd

→. **ser-encâm:**

Mesnevi 48/128

Akıbet, son.

Leb-i rüd u leb-i yâr u leb-i câm
/ İç ü anıma ki n'olisar ser-
encâm

→. **ser-encâm:**

Mesnevi 58/ 64

Akıbet, son.

Gişi kim gire bu derâyâ nâ-
kâm / İşi anıñ gark olmağdur
ser-encâm

ser-fikende it-: Uğruna başını
vermek, kendini feda etmek.

→. **ser-fikende it-:-er**

Mesnevi 28/ 14

*Uğruna başını vermek,
kendini feda etmek.*

İder âzâdeleri 'ışk bende / Ser-
efrâz ider ü hem ser-fikende

ser-firâz it-: bkz. ser-efrâz it-

→. **ser-firâz it:-er**
Mesnevi 19/10
*Benzerlerinden üstün,
seçkin, mümtaz hâle getirmek.*

Kerem ehlini ider ol nügün-ser
/ Le'îmi ser-firâz ider ü ser-ver

ser-gerdân: Başı dönmüş,
sersem.

→. **ser-gerdân:**
Gazel 11/3
Başı dönmüş, sersem.

Ciger-hünem perişân-hâl (u)
ser-gerdân u sevdâyî / Ne
miskîn eylemişdür gör beni ol
zülfi-i müşğînüm

ser-gerdân it:- Sersem, şaşkın,
perişan etmek.

→. **ser-gerdân it:-er**
Mesnevi 43/ 69
*Sersem, şaşkın, perişan
etmek.*

Dönen gerdünü ser-gerdân ider
'ışk / Bağan yıldızları hayrân
ider 'ışk

ser-gerdân u bj-mâr: Sersem
ve sıkıntılı.

→. **ser-gerdân u bj-mâr:**
Mesnevi 58/105
Sersem ve sıkıntılı.

Melik kaldı anda ser-gerdân u
bj-mâr / Ki yokdı gışı ki aña ide
tj-mâr

ser-girânj: Sarhoş olma
durumu.

→. **ser-girânj:**
Mesnevi 40/19
Sarhoş olma durumu.

Benefşe gibi nedür ser-girânj /
Alıp nergis gibi elden nüş id anı

ser-güzeşt: Başa gelen, baştan
geçen olay, macera.

→. **ser-güzeştin:-in**
Mesnevi 16/7
*Başa gelen, baştan geçen
olay, macera.*

Diye her biri aña ser-güzeştin /
Beyân ide cihânun ğüb u zıştin

→. **ser-güzeşt:-i, -n, -i**
Mesnevi 60/ 104
*Başa gelen, baştan geçen
olay, macera.*

Cemî'in eyledi aña hikâyet /
Dağı hem ser-güzeştini rivâyet

ser-hoş ol:- Sarhoş olmak.

→. **ser-hoş ol:-di, -lar**
Mesnevi 48/140
Sarhoş olmak.

İçildi evvel ol cām-ıla sāğar / Ki
ser-hoş oldılar anda ser-â-ser

ser-i dîv: Devin başı, kafası.

→. **ser-i dîv:**
Mesnevi 53/111
Devin başı, kafası.

Çü ğāk oldı orada ol ser-i dîv /
Kamusı kaçdı andan leşger-i
dîv

ser-i ser-dâr: Tüm
komutanların başı.

→. **ser-i ser-dâr:**
Mesnevi 3/ 12
Tüm komutanların başı.

Serjir-ârâ vü mülk-i evliyâdur /
Ser-i ser-dâr u ğayl-i enbiyâdur

serjir: Taht.

→. **serjirin:-in**
Mesnevi 42/17
Taht.

Süleymân'ı serjirin n'eyledi
yil / İşıtdüğ tâc-içün var yil gibi
yil

serjir-ârâ: Tahtı süsleyen,
padişah.

→. **serjir-ârâ:**
Mesnevi 3/11
Tahtı süsleyen, padişah.

Serjir-ârâ vü mülk-i evliyâdur /
Ser-i ser-dâr u ğayl-i enbiyâdur

serjir-ârâ-yı mülk-i câvidânj:
Sonsuz, ebedi mülklerin
padişahı.

→. **serjir-ârâ-yı mülk-i
câvidânj:**
Mesnevi 11/7
*Sonsuz, ebedi mülklerin
padişahı.*

Serjir-ârâ-yı mülk-i câvidânj /
Çirâğ-ı şem' ü bağt-ı Orhanj

serjir-ârâ-yı mülk-i pâdişâhj:
Mal, mülk sahibi padişahların
tahta en çok yakışanı.

→. **serjir-ârâ-yı mülk-i
pâdişâhj:**
Mesnevi 7/ 3
*Mal, mülk sahibi
padişahların tahta en çok
yakışanı.*

Serjir-ârâ-yı mülk-i pâdişâhj /
Ħavâlet-ğâh-ı eltâf-ı ilâhj

ser-kad: Selvi boy.

→. **ser-kad:-in**
Gazel 7/ 3
Selvi boy.

Tāvūs-ı rüz niçe ki ura celve
ser-kadin / Ħağ çertrünğ
hümâsını düşmen-şikâr ide

ser-keş ol-: Baş çeken; dik başlı, inatçı kimse olmak.

→. **ser-keş ol-:-ma, -mak**
Kıt'a 4/ 1
Baş çeken; dik başlı, inatçı kimse olmak.

İki dillü ser-keş olmamak gerek / Şâh-ıla kim bu durur ikbâle râh

sermâye: Servet, varlık.

→. **sermâye:-si**
Mesnevi 51/73
Servet, varlık.

Melik sermâyesi 'adl ü seḫâdur / Melik mi olur ol kim kem 'aḫâdur

ser-mest: Kendinden geçmiş.

→. **ser-mest:**
Gazel 12/3
Kendinden geçmiş.

Ṭurısaram gözün 'ışkında ser-mest / Çü şûri nefḫ ide maḫşerde nâfiḫ

→. **ser-mest:**
Mesnevi 29/16
Kendinden geçmiş.

Ecel sâkjsi elinden sâğar-ı mey / İçüp ser-mest gitdiler pey-â-pey

ser-mest ol-:

→. **ser-mest ol-:-dı, -lar**
Mesnevi 14/44
Sarhoş olmak.

Çün oldı âfritâbuḫ râyeti pest / Perâkende oldılar mecmû'î ser-mest

ser-nigün: Ters dönmüş, baş aşağı, tepetaklak.

→. **ser-nügündür:-dur**
Mesnevi 5/18
Ters dönmüş, baş aşağı, tepetaklak. II Talihsiz, bahtsız.

Kılıcına anuḫ arslan zebündür / E'âdjı heybetinden ser-nügündür

ser-nügün: Baş aşağı.

→. **ser-nügün:**
Kıt'a 4/ 5
Baş aşağı.

Lâ-cerem kim ḫâkisâr u ser-nügün / Nün bunuḫ yiri oldı anuḫ âb-ı siyâh

→. **ser-nügün:-dur**
Mesnevi 6/18
Baş aşağı.

Kılıcına anuḫ arslan zebündür / E'âdjı heybetinden ser-nügündür

ser-sebz: Yemyeşil.

→. **ser-sebz:**
Mesnevi 14/50
Yemyeşil.

Uyur u düşde görür bir gülistân / Gül-i ter ṭolu ser-sebz büstân

→. **ser-sebz:-dür**
Mesnevi 45/11
Yemyeşil.

Bugün kim tâze vü ser-sebzdür bâğ / Yeşil atlas girü şahrâ ile tağ

→. **ser-sebz:-e**
Mesnevi 50/26
Yemyeşil.

Yirün yüzi güneşden ḫüb u rüşen / Sipîhr olmış-ıdı ser-sebze gülşen

ser-sebz ol-: Yeşermek, yemyeşil olmak.

→. **ser-sebz ol-:-mîş**
Mesnevi 14/52
Yeşermek, yemyeşil olmak.

Revâne bâğ içinde çeşme-i âb / Anuḫla olmış ol ser-sebz şîr-âb

→. **ser-sebz ol-:-dı**
Mesnevi 52/1
Yeşermek, yemyeşil olmak.

Bahâr irdi çemen ser-sebz oldı / Gülistân bülbül âvâziyla ṭoldı

serserî: Başı boş, avare.

→. **serserî:**
Mesnevi 3/ 58
Başı boş, avare.

Güneş gibi görünür 'akla rüşen / Ki degül serserî bu sebz gül-şen

ser-şu: Kafa suyu, ter.

→. **ser-şu:-y, -ı**
Mesnevi 43/86
Kafa suyu, ter.

Yakın bil 'ışk bahr-ı bî-gerândur / Kef ü mevci ten ü ser-şuyı kâdur

serv: Selvi ağacı.

→. **serv:**
Mesnevi 2/47
Selvi ağacı.

Anuḫ luṭfiyla buldı serv kâmet / Laṭîf u i'tidâl ü istikâmet

→. **serv:**
Mesnevi 14/30
Selvi ağacı.

Akardı her yarğa bir cüy-ı
kevşer / Olıban serv tûbî-y-ile
hem-ser

→. **serv:**
Mesnevi 14/53
Selvi ağacı.

Katında çeşmenüñ bir serv
bitmiş / Uzanup kâmeti tûbiye
yitmiş

→. **serv:-i**
Mesnevi 31/15
Selvi ağacı.

Göricek servi anuñ boyn
ağardı / Ziyâde olur-ıdı âh u
derdi

→. **serv:**
Mesnevi 38/17
Selvi ağacı.

Egerçi serv kâmadan çeker baş
/ Ecel havfı gözinden akıdur
yaş

→. **serv:-i, -di**
Mesnevi 46/ 262
Selvi ağacı.

Oradan hürî-zâd eyvâna vardı /
Şanasın serv-idi bustâna vardı

→. **serv:-i**
Mesnevi 46/186
Selvi ağacı.

Humây üstinde gördi bir
tezervi / Ki bende itmiş-idi
boyi servi

serv kâmet: Selvi gibi uzun ve
düzgün boylu.

→. **serv kâmet:**
Mesnevi 2/ 47
*Selvi gibi uzun ve düzgün
boylu.*

Anuñ luftıyla buldı serv kâmet
/ Laţif u i'tidâl ü istikâmet

serv ol-: Servi ağacı gibi olmak.

→. **serv ol-:-sa**
Gazel 15/6
Servi ağacı gibi olmak.

Çadduñ hayâlı dutdı gözümde
vaţan belî / Her kanda serv
olsa yiri cüy-bâr olur

serv ü şimşâd: Servi ve şimşir.

→. **serv ü şimşâd:**
Mesnevi 46/111
Servi ve şimşir.

Görinse gözlerine serv ü
şimşâd / İderdi kâmetin ol dil-
berüñ yâd

server: Önder, başkan.

→. **server:**
Mesnevi 49/3
Önder, başkan.

Didi Cemşid'e Bânü kim i
server / Ki luţf-ıla gözüm
sensin ser-â-ser

→. **server:**
Mesnevi 60/134
Önder, başkan.

Anuñ yüzine 'âşık oldı kayşer /
'acab şah-zâdeye benzer bu
server

ser-ver it-: En önde giden,
başkan olmasını sağlamak.

→. **ser-ver it-:-er**
Mesnevi 19/10
*En önde giden, başkan
olmasını sağlamak.*

Kerem ehlini ider ol nügün-ser
/ Le'îmi ser-firâz ider ü ser-ver

serv-i âzâd: Uzun boylu düz
servi.

→. **serv-i âzâd:**
Mesnevi 11/20
Uzun boylu düz servi.

Çaduñ vaşfında eyle urdı
bünyâd / Ki anğa bende oldı
serv-i âzâd

→. **serv-i âzâd:**
Mesnevi 27/1
Uzun boylu servi.

Anuñ ardınca irdi serv-i âzâd /
Didi şâha cihân bünyâdıdur
bâd

→. **serv-i âzâd:**
Mesnevi 60/27
Kurtulmuş servi.

Var-iken hürî-zâd i serv-i âzâd /
Çaţâdur kim sevesin adamî-
zâd

serv-i şimşin: Gümüş servi;
ayışığının denizde yaptığı ışık
yol.

→. **serv-i şimşin:-üm**
Gazel 11/2
*Gümüş servi; ayışığının
denizde yaptığı ışık yol.*

Egerçi niş olmışdur gözüme
hâb-ı nüşinüm / Bu müşkil kim
gam u derdüm bilimez serv-i
şimşinüm

servi-kâmet: bkz. *serv kâmet*

→. **servi-kâmet:**
Mesnevi 28/9
Servi boylu, uzun.

Çü derdün yok durur i servi-
kâmet / Fe-lâbüd sende vardur
istikâmet

serv-kad: Servi boylu.

→. **serv-kadlere:-ler, -e**
Mesnevi 14/ 20
Servi boylu.

Çün itdi sâzını devr eyledi mül
/ İrişdi serv-қadlere temâyül

serv-kâmet: bkz. *serv-қad*

→. **serv-қâmet:**
Mesnevi 14/ 85
Servi boylu. II Sevgili.

Қıyâm idicegez ol serv-қâmet /
Қopardı 'ışk ehline қıyâmet

→. **serv-қâmet:**
Mesnevi 35/ 43
Selvi boylu II Sevgili.

Dudağı ğonca-i gül serv-қâmet
/ Getürelüm bir araya
tamâmet

serzeniş: Sitem, şikayet.

→. **serzeniş:-dür**
Mesnevi 46/98
Sitem, şikayet.

Saçuñ çekme ki başa cân-
kenişdür / Başuñ döğme ki
başa serzenişdür

sev-: Sevmeк, beğenmeк.

→. **sev:-e, -sin**
Mesnevi 60/28
Sevmeк, beğenmeк.

Var-iken hûrı-zâd i serv-i âzâd /
Hâtağdur kim sevesin âdamı-
zâd

sevdâ: Aşk, sevgi.

→. **sevdâ:-sı**
Gazel 10/13
Aşk, sevgi.

Didüm kim göñlümi aldı gözün
sevdâsı al-ıla / Didi cânuñ dağı
alursa saña aşşı ziyân olmaz

→. **sevdâ:-dan**
Mesnevi 43/ 75
Aşk, sevgi

Dimâğum tolu sevdâdan
hevâdur / Sefer sevdayı
sürmege devâdur

→. **sevdâ:-sı**
Gazel 10/ 1
Aşk, sevgi

Şaçı sevdası ile қışşam
muţavveldür beyân olmaz /
Gözümünğ yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

→. **sevdâsı:-sı**
Gazel 14/13
Aşk, sevgi

Hâlum olmışdur perişşân zülfi
sevdâsı ile / Yüzini gördükde
cem' oldı perişşanum benüm

→. **sevdâ:-y, -ı**
Mesnevi 43/ 33
Aşk, sevgi

Bu sevdâyı başuñdan eyle zâyil
/ Niredendür saña bu fikr-i
bâtil

→. **sevdâ:-y, -ı**
Mesnevi 43/76
Aşk, sevgi

Dimâğum tolu sevdâdan
hevâdur / Sefer sevdayı
sürmege devâdur

→. **sevdâ:**
Mesnevi 14/128
Aşk, sevgi

Didi nicesi sözdür bu ki hâmrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdâ

→. **sevda:**
Mesnevi 15/2
Aşk, sevgi.

Girü âh idiben didi ki derdâ / Ki
âşüfte eyledi bini bu sevdâ

→. **sevda:**
Mesnevi 15/ 5
Aşk, sevgi.

Bela getürdi başuma bu sevdâ
/ Hâyâl-ı lâle rüy-ı serv-i bâlâ

→. **sevdâ:**
Mesnevi 19/17
Aşk, sevgi.

Bu sevdâ kamu başda var
velîkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

→. **sevdâ:**
Mesnevi 19/18
Aşk, sevgi.

Bu sevdâ kamu başda var
velîkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

→. **sevdâ:**
Mesnevi 19/ 19
Aşk, sevgi.

Benüm dağı başumda var bu
sevdâ / Anuñ çün olmışam bu
resme şıdâ

→. **sevdâ:**
Mesnevi 35/27
Aşk, sevgi.

Dönüp Fağfür'a didi kim bu
sevdâ / Ser-â-ser 'ışkıdan durur
bu ğavğâ

→. **sevda:**
Mesnevi 37/5
Aşk, sevgi.

'İlâc eylediler anı ki sevdâ /
Başından gide vü olmaya şıdâ

sevdâyı: Heva ve hevesiyle
hareket eden, arzularına yenik
düşen.

→. **sevdâyı:**
Gazel 11/3
*Hevâ ve hevesiyle hareket
eden, arzularına yenik düşen.*

Ciger-hünem perişân-hâl (u)
ser-gerdân u sevdâyî / Ne
miskîn eylemişdür gör beni ol
zülf-i müşğünüm

sevdâ-yı bâtil: Gelip geçici aşk.

→. **sevdâ-yı bâtil:**
Mesnevi 43/57
Gelip geçici aşk.

Nedür başunđa bu sevdâ-yı
bâtil / Başunđan it yavuz efkârı
zâyil

sevdâ-yı dil-ârâm: Gönlü hoş
eden sevda.

→. **sevdâ-yı dil-ârâm:**
Mesnevi 19/16
Gönlü hoş eden sevda.

Bu kâmu miñnet-ile ki ider
eyyâm / Nedür başunđa
sevdâ-yı dil-ârâm

sevdâ-yı hurşid: Hurşid'in aşkı.

→. **sevdâ-yı hurşid:**
Mesnevi 51/96
Hurşid'in aşkı.

Bir iki gün karar itdi anda
Cemşid / Dil ü cânı tolu sevdâ-yı
Hurşid

→. **sevdâ-yı hurşid:**
Mesnevi 56/ 22
Hurşid'in aşkı.

Oradan dağı gidüp şâh Cemşid
/ Dil ü cânı tolu sevdâ-yı
Hurşid

sevgend: Yemin, ant.

→. **sevgend:**
Mesnevi 41/ 106
Yemin, ant.

Bu söz üstine 'ahd oldı vü
peyvend / Bu ikisinün arasında
sevgend

sevin-: Sevinç duymak.

→. **sevin-:-e**
Mesnevi 11/48
Sevinç duymak.

Gazellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenün sevine cism ü cânı

sevret: Hiddet, şiddet,
keskinlik.

→. **sevret-:-i, -n, -i**
Mesnevi 2/ 51
Hiddet, şiddet, keskinlik.

Gideriben şu oduñ sevretini /
Şavuban od dağı şu kuvvetini

seyr it-:

→. **seyr it-:-er, -di**
Mesnevi 48/48
Dolaşmak.

Revâkını Mesîh itmiş-idi deyr /
İderdi encüm burücında anuñ
seyr

→. **seyr it-:-er, -ler**
Kıt'a 2/ 9
Gezip dolaşmak.

Nikmetünle yakılır nâr-ı cağım
/ Rañmetünle bizenür dârü'l-
hulüd

seyyâre: Yürüyen, sabit
olmayan.

→. **seyyâre:-y, -e**
Mesnevi 3/34
Yürüyen, sabit olmayan.

Gehî rec'at virür ü geh ikâmet
/ Kalan seyyâreye geh
istikâmet

sezâ: Layık, uygun.

→. **sezâ:**
Mesnevi 1/ 92
Layık, uygun.

Anuñ başmağına olmağa
kevâ'ib / Sezâ durur olur ise
kevâkib

→. **sezâ:-sı**
Mesnevi 55/22
Layık, uygun.

Niçe tã'at ki ol ehl-i riyyâdur /
Sezâsı âteş-ile büriyyâdur

→. **sezâ:-dur**
Mesnevi 60/25
Layık, uygun.

Sezâdur ol gişiyе âhenjñ bend
/ Ki ehl-i 'akldan işitmeye pend

sezâ-vâr: Münasib, uygun,
layık.

→. **sezâ-vâr:**
Mesnevi 60/34
Münasib, uygun, layık.

Göñül elinde olmışam giriftâr /
Benem her guşşaya kim var
sezâ-vâr

şıbgatu'llah: Allah'ın yaratıcı
gücü.

→. **şıbgatu'llah:**
Mesnevi 3/ 12
Allah'ın yaratıcı gücü.

Gül-ile ergävâna her gice mâh
/ Anuñ emriyle virür
şıbgatu'llah

şıcra-: Şıçramak.

→. **şıcra-:-y, -up**
Mesnevi 53/100
Şıçramak, çıkmak.

Melik barkıdı vü ol dıv-i miğ /
Yirinden şıçrayup berğ urdı bir

tığ

şiddik: Hz. Ebubekir.

→. **şiddik:**
Mesnevi 4/ 51
Hz. Ebubekir.

Nazar itdükte gördi anı Şiddik
/ Bilâ-i'câz itdi anı taşdik

→. **şiddik:**
Mesnevi 3/49
Hz. Ebubekir.

Nazar itdükte gördi anı Şiddik
/ Bilâ-i'câz itdi anı taşdik

şidk: Doğruluk.

→. **şidk:**
Mesnevi 8/ 13
Doğruluk.

'Uṭārid şidk-ıla anı medh-
hāndur / Hem eyvānına
keyvān pāsübāndur

şifāhān: İsfahan şehri.

→. **şifāhān:**
Mesnevi 12/8
İsfahan şehri.

Muḥayyerdür sözümden
cümle 'uşşāk / 'Irāk -ıla şifāhān
anı müştak

→. **şifāhān:-da**
Mesnevi 59/4
İsfahan şehri.

Muḥayyer eyle 'uşşākı
tamāmet / Ki ider süzuḡ
şifāhanda ikāmet

şifat: Vasıf, özellik.

→. **şifat:**
Mesnevi 7/ 14
Vasıf, özellik.

'acab dutup didi kim i kemān-
kād / Gerek ebrū şıfat pışāniye
had

→. **şifāt:-ı**
Mesnevi 44/ 3
Vasıf, özellik.

Anuḡ mecmū'-ı ef'āl u şifāti /
Münezzeh nakşdan şöyle ki
zātı

şig-: Bir yere bütünüyle
girebilmek.

→. **şig-:-maz**
Mesnevi 34/15
Bir yere bütünüyle
girebilmek.

Gönül birdür ikilik şigmaz anda
/ İki gönül hōd olmaz bir
yirinde

şin-: Kırılmak.

→. **şin-:-dı**
Mesnevi 58/57
Kırılmak.

Soḡ ucı şındı keştı kaldı Cemşid
/ Dil ü cān ü cihāndan cümle
nevmid

şina-: Denemek, tecrübe
etmek.

→. **şina-:-du, -m**
Mesnevi 41/87
Denemek, tecrübe etmek.

Şınadum şāh 'azmini ki bilem /
Anı lāyık nedür tedbır kılam

şir: Giz, gizem.

→. **şir:**
Mesnevi 35/84
Giz, gizem.

Ne diyeyüm ser-ā-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

şirr-ı mā evhā: "Derken
(Allah'in) kuluna vahyettiğini
vahyetti" ayetinden iktibastır.
(Necm suresi →. ayet.).

→. **şirr-ı mā evhā:**
Gazel 2/12
Ayet
"Derken (Allah'in) kuluna
vahyettiğini vahyetti"
ayetinden iktibastır. (Necm
suresi →. ayet.).

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'ül / İlerü geçdün ü
oldı şirr-ı mā evhā 'ayān

şib-ğabğab: Elmaya benzeyen
çene, gerdan.

→. **şib-ğabğab:**
Mesnevi 35/127
Elmaya benzeyen çene,
gerdan.

Var-ıdı bir muğannı şib-ğabğab
/ Şeker-nām u şeker-kaḡl ü
şeker-leb

şihr: Cadılık, gözbağcılık,
büyücülük.

→. **şihr:-üḡ**
Mesnevi 50/46
Cadılık, gözbağcılık,
büyücülük.

Gelüp def' itdiler ol od u şuyı /
Ki şihrūḡ yok durur hiç reng ü
būyı

şihr-i bābil: Babil'in sihri.

→. **şihr-i bābil:**
Mesnevi 11/22
Babil'in sihri.

Gözi vaş itdi süsen uzadup dil
/ Kim oldı maḡv odından şihr-i
Bābil

şihr-i hārūt: Harut (mukaddes
kimse) 'un sihri.

→. **sihr-i hārūt:**
Mesnevi 48/ 61
*Harut (mukaddes kimse)
'un sihri.*

Gözinde sihr-i Hārūt aşikārā /
Zenaḥdānında Yūsuf çāhı pīdā

sikender: Büyük İskender.

→. **sikender:**
Mesnevi 13/28
Büyük İskender.

Cihānuḡ tāze vü nev-şehriyārı
/ Ferj̄dun u Sikender yadigārı

→. **sikender:**
Mesnevi 47/37
Büyük İskender.

Kanı Dārāb u Dārā vü Sikender
/ Kanı Keyḡūsrev ü Kisrj̄ vü
Sançar

→. **sikender:**
Mesnevi 47/50
Büyük İskender.

Ferj̄dün oldı cevri-y-ile b̄j-fer /
Sikender kaldı ḡahrı-y-ıla b̄j-dar

→. **sikender:**
Mesnevi 39/ 151
Büyük İskender.

Sikender kim yidi iḡl̄j̄mi dutdı /
ḡamusını ḡoyuban zār gitdi

→. **sikender:**
Mesnevi 29/13
Büyük İskender.

Nireye vardı Dārā vü Sikender
/ Ki dutmıḡdı yidi iḡl̄j̄mi ser-ā-
ser

sikender-rāyet: İskender'in
sancaḡı.

→. **sikender-rāyet:**
Mesnevi 6/ 3
İskender'in sancaḡı.

Sikender-rāyet ü Cemşjd-
şevket / Ferj̄dün devlet ü
ḡurşjd-ḡal'at

sikke-i nev it-: Yeni madeni
paralar basmak.

→. **sikke-i nev it-:-gil**
Mesnevi 11/38
*Yeni madeni paralar
basmak.*

Köhün efsānedür Destān-ı
ḡüsrev / Aduma tāze itgil
sikke-i nev

silk: İnci, boncuk vb. dizilen
iplik.

→. **silk:-e**
Mesnevi 11/60
*İnci, boncuk vb. dizilen
iplik. II Yazılan eser.*

Ne gevher kim göj̄ül küncinde
buldum / Delüp anı bu silke
nazm ḡıldum

sım: Gümüş.

→. **sım:**
Mesnevi 41/ 61
Gümüş.

Zer olur sım ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kânı

→. **sım:**
Mesnevi 43/108
Gümüş.

Eger dūr itmese terk-i diyārı /
Ola mı sım sā'idler sivārı

sım-ten: Gümüş tenli, beyaz
tenli.

→. **sım-ten:**
Mesnevi 35/60
Gümüş tenli, beyaz tenli.

Perj̄-peyker şanemler
perniyān-pūş / ḡamusı sım-ten
zerrin binā-gūş

sinān ol-: Mızrak gibi olmak.

→. **sinān ol-:-maz**
Gazel 10/10
Mızrak gibi olmak.

Bu ḡaste cānuma urdı firāḡun
zaḡmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zaḡm-ı t̄j̄r ü şimşj̄r ü sinān
olmaz

siḡek: Çift kanatlılardan,
karasinek, sivrisinek vb. pek
çok çeşidi olan uçucu
böceklerin ortak adı, sinek.

→. **siḡek:-den**
Mesnevi 3/28
*Çift kanatlılardan,
karasinek, sivrisinek vb. pek
çok çeşidi olan uçucu
böceklerin ortak adı, sinek.*

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tāb / Düzer ol bir siḡekden
şehd ü cüllāb

sipāh: Asker, ordu.

→. **sipāh:-ın**
Mesnevi 9/24
Asker, ordu.

Anuḡ rāyātın it 'ālemde
manşūr / Sipāhın ḡāhır ü a'dāyı
maḡhūr

→. **sipāh:**
Mesnevi 51/51
Asker, ordu.

Sipāh ardınca anun nālān u
giryān / ḡamu yaş döküp eyle
ki ebr-i n̄j̄sān

→. **sipāh:-ı, -y, -la**
Mesnevi 53/11
Asker, ordu.

Sipāhiyla dün ü gün şāh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

→. **sipāh:**
Mesnevi 60/70
Asker, ordu.

Ne kāredür nefir ü kūs u şurnā
/ Hazāyindür sipāh u pjr ü
bernā

sipāh-ı dıv: Devın askerleri.

→. **sipāh-ı dıv:**
Mesnevi 53/73
Devın askerleri.

Sipāh-ı dıv irişdi fevc-ber-fevc /
Siyeh dıv-ile urdı dıvler mevc

sipahr: Gök, gökyüzü.

→. **sipahr:**
Mesnevi 3/14
Gök, gökyüzü.

Ayağı tozi hūruñ tütüyası /
Sipahr ü mihr ü māhuñ kımiyası

→. **sipahr:-üñ**
Mesnevi 42/13
Gök, gökyüzü.

Sipahrūñ bī-mihirligini söyle /
Selātīñ-ile n'itdi şerh eyle

→. **sipahr:**
Mesnevi 50/ 26
Gök, gökyüzü.

Yirūñ yüzi güneşden hūb u
rūşen / Sipahr olmış-ıdı ser-
sebze gülşen

→. **sipahr:-üñ**
Mesnevi 56/ 81
Gök, gökyüzü.

Sipahrūñ işi olmışdur başa kıñ /
Başa cevır eylemekdür devre
āyın

sipahr ü mihr: Gökyüzü ve
güneş.

→. **sipahr ü mihr:**
Mesnevi 46/276
Gökyüzü ve güneş.

Buraya geldüğüñ ferhunde
olsun / Sipahr ü mihr sağa
bende olsun

→. **sipahr ü mihr:-e**
Mesnevi 48/ 49
Gökyüzü ve güneş.

Anuñ tākı sipahr ü mihre
mihrāb / Cihān bāğına
benzerdi beher bāb

sipahr ü mihr ü meh: Gökyüzü,
güneş ve ay.

→. **sipahr ü mihr ü meh:**
Mesnevi 56/34
Gökyüzü, güneş ve ay.

Didi anā çerh-i gerdān hālī
nedür / Sipahr ü mihr ü meh
ahvālī nedür

sipahr-i lāciverdj: Lacivert
renkli gökyüzü.

→. **sipahr-i lāciverdj:**
Mesnevi 50/56
Lacivert renkli gökyüzü.

Anā olmışdı ferkad fark-ı pāye
/ Sipahr-i lāciverdjı dağı sāye

sipahr-i memleket: Göklerin
sahibi.

→. **sipahr-i memleket:**
Mesnevi 6/ 5
Göklerin sahibi.

Sipahr-i memleket sultān
Muḥammed / Hizebr-i ma'dilet
sultān Muḥammed

sipahr-i mülk: Gökyüzünün
sahibi.

→. **sipahr-i mülk:**
Mesnevi 11/6
Gökyüzünün sahibi.

Hümā-sāye hümāyūn baht-ı
pjrüz / Sipahr-i mülk ü mihr-i
'ālem-efrüz

sipahr-i saltanat: Gökyüzünün
saltanatı.

→. **sipahr-i saltanat:**
Mesnevi 11/4
Gökyüzünün saltanatı.

Ferjdūn-āyet ü Hürşid-rāyet /
Sipahr-i saltanat Cemşid-devlet

sır-āb: Suya kanmış.

→. **sır-āb:**
Mesnevi 14/52
Suya kanmış.

Revāne bāğ içinde çeşme-i āb /
Anuñla olmış ol ser-sebz sır-āb

sırāb it-: Suya kandırmak,
doymak.

→. **sırāb it-:-er, -di**
Mesnevi 58/110
*Suya kandırmak,
doymak.*

Hāyāl-ı ebrū-y-ıdı ana mihrāb /
Gözi yaşı iderdi anı sırāb

sırāb ol-: Suya kanmak,
doymak.

→. **sırāb ol-:-ur**
Mesnevi 52/17
Suya kanmak, doymak.

Mey-ile olur bu 'ömrūñ bāğı
sırāb / Ne olur bāğ-ı hālī
olmasa āb

siret: Bir kimsenin ahlakı,

seciyesi, karakteri, dışa akseden davranışı.

→. **şjret:**

Mesnevi 2/60

*Bir kimsenin ahlakı,
seciyesi, karakteri, dışa
akseden davranışı.*

Bezedi insānı hūsn-i şūret ile /
Dağı hoş hūlk u zıjbā şjret ile

→. **şjret:** -i, -n, -i

Mesnevi 46/297

*Bir kimsenin ahlakı,
karakteri.*

Didi kim nice şāh şjretini /
Anuñ dıđdarını vü şūretini

→. **şjret:**

Mesnevi 49/8

*Bir kimsenin ahlakı,
karakteri.*

Eger şūret dir-isen nūr-ı cānsın
/ Veger şjret diyem hūr-ı
cinānsın

→. **şjret:**

Mesnevi 60/18

*Bir kimsenin ahlakı,
karakteri.*

Cihānda hūrı-zāde gibi şūret /
‘acab gelmiş midür yā eyle
şjret

sirişte: Yaratılış, huy, mizaç.

→. **sirişte:**

Mesnevi 60/132

Yaratılış, huy, mizaç.

Şanur gören gişi anları firişte /
Degüldür şu vü toprakdan
sirişte

sitem: Zulüm, eziyet.

→. **sitem:**

Mesnevi 13/15

Zulüm, eziyet.

Düriş kim olmaya saña sitem
kār / Ki ‘ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kār

→. **sitem:-dür**

Mesnevi 13/ 13

Zulüm, eziyet.

Sitemdür beglerünj mülkini
yıkan / Virüp tācin yile tahtını
yağan

→. **sitem:-dür**

Mesnevi 51/77

Zulüm, eziyet.

Sitemdür pādişāha nāme-i ‘azl
/ Yağar tāc-ıla tahtı vü çolar
hezl

sitem it-: Bir kimseye
üzüldüğünü, kırıldığını
öfkelenmeden belirtmek.

→. **sitem it-:** -e, -mez, -i, -di

Mesnevi 13/20

*Bir kimseye üzüldüğünü,
kırıldığını öfkelenmeden
belirtmek.*

Çoyına olmuş-ıdı gürg dem-sāz
/ İdemez-idi dürrāce sitem bāz

sitem-kār: Zulüm ve haksızlık
eden, zalim.

→. **sitem-kār:**

Mesnevi 13/16

*Zulüm ve haksızlık eden,
zalim.*

Düriş kim olmaya saña sitem-
kār / Ki ‘ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kār

→. **sitem-kār:**

Mesnevi 13/15

*Zulüm ve haksızlık eden,
zalim.*

Düriş kim olmaya saña sitem-
kār / Ki ‘ömr ü bahtı kem bulur
sitem-kār

sitem-şar-şar: Sitem fırtınası.

→. **sitem-şar-şar:**

Mesnevi 13/ 11

Sitem fırtınası.

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem’ / Bu iki nice ola bir yirde
cem’

sivāri: Bilezik.

→. **sivāri:**

Mesnevi 43/108

Bilezik.

Eger dür itmese terk-i diyāri /
Ola mı şjm sā’idler sivāri

siyāset: Politika, siyaset.

→. **siyāset:**

Mesnevi 51/ 85

Politika, siyaset.

Melik kim olmaya anda ‘adl-ıla
dād / Az ola mülkden olur ise
şād

siyāsetsüz: Siyasetsiz.

→. **siyāsetsüz:**

Mesnevi 51/84

Siyasetsiz.

Egerçi luţf hoş durur veliķin /
Siyāsetsüz olamaz fitne sākin

siyeh: Siyah.

→. **siyeh:**

Mesnevi 53/74

Siyah.

Sipāh-ı dıv irişdi fevc-ber-fevc /
Siyeh dıv-ile urdı dıvler mevc

siz-: Sezmek, hissetmek.

→. **sizersin:-er, -sin**
Mesnevi 26/ 12
Sezmek, hissetmek.

Nigârün isteyü olduñ pûşt-i
ham sen / Ki kânadur sizersin
bilmezem ben

→. **siz:-er, -di**
Mesnevi 58/69
Sezmek, hissetmek.

Meger şâh gevherin şuda
sizerdi / Başıyla tahtada nakşın
yazardı

siz: Siz, ikinci çokluk şahıs
zamiri.

→. **size:-e**
Mesnevi 46/280
Siz, ikinci çokluk şahıs
zamiri.

Olur ğurbet kamu renc-ile
kûrbet / Sebeb nedür ki irdi
size ğurbet

şofî: Dinin buyruk ve
yasaklarına bütünüyle uyan
kimse, sofu.

→. **şofî:**
Mesnevi 55/ 25
Dinin buyruk ve
yasaklarına bütünüyle uyan
kimse, sofu.

Şafâ virür ise şofîye şofî /
Mürîd olsa gerek koyına şofî

→. **şofî:**
Mesnevi 55/26
Dinin buyruk ve
yasaklarına bütünüyle uyan
kimse, sofu.

Şafâ virür ise şofîya şofî /
Mürîd olsa gerek koyına şofî

→. **şofî:**
Mesnevi 55/27
Dinin buyruk ve

yasaklarına bütünüyle uyan
kimse, sofu.

Ki şofî eġnine hağ geydürüpdür
/ Deri borki başına ol urupdur

→. **şofînün:-nün**
Mesnevi 55/23
Dinin buyruk ve
yasaklarına bütünüyle uyan
(kimse), sofu.

Ṭolu olur kibr şofînün dimâġı /
Şanur ol zühd-ile oldu çırâġı

şol: Sol.

→. **şol:-dan**
Mesnevi 46/126
Sol.

Gider-iken iki yol oldu rûşen /
Biri şaġdan biri şoldan
mu'ayyen

→. **şol:-ı, -n, -a**
Mesnevi 46/154
Sol.

Gönüle çünki 'işk-ıdî 'inân-keş
/ Şolina varmaġı gösterdi aña
hoş

şol-: Solmak.

→. **şol-:-mış**
Mesnevi 34/31
Sarmak; tazeliġini,
diriliġini yitirmek.

Anuñ gül yüzi şararmış u
şolmış / Gözi pür-nem dudaġı
hüşk olmuş

→. **sol-:-up**
Mesnevi 60/51
Solmak.

Solup gül gibi ol rağşende
ruğsâr / Ṭoni yırtuğ ayakları
pür-ez-hâr

şon: Nihayet, son.

→. **şon:-ı, -n, -da**
Mesnevi 35/96
Nihayet, son.

Bu 'işkuñ yolu evvelde fenâdur
/ Fenâ şonında cävîdân
bekâdur

→. **şon:**
Mesnevi 58/57
Nihayet, son.

Şon ucu şındı keşti ġaldı Cemşid
/ Dil ü cân ü cihândan cümle
nevmîd

şonra: Daha sonra, ardından.

→. **şonra:**
Mesnevi 43/50
Daha sonra, ardından.

Bir iş işle ki olmaġı peşimân /
Ki itmez nef' şonra olmak
perişân

şonuc: Netice, son, akıbet.

→. **şonuç:-ı**
Mesnevi 35/111
Netice, son, akıbet.

Şonucu ġonca gibi açdı râzın /
Didi atasma düşin ü niyâzın

→. **şonuç:-ı**
Mesnevi 35/ 116
Netice, son, akıbet.

Dirîġâ kim bu uş diyâne olur /
Şonucu mülkden bigâne olur

→. **şonuç:-ı**
Mesnevi 43/43
Netice, son, akıbet.

Bir iş itme ki şonucu peşimân /
Olasın u bulunmaya aña
dermân

şor-: Sormak, araştırmak.

→. **şor--ar, -lar, -sa**
Gazel 14/11
Sormak, araştırmak.

Küfr ü îmāndan şorarlarsa
baña budur cevāb / Kim
şaçıdır küfrüm ü yüzidür
îmānum benüm

→. **şor--a**
Mesnevi 39/32
Sormak, araştırmak.

Okıdı bir gice kırtına anı / Ki
şora her yiriñ nedür nişāni

→. **şor--dı**
Mesnevi 50
/57
Sormak, araştırmak.

Melik Mihrāb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

→. **şor--dı**
Mesnevi 60
/101
Sormak, araştırmak.

Hikāyet şordı aña şāh kayşer /
Yoluñ u Çin'ün aħvālin ser-ā-
ser

→. **şor--ısar**
Mesnevi 48
/7
Sormak, araştırmak.

Şorisar eydelüm ne var-ısa rāz
/ Kılalum gendümize anı hem-
rāz

soy--: Soymak.

→. **şoy--up**
Mesnevi 27
/12
Soymak.

Tehj-destem ħarāmı bini
urmaz / Ŧonum şoyup başuma
taş urmaz

soydur--: Soydurmak,
çıkarttırmak.

→. **şoydur--dı**
Mesnevi 56
/3
Soydurmak, çıkarttırmak.

Ŧonın şoydurdı ol nerr
ejdehānuñ / Hem ol 'ifrīt-i dıv-i
nā-sezānuñ

soyıl--: Soyulmak.

→. **soyıl--ur**
Mesnevi 27
/16
Soyulmak.

Tehj-dest olmadı eşcār-ı
şemer-dār / Soyulur yıl
ħarāmıñsine nā-çār

söyle--: Demek, söylemek.

→. **söyler--r**
Mesnevi 40
/9
Demek, söylemek.

Ŧamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İştigil 'andelıbi kim ne
söyler

→. **söyle--y, -e, -sin**
Mesnevi 42
/7
Demek, söylemek.

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şıdā eyleyesin

→. **söyle--me, -y, -e**
Mesnevi 30
/6
Demek, söylemek.

Senün gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

→. **söyle--**
Mesnevi 38

/34

Demek, söylemek.

Gehj Leylî vü Mecnün'dan söz
eyle / Gehj Şışın-ile Perviz'i
söyle

→. **söyle:**
Mesnevi 42
/13
Demek, söylemek.

Sipihrün bj-mihirligini söyle /
Selātın-ile n'itdi şerħ eyle

söylen--: Denilmek,
söylenilmek.

→. **söylen--e**
Kıt'a 1
/5
Denilmek, söylenilmek.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayān
lā-ilāhe illālah

→. **söylen--ür, -ken**
Mesnevi 7
/21
Denilmek, söylenilmek.

Felekde söylenürken bu
hikāyet / Melek bu kıt'arı itdi
rivāyet

→. **söylen--ür, -dı**
Mesnevi 14
/18
Denilmek, söylenilmek.

Hikāyetler dinilür-idi rengin /
Mezāhik söylenürdi hüb u şışın

söz: Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime
dizisi.

→. **söz--e**
Gazel 3
/12
Ağızdan çıkan, bir veya

daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Gördi anı 'Alî vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvā

→. söz:-i, -dür

Gazel 12

/7

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ma'ārif 'ārifē 'iṣkuṅ sözidür /
Ne gerek aña ṭāmāt-ı meşāyih

→. söz:

Gazel 15

/14

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Çün dürc-i la'lunî getüre zikre
Aḥmedî / Her söz ki nazm ide
güher-i āb-dār olur

→. söz:

Kıt'a 1

/5

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ne söz ki söylene her bir
lügatda ma'nîsi / Bilā-şek oldu
hemān lā-ilāhe illāllah

→. söz:-in

Mesnevi 1

/43

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Diyem 'iṣkuṅ sözün ol resme
mevzūn / Unıda defterin Leylî
vü Mecnūn

→. söz:-üm, -i

Mesnevi 1

/54

Ağızdan çıkan, bir veya

daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ḥudāyā sa'yūmi sen eyle
meşkūr / Cemî'i 'aybdan kııl
sözümü dūr

→. söz:-üm, -i

Mesnevi 1

/83

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Sözümü şöyle eyle pūr-ḥakāyık
/ Ki işiden diye kim zî dakāyık

→. söz:

Mesnevi 2

/14

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

'anāşırdan kim ol oddur u pes
yıl / Şu ıla toprak arla söz i 'ākıl

→. söz:

Mesnevi 4

/22

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihānı
kıldılar pūr

→. sözinde:-i, -n, -de

Mesnevi 4

/60

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ki oldu kamu eyle kim didi rāst
/ Ne bulındı sözinde efüzün ne
kāst

→. söz:-i, -n, -e

Mesnevi 4

/56

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Niçe Tevriṭ'den ol itdi aḥbār/
Ki ḥayrān kıldılar sözine āḥyār

→. söz:-e

Mesnevi 5

/38

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Var -ıdı anda bir tütü-yi pūr-hüş
/ Benefşe gibi olmuş bu söze
güş

→. söz:-ün

Mesnevi 7

/1

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Sözün tütüyle bülbülden
işitdüm / Girü şaḥuṅ ūşenāsını
iş itdüm

→. söz:

Mesnevi 11

/76

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ḥaṭāya 'afv lāzımdur ḥaṭāsuz /
Ne iş vardur cihānda vü ne ḥod
söz

→. söz:

Mesnevi 11

/53

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Söz eyle tuḥfe it mülk-i
Ḥucend'e / Ki ola ehl-i kemāl ol
söze bende

→. söze:-e

Mesnevi 11

/54

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Söz eyle tuhfeye it mülk-i
Hüccend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

→. söz:-i

Mesnevi 11
/33

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Sözi anda eyle şîrîn idesin yâd
/ Ki Hüsrev anı işitse ola
Ferhâd

→. söz:-i, -n, -den

Mesnevi 11
/11

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Didi kim 'ışk sözünden saşun-
ver / İdiben nazm düzdi dürr ü
güher

→. söz:-ün

Mesnevi 11
/58

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Kalem bigi ol zemân meşyen
'alâ'r-râs / Ele aldum sözüñ
dürriyçün elmâs

→. söz:-e

Mesnevi 12
/3

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Hakunj adıyla dâyim söze
bünyâd / Ki sözüm işiden gişi
ola şâd

→. sözi:-i

Mesnevi 12

/9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz
/ Ki ide zührei vâlih ol âvâz

→. söz:-in

Mesnevi 12
/13

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Sözün Selmân'un işitdün
temâmî / Anı dağı ki nazm itdi
Nizâmî

→. söz:-üm

Mesnevi 12
/4

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Hakunj adıyla dâyim söze
bünyâd / Ki sözüm işiden gişi
ola şâd

→. söz:-üm, -den

Mesnevi 12
/7

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Muhayyerdür sözümden
cümle 'uşşâk / 'Irâk -ıla şifâhân
anja müştak

→. söz:-ün

Mesnevi 12
/11

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Sözüñ genci kapusını açayım /
Cihâna dürr ü gevherler
saçayım

→. söz:

Mesnevi 14
/139

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ma'a'l-cümle söz anja irdi âhîr /
Ki gizlû râzını eyledi zâhir

→. söz:-dür

Mesnevi 14
/127

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Didi nicesi sözdür bu ki hamrâ
/ Bu resm-ile getüre başa
sevdâ

→. söz:

Mesnevi 15
/16

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Düşümde görüp olmağ-ıla 'aşık
/ Gözüm görmedi söz olur mı
şâdık

→. söz:-de

Mesnevi 30
/7

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Gerek sözde ola şîrîn 'ibâret /
Naşîhatde gerek nâzük işâret

→. sözi:-i

Mesnevi 30
/4

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ki dir süsen anja ateş-zübânım
/ Göñül sözi gelicek bî-
beyânım

→. söz:-i, -n, -den

Mesnevi 30
/1

Ağızdan çıkan, bir veya

daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Melik süsen sözinden oldu
rence / Benefşe gibi dilin dutdı
gonce

→. sözlere:-ler, -e

Mesnevi 31

/1

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Melik dutmadı hiç ol sözlere
güş / İştüğün dağı itdi
ferâmüş

→. söz:

Mesnevi 32

/5

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Şeker'den çünkü ol söz oldu
şırın / Bu şiri itdi hüsrev anda
rengin

→. söz:-ü, -ı, -e

Mesnevi 33

/3

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Benefşe gibi olalum sözüne
güş / Güle karşı mey-i la'l
idelüm nüş

→. söz:-i

Mesnevi 34

/47

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Hümâyün çünkü bu sözi işitdi /
Gözin açup için pür-âteş itdi

→. sözi:-i

Mesnevi 36

/1

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Şeker çün kim bu sözi yād kıldı
/ Bu şırın ta'na' bünyād kıldı

→. sözlere:-ler, -i

Mesnevi 37

/1

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Bu sözlere Humâyün-ıla Fağfūr
/ İşidip girdiler hayrân u rencūr

→. söz:

Mesnevi 38

/37

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Gehj Cemşid'den söz eyle
bünyād / Gehj Hurşid'den söz
eylegil yād

→. söz:

Mesnevi 38

/38

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Gehj Cemşid'den söz eyle
bünyād / Gehj Hurşid'den söz
eylegil yād

→. söz:-e

Mesnevi 39

/117

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Bu söze ol kadar oldu 'atâsı / Ki
la'l ü müşğün idi hün bahâsı

→. söz:-i

Mesnevi 39

/4

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Güleç gül gibi piste gibi şırın /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengin

→. söz:-ün

Mesnevi 39

/42

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

İdiben lafzını nakkâş rengin /
Me'ânışın sözüñ eyledi şırın

→. söz:

Mesnevi 40

/38

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüñe söz-ile dem-
sâz

→. söz:-e

Mesnevi 40

/37

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüñe söz-ile dem-
sâz

→. söz:-ü, -ı, -e

Mesnevi 40

/38

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

İ bülbül dağı dürlü söze it sâz /
Ki olavuz sözüñe söz-ile dem-
sâz

→. söz:

Mesnevi 41

/105

Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.

Bu söz üstine 'ahd oldı vü
peyvend / Bu ikisinüñ arasında
sevgend

→. söz:-le

Mesnevi 41

/70

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Gerekmez 'âşıkı nevmîd ideler
/ Gerek anı eyü sözle avidalar

1→. söz:-üm

Mesnevi 41

/65

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Didi kim bu degül sözüüm
cevâbı / Dağı katumda açmağıl
bu bâbı

→. söz:-de

Mesnevi 42

/2

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Söze sâz eyle i mürğ-ı saḥun-
güy / Ki sözde sen iletdüñ
kâmadan güy

→. söz:-e

Mesnevi 42

/1

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Söze sâz eyle i mürğ-ı saḥun-
güy / Ki sözde sen iletdüñ
kâmadan güy

→. söz:-e

Mesnevi 42

/10

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Benefşe gibi olmışuz sarḥa güş /
Söze başla olma süsen gibi
ḥâmuş

→. söz:-i

Mesnevi 42

/7

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şîdâ eyleyesin

→. söz:-i

Mesnevi 43

/59

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Bu sözi ki atadan işitdi Cemşîd
/ Dil ü cândan be-küllj oldu
nevmîd

→. söz:-i

Mesnevi 44

/39

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Bu sözi çünki işitdi Hümâyün /
Gözi lâle gibi oldu ğarḩa-i ḥün

→. söz:-i

Mesnevi 44

/47

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Humâyün bu sözi çün eyledi
yâd / Melik Cemşîd hoş dil oldu
dil-şâd

→. söz:-üm

Mesnevi 44

/34

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Çü bağrum baş ola gözüm ḩolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. söz:-i

Mesnevi 46

/38

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Eger Mecnün ola 'âşık ya
Ferhâd / Bu resme sözi kimse
itmedi yâd

→. söz:-i

Mesnevi 47

/59

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Bu vahşet sözi olmağā ferâmüş
/ Mey ü cām eyleyelim
cândan nüş

→. söz:-üñ

Mesnevi 47

/2

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Gel i muḩrib nevâda eyle bir
sâz / Ki ola sözüñ dil ü cân-ıla
dem-sâz

→. söz:

Mesnevi 48

/145

*Ağızdan çıkan, bir veya
daha çok heceden meydana
gelen kelime veya kelime dizisi.*

Şeker şîrîñ söz-ile oldu dem-sâz
/ Benüm bu şî'rüm anda kıldı
âğâz

→. söz:

Mesnevi 51

/13

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuñ üsünde yanar iki meş'al

→. söz:

Mesnevi 51
/47

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Bu söz içinde-y-iken mār ol
dem / Bulara kaçd itdi urmağa
dem

→. söz:-i

Mesnevi 51
/32

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Melik didi revā mı bu hikāyet /
Ya hoş bu sözi eylemek rivāyet

→. söz:-i

Mesnevi 53
/67

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Çün işitdi bu sözi dijv-i nā-pāk /
Yöridi anlaruñ üsüne bî-bāk

→. söz:-e

Mesnevi 56
/48

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Yıl-ıla üç yüz bin altmış yılda
vāki' / Olur işbu kırān ol söze
sāmi'

→. söz:-leri, -n, -e

Mesnevi 57
/1

Ağızdan çıkan, bir veya

daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

'Acab kıldı anuñ sözlerine şāh
/ Vişāka vardı kıldı derd-ile āh

→. söz:-ler, -üñ, -dür

Mesnevi 58
/2

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Nüvāya başla i mürğ-i hoş-āvāz
/ Ki sinüñ sözlürüñdür cāna
dem-sāz

→. söz:-üñ, -le

Mesnevi 58
/4

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Senüñ sözüñledür ter cān
dimāği / Senüñ sözüñle rüşen
'aql yağı

→. söz:-üñ, -le, -dür

Mesnevi 58
/3

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Senüñ sözüñledür ter cān
dimāği / Senüñ sözüñle rüşen
'aql yağı

→. söz:-üñ, -e

Mesnevi 59
/10

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Benefşe gibi güş olmış dil ü cān
/ Senün sözüñe i mürğ-ı seher-
hān

→. söz:

Mesnevi 60
/35

Ağızdan çıkan, bir veya

daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Ne diyem kim bu söz döner
dirāzi / Ki olur böyle tarîk-i 'ışk-
bāzi

→. söz:-i

Mesnevi 60
/129

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Çamusıñ sözi şekker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saçı
sünbül

→. sözi:-i

Mesnevi 60
/142

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.

Beşer olmaya ola bu ferîşte /
Sözi kevşer yüzi benzer behîşte

söz eyle-: Söz söylemek,
konuşmak.

→. söz eyle-:

Mesnevi 38
/33

Söz söylemek, konuşmak.

Gehî Leylî vü Mecnün'dan söz
eyle / Gehî Şîrîñ-ile Pervîz'i
söyle

söz işit-: Söz dinlemek.

→. söz işit-:

Mesnevi 46
/226

Söz dinlemek.

Yoluñ arāyişi eyyām-ı güldür /
Mey iç söz işid ü yüzüñi güldür

sözini kes-: Bir kişi konuşurken
onun konuşmasına izin
vermemek.

→. **sözini kes--di**

Mesnevi 48
/120

Deyim

Bir kişi konuşurken onun konuşmasına izin vermemek.

Anuñ Bânü görüp işi hayâlin /
Sözini kesdi virmedi cevâbin

sözlü: Söyleyecek sözü olan.

→. **sözlü:**

Mesnevi 31
/27

Söyleyecek sözü olan.

Şeker sözlü-y-idi vü hem şeker-
leb / Gül-ile şeker itmişdi
mürekkeb

şu: Su.

→. **şu:**

Gazel 1
/3

Su.

Şâbün-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerân şu var

→. **şu:**

Gazel 1
/4

Su.

Şâbün-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerân şu var

→. **şu:-y, -i**

Gazel 1
/13

Su.

Bir kaçre 'afv şuyı ila mahv olur
tamâm / 'ışyânumuz eger çolu
olursa bahır u ber

→. **şuyıyla:-y, -i, -y, -la**

Gazel 1

/2

Su.

İ hâlık-ı halâyık u i vâhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremün şuyıyla şuvar

→. **şu:-dan, -dur**

Gazel 6
/13

Su.

Her âferjde toprağ u şudandur
u velj / Sinünj vücüduñ âb-ı
hızr-âferjdedür

→. **şu:**

Mesnevi 2
/51

Su.

Gideriben şu oduñ sevetini /
Şavuban od dağı şu kuvvetini

→. **şu:**

Mesnevi 2
/52

Su.

Gideriben şu oduñ sevetini /
Şavuban od dağı şu kuvvetini

→. **şu:**

Mesnevi 2
/14

Su.

'Anâşırdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak arıla söz i 'âkil

→. **şu:**

Mesnevi 10
/71

Su.

Şu yil olur eşer itse aña yil nâr
/ Od olur yil eşer itse aña hâr

→. **şu:**

Mesnevi 10
/74

Su.

Olur od yil çü merkezden ola
dür / Olur şu hâk hâk erir şu
olur

→. **şu:-y, -i, -nuñ**

Mesnevi 10
/24

Su.

Feleklerün kamu mihrâbidur
'ışk / Sa'âdet şuyınunç
dolâbidur 'ışk

→. **şu:-y, -i**

Mesnevi 19
/11

Su.

Ne şuyı var bu dolabuñ ki añar
/ Selâtin çanıdur bî-şek ser-â-
ser

→. **şu:**

Mesnevi 39
/16

Su.

Niçe kim nakşa resm ururdi bî-
reng / Hayâdan şu olurdi nakş-
ı Erjeng

→. **şu:-y, -a**

Mesnevi 39
/12

Su.

Hem eyle nakş-bend-idi vü
üstâd / Ki şuyı nakş ururdi
şöyle kim bād

→. **şu:**

Mesnevi 41
/22

Su.

Gişinünj meşveretsüz işi bitmez
/ Nirede ki olmaya şu dâne
bitmez

→. **şu:**

Mesnevi 46

/82
Su.
Mizâcuña hevâ olsun muṭâbık
/ Nireye kim varasın şu
muvâfık

→. **şu:**
Mesnevi 46
/140
Su.

Bu yolu görmemişdür âdemî-
zâd / Ne şu vardur bu yolda vü
ne ḥod zâd

→. **şu:**
Mesnevi 46
/177
Su.

Eli-y-ile şaçıçak başına şu /
Kamer üstine dökilürdi lülû

→. **şu:-nuḡ**
Mesnevi 46
/175
Su.

Oturmuş ol şunuḡ içinde bir gül
/ Gül üstinde taḡılmış tâze
sünbül

→. **şu:-y, -ı**
Mesnevi 46
/158
Su.

Yili anuḡ neşim-i rûh-perver /
Şuyı anuḡ zülâl-i ḥâk-güster

→. **şu:-y, -ı**
Mesnevi 46
/174
Su.

Orada gördi ki bir çeşme akar /
Ki şuyı âb-ı ḥızr-ıdı ya kevşer

→. **şu:-da**
Mesnevi 58

/69
Su. II Deniz.
Meger şâh gevherin şuda
sizerdi / Başıyla taḥtada naḡşın
yazardı

→. **şuda:-da**
Mesnevi 58
/71
Su. II Deniz.

Yöritdi üç gün şuda ol taḥta anı
/ Gemi mellâḥı ol yil bād-bānı

şu içür-: Su içmesini sağlamak.

→. **şu içür-:-mez**
Mesnevi 53
/30
Su içmesini sağlamak.

Ṭuyar-ısa bizi bundan
geçürmez / Helâk ider bizi ol
şu içürmez

su ol-: Su olmak, suya
dönüşmek.

→. **şu ol-:-ur**
Mesnevi 10
/74
Su olmak, suya dönüşmek.

Olur od yil çü merkezden ola
dūr / Olur şu ḥâk ḥâk erir şu
olur

→. **şu ol-:-ur**
Mesnevi 10
/75
Su olmak, suya dönüşmek.

Hevâ şu olur iricek aḡa berd /
Bu esrârı kim anlarsa ola ferd

şu saç-: Sulamak

→. **şu saç-:-ar**
Gazel →.
/3
Sulamak. II Durmadan
aḡlamak.

Yandüğümü görüben gözüm
başuma şu şaçar / 'Ayn-ı
insâniyyetinden kim ḥâk itsün
çok yaşın

şu vir-: Su vermek.

→. **şu vir-:**
Gazel 1
/3
Su vermek. II Hayata
baḡlamak, canlı tutmak.

Şâbün-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerân şu var

şu vü toprak: Su ve toprak.

→. **şu vü toprak:-dan**
Mesnevi 60
/132
Su ve toprak.

Şanur gören gişi anları firişte /
Degüldür şu vü toprakdan
sirişte

subh: Sabah vakti, sabah.

→. **şubh:-dan**
Gazel 4
/6
Sabah vakti, sabah.

'arşda kadruḡ senüḡ baḡladı
bir bār-gâh / Kuṭbdan oldı aḡa
miḡ şubhdan oldı tınâb

→. **şubh:**
Mesnevi 34
/1
Sabah vakti, sabah.

Gidiben gice kim şubh oldı
pjdâ / Güneşüḡ râyeti oldı
hüveydâ

→. **şubh:-dur**
Mesnevi 40
/1
Sabah vakti, sabah.

Mübârek şubh'dur yatma i
bülbul / Güler gâfletde yatan
gişiye gül

subh-dem: Sabah vakti, sabah.

→. **şubh-dem:**
Mesnevi 38
/22
Sabah vakti, sabah.

Ğanımet gör bu 'ömri eyleme
bâd / Sabûhla it gön'lünji her
şubh-dem şâd

subh-gâh: Sabah vakti.

→. **şubh-gâh:-uñ**
Mesnevi 43
/3
Sabah vakti.

Kiljdi şubh-gâhuñ oldı pjdâ /
Tılısm açıldı gene oldı âşikâra

subh-ı mübârek: Mübarek
sabah vakti.

→. **şubh-ı mübârek:**
Mesnevi 60
/66
Mübârek sabah vakti.

'inâyet irdi allahdan tebârek /
Humâyün oldı ol şubh-ı
mübârek

subh-ı şâdıq: Tan yerinin
ağarması ,gerçek sabah
aydınlığı.

→. **şubh-ı şâdıq:**
Mesnevi 50
/1
*Tan yerinin ağarması
,gerçek sabah aydınlığı.*

Nefes urdı i sâkı şubh-ı şâdıq /
Aña sen dañı ol bir dem
muvâfık

suç it-: Suç işlemek; bir kusur
ya da kabahat etmek.

→. **suç it-:-di**
Mesnevi 43
/25
*Suç işlemek; bir kusur ya
da kabahat etmek.*

Ne suç itdi sağa bu taht u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-â-
ser

şudâ' it-: Baş ağrısı yapmak.

→. **şudâ' it-:-er**
Mesnevi 18
/8
Baş ağrısı yapmak.

Mezâkuma olur telh içiçek
mey / Şudâ' ider başumda
nağme-i ney

sūd-mend: Yararlı,kazançlı,
nasiplenmiş.

→. **sūd-mend:-i**
Mesnevi 16
/11
*Yararlı,kazançlı,
nasiplenmiş.*

Bulam dirseñ cihânda sūd-
mendi / İşitigil kimden olur-ısa
pendi

→. **sūd-mend-:-i**
Mesnevi 35
/120
*Yararlı,kazançlı,
nasiplenmiş.*

Hümâyün niçe kim virdi aña
pendi / Bulalmazdı arada sūd-
mendi

sultân: Hükümdar, padişah.

→. **sultân:**
Mesnevi 1
/57
Hükümdar, padişah.

Bu sultân kim bugün dârâ-yı
dündür / Penâh-ı şer' ü sultân-ı
zemîndür

→. **sultân:**
Mesnevi 1
/65
Hükümdar, padişah.

Hemîşe kılğıl anı halka sultân /
Kim ol durur penâh-ı ehl-i
îmân

→. **sultân:**
Mesnevi 5
/5
Hükümdar, padişah.

Sipih-r-i memleket sultân
Muhammed / Hizebr-i ma'dilet
sultân Muhammed

→. **sultân:**
Mesnevi 5
/6
Hükümdar, padişah.

Sipih-r-i memleket sultân
Muhammed / Hizebr-i ma'dilet
sultân Muhammed

→. **sultân:**
Mesnevi 30
/14
Hükümdar, padişah.

Gönjül bir pâdişâhdur ki aña
fermân / İdemedi idemez hiç
sultân

→. **sultân:**
Mesnevi 46
/169
Hükümdar, padişah.

Tavaf iderken ol şahrâyı sultân
/ İrakdan gördi bir bâğ u
gülîstân

→. **sultân:-ları**
Mesnevi 47
/31
Hükümdar, padişah.

Niçe sultânları gerdende eflâk
/ Yire uriban ider to'ma-i hâk

sultān kıl-: Sultan etmek, hakimiyet sahibi yapmak.

→. **sultān kıl-:-ğil**

Mesnevi 1

/65

Sultan etmek, hakimiyet sahibi yapmak.

Hemîşe kılgıl anı halka sultān /
Kim ol durur penāh-ı ehl-i
imān

sultān ol-: Padişah olmak;
hükmetmek.

→. **sultān ol-:-dı**

Mesnevi 56

/71

*Padişah olmak;
hükmetmek.*

Ƙamu kuşlara sultān oldı 'anķā
/ Ƙanā'at kâfını çün itdi me'vā

→. **sultān ol-:-a**

Mesnevi 39

/38

*Sultan olmak. II Gönül
tahtına yerleşmek.*

Kim olabile ol kıble-geh-i cān /
Gönül milğine dağı ola sultān

sultān-ı 'atā: İhsan sahibi
sultan.

→. **sultān-ı 'atā:**

Mesnevi 3

/89

İhsan sahibi sultan.

Anuğ çün didi sultān-ı 'atā dih
/ Ki ...

sultān-ı cān: Bedenin
hükümdarı.

→. **sultān-ı cān:-dur**

Mesnevi 10

/45

*Bedenin hükümdarı. II
Kalbin bedeni yönetmesi
bağlamında.*

Egerçi kim gönül sultān-ı
cāndur / Fidā it 'ışka anı kim
cān-ı cāndur

sultān-ı dānā: Alim, bilgin,
bilgili sultan.

→. **sultān-ı dānā:**

Mesnevi 13

/3

Alim, bilgin, bilgili sultan.

Var-ıdı Çin'de bir sultān-ı dānā
/ Kim ol-ıdı kamu işde tuvānā

sultān-ı zemîn:

→. **sultān-ı zemîn:-dür**

Mesnevi 1

/58

Yeryüzünün sultanı.

Bu sultān kim bugün dārā-yı
d̄jndür / Penāh-ı şer' ü sultān-ı
zemîndür

şun-: Sunmak, takdim etmek.

→. **şun-:-up**

Mesnevi 35

/65

Sunmak, takdim etmek..

Semen-ruhlar şunup gül-gün
şarābı / Muğannı itdiler çeng ü
rebābı

→. **şun-:-a**

Mesnevi 40

/17

Sunmak, takdim etmek.

Piyāle şuna durur şağa lāle / Ki
rūha revh ü reyhāndur piyāle

→. **şun-:-ar, -i, -ken**

Mesnevi 39

/95

Sunmak, takdim etmek.

Metā'ı şunar-iken anı gördüm
/ Ağa biğ cān-ıla gönümi
virdüm

→. **şun-:**

Mesnevi 47

/22

Sunmak, takdim etmek.

İdüp sāz erğanūnda hoş eğānj
/ Elūme şun şarāb-ı ergāvānj

→. **şun-:**

Mesnevi 47

/24

Sunmak, takdim etmek.

Bilürsin yok durur bu 'ömre
bünyād / Şun ol cāmı ser-
encām eyleme yād

→. **şun:**

Mesnevi 49

/9

Sunmak, takdim etmek.

Elünj şun başa peymān kılalum
/ Er ile kız iki Ƙardaş olalum

şunan: Arzeden, takdim eden
(kimse).

→. **şunan:-a**

Mesnevi 43

/80

*Arzeden, takdim eden
(kimse).*

Ulu işler ki var cümle ģatardur
/ Ulu işe şunana bjm-i serdür

sunkur: Sungur kuşu.

→. **sunkur:**

Mesnevi 13

/22

Sungur kuşu.

Olurđ arslan-ıla bir yirde āhū /
'ukāb u sunkur-ıla uçardı tñhū

şūr: Kıyamette, Hz. İsrail'in
üfleyeceği boru.

→. **şür:-ı**

Gazel 12
/4

*Kıyamette, Hz. İsrail'in
üfleyeceği boru.*

Ṭurısaram gözün 'ışığında ser-
mest / Çü şürı nefh ide
maḥşerde nâfiḥ

süre: Kur'an-ı Kerim'de
ayetlerin oluşturduğu
bölümlerin her biri.

→. **süre:-ce**

Mesnevi 3
/74

*Kur'an-ı Kerim'de ayetlerin
oluşturduğu bölümlerin her
biri.*

Belâğat isleri oldu cümle 'âciz/
Bir akşar sürece eydilmedi
hergiz

süret: Şekil, biçim, suret.

→. **şüretin:-in**

Gazel 3
/9

Şekil, biçim, suret.

İfrâṭ-ı nürdan göremez şüretin
anuç / Ol gişi kim gözi ṭoludur
perde-i ğışâ

→. **şüret:-i**

Gazel 14
/5

Şekil, biçim, suret.

Süreti cânuç nicedür diyen
eylesün nazâr / Yüzine anuç ki
cânumdur u cânânım benüm

→. **şüret:-i, -n, -i**

Mesnevi 9
/18

Şekil, biçim, suret.

Te'addj nuşhasını nesh kıldı /
Temerrüd şüretini mesh kıldı

→. **şüret:**

Mesnevi 10
/61

Şekil, biçim, suret.

Heyûlî bir -idi anlarda vü şüret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

→. **şüret:-de**

Mesnevi 13
/58

Şekil, biçim, suret.

Hünersüz gişi kamudan aludur
/ Diri şüretde ma'ñide ölüdür

→. **şüret:-ler**

Mesnevi 19
/35

Şekil, biçim, suret.

Bu şüretler ki gösderür pey-â-
pey / Dökiliben olur mecmû'ı
lâ-şey

→. **şüret:**

Mesnevi 39
/24

Şekil, biçim, suret.

Ḳamu şüretleri itmişdi maḥzûn
/ Ki oldu bu şüret 'ışığında
maḥzûn

→. **şüret:**

Mesnevi 39
/25

Şekil, biçim, suret.

Er oldur kim göriben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
naḳşa naḳkâş

→. **şüret:-i**

Mesnevi 39
/121

Şekil, biçim, suret.

Dilersen gösterelim süreti gör
/ Bilesin şüreti cânuç nicedür

→. **şüret:-i**

Mesnevi 39

/122

Şekil, biçim, suret.

Dilersen gösterelim süreti gör
/ Bilesin şüreti cânuç nicedür

→. **şüret:-i**

Mesnevi 39
/123

Şekil, biçim, suret.

Getürdi ol süreti vü 'arza kıldı /
Şeh anda yâr ḳoḳusını bildi

→. **şüret:-in**

Mesnevi 39
/119

Şekil, biçim, suret.

Nigâr itmişem anuç şüretin
ben / Baña ol ḳible-i cändur dil
ü ten

→. **şüretleri:-leri**

Mesnevi 39
/23

Şekil, biçim, suret.

Ḳamu şüretleri itmişdi maḥzûn
/ Ki oldu bu şüret 'ışığında
maḥzûn

→. **şüret:**

Mesnevi 44
/17

Şekil, biçim, suret.

Daḫı şüret ḫaḳıyçün ki anı
insân / Bulupdur çün aña ḫaḳ
itdi iḫsân

→. **şüret:-i, -n, -i**

Mesnevi 46
/298

Şekil, biçim, suret.

Didi kim nice şâḫ şüretini /
Anuç dîdârını vü şüretini

→. **şüret:**

Mesnevi 49
/7

Şekil, biçim, suret.

Eger şüret dir-iseñ nūr-ı cānsın
/ Veger şüret diyem hūr-ı
cinānsın

→. **şüret:**
Mesnevi 60
/17
Şekil, biçim, suret.

Cihānda hūrı-zāde gibi şüret /
'acab gelmiş midür yâ eyle
şüret

→. **şüret:-i, -n, -e**
Mesnevi 60
/95
Şekil, biçim, suret.

Melik bāzār-gānuñ şüretine /
Giriben vardı şah Kayşer katına

şüret ü şekil: Şekil ve görüntü.

→. **şüret ü şekil:-in**
Mesnevi 39
/22
Şekil ve görüntü.

Kalemle nakşını anuñ yazardı /
Nicedür şüret ü şeklin düzerdi

şüret-i cān: Canın, ruhun
görünüşü.

→. **şüret-i cān:**
Mesnevi 14
/111
Canın, ruhun görünüşü.

Didi kim düşde gördüm şüret-i
cān / Gerekdür kim ola ol rāz
penhān

→. **şüret-i cān:**
Mesnevi 46
/254
Canın, ruhun görünüşü.

Didi bu hüsn-ile olur mı insān /
Degüldür bu meger kim şüret-i
cān

şüret-i ğayb: Gözle
görülmeñlerin dıñ
görünüşü, biçimi.

→. **şüret-i ğayb:**
Mesnevi 2
/81
*Gözle görülmeyenlerin dıñ
görünüşü, biçimi.*

Ki olup äyñne aña şüret-i ğayb /
Gözine in'ikās ile bilā-reyb

şüret-i ğayb ol-: Gizli çehreler
olmak.

→. **şüret-i ğayb ol-:-up**
Mesnevi 2
/81
Gizli şekil olmak.

Ki olup äyñne aña şüret-i ğayb /
Gözine in'ikās ile bilā-reyb

şüretlü: Şekilli, biçimli.

→. **şüretlü:**
Mesnevi 39
/153
Şekilli, biçimli.

Bakup Cemşid ol şüretlü levhe
/ Bu şi'ri eydüp ol dem kıldı
nevha

şürnā:

→. **şürnā:-y, -ı**
Mesnevi 53
/81
Zurna.

Buyurdı şeh ki uralar şürnāyı /
Nefır ü kūs-ıla bem kerre-nāyı

susalıñ: Susamışlık.

→. **şuşalıñ:**
Gazel 12
/12
Susamışlık.

Tapuñdan aynı içsem āb-ı
hayvān / Yüregümde dañı
artar şuşalıñ

sūsen: Susen çiçeği, susam.

→. **sūsen:**
Mesnevi 11
/21
Susen çiçeği, susam.

Gözi vaşf itdi sūsen uzadup dil
/ Kim oldı mañv odından sihr-i
Bābil

→. **sūsen:**
Mesnevi 14
/11
Susen çiçeği, susam.

Dil uzatmış şenā iderdi sūsen /
Benefşe gūş olmışdı ser ü ten

→. **sūsen:**
Mesnevi 29
/1
Susen çiçeği, susam.

Pes uzadup dilini geldi sūsen /
Gög ü zer-beft atlasla
müzeyyen

→. **sūsen:**
Mesnevi 30
/1
Susen çiçeği, susam.

Melik sūsen sözinden oldı
rence / Benefşe gibi dilin dutdı
ğonce

→. **sūsen:**
Mesnevi 30
/3
Susen çiçeği, susam.

Ki dir sūsen aña ateş-zübānım
/ Göñül sözi gliccek bñ-beyānım

→. **sūsen:**
Mesnevi 38
/15
Susen çiçeği, susam.

Biliben n'olasın sūsen dañı
hem / Egerçi deh-zübāndur
düşdi ebkem

→. **sūsen:**
Mesnevi 42
/10
Susen çiçeği, susam.

Benefşe gibi olmuşuz saña güş /
Söze başla olma süsen gibi
hâmuş

şuvar-: Su vermek, sulamak

→. **şuvar-:**

Gazel 1

/2

Su vermek, sulamak.

İ hâlık-ı hâlâyık u i vâhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremün şuyıyla şuvar

süz: Yakıcı, yakan, ateş.

→. **süz:**

Gazel 5

/13

Yakıcı, yakan, ateş.

Düşe lerâze mâha ire âfitâba
süz / Bir gez eger ol ikiye
kahrunj ide hîttâb

→. **süz:-i**

Mesnevi 10

/9

Yakıcı, yakan, ateş.

Bu odun sūzı cāna kıymiyādur /
Görjül anuñla pür-nūr u
şafādur

→. **sūza:-a**

Mesnevi 14

/16

Yakıcı, yakan, ateş.

Mugannî çün düzerdi nağme-i
'ūd / Düşerdi sūza cānlar şöyle
kim 'ūd

→. **süz:**

Mesnevi 18

/30

Yakıcı, yakan, ateş.

Beni gör kim yanıban
ölemezem / Bu sūz u tâbdan
kırtılamazam

→. **süz:**

Mesnevi 26

/6

Yakıcı, yakan, ateş.

Od içinde nice ola şabr
mümkün / Ya hōd ne vakt ola
bu sūz sâkin

→. **süz:-i, -n, -a**

Mesnevi 43

/74

Yakıcı, yakan, ateş.

İçüme eyle urdı 'ışk odı dağ / Ki
anun sūzına döyemeye tağ

→. **süz:-un**

Mesnevi 59

/4

Yakıcı, yakan, ateş.

Muhayyer eyle 'uşşâkı
tamāmet / Ki ider sūzun
şifāhanda ikāmet

→. **süz:**

Mesnevi 10

/81

*Yakıcı, yakan, ateş. II
Istirap, acı, elem.*

Odından çünkü 'ışkun sūz
buldum / Nite kim şem' cem'-
efrüz oldum

süz ol-: Yanmak.

→. **süz ol-:-duk, -i**

Mesnevi 19

/21

Yanmak. II Istirap çekmek.

İçümde olduğu çün bu âteş ü
süz / İderem her gice elhân-ı
dil-süz

→. **süz ol-:-maz**

Mesnevi 32

/4

Yanmak. II Istirap çekmek.

İrişdi anı bir vecd-i ciger-sūz /
Ki odda dağı olmaz ol kadar
sözsüz

süz u tâb: Ateş.

→. **süz u tâb:-dan**

Mesnevi 18

/30

Ateş.

Beni gör kim yanıban
ölemezem / Bu sūz u tâbdan
kırtılamazam

süzüş vir-: Yanma etkisi
yapmak.

→. **süzüş vir-:-ür**

Gazel 11

/12

Yanma etkisi yapmak.

Egerçi kışsa-i Ferhād besj dil-
sūzdur ammā / Dağı süzüş virür
cāna benüm elfāz-ı şırjınım

sübhān ellezj esrā: Allah
geceleyn götürdü. (İsra Suresi,
→. ayet.)

→. **sübhān ellezj esrā:-y, -i**

Gazel 2

/9

Ayet

Allah geceleyn götürdü. (İsra Suresi, →. ayet.)

Ğurb-ı ev-ednā vü sübhān
ellezj esrā'yı sen / Bulup anda
rüşen itdün her ne var rāz-ı
nihān

sücūd: Secde.

→. **sücūd:-a**

Mesnevi 3

/6

Secde.

Anı çün kim getürdi hağ
vücūda / Ser-ā-ser bütler
indiler sücūda

sücüd eyle-

→. **sücüd eyle-**: -me, -y, -en
Mesnevi 2
/57
Secde kılmak.

Sücüd eylemeyen şeytân-ıdı
bes / Ki dıv-ıdı ol u aşıyla nâ-
kes

sücüd it-: Secde etmek.

→. **sücüd it-**: -di
Mesnevi 2
/56
Secde etmek.

Bezendi ikrâmı-çün anuñ
erâyik / Sücüd itdi aña cümle
melâyik

→. **sücüd it-**: -er, -ler
Mesnevi 39
/64
Secde etmek.

Yüzi bir kıbledür kim halk-ı
'âlem / Sücüd iderler aña karşı
her dem

→. **sücüd it-**: -di
Kıt'a 2
/4
Secde etmek.

Yir ü gökden çün itâ'at istedüñ
/ Ol rükû'a vardı bu itdi sücüd

sücüda in-: Secde etmek,
secde etmek için eğilmek.

→. **sücüda in-**: -di, -ler
Mesnevi 4
/8
Secde etmek, secde etmek
için eğilmek.

Anı çün kim getürdi hâk
vücüda / Ser-â-ser bütler
indiler sücüda

sücüdü kıl-: Secde etmek.

→. **sücüdü kıl-**: -ur
Mesnevi 2
/28
Secde etmek.

Ol ikiden düzetdi bu vücüdü /
Ki anı bilüp aña kılur sücüdü

sücüd-ı şükür it-: Şükür
secdesine kapanmak.

→. **sücüd-ı şükür it-**: -di
Mesnevi 53
/117

Şükür secdesine
kapanmak.

Sücüd-ı şükür itdi ki ol belâdan /
Hâlâş itdi anı dıv-i ejdehâdan

→. **sücüd-ı şükür it-**: -di, -ler
Mesnevi 60
/78
Şükür secdesine
kapanmak.

Çü anı buldılar sağ u selâmet /
Sücüd-ı şükür itdiler tamâmet

sükün vir-: Sakinlik, dinginlik
vermek.

→. **sükün vir-**: -üp
Mesnevi 2
/95
Sakinlik, dinginlik vermek.

Sükün virüp yir ü gögi yaratdı /
Senüñ-çün dürlü ni'metler
döritdi

sükün-ı fitne-i âhîr-zamân it-

Dünyanın sona ereceği
zamanın kargaşasını durağan
hale getirmek.

→. **sükün-ı fitne-i âhîr-zamân**
it-

Mesnevi 1
/70
Dünyanın sona ereceği
zamanın kargaşasını durağan
hale getirmek.

Vücüdün rüb'-i meskûna âmân
it / Sükün-ı fitne-i âhîr-zamân
it

süleymân: Hz. Süleyman.

→. **süleymân:**
Mesnevi 34
/46
Hz. Süleyman.

Meger dıv ü periye uğradı Cem
/ Süleymân var elinden gitdi
hâtem

→. **süleymân:-uñ**
Mesnevi 42
/17
Hz. Süleyman.

Süleymân' uñ serjrin n'eyledi
yil / İştüñ tãc-içün var yil gibi
yil

→. **süleymân:**
Mesnevi 48
/70
Hz. Süleyman.

Kalup anları gören gişi hayrân /
Dir-ıdı kim bu Belkıs ol
Süleymân

sünbül:

→. **sünbül:-i**
Mesnevi 46
/103

Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek. İI
Sevgilinin sümbüle benzeyen
saçları.

Şaçınun sünbülü-y-içün şitâbân
/ Olup âhü gibi dutdı beyâbân

→. **sünbül:**
Mesnevi 1
/41

Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.

Açıla anda tâze sünbül ü gül /
Ola 'âşık aña 'ankâ ne bülbül

→. **sünbül:-den**
Mesnevi 2
/50

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Hād u hālî düzetti eyle ki lâle /
Kodî üstine sünbülde gülâlâ

→. **sünbül:**
Mesnevi 14
/72

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Benefşe destinüh altında ter
gül / Bir arada semenle taze
sünbül

→. **sünbül:**
Mesnevi 46
/229

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Çamu 'anber-fişân şöyle ki
sünbül / Tolu müşg-ile çinî eyle
kim gül

→. **sünbül:**
Mesnevi 46
/176

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Oturmuş ol şunun içinde bir gül
/ Gül üstinde taşımış taze
sünbül

→. **sünbül:**
Mesnevi 46
/182

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Semen-ber görmez-idi şeb
yüzini / Ki sünbül bağlamışdı
nergesini

→. **sünbül:**
Mesnevi 46

/229

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Çamu 'anber-fişân şöyle ki
sünbül / Tolu müşg-ile çinî eyle
kim gül

→. **sünbül:**
Mesnevi 60
/1

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Çün açıldı gül ü taze oldu
sünbül / Nevâ vü nağme it
şöyle ki bülbül

→. **sünbül:**
Mesnevi 60
/130

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Çamusunun sözi şeker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saç
sünbül

sünî - sünü: Süngü; tüfeğin
namlusuna takılan, küçük ve
düz bir kılıcı andıran büyük
bıçak.

→. **sünî:-y, -le**
Mesnevi 13
/33

*Süngü; tüfeğin namlusuna
takılan, küçük ve düz bir kılıcı
andıran büyük bıçak.*

Kılıç sünîyle olduğa hitâbî /
'Inānî yil olurdu taş rikâbî

→. **sünü:-si**
Mesnevi 5
/13

Süngü, kargı, mızrak.

Anuñ sünüsü çün kim ola piçân
/ İder havf-ıla ejderhâyı bî-cân

sünük: Kemik.

→. **sünük:-i, -n, -den**
Mesnevi 53
/89
Kemik.

Kılıcı fîl sünügünden bilinde /
Değirmen taşı itmiş gürz elinde

sür:-: Kovmak, uzaklaştırmak.

→. **sür:-mek, -e**
Mesnevi 13
/64
Kovmak, uzaklaştırmak.

Yürek kan olur anılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü cām

→. **sür:-di**
Mesnevi 34
/10
Kovmak, uzaklaştırmak.

İdiben terk-i mülk ü tāt u efser
/ Katından kulların sürdi ser-ā-
ser

→. **sü:-**
Mesnevi 46
/199
Kovmak, uzaklaştırmak.

Anı ço sür ara yirden seni sen /
Ki iren işbu maķāma buldı
me'men

→. **sür:-er**
Mesnevi 51
/33
Kovmak, uzaklaştırmak.

Sürer fermānını her neyse
taķdır / Anuñ def'in nice
idebile tedbîr

→. **sür:-üp**
Mesnevi 17
/1
Dokundurmak, değdirmek.

Yüzün ayağına sürüp didi i şāh
/ Nedür bu guşşa yā bu nāle vü
āh

→. **sür--di**
Mesnevi 56
/7
Devam etmek.

Oradan gün gibi çün germ
sürdi / Yidi günde 'imāratlığa
irdi

→. **sür--üben**
Mesnevi 34
/56
Sürmek. II Atla yol almak.

Ol (on) günlük yolu anlar iki
günde / Sürüben germ irişdiler
anda

→. **sür--meğ, -e**
Mesnevi 43
/76
*Sürmek. II İlaç vb. kremleri
kullanmak.*

Dimāğum tolu sevdādan
hevādur / Sefer sevdayı
sürmeğe devādur

→. **sür--üben**
Mesnevi 53
/12
Sürmek, sürenin geçmesi.

Sipāhiyla dün ü gün şāh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

süreyyā: Ülker denilen top
yıldızlar.

→. **süreyyā:**
Mesnevi 2
/101
*Ülker denilen top yıldızlar;
gökyüzü, sema.*

Şerādan her ne kim var tā
Şüreyyā / Anuñ birliğinedür
cümle güya

sürh: Kırmızı.

→. **sürh:**
Mesnevi 52
/6
Kırmızı.

Güli gör bülbüle ne tuhfe ider /
Zümürüd la'l sürh u 'anber ü
zer

sürme: Göze sürülen siyah
madde.

→. **sürme:-y, -le**
Mesnevi 39
/39
*Göze sürülen siyah
madde.*

Ne sürmeyle eyledün gözünjü
rüşen / Ne yüz-ile eyledün
cānuñjü gül-şen

sürüd: Şarkı, türkü, nağme.

→. **sürüd:-ı**
Mesnevi 60
/163
Şarkı, türkü, nağme.

Güle karşı komā rüd u sürüdü /
Görürsin nicedür bu cüy u rüdü

süt: Süt.

→. **süt:-üm**
Mesnevi 35
/5
Süt.

Südüm haqqı kim emmiş(sin)
sen anı / Senünle görürem ben
bu cihānı

sü'üd: Yukarı çıkma, yükselme.

→. **sü'üd:**
Kıt'a 2
/10
Yukarı çıkma, yükselme.

Emrün-ile seyr iderler nücüm /
Bu felekde ger nuhūs u ger
sü'üd

süvār it-: Sürücü kılmak.

→. **süvār it-:-di**
Gazel 2
/3
Sürücü kılmak.

Çün süvār itdi Burāk'un
cezbesine sini haq / Rāh-ber
oldı saña tāvūs-ı sidre-āşjyān

süvār ol-: Ata binmek.

→. **süvār ol-:-mış**
Mesnevi 53
/64
Ata binmek.

Melik bir tiğ-zen şöyle ki hürşid
/ Süvār olmuş yıl üstine adı
Cemşid

→. **süvār ol-:-up**
Mesnevi 50
/28
Ata binmek.

Çıkarken rāyet-i ferhunde-
hürşid / Süvār olup yörüdü şāh
Cemşid

süvāre ol-: Atlı olarak yola
çıkma.

→. **süvāre ol-:-ıban**
Mesnevi 34
/53
Atlı olarak yola çıkma.

Olıban tāzı atlara süvāre /
İrişdiler iki günde ol diyāre

Ş)

şābās: Takdir ve beğenme
ifade eder; aferin, bravo.

→. **şābās:**
Mesnevi 60
/108
*Takdir ve beğenme ifade
eder; aferin, bravo.*

Derileri ki gösterdi ser-ā-ser /
Didi ahsent şābās aña kayser

→. **sābās:**

Mesnevi 41
/86

Takdir ve beğenme ifade eder; aferin, bravo.

Didi Mihrāb önünde koyup baş / Zehî 'ışk u zi toğru 'azm sābāş

şād: Mutlu, huzurlu.

→. **şād:**

Mesnevi 10
/2

Mutlu, huzurlu.

Cihāna 'ışk-ıla urıldı bünyād / Göñül oldur ki 'ışk-ıla ola şād

→. **şād:**

Mesnevi 19
/38

Mutlu, huzurlu.

Pes Anur çün ne gerek bu / kamu ğam / Otur şād u mey eyle nüş her dem

→. **şād:**

Mesnevi 46
/224

Mutlu, huzurlu.

Melik ol demde kurdı bezme / bünyād / Gül eyyāmında oturdu gül gibi şād

→. **şād:**

Mesnevi 31
/30

Mutlu, huzurlu

Didi Cemşid'e kim gelgil / varalum / Sarāya bir nefes şād oturalum

→. **şād:**

Mesnevi 46
/258

Mutlu, huzurlu

Girü didi nice ola ādamı-zād / Ki cüft ola periyle otura şād

şād it-: Mutlu, bahtiyar etmek.

→. **şād it-:**

Mesnevi 13
/68

Mutlu, bahtiyar etmek.

Çamu 'ömrünji sen kim ola ol bād / Oturma bāde iç 'ömrünji it şād

→. **şād it-:-er**

Mesnevi 34
/34

Mutlu, bahtiyar etmek.

Yakasın çāk ider şöyle kim gül / Ne bāde şād ider anı ne mül

→. **şād it-:**

Mesnevi 38
/22

Mutlu, bahtiyar etmek.

Ġanġmet gör bu 'ömri eyleme bād / Sabūhla it göñlünji her şubġ-dem şād

→. **şād it-:-er, -di**

Mesnevi 46
/110

Mutlu, bahtiyar etmek.

Niçe ki ol yār yüzini yād iderdi / Nite kim gül revānın şād iderdi

→. **şād it-:**

Mesnevi 49
/17

Mutlu etmek.

Şaha virdi didi göñlünji şād it / Benüm la'lum-ıla zülfümü yād it

şād it-: Mutlu etmek.

→. **şād it-:**

Mesnevi 13

/68

Mutlu etmek.

Çamu 'ömrünji sen kim ola ol bād / Oturma bāde iç 'ömrünji it şād

şād ol-: Mutlu ve huzurlu olmak.

→. **şād ol-:-a**

Mesnevi 12
/4

Mutlu ve huzurlu olmak.

Hākun adıyla dāyim söze bünyād / Ki sözüm işiden ġişi ola şād

→. **şād ol-:-ur**

Mesnevi 13
/8

Mutlu ve huzurlu olmak.

Melik kim olmaya anda 'adl-ıla dād / Az ola mülkden olur ise şād

→. **şād ol-:-ma, -y, -a**

Mesnevi 31
/33

Mutlu ve huzurlu olmak.

Ne hāşıl ki olmaya bu bir nefes şād / Anı dāde kıma(ya) kim ola yād

→. **şād ol-:-a, -vuz**

Mesnevi 33
/14

Mutlu ve huzurlu olmak.

Bu 'ömri çün bilürsin kim olur bād / Bize bir dāsitān kim olavuz şād

→. **şād ol-:-a**

Mesnevi 10
/2

Mutlu ve huzurlu olmak.

Cihāna 'ışk-ıla urıldı bünyād /
Gönjül oldur ki 'ışk-ıla ola şād

→. **şād ol:-a**
Mesnevi 52
/38
Mutlu ve huzurlu olmak.

Gel imdi 'ışkdan bir dāsītān
yād / İdelüm ki ola anı işiden
şād

→. **şād ol:-ğıl**
Mesnevi 60
/109
Mutlu ve huzurlu olmak.

Didi kayşer ki hāce şād olğıl /
Cemi-i ğuşşadan āzād olğıl

şād u ferrüh: Mutlu ve mesut.

→. **şād u ferrüh:**
Mesnevi 48
/134
Mutlu ve mesut.

Şahıñ şādılığına ol perj-ruğ /
Kadeh içüp oturdı şād u ferrüh

şād u hürrem: Sevinçli, mutlu.

→. **şād u hürrem:**
Mesnevi 46
/249
Sevinçli, mutlu.

Oturdı taht üzre şād u hürrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

şādān ol:- Mutlu, sevinçli
olmak.

→. **şādān ol:-**
Mesnevi 23
/17
Mutlu, sevinçli olmak.

Yi vü iç sen dağı şādān ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

şādı: Mutlu, huzurlu.

→. **şādi:**
Mesnevi 18
/9
Mutlu, huzurlu.

Bu iki ayruğa şādi yitürür / Ne
aşşı çün beni ğamdan yitürür

şādı it:- Sevinçli, mutlu
olmasını sağlamak.

→. **şādı it:-er, -di**
Mesnevi 35
/121
*Sevinçli, mutlu olmasını
sağlamak.*

Gelicek katına şādı iderdi / Velj
girdükde ağlayu giderdi

şādılık: Neşelenme, sevinç.

→. **şādılık:-a**
Mesnevi 17
/10
Neşelenme, sevinç..

Ĝamı terk eyle ol sen dağı
ğandān / Bu ğamdan şādılığa
var mı noğşān

→. **şādılık:-u, -muz**
Mesnevi 34
/43
Sevinç, mutluluk.

Didi kim şādılığumuz ğam oldu
/ Bu devlet işi cümle derhem
oldı

→. **şādılık:-ı, -n, -a**
Mesnevi 48
/133
Sevinç, mutluluk.

Şahıñ şādılığına ol perj-ruğ /
Kadeh içüp oturdı şād u ferrüh

şafak: Gün doğumundan
önceki ve günbatımından
sonraki alaca karanlık ve
kızillik.

→. **şafak:**
Gazel 6
/9
*Gün doğumundan önceki
ve günbatımından sonraki
alaca karanlık ve kızillik.*

Ne nesnedür şafak cigeri kanı
ğasmuñuñ / Kim kayğudan
felek ufukında çekidedür

→. **şafak:**
Mesnevi 19
/13
*Gün doğumundan önceki
ve günbatımından sonraki
alaca karanlık ve kızillik.*

Anuñ içün şafak her gece
kandıñ / Ki böyle dökilibenün
revāndur

şāfe ol:- Şāfe kokusu gibi
olmak.

→. **şāfe ol:-a**
Mesnevi 43
/104
Şāfe kokusu gibi olmak.

Ĝıñā'dan çıkamaz olursa nāfe /
Ne müşğ ola adı anuñ ne şāfe

şāh: Hükümdar, padişah.

→. **şāh:**
Kıt'a 4
/2
Hükümdar, padişah.

İki dillü ser-keş olmamak gerek
/ Şāh-ıla kim bu durur ikbāle
rāh

→. **şāh:**
Mesnevi 1
/56
Hükümdar, padişah.

Bu dürc-i gevherümi hoş-
beyān it / Cihānda şāh adına
revān it

→. **şāh:-a**

Mesnevi 1
/88

Hükümdar, padişah.

Bu dürce ki anda derc itdüm
cevâhir / Mübârek eylegil şāha
i kâdir

→. **şāh:**

Mesnevi 4
/2

Hükümdar, padişah.

'areb burcında oldur tâ ebed
mâh / 'acem mülkinde budur
câvidân şāh

→. **şāh:**

Mesnevi 5
/26

Hükümdar, padişah.

Birisi oldı 'arabdan tâ ebed
mâh / Birisi oldı 'acemden
câvidân şāh

→. **şāh:-uḡ**

Mesnevi 7
/2

Hükümdar, padişah.

Sözürj tütüyle bülbülden
işitdüm / Girü şāhuḡ ūenāsını
iş itdüm

→. **şāh:**

Mesnevi 14
/63

Hükümdar, padişah.

Nazar eyledi kaçruḡ burcına
şāh / Görüp bir mâh anda
eyledi âh

→. **şāh:**

Mesnevi 14
/89

Hükümdar, padişah.

Düşinde çünki görđi ol yüzi şāh
/ Be-şad dil 'aşık olup eyledi âh

→. **şāh:-a**

Mesnevi 14
/47

Hükümdar, padişah.

Eşer itmiş-idi şāha daḡı cām /
Diledi kim ide ol daḡı ârām

→. **şāh:-da**

Mesnevi 14
/55

Hükümdar, padişah.

İder her şāhda yüz mürḡ
pervāz / Düzerler perde-i
'ankāda âḡāz

→. **şāh:-uḡ**

Mesnevi 14
/46

Hükümdar, padişah.

Melik kaldı vü bir kaç ḡulları
hem / Ki şāhuḡ ḡalvetinde
anlardı maḡrem

→. **şāh:**

Mesnevi 17
/1

Hükümdar, padişah.

Yüzin ayaḡına sürüp didi i şāh
/ Nedür bu guşşa yā bu nāle vü
âh

→. **şāh:-a**

Mesnevi 19
/2

Hükümdar, padişah.

Nevā-y-ıla gül ardınca irdi
bülbül / Ki şāhā bülbüleden
nüş it mül

→. **şāh:**

Mesnevi 23
/3

Hükümdar, padişah.

Eşer var 'işḡdan başumda i şāh
/ Velḡkin za'fdan idemezem âh

→. **şāh:-dan**

Mesnevi 23
/2

Hükümdar, padişah.

İrişdi nerges-i ser-mest ü
maḡmür / Didi yavuz göz olsun
şāhdan dūr

→. **şāh:**

Mesnevi 24
/1

Hükümdar, padişah.

Didi şāh aḡa i maḡmür u ra'nā
/ Ki derde şabr-ıla olduḡ
tuvānā

→. **şāh:-a**

Mesnevi 27
/2

Hükümdar, padişah.

Anuḡ ardınca irdi serv-i âzād /
Didi şāha cihān bünyādıdır
bād

→. **şāh:-a**

Mesnevi 31
/26

Hükümdar, padişah.

Şeker adlu var-ıdı bir perestār
/ Ki şāha muḡrib-idi hem serā-
dār

→. **şāh:**

Mesnevi 34
/19

Hükümdar, padişah.

Varup Faḡfūr'a didiler ki i şāh /
Ol ol şeh-zādenüḡ ḡalından
âḡāh

→. **şāh:**

Mesnevi 35
/81

Hükümdar, padişah.

Melik-zāde didi atasına i şāh /
Müzeyyen meclis ü ḡoḡtoludur
māh

→. **şāh:**
Mesnevi 35
/71
Hükümdar, padişah.

Bir a'lâ kaçırda şāh-ıla Cemşid /
Oturmuşdı şanasın mäh u
Hürşid

→. **şāh:**
Mesnevi 41
/87
Hükümdar, padişah.

Şınadum şāh 'azmini ki bilem /
Aña lâyıq nedür tedbjr kılam

→. **şāh:-a**
Mesnevi 41
/90
Hükümdar, padişah.

Şehün 'azmini çün kim rāst
bildüm / Dil ü cān-ıla şāha
bende oldum

→. **şāh:-a**
Mesnevi 41
/91
Hükümdar, padişah.

'Ināyet olsa şāha hem-'inānem
/ Şabā gibi rikābuñda devānem

→. **şāh:-lar**
Mesnevi 43
/106
Hükümdar, padişah.

Yirinden çıkmayınca la'l ü
gevher / Olur mı şāhlar tācına
ziver

→. **şāh:**
Mesnevi 44
/31
Hükümdar, padişah.

Eger virmezse baña şāh destür
/ İderem bu tenümden başımı
dür

→. **şāh:**
Mesnevi 44
/45
Hükümdar, padişah.

Ola kim raħm ide şāh Fağfūr /
Vire ol milke varmaqlığa destür

→. **şāh:**
Mesnevi 44
/51
Hükümdar, padişah.

Girü geldi sarāya şāh Cemşid /
Kağanu gicede dilinde Hürşid

→. **şāh:-a**
Mesnevi 44
/43
Hükümdar, padişah.

Varayım sözüñi şāha diyeyim /
Didügün rāzi öñinde koyayım

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/27
Hükümdar, padişah.

Gerek kim buña vire şāh
destür / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencür

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/35
Hükümdar, padişah.

Rızāsuz viridi aña şāh destür /
Rızā-y-ıla ola mı cāndan gişi
dür

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/40
Hükümdar, padişah.

Hemjn sāt idiben nāle vü āh /
Yoluñ harcı-y-içün yarakladı
şāh

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/101
Hükümdar, padişah.

Yöridi Rüm iline şāh Cemşid /
Öğinde vü dilinde mihr-i
Hürşid

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/128
Hükümdar, padişah.

Melik Mihrāb'a didi kankıdur
rāh / Didi Mihrāb Cemşid'e ki i
şāh

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/191
Hükümdar, padişah.

Kalup şāh ol ten-ile saça
hayrān / Diledi kim aña vire dil
ü cān

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/202
Hükümdar, padişah.

Serā-perdeyle çāderler kırıldı
/ Döniben şāh menzil-gāha
geldi

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/245
Hükümdar, padişah.

Bu 'işretten ki itdi orada şāh /
Habarla oldı hürj-zād'e āgāh

→. **şāh:**
Mesnevi 46
/297
Hükümdar, padişah.

Didi kim nice şāh şiretini /
Anuñ didārını vü şuretini

→. **şāh:-ı**
Mesnevi 46
/184
Hükümdar, padişah.

Gidiben nergesinden 'anber-i
ter / Ber-â-ber şâhı gördi ol
semen-ber

→. şâh:-ı

Mesnevi 46
/272

Hükümdar, padişah.

Anı virbidi ki idüp 'özü-ğâhı /
İde da'vet serâ-bustâna şâhı

→. şâh:

Mesnevi 47
/63

Hükümdar, padişah.

Gidicek Nâz-perverd oradan
şâh / Didî Mihrâb'a i yâr-ı nikû-
ğâh

→. şâh:

Mesnevi 48
/31

Hükümdar, padişah.

Hademle vü haşemle yöridi
şâh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gâh

→. şâh:-a

Mesnevi 48
/24

Hükümdar, padişah.

Geliben Nâz-perverd ol
serâdan / Selâm irgürdi şâha
meh-liqâdan

→. şâh:-uğ

Mesnevi 48
/133

Hükümdar, padişah.

Şahı şâdılığına ol perj-ruğ /
Kadeh içüp oturdu şâd u ferrûğ

→. şâh:-a

Mesnevi 49
/17

Hükümdar, padişah.

Şaha virdi didi gönlüñi şâd it /
Benüm la'lum-ıla zülfümi yâd it

→. şâh:-a

Mesnevi 49
/24

Hükümdar, padişah.

Melik Cemşid şeb hoş didi
mâha / Perj-ruğ dağı var hoş
didi şâha

→. şâh:

Mesnevi 50
/29

Hükümdar, padişah.

Yöridi şâh şâh ardınca leşger /
Kumaş-ıla hazîne raht yik-ser

→. şâh:

Mesnevi 50
/40

Hükümdar, padişah.

Ol üç târuğ ki hurj-zâde virdi /
Birini şâh ol dem oda urdı

→. şâh:

Mesnevi 51
/53

Hükümdar, padişah.

Elin urdı kemâna ol zamân şâh
/ Diyeydüy ki irdi kavsuğ
burcına mâh

→. şâh:

Mesnevi 51
/100

Hükümdar, padişah.

Eger at u er olmasaydı 'âciz /
Orada eglenmez-idi şâh hergiz

→. şâh:-a

Mesnevi 51
/76

Hükümdar, padişah.

Olur mı ma'diletsiz mülk âbâd
/ Harâb olduğda ol şâha ne
bünyâd

→. şâh:

Mesnevi 53
/11

Hükümdar, padişah.

Sipâhiyla dün ü gün şâh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

→. şâh:

Mesnevi 53
/95

Hükümdar, padişah.

Hakıñ te'yidi-le redd itdi anı
şâh / Vay anı ki aña nuşret
itmeye allah

1→. şâh:

Mesnevi 53
/87

Hükümdar, padişah.

İrişdi dıv ki ide şâh-ıla ceng /
Yirün pehnâsını kıla aña teng

→. şâh:-a

Mesnevi 53
/92

Hükümdar, padişah.

Başında taşdan itmişdi miğfer /
Olayım diyiben şâha muzaffer

→. şâh:

Mesnevi 56
/11

Hükümdar, padişah.

Orada gördi şâh âb-ı revânı /
Sarây u kaşr u bâğ u bûsitâni

→. şâh:

Mesnevi 56
/21

Hükümdar, padişah.

Oradan dağı gidüp şâh Cemşid
/ Dil ü cânı tolu sevdâ-y-ı
Hürşid

→. şâh:

Mesnevi 56
/65

Hükümdar, padişah.

Didi şah girü ki i pîr-i
hîredmend / Ticâret ne gerek
vir başa bir pend

→. **şah:**

Mesnevi 56

/79

Hükümdar, padişah.

Girü didi anâ şah bini gerdün /
İdüp durur cefâ-y-ıla ciger-hün

→. **şâh:-a**

Mesnevi 56

/1

Hükümdar, padişah.

Çün irdi şâha ol te'ÿjd-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azîmet

→. **şâh:**

Mesnevi 57

/1

Hükümdar, padişah.

'Acab kaldı anuñ sözlerine şâh
/ Vişâka vardı kıldı derd-ile âh

→. **şâh:**

Mesnevi 58

/69

Hükümdar, padişah.

Meger şâh gevherin şuda
sizerdi / Başıyla tahtada nakşın
yazardı

→. **şâh:-a**

Mesnevi 58

/49

Hükümdar, padişah.

Hemân-dem oldu deryâ şâha
düşmen / Hemîñ sâ'at zırh
geydi vü cevşen

→. **şâh:-ı**

Mesnevi 58

/61

Hükümdar, padişah.

Yöritdi şâhı ol girdâb hayrân /
Nite kim bizi bu deryâ-y-ı
gerdân

→. **şah:-uñ**

Mesnevi 58

/35

Hükümdar, padişah.

Şahuñ keştîşi dîbâ-y-ıla pür-zer
/ Dutilmişdi içerüden ser-â-ser

→. **şah:-uñ**

Mesnevi 58

/52

Hükümdar, padişah.

Köpüklenüp dudağı hamle itdi
/ Gemisine şahuñ kıñ ide yitdi

→. **şâh:**

Mesnevi 60

/9

Hükümdar, padişah.

Perî-veyker çoğudan bildi kim
şâh / Olupdur haste vü bî-mâr
u güm-râh

→. **şâh:**

Mesnevi 60

/43

Hükümdar, padişah.

Piyâde yöridi ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-idi râh

→. **şâh:**

Mesnevi 60

/73

Hükümdar, padişah.

Velî kayğularıydı şâh Cemşîd /
Ki ol-ıdı orada cümle ümmîd

→. **şâh:**

Mesnevi 60

/81

Hükümdar, padişah.

Olara karşı vardı şâh u hâcib /
İrişdi bir yire mâtlüb u tâlib

→. **şah:**

Mesnevi 60

/96

Hükümdar, padişah.

Melik bâzâr-gânuñ şüretine /
Giriben vardı şah Kayşer katına

→. **şâh:**

Mesnevi 60

/99

Hükümdar, padişah.

İletdi armağân u şâh kayşer /
Anuñ için kodurdi kürşî-y-i zer

→. **şâh:**

Mesnevi 60

/101

Hükümdar, padişah.

Hikâyet şordı anâ şâh kayşer /
Yoluñ u Çin'ün aḫvâlin ser-â-
ser

→. **şâh:**

Mesnevi 60

/151

Hükümdar, padişah.

Anı kim görmemişdi şâh
Kayşer / Ne ḥod Rüm'un
selâṭîni ser-â-ser

→. **şâh:-ı**

Mesnevi 60

/61

Hükümdar, padişah.

Alup şâhı sarâyına ilettdi / Bu
ḥâlın şerḥ itdi ol iştiddi

→. **şâh:-ı**

Mesnevi 60

/61

Hükümdar, padişah.

Alup şâhı sarâyına ilettdi / Bu
ḥâlın şerḥ itdi ol iştiddi

→. **şah:-uñ**

Mesnevi 60

/84

Hükümdar, padişah.

Piyâde oldu ol leşger ser-â-ser /
Şahuñ ayağına koyup ruḥ u ser

şâh it:- Padişah yapmak.

→. **şāh it:-di, -ler**

Mesnevi 43
/100

Padişah yapmak.

Güneş çün kim seferde oldı
her gāh / Cemi'-i encüm itdiler
anı şāh

şāh ol:- Padişah olmak,
saltanatın başına geçmek.

→. **şāh ol:-dı**

Mesnevi 6
/26

*Padişah olmak, saltanatın
başına geçmek.*

Birisi oldı 'arabdan tā ebed
māh / Birisi oldı 'acemden
cāvjdān şāh

→. **şāh ol:-an, -a**

Mesnevi 51
/81

*Padişah olmak, saltanatın
başına geçmek.*

Gerekdür şāh olana hüsni
tedbîr / Ki devlet işine olmaya
taşşîr

→. **şāh ol:-a, -y, -du, -n**

Mesnevi 60
/16

*Padişah olmak, saltanatın
başına geçmek.*

N'olaydı hūrî-zād'ı ger alayduñ
/ Perilere tamāmî şāh olayduñ

şahâdet eyt:- Şehadet
getirmek.

→. **şahâdet eyt:-ür, -ler**

Kit'a 1
/7

Şehadet getirmek.

Cemî-i 'âlem-i gayb u şahâdet
eydürler / Uş aşîkâr u nihân lâ-
ilâhe illâllah

şāh-ı cihān: Cihan şahi.

→. **şāh-ı cihān:**

Mesnevi 9
/22

Cihan şahi.

İlâhî bu şehi kişver-sitân it /
Niçe kim var cihân şāh-ı cihân
it

→. **şāh-ı cihān:-dur**

Mesnevi 60
/19

Cihan şahi.

Anı gördüğ ki ne şāh-ı
cihāndur / Emîr-i kişver-i cān u
revāndur

şāh-ı cihān it:- Cihan padişahi
olmasını sağlamak.

→. **şāh-ı cihān it:-**

Mesnevi 9
/22

*Cihan padişahi olmasını
sağlamak.*

İlâhî bu şehi kişver-sitân it /
Niçe kim var cihân şāh-ı cihân
it

şāh-ı cihān-dâr: Cihanı tutan
hükümdar.

→. **şāh-ı cihān-dâr:**

Mesnevi 51
/20

Cihanı tutan hükümdar.

Melik didi bu ne püşte bu ne
gār / Didi Mihrâb i şāh-ı cihān-
dâr

şāh-ı fağfūr: Çin diyarının
hükümdarı.

→. **şāh-ı fağfūr:**

Mesnevi 13
/24

Çin diyarının hükümdarı.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mūr / Dir-idi halk aña şāh-ı
Fağfūr

şāh-ı hümāy: Kutlu hükümdar.

→. **şāh-ı hümāy:**

Gazel 6
/7

Kutlu hükümdar.

Şāh-ı hümāy sāyesin ü cümle
vahş u tayr / Saña penāh
idibenünj āremîdedür

şāh-ı kāmıyāb: Muradına ermiş
sultan.

→. **şāh-ı kāmıyāb:**

Gazel 5
/1

Muradına ermiş sultan.

İ hüsrev-i memâlik ü i şāh-ı
kāmıyāb / Kim sini itdi haq
melik-i mâlikî'r-riqāb

şāh-ı nev:

→. **şāh-ı nev:**

Mesnevi 60
/177

Yeni padişah.

Bu gice şāh-ı nev üstinde
kumrî / Dir-idi sâz u söz-ile bu
ş'i'ri

şāh-ı rûm: Rum, Anadolu
hükümdarı.

→. **şāh-ı rûm:-uñ**

Mesnevi 14
/97

Rum, Anadolu hükümdarı.

Kızıdur Şāh-ı Rûm'uñ nâz-
perverd / Ki irişmemiş anuñ
eteğine gerd

şāhid: Şahit, tanık.

→. **şāhid:**

Mesnevi 2

/103
Şahit, tanık.

Ne kim var zerre zerre rāst
şāhid / Kim ol durur aḥad bi'z-
zāt vāhid

→. **şāhid:-leri**
Mesnevi 46
/239
Şahit, tanık.

Ḥıṭā şāhidleri kim hūr u rıdvān
/ Göricek anları olurdu ḥayrān

→. **şāhid:**
Mesnevi 2
/103
Şahit, tanık.

Ne kim var zerre zerre rāst
şāhid / Kim ol durur aḥad bi'z-
zāt vāhid

→. **şāhid:**
Mesnevi 58
/39
Şahit, tanık.

Hemjñ bes şāhid ü bir kaç
gülāmı / Bir ay yöridi keştjler
tamāmj

şāhid-i şeng: Kıvrak, neşeli
dilber.

→. **şāhid-i şeng:**
Mesnevi 14
/13
Kıvrak, neşeli dilber.

Ṭolu muṭribler-idi şāhid-i şeng
/ Rebāb u 'ūd-ıdı vü hem ney ü
çeng

şaḥs-ı ādem: İnsanın kişiliği.

→. **şaḥs-ı ādem:**
Mesnevi 2
/53
İnsanın kişiliği.

Bed'îd oldı olardan şaḥs-ı ādem
/ Ta'ālā allah zehj hallāk-ı

'ālem

şah-zāde: Padişah oğlu veya
padişah ailesinden olan erkek
çocuk.

→. **şah-zāde:-y, -e**
Mesnevi 60
/134
*Padişah oğlu veya padişah
ailesinden olan erkek çocuk.*

Anuñ yüzine 'āşık oldı kayşer /
'acab şah-zādeye benzer bu
server

şak it-: Yarmak, parçalamak.

→. **şak it-:-di**
Mesnevi 51
/59
Yarmak, parçalamak.

Çalem gibi itdi anı kılc-ıla şak /
Hemjñ budur var-ısa erlik
ancağ

şakāyık: Bahçelerde
yetiştirilen, pembe, kırmızı,
alaca çiçekler açan, çok yıllık
süs bitkisi.

→. **şakāyık:**
Mesnevi 14
/27
*Bahçelerde yetiştirilen,
pembe, kırmızı, alaca çiçekler
açan, çok yıllık süs bitkisi.*

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakāyık /
Nişān virürdi cennetden
ḥadāyık

şām(1): Akşam, gece.

→. **şām:**
Mesnevi 46
/210
Akşam, gece.

Ol ola çeşmede yunan dil-ārām
/ Ki yüzi gündür anuñ saçları
şām

şām(2): Şam şehri.

→. **şām:**
Mesnevi 39
/7
Şam şehri.

Yolı geh Mısr-ıdı geh Şām u
Şaḥçjn / Yiri geh Rüm-ıdı geh
kişver-i Çjn

→. **şām:**
Mesnevi 43
/39
Şam şehri.

Ne Mısr u Şām u ne milk-i
Ḥıṭā'dur / 'Irāk'a Rüm'a müşgi
ḥün-bahādur

şar: Kent, şehir.

→. **şar:-da**
Mesnevi 14
/131
Kent, şehir.

Didiler olma rüsvā şarda ilde /
Didi kim ihtiyārum yoğdur elde

→. **şar:-dur**
Mesnevi 60
/113
Kent, şehir.

Didi Çjn üç yüz altmış pāre
şardur / Ki kamusı ulu vü
mu'teber(dür)

şarāb: Şarap, içki.

→. **şarāb:-ı**
Mesnevi 48
/143
Şarap, içki.

Şeker Bānū'dan içdi bir şarābı /
Ki eridürdi ḥayādan ol gül-ābı

→. **şarāb:-a**
Mesnevi 15
/38
Şarap, içki.

Lebin yāruñ aḥup içdi şarābı /
Şarāba göz yaşından dökdi ābı

→. **şarāb:-ı**

Mesnevi 15
/37
Şarap, içki.

Lebin yāruñ añup içdi şarābı /
Şarāba göz yaşından dökdi ābı

→. **şarāb:-ı**

Mesnevi 35
/65
Şarap, içki.

Semen-ruñlar şunup gül-gün
şarābı / Muğannı itdiler çeng ü
rebābı

→. **şarāb:**

Mesnevi 38
/24
Şarap, içki.

Çün anladuñ ne işdedür cihanı
/ Şarāb it nüş ki oldur cāvidāñı

şarāb iç:- Şarap içmek.

→. **şarāb iç:-en**

Mesnevi 47
/20
Şarap içmek.

Zi mevsim ki oldı yir yüzi dil-
efrüz / Şarāb içen bu demde
ola bihrüz

şarāb-ı erğānün: Org denilen
çalğının sarhoşluğı.

→. **şarāb-ı erğānün:-ı**

Mesnevi 15
/36
*Org denilen çalğının
sarhoşluğı.*

Nevā-y-ı erğānūna dutıban güş
/ Şarāb-ı erğānūnı eyledi nüş

şarāb-ı erğāvāñı: Kırmızı
şarap.

→. **şarāb-ı erğāvāñı:**

Mesnevi 15
/33
Kırmızı şarap.

Getürdiler şarāb-ı erğāvāñı / Ki
içe Erğānün-sāz yine anı

→. **şarāb-ı erğāvāñı:**

Mesnevi 47
/22
Kırmızı şarap.

İdüp sāz erğānūnda hoş eğāñı
/ Elüme şun şarāb-ı erğāvāñı

→. **şarāb-ı erğāvāñı:**

Mesnevi 15
/33
Erguvan renkli şarap.

Getürdiler şarāb-ı erğāvāñı / Ki
içe Erğānün-sāz yine anı

şark ıla ğarb: Doğu ile batı.

→. **şark ıla ğarb:**

Mesnevi 13
/42
Doğu ile batı.

Eline kılıç alsa olmadın zarb /
Olurdi berç-ı sūzān şark-ıla
ğarb

şāvur: Husrev-i Perviz'in sadık
bir nedimidir ve devrinin ün
salmış ressamlarındanır.
Husrev ile Şirin'i bir araya
getirmek için büyük
fedakarlıklar göstermiştir.

→. **şāvur:-a**

Mesnevi 1
/51

*Husrev-i Perviz'in sadık bir
nedimidir ve devrinin ün salmış
ressamlarındanır. Husrev ile
Şirin'i bir araya getirmek için*

*büyük fedakarlıklar
göstermiştir.*

Bu naşsı ger idem Şāvur'a
telkīñ / Anı Ferhād ola
Hūsrev'le Şirīñ

şeb: Gece vakti.

→. **şeb:**

Gazel 6
/1
Gece vakti.

İ şeb ki hīdmetünñde felek kad-
hamīdedür / Ayağunñ tozu
melike nūr-ı dīdedür

→. **şeb:**

Mesnevi 49
/23
Gece vakti.

Melik Cemşīd şeb hoş didi
māha / Perī-ruñ dañı var hoş
didi şāha

→. **şeb:**

Mesnevi 46
/181
Gece, karanlık.

Semen-ber görmez-idi şeb
yüzini / Ki sūnbül bağlamışdı
nergesini

şebīn-şāh-ı cihān-gerd:

Dünyayı dolaşan şahlar şahı.

→. **şebīn-şāh-ı cihān-gerd:**

Mesnevi 46
/274

*Dünyayı dolaşan şahlar
şahı.*

Gelüp hūsrev katına Nāz-
perverd / Didi kim i şebīn-şāh-ı
cihān-gerd

şebīstān: Yatak odası.

→. **şebīstān:**

Mesnevi 35
/57
Yatak odası.

Şebistân cenneti idi hûbları
hür / Çadeh ellerde nür-ıdı
'alâ'nür

→. **şebistân**:-ı, -n, -a
Mesnevi 44
/49
Yatak odası.

Şebistânına 'azm itdi Humâyün
/ Gözi giryân u gönjli zâr u
mağzün

→. **şebistân**:-ı, -n, -da
Mesnevi 35
/50
Yatak odası.

Hümâyün'ün adına cem' olsun
/ Şebistânında anuş şem'
olsun

şeb-nem: Çiğ tanesi.

→. **şeb-nem**:
Mesnevi 41
/5
Çiğ tanesi.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum hüşğ durur
gözlerüm nem

şeb-tâb: Ateş böceği.

→. **şeb-tâb**:
Mesnevi 41
/2
Ateş böceği.

Cihânı rüşen itmiş-idi meh-tâb
/ Dür-efşân-ıdı yıldız gibi şeb-
tâb

→. **şeb-tâb**:
Mesnevi 54
/25
Ateş böceği.

Nedür bir kirdür adıyla şeb-
tâb / Görürsin nice virür
giceler tâb

şecâ'at ol:- Yiğitlik, mertlik.

→. **şecâ'at ol**:-ur
Mesnevi 53
/51

Yiğitlik, mertlik olmak.

Selâtin pişesi olur şecâ'at /
Denj vü süflinüñ işi kanâ'at

şefâ'at isde:- Şefaate istemek,
şefaate nail olmayı dilemek.

→. **şefâ'at isde**:-r, -em
Gazel 2
/23

Şefaate istemek, şefaate
nail olmayı dilemek.

İsderem senden şefâ'at yâ
şefi'ü'l-müznibîn / Nice
mahrûm ola senden bu garjib ü
nâ-tuvân

şefâ'at it:- Af için vesile olmak.

→. **şefâ'at it**:-se
Mesnevi 4
/86
Af için vesile olmak.

Büküldi lâsi-y-ıla kâmet-i Lât /
Şefâ'at itse olur maḥv Zellât

Şefi'ü'l-halk Ebü'l-Kâsım
Muhammed: Ebü'l-Kâsım'ın
babası insanların şefaateci ey
Muhammed.

→. **Şefi'ü'l-halk Ebü'l-Kâsım**
Muhammed:
Mesnevi 4
/3
Ebü'l-Kâsım'ın babası
insanların şefaateci ey
Muhammed.

Şefi'ü'l-halk Ebü'l-Kâsım
Muhammed / Ki aña virildi
ezelden mülk-i sermed

şefi'ü'l-müznibîn: Günahların
affedicisi.

→. **şefi'ü'l-müznibîn**:
Gazel 2

/23

Günahların affedicisi.

İsderem senden şefâ'at yâ
şefi'ü'l-müznibîn / Nice
mahrûm ola senden bu garjib ü
nâ-tuvân

şeh: Padişah, hükümdar.

→. **şeh**:
Mesnevi 5
/36
Padişah, hükümdar.

Seherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şeri okırdı şeh medhinde
bülbül

→. **şeh**:
Mesnevi 6
/4
Padişah, hükümdar.

Diledi ol daḥı hem bir kıç'a
eyde / Anı şeh medhine
mensüb ide

→. **şeh**:
Mesnevi 8
/16
Padişah, hükümdar.

Hem ol ki altıncı gök anuş
yiridür / Şeh ayağı tozma
müşteridür

→. **şeh**:
Mesnevi 8
/18
Padişah, hükümdar.

Bu gice gökden işitdüm bir
āvâz / Ki şeh medhinde itmişdi
bunu sâz

→. **şeh**:-üş
Mesnevi 8
/7
Padişah, hükümdar.

Şehüñ kadri ki 'âli âsumândur /
Nice kim âsumândur
câvidândur

→. **şeh:-i**
Mesnevi 9
/21
Padişah, hükümdar.

İlâhî bu şehi kişver-sitân it /
Niçe kim var cihân şâh-ı cihân
it

→. **şeh:**
Mesnevi 14
/61
Padişah, hükümdar.

Görür şeh bāğda bir kaşr-ı 'âli /
Velî ol burca hürşid vâlî

→. **şeh:**
Mesnevi 14
/7
Padişah, hükümdar.

Şeh için buldılar bir taze gül-
şen / Gül ü lāle çırāğ-ı-y-ıla
rüşenği ıla rüşen

→. **şeh:-den**
Mesnevi 16
/4
Padişah, hükümdar.

Reyâhîne itdi ol demde delâlet
/ Ki şehden ideler def'-i
melâlet

→. **şeh:**
Mesnevi 22
/1
Padişah, hükümdar.

Didi şeh ben dağı mey iderem
nüş / Velî olmaz ğam u
derdüm ferâmüş

→. **şeh:**
Mesnevi 25
/2
Padişah, hükümdar.

Benefşe geldi olmuş zülfi
müşğın / Nişâr itmiş şeh

ayağına yüzün

→. **şeh:**
Mesnevi 26
/1
Padişah, hükümdar.

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cânında ider 'ışk
odi cüş

→. **şeh:**
Mesnevi 31
/37
Padişah, hükümdar.

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şî'ri kıldı âğâz

→. **şeh:-üñ**
Mesnevi 34
/5
Padişah, hükümdar.

Dimâğında şehüñ çün oldı
vırân / Girüp bir künce ol gene
oldı penhân

→. **şeh:**
Mesnevi 39
/124
Padişah, hükümdar.

Getürdi ol sūreti vü 'arza kıldı /
Şeh anda yâr kıkusını bildi

→. **şeh:-i**
Mesnevi 39
/60
Padişah, hükümdar.

Hilâl-ıla kaşı ider muhâzât /
İder ol bir ruğ-ıla biñ şehi mât

→. **şeh:-üñ**
Mesnevi 39
/1
Padişah, hükümdar.

Şehüñ var-ıdı bir bāzâr-gānı /
Ki uçdan uca görmüşdi cihānı

→. **şeh:-üñ**
Mesnevi 41
/89
Padişah, hükümdar.

Şehüñ 'azmini çün kim rāst
bildüm / Dil ü cân-ıla şāha
bende oldum

→. **şeh:-üñ**
Mesnevi 43
/21
Padişah, hükümdar.

Şehüñ kulağına irdi bu kışsa /
Eritdi şem' gibi anı ğuşsa

→. **şeh:-üñ**
Mesnevi 46
/6
Padişah, hükümdar.

Ķamu taķrır itdi şehriyāra /
Şehüñ yüreği oldı pāre pāre

→. **şeh:-üñ**
Mesnevi 46
/265
Padişah, hükümdar.

Şehüñ 'ışkına düşmişdi veljkin
/ Degüldi ittişâl ezvāca
mümkin

→. **şeh:**
Mesnevi 48
/101
Padişah, hükümdar.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu Ķamu didügüñ
düşvār ola sehl

→. **şeh:-ile**
Mesnevi 48
/66
Padişah, hükümdar.

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstinde otürdi

→. **şeh:-e**

Mesnevi 48
/63

Padişah, hükümdar.

Şehe itdi kıyam ol hayret-i hür
/ Diyezdün rüşen olmuş 'arşdan
nür

→. **şeh:-i**

Mesnevi 28
/65

Padişah, hükümdar.

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstinde oturdi

→. **şeh:**

Mesnevi 53
/81

Padişah, hükümdar.

Buyurdi şeh ki uralar şürnâyı /
Nefîr ü kûs-ıla bem kerre-nâyı

→. **şeh:**

Mesnevi 58
/54

Padişah, hükümdar.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehî hâk-idi şeh yiri vü
geh evc

→. **şeh:-üñ**

Mesnevi 58
/80

Padişah, hükümdar.

Velî bir bîşe irdi teng ü târîk /
Şehûñ gönli gibiydi yolu târîk

sehâ: *Ey padişah!*

→. **şehâ:**

Gazel 7
/11

Ey padişah!

Hâk bahtuñ âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki kutb dura vü
gerdün medâr ide

şehd: Bal.

→. **şehd:**

Mesnevi 3
/28

Bal.

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tâb / Düzer ol bir sırekden
şehd ü cüllâb

şeh-i hürşid-dil: Güneş gibi
parlak yüreğe sahip padişah.

→. **şeh-i hürşid-dil:**

Gazel 4
/1

*Güneş gibi parlak yüreğe
sahip padişah.*

İ şeh-i hürşid-dil i melik-i kâm-
yâb / Ki itdi felek aduñı husrev-
i 'âlî-cenâb

şeh-i kişver-sitân: Ülkeler
fetheden büyük padişah.

→. **şeh-i kişver-sitân:-ı**

Mesnevi 4
/79

*Ülkeler fetheden büyük
padişah.*

Nazar it ol şeh-i kişver-sitânı /
Melâyik çetri bulit sayebanı

şehin-şâh-ı cihân: Cihanın
hükümdarı.

→. **şehin-şâh-ı cihân:-ı**

Mesnevi 6
/2

Cihanın hükümdarı.

Hâk itsün şer' bünyâdını kâyim
/ Şehin-şâh-ı cihânı 'adl-ıla
dâyim

şehin-şâh-ı memâlik:

→. **şehin-şâh-ı memâlik:**

Ülkelerin padişahlarının
padişahı.

Mesnevi 11
/1

*Ülkelerin padişahlarının
padişahı.*

Başa bir gün şehin-şâh-ı
memâlik / Kim ol durur yidi
içliñme mâlik

şehinşâh-ı velî-sâz:

Padişahların padişahı, onların
koruyup, kollayanı.

→. **şehinşâh-ı velî-sâz:**

Mesnevi 9
/5

*Padişahların padişahı,
onların koruyup, kollayanı.*

Şehinşâh-ı velî-sâz u 'adû-süz /
Cihânda âfitâb-ı 'âlem-efrüz

şehlâ kıl:- Güzel ve mahmur
bakıslı yaratmak.

→. **şehlâ kıl:-an**

Mesnevi 3
/18

*Güzel ve mahmur bakıslı
yaratmak.*

Yüzini çiçegün ra'nâ kılan ol /
Gözini nergisün şehlâ kılan ol

sehr: Kent, şehir.

→. **sehr:**

Mesnevi 53
/16

Kent, şehir.

Bu şehriñ adını başa eyitgil /
Kimüñ hükmindedür bu sehr ü
menzil

→. **sehr:-üñ**

Mesnevi 53
/15

Kent, şehir.

Bu şehriñ adını başa eyitgil /
Kimüñ hükmindedür bu sehr ü
menzil

→. **sehr:-üñ**

Mesnevi 60

/117

Kent, şehir.

İli ber şehriñ üç biñ köy durur
râst / Ziyâdet ola vü hiç
olmaya kâst

→. **şehir:-e**

Mesnevi 53

/12

Kent, şehir.

Sipâhıyla dün ü gün şâh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

→. **şehir:-e**

Mesnevi 53

/87

Kent, şehir.

Gelüben şehre vü kırdurdi
der-gâh / Anuñla baht girü oldı
hem-râh

→. **şehir:-i, -di**

Mesnevi 53

/13

Şehir, kent.

Ulu şehir-idi vü dıvârı pülâd /
Didi Cemşid Mihrâb'a ki üstâd

→. **şehir:-den**

Mesnevi 60

/122

Şehir, kent.

Melik Fağfūr anda şâhib-i tâc /
Gelür her şehrden bir gün aña
bâc

→. **şehir:-den**

Mesnevi 60

/122

Şehir, kent.

Melik Fağfūr anda şâhib-i tâc /
Gelür her şehrden bir gün aña
bâc

şehiriyâr: Padişah, hükümdar.

→. **şehiriyâr:-ı**

Mesnevi 46

/206

Padişah, hükümdar.

Dutup durur perîler bu diyârı /
Bunuñ bir hûb kızdur şehiriyârı

→. **şehiriyâr:-a**

Mesnevi 46

/5

Padişah, hükümdar.

Çamu takrîr itdi şehiriyâra /
Şehün yüreği oldı pâre pâre

şehiriyâr it:-: Hükümdar,
padişah yapmak.

→. **şehiriyâr it:-:e**

Gazel 7

/2

*Hükümdar, padişah
yapmak.*

Allah baht u devletünî payidâr
ide / Mecmû'-ı şehir ü mülke
seni şehiriyâr ide

şeh-zâde - şehzâde: Padişah
oğlu veya padişah ailesinden
olan erkek çocuk.

→. **şeh-zâde:-nüñ**

Mesnevi 34

/20

*Padişah oğlu veya padişah
ailesinden olan erkek çocuk.*

Varup Fağfūr'a didiler ki i şâh /
Ol ol şeh-zâdenünñ hâlından
âgâh

→. **şehzâde:**

Mesnevi 34

/26

*Padişah oğlu veya padişah
ailesinden olan erkek çocuk.*

Nite ki olmış-ıdı Ferhâd u
Mecnûn / Olup durur bu
şehzâde diğergün

şeker: Şeker, tatlı.

→. **şeker:**

Mesnevi 3

/24

Şeker, tatlı.

Çuru ağaçdan virür hurmâ-y-ı
ter ol / Kamışdan dañi bitürür
şeker ol

→. **şeker:**

Mesnevi 11

/49

Şeker, tatlı.

Hediye Rüm'dan Mışr'a şeker
it / Buradan Hürmüz'e tuñfe
güher it

→. **şeker:**

Mesnevi 31

/27

Şeker, tatlı.

Şeker sözlü-y-idi vü hem şeker-
leb / Gül-ile şekker itmışdı
müreккеb

→. **şeker:**

Mesnevi 46

/233

Şeker, tatlı.

Şeker dökerdi ağzından nebâti
/ İderdi cân gibi şırın hayâtı

şeker(2): Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.

→. **şeker:**

Mesnevi 31

/25

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker adlu var-ıdı bir perestâr
/ Ki şâha muñrib-idi hem serâ-
dâr

→. **şeker:**

Mesnevi 31

/37

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şi'ri kıldı âğâz

→. **şeker:-den**
Mesnevi 32
/5

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker'den çünki ol söz oldı
şirîn / Bu şi'ri itdi hüsrev anda
rengîn

→. **şeker:**
Mesnevi 36
/1

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker çün kim bu sözi yâd kıldı
/ Bu şirîn ta'nai bünyâd kıldı

→. **şeker:**
Mesnevi 36
/3

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker nağmâti tütüyi itdi 'aşık /
Semen şavtı oldı kumrıya
muvâfık

→. **şeker:**
Mesnevi 48
/141

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker yâdına hem câm içdi
Bânü / Şeker ol dem yire çodi
ser ü rü

→. **şeker:**
Mesnevi 48
/142

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker yâdına hem câm içdi
Bânü / Şeker ol dem yire çodi
ser ü rü

→. **şeker:**
Mesnevi 48
/143

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker Bânü'dan içdi bir şarâbı /
Ki eridürdi hayâdan ol gül-âbı

→. **şeker:**
Mesnevi 48
/145

*Cemşid ü Hurşid adlı
hikayedeki hizmetçi.*

Şeker şirîn söz-ile oldı dem-sâz
/ Benüm bu şi'rüm anda kıldı
âğâz

şeker-âlüd: Şeker karışmış.

→. **şekker-âlüd:**
Mesnevi 58
/83

Şeker karışmış.

Velî encjri vardı şekker-âlüd /
Hem amrudı ki halvâ-y-ıdı bî-
düd

şeker-ğande: Tatlı gülüşlü.

→. **şeker-ğande:**
Mesnevi 6
/2

Tatlı gülüşlü.

Çün itdi tütü işbu kıt'ayı güş /
Şeker-ğande idiben eyledi cüş

şeker-ğande it-: Tatlı gülüşlü,
güler yüzlü olmak.

→. **şeker-ğande it-:-iben**
Kıt'a 3
/2

*Tatlı gülüşlü, güler yüzlü
olmak.*

Çün itdi tütü işbu kıt'ayı güş /
Şeker-ğande idiben eyledi cüş

şeker-kavl ü şeker-leb: Tatlı
dilli ve tatlı sözlü.

→. **şeker-kavl ü şeker-leb:**
Mesnevi 35
/128

Tatlı dilli ve tatlı sözlü.

Var-ıdı bir muğannî şib-ğabgab
/ Şeker-nâm u şeker-kavl ü
şeker-leb

şeker-leb: Dudağı şeker gibi
tatlı olan.

→. **şeker-leb:**
Mesnevi 31
/27

*Dudağı şeker gibi tatlı
olan, tatlı dudaklı.*

Şeker sözlü-y-ıdı vü hem şeker-
leb / Gül-ile şekker itmişdi
mürekkab

şeker-nâm: Şeker isimli.

→. **şeker-nâm:**
Mesnevi 35
/128
Şeker isimli.

Var-ıdı bir muğannî şib-ğabgab
/ Şeker-nâm u şeker-kavl ü
şeker-leb

şekker: bkz. *şeker(1)*

→. **şekker:**
Mesnevi 11
/26
Şeker.

Bizüm-çün düzesin bir hûb
defter / Ki ola ma'nî vü lafzı şir
ü şekker

→. **şekker:**
Mesnevi 11
/66
Şeker.

Olupdur bu tolu pırüze micmer
/ Benüm enfâsum ila 'üd u
şekker

→. **şekker:**

Mesnevi 49

/6

Şeker, tatlı.

Ne dāye emzürüpdür sini
yārab / Ki şekker gibi şırınsin
leb-ā-leb

→. **şekker:**

Mesnevi 60

/129

Şeker, tatlı.

Ḳamusınıñ sözi şekker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saçı
sünbül

şekker it-: Şekerlendirmek,
tatlı hale getirmek.

→. **şekker it-:** -miş, -di

Mesnevi 31

/28

*Şekerlendirmek, tatlı hale
getirmek. II Sözü şeker gibi
tatlı kılmak.*

Şeker sözlü-y-idi vü hem şeker-
leb / Gül-ile şekker itmişdi
mürekkab

şekl: Biçim, dış görünüş.

→. **şekl:** -i, -nüñ

Mesnevi 2

/43

Biçim, dış görünüş.

Çü insān şeklinüñ naqsını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **şekl:** -e, -n, -i

Mesnevi 13

/46

Biçim, dış görünüş..

Harjri çün qalemle iderdi tahrir
/ Göñüller şekline düşerdi
zencir

→. **şekl:** -i, -n, -e

Mesnevi 41

/103

Biçim, dış görünüş.

Ki tācir şekline yola girevüz /
Bu resm-ile ol iqlıme varavuz

şekl-i māni: *Mani'nin
görüntüsü.*

→. **şekl-i māni:** -y, -i

Mesnevi 39

/14

Mani'nin görüntüsü.

Perjñüñ görmedin naqsın
yazardı / Kalemle şekl-i Māni'yi
düzerdi

şem': Mum.

→. **şem':**

Gazel 8

/7

Mum.

Micmer içinden tutışub şem'
taşından yanar / Vay arja kim
od duta bencileyin için taşın

→. **şem':**

Gazel 8

/9

Mum.

Baş u cañdan 'āşıka guşşa
görür-iken ki şem' / Nūr olur
çün yandırur cānı kesdürür
başın

→. **şem':**

Mesnevi 2

/9

Mum.

Ṭokuz eyvān düzetdi vü yidi
şem' / Fūrüzān itdi tā rüşen
ola cem'

→. **şem':** -i, -n, -e

Mesnevi 3

/9

Mum.

Cemāli şem'ine pervāne ḥurşid
/ Celāli ferşine ferrāş nāhıd

→. **şem':**

Mesnevi 10

/3

Mum.

Göñüldür cānlaruñ şem' ü
çırāğı / Yaḳar 'ışk odı anda
mūm u yağı

→. **şem':**

Mesnevi 10

/7

Mum.

Yarıcaḳ şem' nūr olur ser-ā-ser
/ Nireye kim ire kılor
münevver

→. **şem':**

Mesnevi 10

/82

Mum.

Odından çünki 'ışkuñ sūz
buldum / Nite kim şem' cem'-
efrüz oldum

→. **şem':** -e

Mesnevi 10

/5

Mum.

Çırāğ u şem'e ger irmez-ise nār
/ Ḳalır zulmet bulunmaz anda
envār

→. **şem':**

Mesnevi 12

/16

Mum.

Buña daḳı naḳar it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldı
rüşen

→. **şem':**

Mesnevi 13

/11

Mum.

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem' / Bu iki nice ola bir yirde
cem'

→. şem':
Mesnevi 35
/54
Mum.

Ne lâle-çehreler kim oldılar
cem' / Elinde her birinün
'üddan şem'

→. şem':
Mesnevi 35
/99
Mum.

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nür / Tabıj ister mi gişi olmasa
rencür

→. şem':
Mesnevi 43
/22
Mum.

Şehür kulağına irdi bu kışşa /
Eritdi şem' gibi anı guşşa

→. şem':
Mesnevi 44
/36
Mum.

Çü bağrum baş ola gözüm tolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. şem':-de
Mesnevi 60
/37
Mum.

Olur mı şem'de artuğ nür-ı
hürşid / Velj pervâneye şem'
oldı ümmjd

→. şem':-ün, -de
Mesnevi 22
/9
Mum. II Işık.

Senür şem'ünde hāk olmışsa
gül-şen / Benüm cānumda uş
'ışk odı rüşen

→. şem':-ün, -e
Mesnevi 21
/3
Mum. II Işık.

Didi şem'üne rüşen gül-şen ü
bâğ / Yüregüm 'ışk odından
tolidur dâğ

→. şem':
Mesnevi 60
/38
Mum. II Işık.

Olur mı şem'de artuğ nür-ı
hürşid / Velj pervâneye şem'
oldı ümmjd

→. şem':-e
Mesnevi 54
/21
Mum. II Sevgili.

Çün oldı şem'e ol pervâne 'aşık
/ Oda yağıldı ki ola 'ışkı şādık

→. şem':-i
Mesnevi 39
/56
Mum. II Sevgilinin nuru.
Tutar ay yüzi şerminde niğâbı
/ Yüzinün şem'i yağar âfitâbı

→. şem':
Mesnevi 56
/40
Mum. II Yaratılanların
tamamı.

Neden oldı kevâkib çerhde
cem' / Ne vaktin rüşen oldı bu
kamu şem'

şem' ol-: Aydınlatmak.

→. şem' ol-:-sun
Mesnevi 35
/50
Aydınlatmak.

Hümâyur'ur adına cem' olsun
/ Şebistânında anur şem'
olsun

şem' ü çirâğ: Işık ve aydınlık.

→. şem' ü çirâğ:-ı
Mesnevi 10
/3
Işık ve aydınlık.

Gönüldür cānlarun şem' ü
çirâğı / Yağar 'ışk odı anda
müm u yağı

şemâme: Anber çeşitlerinden
biri.

→. şemâme:-sin
Gazel 5
/5
Anber çeşitlerinden biri.

Hulkuñ şemâmesin görüben
gül hayâ-y-ıla / Fi'l-hâl hāl
olıbanur ol olur gülâb

şem'-i cān-ı aferîniş: Yaratılan
canların aydınlığı.

→. şem'-i cān-ı aferîniş:
Mesnevi 44
/9
Yaratılan canların
aydınlığı.

Bi-hakki şem'-i cān-ı aferîniş /
Bi-hakki nür-ı 'akl-ı ehl-i biniş

şem'-i cem': Meclis (toplama,
toplantı) mumu.

→. şem'-i cem':
Gazel 2
/15
Meclis (toplama,
toplantı) mumu.

Evlıyaya sen çirâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
mağhar-ı âyât u hem Nür u
Duhân

şem'-i hürşid: Hürşid'in mumu.

→. **şem'-i hürşid:**
Mesnevi 11
/42
Hürşid'in mumu.

Muraşşa' ola anuñla Câm-ı Cemşid / Münevver ola anuñla Şem'-i Hürşid

şem'-i pāk-i dīn ü ĩmān: Din ve imanın pak aydınlığı.

→. **şem'-i pāk-i dīn ü ĩmān:**
Mesnevi 44
/12
Din ve imanın pak aydınlığı.

Bi-haqqı encüm ü eflāk ü erkān / Bi-haqqı şem'-i pāk-i dīn ü ĩmān

şem'-i şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan mum.

→. **şem'-i şeb-efrüz:**
Mesnevi 43
/19
Geceyi aydınlatan mum. II sevgili.

Çün ola zinde ol şem'-i şeb-efrüz / İderem meyl-i pervā ger ola rüz

şem'-i şeb-tāb: Geceyi aydınlatan ışık.

→. **şem'-i şeb-tāb:**
Mesnevi 3
/27
Geceyi aydınlatan ışık.

Düzer bir zerre girmi şem'-i şeb-tāb / Düzer ol bir şırekden şehd ü cüllāb

şem'ivār: Mum gibi.

→. **şem'ivār:**
Gazel 8
/5
Mum gibi.

'İşk odında yanar -ısañ şem'ivār / Uçdan uca olasın nūr u ziyā

şems: Güneş.

→. **şems:-e**
Mesnevi 3
/29
Güneş.

Gehj şemse bağışlar evc-i 'ālī / Gehj virür kūsūf-ıla zevālī

→. **şems:**
Mesnevi 48
/21
Güneş.

Göriben şems tıgın bir bir encüm / Yir altına giriben oldılar güm

şer': Adalet.

→. **şer':**
Gazel 7
/6
Adalet.

Hem memleket kılıcıñ-ıla bula i'tizād / Hem şer' i'tikādıñ-ıla iftiħar ide

→. **şer':-i**
Mesnevi 4
/19
Adalet.

Anuñ şer'i bulıban haqdan ızhār / Kamu edyānı nesh eyledi nā-çār

→. **şer':**
Mesnevi 5
/8
Adalet.

Anuñla oldı dīnünj yolu rüşen / Anuñla oldı şer' işi mübeyyen

→. **şer':**
Mesnevi 6
/1
Adalet.

Hak itsün şer' bünyādını kāyim / Şehin-şāh-ı cihānı 'adl-ıla dāyim

şeref-i āfitāb: Yüce, ulu güneş.

→. **şeref-i āfitāb:**
Gazel 15
/9
Yüce, ulu güneş.

Bir yılda bir olur şeref-i āfitāb lık / Her gün senünj yüzün şeref-i rüzigār olur

şeref-i rüzigār it-: Rüzgarların en şerefli olanını sağlamak.

→. **şeref-i rüzigār it-:**
Gazel 7
/10
Rüzgarların en şerefli olanını sağlamak.

Rüzj anuñ çün itdi saña tāt u mülki haq / Kim rüzigārıñ şeref-i rüzigār ide

şeref-i rüzigār ol-: Yüce, ulu rüzgar olmak.

→. **şeref-i rüzigār ol-:-ur**
Gazel 15
/10
Yüce, ulu rüzgar olmak. II En değerli olmak.

Bir yılda bir olur şeref-i āfitāb lık / Her gün senünj yüzün şeref-i rüzigār olur

şerh eyle-: Açıklamak, anlatmak.

→. **şerh eyle-:-r**
Mesnevi 40

/10

Açıklamak, anlatmak.

İşitgil 'andelibi kim ne söyler /
Felek bî-mihrligin şerh eyle

→. **şerh eyle-**

Mesnevi 42

/14

Açıklamak, anlatmak.

Sipihrûn bî-mihirligini söyle /
Selâtin-ile n'itdi şerh eyle

→. **şerh eyle--:gil**

Mesnevi 58

/8

Açıklamak, anlatmak.

Eyit 'âşiklaruñ bir kişşasını /
Bize şerh eylegil hem guşşasını

şerh it-: Açıklamak, izah etmek.

→. **şerh it--:di**

Mesnevi 60

/62

Açıklamak, izah etmek.

Alup şâhî sarâyına ilettdi / Bu
hâlin şerh itdi ol işitdi

şer'i: Din yolu, din kaideleri,
şeriat.

→. **şer'i:**

Mesnevi 3

/17

*Din yolu, din kaideleri,
şeriat.*

Anuñ şer'i bulıban haqdan
izhâr / Kamu edyânı nesñ
eyledi nâ-çâr

şer'i at: Doğru yol, hak yolu.

→. **şer'i at:-i, -ne**

Gazel 3

/4

Doğru yol, hak yolu.

Hem enbiyâ imâmetine oldı
muqtedâ / Hem evliya
şer'iatine itdi iktidâ

→. **şer'i at:**

Mesnevi 4

/5

Doğru yol, hak yolu.

Şer'i at hil'ati levlâk anuñdur /
Rahîk-i câm-ı a'şaynâk anuñdur

→. **şer'i at:-de**

Mesnevi 13

/65

Doğru yol, hak yolu.

Şer'i atde harâm oldı bu bâde /
Velîkin varur ansuz 'ömr bâda

→. **şer'i at:-la**

Mesnevi 54

/20

Doğru yol, hak yolu.

Dilersenñ muţma'inne ola
emmâr / Riyâzet vir şer'i atla
aşa zinhâr

şer'i at hil'ati: Şeriat kaftanı.

→. **şer'i at hil'ati:**

Mesnevi 5

/5

Şeriat kaftanı.

Şer'i at hil'ati levlâk anuñdur /
Rahîk-i câm-ı a'şaynâk anuñdur

şerm: Utanç, mahcubiyet.

→. **şerm:**

Mesnevi 35

/30

Utanç, mahcubiyet.

Gönül bir gişiye itmiş durur
germ / Ki anı izhâr itmege
komaz şerm

→. **şerm:-i, -n, -den**

Mesnevi 39

/55

Utanç, mahcubiyet.

Ťutar ay yüzi şerminden niķâbı
/ Yüzinüñ şem'i yaķar âfitâbı

şerr: Kötülük, fenalık.

→. **şerr:-i**

Mesnevi 2

/73

Kötülük, fenalık.

Nedür bildürdi olara hayr ü
şerri / Hıbar virdi ne durur
nef ü zarrı

→. **şerr:-i**

Mesnevi 53

/18

Kötülük, fenalık.

Didi kim bunda olur Dıv-i
Ekvân / Ki irer şerri anuñ tã
burc-ı keyvân

→. **şerr:-i, -n, -den**

Mesnevi 53

/24

Kötülük, fenalık.

Bu yoldan geçmedi hiç âdamı-
zâd / Ki anuñ şerrinden olmış
ola âzâd

şevk: Heves, arzu.

→. **şevk:**

Mesnevi 41

/5

Heves, arzu.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum hüşğ durur
gözlerüm nem

şevâtin: Şeytanlar.

→. **şevâtin:-e**

Mesnevi 53

/69
Şeytanlar.

Şeytāne didi kim hāzır oluñ /
Bulara itdüğüme n̄azır oluñ

seyh: Bir tekke veya zaviyede
en üst makamda bulunan ve
mürütlere rehberlik eden
kimse.

→. **şeyh:**

Mesnevi 55
/29

*Bir tekke veya zaviyede en
üst makamda bulunan ve
mürütlere rehberlik eden kimse.*

Gişiyi şeyh ider-ise mürğiz /
Geçiden yig ola mı şeyh hergiz

→. **şeyh:**

Mesnevi 55
/30

*Bir tekke veya zaviyede en
üst makamda bulunan ve
mürütlere rehberlik eden kimse.*

Gişiyi şeyh ider-ise mürğiz /
Geçiden yig ola mı şeyh hergiz

şeyn-i şefâ'at: Şefaatin kusuru.

→. **şeyn-i şefâ'at:**

Gazel 3
/14

Şefaat'in ayıbı.

Karardı harf-i 'illet-ile
nāmumuz veli / Şin-i şefâ'at
oldı anuñ 'illet-i şifâ

seytān: Hz. Âdem'e secde
etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın
emirlerine karşı kıskırtan,
kötülüğe yönelten cin, iblis.

→. **şeytān:**

Mesnevi 2
/57

*Hz. Âdem'e secde
etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın*

*emirlerine karşı kıskırtan,
kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Sücüd eylemeyen şeytān-ıd
bes / Ki diñ-idi ol u aşılyla nā-
kes

→. **şeytān:**

Mesnevi 55
/41

Şeytan.

Bu şeytān yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki an̄a
rahmān yolu dirler

→. **şeytān:**

Mesnevi 42
/16

*Hz. Âdem'e secde
etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın
emirlerine karşı kıskırtan,
kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Düriş olma bu mülk ü mālā
mağrūr / Gurūr ider seni
şeytān gibi dūr

şî'ār-ı şer': Şeriat hükümlerinin
alametleri.

→. **şî'ār-ı şer':**

Mesnevi 3
/86

*Şeriat hükümlerinin
alametleri.*

Sa'âdet anuñ-ıla buldı meş'ar /
Şî'ār-ı şer' andan buldı ziver

şidâ eyle-: Deli, divane haline
getirmek.

→. **şidâ eyle-:**-y, -e, -sin

Mesnevi 42
/8

*Deli, divane haline
getirmek.*

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şidâ eyleyesin

şidâ ol-: Aşkta aklını
kaybetmiş, divane olmak.

→. **şidâ ol-:**-miş, -am

Mesnevi 19
/20

*Aşkta aklını kaybetmiş,
divane olmak.*

Benüm dañı başumda var bu
sevdā / Anuñ çün olmışam bu
resme şidâ

→. **şidâ ol-:**-ma, -y, -a

Mesnevi 37
/6

*Aşkta aklını kaybetmiş,
divane olmak.*

'ilâc eylediler an̄a ki sevdā /
Başından gide vü olmaya şidâ

şifâ: Derman, ilaç, deva.

→. **şifâ:**

Mesnevi 3
/61

Derman, ilaç, deva.

Kitâb u hem şifâ vü hem
mübârek / Ki an̄a indürdi anı
hağ tebârek

→. **şifâ:**-dur

Mesnevi 5
/4

Derman, ilaç, deva.

Hemîşe hâk-i pây-ı Muştâfâdur
/ Ki derdine dimâğun ol şifâdur

→. **şifâ:**-dan

Mesnevi 58
/16

Derman, ilaç, deva.

Bu 'ışkuñ derdi yig bin bin
devâdan / Yig olur renci anuñ
kamu şifâdan

→. **şifâ:**

Mesnevi 4
/63

Derman, ilaç, deva.

Kitâb u hem şifâ vü hem
mübârek / Ki anı indürdi anı
hâk tebârek

şikâyet: Bir kimseden veya bir
şeyden hoşnut olmadığını
söylemek.

→. **şikâyet:**

Mesnevi 3
/39

*Bir kimseden veya bir
şeyden hoşnut olmadığını
söylemek.*

Şikâyet görüp anı nâka / Ki
anun sâhibiydi ehl-i fâka

→. **şikâyet:**

Mesnevi 4
/41

*Bir kimseden veya bir
şeyden hoşnut olmadığını
söylemek.*

Şikâyet görüp anı nâka / Ki
anun sâhibiydi ehl-i fâka

şikeste: Kırık, kırılmış.

→. **şikeste:**

Mesnevi 18
/23

Kırık, kırılmış.

Şikeste yig durur ol câm-ı
gevher / Ki ola ol ciğer kanı
ser-â-ser

→. **şikeste:**

Mesnevi 46
/16

Kırık, kırılmış.

Egerçi 'ömr durur câm-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan kan
içer

şimdi: Şimdi, şu an.

→. **şimdi:-**

Mesnevi 50
/50

Şimdi, şu an.

Peride vardı ilerü mürüvvet /
Neçün şimdi oldu merdüm diy-
şiret

şimsîr: Kılıç.

→. **şimsîr:**

Mesnevi 41
/72

Kılıç.

Döşerlerse yolumda tığ ü
hançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-â-ser

şimsîr çal-: Kılıç kullanmak.

→. **şimsîr çal-:-dı**

Mesnevi 4
/25

Kılıç kullanmak.

Nebiyü's-seyf çün kim çaldı
şimsîr / Öjinde rübeh oldu
bebr-ile şîr

şimsîr ol-: Kılıç gibi olmak.

→. **şimsîr ol-:-maz**

Gazel 10
/10

Kılıç gibi olmak.

Bu hâste cânuma urdı firâkuñ
zağmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zağm-ı tîr ü şimsîr ü sinân
olmaz

şîr: Edebi değeri olan nazımlı
ve kafiyeli söz, şiir.

→. **şîr:-i**

Mesnevi 11
/39

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kafiyeli söz, şiir.*

Ki ola şî'ri anun zeyninde şî'râ /
Kim andan nûr ala necm-i şî'râ

→. **şî'r:-i**

Mesnevi 6
/36

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kafiyeli söz, şiir.*

Şeherde dün kim açılmış ıdı gül
/ Bu şî'ri okırdı şeh medhinde
bülbül

→. **şî'r:-i**

Mesnevi 31
/38

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kafiyeli söz, şiir.*

Mey içdi Şeh Şeker hoş eyledi
sâz / Hevâ ile bu şî'ri kıldı âğâz

→. **şî'ri:-i**

Mesnevi 39
/154

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kafiyeli söz, şiir.*

Bakup Cemşid ol şüretlü levhe
/ Bu şî'ri eydüp ol dem kıldı
nevha

→. **şî'r:-üm**

Mesnevi 48
/146

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kafiyeli söz, şiir.*

Şeker şîrîñ söz-ile oldu dem-sâz
/ Benüm bu şî'rüm anda kıldı
âğâz

→. **şî'r:-i**

Mesnevi 60
/178

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kafiyeli söz, şiir.*

Bu gice şâh-ı nev üstinde
kumrî / Dir-idi sâz u söz-ile bu
şî'ri

→. **şî'r:-i**

Mesnevi 32
/6

Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyele söz, şiir.

Şeker'den çünkü ol söz oldu
şirîn / Bu şi'ri itdi hüsrev anda
rengin

→. şi'r:-i

Mesnevi 47
/12

Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyele söz, şiir.

Açılmış nerges ü karşısına gül /
Terennüm itdi işbu şi'ri bülbül

→. şi'r:-i

Mesnevi 58
/128

Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyele söz, şiir.

İçine düşiben dil-dâr derdi / Bu
şi'ri okıyup nâle iderdi

→. şi'r:

Mesnevi 35
/132

Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyele söz, şiir.

Naşihat arasında ol nüvâ-ger /
Bu şi'r-ile itdi 'uşşâkı muhayyer

şir eyle-: Aslan gibi yapmak.

→. **şir eyle-:-r**

Mesnevi 3
/25

Aslan gibi yapmak.

Gehî müşğ eyler ol kanı vü geh
şir / Gözün aç gör nedür âsar
u te'sir

şir ol-: Aslan gibi güçlü ve
cesur duruma gelmek.

→. **şir ol-:-dî**

Mesnevi 4
/26

*Aslan gibi güçlü ve cesur
duruma gelmek.*

Nebiyü's-seyf çün kim çaldı
şimşir / Öjinde rûbeh oldu
bebr-ile şir

→. **şir ol-:-mak**

Mesnevi 10
/43

*Aslan gibi güçlü ve cesur
duruma gelmek.*

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şir / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şir

→. **şir ol-:-a**

Mesnevi 10
/44

*Aslan gibi güçlü ve cesur
duruma gelmek.*

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şir / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şir

→. **şir ol-:-ur**

Mesnevi 52
/31

*Aslan gibi güçlü ve cesur
duruma gelmek.*

Eger rübâh ise bî-şek olur şir /
Gözine çöpce gelmez tîr ü
şimşir

şir ü peleng: Arslan ve kaplan.

→. **şir ü peleng:**

Gazel 17
/6

Arslan ve kaplan.

Altumda mâr önjümde deniz ü
iki yanum / Şir ü peleng ü hâr-ı
ciger-süz ibtilâ

→. **şir ü peleng-:-î**

Mesnevi 46
/60

Arslan ve kaplan.

Kemân-keş tîğ-zenler kamu
cengi / Ki iderlerdi zebün şir ü

pelengi

→. **şir ü peleng-:-î**

Mesnevi 51
/87

Arslan ve kaplan.

Komadı ol tağda şir ü pelengi /
Helak itdi kamusun şir-i cengi

şir ü peleng ü mâr-ı hün-hâr:

Aslan, kaplan ve kan içici yılan.

→. **şir ü peleng ü mâr-ı hün-
hâr:**

Mesnevi 50
/31

*Aslan, kaplan ve kan içici
yılan.*

Yolu şir ü peleng ü mâr-ı hün-
hâr / Yok anda âdamîdan hiç
deyyâr

şir ü şeker ol-: Süt ve şeker
gibi tatlı olmak.

→. **şir ü şeker ol-:-a**

Mesnevi 11
/26

*Süt ve şeker gibi tatlı
olmak.*

Bizüm-çün düzesin bir hüb
defter / Ki ola ma'nî vü lafzı şir
ü şeker

şirâ ol-: Yıldız gibi olmak.

→. **şirâ ol-:-a**

Mesnevi 11
/39

*Yıldız olmak. II Sûsleyen,
değer katan olmak.*

Ki ola şi'ri anun zeyninde şirâ /
Kim andan nür ala necm-i şirâ

şir-efgen: Arslan yıkan.

→. **şir-efgen:**

Mesnevi 14

/81

Arslan yıkan.

Gözi bir âhû ammâ şîr-efgen /
Teni nesrîn-idi yañağı gül-şen

şîr-i cengi: Aslanın (yüreklinin)
savaşı.

→. **şîr-i cengi:**

Mesnevi 51

/88

Aslanın (yüreklinin) savaşı.

Ƙomadı ol tağda şîr ü pelengi /
Helak itdi Ƙamusın şîr-i cengi

şîr-i çerh: Kainatın, alemlerin
aslanı.

→. **şîr-i çerh:**

Gazel 6

/3

Kainatın, alemlerin aslanı.

Sinün saçun hevâsını görelî şîr-
i çerh / Dimne-mişâl Ƙorkı-y-ıla
dil-remîdedür

şîr-i nâzûk: Nazik, zarif şîir.

→. **şîr-i nâzûk:**

Mesnevi 49

/1

Nazik, zarif şîir.

Edâ olduƘda işbu şîr-i nâzûk /
İşiden didi kim li'l-lâhi derrûk

şîrin: Hüsrev ü Şirin
hikayesinin kadın kahramanı
Ferhad'ın sevgilisi.

→. **şîrin:**

Mesnevi 1

/52

*Hüsrev ü Şirin hikayesinin
kadın kahramanı Ferhad'ın
sevgilisi.*

Bu naƘşı ger idem Şâvur'a
telƘın / Anı Ferhâd ola
Hüsrev'le şîrin

→. **şîrin:**

Mesnevi 48

/71

*Hüsrev ü Şirin hikayesinin
kadın kahramanı Ferhad'ın
sevgilisi.*

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şîrin / Ya hüd dir-idi ol Veys ü
bu Râmın

şîrin(2): Tatlı, hoş.

→. **şîrin:**

Gazel 13

/14

Tatlı, hoş.

Lebün-ile yüzün fikrine
düşdüm / Zî şîrin meşreb ü zî
fikret-i hûb

→. **şîrin:**

Mesnevi 11

/14

Tatlı, hoş.

Anıban zülf ü hâli müşğ ü
'anber / Şaçun itdi cihân
mağzın mu'aƘtar

→. **şîrin:**

Mesnevi 14

/18

Tatlı, hoş.

Hikâyetler dinilür-idi rengin /
Mezâhik söylenürdi hûb u şîrin

→. **şîrin:**

Mesnevi 36

/2

Tatlı, hoş.

Şeker cün kim bu sözi yâd Ƙıldı
/ Bu şîrin ta'nei bünyâd Ƙıldı

→. **şîrin:**

Mesnevi 39

/3

Tatlı, hoş.

Güleç gül gibi piste gibi şîrin /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengin

→. **şîrin:-dür**

Mesnevi 39

/49

Tatlı, hoş.

Egerçi kim ruƘab şîrindür ü ter
/ Bulınmaz anda ta'm-ı zevk-i
şeker

→. **şîrin:**

Mesnevi 42

/6

Tatlı, hoş.

Nigârün yüzü gibi lafzı rengin /
Anun la'lı gibi ma'nîsi şîrin

→. **şîrin:**

Mesnevi 44

/38

Tatlı, hoş.

Çü telh ola gişinün rûzigârı /
Ne gerekdür bu şîrin 'ömr bâri

→. **şîrin:**

Mesnevi 48

/145

Tatlı, hoş.

Şeker şîrin söz-ile oldı dem-sâz
/ Benüm bu şîrüm anda Ƙıldı
âğâz

→. **şîrin:-sîn**

Mesnevi 49

/6

Tatlı, hoş.

Ne dâye emzürüpdür sini
yârab / Ki şeker gibi şîrinsin
leb-â-leb

şîrin eyle-: Tatlandırmak, tatlı
hale getirmek.

→. **şîrin eyle-:-di**

Mesnevi 39

/42

Tatlandırmak, tatlı hale getirmek.

İdiben lafzını nakkâş rengin / Me'ânışın sözün eyledi şîrin

→. **şîrin eyle-**

Mesnevi 11

/33

Tatlandırmak, tatlı hale getirmek.

Sözi anda eyle şîrin idesin yâd / Ki Hüsrev anı işitse ola Ferhâd

şîrin ile perviz: Şirin ile Perviz.

→. **şîrin ile perviz:-i**

Mesnevi 38

/34

Şirin ile Perviz.

Gehî Leylî vü Mecnûn'dan söz eyle / Gehî Şîrin-ile Perviz'i söyle

şîrin it-: Tatlı,güzel,hoş göstermek.

→. **şîrin it:-er, -di**

Mesnevi 46

/234

Tatlı,güzel,hoş göstermek.

Şeker dökerdi ağzından nebâtı / İderdi cân gibi şîrin hayâtı

şîrin ol-: Hoş, tatlı olmak.

→. **şîrin ol:-a**

Mesnevi 30

/7

Hoş, tatlı olmak.

Gerek sözde ola şîrin 'ibâret / Naşihatde gerek nâzûk işâret

→. **şîrin ol:-dı**

Mesnevi 32

/5

Hoş, tatlı olmak.

Şeker'den çünkü ol söz oldu şîrin / Bu şî'ri itdi Hüsrev anda rengin

→. **şîrin ol:-a**

Mesnevi 11

/46

Tatlı olmak. II Eserin içeriğinin akıcı olması.

Getürgil anda çok elfâz-ı rengin / Me'ânî-y-ile ola cümle şîrin

şirk: Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.

→. **şirk:-dür**

Mesnevi 46

/196

Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.

Gönül birdür bir olur yâr u dilber / İkilik şirkdür muıtlak bürâder

→. **şirk:-dür**

Mesnevi 55

/20

Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.

Habîsü'n-nefs olma vü riyâyî / Ki muıtlak şirkdür anla riyâyî

şirk-i hafî: Gizli ortak koşma.

→. **şirk-i hafî:-dür**

Mesnevi 13

/73

Gizli ortak koşma.

Riyâ şirk-i hafîdür terk it anı / Diler-iserş selâmet cism ü cânı

şîse: Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

→. **şîse:-de**

Mesnevi 46

/235

Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

Diyeydün şîşede bâde perîdür / Ya zerrin sağar içre müşterîdür

şitâbân: Acele ile giden, acele eden, çabuk giden, seğirten.

→. **şitâbân:**

Mesnevi 46

/103

Acele ile giden, acele eden, çabuk giden, seğirten.

Şaçınun sünbülü-y-içün şitâbân / Olup âhû gibi dutdı beyâbân

şöyle: Şöyle, şu şekilde.

→. **şöyle:**

Mesnevi 11

/31

Şöyle, şu şekilde.

Düzesin şöyle bir 'Azra vü Vâmîk / Ki ide âb-ı ruş 'Azra vü Vâmîk

→. **şöyle:**

Gazel 3

/7

Şöyle, şu şekilde.

Rüşen göre Muhammed'i şöyle ki âfitâb / Ol gişi kim gözinde anuñ olmaya 'amâ

→. **şöyle:**

Gazel 5

/9

Şöyle, şu şekilde.

'adluñla şöyle râhat u ârâm buldı mülk / Kim zülfdür hemîñ ki ider yüzde ıztırâb

→. **şöyle:**

Gazel 5

/12

Şöyle, şu şekilde.

Mihrünğden itdi mihr-i felek
iğtibās-ı zāv / Şöyle ki ay
günden ider nürü iğtisāb

→. **şöyle:**

Mesnevi 1
/83

Şöyle, şu şekilde.

Sözümü şöyle eyle pür-ħakāyık
/ Ki işiden diye kim zı dakāyık

→. **şöyle:**

Gazel 2
/18

Şöyle, şu şekilde.

Sağa menzil-gāh durur evc-i
'arş u ferş-i ħāk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aña yokdur
gümān

→. **şöyle:**

Gazel 4
/7

Şöyle, şu şekilde.

Lā-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lāt u
'Uzzı'yi / İllāyı çün kim itdi aña
teslīm kibriyā

→. **şöyle:**

Gazel 4
/12

Şöyle, şu şekilde.

Teşne-cigerdür 'adün deşnen
anı ħandurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir ħaṭre āb

→. **şöyle:**

Gazel 12
/2

Şöyle, şu şekilde.

Egerçi var aramızda ferāsıñ /
Ṭurur 'ışkuñ gönülde şöyle
rāsıñ

→. **şöyle:**

Kıt'a 3

/6

Şöyle, şu şekilde.

Zātuñun künhinde 'aql-ı tiz-per
/ Oda yaqdı bāl ü per şöyle ki
'üd

→. **şöyle:**

Mesnevi 11
/67

Şöyle, şu şekilde.

Niçe kim çerħ döne şöyle kim
güy / Olisar cān meşāmı
anuñla hoş bü

→. **şöyle:**

Mesnevi 14
/16

Şöyle, şu şekilde.

Mugannı çün düzerdi nağme-i
'üd / Düşerdi sūza cānlar şöyle
kim 'üd

→. **şöyle:**

Mesnevi 42
/7

Şöyle, şu şekilde.

Gerek sen sözi şöyle söyleyesin
/ Ki bülbülleri şıdā eyleyesin

şöyle ki: Şöyle ki, şuna benzer.

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 41
/5

Şöyle ki, şuna benzer.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum ħüşğ durur
gözlerüm nem

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 46
/229

Şöyle ki, şuna benzer.

Ķamu 'anber-fişān şöyle ki
sünbül / Ṭolu müşğ-ile çinı eyle
kim gül

→. **şöyle ki:**

Gazel 3
/7

Şöyle ki, şuna benzer.

Rüşen göre Muħammed'i şöyle
ki āfitāb / Ol gişi kim gözinde
anuñ olmaya 'amā

→. **şöyle ki:**

Gazel 4
/12

Şöyle ki, şuna benzer.

Teşne-cigerdür 'adün deşnen
anı ħandurur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir ħaṭre āb

→. **şöyle ki:**

Gazel 5
/12

Şu şekilde, şuna benzer.

Mihrünğden itdi mihr-i felek
iğtibās-ı zāv / Şöyle ki ay
günden ider nürü iğtisāb

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 39
/136

Şu şekilde, şuna benzer.

Melik bağısladı aña dürr ü
gevher / Ki oldı ħark-ı gevher
şöyle ki efsere

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 53
/63

Şöyle ki.

Melik bir tiğ-zen şöyle ki ħurşid
/ Suvār olmuş yil üstine adı
Cemşid

→. **şöyle ki:**

Kıt'a 2
/6

Şöyle ki, şuna benzer.

Zātuñun künhinde 'aql-ı tiz-per
/ Oda yaqdı bāl ü per şöyle ki
'üd

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 48
/108

Şöyle ki, şuna benzer.

Urıban 'ışk boyunuma kullâb /
Baş üzre yöridür şöyle ki dülâb

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 52
/20

Şöyle ki, şuna benzer.

Nice ider 'ışk-bâzı bülbül ü gül
/ Düriş sen dağı şöyle ol ki
bülbül

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 34
/30

Şöyle ki, şuna benzer.

Bili kim toğrı-dı oğ gibi anur /
Olupdur şöyle ki çaddı
kemānuđ

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 48
/93

Şöyle ki, şuna benzer.

Bu yolda şöyle ki olur müy-ı
dil-ber / İrisersin kemerle kûha
yık-ser

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 44
/4

Şöyle ki, şuna benzer.

Anuğ mecmü'-ı ef'âl u şıfâtı /
Münezzeh nakşdan şöyle ki
zâtı

→. **şöyle ki:**

Mesnevi 60
/2

Şöyle ki, şuna benzer.

Çün açıldı gül ü tâze oldı
sünbül / Nevâ vü nağme it
şöyle ki bülbül

şöyle kim: bkz. *şöyle ki*

→. **şöyle kim:**

Gazel 2
/18

Şöyle ki, şuna benzer.

Saņa menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâk / Şöyle kim bu
iş yakındur hiç aņa yokdur
gümān

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 11
/67

Şöyle ki, şuna benzer.

Niçe kim çerh döne şöyle kim
güy / Olisar cân meşāmı
anurıla hoş büy

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 35
/63

Şöyle ki, şuna benzer.

Çamunur yüzi rüşen şöyle kim
rüz / Gözi yüzde ciger-süz u dil-
efrüz

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 39
/12

Şöyle ki, şuna benzer.

Hem eyle nakş-bend-idi vü
üstād / Ki şuya nakş ururdu
şöyle kim bād

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 49
/14

Şöyle ki, şuna benzer.

İki dürc içi tolu la'l-i aħmer /
Dür-efşān şöyle kim burc üzre
aħter

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 50
/18

Şöyle ki, şuna benzer.

Dutarken lâle elinde sāğar-ı
mey / Bu 'ömri virme yile şöyle
kim ney

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 14
/16

Şöyle ki, şuna benzer.

Mugannı çün düzerdi nağme-i
'üd / Düşerdi sūza cânlar şöyle
kim 'üd

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 34
/33

Şöyle ki, şuna benzer.

Yakasın çāk ider şöyle kim gül /
Ne bāde şād ider anı ne mül

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 50
/6

Şöyle ki, şuna benzer.

Bahar u berg-i ter nesrjn ü
gülzār / Neçün hüşg olası sen
şöyle kim hār

→. **şöyle kim:**

Mesnevi 58
/44

Şöyle ki, şuna benzer.

Çaranı gice bir yıl çopdı nā-
gāh / Ki depredürdi kûhı şöyle
kim gāh

şu'le: Alev.

→. **şu'le:-si**

Gazel 6
/15

Alev. II ışık.

Gün şu'lesi şabâh u şafâdur
sağa velî / Hâşmuña tığ-i
hâdişe kim ber-keşidedür

şühüd: Müşahede etme,
görme, şahit olma.

→. **şühüd:**

Kit'a 2

/12

*Müşahede etme, görme,
şahit olma.*

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığına birliğüñedür
şühüd

şükr: Şükür, Tanrı'ya duyulan
minnet.

→. **şükr:-dür**

Gazel 14

/10

*Şükür, Tanrı'ya duyulan
minnet.*

Dilerem şükrâne virem ayağın
tozına cân / Şükrdür lâyiğ
olursa ol hîdmete cânım
benüm

→. **şükr:**

Mesnevi 50

/4

*Şükür, Tanrı'ya duyulan
minnet.*

Ber-â-ber eyleyen leyl ü nehârî
/ Getürdi şükr uş faşl-ı bahârî

→. **şükr:-in**

Mesnevi 3

/14

*Şükür, Tanrı'ya duyulan
minnet.*

Olıban deh-zübân bâğ içre
süsen / İder şükrin ü teşbîhîni
rüşen

→. **şükr:**

Mesnevi 60

/54

*Şükür, Tanrı'ya duyulan
minnet.*

İrişdi kayşer'ün kayşına nâ-gâh
/ Dil ü cândan didi kim şükr
bi'l-lah

şükr eyle-: Şükretmek.

→. **şükr eyle-:-di, -ler**

Mesnevi 60

/85

Şükretmek.

Beş şükr eylediler girdigâra /
İrişdiler girü hoş rüzigâra

şükr it-: Şükretmek.

→. **şükr it-:-di**

Mesnevi 58

/74

Şükretmek.

Melik tahtayla irişdi kerâna /
Beş şükr itdi ol emri ü amâna

şükr ü senâ: Şükür ve övgü.

→. **şükr ü senâ:-dur**

Mesnevi 52

/7

Şükür ve övgü.

Güle bülbül işi şükr ü şenâdur /
Nedür bülbüllere tuğfe
du'âdur

şükrâne: Aşırı bir istekle,
arzuyla.

→. **şükrâne:**

Gazel 14

/9

Aşırı bir istekle, arzuyla.

Dilerem şükrâne virem ayağın
tozına cân / Şükrdür lâyiğ
olursal hîdmete cânım benüm

şükrâne ol-: Gönül borcuna
karşılık olmak.

→. **şükrâne ol-:-a**

Mesnevi 46

/286

*Gönül borcuna karşılık
olmak.*

Çadem başar-ısañ eyvânumuza
/ Ola şükrâne bizüm cânumuza

şükr-i hak: Allah'a şükretme.

→. **şükr-i hak:**

Mesnevi 58

/75

Allah'a şükretme.

Gerekdür şükr-i hak kula be-
her-hal / Ki irmeye anı andan
beter hâl

şüküfe: Çiçek, çiçekler.

→. **şüküfe:**

Mesnevi 12

/16

Çiçek, çiçekler.

Buña dağlı nazâr it gör bu gül-
şen / Şüküfe şem'-ile nice oldı
rüşen

T)

tâ: Değın, dek, kadar.

→. **tâ:**

Mesnevi 2

/10

Değın, dek, kadar.

Çokuz eyvân düzetdi vü yidi
şem' / Fûrüzân itdi tâ rüşen
ola cem'

→. **tâ:**

Mesnevi 2

/98

Değın, dek, kadar.

İner gökden yire fazlıyla
yağmur / Ki tâ rızkuñ sarâyı ola
ma'mür

→. **tā:**

Mesnevi 2
/101

Değın, dek, kadar.

Şerādan her ne kim var tā
Şüreyyā / Anuñ birliginedür
cümle güya

→. **tā:**

Mesnevi 2
/100

Değın, dek, kadar.

Nazar it kār-gāh-ı şun'a görgil /
Neler var çerhden tā merkez-i
gil

→. **tā:**

Mesnevi 5
/25

Değın, dek, kadar.

Birisi oldı 'arabdan tā ebed
māh / Birisi oldı 'acemden
cāvıdān şāh

→. **tā:**

Mesnevi 14
/100

Değın, dek, kadar.

Didi kim var-ısa bu ol olısar /
Başuma tā hōd andan ne
gelıser

→. **tā:**

Mesnevi 4
/1

Değın, dek, kadar.

'areb burcında oldur tā ebed
māh / 'acem mülkinde budur
cāvıdān şāh

→. **tā:**

Mesnevi 11
/10

Değın, dek, kadar.

Cihān-gır ü cihān-dār u cihān-
bağş / Ki ezelden tā ebeddür
taht ana bağş

→. **tā:**

Mesnevi 56
/51

Değın, dek, kadar.

Dağı tā hōd niçe gez ola vāķi' /
Degül kimseye vāķi' bu vaķāyi'

→. **tā:**

Mesnevi 53
/18

Değın, dek, kadar.

Didi kim bunda olur Djv-i
Ekvān / Ki irer şerri anuñ tā
burc-ı keyvān

tā ki: Ne zaman ki.

→. **tā ki:**

Mesnevi 15
/22

Ne zaman ki.

Benüm bahtımı gör kim
bilmezem yār / Bize di adı tā ki
olam taleb-kār

tā kim: bkz. *tā ki*

→. **tā kim:**

Gazel 2
/7

Ne zaman ki.

Tā kim ol pāyını başup geçiçek
(kim) göresin / Oraya kim anda
yoğdur hiç kevn-ile mekān

ta'āl: Ta'ālā kelimesinin
"yüksek olsun! manasında,
Allah adıyla kullanılır"
kısaltılmışı.

→. **ta'āl:**

Gazel 2
/13

Ta'ālā kelimesinin "yüksek

*olsun! manasında, Allah adıyla
kullanılır" kısaltılmışı.*

Hāk ta'ālādan ta'āl işıdüben
bulduñ vuşül / Oraya kim anda
yoğdur gayrdan hergiz nişān

ta'ālā: Yüce Allah.

→. **ta'ālā:-dan**

Gazel 2
/13

Yüce Allah.

Hāk ta'ālādan ta'āl işıdüben
bulduñ vuşül / Oraya kim anda
yoğdur gayrdan hergiz nişān

ta'ālā allah: Yüce yaratan,
Allah.

→. **ta'ālā allah:**

Mesnevi 2
/54

Yüce yaratan, Allah.

Bedıd oldı olardan şağş-ı ādem
/ Ta'ālā allah zehj hallāk-ı
'ālem

ta'āla'l-lah ta'ālā: 'Allah
yükseltsin, yüksek olsun'
manasında kullanılır.

→. **ta'āla'l-lah ta'ālā:**

Mesnevi 10
/68

Dua İfadesi

*'Allah yükseltsin, yüksek
olsun' manasında kullanılır.*

Bulardan gör nuķūşı ki oldı
pıdā / Hāk emriyle ta'āla'l-lah
ta'ālā

tā'at: Allah'ın emirlerini yerine
getirme, ibadet.

→. **tā'at:-i**

Mesnevi 52
/15

*Allah'ın emirlerini yerine
getirme, ibadet.*

Çomagıl tã'ati vü vaktehâ hem
/ Mey ü ney hazır it 'ömr
eyleme kem

→. **tã'at:**

Mesnevi 55

/21

*Allah'ın emirlerini yerine
getirme, ibadet.*

Niçe tã'at ki ol ehl-i riyâdur /
Sezâsî âteş-ile büriyâdur

→. **tã'at:**

Mesnevi 55

/38

*Allah'ın emirlerini yerine
getirme, ibadet.*

Namâzını ki yok anda niyâzı /
Şanur tã'at velj degül niyâzı

tãb(1): Güç, kuvvet, takat.

→. **tãb:**

Mesnevi 1

/79

Güç, kuvvet, takat.

İlâhî baña sen tãb u tuvân vir /
Havâdîşden çamu emn ü âmân
vir

→. **tãb:**

Mesnevi 60

/49

Güç, kuvvet, takat.

Çeküp yol zahmetinden derd-
ile tãb / Ayaqları çabarmış çün
kef-i âb

tãb(2): Işık, parlıtı.

→. **tãb:-dan**

Mesnevi 18

/30

Işık, parlıtı.

Beni gör kim yanıban
ölemzem / Bu süz u tãbdan
kırtılamazam

tãb': Huy, mizaç, karakter,
yaratılış.

→. **tãb':**

Gazel 1

/11

*Huy, mizaç, karakter,
yaratılış.*

Bu tãb' zulmetinde alamaz nür
gönlümüz / Sen idesin nazâr
germ-ile bize meger

tãb vir-: Güç, kuvvet vermek.

→. **tãb vir-:-ür**

Mesnevi 54

/26

Güç, kuvvet vermek.

Nedür bir kirmdür adıyla şeb-
tãb / Görürsin nice virür
giceler tãb

→. **tãb vir-:**

Mesnevi 1

/79

Güç, kuvvet vermek.

İlâhî baña sen tãb u tuvân vir /
Havâdîşden çamu emn ü âmân
vir

tãbân ol-: Parlamak.

→. **tãbân ol-:-a**

Mesnevi 7

/16

Parlamak.

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sultân / Gerek gün gibi bunda
ola tãbân

tãbâyi': Mizaç, karakter.

→. **tãbâyi':-den**

Mesnevi 3

/55

Mizaç, karakter.

Tãbâyi'den kesil kim kırtılasın
/ İriben nûra hem sen nür
olasın

→. **tãbâyi':**

Mesnevi 3

/48

Mizaç, karakter.

Bedâyi' kâr-gâhına nazâr kııl /
Tãbâyi' fikrini zîr ü zeber kııl

→. **tãbâyi':-de**

Mesnevi 10

/55

Mizaç, karakter.

Tãbâyi'de keşiş kim var güşiş /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
güşiş

tãber-hün: Kızıl söğüt.

→. **tãber-hün:**

Mesnevi 14

/79

Kızıl söğüt.

Tãber-zed dudağı rengi tãber-
hün / Beñi vü zülfi 'üd u yüzi
gül-gün

tãber-zed: Nebat şekeri.

→. **tãber-zed:**

Mesnevi 14

/79

Nebat şekeri.

Tãber-zed dudağı rengi tãber-
hün / Beñi vü zülfi 'üd u yüzi
gül-gün

tãb'-ı heyûlî: Hayalinin yapısı.

→. **tãb'-ı heyûlî:**

Mesnevi 1

/9

Hayalinin yapısı.

Bize pâ-benddür tãb'-ı heyûlî /
Bizi anlardan hâlâş eyle i mevlî

tãb'-ı hürşîd: Güneşin
parlaklığı.

→. **tãb'-ı hürşîd:**

Mesnevi 46

/3
Güneşin parlaklığı.

Giceyi maḥv itdi ṭab'-ı ḥurşid /
Humāyūn'a ne kim dimişdi
Cemşid

ṭabīb: Doktor, hekim.

→. **ṭabīb:**

Mesnevi 14
/124

Doktor, hekim.

Didi ayrıksı azmışdur mizācum
/ Ṭabīb elinde degüldür
'ilācum

→. **ṭabīb:-e**

Mesnevi 14
/122

Doktor, hekim.

Didiler ne durur derdüñ
bilelüm / Ṭabīb eydüp 'ilācını
kılalum

→. **ṭabīb:**

Mesnevi 35
/100

Doktor, hekim.

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nūr / Ṭabīb ister mi gişi olmasa
rencür

→. **ṭabīb:-üñ**

Mesnevi 37
/10

Doktor, hekim.

Daḥı ayrıksı olur 'ışkuñ cününü
/ Kālur anda ṭabībüñ zü-fününü

ta'bjir eyle-: Yorumlamak.

→. **ta'bjir eyle-:-sün**

Mesnevi 14
/110

Yorumlamak.

Didiler düşde ne gördüñ ḥabar
vir / Anı ta'bjir eylesün
mu'abbir

tāc: Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.

→. **tāc:**

Mesnevi 3
/15

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Anuñ na'leyni fark-ı fevķde tāc
/ Selāṭin cümle kulluğına
muḥtāc

→. **tāc:**

Mesnevi 9
/19

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Şavāb ol kim koyuban başına
tāc / Ḥıṭā'dan bñ-ḥaṭā isdeye ol
bāc

→. **tāc:-ın**

Mesnevi 13
/14

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Sitemdür beglerüñ mülkini
yıkan / Virüp tācın yile taḥtını
yaқан

→. **tāc:-ı**

Mesnevi 14
/57

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Gülüñ tācı nite kim tāc-ı perviz
/ Muraşşa' eylemiş dürr-i dil-
āviz

→. **tāc:**

Mesnevi 29
/5

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Başuñda gül gibi var la'lden tāc
/ Zümür-rüd-taḥt saña mülk
muḥtāc

→. **tāc:**

Mesnevi 34
/23

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Ne anda tāc kayğusı vü ne taḥt
/ Ne mülk endişesi vardur ne
ḥod baḥt

→. **tāc:-ın**

Mesnevi 38
/14

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Felek ḥālına baқdı nerges-i
mest / Urup toprağā tācın
eyledi pest

→. **tāc:**

Mesnevi 42
/18

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Süleymān'un serjrin n'eyledi
yil / İştüñ tāc-içün var yil gibi
yil

→. **tāc:-ıla**

Mesnevi 43

/36

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Anı kim devlet işi degül itme /
Koyup bu tãc-ıla bu tahtı gitme

→. **tãc:-ı, -n, -a**

Mesnevi 43

/106

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Yirinden çıkmayınca la'ı ü
gevher / Olur mı şâhlar tãcına
zıver

→. **tãc:-ı**

Mesnevi 46

/163

*Hükümdarların başlarına
giydikleri aynı zamanda da
hükümdarlık alameti olan
başlık.*

Gülürj tãcı-y-ıla olmuş la'ı dıjbâ /
Ağaç berg ü nevâ-y-ıla tuvânâ

tãc ıla taht: Hükümdarlık tahtı
ve taci.

→. **tãc ıla taht:**

Mesnevi 14

/116

Hükümdarlık tahtı ve taci.

Didi bir derde irürdi beni baht
/ Ki gözüme görünmez tãc-ıla
taht

→. **tãc ıla taht:-ı**

Mesnevi 51

/78

Hükümdarlık tahtı ve taci.

Sitemdür pâdişâha nâme-i 'azl
/ Yağar tãc-ıla tahtı vü tolar
hezl

/27

Taç ve mühür.

Nedür tãc u nigini terk itmek /
Koyup ana-y-ıla atayı gitmek

tãc u taht: Taç ve taht.

→. **tãc u taht:**

Mesnevi 20

/7

Taç ve taht. II Mal mülk.

Eger mülk ü eger tãc u eger
taht / Eger mâl ü eger genc ü
eger baht

tãc u taht ol:- Taç ve taht
olmak.

→. **tãc u taht ol:-ur**

Mesnevi 58

/68

*Taç ve taht olmak. II
Hükümdarlık alameti olmak.*

Gişiden çünki yüzün döndere
baht / Olur tahta aña hem tãc
u hem taht

tãc-ı levlâk ur:- "Sen
olmasaydın kâinatı
yaratmazdım." sözünün Hz.
Muhammed' e söylenmesi.

→. **tãc-ı levlâk ur:-up, -dur**

Mesnevi 4

/5

*"Sen olmasaydın kâinatı
yaratmazdım." sözünün Hz.
Muhammed' e söylenmesi.*

Başına hağ urupdur tãc-ı levlâk
/ Anuñ cevân-gehi meydân-ı
eflâk

tãc-ı pervîz: Nûşirevân'ın
torunu ve Hüzmüz'ün oğlu
olan İran hükümdarı Hüsvrev'in
taci.

→. **tãc-ı pervîz:**

Mesnevi 14

/57

Nûşirevân'ın torunu ve

→. **tãc ıla taht:**

Mesnevi 53

/2

Hükümdarlık tahtı ve taci.

Melik Cemşid-i sultân-ı cüvân-
baht / Ki aña yaraşurdi tãc-ıla
taht

→. **tãc ile taht:**

Gazel 17

/7

Taç ile taht.

Tãc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerğden vefâ
var u ne kimseden velâ

tãc u efser: Taç.

→. **tãc u efser:**

Mesnevi 34

/9

Taç.

İdiben terk-i mülk ü tãc u efser
/ Katından kulların sürdi ser-â-
ser

tãc u mülk: Taç ile devlet.

→. **tãc u mülk:-ı**

Gazel 7

/9

Taç ile devlet.

Ruzı anuñ çün itdi saña tãc u
mülki hağ / Kim rüzigârıñı
şeref-i rüzigâr ide

tãc u nigîn: Taç ve mühür.

→. **tãc u nigîn:-e**

Mesnevi 43

/24

Taç ve mühür.

Ğazabla didi diñ ol nâzenîne /
Nişe kîñ bağladuñ tãc u nigîne

→. **tãc u nigîn:-ı**

Mesnevi 43

Hürmüz'ün oğlu olan İran
hükümdarı Hüsrev'in tacı.

Gülün tacı nite kim tãc-ı perviz
/ Muraşsa' eylemiş dürr-i dil-
âvîz

tãcin yile vir-: Tacını yele
vermek.

→. **tãcin yile vir-:-üp**
Mesnevi 13
/14

Deyim

Tacını yele vermek. II

*Hükümdarın tahttan
indirilmesi.*

Sitemdür beglerün mülkini
yıkın / Virüp tãcin yile tahtını
yıkın

tãcir: Ticaret yapan kimse.

→. **tãcir:**
Mesnevi 41
/103

Ticaret yapan kimse.

Ki tãcir şekline yola girevüz /
Bu resm-ile ol iklîme varavuz

→. **tãcir:**
Mesnevi 60
/143

Ticaret yapan kimse.

Degüldür tãcir aşlı bu cüvân-
merd / Az olur kim ola tãcir
cüvân-merd

→. **tãcir:**
Mesnevi 60
/144

Ticaret yapan kimse.

Degüldür tãcir aşlı bu cüvân-
merd / Az olur kim ola tãcir
cüvân-merd

→. **tãcir:**
Mesnevi 60
/145

Ticaret yapan kimse.

Hayâ ile edeb hem cüd u tãcir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zâhir

→. **tãcir:-den**
Mesnevi 60
/139

Ticaret yapan kimse.

Nicesi ola tãcirden be-dîdâr /
Bilürüz hûblarda neyse miqdâr

tafsil: Bir şeyi bütün ayrıntıları
ile açıklama.

→. **tafsil:**
Mesnevi 44
/14

*Bir şeyi bütün ayrıntıları
ile açıklama.*

Bi-hakķı cebre'il ü vahy ü tenzil
/ Ki kamu nesneye var anda
tafsil

tafsil: Bir şeyi bütün ayrıntıları
ile açıklama.

→. **tafsil:**
Mesnevi 3
/46

*Bir şeyi bütün ayrıntıları
ile açıklama.*

Elinde seng-i rîze itdügi tehli /
Anuñ i'câzına yitmez mi tafzil

→. **tafsil:**
Mesnevi 3
/68

*Bir şeyi bütün ayrıntıları
ile açıklama.*

Kime inüp durur ol resme
tenzil / Ki kamu müşkile var
anda tafzil

tağ: Dağ.

→. **tağ:**
Mesnevi 13

/34

Dağ.

Kılıç suniyle olduķda hîţâbı /
'Inânı yil olurdu tağ rikâbı

→. **tağ:-a**
Mesnevi 31
/23

Dağ.

Düşerdi tağa taşa eyle ki
Ferhâd / İçi taşı yanup iderdi
feryâd

→. **tağ:-ı, -nuñ**
Mesnevi 41
/46

Dağ.

Didi Mihrâb kim ol yol uzaķdur
/ Yazısı tağınun tolu tuzaķdur

→. **tağ:**
Mesnevi 43
/74

Dağ.

İçüme eyle urdu 'ışk odı dağ / Ki
anun süzına döyemeye tağ

→. **tağ:-a**
Mesnevi 43
/71

Dağ.

Eger tağa ağarsa anı eridür /
Veger deryâya irişe kırıdur

→. **tağ:**
Mesnevi 45
/12

Dağ.

Bugün kim tâze vü ser-sebzdür
bâğ / Yeşil atlas girü şahrâ ile
tağ

→. **tağ:**
Mesnevi 50
/57

Dağ.

Ağa olmuşdı ferqad fark-ı pāye
/ Sipihri-lāciverdī dağı sāye

→. **tağ:**
Mesnevi 50
/57
Dağ.

Melik Mihrāb'a tağ adını şordı
/ Ki anı ser-bülend ü tünd
gördi

→. **tağ:-da**
Mesnevi 51
/2
Dağ.

Didi Mihrāb'a kim budur
mukeylā / Belā vardur bu
tağda küh-ı bālā

→. **tağ:-da**
Mesnevi 51
/3
Dağ.

Bu tağda idemez kuş dağı
pervāz / Olur kamunun işi
bunda nā-sāz

→. **tağ:-da**
Mesnevi 51
/87
Dağ.

Qomadı ol tağda şır ü pelengi /
Helak itdi kamusun şır-i cengi

→. **tağ:-dan**
Mesnevi 51
/27
Dağ.

Bu tağdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

→. **tağ:-ı**
Mesnevi 51
/91
Dağ.

Ol iki günde ol tağı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrağa yitdi

tağ ol-: Dağ olmak, dağlaşmak.

→. **tağ ol:-ur**
Mesnevi 31
/22
Dağ olmak, dağlaşmak.

Gözine teng olurdu gül-şen ü
bāğ / Yiri şahra olur-ıdı ya hod
tağ

tağa taşa düş-: Dağa taşa
düşmek.

→. **tağa taşa düş:-üp**
Mesnevi 48
/82

Deyim
Dağa taşa düşmek. II
Aşkın peşinden gitmek.

Olırsarın nite kim ebr-i nışān /
Tağa taşa düşüp nālān u giryān

tağıl-: Dağılmak, yayılmak.

→. **tağıl:-mış**
Mesnevi 46
/176
Dağılmak, yayılmak.

Oturmuş ol şunun içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış taze
sünbül

tağit-: Dağıtmak, saçmak,
yaymak.

→. **tağit:-a, -sın**
Mesnevi 39
/146
*Dağıtmak, saçmak,
yaymak.*

Çün ayruğ alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağıdasın

→. **tağit-:**
Mesnevi 39
/138

*Dağıtmak, saçmak,
yaymak.*

Dilemezsen kıyāmetde vebālī /
Tağit hayr işde bunda kıoma
mālī

taḥkik: Kesin, şüphesiz,
kesinlikle.

→. **taḥkik-ile:-ile**
Mesnevi 54
/3
Kesin, şüphesiz, kesinlikle.

Nedür taḥkik-ile bu 'akl
Cemşid / Liḳāu'l-lah temşil-ile
ḥurşid

taḥkik it-: Araştırmak,
soruşturmak, doğruyu bulup
çıkarmak.

→. **taḥkik it:-elim**
Mesnevi 12
/2
*Araştırmak, soruşturmak,
doğruyu bulup çıkarmak.*

Cenāb-ı qudsden çün irdi tevfiḳ
/ İdelüm 'ışḳ işlerini taḥkik

tahrir it-: Yazmak.

→. **tahrir it:-er, -di**
Mesnevi 13
/45
Yazmak.

Hariri çün qalemle iderdi tahrir
/ Göñüller şekline düşerdi
zencir

taht:

→. **taht:**
Mesnevi 14
/113
*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Didiler gendüñi dir taht-ıla tãc
/ Saña olası durur tizde
muhtãc

→. **taht:-i, -n, -a**

Mesnevi 9

/30

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Seherden çün bize irdi beşâret
/ Felekden tahtına oldı işâret

→. **taht:**

Mesnevi 58

/59

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Velj bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dañı devlet
ü baht

→. **taht:**

Mesnevi 46

/247

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Bir ağac üsdine pırüzeden taht
/ Koyuban çıkdı hatun-ı cüvân-
baht

→. **taht:**

Mesnevi 46

/249

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Oturdı taht üzre şād u hürrem
/ Baqardı kim nicedür meclis-i
cem

→. **taht:-i**

Mesnevi 43

/36

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Anı kim devlet işi degül itme /
Koyup bu tãc-ıla bu tahtı gitme

→. **taht:-a**

Mesnevi 48

/65

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstinde oturdu

→. **taht:**

Mesnevi 11

/10

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Cihân-gir ü cihân-dâr u cihân-
bahş / Ki ezelden tã ebeddür
taht anı bahş

→. **taht:**

Mesnevi 14

/116

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Didi bir derde irürdi beni baht
/ Ki gözüme görünmez tãc-ıla
taht

→. **taht:**

Mesnevi 34

/23

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Ne anda tãc kayğusu vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
hüd baht

→. **taht:**

Mesnevi 48

/66

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstinde oturdu

→. **taht:**

Mesnevi 60

/22

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk.*

Nigjn gitdi elünnden başdan
efser / Qanı taht u qanı baht i

dil-âver

→. **taht:-i, -n, -i**

Mesnevi 13

/14

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk,
hükümdarlık makamı.*

Sitemdür beglerün mülkini
yıkın / Virüp tãcin yile tahtını
yaqın

taht ıla tãc: Hükümdarlık
makamı ve taci.

→. **taht ıla tãc:**

Mesnevi 14

/113

*Hükümdarlık makamı ve
taci.*

Didiler gendüñi dir taht-ıla tãc
/ Saña olası durur tizde
muhtãc

→. **taht ıla tãc:**

Mesnevi 43

/31

Taht ile taç.

Saña muhtãc-iken bu taht ıla
tãc / Revã mı varup olmaq
gayra muhtãc

taht u efser: Taht ve taç.

→. **taht u efser:**

Mesnevi 43

/25

Taht ve taç.

Ne suç itdi saña bu taht u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-â-
ser

tahta: Tahta.

→. **tahta:**

Mesnevi 58

/65

Tahta.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümmid / Hemîn bir tahta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. **tahta:**
Mesnevi 58
/68
Tahta.

Gişiden çünkü yüzün döndere
baht / Olur tahta aña hem tãc
u hem taht

→. **tahta:**
Mesnevi 58
/71
Tahta.

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellâhî ol yıl bād-bānı

→. **tahta:-y, -i, -di**
Mesnevi 58
/59
Tahta.

Velî bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dağî devlet
ü baht

→. **tahta:**
Mesnevi 58
/66
Tahta.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümmid / Hemîn bir tahta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. **tahta:-y, -la**
Mesnevi 58
/73
Tahta.

Melik tahtayla irişdi kerāna /
Beş şükr itdi ol emri ü amāna

→. **tahta:-da**
Mesnevi 58
/70
Tahta.

Meger şāh gehverin şuda
sizerdi / Başıyla tahtada nakşın

yazardı

taht-ı kāvūs: Keykavus'un
tahtı.

→. **taht-ı kāvūs:**
Mesnevi 14
/25
Keykavus'un tahtı.

Çurulmuş-ıdı gülden taht-ı
kāvūs / Benefşe olmuş-ıdı perr-i
tāvūs

tahyil: Hayal.

→. **tahyil:**
Mesnevi 50
/47
Hayal.

Ne durur cādūlaruñ işi tahyil /
Hakāyık kalbi hūd olmaz bilā-
'aql

takdīm ü te'hîr: Öncelik ve
sonralık.

→. **takdīm ü te'hîr:**
Mesnevi 53
/43
Öncelik ve sonralık.

Ecelden çünkü yok takdīm ü
te'hîr / Ziyān itmez gişiye tîr ü
şimşîr

takdir: Allah'ın takdir ve tayini,
kader.

→. **takdir:**
Mesnevi 51
/33
*Allah'ın takdir ve tayini,
kader.*

Sürer fermānını her neyse
takdir / Anuñ def'in nice
idebile tedbir

→. **takdir:**
Mesnevi 51
/38

*Allah'ın takdir ve tayini,
kader.*

Dağî dimeyelüm tedbir nedür /
Varalum görelüm takdir nedür

takdir ol-: Yazılmak.

→. **takdir ol-:-di, -y, -sa**
Mesnevi 58
/101
Yazılmak.

Gelür nā-çār ne ki oldıysa
takdir / Ki hergiz döndüremez
anı tedbir

tākı: Çatı, kemer, kubbe.

→. **tākı:**
Mesnevi 48
/49
Çatı, kemer, kubbe.

Anuñ tākı sipih ü mihre
mihrāb / Cihān bāğına
benzerdi beher bāb

tāk-ı kisrî: İran
hükümdarlarından
Nûşirevân'ın kasrıdır. Hz.
Peygamber'in dünyaya
geldikleri gece çatlamış,
yıkılmıştı. İhtişamından dolayı
edebiyatımıza girmiştir.

→. **tāk-ı kisrî:**
Mesnevi 3
/7

*İran hükümdarlarından
Nûşirevân'ın kasrıdır. Hz.
Peygamber'in dünyaya
geldikleri gece çatlamış,
yıkılmıştı. İhtişamından dolayı
edebiyatımıza girmiştir.*

Yıkıldı tāk-ı Kisrî maqdeminden
/ Cihān rahmet hoşusı aldı
deminden

takrîr it-: Anlatmak, ifade
etmek.

→. **taķrır it:-:gil**
Mesnevi 14
/106
Anlatmak, ifade etmek.

Didiler aņa kim n'olduņ eyitgil
/ Ne derdün var durur taķrır
itgil

→. **taķrır it:-:eyim**
Mesnevi 14
/108
Anlatmak, ifade etmek.

Didi kim derdümün yoķdur
gerāni / Nice taķrır ideyim ben
anı

→. **taķrır it:-:di**
Mesnevi 46
/5
Anlatmak, ifade etmek.

Ķamu taķrır itdi Őhriyāra /
Őehün yūređi oldu pāre pāre

taķsır ol:-: Kusurlu olmak.

→. **taķsır ol:-:ur**
Mesnevi 35
/34
Kusurlu olmak.

Gerekli vakt itmek ĥayrı te'ĥır
/ Revā degül ki olur ĥayra
taķsır

→. **taķsır ol:-:ur**
Mesnevi 43
/47
Kusurlu olmak.

Ki tedbır itmemek taķsır olur /
Bilā-tedbır işi tezvır olur

→. **taķsır ol:-:ur**
Mesnevi 46
/32
Kusurlu olmak.

Gerekmezdür bu işde ĥıĥ te'ĥır
/ Ki olur te'ĥır anuņ cānına

taķsır

→. **taķsır ol:-:ur**
Mesnevi 48
/28
Kusurlu olmak.

Gerekmez va'dede kim ola
te'ĥır / Mürüvvetde olur te'ĥır
taķsır

→. **taķsır ol:-:ma, -y, -a**
Mesnevi 51
/82
Kusurlu olmak.

Gerekdür Őāh olana ĥüsn-i
tedbır / Ki devlet işine olmaya
taķsır

taķeb it:-: İstemek, dilemek,
arzu etmek.

→. **taķeb it:-:mek, -lik, -in**
Mesnevi 15
/20
*İstemek, dilemek, arzu
etmek.*

Ya ĥod adın kimesneden işitse
/ Taķeb itmekligin anuņ işitse

→. **taķeb it:-:en**
Mesnevi 20
/22
*İstemek, dilemek, arzu
etmek.*

Benem dil-dāde vü dil-dār
bilmez / İden yāri taķeb kim yār
bilmez

→. **taķeb it:-:di**
Mesnevi 39
/83
*İstemek, dilemek, arzu
etmek.*

Metā' itdi taķeb dıĥā-yı Ķin'den
/ Lebi gibi Bedeĥşānı nigınden

→. **taķeb it:-:er, -ler, -i, -di**
Mesnevi 60
/75
İstemek, dilemek.

Taķeb iderler-idi dāyim anı /
Kim ol-ıdı olaruņ tende cāni

taķeb-kār ol:-: Talep etmek,
istemek.

→. **taķeb-kār ol:-:am**
Mesnevi 15
/22
Talep etmek, istemek.

Benüm baĥtımı gör kim
bilmezem yār / Bize di adı tā ki
olam taķeb-kār

tālib ol:-: İstemek, istediğini
bildirmek.

→. **tālib ol:-:ur**
Gazel 13
/7
*İstemek, istediğini
bildirmek.*

Olur her ĥiŐi bir maĥlūba tālib /
Baņa anuņ iŐiŐıdır maĥşūd u
maĥlūb

ta'lijm it:-: Öğretmek, yol
göstermek.

→. **ta'lijm it:-:**
Mesnevi 1
/22
Öğretmek, yol göstermek.

Bize göster nedür toğrı tařıĥat
/ Bize ta'lijm it 'ilm-i ĥaĥıĥat

→. **ta'lijm it:-:di**
Mesnevi 2
/17
Öğretmek, yol göstermek.

Aņa ta'lijm itdi 'ilm-i esmā /
ĤavāŐ-ıla nedür bildürdi eŐyā

tama': Umut, istek.

→. **ṭama'**:

Mesnevi 40
/30

Umut, istek.

Yiyüp yidürdügün̄ ḳalır saña
bes / ḳalanı yıl durur andan
ṭama' kes

ṭama' kes-: Aç gözlülüğü, hırsı
bırakmak.

→. **ṭama' kes-**:

Mesnevi 46
/142

Deyim

*Aç gözlülüğü, hırsı
bırakmak.*

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramakdan
sen ṭama' kes

tamām - tamāmī: Tamamen,
bütünüyle, baştan başa.

→. **tamām**:

Gazel 1
/13

*Tamamen, bütünüyle,
baştan başa.*

Bir ḳaṭre 'afv şuyı ıla maḥv olur
tamām / 'iştānumuz eger ṭolu
olursa baḥr u ber

→. **tamāmī**:

Mesnevi 26
/7

*Tamamen, bütünüyle,
baştan başa.*

Seni 'işt odı yakmadı tamāmī /
Anuñ çün hoş-dem itmişdür
meşâmi

→. **tamāmī**:

Mesnevi 58
/40

*Tamamen, bütünüyle,
baştan başa.*

Hemjñ bes şâhid ü bir ḳaç
gülâmi / Bir ay yörیدی keştjler

tamāmī

→. **tamāmī**:

Mesnevi 60
/16

*Tamamen, bütünüyle,
baştan başa.*

N'olaydı ḥürî-zâd'ı ger alayduñ
/ Perjilere tamāmī şâh olayduñ

tamāmet: Tamamıyla,
bütünüyle.

→. **tamāmet**:

Mesnevi 59
/3

Tamamıyla, bütünüyle.

Muḥayyer eyle 'uşşâkı
tamāmet / Ki ider süzuñ
şifâhanda ikāmet

→. **tamāmet**:

Mesnevi 35
/44

Tamamıyla, bütünüyle.

Dudağı ḡonca-i gül serv-ḳamet
/ Getürelüm bir araya
tamāmet

→. **tamāmet**:

Mesnevi 60
/71

Tamamıyla, bütünüyle.

Ki anuñ leşgeri deryâ tamāmet
/ Çıḳup gelürler-idi hoş
selāmet

→. **tamāmet**:

Mesnevi 60
/78

Tamamıyla, bütünüyle.

Çü anı buldılar sağ u selāmet /
Sücüd-ı şükr itdiler tamāmet

tāmāt-ı meşāyih: Şeyhlerin
uygunsuz sözü.

→. **tāmāt-ı meşāyih**:

Gazel 12
/8

Şeyhlerin uygunsuz sözü.

Ma'ārif 'ārife 'iştun̄ sözidür /
Ne gerek anja tāmāt-ı meşāyih̄

ṭa'm-ı zevk-i şekker: Tatlı,
hoşa giden lezzet.

→. **ṭa'm-ı zevk-i şekker**:

Mesnevi 39
/50

Tatlı, hoşa giden lezzet.

Egerçi kim ruṭab şirindür ü ter
/ Bulınmaz anda ṭa'm-ı zevk-i
şekker

ṭa'n: Ayıplama, kınama.

→. **ṭa'n**:-a

Mesnevi 2
/37

Ayıplama, kınama.

Eger ḥurşide ṭa'na ura ḥuffaş /
Gözi ider bu rüsvālığı anja fâş

ṭa'n ur-: Ayıplama, kınama,
kötü söz söyleme.

→. **ṭa'n ur-**:-mak

Mesnevi 55
/33

*Ayıplama, kınama, kötü
söz söyleme.*

Ḥaḳuñ ḥalkına urmak dāyimā
ṭa'n / Ki olurlar anuñ-ıla lāyih̄-ı
la'n

ṭaṇa kal-: Şaşırıp kalmak,
hayrete düşmek.

→. **ṭaṇa kal-**:-du, -m

Mesnevi 39
/126

*Şaşırıp kalmak, hayrete
düşmek.*

Didi kim bu görindi düşde baña
/ Ki ḳaldum ol giceden beri

taña

→. **taña kal:-dı**
Mesnevi 60
/106

*Alacakaranlığa, seher
vaktine kalmak.*

Belâsın ejdehâ vü divün aña /
Didi bir resm-ile kim kaldı taña

ta'na ur-: Ayıplamak, kınamak.

→. **ta'na ur:-ur, -lar, -dı**
Mesnevi 46
/228

Ayıplamak, kınamak.

Kenizекler getürdi hûb-çihre /
Ki ururlardı ta'na mâh u mihre

tañrı: Yaratan, yaratıcı.

→. **tañrı:-dan**
Mesnevi 41
/44
Yaratan, yaratıcı.

İde yoldaş-ıla koñşıya hürmet /
Gişi kim tañrıdan isdeye
rahmet

tapu: Huzur, makam.

→. **tapu:-ı, -dan**
Gazel 12
/11
Huzur, makam.

Tapuñdan aynı içsem âb-ı
hayvân / Yüregümde dağı
artar şuşalığ

târ: Saç teli.

→. **târ:-uñ**
Mesnevi 50
/39
Saç teli.

Ol üç târuñ ki huri-zâde virdi /
Birini şâh ol dem oda urdı

→. **târ:**
Mesnevi 49
/20
Saç teli.

Ne vaktın ki ola bir iş saña
düşvâr / Bu üçden oda ço ol
demde bir târ

tar: Dar.

→. **tar:**
Mesnevi 41
/78
Dar. II Sıkıntılı.

Eger 'ışkında 'aşığ ola şadığ /
Gözine tar görünmeye mezâyik

târâc it-: Yağmalamak, talan
etmek.

→. **târâc it:-er, -dı**
Mesnevi 14
/32
*Yağmalamak, talan
etmek.*

Nevâ-yı bülbül ü elhân-ı dürrâc
/ İderdi 'aşığın şabrını târâc

tarfetü'l-'ayn: Bir göz açıp
kapayınca kadar olan an.

→. **tarfetü'l-'ayn:**
Mesnevi 4
/89
*Bir göz açıp kapayınca
kadar olan an.*

Nite kim gamze okı bir
tarfetü'l-'ayn / İrişdi tâ bi-evc-i
kâbe kavseyñ

târ-ı müşğın: Siyah saç teli;
misk kokulu saç teli.

→. **târ-ı müşğın:**
Mesnevi 49
/15
*Siyah saç teli; misk kokulu
saç teli. II idam halatı.*

Kemend-i zülfdan üç târ-ı
müşğın / Bahâ her birine bir
nâfe-i Çın

tarık: Yol.

→. **tarık:**
Mesnevi 58
/79
Yol.

Velî bir bîşe irdi teng ü tarık /
Şehün gönli gibiydi yolu tarık

→. **tarık:**
Mesnevi 58
/80
Yol.

Velî bir bîşe irdi teng ü tarık /
Şehün gönli gibiydi yolu tarık

tarikat: Allah'a ulaşmak
amacıyla tutulan yol, ilâhi yol.

→. **tarikat:**
Mesnevi 1
/21

*Allah'a ulaşmak amacıyla
tutulan yol, ilâhi yol.*

Bize göster nedür toğrı tarikat
/ Bize ta'lîm it 'ilm-i haqikat

→. **tarikat:**
Mesnevi 2
/78

*Allah'a ulaşmak amacıyla
tutulan yol, ilâhi yol.*

Beyân eyledi kim nedür
haqikat / Dağı gösterdi nicedür
tarikat

tarık-i 'ışk-bâzi: Aşk oyunu
yolu.

→. **tarık-i 'ışk-bâzi:**
Mesnevi 43
/93
Aşk oyunu yolu.

Budur resm ü tarık-i 'ışk-bâzi /
Sefer olur bu işün çâra-sâzi

tarz: Tarz, yaklaşım, üslup.

→. **tarz:-ı, -n, -a**

Mesnevi 11
/63

Tarz, yaklaşım, üslup.

Nizâmî birle Selmân tarzına uş
/ Bu defter nazm oldu dürr-ile
hoş

taş(1): Dış.

→. **taş:-ı, -n**

Gazel 8
/8

Dış.

Micmer içinden tutışub şem'
taşından yanar / Vay arı kim
od duta bencileyin için taşın

→. **taş:-ı, -n, -dan**

Gazel 8
/7

Dış.

Micmer içinden tutışub şem'
taşından yanar / Vay arı kim
od duta bencileyin için taşın

→. **taş:-um**

Mesnevi 14
/130

Dış.

Didiler nireñ ağırrı neñ durur
sağ / Didi içüm taşum top
toludur dâğ

→. **taş:-ı**

Mesnevi 31
/24

Dış.

Düşerdi tağa taşa eyle ki
Fehād / İçi taşı yanup iderdi
feryād

taş(2): Taş.

→. **taş:-dan**

Mesnevi 3
/36

Taş.

Kelîmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan akıtdı

→. **taş:**

Mesnevi 10
/58

Taş.

Aralarında ger 'ışk olmayadı /
iki taş bir araya gelmeyeydi

→. **taş:**

Mesnevi 27
/12

Taş.

Tehî-destem harâmî bini
urmaz / Tonum şoyup başuma
taş urmaz

→. **taş:**

Mesnevi 28
/8

Taş.

Benüm pür-berg ü bārum var
şanurlar / Başuma her nefes
biñ taş ururlar

→. **taş:-a**

Mesnevi 31
/23

Taş.

Düşerdi tağa taşa eyle ki
Fehād / İçi taşı yanup iderdi
feryād

→. **taş:**

Mesnevi 48
/91

Taş.

Döşegün toprak olup
yaşduğun taş / Gözün kan yaş
olısar yüregün baş

→. **taş:-dan**

Mesnevi 53
/91

Taş.

Başında taşdan itmişdi miğfer /
Olayım diyiben şâha muzaffer

→. **taş:-ı**

Mesnevi 53
/90

Taş.

Kılıcı fîl süngünden bilinde /
Değirmen taşı itmiş gürz elinde

taşavvuf: Sufilik, sofuluk,
Allah'a yürekten bağlanma.

→. **taşavvuf:**

Mesnevi 55
/43

*Sufilik, sofuluk, Allah'a
yürekten bağlanma.*

Nedür yoklık durur yoklık
taşavvuf / Dağı ne varsa da'vî-
y-i taşalluf

taşdîk it-: Onaylamak.

→. **taşdîk it-:-di**

Mesnevi 4
/52

Onaylamak.

Nazar itdükde gördi anı Şiddîk
/ Bilâ-i'câz itdi anı taşdîk

taşfiye: Aritma, aritim.

→. **taşfiye:-y, -le**

Mesnevi 2
/79

Aritma, aritim.

Ki rûhî pāk ideler taşfiyeyle /
Erideler gönüli tezkiyeyle

taşra: Dışarı.

→. **taşra:**

Mesnevi 46

/65

Dışarı.

Çıkıban taşra çetr-i bārigāhı /
Boyadı göge ata ana āhı

tavaf it-: Etrafında dolaşmak,
çevresinde olmak.

→. **tavaf it-:-erken**

Mesnevi 46

/169

Etrafını dolaşmak.

Tavaf iderken ol şahrāyı sultān
/ İrakdan gördi bir bāğ u
gülistān

tavar: Davar, küçükbaş
hayvan.

→. **tavar:**

Mesnevi 56

/6

Davar, küçükbaş hayvan.

Kuru ot taldurdu gönleri kurıtdı
/ Tavar üsdine berkidüp yürıtdı

tāvūs-ı rüz: Tavus kuşunun
günü.

→. **tāvūs-ı rüz:**

Gazel 7

/3

Tavus kuşunun günü.

Tāvūs-ı rüz niçe ki ura celve
ser-şadin / Hāk çetrünüñ
hümāsını düşmen-şikār ide

tāvūs-ı sidre-āşiyān: Sidre
yuvalı tavus kuşu.

→. **tāvūs-ı sidre-āşiyān:**

Gazel 2

/4

Sidre yuvalı tavus kuşu.

Çün süvār itdi Burāk'ıñ
ceğbesine sini hāk / Rāh-ber
oldı şağa tāvūs-ı sidre-āşiyān

tavzih it-: Açıklığa
kavuşturmak.

→. **tavzih it-:-di**

Mesnevi 4

/31

Açıklığa kavuşturmak.

İ niçe mu'cize kim itdi tavzih /
Elinde seng-i rize kıldı tesbih

ta'yin eyle-: Belirlemek.

→. **ta'yin eyle-:**

Mesnevi 39

/105

Belirlemek.

Didi bir bir bahāsın eyle ta'yin
/ Ticāretde bu durur resm ü
āyın

tayr: Kuş.

→. **tayr:**

Gazel 6

/7

Kuş.

Şāh-ı hümāy sāyesin ü cümle
vahş u tayr / Şağa penāh
idibenün āremjedür

tāze: Taze, canlı.

→. **tāze:**

Mesnevi 14

/72

Taze, canlı.

Benefşe destinünj altında ter
gül / Bir arada semenle tāze
sünbül

→. **tāze:**

Mesnevi 1

/39

Taze, canlı.

Ki ola bu defterüm bir tāze
bustān / Kim aña reşk ide yüz
gülistān

→. **tāze:**

Mesnevi 1

/41

Taze, canlı.

Açıla anda tāze sünbül ü gül /
Ola 'āşık aña 'ankā ne bülbül

→. **tāze:**

Mesnevi 11

/38

Taze, canlı.

Köhün efsānedür Destān-ı
Hüsrev / Aduma tāze itgil
sikke-i nev

→. **tāze:**

Mesnevi 13

/27

Taze, canlı.

Cihānuñ tāze vü nev-şehriyāri
/ Ferjduñ u Sikender yadigāri

→. **tāze:**

Mesnevi 46

/176

Taze, canlı.

Oturmuş ol şunuñ içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış tāze
sünbül

→. **tāze:**

Mesnevi 14

/7

Taze, canlı.

Şeh için buldılar bir tāze gül-
şen / Gül ü lāle cırāği-y-ıla
rüşen

→. **tāze:**

Mesnevi 56

/26

Taze, canlı.

Yöresi cümle bāğ-ıdı vü bustān
/ Revān ser-çeşme vü tāze
gülistān

→. **tāze:**

Mesnevi 45
/11
Canlı, yeşil.

Bugün kim taze vü ser-sebzdür
bâğ / Yeşil ahtlas girü şahrâ ıla
tağ

tāze bustān: Bozulmamış çiçek
bahçesi.

→. **tāze bustān:**

Mesnevi 1
/39
Bozulmamış çiçek bahçesi.

Ki ola bu defterüm bir taze
bustān / Kim aña reşk ide yüz
gülistān

tāze bustān ol-: Yemyeşil
bahçe olmak.

→. **tāze bustān ol-:**

Mesnevi 1
/39
*Yemyeşil bahçe olmak. II
Eserin içeriğinin yeni bir bahçe
gibi güzel olmasını dilemek.*

Ki ola bu defterüm bir taze
bustān / Kim aña reşk ide yüz
gülistān

tāze gül: Yeni açılmış gül.

→. **tāze gül:**

Mesnevi 1
/41
Yeni açılmış gül.

Açıla anda taze sünbül ü gül /
Ola 'aşık aña 'ankā ne bülbül

tāze kıl-: Yenilemek,
tazelendirmek.

→. **tāze kıl-:** -ur, -dı

Mesnevi 14
/60
*Yenilemek, tazelendirmek.
II İnsanın bedenini zinde
tutmak.*

Şabā çün kim iderdi dūr-fişānj
/ Kılurdi rāyihayla taze cāni

tāze ol-: Taze, yeşil olmak.

→. **tāze ol-:** -dı

Mesnevi 60
/1
Taze, yeşil olmak.

Çün açıldı gül ü taze oldı
sünbül / Nevā vü nağme it
şöyle ki bülbül

tāze sünbül: Taze, yeni
yetişmiş sümbül.

→. **tāze sünbül:**

Mesnevi 1
/41
*Taze, yeni yetişmiş
sümbül.*

Açıla anda taze sünbül ü gül /
Ola 'aşık aña 'ankā ne bülbül

→. **tāze sünbül:**

Mesnevi 14
/72
*Taze, yeni yetişmiş
sümbül.*

Benefşe destinürj altında ter
gül / Bir arada semenle taze
sünbül

tāze vü nev-şehriyār: Genç ve
yeni hükümdar.

→. **tāze vü nev-şehriyār-:** -ı

Mesnevi 13
/27
Genç ve yeni hükümdar.

Cihānuñ taze vü nev-şehriyāri
/ Ferj dun u Sikender yadigāri

tāze-rüy ol-: Güzel yüzlü
olmak.

→. **tāze-rüy ol-:** -du, -m

Gazel 2
/21
Güzel yüzlü olmak.

Tāze-rüy u hoş- nefes oldum
anuñ çün gül gibi / Kim senürj
medhūñde gonca bigiyem
rahtbu'l-lisān

tāzi: Arap atı.

→. **tāzi:**

Mesnevi 34
/53
Arap atı.

Olıban tāzi atlara süvāre /
İrişdiler iki günde ol diyāre

te'addj: Haddi aşmak; örf,
adet, kânun ve kuralların
sınırını aşma; saldıрма.

→. **te'addj:**

Mesnevi 9
/17
*Haddi aşmak; örf, adet,
kânun ve kuralların sınırını
aşma; saldıрма.*

Te'addj nuşhasını neşh kıldı /
Temerrüd şüretini meşh kıldı

tebârek: "Hak tebâreke ve
ta'âlâ" anlamında Tanrı yerine
kullanılan söz.

→. **tebârek:**

Mesnevi 3
/62

*"Hak tebâreke ve ta'âlâ"
anlamında Tanrı yerine
kullanılan söz.*

Kitāb u hem şifā vü hem
mübârek / Ki aña indürdi anı
hağ tebârek

→. **tebârek:**

Mesnevi 60
/65

*"Hak tebâreke ve ta'âlâ"
anlamında Tanrı yerine
kullanılan söz.*

'ināyet irdi allahdan tebârek /
Humāyün oldı ol şubh-ı
mübârek

tecelli: Kudret ve ilahi sırrın varlıklarda görünmesi.

→. **tecelli:**-si, -n, -i

Mesnevi 52

/34

Kudret ve ilahi sırrın varlıklarda görünmesi.

Göngül kim 'ışık ide anı menzil /
Olur te'yidi hâkkuñ anda nâzil

tedbjr: Önlem, hazırlık.

→. **tedbjr:**

Mesnevi 51

/37

Önlem, hazırlık.

Dağı dimeyelüm tedbjr nedür /
Varalum görelüm taqdır nedür

→. **tedbjr:**

Mesnevi 58

/102

Önlem, hazırlık.

Gelür nâ-çâr ne ki oldıysa
taqdır / Ki hergiz döndüremez
anı tedbjr

→. **tedbjr:**

Mesnevi 43

/46

Önlem, hazırlık.

Egerçi ayruksı olmaz hiç taqdır
/ Velj vâcib durur gişiye tedbjr

→. **tedbjr:**

Mesnevi 48

/2

Önlem, hazırlık.

Perj-ruh okımış bizi sarāya /
Nedür tedbjr fikr eyle bu rāya

→. **tedbjr:**-i, -dür

Mesnevi 35

/31

Önlem, hazırlık.

Bilürem bu işüñ tedbjridür sehl
/ Velj te'hjir itmeklik olur cehl

tedbjr it-: Önlem almak;
hazırlanmak.

→. **tedbjr it-:**-e, -bil, -e

Mesnevi 51

/34

*Önlem almak;
hazırlanmak.*

Sürer fermânını her neyse
taqdır / Anuñ def'in nice
idebile tedbjr

→. **tedbjr it-:**-me, -mek

Mesnevi 43

/47

Önlem almak.

Ki tedbjr itmemek taqsir olur /
Bilâ-tedbjr işi tezvır olur

tedbjr kıl-: Tedbir almak.

→. **tedbjr kıl-:**-am

Mesnevi 41

/88

Tedbir almak.

Şınadum şâh 'azmini ki bilem /
Aña lâyıq nedür tedbjr kılam

tedbjr-i lâ-hall:

→. **tedbjr-i lâ-hall:**

Mesnevi 46

/152

*Halledilemeyen işlerin
tedbiri.*

Her işde olsa gerekdür fikr
evvel / Ki müşkil olur tedbjr-i
lâ-hall

te'essür: Mahzunluk.

→. **te'essür:**

Mesnevi 10

/47

Mahzunluk II keder.

Te'eşşür 'ışkıdan bulsa dil-i
seng / Urur ma'sûka idüp bir
cevhere çeng

tefâvüt it-: Fark etmek, ayırt
etmek.

→. **tefâvüt it-:**-er

Gazel 12

/14

Fark etmek, ayırt etmek.

Çün oldı başa cândan dağı
akreb / Tefâvüt mi ider bu'd-ı
ferâsıñ

tehi-dest: Eli boş olma, hiç bir
şeye sahip olmama.

→. **tehi-dest:**

Mesnevi 27

/9

*Eli boş olma, hiç bir şeye
sahip olmama.*

Tehi dest ü mukıllü'l-hâl
geldüm / Fe-lâbüd müstâkil
ahvâl geldüm

→. **tehi-dest:**-em

Mesnevi 27

/11

*Eli boş olma, hiç bir şeye
sahip olmama.*

Tehi-destem hârâmî bini
urmaz / Tonum şoyup başuma
taş urmaz

tehi-dest ol-: Eli boş olmak,
elinde hiçbir şey kalmamak.

→. **tehi-dest ol-:**-an, -a

Mesnevi 27

/14

*Eli boş olmak, elinde hiçbir
şey kalmamak.*

Hârâmî gerçi kim dünyâda
çokdur / Tehi-dest olana hüd

korku yokdur

→. **teħj-dest ol:-ma, -di**

Mesnevi 27

/15

Eli boş olmak, elinde hiçbir şey kalmamak.

Tehj-dest olmadı eşcâr-ı
şemer-dâr / Soyulur yıl
harâmîsine nâ-çâr

te'ħjr: Sonraya bırakma,
geciktirme.

→. **te'ħjr:**

Mesnevi 46

/29

*Sonraya bırakma,
geciktirme.*

Gerekmez bunda te'ħjr ü
bahâne / Gerek tiz idesin bum
revâne

→. **te'ħjr:**

Mesnevi 46

/32

*Sonraya bırakma,
geciktirme.*

Gerekmezdir bu işde hiç te'ħjr
/ Ki olur te'ħjr anuĝ cânına
taĝşır

→. **te'ħjr:**

Mesnevi 46

/31

*Sonraya bırakma,
geciktirme.*

Gerekmezdir bu işde hiç te'ħjr
/ Ki olur te'ħjr anuĝ cânına
taĝşır

te'ħjr it-: Ertelemek.

→. **te'ħjr it-:-mek, -lik**

Mesnevi 35

/32

Ertelemek.

Bilürem bu işüĝ tedbiridür sehl
/ Velj te'ħjr itmeklik olur cehl

→. **te'ħjr it-:-mek**

Mesnevi 35

/33

Ertelemek.

Gerekli vakt itmek ħayrı te'ħjr
/ Revâ degül ki olur ħayra
taĝşır

te'ħjr ol-: Erteleme, sonraya
bırakılma.

→. **te'ħjr ol-:-a**

Mesnevi 48

/27

*Erteleme, sonraya
bırakılma.*

Gerekmez va'dede kim ola
te'ħjr / Mürüvvetde olur te'ħjr
taĝşır

te'ħjr ü bahâne: Erteleme ve
geciktirme.

→. **te'ħjr ü bahâne:**

Mesnevi 46

/29

Erteleme ve geciktirme.

Gerekmez bunda te'ħjr ü
bahâne / Gerek tiz idesin bum
revâne

teħlil it-: Kelime-i tevhidi, "Lâ
ilâhe illallah" sözünü
söylemek.

→. **teħlil it-:-dük, -i**

Mesnevi 4

/47

*Kelime-i tevhidi, "Lâ ilâhe
illallah" sözünü söylemek.*

Elinde seng-i rize itdüĝi tehlij /
Anuĝ i'câzına yitmez mi tafzıl

tel: Çeşitli madenlerden
yapılan ve çeşitli işlerde
kullanılan, kopmaya karşı

dayanıklı çok ince ve uzun
nesne.

→. **tel:**

Mesnevi 51

/13

*Çeşitli madenlerden
yapılan ve çeşitli işlerde
kullanılan, kopmaya karşı
dayanıklı çok ince ve uzun
nesne.*

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuĝ üsündinde yanar iki meş'al

telĝ ol-: Acı olmak, acı bir tat
almak.

→. **telĝ ol-:-ur**

Mesnevi 18

/7

*Acı olmak, acı bir tat
almak.*

Mezâkuma olur telĝ iççek
mey / Şudâ' ider başumda
naĝme-i ney

→. **telĝ ol-:-a**

Mesnevi 44

/37

*Acı olmak, acı bir tat
almak.*

Çü telĝ ola ĝişinüĝ rûzigârı /
Ne gerekdür bu şırĝn 'öm̄r bârĝ

telĝ vir-: Acı vermek.

→. **telĝ vir-:-di**

Mesnevi 38

/36

Acı vermek.

Gehi yâd eyle kim Ferhâd-ı
miskĝn / Nicesi telĝ virdi cân-ı
şırĝn

telĝin it-: Birine bir fikri,
aşılacak, öğretmek.

→. **telĝin it-:-em**

Mesnevi 1

/51

*Birine bir fikri, aşılamağ,
öğretmek.*

Bu nağşı ger idem Şāvur'a
telkîn / Anja Ferhād ola
Hüsrev'le Şirîn

telkîn kıl-: *Aşılamağ,
öğretmek.*

→. **telkîn kıl-:** *-duk, -ınca*

Mesnevi 3
/21

Aşılamağ, öğretmek.

Anın hāmdını kılduğınca telkîn
/ Anuğ için nefesde oldu
müşğîn

temā (şā) it-: *Seyretmek,
izlemek.*

→. **temā (şā) it-:** *eyim*

Gazel 9
/11

Seyretmek, izlemek.

Kim temā (şā) ideyim dirse
Furāt u Nij'i hem / Nice ağar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

temāşā-gāh it-: *Gezinti yeri,
seyir yeri haline getirmek.*

→. **temāşā-gāh it-:**

Gazel 10
/5

*Gezinti yeri, seyir yeri
haline getirmek.*

N'idersin Mısr u Bağdād'ı
gözümü it temāşā-gāh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nij
andan revān olmaz

temāyül: *Meyletme.*

→. **temāyül:**

Mesnevi 14
/20

Meyletme.

Çün itdi sâzını devr eyledi mül
/ İrişdi serv-ğadlere temāyül

temerrüd: *İnat etmek,
dikbaşlılık etmek, karşı
durmak.*

→. **temerrüd:**

Mesnevi 9
/18

*İnat etmek, dikbaşlılık
etmek, karşı durmak.*

Te'addi nuşhasını nesh kıldı /
Temerrüd şüretini mesh kıldı

temsîl: *Örnek.*

→. **temsîl:**

Mesnevi 54
/4

Örnek.

Nedür tağkık-ile bu 'akl
Cemşid / Liğāu'l-lah temşîl-ile
hürşid

temür: *Bacağındaki aksaklık
sebebiyle Timurleng olarak
bilinen savaşçı Moğol
hükümdarı.*

→. **temür:**

Mesnevi 47
/40

*Bacağındaki aksaklık
sebebiyle Timurleng olarak
bilinen savaşçı Moğol
hükümdarı.*

Çanı Çingiz çanı Ergün u Gāzān
/ Temür ü Bāyezid ü Mijr
Sülmān

→. **temür:-i**

Mesnevi 47
/43

*Bacağındaki aksaklık
sebebiyle Timurleng olarak
bilinen savaşçı Moğol
hükümdarı.*

Felek yire givürüben Temür'i /
Çonuğladı etiylene mārī mūrī

ten: *Beden, cisim, gövde.*

→. **ten:**

Mesnevi 14
/12

Beden, cisim, gövde.

Dil uzatmış şenā iderdi süsen /
Benefşe güş olmışdı ser ü ten

→. **ten:-i**

Mesnevi 14
/82

Beden, cisim, gövde.

Gözi bir āhū ammā şir-efgen /
Teni nesrîn-idi yanacağı gül-şen

→. **ten:-dür**

Mesnevi 15
/26

Beden, cisim, gövde.

Maraz çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belā-y-
ı cān u tendür

→. **ten:-üç**

Mesnevi 39
/116

Beden, cisim, gövde.

Eger gül-bergden ton idesin
sen / Ola nāzük tenün āzerde
andan

→. **ten:-üm, -den**

Mesnevi 44
/32

Beden, cisim, gövde.

Eger virmezse başa şāh destür
/ İderem bu tenümden
başumı dür

→. **ten:**

Mesnevi 46
/191

Beden, cisim, gövde.

Qalup şāh ol ten-ile saça
hayrān / Diledi kim aña vire dil
ü cān

→. **ten:-in**

Mesnevi 46

/189

Beden, cisim, gövde.

Tenin örtü saçıyla ol yüzi gün /
Nite kim gice olıcaq örtülür gün

→. **ten:-ler, -e**

Mesnevi 48

/126

Beden, cisim, gövde.

Anı vir ki ola reşg-i la'l-i yāqūt /
Ola tenlere kuvvet canlara küt

→. **ten:-i, -n**

Mesnevi 53

/105

Beden, cisim, gövde.

Başını kesdi vü itdi tenin çāk /
Qanından lālezār oldı rüḥ-ı ḥāk

→. **ten:-i, -n, -den**

Mesnevi 53

/102

Beden, cisim, gövde.

Melik budına anuḡ bir kılıc urdı
/ Teninden girde-i rānını ayırd

→. **ten:-de**

Mesnevi 60

/76

Beden, cisim, gövde.

Ṭaleb iderler-idi dāyim anı /
Kim ol-ıdı olaruḡ tende cānı

→. **ten:**

Mesnevi 43

/86

Beden, cisim, gövde.

Yaqın bil 'ışk baḡr-ı bī-gerāndur
/ Kef ü mevcı ten ü ser-şuyı
qandur

→. **ten:**

Mesnevi 46

/123

Beden, gövde.

Görinmez ten göziyle rüy-ı dil-
dār / Ki cān göziyle görünür
rüḥ-ı yār

→. **ten:-den**

Mesnevi 46

/62

Beden, gövde.

Humāyün aḡlar-ıdı anuḡla
Faḡfūr / Ki tenden olur-ıdı
cānları dūr

→. **ten:-de**

Mesnevi 41

/9

Beden, vücut.

Ne tende şabr qaldı vü ne
ārām / Qamusın gāret itdi ol
dil-ārām

→. **ten:-de**

Mesnevi 46

/88

Beden, cisim, gövde.

Didi derdā ki gitdi iḡtiyārüm /
Ne cānda şabr u ne tende
qarārüm

→. **ten:**

Mesnevi 41

/84

Beden, cisim, gövde.

Ḥayāl-ı yār kime ki ola yoldaş /
Aña qalmaz ḡam-ı cān u ten ü
baş

ten ü cān: Can ve beden.

→. **ten ü cān:**

Mesnevi 46

/121

Can ve beden.

Ten ü cān diyen ol yolu
varamaz / İriben maḡşada yārı
göremez

ten-āsān: Rahat, nefsinı
gözeten, kendi istirahatına
bakan.

→. **ten-āsān:**

Mesnevi 48

/97

*Rahat, nefsinı gözeten,
kendi istirahatına bakan.*

Ten-āsān ol işünjı müşkil itme /
Deñjizı kühisārı menzil itme

→. **ten-āsān:**

Mesnevi 56

/60

*Rahat, nefsinı gözeten,
kendi rahatına bakan.*

Bir ulu baḡrdur gerdün-ı
gerdān / Ki qurtılmaz kimesne
andan ten-āsān

tenezzül eyle-: Alçak
gönüllülük göstermek.

→. **tenezzül eyle:-gil**

Mesnevi 7

/15

*Alçak gönüllülük
göstermek.*

Tenezzül eylegil kim çetr-i
sulṭān / Gerek gün gibi bunda
ola tābān

teng: Dar, kısa.

→. **teng:**

Mesnevi 34

/7

Dar, kısa.

Giriben bir qarānu teng künce
/ Oturdı teng-dil eyle ki ḡonca

→. **teng:**

Mesnevi 58

/79

Dar, kısa.

Velî bir bîşe irdi teng ü târîk /
Şehûñ gönli gibiydi yolu târîk

teng kıl-: Dar etmek,
darlaştırmak.

→. **teng kıl-:-a**
Mesnevi 53
/88
Dar etmek.

İrişdi dîv ki ide şâh-ıla ceng /
Yirûñ pehnâsını kıla aña teng

teng ol-: Dar, yetersiz olmak.

→. **teng ol-:-ur, -dı**
Mesnevi 31
/21
Dar, yetersiz olmak.

Gözine teng olurdu gül-şen ü
bâğ / Yiri şahrâ olur-ıdı ya ğod
tağ

→. **teng ol-:-ur**
Mesnevi 51
/7
Dar, yetersiz olmak.

Olur endîşe yolında bununç
teng / Nazar bu yolda düşer
pây ber-seng

teng-dil: Gönlü dar, sıkıntılı,
kederli.

→. **teng-dil:**
Mesnevi 34
/8
Gönlü dar, sıkıntılı, kederli.

Giriben bir karanu teng künce
/ Oturdu teng-dil eyle ki ğonca

tenhâ: Tek başına, yalnız.

→. **tenhâ:**
Mesnevi 58
/37
Tek başına, yalnız.

Melik oturdu bir keştîde tenhâ
/ Diyiben anda b'ismi'l-lah
mechrâ

→. **tenhâ:**
Mesnevi 58
/41
Tek başına, yalnız.

Gören keştîde ol Cemşîdi
tenhâ / 'am ğurşîd dirdi bunu
cevrâ

→. **tenhâ:**
Mesnevi 58
/111
Boş, ıssız.

Ğarîb ü ğaste vü tenhâ vü 'aşîk
/ Muğâlîf bağt u devlet nâ-
muvâfîk

tenhâ kal-: Yalnız kalmak.

→. **tenhâ kal-:-mîş**
Mesnevi 60
/3
Yalnız kalmak.

Melik kalmîş idi ol bîşede
tenhâ / Ki ğâli n'olsar degüldi
pîdâ

tenzîl: Aşağı indirme.

→. **tenzîl:**
Mesnevi 3
/67
*Aşağı indirme. II Kur'an-ı
Kerim'in ayetler şeklinde
gönderilmesi.*

Kime inüp durur ol resme
tenzîl / Ki kamu müşkile var
anda tafzîl

→. **tenzîl:**
Mesnevi 44
/13
*Aşağı indirme. II Kur'an-ı
Kerim'in ayetler şeklinde
gönderilmesi.*

Bi-ğağğı encüm ü eflâk ü erkân
/ Bi-ğağğı şem'-i pâk-i dîñ ü

îmân

ter: Taze, hoş.

→. **ter:**
Mesnevi 14
/71
Taze, hoş.

Benefşe destinûñ altında ter
gül / Bir arada semenle tâze
sûnbül

→. **ter:**
Mesnevi 39
/49
Taze, hoş.

Egerçi kim ruğab şîrîndür ü ter
/ Bulınmaz anda ğa'm-ı zevk-i
şekker

→. **ter:**
Mesnevi 14
/3
Taze, yeni.

Ter olıban biterdi ğâreden gül
/ Cihân ğolmîş-ıdı âvâz-ı bülbül

→. **ter:**
Mesnevi 58
/3
Taze, yeni.

Nüvâya başla i mürğ-i ğoş-âvâz
/ Ki sinûñ sözlerüñdür cân
dem-sâz
Senûñ sözünğledür ter cân
dimâğı / Senûñ sözünğle rûşen
'ağl yağı

→. **ter:**
Mesnevi 58
/3
Taze, yeni.

Senûñ sözünğledür ter cân
dimâğı / Senûñ sözünğle rûşen
'ağl yağı

ter it-: Tazelemek.

→. **ter it:-er**

Mesnevi 55
/14

Tazelemek.

Sabâhın hoş olur sâz-ı şabûhî /
İder her sebze ter gülzâr-ı rûhî

ter ol-: Nemlenmek, ıslanmak.

→. **ter ol:-ıban**

Mesnevi 14
/3

Nemlenmek, ıslanmak.

Ter olıban biterdi hâreden gül
/ Cihân tölmiş-ıdı âvâz-ı bülbül

→. **ter ol:-ur**

Mesnevi 22
/4

Nemlenmek, ıslanmak.

Niçe kim içerem derdüm dağı
artar / Dudağum hüşg olur u
gözlerüm ter

ter ü ser-sebz eyle-: Daha yeşil
ve taze olmasını sağlamak.

→. **ter ü ser-sebz eyle:-sün**

Gazel 7
/15

*Daha yeşil ve taze
olmasını sağlamak. II Aşk
ateşini daima en yüksek
derecede tutmat.*

Bağını 'ıyşuñuñ ter ü ser-sebz
eylesün / Hâk nice kim kışı
giderüp nev-bahâr ide

terah: Keder, gam, tasa.

→. **terahdan:-dan**

Mesnevi 20
/14

Keder, gam, tasa.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya göñlün hâlî
olursa terahdan

terennüm it-: Şarkı söylemek.

→. **terennüm it:-di**

Mesnevi 47
/12

Şarkı söylemek.

Açılmış nerges ü karşıısına gül /
Terennüm itdi işbu şî'ri bülbül

terk: Terk etme, bırakma.

→. **terk:-i, -n, -i**

Mesnevi 46
/120

Terk etme, bırakma.

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmak / Dil ü cânun kamu
terkini urmak

terk eyle-: Bırakmak,
vazgeçmek.

→. **terk eyle-:**

Mesnevi 13
/75

Bırakmak, vazgeçmek.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Hârâb eyleme naft u
büriyâyı

→. **terk eyle:-y, -e, -sin**

Mesnevi 51
/72

Bırakmak, vazgeçmek.

Yüregünü gerek kim idesin berk
/ Baş u can mihrini eyleyesin
terk

→. **terk eyle-:**

Mesnevi 17
/9

Bırakmak, vazgeçmek.

Ġamı terk eyle ol sen dağı
hândân / Bu ġamdan şâdilîġa
var mı noķşân

terk it-: Terk etmek,
vazgeçmek, bırakmak.

→. **terk it-:**

Mesnevi 13
/73

*Terk etmek, vazgeçmek,
bırakmak.*

Riyâ şirk-i hafîdür terk it anı /
Diler-iseñ selâmet cism ü cânı

→. **terk it-:**

Mesnevi 29
/17

*Terk etmek, vazgeçmek,
bırakmak.*

Perişânlık durur 'ışk anı terk it
/ Cihânı hoş geçür bu pendî işit

→. **terk it:-dü, -m**

Mesnevi 39
/98

*Terk etmek, vazgeçmek,
bırakmak.*

Göricek kaşını mihrâbı
unıtdum / Gözine 'aql u cânı
terk itdüm

→. **terk it:-mek**

Mesnevi 43
/27

*Terk etmek, vazgeçmek,
bırakmak.*

Nedür tâc u nigîni terk itmek /
Ķoyup ana-y-ıla atayı gitmek

→. **terk it:-e**

Mesnevi 48
/112

*Terk etmek, vazgeçmek,
bırakmak.*

Kişi ki ola elinde ihtiyârı /
Nicesi terk ide dâr u diyârı

→. **terk it:-me, -y, -e**

Mesnevi 51
/67

*Terk etmek, vazgeçmek,
bırakmak.*

Kişi kim mülk için terk itmeye baş / 'acab durur kim ola halka ol baş

→. **terk it:-üp**

Mesnevi 2

/90

Bırmak, vazgeçmek.

İrişüp nür nūra nūr ola /
Harâbı terk idüp ma'mūr ola

→. **terk it:-**

Mesnevi 35

/11

Bırmak, vazgeçmek.

Bu hâli terk it dir gendüzüñi /
Görelüm bir dem ol kıtlu
yüzüñi

terk-i cân: Canı terk etmek.

→. **terk-i cân:**

Gazel 11

/5

Canı terk etmek. II Ölme.

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var midur dağı resm-ile
âyinüm

terk-i cân eyle: Canı terk
etmek.

→. **terk-i cân eyle:-**

Gazel 10

/3

Canı terk etmek. II Ölme.

Eger cânâna irişmek dilersen
terk-i cân eyle / Ki bu 'ışk işi bir
ışdür kim ol bî-terk-i cân olmaz

terk-i diyârı it:- Bulunulan yeri
terk etmek.

→. **terk-i diyârı it:-me, -se**

Mesnevi 43

/107

Bulunulan yeri terk etmek.

*II İnci gibi mücevherlerin
çıkarılması.*

Eger dür itmese terk-i diyârı /
Ola mı şım sâ'idler sivârı

terk-i hıje: Hilenin, aldatmanın
terki.

→. **terk-i hıje:**

Mesnevi 56

/77

Hilenin, aldatmanın terki.

Didi kim terk-i hıje oldı hıje /
Bu hâla dağı yok hergiz vesîle

terk-i mesken: Bulunulan yerin
terki.

→. **terk-i mesken:**

Mesnevi 43

/37

Bulunulan yerin terki.

Haşadur nâfe gibi terk-i
mesken / Ya olmağ la'l gibi
redd-i ma'den

terk-i mülk it:- Devleti terk
etmek.

→. **terk-i mülk it:-iben**

Mesnevi 34

/9

Devleti terk etmek.

İdiben terk-i mülk ü tâc u efsar
/ Kâatından kulların sürdi ser-â-
ser

terk-i murâd: Arzu ve
isteklerden vazgeçmek.

→. **terk-i murâd:**

Gazel 16

/4

*Arzu ve isteklerden
vazgeçmek.*

Dolâb-ı çerhün inibenün
döndüğün gören / Nâçâr anâ
terk-i murâd u hevâ gerek

terk-i ser: Başını ortaya
koymak, baştan vazgeçmek.

→. **terk-i ser:**

Gazel 11

/5

*Başını ortaya
koymak, baştan vazgeçmek.*

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var midur dağı resm-ile
âyinüm

terk-i şüret:

→. **terk-i şüret:**

Mesnevi 10

/65

*Dış görünüş, şekil,
biçimden vazgeçmek.*

Bulardan çün kim oldı terk-i
şüret / Girü keşret gidüben
kaldı vahdet

terk-i şüret ol:- Şekilleri,
görünüşleri terk etmek.

→. **terk-i şüret ol:-dı**

Mesnevi 10

/65

*Şekilleri, görünüşleri terk
etmek.*

Bulardan çün kim oldı terk-i
şüret / Girü keşret gidüben
kaldı vahdet

terkiş: Birleşim, bütünlük.

→. **terkiş:**

Mesnevi 56

/36

Birleşim, bütünlük.

Nireden düzilip durur bu tertîb
/ Ne vaktin cem' olmışdur bu
terkiş

terkiş ol:- Bir araya gelmek.

→. **terkiş ol:-ur**

Mesnevi 10

/60

Bir araya gelmek.

Velî bir yire gelürler be-tertib /
Olur anlardan üç mevlüd
terkiyb

tertib: Düzen, sıra.

→. **tertib:**

Mesnevi 56
/35
Düzen, sıra.

Nireden düzilip durur bu tertîb
/ Ne vaktin cem' olmuşdur bu
terkiyb

tertib ol-: Düzenlenmek; bir
araya getirilmek.

→. **tertib ol-:-dı**

Mesnevi 56
/57

*Düzenlenmek; bir araya
getirilmek.*

Dağı yirden durur kim oldı
tertib / Hem ayruk yirden işbu
cem'-i terkiyb

tesbih: Allah'ı takdis ve tenzih
etme, Hak'ın her türlü
kusurdan ve noksandan uzak
olduğunu dile getirme.

→. **tesbih:-i, -n, -i**

Mesnevi 3
/14

*Allah'ı takdis ve tenzih
etme, Hak'ın her türlü
kusurdan ve noksandan uzak
olduğunu dile getirme.*

Olıban deh-zübân bâğ içre
süsen / İder şükri ü teşbihini
rüşen

tesbih kıl-: Allah'ın her türlü
kusurdan ve noksandan uzak
olduğunu dile getirme.

→. **tesbih kıl-:-dı**

Mesnevi 4
/32

Allah'ın her türlü kusurdan

*ve noksandan uzak olduğunu
dile getirme.*

İ niçe mu'cize kim itdi tavzih /
Elinde seng-i rîze kıldı tesbih

te'sir:

→. **te'sir:**

Mesnevi 3
/26

Etki, güç.

Gehî müşg eyler ol kanı vü geh
şir / Gözün aç gör nedür âsar
u te'sir

teslim it-: Bir şeyi sahibine
vermek.

→. **teslim it-:-dı**

Gazel 3
/6

Bir şeyi sahibine vermek.

Lâ-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lât u
'Uzzî'yi / İllâyı çün kim itdi aña
teslim kibriyâ

teşne: Çok susamış.

→. **teşne:**

Mesnevi 15
/9

Çok susamış.

Ya lebden ki aña teşne âb-ı
hayvân / Ya şaçdan ki aña
reyhân oldı hayrân

teşne-ciger: Ciğeri susayan,
susuzluktan yüreği yanan.

→. **teşne-ciger:-dür**

Gazel 4
/11

*Ciğeri susayan,
susuzluktan yüreği yanan.*

Teşne-cigerdür 'adün deşerñ
anı şandırur / Şöyle ki ider çok
oduñ def'ini bir kaçre âb

tevfik eyle-: Yardım etmek.

→. **tevfik eyle-:**

Mesnevi 1
/2

Yardım etmek.

İlâhî senden isderüz 'inâyet /
Bize rûzî eyle tevfik ü hidâyet

tevfik ir-: Allah'ın yardımının
ulaşması.

→. **tevfik ir-:-dı**

Mesnevi 12
/1

*Allah'ın yardımının
ulaşması.*

Cenâb-ı kıdsden çün irdi tevfik
/ İdelüm 'ışk işlerini taşkık

tevhid: Allah'ın birliğine
inanma, bir ve tek olduğunu
kabul edip söyleme.

→. **tevhid:-üñ**

Mesnevi 1
/6

*Allah'ın birliğine inanma,
bir ve tek olduğunu kabul edip
söyleme.*

Gidergil aradan benlik hiçâbın
/ Bize tevhidüñ elye fetî-i
bâbın

→. **tevhid:**

Mesnevi 2
/76

*Allah'ın birliğine inanma,
bir ve tek olduğunu kabul edip
söyleme.*

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevhid ü
islâm

tevirit: Tevrat.

→. **tevrît:-den**

Mesnevi 3

/53

Tevrat.

Niçe Tevrît'den ol itdi aḥbâr/
Ki ḥayrân kaldılar sözine âḥyâr

te'yîd: Doğrulama,
doğruluğunu kanıtlama,
gerçekleme.

→. **te'yîd-i, -le**

Mesnevi 53

/95

*Doğrulama, doğruluğunu
kanıtlama, gerçekleme.*

Ḥaḳuñ te'yîdi-le redd itdi anı
şâh / Vay anı ki aña nuşret
itmeye allah

→. **te'yîd:-i**

Mesnevi 52

/30

*Doğrulama, doğruluğunu
kanıtlama.*

Gönül kim 'ışk ide anı menzil /
Olur te'yîdi ḥaḳḳuñ anda nâzil

te'yîd-i âsumâni: Göklerin
kuvvetlendiricisi.

→. **te'yîd-i âsumâni:**

Mesnevi 9

/9

*Göklerin kuvvetlendiricisi.
II Yer ve göğün bekçisi.*

Çün irdi aña te'yîd-i âsumâni /
Dutar u dutisar mülki cihâni

te'yîd-i nuşret: Zaferin
doğruluğu.

→. **te'yîd-i nuşret:**

Mesnevi 56

/1

Zaferin doğruluğu.

Çün irdi şâha ol te'yîd-i nuşret
/ Dürüst itdi girü Rüm'a
'azîmet

tezerv: Sülün kuşu.

→. **tezerv:-e**

Mesnevi 46

/167

Sülün kuşu.

Tezerve urur-ıdı bâl-i şâḥin /
Kebüter yaşduğıydı perr-i lâçin

→. **tezerv:-i**

Mesnevi 46

/185

Sülün kuşu.

Humây üstinde gördi bir
tezervi / Ki bende itmiş-idi
boyi servi

tezerv ü kaz:

→. **tezerv ü kaz:**

Mesnevi 56

/13

Sülün kuşu ve kaz.

Tezerv ü kaz uçar gördi hevâda
/ Gül-ile bülbülü berg ü nüvâda

tezkiye: Temize çıkarma
aklama.

→. **tezkiye:-y, -le**

Mesnevi 2

/80

Temize çıkarma aklama.

Ki rûḥı pāk ideler taşfiyeyle /
Erideler gönüli tezkiyeyle

tezvîr ol:-: Yalan olmak.

→. **tezvîr ol:-ur**

Mesnevi 43

/48

Yalan olmak. II Yok olmak.

Ki tedbjr itmemek taḳşjr olur /
Bilâ-tedbjr işi tezvîr olur

tılısm: Büyü, sihir, muska.

→. **tılısm:**

Mesnevi 3

/54

Büyü, sihir, muska.

Çekersen bu tılısmı açmağa
renc / Tılısm altında bulasın
beşj genc

→. **tılısm:-ı**

Mesnevi 3

/52

Büyü, sihir, muska.

Ki yir ü gök tıldur anuñ ismi /
İlahî gencinüñ oldur tılısmı

→. **tılısm:**

Mesnevi 43

/4

Büyü, sihir, muska.

Kilîdi şubh-gâhuñ oldı pjdâ /
Tılısm açıldı gene oldı âşikâra

tıñâb: Çadır ipi.

→. **tıñâb:**

Gazel 4

/6

Çadır ipi.

'arşda kadruñ senüñ bağladı
bir bâr-gâh / Kutbdan oldı aña
mîñ şubhdan oldı tıñâb

ticâret: Kazanç amacıyla
yürütülen alım satım etkinliği.

→. **ticâret:-de**

Mesnevi 39

/106

*Kazanç amacıyla
yürütülen alım satım etkinliği.*

Didi bir bir bahâsın eyle ta'yîñ
/ Ticâretde bu durur resm ü
âyîñ

→. **ticâret:**

Mesnevi 56

/66

*Kazanç amacıyla
yürütülen alım satım etkinliği.*

Didi şah girü ki i pır-i
hiredmend / Ticâret ne gerek
vir başa bir pend

tığ: Kılıç.

→. **tığ:-in**
Mesnevi 48
/21
Kılıç.

Göríben şems tığın bir bir
encüm / Yir altına giriben
oldılar güm

→. **tığ:-i**
Mesnevi 51
/10
Kılıç.

Yolu piçân u bārikdür çü nize /
Nizenün tığı gibi seng-rize

→. **tığ:**
Mesnevi 53
/100
Kılıç.

Melik barkıdı vü ol dıv-i miğ /
Yirinden şıçrayup berķ urdı bir
tığ

tığ ü hançer: Kılıç ve hançer.

→. **tığ ü hançer:**
Mesnevi 41
/73
Kılıç ve hançer.

Döşerlerse yolumda tığ ü
hançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-â-ser

→. **tığ ü hançer:**
Mesnevi 44
/33
Kılıç ve hançer.

Elümde başum u uş tığ ü
hançer / Sözüm bu kim didüm
sarğa i mäder

tığ-i hādise: Olaylı kılıç.

→. **tığ-i hādise:**
Gazel 6
/16
Olaylı kılıç.

Gün şu 'lesi şabāh u şafādur
sarğa velj / Haşmuğa tığ-i
hādise kim ber-keşideğür

tığ-i zer: Altın kılıç.

→. **tığ-i zer:**
Mesnevi 53
/9
Altın kılıç.

Elinde tığ-i zer eğninde cevşen
/ Giderdi zulmeti hāki itdi
rüşen

tığ-zen: İyî kılıç kullanan kimse.

→. **tığ-zen:-ler**
Mesnevi 46
/59
İyî kılıç kullanan kimse.

Kemān-keş tığ-zenler kāmı
cengi / Ki iderlerdi zebün şır ü
pelengi

→. **tığ-zen:**
Mesnevi 53
/63
İyî kılıç kullanan kimse.

Melik bir tığ-zen şöyle ki hürşid
/ Suvār olmuş yil üstine adı
Cemşid

tjhū: Çöl kuşu.

→. **tjhū:**
Mesnevi 13
/22
Çöl kuşu.

Olurdi arslan-ıla bir yirde āhū /
'uķāb u sunķur-ıla uçardı tjhū

tjmār it-: Tedavi etmek,
iyileştirmek.

→. **tjmār it-:-e**
Mesnevi 58
/106
Tedavi etmek, iyileştirmek.

Melik kaldı anda ser-gerdān u
bj-mār / Ki yokdı gışı ki āna ide
tjmār

tjr: Ok.

→. **tjr:**
Mesnevi 41
/71
Ok. II Ok gibi dümdüz.

Bu yola rāst oldum eyle ki tjr /
Ne hançer dönderür bini ne
şimşjr

tjr ü şimşjr: Ok ve kılıç.

→. **tjr ü şimşjr:**
Mesnevi 52
/32
Ok ve kılıç.

Eger rübāh ise bj-şek olur şjr /
Gözine çöpce gelmez tjr ü
şimşjr

→. **tjr ü şimşjr:**
Mesnevi 53
/44
Ok ve kılıç.

Ecelden çünki yok taķdjm ü
te'hjr / Ziyān itmez gışıye tjr ü
şimşjr

tjr-i kazā: Kaza oku.

→. **tjr-i kazā:-dan**
Mesnevi 6
/16
Kaza oku.

Anuñ oķı kaçan kim çıķa yādan
/ İdilmez fark ol tiz-i kaçādan

tiz: Tez, çabuk.

→. **tiz:-de**

Mesnevi 14
/114
Tez, çabuk.

Didiler gendüñi dir taht-ıla tāt
/ Saña olası durur tizde
muhtāt

→. **tiz:-de**

Mesnevi 40
/24
Tez, çabuk.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrñ / Ki tizde yile varur bu
reyāhñ

tiz it-: Çabuklaştırmak,
hızlandırmak.

→. **tiz it-:-e, -sin**

Mesnevi 46
/30
Çabuklaştırmak,
hızlandırmak.

Gerekmez bunda te'hjir ü
bahāne / Gerek tiz idesin bum
revāne

→. **tiz it-:**

Mesnevi 48
/26
Çabuklaştırmak,
hızlandırmak.

Didi kim va'deye kim oldu gice /
Vefa tiz it komağıl anı gice

→. **tiz it-:-e, -sin**

Mesnevi 46
/30
Acele etmek, tez
davranmak.

Gerekmez bunda te'hjir ü
bahāne / Gerek tiz idesin bum
revāne

toğ-: Doğmak, ortaya çıkmak.

→. **toğ-:-dı**

Mesnevi 10
/18
Doğmak, ortaya çıkmak. II
Güneşin doğması.

Ne 'ışık oldu aralarında zāhir /
Olardan toğdı eflāk u 'anāşır

toğrı - toğru: Doğru.

→. **toğrı:**

Mesnevi 1
/21
Doğru.

Bize göster nedür toğrı tarikat
/ Bize ta'līm it 'ilm-i haqıkat

→. **toğrı:-dı**

Mesnevi 34
/29
Doğru, düz.

Bili kim toğrı-dı oğ gibi anuñ /
Olupdur şöyle ki qaddı
kemānuñ

→. **toğru:**

Mesnevi 41
/86
Doğru.

Didi Mihrāb öñinde koyup baş
/ Zehñ 'ışık u zi toğru 'azm sābāş

toğru gel-: Doğru, uygun
gelmek.

→. **toğru gel-:-mez**

Mesnevi 41
/19
Doğru, uygun gelmek.

'Azimet meşveretsüz toğru
gelmez / Ulu iş meşveretsüz
hāşıl olmaz

toh: Tok.

→. **toh:-dur**

Mesnevi 39
/33
Tok.

Ki tohdur yirün yüzi ğarāyib /
Hem envā'-ı bedāyi'le 'acāyib

tokuz: Dokuz.

→. **toğuz:**

Mesnevi 2
/15
Dokuz.

Toğuz zıddı eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücūda
geldi ādem

tokuz eyvān: Dokuz konak.

→. **toğuz eyvān:**

Mesnevi 2
/9
Dokuz konak.

Toğuz eyvān düzetti vü yidi
şem' / Fūrüzān itdi tā rūşen
ola cem'

tol-: Dolmak.

→. **tol-:-mış, -ı, -dı**

Mesnevi 14
/4
Dolmak.

Ter olıban biterdi hāreden gül
/ Cihān tolmış-ıdı āvāz-ı bülbül

→. **tol-:-up**

Mesnevi 18
/18
Dolmak.

Baņa dil üşürüp durur uş ağıyār
/ Nite kim yüreğe toluş durur
hār

→. **tol:-ar, -dı**

Mesnevi 31
/10

Dolmak.

Bulurdu yār koqusın şabādan /
Tolardı cānı gönli ol şafādan

→. **tol:-mış, -dı**

Mesnevi 48
/39

Dolmak.

İçi divārınun tölmişdi 'anber /
Ziyād-ıla 'abır ü müşg-ü edfer

→. **tol:-ar**

Mesnevi 51
/78

Dolmak.

Sitemdür pādiŝāha nāme-i 'azl
/ Yaķar tāc-ıla taħtı vü tolar
hezl

→. **tol:-dı**

Mesnevi 52
/2

Dolmak.

Bahār irdi çemen ser-sebz oldı
/ Gülistān bülbül āvāzıyla töldı

→. **tol:-dı**

Mesnevi 58
/45

Dolmak.

Geminün içi feryād-ıla töldı / Ki
azdı yıl öñi girdāb oldı

→. **tol:-dı**

Mesnevi 60
/157

Dolmak.

Anun āvāzasıyla Rüm töldı /
Gören görmeyen anı 'aşık oldı

→. **tol:-dı**

Gazel 4
/16

Dolmak.

İdeli bi-dār haķ ma'diletünji
senünj / Fitne vü zülmünj gözi
töldı 'amā-y-ıla hāb

→. **tol:-a**

Mesnevi 1
/46

Dolmak.

Çü ola gün gibi rüşen bu esrār
/ Yirünj yüzi ser-ā-ser tōla
envār

→. **tol:-mış, -dur**

Mesnevi 26
/3

Dolmak.

Gözüm yaşıyla tölmişdur cihān
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem

tolaŝ:- Dolaşmak, gezinmek,
dolanmak.

→. **tolaŝ:-mış**

Mesnevi 14
/104

*Dolaşmak, gezinmek,
dolanmak.*

Gönjül kuŝı belā damına
ulaşmış / Direm dāne diyü
dāma tōlaŝmıŝ

→. **tolaŝ:-a**

Mesnevi 43
/68

İliŝmek, sataŝmak.

Kimesne çıķamaz 'iŝķ-ıla başa /
Vay ol gönjüle kim 'iŝķa tōlaŝa

toldur:- Doldurmak, kaplamak.

→. **toldurdi:-dı**

Mesnevi 56
/5

Doldurmak.

ķuru ot töldurdi gönülleri
ķurıtdı / Tavar üsdine berkidüp
yürıtdı

toli - tolu: Dolu.

→. **tolı:-dur**

Mesnevi 19
/6

Dolu.

Nice kim gerdiş ider çerh-i
gerdün / Hoş olmaz kimsene
andan meger dün

→. **tolı:-dur**

Mesnevi 21
/4

Dolu.

Didi şem'üne rüşen gül-şen ü
bāğ / Yüregüm 'iŝķ odından
töldur dāğ

→. **tolu:-dur**

Gazel 3
/10

Dolu.

İfrāt-ı nürdan göremez şüretin
anun / Ol gişi kim gözi töldur
perde-i ğiŝā

→. **tolu:**

Gazel 7
/11

Dolu.

'iŝķ tōlu olmasaydı yir yüzi /
Hāķda ne neşv olaydı ne nümā

→. **tolu:**

Gazel 7
/13

Dolu.

Zerre zerre 'iŝķdur tōlu vücüd /
Gör 'ayān gözünjde yoğ-ısa
'amā

→. **tolu:**

Gazel 7
/15

Dolu.

'ālem-i ķuds olmasaydı tōlu 'iŝķ
/ Ne olaydı vaħy ne hōd enbiyā

→. **tolu:-dur**
Kıt'a 1
/2
Dolu.

Diye durur dil ü cān lā-ilāhe
illāllah / Töludur iki cihān lā-
ilahe illāllah

→. **toludur:-dur**
Kıt'a 1
/9
Dolu.

Zehi nidā-y-ı mübārek ki
toludur andan / Kāmu zemīn u
zamān lā-ilāhe illā-llah

→. **tolu:**
Mesnevi 2
/39
Dolu.

Güneşden tolu turur yir ü gök
nūr / Ne 'ayb āna anı görmez
ise kör

→. **tolu:-dur**
Mesnevi 3
/51
Dolu.

Ki yir ü gök toludur anur ismi /
İlahi gencinüñ oldur tılısmı

→. **tolu:**
Mesnevi 11
/65
Dolu.

Olupdur bu tolu pırūze micmer
/ Benüm enfāsım ıla 'ūd u
şekker

→. **tolu-dur**
Mesnevi 12
/17
Dolu.

Töludur lāle vü reyhān-ıla gül /
Gelür her küşesinde sāz-ı
bülbül

→. **tolu:**
Mesnevi 14
/13
Dolu.

Tolu muṭribler-idi şāhid-i şeng
/ Rebāb u 'ūd-ıdı vü hem ney ü
çeng

→. **tolu:**
Mesnevi 14
/50
Dolu.

Uyur u düşde görür bir gülistān
/ Gül-i ter tolu ser-sebz büstān

→. **tolu:-y, -ı, -dı**
Mesnevi 14
/27
Dolu.

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakāyık /
Nişān virürdi cennetden
hadāyık

→. **tolu:**
Mesnevi 41
/46
Dolu.

Didi Mihrāb kim ol yol uzağdur
/ Yazısı tağınur tolu tuzāğdur

→. **tolu:**
Mesnevi 41
/50
Dolu.

Bu yolda ejdehā vü diy var
hem / Bu yoldur tolu havf u
miḥnet ü ğam

→. **tolu:**
Mesnevi 43
/5
Dolu.

Bir ulu dürc tolu la'l ıla zer /
Şaçup ḥāk itdi la'l ü zerr ü ziver

→. **tolu:**
Mesnevi 43

/75

Dolu.

Dimāğum tolu sevdādan
hevādur / Sefer sevdayı
sürmeğe devādur

→. **tolu:**
Mesnevi 44
/35
Dolu.

Çū bağrum baş ola gözüm tolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. **tolu:**
Mesnevi 45
/14
Dolu.

Mey-i gül-rengi nüş eyle ki
bülbül / Gülistānı kılpdur tolu
gülgül

→. **tolu:**
Mesnevi 46
/106
Dolu.

Yöridi ay gibi menzil be-menzil
/ Tolu ḥurşid mihi cān-ıla dil

→. **tolu:**
Mesnevi 46
/230
Dolu.

Kāmu 'anber-fişān şöyle ki
sünbül / Tolu müşğ-ile çinç eyle
kim gül

→. **tolu:-y, -ı, -dı**
Mesnevi 46
/159
Dolu.

Tolu-y-ıdı gül ü nesrīn ü reyhān
/ Nevā vü nağme-i mürğ-i hoş-
elhān

→. **tolu:**
Mesnevi 47

/6
Dolu.

Çemen ferşine dökmüş ebr lülû
/ 'Abjır ü 'anber olmuş bāg ʔolu

→. ʔolu:
Mesnevi 48
/96
Dolu.

Meliksin döngü illerüñe girü /
Hıtaşdur yol ʔolu varma ilerü

→. ʔolu:
Mesnevi 48
/136
Dolu.

Nevâ-y-ı çeng-idi vü nâle-i ney
/ ʔolu ol hoş maķâm u saĝar u
mey

→. ʔolu:
Mesnevi 49
/13
Dolu.

İki dürc içi ʔolu la'l-i aħmer /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
aħter

→. ʔolu:
Mesnevi 51
/5
Dolu.

Olur kâmunuñ işi bunda nâ-sâz
/ Belâ ʔolu durur bu kûh-ı bâlâ

→. ʔolu:
Mesnevi 51
/96
Dolu.

Bir iki gün karâr itdi anda
Cemşid / Dil ü cânı ʔolu sevdâ-
yı Hışşid

→. ʔolu:-dur
Mesnevi 53

/19
Dolu.

ʔoludur dıv-i 'ıfrıt işbu menzil /
Yavuz qorĝu yiridür olma ĝâfil

→. ʔolu:
Mesnevi 54
/8
Dolu.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / ʔolu yilandur u (nerr)
ejdehâdur

→. ʔolu:
Mesnevi 54
/10
Dolu.

Nedür Rûm anda gülzâr-ı
cinândur / Gül ü reyĝân u ʔolu
erĝavândur

→. ʔolu:
Mesnevi 56
/22
Dolu.

Oradan daĝı gidüp şâh Cemşid
/ Dil ü cânı tolu sevdâ-y-ı
Hışşid

→. ʔolu:
Mesnevi 56
/61
Dolu.

Hıtaşdur ʔolu bu baħr u bu
sâhil / Daĝı biñ yire it göñlüñi
vâşıl

→. ʔolu:
Mesnevi 58
/115
Dolu.

ʔolu arslandı oturduĝı meclis /
Aña kaplan u bebr olmuşdı
mûnis

ʔolu ol:- Dolu olmak, dolmak.

→. ʔolu ol:-ur, -sa
Gazel 1
/14

Dolu olmak, dolmak.

Bir kaşre 'afv şuyı ıla maħv olur
tamâm / 'ışyânumuz eger ʔolu
olursa baħr u ber

→. ʔolu ol:-ma, -sa, -y, -dı
Gazel 8
/11
Dolu olmak, dolmak.

'ıřķ ʔolu olmasaydı yir yüzi /
Hıkdâ ne neşv olaydı ne nümâ

→. ʔolu ol:-ur
Mesnevi 55
/23
Dolu olmak, dolmak.

ʔolu olur kibr şofıñuñ dimâĝı /
Şanur ol zühd-ile oldı çirâĝı

ton: Elbise.

→. ʔon:
Gazel 6
/5
Elbise.

Bir ʔon durur muĝâlifüñüñ
boyına kim dürist / Ki ol
kılıcuñ boyına ber-â-ber
bürjidedür

→. ʔon:-um
Mesnevi 27
/12
Elbise.

Tehi-destem ĝarâmj bini
urmaz / ʔonum şoyup başuma
taş urmaz

→. ʔon:-u, -n, -ı
Mesnevi 31
/5
Elbise.

Ŧonunı gl gibi ol dem eyledi
çāk / Ki düşmiş-idi bir işe
ħařar-nāk

→. **şon:-ı, -n, -a**

Mesnevi 39

/94

Elbise.

Diyeydün ħařı cennetdür bu
ħavzā / Ŧonına zıver olmiş
'aşd-i cevzā

→. **şon:-ın**

Mesnevi 56

/3

Elbise.

Ŧonın şoydurdı ol nerr
ejdehānuř / Hem ol 'ifrıt-i dıv-i
nā-sezānuř

→. **şon:-ı**

Mesnevi 60

/52

Elbise.

Solup gl gibi ol raşşende
ruřsār / Ŧonı yırtuş ayakları
pr-ez-ħār

→. **şon:-ın**

Mesnevi 60

/169

Elbise.

Bugün kim itdi gl çonın
muraşşa' / Saşın itme bu
eyyāmı muzayya'

şon it:- Elbise dikmek.

→. **şon it:-e, -sın**

Mesnevi 39

/115

Elbise dikmek.

Eger gl-bergden şon idesin
sen / Ola nāzük tenün āzerde
andan

şoprağ - şoprak: Toprak.

→. **şoprağ:**

Gazel 6

/13

Toprak.

Her āferıde şoprağ u şudandur
u velı / Sinn vcduğ āb-ı
ħızr-āferıdedr

→. **şoprağ:**

Mesnevi 25

/5

Toprak.

Döşegüm şoprağ u örtüm
havādur / Cemı'-i berg 
sāzum bı-nevādur

→. **şoprak:-a**

Mesnevi 38

/14

Toprak.

Felek ħālına bağdı nerges-i
mest / Urup şoprağa tācin
eyledi pest

→. **şoprak:**

Mesnevi 2

/14

Toprak.

'anāřırdan kim ol oddur u pes
yıl / şu ıla şoprak arıla sz i 'ākıl

şoprak ol:- Toprak olmak.

→. **şoprak ol:-up**

Mesnevi 48

/91

*Toprak olmak. II Yerde
yatmak.*

Döşegün şoprak olup
yaşduğuğ şaş / Gzn şan yaş
olisar yüregün baş

şop tolu: Dopdolu, büsbütün
dolu.

→. **şop çolu:-dur**

Mesnevi 14

/130

Dopdolu, büsbütün dolu.

Didiler nireğ ağrır neğ durur
sağ / Didi işm şaşum şop
çoludur dāđ

→. **şopşoludur:-dur**

Mesnevi 35

/82

Dopdolu. Büsbütün dolu.

Melik-zāde didi atasına i řāh /
Müzeyyen meclis  şop
çoludur māh

→. **şopşolu:**

Mesnevi 46

/143

Dopdolu, tamamen dolu.

Bu yol dıv-ile şopşolu perıdr /
Giren bu yola cānından berıdr

şoy:- Kanmak, yetinmek.

→. **şoy:-ı-dı**

Gazel 6

/11

Kanmak, yetinmek.

Bā-ħırř şoydı her ne ki var bu
cihānda kim / Her yırde ħn-ı
nı' metünün gsterıdedr

şoz:

→. **şoz:-ı, -la**

Gazel 4

/4

Toz.

Gāh elün feyzi-le ħāk muraşşa'
bisāt / Gāh yoluğ şozı-la şerh
mu'anber niķāb

→. **şoz:-ı**

Gazel 6

/2

Toz.

İ şeb ki ħıdmetnde felek kaç-
ħamıdedr / Ayağuğuğ şozı
melike nr-ı dıdedür

→. **toz:-ı**

Mesnevi 3
/13

Toz.

Ayağı tozu hürun tütüyâsı /
Sipih ü mihr ü mâhuñ kıymiyâsı

→. **toz:-ı**

Mesnevi 5
/10

Toz.

Çapıdır penâh-ı ehl-i îmân /
Ayağı tozu kuhl-ı dñde-i cân

→. **toz:-ı, -n, -a**

Mesnevi 8
/16

Toz.

Hem ol ki altıncı gök anuñ
yiridür / Şeh ayağı tozına
müşteridür

→. **toz:**

Mesnevi 46
/58

Toz.

Dağı on bir er koşdı cihân-süz
/ İrerdı atı ayağından göğe toz

tübı: Dalları bütün Cenneti
gölgeleyen ağaç.

→. **tübı:-y, -e**

Mesnevi 14
/54

*Dalları bütün Cenneti
gölgeleyen ağaç.*

Çatında çeşmenüñ bir serv
bitmiş / Uzanup kâmeti túbıye
yitmiş

→. **tübı:**

Mesnevi 14
/30

Tuba ağacı.

Akardı her yaña bir cüy-ı
kevşer / Olıban serv túbı-y-ile
hem-ser

→. **tübı:**

Mesnevi 54
/12

*Dalları bütün Cenneti
gölgeleyen ağaç.*

Semenle nerges ü hem
yâsemendür / Dağı kevşerle
túbı hür-ı 'ıyndur

tudak: bkz. *dudak*

→. **tudak:-um**

Mesnevi 41
/6

Dudak.

Eridüm şevk-ile şöyle ki şeb-
nem / Tudağum hüşğ durur
gözlerüm nem

tuhfe: Armağan, hediye.

→. **tuhfe:**

Gazel 1
/7

Armağan, hediye.

Der-gâhuña iletmege tuhfe
bulamazuz / İllâ ki âh-ı nım-şeb
ü nâle-i şeh

→. **tuhfe:**

Mesnevi 11
/50

Armağan, hediye.

Hediye Rüm'dan Mısr'a şeker
it / Buradan Hümmüz'e tuhfe
güher it

→. **tuhfe:**

Mesnevi 52
/8

Hediye, armağan.

Güle bülbül işi şükr ü şenâdur /
Nedür bülbüllere tuhfe

du'âdur

tuhfe it: Armağan, hediye
etmek.

→. **tuhfe it:**

Mesnevi 11
/53

Armağan, hediye etmek.

Söz eyle tuhfe it mülk-i
Hucend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

tuhfe it-: Armağan, hediye
etmek.

→. **tuhfe it-:**

Mesnevi 11
/50

Armağan, hediye etmek.

Hediye Rüm'dan Mısr'a şeker
it / Buradan Hümmüz'e tuhfe
güher it

→. **tuhfe it-:**

Mesnevi 11
/53

Armağan, hediye etmek.

Söz eyle tuhfe it mülk-i
Hucend'e / Ki ola ehl-i kemâl ol
söze bende

→. **tuhfe it-:-er**

Mesnevi 52
/5

Armağan, hediye etmek.

Güli gör bülbüle ne tuhfe ider /
Zümürüd la'l sürh u 'anber ü
zer

tu'me-i hâk it-: Toprağın
yiyeyeği haline getirmek.

→. **tu'me-yi hâk it-:-er**

Mesnevi 47
/32

*Toprağın yiyeyeği haline
getirmek. II Öldürmek.*

Niçe sultānları gerdende eflāk
/ Yire urıban ider tu'me-yi hāk

tur-: Durmak.

→. **tur-:-mış**
Mesnevi 38
/8

Durmak, bir durumda bulunmak.

Benefşe 'ömr aĥvālini görmıŝ /
Bir ayağı üzre istiđfāra tırmış

→. **tur-:-ısar, -am**
Gazel 12
/3

Durmak, kalmak.

Ŧurısaram gözün 'ışkında ser-
mest / Çü şürı nefh ide
maĥŝerde nāfiĥ

→. **tur-:-a**
Mesnevi 56
/46
Bulunmak, kalmak.

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile /
Ĥamel burcında tıra birbiriyle

→. **tur-:-ur**
Gazel 12
/2
Durmak, kalmak.

Egerçi var aramızda ferāŝıĥ /
Ŧurur 'ıŝkuĥ göñülde şöyle
rāŝıĥ

tüşe-i rāh: Yol aزیđı, yolluk.

→. **tüşe-i rāh:**
Mesnevi 1
/19
Yol aزیđı, yolluk.

Saĥa irmege bizde tüşe-i rāh /
Yiter ...

tut-: Tutmak.

→. **tut-:-ar**
Mesnevi 39
/55
Tutmak, elinde bulundurmak.

Ŧutar ay yüzi şerminden niĥābı
/ Yüzinün şem'i yaĥar āfitābı

→. **tut-:-ar**
Mesnevi 55
/16
Tutmak, elinde bulundurmak.

Ŧomaz ol nefsdde hergiz
ĥabāŝet / Ŧutar zerĥ u riyādan
hem selāmet

→. **tutu-:-uban**
Mesnevi 43
/82
Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.

Gişi kim ŝayura n'ola diyü baş /
Ŧutuban mülki ĥalka olamaz
baş

tutak: bkz. *dudak*

→. **tutak:-ı**
Mesnevi 11
/13
Dudak.

Ŧaŝı tutağı resm idüp be-āyın /
Getürdi ma'niyi bārĥk ü şırın

tütı: Papağan.

→. **tütı:**
Mesnevi 6
/1
Papağan.

Çün itdi tütı işbu kıt'arı güş /
şeker-ĥande idiben eyledi cüş

→. **tütı:-y, -le**
Mesnevi 7
/1
Papağan.

Sözün tütıyle bülbülden
ıŝıtdüm / Girü ŝaĥun ŝenāsını
ıŝ itdüm

→. **tütı:-y, -i**
Mesnevi 36
/3
Papağan.

şeker nađmāti tütıyi itdi 'aşık /
Semen şavtı oldu ĥumrıya
muvāfiĥ

tutiŝ-: Yanmak, tutuşmak.

→. **tutiŝub:-ub**
Gazel 9
/7
Yanmak, tutuşmak.

Micmer içinden tutiŝub şem'
taşından yanar / Vay aĥa kim
od duta bencileyin için taşın

tütıyā: Göze parlaklık ve
kuvvet veren sürme taşı tozu.

→. **tütıyā:-sı**
Mesnevi 3
/13

*Göze parlaklık ve kuvvet
veren sürme taşı tozu. ||
Güzelin ayak tozu.*

Ayağı tozu ĥürun tütıyāsı /
Sipıhr ü mihr ü māĥun kımiyāsı

tütı-yi pür-hüş: Çok akıllı bir
dudu kuşu.

→. **tütı-yi pür-hüş:**
Mesnevi 6
/37
Çok akıllı bir dudu kuşu.

Var -ıdı anda bir tütı-yi pür-hüş
/ Benefşe gibi olmiş bu söze
güş

tütı-yi ŝaĥun-ver: Düzgün ve
güzel konuşan dudu kuşu.

→. **tütı-yi ŝaĥun-ver:**
Mesnevi 40
/7

*Düzgün ve güzel konuşan
dudu kuşu. II Rakip.*

Ne dir gül-şende tütü-yi şahun-
ver / Kamer devrinde yokdur
mihr ü mihter

tütü-yi şeker-rîz: Tatlı dilli dudu
kuşu.

→. **tütü-yi şeker-rîz:**
Mesnevi 40
/5

*Tatlı dilli dudu kuşu. II
Rakip.*

Ne dir gül-şende tütü-yi şeker-
rîz / Cihānuḡ qandıdur dir
zehr-āmîz

tuvān vir-: Güç, kuvvet
vermek.

→. **tuvān vir-:**
Mesnevi 1
/79
Güç, kuvvet vermek.

İlāhî baḡa sen tâb u tuvān vir /
Ḥavādîşden kamu emn ü āmān
vir

tuvānā: Güçlü, kuvvetli.

→. **tuvānā:**
Mesnevi 13
/4
Güçlü, kuvvetli.

Var-ıdı Çin'de bir sultān-ı dānā
/ Kim ol-ıdı kamu işde tuvānā

→. **tuvānā:**
Mesnevi 46
/56
Güçlü, kuvvetli.

Aḡa hem-rāh itdi on gişi dānā /
Ḳavi her işde vü ḡayet tuvānā

→. **tuvānā:**
Mesnevi 46
/164
Güçlü, kuvvetli.

Gülün tācı-y-ıla olmış la'l dîbā /
Aḡaç berg ü nevā-y-ıla tuvānā

tuvānā ol-: Kuvvetli, güçlü,
kudretli olmak.

→. **tuvānā ol-:-duḡ**
Mesnevi 24
/2
*Kuvvetli, güçlü, kudretli
olmak.*

Didi şāh aḡa i maḡmūr u ra'nā
/ Ki derde şabr-ıla olduḡ
tuvānā

tuy-: bkz. *duy-*

→. **tuyar-isa:-ar, -i, -sa**
Mesnevi 53
/29
Duymak, işitmek.

Tuyar-isa bizi bundan
geçürmez / Helāk ider bizi ol
şu içürmez

tuzak: Birini veya bir topluluḡu
güç duruma düşürmek için
kurulan düzen.

→. **tuzak:-dur**
Mesnevi 41
/46
*Birini veya bir topluluḡu
güç duruma düşürmek için
kurulan düzen.*

Didi Mihrāb kim ol yol uzaḡdur
/ Yazısı taḡınuḡ tolu tuzakdur

tümen: Çok sayıda.

→. **tümen:**
Mesnevi 60
/119
Çok sayıda.

Var anda biḡ tümen türk-i
kemān-keş / Ki çıkar oḡı
peykānında āteş

türk-i kemān-keş: Çok okçu.

→. **türk-i kemān-keş:**
Mesnevi 60
/119
Çok iyi okçu.

Var anda biḡ tümen türk-i
kemān-keş / Ki çıkar oḡı
peykānında āteş

tütün: Duman.

→. **tütün:-i**
Mesnevi 31
/4
Duman.

Girü başladı āh-ıla fiḡāna /
Tütüni āhınuḡ çıkdı āsumāna

→. **tütün:**
Mesnevi 51
/22
Duman.

Ol iki meş'al iki gözi anuḡ /
Ḥalāşı yokdur andan cism ü
cānuḡ

U)

uç-: Uçmak, havalanmak.

→. **uç-:-ar, -di**
Mesnevi 13/ 22
Uçmak, havalanmak.

Olurdi arslan-ıla bir yirde āhū /
'uḡāb u sunḡur-ıla uçardı tîḡhū

→. **uç-:-ar**
Mesnevi 56/ 13
Uçmak, havalanmak.

Tezerv ü ḡaz uçar gördi hevāda
/Gül-ile bülbülü berg ü nūvāda

uçdan uca: Bir baştan bir başa.

→. **uçdan uca:**
Gazel 8/6
Bir baştan bir başa.

'İşk odında yanar -ısañ
şem'ivâr/Uçdan uca olasın nûr
u ziyâ

→. **uçdan uca:**
Mesnevi 39/2
Bir baştan bir başa.

Şehûñ var-ıdı bir bâzâr-gânı /
Ki uçdan uca görmişdi cihâni

'üd: Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.

→. **'üd:-ı, -dı**
Mesnevi 14/14
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Ṭolu muṭribler-ıdı şâhid-i şeng
/ Rebâb u 'üd-ıdı vü hem ney ü
çeng

→. **'üd:-dan**
Mesnevi 35/54
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Ne lâle-çehreler kim oldılar
cem' / Elinde ber birinüñ
'üddan şem'

→. **'üd:**
Kıt'a 2/6
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Zâtuñun künhinde 'aql-ı tîz-per
/ Oda yaqdı bâl ü per şöyle ki
'üd

→. **'üd:**
Mesnevi 11/66
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Olupdur bu ṭolu pîrûze micmer
/ Benüm enfâsum ıla 'üd u
şekker

→. **'üd:**
Mesnevi 14/80

*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Ṭaber-zed dudağı rengi ṭaber-
hün / Beni vü zülfi 'üd u yüzi
gül-gün

→. **'üd:**
Mesnevi 14/16
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Mugannî çün düzerdi nağme-i
'üd / Düşerdi sûza cânlar şöyle
kim 'üd

→. **'üd:**
Mesnevi 14/80
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Ṭaber-zed dudağı rengi ṭaber-
hün / Beni vü zülfi 'üd u yüzi
gül-gün

→. **'üd:**
Mesnevi 46/241
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Nite kim lâle 'üd oda yanardı
/ Eteğinden gülün nâfe inerdi

→. **'üd:**
Mesnevi 48/54
*Öd ağacı; Hint'ten gelen
ve yakılınca güzel koku veren
bir tür kıymetli ağaç.*

Ḳurılmış 'üd ağacından yüce
'arş / Ḳamu yâḳût u dürr-ile
muraşsa'

→. **'üd:-ı, -y, -la**
Mesnevi 3/19
Ateş.

Anuñ ḳoçusunuñ 'üdiyla
yanar/Elinde la'lenün bu la'i-i
micmer

'üd ıla çeng: Ut ile çeng.

→. **'üd ıla çeng:**
Mesnevi 46/231
Ut ile çeng.

Nüvâ iderdi anda 'üd-ıla çeng
/ Felek nâle iderdi zühre âheng

'üd u 'anber: Ud ve anber
kokusu.

→. **'üd u 'anber:**
Mesnevi 46/50
Ud ve anber kokusu.

Daḫı yüz bin zer-ile la'l ü
güher/Daḫı on yük müşg-i Çin
ii 'üd u 'anber

→. **'üd u 'anber:**
Mesnevi 46/221
Ud ve anber kokusu.

Getürdiler yük-ile 'üd u
'anber/Daḫı sandâl u lâden
müşg-i edfer

ufuk: Gökyüzünün yerle
birleşmiş gibi görüldüğü yer.

→. **ufuk:-ı, -n, -da**
Gazel 6/10
*Gökyüzünün yerle
birleşmiş gibi görüldüğü yer.*

Ne nesnedür şafaḳ cigeri ḳanı
ḫasmuñuñ / Kim ḳayğudan
felek ufukında çekîdedür

→. **ufuk:-dan**
Mesnevi 4/2
*Gökyüzünün yerle
birleşmiş gibi görüldüğü yer.*

Çün itdi gün gicenüñ çettrini
ğarḳ / Ufukdan oldı rüşen
râyet-i şarḳ

→. **ufuk:-ın, -da**
Gazel 6/10
*Gökyüzünün yerle
birleşmiş gibi görüldüğü yer.*

Ne nesnedür şafaḳ cigeri ḳanı
ḫasmuñuñ / Kim ḳayğudan
felek ufukında çekîdedür

uğra-: Uğramak.

→. **uğra:-mak, -dan**
Mesnevi 46/142
Uğramak.

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramakdan
sen şama' kes

→. **uğra:-r**
Mesnevi 46/141
Uğramak.

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramakdan
sen şama' kes

→. **uğra:-dı**
Mesnevi 34/ 45
*Uğramak. II Etkisi altında
kalmak.*

Meger djv ü periye uğradı Cem
/ Süleymân var elinden gitdi
hâtem

'ukâb: Kartal.

→. **'ukâb:**
Mesnevi 13/22
Kartal.

Olurdi arslan-ıla bir yirde âhû /
'ukâb u sunkur-ıla uçardı tîjhû

'ukbj: Ahiret.

→. **'ukbj:**
Mesnevi 57/4
Ahiret.

Gehî dir-idi n'ola hâl-ı
dünyî/Gehî dir-idi kim nice ola
'ukbj

'ukûl: Akıllar.

→. **'ukûl:**
Mesnevi 2/ 7
Akıllar.

'Ukûl-ıla nüfûsî düzdi
evvel/Pes andan oldı
mücmeller mufaşşal

→. **'ukûl:**
Mesnevi 3/36
Akıllar.

Yiri sâkin ider eflâki
gerdan/'Ukûl işinde anuñ zâr u
hâyran

'ukûl-ı evliyâ: Evliyaların aklı.

→. **'ukûl-ı evliyâ:**
Mesnevi 56/ 53
Evliyaların aklı.

'Ukûl-ı evliyâ vü enbiyâ hem /
Olamazlar bu gizlü râza
mahrem

ulaş-: Ulaşmak, erişmek.

→. **ulaş-:-miş**
Mesnevi 14/103
Ulaşmak, erişmek.

Gönjül kuşu belâ damına
ulaşmış / Direm dâne diyü
dâma tolaşmış

→. **ulaş-:-du, -ñ**
Mesnevi 60/24
Ulaşmak, erişmek.

Gehî sen ejdehâ kâmina
düşdüñ / Gehî djvünj belâsına
ulaşduñ

ulu: Büyük, yüce.

→. **ulu:**
Mesnevi 41/20
Büyük, yüce.

'Azîmet meşveretsüz toğru
gelmez/Ulu iş meşveretsüz
hâşıl olmaz

→. **ulu:**
Mesnevi 43/ 79
Büyük, yüce.

Ulu işler ki var cümle hâşardur
/ Ulu işe şunana bîm-i serdür

→. **ulu:**
Mesnevi 43/80
Büyük, yüce.

Ulu işler ki var cümle hâşardur
/ Ulu işe şunana bîm-i serdür

→. **ulu:**
Mesnevi 48/106
Büyük, yüce.

Bu mecmû'ı hâşardur itmezem
bâk / Bilürem ki ulu iş olur
hâşar-nâk

→. **ulu:**
Mesnevi 53/13
Büyük, yüce.

Ulu şehr-idi vü djvârı
pülâd/Didi Cemşîd Mihrâb'a ki
üstâd

→. **ulu:**
Mesnevi 56/59
Büyük, yüce.

Bir ulu bahrdur gerdün-ı
gerdân / Ki kırtılmaz kimesne
andan ten-âsân

→. **ulu:**
Mesnevi 60/40
Büyük, yüce.

Oradan Nâz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola ilettdi vü şaldı

→. **ulu:**
Mesnevi 56/24
Büyük, ulu.

İrişdi bahr-ı Rûm'a iki günde /
Bir ulu deyr pîdâ oldı anda

→. **ulu:**
Mesnevi 60/ 114
Büyük, iri.

Ki şamusı ulu vü mü'teber(dür)
/Metâ'ı ebrîşim müşg-i
hîşâ'dur

→. **ulu:**
Mesnevi 43/5
Ulu, yüce.

Bir ulu dürc tolu la'l ila zer /
Şaçup hâk itdi la'l ü zerr ü ziver

'ulûm-ı evvel-âhîr: İlimlerin
hepsi, bilgilerin tamamı.

→. **'ulûm-ı evvel-âhîr:**
Mesnevi 3/63
*İlimlerin hepsi, bilgilerin
tamamı.*

İçindedür 'ulûm-ı evvel-âhîr
/Kamu esrâr-ı vahdet anda
zâhîr

'ulûm-ı hikmet: Bilgelerin
bilgisi.

→. **'ulûm-ı hikmet:**
Mesnevi 13/44
Bilgelerin bilgisi.

Var-ıdı anda feşâhat hem
belâgat / 'Ulûm-ı hikmet ü
'ilm-i kitabet

un: Buğdayın toz hali.

→. **un:**
Mesnevi 53/94
Buğdayın toz hali.

Hevâdan şaldı ol seng-i âsiyâbı
/ Ki un bigi ögide padişahı

unit-:

→. **unit-:-a**
Mesnevi 1/44
*Unutmak, aklından
gitmek.*

Diyem 'ışkuñ sözün ol resme
mevzün / Unıda defterin Leylî
vü Mecnün

→. **unit-:-ma**
Mesnevi 13/69
*Unutmak, aklından
gitmek.*

'Amel it lîki nefşünj
unıtma/Naşîbinden anı
mahrûm itme

→. **unit-:-dum**
Mesnevi 39/97
*Unutmak, aklından
gitmek.*

Göriccek kaçını mihrâbı
unıtdum/Gözine 'aql u cānı
terk itdüm

unıtdur-: Unutturmak,
unutmasını sağlamak.

→. **unıtdur-:-a**
Mesnevi 50/14
*Unutturmak, unutmasını
sağlamak.*

Harîf it gendüzünge bir nigârı
/Ki unıtdura saña ol nev-bahârı

ur-: Vurmak, yaralamak.

→. **ur-:**
Mesnevi 58/30
Nakşetmek, işlemek.

Ki benlik(dür) iden andan seni
dür / Kana ur benliğe andan
olma mehcür

→. **ur-:-ur, -lar**
Mesnevi 28/8
Vurmak, yaralamak.

Benüm pür-berg ü bārum var
şanurlar / Başuma her nefes
biñ taş ururlar

→. **ur-:-ur**
Mesnevi 10/48
Saplamak, vurmak.

Te'eşşür 'ışkdan bulsa dil-i
seng / Urur ma'sûka idüp bir
cevhere çeng

→. **ur-:-mak**
Mesnevi 46/120
Vurmak, değmek.

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmak / Dil ü cânur kamu
terkini urmak

→. **ur-:-ur, -i, -dı**
Mesnevi 46/167
Vurmak, değmek.

Tezerve urur-ıdı bāl-i şâhın /
Kebüter yaşduğıydı perr-i lâçın

→. **ur-:-ur**
Mesnevi 10/48
Vurmak.

Te'eşşür 'ışkdan bulsa dil-i
seng / Urur ma'sûka idüp bir
cevhere çeng

→. **ur-:-ası**
Mesnevi 48/87
Vurmak.

Gehj bebr urası durur saña
çeng / Geh idisersin ejderhâ-y-
ila ceng

→. **ur-:-ısar, -sın**
Mesnevi 48/85
Vurmak.

Geh urısarsın arslan ile
pençe/Gehj kaplañ idiser sini
rence

→. **ur-:-dı**
Mesnevi 51/53
Vurmak.

Elin urdı kemāna ol zamān
şâh/ Diyeydün ki irdi kavsunç
burcına mäh

→. **ur-:-ur**
Mesnevi 35/73
Vurmak, değmek.

Urur ol hürıların 'ışkına çerh /
Olup hayrân meh ü hürşjd-i lâ-
çerh

→. **ur-:-ur**
Mesnevi 39/92
Vurmak, değmek.

Oturmuş kaçırda bir hüb çihre /
Ki urur ta'na yüzi mäh u mihre

→. **ur:-up, -dur**

Mesnevi 55/28
Takmak.

Ki şofî eġnine haġ geydürüpdür
/ Deri börki başına ol urupdur

→. **ur:-a, -lar**

Mesnevi 53/ 81
Vurmak, kırmak.

Buyurdi şeh ki uralar şürnâyı /
Nefîr ü kûs-ıla bem kerre-nâyı

→. **ur:-dı**

Mesnevi 53/104
Kesmek, yarmak.

Hemân-dem düşdi dîv olup
nigün-ser / Kılıçla bir daġı urdı
anı dilâver

→. **ur:-dı**

Gazel 10/9
Çarpmak, vurmak.

Bu haste cânuma urdı firâkuñ
zaġmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zaġm-ı tîr ü şimşîr ü sinân
olmaz

→. **ur:-dı**

Mesnevi 53/74
Çarpmak, vurmak.

Sipâh-ı dîv irişdi fevc-ber-
fevc/Siyeh dîv-ile urdı dîvler
mevc

→. **ur:-a**

Gazel 7/3
Vurmak.

Ṭävüs-ı rüz niçe ki ura celve
ser-ġadin / Haġ çetrünün
hümâsını düşmen-şikâr ide

→. **ur:-maz**

Mesnevi 27/11
Vurmak. II Saldırmak.

Tehî-destem ġarâmî bini
urmaz / Ṭonum şoyup başuma
taş urmaz

→. **ur:-maz**

Mesnevi 27/12
Vurmak.

Tehî-destem ġarâmî bini
urmaz / Ṭonum şoyup başuma
taş urmaz

→. **ur:-up**

Mesnevi 38/14
Vurmak, atmak.

Felek ġâlîna baġdı nerges-i
mest/Urup topraġa tâcın
eyledi pest

→. **ur:-dı**

Mesnevi 43/73
Vurmak. II Yakmak.

İçüme eyle urdı 'ışġ odı daġ / Ki
anur şüzîna döyemeye taġ

→. **ur:-maġ**

Mesnevi 46/120
Brakmak.

Gerekdür 'ışġ yolın böyle
varmak / Dil ü cânur ġamu
terkini urmak

uril-urul-: Vurulmak.

→. **uril:-dı**

Mesnevi 10/1
Vurulmak.

Cihâna 'ışġ-ıla urıldı bünyâd /
Gönül oldur ki 'ışġ-ıla ola şâd

→. **urul:-dı**

Mesnevi 10/13
Vurulmak.

Bu 'ışġ-ıla urıldı içde bünyâd /
Yir ü gök 'ışġ-ıladur ki oldı âbâd

'**urve:** Kova, testi vb. şeylerin
kulpu.

→. '**urve:**

Mesnevi 3/ 80
*Kova, testi vb. şeylerin
kulpu.*

Şafâ buldı anurġa Ka'be Merve
/Anur fitrâkidür vüġkâ vü 'urve

uş: İşte, şimdi.

→. **uş:**

Gazel 9/12
İşte, şimdi.

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nîl'i hem / Nice aġar
görsün uş binüm gözümün ġan
yaşın

→. **uş:**

Gazel 8/12
Bu, işte bu.

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nîl'i hem / Nice aġar
görsün uş binüm gözümün ġan
yaşın

→. **uş:**

Gazel 13/9
Bu, işte bu.

Gözün cânım diler bi'smi'l-lah
uş cân / Zehî cân kim ola
cânâna mergüb

→. **uş:**

Kıt'a 1/8
Bu, işte bu.

Cemî-i 'âlem-i ġayb u şahâdet
eydürler/Uş âşikâr u nihân lâ-
ilâhe illâllah

→. **uş:**

Mesnevi 11/63
Bu, işte bu.

Nizâmî birle Selmân ġarzına uş
/ Bu defter nazm oldı dürr-ile
ġoş

→. **uş:-da**

Mesnevi 14/134
Bu, işte bu.

Didiler ataña nedür diyelüm /
Didi görürsüz uşda neyse ġalüm

→. uş:
Mesnevi 18/17
Bu, işte bu.

Başa dil üşürüp durur uş ağıyar
/ Nite kim yüreğe tolup durur
hâr

→. uş:
Mesnevi 22/10
Bu, işte bu.

Senün şem'ünde hâk olmışsa
gül-şen / Benüm cânımda uş
'işk odı rüşen

→. uş:
Mesnevi 26/4
Bu, işte bu.

Gözüm yaşıyla tolmuşdur cihân
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem

→. uş:
Mesnevi 28/15
Bu, işte bu.

Sen âzâde benem uş bende-i
'işk / Ser-efrâz ol benem uş
bende-i 'işk

→. uş:
Mesnevi 28/16
Bu, işte bu.

Sen âzâde benem uş bende-i
'işk / Ser-efrâz ol benem uş
bende-i 'işk

→. uş:
Mesnevi 33/1
Bu, işte bu.

Bahâr irişdi vü açıldı uş gül /
Nevâda sen dağı sâz it i bülbül

→. uş:
Mesnevi 35/115
Bu, işte bu.

Dirigâ kim bu uş djvâne olur /
Soñucı mülkden bigâne olur

→. uş:
Mesnevi 44/33
Bu, işte bu.

Elümde başum u uş tığ ü
hâncer / Sözüüm bu kim didüm
saña i mäder

→. uş:
Mesnevi 46/113
Bu, işte bu.

Hilâlı görse dirdi uş ol
ebru/Güneşe bakşa dirdi kim
uş ol rü

→. uş:
Mesnevi 46/114
Bu, işte bu.

Hilâlı görse dirdi uş ol ebrü /
Güneşe bakşa dirdi kim uş ol
rü

→. uş:
Mesnevi 48/73
Bu, işte bu.

Ya dirdi uş Humâ-y-ıla
Humâyün/Ya hüd dir-idi uş
Leylî vü Mecnün

→. uş:
Mesnevi 48/74
Bu, işte bu.

Ya dirdi uş Humâ-y-ıla
Humâyün/Ya hüd dir-idi uş
Leylî vü Mecnün

→. uş:
Mesnevi 50/4
Bu, işte bu.

Ber-â-ber eyleyen leyl ü nehârı
/ Getürdi şükr uş faşl-ı baharı

→. uş:-da
Mesnevi 54/28
Bu, işte bu.

Nefes nür oldı ağızında uşda
pıda /Gice yıldız gibi
uyanıklığı oldı

→. uş:
Mesnevi 55/31
Bu, işte bu.

Bugün kopup durur uş bir
cemâ'at / Kamusunıñ işi zerğ u
sanâ'at

→. uş:
Mesnevi 60/67
Bu, işte bu.

Habar irişdi kim bir kâr-vân uş
/ Gelür cinden kılar derya gibi
cüş

'uşşâk: Aşıklar.

→. 'uşşâk:
Gazel 15/11
Aşıklar.

'Uşşâk halkasına nazâr kı ki
göresin/Sinün ayağuna niçe
yüzler nişâr olur

→. 'uşşâk:
Mesnevi 12/7
Aşıklar.

Muḥayyerdür sözümden
cümle 'uşşâk / 'İrâk -ıla şifâhân
aḡa müştak

→. 'uşşâk:-ı
Mesnevi 35/132
Aşıklar.

Naşihat arasında ol nüvâ-ger /
Bu şî'r-ile itdi 'uşşâkı muḥayyer

→. 'uşşâk:-a
Mesnevi 45/2
Aşıklar.

Elünge çengünj al i nüvâ-sâz /
Nüvârj eylegil 'uşşâka dem-sâz

→. 'uşşâk:-ı
Mesnevi 59/3
Aşıklar.

Muḥayyer eyle 'uşşâkı
tamâmet/Ki ider süzür
şifâhanda ikâmet

→. 'uṣṣāk:-uḡ
Gazel 10/7
Âşıklar.

Ḳāza okını atmağa ciger-gāhına
'uṣṣākūḡ / Dem olur mı ki
'anber-veṣ ḳara ḳaṣūḡ kemān
olmaz

'utārid: Merkür.

→. 'uṭārid:
Mesnevi 8/13
Merkür.

'Uṭārid şıdḳ-ıla aḡa medḡ-
ḡāndur / Hem eyvānına
keyvān pāsubāndur

uy-: Aynı şekilde hareket
etmek, uymak.

→. uy-:-a
Gazel 15/4
Aynı şekilde hareket
etmek, uymak.

Zülfūḡ hevāsı aldı ḳarār-ıla
şabrumı / Her kim ḳarār söze
uya bḡ-ḳarār olur

uyan-:

→. uyan-:-up
Mesnevi 14/101
Uyanmak.

Uyanup gördi anı ḳul
ḳaravaş/Nigārūn yüzi gibi
olmuş müşevveş

→. uyan-:-dı
Mesnevi 14/91
Uyanmak, gözlerini
açmak.

Figān idiben uyḳudan
uyandı/Nite kim lāle ḳan yaşa
boyandı

uyanuklığı ol-: Uyanık olmak.

→. uyanuklığı ol-:-dı
Mesnevi 54/29

*Uyanık olmak. II Aydın
olmak.*

Gice yıldız gibi uyanukluğu
oldı/Anuḡ-çün adı yıldız ḳurdı
oldı

uyku: Uyku.

→. uyku:-da
Mesnevi 3/27
Uyku.

Gözi uyḳuda göḡlinde
istikāmet /Dilinde ümmeti rüz-
ı ḳıyāmet

→. uyku:-dan
Mesnevi 14/91
Uyku.

Figān idiben uyḳudan
uyandı/Nite kim lāle ḳan yaşa
boyandı

uyu- - uyu-: Uyumak.

→. uyu-:-y, -a, -sın
Mesnevi 55/11
Uyumak.

Neçün bu vakt yatup uyıyasın /
Bu fırsat fevt olmağa ḳoyasın

→. uyu-:-r
Mesnevi 14/49
Uyumak.

Uyur u düşde görür bir gülistān
/ Gül-i ter ṡolu ser-sezb büstān

uzat-: Uzatmak.

→. uzat-:-up
Mesnevi 11/21
Uzatmak.

Gözi vaşf itdi süsen uzadup
dil/Kim oldu maḡv odından
siḡr-i Bābil

uzak: Uzak.

→. uzak:-dur
Mesnevi 41/45
Uzak.

Didi Mihrāb kim ol yol
uzakdur/Yazısı ṡaḡınuḡ ṡolu
ṡuzakdur

uzan-: Uzanmak.

→. uzanup:-up
Mesnevi 14/54
Uzanmak.

Ḳatında çeşmenūḡ bir serv
bitmiş / Uzanup ḳāmeti ṡübḡye
yitmiş

uzat-: Uzatmak.

→. uzat-:-mıṣ
Mesnevi 14/11
Uzatmak.

Dil uzatmış şenā iderdi süsen /
Benefşe güş olmuşdı ser ü ten

uzun ol-: Uzun ömürlü olmak.

→. uzun ol-:-mak
Mesnevi 18/21
Ömür olarak (uzun ömürlü
olmak).

Uzun olmak ne ḡāşıl zindigānı /
Çü miḡnetle geçüre gişi anı

'uzzi: İslam öncesi devirde
Arapların taptığı putlardan
birinin adı.

→. 'uzzi-:-y, -i
Gazel 3/5
İslam öncesi devirde
Arapların taptığı putlardan
birinin adı.

Lā-y-ıla yıḳdı 'izzet-ile Lāt u
'Uzzı'yi / İllāyı çün kim itdi aḡa
teslīm kibriyā

Ü)

u-ü:

→. u:
Gazel 1/ 1
Ve, baḡılacı.

İ hâlık-ı hâlâyık u i vâhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremün şuyıyla şuvar

→. ü:
Gazel 1/ 8
Ve, bağlaci.

Der-gâhuña iletmege tuhfe
bulamazuz / illâ ki âh-ı nîm-şeb
ü nâle-i seher

→. u:
Gazel 1/ 14
Ve, bağlaci.

Bir kaçre 'afv şuyı ıla mahv olur
tamâm / 'ısyânumuz eger tolu
olursa bahr u ber

→. ü:
Gazel 2/ 12
Ve, bağlaci.

Oradan kim levdenevtü diyü
kaldı Cebre'îl / İlerü geçdün ü
oldı sırr-ı mâ evhâ 'ayân

→. u:
Gazel 2/ 15
Ve, bağlaci.

Evlıyaya sen çırâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maẓhar-ı âyât u hem Nûr u
Duhân

→. u:
Gazel 2/ 16
Ve, bağlaci.

Evlıyaya sen çırâğ u enbiyâya
şem'-i cem' / Kim dilüñdür
maẓhar-ı âyât u hem Nûr u
Duhân

→. u:
Gazel 2/ 17
Ve, bağlaci.

Saņa menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâk / Şöyle kim bu

iş yakındur hiç anı yokdur
gümân

→. u:
Gazel 2/ 21
Ve, bağlaci.

Tâze-rüy u hoş-nefes oldum
anun çün gül gibi / Kim senün
medhüñde gonca bigiyem
raṭbu'l-lisân

→. ü:
Gazel 2/ 24
Ve, bağlaci.

İsderem senden şefâ'at yâ
şefi'ü'l-müznibin / Nice
maḥrûm ola senden bu garıb ü
nâ-tuvân

→. u:
Gazel 3/ 5
Ve, bağlaci.

Lâ-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lât u
'Uzzı'yi / İllâyı çün kim itdi anı
teslîm kibriyâ

→. u:
Gazel 4/ 9
Ve, bağlaci.

'adluñı görür-iken yağmur u yıl
i 'aceb / Maḥzenini gül-şenün
nicesi itdi ḥarâb

→. ü:
Gazel 5/ 1
Ve, bağlaci.

İ hüsrev-i memâlik ü i şâh-ı
kâmyâb / Kim sini itdi ḥak
melik-i mâlikî'r-riḳâb

→. u:
Gazel 5/ 9
Ve, bağlaci.

'adluñla şöyle râḫat u ârâm
buldı mülk / Kim zülfüdür hemîñ
ki ider yüzde ızırâb

→. u:
Gazel 6/ 15
Ve, bağlaci.

Gün şu'lesi şabâh u şafâdur
saņa veli / Ḥaşmuña tığ-i
ḥâdişe kim ber-keşidedür

→. ü:
Gazel 6/ 7
Ve, bağlaci.

Şâh-ı hümây säyesin ü cümle
vahş u tayr / Saņa penâh
idibenün âremidedür

→. u:
Gazel 6/ 13
Ve, bağlaci.

Her âferide toprağ u şudandur
u veli / Sinün vücudun âb-ı
ḥıẓr-âferidedür

→. u:
Gazel 6/ 15
Ve, bağlaci.

Gün şu'lesi şabâh u şafâdur
saņa veli / Ḥaşmuña tığ-i
ḥâdişe kim ber-keşidedür

→. ü:
Gazel 7/ 2
Ve, bağlaci.

'İşk durur varlığı itmek fenâ /
Kim anuñla bulunur 'izz ü beḳâ

→. u:
Gazel 7/ 6
Ve, bağlaci.

'İşk odında yanar -ısañ
şem'ivâr / Uçdan uca olasın
nûr u ziyâ

→. u:
Gazel 7/ 7
Ve, bağlaci.

'İşk -ıla kayım durur rûh u
cesed / 'İşk -ıla dâyim durur
arş u semâ

→. u:

Gazel 7/ 8

Ve, bağlacı.

'Işık -ıla kâyim durur rûh u
cesed / 'Işık -ıla dâyim durur
arz u semâ

→. ü:

Gazel 7/ 10

Ve, bağlacı.

'Işık ider bülbülü nağme-nüvâz /
'Işık virür güllere berg ü nevâ

→. u:

Gazel 8/ 9

Ve, bağlacı.

Baş u cañdan 'âşıkâ ğuşşa
görür-iken ki şem' / Nür olur
çün yandurur cânımı kesdürür
başın

→. u:

Gazel 8/ 11

Ve, bağlacı.

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nijl'i hem / Nice aqar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. ü:

Gazel 8/ 10

Ve, bağlacı.

'Işık ider bülbülü nağme-nüvâz /
'Işık virür güllere berg ü nevâ

→. u:

Gazel 9/ 9

Ve, bağlacı.

Baş u cañdan 'âşıkâ ğuşşa
görür-iken ki şem / Nür olur
çün yandurur cânımı kesdürür
başın

→. u:

Gazel 9/ 11

Ve, bağlacı.

Kim temâ (şâ) ideyim dirse
Furât u Nijl'i hem / Nice aqar
görsün uş binüm gözümün kan
yaşın

→. u:

Gazel 10/ 5

Ve, bağlacı.

N'idersin Mısr u Bağdâd'ı
gözümü it temâşâ-gâh / Ki dem
geçmez ki bin Dicle'yle Nijl
andan revân olmaz

→. ü:

Gazel 10/ 10

Ve, bağlacı.

Bu haste cânuma urdı firâkuñ
zağmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zağm-ı tır ü şimşir ü sinân
olmaz

→. u:

Gazel 11/ 3

Ve, bağlacı.

Ciger-hünem perîşân-hâl (u)
ser-gerdân u sevdâyı / Ne
miskîn eylemişdür gör beni ol
zülf-i müşğünüm

→. u:

Gazel 11/ 5

Ve, bağlacı.

Gerekdür 'ışık yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdur dağı resm-ile
âyünüm

→. u:

Gazel 11/ 10

Ve, bağlacı.

Yüzünğün nağşı renginden
gözüm bir nüşha almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
hadîş-i hübu rengünüm

→. ü:

Gazel 11/ 11

Ve, bağlacı.

Firâkuñda senüñ bî-hadd belâ
çekdüm ü derd ü ğam /
Dimedüñ rahm idüp bir gün ki
nicesin i miskînüm

→. u:

Gazel 13/ 8

Ve, bağlacı.

Olur her ğişi bir maţlûba tâlib /
Baña anuñ 'ışkıdur mağşüd u
maţlûb

→. ü:

Gazel 13/ 14

Ve, bağlacı.

Lebüñ-ile yüzün fikrine
düşdüm / Zî şırîñ meşreb ü zî
fikret-i hübu

→. u:

Gazel 14/ 6

Ve, bağlacı.

Süreti cânuñ nicedür diyen
eylesün nazâr / Yüzine anuñ ki
cânumdur u cânânüm benüm

→. ü:

Gazel 14/ 7

Ve, bağlacı.

Yüsuf-ı dil görse zülfin ü
zenağdânın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindânüm
benüm

→. ü:

Gazel 14/ 8

Ve, bağlacı.

Yüsuf-ı dil görse zülfin ü
zenağdânın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindânüm
benüm

→. ü:

Gazel 14/ 12

Ve, bağlacı.

Küfr ü îmândan şorarlarsa
baña budur cevâb / Kim

şaçıdır küfrüm ü yüzidür
îmānum benüm

→. u:

Gazel 16/ 4

Ve, bağlacı.

Dolāb-ı çerhün inibenün
döndüğün gören / Nāçār aña
terk-i murād u hevā gerek

→. ü:

Gazel 16/ 14

Ve, bağlacı.

Gördüğün ki gncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gişiye ne
berg ü nüvā gerek

→. ü:

Gazel 17/ 5

Ve, bağlacı.

Altumda mār öñümde deniz ü
iki yanum / Şîr ü peleng ü hār-ı
ciger-süz ibtilā

→. ü:

Gazel 17/ 6

Ve, bağlacı.

Altumda mār öñümde deniz ü
iki yanum / Şîr ü peleng ü hār-ı
ciger-süz ibtilā

→. u:

Gazel 17/ 7

Ve, bağlacı.

Tāc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerhden vefā
var u ne kimseden velā

→. u:

Gazel 17/ 8

Ve, bağlacı.

Tāc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerhden vefā
var u ne kimseden vefā

→. u:

Gazel 17/ 9

Ve, bağlacı.

'İşkuñ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. ü:

Kıt'a 1/ 1

Ve, bağlacı.

Diye durur dil ü cān lâ-ilāhe
illāllah / Toludur iki cihān lâ-
ilāhe illāllah

→. u:

Kıt'a 1/ 7

Ve, bağlacı.

Cemî-i 'ālem-i ğayb u şahādet
eydürler / Uş aşikār u nihān lâ-
ilāhe illāllah

→. u:

Kıt'a 1/ 8

Ve, bağlacı.

Cemî-i 'ālem-i ğayb u şahādet
eydürler / Uş aşikār u nihān lâ-
ilāhe illāllah

→. u:

Kıt'a 1/ 10

Ve, bağlacı.

Zehî nidā-y-ı mübārek ki
toludur andan / Kamu zemîñ u
zamān lâ-ilāhe illā-llah

→. ü:

Kıt'a 1/ 12

Ve, bağlacı.

Gerek kim vahdete hucet
dahı çü tolmışdur / Cemî-i
kevn ü mekān lâ-ilāhe illāllah

→. ü:

Kıt'a 1/ 13

Ve, bağlacı.

Nite ki mescid ü mihrāb toldur
gey işit / Künişt ü deyr-i muġān
lâ-ilāhe illāllah

→. ü:

Kıt'a 1/ 14

Ve, bağlacı.

Nite ki mescid ü mihrāb toldur
gey işit / Künişt ü deyr-i muġān
lâ-ilāhe illāllah

→. ü:

Kıt'a 1

/18

Ve, bağlacı.

Dilünji lâ-y-ıla illā'ya 'ādet ki
oldı / Belādan emn ü āmān lâ-
ilāhe illāllah

→. u:

Kıt'a 2/ 10

Ve, bağlacı.

Emrür-ile seyr iderler nücüm /
Bu felekde ger nuhūs u ger
sü'üd

→. u:

Kıt'a 4/ 5

Ve, bağlacı.

Lā-cerem kim hākisār u ser-
nügün / Nün bunurğ yiri oldı
anurğ āb-ı siyāh

→. ü:

Mesnevi 1/ 2

Ve, bağlacı.

İlāhî senden isderüz 'ināyet /
Bize rüzj eyle tevfiķ ü hidāyet

→. ü:

Mesnevi 1/ 41

Ve, bağlacı.

Açıla anda tāze sünbül ü gül /
Ola 'āşık aña 'ankā ne bülbül

→. ü:

Mesnevi 1/ 58
Ve, bağlaci.

Bu sulṭān kim bugün dārā-yı
d̄indür / Penāh-ı şer' ü sulṭān-ı
zem̄indür

→. u:

Mesnevi 1/ 79
Ve, bağlaci.

İlāhî baña sen tāb u tuvān vir /
Ḥavād̄j̄şden kamu emn ü āmān
vir

→. ü:

Mesnevi 1/ 80
Ve, bağlaci.

İlāhî baña sen tāb u tuvān vir /
Ḥavād̄j̄şden kamu emn ü āmān
vir

→. ü:

Mesnevi 1/ 93
Ve, bağlaci.

Ne lāyık atı na'lına zer ü la'l /
Hilāl olsa gerek durur aña na'l

→. u:

Mesnevi 2/ 13
Ve, bağlaci.

'anāşırdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak arla söz i 'ākil

→. ü:

Mesnevi 2/ 39
Ve, bağlaci.

Güneşden tolu ṭurur yir ü gök
nūr / Ne 'ayb aña anı görmez
ise kör

→. u:

Mesnevi 2/ 42
Ve, bağlaci.

Nakşj kim yazupdur ol
ḥudāvend / Kamusı ḥüb u

zıjbādur u dil-bend

→. u:

Mesnevi 2/ 48
Ve, bağlaci.

Anuñ luṭfiyla buldı serv k̄āmet
/ Laṭıf u i'tidāl ü istikāmet

→. u:

Mesnevi 2/ 49
Ve, bağlaci.

Ḥad u ḥālî düzetdi eyle ki lāle /
Ḷodi üstine sünbülde gülāle

→. u:

Mesnevi 2/ 58
Ve, bağlaci.

Sücüd eylemeyen şeyṭān-ı
bes / Ki d̄iv-ıdi ol u aşılıyla nā-
kes

→. u:

Mesnevi 2/ 60
Ve, bağlaci.

Bezedi insānı ḥüsn-i şüret ile /
Daḥı hoş ḥulḳ u zıjbā sıret ile

→. u:

Mesnevi 2/ 65
Ve, bağlaci.

Ki 'ışk u 'āşık u ma'sūk p̄idā /
Ola vü 'ālemüñ işi müheyya

→. ü:

Mesnevi 2/ 73
Ve, bağlaci.

Nedür bildürdi olara ḥayr ü
şerri / Ḥabar virdi ne durur
nef' ü zarrı

→. ü:

Mesnevi 2/ 74
Ve, bağlaci.

Nedür bildürdi olara ḥayr ü
şerri / Ḥabar virdi ne durur
nef' ü zarrı

→. ü:

Mesnevi 2/ 76
Ve, bağlaci.

Daḥı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevḥid ü
islām

→. ü:

Mesnevi 2/ 94
Ve, bağlaci.

Ol arada olur revḥ-ile reyḥan /
Na'ım ü rāḥat u ravzayla
rıdvān

→. ü:

Mesnevi 2/ 95
Ve, bağlaci.

Sükün virüp yir ü gögi yaratdı /
Senüñ-çün dürlü ni'metler
döritdi

→. u:

Mesnevi 3/ 12
Ve, bağlaci.

Serjir-ārā vü mülk-i evliyādur /
Ser-i ser-dār u ḥayl-i enbiyādur

→. ü:

Mesnevi 3/ 14
Ve, bağlaci.

Ayağı tozı ḥürüñ tütüyāsı /
Sipihir ü mihr ü māhuñ kımiyāsı

→. ü:

Mesnevi 3/ 19
Ve, bağlaci.

Eger cinn ü eger ins ü
melekdür / Bu söz-ile cihānı
kıldılar pür

- . u:
Mesnevi 3/ 61
Ve, bağlaci.
- Kitâb u hem şifâ vü hem mübârek / Ki aña indürdi anı haq tebârek
- . u:
Mesnevi 3/ 91
Ve, bağlaci.
- Virildi aña kuşûr ü hür u cennet / Ol itdi qamusını vaqf-ı ümmet
- . ü:
Mesnevi 3/ 93
Ve, bağlaci.
- N'iderdi cennet ü hür u kuşûrı / Çü 'aqlında yoğ-ıdı anuñ kuşûrı
- . ü:
Mesnevi 5/ 3
Ve, bağlaci.
- Sikender-râyet ü Cemşid-şevket / Ferîdün devlet ü Hürşid-çal'at
- . ü:
Mesnevi 5/ 4
Ve, bağlaci.
- Sikender-râyet ü Cemşid-şevket / Ferîdün devlet ü Hürşid-çal'at
- . u:
Mesnevi 5/ 11
Ve, bağlaci.
- Qamu başdan ayağa hüş u ferheng / Hacıil râyından Efrîdün u Hüşeng
- . u:
Mesnevi 5/ 12
Ve, bağlaci.
- Qamu başdan ayağa hüş u ferheng / Hacıil râyından Efrîdün u Hüşeng
- . u:
Mesnevi 5/ 19
Ve, bağlaci.
- Anuñla baht u devlet hem-nişindür / Sa'âdet yâver ü nuşret qarındür
- . ü:
Mesnevi 5/ 20
Ve, bağlaci.
- Anuñla baht u devlet hem-nişindür / Sa'âdet yâver ü nuşret qarındür
- . u:
Mesnevi 5/ 31
Ve, bağlaci.
- Cihân-bağş u âfitâb-ı heft-kişver / Ki aña durur müseñher çerh ü ahter
- . ü:
Mesnevi 5/ 32
Ve, bağlaci.
- Cihân-bağş u âfitâb-ı heft-kişver / Ki aña durur müseñher çerh ü ahter
- . ü:
Mesnevi 7/ 6
Ve, bağlaci.
- Aña lâyıq ki virildi hilâfet / Ki inşâf ehlidür ü 'aql u râfet
- . u:
Mesnevi 7/ 7
Ve, bağlaci.
- Ferîdün disem u Dañhâk-i şâñj / Dürüst ü râst gelmez bir me'ânj
- . ü:
Mesnevi 7/ 8
Ve, bağlaci.
- Ferîdün disem u Dañhâk-i şâñj / Dürüst ü râst gelmez bir me'ânj
- . u:
Mesnevi 7/ 20
Ve, bağlaci.
- Bu cârj kim didi andan beher-rû / Ki ol çeşm-i cihândur u ben ebru
- . u:
Mesnevi 9/ 5
Ve, bağlaci.
- Şehinşâh-ı velj-sâz u 'adü-süz / Cihânda âfitâb-ı 'âlem-efrüz
- . ü:
Mesnevi 9/ 7
Ve, bağlaci.
- Virür râyı anuñ mihr ü mehe-nür / Olur hem milk anuñ 'adlıyla ma'mür
- . u:
Mesnevi 9/ 10
Ve, bağlaci.
- Çün irdi aña te'yid-i âsumâñj / Dutar u dutisar mülki cihâñj
- . u:
Mesnevi 9/ 13
Ve, bağlaci.
- Anuñ cüd u hayâsiyla ebr her dem / Eriyiben ider yir yüzini nem
- . ü:
Mesnevi 9/ 24
Ve, bağlaci.
- Anuñ râyâtin it 'âlemde manşür / Sipâhın kâhir ü a'dâyı mañhür

→. u:

Mesnevi 9/ 26
Ve, bağlaci.

Nireye yüz dutar-ısa be-takdır
/ Anı eyle cihân-bağş u cihân-
gır

→. ü:

Mesnevi 9/ 27
Ve, bağlaci.

Selâmet dut hemişe cism ü
cânın / Selâtime penâh it
âsumânın

→. ü:

Mesnevi 10/ 3
Ve, bağlaci.

Göñüldür cânlaruñ şem' ü
çırâğı / Yağar 'ışk odı anda
müm u yağı

→. u:

Mesnevi 10/ 4
Ve, bağlaci.

Göñüldür cânlaruñ şem' ü
çırâğı / Yağar 'ışk odı anda
müm u yağı

→. u:

Mesnevi 10/ 5
Ve, bağlaci.

Çırâğ u şem'e ger irmez-ise nâr
/ Kâlır zulmet bulunmaz anda
envâr

→. u:

Mesnevi 10/ 10
Ve, bağlaci.

Bu odun sūzı cāna kımiyâdur /
Göñül anuñla pür-nūr u
şafâdur

→. ü:

Mesnevi 10/ 14
Ve, bağlaci.

Bu 'ışk-ıla uruldu içde bünyâd /
Yir ü gök 'ışk-ıladur ki oldı âbâd

→. u:

Mesnevi 10/ 16
Ve, bağlaci.

Ezelde 'ışkdur ki oldı pıdâ / Pes
andan 'aql u nefis oldı hüveyda

→. u:

Mesnevi 10/ 18
Ve, bağlaci.

Ne 'ışk oldı aralarında zâhir /
Olardan toğdı eflâk u 'anâşır

→. ü:

Mesnevi 10/ 26
Ve, bağlaci.

Seni 'ışk odudur kim nūr eyler /
Dil ü hem cânunı ma'mūr eyler

→. u:

Mesnevi 10/ 29
Ve, bağlaci.

'İbâdet 'ışk u bâkî zerķ-sâzî /
Her iş bâzîdür illâ 'ışk-bâzî

→. ü:

Mesnevi 10/ 37
Ve, bağlaci.

Men ü mâlık olıpdur sanı
perde / Dağı yok hiç nesne ara
yirde

→. u:

Mesnevi 10/ 41
Ve, bağlaci.

Ne olduñ hâb u hurde it gibi
hursend / Çetük dağı olsa
'ışkın eyle dil-bend

→. ü:

Mesnevi 10/ 50
Ve, bağlaci.

Anuñ ıla olur artuk bahâsı /
Veger az dağı ola hüsn ü
bahâsı

→. ü:

Mesnevi 10/ 77
Ve, bağlaci.

Bilesin varsa sende çeşm ü
bñniş / Ki kıyım 'ışk-ıladur
âferiniş

→. u:

Mesnevi 10/ 86
Ve, bağlaci.

Cihânda kıdum işbu yadigârı /
Me'ânîsi hoş u elfâzı arı

→. ü:

Mesnevi 11/ 3
Ve, bağlaci.

Ferîdün-âyet ü Hurşîd-râyet /
Sipihri-i saltanat Cemşîd-devlet

→. ü:

Mesnevi 11/ 6
Ve, bağlaci.

Hümâ-sâye hümâyün baht-ı
pürüz / Sipihri-i mülk ü mihr-i
'âlem-efrüz

→. ü:

Mesnevi 11/ 8
Ve, bağlaci.

Serîr-ârâ-yı mülk-i câvidânî /
Çırâğ-ı şem' ü baht-ı Orhanî

→. ü:

Mesnevi 11/ 9
Ve, bağlaci.

Cihân-gır ü cihân-dâr u cihân-
bağş / Ki ezelden tâ ebeddür
taht anı bağş

→. ü:

Mesnevi 11/ 12
Ve, bağlaci.

Didi kim 'ışk sözinden saḥun-
ver / İdiben nazm düzdi dürr ü
güher

→. ü:
Mesnevi 11/ 14
Ve, bağlacı.

Kaşı tutağı resm idüp be-âyın /
Getürdi ma'niyi bârık ü şîrîn

→. ü:
Mesnevi 11/ 15
Ve, bağlacı.

Anıban zülf ü ḥâli müşg ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzın mu'aṭṭar

→. ü:
Mesnevi 11/ 26
Ve, bağlacı.

Bizüm-çün düzesin bir ḥüb
defter / Ki ola ma'ni vü lafzı şîr
ü şekker

→. u:
Mesnevi 11/ 30
Ve, bağlacı.

İdesin 'ışk ḥâlin eyle rüşen /
Kim ola cân u dil anuñla gül-
şen

→. u:
Mesnevi 11/ 35
Ve, bağlacı.

Düzesin anı eyle ḥüb u mevzün
/ Ki ola Leylî anuñ 'ışkında
Mecnün

→. ü:
Mesnevi 11/ 48
Ve, bağlacı.

Ğazellerle müretteb eyle anı /
Ki işidenüñ sevine cism ü cânı

→. u:
Mesnevi 11/ 52
Ve, bağlacı.

Ḥıṭây'a müşg virbi armağâni /
'İrâk'a virbi elfâz u me'âni

→. u:
Mesnevi 11/ 66
Ve, bağlacı.

Olupdur bu ṭolu pîrûze micmer
/ Benüm enfâsum ıla 'üd u
şekker

→. ü:
Mesnevi 12/ 12
Ve, bağlacı.

Sözün genci kapusını açayım /
Cihâna dürr ü gevherler
saçayım

→. ü:
Mesnevi 13/ 16
Ve, bağlacı.

Dürîş kim olmaya saña sitem-
kâr / Ki 'ömr ü baḥtı kem bulur
sitem-kâr

→. u:
Mesnevi 13/ 22
Ve, bağlacı.

Olurdi arslan-ıla bir yırde âhü /
'uḳâb u sunḳur-ıla uçardı tîhü

→. ü:
Mesnevi 13/ 44
Ve, bağlacı.

Var-ıdı anda feşaḥat hem
belâgat / 'Ulüm-ı ḥikmet ü
'ilm-i kitâbet

→. ü:
Mesnevi 13/ 75
Ve, bağlacı.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Ḥarâb eyleme naṭ u
bürriyâyı

→. u:
Mesnevi 13/ 76
Ve, bağlacı.

Mey iç terk eyle bu zühd ü
riyayı / Ḥarâb eyleme naṭ u
bürriyâyı

→. u:
Mesnevi 13/ 1
Ve, bağlacı.

Ḥabar viridi saḥun-dân u
kühen-zâd / Ki öñinde var
durur çok dâsitân yâd

→. ü:
Mesnevi 14/ 31
Ve, bağlacı.

Nevâ-yı bülbül ü elhân-ı dürrâc
/ İderdi 'aşıḳuñ şabrını târâc

→. u:
Mesnevi 14/ 49
Ve, bağlacı.

Uyur u düşde görür bir gülistân
/ Gül-i ter ṭolu ser-sebz büstân

→. u:
Mesnevi 14/ 70
Ve, bağlacı.

Güneş gibi 'izârı ergavâni /
Dür-efşân u niḳâbı âsumâni

→. u:
Mesnevi 14/ 80
Ve, bağlacı.

Ṭaber-zed dudağı rengi ṭaber-
hün / Beni vü zülfî 'üd u yüzi
gül-gün

→. ü:
Mesnevi 14/ 8
Ve, bağlacı.

Şeh için buldılar bir taze gül-
şen / Gül ü lāle çırāğı-y-ıla
rüşen

→. ü:
Mesnevi 14/ 12
Ve, bağlaci.

Dil uzatmış şenā iderdi süsen /
Benefşe güş olmışdı ser ü ten

→. u:
Mesnevi 14/ 35
Ve, bağlaci.

Arada sāgar u mey idiben nüş /
Kamu kayğuyı itdiler ferāmüş

→. u:
Mesnevi 14/ 39
Ve, bağlaci.

Giderür güşşaları cām u bāde /
Anı nüş eyle virme 'ömri bāda

→. ü:
Mesnevi 14/ 73
Ve, bağlaci.

Dil ü can bağı zülfi çenberine
/ Ciger-ḥün müşg saçı
'anberine

→. ü:
Mesnevi 14/ 93
Ve, bağlaci.

Anuḡ āhı ki olmuşdı āteş ü dūd
/ Yüzün itmişdi göğün dūd-
endūd

→. u:
Mesnevi 14/ 96
Ve, bağlaci.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mānendi yok 'ālemde
hergiz

→. ü:
Mesnevi 15/ 3
Ve, bağlaci.

Bu derd ü ḥasreti kime
diyeyüm / Bu rence çāra
kimden isteyeyüm

→. ü:
Mesnevi 15/ 14
Ve, bağlaci.

Ya ol kaçdan ki ol mihrāb-ı
cāndur / Dil ü cān isdese anḡa
revāndur

→. ü:
Mesnevi 15/ 18
Ve, bağlaci.

Nirede olur gişi maḡşūdı bilse /
Varıban anı cüst ü cūy kılsa

→. u:
Mesnevi 15/ 26
Ve, bağlaci.

Maraz çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belā-y-
ı cān u tendür

→. u:
Mesnevi 16/ 8
Ve, bağlaci.

Diye her biri anḡa ser-güzeştin /
Beyān ide cihānuḡ ḡüb u ziştin

→. u:
Mesnevi 16/ 18
Ve, bağlaci.

Nevā vü berg ile geldi evvelā
gül / Anuḡla la'l u muḡrib hem
zer ü mül

→. ü:
Mesnevi 17/ 8
Ve, bağlaci.

Beni gör kim bu zārj ile kim var
/ Nice ḡandānem ü çevrem
kamu ḡār ıla kim var

→. u:
Mesnevi 18/ 5
Ve, bağlaci.

Gönül elinde durur ol u gönül /
Daḡı gişide durur bende degül

1→. ü:
Mesnevi 18/ 20
Ve, bağlaci.

N'ola az-ısa 'ömrün çün şafāsın
/ Bi-ḡamdi'l-lāhi pür-berg ü
nūvāsın

1→. u:
Mesnevi 18/ 30
Ve, bağlaci.

Beni gör kim yanıban
ölemzem / Bu süz u tābdan
ḡurtılamazam

→. ü:
Mesnevi 19/ 10
Ve, bağlaci.

Kerem ehlini ider ol nügün-ser
/ Le'jmi ser-firāz ider ü ser-ver

→. ü:
Mesnevi 19/ 21
Ve, bağlaci.

İçümde olduḡı çün bu āteş ü
süz / İderem her gice elhān-ı
dil-süz

→. u:
Mesnevi 19/ 38
Ve, bağlaci.

Pes Anuḡ çün ne gerek bu
kamu ḡam / Otur şād u mey
eyle nüş her dem

→. u:
Mesnevi 20/ 6
Ve, bağlaci.

Velj bende ne varsa ḡāret itdi /
Dil ü 'aql u cān u ten daḡı gitdi

→. ü:
Mesnevi 20/ 7
Ve, bağlaci.

Eger mülk ü eger tâc u eger
taht / Eger mâl ü eger genc ü
eger baht

→. ü:
Mesnevi 20/ 8
Ve, bağlaci.

Eger mülk ü eger tâc u eger
taht / Eger mâl ü eger genc ü
eger baht

→. ü:
Mesnevi 20/ 15
Ve, bağlaci.

Ki ma'şuğun görürsün ü bilürsün
/ Nedür hâluñ aña 'arza
kılursın

→. ü:
Mesnevi 21/ 3
Ve, bağlaci.

Didi şem'üne rüşen gül-şen ü
bâğ / Yüregüm 'ışk odından
tolidur dâğ

→. u:
Mesnevi 22/ 4
Ve, bağlaci.

Niçe kim içerem derdüm dağı
artar / Dudağum hüşğ olur u
gözlerüm ter

→. u:
Mesnevi 22/ 6
Ve, bağlaci.

Hemjñ birdür senüñ içündegi
dâğ / Benüm biñ durur u yok
bir yirüm şağ

→. u:
Mesnevi 23/ 15
Ve, bağlaci.

Egerçi derd-ile zâr u nizâram /
Bu kamu derd-ile hem şabr
iderem

→. u:
Mesnevi 23/ 14
Ve, bağlaci.

Nazar eyle bu kılduğum hayâle
/ Nizâr u zâr benzerem hilâle

→. u:
Mesnevi 23/ 17
Ve, bağlaci.

Yi vü iç sen dağı şādân ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

→. ü:
Mesnevi 24/ 5
Ve, bağlaci.

Benüm derdüm çü bî-ğadd ü
gerândur / Nice şabr ideyim
kim derd-i cändur

→. u:
Mesnevi 25/ 5
Ve, bağlaci.

Döşegüm toprağ u örtüm
havâdur / Cemî'-i berg ü
sâzum bî-nevâdur

→. ü:
Mesnevi 25/ 6
Ve, bağlaci.

Döşegüm toprağ u örtüm
havâdur / Cemî'-i berg ü
sâzum bî-nevâdur

→. u:
Mesnevi 27/ 6
Ve, bağlaci.

Gerek benden dutasın i 'tibârı
/ Benümle kimsenüñ yok kâr u
bârı

→. ü:
Mesnevi 27/ 9
Ve, bağlaci.

Tehî dest ü muķillü'l-hâl
geldüm / Fe-lâbüd müstâķil
ahvâl geldüm

→. ü:
Mesnevi 28/ 14
Ve, bağlaci.

İder âzâdeleri 'ışk bende / Ser-
efrâz ider ü hem ser-fikende

→. ü:
Mesnevi 29/ 2
Ve, bağlaci.

Pes uzadup dilini geldi süsen /
Gög ü zer-beft atlasla
müzeyyen

→. u:
Mesnevi 29/ 9
Ve, bağlaci.

Ķanı Kāvüs u Hüşeng u
Menüçihir / Ki aña reşğ iderdi
mâh-ıla mihr

→. u:
Mesnevi 29/ 11
Ve, bağlaci.

Ķanı Güstâşb u yâ Sâm u
Nerîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

→. u:
Mesnevi 29/ 12
Ve, bağlaci.

Ķanı Güstâşb u yâ Sâm u
Nerîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

→. u:
Mesnevi 30/ 11
Ve, bağlaci.

Hıkaun elindedür hem cân u
hem dil / Nite kim yün kim anı
döndüre yil

→. ü:
Mesnevi 31/ 8
Ve, bağlacı.

Yörürdi âh idüp ol bâğ içinde /
Nite kim lâle derd ü dâğ içinde

→. u:
Mesnevi 31/ 18
Ve, bağlacı.

Çün endişe iderdi la'lin anuñ /
İderdi terkinî 'akluñ u cânuñ

→. ü:
Mesnevi 31/ 35
Ve, bağlacı.

Sen ü bâde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya âheng

→. ü:
Mesnevi 34/ 9
Ve, bağlacı.

İdiben terk-i mülk ü tâc u efser
/ Katından kulların sürdi ser-â-
ser

→. u:
Mesnevi 34/ 31
Ve, bağlacı.

Anuñ gül yüzi şararmış u
şolmış / Gözi pür-nem dudağı
hüşk olmuş

→. ü:
Mesnevi 34/ 40
Ve, bağlacı.

Sarâya vardı olıban perişân /
Cenâb-ı mülk ü devletden
peşimân

→. u:
Mesnevi 35/ 42
Ve, bağlacı.

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül /
Gözi nergis saçı reyhân u
sünbül

→. ü:
Mesnevi 35/ 55
Ve, bağlacı.

Oturup kaşırda Cemşid ü Fağfur
/ Nevâ itdi rebâb u çeng ü
taşnūr

→. ü:
Mesnevi 35/ 61
Ve, bağlacı.

Çamunuñ hâli müşğ ü zülfi
'anber / Çamu zühre-cebjn ü
mâh-manzar

→. ü:
Mesnevi 35/ 62
Ve, bağlacı.

Çamunuñ hâli müşğ ü zülfi
'anber / Çamu zühre-cebjn ü
mâh-manzar

→. ü:
Mesnevi 35/ 74
Ve, bağlacı.

Urur ol hürırlaruñ 'ışkına çerh /
Olup hayrân meh ü hursıd-i lâ-
çerh

→. ü:
Mesnevi 35/ 82
Ve, bağlacı.

Melik-zâde didi atasına i şâh /
Müzeyyen meclis ü toptoludur
mâh

→. ü:
Mesnevi 35/ 112
Ve, bağlacı.

Şoñucı ğonca gibi açdı râzın /
Didi atasma düşün ü niyâzın

→. u:
Mesnevi 35/ 128
Ve, bağlacı.

Var-ıdı bir muğannı şib-ğabğab
/ Şeker-nâm u şeker-kaavl ü
şeker-leb

→. u:
Mesnevi 37/ 2
Ve, bağlacı.

Bu sözleri Humâyün-ıla Fağfūr
/ İşidip girdiler hayrân u rencūr

→. u:
Mesnevi 38/ 9
Ve, bağlacı.

Nizâr u zâr anuñ çün geydi
gögi / Ki ne reng-ile döner bildi
gögi

→. u:
Mesnevi 38/ 26
Ve, bağlacı.

Elünge câm-ı mey qarşuñda
sâkı / Zehı reyhân-ı rûh u 'ömr-
i bâkı

→. ü:
Mesnevi 38
/28
Ve, bağlacı.

Cihânuñ yok durur emn ü
âmânı / Neçündür bes bu âmâl
ü amânı

→. ü:
Mesnevi 39
/4
Ve, bağlacı.

Güleç gül gibi piste gibi şırın /
Dili çerb ü sözi pür-nağz u
rengin

→. ü:
Mesnevi 39

/6

Ve, bağlacı.

Şabâ gibi gezüp bulmuş 'âyânî /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kânî

→. u:

Mesnevi 39

/7

Ve, bağlacı.

Yolı geh Mısr-ıdı geh Şâm u
Saḥçın / Yiri geh Rûm-ıdı geh
kişver-i Çın

→. ü:

Mesnevi 39

/25

Ve, bağlacı.

Er oldur kim göröben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakşkâş

→. ü:

Mesnevi 39

/45

Ve, bağlacı.

Velî var her gülür bir reng ü
büyü / Daḥî her dil-berür bir
resm ü ḥüyü

→. ü:

Mesnevi 39

/46

Ve, bağlacı.

Velî var her gülür bir reng ü
büyü / Daḥî her dil-berür bir
resm ü ḥüyü

→. ü:

Mesnevi 39

/49

Ve, bağlacı.

Egerçi kim ruṭab şîrîndür ü ter
/ Bulınmaz anda ṭa'm-ı zevk-i
şekker

→. u:

Mesnevi 39

/80

Ve, bağlacı.

İriben anda çok bâzâr kıldum /
Anuḡ adın u vaşfın râst bildüm

→. ü:

Mesnevi 39

/86

Ve, bağlacı.

Metâ'umdan getürdüm dürlü
gevher / Zer-i dîbâ-yı Çın ü
dürlü zîver

→. u:

Mesnevi 39

/100

Ve, bağlacı.

Göröben ḥâlını oldum ciger-
ḥun / Baḡup zülfine oldum zâr
u Mecnün

→. ü:

Mesnevi 39

/104

Ve, bağlacı.

Begendi ol metâ'umı ser-â-ser
/ Eger dîbâ-yı Çın ü müşğ ü
'anber

→. ü:

Mesnevi 39

/113

Ve, bağlacı.

Nedür dîba-yı Çın ü yâ ḥod
atlas / Eger zer-beft ola vü yâ
muṭavves

→. ü:

Mesnevi 39

/118

Ve, bağlacı.

Bu söze ol kadar oldı 'atâsı / Ki
la'l ü müşğün idi ḥün bahâsı

→. u:

Mesnevi 39

/150

Ve, bağlacı.

Diriben mâl u genci n'itdi
kârün / Yire ḥasf oldı ol u mâlı
maḡzün

→. ü:

Mesnevi 40

/8

Ve, bağlacı.

Kamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İştigil 'andelîbi kim ne
söyler

→. ü:

Mesnevi 40

/18

Ve, bağlacı.

Piyâle şuna durur şarḡa lâle / Ki
rûḡa revḡ ü reyḡandur piyâle

→. ü:

Mesnevi 40

/22

Ve, bağlacı.

Güle karşı otur nüş eyle bâde
/ Virilmedin gül ü gülzâr u
bâde

→. ü:

Mesnevi 40

/26

Ve, bağlacı.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. u:

Mesnevi 41

/15

Ve, bağlacı.

Seni itdüm gönüme dem-sâz u
maḥrem / Senüñ-ile iderem
meşveret hem

→. u:

Mesnevi 41
/36
Ve, bağlacı.

Bu yolda ger başa yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasın

→. ü:

Mesnevi 41
/47
Ve, bağlacı.

Ḳamu yolda ümîd ü bîm vardur
/ Velî bu yol durur kim pür-
ḥaṭardur

→. u:

Mesnevi 41
/50
Ve, bağlacı.

Bu yolda ejdehâ vü dîy var
hem / Bu yoldur ṭolu ḥavf u
miḥnet ü ḡam

→. ü:

Mesnevi 41
/59
Ve, bağlacı.

Aḡa virbiye müşğ ü la'l ü lülû /
Fe-lâbüd kim ola bu derde
dârû

→. u:

Mesnevi 41
/81
Ve, bağlacı.

Ḥarîr olur ayağında anuñ ḥâr /
Eger küh u eger deryâ-y-ı
aḡzâr

→. u:

Mesnevi 41
/84
Ve, bağlacı.

Ḥayâl-ı yâr kime ki ola yoldaş /
Aḡa ḡalmaz ḡam-ı cân u ten ü
baş

→. u:

Mesnevi 41
/86
Ve, bağlacı.

Didi Mihrâb öñinde ḡoyup baş
/ Zehî 'ışḡ u zi toḡru 'azm sâbâş

→. ü:

Mesnevi 41
/99
Ve, bağlacı.

Gerek dîjbâ-y-ı Çîñ ü müşğ ü
'anber / Zer ü sîm ü daḡı çok
dürr ü gevher

→. ü:

Mesnevi 41
/100
Ve, bağlacı.

Gerek dîjbâ-y-ı Çîñ ü müşğ ü
'anber / Zer ü sîm ü daḡı çok
dürr ü gevher

→. ü:

Mesnevi 41
/112
Ve, bağlacı.

Dürîş kim itmeyesin naḡz-ı
sevgend / Ne mâl ü cân ḡor ne
ḡîş ü peyvend

→. ü:

Mesnevi 43
/6
Ve, bağlacı.

Bir ulu dürc ṭolu la'l ila zer /
Şaçup ḡâk itdi la'l ü zerr ü zîver

→. u:

Mesnevi 43
/39
Ve, bağlacı.

Ne Mısr u Şâm u ne milk-i
Ḥıṭâ'dur / 'Irâḡ'a Rûm'a müşği
ḡün-bahâdur

→. u:

Mesnevi 43
/44
Ve, bağlacı.

Bir iş itme ki sonḡucı peşimân /
Olasın u bulunmaya aḡa
dermân

→. ü:

Mesnevi 43
/86
Ve, bağlacı.

Yakîñ bil 'ışḡ baḡr-ı bî-gerândur
/ Kef ü mevci ten ü ser-şuyı
ḡandur

→. ü:

Mesnevi 43
/93
Ve, bağlacı.

Budur resm ü ṭarıḡ-i 'ışḡ-bâzî /
Sefer olur bu işüñ çâra-sâzı

→. u:

Mesnevi 44
/2
Ve, bağlacı.

Anuñ zâti-y-içün ki oldur
ḡüdâvend / Cemî'-i ḡalka yoḡ u
aḡa peyvend

→. u:

Mesnevi 44
/3
Ve, bağlacı.

Anuñ mecmû'-ı ef'âl u şîfâtı /
Münezzeh naḡşdan şöyle ki
zâti

→. ü:

Mesnevi 44
/11
Ve, bağlacı.

Bi-hakḳı encüm ü eflāk ü erkān
/ Bi-hakḳı ŧem'-i pāk-i dġn ü
ġmān

→. ü:

Mesnevi 44
/13
Ve, baġlacı.

Bi-hakḳı cebre'il ü vahy ü tenzġl
/ Ki kamu nesneye var anda
tafşil

→. u:

Mesnevi 44
/15
Ve, baġlacı.

Bi'hakḳı Muşḫaf u nūr-ı
Muḫammed / Ki oldur adı-la
Maḫmūd u Aḫmed

→. u:

Mesnevi 44
/16
Ve, baġlacı.

Bi'hakḳı Muşḫaf u nūr-ı
Muḫammed / Ki oldur adı-la
Maḫmūd u Aḫmed

→. u:

Mesnevi 44
/19
Ve, baġlacı.

Bi-hakḳı māh u ḫurşid-i dūr-
efşān / Ki yarunġ yūzi gibi oldı
raḫşān

→. u:

Mesnevi 44
/33
Ve, baġlacı.

Elümde başum u uş tiġ ü
ḫançer / Sözüüm bu kim didüm
saḫa i māder

→. u:

Mesnevi 44
/50
Ve, baġlacı.

Şebistānına 'azm itdi Humāyūn
/ Gözi giryān u göñli zār u
maḫzūn

→. u:

Mesnevi 45
/7
Ve, baġlacı.

Ġanġimtdür bu 'ıyş u 'ömr
fursat / Neçün bilinmeye ġadr-
ı ġanġimet

→. ü:

Mesnevi 46
/29
Ve, baġlacı.

Gerekmez bunda te'ḫir ü
bahāne / Gerek tġz idesin bum
revāne

→. ü:

Mesnevi 46
/42
Ve, baġlacı.

Ġulam üç yüz ser-ā-ser ḫūb u
ferruḫ / Kenġzek üç yüz ü
mecnū'ı ġül-ruḫ

→. ü:

Mesnevi 46
/51
Ve, baġlacı.

Daḫı bir ester ü bir esb-i zġbā /
ġamunurġ çulları zer-beft ü
dġbā

→. ü:

Mesnevi 46
/52
Ve, baġlacı.

Daḫı bir ester ü bir esb-i zġbā /
ġamunurġ çulları zer-beft ü
dġbā

→. u:

Mesnevi 46
/75
Ve, baġlacı.

ḫaḫ olsun saḫa yolda yār u
yāver / Melāyik baḫt-ıla
peyveste reh-ber

→. u:

Mesnevi 46
/88
Ve, baġlacı.

Didi derdā ki gitdi iḫtiyārum /
Ne cānda şabr u ne tende
ġarārūm

→. ü:

Mesnevi 46
/130
Ve, baġlacı.

Şaġındaġı yol ol iġlġmedür yol /
Ki anda il ü ġün ni'met olur bol

→. ü:

Mesnevi 46
/138
Ve, baġlacı.

Ser-ā-ser mişe durur kūh u
deryā / Peleng ü ejdehā vü dġv
ü 'ānkā

→. ü:

Mesnevi 46
/164
Ve, baġlacı.

Ġülünġ tācı-y-ıla olmiş la'l dġbā /
Aġaç berg ü nevā-y-ıla tuvānā

→. u:

Mesnevi 46
/252
Ve, baġlacı.

Göriben ḫusrev-i meh-peykeri
ol / ġarār u şabrdan oldı berġ ol
dġbā

→. ü:

Mesnevi 47
/34
Ve, baġlacı.

Ferîdün n'oldı vü Dahhâk kanı
/ Felek n'itdi Erdeşîr ü
Erdevân'ı

→. u:

Mesnevi 47
/35
Ve, bağlacı.

Ƙanı Rüstem Ƙanı Sâm u ya
Gürşâsb / Kanı Efrâsiyâb u Ƙanı
Küştâsb

→. u:

Mesnevi 47
/36
Ve, bağlacı.

Ƙanı Rüstem Ƙanı Sâm u ya
Gürşâsb / Kanı Efrâsiyâb u Ƙanı
Küştâsb

→. u:

Mesnevi 47
/37
Ve, bağlacı.

Ƙanı Dârâb u Dârâ vü Sikender
/ Kanı Keyhüsrev ü Kisrî vü
Sançar

→. ü:

Mesnevi 47
/38
Ve, bağlacı.

Ƙanı Dârâb u Dârâ vü Sikender
/ Kanı Keyhüsrev ü Kisrî vü
Sançar

→. u:

Mesnevi 47
/39
Ve, bağlacı.

Ƙanı Çingiz Ƙanı Ergün u Gâzân
/ Temür ü Bâyezîd ü Mîr
Sülmân

→. ü:

Mesnevi 47
/40
Ve, bağlacı.

Ƙanı Çingiz Ƙanı Ergün u Gâzân
/ Temür ü Bâyezîd ü Mîr
Sülmân

→. ü:

Mesnevi 48
/72
Ve, bağlacı.

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şîrin / Ya hüd dir-idi ol Veys ü
bu Râmîñ

→. ü:

Mesnevi 48
/103
Ve, bağlacı.

Güher bî-seng ü mühre olur mı
bî-mâr / 'Asel bî-nîş ü gül olur
mı bî-hâr

→. ü:

Mesnevi 48
/104
Ve, bağlacı.

Güher bî-seng ü mühre olur mı
bî-mâr / 'Asel bî-nîş ü gül olur
mı bî-hâr

→. u:

Mesnevi 48
/127
Ve, bağlacı.

Leb-i rüd u leb-i yâr u leb-i câm
/ İç ü anıma ki n'olısar ser-
encâm

→. ü:

Mesnevi 48
/128
Ve, bağlacı.

Leb-i rüd u leb-i yâr u leb-i câm
/ İç ü anıma ki n'olısar ser-
encâm

→. u:

Mesnevi 48

/136

Ve, bağlacı.

Nevâ-y-ı çeng-idi vü nâle-i ney
/ Tolu ol hoş mağâm u sağar u
mey

→. ü:

Mesnevi 49
/26
Ve, bağlacı.

Biri birini kuçdı iki peyker /
Diyeydüñ bu meh ü ol mihr-i
hâver

→. u:

Mesnevi 50
/5
Ve, bağlacı.

Bahar u berg-i ter nesrin ü
gülzâr / Neçün hüşg olısın sen
şöyle kim hâr

→. ü:

Mesnevi 50
/10
Ve, bağlacı.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. u:

Mesnevi 52
/6
Ve, bağlacı.

Güli gör bülbüle ne tuhfe ider /
Zümürüdü la'l sürh ü 'anber ü
zer

→. ü:

Mesnevi 52
/16
Ve, bağlacı.

Ƙomagıl tãc'ati vü vağtehâ
hem / Mey ü ney hâzir it 'ömr
eyleme kem

→. ü:

Mesnevi 53
/6
Ve, bağlacı.

İnüp şahrâya iki gün oturdu /
Mey ü çeng ü rebâb u ney
getürdi

→. u:

Mesnevi 53
/25
Ve, bağlacı.

Başı kurd u yüzi kurd u gözi fîl /
Ayağı zendefîl andan hâzer kııl

→. u:

Mesnevi 53
/32
Ve, bağlacı.

Hezârân dîy fermânında anuñ
/ Ser-â-ser 'abd u peymânında
anuñ

→. ü:

Mesnevi 53
/34
Ve, bağlacı.

Kimesne olamaz anuñla hem-
ceng / Eger küh ola vü yâ âhen
ü seng

→. ü:

Mesnevi 53
/46
Ve, bağlacı.

Eyü ad-ıla gitmeklik cihândan /
Yig olur 'ömr ü mülk-i
câvidândan

→. ü:

Mesnevi 53
/65
Ve, bağlacı.

Ferjdün-ferr ü hem Cemşid-
devlet / 'İnânında revân feth-
ile nuşret

→. ü:

Mesnevi 53
/82
Ve, bağlacı.

Buyurdi şeh ki uralar şürnâyı /
Nefîr ü kūs-ıla hem kerre-nâyı

→. u:

Mesnevi 54
/8
Ve, bağlacı.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / Tolu yılandur u (nerr)
ejdehâdur

→. u:

Mesnevi 54
/10
Ve, bağlacı.

Nedür Rûm anda gülzâr-ı
cinândur / Gül ü reyhân u tolu
ergavândur

→. ü:

Mesnevi 54
/11
Ve, bağlacı.

Semenle nerges ü hem
yâsemendür / Dağı kevslerle
tübî hür-ı 'ıyındur

→. u:

Mesnevi 54
/13
Ve, bağlacı.

Cinân sinüñ ola hem revh u
reyhân / Liķau'l-lah dağı ravza-
ı Ridvân

→. u:

Mesnevi 55
/6
Ve, bağlacı.

Ki vire göñlümüze bir dem
ârâm / İde 'aql u bu nefsi ser-
keşi râm

→. u:

Mesnevi 55
/9
Ve, bağlacı.

Şabâh u nev-bahâr u lâle vü
gül / Nevâ'-ı nağme-i elhân-ı
bülbül

→. u:

Mesnevi 56
/12
Ve, bağlacı.

Orada gördi şah âb-ı revânı /
Sarây u kaçır u bağ u büsitânı

→. ü:

Mesnevi 56
/14
Ve, bağlacı.

Tezerv ü kaz uçar gördi hevâda
/ Gül-ile bülbülü berg ü nüvâda

→. ü:

Mesnevi 56
/28
Ve, bağlacı.

Girüp deyre görür bir pîr râhıb
/ Zâmîri rüşen ü efkârı şâyıb

→. ü:

Mesnevi 56
/38
Ve, bağlacı.

Neçün yörürler işbu resme
hayrân / Bu zühre müşteri
merrîh ü keyvân

→. ü:

Mesnevi 58
/11
Ve, bağlacı.

Egerçi 'ışk derd ü guşsa olur /
Velîkin guşsası boş kışsa olur

→. ü:

Mesnevi 58
/39

Ve, bağlacı.

Hemjñ bes şâhid ü bir kaç
gülâmı / Bir ay yöridi keştîler
tamâmî

→. ü:

Mesnevi 58
/58

Ve, bağlacı.

Soñ ucı şındı keştî kaldı Cemşid
/ Dil ü can ü cihândan cümle
nevmîd

→. u:

Mesnevi 58
/65

Ve, bağlacı.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümmîd / Hemjñ bir tahta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. ü:

Mesnevi 58
/74

Ve, bağlacı.

Melik tahtayla irişdi kerâna /
Beşî şükr itdi ol emri ü amâna

→ ü:

Mesnevi 58
/79

Ve, bağlacı.

Velî bir bîşe irdi teng ü târîk /
Şehûñ gönjli gibiydi yolu târîk

→ u:

Mesnevi 58
/113

Ve, bağlacı.

Gice katı vü yıl keştî vü girdâb /
Helâk olmaqlığa cem' oldı
esbâb

→. u:

Mesnevi 58

/114

Ve, bağlacı.

Qarañu gice berķ u na'ra-ı ebr /
Hürüş u cüş-ı bañr u ğurreş-i
bebr

→. ü:

Mesnevi 60
/1

Ve, bağlacı.

Çün açıldı gül ü tâze oldı
sünbül / Nevâ vü nağme it
şöyle ki bülbül

→. u:

Mesnevi 60
/10

Ve, bağlacı.

Perî-peyker kokuğan bildi kim
şâh / Olupdur ħaste vü bî-mâr
u ğüm-râh

→. u:

Mesnevi 60
/14

Ve, bağlacı.

Hemân-dem ħâzır oldı Nâz-
perverd / Didi kim nicedür ħâl
u ğam-ı derd

→. u:

Mesnevi 60
/20

Ve, bağlacı.

Anı gördüñ ki ne şâh-ı
cihândur / Emîr-i kişver-i cân u
revândur

→. u:

Mesnevi 60
/22

Ve, bağlacı.

Nigjñ gitdi elünđen başđan
efser / Qanı taht u qanı baht i
dil-âver

→. u:

Mesnevi 60
/46

Ve, bağlacı.

Nigârınur şaçı gibi perişân /
Yörirdi ırte gice zâr u ħayrân

→. ü:

Mesnevi 60
/47

Ve, bağlacı.

Vücüdi nâzenin ü nâz-perverd
/ Ne germ-i rûzigâr görmiş ne
ħod serd

→. ü:

Mesnevi 60
/69

Ve, bağlacı.

Ne kâredür nefîr ü kûs u şurnâ
/ ħazâyındür sipâh u pîr ü
bernâ

→. u:

Mesnevi 60
/70

Ve, bağlacı.

Ne kâredür nefîr ü kûs u şurnâ
/ ħazâyındür sipâh u pîr ü
bernâ

→. u:

Mesnevi 60
/81

Ve, bağlacı.

Olara karşı vardı şâh u ħâcib /
İrişdi bir yire mâtlüb u tâlib

→. u:

Mesnevi 60
/97

Ve, bağlacı.

ħarîr u la'l u yâkût-ı Bedeşşân
/ Dañı pîrûze vü lülü-y-ı
'ummân

→. u:

Mesnevi 60
/99

Ve, bağlacı.

İletdi armağān u şāh kayşer /
Anuñ için qodurdi kürşj-y-i zer

→ u:

Mesnevi 60
/102

Ve, bağlacı.

Hikāyet şordi aña şāh kayşer /
Yoluñ u Çin'ünñ aḥvālın ser-ā-
ser

→. u:

Mesnevi 60
/128

Ve, bağlacı.

Hıḫā'nunñ bir metā'ı ḫūblardur /
Qamununñ dudağı la'l u dişi dūr

→. u:

Mesnevi 60
/130

Ve, bağlacı.

Qamusınunñ sözi şekker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saçı
sünbül

→ ü:

Mesnevi 60
/135

Ve, bağlacı.

Bu ḫüsn-i şüret ü bu pāk-sjret /
Bu elfāz u me'āñj vü 'ibāret

→ u:

Mesnevi 60
/136

Ve, bağlacı.

Bu ḫüsn-i şüret ü bu pāk-sjret /
Bu elfāz u me'āñj vü 'ibāret

→ u:

Mesnevi 60

/137

Ve, bağlacı.

Bu ādāb u bu āyjn ü bu erkān /
Bu in'ām u bu ifzāl ü bu iḫsān

→ u:

Mesnevi 60
/138

Ve, bağlacı.

Bu ādāb u bu āyjn ü bu erkān /
Bu in'ām u bu ifzāl ü bu iḫsān

→ u:

Mesnevi 60
/145

Ve, bağlacı.

Ḥayā ıla edeb hem cūd u tācir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zāhir

→ ü:

Mesnevi 60
/148

Ve, bağlacı.

Viribidi anuñ ardınca ni'met /
Mey ü ney muḫrib ü ḫoş sāz-ı
nağmet

→ u:

Mesnevi 60
/154

Ve, bağlacı.

Oquyup ḫalkı ol ḫonı yidürdi /
Qamu yoḫsul u baya hem
yidürdi

→ u:

Mesnevi 60
/163

Ve, bağlacı.

Güle karşı koma rūd u sūrūdı /
Görürsin nicedür bu cüy u rūdı

/ u:

Mesnevi 60
/164

Ve, bağlacı.

Güle karşı koma rūd u sūrūdı /
Görürsin nicedür bu cüy u rūdı

üç: İkidenden sonra dörtten önce
gelen sayı, üç.

→. üç:-den

Mesnevi 49
/20

*İkidenden sonra dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Ne vaktın ki ola bir iş saña
düşvār / Bu üçden oda qo ol
demde bir tār

→. üç:

Mesnevi 10
/60

*İkidenden sonra, dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Velj bir yire gelürler be-tertib /
Olur anlardan üç mevlūd
terkiyb

→. üç:

Mesnevi 2
/20

*İkidenden sonra, dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Çü kudretle yapıldı ol ḫāne-i gil
/ Anı üç ḫākime eyledi menzil

→. üç:

Mesnevi 46
/134

*İkidenden sonra, dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Bu birisi daḫı Rüm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylık olur ol

→. üç:

Mesnevi 49
/15

*İkidenden sonra, dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Kemend-i zülfdan üç tār-ı
müşğın / Bahā her birine bir
nāfe-i Çın

→. üç:

Mesnevi 50

/39

*İkiden sonra, dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Ol üç tārıñ ki ħurı-zāde virdi /
Birini şāh ol dem oda urdı

→. üç:

Mesnevi 58

/71

*İkiden sonra, dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellāhı ol yıl bād-bānı

→. üç:

Mesnevi 60

/7

*İkiden sonra, dörtten önce
gelen sayı, üç.*

Ol üç tilün birisin oda şaldı / Ki
dermānını derdün anda buldı

üç bin: Üç bin.

→. üç bin:

Mesnevi 60

/117

Üç bin.

İli ber şehrüñ üç bin köy durur
rāst / Ziyādet ola vü ħıç
olmaya kāst

üç yüz: Üç yüz.

→. üç yüz:

Mesnevi 46

/41

Üç yüz.

Ğulam üç yüz ser-ā-ser ħüb u
ferruĥ / Kenizek üç yüz ü
mecmū'ı gül-ruĥ

→. üç yüz:

Mesnevi 46

/42

Üç yüz.

Ğulam üç yüz ser-ā-ser ħüb u
ferruĥ / Kenizek üç yüz ü
mecmū'ı gül-ruĥ

üç yüz altmış: Üç yüz altmış.

→. üç yüz altmış:

Mesnevi 60

/113

Üç yüz altmış.

Didi Çın üç yüz altmış pāre
şardur / Ki kāmısu ulu vü
mu'teber(dür)

üçüncü: Üçüncü.

→. üçüncü:

Mesnevi 43

/92

Üçüncü.

Aşıldı ol günde yarındası yandı
/ Küli üçüncü gün bahra şalındı

→. üçüncü:

Mesnevi 53

/7

Üçüncü.

Üçüncü gün ki mihr-i 'ālem-
efrüz / 'ālem gösterdi irdi
rāyet-i rüz

üftān: Düşen.

→. üftān:

Mesnevi 14

/22

Düşen.

Ğadeĥ altuna yāķüt oldı rızān /
Ĥubāb-ı şım-gün üftān u ħızān

üftān u ħızān: Düşen kalka,
kötü bir durumda.

→. üftān u ħızān:

Mesnevi 14

/22

*Düşen kalka, kötü bir
durumda.*

Ğadeĥ altuna yāķüt oldı rızān /
Ĥubāb-ı şım-gün üftān u ħızān

ülfet dut-: Arkadaşlık, dostluk
kurmak.

→. ülfet dut-:-alum

Mesnevi 46

/214

*Arkadaşlık, dostluk
kurmak.*

Ğıç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perjler ile hoş ülfet dutalum

ümüd: Arzu edilen bir iyiliği
bekleme, umut.

→. ümüd:-üm

Mesnevi 11

/69

*Arzu edilen bir iyiliği
bekleme, umut.*

Ümüdüñ ol ki luĥ eyleye Allah
/ Ki bulmaya ħaĥā bu deftere
rāh

→. ümüd:

Mesnevi 41

/47

*Arzu edilen bir iyiliği
bekleme, umut.*

Ğamu yolda ümüd ü bım vardur
/ Velj bu yol durur kim pür-
ĥaĥardur

→. ümüd:-i

Mesnevi 41

/18

*Arzu edilen bir iyiliği
bekleme, umut.*

Ğamu işün kiljdi meşveretdür /
Dil ü cānuñ ümüdi meşveretdür

→. ümüd:-i

Mesnevi 41

/67

Arzu edilen bir iyiliği
bekleme, umut.

Kamu müşkil işün var dur
ümidü / Kamu bağı kapunun
var kilidi

→. **ümid:-ün**

Mesnevi 46

/80

Arzu edilen bir iyiliği
bekleme, umut.

Murâduñı haq itsün cümle
hâşıl / Ümidün neyse olsun
saña vâşıl

ümid-i 'âlem: Alemlerin ümidi.

→. **ümid-i 'âlem:**

Mesnevi 9

/4

Alemlerin ümidi.

E'adî bende hem kişver-
güşâdur / Ümid-i 'âlem ü zıll-ı
Hüdâ'dur

ümmet: Bir peygamberin
kendi dinine davet etmekle
görevli olduğu topluluk,
kendilerine peygamber
gönderilen topluluk.

→. **ümmet:-i**

Mesnevi 3

/28

Bir peygamberin kendi
dinine davet etmekle görevli
olduğu topluluk, kendilerine
peygamber gönderilen
topluluk.

Gözi uykuda gönünde
istikâmet / Dilinde ümmeti
rüz-ı kıyâmet

ümmid: bkz. *ümid*

→. **ümmid:**

Mesnevi 58

/65

Ümit, beklenti.

Ne tahta kaldı vü ne baht u
ümmid / Hemjñ bir tahta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. **ümmid:**

Mesnevi 60

/74

Ümit, beklenti.

Velî kaygularıydı şâh Cemşid /
Ki ol-ıdı orada cümle ümmid

ümmid ol-: Umulmak,
beklenilmek.

→. **ümmid ol-:-dı**

Mesnevi 60

/38

Umulmak, beklenilmek.

Olur mı şem'de artuğ nūr-ı
hürşid / Velî pervâneye şem'
oldı ümmid

ümmid-gâh: Umut yeri.

→. **ümmid-gâh:-ı**

Mesnevi 1

/60

Umut yeri.

Cihânun bugün ol durur
penâhı / Anun dergâhı halk
ümmid-gâhı

→. **ümmid-gâh:-ı**

Mesnevi 34

/62

Umut yeri.

Seni itdi haq bu iklimün penâhı
/ Bu halkun dağı sen ümmid-
gâhı

üns: Alışma, ülfet, alışkanlık.

→. **üns:**

Mesnevi 46

/260

Alışma, ülfet, alışkanlık.

Degül durur bu binüm-ile hem-
cins / Perî-y-ile nicesi üns ola
ins

üst: Üst, üzeri.

→. **üst:-i, -n, -de**

Mesnevi 2

/50

Üst, üzeri.

Had u hâlî düzetdi eyle ki lâle /
Kodî üstine sünbül den gülâle

→. **üst:-i, -n, -e**

Mesnevi 11

/74

Üst, üzeri.

Eger micmerden ire büy-ı
lâden / Koya luğ ehli anun
üstine dâmen

→. **üst:-i, -n, -e**

Mesnevi 46

/247

Üst, üzeri.

Bir ağac üsdine pîrüzeden taht
/ Koyuban çıkdı hatun-ı cüvân-
baht

→. **üst:-i, -n, -de**

Mesnevi 46

/185

Üst, üzeri.

Humây üstinde gördi bir
tezervi / Ki bende itmiş-idi
boyi servi

→. **üst:-i, -n, -de**

Mesnevi 46

/176

Üst, üzeri.

Oturmuş ol şunun içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış taze
sünbül

→. **üst:-i, -n, -e**
Mesnevi 46
/178
Üst, üzeri.

Eli-y-ile şaçıcağ başına şu /
Kamer üstine dökilürdi lülü

→. **üst:-i, -n, -de**
Mesnevi 51
/14
Üst, üzeri.

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuñ üsündine yanar iki meş'al

→. **üst:-i, -n, -e**
Mesnevi 51
/63
Üst, üzeri.

Oқыyup üsdine seb'el-meşâni /
Didiler zı kelımu'l-lah-ı şâni

→. **üst:-i, -n, -e**
Mesnevi 53
/58
Üst, üzeri.

Kemân ebrinden eyle ki ebr-i
nışân / İdeler oğı dıv üsdine
bârân

→. **üst:-i, -n, -e**
Mesnevi 53
/68
Üst, üzeri.

Çün işitdi bu sözi dıv-i nâ-pâk /
Yörıdi anlaruñ üsdine bı-bâk

→. **üst:-i, -n, -e**
Mesnevi 56
/6
Üst, üzeri.

Kuru ot taldurdi gönleri kurıtdı
/ Tavar üsdine berkidüp yürıtdi

→. **üst:-i, -n, -de**
Mesnevi 46
/176
Üst. II Baş.

Oturmuş ol şunun içinde bir gül
/ Gül üstinde tağılmış taze
sünbül

→. **üst:-i, -n, -de**
Mesnevi 48
/60
Üst, üzeri.

Cemâlî bağ u nerges lâle vü gül
/ Gül üstinde perişân ca'd-ı
sünbül

→. **üst:-i, -n, -de**
Mesnevi 48
/66
Üst, üzeri.

Varup karşı şehi tahta getürdi
/ Şeh-ile taht üstünde oturdu

→. **üst:-i, -n, -e**
Mesnevi 53
/64
Üst, üzeri.

Melik bir tığ-zen şöyle ki hırşid
/ Süvâr olmuş yıl üstüne adı
Cemşid

→. **üst:-i, -n, -de**
Mesnevi 60
/177
Üst, üzeri.

Bu gıce şâh-ı nev üstünde
kumrı / Dir-ıdi sâz u söz-ile bu
ş'iri

üstâd: Bir ilim veya sanat
alanında seçkin yeri olan
kimse, usta.

→. **üstâd:**
Mesnevi 39
/11
Bir ilim veya sanat

alanında seçkin yeri olan
kimse, usta.

Hem eyle nakş-bend-ıdi vü
üstâd / Ki şuya nakş ururdi
şöyle kim bâd

→. **üstâd:**
Mesnevi 53
/14

Bir ilim veya sanat
alanında seçkin yeri olan
kimse, usta.

Ulu şehri-ıdi vü dıvârı pülâd /
Didi Cemşid Mihrâb'a ki üstâd

üz:- Üzmek.

→. **üz:-me, -y, -e**
Mesnevi 46
/34
Üzmek.

Hemîñ bir kılcâdur var-ısa cânı
/ Aña cehd it ki 'ışk üzmeğe anı

üzre: Üstünde, üzerinde.

→. **üzre:**
Mesnevi 14
/33
Üstünde, üzerinde.

Zümürüd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
zıver

→. **üzre:**
Mesnevi 14
/34
Üstünde, üzerinde.

Zümürüd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
zıver

→. **üzre:**
Mesnevi 38
/8
Üstünde, üzerinde.

Benefşe 'ömr aḥvâlini görmüş /
Bir ayağı üzre istiğfâra tûrmüş

→. **üzre:**

Mesnevi 41

/74

Üstünde, üzerinde.

Döşerlerse yolumda tîğ ü
ḥançer / Yüzüm üzre varısaram
ser-â-ser

→. **üzre:**

Mesnevi 46

/249

Üstünde, üzerinde.

Oturdu taht üzre şâd u ḥurrem
/ Bakardı kim nicedür meclis-i
cem

→. **üzre:**

Mesnevi 48

/108

Üstünde, üzerinde.

Urıban 'ışk boyunuma küllâb /
Baş üzre yörüdür şöyle ki dülâb

→. **üzre:**

Mesnevi 49

/14

Üstünde, üzerinde.

İki dürc içi ṭolu la'l-i aḥmer /
Dür-efşân şöyle kim burc üzre
aḥter

V)

vâcib: İslâm dinine göre
yapılması gerekli olan.

→. **vâcib:-dür**

Mesnevi 47

/56

*İslâm dinine göre
yapılması gerekli olan.*

Anuḡla bî-dar oldı dâr-ı Dârâ /
Medâr-ı cerḡe vâcibdür
müdârâ

→. **vâcib:**

Mesnevi 43

/46

*İslâm dinine göre
yapılması gerekli olan.*

Egerçi ayruksı olmaz ḥic taḡdîr
/ Velî vâcib durur gişiyê tedbîr

va'de: Ahid, söz.

→. **va'de:**

Mesnevi 48

/30

Ahid, söz.

Melik oldı anuḡ-ıla revâne / Ki
va'de var-ıdı olmazdı bahâne

→. **va'de:-de**

Mesnevi 48

/27

Ahid, söz.

Gerekmez va'dede kim ola
te'ḥîr / Mürüvvetde olur te'ḥîr
taḡşîr

→. **va'de:-y, -e**

Mesnevi 48

/25

Vaat, söz verme, söz.

Didi kim va'deye kim oldı gice /
Vefa tîz it komaḡıl anı gice

vahdet: Birlik, teklîk, bir
olmak.

→. **vahdet:**

Kit'a 1

/15

Birlik, teklîk, bir olmak.

Yir ile gökde görünür iken yaḡîn
vahdet / Kılur mı daḡı gümân
lâ-ilâhe illâllah

→. **vahdet:-e**

Kit'a 1

/11

Birlik, teklîk, bir olmak.

Gerek kim vahdete ḥucdet
daḡı çü ṭolmuşdur / Cemî'-i
kevn ü mekân lâ-ilâhe illâllah

→. **vahdet:**

Mesnevi 10

/66

Birlik, teklîk, bir olmak.

Bulardan çün kim oldı terk-i
şûret / Girü keşret gidüben
ḡaldı vahdet

vâhib-i şuvar: Sulayan, su
veren.

→. **vâhib-i şuvar:**

Gazel 1

/1

Sulayan, su veren.

İ ḡalîḡ-ı ḡalâyîḡ u i vâhib-i
şuvar / Dil-teşnevüz bizi
keremün şuyıyla şuvar

vâhid: Yalnız ve tek olan Allah.

→. **vâhid:**

Mesnevi 2

/104

Yalnız ve tek olan Allah.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur aḡad bi'z-
zât vâhid

vahş u tayr: Yabani hayvanlar
ve kuşlar.

→. **vahş u tayr:**

Gazel 6

/7

*Yabani hayvanlar ve
kuşlar.*

Şâh-ı ḡümây sāyesin ü cümle
vahş u tayr / Saḡa penâh
idibenün âremîdedür

vahşet: Korku, ürküntü, dehşet.

→. **vahşet:**

Mesnevi 47

/59

Korku, ürküntü, dehşet.

Bu vahşet sözi olmağa ferâmüş / Mey ü cām eyleyelüm cāmdan nüş

vahy: Allah'ın emirlerini ve yasaklarını, peygamberlerine melek vasıtasıyla veya vasıtasız olarak bildirmesi.

→. **vahy:**

Mesnevi 44

/13

Allah'ın emirlerini ve yasaklarını, peygamberlerine melek vasıtasıyla veya vasıtasız olarak bildirmesi.

Bi-ħaqqı cebre'il ü vahy ü tenzil / Ki kamu nesneye var anda tafsil

vahy ol-: Vahiy olmak.

→. **vahy ol-:**-a, -y, -dı

Gazel 8

/16

Vahiy olmak.

'ālem-i kıdıs olmasaydı tolu 'ışk / Ne olaydı vahy ne ħod enbiyā

vahy virbi-: Vahiy göndermek.

→. **vahy virbi-:**-dı

Mesnevi 2

/75

Vahiy göndermek.

Dağı hem vahy virbidi vü ilham / Ki bileler nedür tevħid ü islām

vakāyi: Vakalar, hadiseler, olaylar.

→. **vakāyi:**

Mesnevi 56

/52

Vakalar, hadiseler, olaylar.

Dağı tā ħod niçe gez ola vāki' / Degül kimseye vāki' bu vakāyi'

vakf-ı ümmet it-:

Müslümanlara bağışlamak.

→. **vakf-ı ümmet it-:**-dı

Mesnevi 4

/94

Müslümanlara bağışlamak.

Virildi aña kuşūr ü ħūr u

cennet / Ol itdi kamuını vakf-ı ümmet

vaki: Bulunan, mevcut.

→. **vāki:**

Mesnevi 56

/52

Bulunan, mevcut.

Dağı tā ħod niçe gez ola vāki' / Degül kimseye vāki' bu vakāyi'

→. **vāki:**

Mesnevi 56

/47

Olan, bulunan, mevcut.

Yıl-ıla üç yüz birç altmış yılda vāki' / Olur işbu kırān ol söze sāmi'

vāki' ol-: Bulunmak, mevcut olmak.

→. **vāki' ol-:**-a

Mesnevi 56

/51

Bulunmak, mevcut olmak.

Dağı tā ħod niçe gez ola vāki' / Degül kimseye vāki' bu vakāyi'

vakt: Zaman, vakit.

→. **vakt:**-ı, -n, -da

Mesnevi 40

/14

Zaman, vakit.

Hezār āvāz ider düziben sāz / Ki gül vaktında ola lāyleyle dem-sāz

→. **vaktumuz-:**umuz

Mesnevi 47

/61

Vakit, zaman.

Çün ola vaktumuz bir hoş ħikāyet / İdelüm 'ışk babından rivāyet

→. **vakt:**-ın

Mesnevi 49

/19

Vakit, zaman.

Ne vaktin ki ola bir iş sarja düşvār / Bu üçden oda ço ol demde bir tār

→. **vaktin-:**in

Mesnevi 56

/36

Vakit, zaman.

Nireden düzilip durur bu tertıj / Ne vaktin cem' olmışdur bu terkıj

→. **vakt:**-in

Mesnevi 56

/40

Vakit, zaman.

Neden oldı kevākib çerħde cem' / Ne vaktin rüşen oldı bu kamu şem'

→. **vakt:**

Mesnevi 26

/6

Vakit, zaman.

Od içinde nice ola şabr mümkin / Ya ħod ne vakt ola bu süz sākın

→. **vaqt:**

Mesnevi 35
/33

Vakit, zaman.

Gerekli vaqt itmek hayrı te'hîr /
Revâ degül ki olur hayra
taşşır

→. **vaqt:**

Mesnevi 45
/10

Vakit, zaman.

Çü gide fırsat olasin peşmân /
Ne aşşı ol vaqt olduğun
peşmân

→. **vaqt:**

Mesnevi 55
/11

Vakit, zaman.

Neçün bu vaqt yatup uyıyasın /
Bu fırsat fevt olmağa koyasın

vaktehâ: Ne vakit ki.

→. **vaktehâ:**

Mesnevi 52
/15

Ne vakit ki.

Çomagıl tã'ati vü vaktehâ hem
/ Mey ü ney hazır it 'ömr
eyleme kem

vâlî: Bir ilde devleti temsil
eden en büyük mülki amir.

→. **vâlî:**

Mesnevi 14
/62

*Bir ilde devleti temsil eden
en büyük mülki amir.*

Görür şeh bāğda bir kaçır-ı 'ālî /
Velj ol burca hürşid vâlî

vâlih: Akli gidip hayran olmak.

→. **vâlih:-dür**

Mesnevi 3
/37

Akli gidip hayran olmak.

Anuñ künhinde vâlihdür ser-â-
ser / Zemîn ü âsumân u mihr ü
ahter

vâlih it-: Şaşırtmak, hayret
içinde bırakmak.

→. **vâlih it-:**

Mesnevi 12
/10

*Şaşırtmak, hayret içinde
bırakmak.*

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz
/ Ki ide zührei vâlih ol âvâz

→. **vâlih it-:-er, -di**

Mesnevi 14
/88

*Şaşırtmak, hayret içinde
bırakmak.*

Gözi ol cādū-y-ıdı ki itse efsün
/ İderdi cānı vâlih 'aqlı mecnün

v'allah: "Allah'a yemin olsun
ki." anlamındadır.

→. **v'allah:**

Gazel 14
/8

*"Allah'a yemin olsun ki."
anlamındadır.*

Yüsuf-ı dil görse zülfin ü
zenaḥdânın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindânum
benüm

var-: Gitmek, ulaşmak.

→. **var-:-an**

Mesnevi 48
/114

Gitmek, ulaşmak.

Egerçi 'ışk yolu müşkil olur /
Velj bu yola varan kâmil olur

→. **var-:-a**

Mesnevi 46
/296

Ulaşmak, varmak, gitmek.

Sarāya vardı andan Nâz-
perverd / Nite kim girü vara
gül-şene verd

→. **var-:-dı**

Mesnevi 46
/295

Ulaşmak, varmak, gitmek.

Sarāya vardı andan Nâz-
perverd / Nite kim girü vara
gül-şene verd

→. **var-:-dı**

Mesnevi 60
/96

Ulaşmak, varmak, gitmek.

Melik bāzār-gānuñ şüretine /
Giriben vardı şah Kayşer çatına

→. **var-:-ıban**

Mesnevi 15
/18

Gitmek, ulaşmak.

Nirede olur gişi maşşudı bilse /
Varıban anı cüst ü cüy kılsa

→. **var-:-ur, -am**

Mesnevi 17
/11

Gitmek, ulaşmak.

Bugün yarın varuram yile lîkin
/ İderem guşşayı derd-ile sâkin

→. **var-:-alum**

Mesnevi 34
/51

Gitmek, ulaşmak.

Melik didi Hümâyun'a varalum
/ Hümâ-sāye oğul ḥâlin
görelüm

→. var:-a

Mesnevi 40
/28

Gitmek, ulaşmak.

Kazandı yil gibi her yaña yile
/ Bu mâli komağıl kim vara yile

→. var:-alum

Mesnevi 41
/95

Gitmek, ulaşmak.

İdiben cehd ol mülke varalum
/ Nicedür la'lı Hürşid'ün
görelüm

→. var:-a, -sın

Mesnevi 41
/51

Gitmek, ulaşmak.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. var:-a, -vuz

Mesnevi 41
/98

Gitmek, ulaşmak.

Eger hağdan olur-ısa 'inâyet /
Varavuz mağşada sağ u
selâmet

→. var:-a, -vuz

Mesnevi 41
/104

Gitmek, ulaşmak.

Ki tâcir şekline yola girevüz /
Bu resp-ile ol iğlîme varavuz

→. var:-isar, -am

Mesnevi 41
/74

Gitmek, ulaşmak.

Döşerlerse yolumda tığ ü
hañçer / Yüzüm üzre varısaram
ser-â-ser

→. var:-mak, -a

Mesnevi 43
/11

Gitmek, ulaşmak.

Dilerem varmağa ol mülke
destür / Gerek ki ola mişâl-ı
şâh-Fağfür

→. var:-ma, -y, -ınca

Mesnevi 43
/10

Gitmek, ulaşmak.

Gişi virbidi böyle itdi i'lâm / Ki
Rûm'a varmayınca yokdur
ârâm

→. var:-ayım

Mesnevi 44
/43

Gitmek, ulaşmak.

Varayım sözüñi şâha diyeyim /
Didügün râzı öñinde koyayım

→. var:-a, -maz

Mesnevi 46
/121

Gitmek, ulaşmak.

Ten ü cân diyen ol yolu
varamaz / İriben mağşada yarı
göremez

→. var:-a, -sın

Mesnevi 46
/82

Gitmek, ulaşmak.

Mizâcuña hevâ olsun muṭâbık
/ Nireye kim varasın şu
muvâfık

→. var:-mak, -ı

Mesnevi 46
/148

Gitmek, ulaşmak.

Yakın olduğı-y-içün aña ol yol /
Aña varmağı itdi ihtiyâr ol

→. var:-mak, -ı

Mesnevi 46
/154

Gitmek, ulaşmak.

Gönjüle çünkü 'ışk-ıd' 'inân-keş
/ Şolına varmağı gösterdi aña
hoş

→. var:-ma, -ğıl

Mesnevi 46
/149

Gitmek, ulaşmak.

Didi Mihrâb varmağıl bu yola /
Ki nâ-geh işümüz ayruksı ola

→. var:-mağ

Mesnevi 46
/119

Gitmek, ulaşmak.

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmağ / Dil ü cânur çamu
terkini urmak

→. var:-ma

Mesnevi 48
/96

Gitmek, ulaşmak.

Meliksın döngü illerüñe girü /
Hağardur yol tolu varma ilerü

→. var:-a, -vuz

Mesnevi 51
/29

Gitmek, ulaşmak.

Varavuz Rûm iline dağı yirden
/ Ne hâcet kim çıkavuz bunda
serden

→. var:-ma

Mesnevi 54
/7

Gitmek, ulaşmak.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / Tolu yılandur u (nerr)
ejdehâdur

→. var:-ur

Mesnevi 56

/20
Gitmek, ulaşmak.
Buradan gidicegez Rüm bahri /
Gelür kim ğarğa varur anda
bahri

→. var--up
Mesnevi 34
/19
Gitmek, ulaşmak.

Varup Fağfür'a didiler ki i şâh /
Ol ol şeh-zâdenüñ halından
âgâh

→. var--
Mesnevi 53
/50
Gitmek, ulaşmak.

Ya ay gibi eyle menzil-gâhuñı
çerh / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerh

→. var--alum
Mesnevi 31
/29
Varmak, ulaşmak.

Didi Cemşid'e kim gelgil
varalum / Sarâya bir nefes şâd
oturalum

→. var--ur
Mesnevi 40
/24
Varmak, ulaşmak.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrin / Ki tizde yile varur bu
reyâhün

→. var--alum
Mesnevi 48
/3
Varmak, ulaşmak.

Didi Mihrâb kim oraya varalum
/ Anuñla hem-dem olup
oturalum

→. var--alum
Mesnevi 51
/38
Varmak, ulaşmak.

Beterdür 'ışk kâmusı belâdan /
Neçün 'âşık olan qorğa
belâdan

→. var--dı
Mesnevi 29
/13
Varmak, ulaşmak.

Nireye vardı Dârâ vü Sikender
/ Ki dutmuşdı yidi ikljmi ser-â-
ser

→. var--a
Mesnevi 14
/5
Ulaşmak, erişmek.

Diledi kim vara bâğa otura /
Mey ide nüş kayguyı götüre

→. var--a
Mesnevi 46
/171
Ulaşmak, erişmek.

Diledi bâğ diyârına vara /
Nazar kıla nedür andağı vara

→. var--a
Mesnevi 46
/172
Ulaşmak, erişmek.

Diledi bâğ diyârına vara /
Nazar kıla nedür andağı vara

→. var--dı
Mesnevi 34
/39
Ulaşmak, erişmek.

Sarâya vardı olıban perişân /
Cenâb-ı mülk ü devletden
peşimân

→. var--dı
Mesnevi 46
/261
Bir yere ulaşmak, vasıl
olmak.

Oradan hûri-zâd eyvâna vardı /
Şanasın serv-idi bustâna vardı

→. vardı--dı
Mesnevi 46
/262
Bir yere ulaşmak, vasıl
olmak.

Oradan hûri-zâd eyvâna vardı /
Şanasın serv-idi bustâna vardı

→. vardı--dı
Mesnevi 47
/52
Bir yere ulaşmak, vasıl
olmak.

İrişdi kesre kisri bâr-gâhı /
Harâba vardı ğâzân kâr-gâhı

→. var--ıban
Mesnevi 39
/87
Ulaşmak, erişmek.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki anı pâsubân olmuşdı
Keyvân

→. var--ur, -lar
Mesnevi 55
/41
Ulaşmak, erişmek.

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki anı
rahmân yolu dirler

→. var--dı
Mesnevi 57
/2
Ulaşmak, erişmek.

'Acab kaldı anuñ sözlerine şâh
/ Vişâğa vardı kıldı derd-ile âh

→. var:-ası

Mesnevi 60
/56

Ulaşmak, erişmek.

Velî yoğ-ıdı hergiz âşinâsı /
Bilimez nidesin kında varası

→. var:-dı

Mesnevi 60
/81

Gitmek, yürümek.

Olara karşı vardı şâh u hâcib /
İrişdi bir yire mâtlûb u tâlib

var: Bulunma durumu,
mevcut.

→. var:

Gazel 1
/3

Bulunma durumu, mevcut.

Şâbûn-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerân şu var

→. var:

Gazel 1
/4

Bulunma durumu, mevcut.

Şâbûn-ı tevbe var elümüzde şu
vir bize / Deryâ-yı 'afuvdan ki
orada bî-kerân şu var

→. var:

Gazel 2
/10

Bulunma durumu, mevcut.

Ķurb-ı ev-ednâ vü sübhân
ellezî esrâ'yı sen / Bulup anda
rûşen itdün her ne var râz-ı
nihân

→. var:

Gazel 6
/11

Bulunma durumu, mevcut.

Bâ-hırş toydı her ne ki var bu
cihânda kim / Her yirde hön-ı
ni' metünjün gösteridedür

→. var:

Gazel 7
/18

Bulunma durumu, mevcut.

'İşk durur 'ışk varsa revh-i rûh /
'İşkdan ayru ne var-ısa hebâ

→. var:-sa

Gazel 7
/17

Bulunma durumu, mevcut.

'İşk durur 'ışk varsa revh-i rûh /
'İşkdan ayru ne var-ısa hebâ

→. var:

Gazel 11
/6

Bulunma durumu, mevcut.

Gerekdür 'ışk yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdur dağı resm-ile
âyîñüm

→. var:

Gazel 12
/1

Bulunma durumu, mevcut.

Egerçi var aramızda ferâsîh /
Tırur 'ışkuñ göñülde şöyle
râsîh

→. var:

Gazel 17
/8

Bulunma durumu, mevcut.

Tâc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerhden vefâ
var u ne kimseden vefâ

→. var:

Kit'a 2
/11

Bulunma durumu, mevcut.

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığıña birligünedür
şühüd

→. var:

Mesnevi 2
/29

Bulunma durumu, mevcut.

Felekde var melek yirde dağı
hem / Ki aña hemtâ durur bî-
şübhe âdem

→. var:

Mesnevi 2
/34

Bulunma durumu, mevcut.

Anuñ vaşında yokdur hiç
noğşân / Baqandadır var ise
aña ne dermân

→. var:

Mesnevi 2
/100

Bulunma durumu, mevcut.

Nazar it kâr-gâh-ı şun'a görgil /
Neler var çerhden tâ merkez-i
gil

→. var:

Mesnevi 2
/101

Bulunma durumu, mevcut.

Şerâdan her ne kim var tâ
şüreyyâ / Anuñ birliginedür
cümle güya

→. var:

Mesnevi 2
/103

Bulunma durumu, mevcut.

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur aħad bi'z-
zât vâhid

→. var:

Mesnevi 2
/105

Bulunma durumu, mevcut.

Ne kim var varlığına kılar ikrār
/ Cemî'i kudretini kılar izhâr

→. var:

Mesnevi 3
/68

Bulunma durumu, mevcut.

Kime inüp durur ol resme
tenzil / Ki kamu müşkile var
anda tafzîl

→. var:

Mesnevi 3
/59

Bulunma durumu, mevcut.

Dürüst ol kim bu gerdişde bir iş
var / Anuñ içün döner durmaz
bu nâ-çâr

→. var:-dur

Mesnevi 3
/61

Bulunma durumu, mevcut.

Bilür bunı ne kim dānende
vardur / Ki her gerdāne bir
gerdende vardur

→. var:-dur

Mesnevi 3
/62

Bulunma durumu, mevcut.

Bilür bunı ne kim dānende
vardur / Ki her gerdāne bir
gerdende vardur

→. var:-sa

Mesnevi 3
/2

Bulunma durumu, mevcut.

Degül ise ğişāveyle gözün pür /
Ne varsa ol durur bakup anı
gör

→. var:

Mesnevi 5
/37

Bulunma durumu, mevcut.

Var-ıdı anda bir tūṭı-yi pür-hūş
/ Benefşe gibi olmuş bu söze
gūş

→. var:

Mesnevi 9
/22

Bulunma durumu, mevcut.

İlāhî bu şehi kişver-sitān it /
Niçe kim var cihān şāh-ı cihān
it

→. var:

Mesnevi 10
/34

Bulunma durumu, mevcut.

Seni çün 'ışk senden ider āzād
/ Ne kim var 'ışkdan artuğı olur
bād

→. var:

Mesnevi 10
/55

Bulunma durumu, mevcut.

Ṭabāyî'de keşiş kim var gūşiş /
Nedendür 'ışkdandır ki itdi
gūşiş

→. var:-sa

Mesnevi 10
/32

Bulunma durumu, mevcut.

Olur bî-'ışk olan gönül füsürde
/ Olur bîñ cānı varsa dağı
mürde

→. var:-sa

Mesnevi 10
/77

Bulunma durumu, mevcut.

Bilesin varsa sende çeşm ü
bîñiş / Ki kıyım 'ışk-ıladur
āferiñiş

→. var:

Mesnevi 11
/24

Bulunma durumu, mevcut.

N'ola ger sen dağı hem i
güher-senc / Ki künc-i
ḥaṭırunḍa var beş genc

→. var:-dur

Mesnevi 11
/76

Bulunma durumu, mevcut.

Ḥaṭāya 'afv lâzımdur ḥaṭāsuz /
Ne iş vardur cihānda vü ne ḥod
söz

→. var:

Mesnevi 13
/2

Bulunma durumu, mevcut.

Ḥabar virdi saḥun-dān u
kühen-zād / Ki öjinde var
durur çok dāsitān yād

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 13
/3

Bulunma durumu, mevcut.

Var-ıdı Çin'de bir sultān-ı dānā
/ Kim ol-ıdı kamu işde tuvānā

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 13
/25

Bulunma durumu, mevcut.

Bir oğı var-ıdı anuñ adı Cemşid
/ Ki aña 'aşık-ıdı māh u ḥurşid

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 13
/43

Bulunma durumu, mevcut.

Var-ıdı anda feşāḥat hem
belāgat / 'Ulüm-ı ḥikmet ü
'ilm-i kitābet

→. var:

Mesnevi 14
/106

Bulunma durumu, mevcut.

Didiler aña kim n'olduñ eyitgil
/ Ne derdün var durur taqrır

itgil

→. var:

Mesnevi 14
/96

Bulunma durumu, mevcut.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mânendi yok 'âlemde
hergiz

→. var:

Mesnevi 14
/99

Bulunma durumu, mevcut.

Didi kim var-ısa bu ol olısar /
Başuma tâ hüd andan ne
geliser

1→. var:

Mesnevi 17
/5

Bulunma durumu, mevcut.

Nedür gam çünki mey var ney
dağı hem / Cihân nedür ki
anur çün yiyeler gam

1→. var:

Mesnevi 17
/7

Bulunma durumu, mevcut.

Beni gör kim bu zârj ile kim var
/ Nice hândânem ü çevrem
kamu hâr ıla kim

→. var:

Mesnevi 17
/10

Bulunma durumu, mevcut.

Ğamı terk eyle ol sen dağı
hândân / Bu gamdan şâdilığa
var mı nokşân

→. var:-sa

Mesnevi 17
/14

Bulunma durumu, mevcut.

Sağa cāvîd olsun zindigâñi /
N'ola gül yile varsa nâgehâñi

→. var:

Mesnevi 19
/11

Bulunma durumu, mevcut.

Ne şuyı var bu dolabuñ ki aħar
/ Selâtiñ kanıdur bî-şek ser-â-
ser

→. var:

Mesnevi 19
/17

Bulunma durumu, mevcut.

Bu sevdâ kamu başda var
veljkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

→. var:

Mesnevi 19
/19

Bulunma durumu, mevcut.

Benüm dağı başumda var bu
sevdâ / Anur çün olmışam bu
resme şîdâ

→. var:-dur

Mesnevi 19
/25

Bulunma durumu, mevcut.

Velj vardur eşer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmışam nûvâ-zen

→. var:-ken

Mesnevi 19
/5

Bulunma durumu, mevcut.

Yi yidür var-iken elde zer ü şim
/ Ki 'âlem tolidur aħdeş-ile bîm

→. var:

Mesnevi 20
/11

Bulunma durumu, mevcut.

Dağı nem var ki qorħam anı ala
/ Olur mı nesne yok yirde
havâle

→. var:-sa

Mesnevi 20
/5

Bulunma durumu, mevcut.

Velj bende ne varsa ğâret itdi /
Dil ü 'aql u cân u ten dağı gitti

→. var:-sa

Mesnevi 20
/13

Bulunma durumu, mevcut.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya gönjölüñ hâlî
olursa terahdan

→. var:

Mesnevi 21
/7

Bulunma durumu, mevcut.

Bu kamu derd-ile şabrum dağı
var / Gerek 'âşîk olana şabr nâ-
çâr

→. var:

Mesnevi 23
/3

Bulunma durumu, mevcut.

Eşer var 'ışkdan başumda i şâh
/ Veljkin za'fdan idemezem âh

→. var:

Mesnevi 23
/9

Bulunma durumu, mevcut.

Bu kamusıyla var bende şabur
hem / Mey içerem ki ola
derdüme em

→. var:-dur

Mesnevi 24
/3

Bulunma durumu, mevcut.

Meger vardur senüñ derdün
gerâni / Ki şabr-ıla idersin def'
anı

→. var:-dur

Mesnevi 26
/1

Bulunma durumu, mevcut.

Didi şeh sende vardur 'aql ile
hüş / Benüm cânımda ider 'ışk
odi cüş

→. var:

Mesnevi 28

/3

Bulunma durumu, mevcut.

Elümde ne ki var oldı kamu
bād / Senün gibi olmışam
kamudan āzād

→. var:

Mesnevi 28

/7

Bulunma durumu, mevcut.

Benüm pür-berg ü bārum var
şanurlar / Başuma her nefes
biñ taş ururlar

→. var:-dur

Mesnevi 28

/10

Bulunma durumu, mevcut.

Çü derdün yoq durur i servi-
kāmēt / Fe-lābūd sende vardur
istikāmēt

→. var:

Mesnevi 29

/5

Bulunma durumu, mevcut.

Başuñda gül gibi var la'lden tāt
/ Zümür-rūd-taht saña mülk
muhtāt

→. var:

Mesnevi 31

/25

Bulunma durumu, mevcut.

Şeker adlu var-ıdı bir perestār
/ Ki şāha muṭrib-ıdı hem serā-
dār

→. var:

Mesnevi 31

/32

Bulunma durumu, mevcut.

Bu dünyā kim görürsin bir
nefesdür / Ne var-ısa dañı
olmaz hevesdür

→. var:

Mesnevi 34

/46

Bulunma durumu, mevcut.

Meger dıy ü perıye uğradı Cem
/ Süleymān var elinden gitdi
hātem

→. var:-dur

Mesnevi 34

/24

Bulunma durumu, mevcut.

Ne anda tāt kayğusı vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
hōd baht

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 35

/39

Bulunma durumu, mevcut.

Ne kim hüsñ ehli var-ıdı
Hıttā'da / Kamusın cem' idelüm
bir arada

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 35

/127

Bulunma durumu, mevcut.

Var-ıdı bir muğannı şıb-ğabğab
/ Şeker-nām u şeker-ıavl ü
şeker-leb

→. var:

Mesnevi 35

/41

Bulunma durumu, mevcut.

Nirede kim var-ısa bir yüzi gül /
Gözi nergis saçı reyhān u
sünbül

→. var:-dur

Mesnevi 35

/21

Bulunma durumu, mevcut.

Ne binüm derdümünj dermāni
vardur / Ne hōd bu ğuşşanunj
pāyāni vardur

→. var:-dur

Mesnevi 35

/22

Bulunma durumu, mevcut.

Ne binüm derdümünj dermāni
vardur / Ne hōd bu ğuşşanunj
pāyāni vardur

→. var:-dur

Mesnevi 35

/48

Bulunma durumu, mevcut.

Münādiler münādı kıldı Çın'de
/ Ne meh-rūlar ki vardur Çın
içinde

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 37

/3

Bulunma durumu, mevcut.

Eṭibbā kim var-ıdı ol yörede /
Getürdiler kamusın bir arada

→. var:

Mesnevi 39

/26

Bulunma durumu, mevcut.

Er oldur kim göröben şüret ü
kaş / Bile kim var durur ol
nakşa nakkāş

→. var:

Mesnevi 39

/44

Bulunma durumu, mevcut.

Didi kim ehl-i hüsñünj yoq
kenārı / Yirünj her zerrede var
yüz nigārı

→. var:

Mesnevi 39

/45
Bulunma durumu, mevcut.

Velî var her gülün bir reng ü
büyü / Dağı her dil-berün bir
resm ü hüyü

→. var:
Mesnevi 39
/47
Bulunma durumu, mevcut.

Egerçi lâlede var (gül) gibi rüy /
Velîkin gül gibi yok lâlede bü

→. var:-ı, -dı
Mesnevi 39
/1
Bulunma durumu, mevcut.

Şehün var-ıdı bir bazar-ganı /
Ki uçdan uca görmişdi cihani

→. var:-dur
Mesnevi 39
/53
Bulunma durumu, mevcut.

Bilürem kayserün bir kıızı
vardur / Ne kız kim ol durur
dürdâne-i dür

→. var:-dur
Mesnevi 39
/112
Bulunma durumu, mevcut.

Ne durur nâfe pür-hün-ı
cigerdür / Saçun katında anuñ
ne kadrı vardur

→. var:
Mesnevi 40
/25
Bulunma durumu, mevcut.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. var:
Mesnevi 41
/49
Bulunma durumu, mevcut.

Bu yolda ejdehâ vü diy var
hem / Bu yoldur tolu havf u
miñnet ü gam

→. var:
Mesnevi 41
/67
Bulunma durumu, mevcut.

Çamu müşkil işün var dur
ümjdi / Çamu bağılu kapunuñ
var kiljdi

→. var:
Mesnevi 41
/68
Bulunma durumu, mevcut.

Çamu müşkil işün var dur
ümjdi / Çamu bağılu kapunuñ
var kiljdi

→. var:-dur
Mesnevi 41
/47
Bulunma durumu, mevcut.

Çamu yolda ümjü ü bjm vardur
/ Velî bu yol durur kim pür-
çağardur

→. var:
Mesnevi 42
/18
Bulunma durumu, mevcut.

Süleymân'ur serjrin n'eyledi
yil / İştüñ tãc-içün var yil gibi
yil

→. var:
Mesnevi 43
/78
Bulunma durumu, mevcut.

Sefer gerçi bir işdür ki çağar-
nâk / Çü nefi var çağardan
eyleme bâk

→. var:
Mesnevi 43
/79
Bulunma durumu, mevcut.

Ulu işler ki var cümle çağardur
/ Ulu işe şunana bjm-i serdür

→. var:
Mesnevi 44
/6
Bulunma durumu, mevcut.

Egerçi kim mezâhir görünür çok
/ Bu zâhir kim var oldur
dağılar yok

→. var:
Mesnevi 44
/14
Bulunma durumu, mevcut.

Bi-çağkı cebre'il ü vahy ü tenzil
/ Ki çamu nesneye var anda
tafşil

→. var:-sa
Mesnevi 45
/16
Bulunma durumu, mevcut.

Benefşe gibi güş it ki ol nüvâ-
sâz / Saña gülde ne varsa keşf
ide râz

→. var:-sa
Mesnevi 45
/18
Bulunma durumu, mevcut.

Eger ol râz saña keşf olına / Ne
müşkil varsa göñülde bilene

→. var:-ı, -dı
Mesnevi 46
/269
Bulunma durumu, mevcut.

Vezîri var-ıdı anuñ Nâz-perverd
/ Diyeñ lãledür yüzi vü yâ
verd

→. var:
Mesnevi 46
/33
Bulunma durumu, mevcut.

Hemjñ bir kılcâdur var-ısa cānı
/ Anja cehd it ki 'ışk üzmeye anı

→. var:-dur

Mesnevi 46
/140

Bulunma durumu, mevcut.

Bu yolu görmemişdür âdemî-
zâd / Ne şu vardur bu yolda vü
ne hõd zâd

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 48
/30

Bulunma durumu, mevcut.

Melik oldı anuñ-ıla revâne / Ki
va'de var-ıdı olmazdı bahâne

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 48
/45

Bulunma durumu, mevcut.

Var-ıdı anda ol kadar dürr ü
cevâhir / Ki gice zulmeti
olmazdı zâhir

→. var:

Mesnevi 48
/7

Bulunma durumu, mevcut.

Şorısar eydelüm ne var-ısa râz
/ Kılalum gendümize anı hem-
râz

→. var:

Mesnevi 48
/101

Bulunma durumu, mevcut.

Didi şeh kim var-ısa 'ömrden
mehl / Bu kamu didügün
düşvâr ola sehl

→. var:-dı

Mesnevi 50
/49

Bulunma durumu, mevcut.

Perjde vardı ilerü mürüvvet /
Neçün şimdi oldı merdüm diy-
şiret

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 51
/15

Bulunma durumu, mevcut.

Var-ıdı ol cüşşede bir gâr-ı pür-
düd / Ki itmişdi âsumâni düd-
endüd

→. var:

Mesnevi 51
/60

Bulunma durumu, mevcut.

Çalem gibi itdi anı kılic-ıla şağ /
Hemjñ budur var-ısa erlik
ancağ

→. var:-dur

Mesnevi 51
/2

Bulunma durumu, mevcut.

Didi Mihrâb'a kim budur
mukeylâ / Belâ vardur bu
tağda küh-ı bâlâ

→. var:-sa

Mesnevi 55
/44

Bulunma durumu, mevcut.

Nedür yoklık durur yoklık
taşavvuf / Dağı ne varsa da'vî-
y-i taşalluf

→. var:

Mesnevi 56
/68

Bulunma durumu, mevcut.

Gereklüden ne hasnâdur
biżâ'at / Didi kim var kanâ'at it
kanâ'at

→. var:-ı, -dı

Mesnevi 56
/10

Bulunma durumu, mevcut.

Hem anda bulunurdi âb-ıla zâd
/ Ki anda var-ıdı çok âdamî-zâd

→. var:

Mesnevi 58
/9

Bulunma durumu, mevcut.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlâm / Bize itgil bugün birini
i'lâm

→. var:-dı

Mesnevi 58
/60

Bulunma durumu, mevcut.

Velî bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dağı devlet
ü baht

→. var:-dı

Mesnevi 58
/83

Bulunma durumu, mevcut.

Velî encjri vardı şeker-âlüd /
Hem amrudı ki halvâ-y-ıdı bî-
düd

→. var:-dı

Mesnevi 58
/85

Bulunma durumu, mevcut.

Enârı vardı eyle kim leb-i yâr /
Hem elmâsı nite kim gâbgâb-ı
yâr

→. var:

Mesnevi 60
/34

Bulunma durumu, mevcut.

Gönül elinde olmuşam giriftâr /
Benem her guşşaya kim var
sezâ-vâr

→. var:

Mesnevi 60
/119

Bulunma durumu, mevcut.

Var anda biñ tümen türk-i
kemân-keş / Ki çıkar oқи
peykânında âteş

→. **var:-i, -ken**

Mesnevi 60

/27

Bulunma durumu, mevcut.

Var-iken hûri-zâd i serv-i âzâd /
Hâşâdur kim sevesin âdamî-
zâd

→. **var:-dı**

Mesnevi 60

/91

Bulunma durumu, mevcut.

Orada ne ki vardı bay u yoğsul
/ Kâmusına 'atâ bağısladı ol

var u yok: Var ve yok.

→. **var u yok:**

Mesnevi 14

/96

*Var ve yok. II Eşi, benzeri
olmamak.*

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız /
Var u mânendi yok 'âlemde
hergiz

varıl-: Ulaşılmak, gidilmek.

→. **varıl:-sa**

Mesnevi 46

/134

Ulaşılmak, gidilmek.

Bu birisi dağı Rüm'a olur yol /
Velî varılsa üç aylık olur ol

→. **varıl:-ur**

Mesnevi 46

/132

Ulaşılmak, gidilmek.

Bu yoldan Rüm'a bir yılda irilür
/ Velîkin emn ü râhatla varılır

vâris: Mirasçı.

→. **vâris:**

Mesnevi 39

/143

Mirasçı.

Ne ye koyalar anı ki ala vâriş /
Ya nâgeh yile vire anı havâdiş

→. **vâriş:**

Mesnevi 50

/11

Mirasçı.

Çomağıl mâli ki anı ala vâriş /
Gider anı gidermedin havâdiş

varlık: Var olma durumu,
mevcudiyet.

→. **varlık:-u, -ı, -a**

Kit'a 3

/12

*Yaratılmış şeylerin
tamamı, kainat, mevcudat.*

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığına birliğünjedür
şühüd

→. **varlık:-ı, -n, -a**

Mesnevi 2

/105

*Yaratılmış şeylerin
tamâmı, kâinat, mevcûdat.*

Ne kim var varlığına kıılır ikrâr
/ Cemî'i kudretini kıılır izhâr

→. **varlık:-ı**

Gazel 7

/1

*Var olma durumu,
mevcudiyet.*

'İşk durur varlığı itmek fenâ /
Kim anuñla bulunur 'izz ü beķâ

→. **varlık:-um, -dan**

Gazel 8

/2

*Var olma durumu,
mevcudiyet.*

Hasretün den ol kadar dökdüm
gözümün çan yaşın / Kim

eridüm varlığımdan komadum
kuru yaşın

→. **varlık:**

Gazel 1

/9

*Var olma durumu,
mevcudiyet.*

Varlık ne nesnedür kamu
hâşâk-i hâr-ı râh / Ol gişiyeye ki
kuds ola maṭmaḥ-ı nazâr

→. **varlık:-ı, -n, -ı**

Mesnevi 27

/17

*Var olma durumu,
mevcudiyet.*

Cihânun varlığını eyleme yâd /
Ki olasıñ sen dağı binüm gibi
âzâd

vasf: Nitelik, özellik, ayrıcalık.

→. **vasf:-ı, -n, -da**

Mesnevi 2

/33

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Anuñ vaşında yokdur hiç
nokşân / Baķandadur var ise
aḡa ne dermân

→. **vasf:-ı**

Mesnevi 3

/40

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Anuñ zâtı nakâyişden berîdür /
Anuñ vaşfı nakâyişden arıdur

→. **vasf:-ı, -n, -da**

Mesnevi 11

/19

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Çaduñ vaşında eyle urdı
bünnyâd / Ki aḡa bende oldı
serv-i âzâd

→. **vaşf:-i, -n, -i**

Mesnevi 11
/17

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Yüzün vaşfını eyle itdi rüşen /
Kim adından kızardı rûy-ı gül-
şen

→. **vaşf:-in**

Mesnevi 39
/80

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

İriben anda çok bazar kıldum /
Anuñ adın u vaşfın rāst bildüm

vaşf it-: Nitelik kazandırmak.

→. **vaşf it:-di**

Mesnevi 11
/21

Nitelik kazandırmak.

Gözi vaşf itdi süsen uzadup dil
/ Kim oldu mahv odından sıhr-i
Bābil

vāsık ol-: Güvenmek, itimat
etmek.

→. **vāşık ol:-a**

Mesnevi 10
/52

Güvenmek, itimat etmek.

Ger olmasaydı mıkñātīs 'āşık /
Ola mıdı āhenün çezbine vāşık

vāşıl it-: Ulaştırmak,
eriştirmek.

→. **vāşıl it-:**

Mesnevi 56
/62

Ulaştırmak, eriştirmek.

Haşardur tolu bu baħr u bu
sāhıl / Daħı bñ yire it göñlünñ
vāşıl

vāşıl ol-: Ulaşmak, erişmek.

→. **vāşıl ol:-a**

Mesnevi 2
/88

Ulaşmak, erişmek.

Nirede oldı-y-ısa rüh nāzil /
Girü aña dönüben ola vāşıl

→. **vāşıl ol:-ma, -dı**

Mesnevi 9
/15

Ulaşmak, erişmek.

Ne devletdür ki aña olmadı
vāşıl / Ne dānişdür kim ol
itmedi hāşıl

→. **vāşıl ol:-sun**

Mesnevi 46
/80

Ulaşmak, erişmek.

Murādunı hāq itsün cümle
hāşıl / Ümñdün neyse olsun
sarña vāşıl

vatan: Bir kimsenin doğduğu,
yaşadığı yer, memleket.

→. **vaṭan:**

Gazel 15
/5

*Bir kimsenin doğduğu,
yaşadığı yer, memleket.*

Qaddun ħayālı dutdı gözümde
vaṭan belñ / Her kanda serv
olsa yiri cūy-bār olur

vāy: Eyvah, yazık.

→. **vay:**

Gazel 8
/8

Eyvah, yazık.

Micmer içinden tütüşub şem'
taşından yanar / Vay aña kim
od duta bencileyin için taşın

→. **vay:**

Mesnevi 14

/136

Eyvah, yazık.

Didiler ne diyelüm biz anaña /
Didi nedür diyisersiz vay aña

→. **vay:**

Mesnevi 43
/68

Eyvah, yazık.

Kimesne çıkamaz 'ışk-ıla başa /
Vay ol göñüle kim 'ışka tolaşa

→. **vay:**

Mesnevi 46
/9

Eyvah, yazık.

Vay ol gişiye kim bir ola yarı /
Anı da ala elinden rüzigārı

→. **vay:**

Mesnevi 53
/96

Eyvah, yazık.

Haķun te'yi-di-le redd itdi anı
şāh / Vay anı ki aña nuşret
itmeye allah

vazife eyle-: Görev, iş haline
getirmek.

→. **vazife eyle:-di**

Mesnevi 2
/68

Görev, iş haline getirmek.

Anı yir yüzine kıldı ħalife /
'İbādet eyledi aña vazife

vebāl: Vebal, günah.

→. **vebāl:-i**

Mesnevi 39
/137

Vebal, günah.

Dilemezsen kıyāmetde vebāl /
Tağıt ħayr işde bunda koma
mālī

vecd-i ciger-süz: Çok acıklı bir şekilde kendinden geçme.

→. **vecd-i ciger-süz:**

Mesnevi 32

/3

Çok acıklı bir şekilde kendinden geçme.

İrişdi anı bir vecd-i ciger-süz /
Ki odda dağı olmaz ol kadar söz

vedūd: Şefkatli, sevgi dolu(Allah).

→. **vedūd:**

Kıt'a 2

/14

Şefkatli, sevgi dolu, Allah.

Rahmetünle eyle bu kulları yād /
Yā kerīm ü yā rahīm ü yā vedūd

vefā:

→. **vefā:**-sı, -n, -ı

Mesnevi 47

/30

Sadakat, vefa.

Bilürsin kim işi nedür cihānuñ /
Vefāsını bulam dimegil anuñ

→. **vefā:**

Gazel 16

/1

Sadakat, vefa.

Diyen ki çerğden baña dāyım
vefā gerek / Andan hevā ilə
hevesüm hem vire gerek

→. **vefā:**

Gazel 17

/8

Sadakat, vefa.

Tāc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerğden vefā
var u ne kimseden vefā

→. **vefa:**

Mesnevi 48

/26

Sadakat, vefa.

Didi kim va'deye kim oldu gice /
Vefa tiz it komağıl anı gice

vefāsuz: Vefasız.

→. **vefāsuz:-dur**

Mesnevi 19

/3

Vefasız.

Vefāsuzdur cihān hoşlıqla
geçgil / 'alā'r-rağm-ı zemāne
yigil içgil

veger: Ve eğer.

→. **veger:**

Mesnevi 10

/50

Ve eğer.

Anuñ ilə olur artuk bahası /
Veger az dağı ola hüsn ü
bahası

→. **veger:**

Mesnevi 43

/72

Ve eğer.

Eger tağa ağarsa anı eridür /
Veger deryāya irişe kırıdır

→. **veger:**

Mesnevi 46

/300

Ve eğer.

Eger hüsnin diyem mäh-ı
felekdür / Veger hulk mı dir-
isem melekdür

→. **veger:**

Mesnevi 49

/8

Ve eğer.

Eger şüret dir-iseñ nūr-ı cānsın
/ Veger şüret diyem hūr-ı
cinānsın

velj:

→. **velj:**

Gazel 3

/13

Ama, fakat, lakin.

Karardı harf-i 'illet-ile
nāmumuz velj / Şin-i şefā'at
oldı anuñ 'illet-i şifā

→. **velj:**

Gazel 6

/13

Ama, fakat, lakin.

Her āferjde toprağ u şudandır
u velj / Sinün vüçüduñ āb-ı
hızr-āferjdedür

→. **velj:**

Gazel 6

/15

Ama, fakat, lakin.

Gün şu'lesi şabāh u şafādur
saña velj / Hāşmuña tığ-i
hādişe kim ber-keşjdedür

→. **velj:**

Gazel 8

/13

Ama, fakat, lakin.

Āhenin gönüllüye itmez eşer
āhum velj / Dūd-nāk ider
felekleri bu āh-ı āteşin

→. **velj:**

Mesnevi 10

/59

Ama, fakat, lakin.

Velj bir yire gelürler be-tertib /
Olur anlardan üç mevlūd
terkiyb

→. **velj:**

Mesnevi 11

/62
Ama, fakat, lakin.

Bizā'at gerçi kim degüldi
mev'ür / Velj ne çāra el-
me'mūru ma'zūr

→. velj:

Mesnevi 14

/62

Ama, fakat, lakin.

Görür şeh bāğda bir kaşr-ı 'ālī /
Velj ol burca hürşid vālī

→. velj:

Mesnevi 19

/25

Ama, fakat, lakin.

Velj vardur eşer bende
ferahdan / Sebeb budur kim
olmuşam nūvā-zen

→. velj:

Mesnevi 20

/5

Ama, fakat, lakin.

Velj bende ne varsa gāret itdi /
Dil ü 'aql u cān u ten daħı gitdi

→. velj:

Mesnevi 22

/2

Ama, fakat, lakin.

Didi şeh ben daħı mey iderem
nūş / Velj olmaz ğam u
derdüm ferāmūş

→. velj:

Mesnevi 25

/7

Ama, fakat, lakin.

Velj 'işka dil ü cānum hevesdür
/ Demüm lā-büd Mesjh'e hem-
nefesdür

→. velj:

Mesnevi 28

/6
Ama, fakat, lakin.

Senünj gibi muķillü'l-hāl
geldüm / Velj nā-mustakīm
aħvāl oldum

→. velj:

Mesnevi 35

/8

Ama, fakat, lakin.

Egerçi mihrübān olur bürāder /
Velj ol resm-ile degül ki māder

→. velj:

Mesnevi 35

/32

Ama, fakat, lakin.

Bilürem bu işünj tedbjridür sehl
/ Velj te'hjir itmeklik olur cehl

→. velj:

Mesnevi 35

/106

Ama, fakat, lakin.

Çamu gönjüldü oldu 'işk hāşıl /
Velj her biri birisine māyil

→. velj:

Mesnevi 35

/122

Ama, fakat, lakin.

Gelicek katına şādī iderdi / Velj
gütdükde ağlayu giderdi

→. velj:

Mesnevi 39

/45

Ama, fakat, lakin.

Velj var her gülünj bir reng ü
büyü / Daħı her dil-berünj bir
resm ü hūyı

→. velj:

Mesnevi 41

/48
Ama, fakat, lakin.

Çamu yolda ümjd ü bjm vardur
/ Velj bu yol durur kim pür-
hātarudur

→. velj:

Mesnevi 43

/46

Ama, fakat, lakin.

Egerçi ayruksı olmaz hiç taķdjr
/ Velj vācib durur gişiyē tedbjr

→. velj:

Mesnevi 46

/8

Ama, fakat, lakin.

Daħı yoğ-ıdı oğlı andan artuķ /
Velj mülki vü mālī bj-gerān çoķ

→. velj:

Mesnevi 46

/134

Ama, fakat, lakin.

Bu birisi daħı Rüm'a olur yol /
Velj varılsa üç aylıķ olur ol

→. velj:

Mesnevi 46

/193

Ama, fakat, lakin.

Velj daħı yire dil-beste-y-idi /
Ki anuğ 'işkı-y-ıla hāste-y-idi

→. velj:

Mesnevi 48

/114

Ama, fakat, lakin.

Egerçi 'işk yolu müşkil olur /
Velj bu yola varan kāmīl olur

→. velj:

Mesnevi 55

/38
Ama, fakat, lakin.

Namâzını ki yok anda niyâzı /
Şanur t̄â'at velî degül niyâzî

→. **velî:**
Mesnevi 58
/79
Ama, fakat, lakin.

Velî bir bîşe irdi teng ü târîk /
Şehûr gönli gibiydi yolu târîk

→. **velî:**
Mesnevi 58
/83
Ama, fakat, lakin.

Velî encîri vardı şeker-âlûd /
Hem amrudı ki hâlâ-y-ıdı bî-
dûd

→. **velî:**
Mesnevi 58
/56
Ama, fakat, lakin.

Gehî mâhî-y-ıdı yiri gehî mâh /
Velî ider girü Hürşîd'i çün âh

→. **velî:**
Mesnevi 58
/59
Ama, fakat, lakin.

Velî bir tahta-y-ıdı hüsrev'e
taht / Ki vardı anda dağı devlet
ü baht

→. **velî:**
Mesnevi 60
/38
Ama, fakat, lakin.

Olur mı şem'de artuğ nûr-ı
hürşîd / Velî pervâneye şem'
oldı ümmîd

→. **velî:**
Mesnevi 60

/55
Ama, fakat, lakin.

Velî yoğ-ıdı hergiz âşinâsı /
Bilimez nidesin kanda varası

→. **velî:**
Mesnevi 60
/73
Ama, fakat, lakin.

Velî kayğularıydı şâh Cemşîd /
Ki ol-ıdı orada cümle ümmîd

velîkin : bkz. *velî*

→. **velîkin** :
Mesnevi 13
/66
Ama, fakat, lakin.

Şeri'atde hâram oldı bu bâde /
Velîkin varur ansuz 'ömr bâda

→. **velîkin** :
Mesnevi 18
/16
Ama, fakat, lakin.

Beni gör kim yöremde
ağyardur çok / Velîkin
beklemege kimsenem yok

→. **velîkin** :
Mesnevi 19
/17
Ama, fakat, lakin.

Bu sevdâ kamu başda var
velîkin / Olur sevdâ girü şabr-
ıla sâkin

→. **velîkin** :
Mesnevi 19
/23
Ama, fakat, lakin.

Velîkin şabr dağı hem kıluram
/ Bu derde şabrdur çâra
bilürem

→. **velîkin** :
Mesnevi 22

/8
Ama, fakat, lakin.

Ögüt anı gerek ki ola
müşevveş / Velîkin yârdan
ayru degül hoş

→. **velîkin** :
Mesnevi 35
/10
Ama, fakat, lakin.

Egerçi dâyenün mihri olur çok
/ Velîkin ananundur andan
artuğ

→. **velîkin** :
Mesnevi 39
/48
Ama, fakat, lakin.

Egerçi lâlede var (gül) gibi rüy /
Velîkin gül gibi yok lâlede bü

→. **velîkin** :
Mesnevi 39
/66
Ama, fakat, lakin.

Cemâli ay u günden nûri artuğ
/ Velîkin perdeden ol çıktığı
yok

→. **velîkin** :
Mesnevi 46
/132
Ama, fakat, lakin.

Bu yoldan Rûm'a bir yılda irilür
/ Velîkin emn ü râhatla varılır

→. **velîkin** :
Mesnevi 46
/135
Ama, fakat, lakin.

Bu yol yakın durur andan
velîkin / Degül bunda
âdemîden kimse sâkin

→. **veljkin :**

Mesnevi 51
/83

Ama, fakat, lakin.

Egerçi lutf hoş durur veljkin /
Siyâsetsüz olamaz fitne sâkin

→. **ve lîkin:**

Mesnevi 13
/9

Ama, fakat, lakin.

Alamaz mülki zulm-ıla veljkin /
Olur ol küfr-ile bir yirde sâkin

verd: Gül gibi kırmızı.

→. **verd:**

Mesnevi 46
/296

Gül gibi kırmızı.

Sarâya vardı andan Nâz-
perverd / Nite kim girü vara
gül-şene verd

→. **verd:**

Mesnevi 48
/132

Gül gibi kırmızı.

Çadeh nüş itdi ol dem Nâz-
perverd / Anuñ yâdına kim
yüzi-y-idi verd

→. **verd:**

Mesnevi 46
/270

Gül gibi kırmızı.

Veziñri var-ıdı anuñ Nâz-perverd
/ Diyezdün lâledür yüzi vü yâ
verd

veşâvirhüm: ‘Onlarla
müşavere et’; anlamında bir
ayet.

→. **veşâvirhüm:**

Mesnevi 41
/23

*‘Onlarla müşavere et’;
anlamında bir ayet.*

Kelâmında veşâvirhüm didi ol
hâk / Her işde meşveret farz
oldı el-hâk

vesîle: Vesile, sebep.

→. **vesîle:**

Mesnevi 56
/78

Vesile, sebep.

Didi kim terk-i hîle oldı hîle /
Bu hâla dağı yok hergiz vesîle

veys: Veys ü Ramin
mesnevisinin kadın kahramanı.

→. **veys:**

Mesnevi 48
/72

*Veys ü Ramin
mesnevisinin kadın kahramanı.*

Ya hüd dir-idi ol hüsrev bu
Şirîn / Ya hüd dir-idi ol Veys ü
bu Râmîñ

vezir: Askeri ve idari yetkisi
olan en yüksek rütbedeki
devlet memuru, vezirlik
rütbesine sahip kimse.

→. **vezir:-i**

Mesnevi 46
/269

*Askeri ve idari yetkisi olan
en yüksek rütbedeki devlet
memuru, vezirlik rütbesine
sahip kimse.*

Veziñri var-ıdı anuñ Nâz-perverd
/ Diyezdün lâledür yüzi vü yâ
verd

vilâyet: Kulun Allah’a yakınlığı
ve Allah’ın kulu, kulun Allah’ı
dost edinmesi durumu, veli
olma, velilik, ermişlik.

→. **vilâyet:**

Mesnevi 4
/84

Kulun Allah’a yakınlığı ve

*Allah’ın kulu, kulun Allah’ı dost
edinmesi durumu, veli olma,
velilik, ermişlik.*

Fütüvvet anda vü dağı
mürüvvet / Vilâyet anda vü
dağı nübüvvet

vir-: Bağışlamak, ihsan etmek.

→. **vir:-e**

Gazel 16
/2

Bağışlamak, ihsan etmek.

Diyen ki çerhden baña dâyim
vefâ gerek / Andan hevâ ıla
hevesüm hem vire gerek

→. **vir:-gil**

Mesnevi 1
/35

Bağışlamak, ihsan etmek.

Baña ol hâtırı virgil ki Selmân /
Aña irişmege bulmadı imkân

→. **vir:-gil**

Mesnevi 1
/31

Bağışlamak, ihsan etmek.

Baña ol nazmı virgil kim İmâmî
/ Bulmadı anı ne hüd Nizâmî

→. **vir:-di**

Mesnevi 3
/43

Bağışlamak, ihsan etmek.

Resül’a evvel hâk anı virdi el-
hâk / Ayı itdi bir işâretle iki şâk

→. **vir:-di**

Mesnevi 7
/18

Bağışlamak, ihsan etmek.

Hilâl işidüp andan bu hitâbı /
İşid kim nice virdi aña cevabı

→. **vir-:-ür, -di**

Mesnevi 14
/28

Bağışlamak, ihsan etmek.

Çemen ferşi tolu-y-ıdı şakâyık /
Nişân virürdi cennetden
hadâyık

→. **vir-:-dü, -m**

Mesnevi 39
/96

Bağışlamak, ihsan etmek.

Metâ'ı şunar-iken anı gördüm
/ Anâ biñ cân-ıla göñlümi
virdüm

→. **vir-:-em**

Mesnevi 43
/53

Bağışlamak, ihsan etmek.

Virem saña nigñ ü taht u efser
/ İdem saña Hıfâ mülkin
muqarrer

→. **vir-:-di**

Mesnevi 49
/17

Bağışlamak, ihsan etmek.

Şaha virdi didi göñlüñi şād it /
Benüm la'lum-ıla zülfümi yād it

→. **vir-:-di**

Mesnevi 50
/39

Bağışlamak, ihsan etmek.

Ol üç târuñ ki ħurî-zâde virdi /
Birini şâh ol dem oda urdı

→. **vir-:-di**

Mesnevi 60
/89

Bağışlamak, ihsan etmek.

Orada ħâcib'e virdi beş genc /
Nicesi genc ki anda yoğ-ıdı
renc

→. **vir-:-e, -ler**

Mesnevi 60

/93

Bağışlamak, ihsan etmek.

Anuñ çündür bu māl anı vireler
/ Gerekmez virmeyicek kim
direler

→. **vir-:-me, -y, -icek**

Mesnevi 60
/94

Bağışlamak, ihsan etmek.

Anuñ çündür bu māl anı vireler
/ Gerekmez virmeyicek kim
direler

vırân: Harap, yıkık.

→. **vırân:**

Mesnevi 29
/4

Harap, yıkık.

Didi gül gibi neçünsin perişân /
Bu göñlüñ nişe gonca gibi vırân

vırân ol-: Yıklamak, harap
olmak.

→. **vırân ol-:-dı**

Mesnevi 34
/5

Yıklamak, harap olmak.

Dimâğında şehüh çün oldı
vırân / Girüp bir künce ol gene
oldı penhân

virbi-: Göndermek.

→. **virbi-:-y, -e**

Mesnevi 41
/53

Göndermek.

Atañ ger Kayşer'e virbiye in'âm
/ Bize gerek diyüben ol dil-
ârâm

→. **virbi-:-y, -e**

Mesnevi 41
/59

Göndermek.

Anâ virbiye müşg ü la'l ü lülü /
Fe-lâbüd kim ola bu derde
dârü

→. **virbi:**

Mesnevi 11
/51

Göndermek.

Hıfây'a müşg virbi armağâñi /
'İrâk'a virbi elfâz u me'âñi

→. **virbi:**

Mesnevi 11
/52

Göndermek.

Hıfây'a müşg virbi armağâñi /
'İrâk'a virbi elfâz u me'âñi

→. **virbi:**

Mesnevi 40
/32

Göndermek.

Anı kim sen kazandıñ sen yi
girü / İlerü virbi hergiz çoma
girü

→. **virbi-:-di**

Mesnevi 43
/9

Göndermek.

Gişi virbidi böyle itdi i'lâm / Ki
Rûm'a varmayınca yokdur
ârâm

→. **virbi-:-di**

Mesnevi 46
/271

Göndermek.

Anı virbidi ki idüp 'özü-ğâñi /
İde da'vet serâ-bustâna şâhi

→. **virbidi-:-di**

Mesnevi 50
/43

Göndermek.

Perjden virbidi bir cevq-ı leşger
/ Ki Cemşid'e olalar anda yâver

→. **virbi:-di**

Mesnevi 60
/147
Göndermek.

Viribidi anuñ ardınca ni'met /
Mey ü ney mu'trib ü hoş sâz-ı
nağmet

vird okı:- Dua etmek.

→. **vird okı:-r**

Mesnevi 52
/9
Dua etmek.

İşitdi gül ki bülbül vird okır /
Aña ... dir

viril:- Bağışlanmak, ihsan
edilmek.

→. **viril:-di**

Mesnevi 3
/91

*Bağışlanmak, ihsan
edilmek..*

Virildi anja kuşur ü hür u
cennet / Ol itdi qamusını vaqf-ı
ümmet

→. **viril:-di**

Mesnevi 4
/67

*Bağışlanmak, ihsan
edilmek.*

Kime virildi ol resm-ile mu'ciz /
Ki bākīdür olıma mahv hergiz

→. **viril:-di**

Mesnevi 7
/5

*Bağışlanmak, ihsan
edilmek.*

Anja lāyık ki virildi hilāfet / Ki
inşāf ehlidür ü 'aql u rāfet

→. **viril:-di**

Mesnevi 25
/9

*Bağışlanmak, ihsan
edilmek.*

Başa şabr ıla virildi bu rütbet /
Murāda irer iden şabrı şan'at

→. **viril:-e**

Mesnevi 41
/62

*Bağışlanmak, ihsan
edilmek.*

Zer olur şım ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kânı

→. **viril:-medin**

Mesnevi 40
/22

*Verilmek, takdir edilmek,
uygun görülme.*

Güle karşı otur nüş eyle bāde
/ Virilmedin gül ü gülzār u
bāde

visāk: Bağ, düğüm.(?)

→. **vişāk:-a**

Mesnevi 57
/2

Bağ, düğüm.(?)

'Acab kaldı anuñ sözlerine şāh
/ Vişāka vardı kıldı derd-ile āh

vişāl: Ulaşmak, kavuşmak.

→. **vişāl:-ı**

Mesnevi 52
/35

Ulaşmak, kavuşmak.

Zehi rāhat ki ola yāruñ vişāl /
Vişāl olmaz-ısa hazır hayāl

vişāl ol:- Kavuşmak.

→. **vişāl ol:-maz, -ı, -sa**

Mesnevi 52
/36

Kavuşmak.

Zehi rāhat ki ola yāruñ vişāl /
Vişāl olmaz-ısa hazır hayāl

vuşul bul:- Ulaşmak, varmak.

→. **vuşul bul:-duñ**

Gazel 2
/13

Ulaşmak, varmak.

Hak ta'ālādan ta'āl işidüben
bulduñ vuşul / Oraya kim anda
yokdur gayrdan hergiz nişān

vü: bkz. u - ü

→. **vü:**

Gazel 2
/9

Ve, bağlacı.

Qurb-ı ev-ednā vü sübhān
ellezj esrā'yı sen / Bulup anda
rüşen itdün her ne var rāz-ı
nihan

→. **vü:**

Gazel 3
/11

Ve, bağlacı.

Gördi anı 'Alj vü göremedi Bū-
leheb / Ol söze kim bu ikisi bes
durur güvā

→. **vü:**

Gazel 3
/15

Ve, bağlacı.

Olsun selām anja vü aşhabına
anuñ / Çün ehl-i beyti yād ide
Ahmedj anja

→. **vü:**

Gazel 4
/16

Ve, bağlacı.

İdeli bi-dār hak ma'diletünj
senünj / Fitne vü zulmünj gözi
toldı 'amā-y-ıla hāb

→. vü:

Gazel 7

/12

Ve, bağlacı.

Hak bahtun âyetini şehâ rüşen
eylesün / Niçe ki kutb dura vü
gerdün medâr ide

→. vü:

Mesnevi 2

/9

Ve, bağlacı.

Çokuz eyvân düzetdi vü yidi
şem' / Fürüzân itdi tâ rüşen
ola cem'

→. vü:

Mesnevi 3

/26

Ve, bağlacı.

Çarındür feth anı vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'alem-
dâr

→. vü:

Gazel 17

/2

Ve, bağlacı.

Görmedi kimse buncılayın
miñnet ü belâ / 'ahd-ı elest
olalı vü hem bî'at-ı belâ

→. vü:

Mesnevi 2

/66

Ve, bağlacı.

Ki 'ışk u 'âşık u ma'sûk pjdâ /
Ola vü 'âlemün işi müheyya

→. vü:

Mesnevi 3

/60

Ve, bağlacı.

Anı nâzil olup durur bu Furkân
/ Ki rahmetdür Hüdâ vü nür-u
tibyân

→. vü:

Gazel 17

/7

Ve, bağlacı.

Tâc ile taht gitdi vü genc ile
raht u baht / Ne çerğden vefâ
var u ne kimseden velâ

→. vü:

Mesnevi 2

/71

Ve, bağlacı.

Olara 'aql virdi vü dirayet /
Dağı hem rûzi eyledi hidayet

→. vü:

Mesnevi 3

/61

Ve, bağlacı.

Kitâb u hem şifâ vü hem
mübârek / Ki anı indürdi anı
hak tebârek

→. vü:

Gazel 17

/9

Ve, bağlacı.

'İşkuñ yolu belâdur u derd ü
fenâ vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. vü:

Mesnevi 2

/75

Ve, bağlacı.

Dağı hem vahy virbidi vü ilham
/ Ki bileler nedür tevhiid ü
islâm

→. vü:

Mesnevi 3

/80

Ve, bağlacı.

Şafâ buldı anuñla Ka'be Merve
/ Anuñ fitrâkidür vüşkâ vü
'urve

→. vü:

Mesnevi 1

/85

Ve, bağlacı.

Seni dir Ahmedî vü senden
artuğ / Kimesneye ihtiyâci hiç
anuñ yoğ

→. vü:

Mesnevi 3

/11

Ve, bağlacı.

Serîr-ârâ vü mülk-i evliyâdur /
Ser-i ser-dâr u hayl-i enbiyâdur

→. vü:

Mesnevi 3

/81

Ve, bağlacı.

Fütüvvet anda vü dağı
mürüvvet / Vilâyet anda vü
dağı nübüvvet

→. vü:

Mesnevi 1

/44

Ve, bağlacı.

Diyem 'işkuñ sözün ol resme
mevzün / Unıda defterin Leylî
vü Mecnün

→. vü:

Mesnevi 3

/25

Ve, bağlacı.

Çarındür feth anı vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'alem-
dâr

→. vü:

Mesnevi 3

/82

Ve, bağlacı.

Fütüvvet anda vü dağı
mürüvvet / Vilâyet anda vü
dağı nübüvvet

→. vü:
Mesnevi 10
/61
Ve, bağlacı.

Heyûlî bir -idi anlarda vü şüret
/ Oları dörd idüp gösterdi
keşret

→. vü:
Mesnevi 11
/76
Ve, bağlacı.

Ĥaṭāya 'afv lâzımdur Ĥaṭāsuz /
Ne iş vardur cihānda vü ne ĥod
söz

→. vü:
Mesnevi 12
/17
Ve, bağlacı.

Ṭoludur lâle vü reyḥān-ıla gül /
Gelür her küşesinde sâz-ı
bülbül

→. vü:
Mesnevi 13
/23
Ve, bağlacı.

Çoğ-ıdı leşgeri vü mülki
ma'mûr / Dir-idi ĥalk anı şâh-ı
Fağfûr

→. vü:
Mesnevi 13
/30
Ve, bağlacı.

Kim-idi öninde itdügünde zer
baḥş / Kim ol zer-baḥş -ıdı vü
hem güher-baḥş

→. vü:
Mesnevi 13
/27
Ve, bağlacı.

Cihānuḡ tâze vü nev-şehriyârı
/ Ferîdun u Sikender yadıgârı

→. vü:
Mesnevi 13
/53
Ve, bağlacı.

Hüner olmışdı vü 'ilm anı pişe
/ Hüner ehliyle otururdu
hemişe

→. vü:
Mesnevi 14
/14
Ve, bağlacı.

Ṭolu muṭribler-idi şâhid-i şeng
/ Rebâb u 'ûd-ıdı vü hem ney ü
çeng

→. vü:
Mesnevi 14
/45
Ve, bağlacı.

Melik kaldı vü bir kaç kulları
hem / Ki şâhuḡ ĥalvetinde
anlardı mahrem

→. vü:
Mesnevi 14
/80
Ve, bağlacı.

Ṭaber-zed dudağı rengi ṭaber-
hün / Berḡi vü zülfi 'ûd u yüzi
gül-gün

→. vü:
Mesnevi 14
/126
Ve, bağlacı.

Didiler meyden ola bu
ḡumârıḡ / Bu kamu nâle vü
âh-ıla zârıḡ

→. vü:
Mesnevi 16
/17
Ve, bağlacı.

Nevâ vü berg ile geldi evvelâ
gül / Anuḡla la'l u muṭrib hem
zer ü mül

→. vü:
Mesnevi 17
/2
Ve, bağlacı.

Yüzün ayağına sürüp didi i şâh
/ Nedür bu guşşa yâ bu nâle vü
âh

→. vü:
Mesnevi 20
/21
Ve, bağlacı.

Benem dil-dâde vü dil-dâr
bilmez / İden yârı ṭaleb kim yâr
bilmez

→. vü:
Mesnevi 29
/8
Ve, bağlacı.

Cihân için ne gerek bu kamu
renc / Ferîdun kanı vü Kârün ol
genc

→. vü:
Mesnevi 29
/13
Ve, bağlacı.

Nireye vardı Dârâ vü Sikender
/ Ki dutmışdı yidi iklimi ser-â-
ser

→. vü:
Mesnevi 31
/27
Ve, bağlacı.

Şeker sözlü-y-ıdı vü hem şeker-
leb / Gül-ile şeker itmişdi
müreккеb

→. vü:
Mesnevi 31
/36
Ve, bağlacı.

Sen ü bâde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya âheng

→. vü:
Mesnevi 33
/1
Ve, bağlacı.

Bahâr irişdi vü açıldı uş gül /
Nevâda sen dağı sâz it i bülbül

→. vü:
Mesnevi 34
/18
Ve, bağlacı.

Çün anda gördiler ol iztirâbı /
Ol âh u nâle vü ol piç ü tâbı

→. vü:
Mesnevi 34
/23
Ve, bağlacı.

Ne anda tâc kayğusu vü ne taht
/ Ne mülk endişesi vardur ne
höd baht

→. vü:
Mesnevi 34
/58
Ve, bağlacı.

Nite kim zülfi öpdiler yüzünü /
Ki gül reng idi vü nerges gözünü

→. vü:
Mesnevi 35
/4
Ve, bağlacı.

Giceler haqqı kim bızâr-idum
ben / Seni emzürmekde vü
giryân-idur sen

→. vü:
Mesnevi 37
/6
Ve, bağlacı.

‘İlâc eylediler anı ki sevda /
Başından gide vü olmaya şîdâ

→. vü:
Mesnevi 39
/11
Ve, bağlacı.

Hem eyle nakş-bend-idi vü
üstâd / Ki şuya nakş ururdu
şöyle kim bād

→. vü:
Mesnevi 39
/20
Ve, bağlacı.

Ki gördüğince ol bir lâle-rüyı /
Semen-ber dil-beri vü müşğ-
büyü

→. vü:
Mesnevi 39
/27
Ve, bağlacı.

İçi pür-mihr-idi vü adı Mihrâb /
Güneş yüzölürüñ kaşı anı
mihrâb

→. vü:
Mesnevi 39
/72
Ve, bağlacı.

Gerek birbirine hem-tâ iki zevc
/ Hâziz olmaya biri vü biri evc

→. vü:
Mesnevi 39
/114
Ve, bağlacı.

Nedür dıba-yı Çün ü yâ höd
atlas / Eger zer-beft ola vü yâ
muţavves

→. vü:
Mesnevi 39
/123
Ve, bağlacı.

Getürdi ol süreti vü ‘arza kıldı /
Şeh anda yâr koğusını bildi

→. vü:
Mesnevi 40
/12
Ve, bağlacı.

Yapışmışdur güle her yanadan
hâr / Anuñ içün ider ol nâle vü
zâr

→. vü:
Mesnevi 40
/23
Ve, bağlacı.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrîñ / Ki tizde yile varur bu
reyâhîñ

→. vü:
Mesnevi 41
/9
Ve, bağlacı.

Ne tende şabr kaldı vü ne
ârâm / Kamusun gâret itdi ol
dil-ârâm

→. vü:
Mesnevi 41
/75
Ve, bağlacı.

Eger dıv ola vü ger ejdehâ hem
/ Kayum yok çün ururam
‘ışkdan dem

→. vü:
Mesnevi 41
/102
Ve, bağlacı.

Dağı yâküt-ıla la’l-ı Bedeşşân /
Dağı pîruze vü lülü-y-ı ‘ummân

→. vü:
Mesnevi 41
/105
Ve, bağlacı.

Bu söz üstine 'ahd oldı vü
peyvend / Bu ikisinüň arasında
sevgend

→. vü:
Mesnevi 45
/11
Ve, bağıacı.

Bugün kim taze vü ser-sebzdür
bäg / Yeşil ağlas girü şahrâ ıla
tağ

→. vü:
Mesnevi 46
/8
Ve, bağıacı.

Dağı yoğ-ıdı oğlı andan artuk /
Velj mülki vü malı bj-gerân çok

→. vü:
Mesnevi 46
/14
Ve, bağıacı.

Bizüpdür ol bu cân-ıla
cihândan / Diler kim öle vü
kırtıla cândan

→. vü:
Mesnevi 46
/39
Ve, bağıacı.

Hemjñ sâ'at idiben nâle vü âh /
Yoluň ħarcı-y-içün yarađladı
şâh

→. vü:
Mesnevi 46
/56
Ve, bağıacı.

Ana hem-râh itdi on gişi dâñâ /
Kavi her işde vü gâyet tuvânâ

→. vü:
Mesnevi 46
/74
Ve, bağıacı.

Gül-idüň bisledük kanumla sini
/ Yil aldı vü kodı bj-berg bini

→. vü:
Mesnevi 46
/102
Ve, bağıacı.

Yöridi Rüm iline şâh Cemşid /
Öginde vü dilinde mihr-i
Ĥurşid

→. vü:
Mesnevi 46
/138
Ve, bağıacı.

Ser-â-ser mişe durur küh u
deryâ / Peleng ü ejdehâ vü dıv
ü 'ânkâ

→. vü:
Mesnevi 46
/140
Ve, bağıacı.

Bu yolu görmemişdür âdemî-
zâd / Ne şu vardur bu yolda vü
ne ĥod zâd

→. vü:
Mesnevi 46
/146
Ve, bağıacı.

Melik cânına irdi 'ışkdan cüş /
Ne anda şabr kaldı vü ne ĥod
hüş

→. vü:
Mesnevi 46
/270
Ve, bağıacı.

Veziiri var-ıdı anuň Nâz-perverd
/ Diyeydüň lâledür yüzi vü yâ
verd

→. vü:
Mesnevi 46
/298
Ve, bağıacı.

Didi kim nice şâh şüretini /
Anuň dıđdarını vü şüretini

→. vü:
Mesnevi 47
/33
Ve, bağıacı.

Ferjdün n'oldı vü Dađĥâk kanı
/ Felek n'itdi Erdeşir ü
Erdevân'ı

→. vü:
Mesnevi 47
/37
Ve, bağıacı.

Ķanı Dârâb u Dârâ vü Sikender
/ Kanı Keyĥüsrev ü Kisri vü
Sançar

→. vü:
Mesnevi 47
/38
Ve, bağıacı.

Ķanı Dârâb u Dârâ vü Sikender
/ Kanı Keyĥüsrev ü Kisri vü
Sançar

→. vü:
Mesnevi 48
/135
Ve, bağıacı.

Nevâ-y-ı çeng-ıdı vü nâle-i ney
/ Tolu ol ĥoş mağâm u sağar u
mey

→. vü:
Mesnevi 50
/51
Ve, bağıacı.

Yol açıldı vü andan gitdi
Cemşid / Revânın rüşen itmiş
'ışk-ı Ĥurşid

→. vü:
Mesnevi 51
/78
Ve, bağıacı.

Sitemdür pâdişāha nāme-i 'azl
/ Yaķar tāc-ıla taħtı vü țolar
hezl

→. vü:
Mesnevi 52
/4
Ve, bağlacı.

Ne olur 'andelıbünj armağanı /
Güle karşı nūvā vü hoş eđānı

→. vü:
Mesnevi 52
/15
Ve, bağlacı.

Ķomagılı țā'ati vü vaķtehā hem
/ Mey ü ney hazır it 'ömr
eyleme kem

→. vü:
Mesnevi 53
/13
Ve, bağlacı.

Ulu şehri-idi vü dıvārı pūlād /
Didi Cemşid Mihrāb'a ki üstād

→. vü:
Mesnevi 53
/99
Ve, bağlacı.

Melik barķıdı vü ol dıv-i mığ /
Yirinden şıçrayup berķ urdı bir
tığ

→. vü:
Mesnevi 53
/105
Ve, bağlacı.

Başını kesdi vü itdi tenin çāk /
Ķanından lālezār oldı rūh-ı ħāk

→. vü:
Mesnevi 55
/19
Ve, bağlacı.

Ķabıjü'n-nefs olma vü riyāyi /
Ki muțlak şırkdür anıa riyāyi

→. vü:
Mesnevi 56
/25
Ve, bağlacı.

Yöresi cümle bāđ-ıdı vü bustān
/ Revān ser-çeşme vü tāze
gülistān

→. vü:
Mesnevi 56
/26
Ve, bağlacı.

Yöresi cümle bāđ-ıdı vü bustān
/ Revān ser-çeşme vü tāze
gülistān

→. vü:
Mesnevi 56
/31
Ve, bağlacı.

Anuçla hem-saħun oldı vü
hem-dem / Ķün anı gördi olur
rāza maħrem

→. vü:
Mesnevi 56
/53
Ve, bağlacı.

'Uķūl-ı evliyā vü enbiyā hem /
Olamazlar bu gizlü rāza
maħrem

→. vü:
Mesnevi 58
/19
Ve, bağlacı.

Bu derd-idi vü iden kaıys'ı
Mecnun / Bu derd-idi iden
Ferhād'ı maħzūn

→. vü:
Mesnevi 58
/47
Ve, bağlacı.

Gice katı vü yıl keşti vü girdāb /
Helāk olmaķlıđa cem' oldı
esbāb

→. vü:
Mesnevi 58
/50
Ve, bağlacı.

Hemān-dem oldı deryā şāha
düşmen / Hemın sā'at zırnh
geydi vü cevşen

→. vü:
Mesnevi 58
/54
Ve, bağlacı.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehı ħāk-idi şeh yiri vü
geh evc

→. vü:
Mesnevi 58
/65
Ve, bağlacı.

Ne taħta kaldı vü ne baħt u
ümııd / Hemın bir taħta-y-ıla
kaldı Cemşid

→. vü:
Mesnevi 58
/111
Ve, bağlacı.

Ķarıjb ü ħaste vü tenhā vü 'āşık
/ Muħālif baħt u devlet nā-
muvāfık

→. vü:
Mesnevi 60
/10
Ve, bağlacı.

Peri-peyker koķudan bildi kim
şāh / Olupdur ħaste vü bı-mār
u güm-rāh

→. vü:
Mesnevi 60
/40
Ve, bağlacı.

Oradan Nāz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola iletıdı vü şaldı

→. vü:

Mesnevi 60
/87
Ve, bağlacı.

Gelüben şehre vü kırdurdu
der-gâh / Anuñla baht girü oldı
hem-râh

→. vü:

Mesnevi 60
/98
Ve, bağlacı.

Harır u la'l u yâküt-ı Bedehşân
/ Dağı pırüze vü lülü-y-ı
'ummân

→. vü:

Mesnevi 60
/105
Ve, bağlacı.

Belâsın ejdehâ vü divüñ arıa /
Didi bir resm-ile kim kaldı tarıa

→. vü:

Mesnevi 60
/114
Ve, bağlacı.

Didi Çın üç yüz altmış pâre
şardur / Ki kâmusı ulu vü
mu'teber(dür)

→. vü:

Mesnevi 60
/118
Ve, bağlacı.

İli ber şehrüñ üç biñ köy durur
râst / Ziyâdet ola vü hiç
olmaya kâst

→. vü:

Mesnevi 60
/136
Ve, bağlacı.

Bu hüsn-i şüret ü bu pâk-sjret /
Bu elfâz u me'ânî vü 'ibâret

→. vü:

Mesnevi 60
/167
Ve, bağlacı.

Çemendür her yaña vü lâle vü
gül / Semendür yâsemîñ nesrîñ
ü sünbül

vücüd: *Beden, cisim, varlık.*

→. vücüd:-uñ

Gazel 6
/14
Beden, cisim, varlık.

Her âferîde toprağ u şudandur
u velî / Sinüñ vücüduñ âb-ı
hızr-âferîdedür

→. vücüd:

Gazel 7
/13
Beden, cisim, varlık.

Zerre zerre 'ışkdur tolu vücüd /
Gör 'ayân gözünge yoğ-ısa
'amâ

→. vücüd:-ın

Mesnevi 1
/69
Beden, cisim, varlık.

Vücüdün rüb'-i meskûna âmân
it / Sükün-ı fitne-i âhır-zamân
it

→. vücüd:-a

Mesnevi 2
/16
Beden, cisim, varlık.

Toğuz zıddı eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücüda
geldi âdem

→. vücüd:-ı

Mesnevi 2
/27
Beden, cisim, varlık.

Ol ikiden düzetdi bu vücüdü /
Ki anı bilüp arıa kıılır vücüdü

→. vücüd:-ı, -n

Mesnevi 2
/12

Beden, cisim, varlık.

Çün itdi encümle eflâki
müretteb / Vücüdün âdemüñ
kıldı mürekkeb

→. vücüd:-a

Mesnevi 3
/5
Beden, cisim, varlık.

Anı çün kim getürdi hağ
vücüda / Ser-â-ser bütler
indiler vücüda

→. vücüd:-ı

Mesnevi 5
/8
Beden, cisim, varlık.

Zamîri mahbağ-ı nür-ı ilâhî /
Vücüdü mağhar-ı âyât-ı şâhî

→. vücüd:-ı

Mesnevi 44
/8
Beden, cisim, varlık.

Anuñ emri hağıyçün kün-
fekândur / Vücüdü hağkı için
kim bî-mekândur

→. vücüd:-ı

Mesnevi 60
/47
Beden, cisim, varlık.

Vücüdü nâzenîñ ü nâz-perver
/ Ne germ-i rûzigâr görmiş ne
höd serd

vücüda gel:- Yaratılmak,
doğmak.

→. **vücūda gel-:-di**

Mesnevi 2
/16

Yaratılmak, doğmak.

Ṭoқuz zıddı eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücūda
geldi ādem

vücūda getür-: Oluşturmak,
meydana getirmek, var etmek.

→. **vücūda getür-:-di**

Mesnevi 4
/7

*Oluşturmak, meydana
getirmek, var etmek. İl
Yaratmak.*

Anı çün kim getürdi ḥaқ
vücūda / Ser-ā-ser bütler
indiler sücūda

vüskā vü 'urve: Sağlam ve
kuvvetli kulp.

→. **vüskā vü 'urve:**

Mesnevi 4
/82

Sağlam ve kuvvetli kulp.

Şafā buldı anuñla Ka'be Merve
/ Anuñ fitrākidür vüskā vü
'urve

Y)

yā(1): Yay.

→. **yādan:-dan**

Mesnevi 6
/15

Yay.

Anuñ oқı қақан kim çıқа yādan
/ İdilmez fark ol tūr-i қаžādan

ya(2): Yahut, veya.

→. **ya:**

Mesnevi 46
/37

Yahut, veya.

Eger Mecnūn ola 'āşık ya
Ferhād / Bu resme sözi kimse
itmedi yād

→. **ya:**

Mesnevi 46
/236

Yahut, veya.

Diyeydün şışede bāde perjüdür
/ Ya zerrin sağar içre
müşterjüdür

→. **yā:**

Mesnevi 46
/270

Yahut, veya.

Vezjri var-ıdı anuñ Nāz-perverd
/ Diyeydün lâledür yūzi vü yā
verd

→. **ya:**

Mesnevi 48
/73

Yahut, veya.

Ya dirdi uş Humā-y-ıla
Humāyūn / Ya ḥod dir-idi uş
Leylī vü Mecnūn

→. **yā:**

Mesnevi 60
/18

Yahut, veya.

Cihānda ḥūrī-zāde gibi şüret /
'acab gelmiş midür yā eyle
şiret

→. **ya:**

Mesnevi 47
/35

Yahut, veya.

Қanı Rüstem қanı Sām u ya
Gürşāsb / Қanı Efrāsiyāb u қanı
Küştāsb

→. **yā:**

Mesnevi 11

/71

Yahut, veya.

Eger bunda ḥaṭā bulınsa yā
sehv / Şavāb oldur kim ideler
anı 'afv

→. **ya:**

Mesnevi 20
/14

Yahut, veya.

'Aceb mi sende eşer varsa
ferahdan / Ya gönjlüñ ḥālī
olursa terahdan

→. **yā:**

Gazel 13
/4

Yahut, veya.

Dir-idi Eyyüb ... / Dir idi yā esef
ḥüzni-ile Ya 'ḳüb

→. **ya:**

Mesnevi 15
/9

Yahut, veya.

Ya lebden ki anā teşne āb-ı
ḥayvān / Ya şaçdan ki anā
reyḥan oldı ḥayrān

→. **ya:**

Mesnevi 15
/10

Yahut, veya.

Ya lebden ki anā teşne āb-ı
ḥayvān / Ya şaçdan ki anā
reyḥan oldı ḥayrān

→. **ya:**

Mesnevi 15
/11

Yahut, veya.

Ya bir gözden kim oldur cādū-
y-ı mest / Ki Hārūt'ı bulur māt
itmege dest

→. **ya:**

Mesnevi 15

/13

Yahut, veya.

Ya ol kaçdan ki ol mihrâb-ı
cândur / Dil ü cân isdese aña
revândur

→. **yâ:**

Mesnevi 15

/40

Yahut, veya.

Ne göz yaşı ki cümle hûn-ıdı ol
/ Diyezdüh Nijl yâ Ceyhûn-ıdı ol

→. **yâ:**

Mesnevi 17

/2

Yahut, veya.

Yüzin ayağına sürüp didi i şâh
/ Nedür bu guşşa yâ bu nâle vü
âh

→. **ya:**

Mesnevi 26

/6

Yahut, veya.

Od içinde nice ola şabr
mümkün / Ya hod ne vaqt ola
bu süz sâkin

→. **yâ:**

Mesnevi 29

/11

Yahut, veya.

Çanı Güstâşb u yâ Sâm u
Nerîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

→. **yâ:**

Mesnevi 29

/12

Yahut, veya.

Çanı Güstâşb u yâ Sâm u
Nerîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

→. **ya:**

Mesnevi 31

/22

Yahut, veya.

Gözine teng olurdı gül-şen ü
bâğ / Yiri şahrâ olur-ıdı ya hod
tağ

→. **ya:**

Mesnevi 31

/36

Yahut, veya.

Sen ü bâde ben ele alayım
çeng / Ki zühre bile perde vü
ya âheng

→. **yâ:**

Mesnevi 35

/90

Yahut, veya.

Hemîn dutar bular katumda
miqdâr / Ki hâzrâ-yı dimen yâ
nakş-ı dîvâr

→. **ya:**

Mesnevi 35

/102

Yahut, veya.

Erimedin irer mi nûra kaçre /
Ya düşmedin yoğ olup hâka
zerre

→. **yâ:**

Mesnevi 35

/114

Yahut, veya.

Ata didi ki bu hâb u hayâlî /
Nice def' ideyim yâ hod bu hâli

→. **yâ:**

Mesnevi 39

/113

Yahut, veya.

Nedür dîba-yı Çin ü yâ hod
atlas / Eger zer-beft ola vü yâ
muţavves

→. **yâ:**

Mesnevi 39

/114

Yahut, veya.

Nedür dîba-yı Çin ü yâ hod
atlas / Eger zer-beft ola vü yâ
muţavves

→. **ya:**

Mesnevi 39

/141

Yahut, veya.

Ya anı düstlara ideler behr / Ya
anuñla kılalalar düşmeni kaçr

→. **ya:**

Mesnevi 39

/142

Yahut, veya.

Ya anı düstlara ideler behr / Ya
anuñla kılalalar düşmeni kaçr

→. **ya:**

Mesnevi 39

/144

Yahut, veya.

Neye koyalar anı ki ala vâriş /
Ya nâgeh yile vire anı havâdiş

→. **ya:**

Mesnevi 43

/38

Yahut, veya.

Hâţadur nâfe gibi terk-i
mesken / Ya olmağ la'l gibi
redd-i ma'den

→. **ya:**

Mesnevi 46

/28

Yahut, veya.

Gerek kim buña vire şâh
destür / Ya ölmedin ya
olmadın bu rencür

→. **ya:**

Mesnevi 46
/37

Yahut, veya.

Eger Mecnün ola 'âşık ya
Ferhād / Bu resme sözi kimse
itmedi yād

→. **ya:**

Mesnevi 46
/174

Yahut, veya.

Orada gördi ki bir çeşme akar /
Ki şuyı āb-ı hîzr-ıdı ya kevşer

→. **ya:**

Mesnevi 53
/49

Yahut, veya.

Ya ay gibi eyle menzil-gāhuḡı
çerḡ / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerḡ

→. **ya:**

Mesnevi 53
/50

Yahut, veya.

Ya ay gibi eyle menzil-gāhuḡı
çerḡ / Ya var 'avratlayın
döndürgil çerḡ

yā(3): "Ey, hey" anlamlarında
bir seslenme sözü.

→. **yā:**

Mesnevi 4
/14

"Ey, hey" anlamlarında bir
seslenme sözü.

Rahmetünle eyle bu kulları yād
/ Yā kerīm ü yā rahīm ü yā
vedūd

ya ḡod: *Ya da, veya.*

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 15
/19

Ya da, veya.

Ya ḡod adın kimesneden işitse
/ Taleb itmekligin anuḡ işitse

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 26
/6

Ya da, veya.

Od içinde nice ola şabr
mümkün / Ya ḡod ne vakt ola
bu sūz sākin

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 31
/22

Ya da, veya.

Gözine teng olurdı gül-şen ü
bāḡ / Yiri şahrā olur-ıdı ya ḡod
taḡ

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 35
/114

Ya da, veya.

Ata didi ki bu ḡāb u ḡayālī /
Nice def' ideyim yā ḡod bu ḡālī

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 39
/113

Ya da, veya.

Nedür dība-yı Çin ü yā ḡod
atlas / Eger zer-beft ola vü yā
muḡavves

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 46
/72

Ya da, veya.

Daḡı gözüm göre mi sini yārab
/ Ya ḡod bula mısın sen bini
yārab

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 46
/256

Yahut, veya.

N'olaydı bu baḡa ger er olaydı
/ Ya ḡod göñli beni diler olaydı

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 48
/71

Yahut, veya.

Ya ḡod dir-ıdı ol ḡüsrev bu
Şıḡın / Ya ḡod dir-ıdı ol Veys ü
bu Rāmın

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 48
/72

Yahut, veya.

Ya ḡod dir-ıdı ol ḡüsrev bu
Şıḡın / Ya ḡod dir-ıdı ol Veys ü
bu Rāmın

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 48
/74

Yahut, veya.

Ya dirdi uş Humā-y-ıla
Humāyün / Ya ḡod dir-ıdı uş
Leylī vü Mecnün

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 51
/32

Yahut, veya.

Melik didi revā mı bu ḡikāyet /
Ya ḡod bu sözi eylemek rivāyet

→. **ya ḡod:**

Mesnevi 53
/38

Yahut, veya.

Er ol kim erlig-ile iş bitüre / Ya
ḡod eyü ad-ıla baş yitüre

yād: Anma, hatırlama.

→. **yād:**

Mesnevi 13
/2

Anma, hatırlama.

Habar virdi saḥun-dân u
kühen-zâd / Ki öñinde var
durur çok dâsitân yâd

→. **yâd:-i, -n, -a**

Mesnevi 14
/146

Anma, hatırlama.

Beşî feryâd u nâle âh kıldı / Ki
nâ-geh bu ğazel yâdına geldi

→. **yâd:-i, -n, -a**

Mesnevi 31
/19

Anma, hatırlama.

Lebi yâdına iderdi bâdei nüş /
Ĝam-ı 'ışk ol midur ki ola
ferâmüş

→. **yâd:-i, -n, -a**

Mesnevi 46
/107

Anma, hatırlama.

Gelüben yâdına ol zülf-i
reyhân / Dönerdi yil-ile her
yaña hayrân

→. **yâd:-i, -n, -a**

Mesnevi 48
/132

Anma, hatırlama.

Ķadeḥ nüş itdi ol dem Nâz-
perverd / Anuñ yâdına kim
yüzi-y-idi verd

→. **yâd:-i, -n, -a**

Mesnevi 48
/141

Anma, hatırlama.

Şeker yâdına hem câm içdi
Bânû / Şeker ol dem yire Ķodi
ser ü rû

yâd eyle-: Hatırlamak, anmak.

→. **yâd eyle-:**

Mesnevi 38

/35

Hatırlamak, anmak.

Gehî yâd eyle kim Ferhâd-ı
miskîn / Nicesi telḥ virdi cân-ı
şîrîn

→. **yâd eyle-:-gil**

Mesnevi 38
/38

Hatırlamak, anmak.

Gehî Cemşîd'den söz eyle
bünyâd / Gehî Ĥurşîd'den söz
eylegil yâd

→. **yâd eyle-:-di**

Mesnevi 44
/47

Hatırlamak, söylemek.

Humâyün bu sözi çün eyledi
yâd / Melik Cemşîd hoş dil oldu
dil-şâd

→. **yâd eyle-:-me**

Mesnevi 27
/17

Hatırlamak, anmak.

Cihânur varlığını eyleme yâd /
Ki olasin sen daḥî binüm gibi
âzâd

→. **yâd eyle-:-me**

Mesnevi 47
/24

Hatırlamak, anmak.

Bilürsin yoḳ durur bu 'ömre
bünyâd / Şun ol câmî ser-
encâm eyleme yâd

→. **yâd eyle-:**

Gazel 3
/13

Anmak, hatırlamak.

Rahmetünle eyle bu ḳulları yâd
/ Yâ kerîm ü yâ rahîm ü yâ
vedüd

yâd it-:

→. **yâd it-:-e**

Gazel 3
/16

Hatırlamak.

Olsun selâm aña vü aşhabına
anur / Çün ehl-i beyti yâd ide
Ahmedî aña

→. **yâd it-:-e, -sîn**

Mesnevi 11
/33

Hatırlamak.

Sözi anda eyle şîrîn idesin yâd
/ Ki Ĥüsrev anı iştise ola
Ferhâd

→. **yâd it-:-me, -di**

Mesnevi 46
/38

*Hatırlamak, anmak,
bahsetmek.*

Eger Mecnün ola 'aşîḳ ya
Ferhâd / Bu resme sözi kimse
itmedi yâd

→. **yâd it-:-er, -di**

Mesnevi 46
/109

*Hatırlamak, anmak,
bahsetmek.*

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

→. **yâd it-:-er**

Mesnevi 53
/48

*Uzak tutmak,
uzaklaştırmak.*

Dürîş kim ḳalmasun senden
yavuz ad / Ki ider ḳamu
murâduñdan seni yâd

→. **yâd it-:-er, -di**

Mesnevi 31
/11

Hatırlamak, anmak.

Göricek nergesi iderdi gözin
yād / Güle bakdukdā kılırdı
yüzün yād

→. **yād it:-e, -sin**
Mesnevi 33
/15
Hatırlamak, anmak.

Gerek kim 'ışk sözün yād idesin
/ Ol işde sen daħı bünyād
idesin

→. **yād it:-er, -di**
Mesnevi 46
/112
Hatırlamak, anmak.

Görinse gözlerine serv ü
şimşād / İderdi kıametün ol dil-
berün yād

→. **yād it:-**
Mesnevi 49
/18
Hatırlamak, anmak.

Şaha virdi didi gönlünjü şād it /
Benüm la'lum-ıla zülfümü yād it

→. **yād it:-elüm**
Mesnevi 52
/38
Hatırlamak, anmak.

Gel imdi 'ışkdan bir dāsītān
yād / İdelüm ki ola anı işiden
şād

yād kıl:- Hatırlamak, aklına
getirmek.

→. **yād kıl:-ur, -dı**
Mesnevi 31
/12
*Hatırlamak, aklına
getirmek.*

Göricek nergesi iderdi gözin
yād / Güle bakdukdā kılırdı
yüzün yād

→. **yād kıl:-dı**
Mesnevi 36
/1
*Hatırlamak, aklına
getirmek.*

Şeker cün kim bu sözi yād kıldı
/ Bu şirün ta'naı bünyād kıldı

yād ol:- Hatırlanmak.

→. **yād ol:-a**
Mesnevi 31
/34
Hatırlanmak.

Ne hāşıl ki olmaya bu bir nefes
şād / Anı dāde kıma(ya) kim
ola yād

yādīgār: Armağan, hediye.

→. **yadīgār:-ı**
Mesnevi 10
/85
Armağan, hediye.

Cihānda kıodum işbu yadīgārı /
Me'ānışı hoş u elfāzı arı

→. **yadīgār:-ı**
Mesnevi 13
/28
Armağan, hediye.

Cihānuñ tāze vü nev-şehriyārı
/ Ferīdun u Sikender yadīgārı

yağ: Yağ.

→. **yağ:-ı**
Mesnevi 10
/4
Yağ.

Gönjüldür cānlaruñ şem' ü
çırāğı / Yaķar 'ışk oğı anda
müm u yağı

yağmur: Yağmur.

→. **yağmur:**
Gazel 4

/9
Yağmur.

'adluñı görür-iken yağmur u yıl
i 'aceb / Maħzenini gül-şenün
nicesi itdi ħarāb

→. **yağmur:**
Mesnevi 2
/97
Yağmur.

İner gökden yire fażlıyla
yağmur / Ki tā rızkuñ sarāyı ola
ma'mür

yaħ:- bkz. yak-

→. **yaħar:-ar**
Mesnevi 43
/65
Yakmak, tutuşturmak.

Ne yire 'ışk irer-ise yaħar /
Nirede kim 'imāret bula yıħar

yak:- Yakmak, tutuşturmak.

→. **yak:-dı**
Kıt'a 2
/6
Yakmak, tutuşturmak.

Zātuñun күnhinde 'aklı-ı tüz-per
/ Oda yaķdı bāl ü per şöyle ki
'üd

→. **yak:-ar**
Mesnevi 10
/4
Yakmak, tutuşturmak.

Gönjüldür cānlaruñ şem' ü
çırāğı / Yaķar 'ışk oğı anda
müm u yağı

→. **yak:-an**
Mesnevi 13
/14
Yakmak, tutuşturmak.

Sitemdür beglerün mülkini
yıķan / Virüp tācın yile taħtını

yağan

→. **yağ-:-dı**
Mesnevi 26
/9

Yakmak, tutuşturmak.

Beni ol resme yakdı 'ışk odı / Ki
bende ne koku ne reng kodi

→. **yağ-:-ma, -dı**
Mesnevi 26
/7

Yakmak, tutuşturmak.

Seni 'ışk odı yakmadı tamâmi /
Anuñ çün hoş-dem itmişdür
meşâmi

→. **yağ-:-ar**
Mesnevi 39
/56

Yakmak, tutuşturmak.

Tutar ay yüzi şerminden niķâbi
/ Yüzinüñ şem'i yaķar âfitâbi

→. **yağ-:-ar, -dı**
Mesnevi 46
/165

Yakmak, tutuşturmak.

Yaķardı lâle anda micmer-i 'üd
/ Kılurdı bülbül anda nâle-i 'üd

→. **yağ-:-ar**
Mesnevi 51
/78

Yakmak, tutuşturmak.

Sitemdür pâdişâha nâme-i 'azl
/ Yaķar tâc-ıla taķtı vü tolar
hezl

→. **yağ-:-ar, -dı**
Mesnevi 51
/18

Yakmak, tutuşturmak.

Gehi inerdı dūna geh çıkardı /
Çıķıķaķ çevresin ķamu yaķardı

→. **yağ-:-am**
Mesnevi 53
/41

Yakmak, tutuşturmak.

Yaķam aspanda zâr İsfendiyâr'ı
/ Piyâde eyleyem Sâm-ı süvâr'ı

yaķa: *Elbisenin boynu örtecek
yeri.*

→. **yaķasın:-sın**
Mesnevi 34
/33

*Elbisenin boynu örtecek
yeri.*

Yaķasın çâk ider şöyle kim gül /
Ne bâde şâd ider anı ne mül

yaķıl-: Yakılmak,
tutuşturulmak.

→. **yaķılur:-ur**
Kit'a 2
/7

Yakılmak, tutuşturulmak.

Niķmetünle yaķılur nâr-ı caķım
/ Raķmetünle bizenür dâru'l-
hulūd

→. **yaķıl-:-iban**
Mesnevi 18
/26

Yakılmak, tutuşmak.

Egerçi sen ölürsin evvel âķır /
Yaķılıban gül-âb olursın âķır

yaķın: Yakın.

→. **yaķın:**
Mesnevi 46
/135

Yakın.

Bu yol yaķın durur andan
veljkin / Degül bunda
âdemjiden kimse sâķın

→. **yaķın:-da**
Mesnevi 30

/9

Yakın. II Kısa zaman.

Yaķında baş götürdüñ âb u
gilden / Hıbar anlamamışsın
cân u dilden

yaķın: Doğru, gerçek.

→. **yaķın:-dür**
Gazel 2
/18

Doğru, gerçek.

Saņa menzil-gâh durur evc-i
'arş u ferş-i hâķ / Şöyle kim bu
iş yaķındur hiç aņa yoķdur
gümân

→. **yaķın:**
Kit'a 1

/15

Doğru, gerçek, şüphesiz.

Yir ile gökde görünür iken yaķın
vahdet / Kılur mı daķı gümân
lâ-ilâhe illâllah

→. **yaķın:**
Mesnevi 43
/85

Doğru, gerçek, şüphesiz.

Yaķın bil 'ışk baķır-ı bî-gerândur
/ Kef ü mevcı ten ü ser-şuyı
ķandur

→. **yaķın:**
Mesnevi 46
/95

Doğru, gerçek, şüphesiz.

Yaķın sensin benüm cân u
cihânım / Saņa iren renc-ile
irer rencı cânım

→. **yaķın:**
Mesnevi 46
/212

Doğru, gerçek, şüphesiz.

Bu kuşlar kim ağaçlarda oturur
/ Yaķın bil her birisi bir perjdir

→. **yakın:**

Mesnevi 58
/118

Doğru, gerçek, şüphesiz.

Bu kâmusına şabr ider-idi cem
/ Ki kâmu derde şabr olur
yakın em

yakın ol-: Yakın olmak.

→. **yakın ol--duk, -ı**

Mesnevi 46
/147

Yakın olmak.

Yakın olduğu-y-içün anı ol yol /
Anı varmağı itdi ihtiyâr ol

ya'küb: Hz. Yakup Peygamber.

→. **ya'küb:**

Gazel 8
/5

Hz. Yakup Peygamber.

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm hüznine / Rahm ide
Eyyüb başı görse gözüm yaşın

→. **ya'küb:**

Gazel 13
/1

Hz. Yakup Peygamber.

Ne binüm hüznümü görmüşdi
Ya'küb / Ne binüm derdüme
irmişdi Eyyüb

→. **ya'küb:**

Gazel 13
/4

Hz. Yakup Peygamber.

Dir-idi Eyyüb ... / Dir idi yâ esef
hüzn-ile Ya'küb

→. **ya'küb-ü**

Mesnevi 58
/14

Hz. Yakup Peygamber.

Anı çün kıssa-i Yüsuf
hazendür / Ki Ya'küb'un işi
derd ü hazendür

yākūt: Yakut, değerli taş.

→. **yākūt:**

Mesnevi 14
/21

Yakut, değerli taş.

Çadeh altuna yākūt oldı rızân /
Hübâb-ı şim-gün üftân u hıjzân

→. **yākūt:**

Mesnevi 39
/110

Yakut, değerli taş.

Nisâr ayağuna la'l-ı Bedeşşân /
Kızıl yākūt-ıla dürr-i dür-efşân

→. **yākūt:**

Mesnevi 41
/101

Yakut, değerli taş.

Dağı yākūt-ıla la'l-ı Bedeşşân /
Dağı pırüze vü lülü-y-ı 'ummân

→. **yākūt:**

Mesnevi 14
/21

*Yakut. II Kırmızı renkli
şarap.*

Çadeh altuna yākūt oldı rızân /
Hübâb-ı şim-gün üftân u hıjzân

yākūt u dürr: Yakut ve inci.

→. **yākūt u dürr:**

Mesnevi 48
/55

Yakut ve inci.

Çamu yākūt u dürr-ile
muraşşâ' / Oturmuş anda bir
mâh-ı muğanna'

yākūt u lülü: Yakut ve lulu taşı.

→. **yākūt u lülü:**

Mesnevi 60

/124

Yakut ve lulu taşı.

Ziyâde anda olur müşg-i âhü /
Dağı hem la'l-ıla yākūt u lülü

yākūt u zümürüd: Yakut ve
zümürüt.

→. **yākūt u zümürüd:**

Mesnevi 46
/45

Yakut ve zümürüt.

Dağı pırüze yākūt u zümürüd
/ Ki hergiz yoğ-ıdı anı hadd-ıla
'ad

yākūt-ı bedeşşân: Bedeşşan
yakutu.

→. **yākūt-ı bedeşşân:**

Mesnevi 60
/97

Bedeşşan yakutu.

Harır u la'l u yākūt-ı Bedeşşân
/ Dağı pırüze vü lülü-y-ı
'ummân

yaluğuz: Tek başına.

→. **yaluğuz:**

Mesnevi 58
/94

Tek başına.

Melik ğark-âbdan olmağa imjîn
/ Yaluğuz bir gemide oldı sâkin

yan-: Yanmak.

→. **yan--ar**

Gazel 8
/5

Yanmak.

'İşk odında yanar -ısağ
şem'ivâr / Uçdan uca olasın
nür u ziyâ

→. **yan--duk, -um, -ı**

Gazel 8

/3
Yanmak.

Yandugumı görüben gözüm
başuma şu saçar / 'Ayn-ı
insāniyyetinden kim hāk itsün
çok yaşın

→. **yan--:sun**
Mesnevi 1
/74
Yanmak.

Helāk olsun kılıcında e'ādī /
Oda yansun aña olan mu'ādī

→. **yan--:ıcağ**
Mesnevi 10
/7
Yanmak.

Yanıcağ şem' nūr olur ser-ā-ser
/ Nireye kim ire kıılır
münevver

→. **yan--:ıban**
Mesnevi 18
/29
Yanmak.

Beni gör kim yanıban
ölemezem / Bu süz u tābdan
kırtılamazam

→. **yan--:maz**
Mesnevi 35
/99
Yanmak.

Eger yanmaz-ısa şem' ola mı
nūr / Tabīb ister mi gişi olmasa
rencūr

→. **yan--:dı**
Mesnevi 43
/91
Yanmak.

Aşıldı ol günde yarındası yandı
/ Küli üçinci gün bahra şalındı

→. **yan--:ar**
Mesnevi 51
/14
Yanmak.

Bu söz içinde zāhir oldı bir tel /
Anuğ üsünde yanar iki meş'al

→. **yan--:up**
Mesnevi 31
/24
Yanmak. II Keder ve ıstırap
çekmek.

Düşerdi tağa taşa eyle ki
Fehād / İçi taşu yanup iderdi
feryād

yan: Yan taraf.

→. **yan--:um**
Gazel 17
/5
Yan taraf.

Altumda mār önjümde deniz ü
iki yanum / Şır ü peleng ü hār-ı
ciger-süz ibtilā

yanak: Yanak.

→. **yanak--:ı**
Mesnevi 14
/82
Yanak.

Gözi bir āhū ammā şır-efgen /
Teni nesrīn-idi yanağı gül-şen

→. **yanak--:ı**
Mesnevi 48
/76
Yanak.

Melik Bānū'ya itdi rāzı rüşen /
Didi Cemşid'e ol yanağı gül-şen

→. **yanak--:ı**
Mesnevi 38
/5
Yanak.

Gülün yanağı olmuş eyle nāzük
/ Ki bülbül dir aña li'l-lāhi
derrük

yandır--: Yandırmak.

→. **yandır--:ur**
Gazel 9
/10
Yandırmak.

Baş u canđan 'āşıkā guşşa
görür-iken ki şem' / Nūr olur
çün yandırur cānmı kesdürür
başın

ya'nı: "Sözün kısası, doğrusu"
anlamlarında bir söz.

→. **ya'nı:**
Mesnevi 47
/47
"Sözün kısası, doğrusu"
anlamlarında bir söz.

Bu gerdün ya'nı gerdān āşiyābı
/ Nice öğitdi gör Efrāsiyāb'ı

yapan: Yapan, inşa eden.

→. **yapan--:ı**
Mesnevi 48
/37
Yapan, inşa eden.

İ niçe eyvānın altundan yapanı
/ İdüpdür hāk devr-i āsumānı

yapıl--: İnşa edilmek.

→. **yapıl--:dı**
Mesnevi 2
/19
İnşa edilmek.

Çü kudretle yapıldı ol hāne-i gil
/ Anı üç hākime eyledi menzil

→. **yapıl--:mış, -dı**
Mesnevi 48
/36
İnşa edilmek.

İki dürlü kiremitle ser-ā-ser /
Yapılmışdı biri nukre biri zer

yapış--: Yapışmak, tutup
bırakmamak.

→. yapış:

Mesnevi 33
/9

Yapışmak, tutup bırakmamak.

Yapış bir gül-ruḥ etegine muhkem / Degülseñ hüşklikde ḥâreden kem

→. yapışmışdur:-miş, -dur

Mesnevi 40
/11

Yapışmak, tutup bırakmamak.

Yapışmışdur güile her yañadan ḥâr / Anuḡ için ider ol nâle vü zâr

yâr: Sevgili.

→. yâr:-um, -a

Mesnevi 19
/27

Sevgili.

Benüm yâruma hem-dâmen durur ḥâr / Ben andan ayru düşüp inlerem zâr

→. yâr:-uḡ

Mesnevi 15
/37

Sevgili.

Lebin yârūḡ aḡup içdi şarâbı / Şarâba göz yaşından dökdi âbı

→. yâr:-uḡ

Mesnevi 52
/35

Sevgili.

Zehî râḥat ki ola yârūḡ vişâlı / Vişâl olmaz-ısa ḥazır ḥayâlî

→. yâr:

Mesnevi 3
/25

Sevgili.

Ḳarjndür feth aḡa vü zafer yâr / Yüzi durur ziyâ vü meh 'alem-dâr

→. yâr:

Mesnevi 13
/55

Arkadaş, dost, sevgili.

Hüner gerek gişide yâr ola / 'alâ't-taḥşış kim serdâr ola

→. yâr:

Mesnevi 15
/21

Sevgili.

Benüm baḥtumı gör kim bilmezem yâr / Bize di adı tâ ki olam ṭaleb-kâr

→. yâr:

Mesnevi 20
/22

Sevgili.

Benem dil-dâde vü dil-dâr bilmez / İden yârî ṭaleb kim yâr bilmez

→. yâr:-dan

Mesnevi 22
/8

Sevgili.

Ögüt aḡa gerek ki ola müşevveş / Velîkin yârdan ayru degül ḥoş

→. yâr:

Mesnevi 31
/9

Sevgili.

Bulurdı yâr ḳoḳusın şabâdan / Ṭolardı cânı gönli ol şafâdan

→. yâr:-uḡ

Mesnevi 34
/12

Sevgili.

Ḳamu aḡyârdan ḥâlî oldu meclis / Hemjñ yârūḡ ḥayâlî-y-ıla münis

→. yâr:-uḡ

Mesnevi 34
/13

Sevgili.

Gönjül kim anda ola yârūḡ ḥayâlî / Olur mı ḡayruḡ orada mecâlî

→. yâr:

Mesnevi 39
/124

Sevgili.

Getürdi ol sûreti vü 'arza ḳıldı / Şeh anda yâr ḳoḳusını bildi

→. yâr:-uḡ

Mesnevi 44
/20

Sevgili.

Bi-ḥaḳḳı mâh u ḥurşid-i dūr-efşân / Ki yaruḡ yüzi gibi oldu raḥşân

→. yâr:

Mesnevi 46
/109

Sevgili.

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi / Nite kim gül revânın şâd iderdi

→. yâr:-ı

Mesnevi 46
/9

Sevgili.

Vay ol gişiye kim bir ola yârî / Anı da ala elinden rüzigârî

→. yâr:-ı

Mesnevi 46
/122

Sevgili.

Ten ü cân diyen ol yolu varamaz / İriben maḳşada yârî göremez

→. **yār:**

Mesnevi 60
/80
Sevgili.

Hoş olur kim gidiben iztırarı /
İrişüp bula nâ-geh yār yârı

→. **yār:-ı**

Mesnevi 60
/80
Sevgili.

Hoş olur kim gidiben iztırarı /
İrişüp bula nâ-geh yār yârı

yār:- İkiye ayırmak,
parçalamak.

→. **yār:-dı**

Gazel 4
/7
İkiye ayırmak,
parçalamak.

Odını düşmenlerün yardı oğuş
demreni / İtdi kılıcuş odı ħasm
yüregın kebâb

→. **yār:-up**

Mesnevi 53
/110
Yarmak, ayırmak.

Kesüp boynın ayırdı girde-i
rânın / Yarup ħarnını yire dökdi
ħanın

yār idin-: Sevgili olmasını
sağlamak.

→. **yār idin:-e**

Mesnevi 57
/6
Sevgili olmasını sağlamak.

Gehi dir-idi ne vaqt ola Cemşid
/ Ki anı yār idine gendüye
Ĥurşid

yār ol-: Sevgili, dost olmak.

→. **yār ol:-sun**

Mesnevi 46
/75
Sevgili, dost olmak.

Ĥaĥ olsun saña yolda yār u
yâver / Melâyik baĥt-ıla
peyveste reh-ber

→. **yār ol:-a**

Mesnevi 13
/55
Arkadaş, dost olmak.

Hüner gerek gişide yār ola /
'alâ't-taĥşiş kim serdâr ola

yār u yâver ol-: Dost ve
yardımcı olmak.

→. **yār u yâver ol:-sun**

Mesnevi 46
/75
Dost ve yardımcı olmak.

Ĥaĥ olsun saña yolda yār u
yâver / Melâyik baĥt-ıla
peyveste reh-ber

yâra ur-: Yara açmak.

→. **yâra ur:-a**

Mesnevi 19
/32
Yara açmak.

Olur 'âşık olana şabr çâra /
Niçe kim ura çün 'ışĥ anja yâra

→. **yâra ur:-duk, -ı**

Mesnevi 39
/30
Yara açmak. II Aşktan
sıkıntıya düşmek.

Melik Cemşid çün bulmadı
çâra / Ki orıla anja 'ışĥ urduğı
yâra

yârab: Ey Rabbim!.

→. **yârab:**

Mesnevi 46
/71
Ey Rabbim!.

Daĥı gözüm göre mi sini yârab
/ Ya ĥod bula mısın sen bini
yârab

→. **yârab:**

Mesnevi 46
/72
Ey Rabbim!.

Daĥı gözüm göre mi sini yârab
/ Ya ĥod bula mısın sen bini
yârab

→. **yârab:**

Mesnevi 49
/5
Ey Rabbim!.

Ne dâye emzürüpdür sini
yârab / Ki şekker gibi şırınsın
leb-â-leb

yaradıl-: Yaratılmak, var
edilmek.

→. **yaradıl:-dı**

Mesnevi 46
/264
Yaratılmak, var edilmek.

Didi kim bu degüldür âb u
gilden / Meger kim yaradıldı
cân u dilden

yarakla-: Hazırlamak.

→. **yarakla:-dı**

Mesnevi 46
/40
Hazırlamak.

Hemjın sâ'at idiben nâle vü âĥ /
Yoluĥ ĥarcı-y-içün yarakladı
şâĥ

yarar ol-: Faydası olmak.

→. **yarar ol:-mak, -a**

Gazel 4

/13

Faydası olmak.

Atuḡa berk-üstüvân olmağa
cevzâ yarar / Aḡa mecerre
'inân daḡı meh-i nev rikâb

yaras-: Yakışmak, uygun
düşmek.

→. **yaras-:-ur**

Mesnevi 39

/76

Yakışmak, uygun düşmek.

Edür ol mâh-rünüḡ adı Ḥurşid /
Keniz olsa yaraşur aḡa nâhîd

→. **yaras-:-ur, -dı**

Mesnevi 53

/2

Yakışmak, uygun düşmek.

Melik Cemşid-i sultân-ı cüvân-
baht / Ki aḡa yaraşurdi tâc-ıla
taht

yarat-: Meydana getirmek,
yaratmak.

→. **yarat-:-dı**

Mesnevi 2

/95

*Meydana getirmek,
yaratmak.*

Sükün virüp yir ü göḡi yaratdı /
Senüḡ-çün dürlü ni'metler
döritdi

yâr-ı nikû-ḡâh: İyilik isteyen
dost. (?).

→. **yâr-ı nikû-ḡâh:**

Mesnevi 47

/64

İyilik isteyen dost. (?).

Gidicek Nâz-perverd oradan
şâh / Didî Mihrâb'a i yâr-ı nikû-
ḡâh

yarın: Yarın.

→. **yarın:**

Mesnevi 17

/11

Yarın.

Bugün yarın varuram yile iḡkin
/ İderem ḡuşşayı derd-ile sâkin

yarın u gün: Bugün, yarın.

→. **yarın u gün:**

Mesnevi 43

/90

Bugün, yarın.

Didiler ne dur(ur) didi (ki)
bugün / Göresiz daḡı yarın u
biri gün

yaş: Gözyaşı.

→. **yaş-:-in**

Gazel 9

/6

Gözyaşı.

Aḡlaya Ya'küb baḡarsa
yüregüm ḡüzüne / Raḡm ide
Eyyüb baḡa ḡorse gözüm yaşın

→. **yaş-:-ı**

Mesnevi 21

/5

Göz yaşı.

Gözüm yaşı beni ḡarḡ itdi ḡana
/ Girü hem ḡaşd ider baş u
câna

→. **yaş-:-ı, -y, -la**

Mesnevi 26

/3

Göz yaşı.

Gözüm yaşıyla ḡolmuşdur cihân
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem ,

→. **yaş-:-ı**

Gazel 10

/2

Gözyaşı.

Şaḡı sevdası ile ḡışşam
muḡavveldür beyân olmaz /
Gözümḡ yaşı ile râzum 'ayân
durur nihân olmaz

→. **yaş-:-ı, -y, -çün**

Mesnevi 35

/2

Gözyaşı.

ḡarîb olanlaruḡ baḡrı başıyçün
/ Za'îf oḡlanlaruḡ gözi yaşıyçün

→. **yaş-:-ı**

Mesnevi 44

/27

Gözyaşı.

Daḡı 'âşıklarūḡ yaşı ḡakkı içün/
Olaruḡ yüreḡi başı ḡakkı içün

→. **yaş:**

Mesnevi 44

/35

Gözyaşı.

Çü baḡrum baş ola gözüm ḡolu
yaş / N'ola ger şem' bigi kesile
baş

→. **yaş-:-ı**

Mesnevi 58

/110

Gözyaşı.

Ḥayâl-ı ebrû-y-ıdı ana mihrâb /
Gözi yaşı iderdi anı şîrâb

yaş akıt-: Gözyaşı dökmek.

→. **yaş akıt-:-ur**

Mesnevi 38

/18

Gözyaşı dökmek.

Egerçi serv ḡamudan çeker baş
/ Ecel ḡavfı gözinden akıdur
yaş

yaş dök-: Ağlamak, gözyaşı
dökmek.

→. **yaş dök-:-üp**
Mesnevi 51
/52
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Sipâh ardınca anun nâlân u
giryân / Kâmu yaş döküp eyle
ki ebr-i nîşân

yasduk:

→. **yaşduk:-uñ**
Mesnevi 48
/91
Yastık.

Döşegün toprak olup
yaşduğun taş / Gözün kan yaş
olısar yüregün baş

→. **yaşduk:-ı, -y, -dı**
Mesnevi 46
/168
Yastık.

Tezerve urur-ıdı bâl-i şâhın /
Kebüter yaşduğıdı perr-i lâçin

yâsemen - yâsemîn: Güzel
kokulu, beyaz ve güzel çiçekler
açan sarmaşık cinsinden bir
ağaç.

→. **yâsemen:-le**
Mesnevi 46
/86
*Güzel kokulu, beyaz ve
güzel çiçekler açan sarmaşık
cinsinden bir ağaç.*

Müje elmâsı-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yâsemenle müşğ ü
'anber

→. **yâsemen:-dür**
Mesnevi 54
/11
*Güzel kokulu, beyaz ve
güzel çiçekler açan sarmaşık
cinsinden bir ağaç.*

Semenle nerges ü hem
yâsemendür / Dağı kevslerle
tübî hür-ı 'ıyndur

→. **yâsemîn:**
Mesnevi 60
/168
*Güzel kokulu, beyaz ve
güzel çiçekler açan sarmaşık
cinsinden bir ağaç.*

Çemendür her yaña vü lâle vü
gül / Semendür yâsemîn nesrîn
ü sünbül

yât-: Yatmak, uyumak.

→. **yât-:-up**
Mesnevi 55
/11
Yatmak, uyumak.

Neçün bu vakt yatup uyiyaşın /
Bu fırsat fevt olmağa koyasın

→. **yât-:-an**
Mesnevi 40
/2
Yatmak, uyumak.

Mübârek şubhdur yatma i
bülbül / Güler gâfletde yatan
gişiye gül

→. **yât-:-ma**
Mesnevi 40
/1
Yatmak, uyumak.

Mübârek şubhdur yatma i
bülbül / Güler gâfletde yatan
gişiye gül

→. **yât-:-alum**
Mesnevi 46
/213
Yatmak, uyumak.

Giç oldı bu gice bunda yatalum
/ Perîler ile hoş ülfet dutalum

yâver: Yardımcı.

→. **yâver:**
Mesnevi 5
/20
Yardımcı.

Anuñla baht u devlet hem-
nişindür / Sa'âdet yâver ü
nuşret qarındür

yâver ol-: Yardımcı olmak.

→. **yâver ol-:-a, -lar**
Mesnevi 50
/44
Yardımcı olmak.

Perîden virbidi bir cevq-ı leşger
/ Ki Cemşid'e olalar anda yâver

→. **yâver ol-:-sun**
Mesnevi 46
/75
Yardımcı olmak.

Hağ olsun saña yolda yâr u
yâver / Melâyik baht-ıla
peyveste reh-ber

yavuz: Kötü, fena.

→. **yavuz:-dur**
Mesnevi 15
/26
Kötü, fena.

Maraş çün kim bilinmeye
nedendür / Yavuzdur iş belâ-y-
ı cân u tendür

→. **yavuz:**
Mesnevi 23
/2
Kötü, fena.

İrişdi nerges-i ser-mest ü
maħmür / Didi yavuz göz olsun
şâhdan dūr

→. **yavuz:**
Mesnevi 43
/58
Kötü, fena.

Nedür başunđa bu sevdâ-yı
bâtil / Başunđan it yavuz efkârı
zâyil

→. **yavuz:**
Mesnevi 46
/18
Kötü, fena.

Melik Mihrâb'ı okıyup didi anı
/ Ne hıjle kim bu yavuz iş onı

→. **yavuz:**
Mesnevi 46
/78
Kötü, fena.

Mübârek zâtuña irişmesün
derd / Atun ayağına irmesün
yavuz gerd

→. **yavuz:**
Mesnevi 53
/20
Kötü, fena.

Ŧoludur dıv-i 'ifrît işbu menzil /
Yavuz qorhu yiridür olma gâfil

→. **yavuz:**
Mesnevi 53
/47
Kötü, fena.

Düriş kim qalmasun senden
yavuz ad / Ki ider kamu
murâduñdan seni yâd

yavuz it-: Kötülük etmek,
kötülükte bulunmak.

→. **yavuz it-:-e, -vüz**
Mesnevi 51
/42
*Kötülük etmek, kötülükte
bulunmak.*

Degül lâyıq ki buradan
dönevüz / Eyü adumuzı yavuz
idevüz

→. **yavuz it-:-di**
Mesnevi 43
/55
*Kötülük etmek, kötülükte
bulunmak.*

Ne yavuz itdi ata i cüvân-merd
/ Ki anı öldürmek dilersin
hasret ü derd

yaz-: Yazmak.

→. **yaz-:-ar**
Mesnevi 2
/46
Yazmak.

Yüzün gülzârını çün kim düzer
ol / Anı gözleri nergisden
yazar ol

→. **yaz-:-dı**
Mesnevi 2
/43
Yazmak.

Çü insân şeklinür naqşını yazdı
/ Anı bir ravza-i pür-reng düzdi

→. **yaz-:-ar, -dı**
Mesnevi 58
/70
Yazmak.

Meger şâh gehverin şuda
sizerdi / Başıyla tahtada naqşın
yazardı

→. **yaz-:-ar, -dı**
Mesnevi 39
/13
Yazmak. II Çizmek.

Perjnür görmedin naqşın
yazardı / Kalemle şekl-i Mâni'yi
düzderdi

→. **yazardı:-ar, -dı**
Mesnevi 39
/21
Yazmak. II Çizmek.

Kalemle naqşını anur yazardı /
Nicedür şüret ü şeklin düzerdi

yazı: Kır, ova.

→. **yazı:-sı**
Mesnevi 41
/46
Kır, ova.

Didi Mihrâb kim ol yol uzaqdur
/ Yazısı tağınur tolu tuzaqdur

yed-i beyzâ: Hz. Musa'nın
mucizelerinden olan gözleri
kamaştırır beyaz eli.

→. **yed-i beyzâ:**
Mesnevi 51
/61

*Hz. Musa'nın
mucizelerinden olan gözleri
kamaştırır beyaz eli.*

Yed-i beyzâ kılıcı ejdehâyi /
Yire soqdı eyle kim Müsî 'aşâyı

yek-ser: Bir baştan bir başa,
hep, bütün.

→. **yik-ser:**
Mesnevi 45
/4

*Bir baştan bir başa, hep,
bütün.*

Nüvañ-ıla 'ırâkı it muhayyer /
İrür elhâni İsfahân'a yik-ser

→. **yik-ser:**
Mesnevi 48
/44

*Bir baştan bir başa, hep,
bütün.*

Muṭavvesdi nite kim çerh-i
aḥzar / Anur bâm u der ü
dıvân yik-ser

→. **yik-ser:**
Mesnevi 48
/94

*Bir baştan bir başa, hep,
bütün.*

Bu yolda şöyle ki olur müy-ı
dil-ber / İrisersin kemerle kûha
yık-ser

→. **yık-ser:**

Mesnevi 50
/30

*Bir baştan bir başa, hep,
bütün.*

Yöridi şâh şâh ardınca leşger /
Kumaş-ıla hâzîne raht yık-ser

→. **yık-ser:**

Mesnevi 51
/89

*Bir baştan bir başa, hep,
bütün.*

Yılanları cıda zahımıyla yık-ser /
Kıruban oda yağıdurdı ser-â-ser

yenbû'-ı envâr kıl-: Nurların
kaynağı yapmak.

→. **yenbû'-ı envâr kıl-:**

Mesnevi 1
/4

Nurların kaynağı yapmak.

Yıkuk gönlümüzi it genc-i esrâr
/ Revânumuzı kıl yenbû'-ı
envâr

yeşil: Yeşil renk.

→. **yeşil:**

Mesnevi 45
/12

Yeşil renk.

Bugün kim tâze vü ser-sebzdür
bâğ / Yeşil ahtas girü şahrâ ıla
tağ

yih-: bkz. yık-

→. **yıhar:-ar**

Mesnevi 43
/66

Bozmak, tahrip etmek.

Ne yire 'ışk irer-ise yağar /
Nirede kim 'imâret bula yıhar

yık-: Bozmak, tahrip etmek.

→. **yıkdi:-dı**

Gazel 3
/5

Bozmak, tahrip etmek.

Lâ-y-ıla yıkdı 'izzet-ile Lât u
'Uzzi'yi / İllâyı çün kim itdi aña
teslîm kibriyâ

→. **yık-:-an**

Mesnevi 13
/13

Bozmak, tahrip etmek.

Sitemdür beglerün mülkini
yıkın / Virüp tâcin yile tahtını
yağın ,

yıkıl-: Yıkılmak, bozulmak.

→. **yıkıl-:-ur**

Mesnevi 53
/40

Yıkılmak, bozulmak.

Çılicum irse olur küste Küştasb
/ Yıkılır ger ola Ercâs u Ercâsb

→. **yıkıl-:-dı**

Mesnevi 4
/9

Yıkılmak, bozulmak.

Yıkıldı taş-ı Kırjî maqdeminden
/ Cihân rahmet çoğusu aldı
deminden

yıkuk: Yıkık, harap.

→. **yıkuk:**

Mesnevi 1
/3

Yıkık, harap.

Yıkuk gönlümüzi it genc-i esrâr
/ Revânumuzı kıl yenbû'-ı
envâr

yıl: Sene, yıl.

→. **yıl:-da**

Gazel 15
/9

Sene, yıl.

Bir yılda bir olur şeref-i âfitâb
lık / Her gün senün yüzün
şeref-i rûzigâr olur

→. **yıl:**

Mesnevi 56
/47

Sene, yıl.

Yıl-ıla üç yüz bir altmış yılda
vâkı' / Olur işbu kırân ol söze
sâmi'

→. **yıl:-da**

Mesnevi 56
/47

Sene, yıl.

Yıl-ıla üç yüz bir altmış yılda
vâkı' / Olur işbu kırân ol söze
sâmi'

→. **yıl:-da**

Mesnevi 46
/131

Sene.

Bu yoldan Rûm'a bir yılda irilür
/ Veljkin emn ü râhatla varılır

yılan: Yılan.

→. **yılan:**

Mesnevi 7
/9

Yılan.

Zebün-ıdı yılan altında Dahhâk
/ Zebündür buña ejderhâ-y-ı
eflâk

→. **yılan:-ları**

Mesnevi 51
/89

Yılan.

Yılanları cıda zahımıyla yık-ser /
Kıruban oda yağıdurdı ser-â-ser

→. **yılan:-uŋ**

Mesnevi 51
/56

Yılan.

Kemandan çün kaçā oqını atdı
/ Yılanuŋ iki eñeğini bir itdi

→. **yılan:-dur**

Mesnevi 54
/8

Yılan.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / Tolu yilandur u (nerr)
ejdehâdur

yılduz: Yıldız.

→. **yılduz:**

Mesnevi 41
/2

Yıldız.

Cihâni rüşen itmiş-idi meh-tâb
/ Dür-efşân-ıdı yılduz gibi şeb-
tâb

→. **yılduz-ları**

Mesnevi 43
/70

Yıldız.

Dönen gerdüni ser-gerdân ider
'ışk / Bağan yılduzları hayrân
ider 'ışk

→. **yılduz:**

Mesnevi 54
/29

Yıldız.

Gice yılduz gibi uyanuqlığı oldı
/ Anuŋ çün adı yılduz kırdı oldı

→. **yılduz:**

Mesnevi 54
/30

Yıldız.

Gice yılduz gibi uyanuqlığı oldı
/ Anuŋ çün adı yılduz kırdı oldı

yırtuk: Yırtık, eski.

→. **yırtuk:**

Mesnevi 60
/52

Yırtık, eski.

Solup gül gibi ol rağşende
ruhsâr / Tönü yırtuk ayakları
pür-ez-hâr

yi-: *Yemek.*

→. **yi-:**

Mesnevi 19
/5

Yemek.

Yi yidür var-iken elde zer ü şjm
/ Ki 'âlem tolidur aħdeş-ile bjm

→. **yi-:gil**

Mesnevi 19
/4

Yemek.

Vefâsuzdur cihân hoşlıkla
geçgil / 'alâ'r-rağm-ı zemâne
yigil içgil

→. **yi-:y, -üp**

Mesnevi 40
/26

Yemek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. **yi-:y, -üp**

Mesnevi 40
/29

Yemek.

Yiyüp yidürdügün ħalur saña
bes / ħalanı yıl durur andan
tama' kes

→. **yi-:miş**

Mesnevi 58
/92

Yemek.

Kişi ki anuŋ ħidâsı ola yimiş /
Dime aña ħidâ vü küt yimiş

→. **yi-:r, -i, -di**

Mesnevi 58
/87

Yemek.

Yir-idi nâr öñine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anaydı ħabğab

→. **yir-idi-:r, -i, -di**

Mesnevi 58
/88

Yemek.

Yir-idi nâr öñine düşse ol leb /
Yir-idi elma çün anaydı ħabğab

→. **yi-:**

Mesnevi 38
/29

Yemek.

Yi yidür mâluŋı kim olmaya
mâr / Varın nür eyle itme
yirüni nâr

→. **yi-:**

Mesnevi 40
/31

Yemek, tüketmek.

Anı kim sen ħazandıŋ sen yi
girü / İlerü virbi hergiz ħoma
girü

→. **yi-:y, -üp**

Mesnevi 50
/10

Yemek, tüketmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

yi- vü iç-: Yemek içmek, hoş
vakit geçirmek.

→. **yi vü iç:**

Mesnevi 23
/17

Yemek içmek, hoş vakit geçirmek.

Yi vü iç sen dağı şādān ol u gül
/ Nite kim diken içinde güler
gül

yidi: Yedi sayısı.

→. **yidi-:**

Mesnevi 11

/2

Yedi sayısı.

Başa bir gün şehin-şāh-ı
memālik / Kim ol durur yidi
içli me mālīk

→. **yidi:**

Mesnevi 2

/9

Yedi sayısı.

Toğuz evvān düzetdi vü yidi
şem' / Füzān itdi tā rūşen
ola cem'

→. **yidi:**

Mesnevi 46

/47

"Yedi" sayı sıfatı.

Yidi şanduk yine la'l u cevāhir /
Nite kim burc-ı cevzāda
zevāhir

→. **yidi:**

Mesnevi 46

/155

Yedi sayısı.

Yidi gün kaç' idiben menāzil /
Sekizinde oldılar bir yirde nāzil

→. **yidi:**

Mesnevi 53

/12

Yedi sayısı.

Sipāhiyla dün ü gün şāh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

→. **yidi:**

Mesnevi 56

/8

Yedi sayısı.

Oradan gün gibi çün germ
sürdi / Yidi günde 'imāratlığa
irdi

→. **yidi:**

Mesnevi 56

/45

Yedi sayısı.

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile /
Hamel burcında çura birbiriyle

yidi iklim: Yedi iklim.

→. **yidi iklim:-e**

Mesnevi 11

/2

Yedi iklim. || Bütün dünya.

Başa bir gün şehin-şāh-ı
memālik / Kim ol durur yidi
içli me mālīk

→. **yidi iklim:-i**

Mesnevi 29

/14

Yedi iklim. || Bütün dünya.

Nireye vardı Dārā vü Sikender
/ Ki dutmuşdı yidi içli mi ser-ā-
ser

→. **yidi iklim:-i**

Mesnevi 39

/151

Yedi iklim. || Bütün dünya.

Sikender kim yidi içli mi dutdı /
Çamusını çoyuban zār gitdi

yidür-: Yedirmek.

→. **yidür-:**

Mesnevi 19

/5

Yedirmek.

Yi yidür var-iken elde zer ü şim
/ Ki 'ālem tolıdur ahdeş-ile bım

→. **yidür-:**

Mesnevi 38

/29

Yedirmek.

Yi yidür mālunı kim olmaya
mār / Varın nūr eyle itme
yirünjī nār

→. **yidür-:-dük, -ünj**

Mesnevi 40

/29

Yedirmek.

Yiyüp yidürdüğün çalır şaşa
bes / Çalanı yıl durur andan
çama' kes

→. **yidür-:-gil**

Mesnevi 40

/26

Yedirmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. **yidür-:-ür**

Mesnevi 47

/57

Yedirmek.

Yidürür ağladur Dağhāki māra
/ Budur eflāk işi aña ne çāra

→. **yidür-:-gil**

Mesnevi 50

/10

Yedirmek.

Çü fırsat var bu 'ömri hoş
geçürgil / Yiyüp yidürgil ü içgil
içürgil

→. **yidür-:-di**

Mesnevi 60

/153

Yedirmek.

Okeyup halkı ol honı yidürdi /
Kamu yoıhsul u baya hem
yidürdi

→. **yidürdi**:-di
Mesnevi 60
/154
Yedirmek.

Okeyup halkı ol honı yidürdi /
Kamu yoıhsul u baya hem
yidürdi

yig: Daha iyi, daha üstün.

→. **yig**:-i, -di
Mesnevi 13
/32
Daha iyi, daha üstün.

Kim idi öjinde rezm itdükde
Rüstem / Ki yig-idi Nerjman
Sâm'dan hem

→. **yig**:
Mesnevi 10
/44
Daha iyi, daha üstün.

Ki gürbe 'ışk-ıla olmak
gendüden şjr / Yig andan kim
ola gendü-y-ile şjr

→. **yig**:
Mesnevi 15
/27
Daha iyi, daha üstün.

Yig oldur pes ki örtem ben bu
râzı / Güzâfın degül âhır 'ışk-
bâzı

→. **yig**:
Mesnevi 18
/23
Daha iyi, daha üstün.

Şikeste yig durur ol cãm-ı
gevher / Ki ola ol ciger kanı
ser-â-ser

→. **yig**:
Mesnevi 30

/6
Daha iyi, daha üstün.

Senüj gibi dil uzadana her
dem / Yig ol kim söylemeye ola
ebkem

→. **yig**:
Mesnevi 39
/81
Daha iyi, daha üstün.

Adından yig durur anuı cemâli
/ Kamer devrine fitne zülf ü
hâli

→. **yig**:
Mesnevi 46
/12
Daha iyi, daha üstün.

Humâyün didi oğul olınca
rencür / Yig oldur kim
gözümüzden ola dür

→. **yig**:
Mesnevi 46
/16
Daha iyi, daha üstün.

Egerçi 'ömr durur cãm-ı gevher
/ Şikeste yig çün andan kan
içer

→. **yig**:
Mesnevi 58
/15
Daha iyi, daha üstün.

Bu 'ışkuı derdi yig bin bin
devâdan / Yig olur renci anuı
kamu şifâdan

→. **yig**:
Mesnevi 39
/146
Daha iyi, daha üstün.

Çün ayruı alur anı sen gidesin
/ Yig oldur bes kim anı
tağıdasın

→. **yig**:
Mesnevi 41
/52
Daha iyi, daha üstün.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. **yig**:
Mesnevi 51
/28
Daha iyi, daha üstün.

Bu tağıdan mümkün olmaz kim
inevüz / Yig ol kim buradan
girü dönevüz

→. **yig**:
Mesnevi 56
/74
Daha iyi, daha üstün.

Ğanı ider gişiyi künc-i çanâ'at /
Ola mı dağı bundan yig bizâ'at

yig ol:-i Daha iyi olmak.

→. **yig ol**:-ur
Mesnevi 58
/16
Daha iyi, daha üstün
olmak.

Bu 'ışkuı derdi yig bin bin
devâdan / Yig olur renci anuı
kamu şifâdan

→. **yig ol**:-a
Mesnevi 55
/30
Daha iyi, daha üstün
olmak.

Gişiyi şeyh ider-ise mürğiz /
Geçiden yig ola mı şeyh hergiz

→. **yig ol**:-ur
Mesnevi 53
/46

*Daha iyi, daha üstün
olmak.*

Eyü ad-ıla gitmeklik cihândan /
Yig olur 'ömr ü mülk-i
câvidândan

yigâne: Benzersiz, eşsiz.

→. **yigâne:**

Mesnevi 13

/47

Benzersiz, eşsiz.

Döker-idi kalemde ol yigâne /
Gümiş levhine müşğın dâm u
dâne

→. **yigâne:**

Mesnevi 46

/283

Benzersiz, eşsiz.

Bizi bigâne şanma i yigâne /
Senüñüz biz serây u bāğ u
hâne

yigrek: Daha iyi, daha üstün,
daha güzel.

→. **yigrek:**

Mesnevi 58

/78

*Daha iyi, daha üstün,
daha güzel.*

Kişi kim kırtıla cānı selāmet /
Dağı yigrek ne gerek aña
ni'met

yil: Yel, rüzgar.

→. **yil:**

Gazel 4

/9

Yel, rüzgar.

'adluñı görür-iken yağmur u yil
i 'aceb / Mağzenini gül-şenün
nicesi itdi hārāb

→. **yil:**

Mesnevi 10

/71

Yel, rüzgar.

Şu yil olur eşer itse aña yil nār
/ Od olur yil eşer itse aña hār

→. **yil:**

Mesnevi 10

/72

Yel, rüzgar.

Şu yil olur eşer itse aña yil nār
/ Od olur yil eşer itse aña hār

→. **yil:**

Mesnevi 10

/73

Yel, rüzgar.

Olur od yil çü merkezden ola
dür / Olur şu hāk hāk erir şu
olur

→. **yil:**

Mesnevi 2

/13

Yel, rüzgar.

'anāşırdan kim ol oddur u pes
yil / Şu ıla toprak arıla söz i 'ākıl

→. **yil:-i, -dür**

Mesnevi 13

/11

Yel, rüzgar.

Sitem-şar-şar yilidür memleket
şem' / Bu iki nice ola bir yirde
cem'

→. **yil:-e**

Mesnevi 17

/11

Yel, rüzgar.

Bugün yarın varuram yile lğkin
/ İderem gūşşayı derd-ile sākın

→. **yil:**

Mesnevi 40

/27

Yel, rüzgar.

Kazandūñ yil gibi her yaña yile
/ Bu mālī komağıl kim vara yile

→. **yil:-e**

Mesnevi 40

/24

Yel, rüzgar.

Kadeh iç kim gül açıldı vü
nesrīñ / Ki tizde yile varur bu
reyāhīñ

→. **yil:-e**

Mesnevi 40

/28

Yel, rüzgar.

Kazandūñ yil gibi her yaña yile
/ Bu mālī komağıl kim vara yile

→. **yil:**

Mesnevi 41

/12

Yel, rüzgar.

Dil-ārāmum benüm göñlümi
aldı / Beni yil gibi bñ-ārām kıldı

→. **yil:**

Mesnevi 42

/17

Yel, rüzgar.

Süleymān'un serjrin n'eyledi
yil / İşitdūñ tāt-ıçün var yil gibi
yil

→. **yil:**

Mesnevi 42

/18

Yel, rüzgar.

Süleymān'un serjrin n'eyledi
yil / İşitdūñ tāt-ıçün var yil gibi
yil

→. **yil:-i**

Mesnevi 46

/157

Yel, rüzgar.

Yili anuñ nesīm-i rüh-perver /
Şuyı anuñ zülāl-i hāk-güster

→. **yil:**

Mesnevi 53

/64

Yel, rüzgar.

Melik bir tığ-zen şöyle ki hürşid
/ Süvâr olmuş yil üstine adı
Cemşid

→. **yil:**

Mesnevi 58

/43

Yel, rüzgar.

Kararju gice bir yil kıpdı nā-
gāh / Ki depredürdi kūhi şöyle
kim gāh

→. **yil:**

Mesnevi 58

/46

Yel, rüzgar.

Geminür içi feryād-ıla tıldı / Ki
azdı yil öñi girdāb oldu

→. **yil:**

Mesnevi 58

/47

Yel, rüzgar.

Gice katı vü yil keştı vü girdāb /
Helāk olmaqlığa cem' oldu
esbāb

→. **yil:**

Mesnevi 58

/72

Yel, rüzgar.

Yöritdi üç gün şuda ol tahta anı
/ Gemi mellāhi ol yil bād-bāni

→. **yil:**

Mesnevi 46

/74

Yel, rüzgar.

Gül-idür bisledük çanumla sini
/ Yil aldı vü kıdı bñ-berg bini

→. **yil:**

Mesnevi 40

/30

*Yel, rüzgar. II Boş,
beyhude.*

Yiyüp yidürdüğü çalır saña
bes / Kılanı yil durur andan
tama' kes

yil ol-: Yel olmak.

→. **yil ol-:-ur**

Mesnevi 10

/73

Deyim

Yel olmak. II Uçup gitmek.

Olur od yil çü merkezden ola
dür / Olur şu hāk hāk erir şu
olur

→. **yil ol-:-ur, -dı**

Mesnevi 13

/34

Deyim

Yel olmak. II Uçup gitmek.

Kılıç sunıyle olduğa hıtabı /
'Ināni yil olurdu tağ rikābı

yile vir-: Yele vermek.

→. **yile vir-:-e**

Mesnevi 39

/144

Deyim

*Yele vermek. II Savurmak,
boşuna harcamak.*

Neye koyalar anı ki ala vāriş /
Ya nāgeh yile vire anı havādiş

→. **yile vir-:-dı**

Gazel 5

/8

Deyim

*Yele vermek. II Savurmak,
boşuna harcamak.*

Adluñ koñusını işidiben hıttā'da
müşg / Nāfeyle şāfeşin yile
virde zehñ şavāb

→. **yile vir-:-ür**

Gazel 16

/13

Deyim

*Yele vermek. II Savurmak,
boşuna harcamak.*

Gördüñ ki göncei nice yile virür
felek / Bes gül gibi gışıye ne
berg ü nūvā gerek

→. **yile vir-:-me**

Mesnevi 50

/18

Deyim

*Yele vermek. II Savurmak,
boşuna harcamak.*

Dutarken lāle elinde sāğar-ı
mey / Bu 'ömri virme yile şöyle
kim ney

yimiş: Meyve.

→. **yimiş:**

Mesnevi 58

/90

Meyve.

Yimiş-idi hemñın anurñ gıdāsı /
Kimürñ gider yimiş ile edāsı

→. **yimiş:**

Mesnevi 58

/91

Meyve.

Kişi ki anurñ gıdāsı ola yimiş /
Dime aña gıdā vü küt yimiş

yine: Bir daha, tekrar.

→. **yine:**

Mesnevi 15

/34

Bir daha, tekrar.

Getürdiler şarāb-ı ergāvāñi / Ki
içe Ergāvün-sāz yine anı

→. yine:

Mesnevi 46

/47

Bir daha, tekrar.

Yidi şanduk yine la'l u cevāhir /
Nite kim burc-ı cevzāda
zevāhir

yir: Yer, mekan.

→. yir:-de

Mesnevi 56

/45

Yer, mekan.

Yidi kevkeb ki bir yirde dirile /
Hamel burcında çura birbiriyle

→. yir:-de

Mesnevi 60

/146

Yer, mekan.

Hayā ila edeb hem cūd u tācir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zāhir

→. yir:

Kıt'a 1

/4

Yer, mekan.

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcūd / Yir-ile gökde 'ayān
lā-ilāhe illāllah

→. yir:

Mesnevi 2

/69

Yer, mekan.

Anuñ neslinden oldu yir 'imāret
/ Ki idile anda daħı anā 'ibādet

→. yir:-i

Mesnevi 31

/22

Yer, mekan.

Gözine teng olurdu gül-şen ü
bāğ / Yiri şahrā olur-ıdı ya ğod
tağ

→. yir:-ü, -ı, -i

Mesnevi 38

/30

Yer, mekan.

Yi yidür mālunı kim olmaya
mār / Varın nūr eyle itme
yirünı nār

→. yir:-i

Mesnevi 39

/8

Yer, mekan.

Yolı geh Mısr-ıdı geh Şām u
Sahçın / Yiri geh Rüm-ıdı geh
kişver-i Çın

→. yir:-i, -n, -den

Mesnevi 43

/105

Yer, mekan.

Yirinden çıkmayınca la'l ü
gevher / Olur mı şāhlar tācına
zıver

→. yire:-e

Mesnevi 46

/193

Yer, mekan.

Velı daħı yire dil-beste-y-ıdı /
Ki anuñ 'ışkı-y-ıla ğaste-y-ıdı

→. yir:-e

Mesnevi 48

/142

Yer, mekan.

Şeker yādına hem cām içdi
Bānū / Şeker ol dem yire ğodı
ser ü rü

→. yir:-i, -dür

Mesnevi 53

/20

Yer, mekan.

Țoludur dıv-i 'ifrıt işbu menzil /
Yavuz ğorğu yiridür olma ğāfil

→. yir:-i, -n, -den

Mesnevi 53

/100

Yer, mekan.

Melik barkıdı vü ol dıv-i miğ /
Yirinden şıçrayup berğ urdı bir
tığ

→. yir:-den

Mesnevi 56

/57

Yer, mekan.

Daħı yirde durur kim oldu
tertıb / Hem ayrıuk yirde işbu
cem'-i terkıb

→. yir:-den

Mesnevi 56

/58

Yer, mekan.

Daħı yirde durur kim oldu
tertıb / Hem ayrıuk yirde işbu
cem'-i terkıb

→. yir:-e

Mesnevi 56

/62

Yer, mekan.

Ğaşardur țolu bu baħr u bu
sāhıl / Daħı biñ yire it göñlünı
vāşıl

→. yir:-i

Mesnevi 56

/15

Yer, mekan.

Bulup ol yiri ber-emn ü
selāmet / Orada itdi bir ğaç
gün iğāmet

→. **yiri:-i**

Mesnevi 58
/54

Yer, mekan.

Gelürdi küh gibi mevc-ber-
mevc / Gehî hâk-idi şeh yiri vü
geh evc

→. **yiri:-i**

Mesnevi 58
/55

Yer, mekan.

Gehî mâhî-y-idi yiri gehî mâh /
Velî ider girü Hürşîd'i çün âh

→. **yir:-e**

Mesnevi 60
/116

Yer, mekan.

Metâ'î ebrîşim müşg-i Hîrâ'dur
/ Dağı yire anı benzetmek
haşâdur

yir altı: Yer altı.

→. **yir altı:-n, -a**

Mesnevi 48
/22

Yer altı.

Görîben şems tîğîn bir bir
encüm / Yir altına girîben
oldılar güm

yir ü gök: *Yeryüzü ve gökyüzü.*

→. **yir ü gök:**

Mesnevi 10
/14

*Yeryüzü ve gökyüzü. II Her
yer.*

Bu 'ışk-ıla uruldu içde bünyâd /
Yir ü gök 'ışk-ıladur ki oldı âbâd

→. **yir ü gök:-den**

Mesnevi 3
/3

*Yeryüzü ve gökyüzü. II Her
yer.*

Yir ü gökden çün itâ'at istedün
/ Ol rûkû'a vardı bu itdi sücüd

yir yüzi: Yeryüzü.

→. **yir yüzi:**

Gazel 7
/11

Yeryüzü.

'İşk tolu olmasaydı yir yüzi /
Hâkda ne neşv olaydı ne nümâ

→. **yir yüzi:-ne**

Mesnevi 2
/67

Yeryüzü.

Anı yir yüzine kıldı halîfe /
'İbâdet eyledi anı vazîfe

→. **yir yüzi:-ni**

Mesnevi 9
/14

Yeryüzü.

Anuñ cüd u hayâsıyla ebr her
dem / Eriyîben ider yir yüzini
nem

→. **yir yüzi:**

Mesnevi 47
/19

Yeryüzü.

Zi mevsim ki oldı yir yüzi dil-
efrüz / Şarâb içen bu demde
ola bihrüz

yire dök-: Yere dökmek,
akıtmak, saçmak.

→. **yire dök-:-di**

Mesnevi 53
/84

*Yere dökmek, akıtmak,
saçmak.*

Müşebbek itdi seng-i hâreyi
la'l / Zümürürd yire dökdi bî-
kerân la'l

yire givür-: Yere sokmak.

→. **yire givür-:-üben**

Mesnevi 47
/43

*Yere sokmak. II Öldürmek,
toprak altına almak.*

Felek yire givürüben Temür'i /
Konuqladı etiyle mârî mürî

yire sok-: Yere sokmak.

→. **yire sok-:-dı**

Mesnevi 51
/62

*Yere sokmak. II Mezara
koymak.*

Yed-i beyzâ kılıcı ejdehâyi /
Yire soğdı eyle kim Müsî 'aşâyî

yire ur-: Yere vurmak.

→. **yire ur-:-ıban**

Mesnevi 47
/32

Yere vurmak. II Yok etmek.

Niçe sultânları gerdende eflâk
/ Yire urıban ider tu'me-yi hâk

→. **yire ur-:-mak**

Mesnevi 43
/26

Yere vurmak. II Yok etmek.

Ne suç itdi saña bu taht u efser
/ Ki yire urmağ istersin ser-â-
ser

yire yüzini ur-: Yere yüzünü
vurmak.

→. **yire yüzini ur-:-dı**

Mesnevi 53
/113

Deyim

*Yere yüzünü vurmak. II
Secde etmek.*

Melik ol dem yire urdı yüzini /
Kapusında haķun ħāk itdi özini

yirün yüzü: Yeryüzü. II Dünya.

→. **yirün yüzü:**
Mesnevi 1
/46

Yeryüzü. II Dünya.

Çū ola gün gibi rüşen bu esrār
/ Yirün yüzü ser-ā-ser tola
envār

→. **yirün yüzü:-n, -i**
Mesnevi 38
/3

Yeryüzü. II Dünya.

İder yirün yüzini cennet-ābād /
Zi bāde kim idile nüş zî bād

→. **yirün yüzü:**
Mesnevi 39
/33

Yeryüzü. II Dünya.

Ki tohdur yirün yüzü ħarāyib /
Hem envā'-ı bedāyi'le 'acāyib

→. **yirün yüzü:**
Mesnevi 50
/25

Yeryüzü. II Dünya.

Yirün yüzü güneşden ħüb u
rüşen / Sipīhr olmış-ıdı ser-
sebze gülşen

yit-: Yetmek.

→. **yit-:-di**
Mesnevi 51
/92

Ulaşmak, erişmek.

Ol iki günde ol taħı eritdi /
Oradan gitdi bir şahrāya yitdi

→. **yit-:-di**
Mesnevi 53
/12

Ulaşmak, erişmek.

Sipāhiyla dün ü gün şāh gitdi /
Yidi gün sürüben bir şehre yitdi

→. **yit-:-miş**
Mesnevi 14
/54
Ulaşmak, yetişmek.

Ķatında çeşmenün bir serv
bitmiş / Uzanup kāmēti tūbiye
yitmiş

→. **yit-:-di**
Mesnevi 58
/52

Ulaşmak, yetişmek.

Köpüklenüp dudaħı ħamle itdi
/ Gemisine şahuñ kīñ ide yitdi

→. **yit-:-mez**
Mesnevi 3
/46

Yetmek, kafi gelmek.

Elinde seng-i rīze itdüħi tehli' /
Anuñ i'cāzına yitmez mi tafzīl

→. **yit-:-er**
Mesnevi 1
/20

Yetmek, kafi gelmek.

Yiter ...

yitür-: Kaybetmek.

→. **yitür-:-ür**
Mesnevi 18
/9

Kaybetmek.

Bu iki ayruħa şādi yitürür / Ne
aşşı çün beni ħamdan yitürür

→. **yitür-:-ür**
Mesnevi 18
/10
Kaybetmek.

Bu iki ayruħa şādi yitürür / Ne
aşşı çün beni ħamdan yitürür

→. **yitür-:-e**
Mesnevi 48
/115
Kaybetmek.

Bu yolda ber ki gendüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

→. **yitür-:-ür**
Mesnevi 18
/9
Kaybetmek.

Bu iki ayruħa şādi yitürür / Ne
aşşı çün beni ħamdan yitürür

→. **yitürür-:-ür**
Mesnevi 18
/10
Kaybetmek.

Bu iki ayruħa şādi yitürür / Ne
aşşı çün beni ħamdan yitürür

→. **yitür-:-e**
Mesnevi 48
/116
Kaybetmek.

Bu yolda ber ki gendüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

yoħsul: Fakir.

→. **yoħsul:**
Mesnevi 60
/154
Fakir.

Oķuyup ħalkı ol ħonı yidürdi /
Ķamu yoħsul u baya hem
yidürdi

yok: Bulunmamak, mevcut
olmamak.

→. **yok:**
Mesnevi 1
/77

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Egerçi la'net itmek kimseye yok / Anuñ bed-ñāhın la'net gerek çok

→. **yok:**
Mesnevi 1
/86

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Seni dir Ahmedî vü senden artuñ / Kimesneye ihtiyacı hiç anuñ yok

→. **yok:-dur**
Mesnevi 2
/33

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Anuñ vaşında yokdur hiç noñşān / Bañadadur var ise anuñ ne dermān

→. **yok:-dur**
Gazel 2
/8

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Tā kim ol pāyını başup geçiçek (kim) göresin / Oraya kim anda yokdur hiç kevn-ile mekān

→. **yok:-dur**
Gazel 2
/14

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Hañ ta'ālādan ta'āl işidüben bulduñ vuşül / Oraya kim anda yokdur gayrdan hergiz nişān

→. **yok:-dur**
Gazel 2
/18

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Saña menzil-gāh durur evc-i 'arş u ferş-i ħāk / Şöyle kim bu iş yañındur hiç anuñ yokdur gümān

→. **yok:**
Mesnevi 14
/120

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Didi kim 'āşıkun 'aklı mı olur / Gişi kim 'aklı yok ögüt mi alır

→. **yok:-dur**
Mesnevi 15
/7

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Bir ağızdan ki anuñ yokdur nişānı / Ne diyem ki ol durur rāz-ı nihānı

→. **yok:**
Mesnevi 18
/16

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Beni gör kim yöremde ağıyardur çok / Velikkin beklemege kimsenem yok

→. **yok:**
Mesnevi 20
/12

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Dañı nem var ki qorñam anı ala / Olur mı nesne yok yirde ħavāle

→. **yok:-dur**
Mesnevi 14
/107

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Didi kim derdümün yokdur gerānı / Nice tañrıñ ideyim ben anı

→. **yok:**
Mesnevi 10
/38

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Men ü mālİK olıpdur saña perde / Dañı yok hiç nesne ara yirde

→. **yok:**
Mesnevi 14
/96

Bulunmamak, mevcut olmamak.

İşitmişdi ki Rüm İli'nde bir kız / Var u mānendi yok 'ālemde hergiz

→. **yok:-dur**
Mesnevi 14
/132

Bulunmamak, mevcut olmamak.

Didiler olma rüsvā şarda ilde / Didi kim ihtiyārum yokdur elde

→. **yok:-dur**
Mesnevi 2
/33

Bulunmama, mevcut olmama.

Anuñ vaşında yokdur hiç noñşān / Bañadadur var ise anuñ ne dermān

→. **yok:-dur**
Mesnevi 20
/4

Bulunmama, mevcut olmama.

Didi kim bñ-vefā durur zamāne / Cefāsına anuñ yokdur gerāne

→. **yok:**
Mesnevi 22
/6

Bulunmama, mevcut olmama.

Hemîñ birdür senüñ içündegi
dâğ / Benüm biñ durur u yok
bir yirüm şağ

→. yok:
Mesnevi 27
/6

Bulunmama, mevcut olmama.

Gerek benden dutasın i 'tibârı
/ Benümle kimsenüñ yok kâr u
bârı

→. yok:
Mesnevi 41
/76

Bulunmama, mevcut olmama.

Eger dîv ola vü ger ejdehâ hem
/ Kayum yok çün ururam
'ışkdan dem

→. yok:
Mesnevi 47
/23

Bulunmama, mevcut olmama.

Bilürsin yok durur bu 'ömre
bünyâd / Şun ol câmı ser-
encâm eyleme yâd

→. yok:-dur
Mesnevi 27
/14

Bulunmama, mevcut olmama.

Harâmî gerçi kim dünyâda
çokdur / Tehj-dest olana hüd
korku yokdur

→. yok:-dur
Mesnevi 40
/8

Bulunmama, mevcut olmama.

Çamer devrinde yokdur mihr ü
mihter / İştigil 'andeljibi kim ne
söyler

→. yok:-dur
Mesnevi 43
/10

Bulunmama, mevcut olmama.

Gişi virbidi böyle itdi i'lâm / Ki
Rûm'a varmayınca yokdur
ârâm

→. yok:-dur
Mesnevi 47
/42

Bulunmama, mevcut olmama hali.

Çamusı gitdi irmedin murâda /
Bilesin kim beka yokdur
burada

→. yok:-dur
Mesnevi 51
/24

Bulunmama, mevcut olmama hali.

Ol iki meş'al iki gözi anuñ /
Halâşî yokdur andan cism ü
cânüñ

→. yok:
Mesnevi 28
/9

Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Çü derdün yok durur i servi-
kâmet / Fe-lâbüd sende vardur
istikâmet

→. yok:
Mesnevi 42
/11

Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Cihânüñ çün kararî yok bilürsin
/ Neçün gendüzüñi hâmuş
kılursın

→. yok:
Mesnevi 44
/2

Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Anuñ zâtı-y-içün ki oldur
hüdâvend / Cemî'-i halka yok u
aşa peyvend

→. yok:
Mesnevi 44
/6

Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Egerçi kim mezâhir görünür çok
/ Bu zâhir kim var oldur
dağılar yok

→. yok:
Mesnevi 45
/5

Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Bu dünyânüñ çü yok durur
kararî / İdelüm câm u bâde
nüş bârî

→. yok:
Mesnevi 50
/32

Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Yolı şîr ü peleng ü mâr-ı hün-
hâr / Yok anda âdamîdan hiç
deyyâr

→. yok:
Mesnevi 50
/54

Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Aşa olmışdı ferkağ fark-ı pâyê
/ Sipîhr-i lâciverdî dağı sâyê

→. yok:

Mesnevi 53
/43

*Bulunmama durumu,
mevcut olmama.*

Ecelden çünkü yok takdîm ü
te'ħîr / Ziyân itmez gişîye tîr ü
şîmşîr

→. yok:

Mesnevi 55
/37

*Bulunmama durumu,
mevcut olmama.*

Namâzını ki yok anda niyâzi /
Şanur tâ'at velî degül niyâzi

→. yok:

Mesnevi 55
/41

*Bulunmama durumu,
mevcut olmama.*

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki aña
rahmân yolu dirler

→. yok:

Mesnevi 56
/78

*Bulunmama durumu,
mevcut olmama.*

Didi kim terk-i ħîle oldı ħîle /
Bu ħâla daħı yok hergiz vesîle

→. yok:

Mesnevi 60
/31

*Bulunmama durumu,
mevcut olmama.*

Anuħ çün ihtiyârum yok
elümde / Bu miħnetler gelür
baña yolumda

→. yok:-dı

Mesnevi 58
/106

*Bulunmama, mevcut
olmama hali.*

Melik kaldı anda ser-gerdân u
bî-mâr / Ki yokdı gişi ki aña ide
tîmâr

→. yok:-dur

Mesnevi 60
/29

*Bulunmama, mevcut
olmama.*

Didi elümde yokdur ihtiyârum
/ Ki aşüfte olupdur rûzigârum

→. yok:

Mesnevi 50
/46

*Bulunmama, mevcut
olmama durumu.*

Gelüp def' itdiler ol od u şuyı /
Ki sihrün yok durur ħîç reng ü
büyi

yokluk: Kişinin kendi
iradesinden koparak benliğini
Tanrı'da yok etmesi, fenafillah.

→. yokluk:

Mesnevi 55
/43

*Kişinin kendi iradesinden
koparak benliğini Tanrı'da yok
etmesi, fenafillah.*

Nedür yokluk durur yokluk
taşavvuf / Daħı ne varsa da'vî-
y-i taşalluf

yol-: Kuvvetle çekip koparmak,
yerinden çıkarmak.

→. yol:-ar, -dı

Mesnevi 46
/86

*Kuvvetle çekip koparmak,
yerinden çıkarmak.*

Müje elmâsı-y-ıla dökdi gevher
/ Yolardı yâsemenle müşg ü
'anber

yol(1): Yol, güzergah.

→. yol:-ı

Mesnevi 5
/7

Yol, güzergah.

Anuħla oldı dînün yolu rûşen /
Anuħla oldı şer' işi mübeyyen

→. yol:-ın

Mesnevi 46
/119

Yol, güzergah.

Gerekdür 'ışk yolın böyle
varmak / Dil ü cânuħ kamu
terkini urmak

→. yol:-ı, -n, -dan

Mesnevi 51
/44

Yol, güzergah.

Diyeler olduħıçün yolda bir
mâr / Yolından girü döndi işbu
bî-âr

→. yol:-ı

Mesnevi 50
/31

Yol, güzergah.

Yolu şîr ü peleng ü mâr-ı ħün-
ħâr / Yok anda âdamıdan ħîç
deyyâr

→. yol:-ı

Mesnevi 54
/7

Yol, güzergah.

Bu yolu varma dir kim pür-
belâdur / Tolu yılandur u (nerr)
ejdehâdur

→. yol:-ı

Mesnevi 58
/80

Yol, güzergah.

Velî bir bîşe irdi teng ü târîk /
Şehün gönli gibiydi yolu târîk

→. yol:-dan

Mesnevi 46
/131

Yol, güzergah.

Bu yoldan Rüm'a bir yılda irilür
/ Veljkin emn ü rāhatla varılır

→. yol:-dan

Mesnevi 53
/23

Yol, güzergah.

Bu yoldan geçmedi hiç ādamī-
zād / Ki anuñ şerrinden olmış
ola āzād

→. yol:-a

Gazel 17
/10

Güzergah, yol.

'Işkuñ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. yol:-ı

Gazel 17
/9

Güzergah, yol.

'Işkuñ yolu belādur u derd ü
fenā vü hem / Bi'smi'l-lah ol
gişi ki heves ide bu yola

→. yol:-ı

Mesnevi 34
/55

Güzergah, yol.

Ol (on) günlük yolu anlar iki
günde / Sürüben germ irişdiler
anda

→. yol:-ı

Mesnevi 39
/7

Güzergah, yol.

Yoli geh Mısr-ıdı geh Şām u
Saḥçın / Yiri geh Rüm-ıdı geh
kişver-i Çın

→. yol:

Mesnevi 41

/45

Güzergah, yol.

Didi Mihrāb kim ol yol uzaktadır
/ Yazısı tağınuñ tolu tuzaktadır

→. yol:

Mesnevi 41
/48

Güzergah, yol.

Çamu yolda ümīd ü bīm vardır
/ Velj bu yol durur kim pür-
çağardur

→. yol:

Mesnevi 41
/56

Güzergah, yol.

Kızın oğluma diyü ide hoşış /
Ola yol zaḥmetinden rāst bu iş

→. yol:-a

Mesnevi 41
/30

Güzergah, yol.

Baḅa ḥaḅdan irişüben 'ināyet /
Ki varam ol yola sağ u selāmet

→. yol:-a

Mesnevi 41
/51

Güzergah, yol.

Gerekmez kim bu yola sen
varasın / Yig ol kim işi bundan
bitüresin

→. yol:-a

Mesnevi 41
/71

Güzergah, yol.

Bu yola rāst oldum eyle ki tır /
Ne ḥançer dönderür bini ne
şimşır

→. yol:-da

Mesnevi 41
/35

Güzergah, yol.

Bu yolda ger baḅa yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasın

→. yol:-da

Mesnevi 41
/47

Güzergah, yol.

Çamu yolda ümīd ü bīm vardır
/ Velj bu yol durur kim pür-
çağardur

→. yol:-da

Mesnevi 41
/49

Güzergah, yol.

Bu yolda ejdehā vü dıv var
hem / Bu yoldur tolu ḥavf u
miḅnet ü ğam

→. yol:-dur

Mesnevi 41
/50

Güzergah, yol.

Bu yolda ejdehā vü dıv var
hem / Bu yoldur tolu ḥavf u
miḅnet ü ğam

→. yol:-ı, -n, -da

Mesnevi 41
/82

Güzergah, yol.

Eger kūh u eger deryā-y-ı
aḅzar / Yolında 'āşıkur olur
ber-ā-ber

→. yol:

Mesnevi 46
/125

Güzergah, yol.

Gider-iken iki yol oldı rüşen /
Biri sağdan biri şoldan
mu'ayyen

→. yol:

Mesnevi 46
/135

Güzergah, yol.

Bu yol yakın durur andan
veljkin / Degül bunda
âdemîden kimse sâkîjn

→. yol:
Mesnevi 46
/143
Güzergah, yol.

Bu yol djv-ile ʔoʔtolu perîdür /
Giren bu yola cânından berîdür

→. yol:
Mesnevi 46
/147
Güzergah, yol.

Yakın olduğı-y-içün aña ol yol /
Aña varmağı itdi ihtiyâr ol

→. yola:-a
Mesnevi 46
/149
Güzergah, yol.

Didi Mihrâb varmağıl bu yola /
Ki nâ-geh işümüz ayruksı ola

→. yol:-a
Mesnevi 46
/141
Güzergah, yol.

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramağdan
sen ʔama' kes

→. yol:-a
Mesnevi 46
/142
Güzergah, yol.

Bu yola ne humây uğrar ne
kerkes / Bu yola uğramağdan
sen ʔama' kes

→. yol:-a
Mesnevi 46
/144
Güzergah, yol.

Bu yol djv-ile ʔoʔtolu perîdür /
Giren bu yola cânından berîdür

→. yol:-uñ
Mesnevi 46
/40
Güzergah, yol.

Hemjn sâ'at idiben nâle vü âh /
Yoluñ ʔarcı-y-içün yaraqladı
şâh

→. yol:-uñ
Mesnevi 46
/225
Güzergah, yol.

Yoluñ ârâyişi eyyâm-ı güldür /
Mey iç söz işid ü yüzüñi güldür

→. yol:
Mesnevi 48
/96
Güzergah, yol.

Meliksin döngü illerüñe girü /
ʔaʔardur yol ʔolu varma ilerü

→. yol:-a
Mesnevi 48
/99
Güzergah, yol.

İşitmedüm bu yola âdamî-zâd
/ Geliben girü döndüğünü dil-
şâd

→. yol:-a
Mesnevi 48
/114
Güzergah, yol.

Egerçi 'ışk yolu müşkil olur /
Velj bu yola varan kâmil olur

→. yol:-da
Mesnevi 48
/115
Güzergah, yol.

Bu yolda ber ki gendüzün yitüre
/ Ne kim dilerse yirine yitüre

→. yol:
Mesnevi 53
/28
Güzergah, yol.

Nihâñi geçelüm kim bilmesün
ol / Ki bulına bize geçmeklige
yol

→. yol:-ı
Mesnevi 55
/42
Güzergah, yol.

Bu şeytân yok durur kim
varurlar / Bu müşkil ki aña
rahmân yolu dirler

→. yol:-ı, -n, -da
Mesnevi 58
/126
Güzergah, yol.

Girü dirdi ne ğuşşa ger ben
ölem / Bu 'ışkuñ çün yolında
şâdık olam

→. yol:
Mesnevi 60
/49
Güzergah, yol.

Çeküp yol zaħmetinden derd-
ile tâb / Ayakları kabarmış çün
kef-i âb

→. yol:-a
Mesnevi 60
/40
Güzergah, yol.

Oradan Nâz-perverd anı aldı /
Bir ulu yola iletirdi vü şaldı

→. yol:-ı
Mesnevi 60
/41
Güzergah, yol.

Didi Rüm'uñ yolu budur yöri
var / Buradan bulunur ʔurşid'e
envâr

1→. **yolları:-ları**

Mesnevi 60

/43

Güzergah, yol.

Piyâde yöridi ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-idi râh

→. **yol:-uñ**

Mesnevi 60

/102

Güzergah, yol.

Hikâyet şordi aña şâh kayşer /
Yoluñ u Çin'ün ahvâlin ser-â-
ser

yol(2): Gaye, uğur, maksat.

→. **yol:-da**

Mesnevi 48

/93

Gaye, uğur, maksat.

Bu yolda şöyle ki olur müy-ı
dil-ber / İrisersin kemerle kûha
yık-ser

→. **yol:-dan**

Mesnevi 51

/35

Gaye, uğur, maksat.

Bu yoldan girü dönmek cehl
olur / Belâ 'âşık ola(na) sehl
olur

→. **yol:-a**

Mesnevi 41

/103

Gaye, amaç, maksat.

Ki tâcir şekline yola girevüz /
Bu resm-ile ol iklîme varavuz

→. **yol:-da**

Gazel 11

/6

Amaç, maksat, uğur.

Gerekdür 'ışık yolında dimişler
terk-i cân u ser / Benüm bu
yolda var mıdır dañı resm-ile
âyînüm

→. **yol:-da**

Mesnevi 58

/9

Amaç, maksat, uğur.

Bu yolda var durur çok dürlü
âlâm / Bize itgil bugün birini
i'lâm

yoldaş: Yol arkadaşı, dost.

→. **yoldaş:**

Mesnevi 41

/43

Yol arkadaşı, dost.

İde yoldaş-ıla konuşıya hürmet /
Gişi kim tanrıdan isdeye
rahmet

→. **yoldaş:-uñ**

Mesnevi 41

/39

Yol arkadaşı, dost.

Ne-y-ise yoldaşuñ hakkı
yitürem / Ne iş kim buyurur-
ısañ bitürem

→. **yoldaş:-uñ**

Mesnevi 41

/41

Yol arkadaşı, dost.

Gişi kim yoldaşuñ hakkını
bilmez / İşi iki cihânda râst
gelmez

yoldaş ol-: Yoldaş, yol arkadaşı
olmak.

→. **yoldaş ol-:-a, -sın**

Mesnevi 41

/35

*Yoldaş, yol arkadaşı
olmak.*

Bu yolda ger başa yoldaş
olasın / Ben ayağ olam u sen
baş olasın

→. **yoldaş ol-:-a**

Mesnevi 41

/83

*Yoldaş olmak, arkadaş
olmak.*

Hayâl-ı yâr kime ki ola yoldaş /
Aña kalmaz gam-ı cân u ten ü
baş

yöre: Etraf, çevre.

→. **yöre:-si**

Mesnevi 56

/25

Etraf, çevre.

Yöresi cümle bâğ-ıdı vü bustân
/ Revân ser-çeşme vü tâze
gülistân

→. **yöre:-m, -de**

Mesnevi 18

/15

Etraf, çevre, civar.

Beni gör kim yöremde
ağyardur çok / Velîkin
beklemege kimsenem yok

→. **yöre:-de**

Mesnevi 37

/3

Etraf, çevre, civar.

Etibbâ kim var-ıdı ol yörede /
Getürdiler kâmusın bir arada

yöri-: Yürümek, gitmek.

→. **yöri-:-di**

Mesnevi 46

/68

*Yürümek, gitmek. II Göz
yaşının akması.*

Cemî-i halkuñ oldu yüreği hün
/ Yöridi gözlerinden Nîl ü
Ceyhün

→. **yöri-:-di**

Mesnevi 46

/64

Yürümek, gitmek.

Hümâyün demde kim bî-rüz-ıdı
rüz / Yöridi Rüm'a Hürşîd-i dil-
efrüz

→. **yöridi:-di**

Mesnevi 46
/101

Yürüme, gitmek.

Yöridi Rüm iline şâh Cemşid /
Öginde vü dilinde mihr-i
Hürşid

→. **yöri:-di**

Mesnevi 46
/105

Yürüme, gitmek.

Yöridi ay gibi menzil be-menzil
/ Tolu Hürşid mihr-i cân-ıla dil

→. **yöri:-mek, -üñ**

Mesnevi 46
/281

Yürüme, gitmek.

Gün ola yörimegün germ ü
serdi / Gice bî-ğâblıgun renc ü
derdi

→. **yöri:-di**

Mesnevi 48
/31

Yürüme, gitmek.

Hademle vü haşemle yöridi
şâh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gâh

→. **yöri:-di**

Mesnevi 50
/28

Yürüme, gitmek.

Çıkarken râyet-i ferhunde-
hürşid / Süvâr olup yöridi şâh
Cemşid

→. **yöri:-di**

Mesnevi 50
/29

Yürüme, gitmek.

Yöridi şâh şâh ardınca leşger /
Kumaş-ıla hazîne raht yik-ser

→. **yöri:-di**

Mesnevi 53
/68

Yürüme, gitmek.

Çün işitdi bu sözi dîv-i nâ-pâk /
Yöridi anlaruñ üsdine bî-bâk

→. **yöri:-di**

Mesnevi 53
/85

Yürüme, gitmek.

Yöridi dîve karşı leşger-i Çın /
Kamunuñ cevşeni pulâd-ı ipçin

→. **yöri:-di**

Mesnevi 58
/40

Yürüme, gitmek.

Hemîn bes şâhid ü bir kaç
gülâmı / Bir ay yöridi keştîler
tamâmı

→. **yöri:-mez, -i, -di**

Mesnevi 58
/81

Yürüme, gitmek.

Yörimez-idi anda mür-ile mâr /
Ki dutmuşdı anuñ mecmû'ını
ğâr

→. **yöri:**

Mesnevi 60
/41

Yürüme, gitmek.

Didi Rüm'ın yolu budur yöri
var / Buradan bulunur Hürşid'e
envâr

→. **yöri:-di**

Mesnevi 60
/43

Yürüme, gitmek.

Piyâde yöridi ol yolları şâh /
Nireye iltür anı bilmez-idi râh

→. **yöri:-r, -di**

Mesnevi 60

/46

Yürüme, gitmek.

Nigârınun şaçı gibi perişân /
Yörirdi irtte gice zâr u hayrân

yörit- - yürüt-: Yürütmek.

→. **yörit:-ür**

Mesnevi 48
/108

Yürütmek.

Urıban 'ışk boyunuma kullâb /
Baş üzre yörirdür şöyle ki dülâb

→. **yörit:-di**

Mesnevi 58
/61

Yürütmek.

Yöritdi şâhı ol girdâb hayrân /
Nite kim bizi bu deryâ-y-ı
gerdân

→. **yörit:-di**

Mesnevi 58
/71

Yürütmek.

Yöritdi üç gün suda ol tahta anı
/ Gemi mellâhı ol yıl bād-bānı

→. **yürüt:-di**

Mesnevi 56
/6

*Yürütmek, harekete
geçirmek.*

Kuru ot töldürdi gönleri kırtdı
/ Tavar üsdine berkidüp yürütdi

yörü-: bkz. **yöri-**

→. **yörü:-r, -ler**

Mesnevi 56
/37

Yürüme.

Neçün yörürler işbu resme
hayrân / Bu zühre müştêri
merrîh ü keyvân

→. **yörü:-r, -di**

Mesnevi 31
/7

Yürümek.

Yörürdi âh idüp ol bâğ içinde /
Nite kim lâle derd ü dâğ içinde

→. **yörü:-r, -ken**

Mesnevi 39
/77

Yürümek.

Sefer idüp yürürken her diyârı
/ Hôten'den Rüm'a irürdüm
güzârı

yut-: Yutmak.

→. **yut:-mak, -a**

Mesnevi 51
/26

Yutmak.

Duḥân kim çıkar ağzından
nefesdür / Dem urup fîli
yudmağa hevesdür

yüce: Ulu, büyük.

→. **yüce:**

Mesnevi 48
/32

Ulu, büyük.

Ḥademle vü ḥaşemle yöridi
şâh / Ki göre nicedür ol yüce
der-gâh

→. **yüce:**

Mesnevi 48
/33

Ulu, büyük.

Varıban gördüm orada bir
eyvân / Ki anğa pāsübân olmuşdı
Keyvân

→. **yüce:**

Mesnevi 48
/54

Ulu, büyük.

Ḥarîr-ile döşemiş 'anberin ferş
/ Kırılmış 'üd ağacından yüce

'arş

→. **yüce:-rek, -dür**

Mesnevi 7
/12

Ulu, büyük.

Bakıban 'aql cün gördi hilâli /
Ki çetrinden yüceredür bu
ḥâli

yük:

→. **yük:**

Mesnevi 46
/50

Yük.

Daḥı yüz biğ zer-ile la'l ü güher
/ Daḥı on yük müşg-i Çjn ü 'üd
u 'anber

→. **yük:**

Mesnevi 46
/221

*Ağırılık. II Pek çok, çok
fazla.*

Getürdiler yük-ile 'üd u 'anber
/ Daḥı sandâl u lâden müşg-i
edfer

yun-: Yıkanmak.

→. **yun:-an**

Mesnevi 46
/209

Yıkanmak.

Ol ola çeşmede yunan dil-ârâm
/ Ki yüzi gündür anuḥ saçları
şâm

yün: Koyun, keçi, deve gibi ot
yiyen evcil hayvanların
vücutlarını örten yumuşak
kıvrıkcık kıl görünümünde
organik elyaf.

→. **yün:**

Mesnevi 30
/12

*Koyun, keçi, deve gibi ot
yiyen evcil hayvanların
vücutlarını örten yumuşak
kıvrıkcık kıl görünümünde
organik elyaf.*

Ḥaḳuḥ elindedür hem cân u
hem dil / Nite kim yün kim anı
döndüre yil

yunan ol-: Yıkanan olmak.

→. **yunan ol:-a**

Mesnevi 46
/209

Yıkanan olmak.

Ol ola çeşmede yunan dil-ârâm
/ Ki yüzi gündür anuḥ saçları
şâm

yüreği ḥün ol-: Yüreği kan
dolmak.

→. **yüreği ḥün ol:-dı**

Mesnevi 46
/67

Deyim

*Yüreği kan dolmak. II
Üzölmek.*

Cemi'-i halkuḥ oldı yüreği ḥün
/ Yöridi gözlerinden Njî ü
Ceyḥün

yüreği pâre pâre ol-:

→. **yüreği pâre pâre ol:-dı**

Mesnevi 46
/6

Deyim

*Yüreği parça parça olmak.
II Birinin üzücü durumuna pek
acımak.*

Ḳamu takrîr itdi şehriyâra /
Şehüh yüreği oldı pâre pâre

yürek: Gönül, kalp, yürek.

→. **yürek:-in**

Gazel 4

/8
Gönül, kalp, yürek.

Odını düşmenlerün yardı okuñ
demreni / İtdi kılcuñ odı ħasm
yüregin kebâb

→. **yürek:-üm**
Gazel 8
/5
Gönül, kalp, yürek.

Ağlaya Ya'küb bakarsa
yüregüm ħüznine / Raħm ide
Eyyüb baña görse gözüm yaşın

→. **yürek:-i**
Mesnevi 46
/67
Gönül, kalp, yürek.

Cemî-i halkuñ oldı yüreği ħün
/ Yöridi gözlerinden Nîl ü
Ceyĥün

→. **yürek:-üm, -de**
Gazel 12
/12
Gönül, kalp, yürek.

Tapuñdan aynı içsem âb-ı
ĥayvân / Yüregümde daħı
artar şuşalıñ

→. **yürek:**
Mesnevi 2
/23
Gönül, kalp, yürek.

Yürek ĥayvânî rûĥa oldı menzil
/ Bu ne ħudret bu ne ĥikmet
durur bil

→. **yürek:**
Mesnevi 13
/63
Gönül, kalp, yürek.

Yürek ħan olur añılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü câm

→. **yürek:-e**
Mesnevi 18

/18
Gönül, kalp, yürek.

Baña dil üşürüp durur uş ağıyâr
/ Nite kim yürege toluş durur
ĥâr

→. **yürek:-üm**
Mesnevi 21
/4
Gönül, kalp, yürek.

Didi şem'üne rüşen gül-şen ü
bâğ / Yüregüm 'ışk odından
tolıdur dâğ

→. **yürek:-üm**
Mesnevi 26
/4
Gönül, kalp, yürek.

Gözüm yaşıyla tolmışdur cihân
nem / Henüz uş yüregüm oldı
cehennem

→. **yürek:-üñ**
Mesnevi 48
/92
Gönül, kalp, yürek.

Döşegün toprak olup
yaşduğun taş / Gözüñ ħan yaş
olısar yüregüñ baş

→. **yürek:**
Mesnevi 13
/63
Gönül, kalp, yürek.

Yürek ħan olur añılsa ser-
encâm / Ne gerek anı sürmege
ney ü câm

→. **yürek:-ü, -m, -e**
Mesnevi 39
/101
Gönül, kalp, yürek.

Gözi yüregüme ol oķı urdı / Ki
ölince gitmeyiser âĥ u derdi

→. **yürek:-i**
Mesnevi 44
/28
Gönül, kalp, yürek.

Daħı 'aşıkıların yaşı ĥaķķı için/
Oların yüreği başı ĥaķķı için

yūsuf: Hz. Yusuf.

→. **yūsuf:**
Mesnevi 39
/127
Hz. Yusuf.

Bu Yūsuf gönüli midür i dānā /
Ki itdi bini bîñā vü tuvānā

→. **yūsuf:**
Mesnevi 48
/62
Hz. Yusuf.

Gözinde sıĥr-i Hārūt aşıkārā /
Zenaĥdānında Yūsuf ĥāĥı pîdā

yūsuf-ı dil: Yusuf' un gönlü.

→. **yūsuf-ı dil:**
Gazel 14
/7
Yusuf' un gönlü.

Yūsuf-ı dil görse zülfin ü
zenaĥdānın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindānum
benüm

yüz(1): Yüz, suret, ĥehre.

→. **yüz:-ü, -ñüñ**
Gazel 11
/9
Yüz, suret, ĥehre.

Yüzünñ naķşı renginden
gözüm bir nüşĥa almışdur /
Oradan (dur) benüm cümle
ĥadîş-i ĥüb u renginüm

→. **yüz:-i, -n, -e**
Gazel 14
/6
Yüz, suret, ĥehre.

Süreti cânıñ nicedür diyen
eylesün naẓar / Yüzine anıñ ki
cânımdur u cânānum benüm

→. yüz:-i, -n, -i

Gazel 14
/14

Yüz, suret, çehre.

Hâlüm olınışdur perîşân zülfi
sevdâsı ile / Yüzini gördükde
cem' oldı perîşānum benüm

→. yüz:-ler

Gazel 15
/12

Yüz, suret, çehre.

'Uşşâk halkasına naẓar kıl ki
göresin / Sinüñ ayağuna niçe
yüzler nişâr olur

→. yüz:-i, -n, -e

Mesnevi 2
/62

Yüz, suret, çehre.

Ana itdi aḥsen-i takvîmi rûzı /
Bağışladı yüzine dil-fürûzı

→. yüz:-üñ

Mesnevi 2
/45

Yüz, suret, çehre.

Yüzüñ gülzârını çün kim düzer
ol / Ana gözleri nergisden
yazar ol

→. yüz:-i, -n, -i

Mesnevi 3
/17

Yüz, suret, çehre.

Yüzini çiçegün ra'nâ kılan ol /
Gözini nergisün şehlâ kılan ol

→. yüz:-i, -n, -i

Mesnevi 20
/18

Yüz, suret, çehre.

İşidür nâleñi sinüñ dem-â-dem
/ Görürsin sen anıñ yüzini her
dem

→. yüz:-üm, -i

Mesnevi 23
/7

Yüz, suret, çehre.

Şartmışdur yüzümi renc-i
yarkān / Dağı safrādan irdi
baña ḥafkân

→. yüz:-in

Mesnevi 25
/2

Yüz, suret, çehre.

Benefşe geldi olmuş zülfi
müşğın / Nişâr itmiş şeh
ayağına yüzün

→. yüzüni:-ü, -ñ, -i

Mesnevi 34
/57

Yüz, suret, çehre.

Nite kim zülfi öpdiler yüzüni /
Ki gül reng idi vü nerges gözünü

→. yüz:-de

Mesnevi 35
/64

Yüz, suret, çehre.

Çamunıñ yüzü rüşen şöyle kim
rüz / Gözi yüzde ciger-süz u dil-
efrüz

→. yüz:-ler, -i, -n

Mesnevi 35
/69

Yüz, suret, çehre.

Gören yüzlerin eydür aydan arı
/ Getürmezlerdi öge nev-
bahârı

→. yüz:-ü, -ñ, -i

Mesnevi 35
/12

Yüz, suret, çehre.

Bu hâli terk it dir gendüzüñi /
Görelüm bir dem ol kıtlı
yüzüñi

→. yüz:-i, -nüñ

Mesnevi 39
/56

Yüz, suret, çehre.

Ṭutar ay yüzü şerminden niķābı
/ Yüzünüñ şem'i yaķar āfitābı

→. yüz:-i

Mesnevi 44
/20

Yüz, suret, çehre.

Bi-ḥaķķı mäh u ḥurşid-i dür-
efşân / Ki yarunı yüzü gibi oldı
raḥşân

→. yüz:-i

Mesnevi 46
/210

Yüz, suret, çehre.

Ol ola çeşmede yunan dil-ārām
/ Ki yüzü gündür anıñ saçları
şām

→. yüz:-i

Mesnevi 46
/189

Yüz, suret, çehre.

Tenin örttdi saçıyla ol yüzü gün /
Nite kim gıce olıcaķ örtilür gün

→. yüz:-i

Mesnevi 46
/210

Yüz, suret, çehre.

Ol ola çeşmede yunan dil-ārām
/ Ki yüzü gündür anıñ saçları
şām

→. yüz:-i

Mesnevi 46

/270

Yüz, suret, çehre.

Veziiri var-ıdı anuñ Nâz-perverd
/ Diyeydüñ lâledür yüzi vü yâ
verd

→. yüz:-i, -n, -i

Mesnevi 46

/109

Yüz, suret, çehre.

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

→. yüz:-i, -n, -i

Mesnevi 46

/181

Yüz, suret, çehre.

Semen-ber görmez-idi şeb
yüzini / Ki sünbül bağlamışdı
nergesini

→. yüz:-i, -n, -i

Mesnevi 46

/109

Yüz, suret, çehre.

Niçe ki ol yâr yüzini yâd iderdi
/ Nite kim gül revânın şâd
iderdi

→. yüz:-ü, -ñüñ

Mesnevi 46

/288

Yüz, suret, çehre.

Müşerref olavuz sinüñle bir
dem / Göñüli yüzüñüñ nûrı ide
ñurrem

→. yüz:-i

Mesnevi 53

/25

Yüz, suret, çehre.

Başı kurd u yüzi kurd u gözi fiñ /
Ayağı zendefiñ andan hazer kıl

→. yüz:-i, -n, -i

Mesnevi 53

/115

Yüz, suret, çehre.

Yüzini eyleyen ol kapuda hâk /
İder ol kîmiyânun gevherin pâk

→. yüz:-i

Mesnevi 58

/119

Yüz, suret, çehre.

Öñine gelicek ol yüzi gülzâr /
İderdi ebr gibi girye vü zâr

→. yüz:-i

Mesnevi 60

/129

Yüz, suret, çehre.

Çamusınun sözi şekker yüzi gül
/ Gözi nerges durur u saçı
sünbül

→. yüz:-i

Mesnevi 60

/142

Yüz, suret, çehre.

Beşer olmaya ola bu ferişte /
Sözi kevşer yüzi benzer behişte

→. yüz:-i, -n, -e

Mesnevi 60

/133

Yüz, suret, çehre.

Anuñ yüzine 'aşığ oldı kayşer /
'acab şah-zâdeye benzer bu
server

→. yüz:-i

Mesnevi 35

/67

Yüz, suret, çehre.

Yüzi 'aksiyle her gül-ruñ
niğârun / Adın anmazlar-ıdı
lâlezârun

→. yüz:-ün

Mesnevi 35

/15

Yüz, suret, çehre.

Senün yüzüñ durur binüm
bahârum / Hayâlüm münisüm
hem gam-güsârum

→. yüz:-i

Mesnevi 39

/63

Yüz, suret, çehre.

Yüzi bir kıbledür kim halk-ı
'âlem / Sücüd iderler anı karşı
her dem

→. yüz:-i

Mesnevi 42

/5

Yüz, suret, çehre.

Nigârun yüzi gibi lafzı rengin /
Anuñ la'lı gibi ma'nisi şirîn

yüz(2): Yüz, sayı sıfatı.

→. yüz:

Mesnevi 1

/40

Yüz, sayı sıfatı.

Ki ola bu defterüm bir tâze
bustân / Kim anı reşk ide yüz
gül-istân

→. yüz:

Mesnevi 47

/8

Yüz, sayı sıfatı.

Bezemiş dürlü çiçek mürğzârı /
Kılur her yanadan yüz mürğ
zârı

→. yüz:

Mesnevi 39

/44

Yüz, sayı sıfatı. II Yüzlerce,
pek çok.

Didi kim ehl-i hüsünñ yok
kenârı / Yirün her zerrede var
yüz niğârı

yüz bin: Yüz bin.

→. **yüz bin:**

Mesnevi 46
/49

Yüz bin. II Pek çok.

Dağı yüz bin zer-ile la'l ü güher
/ Dağı on yük müşg-i Çın ü 'ūd
u 'anber

yüz dut-: Yönelmek.

→. **yüz dut-:-ar**

Mesnevi 9
/25

Yönelmek.

Nireye yüz dutar-ısa be-takdır
/ Anı eyle cihân-bağş u cihân-
gır

yüz gül-istân:

→. **yüz gül-istân:**

Mesnevi 1
/40

*Yüzlerce gül bahçesi. II
Eserin güzelliğinin gül
bahçelerinden daha güzel
olması.*

Ki ola bu defterüm bir taze
bustân / Kim anı reşk ide yüz
gül-istân

yüz mürğ: Yüzlerce kuş.

→. **yüz mürğ:**

Mesnevi 14
/55

*Yüzlerce kuş. II Pek çok,
çok fazla kuş.*

İder her şâhda yüz mürğ
pervâz / Düzerler perde-i
'ankâda âgâz

yüz sür-: Yüz sürmek. II
Saygı,sevgi göstermek için yere
eğilmek.

→. **yüz sür-:-er, -di**

Mesnevi 35
/24

Deyim

*Yüz sürmek. II Saygı,sevgi
göstermek için yere eğilmek.*

Gehî atanuñ elini öperdi / Geh
ana ayağına yüz sürerdi

yüzünü güldür-: Yüzünü
güldürmek.

→. **yüzünü güldür-:**

Mesnevi 46
/226

Yüzünü güldürmek.

Yoluñ arâyişi eyyâm-ı güldür /
Mey iç söz işid ü yüzünü güldür

Z)

zâd: Yiyecek, azık.

→. **zâd:**

Mesnevi 46
/140

Yiyecek, azık.

Bu yolu görmemişdür âdemî-
zâd / Ne şu vardur bu yolda vü
ne hüd zâd

zâ'f: Güçsüzlük, zayıflık.

→. **zâ'f:**

Mesnevi 23
/5

Güçsüzlük, zayıflık.

Bu zâ'f-ıla kim irişdüm bu hâle
/ Elümden bir nefes düşmez
piyâle

→. **zâ'f:-dan**

Mesnevi 23
/4

Güçsüzlük, zayıflık.

Eşer var 'ışkdan başumda i şâh
/ Veljkin zâ'fdan idemezem âh

zafer: Galibiyet.

→. **zafer:**

Mesnevi 3
/25

Galibiyet.

Çarîndür feth anı vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'alem-
dâr

zâhir: Açık, aşikar, görünen.

→. **zâhir:**

Mesnevi 3
/3

Açık, aşikar, görünen.

Çü zâhir bâtın ol u evvel âhîr /
Dağı nesne kalur mı eydün âhîr

→. **zâhir:**

Mesnevi 4
/66

Açık, aşikar, görünen.

İçindedür 'ulüm-ı evvel-âhîr /
Kamu esrâr-ı vahdet anda
zâhir

zâhir eyle-: Göstermek.

→. **zâhir eyle-:-di**

Mesnevi 14
/140

Göstermek.

Ma'a'l-cümle söz anı irdi âhîr /
Ki gizlü râzını eyledi zâhir

zâhir ile bâtın: Açık ve gizle.

→. **zâhir ile bâtın:**

Mesnevi 46
/303

*Açık ve gizle. II Gözle
görülen veya görülmeyen.*

Kamu ârâste zâhir-ile bâtın
Kamu ârâste zâhir-ile bâtın /
Degül insân ki ola ol resme
mümkin

zâhir it-: Açık

etmek,göstermek.

→. **zâhir it:-di**
Mesnevi 4
/37

Açık etmek,göstermek.

Kelîmu'llah çü mu'ciz zâhir itdi
/ On iki çeşme bir taşdan ağıtdı

zâhir ol:- Açığa çıkmak,
meydana çıkmak, görünür
olmak.

→. **zâhir ol:-dı**
Mesnevi 2
/5

*Açığa çıkmak, meydana
çıkma, görünür olmak.*

Çü 'aql emriyle evvel oldı zâhir
/ Belürdi andan bu mecmu'-ı
mezâhir

→. **zâhir ol:-dı**
Mesnevi 10
/17

*Açığa çıkmak, meydana
çıkma, görünür olmak.*

Ne 'ışk oldı aralarında zâhir /
Olardan çoğdı eflâk u 'anâşır

→. **zâhir ol:-maz, -dı**
Mesnevi 48
/46

*Açığa çıkmak, meydana
çıkma, görünür olmak.*

Var-ıdı anda ol kadar dürr ü
cevâhir / Ki gice zülmeti
olmazdı zâhir

→. **zâhir ol:-dı**
Mesnevi 51
/13

*Görünür duruma gelmek,
açığa çıkmak, meydana
çıkma.*

Bu söz içinde zâhir oldı bir tel /
Anuñ üsünde yanar iki meş'al

→. **zâhir ol:-a**
Mesnevi 60
/146

*Ortaya çıkmak, husule
gelmek, var olmak.*

Hayâ ile edeb hem cüd u tâcir
/ Degül mümkün ki ola bir yirde
zâhir

zahm: Yara.

→. **zahm:-i**
Gazel 10
/9
Yara.

Bu haste cânuma urdı firâkuñ
zahmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zahm-ı tır ü şimşir ü sinân
olmaz

→. **zahm:-i, -n, -ı**
Gazel 10
/11
Yara.

Didüm kim gözünge pend it
çoğa cân zahmını didi / Bu bir
cellâddur ki andan kimesneye
âmân olmaz

→. **zahm:-ı, -y, -la**
Mesnevi 51
/89
Yara.

Yılanları cıda zahmıyla yik-ser /
Kıruban oda yağırdı ser-â-ser

→. **zahm:-um, -a**
Mesnevi 41
/26
Yara, sıkıntı.

Başa sini gerek hem-râh u
hem-dem / Ki sende bulunur
zahmuma merhem

zahmet: Sıkıntı, eziyet, güçlük,
zorluk.

→. **zahmet:**
Mesnevi 13
/72
*Sıkıntı, eziyet, güçlük,
zorluk.*

Hakun fazlıyla olur olursa
rahmet / Riyâ-yı zühddür bî-
hüde zahmet

→. **zahmet:-i, -n, -den**
Mesnevi 41
/56

*Sıkıntı, eziyet, güçlük,
zorluk.*

Kızın oğluma diyü ide hoş /
Ola yol zahmetinden râst bu iş

→. **zahmet:-i, -n, -den**
Mesnevi 60
/49

*Sıkıntı, eziyet, güçlük,
zorluk.*

Çeküp yol zahmetinden derd-
ile tâb / Ayakları kabarmış çün
kef-i âb

→. **zahmet:**
Mesnevi 13
/72

*Sıkıntı, eziyet, güçlük,
zorluk.*

Hakun fazlıyla olur olursa
rahmet / Riyâ-yı zühddür bî-
hüde zahmet

zahmet çek:- Zahmet, eziyet,
sıkıntı çekmek.

→. **zahmet çek:-e**
Mesnevi 41
/58

*Zahmet, eziyet, sıkıntı
çekmek.*

Çü iş zahmetsüz olur ola hâşıl /
Anuñ için ne zahmet çeke 'âkil

zahmetsüz ol:- Zorluğu
olmamak.

→. **zahmetsüz ol:-ur**
Mesnevi 41
/57
Zorluğu olmamak.

Çū iş zahmetsüz olur ola hâşıl /
Anuñ içün ne zaḥmet çeke 'âkil

zahn-ı tjr: Ok yarası.

→. **zahn-ı tjr:**

Gazel 10

/10

*Ok yarası. İl Yaralayıcı,
yan bakış.*

Bu haste cânuma urdı firâkuñ
zahmı ol derdi / Ki ol derd-ile
zahm-ı tjr ü şimşir ü sinân
olmaz

za'if: Zayıf, dayanıksız.

→. **za'if:**

Mesnevi 35

/2

Zayıf, dayanıksız.

Ğarib olanlaruñ bağı başıyçün
/ Za'if oğlanlaruñ gözi yaşıyçün

zâl-i destân:

→. **zâl-i destân:**

Mesnevi 29

/12

Zal'ın Destanı.

Ḳanı Güstâşb u yâ Sâm u
Nerjîmân / Ne oldı Rüstem u yâ
Zâl-i Destân

zamân: An, vakit.

→. **zaman:**

Mesnevi 3

/72

An, vakit.

Becid itdiler anuñla belâgat /
Ki ol-ıdı ol zaman ḥalka şanâ'at

→. **zamân:**

Kit'a 1

/10

An, vakit.

Zehî nidâ-y-ı mübârek ki
toludur andan / Ḳamu zemîñ u
zamân lâ-ilâhe illâ-llah

zamâne: Devir, zaman.

→. **zamâne:**

Mesnevi 20

/3

Devir, zaman.

Didi kim bî-vefâ durur zamâne
/ Cefâsına anuñ yokdur gerâne

zamîr: İç, derun.

→. **zamîr:-i**

Mesnevi 6

/7

İç, derun.

Zamîri mahbaḫ-ı nûr-ı ilâhî /
Vücûdı mazḫar-ı âyât-ı şâhî

→. **zamîrin:-in**

Mesnevi 1

/72

İç, derun.

Dilini menba'-ı esrâr kılgıl /
Zamîrin maḫla'-ı envâr kılgıl

→. **zamîr:-i**

Mesnevi 56

/28

İç, derun.

Girüp deyre görür bir pîr râhıb
/ Zamîri rüşen ü efkârı şâyıb

→. **zamîr:-i**

Mesnevi 13

/52

İç, derun.

Eli baḫr-ıdı hem kân seḫâda /
Zamîri âfitâb-ıdı ziyâda

zâr: Ağlama, inleme, sızlanma.

→. **zâr:**

Mesnevi 38

/9

Ağlama, inleme, sızlanma.

Nizâr u zâr anuñ çün geydi
göği / Ki ne reng-ile döner bildi
göği

→. **zârûñ:-uñ**

Mesnevi 14

/126

Ağlama, inleme, sızlanma.

Didiler meyden ola bu
ḫumârûñ / Bu ḫamu nâle vü
âh-ıla zârûñ

→. **zâr:**

Mesnevi 3

/36

Ağlama, inleme.

Yiri sâkin ider eflâki gerdân /
'Uḫûl işinde anuñ zâr u ḫayrân

→. **zâr:**

Mesnevi 19

/28

Ağlama, inleme.

Benüm yâruma hem-dâmen
durur ḫâr / Ben andan ayru
düşüp inlerem zâr

→. **zâr:**

Mesnevi 23

/14

Ağlama, inleme.

Nazar eyle bu kılduğum ḫayâle
/ Nizâr u zâr beñzerem hilâle

→. **zâr:**

Mesnevi 23

/15

Ağlama, inleme.

Egerçi derd-ile zâr u nizâram /
Bu ḫamu derd-ile hem şabr
iderem

→. **zâr:**

Mesnevi 39

/152

Ağlama, inleme.

Sikender kim yidi iqlîmi dutdı /
Kamusını koyuban zâr gitdi

→. **zâr:**

Mesnevi 44

/50

Ağlama, inleme.

Şebistânına 'azm itdi Humâyûn
/ Gözi giryân u gönjli zâr u
mağzûn

→. **zâr:**

Mesnevi 48

/79

Ağlama, inleme.

Seni 'aşıklarun gözi gibi zâr /
İdiser ğark-ı hûn bu bahr-ı hûn-
ğâr

→. **zâr:**

Mesnevi 53

/41

Ağlama, inleme.

Yakam aspanda zâr İsfendiyâr'ı
/ Piyâde eyleyem Sâm-ı süvâr'ı

→. **zâr:**

Mesnevi 60

/46

Ağlama, inleme.

Nigârınun saçı gibi perîşân /
Yörirdi irte gice zâr u hayrân

zâr ağla-: Yüksek sesle ve
büyük bir üzüntüyle birlikte
gözyaşı dökmek.

→. **zâr ağla-:-dı**

Mesnevi 14

/143

*Yüksek sesle ve büyük bir
üzüntüyle birlikte gözyaşı
dökmek.*

Girü ol mâhı anup ağladı zâr /
Ki gendüden olup dururdu bj-zâr

zâr it-: Ağlayıp inlemek.

→. **zâr it-:-er**

Mesnevi 40

/12

Ağlayıp inlemek.

Yapışmışdur güle her yanadan
ğâr / Anuñ için ider ol nâle vü
zâr

zâr ol-: Ağlayıp inlemek.

→. **zâr ol-:-du, -m**

Mesnevi 39

/100

Ağlayıp inlemek.

Göriben hâlını oldum ciger-
hün / Baqıp zülfine oldum zâr
u Mecnün

→. **zâr ol-:-a**

Mesnevi 43

/51

Ağlayıp inlemek.

Neçün senden ırağ zâr ola
Fağfûr / Hümâyûn senden ayru
kala rencür

zârb ol-: Güçlü ve şiddetli
olmak.

→. **zârb ol-:-madın**

Mesnevi 13

/41

Güçlü ve şiddetli olmak.

Eline kılıç olsa olmadın zârb /
Olurdi berç-ı süzân şarç-ıla
ğarb

zârî:

→. **zârî:**

Mesnevi 17

/7

Ağlamak.

Beni gör kim bu zârî ile kim var
/ Nice hândânem ü çevrem
çamu hâr ıla kim

zârî it-: Ağlatmak, inletmek.

→. **zârî it-:-er, -di**

Mesnevi 51

/94

Ağlatmak, inletmek.

Bulup şahrâda bir hoş
mürğzârı / İderdi anda dürlü
mürğ zârî

zârî kıl-: Ağlamak, inlemek.

→. **zârî kıl-:-ur**

Mesnevi 47

/8

Ağlamak, inlemek.

Bezemiş dürlü çiçek mürğzârı /
Kılır her yanadan yüz mürğ
zârî

zarîfi: Güzellikle, şıklıkla ilgili.

→. **zarîfi:**

Mesnevi 38

/31

Güzellikle, şıklıkla ilgili.

Harîf it kendüñe bir kaç zarîfi /
Ki olmaya bu 'âlemde harîfi

zarr: Zarar, ziyan.

→. **zarr-:-ı**

Mesnevi 2

/74

Zarar, ziyan.

Nedür bildürdi olara hayr ü
şerri / Hâbar virdi ne durur
nef ü zarri

zât: Kendi, bizzat kendi.

→. **zât-:-un**

Gazel 6

/18

Kendi, bizzat kendi.

Her nesne bir iş için olurdu
güzide lîk / Zâtun senüñ
sa'âdet için âferjedür

→. **zât:-ı**

Mesnevi 3

/39

Kendi, bizzat kendi.

Anuñ zâtı nakâyişden berîdür /
Anuñ vaşfı nakâyişden arıdur

→. **zât:-uñ**

Gazel 6

/18

Kendi, bizzat kendi.

Her nesne bir iş-içün olurdu
güzide lîk / Zâtun senüñ
sa'âdet-içün âferjedür

→. **zât:-u, -ñun**

Kıt'a 2

/5

Kendi, bizzat kendi.

Zātuñun künhinde 'aql-ı tîz-per
/ Oda yaqdı bâl ü per şöyle ki
'üd

→. **zât:-u, -ñ, -a**

Mesnevi 46

/77

Kendi, bizzat kendi.

Mübârek zātuña irişmesün
derd / Atuñ ayağına irmesün
yavuz gerd

→. **zât:-ı**

Mesnevi 44

/1

Kendi, bizzat kendi.

Anuñ zâtı-y-içün ki oldur
hüdâvend / Cemî'-i halka yok u
aşa peyvend

→. **zât:-ı**

Mesnevi 44

/4

Kendi, bizzat kendi.

Anuñ mecmû'-ı ef'âl u şıfâtı /
Münezzeh naqşdan şöyle ki
zâtı

zâyil eyle-: Devamlı ve kalıcı
olmayan, sona eren, yok olan,
ortadan kalkan.

→. **zâyil eyle-:**

Mesnevi 43

/33

*Devamlı ve kalıcı olmayan,
sona eren, yok olan, ortadan
kalkan.*

Bu sevdâyı başuñdan eyle zâyil
/ Niredendür sağa bu fikr-i
bâtil

zâyil it-: Yok etmek, ortadan
kaldırmak.

→. **zâyil it:-er**

Mesnevi 14

/37

*Yok etmek, ortadan
kaldırmak.*

Göñülden mey ider kayğuyı
zâyil / 'acab mı olsa göñül aş
mâyil

→. **zâyil it-:**

Mesnevi 43

/58

*Yok etmek, ortadan
kaldırmak.*

Nedür başuñda bu sevdâ-yı
bâtil / Başuñdan it yavuz efkârı
zâyil

zâyil ol-: Sona ermek.

→. **zâyil ol:-ur**

Gazel 12

/6

Sona ermek.

Naşihatla gider mi 'işğ cāndan
/ Yil-ile olur mı zâyil küh-ı
şâmiñ

→. **zâyil ol:-maz**

Mesnevi 35

/35

Sona ermek.

Göñülden hergiz olmaz 'işğ
zâyil / Meger bir 'işğ dağı ola
hâşıl

zebün: Zayıf, güçsüz, aciz.

→. **zebün:-dur**

Mesnevi 6

/17

Zayıf, güçsüz, aciz.

Çılcına anuñ arslan zebündür /
E'âdî heybetinden ser-
nügündür

→. **zebün:-ı, -dı**

Mesnevi 7

/9

Zayıf, güçsüz, aciz.

Zebün-ıdı yılan altında Dahhâk
/ Zebündür buña ejderhâ-y-ı
eflâk

→. **zebün:-dur**

Mesnevi 7

/10

Zayıf, güçsüz, aciz.

Zebün-ıdı yılan altında Dahhâk
/ Zebündür buña ejderhâ-y-ı
eflâk

zebün it-: Güçsüz, çaresiz, aciz
etmek.

→. **zebün it:-er, -ler, -di**

Mesnevi 46

/60

*Güçsüz, çaresiz, aciz
etmek.*

Kemân-keş tîğ-zenler şamu
cengi / Ki iderlerdi zebün şır ü
pelengi

zehî: Ne iyi!, ne güzel!,
anlamında söz.

→. **zehî:**

Mesnevi 2

/1

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Zehî kâdir ki bu gerdân devâyir
/ Anuñ fermânı-y-ıla oldı dâyir

→. zehî:

Mesnevi 2
/54

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Bedîd oldı olardan şaḥş-ı âdem
/ Ta'âlâ allah zehî hallâk-ı
'âlem

→. zehî:

Gazel 5
/8

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Adluñ koḥusını işidiben Hıṭâ'da
müşg / Nâfeyle şâfeşin yile
virdi zehî şavâb

→. zehî:

Kıt'a 1
/9

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Zehî nidâ-y-ı mübârek ki
ṭoludur andan / Kamu zemîñ u
zamân lâ-ilâhe illâ-İlah

→. zehî:

Gazel 11
/8

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Ne dil ḳodı ne 'aḳl u cân ki
zülfüñ itmedi ğâret / Zehî
devlet bu cādüdan ḥalâş olursa
dññüm

→. zehî:

Mesnevi 38
/26

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Elünđe câm-ı mey karşıñda
sâḳi / Zehî reyḥân-ı rûḥ u 'ömr-
i bâḳi

→. zehî:

Gazel 13
/10

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Gözünj cānum diler bi'smî'l-lah
uş cān / Zehî cān kim ola
cānāna merġüb

→. zehî:

Mesnevi 41
/86

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Didi Mihrâb öninde ḳoyup baş
/ Zehî 'ışḳ u zi toġru 'azm sâbâş

→. zehî:

Mesnevi 52
/35

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Zehî rāḥat ki ola yârur vişâli /
Vişâl olmaz-ısa ḥazır ḥayâlî

→. zehî:

Mesnevi 53
/71

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Zehî devlet durur kim gişiye
şayd / Gele gendü ayaġıyla ola
ḳayd

→. zehî:

Mesnevi 58
/123

*Ne iyil, ne güzel!,
anlamında söz.*

Zehî devlet zehî derd-ile
ḥayret / Kim ölem gitmedin
benden bu ḥasret

zehr-âmiz: Zehir saḳan.

→. zehr-âmiz:

Mesnevi 40
/6

Zehir saḳan.

Ne dir gül-şende ṭütü-yi şeker-
riş / Cihānuñ ḳandıdur dir
zehr-âmiz

zellât: Kabe'de bulunan Arap
putlarından biri.

→. zellât:

Mesnevi 4
/86

*Kabe'de bulunan Arap
putlarından biri.*

Büküldi lâsı-y-ıla kâmet-i Lât /
Şefâ'at itse olur maḥv Zellât

zemîñ: Dünya, alem, yeryüzü.

→. zemîñ:

Kıt'a 1
/10

Dünya, alem, yeryüzü.

Zehî nidâ-y-ı mübârek ki
ṭoludur andan / Kamu zemîñ u
zamân lâ-ilâhe illâ-İlah

→. zemîñ:

Mesnevi 3
/38

Dünya, alem, yeryüzü.

Anuñ künhinde vâlihdür ser-â-
ser / Zemîñ ü âsumân u mihr ü
aḥter

zenahdân: Çene.

→. zenahdân:-in
Gazel 14

/7

Çene.

Yüsuf-ı dil görse zülfin ü
zenaḥdânın anuḡ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindānum
benüm

→. zenaḥdân:-ı, -n, -da

Mesnevi 48

/62

Çene.

Gözinde sıhr-i Hārūt āşikārā /
Zenaḥdânında Yūsuf çāhı pīdā

zencir: Zincir.

→. zencir:

Mesnevi 13

/46

Zincir.

Harjri çün kalemle iderdi tahrir
/ Göñüller şekline düşerdi
zencir

zendefil: (?).

→. zendefil:

Mesnevi 53

/26

(?).

Başı kurd u yüzi kurd u gözi fiḡ /
Ayağı zendefil andan ḡazer kıl

zer: Altın.

→. zer:

Mesnevi 1

/93

Altın.

Ne lâyıḡ atı na'lına zer ü la'l /
Hilāl olsa gerek durur aḡa na'l

→. zer:

Mesnevi 13

/29

Altın.

Kim-idi öniḡde itdüḡinde zer
baḡş / Kim ol zer-baḡş -ıdı vü
hem güher-baḡş

→. zer:

Mesnevi 16

/18

Altın.

Nevā vü berg ile geldi evvelā
gül / Anuḡla la'l u muḡrib hem
zer ü mül

→. zer:

Mesnevi 43

/5

Altın.

Bir ulu dürc ḡolu la'l ıla zer /
Şaçup ḡāk itdi la'l ü zerr ü ziver

→. zerr:

Mesnevi 43

/6

Altın.

Bir ulu dürc ḡolu la'l ıla zer /
Şaçup ḡāk itdi la'l ü zerr ü ziver

→. zer:

Mesnevi 48

/36

Altın.

İki dürlü kiremitle ser-ā-ser /
Yapılmışdı biri nuḡre biri zer

→. zer:

Mesnevi 52

/6

Altın.

Güli gör bülbüle ne tuḡfe ider /
Zümürüd la'l sürḡ u 'anber ü
zer

→. zer:

Mesnevi 39

/6

Altın, altın rengi.

Şabā gibi gezüp bulmuş 'āyāñi /
Nite kim gül zer ü hem la'l-kānı

zer ile la'l ü güher: Altın, yakut
ve mücevher.

→. zer ile la'l ü güher:

Mesnevi 46

/49

Altın, yakut ve mücevher.

Daḡı yüz biḡ zer-ile la'l ü güher
/ Daḡı on yük müşḡ-i Çiñ ü 'ūd
u 'anber

zer ol-: Altın gibi olmak.

→. zer ol-:-ur

Mesnevi 41

/61

Altın gibi olmak. II Deḡerli
hāle gelmek.

Zer olur şim ile her iş bil anı /
N'ola çün iş virile la'l kānı

zer ü şim: Altın ve gümüş.

→. zer ü şim:

Mesnevi 19

/5

Altın ve gümüş.

Yi yidür var-iken elde zer ü şim
/ Ki 'ālem ḡolidur aḡdeş-ile biḡm

→. zer ü şim:

Mesnevi 41

/100

Altın ve gümüş.

Gerek djbā-y-ı Çiñ ü müşḡ ü
'anber / Zer ü şim ü daḡı çok
dürr ü gevher

zer-baḡş: Altın baḡışlayan,
daḡıtan.

→. zer-baḡş:

Mesnevi 13

/29

Altın baḡışlayan, daḡıtan.

Kim-idi öniñde itdüğinde zer baħş / Kim ol zer-baħş -ıdı vü hem güher-baħş

→. **zer baħş:**
Mesnevi 13
/30
Altın bağışlayan, dağıtan.

Kim-idi öniñde itdüğinde zer baħş / Kim ol zer-baħş -ıdı vü hem güher-baħş

zer-beft: Sırma ile dokunmuş kumaş.

→. **zer-beft:**
Mesnevi 29
/2
Sırma ile dokunmuş kumaş.

Pes uzadup dilini geldi süsen / Gög ü zer-beft atlaşla müzeyyen

→. **zer-beft:**
Mesnevi 46
/52
Sırma ile dokunmuş kumaş.

Daħı bir ester ü bir esb-i zıjbā / Ķamunun çulları zer-beft ü dıjbā

zer-beft ü dıjbā: Altın işlemeli, sırmalı kumaş.

→. **zer-beft ü dıjbā:**
Mesnevi 46
/52
Altın işlemeli, sırmalı kumaş.

Daħı bir ester ü bir esb-i zıjbā / Ķamunun çulları zer-beft ü dıjbā

zer-endüd ol-: Altınla kaplanmak.

→. **zer-endüd ol-:-dı**
Mesnevi 60
/64
Altınla kaplanmak. II
Güneşin her yeri aydınlatması.

Gice çün gitdi rüşen oldı 'âlem / Zer-endüd oldı girü sebz-târem

zer-i dıjbā-yı çın: Çin ipeğinden dokunmuş altın süslemeli kumaş.

→. **zer-i dıjbā-yı çın:**
Mesnevi 39
/86
Çin ipeğinden dokunmuş altın süslemeli kumaş.

Metā'umdan getürdüm dürlü gevher / Zer-i dıjbā-yı Çın ü dürlü zıver

zerk u riyā: Hile ve iki yüzölçülük.

→. **zerk u riyā:-dan**
Mesnevi 55
/16
Hile ve iki yüzölçülük.

Ķomaz ol nefside hergiz ħabâset / Tutar zerķ u riyādan hem selâmet

zerk u şenā'at: Hile ve kurnazlık.

→. **zerk u şenā'at:**
Mesnevi 55
/32
Hile ve kurnazlık.

Bugün ĳopup durur uş bir cemā'at / Ķamusınun işi zerķ u sanā'at

zerķ-sāzi: Hilebaz, ikiyüzölçülük yapan.

→. **zerķ-sāzi:**
Mesnevi 10
/29
Hilebaz, ikiyüzölçülük yapan.

'İbâdet 'ışķ u bākı zerķ-sāzi / Her iş bāzıdır illā 'ışķ-bāzi

zerre: Az bir miktar, çok az miktarda.

→. **zerre:**
Kit'a 1
/3
Az bir miktar, çok az miktarda.

İşit ki nice ide zerre zerre her mevcüd / Yir-ile gökde 'ayān lâ-ilāhe illāllah

→. **zerre:**
Gazel 7
/13
Az bir miktar, çok az miktarda.

Zerre zerre 'ışķdur tolu vücüd / Gör 'ayān gözünjde yoğ-ısa 'amā

→. **zerre:**
Kit'a 3
/11
Az bir miktar, çok az miktarda.

Zerre zerre yirde gökde ne ki var / Varlığına birliğünjedür şühüd

→. **zerre:**
Mesnevi 41
/7
Az bir miktar, çok az miktarda.

Güneşdür ol benem katında zerre / Deñizdür ol benem katında ĳaĳre

→. **zerre:**
Mesnevi 3
/27

*Az bir miktar, çok az
miktarıda.*

Düzer bir zerre girmi şem'-i
şeb-tâb / Düzer ol bir sihekden
şehd ü cüllâb

→. **zerre:**

Mesnevi 35
/102

*Az bir miktar, çok az
miktarıda.*

Erimeyin irer mi nûra kaşre /
Ya düşmedin yoğ olup hâka
zerre

zerre zerre: En küçük
parçasına varıncaya kadar.

→. **zerre zerre:**

Gazel 8

/13

*En küçük parçasına
varıncaya kadar.*

Zerre zerre 'ışkdur tolu vücüd /
Gör 'ayân gözünde yoğ-ısa
'amâ

→. **zerre zerre:**

Kıt'a 1

/3

*En küçük parçasına
varıncaya kadar.*

İşit ki nice ide zerre zerre her
mevcüd / Yir-ile gökde 'ayân
lâ-ilâhe illâllah

→. **zerre zerre:**

Kıt'a 2

/11

*En küçük parçasına
varıncaya kadar.*

Zerre zerre yirde gökde ne ki
var / Varlığına birliğüñedür
şühüd

→. **zerre zerre:**

Mesnevi 2

/103

*En küçük parçasına
varıncaya kadar.*

Ne kim var zerre zerre râst
şâhid / Kim ol durur ahad bi'z-
zât vâhid

zerrin: Altın işlemeli.

→. **zerrin:**

Mesnevi 35
/60

Altın işlemeli.

Perj-peyker şanemler
perniyân-puş / Kamusı şim-ten
zerrin binâ-guş

→. **zerrin:**

Mesnevi 46
/236

Altın işlemeli.

Diyeydün şişede bâde perj'dür
/ Ya zerrin sağar içre
müşterj'dür

→. **zerrin:**

Mesnevi 60
/172

Altın işlemeli.

Eline câm-ı yâkût aldı lâle /
Öñinde nergesün zerrin piyale

zevâhir: Görünen, açık,
meydanda.

→. **zevâhir:**

Mesnevi 46
/48

Görünen, açık, meydanda.

Yidi şanduk yine la'l u cevâhir /
Nite kim burc-ı cevzâda
zevâhir

zevâl(1): Uğursuzluk, dert,
felaket.

→. **zevâl:-ı**

Mesnevi 15

/30

Uğursuzluk, dert, felaket.

Aradan duydu bir gışı bu hâlî /
Mey itdi didi buña bu zevâlî

→. **zevâl:-e**

Mesnevi 42
/22

Uğursuzluk, dert, felaket.

Anı bıçkuya bıçdurdı bu eflâk /
Buni şaldı zevâle itmedi bâk

→. **zevâl:-ı**

Mesnevi 46
/208

Uğursuzluk, dert, felaket.

Adıdur hür-zâd anuñ cemâlî /
Ki ayuñdur mehâkı gün zevâlî

zevâl(2): Son bulma, nihayete
erme.

→. **zevâlî:-ı**

Mesnevi 3
/30

*Son bulma, nihayete
erme.*

Gehî şemse bağışlar evc-i 'âlî /
Gehî virür küsûf-ıla zevâlî

zevc: Eş, koca.

→. **zevc:-üñ**

Mesnevi 39
/73

Eş, koca.

İki zevcün arasında kefa'et /
Gerek olmaya arada nesâ'et

→. **zevc:**

Mesnevi 39
/71

Karı ve kocanın her biri.

Gerek birbirine hem-tâ iki zevc
/ Hâziz olmaya biri vü biri evc

zeyn: Süs, bezek, ziynet.

→. **zeyninde**:-i, -n, -de

Mesnevi 11
/39

Süs, bezek, ziyinet.

Ki ola şî'ri anun zeyninde şî'râ /
Kim andan nür ala necm-i şî'râ

zidd: Bir şeyin aksi, muhalifi.

→. **zidd**:-ı

Mesnevi 2
/15

Bir şeyin aksi, muhalifi.

Toğuz ziddi eyledi ol resme
hem-dem / Ki anlardan vücûda
geldi âdem

zill: Gölge.

→. **zill**:-ı, -n, -da, -dır

Mesnevi 1
/62

Gölge.

Anı itdüñ rahmetünğden
âferîde / Anuñ zıllındadır halk
âremîde

zill-ı hüdüâ: Allah'ın gölgesi.

→. **zill-ı hüdüâ**:-dur

Mesnevi 9
/4

Allah'ın gölgesi.

E'âdî bende hem kişver-
güşâdur / Ümîd-i 'âlem ü zıll-ı
Hüdüâ'dur

zill-ı hüdüâ:

→. **zill-ı hüdüâ**'dur:-dur

Mesnevi 9
/4

Allah'ın gölgesi.

E'âdî bende hem kişver-
güşâdur / Ümîd-i 'âlem ü zıll-ı
Hüdüâ'dur

zıllu'llâhı fi'l-arz: Allah'ın
yeryüzündeki gölgesi.

→. **zıllu'llâhı fi'l-arz**:

Mesnevi 1
/64

*Allah'ın yeryüzündeki
gölgesi.*

Cihânda adıdur bi't-ı tavli ve'l-
'arz / Ki es-sultân ü zıllu'llâhı
fi'l-arz

zırh: Zırh.

→. **zırh**:

Mesnevi 58
/50

Zırh.

Hemân-dem oldı deryâ şâha
düşmen / Hemîñ sâ'at zırh
geydi vü cevşen

zî: bkz. zehî

→. **zî**:

Gazel 13
/14

Ne güzel, ne hoş.

Lebüñ-ile yüzüñ fikrine
düşdüm / Zî şîrîñ meşreb ü zî
fikret-i hûb

→. **zî**:

Mesnevi 1
/84

Ne güzel, ne hoş.

Sözümü şöyle eyle pür-ı hakâyık
/ Ki işiden diye kim zî dağâyık

→. **zî**:

Mesnevi 11
/44

Ne güzel, ne hoş.

Me'ânî eyle idesin bedâyi' / Ki
işiden diye kim zî şanâyi'

→. **zî**:

Mesnevi 38

/4

Ne güzel, ne hoş.

İder yirüñ yüzini cennet-âbâd /
Zî bâde kim idile nüş zî bâd

→. **zî**:

Mesnevi 41
/86

Ne güzel, ne hoş.

Didi Mihrâb öñinde koyup baş
/ Zehî 'ışk u zî toğru 'azm sâbâş

→. **zî**:

Mesnevi 47
/19

Ne güzel, ne hoş.

Zi mevsim ki oldı yir yüzi dil-
efrüz / Şarâb içen bu demde
ola bihrüz

zîbâ: Güzel, süslü, gösterişli.

→. **zîbâ**:-dur

Mesnevi 2
/42

Güzel, süslü, gösterişli.

Nağşî kim yazıpdur ol
hüdâvend / Kamusî hûb u
zîbâdur u dil-bend

→. **zîbâ**:

Mesnevi 2
/60

Güzel, süslü, gösterişli.

Bezedi insânı hûsn-i şüret ile /
Dağı hoş hulk u zîbâ şîret ile

zîkr: Allah'ın isimlerini
söyleme, Allah'ı anma.

→. **zîkr**:-e

Gazel 15
/13

*Allah'ın isimlerini söyleme,
Allah'ı anma.*

Çün dürc-i la'luñi getüre zikre
Aḥmedî / Her söz ki nazm ide
güher-i âb-dâr olur

→. **zîkr:-i, -n, -i**

Mesnevi 3

/15

*Allah'ın isimlerini söyleme,
Allah'ı anma.*

Benefşe dâyimâ zikrini dinler /
Sen anuñ kulağını şanmağıl ker

zindân: Zindan.

→. **zindân:-um**

Gazel 14

/8

Zindan.

Yûsuf-ı dil görse zülfin ü
zenaḥdânın anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindânım
benüm

zinde it-: Canlandırmak,
tazelemek.

→. **zinde it-:-er**

Mesnevi 13

/61

Canlandırmak, tazelemek.

Mey ü neydür kim ider zinde
cânı / Ney ü meysüz belâdur
zindegânî

zinde ol-: Diri olmak, sağlam
olmak.

→. **zinde ol-:-a**

Mesnevi 43

/19

Diri olmak, sağlam olmak.

Çün ola zinde ol şem'-i şeb-
efrüz / İderem meyl-i pervâ
ger ola rüz

zindegânî - zindigânî: Canlı,
diri.

→. **zindegânî:**

Mesnevi 13

/62

Canlı, diri.

Mey ü neydür kim ider zinde
cânı / Ney ü meysüz belâdur
zindegânî

→. **zindigânî:**

Mesnevi 17

/13

Canlı, diri.

Sağa cāvîd olsun zindigânî /
N'ola gül yile varsa nâgehânî

→. **zindigânî:**

Mesnevi 50

/7

Canlı, diri.

Mey eyle nûş kim oldur
zindigânî / Neye dut güş kim
oldur kâmurânî

zindigânî ol-: Hayatta olmak.

→. **zindigânî ol-:-mak**

Mesnevi 18

/21

Hayatta olmak.

Uzun olmak ne ḥâşıl zindigânî /
Çü miḥnetle geçüre gişi anı

zinhâr: Aman ha!, Sakın ha!,
anlamında bir söz.

→. **zinhâr:**

Mesnevi 54

/20

*Aman ha!, Sakın ha!,
anlamında bir söz.*

Dilersen muṭma'inne ola
emmâr / Riyâzet vir şerj'atla
ağa zinhâr

→. **zinhâr:**

Mesnevi 46

/90

*Aman ha!, Sakın ha!,
anlamında bir söz.*

Du'â-yı ḥayr-ıla ol baña reh-
ber / Beni 'ayb itmegil zinhâr i
mâder

→. **zinhâr:**

Mesnevi 46

/93

*Aman ha!, Sakın ha!,
anlamında bir söz.*

Hümâyün ağlayu didi ki zinhâr
/ Benüm cânımsın itme
gendüni âzâr

zîr ü bälâ: Aşağı ve yukarı.

→. **zîr ü bälâ:**

Mesnevi 19

/33

*Aşağı ve yukarı. II Yer ve
gök.*

Felek niçe ki döner zîr ü bälâ /
Hezârân naş ider her demde
pîdâ

zîr ü zeber kıl-: Alt üst etmek.

→. **zîr ü zeber kıl-:**

Mesnevi 3

/48

Alt üst etmek.

Bedâyi' kâr-gâhına nazâr kıl /
Ṭabâyi' fikrini zîr ü zeber kıl

zişt: Çirkin,kötü.

→. **ziştin:-in**

Mesnevi 16

/8

Çirkin,kötü.

Diye her biri aña ser-güzeştin /
Beyân ide cihânuñ ḥüb u ziştin

zişver: Süs.

→. **zişver:**

Mesnevi 14

/34
Süs.
Zümürüd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
ziver

→. **ziver:**
Mesnevi 39
/86
Süs.

Metâ'umdan getürdüm dürlü
gevher / Zer-i dîbâ-yı Çın ü
dürlü ziver

→. **ziver:**
Mesnevi 43
/6
Süs.

Bir ulu dürc çolu la'l ıla zer /
Şaçup hâk itdi la'l ü zerr ü ziver

ziver bul-: Süslenmek,
bezenmek.

→. **ziver bul-:-dı**
Mesnevi 4
/88
Süslenmek, bezenmek.

Sa'âdet anuñ-ıla buldı meş'ar /
Şi'âr-ı şer' andan buldı ziver

ziver ol-: Süsü olmak.

→. **ziver ol-:-mış, -dı**
Mesnevi 14
/34
Süsü olmak.

Zümürüd üzre dökilmişdi
güher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
ziver

→. **ziver ol-:-mış**
Mesnevi 39
/94
Süsü olmak.

Diyeydün çar-ı cennetdür bu
havzâ / Tonına ziver olmuş
'akd-i cevzâ

→. **ziver ol-:-ur**
Mesnevi 43
/106
Süsü olmak.

Yirinden çıkmayınca la'l ü
gevher / Olur mı şâhlar tâcına
ziver

ziyâ: Parlaklık, aydınlık, ışık.

→. **ziyâ:-da**
Mesnevi 13
/52
Parlaklık, aydınlık, ışık.

Eli bahr-ıdı hem kân şehâda /
Zamîri âfitâb-ıdı ziyâda

→. **ziyâ:**
Mesnevi 3
/26
Parlaklık, aydınlık, ışık.

Çarındür feth' anı vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'alem-
dâr

ziyâ vü meh: Aydınlık ve
parlak.

→. **ziyâ vü meh:**
Mesnevi 4
/28
Aydınlık ve parlak.

Çarındür feth' anı vü zafer yâr
/ Yüzi durur ziyâ vü meh 'alem-
dâr

ziyâd: Çok, fazla.

→. **ziyâd:**
Mesnevi 48
/40
Çok, fazla.

İçi divârinuñ tolmışdı 'anber /
Ziyâd-ıla 'abır ü müşg-ü edfer

ziyâde: Çok, fazla.

→. **ziyâde:**
Mesnevi 10
/54
Çok, fazla.

Eger 'ışk olmasaydı kehrübâda
/ Heves ide midî kâha ziyâde

ziyâde ol-: Fazla olmak.

→. **ziyâde ol-:-ur**
Mesnevi 60
/123
Fazla olmak.

Ziyâde anda olur müşg-i âhü /
Dağı hem la'l-ıla yâküt ü lülü

→. **ziyâde ol-:-ur**
Mesnevi 31
/16
Fazla olmak.

Göricek servi anuñ boyun
anardı / Ziyâde olur-ıdı âh u
derdi

ziyâdet ol-: Artmak, çoğalmak.

→. **ziyâdet ol-:-a**
Mesnevi 60
/118
Artmak, çoğalmak.

İli ber şehriñ üç biñ köy durur
râst / Ziyâdet ola vü hiç
olmaya kâst

ziyân it-: Zıyan etmek, zarara
uğramak.

→. **ziyân it-:-mez**
Mesnevi 53
/44
Zıyan etmek, zarara
uğramak.

Ecelden çünki yok taqdîm ü
te'hîr / Ziyân itmez gişiye tîr ü
şimşîr

ziyân ol-: Boşuna harcanmak, zarar görmek.

→. **ziyân ol-:-maz**

Gazel 10

/14

Boşuna harcanmak, zarar görmek.

Didüm kim gönümü aldı gözün sevdâsı al-ıla / Didi cânuñ dağı olursa saña aşş ziyân olmaz

zor kııl-: Güç, baskı kurmak.

→. **zor kııl-:-up**

Mesnevi 53

/59

Güç, baskı kurmak.

Zümürüd-gün kılıçlarla kıilup zor / İdeler dıv-i ef'ünün gözün kör

zulm: Eziyet, kötülük, fenalık.

→. **zulm:-üñ**

Gazel 4

/16

Eziyet, kötülük, fenalık.

İdeli bi-dâr haq ma'diletünji senüñ / Fitne vü zulmün gözi tıoldı 'amâ-y-ıla hâb

→. **zulm:**

Mesnevi 13

/9

Eziyet, kötülük, fenalık.

Alamaz mülki zulm-ıla velîkin / Olur ol küfr-ile bir yirde sâkin

zulmet: Karanlık.

→. **zulmet:-i, -n, -de**

Gazel 1

/11

Karanlık.

Bu tab' zulmetinde alamaz nür gönümüz / Sen idesin nazar germ-ile bize meger

→. **zulmet:**

Mesnevi 10

/6

Karanlık.

Çırâğ u şem'e ger irmez-ise nâr / Kâlır zulmet bulunmaz anda envâr

→. **zulmet:-i**

Mesnevi 48

/46

Karanlık.

Var-ıdı anda ol kâdar dürr ü cevâhir / Ki gice zulmeti olmazdı zâhir

→. **zulmet:-i**

Mesnevi 53

/10

Karanlık.

Elinde tığ-i zer eğninde cevşen / Giderdi zulmeti hâki itdi rüşen

zü-fünün: Bilgili kişi.

→. **zü-fünün:-ı**

Mesnevi 37

/10

Bilgili kişi.

Dağı ayruksı olur 'ışkuñ cününü / Kâlır anda tabıbüñ zü-fününü

zühd: Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

→. **zühd:**

Mesnevi 13

/75

Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme

Mey iç terk eyle bu zühd ü riyaı / Hârâb eyleme naft u büriyâyı

→. **zühd:**

Mesnevi 55

/24

Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

Țolu olur kibr şöfünün dimâğı / Şanur ol zühd-ile oldı çırâğı

zühre: Çoban yıldızı, Venüs.

→. **zühre:-i**

Mesnevi 12

/10

Çoban yıldızı, Venüs.

Sözi bir perdede eyleyeyim sâz / Ki ide zührei vâlih ol âvâz

→. **zühre:**

Mesnevi 31

/36

Çoban yıldızı, Venüs.

Sen ü bâde ben ele alayım çeng / Ki zühre bile perde vü ya âheng

→. **zühre:**

Mesnevi 46

/232

Çoban yıldızı, Venüs.

Nüvâ iderdi anda 'üd-ıla çeng / Felek nâle iderdi zühre âheng

→. **zühre:**

Mesnevi 56

/38

Çoban yıldızı, Venüs.

Neçün yörürler işbu resme hayrân / Bu zühre müşterî merrîñ ü keyvân

zühre-cebîn: Zühre yıldızı gibi parlak alınlı.

→. **zühre-cebîn:**

Mesnevi 35

/62

*Zühre yıldızı gibi parlak
alınlı.*

Çamununun hâli müşğ ü zülfi
'anber / Çamu zühre-cebîn ü
mâh-manzar

→. **zühre-cebîn:-dür**

Mesnevi 35

/86

*Zühre yıldızı gibi parlak
alınlı.*

Bu meclis hoş nigâristân-ı
Çîndür / Çamusı mâh-ruğ
zühre-cebîndür

zühre-peyker: Yüzü Zühre
Yıldızı gibi olan.

→. **zühre-peyker:**

Mesnevi 35

/83

*Yüzü Zühre Yıldızı gibi
olan.*

Ne diyeyüm ser-â-ser zühre-
peyker / Bütün şır bunları
gördükde büt-ger

zülâl-i hâk-güster: Topraktan
çıkan güzel, latif su.

→. **zülâl-i hâk-güster:**

Mesnevi 46

/158

*Topraktan çıkan güzel,
latif su.*

Yili anuñ neşim-i rûh-perver /
Şuyı anuñ zülâl-i hâk-güster

zülâl-i şâfi: Arı, saf su.

→. **zülâl-i şâfi:**

Mesnevi 3

/38

Arı, saf su.

Resûlun barmağı olup menâbî'
/ Zülâl-i şâfi idüp oldı nâbî'

zülâl-i şâfi it-: Berraklaştırmak,
safılaştırmak.

→. **zülâl-i şâfi it-:-üp**

Mesnevi 4

/40

*Berraklaştırmak,
safılaştırmak. II Peygamberin
saf ve temiz su gibi olması.*

Resûlun barmağı olup menâbî'
/ Zülâl-i şâfi idüp oldı nâbî'

zülfi: Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.

→. **zülfi:-dür**

Gazel 5

/10

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

'adluñla şöyle râhat u ârâm
buldı mülk / Kim zülfdür hemîñ
ki ider yüzde ıztırâb

→. **zülfi:-üñ**

Gazel 15

/3

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Zülfün hevâsı aldı karar-ıla
şabrumı / Her kim karar söze
uya bî-çarâr olur

→. **zülfi:-üñ**

Gazel 15

/7

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Zülfün cünûna şaldı yüzün
hayrete beni / Miñnetsüz
olmaz anda ki leyl ü nehâr olur

→. **zülfi:-in**

Mesnevi 31

/14

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Görinse sünbülün ca'dıyla
reyhân / Anuñ zülfin anuñ
olurdı hayrân

→. **zülfi:-i**

Mesnevi 35

/61

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Çamununun hâli müşğ ü zülfi
'anber / Çamu zühre-cebîn ü
mâh-manzar

→. **zülfi:-i, -n, -e**

Mesnevi 39

/100

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Göriben hâlini oldum ciger-
hun / Baçup zülfine oldum zâr
u Mecnûn

→. **zülfi:-üm, -i**

Mesnevi 49

/18

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Şaha virdi didi gönüñü şâd it /
Benüm la'lum-ıla zülfümü yâd it

→. **zülfi:**

Mesnevi 11

/15

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Anıban zülf ü hâli müşğ ü
'anber / Şaçup itdi cihân
mağzın mu'açtar

→. **zülfi:-üñ**

Gazel 11

/7

*Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç bükümü.*

Ne dil kodı ne 'aql u cân ki
zülfüñ itmedi gâret / Zehî
devlet bu cādūdan hâlâş olursa
dünüm

→. **zülfi:-i**

Mesnevi 34

/57

Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç büklümü.

Nite kim zülfi öpdiler yüzünü /
Ki gül reng idi vü nerges gözünü

→. zülf:-i

Gazel 14

/2

Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç büklümü.

Bu durur ol düşde gördüğüm
gülistānum benüm / Bu durur
ol gözi nergis zülfi reyhānum
benüm

→. zülfi:-i

Mesnevi 60

/5

Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç büklümü.

Ögine geldi zülfi hürî-zād' uñ /
Perî-peyker büt-i sultān-
nijād uñ

→. zülf:-i

Mesnevi 25

/1

Yüzün iki cihetinden
sarkan saç, saç büklümü. II
Menekşenin yaprakları.

Benefşe geldi olmuş zülfi
müşğîn / Nişār itmiş şeh
ayağına yüzün

→. zülf:-in

Gazel 14

/7

Güzel yüzün iki tarafından
sarkan saç.

Yūsuf-ı dil görse zülfin ü
zenahdānin anuñ / Didi v'allah
bu durur bend ü zindānum
benüm

zülfi ü hāl: Saç ve ben.

→. zülfi ü hāl:-i

Mesnevi 39

/82

Saç ve ben.

Adından yig durur anuñ cemāli
/ Kamer devrine fitne zülfi ü
hāl

zülfi dil-ārām: Gönlü

süsleyenin saç.

→. zülfi dil-ārām:

Mesnevi 51

/98

Gönlü süsleyenin saçı. II
Hurşid'in saçı.

Çalır mı gişide şabr-ıla ārām /
Göñüle düşecek zülfi dil-ārām

zülfi dil-dār: Sevgilinin saçı.

→. zülfi dil-dār:

Mesnevi 58

/108

Sevgilinin saçı.

Olurdi piç-piç ol resme kim
mār / Gice girse düşüne zülfi-
dil-dār

zülfi müşğîn: Misk kokulu saç.

→. zülfi müşğîn:-üm

Gazel 11

/4

Misk kokulu saç.

Ciger-hünem perişān-hāl (u)
ser-gerdān u sevdāyî / Ne
miskîñ eylemişdür gör beni ol
zülfi müşğînüm

zülfi reyhān: Reyhan kokulu
saç.

→. zülfi reyhān:

Mesnevi 46

/107

Reyhan kokulu saç.

Gelüben yādına ol zülfi-
reyhān / Dönerdi yil-ile her

yaña hayrān

zülfi sünbül: Sünbül gibi olan
saç.

→. zülfi sünbül:

Mesnevi 35

/108

Sünbül gibi olan saç.

Gülün yüzünde durur 'ışk-ı
bülbül / Nesine gerek anuñ
zülfi sünbül

zülfi zencir: Sevgilinin saçının
zinciri.

→. zülfi zencir:-i, -n, -e

Mesnevi 52

/26

Sevgilinin saçının zinciri.

Dürüş sen dañı ol bir hūba
meftūn / Ki olasın zülfi-
zencirine meftūn

zümürüd: Zümrüt, değerli bir
taş.

→. zümürüd:

Mesnevi 14

/33

Zümrüt.

Zümürüd üzre dökilmişdi
gūher / Güle la'l üzre olmuş-ıdı
ziver

→. zümürüd:

Mesnevi 52

/6

Zümrüt.

Güli gör bülbüle ne tuñfe ider /
Zümürüd la'l sürh u 'anber ü
zer

→. zümürüd:

Mesnevi 53

/84

Zümrüt.

Müşebbek itdi seng-i hāreyi
la'l / Zümürüd yire dökdi bî-
kerân la'l

zümürüd-gün: Zümrüt renkli.

→. **zümürüd-gün:**
Mesnevi 51
/57
Zümrüt renkli.

Zümürüd-gün kılıcı ol dil-âver
/ Çekiben oldı ef'îye ber-â-ber

→. **zümürüd-gün:**
Mesnevi 53
/59
Zümrüt renkli.

Zümürüd-gün kılıçlarla kılup
zor / İdeler dîv-i ef'înüñ gözün
kör

zümürüd-taht: Zümrüt
işlemeli taht.

→. **zümürüd-taht:**
Mesnevi 29
/6
Zümrüt işlemeli taht.

Zümürüd-taht saña mülk
muhtâc / Cihân için ne gerek
bu kamu renc

Kaynakça;

Ahmedi, İskendernâme, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, (TY, No: 921)

AKALIN, Mehmet (1975): *Ahmedi Cemşid ü Hurşid, İnceleme-Metin*, Ankara, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Yayınları.

Aktunç, Hulki (1998), *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü (Tanımlarıyla)*, İstanbul: YKY.

ATALAY, Besim (1998): *Divānū Lügāt-it-Türk, I, II, III, IV, V*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

AYVERDİ, İlhan (2006): *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, 3 cilt, İstanbul, Kubbealtı Yayınları.

CLAUSON, Sir Gerhard (1972): *An Etymological Dictionary of pre-Thirteenth-Century*, Oxford, Clarendon Press.

ÇAĞBAYIR, Yaşar (2007): *Ötüken Türkçe Sözlük*, 5 cilt, İstanbul, Ötüken Yayınları.

DEMİRCİ, Ümit Özgür (2008): *Yūsuf u Zelihā*, İstanbul, Kaknüs Yayınları.

DEMİRCİ, Ümit Özgür- Sibel Karşlı (2014): *Kutb'un Husrav u Şīrīn'i Dizin* İstanbul., Kesit Yayınları,

Derleme Sözlüğü (1963-82): c. I-XII, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2007): *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 24. Baskı, Ankara, Aydın Kitabevi.

DİLÇİN, Cem (1983): *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara, Türk Dili Kurumu Yayınları.

Divanü Lügati't-Türk Dizini (1972): Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

EREN, Hasan (1999): *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara, Bizim Büro Basımevi.

GÜLSEVİN, Gürer-Erdoğan Boz (2004): *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara, Gazi Yayınları.

GÜLENSOY, Tuncer (2007): *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I, II*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin (1991): *Türk Dilinde Fiiller*, İstanbul, Cönk Yayınları.

<http://www.tebdiz.com/> (Güncel 08.07.2019)

KANAR, Mehmet (2000): *Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul, Deniz Kitabevi.

KANAR, Mehmet (2003): *Örneklî Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Derin Yayınları.

SAMİ, Şemsettin (1989): *Kāmūs-ı Türkî*, İstanbul, Enderun Kitabevi.

Sertoğlu, Midhat (1986), *Osmanlı Tarih Lügati*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri (1978): *Osmanlı Türkçesi Gramesi- III*, İstanbul, Alfa Yayınları.

Türkçe Sözlük (2010), (10. Baskı) , Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Timurtaş, Faruk K. (1979), *Uydurma Olan ve Olmayan Yeni Kelimeler Sözlüğü*, İstanbul: Umur Yayınları.

ÜNVER, İsmail (1977): *Ahmedî'nin Cemşîd ü Hurşid Mesnevisi Üzerine*, Türkoloji Dergisi, 7. (1), sf.171-180.

Yıldırım, Nimet (2008), *Fars Mitolojisi Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Yılmaz, Mehmet (1992), *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

ÖZ GEÇMİŞ

Ramazan Çağlar 02.04.1993 yılında Ankara’da doğdu. İlk ve orta öğretimini Ankara’da Mamak ilçesinde tamamladı. 2011 yılında Ankara’da bulunan Nahit Mentеше Lisesi’ni bitirdi. 20.06.2016’da Düzce Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 2016 yılında Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi’nde Pedagojik Formasyon eğitimini tamamladı. 2016 yılında Düzce Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Bilim Dalı’nda yüksek lisansa başladı. Düzce Üniversitesi’nde halen eğitimine devam etmektedir.

